CENTRAL LIBRARY

UNDER THE PATRONAGE OF
MAHARAJA SIR BIR MITRODAYA SING DEO DHARMA-NIDHI, K.C.I.E.,
Feudatory Chief of Sonepur State.

TYPICAL SELECTIONS
FROM
ORIYA LITERATURE

CALCUTTA UNIVERSITY
ACC. NO. 8800
BOOK NO. 270
ROW LIBRARY

EDITED BY
B. C. MAZUMDAR, B.A., B.L.,
Lecturer in Comparative Philology, Anthropology and Indian Vernaculars in the University of Calcutta

VOL. I

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS, AND PUBLISHED BY THE UNIVERSITY OF CALCUTTA
1921

CENTRAL LIBRARY

BEV 1615

GS 2303

CENTRAL LIBRARY
CALCUTTA UNIVERSITY
Acc. No.....
Book No.....
LIBRARY

OUTLINES OF A SCHEME FOR THE ADVANCED STUDY OF THE INDIAN VERNACULARS

BY

SIR ASUTOSH MOOKERJEE.

The time has long passed away when elaborate arguments were needed to make even Indian scholars realise the vital importance of a critical and scientific, historical and comparative study of the great Indian vernaculars. During the last twelve years, fortunately, the opinion has steadily gained ground that the intellectual activity of a corporation of scholars in this country may be most profitably directed towards a systematic investigation of the language and literature of our chief vernaculars. The duty has, indeed, been officially imposed upon one of the Indian Universities to encourage research in vernacular literatures and languages and to foster their growth, by the publication of critical editions of early texts, and by historical investigations of their origins, early development and ramification into a variety of dialects. I have long maintained the view that a subject so extensive in scope, so well calculated to rouse intellectual curiosity, may fittingly be included in the scheme for our highest Degree Examinations. But this object can be successfully attained, only after the materials for study and investigation have been made easily accessible to teachers and students. This was precisely my purpose, when I induced Rai Saheb Dineschandra Sen to prepare, for the University, volumes of Typical Selections in Bengali on a comprehensive scale. These volumes present the development of the Bengali Language and Literature in a style never before attempted and have been enthusiastically acclaimed by competent scholars working in various seats of learning, in and beyond India. I am

emphatically of opinion that the time has arrived when a further definite advance should be made in this direction, and plainly, the initiative should be taken by the Post-Graduate Department of the University. Animated by this desire, I have utilised my recent visits, in my capacity as a Member of the University Commission, to different parts of India, in discussing this question with a number of distinguished scholars, and I am now in a position to lay before my colleagues the outlines of my plan. My proposal in substance is that the services of competent scholars, wherever available, should be secured to prepare a series of volumes of Typical Selections, dealing with the chief Indian Vernaculars and illustrating the origin and development of both the language and the literature. The Selections will be made from sources published and unpublished, and manuscript materials will be utilised to the fullest extent desirable. The general plan of the volumes will be historical and critical, similar to that adopted for the Bengali Typical Selections, and I venture to entertain the hope that if the Selections are judiciously made, they will not only serve to illustrate linguistic and literary evolution, but will also help to illuminate many a dark corner of social, religious and administrative history. Each volume will be furnished with an introduction, glossary, notes and appendices. The volumes, as they become ready, will be published by the University and will no doubt tend to enhance its reputation as a true seat of learning.

The 29th June 1918.

PREFACE

THIS first volume of the Typical Selections from Oriya literature contains selections from the writings of the early Oriya poets as well as from the works of five poets of the mediaeval period. The second section of Vol. I in which mediaeval poetry is exhibited, remains to be concluded in Vol. II which is in the press. Of the introductory essays proposed to be published, only two have been prefixed to this volume; other essays, relating not only to the poets themselves but also to the philology of the Oriya language, will appear in Vol. II and Vol. III. Remarks regarding the general character of the publication are premature at this stage.

It ought to be mentioned that the idea of bringing out typical selections from the literary works of various times and various provinces originated with Sir Asutosh Mukerjee, and it is at his initiative that these and similar other typical selections are being published by the Calcutta University. There is hardly any need to point out how these publications will stimulate and help research in the field of history and philology.

Readers will find the name of Maharaja Sri Sir Bir Mitrodaya Sing Deo, the Feudatory Chief of Sonepur State, inscribed on the title page of this work. Of his many patriotic acts, we count the very liberal assistance he has given towards the publication of these selections a most important one. It will not be out of place to mention here that in order to make the Oriya language a subject for the M.A. Examination the Maharaja has created a chair in his own name in the Post-Graduate Arts Department of the Calcutta University. Maharaja Sri Sir Bir Mitrodaya Sing Deo has been an example to others, and his name will always be most gratefully remembered by his countrymen.

B. C. MAZUMDAR.

CONTENTS

Introduction

		Page
I.	A Brief Sketch of the History of Orissa ..	ix
II.	Early Poets: their characteristics and time ..	xviii

Text

Section I

Koili Lyrics:	I.	Kesava Koili *alias* Yasoda Koili ..	1
	II.	Bāramāsi Koili	3
	III.	Kānta Koili	4
	IV.	Jnanodaya Koili	6
Gopi-Bhāsā		.. ..	10
Balarām Das: Ramayana			
	Adi-kanda	(1) Preliminary ..	23
		(2) Jarata's excursion ..	42
		(3) Ṛṣyasringa meets Dasaratha	48
		(4) Rama's excursions ..	51
		(5) Dhanurbhanga ..	52
		(6) Rama's marriage ..	61
	Ayodhya-kanda.	(1) Rama's investiture ..	66
		(2) ,, exile	70
		(3) Rama meets Guhaka ..	74
		(4) Arrival at Chitrakuta ..	76
		(5) Bharata's return ..	79
		(6) Bharata meets Bharadvāja	82
	Āranya-kanda.	(1) Abduction of Sita ..	85
		(2) Savari meets Rama ..	92
		(3) Rama at a dairy ..	95
	Kiskindha-kanda.	(1) Tārā's advice to Bāli ..	98
		(2) Bāli admonishes Rama ..	100
		(3) The rainy season ..	104
		(4) Recruiting of soldiers ..	105
	Sundarā-kanda.	(1) Hanumana traces Sita ..	107
		(2) Hanumana imprisoned ..	113
		(3) Lankā on fire	115
	Lankā-kanda.	(1) Rama's advice to Laksmana	117
		(2) Indrajit and Laksmana ..	119
		(3) Rama's lamentations ..	124
		(4) Ravana-vadha ..	128
		(5) Fire ordeal	138
	Uttara-kanda.	(1) Lava and Kusa chant Ramayana	144
Kamalalochana Chautisā		.. ..	151
Mriguni-stuti		.. .. ..	152

		Page
Jagannath Das:	Mriguni-stuti	158
	Artha Koili	159
	Bhāgavata	
	(1) Introduction	164
	(2) Asvatthāman curses the Pandavas	167
	(3) Pandavas ascend heaven ..	171
	(4) Daksa-yajna	175
	(5) Dhruva-charita	178
	(6) A description of Nature ..	190
	(7) Yadus cursed	191
	(8) Narada at Vasudeva's place ..	195
	(9) to (12) Nimi's accounts ..	196
	(13) Varnasrama	214
	(14) Abadhuta and Yaduraja ..	221
	(15) Uddhava and Srikrisna ..	225
	(16) Inner vision of the Soul ..	228
	(17) Attainment of Bhakti ..	231
	(18) ,, of Mukti ..	236
	(19) Bhakti-yoga	240
	(20) Uddhava and Srikrisna: a dialogue	244
	(21) The future royal dynasties ..	248
	Tula-bhina	253
	Gupta Bhāgavata	255
Sarala Das:	Mahabharata	
	(1) Introduction	257
	(2) The narrative of Tapati and Samvarana	259
	(3) Dhritarastra and Gandhari ..	263
	(4) The deeds of child Bhima	265
	(5) The Jhimani game	267
	(6) Svayamvara	269
	(7) Bhima's counsel to Yudhisthira	272
	(8) Maha-yatra	274
Bhima Dhivara:	Kapata Pāsā	277

Appendices

Raja Krisna Simha:	A Chapter from the Harivamsa ..	294
	Selections from the Mahabharata ..	297

Text

Section II

Sal Beg:	Songs (1 and 2)	315
,, ,,	(3 and 4)	316
Bhakta Charan Das:	Kalā Kalevara Chautisā ..	317
	Mana-bodha ,, ..	319
	Mathura Mangala (14 selections)	323–366

		Page
Dina Krisna Das:	Artatrāna Chautisa . .	366
	Nāva-keli	371
	Alankara-boli . .	372
	Rasa-kallola (26 selections)	374–441
Bhupati Pandit:	Prema Panchamrita (3 selections)	441–451
Visvanath Khuntia:	Vichitra Ramayana	
	Adyakanda (10 selections)	451–459
	Ayodhyakanda (7 do.)	459–464
	Aranyakanda (5 do.)	465–470
	Kiskindhyakanda (5 do.)	470–474
	Sundarakanda (4 do.)	474–477
	Lankakanda (8 do.)	477–488
	Uttarakanda (5 do.)	488–495

INTRODUCTION

I

A Brief Historical Sketch of Orissa

It is not true what is too often assumed in the avowed works on the history of Orissa, that the early history of Orissa merges in the history of Kalinga. The mistake is due to the fact that the sea-board districts of modern Orissa, which once formed an integral part of the ancient Kalinga Empire, constitute to-day the most important portion of Orissa. It is not taken into account that the Odras and the Utkalas, who by race, language and habits, differed altogether from the Kalinga people, poured into the sea-board tract at the complete disintegration of the Kalinga Empire, and these Odras and Utkalas did not or rather could not perpetuate the memory of the civilization of Kalinga, when they laid the foundation of Orissa. I have discussed all these facts elsewhere, and I give here only a brief sketch of this important historical situation.

Orissa, as it is now politically constituted, lies between 22° 34′ and 19°2′ north and 82°32′ and 87°11′ east and has an area of 40,000 square miles. This is certainly a vast area, but the country is sparsely populated, and not less than one-third of the whole area is taken up by hills and forests. A considerable portion of the district of Ganjam has to be added to this province to get the entire land in which Oriya is the dominant language. The northern boundary line of the Oriya-speaking zone runs from a point on the sea-shore at the north-east corner of the district of Balasore to the north-west corner of the Feudatory State of Gangpur, by demarcating the southern boundary of the districts of Midnapur and Ranchi. A range of wild hills, traversed by some very narrow passes, stands on the north-western boundary of the Gangpur State and separates the Oriya-speaking Gangpur from the Hindi-speaking tracts, attached to Chutia Nagpur to the north, and to the Central Provinces to the west. We are reminded here of the well-known saying that the mountains separate and the rivers unite the races of man.

To ensure easy comprehension of the history of the growth and development of the Oriya language, the ancient political and ethnic divisions of the aforesaid linguistic area have to be set out in general outlines. Now we all know that the ancient mighty kingdom of Kalinga extended along the Bay of Bengal from the mouth of the Godavari to the south-eastern border of the old Sumha country, a portion of which is now comprised in the Tamluk sub-division of the district of Midnapur. That only the sea-board tracts constituted the whole of the Kalinga Empire, and the hilly regions of Ganjam and Orissa lay outside the Kalinga country, should never be lost sight of. We may first notice that the Eastern Ghats traverse the district of Ganjam

from north to south, and are nowhere more than fifty miles from the sea. The portion of the district lying along the coast of Bay of Bengal, with the background of the Eastern Ghats, differs from the rest of the district in the north, and in the west, both in physical aspect and ethnic character. The hilly outskirts of the Oriya Feudatory States of Kalahandi, Patna, Baud, Daspalla, and Nayagarh, form in a semi-circle the northern limit of the hilly and wild tract of Ganjam, which is the abode of the Khand people who have always been watchful in maintaining their tribal integrity. We have then to take note of the fact that the highlands of Orissa, to the west of the districts of Puri, Cuttack and Balasore, as are now mainly occupied by a pretty large number of Feudatory States, lay altogether outside the Kalinga Empire. No doubt, this geography becomes pretty clear from the Kalinga Inscriptions of Aśoka,* but in view of its importance, the question must be discussed with a few details.

In collecting information on the subject from the Mahabharata and the Puranas, we notice that we do not get a well-defined country bearing the name Utkala, though the name of this country has nowhere been confounded with that of Kalinga. In the Bhīṣma Parva, for instance (IX, 348), the Utkalas have been mentioned as a rude people; and nothing has been stated regarding their owning any country in an organized form. In olden times Vanga was connected with Anga on one side, and with Kalinga on the other; the Angas, the Vangas, and the Kalingas are found constantly linked together in the Mahabharata as people closely allied by race and position. For instance, the reader may refer to such passages in the Mahabharata, as occur in the Droṇa Parva, Chapter LXX. In the Puranas also the Utkalas have been distinctly mentioned as a rude tribe of very early origin, having no affinity with the races around them (*vide* Mārkaṇḍeya Purāṇa, Canto LVII; Harivaṁśa, X, 631–32). It is very important to note again that in the Puranas the Utkalas have been once mentioned in the east near about the Bay of Bengal, and next in the west in connection with the wild tribes of Mekhala of the districts of Raipur and Bilaspur in the Central Provinces.† The northern boundary line of modern Orissa, as I have given above, as extending from the Bay of Bengal to the border of the Central Provinces, may be compared with this Pauranic description. As to the depth of this Utkala country we do not get anything very definite in the Puranas. The description in the Puranas that the river Vaitaraṇī flows right through the Kalinga country, points to the fact that Utkala lay outside Kalinga, and the district of Bala-

* *Vide* Vincent Smith's "Early History of India," 3rd edition, page 168, the paragraph relating to Kalinga Edicts and a footnote thereto. How the wild tribes dwelling on the borders of the Kalinga Empire have to be treated has been given in the Kalinga inscriptions. These inscriptions were added as supplementary inscriptions to the main inscriptions at Jaugaḍa and Dhauli.

† We may notice that the north-western limit of the land of the Utkala people is not far off from the district of Gaya, for the Feudatory State of Sirguja only intervenes between the district of Gaya and the Feudatory State of Gangpur. This perhaps explains how the Utkalas and the Gayas have been spoken of in some Puranas as closely allied tribes.

sore was in the Kalinga country. It is also indefinitely indicated by this description that the Vaitaraṇī, in the highlands, formed almost the southern boundary of the Utkala land (Mārkaṇḍeya Purāṇa, Ch. 57) and that the whole of the Utkala country consisted of a narrow strip of land, extending through the Feudatory States of Nilgiri, Mayurbhanj, and Keonjhar, to the western limit of Gangpur. This geography also appears to be certain from some other facts which I now narrate very briefly. It is significant to note that the Utkala country, as demarcated above, has been the principal home of the Bhuiyās since a very remote time, and the Bhuiyās still exercise much influence all over this tract (*vide* my paper on the Bhuiyās incorporated in the essay on the subject in Russell's "Castes and Tribes of the Central Provinces"). It is of the greatest importance to note that the *Ukkalas*, i.e., the people of Utkala, have been Bhuiyās since the time of Gotama Buddha, for to illustrate the unreasonableness of the barbarous people the भञ्ञा-s of उक्कल वस्स have been mentioned in the Majjhima Nikāya.

Many epigraphic records of Chattisgarh, as well as of the Sambalpur tract, disclose to us that the district of Sambalpur, with its Feudatory States, formed in ancient time a part of Dakṣiṇa Kośala, and the hilly country lying between Kalinga and Dakṣiṇa Kośala was the Oḍra land, while Utkala, as a separate country to the north of Oḍra, has been clearly recognized in all old records. To fix the limits of the Oḍra country with some definiteness, we have also to mention this fact on the authority of the epigraphic records (e.g., Jajalla Deva's inscriptions of 12th century A.D.), that the Feudatory States of Daspalla and Baud lying to the east of the Tel river were within the Andhra country; that the river Tel lay just on the western border of the Andhra Deśa, is what we get also in the Jātaka stories as recently noticed by Mr. K. P. Jayaswal. These facts lead us to infer with some degree of certainty that the highlands of Orissa, extending from the southern limits of Keonjhar and Mayurbhanj to the left bank of the river Mahanadi, constituted the land of the Oḍras. We learn also from the Tirumalai inscriptions edited by late Mr. Venkayya, that the hero of the inscriptions, after conquering Trikalinga, had to pass through the Oḍra land which was difficult of access, to reach the Kośala country. That the people of old Kalinga despised the people of Utkala as barbarians, can be gathered from a fact which is by itself of great historical value. The mighty people of Kalinga had established an empire in Burma long before the Emperor Aśoka led his victorious soldiers into Kalinga. The new Kalinga Raṭṭa in Burma was given the designation *Muḍu Kalinga*, by adopting the very name which the Kalinga Empire bore in India; a hilly tract of land lying to the west of Muḍu Kalinga in Further India was given the name *Utkala* or rather Ukkala to signify the rude character of that land.* We thus clearly see that the Kalinga Empire of old lay

* *Vide* "Researches on Ptolemy's Geography" by Col. Gerini, p. 73. Gerini states (p. 119) that Hindus overthrew the Dravidian rule in Further India by about 644 B.C.

wholly outside Utkala and Oḍra, and the people of Kalinga had no manner of connection with the people of rude highland tracts. The derivation of the words Oḍra and Utkala will also confirm this view. The names Oḍra and Ukkala (now reduced to Utkala) are doubtless of Dravidian origin. *Oḍru* in old Dravidian means those who *run-away*, from the root Oḍu, to run; compare the modern Canarese term Oḍiśu which means, as Caldwell says, to cause to run away; Oḍu should not be confounded with Odu, to read. Again, the word Okkala (more properly Okkalan) means, even in modern Tamil, a *cultivator* of the soil (compare the feminine form Okkalati, a farmer's wife); that the Okkalas or the Ukkala Bhuiyās have been agricultural people from remote past, is a fact of significance. That the Utkalas remained outside the Kalinga Empire has become pretty clear; the Oḍras also must have been away from the Kalinga people, as they were *run-away people*. I should remind the readers here that the ancient Dravidian speeches, as Caldwell has shown were closely allied, and the Tamil speech is now nearest to the old-time Dravidian languages.

We have met with the expression Muḍu Kalinga as the name of the Kalinga Empire. The word Muḍu means three in Telegu. Now we all know that with the upper, the middle and the lower regions of the empire, corresponding respectively to the districts of Godavari *cum* Ganjam, Puri *cum* Cuttack, and Balasore, the whole of Kalinga Raṭṭa got the name Trikalinga; even in Pliny's time the name was Muḍu Kalinga and not Trikalinga; Pliny spells the name of the country as Modogalingam. By quoting his reference from Pliny, General Cunningham gives the name of Northern Kalinga as Gangaride-Calinga and of Southern Kalinga as Macco-Calingae; it is interesting that at one time the capital town of Upper Kalinga was named Mukalingam. Trikalinga is undoubtedly the translation of Muḍu Kalinga. The people of Trikalinga came to be called in the Aryan language the Trikalingas or the Telingas or the Telegu people. It is said that the disintegration of the Trikalinga Empire commenced in the 2nd century A.D., when some new Andhra rulers established their sway over the middle and the lower Kalinga. As the Telegu people of the present day describe themselves as the Andhra people, the new rulers of the 2nd century A.D. cannot be considered to have been alien to the Kalinga people. We do not however know whether at the time of this dynastic change or revolution some portions of Utkala and Oḍra were politically linked with the seaboard tract of Orissa.

Probabilities are that Orissa did not come under the direct sway of the Telegus, when the Oḍras and the Utkalas were leading a rude life, for though many place-names of the country are Dravidian in origin, the peoples of barbarian speeches did not adopt a Dravidian tongue; we notice in this connection that with the exception of Orissa and those districts of Western India and the Deccan in which Marathi is spoken, the whole of the Peninsular portion of India has one form or another of the Dravidian language.

The description of the victorious campaign of Raghu in the 4th canto of the Raghuvaṁśa by Kālidāsa, makes it almost certain that even in the 5th century A.D., the Utkalas continued to be as rude as before, and had no organized government of their own, since the soldiers of Raghu had no need to conquer the country of the Utkalas, and the Utkalas only showed the soldiers their way to Kalinga. In the 7th century A.D., however, the political situation of the country was considerably changed. Some epigraphic records of the districts of Puri and Ganjam inform us that the district of Puri obtained then the name Kongada, and Saśānka *alias* Narendra Gupta of Karṇasuvarṇa in Bengal became the overlord of that district. The changes, with which Huen Tsiang makes us familiar, should be duly noted here, for we find that when the Chinese traveller visited Orissa and Ganjam, the rude people of Utkala and Orissa freely flowed into the sea-board tract of Orissa, and the people of Kalinga speaking a Dravidian speech were limited within the confines of the country which has got the designation Andhra Deśa to-day.

After visiting Tāmralipti and Karṇasuvarṇa, Huen Tsiang proceeded to "Ucha" or "Utkala." His description makes it certain that the northern boundary of "Ucha" was conterminous with the southern limits of Karṇasuvarṇa and Tāmralipti. Regarding the people of "Ucha," Huen Tsiang says: they are "uncivilized, tall of stature, and of a yellowish black complexion. Their words and language differ from the speech of Central India. They love learning and apply themselves to it without intermission. Most of them believe in the law of Buddha. There are some hundred Saṅghārāmas with 10,000 priests. They all study the Great Vehicle." This description shows that these uncivilized people are not those who were the dwellers of ancient Kalinga; the high class people of Kalinga seem to have entirely disappeared from the land. The language of mid-India or Magadha prevailed now all over Bengal, but just crossing the frontier of Karṇasuvarṇa and Tāmralipti the Chinese traveller found the people of "Ucha" (who were mostly Bauddhas) to be speaking a different tongue altogether.

The description of the "Kongada" country by this traveller is highly interesting as it discloses many facts of considerable significance. This land, which is described to be bordering "on a bay" with rocky background to the west, contained a population wholly similar to the people of "Ucha" in general ethnic character. Though the people of Ucha were Buddhists and the people of Kongada were heretics, the Buddhist traveller ungrudgingly remarks that unlike the Buddhistic people of Utkala, or Ucha, the people of Kongada shook off much of their rudeness and became rather polite and honest. It has been said that in the Kongada country the script of Northern India was introduced, though the people pronounced the Aryan words differently. We have to attribute it to the influence of the rulers of Karṇasuvarṇa that the script of Northern India was introduced in the district of Puri or Kongada in the 7th century A.D. We notice that the Māgadhi speech as prevailed in Bengal was also struggling to take root

in the district of Puri, while the Utkala country, though situated closer to Bengal or rather on the frontier of Bengal, did not adopt either the speech or the script of Northern India. We also learn from the account of Huen Tsiang that the people of Kalinga in the Ganjam district had their own Dravidian tongue, and were different from the people of Orissa in every respect. This clearly demonstrates that neither the script nor the language of the inscriptions of the 3rd as well as of the 2nd century B.C., came to be operative either in Upper Kalinga or in any part of Orissa. We see how unsafe it is to make any inference regarding the language of a province, with reference to the language of the inscriptions which the Emperor Aśoka published in that province. It is a fact that no section of the Dravidians had any script of its own to the end of the 6th century A.D.* If then, in any province inhabited by the Dravidians, the recording of any fact was entrusted in ancient time to the religious teachers of Northern India, and the record, in consequence thereof, appeared in the language of the writers, the Dravidians of those days cannot be said to have then adopted that language.

The earliest reference we get of the adoption of a corrupt form of the Māgadhi speech by the Oḍras, as well as by their close neighbours, the Śabaras, is in the "Nātya Sāstra," which is fathered upon Bharata Muni. It is uncertain as to when this book was composed; reference to it by other authors makes it tolerably certain that the book is not later in date than the 6th century A.D.; to place it again beyond the upper limit of the 3rd century is rather difficult. It has been stated in the 17th chapter of this work, that when the barbarians including the Oḍras and the Śabaras have to be represented on the stage, they should be made to speak what has been technically called in the book as "bibhāṣa" (*vide* ślokas 44,47, etc.). The term "bibhāṣa" has not been properly defined; there has been a thorough examination of the term by Sir George Grierson in J.R.A.S., 1918 (pp. 489–517), but its import remains still doubtful. I cannot enter here into any discussion on the point, but I may state without any fear of contradiction that the dramatic characters in ancient time were not required to speak different tongues on the stage, but had only to corrupt or modify the pronunciation of the standard Prākṛta words, now here and now there, with some noted provincial or tribal peculiarities, just to suggest the class to which the characters belonged. It is therefore impossible to ascertain what was the real nature of the "bibhāṣa" of a particular tribe.

It is however very important and interesting that the Oḍras appear in the "Nāṭya Śāstra" in the company of the Śabaras and other rude forest tribes. It may be gathered from the statements of various authorities cited by Sir George Grierson in his learned paper referred to above, that many people of various non-Aryan

* Reference by Huen Tsiang in the 7th century A.D. of a special script of the people of Vengi is the earliest reference to Telegu script.

All epigraphists admit that the Battalattu alphabet of the Tamil people cannot be proved to have been introduced earlier than the 8th century A. D.; the grantha character is known to have been introduced in the 10th century A.D.

speeches accepted some Aryan words in their languages, and pronounced those words with their tribal peculiarities. One section of the Dravidas, we are informed, naturalized a good number of Aryan words and thereby made that particular Dravidian speech very sweet. This example strongly reminds us of the Andhra speech of to-day. We see that the Śabaras were known as charcoal-burners; it is easy to imagine by looking to similar instances at the present time, that when the Śabaras came to the market of the Aryans, they had to use some Aryan words and that their pronunciation of those words was marked by their tribal peculiarity. I may note in passing that some Sabaras of Orissa still sell charcoal in the market of the Oriyas. It is highly probable that the Oḍras of the days of the "Nāṭya Śastra" used only a number of loan words of Aryan stock and the Aryans met them mostly in market-places. We may remind the readers that when Tapussa and Bhallika of Utkala country went to Gaya, their business was to sell some articles of theirs in some market of the Aryans.* When we consider these facts along with what Huen Tsiang informs us of the language of Orissa, we are forced to the conclusion that Oriya as a Māgadhi speech was not brought into use in Orissa, even so late as the 7th century A.D., but the people all throughout the country adopted a good number of Māgadhi words in their tribal speech. We may very well say that the way was paved for the introduction of a full-bodied Māgadhi speech into the country, when the Oḍras and the Śabaras of lower civilization found the borrowing of the words of the people of higher civilization a necessity with them. When and how this introduction of the new speech took place should be next inquired into.

We cannot say for want of historical accounts worth the name, how Orissa fared for two centuries after the time of Huen Tsiang, but we may reasonably hold that the country did not relapse into barbarism, since we can trace rapid progress from the 10th century onward. A few facts relating to the political condition of the country during the period when new progress was set in, should now be narrated to trace the origin and development of the Oriya language.

According to the accounts of the Mādlā Pānji, the history of Orissa begins with the reign of Yāyāti, son of Janamejaya, it is quite right that the Mādlā Pānji chronicles do not recognize anything of the time, when the eastern tract of the country was an integral part of the Kalinga Empire. As the organization of Orissa as a new country was really due to Yāyāti and his father Janamejaya, facts relating to their origin should be duly noted.

That the kingdom of Dakṣiṇa Kośala comprised of the districts of Raipur and Bilaspur, together with a considerable portion of the upper valley of the Mahanadi, is of much antiquity. In the 7th century A.D. a line of rulers of Hinduised Śabara origin established its rule in the Kośala country with Sirpur, in the

* Tasmin samaye Tapassu-Bhalliku nāma dve vāṇijā pañchahi śakaṭasatehi Ukkala janapadā majjhima desaṁ gacchante, etc. (Fausboll, "Jatakas," Vol. I, p. 80).

district of Raipur, for its capital. Raja Tivaradeva of this line became very powerful in the 8th century A.D.; on the death of Tivaradeva the crown passed on to his brother's son, Bālārjuna, who assumed the title Mahāśivagupta. The mother of Bālārjuna Mahāśivagupta was a princess of the Gupta family of Magadha; it was because of this respectable connection that Bālārjuna came to be regarded as a genuine Kṣatriya of the orthodox Aryan stock. Referring to the time of the subsequent rulers of Sirpur and Śarabhpur, it is supposed that the sons of Bālārjuna Mahāśivagupta were ousted from Sirpur and had to seek new kingdom for themselves outside the districts of Raipur and Bilaspur. We get the next Mahāśivagupta of this family as the Maharaja of Kośala and Trikalinga having Sonpur on the confluence of the Mahanadi and the Tel for his capital. The name of this Mahāśivagupta is Yāyāti and he is the son of Janamejaya Mahābhavagupta, who first established his rule in the Sambalpur tract, styling himself as the lord of Kośala and Trikalinga. As the names of the kings of this new Lunar dynasty alternate between Mahāśivagupta and Mahābhavagupta, we may reasonably infer that Janamejaya was at least fourth in descent from Mahāśivagupta of Sirpur, for one of the ousted sons of the Raja of Sirpur must have been a Mahābhavagupta, and the father of Janamejaya must have been a Mahāśivagupta. The middle of the 9th century seems therefore to be the likely time when Janamejaya became supreme in Orissa. The Māranjamurā Charter of Yāyāti Mahāśivagupta (edited by me in the J.B.O.R.S., 1916) discloses the startling fact that one branch of the family of these Kośala Gūptas ruled somewhere in Bengal during these days. The manner in which this fact has been mentioned in the charter, induces me to believe that the Bengal line of the Kośala Guptas was established long before the time of Yāyāti and Janamejaya, and that the ousted sons of Mahāśivagupta of Sirpur established their new kingdom in Orissa, with the aid of their cousins in Bengal. The acquisition of territories in Bengal by a Kośala Gupta seems to have been due to a marital connection at some time previous to the dynastic revolution at Sirpur. It has been gathered from one inscription at Bhubaneśvar that Udyota was the last king in the line of these Lunar kings of Orissa. That Udyota made over the charge of the Sambalpur tract to a Governor in the 12th century A.D. is sufficiently clear from the Charter of Someśvara Deva (edited by me in the 12th volume of the "Epigraphia Indica"). From Janamejaya downwards these Rajas had Bengali Kāyasthas in their service; these Bengali Kāyasthas have described themselves as Rāṇakas or Kṣatriyas of the family of their employers *vide* my papers in J.B.O.R.S., 1916, and E. I., Vols. 11 and 12).

The rulers of the line of the Kośala Guptas brought about such a change in the country as have been of abiding influence; the celebrated temple of Bhubaneśvar came into existence in their time, and as in the Sambalpur tract, so in Orissa to the east, learned Brāhmans were settled in the country with liberal land grants by them. How Pauraṇic Hinduism and the form of the Māgadhi speech which then prevailed in Bengal could flourish in

Orissa during the rule of these Rajas, who had intimate connection with Bengal, can be easily imagined. I need hardly point out that even in natural independent course of things the Māgadhi speech could not but sojourn in the intervening province of Bengal before reaching Orissa.

The Lunar kings of Kośala origin have very wrongly been designated as Keśarī Rajas in the Mādlā Pānji; the mistake has been due to a confusion of names of two different dynasties of kings. We learn from the inscriptions of Southern kings that for three centuries, beginning with the 9th, the Chola Rajas were invading Orissa from time to time and held a loose sovereignty over the land. A portion of this period is covered by the rule of Janamejaya and Yāyāti and their descendants. All these Chola Rajas bore the title Keśarī, and it is suspected that one Karṇa Keśarī was a Governor of theirs in Northern Utkala country. We get also from Southern India inscriptions that, in 1070 A.D., Rājendra Chola II, or Rāja Keśarīvarman, who subsequently assumed the title Kulottunga Choladeva, deposed Para-Keśarīvarman of the regular Chola line and seized the Chola crown. This Chola king overran the whole of the Trikalinga country and became at least nominally the overlord of Kalinga and Orissa. At the time of the conquest of Orissa by Choḍa Ganga the descendants of Janamejaya must have been ruling in Orissa, for Udyotá, the last king of the line, continued to exercise his influence at Bhubanesvar, in the early period of the 12th century A.D. As the Mādlā Pānji chronicle commenced to be maintained from a time not earlier than the middle of the 12th century A.D., the accounts of the Rajas who preceded the Gangas could not be properly recorded. The overthrow of the Chola Rajas (who all bore the title Késarī) by Kulottunga Choladeva, and the conquest of Orissa by Choḍa Ganga, by coming in conflict very likely with Udyota, who alone of the kings of Yāyāti's house is known to have assumed the title Késárī, were hopelessly mixed up by the people in their memory of the historical incidents of the past time; and this is why a fanciful list of the Késarī Rajas has been made out in the Mādlā Pānji with Yāyāti at its head.

I think that the early Rajas of the Ganga line had their capital in the Ganjam district, and ruled Orissa as a dependency of the Kalinga country. The accounts of the conflict between the later Ganga Rajas and the Muhammadans show that the later Rajas made Orissa their home. The Oriya language was, no doubt, making good progress during this time, for the vernacular literature, which came into existence after the overthrow of the Ganga rule, shows the language to be sufficiently forcible and expressive. It is no wonder that we do not get any Oriya literature of this period, since the Telegu Rajas of the Ganga line could not be expected to evince any interest in it. The Solar kings of Orissa, whom we may rightly style as Oriya kings, governed the country from about 1434 to about 1540 A.D. It is during the rule of these Rajas that the Oriya language became perfectly fit to be the vehicle of high thoughts and poetic expressions. The great historical events, which gave an effective stim-

ulus to the growth of Oriya literature, happened in the time of Raja Purusottama Deva and his son, Raja Pratapa Rudra Deva, who is the last king of the Solar dynasty of Orissa. The heroic deeds of Purusottama Deva and the religious reform in his son's time are the incidents in question. In 1505 Chaitanya, the great religious reformer of Bengal, came to preach Vaisnavism in Orissa. We may mention another fact which excited the literary imagination of the Oriyas: the people found during the time of the later Ganga Rajas that the Telegu songs and literature were very much honoured and appreciated by the Rajas, while nothing but Sanskrit literature was being read and commented upon by the learned Brahmans of Orissa.

Let me only mention in connection with the political history of the country that the Bhoi rulers, who usurped the throne of Pratapa Rudra Deva, did not rule very long and the Muhammadans became supreme in the sea-board tract of Orissa at the death of the last independent king of the country in 1568.

II

The Early Poets:

Their Characteristics and Time.

Oriya as a distinct provincial language had no doubt come into existence long before the Ganga rulers of the Andhra country established their sway over Orissa, but we do not get any literary composition of a time prior to the fifteenth century A.D. Dr. Ramesh Chandra Majumdar read out to me of late the Oriya text of a copper-plate grant of the thirteenth century, the philological value of which will be considered in a subsequent section of these introductory essays; the language of this document of the time of the early Ganga kings does not appear to be fit for literary composition. It is doubtful if any Oriya literary work could come into existence during the time of the early Ganga rulers in whose hands Telegu language and literature received preferential consideration. Looking again to the finished form of the poem *Kesava Koili*, with which the first volume of the Typical Selections begins, and which is certainly of a date not later than 1450 A.D., we may unhesitatingly remark that literary culture in the vernacular must have commenced in the time of the later Ganga Rajas who made Orissa their home.

I should repeat that Kapilendra Deva, the first ruler of the Oriya Solar dynasty (1435–1469 A.D.), is really speaking the first Oriya king of a thoroughly independent Orissa. It was no doubt a short-lived dynasty of three generations of kings, but it was during the rule of this Solar dynasty (1435–1540 A.D.) that Orissa attained in all directions its highest glory. It will be seen that those who have been grouped under the early poets, flourished during the time of the Solar kings. From the time of the mighty Kapilendra to the loss of Orissa's independence in 1568 we count only 133 years, but during this short time the provincial

language of the country became sufficiently well developed, and a crop of good literature sprang up to exercise an abiding influence through all times.

It will be a puzzle to those who are not intimately acquainted with the social life of India that the uncommon glorious deeds of heroism and patriotism of the three illustrious kings, Kapilendra, Purusottama and Pratapa Rudra, have not been sung by the poets of the period. Some lines composed in their eulogy are met with in some inscriptions, but they were all engraved at the instance of the rulers themselves and their ministers, on the occasion of recording some religious or semi-religious acts of these rulers. Kapilendra held the rising Muhammadan power in effective check and organised a good government in the country, but nothing relating to his prowess and wisdom appears in any literary work. Raja Purusottama Deva, son of Kapilendra, was no doubt only an ally of a Bahmani Sultan when he led an expedition to Kanchi, but for what he accomplished (though in a subordinate capacity) Orissa might justly be proud of; the contemporary poets, however, have not left any literature to show that the people became conscious of their power and felt a new pulsation of life. The incidents of the Kānchi-Kāveri expedition were recorded in the Mādlā Pānji by those of the temple of Jagannāth who had to look up to the Raja for his favour; it is on a wall of the audience hall of the temple at Puri that a pictorial representation of the incidents appears. What gave a new turn to the literary imagination of the people was the religious movement which the Bengali religious teacher Chaitanya brought about in Orissa during the reign of Pratapa Rudra Deva. It should be noted however that since the establishment of the temple of Jagannāth at Puri the influence of Vaisnavism has been deep and widespread in Orissa, and long before Chaitanya visited the land, many Vaisnavas of the non-Brahman classes had made themselves free from the domination of the Brahmans. The Sudra writers, though looked down upon by the learned Brahmans, came to the forefront during the early years of literary culture to lay the foundation, nay to raise the superstructure of the national literature of Orissa. It is significant to note that the literature of the early period has always been very widely popular in the country, and may be designated as truly national; those poets of the early mediaeval period, whose writings appear in selections in the first volume of the Typical Selections, have also been popular national poets. Poetry, which is wholly artificial, which does not represent the sentiments and aspirations of the people, and poetry which is wholly void of human interest, came into existence in the eighteenth century A.D., with the effusions of Upendra Bhanja.

It is of much importance to note that the early poets took up popular rustic metre and rustic tune for composing their verses, and in this respect the early poets have been followed generally by all subsequent poets. Mr. Monmohan Chakravartty, who has written two excellent essays on the history of Oriya literature, is not correct when he says that Sanskrit dominated the early poetry of Orissa in the matter of its form and metre. Neither the

Akṣara-Chhanda nor the Mātrā Vritta of either Sanskrit or of Prākrita can be shown to be anyway connected with the genuine Oriya metres; we are glad to notice that the early poets of Orissa could clearly see that the inherent essential character of the vernacular makes itself unfit to be accommodated within the frame-work of the Sanskrit metre.

As to the *form* of poetry, where a composition is not distinctly after a Sanskrit work (either as a translation or as a work in adaptation of the original), the form has not been after the ideal of the old-time literature; it must be admitted, to the credit of the literary genius of the country, that some forms altogether peculiar to the Oriya literature are met with from the earliest time onwards. Koili as a special genre and Chautisā as a form for poetry of very early times, and Chha-pai or Na-pai of mediaeval days, are some examples.

The Koili lyrics.

Keśava Koili *alias* Yasodā Koili by Mārkaṇḍeya Dās is perhaps the earliest known Oriya poem. Looking to the fact that since very remote time it has been customary with the boys and girls all over Orissa to commit this piece to memory, Sir W. W. Hunter suggested that this Koili must be five hundred years old; Mr. M. Chakravartty, for want of any definite proof, has stated that it is about three hundred years old. It is strange that no scholar has as yet referred to the Artha Koili by Jagannāth Dās, on the evidence of which work the age of Keśava Koili can be clearly proved to be not less than four hundred years old. Jagannāth Dās flourished during the early years of sixteenth century A.D., and he composed Artha Koili to give a spiritual interpretation of the text of the Keśava Koili. As all the words occurring in the Keśava Koili have been commented upon by Jagannāth, it is undoubted that the text of the Keśava Koili remains unchanged, and we now get quite a correct text; for this reason this piece is of high philological value. It is evident that the Koili in question was very popular and time-honoured in the time of Jagannāth Dās, and as such the time suggested by Hunter may easily be accepted as fairly correct. To be on the safe side we may say that the early years of the rule of the Solar dynasty is the time when Keśava Koili was composed. The character of a Koili is that it is a monologue, and the person whose words the poet versifies, discloses his thoughts to a cuckoo bird by addressing the bird as O Koili; this address portion forms the burden of the poem.

I could get only four Koili lyrics which are of old time; but I have been unable to ascertain the exact time of their composition. They have all been grouped together under the head *Koili lyrics*. Keśava Koili is certainly the oldest, and Bāra-māshi Koili (*i.e.*, the Season Koili) seems not much removed in date from the Keśava Koili; Kānta-Koili by Balarām Dās may easily be placed towards the last portion of Purusottama Deva's reign, for it was then that Balarām Dās flourished. The fourth, namely, the Jnānodaya Koili, which contains some philosophic dissertations, is of very uncertain date. Some doctrines of the poem smacks of *Alekh* doctrine of which Bhima Bhoi of Sone-

pur has been the last noted preacher; but as Alekhism seems to be as old as, if not older than, the temple at Bhubaneswar, a modern date cannot necessarily be assigned to this poem.

The Chautisā form.

The Chautisā form of poems appears to be as old as the Oriya literature; excepting the Season Koili all other Koilies are in Chautisā form. The form of a Chautisā poem is that it should contain at least 34 lines and the letters *Ka* to *Kṣa* should be the initial letters of the lines in regular succession; in this order of letters, this exception is only made that the vowels *A* or *U* or the consonant *N* takes the place of *Ṅ*, the letter *Ni* takes the place of *Ñ* and either *A* or *Ā* or *Aṇ* takes the place of *Ṇ*. I may note that *Ṅ* is pronounced as *Uma*, *Ñ* as *Nia* and *Ṇ* as *Āṇa* in Orissa. It is in consequence of the artistic development of this method or fashion that a single letter has been used by some poets as the initial letter of all the lines of a poem, no matter how lengthy the poem is: for instance, the Rasa-kallola by Dinakrisna Dās has the *Ka* initial all throughout, and all the lines of Vāidehīsa-Vilāsa by Upendra Bhanja have *B* or *V* for their initial letters.

The origin of the Chautisā form is easy to trace. In the later time Tantric system a mystic religious value was assigned to each and every letter, and Stotra-verses (hymns) were composed according to the aforenamed *Chautisā* succession of letters, for special efficacy in the prayer or incantation. It is in Orissa only that this form has been adopted in general literature.

Reference by old poets to many Chautisās in the matter of naming the *tune* of their verses or songs, shows that the form got into vogue from a remote past; most of the Chautisās referred to by the old poets are now lost. It may also be pointed out that the adoption of the old Chautisā tunes by the later poets for the tune and metre of their verses, shows unmistakably that the poets have used the popular and genuine Oriya metre in their versification.

Tune and Vāni and Chhānda.

I should first of all use this word of caution that the Sanskrit names of some of the tunes should not put us on the wrong scent, for despite the names of the tunes, basic Oriya notes of the songs are unmistakably noticeable when they are sung.

We have to note in this connection that the sections or chapters or cantos of the poetical works are not generally called by the name अध्याय or सर्ग but by the name छान्द; each complete piece of poem as a lyrical piece for instance, is a छान्द by itself. Each and every metre of a छान्द has been set to tune, and the name of the tune occurs at the heading. The name of the tune occurs as a राग or a ढंग or a बाणी; what this direction regarding the tune of the छान्द signifies, and how a ढंग differs from a बाणी, may be briefly discussed. It has been suggested to me by Babu Kishori Mohan Dās of Balasore, who knows a good deal of Oriya music, that बाणी is the tune which is to be followed in the ordinary recitation of a piece of poetry, while राग indicates how the piece is to be regularly sung as a song. This is perhaps the reason why we get the name

GS 2303

of a राग as well as of a बाणी for the tune direction of one and the same piece of poetry. It is to be noted that a छन्द has one tune when recited by the छन्द, and has quite another when sung according to the बाणी and the राग. The term छन्द does not seem to differ from बाणी, for they both relate primarily to the character of the metre. For the Rāgas we get generally classical names of the old musical literature, as बलावी, कामोदी, आषाढ़शुक्ल, भूपाल, भैरव etc.; even such a name as गड़मालिया occurs as the name of a राग which is unknown to the Hindu musical literature. An Indian song, we all know, cannot be sung if both राग and ताल are not indicated for it; the बाणी indicates as a metre, how a line of a song is to be divided following the rule of cadence; Vāṇī perhaps differs from Vritta in this that the latter merely indicates a metre, while the former indicates a popular tune as well as a metre; this is what appears to be the case even from the names of the Vaṇīs, for we notice that in naming the Vāṇīs, old-time songs have been named, viz., Rukmini Chautisā, Uddhava Chautisā, Bimbādhari Chautisā, Madhupa Chautisā, etc.

Gopi-Bhāsā.—The popular lyric, Gopi-Bhāṣā, seems as old as the old Chautisas; like the Keśava Koili it is read in all primary schools, and the popular tradition is that it has been in existence since a remote past; no definite date, however, could be assigned.

Early Religious Epics.—Looking to the fact that Balarām Dās, Jagannāth Dās, and Sāralā Dās, who are the early poets of Orissa, are the authors of the Rāmāyana, the Bhāgabata and the Mahābhārata respectively, it has been asserted by some that the first period of Oriya literature was occupied in translating Sanskrit works in Oriya: this is not a correct statement. None of these works is a translation; the authors have re-told the Rāmāyana, the Bhāgabata Purana and the Mahābhārata in their own way, and they may be regarded as the original works of the authors. The literary activity of the time of the Solar kings of Orissa is marked by the composition of Religious Epics, and in the reign of the very first king Kapilendra *alias* Kapilesvara, Sāralā Dās composed his Mahābhārata. Misled by the opinion of Mr. Monmohan Chakravartty regarding the date of Sāralā Dās, I have put in the selections from his Mahābhārata after having set out the selections from the writings of Balarām Dās and Jagannāth Dās. The paper of Mr. Chakravartty (J.B.A.S., 1898, p. 332, *et seq.*) in which wrong suggestion has been given regarding the time of Sāralā Dās, is otherwise excellent, and invaluable to the students of Oriya literature. I find that the very introductory chapter (p. 257 of the following selections) gives us the name of Kapilesvara Deva, the reigning king of the poet's time. However, following the order of the selections in the book I notice his work and his life after giving accounts of Balarām Dās and Jagannāth Dās.

Balarām Dās.—What Balarām Dās has stated of himself in the colophon portions of his Rāmāyana, justifies us in holding that he had composed his epic some time before he was converted to Vaisnavism by Chaitanya Deva of Bengal. He was no doubt devoted to Jagannāth of the Puri temple, and he says that he was inspired

by the deity Jagannāth to execute his poem, but at the time of writing the Rāmāyana he was a man of the world, living happily with his family and did not earn the name Matta-Balarām by becoming an enthusiast ascetic following the teachings of Chaitanya. In the last but one colophon of the Rāmāyana, the poet says that his father, Somnāth Mahāpātra, was a minister of the Raja and the name of his mother was Manomāyā. Presumably Somnāth was a descendant of Gopināth who was, as the Gopināthpura inscriptions disclose, a minister of Kapilendra Deva. The poet says, he was thirty-two years old when he finished the epic, and that he versified the whole story of the Rāmāyana as he learnt it from the narration of the story by the Pandits. The whole poem was evidently recited by the poet by taking his seat in the Jagamohana or the audience hall of the Puri temple, for the title of the book is Jagamohana Rāmāyana. Though Jagamohana Rāmāyana is the title in the colophon, the work subsequently acquired the name *Dāṇḍi Rāmāyaṇa*, as it became a popular work, and the contents were being recited or sung by the *Dāṇḍa* or road-side (*i.e.*, before the crowded public). In the colophon referred to above and quoted below, the number of the padas of the book has been put down as one hundred thousand. The important lines of colophon are :—

महापात्र मन्त्री सोमनाथ महापात्र ।
बलरामदास ये ताहार मुंहि पुत्र ॥
मनोमाया अटे मोर जननीर नाम ।
जनम हइनु मु पाइलि महाज्ञान ॥
जगमोहन पुरुष अव्यय अरूप ।
अग्रतरे वैनतेय विहग अपाप ॥
सामवेदु सम्भूत ए सातकांड कहि ।
क्षमारूप अनन्त अपूर्व्व तनु वहि ॥
ताहा प्रसादे मोते सारदा दया कला ।
रामायण ग्रन्थ मोर मुखे उचारिला ॥
चौविश्र सहस्र श्लोक ए गीत रस ।
बालमीक मुनि याहा कलेक प्रकाश ॥
विद्वज्जन मुखरु ये शुनिलेंइ ताहा ।
दया कले मोते ये कमलादेवी नाहा ॥
तेनु एहि महाकाव्यकु ये वाक्य कलि ।
लच्छे पद ठिक करि गीते वसाइलि ॥
जन्मरु मुरुख मोर अलप वयस ।
ग्रन्थकला काले मोते वरस वत्तिश्र ॥

दारा सुत धन जन सुखभोग थिरो ।
अलपे आपने देइ अकुन्ति ता हरि ॥

In a colophon in the Sundarā Kāṇda the poet mentions the title of his book :—

'जगमोहन' बलि ए रामायण नाम ।
तत्यकरि भजिले पाइब विष्णुस्थान ॥

To induce the proud Brahmans to read this Rāmāyaṇa composed by a Sudra (that is to say by a man of the Karaṇa caste), the poet writes in another colophon in the Lankā Kāṇda :—

मुहिं हीन पापी ये विशेषे शूद्रयोनि ।
सुज्जने कोप न करिब इहा शुनि ॥

Balarām became a disciple of Chaitanya in his old age, and so it is likely that he commenced his literary career during the reign of Purusottama Deva. That after becoming a Vaisnava of Chaitanya's school he continued his literary career in Pratapa Rudra's time is proved by some remarks regarding him in two Gupta Gītās which are not of much literary merit. It has been stated in one of these Gupta Gītās that Balarām Dās, the author of the Rāmāyana, composed a work in the vernacular, entitled the Gītā and could finish only the first chapter of the work. The author of this Gupta Gītā narrates that he himself is the re-incarnation of Balarām Dās in the time of Rājā Mukuṇḍa Deva and finishes this unfinished Gītā in 35 chapters. This statement stands as :—

श्रीहरि कहिले शुन अर्ज्जुन । प्रद्युम्न अटइ मोर नन्दन ॥
ताहार पुत्र अनिरुद्ध हेब । से पुनि कालरे क्षय पाइब ॥
मु येबे दारुब्रह्म अवतार । कलियुगे दारुब्रह्म शरीर ॥
प्रतापरुद्र नामे हेब राय । कहि तांते से काल विषय ॥
सोमनाथ नामे शूद्र कुलर । अनिरुद्ध जात ताहारि घर ॥
ता सुत नाम बलराम दास । गुप्त गीता अध्याये प्रकाश ॥
बलराम दास ता गुप्त करि । अध्याये कहि सेहि थिबे मरि ॥
से पुणि मुकुन्ददेव द्विअङ्गे । बलराम दास जनमि लोके ॥
पञ्चत्रिंश अध्याये कहिब सेहि । तो आगे कहिलि अर्ज्जुन मुहि ॥

In the other Gupta Gītā, which contains 22 chapters and as such cannot be the original one of Balarām Dās, it has been narrated that the orthodox Brahmans disputed the claims of Balarām as a religious teacher and that this dispute was referred to Raja Pratapa Rudra Deva. The date of this dispute has been given in these words:—

रुद्र अंशरे गजपति । प्रतापरुद्र ये नृपति ॥
ताहार सप्तदश अङ्के । मकर मास शुक्लपक्षे ॥

Balarām Dās and so also his immediate successor, Jagannāth Dās, have expressed their thoughts forcibly and gracefully in the simple Oriya language of the people. They did not resort to those verbal jingles which characterize the poems of a later period. The use of sonorous words of Sanskrit origin, in the name of poetic diction, does not vitiate the simple style of the early poets. Balarām Dās is not ashamed of using those words freely which soon after his time came to be regarded as vulgar, for the poet reckons himself as one of the common people of the country. Balarām Dās, as a national poet, has sung for the people, and by making Orissa a miniature world by itself has taught his countrymen to love the land of their birth; the Kailāsā of far north has been located in Orissa and the Kapilāsa hill of Dhenkanal has been made the Kailāsa mountain; even the hilly tracts of Orissa have been made to bear the footprints of Rāma, and the forest tribes of the country have been arraigned as the camp-followers of Rāma; in the Kiskindha Kāṇḍa, for instance, the rude tribes of Bamra and Bonai have been mentioned to be the soldiers recruited by Rāma.

Besides the Kānta Koili and the Rāmāyaṇa, Balarām Dās is believed by some to be the author of the following booklets: viz., (1) Arjuna Gītā, (2) Gaja Nistārana Gītā, (3) Beḍhā Parikramā and (4) Mriguni Stuti. The work Kamala-Lochana-Chautisā composed by the poet in the Chautisā form, has not been noticed either by Hunter or by Chakravartty; the whole of this poem is inserted in this work of selections. Of the works marked above by Nos. 1 to 4 Beḍhā Parikramā contains only a few lines relating to the temple of Jagannāth, and the booklets which bear the honorific title Gītā, relate only to some Pauranic incidents to sing the efficacy of prayer to Viṣṇu. Gaja Nistāraṇa Gītā is identical in form and spirit with the Mriguni Stuti; the latter work being the best of the lot has been selected to represent this class of composition.

Jagannāth Dās.—I cannot too highly speak of what Jagannāth Dās has done to raise his countrymen to a higher level of moral existence. No poet of old time enjoys so much of popularity as Poet Jagannāth Dās does. I know that in Orissa the name of Upendra Bhanja is a name to conjure with, but the popularity of this writer of artificial amorous verses is quite of a peculiar nature and cannot be compared to what Jagannāth commands. There is not a single Hindu village in Orissa where at least a portion of Jagannāth Dās's Bhāgabata is not kept and daily recited. A few facts of his life should therefore interest the readers.

His biographer, Divākara Kara, informs us that he comes of a respectable Brāhman family of Kapileṣvarapura-Sāsana in the district of Puri, and the names of his parents are recorded as Bhagabān Dās and Padmā; it is stated that he was born in the noon time on one Bhādra Sukla aṣṭami day, but the year has not been mentioned. As Jagannāth was converted to Vaisnavism by Chaitanya Deva himself shortly after his arrival in Orissa in 1510, the poet was very likely born some time in the 9th decade of the 15th century. The father of the poet was a reader of the Purāṇas

in the Jagannāth temple and gave the poet a good education in Sanskrit. Jagannāth finished his school education when he was 18 years old, and it seems that he took to the composition of the Rāmāyana in Oriya some time before the advent of Chaitanya in Orissa. The reference to this literary performance occurs in the following words of Divākara Kara :—

ଆଉ ରାମାୟଣ ଯନ୍ତ୍ର ସାଧି

ଆଉ ଭାଗବତେ ଦେଲେ ବୁଧି ।

This Rāmāyaṇa, however, does not exist ; either Balarām Dās has effaced this work or that the writer of Bhāgabata did not care to give his maiden work to the public. Jagannāth Dās renounced his Brahmanism, becoming a disciple of Chaitanya, and became the founder of the Atibaḍī Vaisnava sect. It is reported that poet Balarām Dās was first initiated into Vaisnavism by Chaitanya and Balarām Dās who got then the name ମତ ବଳରାମ induced Jagannāth to accept the new creed.

The accounts of the life of Balarām Dās and of Jagannāth Dās as recorded in the book named Dāḍhyatā-Bhakti are fanciful and thoroughly unreliable ; the only fact we get in this book, which is correct, is that both these poets flourished in the time of Raja Pratapa Rudra Deva.

How Jagannāth Dās could secure this unique position in literature has to be stated to explain the nature of influence he exercised and still exercises in the country. The establishment of the cult of Jagannāth, enshrined in a temple as awe-inspiring and admiration-extorting as the huge edifice at Bhubanesvar, was an epoch-making affair. That the genuine Hindu people of all classes lose their caste distinction in the presence of god Jagannāth, has been a great factor in the enlargement of the religious views of the people. When Chaitanya preached his religion in this land dominated by the deity Jagannāth, and the common people got the message that they can obtain salvation without the intervention of the Brahmans, by only having faith in God, and by doing good deeds, an epoch of self-culture ensued. When the Brahmans were the custodians of the religious books, the non-Brahman people could not have access to them, even though they learnt the Sanskrit language ; that the words of the Sacred Books do not lose their sanctity by being translated into the speech of the common people, was a great edifying lesson to the non-Brahmans who everywhere form the majority. When the people learnt that the Bhāgabata, which is the most sacred of all sacred books, was within their easy reach, the people took to the study of the vernacular with uncommon zeal and energy. This is why the art of reading and writing is known and practised by the common people more extensively in Orissa than in Bengal. Long ago, Bhudeb Mukerjee as Inspector of Schools duly observed this fact of Oriya mass education, and reported the matter in his public report. There cannot be any hesitancy in making this statement that Jagannāth Dās, by presenting his Oriya Bhāgabat to the people, induced all classes of men of his country to cultivate the vernacular language.

The benefit which Jagannāth Dās has conferred upon his countrymen is immense; how the moral ideas preached by him in the book has moulded and is still moulding the character of many million of men can be easily appreciated. The selections from his work will show what poetic faculties and moral powers he possessed.

The poet is also regarded to be the author of two small books, namely, the Gupta Bhāgabata and the Tulābhinā. I give some extracts from these two books though in my opinion the books do not show the hand of the poet of the Bhāgabata. In the Tulābhinā high philosophical thoughts have been tried to be explained in easy language, and hence the title of the book signifies "spinning or carding cotton." Though the small booklet Tulābhinā does not disclose any mystic cult of important nature, it is significant to note that there is a religious sect in Orissa, which goes by the name Tulābhinā, and the persons initiated into the faith perform some mystic practices in secret, which are believed to be tāntric in character.

Hunter and Chakravartty do not mention the booklets Artha Koili and Mriguni Stuti composed by Jagannāth Dās; perhaps the last named work on account of its being identical in title with Balarām Dās's Mriguni Stuti, escaped the notice of the learned scholars. The booklet, Artha Koili, is interesting for many reasons; I have already said that this work, as a commentary on the Kesava Koili, establishes the antiquity of the latter work; the colophon portion again discloses that this work (the remarks are applicable to Mriguni Stuti as well) was composed, when the poet did not renounce his Brahmanism by coming under the influence of Chaitanya. Mriguni Stuti and a portion of Artha Koili appear in this work of typical selections.

Sāralā Dās.—I have already remarked that Sāralā Dās preceded Balarām Dās and composed his Mahābhārata in the reign of Kapilendra Deva (1435–1469). He was not so much a Vaisnava as he was a devout worshipper of the goddess Sāralā Chandi of his village Jhankerpur. Sāralā Chandi is stated by the poet to be the same as Hingulā Devi; we must note that Hingulā is a goddess of the aboriginal tribes, and the name itself is a variant of the Mundari word *Shengel* which signifies fire. Hingulā is worshipped in Talcher, Bamra and in their neighbourhood; coal-gas coming out through chinks and burning in the open air with a blazing light becomes the object of worship, and offerings are made to this fire as the Hingulā goddess. That Sāralā is identical with Hingulā is what occurs in a colophon in the Mahābhārata:—

"झङ्केर पुरवासिनी हिङ्गुला चण्डी सारोले।
से मोर तुलसी माल हेले वक्षस्थले॥"

We are inclined to infer from the name of the goddess that the name of the poet Sāralā Dās only denotes that the poet was devoted to the service of the goddess Sāralā. He was a Sudra and belonged to Odra tribe of old. These Odras are now known by the general name Od-Chasā or simply by the name Chasā or

Tasā. We are informed by Mr. M. Chakravartty that the Chasās or Tasās of Jhankerpur have now raised themselves to the status and dignity of the Karaṇas.

The language of the poet, though unpolished, is simple and expressive; the metrical system is only seemingly defective, for what are regarded as defects are made up for when sung with proper accent and tune. This remark regarding metre applies equally to the writings of all the early poets. I have already said that the Mahābhārata story has been re-told by the poet in his own way; the extracts will show how the poet has given many things from his own imagination without caring to narrate correctly what occurs in the Sanskrit Mahābhārata. This is how the poet has made his work popular. Sāralā Dās has become a popular national poet, but the learned Pandits could not tolerate him; to give to the public the real Mahābhārata, many Sanskritists translated the main story of the Mahābhārata into Oriya, but the people did not accept them. Raja Krisna Singha of Dharakota employed some Pandits to translate the Mahābhārata and the Harivaṁśa at a comparatively later time, and his attempt was really praiseworthy; his Harivaṁśa, however, is still in manuscript and his Mahābhārata, though published, has not become popular. Extracts from the aforesaid Harivaṁśa in manuscript and from the Mahābhārata have been appended at the end of the first section of the Typical Selections, only to enable the readers to see why the works of the learned people have failed to efface the popular work of Sāralā Dās. I need hardly repeat that Raja Krisna Singha does not belong to the early period of Oriya literature.

It is very remarkable that this Oriya poet acquired celebrity in Bengal, and his Mahābhārata was introduced in Bengali translation not later than the early part of the sixteenth century. Babu Dineś Chandra Sen informs us that only the Virāṭa Parva portion of what is called Sāralā Mahābhārata of Orissa now survives.

Bhīmi Dhibara.—The booklet entitled Kapaṭa-Pāsā, by Bhīmā Dhibara, who is rightly regarded as an early poet, is an interesting work. That an ordinary fisherman could receive good education and could secure the situation of a poet in the early times, is a matter of much significance. We do not get any picture of the classical days in the poem; the poet rather awakens the familiar scenes of Orissa in the minds of his readers. For example, the house in which Draupadi is found, the manner in which a search is instituted for Draupadi, and the manner in which Kunti takes her seat at the threshold, are things which strongly resemble what one becomes familiar with in the villages of Orissa. The learned Brahmans may disregard the poem in their contempt for the vernacular literature enriched by the low class people, but the poem has continued and will continue to be a good asset of the popular national literature.

CENTRAL LIBRARY

Typical Selections from Oriya Literature

SECTION I

EARLY POEMS

1450—1568 *A.D.*

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ-ପରିଚୟ

କୋଇଲି ମାଳିକା

I କେଶବ କୋଇଲି

By MARKANDEYA DAS

କୋଇଲ ! କେଶବ ଯେ ମଥୁରକୁ ଗଲା ।
କାହ୍ନାବୋଲେ ଗଲା ପୁଣି ବାହୁଡି ନଇଲା । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଖଣ୍ଡ କ୍ଷୀର ଦେବ ମୁଁ କାହ୍ନାକୁ ।
ଖାଇବାର ପୁଣି ଗଲା ମଥୁରପୁରକୁ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଗଲା ପୁଣି ବାହୁଡି ନଇଲା ।
ଗହ୍ନନତ ବୃନାବନ ଶୋଭା ନ ପାଇଲା । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଘର ମୋର ନ ମଗଲି ନନ ।
ପଙ୍କଣ ନ ଦଣେ ପୁର ନ ଥିଲେ ଗୋବନ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ନନଦେହ ପାଷାଣେ ଗଢିଲା ।
ନସ୍ନେ କଜ୍ଜଳ ଦେଇ ରଥେ ବସାଇଲା । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଚଲୁଥାଇ କଟିସ୍ଥ ମେଖଳୀ ।
ଚକତ ହୋଇଲେ ଶୁଣି ଗୋପପୁରବାଳୀ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଛଙ୍କେକ ମୁଁ ମାଇଲ ପୁରୁବେ ।
ଛଡି ଅବା ଗଲେ କୃଷ୍ଣ ସେହ ପଗରବେ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଦୃଢପଣେ ଅଇଲା ଅକ୍ରୁର ।
ଯାଏ। ବୋଲ ରଣ୍ଡିନେଲା ବସାଇ ରଥର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ହୁରୁହୁରୁ ଲୁହ ନ ରହଲା ।
ହୁଗଡା ସାରଣ କୃଷ୍ଣ ମଥୁରା ରହଲା । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ନଣାକାଲେ ହର ମାଗେ ଜ୍ଞନ ।
ନସ୍ନନ ଙ୍କଣ ତାକୁ ରଉଥାନ୍ତୁ ନନ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଙ୍କହ ଙ୍କହ ହସୁଥାନ୍ତୁ କୋଳେ ।
ଙ୍କଳ ଙ୍କଳ ହେଉ ଥାନ୍ତୁ ହୁଇବାରବେଳେ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଠଣ ଯେ ସୁନର କେଣପୋଏ ।
ଠକ ରଣ୍ଡି ଗଲେ କୃଃ ନଇଲେ ରେଡାଏ । (ଲୋ କୋଇଲ)

କୋଇଲ ! ଡାକଲେ ଭଷଇ ଯେହ୍ନେ ଶାସ୍ତ୍ର ।
ଡାଳରହୁଣୁଆ ପାପ୍ତେ ଭପ୍ତଥାନ୍ତ ହର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଭଲୁଛନ୍ତ ମାଏ ଯଶୋବନ୍ତ ।
ଚାଲେ ହରଇଲ ମୋର ପୁଣ୍ଡ ଶିଶୁପଣ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଅନେକ ହଂସିଲା ଗପ୍ତ କଂସ ।
ଅଣହେଲା କରଣ ଅପଣେ ଗଲା ନାଶ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ତନ୍ତୁରେ ତା ଲେପଇ କୁଙ୍କୁମ ।
ତନପ୍ତେ ଖେଳାଉଥାନ୍ତ ଭାଇ ବଳରାମ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଥନ ଭଙ୍ଗି କ୍ଷୀର ପିଅଇଲ ।
ଅବର କାଳକୁ ପୁଣ୍ଡ ଦେଖି ନ ପାରଲ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧଲ ପୁଣ୍ଡକୁ ।
ବାମୋଦର ରଗେ ଗଲେ ମଥୁରାପୁରକୁ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଧନ୍ୟ ସେହୁ ଦଇବଜ୍ଞା ନାସ୍ତ୍ର ।
ଧର୍ମ ଥିଲ ପୁଣ୍ଡଗୋଟି ହୋଇଲ ତାହାର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ନ ଶୋଇ ଗୋପପୁର ମୋର ।
ନାରାୟଣ ଗଲାବନୁ ମଥୁରାନଗର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ପବଣ ପୁରୁଷ ମୋ ମାଧୋଇ ।
ପବଣ ମୁଁ ହେଉଥିଲ କୃଷ୍ଣମୁଖ ଚାହିଁ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଫଇବାକୁ ନାହିଁ ମୋର ଆଣ ।
ଫଇବାର ଫଳ ଗଲା ବସୁଦେବ ପାଣ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ବହୁତ ସହଇ ତାଙ୍କ ଅଳ ।
ବଡ଼ାଇ ଶରଧା ଭଙ୍ଗି ଗଲେ ବନମାଳୀ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଉଣ୍ଡି ମୋତେ ଗଲେ ବେନ ଘୋଏ ।
ଭାଇ ତାଙ୍କ ବଳରାମ ନଇଲେ ରେଡ଼ାଏ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ମଥୁରାକୁ ଯିବ କ ମୁଁ ଧାଇଁ ।
ମାଧବ ମଧୁସୂଦନ ଅଣିବ କଢ଼ାଇ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଯିବେ ଯେ ଅସିବେ ବୋଇ ଗଲେ ।
ଜଗତଜୀବନ ପରୁ ରେଡ଼ାଏ ନଇଲେ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ରତ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଅଳଙ୍କାରମାନ ।
ଶ୍ୟାମ-କୃଷ୍ଣ-ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗକୁ ଦଶେ ଶୋଭାବନ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଲକ୍ଷ୍ମୀମନ୍ତ ଅଟେ ନାରାୟଣ ।
ଲଭଡରେ ନାମ ଦେଲେ ସେ ଗର୍ଗ ବ୍ରାହ୍ମଣ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ବୃନ୍ଦାବନ ନ ଶୋଇ ମୋର ।
ବସ୍ତ୍ର ଜଏ ଚରାଇବ ଯମୁନାର ତୀର । (ଲୋ କୋଇଲ)

କୋଇଲ ! ଶ୍ରୀମନ୍ତ ପୁରୁଷ ମୋ ମାଧୋଇ ।
ଶୀଶ୍ୱରଙ୍କ ଗଲାଦନୁ ନନ୍ଦ ହେଲେ ବାଇ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଶଶୀ ଯେହ୍ନେ ଦନୁ ଦନୁ କ୍ଷୀଣ ।
ସେହ୍ନମତ କ୍ଷୀଣ ହେଲେ ମୋ ନନ୍ଦରଞ୍ଜନ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ସାତ ଦନ ଇନ୍ଦ୍ର ବୃଷ୍ଟି କଲା ।
ସପତବରଷ ପୁଅ ମନ୍ଦର ଧଇଲା । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ହାଇ ଯେ ମାରଇ ପୁଣ ଭୁଣ୍ଡ ।
ହୃଦୟେ ଦଶିଲା ତାର ସପତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! କ୍ଷନଣି ବକ୍ଷଣି ବୁଲ୍ଲଦଣ୍ଡ ।
କ୍ଷମା କର ଦୋଷ ମୋର ଉଗେ ମାରକଣ୍ଡ । (ଲୋ କୋଇଲ)

II ବାରମାସୀ କୋଇଲି

By SANKAR DAS

ଅରେ ବାବୁ ଶ୍ରୁପଧାଶ୍ୱୀ ! କ ଦଣ୍ଡ ହେଲା ତୋହ୍ନର ।
କାନ୍ଦି କଉଶଲ୍ୟା ବୋଲନ୍ତ କୈକେୟୀ ଅରଜବ କେଉଁଶିଶ୍ୱା ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।
ଏହ୍ନ ମଗୁଶିର ମାସ । କାକର ପଡ଼େ ବଶେସ ।
ଶୀତଲପବନ ବହ୍ନେ ଘନଘନ ମୋ ପୁଣ କରବ କସ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।
ପୁଷମାସେ ବଡ଼ ଶୀତ । କଞ୍ଜ ବଏ ଅପ୍ରମିତ ।
ବନା ବସନରେ ବୃକ୍ଷବକଳରେ କ ଦୁଃଖ ନ ହ୍ନେବ ଜାତ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।
ମାଘରେ ଉହୁଁ ଅଧିକ । ଗରବ ଦୁଃଖ ଦାସ୍ୟକ ।
ଅମୂଲ୍ୟ ସୁପାତ ଡେକ ରଘୁପତ ବୁଲଇ କାନନଯାକ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।
ଫଗୁଣେ ଫଗୁ ଖେଳରେ । ମାତନ୍ତ୍ର ଘରେ ଘରେ ।
ମୋ ଅନୁଶୀଧନ ମୋଠଁ ହୋଇ ଭନ୍ନ ଉସାଇଲା ଶୋକମାରେ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।
ଚଇତମାସର ଖରା । ମାରସ କରଇ ଧରା ।
ଶସ୍ତାରରୁ ଝାଲ ବହ୍ନେ ଅନର୍ଗଲ ପରାଣ ହୋଏ ପାବଗ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

ବଇଶାଖ ଖରା ଲହୁଁ । ବାହାରକୁ ନୋହେ ଯାଇ ।
କେଉଁ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଜୀବନବକଳେ ଧ୍ରୁବ ମୋର ପୁଅ ରହୁ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠେ ମୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠନନ୍ଦନ । ଜାନକୀ ସହ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ନାନା ପକ୍ୱଫଳ ଖୋଜ ବୁଲୁଥିବେ ବଥିର ଏ ବଡ଼ମ୍ବନ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

ଅଷାଢ଼ମାସରେ ମେଘ । ଗରଜଇ ଯେହ୍ନେ ବାଘ ।
ବେଳେ ବେଳେ ବଣ ହୁଅଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ଘୋଟିଯାଏ ଚଉଦଗ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

ଦେଖ ଧାର ଶିରବଣ । ଜଳ ପଡ଼େ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ଘର ପାଖ ନାହିଁ ମୋ ଦୁଃଖିସଂଖାଇ କରୁପେ କାଟିବ ଦନ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

ଭାଦ୍ରବ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ । ସୁନର୍ମଳ ଦଶଦଶ ।
ଅତସୁକୁମାରୀ ଜନକକୁମାରୀ ମନେ ଭାଲୁଥିବ କସ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

ଅଶ୍ୱିନେ ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ । କରଇ ମନ ହରଣ ।
କେତେମତେ କେତେ ଉତ୍ସବ କରନ୍ତେ ଘରେ ଥିଲେ ରଘୁରାଣ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

ଏ ମହାକାର୍ତ୍ତିକମାସ । ରହିଲେ ଶଙ୍କର ଦାସ ।
ସୀତା ସଙ୍ଗେ ଯେହ୍ନ ରଘୁକୁଳମଣି ଭୋଗକଲେ ବାରମାସ ଲୋ ।
କୋଇଲ ଶୁଣ ଲୋ ।

III କାନ୍ତ କୋଇଲି

By BALARAM DAS

କୋଇଲ ! କାନ୍ତ ମୋର ଗଲେ ମୃଗମାଉ ।
ଜପଣେ ରାବଣ ମୋତେ ନେଉଅଛୁ ଧଉ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଖଳ ବୋଲ ଜାଣି ନ ପାରଇ ।
ଖଳ ଯେ କନକମୃଗ ଦେଖି ଗଲେ ବଳ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଗୁରୁ ଶବ୍ଦ ବଇଲ ମୋହର ।
ଗଲେ ମୁଁ କୋଇଲ, ରାମ ଏ କୁରଙ୍ଗ ମାର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ପଣ୍ଡଶା ଯା କରୁଛୁ ବଧାତା ।
ଘୋରବନେ ମୃଗମାଉ ଗଲେ ମୋ କରତା । (ଲୋ କୋଇଲ)

କୋଇଲ ! ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଜଗାଇ ଦୁଅର ।
ନାଗଚରେ ମୃଗ ବଳ ଗଲେ ରଘୁବୀର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଗୃଧ ଧର ଗଲେ ରଘୁନାଥ ।
ଗୃଧେ ଶର ସନ୍ଧି ମୃଗପ୍ରାଣ କଲେ ହତ ! (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଛଡ଼ିବାର ବେଳେ ମୃଗ ପ୍ରାଣ ।
ଛଦ୍ମରେ ଡାକଲା ମୋତେ ରଖ ହେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଜାଣି ନ ପାରଇ ଛଦ୍ମ ମୁହିଁ ।
ଯାଅ ବୋଲ ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଦେଇ ପଠିଅଇଁ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଙ୍କଡରେ ଯାଅନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଙ୍କାଡ଼ର ଭିତରେ ଲୁଚ ଥିଲାନ୍ତି ରାବଣ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ନର୍ମଳ ତପସ୍ୱି-ରୂପ ଧର ।
ନର୍ତ୍ତେ ବସିଲା ଅସି ଦୁଅର ଅବୋର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଟେକଣ କହଇ ମାସ୍ୟାସତ ।
ଟେକ ମୋତେ ଫଳଭିକ୍ଷା ଦଅ ମହାସତ୍ତ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଠକକଥା ଜାଣି ନ ପାରଇ ।
ଠକଯତ କରେ ପୁଣି ଫଳଭିକ୍ଷା ଦେଇ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଭିଙ୍ଗର ରାବଣ ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ ।
ଭାହ୍ମାଣ ଭିକ୍ଷକୁ ମୋର ଧରିଲା ପାପିଷ୍ଠ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଭରଣ ଗୃହିଁଲା ଅକାଶକୁ
ଭାଳେ ରଥ ଶୂନ୍ୟ ଅସି ମିଳଲା ଭାହାକୁ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଅଣି ମୋତେ ରଥରେ ବସାଇ ।
ଅକାଶମାର୍ଗରେ ରଥ ନେଲା ଉହିଁ ବାହ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଭୁରତେ ଭା ରାଜ୍ୟରେ ମିଳଲା ।
ଉହିଁ ଅଶୋକ ବନରେ ମୋତେ ଲୁଚ୍ଚାଇଲା । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଥାଉ ଜଗି ସତ୍ୱପ୍ରେ ଅମୁଣ୍ଡ ।
ସ୍ଥାନ ଟିକେ ନ ଥାଏ ବସିଥାଉ ଘେର । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଦବା ରାତ ଦୁର ମୋର ଏକ ।
ଦନ ନ ସରଇ ନରନ୍ତରେ କର ଦକ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଧାତା ମୋତେ ଏତେ କଷ୍ଟ ଦେଲା ।
ଧରାଇ ଅସୁରଘରେ ବନ୍ଦୀ କରାଇଲା । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ନାରାତ ଘେନଣ ରଘୁନାଥ ।
ନମିଷକେ ମୃଗ ମାର ଅସିବେନ ଭୁତ । (ଲୋ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ପଣ୍ଡିକୁଣ୍ଡୀବାରେ ଡାକୁ ଥିବେ ।
ପଥର ପଖାଳୁଁ ଜଳ ଦଅ ସୀତା ଜବେ । (ଲୋ କୋଇଲ)

କୋଇଲ ! ଫୁଟି ଡାକୁଥିବେ କେତୋଇ ।
ଫୁଟିଲୁ ବୃଥାରେ ଜଳ ଦଅ କରିବେହ୍ନ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! କୋଇ ଯେବେ ନ ଶୁଣିବେ ମୋର ।
କୋଇବେ କେ ପେନଗଲ ସୀତାଲୁ ଅମ୍ବର । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଭଲ କେନ ବନେ ବୁଲୁଥିବେ ।
ଇଲୋକ ଦେଖିରେ କାରତା ପଲ୍ଟିବେ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ମଡ଼ିଘ-ଦୁଅରେ କେତୋଇ ।
ମୋତେ ଡାକୁଥିବେ କାନ୍ତ ମୁଗଙ୍କର ଥୋଇ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଶିବ ସିବାପାସ୍ ହେଉଥିବେ ।
ଯାମକ ଯେ ଲକ୍ଷଯୁଗ ପରସ୍ ମଣିବେ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ହଉଥିବେ ମୋର ନାମ ଧର ।
ସଦ ଦବା ନସ୍ନକୁ ବନ୍ଦୁଥିବ କାଉ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଲଙ୍କାର ରାବଣ ଅଣିବାର ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହତେ କାନ୍ତେ ନୋହିଲା ଗୋଚର । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! କାରତା ପାଇଲେ ପ୍ରାଣନାଥ ।
କାରନ୍ଥ କାଳଣ ଅସିବେ କେତୋତ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଶତ୍ରୁ ରାବଣଲୁ ବନାଶିବେ ।
ଶାନ୍ତୀ କାନ୍ତ ବସ୍ତ୍ରଖଣେ ଗଚ୍ଛା କରାଇବେ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଶ୍ରୀରମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କେନ କାଇ ।
ସିଦ୍ଧ ପାଇ ଦୁଷ୍ଟ ନାଶି ଉଲାସନ୍ତୁ ମଲ୍ଲୁ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଶୁରେ ହୋଇ ଲଙ୍କାରେ ପ୍ରବେଶ ।
ସଙ୍ଗେ ନେଇ ମୋତେ ଚଲସିବେ ନଜ ଦେଶ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ହେବେ ମୋତେ ଯେନ ଅଭିଷେକ ।
ହରଷେ ଓଟିବେ ଡାକୁ ପାଣ୍ଡ ମନ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ । (ଲେ କୋଇଲ)
କୋଇଲ ! ଶ୍ରମେ ରମ ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରବେଶ ।
ଶ୍ରୀଜନ୍ତେ ଉଶିରେ ଗାଁତେ କଲରମ ଦାଶ । (ଲେ କୋଇଲ)

IV ଜ୍ଞାନ-ଉଦୟ କୋଇଲି

By LOKANATHA

କୋଇଲ ! କାଇନୀଶିଖରେ ଯାଇ । କମଳ ଫୁଟିଅଛଇ ।
କମଳମଧ୍ୟେ ଶିକେଶୀ । କରୁଅଛ ହଂସ ଶୂନ୍ୟେ ଉମଣି ଲେ ।
କେ ତହିଁ ହଂସ-ମହନା ମୁଖେ । କ୍ରୀଡ଼ା କରେ ହଂସ ଅମନ ଶିଖେ ଲେ ।

ଖୋଜୁଛନ୍ତି ସାକୁମୁନ । ଖୋଜ ଲେଣ ନ ପାବନ୍ତି ଙ୍କଳା ।
ଶିବ୍ଦନାଇର ଶିଖରେ । ଖେଳୁଅଛୁ ହଂସ ଶୂନ୍ୟ ମନ୍ଦରେ ଲେ ।
ଖଣ୍ଟାଅ ହଂସ-ଚରଣେ ମନ । ଖଣ୍ଡନ ହେଉ ତୋ ପାତକମାନ ଲେ ।

ଗୋଲୋକ ବୈକୁଣ୍ଠ-ଦ୍ୱାରେ । ଗଙ୍ଗା-ଯମୁନା ମଝିରେ ।
ଗୁମ୍ଫାକୁ ପଶିଛୁ ବାଣ । ଗୋଲହାଣ ପରେ ପାଇବୁ ଲେଣ ଲେ ।
ଗୁପତେ ଶୂନ୍ୟେ ରହୁଛୁ ହଂସ । ଗର୍ଭ ଭିତରେ ପୂରଇ ଅଶେଷ ଲେ ।

ଘେନନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ଘୋଦର । ପୁମାଇରେ ହେବେ ପର ।
ଘଡ଼ିଏ ତୋତେ ନ ଥୋଇ । ପରୁ ଘେନ ସିବେ ଶୁଶାନ କୁଡ଼ି ଲେ ।
ଘୋଷ ଉ ମୁଖେ ଗୁରୁ ଶବଦ । ପୁଣ୍ଡୁସିବ ତୋର ପାପ ପ୍ରମାଦ ଲେ ।

ନପ୍ନେ ଦେଖୁନ୍ତୁ ଯେତେ । ନ ସିବେ କେହି ସଙ୍ଗତେ ।
ନୁହନ୍ତି କାହାର କେହି । ନବା ଅଣିବାକୁ କହୁହିଁ ନାହିଁ ଲେ ।
ନାହିଁଟି ଅଉ ଅନ୍ୟରେ ଗତ । ନାମ ଅଞ୍ଜେଳରେ ହେବୁ ମୁଡ଼ତ ଲେ ।

ଚଞ୍ଚଳ ନ କର ଚତ୍ତ । ଚଅଁର ଏବେ ଉ ଚେତ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦୀ କର । ଚେତନାପରେ ଚୈତନ୍ୟକୁ ଭର ଲେ ।
ଚୈତନ୍ୟ ଚତ୍ତେ ରହିଲେ ଗୁହ୍ୟ । ଷଟ୍‌ଯୁଗେ ଶ୍ରୁତି ଅମର ହୋଇ ଲେ ।

ଛଅବରଖି ତୋ ବାଦ୍ୟ । କ୍ଷଣେ ନ ଦଅନ୍ତି ସାଥି ।
ଛଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ସେ ତୋତେ । ଛଇ ପ୍ରାଣ୍ ରହିଥାନ୍ତି ସଙ୍ଗତେ ଲେ ।
ଛନକା କର ଡରଉଥାନ୍ତି । ଛତ ଦମ୍ କର ଫିଟ୍ ତୋ ଭ୍ରନ୍ତି ଲେ ।

ଜଳୁଛୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଜ୍ୟୋତ । ଯହିଁ ନାହିଁ ଦବା ଢତ ।
ଜ୍ୟୋତ-ଛପ୍ପା ମଧ୍ୟେ ଯାଇ । ଜୀବ-ପରମ ଲେଣ ଦେଖ ଗୁହ୍ୟ ଲେ ।
ଜୀବଁ ପରମ ନୋହେ ବାହାର । ଜୀବ ପରମ ଏକଇ ଅକ୍ଷର ଲେ ।

ଝୁରୁଛୁ ଝିକେଣୀ-ଧାର । ଝରମୁଣ୍ଡେ ନଗ୍ନକାର ।
ଝଲକ ଜ୍ୟୋତର ପରେ । ଝଟକୁଛୁ ହଂସ ଶୂନ୍ୟମନ୍ଦିରେ ଲେ ।
ଝିମିଟେ ହେଉ ଉ ତହିଁ ରଙ୍ଗ । ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବ ତୋ କଳୁଷଯାକ ଲେ ।

ଞଗ୍ନକାର ଖେଳ ଦେଖ । ନଦ୍ୟା ଯେ ଝିକେଣୀଶିଖ ।
ଟାଳକଳ୍ପବୃକ୍ଷମୂଳେ । ନଚ୍ୟ ଖେଳେ ହଂସ ଯମୁନାଜଳେ ଲେ ।
ଲେଉଟି ହଂସ ପିଉଛୁ ପାଣି । ଲଣ୍ଡରେ ଥଣ୍ଟା ତା ଦେଇଛୁ ହାଣି ଲେ ।

ଠଲୁଛୁ ପବୁରେ ପାଣି । ଠେକ ଉ ବାସ୍ ଉଡ଼ାଣି ।
ଠେକ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ର ପରେ । ଠାକ ଚୈତନ୍ୟକୁ ରଙ୍ଗ ଥେଠାରେ ଲେ ।
ଠଲଠଥ ନ କର ମନ । ଠସକର ବହୁନେବେ ତୋ ଧନ ଲେ ।

ଠୁଳଶୂନ୍ୟପରେ ବାସ । ଠାକୁର ପରମହଂସ ।
ଠାବ ନ ପାଅନ୍ତି କେହି । ଠିକେ ଗୁରୁସେବା କଲେ ତା ପାଇ ଲୋ ।
ଠାଠିକେ ଲିଲୋଚନ କହିଲେ । ଠିକେ ନାଥିଆକୁ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ଲୋ ।

ଡାକୁଛୁ ଶୂନ୍ୟରେ ହଂସ । ଡାକ ଶୁଭଇ ଅଶେଷ ।
ଡେର ଭୁ ଶ୍ରବଣ ଦୁଇ । ଡୋଲା ଥପ୍ କର ଦଅ ଅନାଇ ଲୋ ।
ଡୋଲାରେ ଅଗେ ଖେଳୁଛୁ ହଂସ । ଡର ଛଡ଼ି ତହିଁ ରଖ ବଶ୍ୱାସ ଲୋ ।

ଢଳଢ଼ଳ ପଥ ଛଡ଼ୁ । ଢାଳେହେଁ ଅମଡ଼ା ମାଡ଼ୁ ।
ଢାକୁଣି ଫିଟିଛୁ ଅନା । ଢାଳେହେଁ ପଦାରେ ପଡ଼ିଛୁ ସୁନା ଲୋ ।
ଢେଉକୁ ଜଉ ଗେ୍ରକୁ ଧର । ଢୁଳାଇଲେ ଘରେ ପଶିବ ଗେ୍ର ଲୋ ।

ଅନ୍ଧାରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇଲୁ । ଅଲୁଅ ଉଦେ ନ କଲୁ ।
ଅଙ୍ଗାରକୁ କଲୁ ଯତ୍ନ । ଅଶହେଲା କଲୁ ଅମୂଲ୍ୟରତ୍ନ ଲୋ ।
ଏବେହେଁ ଚେତ ତୋର ମନକୁ । ଥପ୍ତ କର ଭୁ ପରମାନଙ୍କୁ ଲୋ ।

ତ୍ରିବେଣୀ ତ୍ରିକୂଟ ସ୍ଥାନ । ତତ୍ପରେ ନରଞ୍ଜନ ।
ତୁଟିବ ପାପ ତୋହର । ତରକ ତେଜ ଭୁ ମନରେ ଧର ଲୋ ।
ତୋହର ଘଟେ ତୋତେ ଭୁ ଚଢ଼ । ତୁହ ସିନା ଅଟୁ ପରମବ୍ରହ୍ମ ଲୋ ।

ଥପ୍ କର ପଞ୍ଚମନ । ଥକତେ ରଖ ପବନ ।
ଥପ୍ନେ ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି । ଥବର ହୋଇ ଭୁ ଦଅ ଅନାଇ ଲୋ ।
ଥପ୍ ଭୁ କର ଗ୍ରହିଁ ପାଇଟି । ଥାପନା ଦଅକୁ ନ ବଲା ଦୃଷ୍ଟି ଲୋ ।

ଦେବତାକୁ ଦେଖ ସାଇଁ । ଦଅଁ ଅଛୁ ଯେଉଁଠାଇ ।
ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ନାହିଁ ଦୂରେ । ଦଅଁ ରହିଅଛୁ ଅପଣା ଘରେ ଲୋ ।
ଦୀପକୁ ଜାଇ ଦଅକୁ ଦେଖ । ଦଅଁ ରହିଅଛୁ ଦେଉଳ ଶିଖ ଲୋ ।

ଧ୍ରୁବମଣ୍ଡଳ ମଝିରେ । ଧ୍ୱନ ଅନାହତଦ୍ୱାରେ ।
ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ତହିଁ ରହ । ଧ୍ୱନ ଅନାହତ ଶବଦ ପାଅ ଲୋ ।
ଧର ଭୁ ହୃଦେ ଗୁରୁଶବଦ । ଧରଲେ ପାଇବୁ ଏ ବ୍ରହ୍ମପଦ ଲୋ ।

ନରକାର ଶୂନ୍ୟଦେଖି । ଲୁଚଛୁ ଶୂନ୍ୟରେ ସେହି ।
ନ ଦଶଇ ତାର କାୟା । ନରେଖି ଗ୍ରହିଁ। ଦଶୁଅଛୁ ଛାୟା ଲୋ ।
ନସ୍ୱନ ପ୍ରାଣେ କରୁଛୁ ଲୀଳା । ନଅଁ ପଗ୍ରସ୍ନେ ଜଳୁଅଛୁ ହୁଳା ଲୋ ।

ପରମହଂସ-ପରକୁ । ପଡ଼ିଛୁ ବାଟ ସିବାକୁ ।
ପଶିଲେ ପାଇବୁ ବ୍ରହ୍ମ । ପଥ ଜକଟ ସିବାକୁ ଦୁର୍ଗମ ଲୋ ।
ପଡ଼ିଛୁ ହଂସପରକୁ ବାଟ । ପରଚେ ଛାଡ଼ି ଗୁରୁପାଦେ ଖଟ ଲୋ ।

ଫୁକା ବନ୍ଧପରେ ବାଟ । ଫିଟିଛୁ କଞ୍ଚ କବାଟ ।
ଫଲଣା ହୋଇ ଊ ଅନା । ଫୁଟି କମଳ କରୁଛୁ ବାସନା ଲୋ ।
ଫୁଟିଶ ଫୁଲ୍ ଦଶେ ଧବଳ । ଫଳ ତେଜ ଫୁଲ୍ ରହେ ଶୂନ୍ୟର ଲୋ ।

ଲୁଲୁଛୁ ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳା । ବନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ହଂସଲୀଳା ।
ବୋହୁଛୁ ପବନ ତହିଁ । ବେଦ ଶବଦ ଉଦେ ଅସ୍ତ ଯହିଁ ଲୋ ।
ବାଜୁଛୁ ପଞ୍ଚଶବଦେ ବାଦ୍ୟ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ରେଦ ଶୁଭୁ ଅଛୁ ନାଦ ଲୋ ।

ରେଦବୁ ଯେବେ ସେ ଦ୍ୱାର । ଉଗାର ପଞ୍ଚଶ ମାର ।
ଭୁଲଡାମଧ୍ୟକୁ ଗହିଁ । ଉଦ-ଉପ୍-ଭ୍ରାଗ୍ର ପକା ଛୁଣ୍ଡାଇ ଲୋ ।
ଉଳ ଶ୍ରୀଗୁରୁ କହିଲେ ଯାହା । ଉଳ ନ ପାରଲା ଲୋକନାଥିଅ ଲୋ ।

ମହାଶୂନ୍ୟ ମଣ୍ଡପରେ । ମଣିଲାଅ ବାଇ ଘରେ ।
ମଣାଗୋଡ଼ ପ୍ରାପ୍ ବାଟ । ମାଡ଼ି ଯାଉଛୁ ମତ୍ତଗଜଥାଟ ଲୋ ।
ମନକୁ ତହିଁ ବଥ ଗଲାଇ । ମାପ୍ୟାମୃଗତୃଷ୍ଣା ଯାଉ ପଳାଇ ଲୋ ।

ଜଗ ଊ ଜ୍ୟୋତ-ଦୁଆର । ଯହିଁ ବଜେ ନଗ୍ନକାର ।
ଜ୍ୟୋତପରେ ଜ୍ୟୋତ ଗୋପ୍ୟ । ଯାମିନୀ ପାହ ଜଲୁଅଛୁ ଦୀପ ଲୋ ।
ଯତନ କର ଜଗିବୁ ଯେବେ । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯୋଗୀ ହୋଇବୁ ତେବେ ଲୋ ।

ରମଣୀ ରସ ଫେରାଇ । ରସରେ ତା ମୁଣ୍ଡେ ନେଇ ।
ରସବନ୍ଦୁର ଉପର । ରବଠାରେ ନେଇ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଧର ଲୋ ।
ରହିବୁ ଚନ୍ଦ୍ରଦୁଆର ମାଡ଼ି । ରସବନ୍ଦୀ କର କାଳ ଘଉଡ଼ି ଲୋ ।

ଲୋର ମୋହ କାମ ତନ । ଲାର କରୁଛନ୍ତି ହାନ ।
ଲପ୍ତା ତୋହର ଛଡ଼ୁ । ଲେଉଟି ଦୃଷ୍ଟି ତୋ ପଶ୍ଚିମେ ପଡ଼ୁ ଲୋ ।
ନୋହଲା ବୋଲ ନ କର ରପ୍ । ଲହଡ଼ା ରହିଲେ ଲାଗିବ ଲପ୍ ଲୋ ।

ବୁଝାଇଲେ ବୁଝନାହିଁ । ବୋଲ ଛପାଁ କରୁନାହିଁ ।
ବଇଶ୍ୱ ତୋର କଳ୍ପନା । ବୁଦ୍ଧିବଳ ଯେନ କାଟ ତା ଡେଣା ଲୋ ।
ବହୁଛ ବାର ଅଙ୍ଗଳେ ବାଇ । ବାନ୍ଧିଲେ ରହିବ ବନ୍ଦୀ ନଈ ଲୋ ।

ଶ୍ରୀଘଟପାଟଣାଦ୍ୱାରେ । ପୁଷମୁନାର ମଧ୍ୟରେ ।
ଶୂନ୍ୟଘରେ ଛତ୍ର ରହ । ପୁଷମୁନାକୁ ଗର୍ତ୍ତରେ ପୂରାଇ ଲୋ ।
ସତ୍ୟଟି ଏହ ଗୁରୁବଚନ । ସିଦ୍ଧମାନଙ୍କର ପଙ୍ଗାଇଧନ ଲୋ ।

ଶିଲୁଲୀ ତଳ ଛନାକୁ । ଷୋଳ ଡମରୁ ରେଦକୁ ।
ସର୍ପଫଣା ଗଣ୍ଠି ଫେଡ଼ । ଶବ୍ଦକୁ ଜଣି ଇପ୍ କର ଗଡ଼ ଲୋ ।
ସାଧିଲେ ସିଦ୍ଧି ହୋଇବ ବୋଧ । ସାରସ୍ୱତମନ୍ତ୍ରେ ଜୀବକୁ ଶୋଧ ଲୋ ।

ସରସ୍ୱତୀ ନଦୀତଟେ । ଗଙ୍ଗା-ଯମୁନା-ନିକଟେ ।
ସିନ୍ଧୁ ଦଣ୍ଡୁ ଅଛୁ ଅନା । ସୃଙ୍ଗ-ଅଗ୍ରେ ବାଟ ସେ ଘରେ ସିନା ଲୋ ।
ଶଙ୍କର ଜଗୁଥାଳ ସେଠାରେ । ସୃଙ୍ଗ-ଅଗ୍ରେ ବାଟ ସିନା ସେ ପୁରେ ଲୋ ।

ହର କପିଳାସ ପାଟ । ହ ଅକ୍ଷର ମଝି ବାଟ ।
ହେଟ ବୃକ୍ଷପରେ ଯାଇ । ହଂସ ରହିଅଛୁ ଉଲଟ ହୋଇ ଲୋ ।
ହେଜାଅ ହଂସ ଚରଣେ ମନ । ହତ ହେଉ ତୋର ପାତକମାନ ଲୋ ।

କ୍ଷକ୍ଷନ୍ଦ୍ର ବହ୍ନେ ଉଜାଣି । କ୍ଷମେ ବୁଝୁ ପରମାଣି ।
ଛପ୍ପା ମାପ୍ପା ଯାର ନାହିଁ । ଛନ୍ଦ ଫେଇ ଗୁରୁ ଦେଲେ ଦେଖାଇ ଲୋ ।
ଛଡ଼ ନା ଏବେ ମୁକତ ବାଟ । ଛର ନାଥିଅ ବିଲୋଚନ ଗଟ ଲୋ ।

ଗୋପୀଭାଷା

By DANAI DAS

ପ୍ରଥମ ଛନ୍ଦ

କୃଷ୍ଣ କଥା ଭଲ ଗୋପୀ ସକଳ ।
ଗୁଣ ସୁମର ହୃଅନ୍ତୁ ବକଳ ।
କାହିଁ ଦାରୁଣ ଅକ୍ରୂର ଅଇଲା ।
କଂସ ଅଜ୍ଞା ବୋଲି ଗୋପେ କହିଲା ।
କୃଷ୍ଣ ଅସିବେ ବୋଲି ଗଲେ ଭଣ୍ଡି ।
ତାହା ଜାଣିଲେ କଅଁ। ଦ୍ୟନ୍ତୁ ଛଡ଼ି ।
କଂସ ଯାହା କରୁ ପଛେ କରନ୍ତୁ। ।
ଗୋପପୁରଯାକ ସବୁ ମାରନ୍ତୁ। ।
ତହିଁ ମଲେହେଁ ହୃଅନ୍ତୁ। କାରଣ ।
ଯାହା ଉପେକ୍ଷି ଗଲେ ନାରାୟଣ ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲା ଥାଇଣ ।
ଅମ୍ଭେ କେଲହିଁ ହୁଡ଼ିଗଲୁଁ ପୁଣ ।
ଯେବେ ଅକ୍ରୂର ବାହୁଡ଼ି ଯାଅନ୍ତୁ। ।
କୃଷ୍ଣ ଗୋପପୁରେ ରହ ଥାଅନ୍ତୁ। ।
ଯାଇଁ କହନ୍ତୁ। ଅକ୍ରୂର ରଜାକୁ ।
କଂସ ଡରେ କ ଅସନ୍ତୁ। ଗୋପକୁ ।
ସେ କ ଶୁଣିଶ ନାହିଁ କଣ୍ଠସେନ ।
ଯେତେ ଯେତେକ କଲେ ଭଇ ବେନ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ସପତଦନ ବୃଷ୍ଟି କଲା ।
ବଜ୍ରାସାତେ ପଥର ବରଷିଲା ।
ଛତ୍ର ଅକାରେ ଗିରବର ଧର ।
ଗୋପସମ୍ପଦ ରଖିଲେ ମୁରର ।
ଇନ୍ଦ୍ର ହାରଣ ଶରଣ ପଶିଲା ।
ଗୋପେ ଗୋବନ୍ଦ ନାମ ଦେଇ ଗଲା ।
କଂସ ଶୁଣି କ ନାହିଁ ସେହ କଥା ।
ସେ କ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବଡ ସାମରଥା ।
କେତେ କେତେ ବପତ୍ତ ନ ପଡ଼ିଲା ।
କୃଷ୍ଣ ଥଲାକୁ କଛ ନ ଲାଗିଲା ।
ଏବେ କେ ଅବା ଅମ୍ଭକୁ ରଖିବ ।
ଅମ୍ଭ ବରହ ଦୁଃଖ ଉପେକ୍ଷିବ ।
ଏତେ ବୋଲଣ ହେଲେ ସବେ ଦୁଃଖୀ ।
ଅନ୍ୟ ଗୋପୀଏ ବୋଲେ ଶୁଣ ସଖି ।
ସେ ଗୋ ଦାରୁଣ ଅଟଇ କଳାଇ ।
ଏଡ଼େ ନର୍ଦ୍ଦୟ ବୋଲ ଲାଣୁ ନାହିଁ ।
ଯାହା ଘରେ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅପୂର୍ବ ।
ତାକୁ ଲୁଗ୍ଇ ଥୋଇଥାଉଁ ସର୍ବ ।
ଅମ୍ଭେ ପଚ ଡନସ୍ ଗୋ ନ ଲାଣୁ ।
ଗୁରୁ ଗଉରବ ଲାଜ ନ ମଣୁ ।
ଅମ୍ଭ ପଚ ଡନସ୍ ସବୁ ସେହ ।
ତାକୁ ନ ଦେଖି ଯାଉଅଛୁ ଦେଖ ।
ତାର ମଉସାରଙ୍ଗ ଭୁଲ୍ଲ ଗଡ ।
ଦେଖି ଦେହ ଧରେ କେଉଁ ଯୁବତୀ ।
ସେ ଗୋ ବନରୁ ଅସୁଥାଇ ଗଲ ।
ଶିରେ ବରହପୁଚ୍ଛ ଶୋହେ ଝଲ ।
ନାସେ ବର୍ତ୍ତୁଳ ମୁକୁତା ଲୁଲଇ ।
କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ବେନ ବରାଇଇ ।
ଗୋରଚନା ଚଡା ଶୋହେ କପାଳେ ।
ତହିଁ ଉପରେ ରୁଦ୍ରଗଞ୍ଜ ମାଳେ ।
ଉରେ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳନଖ କଣ୍ଠିମାଳୀ ।
ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଣ ଥାଇ ଗୋରୁଧୂଳ ।
ହସ୍ତେ ମୁରଳୀ ଗୋଟି ଥାଇ ସେନ ।
ଇହା ହୋଇଲେ କରୁଥାଇ ଧ୍ୟନ ।

କରେ ବଳୟ ବାହୁଟି କଙ୍କଣ ।
କଟିତଟେ ଶୋହେ ପୀତବସନ ।
କଟିସୂତ୍ର ମେଖଳା ଓଡ଼ିଆଣୀ ।
ଶ୍ରୀରୁ ଚରଣେ ନୂପୁର ବାଜେଣୀ ।
ରହୁ କଠାରୁ ଶୋହେ ଯଦୁପାଦେ ।
ଦାସ ଦନାଇ ସେବା ସେହୁ ଠାବେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛନ

ଖେଇ ଅସୁଥାନ୍ତୁ ନାନା ରଙ୍ଗେଣ ।
ଗୋପସୁତ କେଢ଼ି ଥାନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେଣ ।
ନୀଳମଣି କ ପେର ହେମମାଳ ।
ତହୁଁ ମଧ୍ୟେ ସୁନ୍ଦର ବନମାଳୀ ।
ତାହା ଦେଖି ହେଉଥାଉଁ ଉସତ ।
ମତ୍ତଗରବେ ହେଉଥାଉଁ ମତ୍ତ ।
ତାଙ୍କୁ ପାଇବା ଅମ୍ଭେ ଅଉ କାହ୍ନ ।
ଭବ ମରବା ସିନା ଦେହ ଦେଇ ।
ଅଉ ଲୋଡ଼ିଲେ କାହିଁକୁ ସେ କଥା ।
ପଠି ପେନଇ ନାହିଁ ପେଟବ୍ୟଥା ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲା ସଙ୍ଗାତ ।
ମୋତେ ଦନେ କଲେ କୃଷ୍ଣ ଯେମନ୍ତ ।
କହିବାକୁ ବଡ଼ ଲାଜ ମାଡ଼ଇ ।
ତାର କଥା ମନରୁ ନ ଛଡ଼ଇ ।
ଦନେ ଦେଖି ପଥେ ଅସିବା ବେଳେ ।
ରହ ବୋଲ ଧରିଲା ସାଇ ବଳେ ।
ମୁହଁ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲଇ ଶୋଇଁ ।
ମୋତେ କାଖକରି ନେଲେ ମାଧୋଇ ।
ନେଇ ନକୁଞ୍ଜବନର ଭିତର ।
ଯେତେ ସୁରତ କଲେ ଅଗୋଚର ।
କାହିଁ ଶିଖିଲା କାନୁ ଏତେ ରଙ୍ଗ ।
ମୋର ଜ୍ଞାନ ହର ନେଲା ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ।
ସେହୁ ଦନୁ କାନୁ ମୋର ଜୀବନ ।
ବନଁ ଅସିତାକୁ ନୋହେ ମୋ ମନ ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲା ମିଠଣି ।
ଦନେ ଗଇ ମୁଁ ଘାଟେ ନୀର ଅଣି ।

ମୋର ମନରେ ପଶିଲେ ମାଧୋଇ ।
ଘରେ ଦେଖିଲେ ନାହିଁ ଦୁଧ ଦହ ।
ଶିକା ଉପରେ ନଉତ ଦେଖିଲେ ।
ହସ୍ତ ନ ପାଇଲାକୁ ବୁଦ୍ଧି କଲେ ।
ପିଢ଼ା ଉପରେ ପିଢ଼ାମାନ ଥୋଇ ।
ତହୁ ଉପରେ ଉଠିଲେ ମାଧୋଇ ।
ଯଷ୍ଟି ପେନ ଫୋଡ଼ିଲେ ଦଧିଭାଣ୍ଡ ।
ଛଳା ସଳଖେ ପାଉଛନ୍ତି ଭୂଣ୍ଡ ।
ମୁଁ ଗୋ ଏମନ୍ତ ସମସ୍ୟେ ଅଇଲ ।
କ୍ଷୀରଭାଣ୍ଡ ତଳେ ଥୋଇ ଗ୍ୱହିଲ ।
ଦୁଧ ପିଉଛ ହାଣ୍ଡି କଣାକର ।
ଯାଇଁ ବସିଲ ଦୁଆର ଅବୋର ।
ଅଳ ଛାଣିବ ସିନୁ କେଉଁ କତ ।
ନିଚ୍ଛପ୍ରାପ୍ତ ମଣେ ନନ୍ଦ-ଯୁବତୀ ।
ନବପର୍ବ ମୋପରୁ ସର୍ବ ଖାଉ ।
ଆଜ ଛାଣିବା ତୋତେ କେହୁ ନେଉ ।
ମୋତେ ଡରକ ବାକ୍ୟେ ଅନାଇଲ ।
ଦୁଧଗଣ୍ଡ ଲୋଚନେ ମାଇଲ ।
ବେନ ହସ୍ତେ ବୁଜଲ ବେନ ଡୋଳା ।
ପେଲ ପକାଇ ଗଲ ନନ୍ଦବଳ ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲ ମିତଣି ।
ସେ ଗୋ ବଡ଼ ମାସ୍ୱାଙ୍କ ଚକ୍ରପାଣି ।
ବନେ ଗୋଗୋଷ୍ଠେ ରହିଲ ଗୁଆଳ ।
କ୍ଷୀରରୂପ ଧଇଲ ନନ୍ଦବାଳ ।
ଜଣାକାଳେ ମୋ ପୁରକୁ ଅଇଲ ।
ଦହ ଦୁଧ ସର ସବୁ ଖାଇଲ ।
ଶାଶୁ ପଶନ୍ତ ଧର ଓଟାରଇ ।
ବୋହୂ କ୍ଷୀର ବୋଲ ଡକାପାରଇ ।
ସାପ ବନ୍ଧନକରଣ ଧର ଗୋ ।
ଆମ୍ଭ ଘରେ ପଶିଅଛ କ୍ଷୀର ଗୋ ।
ସାପ ଲଗାଇ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧଇଲୁଁ ।
ବାନ୍ଧ ଯଶୋଦା ଅଗରେ କହିଲୁଁ ।
ବେଗେ ପବୁ ଅସ ଗୋ ନନ୍ଦରାଣୀ ।
ଯାଇ ଦେଖ ତୋ ପୁଅର ବାକ୍ୟେଣି ।

କଂସନୃପତି ମଲା କ ଶୁଣିଲୁ ।
ଛଅ ତୋହ୍ନର ଅଡ଼କୁ ଅଣିଲୁ ।
ପୁଅ ଗୋପପୁରେ ଷଣ୍ ହୋଇଲା ।
ନାନା ଅନ୍ୟାସ୍ମାନ ପାର କଲା ।
ଶବବୀରେ କହିଲେ ନ ଛଆରୁ ।
ଅଳ ଜାଣିବା କେହୁ ରକ୍ଷାକରୁ ।
ତୋର ପୁଅ ପଦହିଁ ସରପିବ ।
ଆମ୍ଭ ଘର ପଛେ ଗୋପେ ନୋହିବ ।
କେତେ ଜନ୍ୟ ଗୋପପୁରେ ନାହିଁ ।
ଏଡ଼େ ଉଲୁଅ ପୁଅ ଅଛୁ କାହିଁ ।
ମୋର ପ୍ରଳଅ ଶୁଣି ନନ୍ଦରାଣୀ ।
ଘର ଭିତରୁ ବାହାର ପେକ୍ଷଣି ।
କୃଷ୍ଣ ଧରଣଛତ୍ର ବାମକର ।
କାମପାଳହିଁ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗର ।
ବେନ ଭାଇ ବେନପାଶେ ଅଛନ୍ତି ।
ପରଭତରୁ ବାହାର ଯୁବତୀ ।
କଲୋ କତେଜ କାହିକୁ ଗୁଅଲୀ ।
ତୋତେ କଳଲ ମୋର ବନମାଳୀ ।
ମୋର ବାଲୁତପୁଅଲୋ କହାଇ ।
ହସି ଖେଳ ଲୋ ସେତ ନ ଜାଣଇ ।
ଅଳ ଘରୁଲୋ ନୋହୁଛୁ ବାହାର ।
କେଉଁବାଟେ ଲୋ ଗଲା ତୋରପୁର ।
ମୋର ସହିବା ସତପ୍ରାସ୍ୟେ ମଗ୍ ।
ଦୋଷ ଦଅ ଲୋ କେଉଁ ବଡ଼ପଣ୍ ।
ଦେଖି ତୁଣ୍ଡରୁ ନ ଅସେ ବଚନ ।
ମୋତେ ନନ୍ଦରାଣୀ ପଦ ତେସନ ।
ତହିଁ ଲଜେ ମୁଁ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲ ।
କୃଷ୍ଣ ବାଳବା ଠାବରେ ହୋଇଲ ।
ମୋର ଜନ୍ୟ ବଳା ହୋଇଅଛୁ ।
ତାହା ଦେଖି ମୋ ନସ୍ତୁରଇ କହୁ ।
ଫେଡ଼ିଦେଇ କାହାକୁ ନ କହଇ ।
ଲଜେ ମୋହ ମୁଖେ ଘୁନ ହୋଇଲ ।
ସାନବେଳହିଁ ମାସ୍ୟା ଅଗୋଚର ।
ତେଣୁ ଅଟଇ ନାମ ମାସ୍ୟାଧର ।

ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲା ବଶ୍ୟର ।
ତାର ସାନକେଳ କଥା ପଶ୍ୟର ।
ଦନେ ଯଶୋଦା କୋଳେ ଖେଳୁଥିଲା ।
ମୋତେ ଦେଖି ମୋ କୋଳକୁ ଅଇଲା ।
କାଖକର ମୋ ଶରଧା ବଇଲା ।
ମୋର କୁଚରେ ହସ୍ତ ପକାଇଲା ।
ଗୁରଦଗକୁ ଗୃହଁ ଅନୁସର ।
ମୁଖେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲା ସ୍ଥିର କର ।
ମୋର ଅଙ୍ଗେ ପୀଡ଼ିଲା ପଞ୍ଚଶର ।
ଦେହ ହୋଇଲା ସାହିକ ବକାର ।
ମୋତେ ଅନଙ୍ଗଜ୍ୱର କଲା ପୀଡ଼ା ।
ଝୋକା ବେଳହୁଁ କାହୁ ଘରବୁଡ଼ା ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲା ସଙ୍ଗାତ ।
ମୋତେ ସବୁହୁଁ କଲେ ବପଣ୍ଡାତ ।
ଦନେ ଦେଖିଲ ଖେଳୁଛୁ ଦାଣ୍ଡର ।
ଧୂଳ ଝାଡ଼ି ମୁଁ ଧରଲ କୋଳର ।
ଦଗମ୍ବର ସ୍ୱରୂପେ ବହ୍ନେ ଝାଳ ।
ଲକ୍ଷକଣ୍ଠି ମଧ୍ୟେ ନଖ-ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ।
ବେଶୀ ଲମ୍ବର ଡେଇଁଲେ ଜର ଜର ।
ମାଲମଣି ଅଙ୍ଗେ ଧୂଳ ଧୂସର ।
କାଖକର ଘରକୁ ଘେନ ଗଲ ।
ଘରେ ଲବଣୀ ସର ବୁଝାଇଲ ।
ବୁଝୁ ବୁଝୁ ସେ ନଦ୍ରାଗଲେ ଯହୁଁ ।
ନେଇ ପଲଙ୍କେ ଶୁଆଇଲ ତହୁଁ ।
ମୁଁ ଗୋ କୋଡ଼ରେ ଘେନଣ ଶୋଇଲ ।
ନଦ୍ରା ଗଲେ ଛଡ଼ିସିବ ବୋଇଲ ।
କୋଟିକନ୍ଦର୍ପ ମୂରତ ଧରିଲା ।
ବାଳ କୁମର ତରୁଣ ହୋଇଲା ।
ମୁଁ ଗୋ ହୋଇଲ ତାହାର ଅସ୍ତ୍ରତ ।
ମୋର ଅଙ୍ଗରୁ ହର ନେଲା ଚତ୍ର ।
ଚତୁଷଠି ବଳରେ ବପଣ୍ଡାତ ।
ଯାହା ଶୁଣି ନଥିଲା କର୍ଣ୍ଣ ପଥ ।
ତେତେ ପରବନ୍ଧ କେହୁ ଜାଣିବ ।
କାମଦେବହୁଁ ଜାଣି ନ ଜାଣିବ ।

ରତ ସାଇ ମୁଁ ପିନ୍ଧିଇ ବସନ ।
ହେଲା ସେହୁ କାଳଯୁଅ ଭେସନ ।
ଚନ୍ଥାଇ ମୁଁ ଗଏ ଦବା ବସି ।
ଫେଡ଼ି କହଇ ଏତେକାଳେ ଆସି ।
ଜଗନ୍ନାଥ ତାହାଙ୍କୁ ବଡ଼ କଲେ ।
ପଲ୍ଲପଣହୁଁ ତାଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦେଲେ ।
ଏବେ ହୋଇଲେ ତହୁଁ ପୁଂସ ସାର ।
ତାଙ୍କୁ ଯୁବତୀ ମିଳନ୍ତୁ ଅପାର ।
ଗଳା ମାର ପାଇନ୍ତୁ ବଡ଼ପଣ ।
ଅଉ ଅନ୍ଥକ ତାର କଳ୍ପ ଗୁଣ ।
ତୁମ୍ଭେ କଥାଇଁ ମନରେ ପଡ଼ିବ ।
ତାଙ୍କୁ ନ ମିଳଲେ ସିନା ଲୋଡ଼ିବ ।
ଏବେ କେଉଁରେ ଚତୁର ହୋଇଲା ।
ତହୁଁ ଚତୁର୍ଥୀ ନାଥିକି ମୋହଲା ।
ଏକେ ନାଗର ଅଝଇ ସୁରଙ୍ଗ ।
ତୁଚ୍ଛେ ପଡ଼ିଲା ନାଗଥିଙ୍କ ସଙ୍ଗ ।
ତହୁଁ ରସିକା ଯୁବତୀ ଅପାର ।
ରତ ଜାଣନ୍ତୁ ବବଧ ପ୍ରକାର ।
ତାଙ୍କୁ ନାନା ରସରେ ରସାଇଲେ ।
ଗୋପପୁର କଥା ପାଶୋରଇଲେ ।
ଅମ୍ଭେ ଯେତେ ହୋଇଲେ ଗଉଡ଼ୁଣୀ ।
ତାଙ୍କ ଭାବ ଜାଣିବା କାହୁଁ ପୁଣି ।
ଯାକୁ ନାନା ରସପଣା ମିଳବ ।
ସେ ଗୋ ଗୁଡ଼ପଣା କସ କରବ ।
ଯାକୁ ମିଳବ ଦବ୍ୟ ଶାଳଅନ୍ନ ।
ତାର କଗଡ଼ା ଭାତେ କାହୁଁ ମନ ।
ଯାକୁ ମିଳବ ସୁବାସ ଚନ୍ଦନ ।
ତାର ନମ୍ଭ କାଠରେ କାହୁଁ ମନ ।
ଯେହୁ ଗଙ୍ଗାରେ କରବ ସ୍ନାନ ।
ତାର କପ ଜଳରେ କାହୁଁ ମନ ।
ଯେହୁ ପାଟପଉନ ଗୋ ପିନ୍ଧବ ।
ସେ ଗୋ ଶୁକଳ ବସ୍ତ୍ର କ କରବ ।
ଯାକୁ ମିଳବ ପଲଙ୍କ ସୁପାତ ।
ତାର ଭୂମିଶଯ୍ୟାରେ କାହୁଁ ମତ ।

ତାଙ୍କୁ ଅପୂର୍ବ କେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅବା ।
ଦାସ ବନାଇ ସେହିଠାରେ ସେବା ।

ଦୁଷ୍ଟସ୍ତ୍ରୀ ଛଳ

ଏକ ଗୋପୀ ବୋଇଲା ଶୁଣ ସଖି ।
ଭଲ ମରବା ପିନା ହୋଇ ଦୁଃଖୀ ।
ସେ ଗୋ ପୁରୁଷ ଜାତ ଭୁଜଗତ ।
ପୁଣ୍ଡ ଚୁମ୍ବିବାଯାଏ ଭଣ୍ଡ ଥାଏ ।
ପୁଣ୍ଡ ଚୁମ୍ବିଲେ ନ ଦିଏ ଉତ୍ତର ।
କୃଷ୍ଣ ସେହିରୂପେ ହେଲେ ଅନ୍ତର ।
ବଶପୁରୁଷମାନେ ସେହିମତ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇବାଯାଏ ଭଣ୍ଡ ଥାଏ ।
ଏକ ଗୋପୀ କଥା ଶୁଣି ଅରେକ ।
ଅଗପଛ କହିଲା କଥା ଏକ ।
ସେ ଗୋ ସପତଣୀ କଥା ନ ପାଡ଼ ।
ନଷ୍ଟେ ମରବା ଯେବେ ଅନ୍ନ ଛଡ଼ ।
ଗୁରଆଡ଼େ ଶୁଭୁ ଅପଜାରତ ।
କୃଷ୍ଣ ଆଣେ ମଲେ ଗୋପ ଯୁବତୀ ।
ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟା ପାତକ କୃଷ୍ଣ ପାଉ ।
ତାର ପୁଣ୍ୟ ଯେତେକ କ୍ଷୟ ଯାଉ ।
ଏତେ ବୋଲ ଗୋପୀ ଭୁନ ହୋଇଲା ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ଥାଇଣ ବୋଇଲା ।
ମୁଁ ଗୋ କଥାଏ କହିବ ପରୀଣ ।
ତୁମ୍ଭେ କୃଷ୍ଣର କଥା ଗୋ ନ ଜାଣ ।
କ୍ଷୀର ଦେବାକୁ ପୂତନା ଅଇଲା ।
ବାଳ କୁମରକୁ କୋଳେ ଧଇଲା ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା କରି ଦେଉଛ କ୍ଷୀରପାନ ।
ଦୁଧ ସଙ୍ଗତେ ଶୋଷିଲେ ପରୀଣ ।
ତାକୁ ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟାହିଁ ନ ଲାଗିଲା ।
ଅଉ ସମସ୍ତେ ବୋଲେ ରଲ କଲା ।
ପୁଣି କଂସଡ଼ିଲେ ଷଣ୍ଡ ଗୋଟାଏ ।
ଗୋରୁ ବଧ ଲାଗିଲା କେଉଁଠାଏ ।

ସାନ ବେଲହୁଁ ମାସ୍। ଅଗୋଚର ।
ତାର ପାପ ପୁଣ୍ୟକୁ ନାହିଁ ଡର ।
କାଉଁ କାଉଁ ଯେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଲେଛୁଲ ।
ଅମ୍ଭେ ମଲେହେଁ ତାର କଷ ଗଲ ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଲେ ଅଗସ୍ତର ।
କୁଦ୍ଧି ହରାର ମରୁଅଛୁଁ ଦୂର ।
ଅମ୍ଭେ ପୂର୍ବେ କରଅଛୁଁ ପାତକ ।
ଗୋବ୍ରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମାରଛୁ ଅନେକ ।
କାର ଉର୍ତ୍ତା ଛଡ଼ାଇ ଦୂର କଲୁଁ ।
ଭୋଗୀ ଭୁଞ୍ଜିଲ ଅନ୍ନ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲୁଁ ।
ଅମ୍ଭେ ବଡ଼ ଅଭାଗୀ ଗୋପନାଥ ।
ତେଣୁ ଉପେକ୍ଷି ଗଲେ ନରହର ।
ସଙ୍ଗି ଅଛୁଡ଼ିକ ଘୁମ୍ଭ ମନର ।
ଦନେ ଯାହା କଲେ କୁଞ୍ଜବନର ।
ଣଣାକାଳେ ମୁରଲୀ ବଜାଇରେ ।
ସବୁ ଗୋପୀଙ୍କି ବାଇ କରାଇଲେ ।
ଯେତେ ରଙ୍ଗ କଲେ କୁଞ୍ଜବନର ।
ବୃନ୍ଦାବତ୍ତା ସେନ ହେଲେ ଅନ୍ତର ।
ପାଦପଦ୍ମ ଚନ୍ଦି ରେଝ ପାଇଲୁଁ ।
ତାଙ୍କ ଅଧରୁ ଅମୃତ ଖାଇଲୁଁ ।
ଛଡ଼ ନ ଯାଇ ମନରୁ ସେ କଥା ।
କୁନ୍ତୀ ମାଇଲେ ଯେତେ ଥାଇ ବ୍ୟଥା ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲ ନ ଭଲ ।
ଅମ୍ଭ ଦୁଦସ୍ତ ଦୁଃଖ ଅସମ୍ଭାଲ ।
ମନେ ବଳ୍ଦର ଗୋପୀଏ ବୋଇଲ ।
ସେ ଗୋ ନ ଘୋପି ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ନାଶିଲ ।
ଯାହା ସଙ୍ଗେ କରେ ଯେଉଁ ପୀରତ ।
ଜନ୍ମେ କାଳ ହୁଅଇ ସେହୁମତ ।
ସେଗୋ ମରଣ୍ଟଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।
ଏତେ ଦୁଃଖ କର୍ପା ଦେହ ସହନ୍ତା ।
ଗଛ ଭାଜଲ ମାଡ଼ି ନ ପଡ଼ିଲ ।
ପୋଡ଼ୁ ଶଗଡ଼ହୁଁ ମାଡ଼ି ନ ଗଲ ।
ଭୂତ ଉଡ଼ାଇ ନେଇ ନ ଗିଲଲ ।
ଅଜଗର ପେଝରୁ ନକଲଲ ।

କାଳୀ ଦଂଶିଲେ ଯାଇଥାନ୍ତା ସର ।
ଅମ୍ଭେ ମରନ୍ତୁ କର୍ଯ୍ୟା ଏତେ ଦୂର ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଇଲା ଉଲଟ ।
ତାକୁ କର୍ଯ୍ୟା ଗାଇ ଦଅ ସଙ୍ଗାତ ।
କେତେଠାରୁ ରଖି ନାହଁ ଅମ୍ଭନ୍ତ ।
ତାର ଅରଜ୍ଞ ପଡୁ ଅମ୍ଭନାଥ ।
ନୋହ୍ନ ପାଶୋରିବା ଗୁଣ ଯେତେକ ।
ଗୋପପୁରେ କରଅଛୁ ତେତେକ ।
ସର୍ପ ଗିଳଲା ପୁଅକୁ ରଖିଲା ।
କେତେ କେତେ ସଙ୍କଟୁ ନ ତାଉଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବବାଦୁଁ ରଖିଲା ଯେମନ୍ତ ।
କାହ୍ନାବେଳେ କର ନୋହେ ତେମନ୍ତ ।
କନ ଘୋଡ଼ିଲେ ସମସ୍ତେ ମରନ୍ତୁ ।
ଛଅଁ ଗିଳ ରଖିଲେ ସର୍ବ ଜନ୍ତୁ ।
ନନ୍ଦ ଯମୁନାଜଳେ ବୁଡ଼ିମଲା ।
ମଲା ଜଆଇ ପୁଣି ଅଣି ଦେଲା ।
ଅଉ କରଛୁ ଯେତେ ଉପକାର ।
ଗୋପପୁରଯାକ ତାର କୋସ୍ଟର ।
ତାଙ୍କୁ କେମନ୍ତ କର ମୁରୁଛବା ।
ଘୋଡ଼ୁ ଘୋଡ଼ୁ ଏ ଜୀବନ ଲେଛବା ।
ଅଗ୍ନି କୁଦାଇ ଭିତରେ ପଶିବା ।
ତେଇଁ ଯମୁନାଜଳରେ ଝାସିବା ।
ତାର ଉପରେ ପଛେ କଥା ଥାଉ ।
ପରମାନନ୍ଦ ଲାଗି ଦେହ ଯାଉ ।
ଫେଡ଼ି କହିଲେ ସଖିଲୋ ଉତ୍ତର ।
ଫାନ୍ଦେ ପଡ଼ିଛୁ ସଖି ଘାଣ୍ଟ କର ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଲେ ବୁଦ୍ଧି ଏକ ।
ଲହୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଗରୁଡବା ଲେଖ ।
ଅମ୍ଭେ ସତେ ଯେବେ ତାଙ୍କ ହେବକ ।
ଅସି ରେଖ ହୋଇପିବେ ବାରେକ ।
ଅମ୍ଭେ ଅଣା କରଅଛୁଁ ଅନେକ ।
ଯେଣେ ଗଗନ-କାରକୁ ଗରୁଡକ ।
ତୁମ୍ଭ ଅଧରୁ ଅମୃତ ପିଅଥ ।
ମରୁଅଛୁଁ ସର୍ବଗୋପୀ କାଅଥ ।

ତୁମ୍ଭ ଲାବଣ୍ୟ କନ୍ଦର୍ପ ମୂରଚ୍ଛ ।
ବାରେ ଦେଖିଲେ ହେବ ମୋକ୍ଷଗତ ।
ତୁମ୍ଭେ ଦୀନଜନ ଅଣା ବଶ୍ରାମ ।
ଜୀବ ରଖିଛୁ ଧର ତୁମ୍ଭ ନାମ ।
ତୁମ୍ଭେ ବାରେ ନଇଲେ ନନ୍ଦବସ୍ତ୍ର ।
ନଷ୍ଟେ ମଲୁଁଟି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁରୁନ୍ଥ ।
ନାମ ବୋଲଉ ଅନ୍ଧ ଗୋପୀନାଥ ।
ଯେହୁ ବୋଇବ ସାଉଁ ମହନ୍ତ ।
ଏବେ ମଥୁରନାଥ ବୋଲଇବ ।
ଆମ୍ଭ ନାମ ଧର ରଲ୍ ନୋହିବ ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଲେ ନୋହେ କହୁ ।
ମୋତେ ରଲ୍ ବୁଦ୍ଧି ଏହି ଦଶୁଛୁ ।
ଗୋପପୁରଯାକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇବା ।
କରେ କାଉଁର ଲଉଡ଼ି ଧରବା ।
ମଧୁପୁରକୁ ବୋଲି ପିବା ଧାଇଁ ।
ହାସି ପଣିବା କଝକେ ହସାଇଁ ।
ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧେ ହୋଇବା ପ୍ରବେଶ ।
ତାଙ୍କୁ ବୋଲବା କୃଷ୍ଣ ଗୋପେ ଅଷ ।
ଯେବେ ନ ଛଡ଼ିବେ ମଧୁପୁରନ୍ତୀ ।
ଗୋଳ କର ଅଣିବା ଶିଘ୍ରଗତ ।
ସଭା କଲେ ଲୋକେ ନ ବୋଲବେ କ ।
ଗୋପୀନାଥଙ୍କୁ ଗୋପୀ ନ ନେବେ କ ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ବୋଲେ ନୋହେ କହୁ ।
ମୋତେ ଏହି ରଲ୍ ବୁଦ୍ଧି ଦଶୁଛୁ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଏମନ୍ତ କରବେଣି ।
ତାହା ଦେଖିବା ବେନ ଚକ୍ଷୁ ଘେନ ।
ଭଲ ପିବଣି ମଥୁରା ନଗର ।
କୃଷ୍ଣ ପୁଣି ଅସିବେ ଗୋପପୁର ।
ଆମ୍ଭେ ରୁଷିଣ କଥା ନ କହିବା ।
ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟ କହିଲେ ନ ଶୁଣିବା ।
ଗୋପୀ ଏମନ୍ତ ବୋଇଣ ସଉନ ।
ତହିଁ ଶୁଇଲା କୋକଳର ସ୍ୱନ ।
ସ୍ୱହିଁ ବୋଲନ୍ତି ବରଜ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ପିକ ନୋହୁ ଆମ୍ଭେ ତୋର ବଇର ।

BCU 1615

ଅମ୍ଭେ ଜର୍ମାଣୀ ଅଟୁ ଗୋପନାଗ୍ନି ।
ଅମ୍ଭେ ମଲେ ଅଙ୍ଗିବୁ କେଉଁ ଶିଗ୍ନି ।
ଏବେ ଚଲଯା ମଥୁରା ନଗର ।
କୃଷ୍ଣ ଅଗେ କର ସୁଧନ୍ତ୍ରର ।
ତାକୁ କନ୍ଦର୍ପ-ବାଧା ଲଗାଇବୁ ।
ଅମ୍ଠାରେ ତା ସ୍ନେହ କଢାଇବୁ ।
ଅଣି ପାଇଲେ ତୋତେ ସେବିଥିବୁଁ ।
ଖାଇବାକୁ ଖଣ୍ଡରେ ଖୀର ଦେବୁଁ ।
ଶୁଣି ମଉନ ହୋଇଲା କୋକଳ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଉଦୟ ଦେଖିଣ ବକଳ ।
ତାକୁ ଗୋପୀଏ କରନ୍ତି ଦର୍ପିନ ।
ତୋତେ ଦେଖିଲେ ହୁଏ ହୁଏ ହାଣି ।
ପୂର୍ବ ଗଲା କଥା ମନେ ପଡ଼ଇ ।
ଅମ୍ଭ ହାତରୁ ମାଉଁସ ଝୁଟଇ ।
ଅଉ ଏଡ଼େ ହୋଇ ଉଦେ ନୋହିବୁ ।
ଅମ୍ଭେ ମଲେ ଉ କ ସୁଖ ପାଇବୁ ।
ମନେ ବଶ୍ୱର ଗୋପୀଏ ବୋଇଲା ।
କୃଷ୍ଣ ଗଲେ ଏଥିଁ ଭଲ ହୋଇଲା ।
ଏଥି ଥିଲେ ହୁଅନ୍ତା ମହାଝୁଡ଼ ।
ତହିଁ ହୋଇଛୁ ସବୁର ଠାକୁର ।
ସ୍ନାନବଣେପେ ଦବ୍ୟ ପୂଜା ପାଇ ।
ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ବକାଇ ।
ଥିଲା ଶବରଣୀ ହାତେ ମାଣିକ ।
ତାହା ଚନ୍ଧି ଘେନଗଲା ଗୁଣିକ ।
ଯେଉଁ ଶାମୁକିଁ ବାହାରେ ମୁକୁତା ।
କାଳେ ଭୋଗ କରେ ତାହା ଦେବତା ।
ଗୁଣ ଘୋଷୁ ଘୋଷୁ ଜ୍ଞାନ ହୋଇଲା ।
ଏକ ଗୋପୀଏ ଥାଇଣ ବୋଇଲା ।
ଯାହା ମହିମା ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଭ ।
କାହିଁ ପାପତ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ମୂଲଭ ।
ଭାଗ୍ୟ ଉଦ୍ଧାରିବାପାଇଁ ଜନମ ।
ଅନ ବେଳେ କର ନୋହେ ସେମାନ ।
ଭାଗ୍ୟ ଯେତେ ଦନ ଥିଲା ଅମ୍ଭର ।
କୃଷ୍ଣ ଘେନ ଖେଳୁଥିଲୁଁ ସଙ୍ଗର ।

GS 2303

ଜଗଦାତ୍ମାରେ ଜଗତ ପୂରତ ।
କୃଷ୍ଣ ଜାଣିଲେ ଗୋପୀଙ୍କ ଅରତ ।
ବେଗେ ଗଇଲେ ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ ପାଶ ।
ତୁମ୍ଭେ ଗୋପପୁରକୁ ଯାଇ ଅପ ।
ତୁ ଯେ ଭକତ ଆମ୍ଭର ବାନ୍ଧବ ।
ତେଣୁ ବରଗୁ ଅଟ୍ଟଁ ଉକ୍ତଠାବ ।
ମୋତେ ନ ଦେଖିଣ ଗୋପୀ ଗୋପାଳ ।
ବରନ୍ତରେ ହେଉନ୍ତୁ ବକଳ ।
ମୋତେ ନ ଲୋଡ଼ନ୍ତୁ ଗୋପୀ ଯେମନ୍ତ ।
ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିବ ତେମନ୍ତ ।
ଅଙ୍କ ପ୍ରମାଣେ ଉଦ୍ଧବ ଚଲଇ ।
ଯାଇଁ ଗୋପନଗରେଣ ମିଳଇ ।
ପାଣେ ବସାଇଣ ଗୋପୀ ଗୋପାଳ ।
ତାଙ୍କୁ ବାରତା ପୁଛନ୍ତି ସକଳ ।
କୃଷ୍ଣ କହିବା କଥାମାନ କହ ।
ବେଗେ ଉଦ୍ଧବ ବାହୁଡ଼ି ଅସଇ ।
ଗୋପୀ ବରନ୍ତ ବୋଲ ସୁଧାରସ ।
ଶୁଣି ସୁଜନେ କଲୁଷ ବନାଶ ।
କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମପାଦରେ ଦେଇ ଚତ୍ତ ।
ଦାସ ଦନାଇ ସେବେ ଗୋପୀନାଥ ।

ରାମାୟଣ

By BALARAM DAS

ଅଦ୍ଭୁତ କାଣ୍ଡ

(1)

ନମୋ ନାରସିଂହ ପ୍ରଭୁ କମଳାର ପତି ।
ନୀଳଗିରି-ଶିଖରେ ଯେ ଅପୂର୍ବମୂରତି ।
ସୁନର ଶ୍ରୀମୁଖେ ନୀଳଗିରି ପାଏ ଶୋଭା ।
କ ଜାଣି କ ପଝାନ୍ତର ଶରତ୍‌ପୂଣମୀ ପ୍ରଭା ।
ନସ୍ତ୍ରନଯୁଗଳ କରା ଶତଦଳ ପତ୍ର ।
ଜଗତଜୀବନ ନାଥ ପରମଆନନ୍ଦ ।
ସର୍ବଜନ ନସ୍ତାରଣ ପୁରଗଣ ସାହା ।
ସର୍ବଦା ଯେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମବାହା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଯେ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ ଲେପନ ଶ୍ରୀହର ।
କଟୀ ହିନବସନ ପରଧାନ କର ।
ଲଲତ ସୁରଙ୍ଗ ସୁଶୋଭିତ ନେତ୍ରଛଟା ।
ହରତ କାନ୍ଥଟା ଅଙ୍ଗେ ଝରୁ ପାଟଫେଟା ।
ଶିରେ ବିଶାଖା ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ରଞ୍ଜିତ ।
ତପନ କରଣ ଜାଣି କର୍ଣ୍ଣେ ହଲକଇ ।
ଲଲାଟରେ ସୁଶୋଭିତ ରତ୍ନପଦ୍ମ ଚଡା ।
ଗଗନମଣ୍ଡଳେ କରା ଉଦତ ସବଡା ।
ଅଲକାମଣ୍ଡଳେ ଶୋହେ ଗଜମତ୍ତ ଘ୍ରାଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମାମଣ୍ଡଳେ କରା ଉଦେ ଲକ୍ଷେ ତାରା ।
ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳଯୁଗଳ କ କନ୍ଦର୍ପଦର୍ପଣ ।
ବୁଦେ ଯେ ପଦକ ହେମପଦକ କମ୍ବେଶ ।
ବିକଚ ବସନ ଅଙ୍ଗେ ଉତ୍ତରୀ ଶୋଭିତ ।
ଚତୁର୍ମୁଖେ ବନ୍ଦବାକୁ ଧାତା ଅସମର୍ଥ ।
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଭୁବନରେ କ ଦେବା ଉପମା ।
ମୁଁ କସ କହିବ ପ୍ରଭୁ ଅଙ୍ଗର ମହିମା ।
କାଇନୀଚଳ କଲ୍ଲୋଳ ଲହରୀ ଶୋଭିତ ।
ମଧରେ ଅଧର ଶୋଭ ଘୋହଳା ବୋଇତ ।
ସୁପଙ୍କ ବିମୁଣ୍ଡି ପାବହରେ ହୋଇ ରୋଳ ।
ପ୍ରସାଦ ସୌରରେ ଭ୍ରମନ୍ତ କ ଭୃଙ୍ଗମେଳ ।

ସୁସଜ୍ଜ ସୁରଙ୍ଗ ପକ୍ୱ ଅଧରର ରେଖା ।
ଜଳଦମଣ୍ଡଳେ ଜବା ଫୁଟେ ବଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖା ।
ସୁବଳତ ନାସାକୁ କ ପଟ୍ଟାନ୍ତର ଅଛୁ ।
ଅପଣେ ଅପଣେ ରୂପ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଜନ ହୃଅନ୍ତ ବଶ ଯାହା ଦେଖି ।
ସେହ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଯେ ସର୍ବଜନ ସାକ୍ଷୀ ।
କଟିର ମେଖଳା ସୁଶୋଇତ ଦବ୍ୟକାନ୍ତ ।
ବାମେ ପଦ୍ମଦାଢ଼ ଯେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସୂର୍ଯ୍ୟଜ୍ୟୋତି ।
ରତ୍ନସିଂହାସନେ ନେତର ଯେ ଦୋଳ ପାଉ ।
ବଳଘ୍ନ ନାଗପୃଶ ବତ୍ତମାପଣ ଛଡ଼ି ।
ବ୍ରହ୍ମା ଆଦ ରୁଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବନନ୍ତ ଯେ ଧ୍ୟାନେ ।
ସେହ ପ୍ରଭୁ ଅବତାର ମଞ୍ଚେ ବଦ୍ୟମାନେ ।
ଦେଖିବାକୁ ସୁନର ସୁଲଭ ଅଗୋଚର ।
ପରମବ୍ରହ୍ମରୂପ ଦଶଇ ଶୋଭାକର ।
ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅମୃତରୂପ ଦଣେ ଆଦକାଯ୍ୟ ।
ଅବର୍ଣ୍ଣ ଅଚ୍ଛତ ଅବବେକ ଯାର ମାପ୍ୟ ।
ଅନନ୍ତକୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଅନନ୍ତ ଶ୍ୱର ।
ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ବଳତ୍ୱ ଦକ୍ଷିଣ ସିନ୍ଧୁତୀର ।
ବଡ଼ ସିଂହାସନେ ବସ୍ତୁ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟେ ବଳେ ।
ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ରାଜା ତହିଁରେ ବରାଜେ ।
ପାଟମହାଦେଇ ଯେ ରୁକ୍ମିଣୀ ସତ୍ୟଭାମା ।
ମନ୍ତ୍ରୀବର ଜ୍ୟେଷ୍ଠବ୍ରାତ ବଳଦେବ ସୀମା ।
ରଗ୍ନୀ ଯେ ସୁଭଦ୍ରା ତହିଁ ସମ୍ଭାଳନ୍ତ ଅର୍ଥ ।
ରଣ୍ଡାଘରେ ପରପୂର୍ଣ୍ଣ ସକଳ ପଦାର୍ଥ ।
ବଜ୍ରର ସମାନ ଛାଣି ପାଷାଣ ନବର ।
ରଥେ ଚକ୍ରଚଲ୍ଲ ଚଗଲ ଯେ ଫରନ୍ଦର ।
ଅଗରେ ଯେ ଦ୍ୱାରପାଳ ବନଡାର ବସ୍ତି ।
ଦକ୍ଷିଣପାଖରେ ଯେ କଳପବଟ ଅଛୁ ।
ଲବଣସମୁଦ୍ର ଯହିଁ ଗଡ଼ର ଯେ ଖଣ୍ଡା ।
ଲାଉକେଶ୍ୱର ଲଙ୍ଗ ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାର ରଣା ।
ପାଟଣାନଗର ନାମ ପୁରସ୍ତମ ପୁଣ୍ଡ୍ର ।
ବ୍ରହ୍ମା ସୃଜଅଛୁ ଯାହା ଅତ ଯତ୍ନ କଇ ।
ମାରକଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଲଙ୍ଗ ନଗ୍ନ ଦଣ୍ଡପାଟ ।
ସୁସଜ୍ଜେ ବସଇ ଯେ ମୁକୁତା ଶ୍ୱର ହାଟ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟ ପୁରୀ ଦଶଇ ଅଡଶୋଭା ।
ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ନ ପଶଇ କାଳଦଣ୍ଡ ପ୍ରଭା ।
ଦଶସହସ୍ର ଯେ ଘର ଅଷ୍ଟାଦଶ ଜାତ ।
ସମସ୍ତେଡ ଚତୁର୍ଭୁଜ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଦଶଗ୍ର ।
ଦେଖି ସର୍ବ ଦେବତା ପୁଛନ୍ତି ପିତାମହ ।
ଏଥିର ସଂଶୟ ଧାତା ବଶ୍ୟରଣ କହ ।
ମର୍ତ୍ୟଲୋକ ଭରତଖଣ୍ଡ ପୂର୍ବଦଗ ଦେଶ ।
ଦକ୍ଷିଣ ମହୋଦଧି ଉତ୍ତର ଉତ୍କଳ ଦଶ ।
ନୀଳଗିରି ଶିଖରେ ବଜ୍ରମୟ ଚକ୍ରଧାତ୍ମା ।
ଚର୍ମନୟନେ ଦେଖିଲେ ଲୋକେ ଯାଆନ୍ତି ତରି ।
ନଗ୍ନ ସୁପଙ୍ଗ ଅନେକ ଲୋକ ରହିଅଛନ୍ତି ।
ସମସ୍ତେହେଁ ଦଶଗ୍ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଶିଦ୍ଧିବସ୍ତି ।
ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଗଦା ଯେ ଶାରଙ୍ଗ ଚତୁର୍ଭୁଜ ।
ଏଥିର ମଧ୍ୟରେ ଯେ ବଜ୍ରମୟ ଦେବରାଜ ।
କେମନ୍ତେ ଜାଣିମା ଏହା କହ ଚତୁର୍ମୁଖା ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପୁଛିର ଯେ ହୋଇଲା ଏହୁ କଥା ।
ହସିଣ ବ୍ରହ୍ମାଏ ବୋଇଲେ ହେ ଦେବେ ଶୁଣ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର ବୈକୁଣ୍ଠ ନାଗସ୍ପର୍ଶ ।
ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଅପେ ଦେହଧାତ୍ମା ।
ଚର୍ମନୟନେ ଦେଖିଲେ ହରି ଯାଆନ୍ତି ତରି ।
ସକଳ ଲୋକେ ହୋଇଲେ ତହିଁ ଚତୁର୍ଭୁଜ ।
ବଶ୍ୟର ଅପଣା ଭୁଜ ଛତ ଦେବରାଜ ।
ଚରଣହିଁ ନ ବହିଲେ ଜଗଜ୍ଜନ ହତେ ।
ଗୁପତ କଲେକ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗତନାଥେ ।
ଅବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଣୀ-ରୂପ ଯେ ନରାକାର ରେଖ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ଦେବେ ହର୍ଷ କଲେ ମୁଖ ।
ସୁରମୁନି ସହତେ ଅଇଲେ ଦେବେ ଦେଖି ।
ସଫଳ ହୋଇଲେ ଦେବେ ସ୍ୱରୂପ ନରେଖି ।
ବେନଭୁଜ ତୋଇ ଜନେ ଡାକନ୍ତି ଶରଣ ।
ତେଣୁ ନାମ ଡାକର ଜଗତ ନସ୍ତାରଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜନ ଦେଖିଣ ସେ ହରଷେ ହସନ୍ତି ।
ତେଣୁକର ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ବକାଣନ୍ତି ।
ଚକ୍ଷୁ ନର୍ମଳ କରଣ ଦେବଗଣେ ଗ୍ଲହେଁ ।
ନଘୁଣ ସେବକ ମୋର କର୍ମେ ଦୁଃଖ ପାଏ ।

କଟିରେ ପୀତବସନ ପିନ୍ଧନ୍ତ୍ରି ଟାଣି ।
ତଥିର ଉପରେ ଶୋଭା ରହୁଓଡ଼ିଆଣୀ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜ ଅଙ୍ଗାଗେ ଦଅନ୍ତୁ ବୋଳ ଧାତ ।
ସେ ଚତୁର୍ଭେ ଧରିଲେ ପରୁ ଚକ୍ର-ଗଦା-ବାତ ।
ଚଉକତ ବହ୍ନର ଶ୍ରୁଣ୍ଡା ଶ୍ରବନଦା ।
ଅରଡଜନଙ୍କ ନାଥ ଉତ୍ପଲାଜନ-ନଥ ।
କୁସୁମ ଚନ୍ଦନ ବାସ ସୁଗନ୍ଧ ଜାଣିଲେ ।
ବାସୁଦେବ ବାସନା ଏ ପ୍ରକୃତ ମଣିଲେ ।
ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଭର ଯେ ମନୁଷ୍ୟେ ଅପ୍ରକାଶ ।
ଜପ୍ ଜପ୍ ମାଧବ ବୁ ପରମପୁରୁଷ ।
ଅନନ୍ତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସହସ୍ର ମୂରତ ।
ସହସ୍ର ପତ୍ତର ତୋ ସହସ୍ର ନାମ ଖ୍ୟାତ ।
କଳ୍ପାନ୍ତରେ ପରୁ ରୁହ ହେଉ ଯେ ପ୍ରକାଶ ।
ଦ୍ୱାଦଶ ଅଙ୍ଗୁଳ ବୁ ଯେ ବେଦାନ୍ତପୁରୁଷ ।
ସତ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଯେ ଅଟ୍ଟ ବୁ ଗୋସାଇଁ ।
ସର୍ବ ଜୀବମଧ୍ୟେ ବୁ ତୋ ତହିଁ ଅନ୍ୟ ନାହିଁ ।
ଅପାର ମହିମା ତୋର ବଡ଼ତ ଯେ କେଇ ।
ସୁରଗଣ-ସଖା ବୁ ଅସୁର-କୁଳ-କାଳୀ ।
ନମୋ ନମୋ ନାରସିଂହ ମଦନଗୋପାଳ ।
ନମୋ ନମୋ ନାରସିଂହ ଅରକୁଳକାଳ ।
ନମୋ ନମୋ ନାରସିଂହ ଶ୍ରୀଧର ଶ୍ରୀହରି ।
ନମୋ ନମୋ ବଷ୍ଣୁନାଥ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ମୁରାରି ।
ନମୋ ନମୋ ଭଗବାନ ଜଗତ-ସର୍ଜ୍ଜନ ।
ଅନୁକ୍ଷଣେ ଦାତବ୍ୟ ବୁ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ।
ଭାଇ ଭାଇଯା ତୋହର ଭଗିନୀ ସହତେ ।
ନୀଳଗିରରେ ବଜ୍ରସ୍ତ ସର୍ବଜନ-ହତେ ।
ବବଧ ବନୋଦେ ରୁହ କରୁ ନାନାରସ ।
ନାନାବସ୍ତରେ ଭଅଇ ସାଖା ବାରମାସ ।
ଯେ ତୋହର ଚରଣେ ଶରଣ ପଣେ ଆସି ।
ଭରସ୍ତଲୋକରେ ତାର ଶୁଭଫଳ ବଶି ।
ଭହ୍ନଲୋକେ ଉପଗତ ମଲେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ।
ଦେବଙ୍କର ସଙ୍ଗରେ ସେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବସି ।
ବୁ ସେ ନାରସିଂହ ପରୁ ଜଗତର ପତ ।
ଜଗତର ଉଦ୍ଧାରଣ ବୁ ସେ ଦାଶରଥି ।

ଏହିଁ ବ୍ରହ୍ମପରଯନ୍ତେ ତୋହ୍ନର ଯେ କେଇ ।
ଇସ୍ ନ କରଣ ମୁହିଁ ନର୍ଈସ୍ୱେ ଇଚ୍ଛଇ ।
ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣ ଶୁଣିଲ ମୁହିଁ ବପ୍ରମୁଖେ ।
ତେଣୁ ସେବାକରେ ତୋ ଚରଣ ଅମ୍ଭୁଖେ ।
ତୋହ୍ନର ପୁଦସ୍ୱା ଯେ ହୋଇଲେ ଦେବଗଣେ ।
ତୋତେ ଅଣେ କଇ ଯେ ଅଚ୍ଛନ୍ତ ସଜ୍ଜନେ ।
ଯେ ତୋହ୍ନର ପୁଦସ୍ୱାରୁ କହୁ ଅଛୁ ଯାଇ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଇଡରେ ତାକୁ ସମ ଅଛୁ କାହିଁ ।
ଇସ୍ ବୃଡଅମ୍ଭା ଭୁ ଯେ ସର୍ବ ଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥକ ।
କଉସ୍ତୁଭମଣି ତୋର ଗଳାର ଅଲେକ ।
ମୁହିଁ ବଳରମ ଦାସ ଭୁମ୍ଭର ସେବକ ।
କରୁଣା ବଦନେ ମୋତେ କର ଅବଲୋକ ।
ରମନାମ ବହୁ ଛେଦବଇଁ କାଳଫାଣି ।
ସପତମ ଅବତାର ହେବେ ଗୋପବାସୀ ।
ରବଣ ଦର୍ପ ଧ୍ୱଂସିବେ ସେ ଯେ ରମସ୍ୱାମୀ ।
ଯାହା ପୁଣି ବଖାଣିଲେ ବାଲ୍ମିକ ମୁନ୍ଦ ।
ତାହା ସୁମର ଛେଦବ ମୁଁ ଯେ କାଳଫାଣି ।
କରସି କରୁଣା ମୋତେ ନୀଳଗିରବାସୀ ।
ଶୁଣି ସୁପ୍ରସନ୍ନ ମୋତେ ହେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଦୁଦସ୍ୱେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ଶଙ୍ଖ-ଚକ୍ରହସ୍ତ ।
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପାଦ୍ମ ଶିରରେ ମୁଁ ଧର ।
ଗ୍ରନ୍ଥ-ବଖାଣିବା ଇଚ୍ଛା ଅବଶ୍ୟ କର ।
ଶୁଣିବା ହେ ସୁଜ୍ଜନେ ଶ୍ରୀରମ-ମହମା ।
ସଦାଶିବ ଗ୍ରମୁରେ ଯା ପୁଚ୍ଛକଲେ ଉମା ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ କହନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଶିପୁରାର ।
ମୁହିଁ ତାହା ବଖାଣିବ ଦୁଦରେ ବଶ୍ୱର ।
ନୀଳଗିରବାସୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରସନ୍ନେ ।
କହିବା ଯେ ରମାସ୍ୱାଶ ଅମୃତବଚନେ ।
କପିଳାସକନରେ ଯେ ବଚ୍ଚେ ବଶ୍ୱନାଥ ।
ଏସନସମସ୍ୱେ ଯେ ମିଳଲେ ଚଉମାଥ ।
ଦେଖି କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇ ଦେବ ଶିପୁରାର ।
ଉଠିଣ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଶିବ କୋଳାଶ୍ରଡ କର ।
ପ୍ରୀତକର ଧାତାଙ୍କୁ ସେ ବସାଇଲେ ନେଇ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ହର ସମ୍ଭାଷଣ ହୋଇ ।

ଏକଲୁ ଅରେକ ସେ ଯେ ପୁଚ୍ଛନ୍ତ କୁଶଳ ।
ସୃଷ୍ଟିକରତା ଯେ ଧାତା ଅଟେ ଆଦମୂଳ ।
ଈଶ୍ୱର ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ପିତାମହ ।
ବଳଜ୍ଞାନ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଲା ମୋର ଦେହ ।
ପାର୍ବତୀ ବକଳ ଯେ ହୁଅନ୍ତ ତାହା ଦେଖି ।
କେବଣ କାରଣରୁ ଏ କହ ଅଙ୍କଅଷି ! ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ହର ଏ କଥା ତୋର ଜାଣି ।
ତୋହର ହୃତରେ ମୁଁ ଅଇଲ ଶୂଳପାଣି ! ।
ଧର୍ମକୁ ନ ଜାଣି ତୁ ଅଧର୍ମ ମାର୍ଗେ ଗଲୁ ।
ଦକ୍ଷ ମହାଯଜ୍ଞ ଅନନିତ୍ତେ ତୁ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ।
ଜାଣୁ ଜାଣୁ କଲୁ ତୋର ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ।
ଧର୍ମ ଆଚରଣ କେରେ ନ ବଶ୍ୱରୁ ଚତ୍ତ ।
ଦେବେ ହବର୍ଭାଗ ଯେ ପାଅନ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗେଥାଇ ।
ତୁ ଯେ ପାପ ପୁଣ୍ୟକୁ ନ ଚହୁ ଉମାସାଇଁ ! ।
ମହାପାପ ଅଛିଁଲୁ ତାମସ-ଭାବ ବହ୍ନ ।
ତେଣୁକରୁ ଦୁର୍ବଳ ତୋ ଦେହେଁ ତେଜନାହିଁ ।
ଜପଯଜ୍ଞ ତୀର୍ଥବାସ ଅଟେ ପୁଣ୍ୟ କର୍ମ ।
ଏହା ହିଂସାସିଲେ ପାପ ଅଟଇ ଅଧର୍ମ ।
ଅହଲ୍ୟା ବଶ୍ୱର ଧର୍ମକୁ ଯେ ନ ଗ୍ରହିଁଲୁ ।
ତେଣୁବଡ଼ ମହାଯଜ୍ଞ ହେଲେ ନାଶ କଲୁ ।
ପଡ଼ିଲା ତୋତେ ସେ ମହା ପାପର ଯେ ଭୋଗ ।
ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ସ୍ୱାସ୍ଥ ନ ପାଇବୁ ଯୋଗ ।
ଏବେ ସଦାଶିବ ତୁ ମୋହର ବୋଲ କର ।
ତାରକବ୍ରହ୍ମନାମ ତୁ ଜପି ପାପ ହର ।
ରାମ ନାମ ଜପିଲେ ଯେ ଛଡ଼ିଯିବ ପାପ ।
ବଣ୍ଡାନିଶ୍ୱମୁନ-ଋଷି-ଛନ-ଅନୁଷ୍ଟୁପ ।
ସାଧନା କର ହେ ଶିବ ରାମନାମ ପଦ ।
ଦୁର୍ବଳତା ନାଶ ଯିବ ସୁବଳ ଆନନ୍ଦ ।
ହୋଇବ ପ୍ରାପତ ତୋତେ ସକଳ ପଦାର୍ଥ ।
ସର୍ବ କ୍ଲେଶ ନାଶ ଯିବ ହୋଇବ ସାମର୍ଥ୍ୟ ।
ଏତେ ବୋଇ ବ୍ରହ୍ମା ମୁଖେ ସାମବେଦ ଘୋଷି ।
ରୁଦ୍ରଙ୍କୁହିଁ ରାମପଦ କହୁଲେ ବଶେଷି ।
କୃତାଞ୍ଜଳି ହୋଇ ରହୁଲେ ସେ ସଦାଶିବ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର କଲ୍ୟାଣରେ ଦେହ ସୁସ୍ଥ ହେବ ।

ଅନେକ ସ୍ତୁତ ଯେ କଲେ ତାଙ୍କୁ ଶୂଳପାଣି ।
ମୋତେ ମୁଦସ୍ । କଲ ପିତାମହ ଜାଣି ।
ଯେଉଁ ଉପଦେଶ ଦେଲ ଶ୍ରୀରାମର ବାଣୀ ।
ଆମ୍ଭ ମୋର ପରବୋଧ ହେଲା ତାହା ଶୁଣି ।
ଆଜିହୁଁ ଶ୍ରୀରାମ-ନାମ ହୋଇଲା ମୋ ବ୍ରତ ।
ତୋହର ପ୍ରସନ୍ନେ ମନ୍ତ୍ର ହେଉ ପରାପତ ।
ଏଥିଅନନ୍ତରେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଗଲେ କୃଶପାଣି ।
ସର୍ବଦା ଘୋଷନ୍ତ ସଦାଶିବ ରାମବାଣୀ ।
ପ୍ରଭାତରୁ ନତ୍ୟକର୍ମ ସାରନ୍ତ ଶଙ୍କର ।
ଜପନ୍ତ ସେ ରାମନାମ ଏ ବେନ ଅକ୍ଷର ।
ଦନକୁ ଦନ ହୋଇଲା ଦେହ ବଡ଼ ପୁସ୍ତ ।
ମନରେ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଶୂଳହସ୍ତ ।
କ୍ଷଣେହେଁ ସେ ନ ଛଡ଼ନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମର ନାମ ।
ଦୃଢ଼ କର ଜପନ୍ତ ସେ ହୃଦେ ଅନୁପମ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେହେଁ ଦନ ତହିଁ ବହିଗଲା ।
ଦନୁ ଦନୁ ଦେହ ଅତ ସୁନ୍ଦର ଦଶିଲା ।
ରୂପକୁ ଦେଖି ପାର୍ବତୀ ହର୍ଷ କଲେ ମତ ।
ସୁବା ପ୍ରାପ୍ତେ ଦଶନ୍ତୁତ ଏବେ ପଶୁପତ ।
ଦନେ ସଦାଶିନ ମନ୍ତ୍ର ଜପିବାର ବେଳେ ।
ପାର୍ବତୀ ମିଳଲେ ଯାଇଁ ଶିବ-ପାଦତଳେ ।
ଭୋ ଦେବ ଈଶ୍ୱର ! କହ କେଉଁ ମନ୍ତ୍ର ଜପୁ ।
ମୋତେ କପଁା ମାପ୍ତ । ତୁମ୍ଭେ କଲ ସିଦ୍ଧକପୁ ।
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ସଦା ଶରଣ ଯେ ଦାସୀ ।
କର ଅନୁଗ୍ରହ ମୋତେ କପିଳାସବାସୀ ।
ଏମନ୍ତ କହ ନମନ୍ତ ଦେଖି ଘୁଣି ଘୁଣି ।
ହସିଣ କହନ୍ତ ସଦାଶିବ ପ୍ରିପ୍ତବାଣୀ ।
ଉଠ ଉଠ ସତି ଅରେ ମୋର ପ୍ରାଣ ସର ।
ଆପଣେ ଶ୍ରୀରୁଚ୍ଛେ ତୋତ ବସାଇଲେ ଧର ।
ଜାନୁରେ ବସାଇ ଘୁଣି କହନ୍ତ କପାଳୀ ।
ତାରକମନ୍ତ୍ରରଜ ଏ ଅଟେ ମହାବଳୀ ।
ଶୁଣ ଶଶିମୁଖି ! ଅଗୋ କହଇ ମୁଁ ତୋତେ ।
ପିତାମହ ଉପଦେଶ ଦେଇଗଲେ ମୋତେ ।
ବିଷ୍ଣୁର ସହସ୍ର ନାମ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ସାର ।
ଏହୁ ମନ୍ତ୍ର ଯେଉଁ ନର କରନ୍ତ ଉଚ୍ଚାର ।

ଯେତେକ ଫଳ ଏଥିରେ ହୁଏ ସୁମରନ୍ତେ
ଏହାଙ୍କୁ ଅଧିକ ରାମନାମ ସୁମରନ୍ତେ ।
ଏ ଯେ ମନ୍ତ୍ରରାଜ ସର୍ବମନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟେ ସାର ।
ନଡ଼ିରେ ସ୍ମରଣ କଲେ ଖଣ୍ଡେ ପାପଭାର ।
ଏହ ରାମନାମଲୁଣ୍ଟି ସୁମରନ୍ତୁ ମୁନ ।
ଏହା ସ୍ମରଣ କର ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ।
ରାମନାମ ସୁମରଣ ଜଗତର ପିତା ।
ରାମନାମ ଧରଣ ସେ ଜଗତକରତା ।
ରାମନାମ ସୁମରଣା କର ଦେବା ଶିପ୍ତା ।
ନାରସିଂହ ଦେବତାର ହୋଇଛନ୍ତି ପିପ୍ତା ।
ତାରକ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ଯେ ଯାହା ସେହ ଭଣି ।
ସେ ମହାମନ୍ତ୍ରକୁ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରୁପମଣି ।
ମୁହଁ ତାହା ଜପର ଯେ ପରଂଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱ ।
ତେଣୁ ଶତ୍ତୁରକୁ ନ ବାଧଇ ଅପମୃତ୍ୟୁ ।
ପାବର୍ତ୍ତୀ କହିଲେ ତୁମ୍ଭେ କହିଲ ହେ ଯାହା ।
ନାରସିଂହ ସ୍ୱାମୀ ଯେ ସକଳ ଦେବଯାହା ।
କେବଣ ଅବତାରେ ସେ ରାମନାମ ବହ୍ନ ।
କଅ ଅର୍ଥେ ଅବତାର ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଆସି ହୋଇ ।
ଅରୂପ ଅବର୍ଣ୍ଣ ସେ ଅପୂର୍ବ ନାମ ଯାର ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକେ କଥାଇଁ ସେ ହେଲେ ଅବତାର ।
ଏ କଥା ବସ୍ତାର ମୋତେ କହ ପ୍ରାଣନାଥ ! ।
ଶୁଣିବ ଶୀଘ୍ର-ଜାଇଁ ହୋଇବ ମୁକତ ।
ବୋଇଲେ ପାର୍ବତୀ ବଣନାଥ ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ଶୀଘ୍ରର ପୁରାଣ ତୁ ଶୁଣ ପ୍ରାଣସହ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପଞ୍ଚମ ବେଦଁ ପୁରୁଷେକ ଜାତ ।
ନାମ ତାହାଙ୍କର ଧାତା ଦେଲ ଯେ କଳତ ।
ତାହାଙ୍କ ସାର୍ଯ୍ୟଁ ଜାତ ବଶିବା ନାମେ ଋଷି ।
ଦଶାନନ ନାମେଣ ଯେ ତାହାଙ୍କର ଶିଷି ।
ସୁମାଲୀର ଝିଅ ନଇକେଶୀ ତହଁ ଜାତ ।
ମାତାଗୁଣ ଯେନ ସେହୁ ହୋଇଲା ଦଇତ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ତପବଳେ ସାଧିଲା ତିଲୋକ ।
ସୁରମୁନମାନଙ୍କୁ ସେ ଦେଲା ବଡ଼ଦୁଃଖ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ବରମାଣ ଅଟଇ କୁବେର ।
ତାହାଙ୍କୁ ସେ ଲଙ୍କାପୁରୁ କଲକ ବାହାର ।

କପିଳାସକାଶରେ ସେ ପଶିଲାକ ଯାଇଁ ।
ତହିଁକ ଗଲା ସେ ଘାର ପ୍ରତାଞ୍ଜା ଦେଖାଇ ।
କୁବେରକୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଜଣି ଅଣିଲା ବମାନ ।
ଦେବଙ୍କର ଅଗ୍ରେହଣ ଅଝଇ ସେ ଯାନ ।
ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ଗମନ ସେ କରେ ମାସ୍ଥାରଥ ।
ତହିଁ ବସି ଜଣିଲା ସେ ସ୍ୱର୍ଗ ଦେବତାନ୍ତ ।
ସ୍ୱର୍ଗପୁରକୁଇଁ ଦନେ ବଜ୍ରେକର ଗଲା ।
ମରୁତ୍ତରାଜ ଯଜ୍ଞରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ଦେଶି ଦେବତାଏ ଇପ୍ଟେ ଗଲେ ଅପସର ।
ମରୁତ୍ତରାଜାକୁ ବଳେ ଜଣିଲାକ ଧର ।
ମସ୍ଦଇତ-ଦୁହିତା ନାମ ମନୋଦସ୍ତା ।
ନାହିଁ ପଞ୍ଚାନ୍ତର ତାକୁ ପବଣ ପୁନସ୍ତା ।
ତାହାକୁଇଁ ବଦ୍ଧ ସେ ହୋଇଲା ବଂଶପାଣି ।
ସେ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ତାହାର ହେଲା ପାଣ୍ଡରାଣୀ ।
ବ୍ରହ୍ମା ସୁପ୍ରସନ୍ନେତାକୁ ଦେଲେ ବ୍ରହ୍ମଶର ।
ତେଣୁ ସେ ପାପିଷ୍ଠ ଜଣିଲା ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ।
ପୃଥ୍ୱୀରେ ରାଜଗଣେ ନୋହଲେକ ସର ।
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଅନରଣ୍ୟ ରାଜାକୁ ସେ ମାର ।
ପୃଥ୍ୱୀକ ଜଣି କର କପିଳାସ ଗଲା ।
ପର୍ବତକୁ ଉପାଡଣ ଶିରରେ ବହିଲା ।
ତାହା ଜାଣି ଶିବଗଣ ଶଙ୍କର ସହିତେ ।
ଗରୁ ହୋଇ ଯାଇଁ ମାଡ଼ି ବସିଲେ ସମସ୍ତେ ।
ଘୋରରବ ଦେଇ ପ୍ରାଣ ଛଡ଼ନ୍ତେ ଅସୁର ।
ରାବଣ ତା ନାମ ଦେଇ ରଖିଲେ ଶଙ୍କର ।
ପ୍ରସନ୍ନେ ଅମରବର ଦେଲେ ତ୍ରିପୁରର ।
ଯମକୁଇଁ ଜଣିଲା ସେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଧର ।
ପାତାଳେ ପଶି ବାସୁକ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ।
ତାକୁ ସମାଧାନ କର ବଳକ ରେଟିଲା ।
ପାତାଳବୈକୁଣ୍ଠେ ଦେଖିଲାକ ଦେବହର ।
ସେଠାରେ ଦଣ୍ଡ ପାଇ ଅଇଲା ଅପସର ।
ମଣ୍ଡପୁରେ ମାନାତା ସଙ୍ଗତେ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ।
ତରକ ଭାବରେ ତହିଁ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲା ।
ହସ୍ତୀହସ୍ତ ବଂଶେ ଜାତ ସହସ୍ରଅର୍ଜୁନ ।
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ବେଳେ ତାକୁ ରେଟେ ଦଶାନନ ।

ମହାବଳବନ୍ତ। ଅଟେ ସେ ନୃପତି ଜାଣ ।
ରାବଣକୁ ବାନ୍ଧି ଘରେ ଥୋଇଲା ଆପଣ ।
ପରସ୍ତ୍ରି ମାଗି ନେଲେ ତା ବଳଲ ବେଶି ।
ନାତର ନମସ୍ତେ ଲଙ୍କା ରାଜ୍ୟକୁ ଉପେକ୍ଷି ।
ବାଲି ନାମେ ବାନର ଯେ କଷ୍କିନ୍ଧାର ଥାଏ ।
ଯୁଦ୍ଧରେ ନ ପାଇ ତାକୁ ମରଣେ ବଦାଏ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ବରେ ସେ ଜଣିଲା ତନପୁର ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ସମରେ ଜଣିଲା ଜଣାତର ।
ସୈନ୍ୟ ସହତେଣ ବନେ ସ୍ୱର୍ଗକୁଇଁ ଗଲା ।
ଧାତ ଦେଇଣ ଇନ୍ଦ୍ରାବ ଦେବତା ଜଣିଲା ।
ପ୍ରାଣେ ନ ମାରଣ ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲା ଅସୁର ।
ସମସ୍ତେ ସେବା କରବ ମୋତେ ଲଙ୍କାପୁର ।
ରବ ଚନ୍ଦ୍ର ପବନାଦ ଯମ ହୁତାଶନ ।
ତେତିଶ କୋଟି ଯେ ଘୁମ୍ଭେ ଦେବ ଦେବୀମାନ ।/
ଅପସରୀ କନ୍ନରୀ ଯେ ଗନ୍ଧର୍ବ ଖରଗେ ।
ସମସ୍ତେ ସେବବ ଆସି ମୋହର ଚରଣେ ।
ତରେ ସବୁ ଦେବତାଏ ସନମତ କଲେ ।
ଯାର ଯଥା ଅଧିକାରେ ଲଙ୍କାରେ ସେବଲେ ।
ପୁଣ୍ଡ ମେଘନାଦ ତାର ସ୍ୱର୍ଗେ ଧାଡ଼ି ଦେଲା ।
ସେ ପୁଣ୍ଡ ସଂଗ୍ରାମେ ପୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ବାନ୍ଧଲା ।
ବ୍ରହ୍ମା କହୁ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ନେଲେ ମୁକୁଳାଇ ।
ପ୍ରଶଂସି ତାହାକୁ ଇନ୍ଦ୍ରଜତ ନାମ ଦେଇ ।
ବଜ୍ରଖଣକୁ ଅମରବର ବ୍ରହ୍ମା ଦେଲେ ।
ଅସୁରକୁଳେ ଘୁ ବଶ୍ଚ ସେବକୁ ବୋଇଲେ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଯହୁଁ ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ପଣ କଲା ।
ପୃଥ୍ୱୀ ମଧ୍ୟେ ଜନ ପ୍ରଜା ସମସ୍ତ ଗିଳଲା ।
ଦେବେ କହିବାରେ ପିତାମହ ତା ଜାଣିଲେ ।
ସର୍ବଦା ନିଦ୍ରା ତୋ ନେଉ ପାରୁ ଯା ବୋଇଲେ ।
ବରଷକେ ଥରେ ଉଠି କରବୁ ଭୋଜନ ।
ତୋତେ କେ ଯୁଦ୍ଧେ ଜଣି ନପାରବେ ସେ ଦିନ ।
ରାବଣ କର୍ଣ୍ଣରେ ଯେ କହିଲେ ମନ୍ତ୍ରସାର ।
ତ୍ରିଯନଗଣ୍ଡାଯୁଗ ଜଣ୍ଟିନ୍ଦ୍ରେ ଭୋଗ କର ।
ଧାତାର ବଚନେ ସେ କ୍ଷଣିପ୍ ଘାରକର ।
ବାମଗୋଡ଼େ ଶୋଇ ଯେ ଅନର୍ଗଳ ଡୋଢ଼ର ।/

ସ୍ୱୟଂ ଦଶଶିର ସେ କୋଡ଼ିଏ ଭୁଜଧାରୀ ।
ଲବଣସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟପୁରୀ ।
ଚଉଦଭୁବନ ମଧ୍ୟେ ଯେତେ ଗନ୍ଧର୍ବଗଣ ।
ସବୁକୁଇଁ ବନ୍ଦୀକର ଅଣିଲା ରାବଣ ।
ସୁନଙ୍ଗୀ ଯୁବା ଦୁହିତା ଅବ ଯେତେ କର ।
ବଳେ ଧନ ସମ୍ପଦ ଅଣିଲା ଯୁର କର ।
ଗନ୍ଧର୍ବଗଣମାନଙ୍କର ଜାତ ଅର୍ଥ ନେଲା ।
ପଞ୍ଚାଶ କୋଟି ଯେ ରଥୀ ଡେଗୁ ଉଥଲିଲା ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଯେ ପଦାତ ଅପମିତ ।
ଏକ ଏକ ନାମଧର କହିବ କେତେତ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁକ ସାରଣ ଏ ପାଶ୍ୱ ଯେ ସାମନ୍ତ ।
ଭାଇ ବନ୍ଧୁସଣ ତାର ଯୁଝ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ।
ଶଏଯୁଣ ଲଙ୍କା ସବୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ପୁରୀ ।
ଅମରାବତୀପୁର ଯେ ନୋହେ ସମସର ।
ଦେବାସୁର ନର ଅବ ନାହିଁ ତାଙ୍କ ଭୀତ ।
ବୈଦ୍ୟଙ୍କର ପାଦରେ କମ୍ପଇ ବସୁମତୀ ।
ଋଷି ମହାଋଷିମାନେ ପଳାଇଲେ ରଘେ ।
ଯଜ୍ଞ ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟା ଧର୍ମ ଶ୍ମଶୁରେ ନ ରହେ ।
ଦେବତାଏ କମ୍ପମାନ ସୁରପୁରେ ଥାଇ ।
ତିଲୋକରେ ରାବଣକୁ କ୍ଷତ୍ରିସମ ନାହିଁ ।
ଜପ ଯଜ୍ଞ ଭାଙ୍ଗିଣ ସେ କଲାକ ଅମାତ ।
ଧର୍ମ ନାମେ ନ ଥାପିଲା ପୌରସ୍ତିର ନାତ ।
ଅନେକ ରାବଣ ଅଗବଜେ କରଗଲା ।
ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପରେ ଭରତଖଣ୍ଡରେ ମିଳଲା ।
କୁଶଧ୍ୱଜ ନାମେ ଥିଲା ଏକ ନରପତ ।
ବେଦବତୀ ନାମେ ତାର କନ୍ୟା ରୂପବତୀ ।
ବିଷ୍ଣୁ ବରଅର୍ଥେ ତପ କରଇ ସେ ନାଶ୍ୱୀ ।
ପୁଷ୍ପକବମାନେ ଥାଇ ଲଙ୍କା-ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
କାମେ ମତ୍ତହୋଇ ତାକୁ ଧଇଲକ ବଳେ ।
କୋପେ ବ୍ରହ୍ମଅଗ୍ନିବାଣୀ ଛାଡକଲା ହେଲେ ।
ଦେଖି ରାସ୍ ପାଇଣ ରାବଣ ଛଡ଼ିଗଲା ।
ତପସ୍ୟା ଭାଙ୍ଗିଲୁ ବୋଇ କୋପେ ଶାପଦେଲା ।
ବୋଇଲା ବିଷ୍ଣୁକୁ ମୁଁ ଯେ ବରଅଛୁ ମନେ ।
ମୋହର ଜନମ୍ଭେ ତୋତେ ମାରିବୁ ସେ ରଣେ ।

ଏତେ ବୋଲି ବେଦବତୀ ବହ୍ନିକୁ ଯାଇଲା ।
ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅଗତୋଳି ଅଗ୍ନିରେ ଦହଲା ।
ସେହି ସେ ପରମଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜନକକୁମାରୀ ।
ସୀତା ନାମ ତାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ସେ ବହ୍ନିନାରୀ ।
ମାତାଗୁଣେ ରାବଣର ରାକ୍ଷସ ପ୍ରକୃତି ।
ଦେବାସୁରନରେ କେହି ନ ରହନ୍ତି କତି ।
ଦେବତାଏ ବଶ୍ୟରଣ ହୋଇ ସର୍ବେ ଗୋଷ୍ଠୀ ।
କ ବୁଦ୍ଧି କରବୁ ତୁମ୍ଭେ କହ ପରମେଷ୍ଠି ।
ରାବଣର ଉପଦ୍ରବ ନୋହେ ଆଉ ସହ ।
ରସାତଳେ ପଡ଼ିବ ମୁଁ ବୋଲେ ଦେବମଣ୍ଡ ।
ପିତାମହ ବୋଇଲେ ହେ ରହ କଛକାଳ ।
ପ୍ରଥମ ବପୁସେ ହୋଇଅଛ ଅନର୍ଗଳ ।
ସମସ୍ତରେ ରୁଦ୍ଧିବ ସେ କଛକାଳ ମଧ୍ୟ ।
କାଳ ଅବଶେଷେ ନାଶସିବ ତାର ଦେଖି ।
ଏମନ୍ତ ବଶ୍ୟର ସାର ମଉଳଲା ଗୋଷ୍ଠୀ ।
ବୋଲନ୍ତି ଯେ ସଦାଶିବ ଶୁଣ ଗୋ ବମ୍ଭୋଷ୍ଠି ! ।
ଏମନ୍ତେ ଅପାର ଯୁଗ ଯୁଗାନ୍ତର ଗଲା ।
ଅନେକ ଯେ ଉପଦ୍ରବ ସେ ରାବଣ କଲା ।
ଘୁଣିହିଁ ସେ ସୁରଗଣ କରନ୍ତି ବଶ୍ୟର ।
କେତେକାଳ ସେବା ଆଉ କରବା ଦୈତ୍ୟର ।
କାହାର ହସ୍ତେ ମରବ ରାବଣ ଅସୁର ।
ଆମ୍ଭର ଅଗରେ ଏହା କହ କୁଣଧର ।
ବଧାତା ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ସୁରଗଣ ।
ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦକେଶ୍ୱର ଶାପେ ମରବ ରାବଣ ।
ପୂର୍ବଦଗେ କପିଳାସ ନାମ ହରପୁରୀ ।
ନନ୍ଦକେଶ୍ୱର ବୋଲ ଯେ ତାହାଙ୍କ ଦୁଆରୀ ।
ରାବଣ ବର ପାଇଣ ଅସତ୍ତ୍ୱେଣ ଭଲା ।
ଦ୍ୱାରେ ଥାଇ ସେହି ନନ୍ଦୀ ଦ୍ୱାତ୍ରିପଣ ନେଲା ।
ବର-ତେଜରେ ସେ ରାବଣ ମହାକୋପୀ ।
କରରେ ଖଡଗ ଘେନ ମାରବାକୁ ଝାମ୍ପି ।
ବୋଇଲା ତୁ ଶ୍ରର ରେ ବାନର ନରବୁଦ୍ଧି ।
ମୁହିଁ ମହାରଜା ମୋର ଅସଂଖ୍ୟ ଯେ ଅସ୍ତ୍ର ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ମୁଁ କାହାକୁ ନ ଗଣଇଁ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଦ ଦେବତାଙ୍କୁ ମୁଁ କଣ୍ଟତ ମଣଇ ।

ଏତେ କହି ନନ୍ଦକ ବହୁତ ହିଂସାଗଲା ।
କୋପ ବହି ନନ୍ଦ ସେ ରାବଣେ ଶାପଦେଲା ।
ବୋଇଲା ରାବଣ କଲୁ ଅକାରଣେ ଦ୍ୱେଷ ।
ଏ ନର-ବାନରେ ତୋର ବଂଶ ଯାଉ ନାଶ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ସେ ନନ୍ଦୀଶ୍ୱର ଅଟେ ଶିବ ସତ୍ୟ ।
ତାର କୋପାନଳେ ମରିବ ସେ ଦଶଶିର ।
ମୁହିଁ ତାହା ଜାଣିଣ ଯେ ଅଛୁ ଜର୍ଜ୍ଜରି ।
ତୁମ୍ଭେ ଦେବତାଏ ଯାଅ ଏବେ ଯେହ୍ନାପୁରୀ ।
କାଳ ଅବଶେଷ ଜାଣି ସମସ୍ତେକ ରହ ।
ରାବଣଲୁ ସେବାକରି ରକ୍ଷାକରି ଦେହ ।
କଶ୍ୟପଋଷି ଏଥିର ମଞ୍ଜିପୁରେ ଯାଉ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାନଗରେ ରାଜା ଦଶରଥ ହେଉ ।
ଅଦିତି ଯେ ଦେବମାତା ମୋର ବୋଲି କରୁ ।
କଉଶଲ୍ୟା ନାମକହି ମଞ୍ଜି ଅବତରୁ ।
ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁନାଥଙ୍କୁ ଗିଲି ସର୍ବେ ଜଣାଇବା ।
ଦଶରଥ ଘରେ ନେଇ ଜନ୍ମ କରାଇବା ।
ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବ ଦେବତାଏ ଋକ୍ଷରୂପି ହୋଇ ।
ମଞ୍ଜିପୁରେ ଅବତାର ହୁଅ ବେଗେ ଯାଇ ।
ଅନମତେ ନ ମରଇ କେବେହେଁ ଅସୁର ।
ଅବଶ୍ୟ ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁ ଜାତ ହେବେ ମଞ୍ଜିପୁର ।
ଏମନ୍ତ ବଚ୍ଚର ଯେ କହିଲେ କୁଣଧାଡ଼ି ।
ଶୁଣି ଦେବଗଣେ ଚଲଗଲେ ବିଷ୍ଣୁପୁରୀ ।
ଗୁହାର କଲେକ ଦେବେ ବିଷ୍ଣୁର ଗୁମୁର ।
ଅନେକ କଷ୍ଟ ଦେଲାଣି ରାବଣ ଅସୁର ।
କରଯୋଡ଼ି ଯୋଉଣ ଅନେକ ସ୍ତବ କଲେ ।
ବକଳେ ଦେବେ ଗୁମୁରେ ପଡ଼ିଯାଇ ହେଲେ ।
ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ କମଳାରମଣ ।
ତୁହି ସେ ପରମବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ।
ଦେବକୁଳ ଉଦ୍ଧାରଣ ତୁ ସେ ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ତାର ବାରେ ଵପତ୍ତିନାଶନ ଦଇତ୍ୟାରି ।
ଅସୁରମାନେ ହୋଇଲେ ମଞ୍ଜି ଅବତାର ।
ମତ୍ସ୍ୟ କୂର୍ମ ବରାହ ତୋ ଦଶଅବତାର ।
ହୋଇଣ ବନାଶ ତୁମ୍ଭେ କର ସର୍ବକାଳେ ।
ଏବେ ସେ ରୂପେ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲେ ଦେବକୁଳେ ।

ରାବଣ ନାମରେ ଏବେ ବଞ୍ଚିବାର ଶିଷ୍ୟ ।
ମାତାଗୁଣ ବହୁଣ ସେ ହୋଇଲା ରାକ୍ଷସ ।
ସାତଦ୍ୱୀପ ସାଧି ସେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଦେଲା ଧାତ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର କୁବେରାଦ ଦେବେ ଦସ୍ତା ଛତ ।
ଯମ ବୃହସ୍ପତି ଯେ ପବନ ହୁତାଶନ ।
ଅଷ୍ଟଅପସରୀ ଯେ କନ୍ଦର୍ପ ଦେବଗଣ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖଟାଇଲା ସିଂହାସନ-ତଳେ ।
ଲଙ୍କାରେ ସେବଲୁଁ ତାକୁ ପ୍ରାଣର ବକଳେ ।
ଏ କଥାରୁ ଘାଇକର ରାବଣକୁ ମାର ।
ତାହା ଶୁଣି ପ୍ରସନ୍ନ ଯେ ହେଲେ ଦଇତ୍ୟାର ।
ହସିକର ଅଙ୍କା ଦେଲେ ପରୁ ଦାମୋଦର ।
ଯାଅ ଦେବତାଏ ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଯାହାର ଘର ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ ସେବା ପାଇ ସୁଖେ କର ଦଅ ।
ବପଦେ ପଡଲେ ଅସି ମୋ ଆଗରେ କହ ।
ନଣ୍ଡସ୍ୟେ ନଦ୍ରାରେ ମୋର ଶସ୍ୟନରେ ଥାଇ ।
ତୁମ୍ଭ ଦୁଃଖ ଶୁଣିଲେଡ ମନ ନ ରହଇ ।
ତେଣୁଡ ସକଳେ ମୋତେ କରଥାଅ ଇଷ୍ଟ ।
କେମନ୍ତେ ସମ୍ଭାଳବ ମୁଁ ନ କରଣ କଷ୍ଟ ।
ଶୁଣି ଦେବତାଏ ଗଲେ ଯେ ଯାହାର ପୁର ।
ଅଙ୍କା ପରମାଣେ କଥା ଧରଣ ମନର ।
ଶୁଣସି ଅଗୋ ଭବାନ ବୋଲନ୍ତି ଈଶାନ ।
ଏ ସେ ରାମାୟଣ ଆଦ୍ୟକାଣ୍ଡର ଆଖ୍ୟାନ ।
ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ ଭରତଖଣ୍ଡେ ମଧ୍ୟଭାଗ ମଧ୍ୟ ।
ଦକ୍ଷିଣକୋଶଳ ସେ ପବଣ ଦକ୍ଷଭୂଇଁ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ନାମେ ନଗ ସରଯୂନଦୀତଟେ ।
ପବଣ ନଦୀ ସେ ଜାଣ ଗଙ୍ଗାର ନକଟେ ।
ନଗ ପରମଳ ପୁଣି ଅତଅନ୍ତ ଶୋଭା ।
କ ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ଶରଦଣଶୀ ପ୍ରଭା ।
ରାଜାର ମନରର ଅପୂର୍ବ ଦକ୍ଷକାନ୍ତ ।
ମେଢ଼ ଅଉ ମଣ୍ଡପ ଯେ ଅଟ୍ଟାଳ ଜଗନ୍ତ ।
ଚନନ ଅଗର କାଠରୁଅ ଘରୁ ଶୋଶୀ ।
ତେଜପତ୍ରେ କରନ୍ତନ୍ତ ଉପର ଛଉଣି ।
ମୁକୁତାର ଝଗ ତହିଁ ମାଳା ରହ୍ନ ଜତ ।
ବତଶ ପୁରୁଚ ଯେ ବତଶବର୍ଣ୍ଣେ ଘତ ।

ମର୍କଟର କଳଶ ଯେ ନେତର ଚଗଳ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ତେଜ କବା ଅଦଭ୍ୟ ପ୍ରକାଳ ।
ସାମନ୍ତମାନଙ୍କ ଉଥସ ଯେ ଦବ୍ୟପୁଞ୍ଜ ।
ଘରେ ଘରେ ପରପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଗରକୁମାଞ୍ଜ ।
ଅଷ୍ଟାଦଶ ପାଃକ ଯେ ଉତ୍ତ ଉତ୍ତ ସାଇ ।
କୂପ ବାମ୍ପୀ ସଗେବର ଅନେକ ଅଛଇ ।
ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ପ୍ରାସ୍ ଦେଖାଯାଉ ନର ନାସ୍ତି ।
ଅପଗେ ବଦ୍ୟକର୍ମ। ନର୍ମାଣିଅଛ ପୁସ୍ତି ।
ସୂର୍ଯବଶେ ଦଶରଥ ଅଟେ ପୁଣ୍ୟଶ୍ଳୋକ ।
ଦୁଃଖୀ ଦରଦ୍ରଙ୍କୁ ସେ ଯେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ଦାତା ।
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣ ଅଗମ ସେ ଶୁଣନ୍ତି ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦଶନ୍ତି ଦଶରଥ ଧର୍ମମୂର୍ତ୍ତି ।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାସ୍ୟେକ ତାର ଅହ୍ଲାଦ ଜାଣ
ଶୂରବନ୍ତପଣେ ଶଙ୍ଖପଡର ସମାନ ।
ଅନଳ ପରସ୍ୟେ ସେ ଯେ ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ଦଶନ୍ତି ।
ପବନହୁଁ ବେଗ ତାର ଚଲବାର ଗତ ।
ବରୁଣ ସମାନ ସେ ଶୀତଳ ଗୁଣଜ୍ଞାଣୀ ।
ଅଇଶ୍ୱର୍ଯପଣେ ସେ କୁବେରଠାରୁ ବେଶି ।
ବତମାରେ ମେଦନୀ ସହତ ମେରୁସମ ।
ରୁପରେ ଦ୍ୱିତୀସ୍ କାମ ତେଜେ ଅଟେ ଯମ ।
ବକତାରେ ଶକତା କ ଦ୍ୱିତୀ ବୃହସ୍ପତ ।
ଦାନେ ସଙ୍କ ତାହା ସମ ନାହିଁ ଜଗେ କ୍ଷିତ ।
ବବେକ ମର୍ଯ୍ୟାଦାବନ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ର ସେ ଶୁଣଇ ।
ଧନୁର୍ବାଣ କ୍ଷତ୍ରିମଧ୍ୟେ ଗଣିତ। ହୁଅଇ ।
ଅକଣ୍ଟକ ରଜ୍ୟଭୋଗ କରଇ ସେ ରଜା ।
ଇନପୁରେ ବଦତ ତା। ନାମେ ବାଜେ ବାଜା ।
କୌଶଲ୍ୟା କୈକେସ୍ୱୀ ସୁମିତ୍ରା ଏ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ।
ପାଃବଣୀ ଖତନ୍ତି ସେ ରଜା ମନଜାଣି ।
ସାତଶପଞ୍ଚାଶ ରାଣୀ ପୁତ୍ର ଅର୍ଥେ କଲା ।
ଦଇବର ଯୋଗୁଁ ପୁତ୍ର ଜାତ ଯେ ନୋହଲା ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କଉଶଲ୍ୟା ରଜା ମନକୁ ମୋହଲା ।
ଇନପୁରେ ପ୍ରତାପୀ ସେ ମହାରଜା ହେଲା ।
ପୁରୋହତ ବଶିଷ୍ଠ ତା ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ସୁମନ୍ତ୍ର ।
ଋଷ୍ୟଶିଙ୍ଗ ବାମଦେବ ପଣ୍ଡା ତପୋବନ୍ତ ।

ଜାବାଳ କଶ୍ୟପ ଯେ ଜାଶନ୍ତ ସର୍ବ ବାଣୀ ।
ନୃପତିକ ପଟାନ୍ତର ଦ୍ୱିଜା ବଜ୍ରପାଣି ।
ଅସନରେ ପରପୃଷ୍ଠି ଦେବସଭା ଜାଣି ।
ଘଟ କପୋବାର ବେଶ୍ୟା ଖଟିଥାନ୍ତ ପୁଣି ।
ରଥୀ ଯୋଦ୍ଧା ମାହୁନ୍ତ ପଦାତି ମହାପାଶ ।
ବସନ୍ତ ପଣ୍ଡିତେ ଯେ କହନ୍ତ ନାନାଶାସ୍ତ୍ର ।
ସହସ୍ରେକ ପଟୁଆର ଜଣାନ୍ତ ଗମୁରେ ।
ପଟୁଅର ପତଥାଇ କୋଶେକ ଅକାରେ ।
ଶିରର ଉପରେ ଯେ ଉଡ଼ଇ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର ।
ପୂର୍ଣ୍ଣବଣୀ ଗଜା ସେ ଯେ ବଡ଼ଇ ବଙ୍ଗାତ ।
ସହସ୍ରେ ଶ୍ୱେତଚମର ଢାଳନ୍ତ ବାଇଶ ।
ଶୀତଳପବନ ତହିଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ବହେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ବଙ୍ଗଶୀ ଅଗର ଧୂପକାଠି ।
ସଭାରେ ବଜଯି ଗଜା କରେ ସଦଗୋଷ୍ଠୀ ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ ଯେ ପଦାତ ଅପ୍ରମିତ ।
ଉଡ଼ନ୍ତ ଅଲମ୍ବ ଯେ ଚଞ୍ଚଳ ପାଟଛତ୍ର ।
ଦୁଇଲକ୍ଷ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର ଉଡ଼େ ନରନ୍ତର ।
ଧାତ ଧାତ ଉତ୍ତର ଯେ ଅନ୍ତ ଅପାର ।
ଢୋଲ ଦମା ଝମକ ଯେ ନରଡେ ବାଜଇ ।
ଅପାର ଯେ ଶଙ୍ଖ ଜାଣା ମହୁର ସ୍ଫୁରଇ ।
କୋଲାହଳ ଶବଦ କ ବଜାଘୋଷ-ନାଦ ।
ତାଇ ତାଳ କଂସାଳ ପାପୁଡ଼ି ପଞ୍ଚାଶଦ ।
ଶୋଭପାଏ ନାନାବାଦ୍ୟ ମୃଦଙ୍ଗ ଯେ ବଣୀ ।
ନାଚନ୍ତ ଯେ ନୃତ୍ୟକାରେ ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗେ ମିଶି ।
ଗଜା ଅପଣେ କରଇ ବସି ସର୍ବଚନ୍ତା ।
ପରଜା ପାଳଇ ସୁଖେ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ଅହନ୍ତା ।
ଏସନକ ସମସ୍ତରେ ପାଟଜଉତିସ ।
ସପ୍ତାଙ୍ଗ ପାଲ୍ଟି ଶୁଣାନ୍ତ ଅଣି ଗଜା ପାଶ ।
ଶୁଣିମା ସାବଧାନେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନରପତି ।
ଦୁଷ୍ଟ ଶତ୍ରୁ ଗଞ୍ଜନ ଯେ ଅଟ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ଅଦଭ୍ୟଙ୍କୁ ଅଦକର ନବଗ୍ରହଗଣ ।
ଦେବଦେବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନତ୍ୟ କରନ୍ତ କଲ୍ୟାଣ ।
ସତାଇଶ ନକ୍ଷତ୍ର ଯେ ପଞ୍ଚଦଶ ତିଥି ।
ଏ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନୁଗ୍ରହ ସମସ୍ତେ କରନ୍ତ ।

ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ପୁରନ୍ଦର ମଖ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ପବନ ଯେ ଯମ ସାଖ ସିଦ୍ଧ ।
ସମସ୍ତେ ବାଞ୍ଛନ୍ତି ଶୁଭ ତୋତେ ନୃପସାଇଁ ।
କାହାର ମନରେ ତୋତେ ଅବଗୁଣ ନାହିଁ ।
କଞ୍ଚତ କଥାକୁ ଯେ କରଇ ଦେବ ରହ୍ୟେ ।
ଏକମାଣ ଶନଶ୍ଚର ଶିରେ ତୋର ରହେ ।
ବୃଷ ରାଶିରେ ଯେ ରେବ ହେବ ସୂର୍ଯପୁତ୍ର ।
ଏଣୁ ସେ ପୀଡ଼ା ପାଇବ ତୁମ୍ଭେ ବଜ ଗାଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ରହିଁ ନ ପାଇବ ଯେ ହେବ ଅନାବୃଷ୍ଟି ।
ହାଡ଼ ମାଳ ମାଳ ଯେ ହୋଇବ ନବସୃଷ୍ଟି ।
ତୁମ୍ଭ ଜନ୍ମ ଅଝଇ ରୋହଣୀ ବୃଷରାଶି ।
ଏଣୁ ସେ ପୀଡ଼ା କରବ ତୋତେ ସୂର୍ଯବଶୀ ।
ଯମର ଭାଇ ସେ ଶନ ସ୍ୱୟଂ ଯମ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ସକଳ ପୁର ନର ଯେ ତାହାକୁ ଡରନ୍ତ ।
ତାହାକୁ ଶାନ୍ତ କରବା ହେଉ ମଲ୍ଲପାଳ ।
ବଶିଷ୍ଠକୁ ପୁଛଣ ତୁ କର ଅନୁକୂଳ ।
ତା ଶୁଣି ଦଶରଥ ବରସମନା ହୋଇ ।
ଖରତର ଜଣାସେ ବଶିଷ୍ଠ ମୁଖ ଗହିଁ ।
କୋଇଲେ ଶନୈଶ୍ଚର ରେଦବ ମୋର ରାଶି ।
ଏକା ନାଗଚକେ ତାକୁ ପକାଇବ ନାଶି ।
ଜଗତର କଷ୍ଟ ମୁଁ ଫେଡ଼ିବ ତାକୁ ମାଇ ।
କୋପେଣ କୋଦଣ୍ଡ କରେ ଦଶରଥ ଧର ।
ସୁଙ୍ଗାକ୍ଷ ନାଗଚ ଏକ ବସାଇଲେ ଗୁଣେ ।
ବୋଇଲେ ବନ୍ଧବ ଆଜ ଶନକ ଏ ବାଣେ ।
ଅଧର କୃପି ରଜା ପ୍ରଚଣ୍ଡକୋପ ହୋଇ ।
ଆକର୍ଣ୍ଣ ସରକ ବାଣ ଝାଶିଲା ପୂରେଇ ।
ଶନଶ୍ଚର ମଣ୍ଡଳରେ ହୋଇଲା ଅରଷ୍ଟି ।
ଅଦବୁତେ ତାର ପୁରେ ହେଲା ରକ୍ତବୃଷ୍ଟି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଦ ସହତେ କମ୍ପିଲେ ଦଗପାଳ ।
ସାତ ସିନ୍ଧୁ ଉଛୁଳ ପଡ଼ିଲା ଅସି କୂଳ ।
ଦଶରଥଙ୍କର କୋପ ଜାଣି ଶନଶ୍ଚର ।
ପୁରଗଜପୁରେ ସେ କରଇ ଯାଇଁ କୋହ ।
ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇଣ ଦେବେ ବାଦ ସେ କରଇ ।
ରକ୍ଷ କରବ ତାହାକୁ ଶନ ଯେ ବୋଲଇ ।

ମଞ୍ଚ ରାଜା ଅଟେ ତାର କଷ କାର୍ଯ୍ୟ ବଳ ।
ନ ଜାଣି କୋପ କରଇ ମୋତେ ମହୀପାଳ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ସହିତେ କରବ ମୁଁ ଉତ୍ସଗ୍ଗି ।
କଥା ବୁହାଇବ ମଞ୍ଚେ ଶୁଣସ୍ୱର୍ଗବାସି ।
ପିତାମହ ବୋଇଲେ ନ କର ଶନ କ୍ରୋପ ।
ପୂର୍ବର କଥା ଏମନ୍ତ ଶୁଣ ଯେ ଭବଷ୍ୟ ।
ଦେବଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ ଜାଣ ତାହାଘେନ ।
ନ କର ତୁ ତାଲୁ କୋପ ମୋର ବୋଲେ ଶନ ।
ତାହାର କୋଳରେ ବଷ୍ଣୁ ହୋଇବେ ଜନମ ।
ରାବଣ ଆଦ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କୁ କରବେ ନଧନ ।
ତେବେ ସେ ଦେବେ ସୁସ୍ଥେ ବସିବେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ ।
ତୁହନ୍ତ ଶନଣ୍ଟର ହୋ ଦେବଗଣ ସର ।
ଶୁଣିଣ ପ୍ରସନ୍ନମନା ହୋଇ ଶନଣ୍ଟର ।
ସ୍ୱା ଯୋଗୁ ହେବ ଯେବେ ଦେବଙ୍କ ଉପକାର ।
ଅଜ ମୁଁ ଏହାର ନ ରେଦବ ଏହୁ ରାଣି ।
ଏତେ ବୋଲ ଶନଣ୍ଟର ତତ୍ତେ ଭାବ ବସି ।
କେବଳ ମାଣ୍ଟ ଗମନ ମୋର ପୂର୍ବ ହେଉ ।
ନାହିଁ ମୋର କ୍ରୋଧ ତାଲୁ ଜାଣ କୁଶକେତୁ ।
ଶୁଣି ଦେବଗଣେ ଅନ୍ତରକ୍ଷେ ଡାକଦେଲେ ।
ଅହୋ ଦଶରଥ କୋପ ସଂହର ବୋଇଲେ ।
ଧାତାର ବଚନେ ନ ପୀଡ଼ିବ ତୋର ରାଣି ।
କୋପ ଶାନ୍ତ କର ନାଘତ ତୁ ସଂହରସି ।
ଏତେ କହୁ ଦେବଗଣେ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କଲେ ।
ଶାନ୍ତ ରଜ ବେନଲୋକେ ଯେଝାପୁରେ ଗଲେ ।
ସ୍ନେହ ବନ୍ଧୁ ଶନର ଗୋହୁଣୀ ଭେଦ ନାହିଁ ।
ଯାବତକାଲକୁ କଥା ଶାସ୍ତ୍ର ଅଛୁ ରହୁ ।
ଶୁଣ ଶଶିମୁଖି ଗୋ କହନ୍ତ ବିପୁରର ।
ରବଡଲେ ନାହିଁ ଦଶରଥକୁ କେ ସର ।
ପ୍ରତଙ୍କବନ୍ତ ରାଜା ସେ ସର୍ବଗୁଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତ ତାଲୁ ମଘବାନ ।
ମଞ୍ଚେ ରାଜା ଯେତେ ସେ ସକଳ ସାଧ କଲା ।
ବୁଦ୍ଧିବଳ ପରାକ୍ରମେ ଶନକ ଜିଣିଲା ।
ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ସେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନୃପମଣି ।
ସଭାକର ମୁଖେ ବଷ୍ଣୁଶାପ ବସି ଶୁଣି ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଘେନି ନୃପମଣି ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଗୃହିଣ ବୋଲଇ ମୃଦୁବାଣୀ ।
ଜ୍ଞେ ମହାମୁନ ମୁହିଁ ଯେ ପଶ୍ଚରଇ ତୋତେ ।
ଅନୁଗ୍ରହ ବଚନେ ତୁ ଆଜ୍ଞାଦଅ ମୋତେ ।
ସୁର୍ଯ୍ୟବଣ ଅମ୍ଭର ଧାର୍ମିକ ସତ୍ୟବାଦୀ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମଧ୍ୟରେ ଅମ୍ଭ ମହିମା ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁରୁ ମାନଧାତା ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଗପ୍ତେ ।
ଦଲୀପ ଯେ ରଘୀରଥ ରଘୁନୃପ ଯାଏ ।
ଅଜ ଋତୁପର୍ଣ୍ଣ ଯେ ସଗର ମହାରଜା ।
ଏକୁଏକ ସାମରଥ ପାଲନ୍ତ ପ୍ରଜା ।
ଧାର୍ମିକ ଶରଦ୍ୱାର ଅଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଗଣି ।
ଏହାଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତିମାନ ପୁରାଣେ କାହାଣୀ ।
ପୁତ୍ରର ସମାନ କର ପାଲନ୍ତ ପରଜା ।
ଅନେକ ଯାଗ ଯଜ୍ଞ ସେ କରନ୍ତୁ ରାଜା ।
ଏମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟକାଳେ ନାହିଁ ଅନାବୃଷ୍ଟି ।
ଶସ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚଳାନ୍ତି ଏହୁ ନବସୃଷ୍ଟି ।
ତାହାଙ୍କର କୁଳେ ମୁଁ ଯେ ହୋଇଲଇଁ ଜାତ ।
ମୋହର ଜାଣନ୍ତେ ମୁହିଁ ନ କରେ ଦୁଷ୍କୃତ ।
ନହୁଷତ ବରଷ ହୋଇଲା ମୋତେ ଅସି ।
ବୃଦ୍ଧ ସମସ୍ତରେ ମୋର ହେଲା ଉପଧ୍ୱଂସି ।
ପୁତ୍ର ଅର୍ଥେ ବଡ଼ା ହେଲ ରାଜାର ଦୁଲଣୀ ।
ସାତଶ ପଞ୍ଚାଶ କନ୍ୟା ତନ ପାଟରାଣୀ ।
ତେବେହେଁ ନୋହଲା ମୋର କୋଳେ ପୁତ୍ର ଜାତ ।
ମୋହରଠାବରୁ ବଣ ସରେ ତପୋବନ୍ତ ।
କ ବୁଦ୍ଧି କରବଇଁ ଉପାସ୍ ମୋତେ କହ ।
ପୁତ୍ରଧ୍ୟାନେ ବ୍ୟାକୁଳ ଯେ ହେଉଛୁ ମୋ ଦେହ ।
ଅର୍ଥ ସମ୍ପଦ ମୁନ ହେ ସକଳ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ।
ସକଳ ବଅର୍ଥ ମୋର ଏଥିରେ କ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ପୁତ୍ରର ବହୁନେ ଘରେ କେବେ ସୁଖ ନାହିଁ ।
ଅପୁତ୍ରିକଲୋକଙ୍କର ସ୍ୱର୍ଗେ ଠାବ ନାହିଁ ।
ପୁତ୍ରର ବହୁନେ ଗୁହ୍ୟ ନୋହଲା କାରଣ ।
ପୁତ୍ର ସେ ଅରୁ ନଜ କୁଳ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
ଅପୁତ୍ରିକଲୋକଙ୍କର ମୁଖହିଁ ନ ଗୃହିଁ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ଘରେ ଗଲେ ଅନ୍ନହିଁ ନ ପାଇ ।

ଅପୁତ୍ରିକ ସଙ୍ଗତରେ ନାହିଁ ସଦଗୋଷ୍ଠୀ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ବାପୁଡ଼ା ଯେ ଅଟେ ବଡକଷ୍ଟୀ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ହୋଇଲେ ସେ ଅର୍ଥେ ନାହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ପରଲୁଚି ଧନଦବ୍ୟ ଅଟଇ ଗ୍ରାହ୍ୟ ।
ଅନେକ ଯତନେ ସେ ପରଜଥାନ୍ତ ବତ୍ ।
ପୁତ୍ରହିଁ ନ ଥିଲେ ସର୍ବ ହୁଏ ଅପ୍ରାପତ ।
ପରବତ୍ ଧ୍ୱଂସିଲେ କେବଣ ଗୁଣ ଅଛ ।
ପୁତ୍ର ଯେ ନ ଥିଲା ଲୋକ ନ ଯୋଗାଏ କଛ ।
ସକଳ ଧର୍ମ କର୍ମର ପୁତ୍ରହିଁ ସେ ମୂଳ ।
ପୁତ୍ରଥିଲା ପ୍ରାଣିଙ୍କର ବର୍ଦ୍ଧମାନ କୁଳ ।
ମୁହିଁ ପୁଣି ମହାରାଜା ପୁତ୍ର ମୋର ନାହିଁ ।
କାହାକୁଚି ମୋରଅନ୍ତେ ରାଜ୍ୟ ସମର୍ପଚି ।
କରବଇଁ ବନବାସ ପିନ୍ଧବଇଁ କଷା ।
ପୁତ୍ରବନ୍ତ ଅବର ଜ ଜୀବନର ଅଶା ।
ଗଦଗଦ ବଚନେ ନୃପତିଶିରୋମଣି ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ମୁଖଗ୍ରହିଁ ବୋଲେ ପୁଣପୁଣି ।

(2)

ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ନକଟକୁ ଜରତାର ଯାଣା

ଲୋମପାଦ ବୋଇଲା ଯେ ଶୁଣ ରେ ତରୁଣୀ ।
ତୁ ଯେବେ ପାରବୁ ଏବେ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଅଣି ।
ରାଜ୍ୟ ରଖିବୁ ତୋହରେ ହୋଇବ କାରେଣୀ ।
ଧନ ରତନଭଣ୍ଡାର ବଧ୍ୱଂସିବୁ ପୁଣି ।
ଏତେ କହ ଭଣ୍ଡାରରୁ ଅଣି ରତ୍ନମାଳ ।
ହରଷେ ଜରତ୍କାରୁ ମଣିଲା କୃପାଳ ।
ଏଣେ ପ୍ରବୋଧି କହଲା ତାକୁ ମୃଦୁବାଣୀ ।
ମୋହର ରାଜ୍ୟକୁ ତୁହି ରଖ ରେ ତରୁଣୀ ।
ଜରତ୍କାରୁ ବୋଇଲକ ଯୋଡ ବେନକର ।
ଶୁଣସି ହୋ ମହାରାଜା ମୋହର ଉତ୍ତର ।
ଏ ତୋହର ଅଙ୍କାକୁ ମୁଁ ଶିରେ ଧର କର ।
ସେ ମହାଋଷିକ ଅଣିମଚି ଏହ ପୁତ୍ର ।
କଥାଏ କହବାକୁ ଯେ କରଇ ମୁଁ ଭୟ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମହାଶୟ ।

ଏ ତୋହ୍ନର କଟକରେ ସର୍ବଜନ ସୁଖୀ ।
ଏକା ମୁହିଁ ତୋ ରାଜ୍ୟରେ ଅଟେ ବଡ଼ଦୁଃଖୀ ।
ବନଗିର କନ୍ଦର ଯେ ଖାଲ୍ ଖଣା ବାଟ ।
ପାଦେ ଗମନ କଲେ ପାଇବ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ।
ନାବ ସଜାଇଣ ମୋତେ ଦେସି ନୃପବର ।
ତହିଁରେ ଘୃତେଲ ସ୍ରବ ସମସ୍ତ ସମ୍ଭାର ।
ବବଧ ପକ୍ୱଫଳ ଯେ ଉପହାରମାନ ।
ନାନା ପୁଷ୍ପ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଉ ସୁଗନ୍ଧଚନ୍ଦନ ।
ମୋହ୍ନର ସଙ୍ଗରେ ସଖୀ ସଖାଗଣ ସେନ୍ହ ।
ଅପମାଦେ ଅଣିଦେବ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ମୁନ ।
ଲୋମପାଦ ହରଷ ହୋଇଲା ତାହା ଶୁଣି ।
ନାବମାନ ଇଅଣ କଲାକ ନୃପମଣି ।
ନାବର ଭତରେ ନେଇ ପକାଇଲା ମାଝି ।
ଫଳ ପୁଷ୍ପମାନ ଯେ ନୂତନ ହୋଇ ଫୁଟି ।
ଆମ୍ବ ପଣସ ଅବର ଗୁଆ ନାରକେଳ ।
କଦଳୀ ଜମ୍ବୀର କରମଙ୍ଗା ନାନାଫଳ ।
ବେଲ୍ ଯେ ବକୁଳ ଅଉ ତାଳ ଯେ ତିନ୍ତୁଇ ।
ଜାଇଫଳ ଦାରୁଷ କପିଥ ଖରକୋଇ ।
ଲବଙ୍ଗ ମଞ୍ଚ ଖର୍ଜ୍ଜୀ ଯେ କେନ୍ଦୁଫଳ ।
ସୁସ୍ୱାଦ ଅମୃତରସମାନ ନାନାଫଳ ।
ଚମ୍ପା ନାଗେଶ୍ୱରହିଁ ବକୁଳ କୁରଅନା ।
ଜାଇ ଯୁଇଫୁଲ ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ ଦସ୍ନା ।
କଞ୍ଚନ ଯେ କନଅର କେତକୀ ମନ୍ଦାର ।
ନାନାଜାତି କୁସୁମ ସୁବାସ ଗନ୍ଧସାର ।
ମଞ୍ଚ ଅଲାଇଚ ପିପ୍ପଲୀ ପାନଲତା ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ସେ ବନକୁ କ ରଚଲା ବଧାତା ।
ଋଷିଙ୍କର ମଡ଼ିଆ କ ଜାଣି ପଣ୍ଡିକୁଣ୍ଡୀ ।
ନାବମଧ୍ୟେ ରଚଲେ ଅପୂର୍ବ ପୁରଗୋଟି ।
ବାହୁବା ପଞ୍ଚନାବ ଖଣ୍ଡିଲେ ଏକଠାବ ।
ଗୋଦଗାରେ ଭରଲେ କୈବର୍ତ୍ତ ଯେ ଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଏମନ୍ତେ ଯେ କୋଟିଏକ ନାବ ସଜ କଲେ ।
ନାବଙ୍କର ଭତରେ ଯେ ପଲଙ୍କ ପାତିଲେ ।
ଦେବତାଙ୍କ ଠାବରେ ରଚଲେ ଖଟ ବୋଇ !
ଉପରେ ଟାଣିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ଯତ୍ନ କରି ।

ବାହାରକୁ ନ ଦଶଇ ଲଟାର ଗହଳେ ।
ଶେତଶ୍ମର ମୁକୁତା ତଥି ମାଳେ ମାଳେ ।
ଗୃହପାଖେ ଖଞ୍ଜିଲେ ବଚଣ ଗୃହକେଗ୍ ।
ମାଣିକ୍ୟ ମୁକୁତା ଯେ ଲମ୍ବର କେଗ୍ କେଗ୍ ।
ଖଟ ଶେଯ ଉପରେ ପଲଙ୍କ ନେତ ଘୁଳ ।
ତଥିର ଉପରେ ଯେ ନେଉର ପାଟଡୋର ।
ସୁବାସ କୁସୁମର ପାଖୁଡା ଛଡାଇଲେ ।
ଅତିଯତ୍ନ କର ତହିଁ ଶେଯ ବଛଇଲେ ।
ତଥିପରେ ବଛଇଲେ କର୍ପୂରର ଧୂଳ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଲେଖନ ଯେ ପିକ୍ଦା ମୁଡୁଳ ।
ଅଗୁଧୂପ ଗନ୍ଧ ପ୍ରଘଟଇ ଚଉକତ ।
ଠାବେଠାବେ ବଖାଇଲେ ମାଣିକ୍ୟର ବତ ।
ସୁସ୍ୱାଦୁ ଫଳମାନ ଥୋଇଲେ ତହିଁ ନେଇ ।
ଖଣ୍ଡଶାକର ଯେ ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟନ୍ତ ଇଆଇ ।
ଗନ୍ଧଚନ୍ଦନ ଅଦ ଯେ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଥାଳୀ ନାନାବଧ ରହୁଁଇ ।
ଅଲଟ ଗ୍ମର ତହିଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଯେ ଦର୍ପଣ ।
ଅନେକ ସାର ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେ ବବଧ ପଟଣ ।
କାଞ୍ଚନ ଢାଳ କୁଣ୍ଡରେ ଦଧି ପୂତ ରହ ।
ଉପହାସ ଦ୍ରବ୍ୟ କେ କହିବ ଅନ୍ତ କର ।
ଶୂରଅନୁକୂଳ ଘେନ ଜରତ୍କାରୁ ନଟୀ ।
କନ୍ଦର୍ପମୋହନୀ ସଙ୍ଗେ ବଳାସୀ ବାରଟି ।
ସଙ୍ଗତେ ଅଛନ୍ତ ଯେ ଶତେକ ପରବାସ୍ତ୍ରୀ ।
ନଉକାରେ ବସିଲା ସେ ରତକାମ ଧର ।
କଣ୍ଠରେ ଡାଟଙ୍କ ଖଞ୍ଜି ବାହେ ବଦ ବାଣ ।
ଅସ୍ତ୍ର ଅଲଙ୍କାରମାନ ହୁଁନବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧ ।
କଣ୍ଠେଶ ପଦକହାର ମୁକୁତାର ହୁଗ୍ଧ ।
ଯଉବନ ପରେ ଶୋହେ ମୋତ କେଗ୍ କେଗ୍ ।
ପାଦରେ ନୂପୁର ଶୋହେ ବାହେ ରହୁବାସ୍ତ୍ରୀ ।
ଲଲାଟେ କସ୍ତୁରୀ ଚଡା ତାମ୍ବୂଳ ଯେ ଖାଇ ।
ସ୍ତନ ଜାନୁ ଜଘନ ଲୋଚନ ପୁଷ୍ପରେଖା ।
କ ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ସେ ସ୍ୱର୍ଗର ନାୟିକା ।
ତାଲଯନ୍ତ୍ର ମୃଦଙ୍ଗାଦ ବେଣୁବଣୀ ଘେନ ।
ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗେ ପଣ୍ଡିତା ସେ ସମସ୍ତ ତରୁଣୀ ।

କନ୍ୟାଙ୍କର ଗମନେ ସେ ନୃପତି ଗୋଡାଏ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ଅମାତ୍ୟଗଣ ପ୍ରବୋଧଣ କହେ ।
ଭୁ ମୋହର ଜରତ୍କାରୁ ଅଟନ୍ତି ଗୋ ବନ୍ଧୁ ।
ଯେଉଁମତେ ପାରୁ ତୁ ଗୋ ଋଷି ଘେନଆସ ।
ସେ କାମମୋହନା ନାମେ ଜରତ୍କାରୁ ନାଗ୍ନୀ ।
ବାରବନତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଅପୂର୍ବ ସୁନଗ୍ନୀ ।
ଗଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ବାହୁଡ଼ ତୁ ନୃପମଣି ।
ଅଣିବଇଁ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ବନଗଜ ଜାଣି ।
ଏଥକୁଇଁ ବଶ୍ୟାର ନ କର ଦେବ କନ୍ଥ ।
ନଷ୍ଟେ ଅଣିଦେବ ତୋତେ ବଉଣ୍ଡକବସ୍ତ୍ର ।
ପ୍ରସନ୍ନ ଚତ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲା ଗଜନ ।
ବୃଷ୍ଟି କଲଇଲା ଗଜା ଲକ୍ଷେକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
ଅଙ୍କାଦେଲେ ଗଜା ଶୁଭଅନୁକୂଳେ ଯାଅ ।
ଘୋର ଅରଣ୍ୟରେ ଋଷି ସଙ୍ଗେ ରେଖ ପାଅ ।
ପଥରେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ ଦୁର୍ଗା ।
ଜଳରେ ରଖନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ ଦେବୀ ଗଙ୍ଗା ।
ବଘ୍ନଗଜ ତୁମ୍ଭର କରନ୍ତୁ ବଘ୍ନନାଶ ।
ମାଧବ ଖଣ୍ଡନ୍ତୁ ଯେ ତୁମ୍ଭର ସର୍ବକ୍ଲେଶ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନରସିଂହ ଯେ ଖଣ୍ଡନ୍ତୁ କ୍ଲେଶମାନ ।
ସର୍ବଶୁରେ ଆସି ଋଷି ହୁଅନ୍ତୁ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଏତେ କହି ଦେଲା ଦେଶିଲାର ଲୋକମାନ ।
ବାଟ କହିଦେବା ଅର୍ଥେ ଦେଲାକ ଗଜନ ।
ମଙ୍ଗଳପଞ୍ଚକ ଯେ ପଢ଼ନ୍ତୁ ଜଉତଷ ।
କରନ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଗଣ ମିଳି ବେଦଘୋଷ ।
ଲୋକେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଯେ କରନ୍ତୁ ନାବ ଗହଁ ।
ନଷ୍ଟପ୍ ଆଣିବ ଏହୁ ଋଷିସୁଅ ଯାଇଁ ।
ମାହେନ୍ଦ୍ରଯୋଗରେ ନାବ ଦେଲାକ ଯେ ଫେର୍ ।
ଏକଲୁ ଆରେକ ଜନ ପ୍ରଜା ମୁଖ ଗହଁ ।
କରଯୋଡ଼ି ବୋଲଇ ଯେ ନଷ୍ଟୀ ଜରତ୍କାରୁ ।
ବାହୁଡ଼ି ବଜସ୍ପେ କର କ୍ଷୁଣ୍ଣରେ ଉରସା ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଗଜା ଆମ୍ଭରେ କ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ତୋହରେ ହୋଇବ ମୋତେ ସକଳ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ।
ନାବ ଚଢ଼ି କନ୍ୟାଏ ଯେ ଜଳପଥେ ଗଲେ ।
ଉତ୍ସବ ବାଦ୍ୟ କରଣ ନୃପ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।

ଶୁଣ ଶାକମ୍ଭର ଗୋ ଅମୃତମୟ ବାଣୀ ।
ପବଣ ଅଖ୍ୟାନ ଅଦକାଣ୍ଡର କାହାଣୀ ।
ଚଇଗଲା ନାବ ଘୁଣି ଏଥିଅନନ୍ତରେ ।
ଉଜାଣି କୈବର୍ତ୍ତ ବାହାନ୍ତି ଯେ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
ଜଲୁଙ୍କ ଅରଣ୍ୟଭୂମି ନଦୀକୂଳ ମଧ୍ୟେ ।
ନଗଲୋକେ କୂଳେ ଥାଇଁ ଦେଖନ୍ତି ଅନନ୍ଦେ ।
ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଅରଲେ ଜଲିକେ ଗମନ୍ତେ ।
ଆକାଶରେ ସୁରଲୋକେ ଦେଖନ୍ତି ଅନନ୍ଦେ ।
ଗଡ଼ ଦବସ ସେ ନାବବାହୁ ଚଇଗଲେ ।
ଅନେକ ବନ କନ୍ଦର ପର୍ବତ ଲଙ୍ଘିଲେ ।
ଦୁଃସହ ଦୁର୍ଗମ ଯେ ଗହନବନେ ଯାନ୍ତି ।
ଅପୂର୍ବ ବନଚନ୍ଦ୍ର ସେ ଅପାର ଦେଖନ୍ତି ।
କାହିଁ ମଦମତ୍ତଗଜେ କରନ୍ତି ଗର୍ଜ୍ଜନ ।
କାହିଁ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳେ କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତି କାହିଁ ମୃଗଗଣ ।
କାହିଁ ଭଲ୍ଲୁକେ କରନ୍ତି ରହ ଖେଳରସ ।
କାହିଁ ବାନର ହସ୍ତୀକି ଦେଖି ହସ ହସ ।
କାହିଁ ଯେ ସୁରତରସ କରନ୍ତି ଗସ୍ତଳ ।
ଘୋରନାଦ କରନ୍ତି ସେ ହୋଇ ମତ୍ତଭୋଳ ।
କାହିଁ ଯେ ମତ୍ତହସ୍ତୀକି ଗ୍ରାସୁଛନ୍ତି ସିଂହ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ରୁଧିରଧାର ଦଶଇ ସୁରଙ୍ଗ ।
କାହିଁ ସର୍ପଲୁଚିଁ ଧର ମାରେ ବନଗୋରୁ ।
କାହିଁ ସେ ବ୍ୟାଘ୍ରଙ୍କ ଡରେ ପଳାନ୍ତି ଯେ ଫେରୁ ।
କେବଣ ଜୀବମାନେ ନଦୀକ ଗ୍ରହିଁଛନ୍ତି ।
ନଉକା ଚଇବାରେ ଗ୍ରହାଁନ୍ତି ପନ୍ତି ପନ୍ତି ।
ପ୍ରାକର୍ମ କରଣ କେ ହୁଅନ୍ତି ଅଗୁସାର ।
କେହ୍ନ କେହ୍ନ ଉସ୍ କର ପଣନ୍ତି ଲଡାର ।
କେହ୍ନ ସେ ପଛକୁ ଗ୍ରହିଁ ଅଡ଼ ହୋଇଯାନ୍ତି ।
ଥୋକାଏକ ଦୂର ଯାଇ ଲେଉଟି ଗ୍ରହିଁନ୍ତି ।
ଶମ୍ବର ଯୂଥ ଯୂଥ ଅସନ୍ତି ପାଣିଖାଇ ।
ନାବ ଦେଖି ପଶନ୍ତି ସେ ଖଣ୍ଡେଦୂରେ ଯାଇଁ ।
କେବଣ ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ିଣ ଅସି ନାବେ ବସି ।
ଲୋକ ଗହ୍ନଲ ଦେଖିଣ ଯାଉଛନ୍ତି ପଶି ।
ଅରଣ୍ୟମଇଁଷିବ ଗ୍ରହାଁନ୍ତି ଅଗ୍ରଭୂଆ ।
କେବଣଠାବରେ ଯେ ଗ୍ରାସଇ ସିଂହକୁଆ ।

ବନର ମାର୍ଜ୍ଜାରଏ କରନ୍ତି ମୁଖଗୋଳ ।
କେବଣଠାବରେ ତାଙ୍କୁ ଝାମ୍ପଇ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ।
କାହିଁ ଯେ ଗେଡନେଉଳ ଖେଦା ଖେଦା ହୋଇ ।
ନେପାଳୀମୃଷାମାନଙ୍କୁ ଅଛନ୍ତି ଗୋଡାଇ ।
ବଡ଼ବ ମଧ୍ୟରେ ଯେ କରନ୍ତି ରଙ୍ଗରସ ।
କାହିଁ ବଣପାରଏ ଉଡ଼ନ୍ତି ଚଉପାଶ ।
ଗହନ ବନେ ପଶି ଗବଇ କେଉଁ ଜୀବ ।
ହୁଳହୁଇ ପ୍ରାପ୍ତିକ ଯେ ଶୁରଇ ସେ ରବ ।
ପର୍ବତ ଉପରେ ଥାଇଁ ଗବଇ ଗଧୂଳ ।
ନାବ ଦେଖିଣ ଗୃହ୍ୟାନ୍ତି ଅସି ନଦୀକୂଳ ।
କାହିଁ ବଳିଆ ଗୋଡ଼ାଇଅଛନ୍ତି ଗଣ୍ଡାକୁ ।
ମୁହୁ ମୁହୁ ହୋଇ ଯାନ୍ତି ବେଖିଣ ନାବକୁ ।
କାହିଁ ପାଣିକୁଆ ଯେ ଡାହୁକ ହଂସପନ୍ତି ।
ଖରଙ୍କର ନାଦ ଦେଖି ହଂସେ ଯେପଳାନ୍ତି ।
କେ ଉହିଁ ଲୁଚଣ ଯେ ବସନ୍ତି ଡ଼ିମ୍ବ ପାଶେ ।
ବୁଡ଼ିଣ ରହନ୍ତି କେହୁ ନାବର ତଳସେ ।
ନାବ ଗଲେ ସେ ପୁଣି ଦେଖନ୍ତି କସା ଯାଇଁ ।
କେଉଁ ପକ୍ଷୀ ଗବଇ ସେ କୁଉହଳ ହୋଇ ।
କେବଣ ଠାବରେ ପଦ୍ମ ଫୁଟି ଅଛୁ ଲତା ।
ନାବେ ଥିବା ସୁନଣ୍ଡଏ ହୋନ୍ତି ଉନମତ୍ତ ।
ଏମନ୍ତେ ସେ ନାନା କଉତୁକେ ଚଳ ଯାନ୍ତି ।
ନାବ ଖଣ୍ଟାଇଣ କୂଳେ ରନ୍ଧନ କରନ୍ତି ।
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସେ ନାନା ପକ୍ୱ ଫଳ ଶାଳୀ ଅନ୍ନ ।
ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ରଙ୍ଗ ହାସ୍ୟ କରନ୍ତି ସେ କ୍ଷଣ ।
ଗଭୀର ଜଳ ଦେଖିଣ ଗଣେ ନାବ ଖାଣ୍ଟି ।
ପ୍ରଗଡବୁ ଚଳି ଯାନ୍ତି ନଦୀ ମୁଖେ ବଙ୍କି ।
ଏମନ୍ତେ କୋଉଏ ଦନ ନାବ ବାହୁ ଗଲେ ।
କୌଶିଲା ନଦୀର ତଟେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ନାବ ଖଣ୍ଟାଇଣ ଯାଇଁ ରହିଲେ କୂଳର ।
ପରମଳ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ସୁନଣ୍ଡା ନକର ।
ପୂର୍ବେ ଦେଖିଥିଲେ ତାହା ଲୋମପାଦ ଗୃରେ ।
ବତ୍ସଣକ ମଢ଼ିଅକୁ କୋଣକ ଉତ୍ତରେ ।
ସେଠାବରେ ରହିଣ ସେ ବଗ୍ଗର କରନ୍ତି ।
ସେ କାମମୋହନା ମୂଳେ ଦ୍ୱାଦଶ ଯୁବତୀ ।

ବାଣ୍ଡକ ନ ଥିବାର କେଲ ଜାଣି ସିବା ।
ମୁନ ଅଇଶାପ ଦେଲେ ଅଲପେ ମରିବା ।
ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ତହିଁ ଗଲା ଦନ ଗୁର ।
ବାଣ୍ଡକ ନ ଥିବାର ଜାଣିଲେ ଚତୁର୍ଥି ।
କାମମୋହନାକ ପୁଣି ଗଇଶ ଜରତା ।
ସଙ୍ଗତରେ ଘେନଗଲା ସେ ବାରବନତା ।
ଅନେକ ଉଆରଶ ସେ କନ୍ୟାଙ୍କୁ କହିଲ ।
ଯେ ଯାହାର ବେଶ ତୁମ୍ଭେ ପିନ୍ଧଲେ ବୋଲିଲ ।
ତପସ୍ୟାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ବାଣ୍ଡକ ମୁନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାସମୟରେ ପୁଣି ଆସିବେ ମୁଞ୍ଜମା ।
ଏତେକ ବଚିର କାମମୋହନା ସୁନଣ୍ଡି ।
ହିନ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧାଇଣ ଅଲଙ୍କାର ଦିଅ ।
ଅଲତା ପଟ୍ଟରେ ଯେ ନୂପୁର ରହିମପେ ।
ଅଙ୍ଗୁଣ୍ଠିରେ ମୁଦ୍ରିକା ଅତହିଁ ଶୋଭା ପାଏ ।
ପାଟେକ ପିନ୍ଧଲେ ତହିଁ ନେତ ଅଇରଣ ।
ପାଦରେ ନୂପୁର ଯେ ବାଜଇ ରୁଣଝୁଣ ।
ନୟନେ କଜ୍ଜଲ ଯେ କପୋଳେ ଗୁରୁଚତା ।
ତାମ୍ବୂଳ ଭକ୍ଷିଣ ସେ ଅଧର କଲା ଲତା ।
ବବଧ ବେଶରେ ସଜ ହୋଇଲା ଯୁବତୀ ।
ବାରବନତା ସର୍ବେ ଅପୂର୍ବ ରୂପକାନ୍ତି ।
ସ୍ୱଭାବେ ସେ ବେଶ୍ୟାନାଟ୍ଟୀ ଗଜାର ଗୌରବ ।
ତାହାଙ୍କୁହିଁ ପଟ୍ଟାନ୍ତର ଦେବା ଅଉ ଜସ ।
ପୂର୍ବରେ ସେ ଜରତ୍କୁଣା ସ୍ୱର୍ଗର ଅପ୍ସରୀ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ଉପାସ୍ତେ ସେ ମଞ୍ଚରେ ଅବତର ।
ନାନା ଅଲଙ୍କାରମାନ ପିନ୍ଧଲେ ଯୁବତୀ ।
ତାଳ ବଈଁଶୀ ମୃଦଙ୍ଗ କଂସାଳ ବଜାନ୍ତି ।
ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ରସ ବଦ୍ୟା ସଙ୍ଗୀତ ଅଭ୍ୟାସ ।
ସୁସ୍ୱର ବଈଁଶୀଧ୍ୱନ ବେଣୁ ଘଣା ଘୋଷ ।

(3)

ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଓ ଦଶରଥଙ୍କ ରେଟ

ଯତ୍ତ ପଟ୍ଟରନ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ପଟ୍ଟ ଦଶରଥ ।
ପ୍ରଜାମାନ ପାଳ ଟିକ ପୁତ୍ରର ସଙ୍ଗତ ।

ସର୍ବ୍ୱ ପାଶ୍ୱ ପୋଷ୍ଟ ଠିକ ପୁଅ ସମ କର ।
ମଦମତ୍ତଗଜ ଦ୍ୱାରେ ଥାଉ ଦୂଇ ଶର ।
ମାତଣାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ନତ୍ୟେ କରୁ କ ଅଶ୍ୱର ।
ଧର୍ମକଥାକୁ ଯେ ଲଘୁ ଥାଇ ନା ତୋହର ।
ପର ଦେଶର ବାରତା ପାଉ ଠିକ ଶୋଧି ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ତୋ ଜାଣଇ ଠିକ ବଶ୍ୱର ବୁଦ୍ଧି ।
ପୁରୋହତ ଜାଣଇ ନା ଶାସ୍ତ୍ରର ବଶ୍ୱର ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ଜପ ମନ୍ତ୍ର ବେଦସ୍ତୁତ ଅଦ ସାର ।
ପୁଅମାନେ କରନ୍ତୁ ନା ମାତା ପିତା ସେବା ।
ସବୁ ଦୂଦେ ଥାଇ ଠିକ ଦେବା ଦଅଇବା ।
ନଉ ନରନାଗ୍ୱଏ ତ ଅଛନ୍ତୁ ପୁସ୍ତରେ ।
କାଲେ ବୃଶ୍ଚିକରଇ ନା ଇନ୍ଦ୍ର ତୋ ଗଜ୍ୟରେ ।
ଅନ୍ତଃପୁରର ଚରଶ୍ କରୁ ଠିକ ନତ ।
ନର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଦଣ୍ଡମଣ୍ଡ ନ କରୁ ଅନାତ ।
ବରଷାରେ ନଦୀଘାଟେ ଥାଇ ଠିକ ନାବ ।
ପୁଜନେ ତସ୍ତରେ ନୁହନ୍ତୁ ତ ସଦଭାବ ।
ପଢ଼ରେ ଉକତ ନତ୍ୟେ କରନ୍ତୁ ନା ନାଗ୍ୱ ।
ବଣାସଘାତକା ସ୍ତ୍ରୀତ ନୋହୁ ଦଣ୍ଡଧାଗ୍ୱ ।
ରେଷଜ୍ଞ ବଦ୍ୟା ଜାଣନ୍ତୁ ବୈଦ୍ୟେ କ ସୁବୁଦ୍ଧି ।
ଉପୀମାନେ ଅଛନ୍ତୁ ନା ଅଗ୍ନିକ ଅଗସ୍ଥି ।
ସେବକଙ୍କୁ ବରଗିଲେ ନୁହନ୍ତୁ ବମୁଖ ।
ସଂଗ୍ରାମରେ କ୍ଷତ୍ରିଙ୍କର ରଖୁ ଠିକ ସୁଖ ।
ଦେବତାରେ ପୂଜାବଶ୍ୱ ବ୍ରାହ୍ମଣରେ ଦାନ ।
କୁଳୀନଜନେ ରଖନ୍ତୁ ଠିକ କୁଳଧର୍ମ ।
ନଗ୍ରେ ପରମଳ ହୋଇ ଫଳନ୍ତୁ କ ତରୁ ।
ଅପଲ୍ଲଗ୍ୱ ବାଟରେ ଯେ ପାଣିପଣା କରୁ ।
ପ୍ରାସାଦ ଅଟ୍ଟାଲିରେ ନାହିଁ ନା ବୃକ୍ଷମାନ ।
ପଥେ ଖାଲ ଖଣା ପୋତାଇ ନା କରୁ ସମ ।
ଦୁର୍ବଳ ଜନଙ୍କୁ ଅଣ୍ଟାସନାଟି ଗୁହସ୍ତେ ।
ଦୋସାଧୁ ରଖନ୍ତୁଠିକ ସାଧୁଙ୍କର ବତ୍ତେ ।
ଅଗାଧ ଜଳ ଅଛୁ ନା ନଉ ଚଉପାଶେ ।
ସେବକେ ନ କରନ୍ତୁ ତ ସେବାରେ ଅଳସେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲେ ବପ୍ତମାନେ କରନ୍ତୁ ନା କାମ ।
ପୁଜ ଦ୍ୱିଜବରମାନେ କରନ୍ତୁଟି ହୋମ ।

ଅସ୍ତ୍ରାନେ ପଣ୍ଡିତେ ତୋର କରନ୍ତୁଣି ଗୋଷ୍ଠୀ ।
ପୁଣ୍ଡ ଥାଉଁ ମାତା ପିତା ନୁହନ୍ତ ନା କଣ୍ଠୀ ।
ଦଇଦ୍ରଜନଙ୍କୁ ଦସ୍ୟା କରନ୍ତ ନା ସାଧୁ ।
ଇଛାବତ୍ତ ହୁଅନ୍ତ ନା ଦେଶ କୁଳବଧୂ ।
ବ୍ୟାଧିକ ଔଷଧ ବୈଦ୍ୟେ କରନ୍ତ ଚକସ୍ତା ।
ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତ ଝିକ ଗୁରୁଙ୍କର ପାଖା ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୋଇ ଦେଶରେ ନ ବହେ ପବନ ।
ମିଥ୍ୟା ନ କରନ୍ତ ନା ତୋ ବଣିଜାରମାନ ।
କୁଟିଳ ବୁଦ୍ଧି ରାଜା ନ ଧରୁ ତୋର ଚରେ ।
ପୁଦସ୍ୟା ଅନୁରାଗୀ ନା ଅଛୁ ନରନାଥେ ।
ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ସଭାରେ କରନ୍ତ ନଃନାଶ୍ୱ ।
ବେଶ୍ୟାର ପାରନ୍ତ ନା ପରର ଦ୍ରବ୍ୟ ହର ।
ଚଞ୍ଚଳ ଅଃନ୍ତ ନା ତୋ ଅଣଶାଳ ଘୋଡ଼ା ।
ଜତ ହୁଅନ୍ତ ନା ପାଃମାଙ୍ଗ ସଜଡ଼ା ।
ସାରଥି ଖରେଣ ବାହୁ ପାରଇଁଣି ରଥ ।
ପଦାତମାନେ ତୋର କ ଅଃନ୍ତ ସମର୍ଥ ।
ଧାନୁଙ୍କା ବଜଲେ ଦେହେ ଫୁଟେ ଝିକ ବାଣ ।
ଲେଖାରେ ତ ମାପ୍ୟ ନଜ କରଇ କରଣ ।
ଦାରୁ ଗୋଳ ରଣ୍ଡାରେ ଅଛୁ ନା ସଞ୍ଚ କର ।
ଗଦା ଖଡ଼ଗ ଅଡ଼ଣ ନାନା ଫଳା ଧର ।
ନର୍ବଳକୁ ବଳାତ୍କାର ନ କରନ୍ତ ବଳୀ ।
ଯେ ଯାହା ଋତୁରେ ନାନା ପକ୍ୱଫଳ ଫଳି ।
ପୁରତ୍ତା ପୁମିଙ୍କ ଦୁଗ୍ଧ ଦଅଇ ନା ଗାଈ ।
ଅନଙ୍କ ଅନାଦର ନ କରନ୍ତ ନା କେହୁ ।
ଚଷାଏ ଗୋରୁକୁ ଯୋତ କରନ୍ତ ନା ଶୂପ ।
ପବଣ ବତଣ କର ଅଛୁ ନା ଉଥସ ।
ପରବାର ତୋହର ଯେ ନୁହନ୍ତ ନା କଣ୍ଠୀ ।
କୃପି ସମସ୍ତରେ ଇନ୍ଦ୍ର କରଇ ନା ବୃଷ୍ଟି ।
ଯେ ଯାହା ଋତୁରେ ପାଳନ୍ତ ନା ଦଗପାଳେ ।
ଦୁଃଖେ ନ ଭାଙ୍ଗନ୍ତ ଜକ ପକ୍ଷୀଙ୍କର ଥଳେ ।
ଧୂମକେତୁ ଉଦସ୍ୟ ତ ନୁହଇ ଗଗନେ ।
ପୁତ୍ରେ ନ କରନ୍ତ ଜକ ପିତାର ବଚନେ ।
କୁଶଳେ ଅଛନ୍ତ ଝିକ ଜେମା ଯେନାମାନ ।
ଧର୍ମଯୁଦ୍ଧ କରୁ ଜନା ଅଯୋଧ୍ୟାରଜନ ।

ରଜା ଦଶରଥ ଯେ ପ୍ରଣାମ କରି ଶୋଇ ।
କରପଦ୍ମ ଯୋଡ଼ିଣ ସେ ଶୋକ କରି କହି ।

(୪)

ବଶ୍ୱାମିତ୍ରସହ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଯାତ୍ରା

ଶୁଣ ଅନ୍ୟେ ମୁଞ୍ଚଇନେ ଶ୍ରୀରାମର ବାଣୀ ।
ଅଦକାଣ୍ଡ ରାମାସ୍ପଶ ପଦ୍ୟ କାହାଣୀ ।
ଇଥରେ ବକତା ଯେ ପାର୍ବତୀଦେବୀ ଶ୍ରୋତା ।
ବାଲ୍ମୀକମୁନଙ୍କି ଯା କହିଲେ ବଧାତା ।
ମୁହିଁ ତା କହିବ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ।
ତେଣୁ ଏହା ଶରଧାଏ ଶୁଣିବେ ସଂସାରେ ।
ଶ୍ରୀରାମର ନାମ ଜନ୍ମ ଅଦକାଣ୍ଡ ଏହି ।
ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଆଗରେ କହନ୍ତି ଦଶବାହୁ ।
ଶୁଣ ଶଶିମୁଖି ବାଣୀ ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ।
ସେଦନ ରହିଲେ ରାମ ସରଯୂତୀରରେ ।
ରଜନୀ ବଞ୍ଚିଲେ ରାମ ନାନା କଥା କହି ।
ପ୍ରାତଃରେ ସ୍ନାନ ତରପଣ କଲେ ତହିଁ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବଶ୍ୱାମିତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଦୀକ୍ଷା ଦେଲେ ।
ବେଦ ପୁରାଣ ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଶିଖାଇଲେ ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ବଦ୍ୟା ହୋଇଲା ପ୍ରାପତ ।
ତହିଁ ଉତ୍ତରକୁ ଚଲଗଲେକ ପୁରତ ।
ଗଙ୍ଗାର କୂଳରେ ସେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହୋଇ ।
ଋଷିଗଣେ ତହିଁ ତପ କରୁଛନ୍ତି ରହି ।
ବବଧ ବୃକ୍ଷମାନେ ଅଛନ୍ତି ପତ୍ର ପତ୍ର ।
ହରଡ଼ା ବାହାଡ଼ା ବେଲ ଉଇଁ ଜମ୍ବୁ ।
ନାଗେଶ୍ୱର ବକୁଳ କରୁଣା ଚମ୍ପାବନ ।
ପଲାଶ କନ୍ଦଅର ଯେ ଅଶୋକ କଞ୍ଚନ ।
କେନ୍ଦୁ ବଦଳୀ ଯେ ଲେମ୍ବୁ ନମ୍ବୁ ଝଡ଼ା ନିଶି ।
ଅଁଳା ଓଉ ପଣସ କମଳା ଆଦ କସି ।
ଜମ୍ବୀର ଯେ କରମଙ୍ଗା ଡେଙ୍ଗୁଳି ଦାଗ୍ଧ ।
ବଟ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ତମାଳ ତାଳ ଶାଳ ବୃକ୍ଷ ।
ଚନ୍ଦନ ଇବାଙ୍ଗ ଯେ ଅଗର ଦେବଦାରୁ ।
କୁନ୍ଦ ମନ୍ଦାର କାମୋଦ କଦମ୍ବ ଯେ ତରୁ ।

ଗୁଆ ନାଡ଼ିକେଳ କାହିଁ ହୋଇଛ କେଶୁତ ।
ଜାଇଫଳ ଲବଙ୍ଗ ମରଚ ଅଛୁ ବେଢ଼ି ।
ମାଧବୀ ଜାଇ ଜୁଇ ଦମ୍ପଣା ଚମ୍ପା ମଲ୍ଲୀ ।
ତରାଟ ତଗର ଯେ ପୁନ୍ନାଗ କୁରୁବେଲ୍ଲି ।
ନାନା ପୁଷ୍ପ ଫଳମାନ କେ କରୁ ଗଣିତା ।
ସ୍ୱର୍ଗର କ ଉପବନ ରଚଲ ବଧାତା ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଉପବନ ପ୍ରାପ୍ତ ଦଶଇ ସେ ଶୋଭା ।
ନଦୀତଟେ ଦେଶ ଗ୍ରାମ ଅଟ ମନ ଲୋଭା ।
ଶମ୍ବର ହରଣ ରୁରୁ ମୃଗ ଯୂଥ ଯୂଥ ।
ବନ ପୋରୁଅ ମଈଁଷି କେ କଇବ ଅନ୍ତ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ଗଣ୍ଡା ସିଂହ ଯେ ଅନେକ ମତ୍ତହସ୍ତୀ ।
ଶଣା ଶାଇଆ ଶୂକର ଅନେକ ଅଛନ୍ତି ।
ମର୍କଟଙ୍କ କୋଳାହଳ ବୃକ୍ଷ ଫଳ ଖାଇ ।
ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସେ ଅସନ୍ତ ଗୋଡ଼ାଇ ।
ପକ୍ଷୀଏ ଭାସନ୍ତ କୋଳାହଳ ମଧୁବାଣୀ ।
ଶୁଣିଶ ଶ୍ରୀରମ ଯେ ହରଷ ହୋନ୍ତ ପୁଣି ।
ମୟୂର ଚଉର ଯେ କୁକୁଟ ଚକ୍ରବାକ ।
ସାରସ ହଂସ କୋକଳ କାକ ଶୁକ ବକ ।
ସରଳ ଡାହୁକ ଯେ ଭାସନ୍ତ ଧ୍ୱନ କରୁ ।
ବବଧ ଭାଷା ଭାସନ୍ତ କାକତୁଆ ଶାଣ୍ଡୀ ।
କାମ୍ୟକ ଯେ ନୀଳକଣ୍ଠ ବନଭାରଇଆ ।
ଗଜହଂସ ଅବର ଅଛନ୍ତ ପାଣିକୁଆ ।
ଜାଇଫଳ ବୃକ୍ଷରେ ଯେ ବକେ ଥାନ୍ତ ବସି ।
ମନୁଷ୍ୟ ଦେଖି ଡଳକୁ ପଡ଼ନ୍ତ ସେ ଖସି ।
ଉଚ୍ଚ ଗର୍ବର ଉଚ୍ଚୁକ ଗଣ୍ଡା ଯେ ଗମ୍ଭୀର ।
ବନକୁକୁଟ ମଥାରେ ଶୋହେ ରଙ୍ଗଚୂଳ ।
ଭାସନ୍ତ ଯେ ନାନା ପକ୍ଷୀ ନାନା ଧ୍ୱନ କରୁ ।
ଦେଖି ଶ୍ରୀରମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁନଙ୍କି ପଚାର ।

(୫)

ଧନୁର୍ଭଙ୍ଗ

ଏଥିଅନନ୍ତରେ ଉମ୍ବେ ଶୁଣ ଶାକମ୍ଭରୀ ।
ରମ ବଜେକଲେ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭୁଜ ଧର ।

ମଣ୍ଡପ। ଭିତରକୁ ଶ୍ରୀରାମ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ।
ସିଂହ ଦେଖଇ ଯେଉଁ କନରେ ମତ୍ତହସ୍ତୀ ।
ଧନୁ ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହେଲେ ତୋଷଚିତ୍ତ ।
ଜନକକୁ ଗୋହିଁଣ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
ଜ୍ଞେ ମହାମୁନି ହୋଇଲ ଯେବେ ସୁପ୍ରସନ୍ନ ।
ବାହାରକୁ କାଢ଼ି ଆଣିବଇଁ ଶରାସନ ।
ସଦାଶିବ କୋଦଣ୍ଡ ଛୁଇଁଲେ ପାପ ଯାଉ ।
ହରଷଚିତ୍ତରେ ମୁନି ଅଜ୍ଞା ମୋତେ ହେଉ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ବଚନେ ଯେ ବୋଲଇ ଜନକ ।
ଏ କଥାକୁ କେମନ୍ତ ଊ ମଣୁ କଉଶିକ ।
ଅଜଳ ବଳ ଧନୁ ବାହାରେ ଲୋଡ଼େ ଅଣି ।
ଏଥିର ସଂଶୟ ମୁନି ଅଛ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣି ।
ବଣ୍ଟାମିଶ୍ର ବୋଇଲେ ମୁଁ କହୁବଇଁ ଈଷ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ତୁହ ଋଷି ଅଟୁ ଜ୍ଞାନଦକ୍ଷ ।
ଏ ଯେବେ ଧନୁକୁ ଦେଖିବାକୁ କଲପଣ ।
ପାଇଲେ ସେ ଅଣୁ କନା ନ କର ବଗ୍ରେଧ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ଏ କଥା ଗୋଟି ବୁଝିବାନା ଦେଖି ।
ଅଣି ପାଇଲେଟି ସିନା କଲବନ୍ତ ଲେଖି ।
ବୋଲଇ ଜନକ ବଣ୍ଟାମିଶ୍ର ମୁଖ ଗୋହିଁ ।
ମହାଦେବ ବନୁ ଯେ ଛୁଁଅନ୍ତା କେହ ନାହିଁ ।
ଅନେକ ଦେଶର ଏଥେ ରଜାମାନେ ଛନ୍ତି ।
ତୋଳ ନ ପାରଣ ଲଙ୍କା ପାଇଲେ ନୃପତି ।
ଏ ବାଳକପୁଅ ଧନୁ ଧରବ କେମନ୍ତେ ।
ମାଯା କଲେ ପରଲୋକ ଜାଣିବାନା ଏଥେ ।
ଜନକର ମୁଖରୁ ଏସନ ବାଣୀ ଶୁଣି ।
ରଜାମାନେ ତହିଁ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ଉଚ୍ଚ ବାଣୀ ।
ଜ୍ଞେ ଜନକ କଥା ଊ ନ ବୋଲୁ ଧନୁ ଅଶ ।
ଦେଖିବା ଏହାର କେଲେ କେଡ଼େ କଡ଼ପଣ ।
ଉରସା ନ ଥିଲେ କ ପର୍ବତ ମୁଣ୍ଡେ ବହ ।
ପୁଣ ପୁଣ ସଭାମଧ୍ୟେ ତୋଳବ ବୋଲଇ ।
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଭାଙ୍ଗି ଅସିବା ଦେଖିଲା ।
ଉରସା ନ ଥିଲେ କ ମାନସ ବଳାଇଲ ।
ବୋଲ ତୁମ୍ଭେ ମୁନବର ଧନୁ ଯେନ ଅସୁ ।
ବାହାରକୁ ଅଣିଣ ଯେ କୋଦଣ୍ଡ ଅମଙ୍ଗୁ ।

ସବୁ ନୃପତିଏ ଯନ୍ତ୍ର ଦେଲେ ସନମତ ।
ହସିଣ ବୋଇଲେ ସେ ଜନକ ତପୋଧନ୍ତ ।
ତୁ ବାବୁ ଶ୍ରୀରମ ଅଟ୍ଟ ଅଲପ ବୟସ ।
ଏ ଧନୁ ଧରବାକୁ ପାକର୍ମ ତୋର କସ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ ରଜାମାନେ ରହିଲେଣି ଫୁଟି ।
ତୁ କସ କରବୁ ଯେ କଅଁଳାପୁଅଗୋଟି ।
ଏ ଧନୁର ଗୁଣ ଯେତେ ଅଛରନା ଜାଣ ।
ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରକେ କ୍ଷଣୀ ହୁଏ ହତପ୍ରାଣ ।
କାଲେ ତୁ ବୋଇବୁ ଜନକ ନ କହିଲେ ବୋଇ ।
ମୋହର ଯେ ଦୋଷ ନାହିଁ ଅଗନ୍ତୁ କହିଲ ।
ହସିକର ଶ୍ରୀରମ କହନ୍ତ କରଯୋଡ଼ି ।
ପାରିଲେ ସିନା ଆଣିବ ଧନୁକୁ ଉତ୍ତୁଡ ।
ନୋହିଲେ ତା ପୁଣ ତୁମ୍ଭେ ନେବ ବାହୁଡ଼ାଇ ।
ଅଜ୍ଞା ଦଅ ମୁନ ହୋ ପ୍ରସନ୍ନମୁଖ ହୋଇ ।
ଶ୍ରୀରମର ଏସନ ଜଣ୍ଟର ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ।
ଜନକ ମନରେ ବଜ୍ଜରନ୍ତ ପୁଣପୁଣି ।
ବଶାମିତ୍ର ଏହାଙ୍କର କହଇ ଗାଇମା ।
ଏହ କଥା ପୂର୍ବେ ମୋତେ କହିଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ।
ଏ ଧନୁକୁ ଯତନ କରଣ ଥୋଇଥିବୁ ।
ଜାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନରେ ହରକି ଦେଖିବୁ ।
ସେ କଥା ଜନକ ଅବା ହୋଇଲାକ ଅସି ।
ଏତେକ ବଜ୍ଜର ମୁନ କହିଲେକ ହସି ।
ପାରିଲେ ଅଣ ବାବୁ ଜପାଇଁ ଅଜ୍ଞା ମାଗୁ ।
ତୁ ବାଲୁଜପୁଅ ଧନୁ କଥା ତୋତେ ଲାଗୁ ।
ଜନକର ବଚନ ଶୁଣିଣ ରଘୁସାଇଁ ।
ମଣ୍ଡପା-ଦ୍ୱାରେ ଜଜ୍ଞମି ଯାଇ ଉତ୍ତାହୋଇ ।
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଦେବତାଗଣ ଅଛନ୍ତ ଅନାଇ ।
ରଜାଗଣ ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତ ଉତ୍ତାହୋଇ ।
ହାବୁଡାହାବୁଡ଼ି ହୋଇ ସମସ୍ତ ଦେଖନ୍ତ ।
ଏକଦୃଷ୍ଟି କର ଯେ ନୃପତିଏ ଅଛନ୍ତ ।
ମଣ୍ଡପା ଭିତରେ ଯାଇଁ ରମଚନ୍ଦ୍ର ପଣି ।
ବାମକୁଜେ ଧନୁକୁ ସେ ଧରଲେ ଆକର୍ଷି ।
ବାହାର ହୋଇଣ ଯେ ଅଇଲେ ରଘୁନାଥ ।
ଦେଖିଲେ କୋଦଣ୍ଡ ରଜଗଣେ ବାମହସ୍ତ ।

ଅନନ୍ତେ ଉତ୍ସୁକ ଯେ ନୃପଶ୍ରେ ନର ନାଗ୍ୟ ।
ତୋଳଣ ଧଇଲେ ଧନୁ ଉଚ୍ଚେ ଧ୍ୱନ କର ।
ଦେଖିଣ ଯେ ବଣ୍ଟାନିଶ୍ୱ ପୁଲକଶଙ୍କର ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ଶବଦ ଯେ ଶୁଣେ ଚରନ୍ତର ।
ଧନୁ ଧର ଶ୍ରୀରମ ଅଚ୍ଛନ୍ତ ଉଦ୍ଭା ହୋଇ ।
ସୁରଗଣ ମଧ୍ୟେ ଯେହ୍ନେ ଇନ୍ଦ୍ର ଶୋଭା ପାଇ ।
ଦଶଦଗଲ୍ଲ ଗ୍ରହିଣ ବୋଲନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଦଶରାଜମାନେ ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଶୁଣ ।
ଜ୍ଞୋ ବାପୁକ ନାଗ ତୁ ଯେ ଅଟୁ ମଲ୍ଲଧର ।
ଦେଖନ୍ତୁ ତ ଦଶରାଜେ ହୋଇ ଅଗୁସାର ।
ଅହୋ ମହାକର୍ମ ବାରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହ ।
ବଳ ଲଗାଇଣ ତୁ ଧନୁର ଭାଗ ସହ ।
ଅଗୋ ବସୁମତ ତୁହ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଥାସି ।
ଅବଶ ହୋଇଲେ ନଷ୍ଟେ ହୋଇବୁଟି ଧ୍ୱଂସି ।
ବଳ ଲଗାଇଣ ତୁମ୍ଭେ ଧୀର ହୋଇ ଥିବ ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ କୋଦଣ୍ଡ ଶ୍ରୀରମ ଅମଣ୍ଟବ ।
ଏସନକ ବୋଲଣ ଶ୍ରୀରମ ମୁଖ ଗ୍ରହିଁ ।
କରପଦ୍ମ ଯୋଡ଼ି ପୁଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲଇ ।
ଜ୍ଞୋ ଦେବ ଶ୍ରୀରମ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ବୋଲ କର
ମଉଳ ନୁଅଇଁ ତୁମ୍ଭେ ଏ ଧନୁ ନ ଧର ।
ଏକଦୃଷ୍ଟି କର ଗ୍ରହିଁଛନ୍ତ ନୃପବରେ ।
ପ୍ରଣାମ କଲା ପରମ୍ପେ ଦଶିବ ସଭାରେ ।
ନଷ୍ଟଲଙ୍କ ସୂର୍ଯ୍ୟବଣ ଅମ୍ବର ଅଟଇ ।
ତୋହର ସମ୍ପଲ୍ଲା ଏହ ସପ୍ତଦ୍ୱୀପା ମହୀ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରମଙ୍କର ପୁଲକଇ କାପ୍ୟେ ।
ଈଶ୍ୱରୂପ ଧରଣ ବଜ୍ରମି ଉଦ୍ଭା ହୋଏ ।
ବାମକରେ କୋଦଣ୍ଡ ଧରଣ ଦାଶରଥି ।
ଗୁଣ ଦେବା ବୋଲଣ ଯେ ବଗ୍ଗର କରନ୍ତ ।
ଭୟପାଇ ବସୁମତ୍ତ ବୋଲଇ ବଚନ ।
ବାରେ ରକ୍ଷା କର ମୋତେ ଶ୍ରୀରଘୁନନ୍ଦନ ।
ଏ ଧନୁର ହୁଳ ଯଦ ଦେବୁ ମୋର ତହିଁ ।
ନଷ୍ଟପ୍ୟେ ଜୀବନ ମୁଁ ଛଡ଼ିବ ରଘୁସାଇଁ ।
ମେରୁ ଠାରୁ ଶତଗୁଣ ଏ କୋଦଣ୍ଡ ଗରୁ ।
ମୁହିଁ ଏହା ବହିବାକୁ ଅଟଇ ଯେ ଭାରୁ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଣି ପୃଥ୍ୱୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରାକଲେ ।
ନଜ ବାମପାଦେ ଅଗରୁର ବଢ଼ାଇଲେ ।
କନିଷ୍ଠ ଅଙ୍ଗୁଳ ନଖକୋଣର ଉପରେ ।
ଧନୁହୁଲ ବସାଇଲେ ନେଇ ରଘୁୱୀରେ ।
ଶରାସନ ମଉଳଇ ବାମକରେ ଧର ।
ଗୁଣ ଦେବାନ୍ନମନ୍ତ୍ରେ ସେ ଅଣିଲେ ଓଁକାର ।
ରଁମଁ ଶବଦ ଯେ ଶୁଭିଲା କୋଦଣ୍ଡ ।
ଥରହର କମ୍ପଇ ମେଦନୀ ନବଖଣ୍ଡ ।
ଗୁଣକୁ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଧର ।
ଓଁକାର ଧନୁର ହୁଲ ମଧ୍ୟେ ନେଉରଇ ।
ଯହୁଁ ଶରାସନ ଛାଡ଼ୁଡାଇ ଦେଲେ ଗୁଣ ।
ଦେଶି ଶିର ନୁଆଇଲେ ସକଳ ରାଜନ ।
ବୋଇଲେ ଜଣଥି ଅସି ହର ବଜେ କଲା ।
ସମସ୍ତଙ୍କର ମନରୁ ଭ୍ରାନ୍ତି ଫିଟିଗଲା ।
ଗୁଣ ଦେଇ ଧନୁକୁ ଧରିଲେ ସଜକର ।
ସଭାଜନ ମନେ ଜାତ ଆନନ୍ଦଇହ୍ୱା ।
ବାମକରେ ଧର ରାମ ଗୁଣ ଝଙ୍କାରନ୍ତି ।
ଦେଶି ଜନକର ଫିଟିଲା ଯେ ମନ ଭ୍ରାନ୍ତି ।
ମନେ ବଖାରଲେ ଏହୁ ନଷ୍ଟେ ବାସୁଦେବ ।
ନୋହଲେ ଏ ଧନୁକେ ବା ଅନେ ଅମଙ୍ଗଳ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ନାରାୟଣ ହୋଇଅଛ ଜାତ ।
ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଧନୁ କେବା କରନ୍ତା ଆୟତ ।
ନଷ୍ଟେ ଏହୁ ଜାନକୀର ହେବ ନଜକାନ୍ତ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ବେନି ହୋଇଲେ ସମୂତ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରାମ ଧନୁକରେ ଧର ।
ଦକ୍ଷିଣକର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଆଣିଲେ ଓଁକାର ।
କର୍ଣ୍ଣ ପରଯନ୍ତେ ସେ ଯେ ଅଶନ୍ତେଶ ଗୁଣ ।
ଅଦୋଲତ ପୃଥ୍ୱୀ କମ୍ପିଲେ ରାଜଗଣ ।
ଶ୍ରବଣରେ ମିଳି ଧନୁ କହଇ ଗୁପତ ।
ହେଲେ ନାଶ କଲ ସ୍ୱାମୀ ମୋର ପୁରୁଷାର୍ଥ ।
ସଧୀରେ ହୁଙ୍କୁଡ଼ି ପୁଣି ରଖ ରଘୁୱୀର ।
ତୋହର କୋପରେ କ ରହିବ ମୋ ଶଙ୍କର ।
କରୁଣାସାଗର ରାମ ପ୍ରତିକାର କର ।
ଶୁଣି ହୃଦଗତେ ବଖାରନ୍ତି ରଘୁୱୀର ।

ବୋଲନ୍ତ କାମୁକ କର୍ପି। ହେଉନ୍ତୁ ନଷତ ।
କଥା ନ ବୁଝିଣ କର୍ପି। ମନେ ହେଉ ଦୁଃଖ ।
ତୋତେ ଅଣ୍ଡାସନା ଯେବେ କରବଇଁ ମୁହିଁ ।
ନନ୍ଦା ଯାଇବ ନା ମୁହିଁ ଗଜଗଣ ଉହିଁ ।
ଧନୁ ପୁରାତନ ଭୁ ଯେ ଅଟଇ ଜ୍ଞାନବନ୍ତ ।
କାର୍ଯ୍ୟର ବେଳରେ କର୍ପି। ହେଉନ୍ତୁ ନଷତ ।
ତୋତେ ଘେନ କରେ ହର ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞ ଧ୍ୱଂସି ।
ଦେବତାଙ୍କୁ କୋପିଲା ସେ କପିଳାସବାସୀ ।
ସେ ପାପମାନ ଯେ ତୋର ଅଙ୍ଗେ ଅଛୁ ରହି ।
ଅନ ଏ ସମସ୍ତ ପାପ ଦେବ ତୋର ଦହି ।
ଯେତେଦନ ଭୋଗ ତୋର ଅପୁପହିଁ ଥିଲା ।
କାହ୍ନାର ବୋଲେ ଯେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା ନୋହିଲା ।
ଭୋଗଗଣ ରୁଦ୍ଧିଲୁ ଈଶ୍ୱର ସମ ହୋଇ ।
ଜନକରାଷ୍ଟିର ଇଷ୍ଟଦେବତା ବୋଲାଇ ।
ଏଥନକ ଧାତା ପୂର୍ବେ କଲାକ ଇଅଣ ।
ଜାନକୀର ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ହରାଇବୁ ପ୍ରାଣ ।
ସେ କଥା ନକଟ ତୋର ହେଲା ଏବେ ଅସି ।
ଜାଣିଣ କୋଦଣ୍ଡ ରୁଦ୍ର ବମନ ନୁହସି ।
ଶ୍ରୀରାମ-ବଚନେ ବୋଧ ହେଲା ଶରାସନ ।
ଗୁଣ ଅମଙ୍ଗନ ରାମ କଲେ ଘନ ଘନ ।
ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣର ଯାଏ ଗୁଣ ଅଣୁ ଅଣୁ ।
ବଲ ଉତ୍କିଲାଟି ଜାଣ ଡେଙ୍ଗେବଡ଼ ଧନୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବକ୍ରମ ରୂପ ଦେଖି ଦେବା ସୀତା ।
ପଞ୍ଚମନ ଏକ କଲା ଜନକଦୁହିତା ।
ନୟନଯୁଗଳେ ସୀତା ଦେଖିଲା ଏକାନ୍ତ ।
ମନରେ ସେ ବଶ୍ୱରଲା ମୋର ଏହ କାନ୍ତ ।
ସୀତାର ମାନସକୁମୁଦ କ ପ୍ରକାଶିଲା ।
ଧନୁର ଗୁଣକୁ ରାମ ଯହିଁ ଅମଙ୍ଗଲା ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଜସ୍ ଜସ୍ ଯେ କରନ୍ତ ଦେବଗଣ ।
ଧନ୍ୟ ତୁହ ଶ୍ରୀରାମ ତୋ କ୍ଷତ୍ରିବୃତ୍ତ ପଣ ।
ସଭା ଗଜଗଣ ଯେ ଅଣ୍ଡଯିଁ ହେଲେ ଗହିଁ ।
କେ ବୋଲଇ କେବଣ ଦେବତା ଏ ଅଟଇ
ଅପୂର୍ବ କଥା ଏ କାହିଁ ଶୁଣିଲା ନ ଥିଲା ।
ନୟନେ ଏ କଥା ଗୋଟି ଦେଖା ତ ହୋଇଲା ।

ଏଥିଅନନ୍ତରେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଧନୁ ଧର ।
ପୁଣ ପୁଣ ଧନୁର୍ଗୁଣ ଆଣନ୍ତୁ ଓଟାର ।
ଅତଯାତ କର ଧନୁ ଆକର୍ଷଲେ ଯହିଁ ।
ତେଡ଼େକଡ଼ ଧନୁ ହୁଲ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ତହିଁ ।
ସମ୍ଭାଳଣ ଗାଢ଼େ ଯେ ଟାଣିଲେ ରଘୁନାନ ।
ରଟମଟ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଘନ ଘନ ।
ମହିଠାରୁ ଭାଙ୍ଗିଲା ସେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହୋଇ ।
ଦେଶି ଗଜଗଣ ମହାରଯ୍ୟରେ ପଲାଇ ।
ଧରଣୀ କମ୍ପିଲା ଯେ ଉଲୁକାପାତ ହୋଇ ।
ଆଦଭ୍ୟ ନ ଚଲଲା ରହିଲା ସ୍ଥିର ହୋଇ ।
ସପତ ସମୁଦ୍ରର ତରଙ୍ଗ ହୋଇ ସ୍ଥିର ।
ଉରେ ସ୍ତମ୍ଭୀକୃତ ହେଲା ସ୍ୱର୍ଗେ ସୁନାଖୀର ।
ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପର୍ଶୁରାମ ଛାଡ଼ି ନଜଗର୍ବ ।
ବୋଇଲା ଈମତ ଏହୁ ଶବଦ ଅପୂର୍ବ ।
ଧ୍ୟାନରେ ଜାଣିଲା ଶିବଧନୁ ଭଗ୍ନ ଗଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଶିବସାୟୁକ ଆମଙ୍ଗନ କଲା ।
ନଣ୍ଟସ୍ପେ ଅଟଶ୍ର ସେହୁ ଦେବ ନାରାୟଣ ।
ମନରେ ଯେ ଶଙ୍କା କଲା ପର୍ଶୁରାମ ପୁଣ ।
କପିଲାସକନ୍ଦରେଣ ଶଙ୍କର ଗଉରୀ ।
ବଷାଦରେ ପାର୍ବତୀ ହରଙ୍କୁ କୋଲକର ।
ସଦାଶିବ ପାର୍ବତୀଙ୍କି କର ସମ୍ବୋଧନ ।
ଶୁଣି ଲଜ ଲଜ ଯେ କରନ୍ତି ବିଲୋଚନ ।
ଏସନ ସମସ୍ପେ ପୁଣି ଭାଙ୍ଗିଲା କୋଦଣ୍ଡ ।
ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଯେ ମେଦନୀ ନବଖଣ୍ଡ ।
ଲକ୍ଷେକ ବଜ୍ର କ ପଡ଼ିଗଲା ଏକାବେଳେ ।
ଇନପୁର ଟଳମଳ ହୋଇଲା ସେ କାଳେ ।
କପିଲାସକନ୍ଦରକୁ ଶୁଭିଲା ଶବଦ ।
ଶୁଣିଣ ହର ପାର୍ବତୀ ଛଉଲେ ବଷାଦ ।
ଭଗ୍ନ ଧନୁ ଗୋଟା ରାମ ଭଲକୁ ପକାନ୍ତେ ।
ଦଲ ଦଲ କମ୍ପିଲା ପୃଥ୍ୱୀ ଧନୁଘାତେ ।
ଭସ୍ମ ପାଇ ପାର୍ବତୀ ଯେ ଗଲେକ ପଲାଇ ।
ତରସ୍ତେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଇଡ଼ିଲେ ଦେବୀ ଯାଇଁ ।
କୁଚକଲଶକୁ ଦେବୀ ଲଗାଇ ଇଡ଼ିଲା ।
ଅପଣ୍ଡାଦେବୀ ମନରେ ମହାରଯ୍ୟ କଲା ।

ରଖ ରଖ ତ୍ରୋ ନାଥ ଯେ ବୋଲଣ ପାର୍ବତ୍ତ ।
ଶ୍ରୀଚ ଦେଖି ଅନନ୍ଦେ ହୃଷନ୍ତ ପଣ୍ଡପତ ।
ମନମଧ୍ୟେ ବଶ୍ୱରେ ଧନ୍ୟ ରଘୁନାଥ ।
ତୋହ୍ମରେ ପାଇଲ ମୁଁ ଅନେକ ପୁରୁଷାର୍ଥ ।
ଭାଙ୍ଗୁ ପଛେ କୋଦଣ୍ଡ ଯେ ନାହିଁ ମୋର ଖେଦ ।
ପାର୍ବତ୍ତର ଅଲଙ୍ଗନେ ଅନେକ ସମ୍ପଦ ।
ସକଳ ସମ୍ପଦ ମୋର ହେଉକନା କ୍ଷୟେ ।
ଏ କଥାରେ ବହୁତ ହରଷ ମୋର ହୋଏ ।
ପ୍ରସନ୍ନେ ଶଙ୍କର ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବର ଦେଲେ ।
ଜାନକୀ ପ୍ରାପତ ତୋତେ ହେଉପି ବୋଇଲେ ।
ଏଥୁଅନନ୍ତରେ ଯେ ଶୁଣିମା ରଷବାଣୀ ।
ଅଳଳ ଧନୁକୁ ଯେ ଭାଙ୍ଗିଲେ ରଘୁମଣି ।
ସଭାମଧ୍ୟେ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ବଜେ କଲେ ଯାଇଁ ।
ବଶ୍ୱାମିତ୍ର ଚରଣେ ନମିଲେ ବେନ ଭାଇ ।
ଅନନ୍ତରେ ବଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅଶୀର୍ବାଦ କଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କୋଳ କର ସଭାରେ ବସିଲେ ।
ମନେ ବଶ୍ୱରେ ଯେ ଜନକ ଉପଶ୍ୱୀ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବରମାଳା ଦେଇ ନେବା ବର ।
ସଭାପରମୁଖକୁ ଯେ ସୀତାଙ୍କୁ ଅଣାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ କଣ୍ଠେ ବନମାଳା ଦେବା ନେଇ ।
ଦେଖଣାହାରୀ ମାନେ ଯେ କେଡ଼ିଣ ଦେଖନ୍ତୁ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଣ ପ୍ରଶଂସନ୍ତୁ ।
ବାଲୁତ ପୁଣ୍ଡ ଗୋଟି କୋମଳ ତୋର ବାହୁ ।
ବଜ୍ରସମ କୋଦଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ଗ୍ଭଁ ଗ୍ଭଁ ।
ମଧୁର ମୂରତ ତୋର ଯାଇ ନଉଛଣା ।
ତୁ ରାମ ହୋଇଲୁ ଅମ୍ଭ ସବୁର ଦୁଲଣା ।
ଶ୍ୟାମଳ ଏ ସୁନର ପବଣ ତୋର ଅଙ୍ଗ ।
ପାଦକୁ ତୋ ପଞ୍ଚାନ୍ତର ନୋହୁବ ଅନଙ୍ଗ ।
କାହିଁ ତୋତେ ବଧାତା ଯତନେ ଥୋଇ ଥିଲା ।
ଏତେକାଳେ ଜାନକୀର ବତ୍ତା ଯୋଗ ହେଲା ।
ଜନକର ସତ୍ୟକୃତ ପୁଣ୍ୟ ଏତେ କାଳେ ।
ଶିବଧନୁ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ତୁ ନଜ ବୁଜବଳେ ।
ଏସନକ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତୁ ନର ନାହ୍ମୀ ।
ବୋଲୁଛନ୍ତୁ ସଦାଶିବ ଶୁଣ ଗୋ ଗଉରି

ଏଥିଅନନ୍ତରେ ସେ ଜନକ ଉପସାଇଁ ।
ସତ୍ୟାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଡାକଣ ଡାକୁ ଆଜ୍ଞାଦେଇ ।
ନଗରେ ଉତ୍ସବ ମୋର କରିଥ ବୋଇଲା ।
ଅଜରେ ସଂକଳ୍ପ ମୋର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ।
ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଯେ ଉତ୍ତେଜନ କରିଥ ।
ତପୀ ବ୍ରହ୍ମାନଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣା ଦାନ ଦଅ ।
ଶୁଣି ସତ୍ୟାନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ସଙ୍ଗେ ଘେନ ।
ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ଅନୁକ୍ରମେ ଦେଲା ସବୁ ଚଢି ।
ଅପଣେ ଜନକରାଜ ଅନ୍ତଃପୁରେ ଗଲା ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣମଣ୍ଡପ ପରେ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ।
ପିତାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସୀତା ଲଜ ଲଜ ହୋଇ ।
ସଖୀଜନ ଉହାଡ଼ରେ ରହିଲେକ ଯାଇଁ ।
ଜନକରାଜ ବୋଇଲେ ଅଥ ମୋର ମାସ୍ଟେ ।
ତୋହ୍ନର ସାଦୃଶେ ମୁହିଁ ବର ଲୋଡ଼ି ପାଏ ।
ଦଶରଥ ନୃପତି ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାର ନାଥ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ରାଜା ସେ ତାହାର ଜ୍ୟେଷ୍ଠସୁତ ।
ଶ୍ରୀରାମ ତାହାର ନାମ ଅଲପ ବୟସ ।
ସର୍ବଗୁଣେ ଅଟେ ଦେବରାଜାର ସାଦୃଶ ।
କ୍ଷତ୍ରୀ ସାରପଣେ ତାକୁ ନାହିଁ ସମସର ।
ଅରଣ୍ୟେ ପଶି ତାଡ଼କା ଦରୁଣୀ ମାର ।
ବଶାମିତ୍ର ଯଜ୍ଞ ଏ ରଖିଲେ ବାଲକାଳେ ।
ନାଶିଲେ ଅନେକ ଦୈତ୍ୟ ବନେ ଭୁଜବଳେ ।
ଶାପରେ ଅହଲ୍ୟା ଯେ ପାଷାଣ ହୋଇଥିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମର ପାଦ ଲଗି ମୁକତ ହୋଇଲା ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ସୁରଗଣ ଯେ ଅନେକ ସ୍ତୁତ କଲେ ।
ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ବୋଇ ମୋତେ କହୁଗଲେ ।
ବଶାମିତ୍ର ଯଜ୍ଞ ରଖି ଅସୁର ମାରିଲା ।
ଏ ପୁରକୁ ଅମି ଶିବସାୟକ ଭାଙ୍ଗିଲା ।
ରୁହ ତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଗୋ ଦେଖିଲୁ ନୟନରେ ।
ଯେଉଁ ଧନୁ ଦେଖି ସ୍ତ କଲେ ନୃପବରେ ।
ଅଥ ଅଥ ମାଏ ଗୋ ତୁ ବଲମ୍ବ ନ କର ।
ତୋହ୍ନର ସାଦୃଶେ ପତ ଦେଲା ବେଦବର ।
ମାହେନ୍ଦ୍ରଯୋଗେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଗୋ କର ।
ଅନନ୍ଦେ ଉତ୍ସବେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ମୋର ପୁର ।

ପିତାଙ୍କର ମୁଖରୁ ଏସନ ବାଣୀ ଶୁଣି ।
ଉଠି ଉଭା ହୋଇଲା ସେ ଜନକଦୁଲଣୀ ।
ସଲଜ୍ଜିତ ଭାବରେ ଅସଇ ଧୀର ଧୀର ।
ସଙ୍ଗଡରେ ପରବାସ୍ତୀ ଅଛନ୍ତି ଅପାର ।
ନବରତ୍ନମାଳା ଏକ ଦେବା କରେ ଧର ।
ହେଲୁହେଲ ଗଲଇ ସେ ଜନକକୁମାରୀ ।
ଶ୍ରୀରାମର ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲେ ଦେବା ଯାଇଁ ।
ଜଳଦ ହୋଇଲେ ସେ ନୃପତିଗଣେ ଗୃହିଁ ।
ହାବୁଡ଼ା ହାବୁଡ଼ି ହୋଇ ଦେଖନ୍ତି ଯେ ଜନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଦେଖି ହୋନ୍ତି ତୋଷମନ ।
ପିତାର ବଚନେ ସଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ବାଳୀ ।
ହରଷଚତ୍ତରେ କରେ ଧର ରତ୍ନମାଳୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ କଣ୍ଠରେ ମାଳା ଲମ୍ବାଇଲେ ନେଇ ।
ଜୟ୍ ଜୟ୍ ଶବଦ କରନ୍ତି ସୁରସାଇଁ ।
ଗୃହଚକ୍ଷୁ ହେଲା ରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ।
ମୁଖେ ମୁଖ ରେ ମାଳା ଦେବାର ବେଳେଣ ।
ଦେଖଣାହାରୀ ଲୋକେ ଯେ ଜୟ୍ ଜୟ୍ କଲେ ।
ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ଅଗେ ଅରମ୍ଭିଲେ ।
ରାଜାଗଣ କହଲେ ଫିଟିଲା ମନୁ ଭ୍ରାନ୍ତି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଏହ ବେନ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ।
ଏବେ ଜାଣ ଜନପୁର ହୋଇବାକ ପୁସ୍ତ ।
ଅସୁରବଲକୁ ରାମ କରବେ ନଘାତ ।
ଦେଶିକର ଜନପୁରେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ମହମା ସମାନ ନାହିଁ କ୍ଷିତ ।
କୋଦଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗିଣ ରାମ ବଜେ ସଭା ମଧ୍ୟେ ।
ଜନକଜନସ୍ତା ରହିଅଛନ୍ତି ସନ୍ନିଧେ ।
ବାମଭାଗେ ବଜପ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଗୁଣମଣି ।
ଗହ୍ନ ଗହ୍ନ ଶବଦ ଶୁଭଇ ମୁଖବାଣୀ ।
ସମସ୍ତେ ଦେଖିଣ ଶିରପରେ ହସ୍ତ ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ଦେଖିଲୁଁ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ବେନମୂର୍ତ୍ତି ।

(୬)

ରାମ-ବବାହ

ଅଳ୍ପ ପାଇ କୁଶଧ୍ୱଜ ଅନ୍ତଃପୁରେ ଯାଇ ।
ମୁହୁମୁହୁଲକ ଯେ ଡାକ ବାରତା କହଇ ।

ଊ ଯାଇ କହି ଜନକରାଜା ପାଟରାଣୀ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ବେଶ କରଣ ଦଅନୁ ସେ ଆଣି ।
ତତକ୍ଷଣେ ମୁଦୁମୁଲା ଜଣାଇଲା ଯାଇ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ବେଗେ ବେଶ କରାଅ ମହାଦେଇ ।
ଅଜ୍ଞା ହୋଇଅଛୁ ଘେନପିବେ କୁଶଧ୍ୱଜ ।
କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଦେଖିବେ ଦଶରଥ ମହାରାଜ ।
ଶୁଣିଣ ଜନକର ସକଳ ରାଣୀମାନେ ।
ମୁଦୁମୁଲା ବଚନେ ହରଷ ହୋଇ ମନେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପୀଢ଼ାରେ ନେଇ ବସାଇଲେ ସୀତା ।
ବେଢ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ବନତା ।
ପବଣ ଜଳରେ ସଉରର ଦ୍ରବ୍ୟ ଇଉ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭରେ ଜଳ ଇଉଲେ ସୁନଶ୍ରୀ ।
ଶତେକ ସଟ ଯେ ଜଳ ବସାଇଲେ ନେଇ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଉଇଲ ସୀତା ଦେଖା ଶିରେ ଦେଇ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ପୁଷ୍ପ ବାସଉଇଲ ସଖନ୍ତି ।
ଚଳଅବଁଳାକୁ ଦେଇ ଚକଣା କରନ୍ତି ।
ଅଗର ଗନ୍ଧ ସଙ୍ଗରେ କସ୍ତୁରୀ ମିଶାଇ ।
ସୀତାଙ୍କ କେଶରେ ତାହା ଲଗାଇଲେ ନେଇ ।
ତୀର୍ଥଜଳ ତାଉଣ ଉଇଲ ଭାଗ ଲେଛୁ ।
ସରୁବାସ ଘେନଣ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ତାର ପୋଛୁ ।
ନାନା ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲେପିଲେ ଉହିଁ ନେଇ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗ ସହତେ ତାକୁ ମାର୍ଜନା କରାଇ ।
ତୀର୍ଥଜଳ ଘେନ ପୁଣ ସଂମାର୍ଜନ୍ତି କେଶ ।
ମଥାକୁ ପୋଛନ୍ତି ପୁଣି ଘେନ ହୈନବାସ ।
ସୁରଙ୍ଗ ହଲଦୀ ସଙ୍ଗେ ଝାରସ ଇଉ ।
ପୁଣି ସୀତାଦେବୀଙ୍କର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ବୋଳ ।
ସୁବାସ ଜଳ ଘେନଣ ଧୂପନ୍ତି ତା କାସ୍ଥେ ।
ବସ୍ତ୍ର ଘେନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପୋଛନ୍ତି ସର୍ବମାସ୍ଥେ ।
ଶୁଦ୍ଧସୁବର୍ଣ୍ଣ ସେ ରସାଣିଲା ପଞ୍ଚ ଜାଣି ।
ତା ଉହିଁ ସହସ୍ରଗୁଣେ ଦଶିଲା ତରୁଣୀ ।
କେଶ ଶୁଖାଇଲେ ସେ ବସ୍ତ୍ରଣା ଘେନ ବସ୍ତ୍ର ।
ଚଲୁର ଗୁଚ୍ଛେର କେଶ ଅଟେ ମହାସସ୍ତ୍ର ।
କୁସ୍ତ ଗୁମରହୁ ସେ ଦଶଇ ଅଟକଳା ।
ଶୋଭତ ସୁସଜ୍ଜ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର ମାଳା ।

ଗୁଞ୍ଜମାଳା ମୁଣ୍ଡେମାଳା ଅଛଇ ସେ ଖୋସି ।
କେଶ ଶୋଭା ଦଶିବାରୁ ଶୋଭା ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
କୁଞ୍ଚିଳ କୁନ୍ତଳ ତାର ଯମୁନା ତରଙ୍ଗ ।
କାମଦେବ ରଥର କ ଶୁଭ୍ରପତାକାଙ୍ଗ ।
କେଶ ଶୋଷ୍ପଣ କରନ୍ତ କେଶ ସର୍ବ ନାଶ୍ଚ ।
ହେମଚରୁଣୀ ଘେନ ତା କେଶକୁ ଯେ ଚର ।
ଇଡର ଉପର ସଲଖିଲେ ନାହିଁ କେଶ ।
ଛମୁରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ନାନାବଧ ନାନାପୁଷ୍ପ ।
ଚମ୍ପା ବକୁଳ କେତକୀ ଶେତା ଗୋଷ୍ଠା ମଲ୍ଲୀ ।
ଗୋଷ୍ଠା ନାଗେଶ୍ୱର ଯେ ମରୁଆ କୁରୁବେଲ୍ଲ ।
ଶେତ କୁସୁମମାଳକୁ ଶତେଭାଗ କର ।
ଉପରେ ଲେପିଲେ ନେଇ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ ।
କେଶ କୋଗେଇଣ ଯେ ବବଧ ପୁଷ୍ପ ଖୋସି ।
ନୀଳମେଘରେ କ ବହ୍ନଙ୍ଗମମାଳା ଦଶି ।
ଖୋସିଲେ କବରୀ ତହିଁ ଅତ ଯତ୍ନ କର ।
ଉପରେ କେତକୀପାଖୁଡା ଯେ କେଇକେଇ ।
ପଛକୁ ଓହୋଳ ଦଶିଲ୍ଲକ ଖୋପା ଯହିଁ ।
ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରମାକୁ କବା ଗ୍ରାସିଅଛୁ ରାହୁ ।
ଦନମଣି ଗଗନରେ ଦଶିଲ୍ଲ ମଲିନ ।
କେତେ ଦୁଃଖେ ବଣକର୍ମା କଲ୍ଲକ ଗଠନ ।
କ ଅବା ବଧାତା ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଇତ ଲେଖିଲ୍ଲ ।
କବରୀର ତାର ସୀତା ମୁଖକୁ ଶୋହଲ୍ଲ ।
ଖୋପାର ନାଉ ଗୋଟି ଭ୍ରମଣ୍ଡୁନ୍ଦେ ବୁଲ ।
ତଥିପାଖେ ବେଢାଇଲେ ମୁକୁତାର ଜାଲ ।
ଦବ୍ୟ ବସନେକ ତହିଁ ଅଣିଲେ ବଖ୍ତର ।
ଶେତ ପୀତ ରଙ୍ଗ ଯେ ପତନ ସବୁଣାଢ଼ୀ ।
ତାରାମଣ୍ଡଳକୁ ଜଣି ମୁକୁତା ଯେ ପନ୍ତ ।
ପାଟଅଞ୍ଚଳେ ଖଞ୍ଜଣି ଦବ୍ୟ ଗଜମୋତ ।
ସେ ବସ୍ତ୍ରକୁ ବାହୁଣ ଯେ ପିନ୍ଧାଇଲେ ନେଇ ।
ରତ୍ନଦ୍ୱୀପରୁ କ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଣିଲେ ଓଲ୍ଲାଇ ।
ପାଟର ବନ୍ଧଣା ଯେ ମାଡଣ ଦେଇ ବସି ।
ଜନମାନେ ଯେ ଅରଣ ଘେନ ଅସି ।
କଣ୍ଠରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ଯେ ମୁକୁତା ଫେର କାପ ।
ଶ୍ରାବ୍ଦର ଯେ ଜ୍ୟୋସ୍ନା ତହିଁ ଅଦଭ୍ୟର ତାପ ।

କେବଣ ଠାବରେ ମଣି ଖଞ୍ଜା ଅଛୁ ହୋଇ ।
କାହିଁ ବସିଅଛୁ ପଦ୍ମରାଗ ମଣି ତହିଁ ।
କାହିଁ ପୁଷ୍ପବନ୍ଦୁ ଯେ କାହିଁରେ ଅରବନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ଗଠନ କ ଫୁଟିଲା କୁରୁବନ ।
ଶ୍ରବଣ ଶିଖରେ ନେଇ ଖଞ୍ଜିଲା ବେଣ୍ଟୋଲ ।
ସରୁ କ୍ଷୁତ୍ରମତ କାହିଁ ଅଛଇ ଖଞ୍ଜିଲା ।
ଉପରେ ଯେ ମାଳମଣି ଗୋଟିଏ ବସଇ ।
ଶରତର ଶଶି କ ଭ୍ରମର ଅକର୍ଷଇ ।
ସୀତାଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ସେ କେଣ୍ଟୋଲ ଶୋଭୁଥାଇ ।
ପୁସଙ୍ଗ ନାସିକାଘୁଣ୍ଟେ ବସଣୀ ବସାଇ ।
ଗଜଗଜ ମୁକୁତା ଖଞ୍ଜିଲେ ଓହ୍ଲାଇ ।
ନର୍ମଳ ମେଘରେ କ କାର୍ତ୍ତିକ ପୁଞ୍ଜ ଉଇଁ ।
ସୀତାର ନାସାରେ ମଣିରତ୍ନ ଯେ ବକାଶି ।
ମାଳମେଘେ ବଦ୍ୟୁଦ୍ଭତା କ ଜାଣି ପ୍ରକାଶି ।
କଣ୍ଠେ ସ୍ୱର୍ଗ ମିଶା ଯେ ସକଳ ସାର ମୋତ ।
ମଝି ମଣିନାଥିକ କ ଅରୁଣର ଜ୍ୟୋତ ।
ତହିଁର ତଳରେ ଯେ ଦୋସର ସୁନାସୂତା ।
ମଝରେ ଅଛଇ ତହିଁ ବର୍ତ୍ତୁଳ ମୁକୁତା ।
ଶୁକ୍ଳ ଜ୍ୟୋତ ଜଣି କବା କରଣ ତାହାର ।
ତାହା ପାଶେ ଶୋହଇ ଯେ ମାଳମଣି ହାର ।
ଚଉସର ମାଳା ଯେ ଶୋହଇ ଗଜମୋତ ।
ସୁକର୍ତ୍ତୁଳ ମୁକୁତା ଶୋହଇ ତଥି କତ ।
ଗୋଟିକଆ ଗୁଣା ଯେ ମୁକୁତା କଣ୍ଠମାଳ ।
ଶୋଭା ପାଇଲା ସେ ସୀତାଦେବୀ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
ରତ୍ନମୟ ପଦକ ଯେ ଦୁଦର ଭୂଷଣ ।
ଶରଦର ପୂର୍ଣ୍ଣଶଶୀ ଦଶିଲା ଭୂଷଣ ।
ବାହୁରେ ଡୋଡର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମାଳା ରେ ଜଡ଼ିତ ।
ମଝରେ ଖଞ୍ଜିଅଛଇ ଗଜମୋତ ଶତ ।
ଦୁଇ ଭୁଜ ମଝରେ ଯେ ରତ୍ନବଦମାଳୀ ।
ରତ୍ନ ପାଞ୍ଚସୂତାରେ ଗୁନ୍ତିଲେ ନେଇ ବାଳୀ ।
କରେଣ କଙ୍କଣ ଶୋହେ ଶିରରେ ଶିକୁଲି ।
ରତ୍ନ ଦୁଇ ଚୁଡ଼ି ଯେ ବଳୁଳୀ ଡେଙ୍ଗେ ଝଲି ।
ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ମୁଦ୍ରିକା ଯେ ସର୍ବ ଭବ୍ୟ ଭବ୍ୟ ।
ମତ୍ସ୍ୟ କୂର୍ମ ଅବ ଦଶଅବତାର ଚଭ ।

କଣ୍ଠରେ କଣ୍ଠମେଖଳା ଝଟ୍କି ଯହ୍ନକର ।
ବସିଲାକ ଓଡ଼ିଆଣି ଅଙ୍କାକୁ ଅବୋର ।
ଗଜମୋତ ଖିଅ ସେ ଲମ୍ବିଲ ପାଶେ ତାର ।
ବନମଣି ମଳନ ଦଶଇ ଶୋଭାକର ।
ପଦ୍ମରେ ନୂପୁର ଦେଲେ ରହ୍ନମଣି କନ୍ୟ ।
ଚରଣ ଚଳନ୍ତେ ସେ ବାଜଇ ରୁଣଝୁଣ ।
ପାଦଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠରେ ସେ ମୁଦକା ଝଟକନ୍ତ ।
ବନ୍ଧବ ରହ୍ନମଣି ସେ ତହିଁ ବଗଇନ୍ତ ।
ମାତାଗଣ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଉତ୍ତା ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ।
ସୁରଙ୍ଗି ଅଗତେ କ ନନ୍ଦନା ଶୋଭା ଲେଖି ।
ଶିରରେ ସିନ୍ଦୂରଟୋପି ତଥି ମୋତମାଳ ।
ବିଶାଖା ହୋଇଣ ସେ ଲଲାଟେ ଅଛୁ ଲୁଚ ।
ତାମ୍ବୁଲ ଭୁଞ୍ଜାଇ ଦେଇ ରଙ୍ଗିଲେ କଜ୍ଜଳ ।
ସହଜେ ଲୋଚନ ତାର ନୀଳଉତ୍ପଳ ।
କଜ୍ଜଳ ରଙ୍ଗିବାରେ ସେ ଦଶିଲା ସୁନର ।
ପଦ୍ମଫୁଲ ଅବୋର କ ଅଛଇ ଭ୍ରମର ।
ମଦନ କାମୁର୍କ ପୁଣ ଅଛଇ ଅବୋର ।
ଦେଶିଣ ସେ ନାଗ୍ନମାନେ ମନରେ ବଖ୍ୟର ।
ସରୁକଜ୍ଜଳ ବ୍ୟାପିଲୀ ଦେଖ ଆଗୋ ଅସି ।
ସ୍ୱାମିର ସୌଭାଗୀ ଏ ହୋଇବ ଶଶୀମ୍ବାଖୀ ।
ଏତେ ବୋଲ କପାଳରେ ଚନ୍ଦନ ଲେଖନ୍ତ ।
ସିନ୍ଦୂର-ବନ୍ଦୁ ସେ ତଥି ମଧ୍ୟରେ ଦଅନ୍ତ ।
କ ଅବା ଅରୁଣ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଧ୍ୟେ ରହ୍ନ ।
ତେସନ ପଙ୍କାନ୍ତର ଦଶଇ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହାଁ ।
ଅଳତା ରଙ୍ଗ ଦେଇଣ ଚରଣ ରଙ୍ଗିଲେ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଚତୁଃସମ ମିଶାଇ ଘସିଲେ ।
ଅଳକା ମଣ୍ଡିଲେ ନେଇ କେର କେର କର ।
ବକତ କମଳଦଳେ ଭ୍ରମର ଅବୋର ।
ବଚଣ୍ଡ ପାଟେକ ତହିଁ ଅବରଣ କଲେ ।
ଶ୍ରୀଫଳ ଗୋଟିଏ ଆଣି ତହିଁ ହସ୍ତେ ଦେଲେ ।
କୋଳ କରଣ ଅସି ସେ କୁଣଖୁଚ ନେଲା ।
ସଭାର ମଧ୍ୟରେ ସେ ଜନକ କୋଳ କଲା ।

ଅଯୋଧ୍ୟାକାଣ୍ଡ

(1)

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଅଭିଷେକର ଉଦ୍‌ଯୋଗ

ପ୍ରାତ ଅବକାଶେ ନରପତି ବଇଁ ଏବେ ।
ବଶିଷ୍ଠ ଜାବାଲି କାଶ୍ୟପ ଯେ ବାମଦେବେ ।
ଏମାନେ ଅଟନ୍ତି ବିପ୍ର ବହୁତ ଯେ ସେନ ।
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଯେ ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ ନୃପମଣି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ହକାର ଅଣ ଯା ଏଥୁ ଯାଇଁ ।
ଶୁଣି ତତକ୍ଷଣେ ଅଇଲେ ଯେ ରଘୁସାଇଁ ।
ବେଗେ ସଜହୁଅ ପିତା ମହାରାଜା ପାଶ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ହୋଇଲେ ହରଷ ।
କାଇର ଘୋଷଣା ବାର୍ତ୍ତା ପାଇ ସେ ଅନ୍ତର ।
ତେଣୁ ରଘୁନାଥେ ଶୁଣି ମଧୁରେ ହସନ୍ତ ।
ନୃପତର ଅଜ୍ଞା କୋଇ ସୁମନ୍ତ କହନ୍ତ ।
ତତକ୍ଷଣେ ଶ୍ରୀରାମ ପିତାକୁ ସଜହୋନ୍ତ ।
ଅଙ୍କେକ ଅନ୍ତେହ ଧରାଇଲେ ପାଟରାଣ୍ଡ ।
ଅବର ଗୋଡ଼ାଇଲେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମର ପାଣ୍ଡ ।
ସୁମନ୍ତ ଅଙ୍କେକ ଚଢ଼ି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାନ୍ତ ।
ନଗର ଦ୍ୱାରରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତ ।
ସାତଦ୍ୱାର ପରଯନ୍ତେ ଅଙ୍କେ ରାମ ଗଲେ ।
ଅଷ୍ଟମ ଦ୍ୱାରରେ ଯାନ ବାହନ ଛଡ଼ିଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଭକ୍ତ ଜନ ସେଠାବରେ ରହ ।
ରାଘବ ସୁମନ୍ତ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ।
ଦଶଦ୍ୱାର ଅନ୍ତରେ ଦଶିଲେ ନୃପବର ।
ବଜପ୍ତ କରି ଅଟନ୍ତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପୀଢ଼ାର ।
ପୁଣ୍ୟଙ୍କର ଅସନ୍ତୋଷ ଦେଲେ ରାଜା ଦୃଷ୍ଟି ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ପ୍ରଣାମ କରି ଉଠି ।
ଶିରେ କର ଦେଇ ପୁଣି କେଡ଼ା ଫେରି ଗଲେ ।
ପୁଣ ପାପ୍ତେ ପଡ଼ି ଦରଶନ ଜଣାଇଲେ ।
ନୃପତ ତାହା ଦେଖିଣ ହେଲେ ମହାତୋଷ ।
ବାମହସ୍ତ ଠାରଦେଲେ ଉପରକୁ ଅସ ।
ପିତାର ଅଜ୍ଞା ସେନଣ ଉପରକୁ ଗଲେ ।
ନକତ ହୁଅନ୍ତେ ଯେ ମଥାରେ ହାତ ଦେଲେ ।

ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ମୂଲରେ ଯେତେକ ଉପୀଚ୍ଚନ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଯେ ନମସ୍କାର କଲେ ରଘୁଗଣ ।
ଦଶରଥ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଶୁଣହେ ଶ୍ରୀରମ ।
ତୁମ୍ଭେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେ ଗରିଷ୍ଠ ଗୁଣଗ୍ରାମ ।
ଚତୁର୍ଥ କାଳ ହୋଇଲା ଅସି ଯେ ଅମର ।
ରାଜ୍ୟର ଝଗଡ଼େ ପଶି ନପାରେ ଅବର ।
ଏମନ୍ତା ଭାର ମୁଁ ବହିବାକୁ ଉତ୍ସକଇ ।
ଏମନ୍ତେ ଦଶ ସହସ୍ର ବରଷ ବହିଲ ।
ପରଜା ପାଇବୁ ବାବୁ ଏକସମ କର ।
ଶଙ୍କର ଉତ୍ସ କଥାକୁ ମନେଶ୍ୱର ଧର ।
ପୁରାତନ ଅମାତ୍ୟ କଥାରେ ଦେବୁ ବୁଦ୍ଧି ।
ଅଗ୍ରିରେ ମୁଖେ କରବୁ ନତ୍ୟ ହୋମବଶ୍ୱ ।
ନତ ନତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶାସ୍ତ୍ର କରାଇବୁ ବାବୁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୁରୁଙ୍କ ଠାରେ ପ୍ରିତି ହୋଇଥିବୁ ।
ଗଉତ ମାହୁନ୍ତ ରଥୀ ଅବ ପଦାତି ।
ଏମାନଙ୍କୁ ଥିବୁ ବାବୁ ଗଉରବ କର ।
ରଣେ ପିଠି କଲେ ବାବୁ କରବୁ ଯେ ଦସ୍ତା ।
ସେବକ ଲୋକଙ୍କୁ ବାବୁ ନ କରବୁ ମାସ୍ତା ।
ଯେ ଯାହାର ନଯୋଗ ତା ନତ୍ୟ ବୁଝିଥିବୁ ।
ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦେବୁ ତାଙ୍କୁ ବାବୁ ।
ଗାରମା ସେବକ ବାବୁ ନ ଥୋଇବୁ କତ ।
ଯେ ଗାରମାବନ୍ତ ସେହୁ ଅଙ୍କାକୁ ଭାଙ୍ଗନ୍ତ ।
ଅଙ୍କା ଭାଙ୍ଗିଲେରେ ବାବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ନାଶ ଯାଇ ।
ସେ ଉତ୍ତମ ଥିଲେହି ଜାଣ ବପ୍ର ଉପୁଜଇ ।
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ବୁଝିଥିବୁ ଅବଗୁଣ ।
ବଷୋଇକ ଦେବୁରେ ତହିଁର ଭାର ପୁଣ ।
ସେ ଯେବେ ସାହା ବାବୁରେ ସଜ୍ୟ ରଲେ ଥାଇ ।
ଅରଣ ଉରଣ ସେ ଜାଣିଣ କରଇ ।
ଗଜ ଅଶ୍ୱ ବଜପ୍ତର କାରଣହି ଜାଣ ।
ଛନ ବେଳ ଦେଖିଥିବୁ ଏହାଙ୍କୁ ଶୁରେଣ ।
ତହିଁକ ତୁ ଅଳସ ଯେ ନ କରବୁ ବାବୁ ।
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ତୁ ଅବଗୁଣ ନ ଧରବୁ ।
ନଗରେ ଯେବେ ବାବୁରେ ରଖିବୁ ବଦ୍ଦ ।
ବ୍ୟାଧିକ ଚଳି ବଶ୍ୱର ଦେବେ ଅଉଷଧ ।

ନଚ ସାଧନ କରିବୁ ତୁ ଗୁରୁ ସଙ୍ଗରେ ।
ଧନୁଶର ଛଡ଼ି ରୁ ନ ହୋଇବୁ ଅଗରେ ।
ବଣ୍ଟାସୀମାନଙ୍କ ହାତେ ମର୍ଦ୍ଦନ ହୋଇବୁ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ବଣ୍ଟାସୀ ତାକୁ ଶିର ସମର୍ପିବୁ ।
ବଶିକ ପଣ୍ଡିତେ ଗଉରବ ଯେ କରିଇ ।
ପାଣି ବଷୋଇରେ ତାକୁ କରିବୁ ଯେ ଭୋଇ ।
ଅପେ ମଣୋହ କରିବୁ ବଶ୍ୱର ଜାଣିଶ ।
ବୈଦ୍ୟକୁ କହିବୁ ଦେହ ରୋଗର କାରଣ ।
ବେନ ବେଳ ପୁରାଣ ତୁ ଶୁଣିଥିବୁ ମାତ ।
ବଶ୍ୱପୁରାଣରେ ବାକୁ କରିବୁ ଭକତ ।
ଅନୁଃପୁର ଲୋକଙ୍କୁ ତୁ ନକରିବୁ କୋପ ।
ମୁହୁମୁଲକି ପଶ୍ଚାର ରୁହଁ ପୁଣ୍ୟ ପାପ ।
ନଦ୍ରାରେ ଅଲସ ଯେ ନୋହିବୁ ରଘୁନାଥେ ।
ରଣ୍ଡାର ସମର୍ପିବୁ ନର୍ଲୋଭି ଲୋକ ହାତେ ।
ଖଳ ଲୋକ ହାତେ ରକ୍ଷା ଭାର ନ ଥୋଇବୁ ।
ଅପେ ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରକୃତ ସଦା ହୋଇଥିବୁ ।
ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇନ୍ଦ୍ରିୟନଗ୍ନ ଯେ ହେବ ।
ବହ୍ନାଙ୍କୁ ଚରଣୁ କରୁଥିବ ହେ ରଘବ ।
ସ୍ତ୍ରିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନୋହିବ ବହୁତ ଲଖଟୀ ।
ରୋଗ ବଢ଼ଇ ଶରୀରେ ହୁଅଇ ଯେ କଷ୍ଟୀ ।
ସଂଗ୍ରାମକୁ ସଜ ହେବା ଯେସନେକ ମତ ।
ତେସନେକ ହଜ ହୋଇ ଯିବୁ ରଘୁନାଥ ।
ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ଲୋକ ଯେ ସୁନାର ବେତ ଯେନ ।
ଦ୍ୱାର ଜଗି ରଖିଥିବେ ଦବସ ରଜନୀ ।
ଦୁଃଖୀ ଦରଦ୍ର ତୋଷିବ ନତ୍ୟ ଧନ ଦେଇ ।
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷକାଳରେ ଅନ୍ନ ଦାନ ଦେବୁ ତୁହ ।
ବରଷାଦନରେ ନାବ ପଥିଙ୍କାଙ୍କୁ ଦେବୁ ।
ଅତ ଖାଲ୍ ବାଟରେ ଯେ ଖଣା ଜଗାଇବୁ ।
କେବଶ ଠାବରେ ଉଙ୍ଗା କେଉଁଠାରେ ରେଲା ।
ଏ ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟ ବାବୁରେ ନ କରିବୁ ହେଳା ।
ଲୋକେ ଧର୍ମେ ବର୍ତ୍ତିଲେଟି ଧର୍ମ ତୋତେ ପ୍ରାପ୍ତ ।
ଅବର କଥାଏ ମୋର ଶୁଣ ଅରେ ପୁତ୍ର ।
ଗନ୍ଧ ବନ୍ଧ ହେଲେ ବାକୁ ଦେବତା ପୂଜବ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦାନ ଦେଇ ଅରଷ୍ଟି ଖଣ୍ଡିବ ।

ଜଳ ନ ମିଳିବା ଠାରେ ଖୋଳିବ ପୋଖରୀ ।
ଠାବେ ଠାବେ କୂପ ବାପୀ ଦେଇଥିବୁ ଖୋଳି ।
ପଥଗ୍ରାରେ ମଣ୍ଡପ ଢୋଲାଇବୁ ବାବୁ ।
ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ପାଣି ପଣା ଦାନ ଦେବୁ ।
ଢୋଳନ ଦି ଦେବୁ ବାବୁ ପୁଣ୍ୟ କାଳବେଳେ ।
ଗୋ ଦୋହନ କରାଇବୁ ଦେବତାଙ୍କ ଅଳେ ।
ଉଦ୍ୟଳନମାନଙ୍କର ନ ଦେଖିବୁ ଦୁଃଖ ।
ପଚ୍ଛେ ଯେମନ୍ତେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଲୋକ ।
ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କର ସେବା କରିଥିବୁ ।
ଶତ୍ରୁରସଙ୍ଗରେ କେରେ ପ୍ରୀତି ନ କରିବୁ ।
ତ୍ୟାଗୀ ଲୋକ ସଙ୍ଗେ ଘେନ ନ ଭାଇବୁ କଛି ।
ଏସନ ବୁଦ୍ଧିରେ ମନ ଅନେକ ଯେ ଅଛି ।
ଦଣ୍ଡିଆ ରଖିବେ ନେଇ ଦଣ୍ଡ ସିଂହାସନ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ବାଇ ବାବୁ ନ ଦେବୁ ଶାସନ ।
ସୁଜନ ଲୋକେ କରିବୁ ଗଡ଼େ ଅଧିକାଶି ।
ଏକଥାମାନ ବାବୁରେ ମନେ ଥିବୁ ଧରି ।
ବଣିଜାରଲୋକଙ୍କୁ ନଯୋଗେ କରଗିବୁ ।
ପରଦେଶ କଲକ ଡ଼ଗର କରଗିବୁ ।
ସେ ଯାହା କହିବ ତାହା ବୁଝିବୁଝି ପଡ ।
ଦଣ୍ଡ ସାମ ରେଦ ଆଦ କହିବ ସାମନ୍ତ ।
ଯାହାର କଥାରେ ବହୁ ଜନ ଅସି ମିଳ ।
ବଳପଡ ତାହାକୁ କରିବା ମନେ ଭାଳ ।
ଗଉଡର କରଡନ ଦେବୁ ଶେଷ କରି ।
ତେବେ ସମରେ ପଶିବେ ହୋଇ ଅଗସର ।
ମାଗନ୍ତାଜନଙ୍କୁ ଊ ନ କରିବୁ ନରାଶ ।
ତେବେ ସେ ଖୀରଡ ରହିଯେ ଦଶଦଶ ।
ଅଲୋଡ଼ା ମିତ ବାବୁରେ ନଲୋଡ଼ି କରଣ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଶରେ ଊ କରିବୁ ବରଣ ।
ଗଡ଼ରେ ଥିବ ଯେଉଁ ସକଳ ସଙ୍ଗାବଥି ।
ମତ୍ତସିଂହ ଜାଣି ଯୋଦ୍ଧା ହେବେ ମହାଯୋଥି ।
ଅସ୍ତ୍ରାନେ ବସି ଲୁଚିବୁ ଯାକଡ ବଧାନେ ।
ପାଏଙ୍କୁ ଘେନ ବଶ୍ୱର କରିବୁ ଗୋପନେ ।
ଗଣ୍ଡେ ସଜ୍ୟରେ ରଖିବୁ ଦେଖି ଯେଉଁଜନ ।
ଦୋଷାଧିପଣକୁ ସେହି ହେବ ସେ ଭାଜନ ।

ଦୁଷ୍ଟଜନମାନଙ୍କୁ ନ ରଖିବୁଟି କ୍ଷଣେ ।
ଅନ୍ଧାର ବଢ଼େ କାଳେ ନ ଜାଣିବେଟି ଜନେ ।
ଯଜ୍ଞ କରିବୁ ତୁ ଶୁଦ୍ଧ କାଳବେଳ ଜାଣି ।
ଦେବ ପିତୃଙ୍କୁ ତୋଷିବୁ ଦେଇ ଫୁଲ୍‌ପାଣି ।
କଳାଜ୍ଞନମାନଙ୍କୁ ପରତେ ନ କରିବୁ ।
ବପିନେ ପଶିଣ ତୁହ୍ନ ମୃଗଲୁ ମାରିବୁ ।
ଅବର ଅଟଇ ଅନେକ ଯେ ଗଳ୍ପମାତ ।
ସମସ୍ତ କହିବେ ତୋତେ ଏ ବଶିଷ୍ଠ ଯତ ।
ଏସନ ସମସ୍ତେ ମଉଳଲା ଯେ ଅସ୍ଥାନ ।
ଯେ ଯାହାର ପୁରକୁ ଗଲେକ ସଜ୍ଜନ ।
ଏଥୁ ଉତ୍ତରେ ମଣ୍ଡିତ ନଗର ଯେ ପୁର ।
କସ୍ତୁରୀ ଲେପନ କରନ୍ତି ଯେ ଘର ଘର ।
ତୋରଣ ଲମ୍ବାଇଲେ ଯେ ମୁକୁତାର ମାଳ ।
ନଗର ଉତ୍ସବରେ ଯେ ବାଜେ ଘାର ତୂର ।
ମଙ୍ଗଳ ବଧାନ ଯେ ସବୁର ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ବସିଅଛୁ ହୋଇ ମାଳେ ମାଳେ ।
ନଗ୍ନ ନର ନାଗ୍ନୀ ଯେ ବବଧ ବେଶ ହୋଇ ।
ହରଷେ ରଙ୍ଗରେ ମିଳ ହାଟ ବାଟେ ଯାଇଁ ।

(୨)

ରାମ-ବନବାସ

ଜାନଙ୍କୀର ପୁରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତ ।
ଦେଖି ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କଲେ ମହାସନ୍ତ ।
ରଘୁନାଥ ବୋଲନ୍ତ ଗୋ ବଇଦେହ ଶୁଣ ।
ପିତା ମୋତେ ବନକୁ ଗୋ କଲେକ ପ୍ରେରଣ ।
ଚଉଦ ବରଷ ଘୋର ବନେ ମୁହିଁ ଥିବ ।
କନମୂଳ ଅହାରରେ ଦନ ଗୋ ବଞ୍ଚିବ ।
ଉରତ ରଜା ହୋଇବ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରେ ।
କେକଈ ଜନନୀଙ୍କର ଉପାସ୍ତେ ବୁଦ୍ଧିରେ ।
ତୁ ସଖି ତାହାଙ୍କୁ ସେବା କର ଏଥି ଥିବୁ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ଅନ୍ତର ତ ନ ଧରିବୁ ।
କାହାର ସଙ୍ଗତେ ତୁ ଗୋ ନ କରିବୁ କଳ ।
ତୋତେ ତୁହ୍ନ ରକ୍ଷା କରିଥିବୁ ମଉଥିଲ ।

ଆମ୍ଭର ଶୁର ଅଗ୍ରଧୁନ୍ଦ୍ରୁ ବସି ନଡ ।
ଏସନ ଶୁଣିଣ ଯେ କହନ୍ତୁ ସୀତା ସତୀ ।
କପାଇଁ ଜ୍ଞାନାଥ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଲ ଯେ ବାଇ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲେ କ ମୋର ପ୍ରାଣ ରହ ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ନମିଷକ ବହ ଯେ ନ ଯାଇ ।
ଏ ତୁମ୍ଭର ଅଙ୍ଗର ମୁଁ ହୋଇ ଥାଇ ଛଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେତ ନ ଲେଡ଼ ଯେବେ ନେଇ ।
ଅବଶ୍ୟ ମରବ ନାଥ ମୁହିଁ ବସ ଖାଇ ।
ଯେବଣ ଦନରେ ତୁମ୍ଭେ ମିଥିଲକୁ ଗଲ ।
ସେ ଦନ ଭିତରେ ଶିବ ଧନୁ ଭଗ୍ନ କଲ ।
ସେ ଦନୁ ମୋର ପ୍ରାଣକୁ ରଖିଲ ଅକର୍ଷି ।
ଅନୁକ୍ଷଣେ ଥାଅ ତୁମ୍ଭେ ମୋ ହୃଦୟେ ବସି ।
ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ବନରେ ପାଇବ ଯାଇଁ ଦୁଃଖ ।
ମୁହିଁ ଏଥି ଥାଇଁ ନାଥ ପାଇବ କ ସୁଖ ।
ଶ୍ରୀରମ ବୋଇଲେ କହୁ ନ ଜାଣୁରେ ସହ ।
ବନ ବାସ କଷ୍ଟ ତୁ ଗୋ ନ ପାରବୁ ସହ ।
ବନ ପଦ୍ଦତରେ ଅମ୍ଭେ ଯିବୁ ନରନ୍ତର ।
ଜୀବ ଜନ୍ତୁମାନେ ଗୋ ଅନେକ ଭୟଙ୍କର ।
ବନେ କ ଓଇଦ କ ଗୋ ଯିବା ଯେ ଅସିବା ।
ଚଉଦ ବରଷ ଘୋର ବନସ୍ଥେ ବଞ୍ଚିବା ।
ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା ପୁରେ ଉରୁ ଚଏପଟ ଦେଖି ।
ଦେହ ଧରବୁ କେମନ୍ତେ ତହିଁ ଶଶିମୁଖି ।
ତୋହ୍ନର କଷ୍ଟରେ ହେବ ମୋର ମନେ ଚନ୍ତା ।
ଏ କଥାକୁ ମନ ମଧ୍ୟେ ନ ଧର ଗୋ ସୀତା ।
ଶାଶୁଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ତୁ ଗୋ ଅବରତେ ଥିବୁ ।
ଚଉଦ ବର୍ଷେ ଅଇଲେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିବୁ ।
ଶ୍ରୀରମଙ୍କ ମୁଖୁ ସୀତା ଶୁଣି ଏ ବଚନ ।
ବୋଇଲେ କ୍ରୋଧରେ ଅଷି କର ଅନଥନ ।
ପିତା ମୋର ସତ୍ୟ ବାକ୍ୟେ ସମର୍ପିଲ ତୋତେ ।
ତୁ କପଁା ସ୍ୱାମୀ ନଗଣ କରୁଅଛୁ ମୋତେ ।
ତୁମ୍ଭେ ସ୍ୱାମୀ ନଣ୍ଟେ ଯେବେ ହେବ ବନବାସୀ ।
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭ ପାଦର ଯେ ଦାସୀ ।
ମୁହିଁ ଏଥେ ଥାଇଁ ଦେବ ଗ୍ରହିବ କା ମୁଖ ।
ମୋତେ ସଙ୍ଗତରେ ନଥ ଯହେ ପଦ୍ମମୁଖ ।

ମୁଁ କର୍ପା ଏଥେ ରହିବ ତୁମ୍ଭେ ଶତ ଗଲେ ।
ନଷ୍ଟେ ପ୍ରାଣ ହରିବ ଜାଣିଥାଅ ତଲେ ।
ନଷ୍ଟେ ସ୍ତ୍ରୀ-ହତ୍ୟା ଯେ ଘେନିବ ରଘୁରାଜ ।
ତୁମ୍ଭେ ସଙ୍ଗେ ବନକୁ ନ ନେବ ଯେବେ ଅଜ ।
ସୀତାର ଏପରି ନିଷ୍ଠୁର ବାଣୀ ଶୁଣି ।
କରେ କର ଦେଇ ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ ରଘୁମଣି ।
କୁହ୍ନସି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଗୋ ମୋହର ପ୍ରାଣସଖୀ ।
ତୋତେକ ଉପେକ୍ଷି ସଖି ଯାଇପାରେ ମୁହିଁ ।
ଜନକ ମହାରାଜ ଯେ ଦେଲେ ସତ୍ୟ ମନେ ।
ନଷ୍ଟପ୍ରି ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋ ତୋତେ ନେବ ଘୋର ବନେ ।
ନିଜ ପତ ବଚନେ ହରିପ ଶୁଭକେଶୀ ।
ଉନ ଜଣେ ଏକମନ ହୋଇ ରହିଁ ବସି ।
କୌଶଲ୍ୟାପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ପୁଣି ଅସି ।
ନମସ୍କାର କର ଯେ କହନ୍ତି ରଘୁବର୍ଯ୍ୟ ।
ଯିବ ମାଗୋ ବନେ ସୀତା ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଘେନ ।
ଶୁଭ ଚତ୍ତରେ ଗୋ ଅଜ୍ଞା ଦେବାକ ଜନମା ।
ଶୋକେ କଉଶଲ୍ୟା ସୀତାଙ୍କୁ ଯେ କୋଳେ ଧର ।
ଶଶ୍ୱରକୁ ଅଭିବାଦି ବଚନେ ଉଥର ।
ତୁ ଦେଖ ଜାନକୀ ଗୋ ଶୀଘ୍ରମ ସଙ୍ଗେ ଯିବୁ ।
ଅପୂଜ ପଦାର୍ଥ ଗୋ ଦେଖିଲେ ନ ମାଗିବୁ ।
ସ୍ୱାମିକ ଶତ ନ ଯିବୁ ଅନସ୍ଥାନେ କାହିଁ ।
ଭର୍ତ୍ତା ସେବା କରୁକୁ ଗୋ ବନସ୍ଥୀ ଯେ ହୋଇ ।
କନ୍ଦମୂଳ ଯେଉଁ ବନ ଯାହା ଗୋ ପାଇବୁ ।
ଅଗ ବନକୁ ଥୋକାଏ ତହିଁ ଥୋଇ ଖିବୁ ।
ନ ପାଇଲ ବନରେ ସେ ରଖିବ ଯେ ପ୍ରାଣ ।
ଏକଥା ସୀତା ଗୋ ତୁହ ତଥ୍ୟ କର ଜାଣ ।
ସ୍ୱାମୀକ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ନୋହୁବୁଟି ଅଗୋ ମାଏ ।
ଯେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭର ଭଲ ରହିବ ଗୋ କାସ୍ୟ ।
ସେ କଥାକୁ ଜାଣିଣ ତୁ ଖିବୁ ସେବା କର ।
ସେ ତୋହର ପ୍ରାଣର ଅଝଇ ଅଧିକାଶ୍ରୀ ।
ତୁ ତାହାର ଜୀବନ ଯେ ଅଟୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ।
ଯେମନ୍ତେ ଶ୍ରୀରମ ବନେ କୁହ୍ନଇଁ ଦୁଃଖୀ ।
ସେ କଥା ବଗିର ଖିବୁ ଅଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭଠାରୁ ରମର ଯେ ଅନପ୍ରିୟା ନାହିଁ ।

ତୁ ତାହାର ପରଣୀ ମା ସେ ତୋହର ସାଇଁ ।
ଚଉଦ ବରଷ ବଞ୍ଚ ଅରଣ୍ୟରେ ଯାଇଁ ।
ଅମ୍ଭେ ତାର ମାତା କଞ୍ଚେ ନୋହୁଲୁ କାରଣୀ ।
ମିନ୍ତେ ଯେ ବୋଲଉ ଅମ୍ଭେ ଗଚ୍ଚା ପାଣ୍ଡରଣୀ ।
କାହିଁକ ପିବଇଁ ମୁହିଁ କରବଇଁ କପ ।
ଖାଇଣ ମରବ ମୁଁ ଯେ କାଳକୂଟ ବପ ।
ବୃଦ୍ଧକାଳରେ ଯେ ଏକ ପୁତ୍ର ପାଇଥିଲ ।
ଦଇବର ବଳେ ତାକୁ ବନେ ହରାଇଲ ।
ଏଗମ ବନକୁ ସିବ ଧାତା ଏହା କଲା ।
ବାଳକ କାଳରୁ ପୁତ୍ର ମୋର କୋଳେ ଥିଲା ।
ବନକୁ ଯାଅ ଗୋ ଦେଗ ଜନକ-କୁମାରୀ ।
ରହିବ ବନସ୍ତ୍ରେ ସ୍ୱାମୀ ପାଦ ସେବା କରି ।
ପତିବ୍ରତା ସଙ୍ଗେ ଲେଖା ହୋଲୁ ତୁହ ଜାଣି ।
ତୋହର ନାମ ପ୍ରତ୍ୟେ ପୁନରବେ ପାଣି ।
ସତ୍ତା ସାଧ୍ୱୀରେ ଗଣା ହୋଇବୁ ଗୋ ମାତ ।
ପରମ ସାଧ୍ୱୀ ବୋଲ ବୋଲବେ ଜଗତ ।
ଏମନ୍ତେ କୌଶଲ୍ୟା ଯେ ବହୁତ ଉଥରଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ହକାର ଯେ ଅନେକ କହିଲା ।
ଯାଅ ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରାମକୁ ସେବ ଥାଅ ।
ଦୁଃଖ କାଳରେ ଯେ ଏକା ସଙ୍ଗେ ଦନ ନଅ ।
ଶ୍ରୀରାମ କୋପିଲେ ବାବୁ କୋପ ନ କରବୁ ।
ସୀତା ଦୋଷ କଲେ ବାବୁ ଦୋଷ ନଧରବୁ ।
ଏତେବୋଲ ଶ୍ରୀରାମଭଇ ଦେଗ ଧଇ ।
ଜନ ଜଣଙ୍କର ମୁଖ ଆଘ୍ରାଣ ସେ କଇ ।
ଶୁଭଯୋଗେ ଯାଅ ବାବୁ ପିତା-ସତ୍ୟ ରଖ ।
ବାହୁଡ଼ିଣ ଅସି ଯେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ପଛେ ଦେଖ ।
ଏହାକହୁ କୌଶଲ୍ୟାର ନେଣ୍ଟୁ ବହେ ନୀର ।
ସମସ୍ତ ମାତା ମାନେ ଯେ ମନରେ ଆକୁଳ ।
ମନ୍ତ୍ରୀର ମନରେ ଯେ ବହୁତ ହରଷ ।
ମୋତେ ଯେ ପାଇଲା ଏବେ ଯାଉ ବନବାସ ।
ସୁରଗଣେ ସ୍ୱର୍ଗ ପୁରେ ବଖାରଣ୍ଟ ଥାଇ ।
ଚଉଦ ବର୍ଷେ ରାବଣ ଜୀବ ଯେ ନାହିଁ ।
ଏଥିଉତ୍ତରେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ ଜନ ।
ବାହାର ହୁଅନ୍ତ ଶୁଭ ଅନୁକୂଳ ଯେନ ।

ଦଶରଥ ରାଜାକୁ କରନ୍ତି ଦରଶନ ।
ଦେଶିଣ ରାଜାର ଯେ ଦହଇ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ।

(3)

ଗୁହ୍ନକର ମିଳନ

ରଥରେ ବସିଣ ରମ ତଡ଼ତ ଯେ ଗଲେ ।
ସରସ୍ୱତୀ ନଦୀତୀରେ ଭକ୍ଷଣେ ମିଳଲେ ।
ତାହା ପାର ହୋଇ ପଶିଲେ ସେ ଘୋର ବନ ।
ଗଙ୍ଗାନଦୀ-କୂଳେ ରମ ହୋଇଲେ ଭକ୍ଷଣ ।
ଶୃଙ୍ଗବେର-ପୁର ଅଟେ ତହିଁର ନକଟ ।
ଗୁହ୍ନ ନାମେ ଶବର ବସାଇ ତହିଁ ରାଜ୍ଯ ।
ସେ ଶବର ଅଟଇ ଯେ ଶ୍ରୀରମ-ମଇତ୍ର ।
ଶ୍ରୀରମ-ପାଶେ ମିଳଲା ଅସି ସେ ତୁଇତ ।
ସଙ୍ଗରେ ବଳ ତାହାର ଯେନ ଅପ୍ରମିତ ।
ବପଣ୍ଡିତ ବେଶ ଯେ ସେମାନେ ମେଲନ୍ତତ ।
କଣ୍ଠରେ ତାଡ଼କ ଯେ ବନ୍ଧଅ ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ।
ଲଲାଟର ଶୋଭାକୁ ଯେ ଗୁଞ୍ଜ ମାଳୀ ରଞ୍ଜି ।
କେ ଘୋଷା ଯାଉଛୁ କେହୁ ବାହେ ଯୁଡ଼ା ବାନ୍ଧ ।
କାହାର ବେଣୀ ଅଛଇ କେହ ମୁଣ୍ଡ ବାନ୍ଧ ।
ପିଠି କଚଳ କାହାର ଲମ୍ବିଅଛୁ ଚୂଟ ।
ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ସୁନ୍ଦର ବଣେ କାହା ଜଟ ।
କେ କାଶୀ କଉଡ଼ିମାନ ମାଳ ମାଳ କର ।
ଶରଧା ନମ୍ରେ କେ କଟିରେ ଅଛୁ ଉର ।
କାହାର ବାହୁରେ ଯେ ଝଟର ରଙ୍ଗ ସୂତା ।
ଅଜଗର ଚର୍ମ କାହା ଗଳାରେ ପଇତା ।
ନାକ ଫୋଡ଼ି ପିତ୍ତଳ ମୁଦ ଉର ଅଛଇ ।
ଲୁହା ସିକୁଳି କାହାର ଭୁଜରେ ଶୋହଇ ।
କାହାର ଶିରେ ଝୋପର ମୟୂରର କଣ୍ଠା ।
ଭାଲୁକର ଚର୍ମ କେହୁ ମଣ୍ଡିଅଛୁ ଅଣ୍ଟା ।
କାହାର ଅଣ୍ଟାରେ ଘଣ୍ଟା-ମାଳ ଧୁନକର ।
କାହାର ଚରଣେ ଘୁଣି ବାଜଇ ପାଗୁଣ୍ଡା ।
ଖାଙ୍କର ବେଶ କାହାର ଉମା ଅଛି ।
ଭଲ ଭଲଲୋକେ ଯେ ଡରନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ।

କାହ୍ନାର ନଶ ଅରକ ଦେହ୍ନରେ ଲାଗଇ ।
ପିଙ୍ଗଲ କେଶ ଦେଖିଲେ ମନେ ତ୍ରାସ ପାଇ ।
କାହ୍ନା ନାକ-ଘୁଡ଼ାରେ କାହ୍ନାର ଦଶେ ବାଲ ।
ଉହିଁ ଗୁନ୍ଥା ହେଲା ପାସ୍ୟେ ଦଶେ ଗୁଞ୍ଜାମାଳ ।
ଦେହ୍ନର ଗୋମକୁ ଯେ ଦେଖିଣ ଉତ୍ପ କଉ ।
କାହ୍ନାର କାହ୍ନାର ଜ୍ୱପା ବୁହିଁ ନ ପାଉ ।
କାହ୍ନାର ବାଲରେ କେହୁ ଇଝ ପାରୁ ଅଛୁ ।
ଝଣ୍ଡି ଝଣ୍ଡି କଉ ଘୋଡ଼ି ମାଂସ କେ ଖାଉଛୁ ।
ବଭୂତରେ ବଲେ୍ପନ କାହ୍ନାର ଶଙ୍କର ।
ଗବ ଢେଲେ୍ କାହ୍ନା ମୁଣ୍ଡବାଳ ଜର ଜର ।
କାହ୍ନା ଶଙ୍ଖରରେ ଶୋଭା ପାଏ ଚଝା ଗୁଣ୍ଡି ।
ରଙ୍ଗ ମାଟି ଘେନ କେ ଶଙ୍ଖର ହୋଏ ମଣ୍ଡି ।
କେହୁ ଲଝା ଗୁଡ଼ିଅଇ ହୋଇଥାଏ ପାଏ ।
ହାଣ୍ଡ ଉଙ୍ଗା ଡ଼ାଲକୁ ଯେ ଭଙ୍ଗିଣ ଥୋକାଏ ।
ଧାଗଣା କାଠର କେହୁ କଉଣ କୋଦଣ୍ଡ ।
ଗୋରୁ ଚମଉଣ ଯେ ନାହ୍ନାଳ ବେନ କାଣ୍ଡ ।
ଏକକରେ କୁଠାର କେ ଧନୁ କରେ ଘେନ ।
କେ କରେ ଘେନ ଅଚ୍ଛଇ ଉଙ୍ଗା ଡ଼ାଲ ବେନ ।
ମୁଷଳ ମୁଦ୍ଗର ଶର ଯାଠିକ ପହାର ।
ଶିକଳ ଲଗାଇ କେହୁ କୁକୁରକୁ ଧର ।
ଅଙ୍ଗାର ମେଖଳା କେହୁ ହିଙ୍କିଣ ଝୁଙ୍କଣ୍ଡ ।
ଘୁଣୀରବୁ କାଣ୍ଡକେ କାଢ଼ିଣ ଝଲଖଣ୍ଡ ।
କାରଗିର କରଇ କେ ଦାଝେ ଯାଉ ଯାଉ ।
ମାର ମାର ବୋଲ କେ ଯୁଝଣ୍ଡ ଧାଉଁ ଧାଉଁ ।
ଦଶ ଲକ୍ଷ ପଦାତି ଘେନଣ ଗୁହ୍ୟ ଘର ।
ଦରଶନ କଲା ଅସି ଶ୍ରୀରମ ପତ୍ତର ।
କର ଯୋଡ଼ିଣ ରମଙ୍କୁ ପତ୍ତରଇ ବାଣୀ ।
କେବଣ କାରଣେ ଏହ ବେଶେ ରପ୍ତମଣି ।
ଶ୍ରୀରମ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ମୋହର ସଖା ।
ଯେବଣ କାରଣେ ମୁଁ ଯେ ଅଇଲଁ ଏକା ।
ପିତା ଦଶରଥ ମୋତେ ରଜ୍ୟ ଦେବା କଲା ।
କେକଈ ଜନମା ଭାହ୍ନା ପିତାକୁ ମାଗିଲା ।
ଚଉଦ ବରଷ ମୁଁ ବୁଲିବ ଘୋର ବନେ ।
ଭରତ ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ପାଇବ ବଧାନେ ।

ତେଣୁ ସେ ତ୍ରୋ ମରଣ ପଇଲୁ ଘୋର ବନେ ।
ସଙ୍ଗତରେ ସୀତା ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏ ବେନ ଜନେ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର ଯେ ବାହୁଡ଼ଇ ନେବ ଏବେ ରଥ ।
ଅମ୍ଭେ ଅଞ୍ଚପ୍ କରବୁଁ ବନ ପରବତ ।
ଶୁଣିଣ ସେ ମନ୍ତ୍ରା ବ୍ୟଥା ପାଇଲା ଶବର ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ହୋ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ବୋଲକର ।

(୫)

ରାମଙ୍କ ଚିତ୍ରକୂଟ-ପ୍ରବେଶ

ଚିତ୍ରକୂଟ ସେଠାବକୁ ଅଛୁ ପାଞ୍ଚ କୋଶ ।
ସାତ ଘଡ଼ମାନେ ତହିଁ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଦେଖିଲେକ ସେ ପବ୍ବତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସଙ୍ଗ ।
ମଞ୍ଚ କଇଁ ସ୍ୱର୍ଗ କବା ସ୍ୱର୍ଗ କଇଁ ମଞ୍ଚ ।
ଅତି ଅଗମ୍ୟ ସେ ସ୍ଥାନ ବଇକୁଣ୍ଠ ସମ ।
ସନ୍ତୋଷ ମନ ହୋଇଲେ ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଅପୂଜ ପାଷାଣ ତାକୁ ସମ ସର ନାହିଁ ।
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଜାତ ହେଉ ଅଛୁ ତହିଁ ।
କେବଣ ଠାବରେ କଂସା ହୁଏ ଉତପନ ।
କେବଣଠାବରୁ ରୂପା ହୁଅଇ ଜନମ ।
କାହିଁ ସ୍ଫଟ୍ଟ ମାଣିକ୍ୟ ଯେ ମାଳ ଉପୁଜଇ ।
କେବଣ ପଥର ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଫଟ୍ଟିକ ଅଟଇ ।
କାହିଁ ପୋହଲା ଯେ କାହିଁ ବଇଦୂର୍ଯ୍ୟ ଜାତ ।
କାହିଁ ପୁଷ୍ପରାଗ କାହିଁ ମର୍କତ ସଂଜାତ ।
କାହିଁ ମୁଗୁନ୍ଦ ପଥର କାହିଁ କାଇମାଟି ।
କାହିଁ ଶିଲାଜତୁ ହରତାଳ ଯେ ଭୁକୁଟି ।
କାହିଁ ମଣି ଶିଳ କାହିଁ ପିଙ୍ଗଳ ଶଇଳ ।
କାହିଁ ଶଙ୍ଖମଲ୍ମଲ୍ ପଥର ପ୍ରବାଳ ।
କାହିଁ ଉମ୍ବା ସୀଂସା କାହିଁ ଝାଙ୍ଗଣା ସଂଜାତ ।
କେବଣଠାବରୁ ରତ୍ନ ହେଉଅଛୁ ଜାତ ।
କେବଣ ପଥର ଯେ ସିନ୍ଦୂର ବର୍ଣ୍ଣ ଦଶି ।
କେବଣ ଶୀଳା ଗୋଟି ଯେ ଦର୍ପଣ ସଦୃଶୀ ।
କେବଣ ଶିଳା ନନଇ ଦେବତାର ଜ୍ୟୋତ ।
କେବଣ ଠାବେ କୁଙ୍କୁମ ନର୍ମଳ ଯେ ଦ୍ୟୁତ ।

କାହିଁ ଗିରି ବଡ଼ି ଯାଉଅଛୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁଁ ।
ସୁମେରୁ ପରଯ୍ୟ ମୋହ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶଇ ।
କେବଣ ଶିଲା ଚକ୍ରଣ ଅତି ମନୋହର ।
ଅତି ମନୋରମ ଗିରି ଦଶଇ ସୁନ୍ଦର ।
ପାରଜାତ ପୁଷ୍ପ ଯେ ଦଶଗ୍ରି ପଗ୍ରି ପଗ୍ରି ।
ନାଗେଶ୍ୱର କରମଙ୍ଗା କଦମ୍ବ ଅଛନ୍ତି ।
ପାଟଳୀ ଯେ ପାଳଧୂଆ ସିମୁଳ ମନ୍ଦାର ।
ଚମ୍ପକ ରଙ୍ଗଣୀ ଯେ କଞ୍ଚନ କନଅର ।
କାହିଁ ଛୁରପନା କାହିଁ ପୁନ୍ନାଗ ବକୁଳ ।
ଚମ୍ପା ଅଗସ୍ତି ଅଶୋକବୃକ୍ଷ ମାଳ ମାଳ ।
ଜାଇ ଯୂଥି ତଗର ଯେ ମଲ୍ଲୀ ବଣମଲ୍ଲୀ ।
ଦମ୍ପଣା ମରୁଆ କୁନ୍ଦଲତା କୁରୁବେଳି ।
ମଧୁକ କେତକୀ ବୃକ୍ଷ ଶୋଭା ଅନୁପମ ।
କନକଚମ୍ପା ଦୁଦୁଗ୍ଧ ଜାମୁ ଯେ ଉପାମ ।
ଅଁଳା ହରଡ଼ା ଜମ୍ବୁ ଭାଇଆ ପଳାଶ ।
କରଞ୍ଜ କଞ୍ଚନ ବେଣ କୋରେଇ ଡାଲୀଶ ।
ବଇଁଚ ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ପିରଖ ଯେ କସି ।
ମଙ୍କୁସାର ଶିଶୁପ ଯେ କେନ୍ଦୁ ବେଲ ନିଶି ।
ଆମ୍ବ ଦାଗ୍ରକ୍ଷ ଖଜୁଗ୍ରା ପଣସ ଓଣସ୍ତ ।
ଏସନେକ ବୃକ୍ଷମାନେ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତ ।
ଇପ୍ତ୍ର ସୁନାଗ୍ରି ଅଉ ସେହ୍ନ ବରୁଣ ।
କଇଥ ଯେ କରମଙ୍ଗା ଝଲ୍ଲ ଅଛୁ ଜାଣ ।
ଆମ୍ବଡ଼ା ଲେମ୍ବୁ କମଳା ରଙ୍ଗଣୀ ତଗର ।
କାମିନୀ ହରଗଉରୀ ନଡ଼ିଆ ଅପାର ।
ପାଣି ଅଁଳା ଯେ ସାନ ସାନ ଅମ୍ବ ତରୁ ।
ତାଳ ଶାଳ ପିୟାଶାଳ ଧପ ଉଦମ୍ବରୁ ।
ଲେମ୍ବଳ ମହୁଲ କେତେ ଶାହାଡ଼ା ମହୁଲ ।
ପିଚ୍ଛଳ ପିଅଗ୍ର ଅତ ନେଉଅ ଜମ୍ବିଲ ।
କରମ୍ବାର ବରକୋଳ ବବଧ ପ୍ରକାରେ ।
ଗୁଆ ରଣ ଗୁଣା କେତେ ଅଛୁ ସେ ବନରେ ।
ବାହାଡ଼ା ଗୁଲୁଞ୍ଚ ଲତା ଦୁଧ ଯେ ତାରକ ।
ପିପ୍ପଲୀ ମଞ୍ଜଟ ନାନାବଧ ଗନ୍ଧ ବୃକ୍ଷ ।
ଲବଙ୍ଗ ଚନ୍ଦନ ଜାଇଫଳ ପତ୍ର ପତ୍ର ।
ଅଗର ଗଣ୍ଡିଅନା ଯେ ଅପାର ଅଛନ୍ତି ।

କାକୋଳ କୋରୁଆ ହଇଁ ବୃକ୍ଷ ଏଲାଇଚ ।
ଅଣଗନ୍ଧା ସପୁଣ୍ଡି ଯେ କଦମ୍ବ କାଇଁଚ ।
କାହିଁ ଡାଲଚନ ବୃକ୍ଷ କାହିଁ ଡେଙ୍ଗପଣ୍ଡ ।
ଏସନେକ ବୃକ୍ଷରେ ସେ ବସିନ ପକ୍ଷୀ ।
ସିଂହ ଗଜ ଭଲ୍ଲୁକ ଅଛନ୍ତି ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ।
ମୃଗ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ମଇଁଷି ଅପାର ଅଛନ୍ତି ।
ଗଣ୍ଡା ଗସ୍କୁଲ ଖୁରୁଣ୍ଟି ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ମୃଗେ ।
ଚରନ୍ତି ହରଣୀ ବାହୁଟିଆ ଏକସଙ୍ଗେ ।
ବଣ ଗୋରୁ ବଣ ମୂଷା ମାର୍ଜ୍ଜାର ବଇଆ ।
ଶଶା ଶାଳୁଅପଡଙ୍ଗା ଶିଆଳୀ ବଲୁଆ ।
ଶୁକ ଶାଗ୍ କାକରୁଆ ଗୁବ ପନ ପନ ।
କୋକଳ ଭାଷନ୍ତି କ ବସନ୍ତ ମଧୁବନ ।
କୁମ୍ଭାଟିଆ ଡାହୁକ ଯେ ମୟୂର ଉତ୍ତଗ୍ଗି ।
ବକ ଶାମଳ ପାରୁଆ ବାଦୁଡ଼ୀ ଗୁଣୁଗ୍ଗି ।
ଚକ୍ରବାକ ରାଜହଂସ ପାଟହଂସ କୁଅ ।
ହଲଦକସନ୍ତ ଗୃଧ୍ର ଭଲ୍ଲୁକ ମାଟିଆ ।
ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ପକ୍ଷୀମାନେ ଉଡ଼େ ଉଡ଼େ ଯାନ୍ତି ।
ହାରୁଣୀ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ ଅଛନ୍ତି ଯେ ହାଙ୍ଗ ।
ତାହାଙ୍କ ପଛରେ ଲଗି ଅଛଇ ଯେ ବାଘ ।
ଗଜଧାଡ଼ି ସଙ୍ଗେ ତାର ଅହାର ସଗ୍ଗ ।
ତାହାକୁ ରକ୍ଷନ୍ତେ ସେ ହୁଅଇ ମହାବଳ ।
ତେଣୁ ସେହୁ ନ ଛଡ଼ଇ ଗଜଙ୍କର ମେଳ ।
ଡେଣ୍ଡୋଇ କାକରଖାଇ ଡାମଗ ଯେ କୁକ ।
ବୃକ୍ଷେ ବସି ଗବୁଛନ୍ତ ହୋଇ ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ।
ଚଲୁଆ ଚକୋଇ ପକ୍ଷୀ ଜଳେ ଖେଲୁଛନ୍ତ ।
ମାଳକଣ୍ଠ ଚଢ଼ାଇ ଯେ ଗଗନେ ଉଡ଼ନ୍ତ ।
ବେଣୁ ବୃକ୍ଷେ ବସି ଅଛୁ କଜଳପାଟଆ ।
ପାଣି-ମଧ୍ୟେ ବୁଡ ଖେଲୁଛନ୍ତ ପାଣିକୁଅ ।
ଡେରୁଅ ବୃକ୍ଷରେ ବସି ଅଛନ୍ତ ବାଦୁଡ଼ୀ ।
ଶିଳା-ତଳେ ଲୁଚ ରହି ଅଛନ୍ତ ଘୁରୁଡ଼ୀ ।
କାପ୍ତା ଭରତଆ ପକ୍ଷୀ ଗୋବର ତଡେଇ ।
ବାସ୍ଥା ଘରଚଟିଆ ଯେ ହିଂସ୍ରିକା ଅଟଇ ।
ହିଂସ୍ରି ହିଙ୍କର ଯାବକ ଅଛନ୍ତ ବହୁତ ।
ଭଦରଦଇଆ ସାତଭାଇଆ ବସନ୍ତ ।

ବଣି ଗୁହ୍ମକାଇକା ଯେ ବକ ଶଙ୍ଖଚଲ୍ ।
ମଗ୍ଗଲ ସାରସ କାଣ୍ଡିବଗ ପଲ୍ ପଲ୍ ।
ମନାକ୍ଷୀ ନଦୀ ଯେ ବହଇ ଝର ଝର ।
ପଦ୍ମବନ ଥିବାରୁ ସେ ଦଶଇ ସୁନ୍ଦର ।
ପକ୍ଷିମାନେ ଖେଇବାରୁ ଜନ ମନ ହରେ ।
ପଦ୍ମ ଗନ୍ଧ ଲୋଭେ ଭଉଁ ଅଚ୍ଛନ୍ତ ଭ୍ରମରେ ।
କାହିଁ ମାଳ ଉତପଲ ଫୁଲ୍ ଅଛୁ ଫୁଟି ।
କାହିଁ ରକତ କୁମୁଦ ପୁଷ୍ପ କୋଟି କୋଟି ।
ସିଂହଡ଼ା କେଶର ଶଇବାଳ ଅଛୁ କାହିଁ ।
ପଙ୍କଜକୁ ବେଢ଼ି ନଦୀ ଯାଉଛନ୍ତ ବହି ।
ଦୁଇ କୂଳେ ବୃକ୍ଷେ ରହିଛନ୍ତ ପତ୍ର ପତ୍ର ।
ନାନା ଜୀବମାନେ ତହିଁ ଶୋଭା ପାଉଛନ୍ତ ।
ଜଳେ ଜଳଚଡ଼ାଇ ଯେ ଉଡ଼ନ୍ତ ବସନ୍ତ ।
ଏମନ୍ତ ବନ ଶୋଭାକୁ ଶ୍ରୀରମ ଦେଖନ୍ତ ।

(5)

ଭରତଙ୍କ ମାମୁଘର-ବାହୁଡ଼ା

ଭରତ କହଇ କଉଶଲ୍ୟା ପାଦ ଧଇ ।
ତୋ ମାତା ଏଥିରେ ଦୋଷ ନାହିଁ ଗୋ ମୋହର ।
ମନ ଜ୍ଞାନ ବାକ୍ୟେ ଯେବେ ଜାଣଇ ମୁଁ ଏହା ।
ରମ ବନ ସିବେ ହେବ ମୁଁ ଅଯୋଧ୍ୟା-ନାହା ।
ଏକଥାଟି ଯେବେ ମୁହିଁ ହୁଦେ ଥିବ ଧର ।
ଶ୍ରୀରମ ବନେ ଥିଲେ କ ମୁହିଁ ରଜ୍ୟ କର ।
ପୁଣ୍ଡ ନ ଥିବା ଲୋକ ଯେବଣ ଗତ ପାଇ ।
ଶ୍ରୀରମଙ୍କୁ ଯେବେ ମୋ ମନରେ ପାପ ଥାଇ ।
ସେହ ଗତ ମୋତେ ମାତ ହେଉ ପରପତ ।
ଯେହୁ ଅବା ହରଇ ଗୋ ପରସ୍ତ୍ରୀବଉ ।
ସେ ଲୋକର ମଲେ୍ଟି ଯେବଣ ପାପ ହୋଇ ।
ଶ୍ରୀରମଙ୍କୁ ଯେବେ ମୋର ମନେ ପାପ ଥାଇ ।
ତାହାର ପାପ ମୋହର ଦେହରେ ଗୋ ହେଉ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ସତ ହେଲେ ଏହା ଅନ ନୋହୁ ।
ଅକାରଣେ ପ୍ରାଣିକ ମାରନ୍ତ ଯେଉଁ ଜନ ।
ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବେନ ବେଳ କରନ୍ତ ତୋଜନ ।

ପଙ୍କ ଦନେ ସ୍ତ୍ରୀ ଭୋଗ କରନ୍ତି ଯେ ଜନ ।
ଯେକଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ପିଠି ଦଏ ସଂଗ୍ରାମେଣ ।
ଗର୍ଭବାସ ସ୍ତ୍ରିଙ୍କ ଯେ ବଲେଣ ହରଇ ।
ରବବାରେ ଅମିଷ ଯେ ଆହାର କରଇ ।
ଗଏକାଲେ କେଲଫଳ ଯେହୁ ଜନ ଖାଇ ।
ଅପଗ୍ରହ ସ୍ଥାନରୁ ଯେ ବୃକ୍ଷଲୁ କଟାଇ ।
ଉପଁସ ସଙ୍କଗ୍ରନ୍ତ ଯେ ଏକାଦଶୀ ଦନ ।
ତଇଲ ଅଙ୍ଗେ ଘେନଣ ଯେ କରନ୍ତ ସ୍ନନ ।
ସେ ପାପ ପାଇଗୋ ଶୀଘ୍ରମକୁ ମାପ୍ । ଥିଲେ ।
ଛ ମାସ ଅସ୍ପୃଶ ଏକଠାବରେ ରହିଲେ ।
ଖାରଚ ଉଗ୍ର କରନ୍ତ ଜାଣ ଯେଉଁ ଜନ ।
ମନରେ ଉଚ୍ଚନ୍ତ ହାଦେ ନ ଜାଣି ଯେ କର୍ମ ।
ମିଛ କଥା କହ ଗ୍ଟିକୁ କରନ୍ତ ଯେ ଜନ ।
ବାର ସଙ୍କଗ୍ରନ୍ତ ଯେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ଶାଲୀଅନ୍ନ ।
ଦେବତାଙ୍କୁ ନ ଦେଶି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ ।
ତୀର୍ଥ ଯାଇଁ ଅର୍ଚ୍ଚନା ନ କରେ ଯେହୁ ପ୍ରାଣୀ ।
ଆପଣାର କୁଟୁମ୍ବଙ୍କୁ ଯେହୁ ନ ପୋଷନ୍ତ ।
ପରବାସୀ ମାଲୁ ଯେହୁ ବଲେଣ ହରନ୍ତ ।
ଗୁଣ ଛଡ଼ିଣ ଯେ ଅବଗୁଣକୁ କରଇ ।
ପାଲଟା ଲୁଗାକୁ ଯେହୁ ଝାଡ଼ିଣ ପିନ୍ଧଇ ।
ଦେବତା ଅତଥିକୁ ଯେ ଅନ୍ନ ନ ଦଅଇ ।
ନଦୀର ତୀରେ ଯେ କେଶ ଝାଡ଼ିଣ ବାନ୍ଧଇ ।
ପାଦ ନ ପଖାଳ ଯେହୁ ଭୁଞ୍ଜଇ ଅହାର ।
ପୁଅକୁ ହିଂସା ଧରଇ ଯାହାର ମନର ।
ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ଯେ ଜନ କରଇ ବଶ୍ୱାସ ।
ନ ଦେଶି ପ୍ରାଣିଙ୍କି ଯେ ଦଅନ୍ତ ଅପଯଶ ।
ଲୋକ ଲୁଟି ମାରଇ ଯେ ଖଳ ବଳ ପଶେ ।
ଆପଣାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଯେ କହଇ ସୁମନେ ।
ସଭାରେ କନ୍ଦୁର ପକ୍ଷ ଘେନଇ ଯେ ନର ।
ନଏ ଡାକ କର ଯେ ବୁହଇ ଆଗୁଆର ।
ପାଣିରେ ବସ୍ତ୍ର ଫେଡ଼ି ଉଲଗ୍ନ ହୁଏ ଯେହୁ ।
ମଥା ନ ପୋଛଇ ଯେହୁ ମହାପାପୀ ସେହୁ ।
ଅନ୍ୟ ଜାତ ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗେ ଯେ ଜନ ରମନ୍ତ ।
ପରର ପଦାର୍ଥ ଯେହୁ ଲୁଟଇ ରକ୍ଷନ୍ତ ।

ଯେ ଆପଣା ଜାତିକ ଲୁଚ୍ଚାଇ ବଖାଣନ୍ତି ।
ବପ୍ର ହୋଇ ଯେବେ ଅସ୍ତ୍ର କରରେ ଧରନ୍ତି ।
କ୍ଷତ୍ରି ହୋଇ ଯେବେ କ୍ଷତ୍ରି ବଦ୍ୟାରେ ନ ପଶି ।
ଶୂଦ୍ର ହୋଇ ଯେବେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଧନ ଧ୍ୱଂସି ।
ବୈଶ୍ୟ ନ ଜାଣଇ ଯେବେ ବାଣିଜ୍ୟର ଗତ୍ତ ।
ପତ ପାଦେ ଯେବେ ପତ୍ନୀ ନୋହଇ ରକତ ।
ପିତାକୁ ପୁତ୍ର ଯେବେ ନ କରଇଁ ରପ୍ଟ ।
ପରଜା ପାଳନ ଯେବେ ନ କରଇ ରପ୍ଟ ।
ପାପାଣ୍ଡ ଜନଙ୍କର ଯେ ବଦନ ଚ୍ଚାନ୍ତ ।
ପୁଙ୍କାନା ଜନମାନଙ୍କୁ ଯେ ନନ୍ଦା କରନ୍ତ ।
ଦେବତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ କଳ ଭୋଜା ।
ଦେଉଳ ଡୋଳାଇ ନ ବସଇ ଯେଉଁ ଘଜା ।
ଶରଣ ନ ସମ୍ଭାବନ୍ତ ଯେବଣ ପୁରୁସ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯେବେ ନେଇଣ ବଳଇ ଗୋରସ ।
ଗୋରୁ ହଜଲେ ଯେ ନ ଖୋଜଇ ଉନ୍ନଦନ ।
ବସ୍ତୁକୁ ଉକତ ନ କରଇ ଯେଉଁ ଜନ ।
ସାଧୁଡ ଲୋକଙ୍କୁ ଯେହୁ ଅଦୋଷେ ଗଞ୍ଜଇ ।
ଦକ୍ଷିଣକୁ ମୁଖ କର ଯେ ଜନ ଭୁଞ୍ଜଇ ।
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କାଳରେ ଯେହୁ ନ ବଳଇ ଧାନ ।
ରଜାଙ୍କୁ ଯେବଣ ଜନ ବୋଲନ୍ତ ଏମାନ ।
ଆପଣାହୁ ବଡ଼ ଯୁବତୀ ସଙ୍ଗେ ଯେ ମାତ ।
ଓଦାବସନରେ ଯେହୁ ଦେବତା ଦେଖନ୍ତ ।
ପୁଣ୍ୟ କାଳେ ଯେଉଁ ଜନ ନ ବସନ୍ତ ଅନ୍ନ ।
ନୂଆ ଫଳ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ନ କର ଦେବାର୍ଚ୍ଚନ ।
ପୂର୍ବିଙ୍କୁ ଅର୍ଘ୍ୟ ନ ବସନ୍ତ ଯେବଣ ଜନ ।
ଲବଣ ନ ମିଶାଇ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ଯେହୁ ଅନ୍ନ ।
ଦେବତାଙ୍କୁ ଓଲଗି ଯେ ପୁଷ୍ପ ନ ପେନନ୍ତ ।
ପର ଦୁଃଖ ଦେଖି ଯେହୁ ହରଷ ହୁଅନ୍ତ ।
ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଘରେ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜିବାକୁ ଯେ ନ ଯାଇ ।
କନ୍ୟ ମାସେ ପିତୃଙ୍କୁ ଯେ ଅନ୍ନ ନ ବସଇ ।
ମିଶ୍ରକୁ ବଣ୍ଟାସ ନ କରନ୍ତ ସେଉଁ ଜନ ।
ଅନ୍ତରେ କପଟ ରଖି କହେ ଯେ ବଚନ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇ କରଇ ମଦର ଅହାର ।
ବେଦାସ୍ତ ବାହ୍ମଣ ହୋଇ କରେ ଅନାଚାର ।

ଯେ ହରଇ ବସୁଧନ ପାଙ୍ଗ ମଞ୍ଚା ତନା ।
ଯେଉଁ ଜନ ନ କରଇ ବସୁକୁ ବନ୍ଦନା ॥
ନଜ ଜନଙ୍କାକ ଯେହୁ କରଇ ରମଣ ।
ଗୋଦଣ୍ଡା ଭାଙ୍ଗି କରଇ କୁପି ଯେଉଁ ଜନ ।
ଏସନକ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯେହୁ ଥାଇ ।
ଏ ସବ ପ୍ରାପତ ଯେବେ ଗମେ କୃଷ୍ଣ ଥାଇ ॥
ଶ୍ରୀଗମଙ୍କୁ ଯେବେ ମୋ ମନରେ ଧ୍ରୁବ ମାସ୍ଥା ।
ଏତେ କୃତ୍ୟ କଲେ ମୋର ମାତା ଯେ କେକସ୍ଥା ॥

(୬)

ଭରତଙ୍କ ଭରଦ୍ୱାଜ-ଭେଟ

ଭୁମ୍ଭେ ଭ୍ରତ୍ୟାର ଏ ମୋହର ବୋଲ୍ ଶୁଣ ।
ଭୁମ୍ଭର ଏ ଥାଃକୁ ମୁଁ ଦେବଇଁ ଭୋଜନ ॥
ଯେ ଯାହାର ବାଞ୍ଛା ପୂଗେଇବ ଏହକ୍ଷଣି ।
ଭରତ ବୋଲଇ ମୁନଙ୍କର ବୋଲ୍ ଶୁଣି ।
ଅପରମିତ ମୋ ଥାଃ ଲୋକ ଯେ ବହୁତ ।
ତୋତେ କର୍ପା ପଙ୍ଗାଳ କରବ ତପୋବନ୍ତ ॥
ମୁନ ବୋଇଲେ ହୋ ଭୁମ୍ଭେ ନ ଜାଣ ଯେ କହୁଁ ।
ତପୋବଳରେ ଆମ୍ଭର ଭପାସ୍ଥ ଯେ ଅଛୁ ।
ଏତେବୋଲ ମୁନ ଗଲେ ମଢ଼ିଆରେ ପଶି ।
ବୋହ୍ନ୍ତ ପର ଅଗ୍ନି ସନ୍ନିଧେ ଯାଇଁ ବସି ॥
ଦକ୍ଷିଣ କରରେ ଜପ କଲେ ଘେନ ଜଳ ।
ତତକ୍ଷଣେ ନର୍ମାଣ ସେ କଲେକ ସକଳ ॥
ଭ୍ରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନକୁ ନୂଆ ନବର ଉଅସ ।
ଅବରଜନଙ୍କୁ ଯେହ୍ନା ଅନୁରୂପେ ବାସ ॥
ଗଜାର ନବରକୁ ମଣ୍ଡିଲେ ଯହ୍ନ କର ।
ବସ୍ତ୍ର ଗ୍ମର କୁଙ୍କୁମ ସବ ଅଛୁ ପୂର ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣର କଲଶ ଯେ ନେତର ଗ୍ମର ।
ତୋରଣା ଲମ୍ବାଇଲେ ମୁକୁତା ମାଳ ମାଳ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବାଡ଼ରେ ନାନାଚତ୍ର ଯେ ଲଖନ ।
କେବଣ ପୁର ଦଶଇ ଅରୁଣ ଯେ ବର୍ଣ୍ଣ ॥
କେହ ହଗୁଲ ବର୍ଣ୍ଣ କେ ସ୍ଫଟିକର ବର୍ଣ୍ଣ ।
କେବଣ ପର ହୋଇଛୁ ମର୍କତେ ରସାଣ ।

ଦେଶିଶ ତା ଭ୍ରତଗୀର ହୋଇଲା ହରଷ ।
ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁର କ ଦେବତାଙ୍କର ବାସ ।
ଏତେକ ବୋଇ ଯାଇଁ ସେ ଜଗତରେ ଉଠି ।
ଦେଶିଲାକ ନବରତ୍ନ ମଣ୍ଡପ ଯେ ଗୋଟି ।
ଗଜଦନ୍ତ ଖଟୁଲା ହୋଇଛ ତହିଁ ଦୋଳା ।
ତଳେ ପାର ଅଛନ୍ତ ଯେ ଚଉଦନ୍ତ ମାଳା ।
ଉପରେ ଶେଯାଇ ଅଛଇ ଯେ ଦବ୍ୟ ଶେଯ ।
ଦେଶିଶ ଭରତ ଘାର ହୋଇଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।
ଶ୍ୟନୁଆ କରଣ ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ପଟାନ୍ତର ।
ଚଉପାଶେ ମଣ୍ଡନ ଯେ ଶେତର ଶ୍ମର ।
ଭରତ ବୋଇଲା ଏ ଦେବତାଙ୍କ ଅସନ ।
ଶ୍ରୀରମ ଯେ ବସିବାକୁ ଏଥିରେ ଭାଜନ ।
ନମସ୍କାର କର ଭ୍ରତ କାହୁଡ଼ିଣ ଗଲା ।
ଆନ ପଲଙ୍କରେ ସୁଖେ ଶୟନ ଯେ କଲା ।
ଶତ୍ରୁଘନକୁଇଁ ଯେ ନବର ଶ୍ରର ଘର ।
ତହିଁରେ ରହିଲେ ଯାଇଁ ସୁମିତ୍ରା-କୁମର ।
ମାସ୍ୟାଲୋକେ ଅସିଣ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ନଅନ୍ତ ।
ଜାବାଲ କାଶ୍ୟପ ବାମଦେବଙ୍କୁ ରଖାନ୍ତ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର ସହିତେ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ତହିଁ ଗଲେ ।
ଯେ ଯାହାର ଅନୁରୂପେ ଥାଟେ ଠାବ ଦେଲେ ।
ତଇଲର ନଦୀ ଏକ ବହିଲାକ ତହିଁ ।
ଘୃତ ନଦୀ ଏକ ତାର ଥଲ କୂଳ ନାହିଁ ।
ଥୋକାଏକ ଦୂରରେ ବହଇ ନଦୀ ସୁରା ।
ପଙ୍ଗତ ସମାନେ ମାଂସ ବଖର୍ତ୍ତ ବଖର୍ତ୍ତ ।
ଅବଁଳା ହଲଦୀ ଗଦା ପଙ୍ଗତ ସମାନ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଯେ ଚତୁଃସମ ଅତ ଅନୁପମ ।
ପୁଷ୍ପମାଳ କୁଡ଼ କୁଡ଼ ତାମୂଳ ଭଙ୍ଗାଇ ।
ମାସ୍ୟାଲୋକମାନେ ଯାଚ ଦଅନ୍ତ ଯେ ନେଇ ।
ଜଣକୁ ଏଗାର ଜଣ ଲେଖାଏଁ ଯେ ନାଣ୍ଡି ।
ତଇଲ ଲଗାଇ ଦଏ କେ ମର୍ଦ୍ଦନ କର ।
କାହାକୁ ବା ପାଞ୍ଚସ୍ତିଆ କରନ୍ତ ଉମାଇ ।
କାହାକୁ ସ୍ନାନ କରାନ୍ତ ମିଳ ଷଡ଼ ବାଲୀ ।
ଦବ୍ୟ ବସନ ପିନ୍ଧାନ୍ତ କେହ ମନ ମୋହ ।
ଚତୁଃସମ ଲେପି କେହ ଗତ୍ର ଯେ ସଜାଇ ।

ନବରତ୍ନ ଖଣ୍ଡ କେହ ଅଲଙ୍କାର ଦେଲେ ।
ମାସ୍ୟା ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଯେ ଅନ୍ନ ଅଣି ପରଶିଲେ ॥
ଦଧିଲ୍ଲ ଘୃତ ଅବର ଦେଲେ ଅଦା ଲୁଣ ।
ନଗ୍ନମିଷ ଅମିଷ ଯେ ଅନେକ ଭଉଣ ॥
ହେଙ୍ଗୁ ଜଗ୍ର ମରଚ ନଡ଼ିଆ ଦୁଧ ଛେନା ।
ଘୃତରେ କର ନାନାବ ପିଷ୍ଟକ ରଚନା ॥
ମାନ୍ଥ ମାଂସ ଯେ ଛତା ଝୁଡ଼ା ଜଳ ପ୍ରଚ ।
ପଣା ପଇଡ ଯେ ଅଣି ବଲେ ଯାଚ ଦ୍ୟନ୍ତ ॥
କ୍ଷୀର୍ଷ କ୍ଷୀରପା ଶାକର ପରଷନ୍ତ ଅଣି ।
ଏମନ୍ତେ ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ କେ ପାରେ ବଖାଣି ॥
ନାଡ଼ୀ ସରପୁଳ ଯେ ଅରପା ଛେନାପୁରୀ ।
କାକର ଛେନା ଲଡୁ ଯେ ମାଲପୁଆ ପୁରୀ ॥
ସଜମର ଘିଅ ଅଣି ଦ୍ୟନ୍ତ ବଡ଼ା ବଡ଼ା ।
ଗଜା କରୁରୀ ପଣସ ଖୋସା ବରବରୀ ॥
କୋର୍ ରସଗୋଲ୍ଲ ଯେ ଅମୃତ ରସାବଲୀ ।
ମଣ୍ଡା ନାନମାନ ଅମୃତପାଣି କଦଳୀ ॥
ଝୁମ୍ପା ଝୁମ୍ପରେ ଯେ ଭର ନାନାଜାର୍ଥ-ଜଳ ।
ତହିଁରେ ଦେଇ ସୁବାସ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେ ସକଳ ॥
ପଣସିଅ ମଣ୍ଡା ଯେ ଲବଣୀ ପାଣି ପଣା ।
କେ ଘୃତରେ ଭଜା କେହ ଘୃତରେ ଯେ ଭଣା ॥
ଫେଣା ଖୁଡୁମୁଆଁ ସର ନାନାବର୍ଣ୍ଣେ ପିଠା ।
ଖାଇ ଖାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଯେ ମାଡ଼ିଲ୍ଲକ ଚଟା ॥
ପରଷନ୍ତ ଲୋକେ ଯେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ଛେନା ମଣ୍ଡା ।
କେହ ମୁଗମଣ୍ଡା କେହ ପେଷି ଖସାମଣ୍ଡା ॥
କାହାକୁ ନତଅପୁର ମଣ୍ଡା ପରଷନ୍ତ ।
କାହା ଅଗରେ ପଣସ ଦୋରୁଅ ରସାନ୍ତ ॥
ସାରେ କେ ଖଣ୍ଡ ଶାକର କେହ ଛତୁ ନାଲୀ ।
ଫେଣା ଖଣ୍ଡ ଖଜା ଭଲ ମୁଁଆ ସରପୁଳୀ ॥
କେ ଭୁଟ୍ଟେ ମୁଗ ମରଚ ଦୁଧସରମାନ ।
ଛେନା ଡରଡା ଗୋଟିକା ଲବଣୀ ଅଧାମ ॥
ଘୋଳଦଣ୍ଡା ବସାଦଣ୍ଡା କେ ଅଣି ଦଅନ୍ତ ।
ନାନା ପ୍ରକାର ଚଟଣୀ କେହ ପରଷନ୍ତ ॥
ଅମୃତପାଣି କଦଳୀ କେହ ପାଉଁଶିଅ ।
ବଲ୍ଲଳ ଗଙ୍ଗଭୁଲଶୀ ସଙ୍ଗର କାଠିଆ ॥

ମଈଁଷିଆ ଚମ୍ପା ଅବ କଦଳୀ ବଅଗ୍ର ।
ନାସ୍ତି କରନ୍ତେ ବଲାଇ ଘାଏ ପରଷନ୍ତ୍ର ।
ପଇଡ କାଲୁଡ଼ୀ ଗଜାମୁଗ ସୋଞ୍ଜାରଜା ।
ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଘୁଳୀ ଯେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଜା ।
ଖାଲବାଶ ଗଙ୍ଗବାଶ ଅଣି କେ ବଅଗ୍ର ।
ଦୁଧବାଶ ଆଉ ଜମ୍ବିଲ୍ ପରପନ୍ତ୍ର ।
କମଳାଲେମ୍ବୁ ନାରଙ୍ଗ ଫଳ ମାଉଙ୍ଗୁଲ ।
ଖୁରୁଡ଼ ନଡ଼ିଆ ଖଣ୍ଡ ନଡ଼ିଆ ଯେ ଡାଲ ।
ଡାଲଗଜା ଡାଲଘଜ ଡାଲର ସୁଆଁଳୀ ।
ଅମ୍ବ ଖଜୁଣ୍ଡି ଦାଗକ୍ଷ କେଉ ବରକୋଳ ।
ଅଖୁ ଅବା ନରକୋଳ କରମଙ୍ଗା ଓଉ ।
ପାଚଲା ପିଜୁଳ ଯେ ମହୁଲ୍ ଘିଅ ମହୁ ।
କନ୍ଦାଣ୍ଡି ବଙ୍ଗାଳ କୁଣିଅଣ୍ଡି ଯେ କଂସାଣ୍ଡି ।
ପରପନ୍ତ୍ର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଇକ୍ଷା ଉରକାଣ୍ଡି ।
ଯେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତ୍ର ସେ ତାହା ପାଅନ୍ତ୍ର ।
ଲୋଭ୍ ପେଟୁ ଲୋକେ ଯେ ଲୋହେଣ ଖାଇଯାନ୍ତ୍ର ।

ଆରଣ୍ୟକ କାଣ୍ଡ

(1)

ସୀତାହରଣ

ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଯେ ଲଙ୍କା ମଣ୍ଡପଡ଼ ।
ବଖ୍ତରଇ ଏ ସମସ୍ତେ ଅଣିବଇଁ ସଙ୍ଗ ।
ତେବେ ସିନା ରବଉଳେ ଧ୍ରୁବ ମୋ ଝାରଡ଼ ।
ଏ ସୀତା ସମାନ ଅଉ ନାହିଁ ରୂପବନ୍ତ ।
ଶ୍ରୀରମ ଅଇଲେ ଆଉ ନୁହଇ ଯେ ନେଇ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ମୁଁ ନେବଇଁ ବଇଦେହୀ ।
କେମନ୍ତ କେଣରେ ସିବ ଜାନଙ୍କୀର କତ ।
ମୋଡେ ଘୁଣ ଦେଖିକରି ଭ୍ରଡକରେ ସଙ୍ଗ ।
ସାକ୍ଷାତେ ସାଧଜା ଏ ଅଝଇ ସୁକୁମାଣ୍ଡି ।
ଅସୁର ଦେଖିଲେ ଘୁଣ ଉପ୍ତ ନକ କର ।

ଏତେକ ପାଖ୍ନ ମନରେ ରଥରୁ ଉତ୍ତର ।
ରାକ୍ଷସ ରୂପ ଛଡ଼ି ତପସ୍ୱୀ ରୂପ ଧର ।
ଦୁଇ କର ଦୁଇ ଯେ ଚରଣ ଏକ ମୁଖ ।
କ ଜାଣି ଦୁର୍ବାସାଋଷିଙ୍କର ରୂପରେଖ ।
ଶିରରେ ଜଟା ବାନ୍ଧ ଯେ ନାଗବନ୍ଧ କର ।
କର୍ଣ୍ଣରେ ତମ୍ବା କୁଣ୍ଡଳ ଅଛ ବେନ ଉର ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବଭୂତ କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀର ମାଳ ।
ସ୍ଫଟିକର ଅଳଙ୍କାରେ ଶୋହେ ବାହୁମୂଳ ।
କଷାବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧଣ ଦୋସର ମୃଗଛଲ ।
ଗୋମତ୍ର ପାଉଁଶ ଚଡା କରଣ କପୋଳ ।
ବେଦକାଣ୍ଡି ପୋଥିଖଣ୍ଡି କାଖମୂଳେ ଅଛ ।
କରେ କୁଶବଟୁ ପେନ ବଖ୍ତକାର ବସ୍ତି ।
ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସଇ ଯେ ଶଙ୍କା ମନେ କର ।
ମଡ଼ିଆଦୁଆରେ ଉଭା ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ।
ଋରବେଦ ଉଙ୍କାର କଣ୍ଠାଟ ରଗେ ଗାଇ ।
ଓଁକାର ଆଦ ଗାୟତ୍ରୀ ସାବଧୀ ପଢ଼ଇ ।
ସୀତା ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ସୁସ୍ୱର ବେଦଧ୍ୱନ ।
ବଖ୍ରାନ୍ତ କାହିଁ ଯେ ଅଇଲେ ମହାମୁନ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ନାହାନ୍ତ କେ କରବ ପୂଜା ।
ଏମନ୍ତ ବଖ୍ରଣ ସେ ଅବଜାଉନୁଜା ।
ସମସ୍ୟା ନ କର ଭତରକୁ ଉଠିଗଲେ ।
ଦୋହଗ ଅଗ୍ନି ଭତରେ ସାଇଁଶ ପଶିଲେ ।
ଏହାର ଘରେ କ ମନୁଷ୍ୟ କେହ ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲ କହନ୍ତେ ମାତ୍ୟାଲଙ୍କସାଇ ।
ଶୁଣି ସୀତା ମଡିଆଦ୍ୱାରେଣ ଉଭା ହୋଇ ।
ଲଜରେ ସେ ସଙ୍ଗ ଆଡ ଉହାଡ଼ରେ ରହ ।
ସଧାରେ ବୋଇଲେ ଘୁମ୍ଭେ କେଉଁ ଦେଶ ଯତ ।
ଗବଣ ବୋଇଲା ମୁହିଁ ଘୁଲସ୍ତିର ନାତ ।
ନକଟରେ ଯହିଁ ମୁଁ ଦେଖିଲ ଘୁମ୍ଭ ମଠ ।
ଇଚ୍ଛା ବଇଲା ଅଇଲ ଘୁମ୍ଭର ନକଟ ।
ତେଣୁ କହୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରଇ ତୋତେ ମୁହିଁ ।
ମୋ ଘରେ ସ୍ୱାମୀ ନାହାନ୍ତ ବୋଲେ ବଇଦେହୀ
ମୃଗ ମାର ଅଣିବାକୁ ଗଲେ ବେନଭ୍ରତ ।
ଥଲେ ଘୁମ୍ଭକୁ କରନ୍ତେ ବହୁ ପୁରୁଷାର୍ଥ ।

ଶବଶ ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭେ କେବଶ ଦେଶର ।
କମର୍ଥେ ଏ ବନେ ରହିଅଛ କର ଘର ।
ଶବଶ କହନ୍ତେ ସଜ୍ଞ କହନ୍ତ ବଚନ ।
ଏ ମୋହର କଥା ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ତପୀଜନ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାଦେଶରେ ଦଶରଥ ଯେ ନୃପତି ।
ତାହାଙ୍କର ପୁତ୍ର ନାମ ଶ୍ରୀରମ ମହାମତି ।
କନଷ୍ଠ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଏ ତିନ ।
ତିନ ମାତାଠାରୁ ଶ୍ରୀରଗୋଟି ପୁତ୍ର ଜନ୍ମି ।
ଶ୍ରୀରମଙ୍କ ଜନମ୍ମା ଯେ କଉଶଲ୍ୟା ଗୁଣୀ ।
କୈକେୟୀ ଦେବୀଙ୍କ ପୁତ୍ର ଭରତ ନୃପମଣି ।
ସୁମିତ୍ରାନନ୍ଦନ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘନ ।
ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କ ଚରୁରୁ ହୋଇଲେ ଏ ଜନ୍ମ ।
ଶ୍ରୀରମଙ୍କୁ ଆସି ବଣ୍ଟାନିଅ ଯେମନଗଲେ ।
ବାରବରଷରେ ରମ ତାଡ଼ଙ୍କା ବଧିଲେ ।
ଅସୁରଙ୍କୁ ବନାଶିଣ ରଖିଲେକ ଯଜ୍ଞ ।
ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଭୁଞ୍ଜାବନ୍ତ ହବର୍ଭାଗ ।
ବସୁଳ ବନରେ ଗଉତମଙ୍କର ନାସ୍ତ୍ରୀ ।
ପଚଣାପରେ ଥିଲେ ପାଷାଣ ରୂପ ଧରି ।
ରମଚନ୍ଦ୍ରପାଦ ଲାଗି ନଜ ଦେହ ପାଇ ।
ତହୁଁ ଦାଶରଥି ଯେ ମିଥିଲାପୁର ଯାଇ ।
ଶିବଧନୁ ମୋର ପିତା ଯହେ ଥୋଇଥିଲେ ।
ହେଲେଣ ଦାଶରଥି ଯେ ତାହା ଅମଣ୍ଟିଲେ ।
ମୋଡେ ବଢ଼ା ହୋଇଣ ସେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଅଇଲେ ।
ବାଟେ ଯାନ୍ତେ ପର୍ଶୁରମ ଦର୍ପ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ।
ନଜପୁରେ ପ୍ରବେଶିଣ ଥିଲେ କେତେ କାଳ ।
ଦନେ ବଶ୍ଚଇଲେ ଦଶରଥ ମହୀପାଳ ।
ରମଙ୍କୁ ରାଜା କରବେ ବୋଇ ମନେ କଲେ ।
ଅଭିଷେକ ଯୋଗାଡ଼ ସମସ୍ତ ଉଆଇଲେ ।
ରାଣ୍ଡ ପାହୁଲେ ହୁଅନ୍ତେ ରାଜା ମୋର ନାହା ।
ରାଣ୍ଡେ ନୃପତିଙ୍କି ସତ୍ୟ କରାଇ କୈକୟୀ ।
ଶ୍ରୀରମ ଯେ ଚଉଦ ବରଷ ବନ ଯାଉ ।
ତେଣୁ ବନକୁ ଅଇଲେ ରମ ମହାବାହୁ ।
ସଙ୍ଗତରେ ଅନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଅଣିଲେ ।
ମୋଡେ ଘେନଣ ସେ ବନ ମଧ୍ୟକୁ ଅଇଲେ ।

ଅସିବାର ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଅଠର ବରଷ ।
ଅଳକୁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଯେ ବତ୍ସ ହରଣ ।
ଦଶ ବରଷ ବିପିନେ ବନବାସ କଲୁଁ ।
ଛନ ବରଷ ହୋଇ ଏ ବନସ୍ତ୍ରେ ରହିଲୁଁ ।
ଅମ୍ଭେ ତ ଅଇଲୁଁ ତେଣେ ଦଶରଥ ମଲେ ।
ବାହୁଡ଼ାଇ ନେବାକୁ ଭରତ ଅସିଥିଲେ ।
ଚିତ୍ରକୂଟ ପର୍ବତରେ ମିଳଲେକ ଅସି ।
ଅନେକ ମତେ ବଚନ କହିଲେ ବଶ୍ୟାସି ।
ଭରତାତେ ରାମ ଯେ ପାଦୁକା ଦୁଇ ଦେଲେ ।
ଅନେକ ପ୍ରବୋଧି ଭରତକୁ ବଦାକଲେ ।
ତାହା ପେନ ଅଯୋଧାରେ ରଜା ହୋଇ ରୁତ ।
ଏ ବଚନ ଶୁଣିଣ ବୋଇଲା ଦଶମାଥ ।
ତୋର ପତ ଏବେତ କାହିଁକ ଯାଇଅଛ ।
ରବଣ ବୋଲ୍ ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ମୃଗାକ୍ଷୀ ।
ଅପୂବ କନକମୃଗ ଅଇଲକ ଚର ।
ଅଦଭୂତ ହୋଇଣ ଯେ ବାଣୀ ଏକ ସ୍ଫୁର ।
କେଗେ ଚଳ ଗଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ ତାହା ଶୁଣି ।
ଏ କଥାକୁ ଅମ୍ଭର ଯେ ବହୁତ ଭଲେଣି ।
ମୁହିଁ ଏହ ମଡ଼ିଅରେ ଅଛଇ ଏକଲ୍ଲ ।
ସ୍ୱାମୀ ମୋହର ନାହାନ୍ତ ବଅର୍ଥ ହୋଇଲ୍ଲ ।
ତୁମ୍ଭେ ମୁନ ଏବେ ଯେ ଅଇଲ ଅଭ୍ୟାଗତ ।
କ୍ଷଣେ ମାଏ ବଶ୍ରାମିଣ ଥାଅ ତପୋବନ୍ତ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଅଇଲେ ଯେ କରବେ ତୋତେ ପୂଜା ।
ଦଣ୍ଡେ ମାଏ ରହ ମୁନ ବାହୁଡ଼ିଣ ନ ଯା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହତେ ସେ ଅସିବେ ବେନଜଣ ।
ଅରାଧନା କରବେ ସେ ତୋତେ ସୁଖ ପାଇ ।
ଯେଉଁ ଯେଉଁ କଥାମାନ କହେ ମହାସନ୍ତ ।
ସେମାନ ସମସ୍ତ ନ ଶୁଣଇ ଲଙ୍କପତ ।
ମନରେ ବଚାରଇ କେମନ୍ତେ ନେବ ଏହା ।
ନପୁଣ ଅସି ମିଳଇ ଏହାର ଯେ ନାହା ।
ଛଳ ଛଳ ଚତ୍ତ ଯେ ବକୃତ ତାର ମତ ।
ବେଶି ପଚାରନ୍ତ ଯେ ଜନକସୁତା ସତୀ ।
ଜେ ମୁନ ମୋହର ତୁମ୍ଭେ ପୁଛଲ କୁଶଳ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ରୁଅନ୍ତୀ ରାମ ମୋର ବର ।

ତୁମ୍ଭେ କେବଣ କାରଣେ ଅସିଅନ୍ତ ଯତ ।
କେବଣ କୁଳେ ଜାତ କେବଣ ତୋର ଜାତ ।
କହ ମୋର ଆଗେ ମୁହିଁ ପ୍ରତେ ଯେଉଁ ଯାଇଁ ।
ସୀତା ବୋଲ୍ ଶୁଣିଶ ବୋଲଇ ଲଙ୍କେଶ୍ୱାଇ ।
ଶୁଣ ଶୁଣ ଜାନକୀ ଗୋ ମୋହର ମହିମା ।
ପିତାଅଜ୍ଞା ମୋହର ଅଟଇ ବେଦବ୍ରହ୍ମା ।
ମୁହିଁତ ରାବଣ ଲଙ୍କାର ଯେ ଅଧିପତ ।
ଏଇଲୋକ୍ୟରେ ବଖ୍ୟାତ ମୋହର ଖାରତ ।
ବଶ୍ରବା ମହାଋଷି ଯେ ମୋର ଅଟଇ ପିତା ।
ନଉକେଶୀ ରାକ୍ଷସୁଣୀ ଗର୍ଭଧାତ୍ରୀ ମାତା ।
କୁବେର ମୋହର ଯେ ଅଟଇ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ନାମେଣ ଯେ ଅନୁଜ ଅଟଇ ।
ଭୁପନଗଣ୍ଡା ଯୁଗକୁ ମୋତେ ପୃଥ୍ୱୀ ଭୋଗ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ଅଛୁ ଏସନେକ ଯୋଗ ।
ଆଜକୁ ବତ୍ସର ମୋତେ ଶୁଣ ଆଗୋ ସୀତେ ।
ଷାଠିଏ କୋଟି ଇରଣ ସହସ୍ର ଅସ୍ତୁତେ ।
ଏତେ ବରଷ ହେଲା ମୁଁ ଅଛୁ ଦେହ ଘେନ ।
ଭୁଜବଳେ ସାଧିଲି ମୁଁ ସମସ୍ତ ମେଦନୀ ।
ମୋତେ ପ୍ରୀତରେ ଗୋ ବୋଧ ମାଗୁ ନାହିଁ ଆନ ।
ମୁହିଁ ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ ଅଟେ ଦଶାନନ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ବତ୍ସରାଧିକ ହେଲି ରାମାବର ।
ସପତସୁର ଆବର ସପତସାଗର ।
ମୋହର ଉପ୍ରେ କମ୍ପଇ ସକଳ ଜଗତ ।
ତୁ ଗୋ ଏଥେ ଧ୍ରବାର ମୁଁ ପାଇଲି ବାରତ ।
ତେଣୁକରୁ ଏଥିକୁ ମୁଁ ଅଇଲି ଗୋ ସୀତା ।
ମୋହର ଗୃଣୀ ହୋଇ ଗୋ ତୁଅ ଜଗଜ୍ଜିତା ।
ମୋହର ଭାରଯା ତୁଅ ତୁ ଗୋ କଇଦେଖ ।
ମୋତେ ଘେନ ଘର କର ତୁଅ ମହାଦେଇ ।
ଦେହ ସାଦୃଶ୍ୟେଣ ତୋତେ ଅଲଙ୍କାର ଦେବ ।
ବନ୍ଧବ ଭୋଗମାନ ଯେ ଯୋଗାଉଣ ଧ୍ରବ ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ମୂଲେ ଯେ ଅନେକ ନାଟୀ ଜନ୍ତ ।
ସମସ୍ତେ ସେବା କରନ୍ତେ ଆଗୋ ରୂପବତ ।
ଏ ମୋହର ବଚନ ତୁ ନ କରସି ଆନ ।
ମୋତେ ଚନ୍ତା ହେଲା ସଖି ପୀଡ଼ିଲା ମଦନ ।

ଏ ତୋହର ଶଙ୍କର ମୋହର ଦେହେ ଲାଗୁ ।
ଏ ବରହତାପ ସଙ୍କି ତୋର ହେଉ ଭାଙ୍ଗୁ ।
ଶ୍ରୀରମ ଯେ ପଡ଼ପଣେ ନ ଯୋଗାଇ ତୋତେ ।
ଅଲପ ଆସ୍ପୃଷ ତାର ଅଟଇ ଯୁଗତେ ।
ମୁହିଁ ଏହ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟରେ ନୃପତ ଅଟଇ ।
ଏ ତୋର ରୂପକୁ ପଡ଼ପଣେ ମୁଁ ଖଟଇ ।
ଶୁଣିଶ ଜାନକୀର ଯେ କମ୍ପଇ ଶଙ୍କର ।
ରଗେଣ ସର୍ବାଙ୍ଗଯାକ ହୁଏ ଥରହର ।
କପାଳେ କର ମାରଣ କହନ୍ତ ବଚନ ।
ଅବଶ୍ୟ କଥାମାନ ତୁ କହୁ ଦଶାନନ ।
ଶ୍ରୀରମଙ୍କ ରୂପକୁ ତୁ ଅଟୁ କାଟ ପୋକ ।
ଶ୍ରୀରମଚନ୍ଦ୍ର କୋପିଲେ ନ ରହେ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ।
ସିଂହର ପରଣୀ କ ଶୃଗାଳ ପାରେ ହଇ ।
ଏ କଥାତ ବସ୍ତର ନ କରୁ ଦଶଶିଖି ।
ବଡ଼ହିଁ ଗରସ୍ତ କ୍ଷତି ତୁ ହେ। ମାର ଅଟୁ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟହିଁ ଜଣିଲୁ ଶ୍ରୀରମଙ୍କୁ ନ ଖଟୁ ।
ଏଣେ ତୋହର ସଧତ ଅଟଇ ଅପାର ।
ଶଗ ହରପାରୁ କ ଦେଖିଲେ ବଜ୍ରଧର ।
ଅଗ୍ନିଶିଖା ଧରପାରୁ କ ନା ଭଜ କରେ ।
ଉମା ନେଇ ପାରୁ କ ଦେଖିଲେ ଶୂଳଧରେ ।
ଶ୍ରୀରମ ଆଗ୍ରେ କ ମୋତେ ପାରୁ ତୁହ ହର ।
କାଳଗରଳ ଖାଇଲେ ପାରବୁ କ ତର ।
ଶ୍ରୀରମର କୋପ ଯେ ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନି ଜାଣି ।
ତହିଁ କେମନ୍ତେ ପଶି ତରବୁ ବଂଶପାଣି ।
ଶ୍ରୀରମର ମହମା ଅଗାଧ ସିନ୍ଧୁଜଳ ।
ତହିଁ ପଶିଲେ କ ପାରବୁ ତୁ ଅଳ କୂଳ ।
ରଘବ ପବନଟି ବହଇ ଅତଖର ।
ଧୂଳପ୍ରାୟେ ତୁହ ଉଡ଼ିସିବୁ ଦଶଶିର ।
ରଲେଶ ପଲାଅ ତୁହ କ୍ଷଣେହେଁ ନ ରହ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାଗଚେ ଚଢ଼ିସିବ ତୋର ଦେହ ।
ଶ୍ରୀରମ ଦସ୍ୟାଲୁ ମାରେଖକୁ ନ ମାରଇ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମାର ଯେ ଉପରୋଧ ନ କରଇ ।
ପ୍ରାଣ ଯେନ ଏଥୁ ଯାଅ ତୁହ ଯେ ପଲାଇ ।
ପୂର୍ବେଣ ଶାପ ଯେ ତୋତେ ଅଛ ଲଙ୍କାଇଁ ।

ଦେବ ମାନବ ଗନ୍ଧର୍ବ ଯକ୍ଷ ବଦ୍ୟାଧର ।
ପିଶାଚ ଉରଗ ଆଦ ଯେତେକ କନ୍ଦର ।
ଏହାଙ୍କର ସଙ୍ଗରେ ସମର କଲେ ଜଣ ।
ମନୁଷ୍ୟ ରୂପେଣ ରାମ ଜନମିଲେ ତେଣୁ ।
ରାଘବଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ନୁହସି ଖଡ଼ିଆଇ ।
ଦଶଦଗେ ହୋଇବ ତୋ ଦଶମୁଣ୍ଡ ବଳୀ ।
ଅଉ କ୍ଷଣେମାତ୍ର ଏଥେ ଯେବେ ରହିଥିବୁ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ତୋହର ପ୍ରାଣକୁ ହରିବୁ ।
କୋପେଣ ରାବଣ ଯେ କହିଲା କଟୁବାଣୀ ।
ଏ ମୋହର ମହିମା ନାହିଁ କ ତୁହି ଶୁଣି ।
କପିଲାସ କନ୍ଦର ତୋଳିଲି ବାମକରେ ।
ବିଦଣ ଦେବତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଜଣିଲି ସମରେ ।
ପାତାଳେ ନାଗଲୋକଙ୍କୁ ଜଣିଲଁି ମୁହିଁ ।
ତ୍ରିଜଗତରେ କେହି ମୋତେ ସହସମ ନାହିଁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଉପରକ୍ତେ ଅନରଣ୍ୟ ରାଜେ ।
ସେ ମୋର ସଙ୍ଗତେ ରଣ କଲାକ ସମସ୍ତେ ।
ଏକ ଶରେ ତାର ପ୍ରାଣ କ୍ଷୟ କଲି ।
ପୃଥ୍ୱୀର ସମ୍ପଦ ଲଙ୍କାଗଡ଼ରେ ଥୋଇଲି ।
ଏ ରାମ ନର୍ବଳ ଯେଣୁ ବନକୁ ଅଇଲା ।
ବଳୀଅରପଣେ ଭ୍ରତ ନୃପତି ହୋଇଲା ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟେ ଯେ ଘୁଣ ନ ଘୁଚିଲେ ଏହା ।
ଅଧଇର୍ଯ୍ୟପଣ ହୋଇ ବୁଲଇ ତୋ ନାହା ।
କେବଣହିଁ ଦେଶରେତ ଅଛ ଏହା ଶୁଣି ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଥାଉଁ କନିଷ୍ଠ ହୋଇଛ ନୃପମଣି ।
ପିତା ମାତା ବଶ୍ୟର ବାହାର କଇ ଦେଲେ ।
ଦେଶ କଟକ ସୀମାରେ ତାକୁ ନ ଥୋଇଲେ ।
ପଣୁଜନଙ୍କ ପରସ୍ତେ ବନରେ ବୁଲଇ ।
ତୋର ପ୍ରାସ୍ତେ ଯୁବତୀକ ଏ କଥା ଦଅଇ ।
ମୁହିଁ ଯେ ସାରମର୍ଦ୍ଦନ ଲଙ୍କା ନୃପନାଥ ।
ଅସ ଅସ ସୁନ୍ଦର ରେ ଧର ମୋର ହାତ ।
ତୋର କର ଛୁଇଁଲେ ପାଇବ ବହୁସୁଖ ।
ଶୁଣିଣ ଜାନକୀ ଯେ ହୋଇଲେ କୋପମୁଖ ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୃଗାଳ ରେ ତୁ କପିଁାଇ ଅଇଲୁ ।
ପୁରୁଷ ନାହିଁ ମୋହର ପରେ ତୁ ପଶିଲୁ ।

ଅସଂସ୍କାର ବଚନ କହିଲୁ ବହୁ ମୋତେ ।
ଆଜ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବାଣେ ମରିବୁ ନିଶ୍ଚିତେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ସିଂହ ଯେ ରୁହ ଅଟୁ ମହାସ୍ତ୍ରୀ ।
ନାରଚମୁନରେ ବଦାରବେ ଦାଶରଥି ।
ପ୍ରାଣ ଘେନ ପଳା ଯା ମରିବୁ ଏହିକ୍ଷଣ ।
ଦେଖିଲେ ମୁଣ୍ଡ ତୋହର କାଟିବେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଦେବାସୁର ଜଣି ପାରନ୍ତି ଯେ ବେନିଭାଇ ।
କପାଇଁ ରୁ ଧାରଣା ବସିଲୁ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ।
ଖର ଦୂଷଣ ତ୍ରିଶିର ଯେତେ ତୋର ଥିଲେ ।
ଚଉଦସହସ୍ର ବଳ ଶ୍ରୀରାମ ମାରିଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାମେଣ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ସାନ ଭ୍ରାତ ।
ସୂର୍ପଣଖାର ନାସା ଶ୍ରବଣ କଲେ ହତ ।
ଏତେ ମୁଖ ରୁହ ଯେ ନ ଛଡ଼ ଦଶମାଥ ।
ଏତେ ଉରସାରେ ରୁ କହିଲୁ କେଉଁ ମତ ।
ଯା ଯା ଶୃଣ୍ଗାଳ ରେ ତୋର ମୁଖ ଯେ ନ ଖାଇଁ ।
ଅନେକ ଭର୍ତ୍ସନା ଯେ ବୋଇଲେ କଇଦେଖି ।
ଶୁଣିଣ ରାବଣ ଯେ ଉଠିଲା କୋପକର ।
ବୋଇଲାକ ଆଜ ରାମ ରକ୍ଷୁ ତାର ନାଶି ।
ବାମ ଭୁଜ ସୀତାର ଡାହାଣ ଭୁଜେ ଧର ।
ବକଲେ ଜାନକୀ ଯେ ରୋଦନ ଉଚ୍ଚେ କର ।
ମଡ଼ିଆରୁ ବାହାର ରଥରେ ବସାଇଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଧର ଜାନକୀ ରବ ଦେଲା ।

(2)

ଶବରୀର ଶ୍ରୀରାମ-ଦର୍ଶନ

ଯୋଜନ ପରିଯନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣମୁଖେ ଗଲେ ।
ଶବର ଶବରୀକ ବାଟରେ ଦେଖିଲେ ।
ଯାହା ଯେ କବନ୍ଧ କହିଥିଲା ରୂପଗୁଣ ।
ଦେଖିଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ତାହା ରଘୁକୁଳରତ୍ନ ।
ଶବର ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବହୁତ ପୂଜା କଲା ।
ତାହାଙ୍କ କୁଳଗୋଏହିଁ ନାମ ପରିଚୟ ।
ରାମ ବୋଇଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଦଶରଥସୁତ ।
ଅବର କଉଶଲ୍ୟା ଅଟନ୍ତି ମୋର ମାତ ।

ଅନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୋର ସମିଧାଙ୍କ ଶିଷ ।
ପିତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞାରେ ମୁଁ କଲି ବନବାସ ।
ଗୋଦାବରୀକୂଳରେ ପରଣୀ ହରଇଲି ।
ତାହାଙ୍କୁ ମୁଁ ଏଥକୁ ଯେ ଲୋଡ଼ିଣ ଅଇଲି ।
ଶୁଣି ଶବରଣୀ ଯେ ବହୁତ ପୂଜା କଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଘରକୁ ଘେନଗଲା ।
କମଣ୍ଡଳେ ଜଳ ଘେନ ଚରଣ ଧୋଇଲା ।
କୃଷ୍ଣାଜନ ଗଲ ଅଣି ଆସନ ସେ ଦେଲା ।
ଶବରୀ ବୋଇଲା ରୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରଘୁନାଥ ।
ସଞ୍ଚ ମୁଁ ଅଛଇ ସ୍ୱାଦୁ ସୁପକ୍ୱପଦାର୍ଥ ।
ତୋହର ଆସିବାକୁ ଅଛଇ ବାଟଗୁହିଁ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା ମୋତେ ପଠିଆଇଲେ କହି ।
ତେଣୁକରି ଫଳ ମୂଳ ଅଛୁ ମୁହିଁ ସଞ୍ଚ ।
ତୁ ତାହାକୁ ମଗୋହ କର ହେ ରଘୁବଂଶି ।
ଏହା କହି ଶବରୀ ଯେ ଶମୁରେ ରଖିଲେ ।
ଦେଖିଣ ରଘୁନାଥ ଶବରୀକ ପୁଚ୍ଛିଲେ ।
ଦନ୍ତମୁଦ୍ରାମାନଙ୍କ ଏଥିରେ ଅଛୁ ବସି ।
ଭଲ ସଞ୍ଚଅଛୁ କେଳ ଜାଣିଣ ପ୍ରଶଂସି ।
ଅଣ ଅଣ ସୁନର ରେ ଫଳକୁ ତୋହର ।
ତୋହ ଯୋଗୁଁ ଉଦର ସନ୍ତୋଷ ହେଉ ମୋର ।
ବେଗ ବେଗ ଶବରଣୀ ପରଷଇ ଅଣି ।
ଅନନ୍ତେଣ ମଗୋହ କରନ୍ତୁ ରଘୁମଣି ।
ଭୁଞ୍ଜିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲେ କୃପଧାମ୍ନ ।
ପୁଣିହିଁ ଆମ୍ଭ ଅଣିଣ ଦେଲାକ ଶବରୀ ।
କରେ ଧର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତଳେ ପକାଇଲେ ।
ଦନ୍ତମୁଦ୍ରା ନାହିଁ ଏଥି ବୋଲଣ ବୋଇଲେ ।
ଶରଣବତ୍ସଳ ଦାସଜନ ହୃତକାମ୍ନ ।
ଅପାର ମହିମା ଯାର କହିତ କେ ପାର ।
ସେ ଆମ୍ଭ ଶବରଣୀ ଏମନ୍ତ ଇଆଇଲା ।
ରାମ ଅସିବେ ବୋଇ ଯେ ବାରତା ପାଇଲା ।
ତୁଡବନେ ପଶିଣ ସେ ସାଉଁରି ଆମ୍ଭ ।
ଦନ୍ତରେ କୃପିଣ ଜାଣେ ଆମ୍ଭିଲ ସୁଆଦ ।
ମନକୁ ପକାଇ ଦେଇ ସାଇତଇ ଭଲ
ଏମନ୍ତ ଅଣି ସେ କରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଠଳ

ଅଜ୍ଞାନ ଲୋକ ଅଟଇ ସେହ୍ନ ଶବରଣୀ ।
ପୁଜାଏକ ଖାଇଣ ଯେ ଭଲ ମନ ଜାଣି ।
ସ୍ୱାଦୁଫଳମାନ ଯେ ସମସ୍ତ ଠୁଳ କଲା ।
ସୁନର ଅମ୍ଗୋଟି ନ ଖିଣି ରଖିଲା ।
ହୃଦପଦ୍ମ ମଧ୍ୟରେ ସେ କରଇ ବସ୍ତର ।
ଏ ଫଲକୁ ରଘୁନାଥ କରବେ ଅହ୍ୱାର ।
ଏତେ ବସ୍ତୁଣ ତାକୁ ହୃଦରେ ଭରଲା ।
ପରମପୁରୁଷ ତାହା ଭବେ ଭୋଗ କଲା ।
ଯେତେଗୋଟି ଅମ୍ରେ ଥିଲୁକ ଦନ୍ତଘାତ ।
ଭବେଣ ଭୋଜନ ତାକୁ କଲେ ରଘୁନାଥ ।
ସୁନର ଅମ୍ବୁ ନେଇ ପଚ୍ଛେ ଯାହା ଦେଲେ ।
ଅମୁଦ୍ରା ବୋଲଣ ତାହା ଗ୍ରମ ନ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
ଶବରଣୀ କହୁଅଛୁ ବେନକର ଯୋଡ଼ି ।
ତୋ ଗ୍ରମ ଏହାକୁ ଅଣିଲ ମୁଁ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ି ।
ଭଲ ଅମ୍ ଗୋଟିଚ ଲେହୁଲ କଥାଇଁ ।
ଶବରୀ ବୋଲ୍ ଶୁଣି ବୋଇଲେ ରଘୁସାଇଁ ।
ଭଲ ବୋଲ ତାହାକୁ ତୁ କେମନ୍ତେ ଜାଣିଲୁ ।
ଯେବେ ଭଲ ଦନ୍ତ ମୁଦ୍ରା କଥାଇଁ ନ ଦେଲୁ ।
ଅମୁଦ୍ରା ପଦାର୍ଥ ଯେ ଭୁଞ୍ଜିବା ନ ଯୋଗାଇ ।
ଭୁଞ୍ଜିଲେଣ ଅବଶ୍ୟତ ବଗ୍ରେଧ ପଡ଼ଇ ।
ଯେତୋଟି ଅମ୍ରେ ତୋର ଦନ୍ତମୁଦ୍ରା ଥିଲା ।
ସେ ଅମ୍ ମୋତେ ଶବରୀ ଭଲ ଯୋଗାଇଲା ।
ଅମୁଦ୍ରା ପଦାର୍ଥ ମୁହିଁ ନ କରଇ ଗ୍ରାସ ।
ଏତେବୋଲ ଅସନ୍ତୁ ଉଠିଲେ ରଘୁଶିପ୍ୟ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣହିଁ ସୁପକ୍ୱ ପଦାର୍ଥ ଭୋଗ କଲେ ।
ଭୋଜନ ସାରଣ ହୁହେଁ ଅଚମନ କଲେ ।
ମୃଗଛଲେ କଥାଇ ବୋଇଲା ଭୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ।
ଦସ୍ୟା ମୋତେ କର ଅହେ ପରୁ ନାଗସ୍ପର୍ଶ ।
ଭୁହ୍ନ ଗ୍ରମ ପରବ୍ରହ୍ମ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଧାରୀ ।
ଅବତାର ହୋଇଛୁ ଅମ୍ଭର କଲ ମାର ।
ମୁନମାନେ ମୋତେତ ଅନ୍ତନ୍ତ ଯାହା କହ ।
ତୋ ପଦ୍ମପାଦ ସେବଣ ଉଦ୍ଧାର ହେବଇଁ ।

ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲନ୍ତି ମୁନିମାନେ କାହିଁ ଛନ୍ତି ।
ଶବରୀ କହେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରଘୁପତି ।
ଉପର କଲରେ ସେହୁ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଗଲେ ।
ସିବା ବେଳରେ ସେ ମୋତେ ବମନ୍ତ ବୋଇଲେ ।

(୪)

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର କ୍ଷୀର-ପାନ

ତେଣୁ ପରୁ ରଘୁନାଥ ବୁଲନ୍ତି ବନସ୍ଥ ।
ବନଘୋର ଲତା ବୃକ୍ଷ ଦୁର୍ଗମ ପର୍ବତେ ।
ପମ୍ପାସରୋବର କୂଳେ ଯାଇଣ ମିଳନ୍ତି ।
ପଶ୍ଚିମ ଦେଶକୁ ରାମ ପଥ ବହିଯାନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ବାରୁ ଶୁଣ ସଉମିତ୍ରି ।
ଲୋକେ ଶଶୁର ବରୁମ ବଚଇତ ମତ ।
ଅନ୍ନଖାଇଲେ ଯେ ସ୍ଥିର ହୋଏ ସିନା କାସ୍ୟେ ।
ନୋହଲେ ଏ ଜୀବନକୁ ନାହିଁ ନା ଉପାସ୍ୟେ ।
ସୀତା ହଜଲା ବନୁ ଅହାର ମୋର ନାହିଁ ।
ଶବରୀ ଦେଲାକ ଅମ୍ଳ ବେଲେ ଅଛୁ ଖାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲନ୍ତି ଅରେ ଶୁଣ ସଉମିତ୍ରି ।
ଅନ୍ନମୟ ପିଣ୍ଡକୁ ଯେ ଧରଇ ଧରଣୀ ।
ପୂବରୁ ଯଦ୍ୟପି ଅମ୍ଭେ ଅନ୍ନ ଦେଇଥାନ୍ତୁ ।
ତେବେ ସିନା ଭାଇ ଅରେ ଅନ୍ନ ଏବେ ପାନ୍ତୁ ।
ଯେ ଯାହାକୁ ପ୍ରାପତ ଯେ ସେହୁ ତାହା ଖାଇ ।
ପୂର୍ବେ ଯାହା ଦେଇଥାଇ ତାହା ଏବେ ପାଇ ।
ଅମ୍ଭେ ଭୋକଲେ ଯେ କାହୁ ପାଇବାକ ଭୁତ ।
ଏତେ ବୋଲ ବସୁସ୍ ହୋଇଲେ ରଘୁନାଥ ।
ଥୋକାଏକ ଦୂରେ ଯାଇଁ ଗୋଷ୍ପେକ ଯେ ଦେଖି ।
ଶ୍ରୀରାମର ନର୍ମଳ ହୋଇଲା ବେନଥଖି ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ବୋଇଲେ ଯେ ଅସ ଅରେ ଭାଇ ।
ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ ସିବା ଗଲ ଦୁଧ ମାଗି ଖାଇ ।
ଏତେ ବଗ୍ଦଣ ଯେ ଗଲେକ ଭାଇ ବେନ ।
ମାଗି ନ ପାରନ୍ତି କ୍ଷୀର ଲକ୍ଷାଭବ ଘେନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲନ୍ତି ଅମ୍ଭେ ଗୋପାଳକୁ ମାର ।
ସବୁ ଗୋରୁ ଅମ୍ଭେ ନେବା ଅବରଣ କର ।

ମୁହିଁ ଯେ ରଖିବ ଗୋରୁ କରିବ ଦୋହନ ।
ସୁଖେଣ ଗୋକ୍ଷୀର ଆମ୍ଭେ କରିବାକ ପାନ ।
ବନେ ଥିବାଯାଏ ଏଥେ ଦୁଗ୍ଧ ଖାଉଥିବା ।
ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଗଲେ ଯେ କ୍ରାନ୍ତିଶେ ଦାନ ଦେବା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମୋର ଏଶେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।
ଏତେ ଗୋରୁ ଆମ୍ଭେ ତୁହେଁ ସମ୍ଭାଳବା କାହିଁ ।
ପରର ଆସ୍କୁ ମୁହିଁ ହରିବଇଁ କେଣେ ।
ଅଦୋଷୀ ଲୋକଙ୍କ କର୍ପା ମାରିବଇଁ ବନେ ।
ଗତ ଅଜିଲର କର୍ମ ଭୁଞ୍ଜୁଅଛୁ ଏବେ ।
ଏ ଜନ୍ମେ ପାପ ସଞ୍ଚିବ ଆଗଲୁ କ ଭାବେ ।
ଏଡ଼େବଡ଼ଯଶେ ମୋର ନାହିଁ ଏବେ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ସୀତା ହରନେଲ ବକୁ ବଣ୍ଡବାଡନୁଜ ।
ତାହାକୁତ କଛୁ ମୁହିଁ ନ ପାରଲ କର ।
ଅଦୋଷୀ ଲୋକଙ୍କୁ କ ମୁଁ ଅନିଅଛୁ ମାର ।
କ୍ଷୁଧା ଜନମ୍ରେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ମାଗିବାକୁ ପାଏ ।
ଦସ୍ୟୁବହୁ ଦେଲେ ଯେବେ ସୁସ୍ଥ କର କାସ୍ଟେ ।
କେଲକ ଆହାର କର ଏଥୁ ଆମ୍ଭେ ସିବା ।
ନ ଦେଲେ ସେ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଣ ବାହୁଡ଼ିବା ।
ଏତେ ବୋଲି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମୁଦଗୋଟି କାଢ଼ି ।
ଗୋପାଳ ବୋଲି ଯେ ଡାକୁଛନ୍ତି ଗୋଷ୍ଠବେଢ଼ି ।
ଆହେ ବରଜସୁତେ ଶୁଣିମା ଆମ୍ଭ ବାଣୀ ।
ଏ ମୁଦ ଅଟଇ ଯେ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନମଣି ।
ଏହା ଘେନ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ କଛୁ ଦୁଧ ଦଅ ।
କ୍ଷୁଧାରେ ଅତୁର ଅମ୍ଭ ବେନଙ୍କର କାସ୍ଟ ।
ଗୋପାଳେ ଯେ ନ ଶୁଣନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରବେ ।
କୋପେଣ ବଚନ କହୁଅଛନ୍ତି ରଘବେ ।
ଦସ୍ୟୁଜଥ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କୋପ ନ କରନ୍ତି ।
ମଧୁରବଚନ କହୁଛନ୍ତି ରଘୁପତି ।
ଏ ମଣିଗୋଟି ନେଇ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଦଅ କ୍ଷୀର ।
ତୁମ୍ଭର ପ୍ରଭାବେ ଦୁରପ୍ରାଣୀ ହେଉଁ ସ୍ଥିର ।
ଶୁଣିଣ ଉପହାସ ଯେ କରନ୍ତି ଗୋପାଳେ ।
କେବଣହିଁ ମଣି ସେ କେବଣ ଗନ୍ଥେ ଫଳେ ।
ଅମ୍ଭେ କର୍ପା ତୁମ୍ଭକୁ ମାଗଣା ଦୁଧ ଦେବୁଁ ।
ଏହାକୁ ବଳଣ ଅମ୍ଭେ କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷିବୁଁ ।

ଶୁଣିଣ ସଉମିତ୍ରି ଯେ କୋପମନ କଲେ ।
ତୁମ୍ଭ ଗାଈ ଦୁଧ ରକ୍ତ ହେଉ ଯେ ବୋଇଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଶାପରେ ଯେ ହୋଇଲା ବୁଥର ।
ଦୁହିଁବାର ଦୁଗ୍ଧ ସବୁ ରକ୍ତ ଧାର ଧାର ।
ଦେଖିଣ ଗୋପାଳମାନେ ହୋଇଲେ ଚକତ ।
ଗାଈଙ୍କର ଚରବୁ ଯେ ବାହାରଲା ରକ୍ତ ।
କେ ବୋଲଇ ଏବେତ କରବା କଷ ବୁଦ୍ଧି ।
ଏତେବୋଲ ସମସ୍ତେ ଯେ ଧାଇଁଲେ ପବୋଥ୍ଥ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର-ଲକ୍ଷ୍ମଣ-ପାଦରେ ପଡ଼ନ୍ତ ।
ଅତବନସ୍ଥ ହୋଇଣ ପାସ୍ଥେ ପଡ଼ି ଶୋନ୍ତ ।
ଅମ୍ଭେ ଗଉଡ଼ମାନେ ଯେ ବନସ୍ତରେ ଥାଉଁ ।
ଭଲ ମନ କଥାତ ଜାଣିବୁଁ ଅମ୍ଭେ କାହୁଁ ।
କେଡ଼େ ଲୋକ ବୋଲ ଅମ୍ଭେ ନ ଜାଣୁ ଯେ ତାହା ।
ବେଳେ ରକ୍ଷାକର ହୋ କୋଦଣ୍ଡ ଚଉବାହା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ସନ୍ତୋଷ ।
ବୋଇଲେକ କ୍ଷମାକଲୁଁ ତୁମ୍ଭର ଯେ ଦୋଷ ।
ସାଦୁ ଦୁରଧମାନ ଯେ ଦଅନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭ ଗାଈ ।
କ୍ଷୁଧାରେଣ ପୀଡ଼ା ଯେ ଯାଇଲା ମୋର ଭାଇ ।
ତେଣୁ ସେ କୋପ କରଣ କହିଲେ ଏମନ୍ତ ।
ଯେଣୁ ବନସ୍ଥୀ ହୋଇଣ କହିଲ ଅମନ୍ତ ।
ଦଅନ୍ତୁ ଏବେ ସେ କ୍ଷୀର ହୁଅ ତୁମ୍ଭେ ସୁଖୀ ।
ଦସ୍ଥାକଲ ମୁହିଁ ଯେ ତୁମ୍ଭର ଦୁଃଖଦେଖି ।
କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଣ ଯେ ମାଗିଲୁଁ ଅମ୍ଭେ ଦୁଧ ।
ତହିଁକ ଗଉଡ଼େ ତୁମ୍ଭେ କଲ ଯେ ବଗ୍ରେଧ ।
ପ୍ରଥମ ବେଳେ ମାଗିଲୁଁ ଉପବାସ କଲ ।
କଲଯୁଗେ ଭୁଞ୍ଜିବ ଏଥର ତୁମ୍ଭେ ଫଳ ।
ଗୋରସ ତୁମ୍ଭ ଘରଣୀ ବଦେଶେ ବକ୍ରବେ ।
ସମସ୍ତ ଗୋପାଳ ଖାଇ ବଣ୍ଟିନ୍ତ ହୋଇବେ ।
ଶୋକ ସନ୍ତାପ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ କରବେ କେହ ।
ଗଳାର ସେବକେ ବଳେ ସବୁନେବେ ବହ ।
ଦସ୍ଥା ନ ବସିବ ତାହାଙ୍କର ଜଜ ଅଙ୍ଗ ।
ତୁମ୍ଭ କଥାକୁ ସମସ୍ତେ ବୁଝିବେଟି ଖଙ୍ଗ ।
ଏସନକ କଥାମାନ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇବ ।
ଏ ଅମ୍ଭର ବଚନ ଯେ ଜନ୍ଥଳ ନୋହିବ ।

ଭାଗ୍ୟଶ୍ୱଲା ଲୋକସିନା ଘରକୁ ଦଅଇ ।
ଅଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ଲୋକ ଯେ ମାଗିବାକୁ ଯାଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ଗଉଡ଼ମାନେ ଯେ ଅଟ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ।
ଜାଣ ତୁର୍ଦ୍ଦିକ୍ଷ କାଳ ନ ବାଧ୍ଦବ ତୁମ୍ଭନ୍ତ ।
ସାମାନ୍ୟ କର୍ମମାନ କ ବୋଲବା ତୁମ୍ଭର ।
ଅମ୍ଭେ ମାଗୁଅଛୁଁ ସିନା ଅକର୍ମ ଅମ୍ଭର ।
ଶୁଣିଣ ଗୋପାଳମାନେ ହେଲେ ତୋଷମନ୍ତ ।
ଗାଈ ଘାଣ୍ଟଗୋଟି ଯେ ଅଣିଲେ ଗ୍ରମକନ୍ତ ।
ଶାଳପତ୍ର ଅଣିଣ ସିଉଁଲେ ଦୁଇ ଦନା ।
ଦୁଧ ଦେଇ ଗ୍ରମଙ୍କୁ ଯେ କରନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।
ଭୋ ଗ୍ରମଚନ୍ଦ୍ର ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦସ୍ଦା କରଥିବ ।
ଯାହା ସେ ବୋଇଲୁଁ ଅମ୍ଭେ ଦୋଷ ନ ଧରବ ।
ତୁମ୍ଭର ମୁଦ୍ରକା ଅମ୍ଭେ କରବୁଁ ଯେ କସ ।
ବନରେ ଥାଉଁ ଯେ ଅମ୍ଭ ଅପରରେ ଦେଶ ।
ଭୁଜି ଶୀଘ୍ର ନଅ କନା ମଣି ଯେ ତୁମ୍ଭର ।
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲେ ରଘୁବୀର ।
ପମ୍ପାସରୋବର ଜଳେ ପଖାଳଲେ ମୁଖ ।
ପସ୍ଦଃପାନେ ବେନ୍ନ ଭାଇ ହରଲେ ଯେ ଭୋକ ।
ଦକ୍ଷିଣଅଇମୁଖେ ଯାନ୍ତେ ସେ ପଥବହ୍ନ ।
ଗୋପାଳେ ଯେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ କାର୍ପଣ୍ୟ ସେ ହୋଇ ।

ଜନ୍ମକ୍ରିୟାକାଣ୍ଡ

(1)

ତାତ୍ତର ବାଇପ୍ତତ ପୁତ୍ର-ନପ୍ତେଧ

ଅନ୍ତଃପୁରେ ଥାଇଁ କର ଶୁଣିଲ୍ଲକ ବାଇ ।
ପୁତ୍ରକୁ ପାଇଲେ ଅର୍ଗି ଯେସନେକ ଜଇ ।
ତାତ୍ତକୁ ଘେନଣ ସେ ନଣ୍ଟିନ୍ତେ ଶୋଇଥିଲା ।
ଧଡ଼ ପଡ଼ ହୋଇ ଗସ୍ଦେ ଉଠିଣ ବସିଲା ।
ବସ୍ତ୍ର ଅସମ୍ଭାଳ ଯେ ପଲଙ୍କୁ ଯାଇ ଉଠି ।
ଅଗରେ ଯେ ଉଗାଇଲା ତାତ ବମ୍ଭଓଣ୍ଠୀ ।

ତୋ ନାଥ ଯେ ମୂର୍ଖ ବୁଦ୍ଧି ଜାଣି କପଁା କରୁ ।
କଥାର ଯେ ସଜ୍ଜ ଗଜା ମନେ ନ ବଝୁ ।
ସନ୍ଦେଶ କରଷ ପଲାଇଲା ପୁଣ୍ଡୀକାର ।
ଦୂତ ପାଶ୍ର ଅଇଲା ସେ ଅଜର ଭବର ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ସୁହିବ ଯେବେ ତୋର ଗୁଲେ ।
ପ୍ରାଣନାଥ ଧ୍ରୁବ ଯେ ତୋହର କୋପ କଲେ ।
ସେ କଥା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଜାଣଇ ଯେ ପୁଣ୍ଡୀକାର ।
କଷ୍ଟିକ୍ୟା ପଶିଲା ଏଡ଼େ ଭରସା କ ତାର ।
ବେଳେ ହାର ଯାଇଁ ସେହ ପୁଣିହିଁ ଅଇଲା ।
କାହା ତହୁଁ ଅଜ ଅବା କବୁଦ୍ଧି ପାଇଲା ।
ଶ୍ରୀରଙ୍ଗର ମୁଖେ ମୁହଁ ଶୁଣଅଛୁ ଯାହା ।
ସାବଧାନ ହୋଇ କର ଶୁଣ ପ୍ରାଣନାହା ।
ଶ୍ରୀରମ ନାମେ ଅଟଇ ତାର ଏକ ନିଶ ।
ତାହାକୁ ସର ସମ ନୋହନ୍ତ ଶୂଳ ହସ୍ତ ।
ସେହୁ ରମ ପ୍ରତଜ୍ଞା କଲେକ ଶସ୍ତ କ୍ରୁଇଁ ।
ତୋତେ ମାର ପୁଣ୍ଡୀକକୁ ରଜ୍ୟ ଦେବା ପାଇଁ ।
ଶ୍ରୀ-ମୁଖେ ମୁହଁ ପୁଣ ଶୁଣିଛୁ ଏମନ୍ତ ।
ଏକଥା ତୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଅଟଇ ହାଦେ ସତ ।
ଯାହା ମୁହଁ ସ୍ୱପନରେ ଦେଖିଲଇଁ ଅଜ ।
ସେ କଥା ଶୁଣ ତୋ ଦେବ କପିକୁଳରାଜ ।
ଦେବ ଦୈତ୍ୟେ ପଶିଣ ଭାଗିଲେ ଅମ୍ଭ ପୁଣ୍ଡା ।
ଅବର ସ୍ୱପନ ମୁଁ ଦେଖିଲ ହତଶିଷ୍ଟା ।
ଆଜ ପୁଣ ତୋତେ ଜପ୍ ନାହିଁ କପିଗପ୍ତେ ।
ନ କରସି କୋପ ତୁ ନ ଯାଅ ତହିଁ ଯାଏ ।
ନଗ୍ନ ନର ନାଶ୍ୟ ଯେ ହୋଇଲେ ହୁର ଜୁର ।
ପିତା ପୁତ୍ରେ କେହୁ ପୁଣି ନଘାଉଲେ କାର ।
ସ୍ୱପନ ତେହଣ ମୁହଁ ଉଠିଣ ବସିଲ ।
ଏକ ପୁରୁଷ ପୁଣ ଗୋଦନ୍ତେ ଶୁଣିଲ ।
ତେଣୁ ଯେ ବରସ ପୁଣ ହୋଇଲା ମୋ ଚତ୍ ।
ଏକଥା ଦେଖିଣ ମୁଁ ଭାଲଇ ପଞ୍ଚବୃତ ।
ଅଜପୁଣ ତୋତେ ଜପ୍ ନାହିଁ କପିଗପ୍ତେ ।
ନ କରସି କୋପ ତୁ ନଯାଅ ତହିଁଯାଏ ।
ଗଲେ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ତୁହ ହରାଇବୁ ପ୍ରାଣ ।
ବଧବା ଦଶା ନ ଦଅ ମୋତେ କପିରାଣ ।

ଦୁଃଖୀ ହୋଇ ପୁଣ ମୁଁ ବଞ୍ଚିବ କେତେ ଦନ ।
ତାମ୍ବୂଳ ବନେ ଶୋଭା ନ ଦଶିବ ବଦନ ।
କଜ୍ଜଳ ନ ପେନ୍ଧଲେ ନୟନ ଶୋଭା ନୋହେ ।
କୁସୁମ ନ ଖୋସିଲେ ଯେ କବରୀ ନ ଶୋହେ ॥
ଚନ୍ଦନ ଲେପନ ନ ହୋଇବ ଯେବେ ଅଙ୍ଗେ ।
ମଣ୍ଡନ ନୋହିବ ଯେବେ ଅଳଙ୍କାର ଯୋଗେ ॥
ଅଲତାହିଁ ନରଞ୍ଜିବ ମୋହର ଯେ ପାଦେ ।
ପଏାବଳୀ ନ ଥିବ ମୋହର କୁଚ ମଧ୍ୟେ ।
ନୂପୁର ବହୁନେ କଏେ ଶୋହଇ ଚରଣ ।
ବାହେ ବାହୁ ଯେବେ ମୁ ନୋହିବ ଆଭରଣ ॥
ଶୁଭ୍ରଳ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧଣ ଅଶୋଭା ଦଶିବ ।
କାହ୍ନାର କୋଳରେ ମୁହିଁ ସୁଖରେ ରହିବ ।
କେମୋତେ ବନୋଦ କରିବ ଯେ କୃଷ୍ଣକହ ।
କାହ୍ନାର କୋଳରେ ପୁଣ ଥିବ ମୁହିଁ ଶୋଇ ॥
ନାସା ନ ଶୋହିବ ମୋର ବସଣି ବହୁନେ ।
ଏତେକ ଦୁଃଖ ପୁଣି ମୁଁ ସହିବ କେସନେ ।
ମୋହର ଶପଥ ଭୁହ ନଯା ଆଜ ଯୁହିଁ ।
ଗଲେ ଯମପୁରେ ଯେ ଜୀବନ ସିବ ବୁହିଁ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ସୋଦର ଯେ ତୋହର ସାନଭାଇ ।
ତାହାକୁ ତୁ ଯୁବରାଜ କର କପିସାଇଁ ।
ସୁଖେ ରୋଗ କର ପୁଣ ଅନ୍ତଃପୁରେ ରହ ।
ରଜ୍ୟଭାର ସବୁ ସୁଗ୍ରୀବର ସ୍କନ୍ଧେ ଦେଇ ।
ନଷ୍ଟିନ୍ତେଶ ଥିବା ଅହେ କଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାର ସାଇଁ ।
ତାରର ବଚନ ଶୁଣି ବାଇଯେ ବୋଲଇ ।

(2)

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପ୍ରତି ବାଇର ତିରସ୍କାର

ମାତାପିତା ବଶ୍ୟର ନ ନେଲେ ତୋତେ କଡ ।
ପରଜ୍ଞା ନ ପାଇଲୁ ତୋହର ଦୁଷ୍ଟମତ ।
ଅଜ୍ଞାନ ପୁରୁଷ ତୁହ କହୁହିଁ ନ ଜ୍ଞାଣୁ ।
ବନଜୀବ ସଙ୍ଗତେ ପଣିଲୁ ଆସି ଏଣୁ ।
ମୋତେ ତୁଯେ ମାଇଲୁ କେବଣ ଗୁଣ ପାଇଁ ।
କ ତୋହର ଶରୀରରେ ଧର୍ମ ବସି ନାହିଁ ।

ଛଲ ହାଡ଼ ମାଉଁସ ଘେନରେ କଷ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଅବଶ୍ୟର ପଣ ତୋର ଜାଣିଲଇଁ ଆଜ ।
ପୁରାଣ ବେଦ ଅଗମ ଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଣି ନାହୁଁ ।
ମୋତେ ଭୁହ ଅକାରଣେ ବନ୍ଧୁଲୁ ଟି ଯହୁଁ ।
ପଞ୍ଚନଖିଆ ଯେ ପୁଣ ପାଞ୍ଚ ଜନ୍ତୁ ଖାଇ ।
ଅବର ଯେ ପାଞ୍ଚଜୀବ ରକ୍ଷି ନ ଯୋଗାଇ ।
ଗଜ ବ୍ୟାଘ୍ର ମର୍କଟ ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ଲୁମ୍ବୀର ।
ଏହି ପାଞ୍ଚ ଜନ୍ତୁ ପୁଣ ନ ଭକ୍ଷନ୍ତି ନର ।
ଗୋଧ୍ନ ନକୁଳ ଶଶା ଯେ ଗଣ୍ଡା ହିଙ୍କ ଖାଇ ।
ମୋତେ ଯେ ବଧିଲୁ ଭୁ କେବଣ ଗୁଣ ପାଇଁ ।
ଶ୍ରୀରମ ବୋଇଲେ ଯେ ସୁଗ୍ରୀବ ମୋର ମିତ ।
ତୋତେ ମୁହିଁ ମାଇଲଇଁ ଏହାର କାରଣ ।
ତାହାର ଭୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତ ଅଟ୍ଟ ଅହୋ ବାଳ ।
ଅନ୍ୟାୟିଲୋକଙ୍କୁ କ ସହଇ ମଞ୍ଜୁପ୍ରଲୀ ।
ପିତା ତୋର ଏହାକୁ ଯେ ଯୁବରାଜ କଲା ।
ବାପର ବୋଲ ଯେ ତୋର ଗ୍ରାହ୍ୟ ନୋହିଲା ।
ରଜ୍ୟରୁ ବାହାର କର ଏହାକୁ ଭୁ ଦେଲୁ ।
ଭାଇବହୁ ରୋମାକୁ ଭୁ ବଳେଣ ହରିଲୁ ।
କଷ୍ଟିକ୍ୟା କଟକ ଯେ ଏକାଏ ତ୍ୟାଗ କଲୁ ।
ସହୋଦର ଅନୁଜକୁ ମାରବା ଇଚ୍ଛିଲୁ ।
ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ହୋଇ ଅନ୍ୟାୟ ଯେ କରୁ ।
ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖିଲେ ଆମ୍ଭେ ଉପ୍ରୋଧ ନ କରୁ ।
ତେଣୁ ଯେ ନାଗତ ମୁହିଁ କଲଇଁ ପ୍ରହାର ।
ଯହୁଁ ଅନ୍ୟାୟ ମାର୍ଗେ ପଶିଲୁ ନୃପବର ।
ଭରତ ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ହୋଇଲା ନୃପତ ।
ପିତାର ଆଜ୍ଞାରେ ଆମ୍ଭେ ବୁଲୁ ଅଛୁଁ ପୃଥ୍ୱୀ ।
ଦୁଷ୍ଟ ଜନମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣେ ମାରୁଁ ।
ଅଗତ ଲୋକଙ୍କୁ ପୁଣ ଉପ୍ରୋଧ ନ କରୁଁ ।
ପୃଥ୍ୱୀର ରଜା ଯେ ଅଟଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଣ ।
ପାପୀ ବୋଇ ତୋତେ ଯେ କରଇ ପ୍ରାଣେ ନାଶ ।
ବଣେପେ ଭୁ ଶାଖା-ମୃଗ ଅଟ୍ଟ ଅହୋ ସପ୍ତେ ।
ମୃଗପ୍ଟା ବନୋବେ ଆମ୍ଭେ ବନସ୍ତେ ବଇସ୍ତେ ।
କଉଭୁକେ ପୁଣ ନାନା ଜୀବଜନ୍ତୁ ନାଶୁଁ ।
ମୃଗର ଲେଖାଏଁ ତୋତେ ନାଗତେକ ପେଖଁ ।

ଯୋଗେ ପୁଣି ସୁଗ୍ରୀବ ହୋଇଲା ମୋର ମିତ ।
ତାହା ଶୁଣକଥାଯେ ଅଟଇ ମୋର ହିତ ।
ରାବଣ ମୋହର ଯେ ସୀତାକୁ ହରନେଲା ।
ଶୁଣି ମୈଁ ମୋହର ବହୁତ ଚିନ୍ତା କଲା ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଯୋଡଶ ମାରବ ଦଶଶିର୍ଷ ।
ମୋତେ ପୁଣି ଅଣି ଦେବ ଜନକକୁମାର୍ତ୍ତ ।
ଏସନକ କଥା ଦୁହ ବୁଝିକୁନା ବାଳ ।
ଏ ମୋହର ମିତ ଯେ ଅଟଇ ଶୁଦ୍ଧଶାଳୀ ।
ଯେଉଁ ବନ ରାବଣ ସୀତାଙ୍କୁ ହରନେଲା ।
ଆକାଶମାର୍ଗରେ ରଥ ବାହି ଯେନ ଗଲା ।
ଶୋକେ ପୁଣ ଜାନକୀ ଯେ ଅଳଂକାର କାଢି ।
ତହିଁରେ ବାନ୍ଧଲା ସତ୍ୱେ ଉପରୁଣ ଶାଢ଼ୀ ।
ସୁଗ୍ରୀବକୁ ଦେଖିଣ ତଳକୁ ପକାଇଲା ।
ମୋହର ମନ୍ତ୍ର ତା ସାଇତ ଥୋଇ ଥିଲା ।
ସେ ସକଳ ମନ୍ତ୍ର ଯେ ଅଛୁ ମୋତେ ଦେଇ ।
ତେଣୁ ନାଗତ ବନ୍ଧଲ ଉପକାର ପାଇଁ ।
ବାଇବାର ବୋଇଲା ତୁ ଅଟୁ ଯେ ଅଜ୍ଞାନ ।
ଅନର୍ଗଳ ତୋଟର ବାନ୍ଧଇ ଦଶାନନ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ବୋଲରେ କ ତାହାକୁ ହୋଏ ମାର ।
ଯାହାର ମୁଖ ଦେଖି ବାସବ ଭୟ କର ।
ମୋର ତହିଁ ଜଣୁା ଯେ ନାହିଁ ତାକୁ ଆନ ।
ମୋତେ ଦୁହ ଯେବେ କରଥାନୁ ସମାଧାନ ।
ରାବଣକୁ ମାର ମୁଁ ସୀତାକୁ ଅଣି ଦ୍ୟନ୍ତ ।
ସୁଗ୍ରୀବକୁହିଁ ଯେ ଗଉରବ କର ଥାନ୍ତ ।
ତୋତେ ଅଣ୍ଟା କରବାର ପାଅନ୍ତା କାରଣ ।
ଏଣୁ ଯେ ବୋଇଲ ତୋତେ ନ ଜାଣିମାପଣ ।
ଶୀଘ୍ର ବୋଇଲେ ଦୁହ ଭାଇବୋହ୍ନ ହରୁ ।
ରଜା ହୋଇ ପୁଣ ଯେ ଅନ୍ୟାସ୍ୱ କର୍ପା କରୁ ।
ସେ ପାଟକେ ଅମ୍ଭେ ଯେ ବନ୍ଧଲୁ ତୋତେ ବାଣ ।
ତେଣୁ ସ୍ୱର୍ଗ ପ୍ରାପତ ହୋଇବ ତୋତେ ଜାଣ ।
ବାଳ ବୋଇଲକ ଅମ୍ଭେ ଅଟୁ ପଣୁ ଜାତ ।
ସେ ଦୋଷ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ କ ଅଛଇ ରତ୍ପତ ।
ଅଜ୍ଞାନ ଜୀବ ଅମ୍ଭେ ଅରଣ୍ୟେ ପୁଣ ଥାଉଁ ।
କନ୍ଦ ଫଳ ଖାଇଣ ନର୍ଝର ପାଣି ପିଉ ।

ଆମ୍ଭର ଜ୍ଞାନଗୋଚର ନାହିଁ ସାଧୁ ମେଳା ।
କପାଇଁ ତୁ ଏକଥା କହୁଛୁ ରଘୁବଳା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ନୃପଚିହ୍ନ କରୁ ।
ଜଗତେ ବୋଲନ୍ତି ତୁ ବଳିଷ୍ଠ ସବୁଠାରୁ ।
ଅଷ୍ଟ ଲୋକ ପାଳ ପୁଣ ଧର୍ମ ଏକ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ବଷ୍ଣୁ ଅଂଶ ନଥିଲେ କ ହୁଅଇ ନୃପତି ।
ତୋତେ ସିନା ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଲାଗଇ ଅବଶ୍ୟ ।
ତୁ ସେ କପିଙ୍କର ଅଟୁ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ପୁରୁଷ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର ମୁଖରୁ ଏସନକ ବାଣୀ ।
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ସେହୁ ବାଇ ରସ୍ପେ ଶୁଣି ।
ବୋଇଲା ଶ୍ରୀରାମ ଧନ୍ୟ ତୋହ୍ନର ଯେ ପିତା ।
ଧନ୍ୟ ତୋର କଟକ ଯେ ଧନ୍ୟ ତୋର ମାତା ।
ମୋତେ ଯେ ମାଇ ପାଇଲୁ ଧନ୍ୟ ତୋର ବଳ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଏ ମେଦନୀ ହୋଇଲା ସଫଳ ।
ତୋହ୍ନର ପ୍ରାପ୍ତେକ ଋଦ୍ଧି ଦେଖିଲଁି ଯହିଁ ।
ପୃଥୀକ ପ୍ରଶଂସା ମୁଁ ଯେ କରୁଅଛୁ ତହିଁ ।
ଦେବତା ଏ ସମ ଯେ ନୋହନ୍ତି ହାବେ ମୋତେ ।
ତୁ ରମ ବାଣ ବଜିଲୁ କେବଣହିଁ ମତେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବଷ୍ଣୁ ମହେଶ କ ତୁ କେବଣଜନ ।
ମାନବ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଯେ ଏତେ ତୋର ପ୍ରାଣ ।
ଏତେକ ଶୁଣିଣ ରମ ଧନୁଶର ଥୋଇ ।
ବାଇଳ ବଳପନ୍ତ କାର୍ପଣ୍ୟମତ ହୋଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଭାଇ ତୁ ମୋହ୍ନର ଅଟୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ।
ଏ ମୋହ୍ନର ଦୋଷ ଯେ ନ ଧର କପିଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ଏତେକ ଧାର୍ମିକ ବୋଲ ନ ଜାଣଇଁ ତୋତେ ।
ଯେତେକ ଅପ୍ରାଧ ଜଇ କ୍ଷମାକର ମୋତେ ।
ନାଗଚ କାଢ଼ିଣ ପୁଣ ଦେବା ମଉଷଧ ।
ସୀତା ଆଣିବାକୁ ତୁ ଯେ କରସି ହୋ ବୁଦ୍ଧି ।
ବାଇ ବୋଇଲାକ ମୁହିଁ ନ ଶୁଣଇଁ ଏହା ।
ତୁ ଶ୍ରୀରାମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଅଟୁ ଚଉବାହା ।
ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷ ସ୍ୱୟଂ ବଣବାସୀ ।
ଅବତାର ହୋଇଲ ଅସୁର କଳ ଧ୍ୱଂସି ।
ମୋହ୍ନର ଭାଗ୍ୟରେ ମୁହିଁ ଦେଖିଲଁି ତୋତେ ।
ତୁହ୍ନ ଯେବେ ନାଗଚ ହୋ ପେଶିଲୁ ନ ମୋତେ ।

(୩)

ମାଳବନ୍ଧରେ ବର୍ଷାକାଳ

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ଗୋ ପାବଂତୀ ଦେବ ଶୂଣ ।
ମାଳିବନ୍ଧ ପବ୍ବତେ ରହିଲେ ରଘୁରଣ ।
ଶୀରମର ଚତ୍ ହେଉଅଛୁ ଛନ ଛନ ।
ଜଲଧର ମେଘରେ ଯେ ଉତ୍ସବ ଗଗନ ।
ଘଡ଼ଘଡ଼ି କରଣ ଯେ ମାରଇ ବଜ୍ରଳ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେ ଅକାଶରେ ଉଦେ ଅର୍ଦ୍ଧାବଳ ।
ହାଡଶୁଣ୍ ଉଇଁକର ମେଘ ଗରଜନ୍ତ୍ର ।
ନର୍ଘାତ ଶବଦ କର ଚଡ଼କ ମାରନ୍ତ୍ର ।
ପୂବଦଗ ମେଘେ ଯାଇ ପଶ୍ଚିମେ ପଶନ୍ତ୍ର ।
ଶୀତଳ ପବନ ଯେ ବହ୍ନଇ ଚଉକଡ ।
ଦକ୍ଷିଣ ମେଦୁର ଯେ ସମୁଦ୍ର ପାଣି ଢୋଳ ।
ଉତ୍ତରଦଗକୁ ହଂସେ ଜଳ ଘେନ ଚଳ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଧନୁ ଉଇଁ ଅଛୁଇ ଯେ ପନ ପନ ।
ଅସ୍ତକାଳେ ଅଦତ୍ୟ ଦଶଇ ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ ।
ଦବସେ ମଣ୍ଡଳାକାର ରଶ୍ମିରେ ଲୁହୁକ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡପବନ ଯେ ବହ୍ନଇ ହାଙ୍କ ହାଙ୍କ ।
କ୍ଷଣେ ଗୁଲୁଗୁଲ କ୍ଷଣେ ଶୀତଳ ଯେ କରେ ।
କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ଦବାକର ଦଣେ ଅକାଶରେ ।
ସିନ୍ଧୁ ଗରଜଇ ପୂଣ ଦଗ ରଙ୍ଗ ଦଣେ ।
ଜଲଧର ଧୂମ ପୂଣ ଗଗନରେ କ ସେ ।
କୁସୁମ ବର୍ଷି ହୋଇଗଣ ଅଛଦଇ ଖଗ୍ଗ ।
ଜଳଜଳ ଦଶଇ ଯେ ଗଗନର ତାଗ୍ଗ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଣ୍ଡଳ ଯେ ଧୂସର ହୋଇ ଦଶେ ।
ଉତର କାହ୍ନାରେ ଯେ ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ ମିଶେ ।
ନର୍ମଳ ଗଗନେ ଯେ କ୍ଷଣକେ ମେଘ ଉଇଁ ।
ପୁଣିହିଁ ଗର୍ଜ୍ଜିଣ ସେ ଶୂନ୍ୟରେ ଅଚ୍ଛାଦଇ ।
ଦବସେ ଗର୍ଜ୍ଜନ ଯେ କରଇ ଗମ ଗମ ।
ଭୂମିକମ୍ପ କରଣ କରଇ ଦମ ଦମ ।
ଆଷାଢ଼ମାସ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲକ ଯହିଁ ।
ଝିମିଝିମି କରଣ ସେ ବରଷଇ ତହିଁ ।
ବଜ୍ରଳ ଦେଖାଇଣ ମାରଇ ଘଡ଼ ଘଡ଼ି ।
କଜ୍ଜାଣି ପବ୍ବୁ ଶୃଙ୍ଗ ପଡ଼ିବକ ଝଡ଼ି

ସହ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଦୁଃସହ ବରଷା ।
ନାନା ପକ୍ଷୀମାନେ ଉହିଁ ଉଥଲେ ବସା ।
ବୃକ୍ଷମାନେ ପଲ୍ଲବନ୍ତ କଅଳନ୍ତ ଲତା ।
ମୟୂର ଚଢ଼ାଇ ଯେ ମଦନେ ଉନମନ୍ତ ।
ମୃଗରସ୍ ଛଡ଼ିଣ ଚରନ୍ତ ଏଣେ ତେଣେ ।
କୋକଳ ହିଙ୍କାର ପଶିଲେ ଗହନ ବନେ ।
ବୃକ୍ଷମାନ ଦଶନ୍ତ ଯେ ନୂଆ ପରକାର ।
କଦମ୍ବ ପୁଷ୍ପମାନେ ଫୁଟନ୍ତ ଜରନ୍ତର ।
ଜାମୁଫଳ ପାଚ କଉ ପଡ଼ନ୍ତ ଭୂମିରେ ।
ବନଫଳ ପାଚ ପଡୁଛନ୍ତ କେତେ ତଳେ ।
ବନର କୁକୁଟ ମାନେ କାମେ ଖେଦା ଖେଦ ।
ପାତାଳ ଗଙ୍ଗା ନାମେ ଯେ ବହେ ଉହିଁ ନଦୀ ।
ଜଳଖୁମ୍ଭା କାହ୍ନାମ ଯେ ପାଉନ୍ତ ହଂସାବଳୀ ।
ଖରହଂସ ବକ ଯେ କରନ୍ତ ଜଳକେଲ ।
ଶ୍ରାବଣ ପ୍ରବେଶ ହୋଏ ଏଥିଅନନ୍ତରେ ।
ଘୋରବୃଷ୍ଟି କଉଣ ବରଷେ ଜଳଧରେ ।
ଅଖଣ୍ଡିତ ଧାରା ଯେ ନ ଦଶେ ଦଶ ଦଶ ।
ବନ ପଲ୍ଲବଣ ପୁଣି ହୁଅଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ।
ନଦୀମାନେ ବଢ଼ନ୍ତ ଯେ ପୁରେ ପୁଷ୍କରଣୀ ।
ପଙ୍କତ ଉପରୁ ହଂସ ପଡ଼ଇ ଯେ ପାଣି ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କରଣ ତେଜ ନ ଦଶେ ଗଗନେ ।
ବୃକ୍ଷେ କଖମାନ ଲ୍ଲନ୍ତ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପବନେ ।
ମାଲ୍ଲବନ୍ତ ପଙ୍କତେ ଯେ ଶ୍ରୀରମ ଅଛନ୍ତ ।
ଅନେକ ଦୁଃଖେଣ ସେ ବରଷା ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତ ।

(୪)

ମାଲ୍ଲବନ୍ତରେ ରାମଙ୍କର ସୈନ୍ୟ-କଳନା

ଚନ୍ଦ୍ରଗିର ସୀମାରୁ ଯେ ସଉରାଷ୍ଟ୍ର ଯାଏ ।
ପଞ୍ଚ ହୋଇ କଉ ବଳ ଲଗାଇଗି ହୋଏ ।
ଗୋଦାବରୀ ପେନ ପୁଣ କୃଷ୍ଣ ବେଣୀ କୂଳେ ।
ଏଥି ପୂରଲେକ ସେ ଯେ ଋକ୍ଷ କପି ବଳେ ।
ପଞ୍ଚଧାରା ପଙ୍କତ ଯମନଗିର ଲଇଁ ।
ବାରଣାବତ ଲଗିଣ ଏକଖଣ୍ଡ ହୋଇ ।

ଏକାମରବନପ୍ରେନ କପିଲାସ ଗିରି ।
ବରଜାମଣ୍ଡଳରେ ଅଛନ୍ତ ଥାଃ ପୂର ।
କଣା ହୋଇ ଯାଇଁ କର ରହଲେକ ଥାଃ ।
ବଣାଇ ନାମରେ ସେହୁ ହୋଇଲକ ଗ୍ରାମ ।
ବାମଅଡେ ତହିଁ ପୁଣ ବାଃ ନ ପାଇଲେ ।
ବାମଣା ବୋଲଣ ସେ ତହିଁର ନାମ ହେଲେ ।
ବେଣୀ ନଦୀକୂଳ ସେ ଯେ ହରଗଙ୍ଗାଲାଇ ।
ସୈନ୍ୟ ପୂରନ୍ତନ୍ତ ସେ ଯେ ଛଡାନ୍ତତ ନାହିଁ ।
ରଣ କର ଯାଇ ସେହୁ କଲେକ ବଙ୍କର ।
ରଣାଇ ନାମ ସେ ଯେ ହୋଇଲା ତାହାଙ୍କର ।
ପାଣ୍ଡବ ବପିନ ସେ ଯେ ଦେବଗିର ରେଃ ।
ପଶ୍ଚିମ ସମୁଦ୍ର ଯାଏ ପୂରନ୍ତନ୍ତ ଥାଃ ।
କାହିଁ ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ ସେ କାହିଁ ପାଉଁଶ ରଣି ।
କେବଣଠାରେ ସେହୁ ବରୁତ ବର୍ଣ୍ଣଦଣି ।
କାହିଁରେ ସିନ୍ଦୂରବର୍ଣ୍ଣ କାହିଁ ହରତାଳ ।
ଭୂମିପରେ ଶୋଇକ ଅଛତ ମେଘମାଳ ।
କାହିଁ କଜାମପ୍ରେ ହୋଇ କାହିଁ ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ।
କାହିଁ ରୂପା କାହିଁ ରେଣୁ ଦଶଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
କାହିଁ ସ୍ଫଟିକର ବର୍ଣ୍ଣ କାହିଁ କାଚ ଆଭା ।
ବୃକ୍ଷ କପି ବଣନ୍ତେ ମେଦନୀ ବଣେ ଶୋଭା ।
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପବ୍ବତେ ଥାଇଁଣ ରଘୁନାଥ ।
ଦେଖିଲେକ ସୈନ୍ୟ ପୂର ଅଛନ୍ତ ଜଗତ ।
ଅଗଣିତ ସୈନ୍ୟ କେହୁ ସଂକ୍ଷେପି ନ ପାର ।
ଅର୍ବୁଦେକ କପି ସେ ଭୂମିରୁ ଅବତର ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଲେ ଦେବ ଶୁଣ ରଘୁପତ ।
ସୈନ୍ୟ ଅପ୍ରମିତ ପୂର ଗଲେ ବସୁମତ୍ତ ।
ଯେ ତୋହର କାର୍ଯ୍ୟତ ବଶ୍ୟର ତାହା କର ।
କପିଗଜ ବଙ୍କରେ ବୋଲନ୍ତ ରଘୁବର ।
ଜୋ ମରଣ ଯାହା ଉ ବୋଇଲୁ ଏହୁ ସତ ।
ଶରଦଗଲୁହିଁ ଏବେ ପେଷିବାକ ଦୂତ ।
କେବଣ କଉରେ ସେ ଯେ ରାବଣର ଘର ।
ଲଙ୍କା ନାମରେ ସେ ଯେ ଅଛୁ ଅନେକପୁର ।
ରାବଣ ନାମରେ ସେ ଅନେକ ରାଜା ଅଛୁ ।
ଯେବଣ ରାବଣ ମୋର ନେଲକ ମୃଗାକ୍ଷୀ ।

ଜାଇଛୁ କ ନାହିଁ ପୁଣ ଜନକ ଦୁହିତା ।
ଅନେକ ଯୁବତୀଙ୍କର ନାମ ଅଟେ ସୀତା ।
ରାବଣ ଘର ଅଛଇ ଅନେକ ଯେ ମତେ ।
କଅବା ତାହାକୁ ହରଇଣି ସେ ଦଇତେ ।
ହାନ ଲାଭ କଥାମାନ ଜାଣିବା ଜନ୍ମନ୍ତେ ।
ସାଧକଥା ପାଇ ଯେ ପେଷିବା ଏବେ ଦୂତେ ।
ଯଦ୍ୟପି ରାବଣ ଯେ ସୀତାକୁ ହର ଥିବ ।
ଥାଇ ଘେନ ଯାଇଁ ଅଉ କ ଅବା କରିବ ।
ଦୁଃଶୀଲା ଯୁବତୀ କଡ ନ ଅଣିବ ମୁହିଁ ।
ତହିଁକ ବୋଲଇ ଦୂତ ବରଗିବା ପାଇଁ ।
କଅବା ସୀତା ମୋ ଅମୃତାଙ୍ଗ ହୋଇ ମଲା ।
ଯହିଁ ସେହ ଦଶାନନ ବହୁ ଦୁଃଖ ଦେଲା ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇଲେ ଅମ୍ଭେ କପାଇଁ ସେ ଯିବା ।
ଜୀଉଁ ପାଇଲେ ଅମ୍ଭେ ଏଥି ବାହୁଡ଼ିବା ।
ଅପ୍ରମାଦେ ଜାନକୀ ସେ ପ୍ରାଣ ପାଇ ଥିବ ।
ତେବେ ସେ ଦୂତଙ୍କୁ ଦେଖି କାରୁଣ୍ୟ କରିବ ।
ଦୂତଙ୍କର ଅଗରେ ସେ ହୋଇବ ବକଳ ।
ଅବକ୍ଷଣ ନୟନରେ ଥିବ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।
କାର୍ପଣ୍ୟ ହୋଇ ବୋଲିବ ନଥିବ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ଯେବେ କହିବାକ ଦୂତେ ।

ସୁନ୍ଦରକାଣ୍ଡ

(1)

ହନୁମାନର ସୀତା-ଠାବ

ଶିଂଶପା ବୃକ୍ଷର ତଳେ ସୀତା ଉଭା ହୋଇ ।
ଦୁଃଖମନରେ ଭାଳଇ ଏହା ବଇଦେହୀ ।
ଯୋଡୁ ଏ ଜୀବନ ମରିବାର ବଡ଼ ସୁଖ ।
ନ ଦେଖିଲି ଅଜଯୋଧ ପ୍ରାଣନାଥ-ମୁଖ ।
ଶ୍ରୀରାମର ବଚ୍ଛେଦ ଅଜିଲୁ ଦଶମାସ ।
କାହାର ମୁଖରୁ ନ ପାଇଲି ଯେ ସନ୍ଦେଶ ।
ଏସନ ଭାଳନ୍ତେ ହନୁମନ୍ତ ଯେ ବଶ୍ୱର ।
ଏହୁ ସେ ଜାନକୀ ଦେବୀ ଜଟକଲ୍ପମାନ୍ତ ।

ଯେବଣ ଦନେ ସୀତାଙ୍କୁ ଅଣିଲ ରାବଣ ।
ମୁହଁ ଖଲ ଉଷ୍ୟମୁକ ଗିରି ଶିଖରେଣ ।
ରୋଦନ କରଣ ଶୂନ୍ୟେ ଯାଇ ମହାସଙ୍ଗ ।
ରଘୁବଂଶେ ଶ୍ରୀରାମ ଅଟନ୍ତି ମୋର ପତ ।
ଏସନ ଶୁଣି ଜାର୍ଦ୍ଦୁଲ ମୁ ଯେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ।
ରାବଣର କୋଳେ ବଇଦେହୀକ ଦେଖିଇ ।
ଏହ ସେ ଜାନକୀ ଯେ ଅଟଇ ରାମ-ବାମା ।
ଅନ ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ନାହିଁନା ଉପମା ।
ଏହ ଯେ ପରମଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜଗତର ମାତା ।
ଜନକଘରେ ଉତ୍ପତ୍ତି ନାମ ଅଟେ ସୀତା ।
ପତର ବଚ୍ଛେଦେ ଏହ ପତବ୍ରତ ଯାଇ ।
ଦୁଃଖେଣ ଦନ ବଞ୍ଚଇ ଏଥେ ମରଥିଲୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ କହିଲେ ମୋର ଅଗେ ସିଦ୍ଧ ସିଦ୍ଧ ।
ତହିଁ ଶତେଗୁଣ ଏହୁ ଅଟଇ ବଶେଷ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଜାନକୀ ଏ ଧନ୍ୟ ଏହା ନେତ୍ର ।
ଧନ୍ୟ ଶ୍ରବଣ ଏହାର ଧନ୍ୟ ସର୍ବ ଗାତ୍ର ।
ଧନ୍ୟ ନାସିକା ଏହାର ଧନ୍ୟ ପତବ୍ରତ ।
ଧନ୍ୟ କବରୀର ଭର ଧନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିପାତ ।
ଧନ୍ୟ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ଧନ୍ୟ ଏହା ମଧ୍ୟ କ୍ଷୀଣ ।
ଧନ୍ୟ ଏହାର ଯେ ନାଭ ଧନ୍ୟ ଯେ ଜଘନ ।
ଧନ୍ୟ ଚରଣ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଧନ୍ୟ କର ବେନ ।
ଧନ୍ୟ ଗରଧାରୀ ଧନ୍ୟ ଜନକ ଯେ ମୁନ ।
ଧନ୍ୟ ଜନମୀ ଭୂ କ୍ଷିତ ଧରଣୀ ଉଦରେ ।
ଧନ୍ୟ ସେ ପୁର ବଢ଼ିଲୁ ଭୂହ ଯେଉଁପୁରେ ।
ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମ ଭୂ ଧନ୍ୟ ରଜା ଦଶରଥ ।
ଧନ୍ୟ କଉଶଲ୍ୟା ତୋର ଗର୍ଭଧାରୀ ମାତ ।
ଧନ୍ୟ ଅଯୋଧ୍ୟା ଯେ ଧନ୍ୟ ତହିଁ ନର ନାରୀ ।
ଧନ୍ୟ ସୀତା ଭୂ ଯେ ଶ୍ରୀରାମକୁ ବଲ୍ଲଭର ।
ଧନ୍ୟ ସୁଗ୍ରୀବ ଯେ ଧନ୍ୟ ଋଷ୍ୟମୂକ ପର୍ବତ ।
ଧନ୍ୟ ରାମ ତୋତେ ଯେ ଦେଖନ୍ତ ଯେତେ ଲୋକ ।
ଧନ୍ୟ ମୋର ପିତା ଧନ୍ୟ ମୋହର ଜନମୀ ।
ଧନ୍ୟ ପିତା କେଶରୀ ମୋ ଧନ୍ୟ ମା ଅଞ୍ଜନା ।
ଧନ୍ୟ ଦେଶ ଲୋକେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଭୂମ୍ଭ ସାଇଁ ।
ଧନ୍ୟ ଲଙ୍କପତ ଧନ୍ୟ ତପକଲୁ କାହିଁ ।

ରଘୁନାଥ ବାଣେ ଯେ ହୋଇବୁ ପ୍ରାଣେନାଶ ।
ମୁଖେଣ ପାଇବୁ ତୁ ଅକ୍ଷୟ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ।
ଏତେ ବୋଇ ହନୁ ଯେ ଜଳଇ ପୁଣି ପୁଣି ।
ଗନ୍ଧମୁଣୀମାନେ ଯେ ଅସିବେ ଏହିକ୍ଷଣି ।
ଏକାନ୍ତ ବେଳେ ମୁହିଁ ଯେ ସମାସ୍ୟା କରିବ ।
ସନ୍ଦେଶ ଯେମନ ଏଥୁ ବେଗେ ପୁଣି ସିବ ।
ଏତେ ବୋଲଣ ଛଡ଼ିଲା ଭ୍ରମର ଶସ୍ତାର ।
ତତକ୍ଷଣେ ହେଲା ଅତି ସାମାନ୍ୟ ବାନର ।
ଡାଳରେ ବସିଣ ପଶି ମଝି ଲୁଚି ଦେଲା ।
ମନେ ମନେ ପୁଣି ସେହି ବଚ୍ଚର ବୋଇଲା ।
ପୂର୍ବେତ ଜାନକୀ ଦେବୀ ମୋତେ ଦେଖି ନାହିଁ ।
ଶାପ ନ ଦଅଇ ପୁଣ କୋପମୁଖ ହୋଇ ।
ମାସ୍ୟା ପ୍ରାସ୍ୟେକ ନପୁଣ ମଣଇ ମୋ କଥା ।
ଏହି ବଚ୍ଚର ଗୋଟି ତ ଲାଗେ କଡ଼ଚନ୍ତା ।
ମୁହିଁ ନ କହିଲେ ତ ନ ଜାଣିମ ସେ ସତ୍ତା ।
କେମନ୍ତେ ବାରତା ମୁଁ ଦେବଇଁ ରଘୁପତ ।
ଝାଡ଼ବାଡ଼କୁ କହିଲା ପ୍ରାସ୍ୟେକ କହିବ ।
ସମାସ୍ୟା ପାଇଲେ ଏଥୁଁ ଓଲ୍ଲାଇଣ ସିବ ।
ଏତେ ବୋଲ ହନୁମତ ଏଗେ ତେଗେ ଗୁହିଁ ।
ଦେଖିଲା ଏକା ହୋଇ ଅଚ୍ଛର ବଇଦେହୀ ।
ମନେ ଭସ୍ମ ପାଇ ଯେ ବୋଲଇ ପୁଣି ପୁଣି ।
ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ହସଇ ସେ ମନେ ଲାଜଘେନ ।
ସ୍ଥିର ହୋଇଣ କହଇ ସେହି ପୁଣି ପୁଣି ।
ମନେ ମନେ ବଚ୍ଚର କହଇ କପିମଣି ।
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ରାଜା ଦଶରଥ ଦଣ୍ଡଧାତ୍ତା ।
ତାହାଙ୍କ କୋଳରେ ଜାତ ହେଲେ ଚକ୍ରଧାତ୍ତା ।
ନାମ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅନ୍ତ ତାର ସୁତ ।
ବନସ୍ତକୁ ପେଷିଲା ଯେ କଇକେସ୍ୱୀ ମାତ ।
ଜନକର ଝିଅ ସୀତା ଶ୍ରୀରାମର ନାତ୍ତା ।
ତାହାକୁ ରାବଣ ରାମ ହେଲେ ବନତ୍ତା ।
ପଞ୍ଚବଟୀ ବନେ ରାମ ରହିଲେକ ଯହିଁ ।
ରାବଣ ସୀତା କେରାଇ ଅଣିଲକ ତହିଁ ।
ଲୋଡ଼ିଣ ଶ୍ରୀରାମ ବନେ ନ ପାଇଲେ ନାତ୍ତା ।
ବୃକ୍ଷ ଗିରିମାନଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିଲେ ପଚ୍ଚର ।

ସାନ୍ତ୍ରେଶ ଦେଖିଲେ ଋଷ୍ୟମୂକ ଯେ ପର୍ବତ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ସଙ୍ଗେ ରାମ ହୋଇଲେ ମଇତ୍ର ।
ମଇତ୍ର ହୁଲେ ରାମ ବାଳିକ ବଧ କଲେ ।
କଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କଟକେ ଯେ ସୁଗ୍ରୀବ ରାଜା କଲେ ।
ଥାଟ ଘେନ ମାଲ୍ୟବନ୍ତେ ରୁହନ୍ତ ରାମ ରହି ।
ଶ୍ରବଣକୁ ଯେ ରାମ ଦୂତ ପଠିଅଇ ।
ଦକ୍ଷିଣକୁ ଅମ୍ଭେ ଯେ ଅଇଲୁଁ ଜଣ ଆଠ ।
କହିଲେ ନ ସରଇ ଆମ୍ଭର ଯେତେ କଷ୍ଟ ।
ଅଣିଣ ଶୁକଳଦଶମୀରେ ଯେ ଅଇଲୁଁ ।
ସିନ୍ଧୁର ଉତ୍ତରକୂଳେ ଯାଇଣ ରହିଲୁଁ ।
ଅବର ସାତଜଣ ରହିଲେ ସିନ୍ଧୁକୂଳେ ।
ମୁହିଁ ଯେ ଲଙ୍କାକୁ ଅଇଲଇଁ ଧର୍ମବଳେ ।
ଖୋଜଇଁ ଶ୍ରୀରାମର ଘରଣୀ ଯେ ସୀତା ।
ଅଶୋକବନେ ଅଛୁ ଯେ ଜନକଦୁହିତା ।
ଶ୍ରବଣରେ ଯାହାକୁ କ ଲୋଡ଼ୁଛନ୍ତ ଦୂତ ।
ଦେଶ ବଦେଶ ଆବର ବନ ପରବତ ।
ପୂର୍ବ ପୁଣ୍ୟ ବଳରେ ମୁଁ ରେଟ ଯେ ପାଇଲ ।
ଏ ମୋହର ଜନ୍ମକୁ ସଫଳ ହାଦେ କଲ ।
ଏ ଦେହ ଶ୍ରୀରାମର ଯେ ଉପକାର କଲ ।
ଏ ମୋହର ପୂର୍ବ ଜନ୍ମ ଭାଗ୍ୟ ଯେ ଦଶିଲ ।
ଯେବଣ ରୂପ ରାମ ଅଛନ୍ତ ମୋତେ କହି ।
ତହିଁ ଶତଗୁଣେ ଯେ ଅଟଇ ବରଦେହୀ ।
ନଷ୍ଟପ୍ ଜାନକୀ ଏ ଯେ ଜନକକୁମାରୀ ।
ଯେଣୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେବାକୁ ଯେ ନାହିଁ ଅନନାରୀ ।
ଯହିଁ ହନୁମନ୍ତ ଘର ଏମନ୍ତ ବୋଇଲ ।
ଶୁଣି କରି ସୀତା ଦେବୀ ହରଷ ହୋଇଲ ।
ଶ୍ରବଣକୁ ଚାହିଁଲେ ଦୃଷ୍ଟି ଜ୍ୱର୍ଗତ ।
ମନେ ମନେ ବଶ୍ୱର କରଇ ମହାସତୀ ।
କେ ମୋତେ ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଅମୃତ ସିଞ୍ଚିଲ ।
ଏତେ ବୋଲ ଦେବୀ ଯେ ବୃକ୍ଷକୁ ଦୃଷ୍ଟିଦେଲ ।
କରଯୁଡ଼ି ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଇଲେ ପୁଣି ପୁଣି ।
କେ ମୋତେ ଶୁଣାଇଲ ଯେ ଶ୍ରୀରାମର ବାଣୀ ।
କେବଣ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ତୁ ଯେ କଲୁ ମୋତେ ଦତ୍ତ ।
ତୁନ ହୋଇ ରହିଲୁ ଏ କେବଣହିଁ ମାତ୍ର ।

କାହ୍ନାବୋଲେ ମଲା ପ୍ରାଣୀକ ତୁ ଜୀଅଇଲୁ ।
ଗମ ଗମ ବୋଲଣ ତୁ ମୋ ଅଗେ କହିଲୁ ।
କଏ ତୁମ୍ଭେ ବାରେ ଦସ୍ୟା କରକନା ମୋତେ ।
ଛମୁରେ ମିଳ କହ ଦେଖାଇଁ କନା ତୋତେ ।
ଯାହା ସେ ସ୍ୱପନେ ମୁହିଁ ଦେଖିଲଇଁ ଅଜ ।
ସତେ କ ମୋତେ ପ୍ରାପତ ହେବ ଶୁରକାର୍ଯ୍ୟ ।
ଯେବଣ ପୁରୁଷକୁ ଚନ୍ତ୍ରର ଅନ୍ତର୍ନିଶି ।
ସେ କଥା ପ୍ରାପତ ମୋତେ ହୋଇଲାକ ଆସି ।
ଏ ମୋହର ପାପରାଶି କେବେ କ୍ଷୟ ପିବ ।
ଏ ସମୁଦ୍ର ଡେଇଁ କେହୁ ବାରତା କହିବ ।
ଏ ଜନ୍ମେ ମୋହର କିଛୁ ଦୋଷ କଲା ନାହିଁ ।
ବାଲୁତ କାଳୁ ମୁଁ ଧର୍ମକଥାରେ ଯେ ଥାଇ ।
ଶ୍ରୀରମ ଯେ ମୋହର ଅଝଣ୍ଟ ପ୍ରାଣପତ ।
ତାଙ୍କ ବନୁ ମୋର ନ ବଲଇ ଅନ୍ୟେ ମତ ।
ଏ ସତ୍ୟ ହୋଇଲେ ନଷ୍ଟେ ପାଇବ ବାରତା ।
ଏତେ ବୋଲ ବସୁପ୍ ହୋଇଲେ ଦେବୀ ସୀତା ।
ହନୁ ବଗ୍ଗରେ ନସୁଣ କରଇ ଏ କୋପ ।
ଏତେ ବୋଲ ହୋଇଲା ସାମାନ୍ୟ କପିରୂପ ।
ଭ୍ରମର ପ୍ରାସ୍ପେକ ସେହ୍ନ ବୃକ୍ଷରୁ ଖସିଲା ।
ଅଜାଣୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାସ୍ପକ ଦଶିଲା ।
ଜାନକୀର ଛମୁରେ ଯେ ମିଳଇ ମାରୁତ ।
ପଗ୍ଗରଇ ତୁମ୍ଭେ ଅଝ କାହାର ସୁବଦ୍ଧ ।
କପିଁ। ଏତେ ଦୁଃଖ ପାଇଁ ଏଥେ ରହିଅଛ ।
ଦସ୍ୟା ନ କରଇ କବା ବଣ୍ଡବାର ବସ୍ତୁ ।
କପାଇଁ ଗବଗେ ଯେ ନ କଲ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରୀତ ।
କ ଅବା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କୋପ କଲା ଲଙ୍କପତ ।
ତୋହ୍ନର ଶଗ୍ଗର ଗୋଝି ଅଝଇ କୋମଳ ।
କପିଁରେ ସୁନଙ୍ଗ ତୋର ଚତ୍ର ସମାକୁଳ ।
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାସ୍ପେକ ତୋ ତନୁ ଦଶଇ ।
ଶରଦ ପୂର୍ଣିମା ପ୍ରାସ୍ ମୁଖ ବକାଶଇ ।
କଧୁକ ଓଷ୍ଠ ତୋହ୍ନର ନସ୍ନ ହରଣୀ ।
କ ଅବା ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ଶ୍ରୀରମ-ଘରଣୀ ।
ଅଝ ତୁହ ସଦାଶିବ-ବାମା କ ଗଉରୀ ।
ଇନ୍ଦ୍ରର ଶଗ୍ଗ ନୋହଇ ତୋତେ ରୂପେସର ।

ଚନ୍ଦ୍ରର ରୋହିଣୀ କିବା ଅଦିତ୍ୟର ଛାୟା । ।
କ ଅବା ଶାପରେ ଧରଅଛୁ ମାୟା କାୟା । ।
ଅନ କ ଭଜନ ଏତେଦୁଃଖ ପାରେ ସହ ।
ମାନବଉରୁଣୀ ମାତ୍ରେ ସହ ନ ପାରଇ ।
ଶୁଭ ସୁବର୍ଣ୍ଣେ କ ରଘାଣିଲା ଦଣ୍ଡ ନାଗ ।
ଇନପୁରେ ତୋତେ କେହ ନାହିଁ ସମସର ।
ପ୍ରଣାମ କରଣ ମୁଁ ଯେ ବୋଲୁଅଛୁ ତୋତେ ।
କଏ ତୁମ୍ଭେ ସୁନ୍ଦର ଗୋ କହକନା ମୋତେ ।
ଶୁଣିଣ କଇଦେଲା ଯେ ହେଠମାଥ ହୋଇ ।
ଧୀରେ ଧୀରେ କହଇ ବଚନ ସୁଧା ଉହିଁ ।
ଜନକର ଝିଅ ମୁହିଁ ନାମ ମୋର ସୀତା ।
ଦଶରଥନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀରାମର ବନିତା ।
ପିତା ବୋଲେ ସ୍ୱାମୀ ମୋର ବନକୁ ଅଇଲେ ।
ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଘେନ ଦଣ୍ଡକେ ରହିଲେ ।
ଉହିଁ ଯେ ରବଣ ମୋତେ ଅଣିଲାକ ହର ।
ମାୟାରେ ସେ ପାମର ଉପୁରୀ ରୂପ ଧର ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ମୃଗେକ ଉପାସେ ଇଆଇଲା ।
ଲୋଭେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ସେ କୁରଙ୍ଗୀ ମାରଗଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏହା ଯେ ମାୟା ରବେକ ଶୁଇଲା ।
ଶୁଣି ନୟନରୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ମୋ ଗଇଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହତେ ଯହିଁ ଗଲେ ମୋର ନାହା ।
ଏକା ଦେଖି ମୋତେ ଯେ ଅଣିଲା ବଂଶବାହା ।
ତେଣୁ ଦୁଃଖୀପାସ୍ ହୋଇ ମୁହିଁ ରହଅଛୁ ।
ବ୍ୟାଧ କଳନ ଯେସନେ କରଥାଇ ପକ୍ଷୀ ।
ଅଜର ରଜନୀରେ ରବଣ ଅସିଥିଲା ।
ଦୁରମାସକୁ ଯେ ମୋତେ କଣ୍ଟଦେଇ ଗଲା ।
ବୋଇଲା ତୋ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେଖାଇବୁ ଅଣି ।
ନୋହଲେ ମୋହର ତୁ ଯେ ହୋଇବୁ ପରଣୀ ।
ଏଇଟା ନ ଥିଲେ ସାଥନ୍ତାନ ମୋତେ ମାର ।
ବେଲକ ରଖି ସେ ମଦାମ୍ବାଣୀ ବୋଲକର ।
ମଲପାଣୀ ପ୍ରାସ୍ୱେକ ହୋଇଣ ମୁହିଁ ଅଛୁ ।
ତୁ ଅସି ଜାଅରୁ ଅମୃତପାଣି ସିଞ୍ଚୁ ।
ଅପୂର୍ବ ମୂରତ ମୁହିଁ ଦେଖିଲ ତୋହର ।
ଏ କଥାତ ଦେବତା ମାନବେ ଅଗୋଚର ।

କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ ତୋର ଶିରରେ ମୁକୁଟ ।
ପଞ୍ଚରତ୍ନମାଳା ଯେ ଶୋହଇ କଣ୍ଠତଟ ।
ଏସନକ ରୂପ ଯେ ମୁଁ ଦେଖିଲ ତୋହର ।
କହ କହ କପି ତୁ ଯେ କାହାର କୁମର ।

(2)

ହନୁମାନ ବନ୍ଦୀ

ଅମ୍ବୁରେ ବୋଲନ୍ତ ରେ ପାମର ଦୁଷ୍ଟ କପି ।
କପିଁ। ଅସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲୁ ମହାପାପୀ ।
କେ ବୋଲଇ ଲଙ୍କକ ରେ ଲାଜ ତୋତେ ନାହିଁ ।
ମୋହର ଭାଇକ ରେ ମାଇଲୁ ଜପ ପାଇଁ ।
କେ ବୋଲଇ ଏ ମୋହର ଉନପ୍ଟ ମାଇଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଦାଦକ ନାଶକଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ପଉଲେ ଦୁଇଶଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଯେ ମଲଟି ମଉଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ମଇଶକୁ ମାଇଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଦଅର ନାଶଗଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଯେ ନଣୋଦଇ ମଲା ।
ଯୁବାକାଲେ ମୋ ନଣନ୍ଦ ବଧବା ହୋଇଲା ।
କେ ବୋଲଇ ଶ୍ୱଶୁର ମୋହର ପ୍ରାଣ ଦେଲା ।
ଏତେକ ସମ୍ପଦ ମୋର ହେଲେ ନାଶକଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଏ ମାଇଲା ଗୁରସ୍ତ ।
ପାଞ୍ଚପୁଅ ଘେନଣ ମୁ କରବ କେମନ୍ତ ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଝୁଡୁଡାଣୁର ମଲା ।
ଝୁଡୀଣାଣୁ ମୋହର ଯେ ବଧବା ହୋଇଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଗୋ ମଲା ଦେଉଣୁର ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଗୋ ମଲଟି ଘୋଦର ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର କୁଣିଆ ଅସିଥିଲା ।
ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇ ସେହୁ ପୁଣ ମଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମଲା ମୋର ସଉତୁଣୀ ଭଇ ।
କେ ବୋଲଇ ମଲଟି ଗୋ ମୋହର ଛୁଆଁଇ ।
କେ ବୋଲଇ ଯୁଦ୍ଧେ ମଲା ଭଣୋଇ ମୋହର ।
କେ ବୋଲଇ ରଣଙ୍କାକୁ ନାଶିଲା ବାନର ।

କେ ବୋଲଇ କପିଗୋଷ୍ଠି ଅଟଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ।
କେମନ୍ତେ ମାଇଲା ଏହ୍ନ ଏତେକ ରାକ୍ଷସ ।
କେ ବୋଲଇ ଅହୋ ଜମ୍ବୁମାଳୀର ମଲା ।
କେ ବୋଲଇ ଅକ୍ଷୟକୁମାର ଗୋ ନାଶଗଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମଲେ ପୁଣି ପାଞ୍ଚ ସେନାପତି ।
କେ ବୋଲଇ ମଲେ ଗୋ ଅନେକ ଘୋଡ଼ା ହାତୀ ।
କେ ବୋଲଇ ରଥ ଜଗୁଡ଼ଇ ଏହ୍ନ ତୋଳ ।
କେ ବୋଲଇ ଏ ବାନରଗୋଷ୍ଠି ମହାବଳୀ ।
କେ ବୋଲଇ ରାଜାର ଶାଳକଗଣ ମଲେ ।
କେ ବୋଲଇ ଜଙ୍କରଗଣ ଗୋ କ୍ଷୟଗଲେ ।
କେ ବୋଲଇ ଏହାକୁ କପାଇଁ ଅଛୁ ଥୋଇ ।
ବେଗେ ଏହାକୁ ପ୍ରାଣରେ ମାରୁ ଲଙ୍କାଇଁ ।
କେ ବୋଲଇ ଏଥେ ଥାଇଁ କରବା ଗୋ ଜସ ।
ଏହା ହେରୁ ଅମଙ୍ଗଳ ହୋଇଲା ଏ ଦେଶ ।
ଏସନକ ବୋଲି ସର୍ବେ ଗୋଡ଼ାଇ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ ।
ଶୁଣ ଅଗୋ ଶାକମ୍ଭର ଶଙ୍କର କନ୍ଦର୍ପ ।
ଯହିଁ ସେ ହନୁମତକୁ ବାନ୍ଧ ଘେନଗଲେ ।
ସନ୍ଦେସ୍ତ୍ର ଅସୁଗ୍ରା ଯାଇଁ ସୀତାଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ଶୁଣ ଶୁଣ ଜାନକୀ ଗୋ ଏ ଅମୃର ବାଣୀ ।
ଯେବଣ କପିର ସଙ୍ଗେ ଭାଲୁଥିଲୁ ପୁଣି ।
ସେ ଯେଉଁ ପ୍ରବଳପଣ ମଧବନେ କଲା ।
ଜାଣିଣ ରାବଣରାଜା ସୈନ୍ୟ ପେଷିଦେଲା ।
ଅଣୀ ସହସ୍ର ଜଙ୍କର ମାଇଲା ସେ କପି ।
ଶାଳକଗଣ ପେଷିଲା ରାସ୍ତେ ହୋଇ କୋପୀ ।
ସେହୁ ବାନର ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରାଣ ହରଇଲେ ।
ପୁଣି ଜମ୍ବୁମାଳୀ ବୀର ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଇଲେ ।
ବାନର ହାତରେ ବୀର ଜମ୍ବୁମାଳ ମଲା ।
ଧର୍ମେଣ ପ୍ରଶସ୍ତ ସେନାପତି ଘଲାଇଲା ।
ନୃପତି ଆଗରେ ଶିର ଜଣାଇଲା ଯାଇଁ ।
ଅକ୍ଷୟକୁମରକୁ ସେ ଦେଲା ପଠିଅଇ ।
କହୁତ ସୈନ୍ୟ ଘେନଣ ସେ ବୀର ଅଇଲା ।
ବାନର ସଙ୍ଗତରେ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧକଲା ।
କେବେହେଁ ତାହାକୁ ଗୋ ସେ ନ ପାରଲା ଜଣି ।
ରାଜାର ପୁଣ୍ୟକୁ କପି ପକାଇଲା ହାଣି ।

ଶୁଣିଣ ନୃପବର ଯେ ବସ୍ତୁସ୍ତ ହୋଇଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଘରକୁ ଗବଣ ଅଜ୍ଞା ଦେଲା ।
ସେହ ମେଘନାଦ ଅଟେ କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କ ଶଲ୍ ।
ତିନ୍ଦୁବନ ମଧ୍ୟରେ ଅଟେ ମହାମଲ୍ଲ ।
ସେ ଅପି କପିକ ବାନ୍ଧ ଧରି ଘେନଗଲା ।
ନାଗପାଶେ ବାନ୍ଧଣ ଅନେକ କଷ୍ଟ ଦେଲା ।
ଗବଣ ଛମୁକୁ ଘେନଗଲା ଡାକୁ ଧରି ।
ବବଧ ପ୍ରକାରେ ଡାକୁ ବନ୍ଧନ ଯେ କରି ।
ଶୁଣିଣ ଜାନକୀ ଦେବୀ ହୋଇଲେ ସୁବଧ ।
ମନେ ଭାବଲେ ନଘୁଣ ପଡ଼ଇ ପ୍ରମାଦ ।
ହନୁମତ ନଘୁଣ ଯେ ପ୍ରାଣେ ଯାଇ ନାଶ ।
ଏତେ ବୋଲ ଦେବୀ ଯେ ଗ୍ଭର୍ହଲେ ଦଶଦଶ ।
ଅଶୋକବନକୁ ଯେ ବୋଲନ୍ତ ଗ୍ଭନମୁଖୀ ।
ତୁମ୍ଭକୁ ଯେ ଅଣ୍ଟେ କରି ରହିଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ଅଶୋକ ଗୋ ଶୋକ ମୋତେ ନୋହୁ ।
ଏହ ଉପକାର ମୋତେ କାଳେ କାଳେ ଥାଉ ।

(୪)

ଲଙ୍କାପୋଡ଼ି

ନଗ୍ନ ନର ନାଶ୍ୱଏ ଯେ ବକଳେ ବୋଲନ୍ତ ।
କେହ୍ନ ଅସ୍ତ୍ର ଦାସ୍ତ୍ରମାନ ଘେନଣ ପଲାନ୍ତ ।
କେହ୍ନ ହାତେ ଲୁଗା କେହ୍ନ କାଖେ ପୁଅ ଘେନ ।
ପୋଖଣ୍ଡୀ କୂଳକୁ ଡରେ ପଲାନ୍ତ କାମିନ୍ଦ ।
କେ ବୋଲଇ ଦାଦ ଅଲୋ କେ ବୋଲଇ କକା ।
କେ ବୋଲଇ ଅଲୋ ମୋତେ ଜଳେ ଧର ପକା ।
କେ ବୋଲଇ ଭାଇ ଅଲୋ କେ ବୋଲଇ ନନା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋତେ ଯେ ସମ୍ଭାଳ ନଅ କନା ।
କେ ବୋଲଇ ଗଲା ଲୋକେ ବେଗହୋଇ ଅସ ।
କେବଣ ବାପୁଡ଼ା ଯେ ଗ୍ଭହାଇଁ ଦଶଦଶ ।
କେ ଅପି ନ ପାର ଘରେ ପଶି ପୋତ ମଲା ।
କେହ୍ନ ଡାକ୍ତର ହୋଇଣ ପଡ଼ି ମୋହ ଗଲା ।
କେବଣ ବାପୁଡ଼ା ଯେ ଦେଖିଣ ପ୍ରାଣହାର ।
ବାଟ ନ ପାଇ ଭତରେ ପଶି ପୋତ ମର ।

କଅଣ ଇଡରେ ପଶିଲା କେହୁ ଯାଇଁ ଡେଇଁ ।
ତହିଁ ପୋଡ଼ିମଲା ସେ ଯେ ଅଗ୍ନି ଜ୍ୱାଳା ପାଇ ।
କେହୁ ପାଣି ପକାଇ ଇଲ୍ଲାଇ ଦଅନ୍ତି ଘର ।
କେ ବୋଲଅ ଅସି ମୋତେ ବେଗକର ଧର ।
କେ ବୋଲଇ ରାବଣ ଯେ ଏହା ଅରଜଲା ।
ସୀତାକୁ ଅଣି ସମ୍ପଦ ହେଲେ ନାଶ କଲା ।
କେ ବୋଲଇ ବାବୁ ରେ ମୋହର ପୁଅ ନାହିଁ ।
କେ ବୋଲଇ କେଣେ ପଲାଇଲା ମୋର ଭାଇ ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ଜନମ ନ ଅଇଲା ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହର ପିଅର କେଣେ ଗଲା ।
କେ ବୋଲଇ ଲଙ୍କାକୁ ବେଢ଼ିଲା ହୁତାଶନ ।
ବାହାର ହୋଇ ସିବାକୁ କେ ଅଛୁ ଭାଜନ ।
କେ ବୋଲଇ ଅଜ ଏଥେ ମରବା ନସ୍ତ ।
କେ ବୋଲଇ ପୂର୍ବର ଗୋ ଏହ କଲା କୃତ୍ୟ ।
ଏସନ ଯେବେ ପୂର୍ବରୁ ଅଛଇ ଭବିଷ୍ୟ ।
ଅଉ ଏହାକୁ ଭାଇଲେ ହୋଇବ ବା କସ ।
ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିସିବା କାଳେ ସମସ୍ତେ ମରବା ।
ଏତେକ ପାପଯୋଗକୁ କ ବୁଦ୍ଧି କରବା ।
କେ ବୋଲଇ ଏକାକେ ବାନର ଏହା କର ।
ଶ୍ରୀରମ ଅଇଲେ କ ରହିବ ଲଙ୍କାପୁରୀ ।
ଚଉକଡ ସମୁଦ୍ର ଯେ କେଣେ ପଲାଇବା ।
ରାବଣର ପ୍ରସାଦେ ଯେ ସମସ୍ତେ ମରବା ।
ଏତେ କାଳ ନଷ୍ଟିନ୍ତରେ ରହି ଯେ ଥିଲଇଁ ।
ଏକାବେଳକେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ଯେ ହରଇ ।
କେ ବୋଲଇ ହୁତାଶନ ସମସ୍ତ ଲାଗିଲା ।
ପବନ ବହିବାରେ ଦ୍ୱିଗୁଣ ପୋଡ଼ି ଗଲା ।
କେ ବୋଲଇ ଅଗ୍ନି ଯେ ଉଠଇ ଅନ୍ତରଳେ ।
ଦଣଦଗ ଧୂମମସ୍ତ ପବନର ବଳେ ।
କେ ବୋଲଇ ହନୁମତ ଥାଇଁ ଯେ ଅକାଶେ ।
ଲାଞ୍ଜ ବେଢ଼ାଇ ଦେଇଣ ଅଛୁ ଚଉପାଶେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣମସ୍ତ ଯେ ଲଙ୍କା ଅଙ୍ଗାର ହୋଇଲା ।
ଏକା ବାନର କ୍ଷଣକେ ଏତେ କୃତ୍ୟ କଲା ।
ଏସନକ ବକଳ ହୁଅନ୍ତୁ ନର ନାଶ୍ୱୀ ।
ବ୍ୟାକୁଳେ କର ମାରନ୍ତୁ ବଧାତା ସୁମର ।

ଦ୍ରବ୍ୟ ନାଶ ସିବାରୁ ବୁଲୁରେ କୋଡ଼ି ହୁଅ ।
ମୂରଚ୍ଛ ନ ପାରଣ ଥୋକାଏ ଦୂର ଯାଅ ।
ତାତ ସହ୍ନ ନ ପାରଣ ଅସ୍ତ୍ର ବାହୁଡ଼ି ।
କେହୁ ଭୂମିରେ ପଡ଼ଅ ହୋଇଣ କଟୁଡ଼ି ।
କାହାର ଧଣ୍ଟେ ଯାଇ ଲାଗିଲାକ ଜୋର ।
ମଲ ମଲ ବୋଲ କେହୁ ବକଳ ଯେ ହୋଇ ।

ଲଙ୍କାକାଣ୍ଡ

(1)

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଉପଦେଶ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ପ୍ରତିଜ୍ଞା

ପାପ୍ପେଟ୍ଟି ନେଲେ ସୁଗ୍ରୀବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ ସାର ।
ଜାମ୍ବବ ସହ ଲମ୍ବିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ପସ୍ତର ।
ଦେଖି ହସ ହସ ହେଲେ ଅଯୋଧ୍ୟାର ସାଇଁ ।
ଆନନ୍ଦେ ବେନ ନେଣ୍ଟୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଗଳଇ ।
ଭାଇକ କୋଳ କରଣ କରନ୍ତୁ ରୋଦନ ।
ତୁ ମୋର ପ୍ରାଣସଖା ରେ ସୁମିତ୍ରାନନ୍ଦନ ।
ଯେତେବେଳେ ତୋତେ ସ୍ନେହ ମାଇଲା ଶଙ୍କଟ ।
ଅନ୍ଧକାରମୟ ମୋତେ ଦଶିଲାକ ପୃଥୀ ।
ନାକେ ପଶି ଯେହ୍ନେ ଡାଲୁରେ ପଶଇ ପାଣି ।
ବୁଦ୍ଧି ହଜଗଲା ମୋର ତେସନକ ଜାଣି ।
ସେ ବାପ ଯୋଏ ଅଟନ୍ତୁ ଜାଣ କ୍ଷତ୍ରିବର ।
ନୋହଲେ ଆନେ କେହ୍ନେ ଜଣିଲେ ବଜ୍ରଧର ।
ସ୍ୱଭାବେ ଅସୁର ଘୁଣି ତପେ ବଳୀୟାର ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ ସେ ଅଟନ୍ତୁ ହନୁକାର ।
ଆର ବେଳେ ବାଲୁ ରେ ନୋହୁବୁ ଅଗୁସାର ।
ମାୟାଯୁଦ୍ଧ ଦରତେ ସେ ଜାଣନ୍ତୁ ଅପାର ।
ବଜ୍ରଧଣ ସଙ୍ଗତେ ସମର କାଳେ ଥିବୁ ।
ଏ ଯେଣେ ନଅଇ ବାଲୁ ଘୁହ ତେଣେ ସିବୁ ।
ଜାଣୁଟିକ ନିଶ୍ୱସନ ମାଇଲାକ ଶୂଳ ।
ବଜ୍ରଧଣ ନୋହୁଥିଲେ ଘୁରନ୍ତାନ କାଳ ।

ମାୟାକୁ ମାୟା ଜାଣଇ ଏହ ପଭୁଲମ୍ବି ।
ଅସ୍ତ୍ର ନ ଅସୁଣ ଅଗ ହେଲା ଜର୍ଜ୍ଜରିତ ।
ଏହାର କେଲେ ଯେ ପୁଣି ମେଣ୍ଟି ନୋହେ ତାହା ।
ଅସୁରମାନଙ୍କୁ ବାବୁ ମାୟାସିନା ସାହା ।
ଏବେ ଯେ ବାବୁ ରେ ତୁ ମୋହର ବୋଲେ ଧର୍ବୁ ।
ଏକା ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପାଶକୁ ନ ସିବୁ ।
ତୋହର ଜାଇଥିଲେ ରେ ସବୁ ମୋର ଅଛୁ ।
ତୋହର ବନୁ ମୋତେ ଯେ ଯଶ ନାହିଁ କହୁ ।
ପ୍ରାଣର ଅଧାର ମୋର ଅଟୁ ତୁ ରେ ଭାଇ ।
ତୋତେ ନ ଦେଖିଲେ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ମୋ ନ ଥାଇ ।
ସୀତା ମରୁଛଇ ମୁଁ ତୋହର ସଙ୍ଗେ ଥାନ୍ତେ ।
ସବୁ ସମ୍ପଦ ମୋହର ତୋହର ଜାବନ୍ତେ ।
ଯୁଦ୍ଧର ରଙ୍ଗୀମାନ ତୁ ନ ଜାଣୁ ରେ ସାନ ।
ମେଘନାଦ କୁମର ଜଣିଛୁ ମଘବାନ ।
ରାବଣହୁ ଅଧିକ ବୋଲନ୍ତି ଏଲୋକ୍ୟେ ।
ତୁ ତାର ତୁଲେ ପୁଣିଲେ ମରବ ମୁଁ ଶୋକେ
କହିଁ କଣ୍ଟୁ ରାମର ନସ୍କୁ ବହ୍ନେ ଜଳ ।
ସେନା ସେନାପତ କପି ସଇନ ବକଳ ।
ଶୁଣିଶ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣ ନେତ୍ର ।
ଅରହର ହୋଇଣ କମ୍ପଇ ତାର ଗାତ୍ର ।
ଦଶଦଗଲୁହିଁ ଯେ ବୋଲଇ କୋପ କରି ।
କଥାଁ ତୁ ଡରଇ ମୋତେ କହୁ ଶତ୍ରୁଘାତୀ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟର ପୁଅ ମୁହିଁ ମରୁଛୁବ ରଣେ ।
ଅପଚସ୍ ଉପଚସ୍ ଅଛଇ ପୁରଣେ ।
ରାବଣର ଶୂଳକୁ ଯେ ଦେଖିଥିଲ ମୁହିଁ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଶକତ ମାରିଲା ଅଡ଼େ ଥାଇ ।
ତେଣୁ ତାକୁ ପ୍ରତଅସ୍ତ୍ର ନ ପାରଇ କରି ।
ଶ୍ରମୁରେ ମିଳ କ ଅସ୍ତ୍ର ପାରନ୍ତା ସେ ମାରି ।
ରାମ ବୋଇଲେ ମୁଁ ଏହା ସ୍ନେହେ ଯେ କହଲ ।
ଅସୁର ମାୟାଯୁଦ୍ଧରେ ଜଣନ୍ତ ବୋଇଲ ।
ଯୁଝିବେ ଯେବେ ସେମାନେ ଧର୍ମରେ ଯେ ରହ ।
ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ଜଣନ୍ତେ କେମନ୍ତେ କହ ସେହ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଇଲେ ସେହ ଜାଣୁ ପଛେ ମାୟା ।
ମୁହିଁ ଯେ ନାଗଚେ ତାର ବଦାଇବ କାୟା ।

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଯୁଦ୍ଧ ଯେ ରହିଲା ମୋର ଆଗେ ।
ପୁଣ ପୁଣ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରଇ ଘର ଗଗେ ।
ଏବେ ବେଷ୍ଟିଲେ କ ସେହ ସିବ ପ୍ରାଣ ଘେନ ।
ଏ କଥାକୁ ସାକ୍ଷି ଥାଅ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ବେନ ।
ଯେବେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ମୁଁ ନ ଛେଦଇଁ ମାଥ ।
ଏ ଧନୁଶରକୁ ମୁହିଁ ନ ଧରିବ ହାତ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ବତ୍ସପଶ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମତ ।
ନଳ ନୀଳ ସୁସେଣ ଜାମ୍ବବ୍ୟ ବାଳସୁତ ।
ଗନ୍ଧମାଦନ ସନ୍ନ ଶତ୍ରୁ ସେନାପତ ।
ରଣଗଳପୁଞ୍ଜେ ଏଥେ ଯେତେକ ଅଛନ୍ତ ।
ରକ୍ଷ କପି ତୁମ୍ଭେମାନେ ଥାଅ ଏବେ ଜାଣି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଯୁଦ୍ଧକୁ ନ ଜାଲୁ ରଘୁମଣି ।
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୁହିଁ ଯେ କହୁଛୁ ଏହେକ ।
ରାମାସ୍ତ୍ର ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ମୋର ଦେଖ ।
ଉତ୍ପତ୍ତି ବଳ ମଧ୍ୟେ କରିବ ସିପ ଖ୍ୟାତ ।
ସାକ୍ଷୀ ହୋଇଥାଅ ଯେ ପଞ୍ଚଶ ଯଥପତ ।
ଯେବେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ସମରକୁ ଅସର ।
ପୁଣି କ ଲେଉଟି ସିବ ନଳ ବାସକୁହିଁ ।
କ୍ରନ୍ଦାଦ ଦେବତାଏ କରିବେ ଯେବେ ରକ୍ଷା ।
ତଥାପି ନ ବର୍ତ୍ତଇ ସେ ରାବଣର ବସ୍ତା ।
ଜାଣିବା ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ଜଣିଲା କେବଣ ରଣେ ।
ଦଶଦଗପାଳକୁ ଜଣିଲା କେଉଁ ବାଣେ ।
ମୁହିଁ ନୁହଇ ନା ସୁରଗଣଙ୍କ ସମାନ ।
ମୋହର ହାତେ ତାହାର ନଶ୍ଚୟ ଜୀବନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଯେ କରନ୍ତେ ରାମ ହସି ।
ନଶବଦ ହୋଇଣ ଅଛନ୍ତ ସର୍ବେ ବସି ।

(2)

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଉକ୍ତିପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତି

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମ ଯେ ଅପୂର୍ବ ମହାରଣ ।
ଧନ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଅଟ ତୁମ୍ଭେ କ୍ଷତ୍ରି ବର ବେନ ।
ତ୍ରିଭୁବନେ ତୁମ୍ଭର ମହମା ଅଟେ ଧନ ।

ନାହିଁ ପଞ୍ଚାନ୍ତର ଏହ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ ।
ଧନ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରଧ ଅଛୁଇ ତୁମ୍ଭର ହସ୍ତରେ ।
ଏସନକ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସନ୍ତ ସୁରଗଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସଂଗ୍ରାମ କଥା ଶୁଣ ।
ଦୁହଙ୍କର ଦେହରୁ ରୁଧିର ବହୁଅଛୁ ।
ଶଙ୍କାଜିତ ବୋଇଲା ଶୁଣ ହୋ ରଘୁବସ୍ତି ।
ପୁବାକାଳେ ସ୍ତ୍ରୀଭୋଗ କରବା ଛଡ଼ିଲୁ ।
ମରଣୁ ବୋଇ ତୁ ମୋର ଛମୁରେ ପଡ଼ିଲୁ ।
ତୁହ କସ ଜାଣିବୁ ରେ ପୁଅର ସେ ମତ ।
ନ ଜାଣିଶ ହୁତାଶନେ ପଶିଲୁ ବାଲୁତ ।
ଏହା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଇଲେ ହସି କର ।
ବାଲୁତ ମୋତେ ବୋଇଲୁ ଇନ୍ଦ୍ରର ଅଇର ।
ଅଳଯାଏ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ନ ଜାଣୁ କ ମୋତେ ।
ତନବୁବନକୁ ଦହ ପାରେ ମୁଁ କଞ୍ଚତେ ।
ତୃଣରୁଣି ପ୍ରାପ୍ତ ତୋତେ ମଣଇ ଅସୁର ।
ଏହୁ କ୍ଷଣି ପଠାଇବ ତୋତେ ଯମପୁର ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୋଇଲା ରେ ନ ଜାଣୁ କ ମୋତେ ।
ବଜ୍ରଖଣ ତୁମ୍ଭର କ କହୁ ନାହିଁ ତୋତେ ।
ଶତେକ ବେଳ ଜଣିଲ ମୁହିଁ ସୁରଥଳେ ।
ମୋହର ମୁଖ ଦେଖି ଉରନ୍ତ ଦଗପାଳେ ।
ମେରୁ ପର୍ବତକୁ ମୁହିଁ କରପାରେ ଧୂଳ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ଛତ୍ରାଇ ପକାଇପାରେ ମହୀସ୍ତଳୀ ।
ପୃଥ୍ୱୀ ବଦାର ପାରେଁ ମୁ ନାଗଚର ଘାଏ ।
ସାତସିନ୍ଧୁ ପାଣି ଉଡ଼ାଇବ ଶସ୍ତ୍ରବାସ୍ତେ ।
ପାତାଳପୁର ମଙ୍କୁ ଅଣି ମୁ ପାରଇଁ ।
ଏହୁକ୍ଷଣି ତୋତେ ନାଗଚରେ ସଂହାରଇଁ ।
ମୋହ ଛମୁରେ ପଡ଼ିଣ କେହୁ ବର୍ତ୍ତିପିବ ।
ଦେବତା ଦାନବ ଅବ ପ୍ରାଣ କ ପାଇବ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପୁଣ ରେ ଗବଣି ।
ତୋହର କଥାମାନ ଅଛୁଇ ମୁହିଁ ଶୁଣି ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ସେ ସବଏ ନାଶଯାଇ ।
ଚର ହୋଇଣ ସେ ଏଥେ ପଦାର୍ଥେକ ନାହିଁ ।
ସେହୁ ସେ ଏହୁ ସଂସାର ସର୍ଜିଲ ଦଇବ ।
ପ୍ରଲୟକାଳରେ ପୁଣି ସେହୁ ନାଶପିବ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୁଣି ଉଇଁ ଅସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ।
ଯେ ଯାହାର କାଳେ ଋତୁ ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି ।
ଶୀତ ବରଷା ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଶରଦ ଯେ କାଳ ।
ଆଡଯାଡ ହେଉଛନ୍ତି ଏ ମଣ୍ଡାମଣ୍ଡଳ ।
ଦବସ ସରିଲେ ପୁଣି ରାଏ ଅସି ହୋଇ ।
ରାଏ ପାହିଲେ ଯେ ପୁଣି ଦବସ ହୁଅଇ ।
ପୁଣିହିଁ ଦବସ ପୁଣି ରାଏ ଯେ ହୁଅଇ ।
ଛଅ ବାର ନକ୍ଷତ୍ର ଯେ ମାସ ପଷ ଯାଇ ।
ଦ୍ୱୀପକେ ସମୁଦ୍ରେ ପୁଣି ସମୁଦ୍ରକେ ଦ୍ୱୀପେ ।
ଜନମକେ ନାମେ ପୁଣି ନାମକେ ସ୍ୱରୂପେ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ମଣ୍ଡ ପାତାଳ ଯେ ତିନପୁର ହୋଇ ।
ବାଇ ମାଟି ପଥର ଅଟଇ ଏହ ମଣ୍ଡା ।
ପଥର ମାଟି ହୋଇ ମାଟିରୁ ବାଇ ଜାତ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଯେ ପୁଣି ହୁଅଇ ପ୍ରଭାତ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଆବର ସତ ମିଛ ଅଛ ।
ଆଡଯାଡ ଜୀବନ ମରଣ ଗଣ୍ଡଗଛ ।
ଏକା ହୋଇକରି ଯେ ପଦାର୍ଥେ ଏଥି ନାହିଁ ।
ବେଦ ବଉଦ୍ଧ ବୋଲ ଅଛନ୍ତି ଏବେ କହ ।
ଶସ୍ତ୍ରାର୍ଥ ପରମାର୍ଥ ଏହ ଦୁଇ ମତ ।
ସତ୍ୟ ତ୍ରେତା ଦ୍ୱାପର ଯେ କଲ ଆଡଯାଡ ।
ଜଣଲ ବୋଲଣ ଯେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ କହୁ ।
ଦ୍ୱାନ ଉପଚଷ୍ ଯେ ସବୁର ଦେହେ ଅଛ ।
ତୁ କେଉଁ ଏହ ବଷ୍ଟର କରୁ ହୋ ଅସୁର ।
ଏ ପୃଥୀର ନାମ ଯେ ଅଟଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ।
ଏଥି ଜାତ ହୋଇଲେ ଜଣଥ ପ୍ରାଣ ହାର ।
ତୁ ବୋଇଲୁ ମୋତେ କେହ ନ ପାରଇ ମାର ।
ପୂର୍ବର ଭାଗ୍ୟ ଯେନ ସମସ୍ତେ ଭୋଗ କଲୁ ।
ମରବାର ବେଳେ ମୋର ଛମୁରେ ପଡ଼ିଲୁ ।
ଅଳ ସେ ଜାଣିମା ତୋର ଘାରଣରପଣ ।
କଣ୍ଠତ ବାଣେ ତୋହର ସେନବ ପରାଣ ।
କଥା କହୁଁ କହୁଁ ଦୁହେଁ ବଳୁଛନ୍ତି ଶର ।
ଦୁହିଁଙ୍କର ଶସ୍ତ୍ରର ରକତେ ଜର ଜର ।
କୁହୁଡି ପାସ୍ତେକ ଯେ ଦଶଇ ରଣଭୂଇଁ ।
ଏକଲୁ ଥରେକ ତହିଁ ଚଢାଚଢି ନାହିଁ ।

ସାତ ସସ୍ତ୍ର ନାଗଚ ବଜ୍ରଳା ଇନ୍ଦ୍ରଜତ ।
ଦେଖି ନବାଇଲା ତାହା ମୁନିଶ୍ୱାର ସୁତ ।
ଅଜସ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ବାଛୁ ବଜ୍ରଳା ଗମଘାଇ ।
ଶରପଥ ଚଲନ୍ତେଶ ଜଗତ ହଲଇ ।
ଦୁଇ ଶସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଲେ ଭେଟାଭେଟି ।
ହାବୋଡ଼ା ବାଜଣ ଯେ ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନି ଉଠି ।
ଜର୍ଜାତ ପ୍ରାପ୍ତେକ ଘୋର ଶବଦ ଶୁଇଲା ।
ଶସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତେଜେ ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ ଲୁଚଲା ।
ଦୁଇ ଶସ୍ତ୍ର ବାଜଣ ପଡ଼ିଲେ ଭୂମିତଳେ ।
ଉଲ୍କାପାତ ହୋଇଲା କ ପ୍ରଳୟର କାଳେ ।
ଏସନକ ଦେଖିଣ ଯେ ଋଷଭ ସୁସେଣ ।
ଜାମ୍ବବ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମତ ବଜ୍ରଷଣ ।
ଶଉର ସେନାପତ ଯେ ଶତବାଲୀ ମାଲ ।
ମନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ ଦ୍ୱିବଦ ହନୁମତର ପିଅର ।
ଗବୟ ଗବାକ୍ଷ କପି ଗନ୍ଧମାରଦନ ।
ଦଧିମୁଖ ବଳମୁଖ କୁମୁଦ କଞ୍ଜନ ।
ସୁଶୋଧନ ଶରସେତୁ କୁନ ଆଉ ନଳ ।
ଧାଇଁଲେ ଏ ଯୂଥପତ ସେନ ତରୁ ଶିଳ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜତ ରଥରେ ଯେ ଉଠିଲେକ ଯାଇଁ ।
ଖର ଘୋଡ଼ା ତାହାର ଯେ ମାଇଲେ ଭୁହାଇ ।
ଚକ୍ଷୁର ଛଟକେ ସେହ ବାହୁଡ଼ିଲେ ପୁଣି ।
ସାରଥିକ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାଗଚ ପେଷି ହାଣି ।
ବରଥୀ ହୋଇଲା ସେ ଯେ ରାବଣର ସୁତ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଗୁହିଁ ପୁଣି ବୋଇଲା ଦଇତ ।
ବରଥୀ ହୋଇଲ ମୁହିଁ ଅସେ ଚଢ଼ି ରଥ ।
ବଜ୍ରଷଣ ବୋଲେ ଶୁଣ ମୁନିଶ୍ୱାର ସୁତ ।
ସେହ ରଥେ ବସି ଏହ ଦୁଇବେଳ ଗଲା ।
ନାଗପାଶେ ବାନ୍ଧଲା ଯେ ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ର କଲା ।
ଏବେ ମୋର ବୋଲ ଭୁହ କର ସଉମିତ୍ର ।
ଏ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଜତ ଯେ ଅଟଇ ମହାକ୍ଷତ୍ର ।
କଞ୍ଚତ ନାଗଚେ ଜଗତ ଜଣି ପାରଇ ।
ସେ ରଥେ ବସିଲେ ଯେ କାହାକୁ ନ ଗଣଇ ।
ଏବେ ଏହାକୁ ଓଗାଇ ଯୁଦ୍ଧ କର ହାଦେ ।
ମୁହିଁ ବୋଲୁଅଛୁ ଏହାକୁ ଭୁ ଛଡ଼ି ନ ଦେ ।

ବତ୍ସପଣ କହନ୍ତେ ଜାଣିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ।
ମନେ ବଶ୍ୱରଜାତ ହୋଇଲା ବପଶ୍ରୀତ ।
ଶୃଣାଳ ଖୁଡ଼ତା ଯେ କହିଲା ମୁଣ୍ଡରେତ ।
ଏତେ ବୋଲ ରଗେ ଲେଉଟିଲା ମେଘନାଦ ।
ଦବ୍ୟରଥେକ ଅଣି ସାରଥି ସାଜଦେଲା ।
ତହିଁ ମନ୍ଦାଦର ଯେ ବଜସ୍ତ ଯାଇଁ କଲା ।
ବାବୁ ପେହ୍ନ ରହୁବର ସବୁ ଶ୍ରୀରମସ୍ତେ ।
ନବରହେ ଜଡ଼ିତ ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ସର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାସ୍ତେ ।
କାଳାନ୍ତ ଧ୍ୱଜାନ୍ତ ଦଗଦହନ ଚଗଲ ।
ବେଶି ରପୁକଳ ଉସ୍ତେ ହୁଅନ୍ତ ବହୁଳ ।
କରେ ଧନୁ ଧରଣ ପଶିଲା ଅସି ରଣେ ।
ଢୋକଲା ସିଂହ କ ବୁଲଇ ଯେ ଏଣେ ତେଣେ ।
ବତ୍ସପଣକୁ ଗହିଁ ବୋଲଇ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ।
ଥକ ହେଉ ନା ଜର୍ଜ୍ଜିକ ତୋହର ଜୀବତ ।
କ୍ଷଣି ହୋଇ ତୁ ଯେ ମରଣକୁ ରସ୍ତ କଲୁ ।
ଶତ୍ରୁର ତହିଁ ଯାଇଣ ଶରଣ ପଶିଲୁ ।
ସୁକେଶ ଦଇତର ବଦ୍ୟୁତ ନାମେ ସୁତ ।
ତାହା ଉନସ୍ତ ସୁମାଳ ମାଳ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ।
ମାଳ ମାଲ୍ୟବନ୍ତକୁ ଶୀହ୍ନର ନାଶ କଲେ ।
ସୁମାଳ ପଳାଇ ଯାଇଁ ପାତାଳେ ପଶିଲେ ।
ତାହାର ବୁହତା ଯେ ଅଝର ନଉକେଶୀ ।
ତାହାକୁ ବଜ୍ର ହେଲା ବଣ୍ଡବା ମନ୍ଦରସି ।
ତା ତହିଁ ଉନପୁଣ୍ଡ ହୋଇଲ ଉମ୍ଭେ ଜାତ ।
ମାତା ଗୁଣ ପେନଣ ଯେ ହୋଇଣ ଦଇତ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ରବଣ ଜଣିଲା ଉନପୁର ।
ଜଝକ କଲାକ ଅଣି ସମୁଦ୍ର ଭତର ।
ଚଉଦ ଭୁବନର ଯେ ଧନ ବସ୍ତ ନାଶି ।
ଲଙ୍କା ଗଢ଼େ ଆଣି ଠଳକଲା ଦଶଶିଖି ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ମହାମ୍ନା ଯେ ନତ୍ରାଭୋଗ କଲା ।
ସବୁ ସମ୍ପଦ ରାବଣ ତୋତେ ସମର୍ପିଲା ।
ଅକଣ୍ଟକ ରାଜ୍ୟଭୋଗ ତୁହ କରୁଥିଲୁ ।
ଅସମସ୍ତ ଦେଖିଣ ଯେ ଛଡ଼ି ପଳାଇଲୁ ।
ଶତ୍ରୁର ସଙ୍ଗେ ମିଶି କୁଝୁମ୍ଭ ଛଦ୍ର କହୁ ।
ଏତେକ ପାପଆତ୍ମା କେବଣ ଗୁଣେ ବହୁ ।

ବଣ୍ଟାସଘାତକ ତୁହ ଅଟୁ ରେ ଶୃଣ୍ଡାଳ ।
ଏତେ ନସତରେ ତୁ ଜାଇକୁ କେତେକାଳ ।
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣ କ ଶୁଣି ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣେ ।
ଷୋଦର ବଧ କଲେ କେମନ୍ତ ହୋଇ ଜନେ ।
ଏକାକେ ତୁ ସାଇଶ କୁମ୍ଭ ହରାଇଲୁ ।
ଅପେ ନ ମାଇଶ ପରହାତେ ମରାଇଲୁ ।
ମୁହିଁ ତୋର ପୁରୁଷ ମୋତେ ଯେ ମନ୍ଦ ଚନ୍ଦୁ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠାର କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ମଲା ତୋର ହେତୁ ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼େ ରଜା ତୁ ହୋଇବୁ ବୋଇ ଅଛୁ ।
ତେଣୁ ପାପିଷ୍ଠ ରେ କୁମ୍ଭକୁ ଛୁଦ୍ର ପାଞ୍ଚୁ ।
ରକ୍ଷ ମର୍କଟକୁ ତୁହ ପାଇଅଛୁ ସାହା ।
ତପୀ ବାପୁଡ଼ାର ହୋଇବୁ ଡାହାଣ ବାହା ।
ଏମନ୍ତ ବୁଦ୍ଧି କର ରେ ମରାଇଲୁ ବଣ ।
ଏସନେକ ଉରସାରେ କୁଳ କଲୁ ନାଶ ।
ନ ଜାଣୁ କ ମୋହର ରେ ଘାରଣର ପଣ ।
ଅଛି ପେନ ଦେଖି ନାହିଁ କରେ ମୋର ରଣ ।
ସଂଗ୍ରାମଭୂମିରେ ମୁଁ କାହାକୁ ଅଛ ହାଇ ।
ଏ କଥା କପିଁ। ରେ ତୁ କହିଲୁ ନ ବଗ୍ଦର ।
ଅଜ ତୋର ଜୀବକୁ ପେଷଇଁ ଯମଘଳ ।
ଏତେ ବୋଇ କରେ ହଂମକାଇ କରବାଳ ।

(3)

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶକ୍ତିଭେଦରେ ଶ୍ରୀରମଙ୍କ ଶୋକ ।

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ଯେ ଶ୍ରୀରମଚନ୍ଦ୍ର ରପ୍ଟେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ କୋଳ କର ଶୋକେ ତନୁ ଦହେ ।
ଗଳାରେ ଗଳାକୁ ବାନ୍ଧି ଭୁଜେ ଭୁଜ ବନ୍ଧ ।
ବଡ଼ କ୍ରୋଧରରେ କଉଶଲ୍ୟାସୁତ କାନ୍ଦ ।
ହା ହା ଦଇବ ରେ ତୁହ ଏହା ମୋତେ କଲୁ ।
ଉଦାର ଭାଇକ ମୋର ଏତେ କଷ୍ଟ ଦେଲୁ ।
ରଜ୍ୟ ଭୋଗ ଛଡ଼ିଣ ଅଇଲା ମୋର ଭୁଲେ ।
ବାହୁଡ଼ି ନ ଗଲା ସେ ଯେତେକ ଉଥରଲେ ।
କନ୍ଦମୂଳ ଖାଇଣ ଦୁଃଖେଣ ଦନ ନେଲା ।
ତତ୍ତଦ ବରଷ ବନେ ଅନଦ୍ରା ହୋଇଲା ।

ସବେ ଉଚ୍ଚାଗର ସେ ହୋଇଣ ଜଗି ଥାଇ ।
ଦୁଃଖକୁ ସଂଖାଲି ତୁହ୍ନ ଅଟ୍ଟୁ ମୋର ଭାଇ ।
ସାବତଜନ୍ମର ଯେ ଅଟଇ ତନୟ୍ ।
ହିଂସା ନ ବହ୍ନଇ ଯେ ଏହାର ଧର୍ମକାୟ୍ ।
ଅର୍ଥତ୍ୟାଗ ବାଞ୍ଛି ଯେ ଜଅନ୍ତୁ ଭାଇମାନେ ।
କଷ୍ଟ ପାଇବ ବୋଲି ଅଇଲା ଘୋରବନେ ।
ଅରେ ଅରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୁ ମୋ ପ୍ରାଣ ସ୍ୱରୂପ ।
କାହିଁ ବସି ବାକ୍ୟ ତୁ ଅର୍ଜିଲୁ ଏଡ଼େ ପାପ ।
ସଙ୍କ ସୁଲକ୍ଷଣ ତୁହିଁ ଅଟୁ ମୋର ଭାଇ ।
ଘରକୁ ଗଲେ ଯେ ମୋତେ କ ବୋଇବେ ଅଇ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ କାହିଁ ବୋଲି ପଚାରବେ ଆସି
କ ବୋଲ ବୋଇବ ଅରେ ସୁମିତ୍ରାର ବତ୍ସି ।
ତୋହ୍ନର ମଲେ କ ମୁହିଁ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଯିବ ।
ଇନ୍ଦୁବକ୍ତ୍ର ମୁଖକୁ ମୁଁ କେମନ୍ତେ ଚାହିଁବ ।
ଜାନକୀ ନେବାରେ ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।
ଏହା ସେ କରମେ ମୋର ଲହୁଅଛୁ ବହ୍ନ ।
ଅପେ ସିନା ଜାଇଥିଲେ ଭାର୍ଯ୍ୟା ପାଇସିନା ।
ଭାଇ ଉପୁଜଇ ବାପ ମାଆ ଥିଲେ ସିନା ।
କେବଣ ବଧାତା ଲଗିଲୁ ତୁ ମୋତେ ବାଦେ ।
ଗଜ୍ୟରୁଦ୍ଧ କର ବୁହାଇଲୁ ବନମଧ୍ୟେ ।
ତହିଁ ପୁଣି ଘରଣୀକ ଅନ ଘେନଗଲା ।
ଏବେ ମୋର ସଖା ସହୋଦର ଭାଇ ମଲା ।
ଅଇଲୁଁ ଯେ ଜନଜଣ ପୁର ଛଡ଼ି ଗଲେ ।
ଅଗାଧ ଜଳେ ମୋହର ବେଳା ବୁଡ଼ାଇଲେ ।
ସୁକୁମାର ଶରୀର ବଷମଶର ଫୁଟି ।
ଏଡ଼େ ଭାର କେସନେ ସହଲା ଦେହଗୋଟି ।
ଛଇ ଜାଣି ମୋର ବାକ୍ୟ ସେବା କର ଥାଇ ।
ଅଗମ୍ୟ ବନକୁ ମୁହିଁ ମୃଗ ମାର ଯାଇ ।
ଚଉଦ ବରଷ ଅମ୍ଭେ ବଞ୍ଚିଲୁ ଅରଣ୍ୟେ ।
ତହିଁରେ ଯେ ଦୁଃଖ ବୋଲ ନ ଧରିଲୁ ମନେ ।
ସୀତା ହଜଲା ଦକୁ ହୋଇଲ ମୁହିଁ ବାଇ ।
ତହିଁକ ଅନେକ ଇଅରିଲୁ ମୋର ଭାଇ ।
ତୋହ୍ନର କଥା ଶୁଣି ଛଡ଼ଇ ମୋର ଚନ୍ତା ।
ତୋତେ ବେଶି ପାଶୋରଇ ସୀତାର ଯେ କଥା ।

ଦୁଃଖକୁ ତୁ ଦୁଃଖୀ ରେ ସୁଖକୁ ଉପକାରୀ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରେ ତୁହ ଅଟୁ ଅଧିକାରୀ ।
ଅନୁଜ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ତୋର ପାଲୁଅଛୁ ପୃଥ୍ୱୀ ।
ମାରେଖ ଲୋକପ୍ରାପ୍ତେ ରେ ଭାଇ ମଲୁ ଏଥି ।
ଛେଦଭେଦ କଥା ତୁ ନ ଜାଣୁ ମୋର ଭାଇ ।
ବେଳ ଜାଣି କଥା ମୋତେ ଦେଉ ଯେ ଶିଖାଇ ।
ସୀତା ସମ୍ଭ୍ରମର କାଳେ ମୋତେ ତୁ କହିଲୁ ।
ଶିର ନୁଅଁଣ ଧନୁ ନ ଧର ବୋଇଲୁ ।
ଗଳାମାନେ ନିଇ ବସିଅଛନ୍ତି ବହୁତ ।
ପ୍ରଣମ କଲ ପ୍ରାପ୍ତେ ଦଶିବ ରଘୁନାଥ ।
ତାହା ଶୁଣି ଧନୁ ମୁହିଁ ନ ଧଇଲି ଲଇଁ ।
କଥା ପଡ଼ିଲେ ଯେ ତୋତେ ମୁହିଁ ପଶ୍ଚରଇଁ ।
ସୀତା ଖୋଜିଁ ଖୋଜିଁ ବାଣ ଅଇଲା ଜବଜ
ଅଛି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଯେ ମୁଁ ହୋଇଲଇଁ ଅନ୍ଧ ।
ଶୂପରେଖୀର ଯେ କାଟିଲୁ ନାସା ଶ୍ରବଣ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅଗ୍ନି ଜାଣି ଦଶଇ ତୋର ବାଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜତ ପ୍ରାପ୍ତେକ ତୁ କ୍ଷତ୍ରିକୁ ମାଇଲୁ ।
ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ତୁ ଅଭୟବର ଦେଲୁ ।
ଏବେ ଜୀବନ ହାଇଲୁ ରାବଣର ହାତେ ।
ମୁହିଁ ଏ ଦେହକୁ ବାରୁ ଧରିବ କେମନ୍ତେ ।
ତୋତେ ଦେଖି ମୁହିଁ ସବୁ ଦୁଃଖ ପାସୋରିଲ ।
ରାବଣର ତହିଁ ଏବେ ବୁଦ୍ଧି ହରିଲ ।
କେ ମୋତେ ସେବା ଯେ କରିବାକ ଦବାନଶି ।
ଜଦ କରୁଣ ଶୋକେ ଧ୍ରୁବ ଜଗି ବସି ।
ମନ ଜାଣି କେହୁ ପରୀବ ମୋତେ ବାରୁ ।
ତୋହ୍ନର ସଙ୍ଗେ ଧ୍ରୁଲେ ସମ୍ପଦ ଅଛୁ ସବୁ ।
ଦଶପାଳ ସମାନେ ରେ ଅଟୁ ମୋର ଭାଇ ।
ଦେବାସୁରେ ତୋତେ ଜଣିବାକୁ କେହ ନାହିଁ ।
ସର୍ବଗୁଣେ ସୁଲକ୍ଷଣ ନାହିଁ ଅନେ ମୂନ୍ଦ ।
ବଣ୍ଡାମିଶ୍ର ମୁନ ମୋତେ କହନ୍ତି ଉତ୍ତ୍ୱ ।
ତାହାଙ୍କର ବୋଲ କ ହୋଇବ ଏବେ ଆନ ।
ଇଁ। ଏଡ଼େ ଶକତ ମାଇଲ ଦଶାନନ ।
ତୋହ୍ନର ଘମୁରେ ଇଁ। ନ ମଇ ରେ ମୁହିଁ ।
ତୋତେ ହରିଣ ଇଁ। ଜାଇଣ ଧ୍ରୁବଇଁ ।

ସୁପେଣ ମୁଖ ଗହଁ ବୋଲନ୍ତି ଗମନସ୍ଥେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସଙ୍ଗତେ ମୁହିଁ ମରବ ନିଶ୍ଚେ ।
ଅଉ ଜାଇଥାଇ ଏବେ ଗହିଁବ କା ମୁଖ ।
ଏହାର ବଖ୍ୟାନେ ମୋର ସବୁ କଥା ଦୁଃଖ ।
ସୁପେଣ ବୋଲେ ଦେବ ନ ମରେ ତୋର ଭାଇ ।
ମରବାର ଲେଖ ପ୍ରାପ୍ତେ ଏହ ନ ଦଶଇ ।
ବଦନ ସୁନର ବେନ ନେତ୍ର ଅଛୁ ବଙ୍କ ।
ତାଲମ୍ବୁସୁମ ଜାଣି ଅଧର ବଗଙ୍କ ।
ବେନ ଶ୍ରବଣ ଟେକ ଯେ ନାସିକା କଠିନ ।
ନଜ ଭୁଜଦଣ୍ଡ ବେନ ଦଶଇ ଗଠଣ ।
ଅଙ୍ଗଲମାନ ଫୁଟଇ ବହଇ ନିଶ୍ୱାସ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗ ଶସ୍ତ୍ରରଯାକ ଅନଳ ସଦୃଶ ।
ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଶସ୍ତ୍ରରେ ଦେବ ଦୋଷ ନାହିଁ କହୁ ।
ଶ୍ରୀରମ୍ଭ ବୋଇଲେ ଏକ ଅବଗୁଣ ଅଛୁ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଭୁଜର କର୍ପା ନ ଚଳେ ନାଡ଼ିକା ।
ଏହ କଥା ପାଇଁ ମୋତେ ଲାଗୁଛ ଭାଟକା ।
ସୁପେଣ ବୋଲେ ଦେବ ଭହିଁକ ନାହିଁ ଡର ।
ଏହ ମରଣମାନଙ୍କ ଏସନ ବେଭାର ।
ଶସ୍ତ୍ରଘାତ ଅବର ଯେ ବଜ୍ର ପଡ଼ିଥିବା ।
ଅପଘାତ କଥା ଶୁଣି ଜ୍ଞାନ ହରାଇବା ।
ଜବା ଦଣ୍ଡିବାକୁ କେ ବସାଇଥିବେ ନେଇ ।
ସର୍ପଅଘାତ ଜବା ଶିଉଳୀ ଥିବ ଭୁଇଁ ।
ଅପବାଦ କଥା ଶୁଣି ହୋଇବ ଅଜ୍ଞାନ ।
ନାସା ତାଲୁକାର ମୃତ୍ୟୁ ଅଟଇ ଏସନ ।
ନାଡ଼ିକା ନ ଚଳଇ ଜୀବନ ଥାଇ ରହ ।
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକରେ ଉଠି ବସେ ପ୍ରାଣ ପାଇ ।
ଏହାର ଦେହରେ ଦେବ ଦୋଷ ନାହିଁ କହୁ ।
ଏକମାତ୍ର ଅବଗୁଣ କଥାଗୋଟି ଅଛୁ ।
ବୁଲୁ ଫାଟିଣ ଯେ ଶସ୍ତ୍ର ଯାଇଅଛୁ ଗଲ ।
ଏଥକୁ ମନରେ ଭାବି କରେ ମହାବଲ ।
ଶୁଣି କର ଶ୍ରୀରମ୍ଭ ଯେ ଅନାଇଲେ ହଥା ।
ଅନ୍ଧକାର ହେଉ ବାଉ ନ ପାଇଲେ ତାହା ।

(4)

ରାବଣବଧ

ସେ ଧ୍ୱନି ଶୁଣିଣ ରାମ ଉପରକୁ ଗ୍ରହିଁ ।
ଦାଶରଥିଙ୍କି ଦେଖିଣ ସୁରଗଣେ କହି ।
ଭୋ ରାଘବ ତୋର ନାରଚେ ରାବଣ ମରି ।
ଚଉଦଭୁବନର ଯେ ଉତପାତ ସରି ।
ଶୁଣିଲେ ରଘୁନାଥ ସେ ବବୁଧଙ୍କ ବାଣୀ ।
ରାବଣ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ଦେବ ପକାଇଲେ ହାଣି ।
ଦେଖିଣ ଦଶଶିର ବଜ୍ରଲ ଏକ ଶର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛେଦଲେ ତାହା କଞ୍ଚୁତ ମାତର ।
ବାବଲ ବାଣେକ ଯେ ବଜ୍ରଲେ ରଘୁନାଥ ।
ଶସ୍ତ୍ର ଗଲଗଲ ତଲେ ନ ପଡ଼ିଲ ମାଥ ।
ଗର୍ଜଇ ରାଗେ ବଇତ କମ୍ପଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।
କୋପେଣ ହଲଇ ସେହ ଦଶଗୋଟା ମୁଣ୍ଡ ।
ପୁଣିହିଁ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ଅସୁର ଶସ୍ତ୍ର ପେଷି ।
ଦଶ ମଉଳ ରାମ ପକାଇଲେ ବନାଶି ।
ବେକ ସଲଖେଣ ତାର ବାଣ ଗଲଗଲା ।
ଛୁଡ଼ିଯାଇଁ ଦଶଶିର ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ପାଣିରେ ପିଟିଲେ ଯେହ୍ନେ ନୁହେ ବେନ ଭାଗ ।
ରାବଣ ଦେଖି ରାମ ପାଇଲେ ବଇରାଗ ।
ପୁଣିହିଁ ଇନ୍ଦ୍ରା ନାମେ ଦେବଶସ୍ତ୍ର ଜଲେ ।
ଡୋଟି ସଲଖେଣ ତାର ବାଣ ଗଇ ଗଲେ ।
ନ ପଡ଼ିଣ ମୁଣ୍ଡ ଯେ ଲାଗିଲ ତତକ୍ଷଣ ।
କୋପେଣ ଘୋରଯୁଦ୍ଧ ଯେ କଲଜ ରାବଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପେଷିଲେ ପୁଣି ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର ଶର ।
ପଡ଼ିଣ ସେ ଦଶଶିର-ବେକ ସଲଖର ।
ଦଶମୁଣ୍ଡ ଛୁଡ଼ି ଲଗି ଗଲକ ଯେ ପୁଣି ।
ରାମ ରାବଣ ମାତଲ ବଜ୍ରଷଣ ଜାଣି ।
ଦେବେ ବଜ୍ରରନ୍ତ ଯେ ରାବଣ ମହାକାର ।
ନଘୁଣ ଜାଅର ସେହ ଅଜର ସମର ।
ଏ ଘାନ୍ତ ବର୍ତ୍ତିଲେ ସେହ ନ ଥୋଇବ କାହିଁ ।
ଜଣ୍ଟସ୍ଥ ଏ ରଷାତଳେ ପଡ଼ିବାକ ମହ୍ନି ।

ଏବେ ଯେ ବେଶିଣ ଅମ୍ଭେ ମନେ ଭ୍ରାନ୍ତ କଲୁଁ ।
ଅଳର ସମରକୁ ଯେ ଅଣା କରିଥିଲୁଁ ।
ନପୁଣ ସେ ଲଙ୍କପତି ମୁହଁଇ ବନାଶ ।
ଏ ପାନ୍ତ ବଣ୍ଟପ୍ ଛଡ଼ିବୁଁ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ॥
ଏସନକ ବୋଲଣ ଭାଳନ୍ତ ସୁରଗଣ ।
ରାମ ରାବଣର ଯେ ସମର ଗରୁ ଝାଣ ॥
ଗୁଣ-ଝଙ୍କାର ପଲମ୍ବି ମେଘ-ଘୋଷ ଜାଣି ।
ଶ୍ରୀକଣ ବରଷା ଯେହ୍ନେ ବରଷଇ ପାଣି ।
ତେସନକ ଶର ଯେ ବଳନ୍ତ ବେନ ଘାର ।
ଉଦସ୍ ହୋଇଅଛଇ ନାନାଜାତି ଶର ।
ବ୍ରହ୍ମଶର ପରଶୁ ଯେ ପାଶୁପତ ଶର ।
ଅଗ୍ନିକାଳ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ଡରନ୍ତ ଇନପୁର ।
ବରୁଣ ପବନ ଇନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ରଧ ସହୁତେ ।
କୁବେର ଶଙ୍କର ଶସ୍ତ୍ର ଶୂଳ ପରଯନ୍ତେ ।
କପିଳ ବମନା ସୋମନାଥ ଶସ୍ତ୍ର ଅଛୁ ।
ମୋହନା ବକାର ପାଏ ସ୍ୱର୍ଗେ ସୁରେ ଲୁଚ ।
ବଜ୍ରାଶର ଅବର ଯେ ବ୍ରହ୍ମଶିର କାଣ୍ଡ ।
ମେଘାଶର ପାଉରେ ଯେ କମ୍ପଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।
ଗରୁଡ଼ ବନତା ଅଦ ଯେତେ ଶସ୍ତ୍ର ଅଛୁ ।
ପନ୍ନଗା ଶସ୍ତ୍ରର ପାତେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଲୁଚ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ମାନବା ଶର ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମ ଅଭା ।
ସାବଣ୍ଡୀ କାଳୀ ବାରୁଣୀ ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର ଶୋଭା ।
ବଜ୍ରମୁନା ଅଦ ଛପ୍ପା ବଜପ୍ପା ଶକତ ।
ଅମୋହଶକତ ବଜ୍ରଶକତ ମାରନ୍ତ ।
ଲୋହମୁଦୁଗର ଗଦାବର ପହୁଡନ୍ତ ।
ମହାମାପ୍ପା ଶୂଳ ବଜ୍ର ଗରୁଡ଼ଚଂଷ କାତ ।
ଶିବଶୂଳ ଚକ୍ର ଯେ ଅପୂର୍ବ ଶରମାନ ।
ଏକକୁ ଅରେକ ଯେ ବଳନ୍ତ ଘନ ଘନ ।
ଏମନ୍ତେ ଯେ ଅପ୍ରମିତ ହୋଇଲା ସମର ।
ବାରୁଣା ଶସ୍ତ୍ର ପେଷିଲେ ରାବଣ ଉପର ।
ବେକେ ଗଳଗଲା ସେ ଯେ ନ ଛଡ଼ିଲା ମୁଣ୍ଡ ।
ପୁଣି ବଳିଲେ ରାମ ତାଡ଼କାବଧ କାଣ୍ଡ ।
ତୋଟିଠାରୁ ଛୁଟି ମୁଣ୍ଡ ପୁଣିହିଁ ଲାଗିଲା ।
ବେଳୁଁ ବେଳ ରାମର ଯେ ସାହାସ ଭାଙ୍ଗିଲା ।

ସବଶ ବୋଇଲା ତୁ ନ ଜାଣୁ ରଘୁନାଥ ।
ଶସ୍ତ୍ରରେ ଛେଦନ ଯେ ନୋହଇ ମୋର ମାଥ ।
ମୁହିଁ ଯେବେ ମୁଣ୍ଡ ଛଡ଼ିଗଲେ ମୁଉ ଯାଉ ।
ଏତେ କାଳଯାଏ କାହିଁ ପୁଣି ବର୍ତ୍ତିଥାଉ ।
ଦେବତାଏ ବେଢ଼ି କରି ମାରନ୍ତେ ନା ମୋତେ ।
ଚଉଦବୁଦନ ଅନେ ସାଧିଲି କେମନ୍ତେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାପ୍ତେ ମୋତେ ବୁଝୁ ।
ଦେବତାଙ୍କ ଶିଖାଇଲା କଥା ଘେନ ଯୁଝୁ ।
ଅଳ୍ପ ଏହିକ୍ଷଣି ମୁଁ ଘେନଇ ତୋର ପ୍ରାଣ ।
ଏତେକ ବୋଲି ସେ ବୃଷ୍ଟି କଲା ଖଡ୍ଗବାଣ ।
ଦେଖିଣ ତା ନବାଇଲେ କଉଶଲ୍ୟା ସୁତ ।
ବାଇକ ମାଇଲା ଶର ପେଷିଲେ ଭୂରତ ।
ଛୁଡ଼ି ଦଶମୁଣ୍ଡ ପୁଣି ଲାଗିଲାକ ବେଗେ ।
ସପ୍ତଶାଳାରେଖା ବାଣ ପେଷିଲେକ ରଗେ ।
ଦଶମୁଣ୍ଡ ଗଇଗଲା ନ ଛୁଡ଼ିଲା ଶିର ।
କୋପେଣ ଘୋରଗର୍ଜ୍ଜନ କଲା ଦୈତ୍ୟବୀର ।
ଅକାଶକୁ ଗୁହିଁ ଦେବତାଙ୍କୁ ସେ ଚଳଇ ।
ଜଣ୍ଟାସକେ ଦଶବେଳ ମନ୍ତ୍ର ସେ ପଢ଼ଇ ।
ଧାଇଁ ଅଗରରେ ଯେ ବଜ୍ରଇ ଶରମାନ ।
ଶୀଘ୍ରମ ଯେ ତାହାକୁ ଛେଦନ୍ତ ଘନ ଘନ ।
ଖଳ ଖଳ ରୁଧିର ବାହାର ଚଉକତ ।
କାଳମୁଖା ଶରକୁ ଯେ ଗଘବ ପେଷନ୍ତ ।
ଛୁଡ଼ିଗଲା ଦଶମୁଣ୍ଡ ଲାଗିଲାକ ପୁଣି ।
ରମ ବଶ୍ଵରନ୍ତ ମୁହିଁ ନ ପାଇଲ ଜଣି ।
ଏତେ ବୋଇ ପୁଣି ସେହ ଦଶ ବାଣ ମାଇ ।
ଛୁଡ଼ିଲାକ ଦଶବେକ ଅଛୁ ଦଶଶିର ।
ଏହମତ ଶତେକ ଉତ୍ତର ଶତେ କେଲ ।
ସବଶର ମୁଣ୍ଡକୁ କାଟିଲେ ରଘୁବାଳ ।
ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ରମ ମାତଇକ ଗୁହିଁ ।
କେବଣ ପ୍ରକାର ଏହା ଜାଣୁଛିକ ତୁହ ।
ବାବୁ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଅଟଇ ଏହ ଲଙ୍କେଶର ।
ଶସ୍ତ୍ରରେ ଛେଦ କୁହଇ ଏହାର ଶସ୍ତ୍ରର ।
ମୋହ ପରା କ୍ଷତ୍ରି ସାତ ଦନ ଯୁଦ୍ଧ କଲ ।
ସୁଝି ସୁଝି ଏବେ ମୁହିଁ ଜରସ୍ତ ହୋଇଲ ।

କ ବୁଦ୍ଧି କରବା ଏ କେମନ୍ତେ ନାଶ ଯାଉ ।
ମୋହରତ ବୁଦ୍ଧିବଳ ନାହିଁ କହୁ ଅଉ ।
ଶସ୍ତ୍ର ପରତାପେ ଯାଇଁ ଗଲଯାଏ ମୁଣ୍ଡେ ।
କେବେହେଁ ମସ୍ତକ ନ ପଡ଼ଇ ଭୂମିଖଣ୍ଡେ ।
ବଜ୍ରହୁଁ ଅଟ୍ଟ ଅଟଇ ଏହାର ଯେ ଦେହ ।
ଏହାପରି ଅସୁର ନ ଥିଲେ ପୂର୍ବେ କେହ ।
ମହତ୍ପା ଅସୁର ଅଟଇ ଯେ ବଳବାନ ।
ଏକା ଶୂଳକେ ତାହାର ଗଲା ଯେ ଜୀବନ ।
ହିରଣ୍ୟ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷ ଯେ ମଧୁ କଇଟର ।
ଶଙ୍ଖାସୁର ବୈଲୋଚନ ଦୁଷ୍ଟ କଉଶପ ।
ଶମ୍ଭୁ ନଶମ୍ଭୁ ଶୁମ୍ଭ ଯେ ଅସୁର ପ୍ରଚ୍ଛଡ ।
ବୃଷାସୁର ସହତେ ଯେ ଥିଲେ ଏହ ପୃଥ୍ୱୀ ।
କେହ ଏଡ଼େକଡ଼ ଉପଦ୍ରବହିଁ ନ କଲା ।
ମାଇଲେ ମରନ୍ତ ଏହା ଅଛଇ ଶୁଣିଲା ।
ରକ୍ତବୀଯିଁ ପଇନ ରକତୁ ହୋଏ ଜାତ ।
ଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାରନ୍ତେ ପୁଣି ମଲା ସେ ଦଇତ ।
ଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାରନ୍ତେ କେଲେ ସିନା ନ ମରନ୍ତ ।
ଆର ବେଳ ଶସ୍ତ୍ର ମାଇଲେ ସେ ପ୍ରାଣ ଦିଅନ୍ତ ।
ଗଇଷ୍ଟ ଦାନବ ଏହ କେବେହେଁ ନ ମର ।
ଏହ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଏହାକୁ କେହ ନୋହେ ସର ।
ଅହୋ ମାଉଲ ଏଥିର ଜାଣୁ କ ଉପାସ୍ ।
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ମରବ ଏ ଲଙ୍କରସ୍ ।
ଅନେକ ଯେ ଦେବଶସ୍ତ୍ର କଲେହେଁ ନ ମଲା ।
ଶୂଣାଲ ଦଇତ ମୋତେ କହୁ ଦୁଃଖ ଦେଲା ।
ମାଉଲକ କହୁଁ କହୁଁ ବନ୍ଧୁଛନ୍ତ ଶର ।
ରଣଗୋଳ ଧନୋଳ ଯେ ଅସଂଖ୍ୟ ଅପାର ।
ମାଉଲ କୋଇଲା ରୁ ହୋ ଶୁଣ ରଘୁବୀର ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ଜାଣ ଅଛସ୍ ଅସୁର ।
ତୋ ଶ୍ରୀରମ ଏହାର ମହମ୍ମ ରୁ ନ ଜାଣୁ ।
ଥନ ଅସୁରର ସଙ୍ଗେ ରାବଣକୁ ଗଣୁ ।
ସୃଷ୍ଟିକରତା ତାକୁ ଅଭସ୍ କର ଦେଲା ।
ସେହ ପୁଣି ଲେଉଟି ଏହାକୁ ସେବା କଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ଯେ ଉମ୍ଭ ଦେବତାଙ୍କ ରସ୍ପେ ।
ସେ ଏହା ଦ୍ୱାରପାଳ କଟରେ ବସିଥାଏ ।

ରୁଦ୍ର ନୃତ୍ୟ କରେ ଅଗ୍ନି ଧୂଅଁ ଯେ ଶାଢ଼ୀ ।
ଏହାର ମହିମା ଦେବ କହିଲେ ନ ସରି ।
ଯେବଣ ଦନେ ଯାଇଁ ଏ ସ୍ୱର୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ।
ପ୍ରଳୟ ମେଘ ଢାଣି ନାଗଚ ବୃଷ୍ଟି କଲା ।
ଦଶଦଗପାଳଙ୍କୁ ଅଣିଲ ବନ୍ଦୀ କରି ।
ସ୍ୱସ୍ତିକରଥ ଚଢି ବୁଲଇ ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀ ।
ଗ୍ରକ୍ଷସ ଇନ୍ଦ୍ରପଦରେ ବଳେ ବଳବନ୍ତା ।
ଦେବାସୁର ନରେ ନାହିଁ ଏହାକୁ ଜଣନ୍ତା ।
କେତେ ଦୁଃଖ ପାଇ ଦେବେ ତୋଡେ ଅଣ୍ଟେ କଲେ ।
ସୁରଗଣେ ବଷ୍ଟଇ ମାନବ ଦେହ ଦେଲେ ।
ତୁ ସେ ନାରସିଂହ ପୁଣି ନ ପାରଲେ ମାର ।
ଅନବେଳେ ଏହାକୁ ଯେ ନୋହଇ ସଂହାର ।
ଏହାକୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜିଣିବ ଯେବଣ ଜନ ।
ତାହାକୁ ସେବା କରବେ ଜାଣ ସୁରଗଣ ।
ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରାଣି ଏହାକୁ ନ ମଣ ଗୋସାଇଁ ।
ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ଏହାର କେରେ ମୁଉ ନାହିଁ ।
ବ୍ରହ୍ମଶର ଯେନ ଦେବ ମର୍ମସ୍ଥାନେ ମାର ।
ହୃଦସ୍ଥ ଫୁଟିଲେ ଯେ ମରବ ଜଣାଚର ।
ପୂର୍ବେ ଶିରକମଳ ଦେଇଣ ମନାଇଲା ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଯେ ବଧାତା ବର ଦେଲା ।
ତେଣୁମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ଏ ଦୁଷ୍ଟ ଯେ ନ ମରି ।
ବେକ ଛୁଡି ଗଲେ ମୁଣ୍ଡ ଭୂମିରେ ନ ପଡ଼ି ।
ଅନେ ତୋଟି କାଟିବାକୁ କୁହନ୍ତ ଭଜନ ।
ତୋହରେ ସେ ଏ କଥା ହୋଇଲା ରଘୁନାନ ।
ଏବେ ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ର ଯେନଣ ଯେ ବୁଲୁ ଫୋଡ଼ ।
ଏହାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ବଜ୍ରହୁଁ ଅଟେ ଗାଢ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ପ୍ରସନ୍ନ ମୁଖ ହୋଇ ।
ନନ୍ଦୀଘୋଷ ରଥରେ ବସିଲେ ଯାଇଁ ତେଇଁ ।
ଯେନଲେ ସେ ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ଦେଲା ବ୍ରହ୍ମଶର ।
ତତକ୍ଷଣ ହୋଇ ତା କାଢିଲେ ରଘୁବୀର ।
ଧନୁର୍ବେଦ ପଢିଣ ତା ବସାଇଲେ ଗୁଣେ ।
ଦେଖିଣ ଦଇତେ ପଳାଇଲେ ଏଣେ ତେଣେ ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଅଦତ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତେ ଶସ୍ତ୍ରକର ତେଜ ।
ପ୍ରଳୟାଗ୍ନି କ ସଂସାର କରବ ଦହଯ ।

ଅଦତ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ଦଶିଲ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପକ୍ଷ ।
ବିଷ୍ଣୁ-ହସ୍ତେ ଯେହ୍ନେ ସୁଦର୍ଶନଚକ୍ର ଶୋଭ ।
ବନ ପର୍ବତ ଯେ କମ୍ପିଲାକ ଦଶଦଶ ।
ଏକାବେଳେ ସଂସାର କ ହୋଇବ ବନାଶ ।
ଶ୍ରୀରାମ-କୋପ ଦେଖି ଜ୍ୱଳନ୍ତ ସୁରମୁନ ।
ବକଳ ହୋଇଲେ ଯେ ଅଡଙ୍ଗ ମନେ ଘେନ ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାଗଚ ପୁଣେଇଣ ଉଲ୍ଲୁଡ଼ନ୍ତ ।
ମନ ପ୍ରାଣ ପବନ ଏକତ୍ର କଇଛନ୍ତ ।
ମୁଖ ବାଣରେ ଉଲ୍ଲୁଳ ପଡ଼ଇ ରକତ ।
ଅଶି ହୁଗୁଇବା ପ୍ରାପ୍ତେ ଦଶେ ରଘୁନାଥ ।
ଉଲ୍ଲୁଡ଼ିବା ପାଏ ଧନୁ ଗୋଣା ଲୋଷ୍ଟ ହୋଏ ।
ଗୁଣ କେ ବାଉଁଶ ବୋଲ ବାରଣ ନ ପାଏ ।
ଚକ୍ର ପ୍ରାପ୍ତେକ ଦଶଇ ସେହ୍ନ ଶରାସନ ।
ବଲସ୍ତ ଉଉରେ କ ରହିଲା ବଳମାନ ।
କଣ କଣ କଇ ରାମ ବାମେ ଧନୁ ଧଇ ।
ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଅଣନ୍ତେ ଓଣାଇ ।
ଏସେନକ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ-ବାମ-କର ।
ଦକ୍ଷିଣ ଭୁଜକୁ ସେହ୍ନ କହଇ ଉତ୍ତର ।
ସଂଗ୍ରାମ କାଲରେ କପି ପଲ୍ଲବୁ ପଲାଉ ।
ତୋହ୍ନର ପରା ଲୋକ ନଶତ କପି ହେଉ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଭୁଜ ବୋଲଇ ତାକୁ ଏହା ଶୁଣି ।
ରୁ ଯାହା ବୋଇଲୁ ହେ। ନୁହଇ ଏହୁବାଣୀ ।
ମୁହିଁ ସଂଗ୍ରାମରେ କପି। ଦେବ ପଲ୍ଲପଙ୍କା ।
କେଉଣସି କାଲରେ ନୁହଇ ପଲ୍ଲଟୁଗ୍ ।
ଫଳା ମେଲବାରେ ଦୁହ ମୋତେ ପଲ୍ଲ କଇ ।
କରବାଳ ଘେନ ମୁହିଁ ଅଗ ଥାଣ ମାଇ ।
ଯେବଣ କାରଣେ ମୁହିଁ ପଲ୍ଲକୁ ଅଇଲ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦକ୍ଷିଣକର୍ଣ୍ଣରେ କହିଲ ।
କରୁଣାସାଗର ଅଟନ୍ତ ଯେ ରଘୁନାଥ ।
ଛେଦବେ କ ନ ଛେଦବେ ଏହା ଦଶମାଥ ।
ସତ ପଶ୍ଚରବାକୁ ଯେ ଅସିଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ଆଜ୍ଞା ହୋଇଲେ ଶତ୍ରୁକୁ ମାରବଇଁ ଯାଇଁ ।
ଏସନକ ସମସ୍ତେ ଯେ ବଣ୍ଡବା-ଉନସ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମଶର ଦେଖିଣ ଯେ କଲ ମହାରସ୍ତ ।

ଜାଣଲା ରଘୁନାଥ ଜାଣିଲେ ମୃତ୍ୟୁବେଦ ।
ଏହୁଣି ସରବ ମୋ ଏତେକ ସମ୍ପଦ ।
ଏତେକ ବଶ୍ୱର ଦଶରୁଜେ ଧନୁ ଧର ।
ଅପ୍ରମିତ ନାଗ୍ରଚ ବଜ୍ରଲା କୋପ କର ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଟି କୋଟି ବେଳେକେ ପେଷଇ ।
ପ୍ରଲୟକାଳେ ଯେସନେ ମେଘ ବରଷଇ ।
ନନ୍ଦୀଘୋଷ ରଥ ଯେ କାଣ୍ଡରେ ଲୁଟ୍ଟରଲା ।
ମାରଇ ଦେହେ କୋଡିଏ ନାଗ୍ରଚ ମାଇଲା ।
ଲକ୍ଷେକ ନାଗ୍ରଚ ସେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବନ୍ଧ ।
ମଞ୍ଚହୁଁ ଅକାଶ ପରଯନ୍ତେ ଶର ସନ୍ଧ ।
ବଜ୍ରଷଣକୁ ଲକ୍ଷେକ ହନୁକୁ ଯେ ଶର ।
ଅଙ୍ଗଦକୁ ପାଠିଏ ବଜ୍ରଲା ଲକ୍ଷଯୋଦ୍ଧ ।
ସୁଗ୍ରୀବକୁ ସହସ୍ରେକ ଜାମ୍ବବକୁ ଅଣୀ ।
ନଳ ନୀଳକୁ ଯେ ଦୁଇଶତ ବାଣ ପେଷି ।
ସୁଷେଣେ ପଞ୍ଚାଶ ଗନ୍ଧମାଦନକୁ ଷୋଳ ।
ହାକିଣ ନାଗ୍ରଚ ଯେ ବଜ୍ରଇ ଲକ୍ଷପାଳ ।
ଡାଗ୍ରକ୍ଷ୍ୟକୁ ଶତଶ ଯେ ରମଶକୁ ଦଶ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ସେନାପତିକ ବନ୍ଧ ଅଠାଇଶ ।
ଶତବାଇ ଅଠଶତ ନଳକୁ ଯେ ବାର ।
ମଯୀନ୍ଦ୍ରକୁ କୋଡିଏ ଦ୍ୱିବଦକୁ ଏଗାର ।
ସାଗ୍ରଶକୁ ସାତଗୋଟା ପାଗ୍ରଶକୁ ଶତ ।
ବଇମୁଖେ କାଇମୁଖେ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ମାର ।
ଦଥିମୁଖେ ଦଶ କାଇଙ୍କନକୁ ଯେ ଶର ।
ସମ୍ପାତିକ ସତର ବଜ୍ରଇ ବୈଦ୍ୟଗ୍ରସ୍ତେ ।
ପବନକୁ ଅସ୍ତେ ଯେ କେଶଗ୍ରାକ ଅଣୀ ।
ଦଶକାଳବୃଦ୍ଧକୁ ମାଇଲା ଅଠାଇଶି ।
ବଜ୍ରକୁ ଚଉଦ ଯେ ଡାଇମ୍ବକୁ ବାର ।
ଚନ୍ଦନ ଋଷଭକୁ ମାଇଲା ତେର ତେର ।
ଯେତେ ଋକ୍ଷ କପି ରଣ ମଧ୍ୟେ ରହିଥିଲେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ନାଗ୍ରଚ ମାରିଲେ ।
କାହାକୁ ବାବଲ କାହାକୁ ଯେ ଦବ୍ୟ ଶସ୍ତ୍ର ।
କାହାକୁ ଅମୁଗ୍ରସ୍ତ କାହାକୁ ପାଶୁପତ ।
ବଶ୍ୱରଲା ମୁହିଁ ଯେ ପଡ଼ିବ ଗମ-ବାଣେ ।
ମାର ମରଇ ଯେବେ ଏଥିରୁ ଭଲ ଜଣେ ।

ମାରକର ମଲା ବୋଇ ସମସ୍ତେ ଜାଣିବେ ।
କ୍ଷତ୍ରିପଣ କଲା ବୋଇ ପଛେ ସୁମରିବେ ।
ଶ୍ରୀରମ ଏ ବେଳେ ନ ପାରିବ ଶସ୍ତ୍ର ଛେଦ ।
ପ୍ରତିଶସ୍ତ୍ର କରିବାକୁ ନାହିଁ କାରେ ବୁଦ୍ଧି ।
ଏତେବେଳେ ମୁହିଁ ମାର ପାରିଲେ ପାରିବ ।
ଅଷ୍ଟପେନାରୁ ଅଜ ଗୋଷ୍ଠିଏ ସଂହାରିବ ।
ଏତେ ବୋଲି ଗ୍ରଗେଶ ସେ ଶରବୃଷ୍ଟି କଲା ।
ସରୁନ୍ତ ସେ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ କରଣ ମାରିଲା ।
କାହ୍ନାକୁ ବାବଲ ଯେ କାହ୍ନାକୁ ଦବ୍ୟଶସ୍ତ୍ର ।
ରେପେଣ ମାରଇ ସେ ଯେ ବଶ୍ରବାର ଶିଷ୍ୟ ।
ଶ୍ରୀରମଙ୍କୁ ଲକ୍ଷେ ବାଣ କୋପେଣ ମାରିଲା ।
ମନ୍ତ୍ରପଢ଼ି ବେଗକର ବାଣ ପ୍ରହାରିଲା ।
କୋଦଣ୍ଡ କାଣ୍ଡ ଛେଦିବା ପାଇଁ ଚକ୍ର ଶର ।
ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ରକୁ ସେ ଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିକୂଳ କର ।
ଧନୁଗୁଣ ଖେଦିବାକୁ ପେଷେ ଦୀକ୍ଷଣର ।
ବ୍ରହ୍ମବାଣ ପେଷେ ଛେଦିବାକୁ ରହୁବର ।
ଉଡ ଛଡ଼ି ଗର୍ଜିଣ ବଜଲା ସହସ୍ର ବାଣ ।
ଧାଇଁଲେ ଶସ୍ତ୍ରମାନେ ଶବଦ ଗରୁଡ଼ାଣ ।
ନାଗଚ ଶୂନ୍ୟେ ଅସରେ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଗ୍ରହିଲେ ।
ଏକା ବାବଲଣରେ ସେ ଛେଦ ପକାଇଲେ ।
ଦେଖିଣ ଦେବତାଏ ଯେ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭୁ ବୋଲଣ ବୋଇଲେ ।
ଏସନକ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରୀରମଚନ୍ଦ୍ର ଗସ୍ତେ ।
ଧନୁବେଦ ପଢିଣ ସେ ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ର କଏ ।
ନାଗଚ ଛଡ଼ିଲେ ସେ ହୁଁକାର ଧ୍ୱନକର ।
ଶସ୍ତ୍ର ଚଇ ଅସରେ୍ତ କମିଲା ବସୁନ୍ଧରା ।
ବଣବଗପାଲ ଦେଖି ବୁଜଲେ ନସ୍ତ୍ରନ ।
ଜଇ ଅସୁଅଛ କ ପ୍ରଳୟ ହୁତାଶନ ।
ଯେତେକ ଶସ୍ତ୍ର ରବଣ ପ୍ରତିକୂଳ କଲା ।
କେବଣ ମତେ ଡାକୁ ନବାର ନ ପାରିଲା ।
ଭାଗ୍ୟଥିଲା ପ୍ରାଣିକି ଯେ ନ କାଟଇ ଖଣ୍ଡା ।
ଭାଗ୍ୟଥିଲା କାଳରେ ସେ ଅଙ୍ଗଏ ପଡ଼ଣ୍ଡା ।
ଯେବଣ କାଳେ ରବଣ କଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଥିଲା ।
ବ୍ରହ୍ମାହିଁ ଅସି ଡାକୁ ପବୋଧ କହିଥିଲା ।

ଏବେ ସେ ପରଲ୍ଲା ନା ସକଳ ବଡ଼ପଣ ।
ମୁହେଁ ମୁହେଁ ପୁଣ୍ଡ୍ର ଯେ ଋକ୍ଷ କପିଗଣ ।
ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ର ସେ ପେଷନ୍ତେ ହୋଇଲା ବଥର୍ଥ ।
ଧାର୍ମିକ ପ୍ରାଣୀ ଅଝଟ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ ।
ଜଗତର ନମନ୍ତେ ଅସୁର ସଙ୍କେ ପୁହି ।
ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ନାଗଚ ବଳରେ ସ୍ଥାନ ଖୋଜ ।
ରାବଣର ହୃଦରେ ସେ ପଡ଼ିଲାକ ଯାଇଁ !
ପିଠିଅଡେ ଗଣଗଲା ଛତ୍ରଖଡ ହୋଇ ।
ଶସ୍ତ୍ର ବାହାରନ୍ତେ ପ୍ରାଣ ବାହାର ହୋଇଲା ।
ସମୁଦ୍ରେ ପଶି ନାଗଚ ସ୍ନାନ ଯାଇ କଲା ।
ରକତ ଛଡ଼ାଇଣ କ୍ରୋଣରେ ଅସି ପଶି ।
ରଘୁନାଥ ଚକ୍ଷୁକୁ ଯେ କଛୁହିଁ ନ ଦଶି ।
ଦଶଦଗ ଅନ୍ଧାର ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ଗମଗସ୍ତେ ।
ଅଉଙ୍ଗ ମନରେ ମାଉଚକ ପୁଚ୍ଛା କଏ ।
କ ହୋ ଦେବଦୂତ ଏତ କେବଣଅନ୍ଧାର ।
କଥାଇଁ ଜଗତ ମୋତେ ଦଶିଲା ଅନ୍ଧାର ।
ଏହା ଶୁଣି ମାଉଚ ଯେ ବୋଇଲାକ ବାଣୀ ।
ଶୁଣ ଦେବ ଠାକୁର ଅଯୋଧ୍ୟା ରଘୁମଣି ।
ତୁ ଦେବ ରାବଣକୁ ମାଇଲୁ ବ୍ରହ୍ମବାଣ ।
ଅବର ବଣେପେ ସେହୁ ଅଝଟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ବଶ୍ଚକାଶ୍ୱିର ରେଡ଼ୁ ସେହୁ ଉପୁକଲା ।
ମାତାର ଦୋଷରେ ସିନା ରାକ୍ଷସ ହୋଇଲା ।
ବ୍ରହ୍ମାର ନାଚ ଅଝଟ ବଶ୍ଚବାର ସୁତ ।
ତପୀ ଋଶ୍ୱିଙ୍କର ଯେ ଅଝଟ ଶୁଦ୍ଧରେତ ।
ବ୍ରହ୍ମକର୍ମ ଗୋଝା ଯେ ଅଛଟ ତାର ତହିଁ ।
ତୁହୁ ତାକୁ ସ୍ୱହସ୍ତରେ ମାଇଲୁ ଗୋସାଇଁ ।
ତେଣୁ ସେହୁ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ଲାଗିଅଛୁ ତୋତେ ।
ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ର ତେଜ ପୁଣି ଲାଗିଛୁ ଯୁକତେ ।
ଅନ ହୋଇଲେ କ ପ୍ରାଣ ଅଳ ସେ ପାଅନ୍ତା ।
ରାବଣର ସଙ୍ଗତରେ ସେହୁ ମରଥାନ୍ତା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ବଷାଦ ।
ମୋତେ ଜଳ ନ ଗ୍ରହିଁ ନ ପୁଚ୍ଛନ୍ତ ସମ୍ବାଦ ।
କେମନ୍ତେହେଁ ସେହୁ ଦୋଷ ସିବ ମୋର ପାର ।
ଶୁଣିଣ ଦେବଦୂତ ଯେ କରଇ ଉତ୍ତର ।

ତ୍ୱୋ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତୁ ମନେ ମୁହସି ବଳଳ ।
ତୋହ୍ମର ନାମଗୋଟିକ ମନେ ମନେ ଘୋଳ ।
ତୋତେ କଥାଁ ପାପ ଯେ ଲାଗିବ ରଘୁପତ ।
ତୁହ୍ମ ସିନା କରଅଛୁ ଏସନେକ ସ୍ତୁତ ।
ଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଠାକୁର ଚକ୍ରପାଣି ।
ତୋହ୍ମରେ ସେ ସର୍ଜିଲା ଅଝଇ ସ୍ତ୍ରଖାନ ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ଯେ ପରମ ତୋଷମନ ।
ଦୁନ୍ଦପଦ୍ମେ ବଖ୍ୟର କଲେକ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ।
ଜୀବ ପରମ ଅମ୍ଭାକୁ ଏକମନ କଲେ ।
ପ୍ରକୃତକ ଅନ୍ତର କରଣ ବଖ୍ୟରଲେ ।
ମୁହଁଁ ଶ୍ରୀହ୍ମର ଯେ ଜଗତ ଅଧିପତ ।
ମୋହ୍ମ ସଙ୍ଗଲା ସିନା ଅଝଇ ସପ୍ତପୃଥ୍ୱୀ ।
ପାପ ପୁଣ୍ୟ ବୋଇ ସିନା ମୁହଁ ବଖ୍ୟରଇ ।
ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ ବୋଲଣ ମୁହଁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲ ।
ବେଦ ବଉଦ୍ଧ ମୋହ୍ମର ଏହ୍ନ ଦୁଇ ମତ ।
ମୁହଁ ସିନା ଇଅଇଲ ଦେବତା ଦଇତ ।
ସନ୍ତ ପ୍ରତପାଳ ଦୁଷ୍ଟଜନ ବନାଶଇ ।
ଗ୍ରାକ୍ଷସନ୍ତ ନାଶିଣ ଦେବତାନ୍ତ ବସାଇ ।
ଏ ଯେ ରାବଣ ବହୁତ ଅନ୍ୟାସ୍ ଯେ କଲା ।
ମୋ ଘରଣୀ ଜଗନ୍ମାତା ଖ୍ୟୁଇ ଅଣିଲା ।
ତେଣୁ ଯେ ନାଗତେ ହ୍ୱଇଲ ଏହ୍ନାର ପ୍ରାଣ ।
ମୁହଁଁତ ଅପାପିପୁରୁଷ ଯେ ନାରସ୍ଣ ।
ପାପକୁ ହ୍ମରନ୍ତ ନରେ ମୋତେ ଅଶ୍ରେ କର ।
ଜଗତ ରଖିଲ ମୁହଁ ରାବଣକୁ ମାର ।
ଏ ମାସ୍ୱାସଂସାର ସିନା ମୋହ୍ମର ପାତନା ।
ନ ଜାଣି କଲୁସ ତୁହ୍ମ ହେଉଅଛୁ ବଣା ।
କେ ମୁଉ ପାଇଲା କେହ୍ନ କାହ୍ନାକୁହଁ ମାର ।
କେ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ପାଇଲା କାହ୍ନାକୁ ଅବୋର ।
ଯାଅସି କଲୁସ ହେ ମୁହିଁକୁ ତୋର ସେବା ।
ନୋହ୍ମଲେ ତୋତେ ମୁଁ ଶାପ ଦେଇଥାନ୍ତ ଅବା ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ମରୁତ ରାଜାଠାରେ ଥିଲ ଦୋଷ ।
ତାହ୍ନାକୁ ଯେ ମୁହଁ ତ୍ୟାଗ କଲ ହେ କଲୁସ ।
ଜସ୍ମ ପୂରଲ ଏବେ ଯାଅ ଅଙ୍ଗୁ ଛଡ଼ି ।
ଏତେ ବୋଇ ରାମ ଯେ ଅପଣା ନାମ ପଡ଼ି ।

ତାରକମନ୍ତ୍ର ଯେ ଆପଣାର ନାମ ଗୋଟି ।
ସୁମରଲା ମାତ୍ରେ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ଗଲା ଫିଟି ।
ଶ୍ରୀରମ ଶବ୍ଦରୁ ଯେ ଛଡ଼ିଲା ପାପରାଶି ।
ପଦ୍ମଦଳ ଲୋଚନକୁ ଦଶଦଗ ଦଶି ।
ଏଥିଅନନ୍ତରେ ସେ ଯେ ଦଶାନନ ଘାର ।
ହୁଦସ୍ତ ଫୁଟି ସହିଁ ଗଲାକ ବ୍ରହ୍ମଶର ।

(୫)

ସୀତାଙ୍କ ଅଗ୍ନି-ପରୀକ୍ଷା

ରମଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେକ ବରଦେଖି ।
ତୁରିତ୍ତା ପଛକୁ ପୁଣ୍ଡ୍ରଣ ଉଦ୍ଧାରୋଇ ।
ଦେ ଦଶରଥନନ୍ଦନ ବୋଲ ସୀତା କାନି ।
ମୁହିଁ ପଡ଼ିଥିଲ ଯେ ଅସୁରଘରେ ବନ୍ଦୀ ।
ଏ କର୍ମ ବଧାତା ପୁଣି ତୋତେ ମୋତେ କଲା ।
ମୋ ପ୍ରସାଦେ ତୋତେ ଯେ କଳଙ୍କ ଉପୁଜଲା ।
ଏତେ ବୋଲ ଦେଖା ଯେ ଗୋଦଇ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ।
ରମ ମଣ୍ଡଳରେ ଲୁହ ପକାନ୍ତି ଶୋକରରେ ।
ମୁଖେ ବସନ ଦେଇଣ କାନ୍ଦନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
କାନ୍ଦନ୍ତି ରଜା ସୁଗ୍ରୀବ ଜାମ୍ବବ ସୁଷେଣ ।
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମତ ଯେ ଗନ୍ଧମାରଦନ ।
ମଣ୍ଡଳୀନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱିବଧ ଗବାକ୍ଷ ଯେ ସୁଶୋଧନ ।
ନଳ ନୀଳ ଗବୟ ଯେ ପବନ ସମ୍ଭାତ ।
ଦଶକୋଲବ୍ଧ ଶତକଳ ଯେ କାନ୍ଦନ୍ତି ।
ରମଣ କାଇଙ୍କନର ଶୋକ କହୁ ନୋହୁ ।
ଋକ୍ଷ କପି କାନନ୍ତେ ଉଛୁଲୁଅଛୁ ମଣ୍ଡ ।
ବତ୍ସପଣ ରଜନ ସହତେ ମନୋବତ୍ସୀ ।
ଲଙ୍କାପୁର ଅସୁଗ୍ରଏ ହାହାକାର କଇ ।
କାନ୍ତୁ ବଧାତାରେ ଏହ ପଡବ୍ରତା ସତ୍ତୀ ।
ରଘୁନାଥ ଏହାର ଅନୁରୂପେ ଯେ ପତ ।
ଯୁବାକାଳେ ଦୁହେଁ ଯେ ହୋଇଲେ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ।
ତେରମାସେ ପୁଣି ଆସି ଏତେ ରେଖ ପଡ଼ି ।
ମୁରୁଛ ନୁଅରଣ ରୋଦନ କରୁଛନ୍ତି ।
କାନୁ କାନୁ ଲୋକେ ଏହା ମନେ ବଖାରନ୍ତି ।

ଘଡ଼ିଏକ ପରଯନ୍ତେ ରୋଦନ ସେ କଲେ ।
ଶୋକ ସମ୍ଭାଣି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣସି ଜାନକି ଅଗୋ ଜନକଦୁଇଣି ।
ତୋହ୍ମର ନମନ୍ତେ ମାଇଲି ମୁଁ ବଂଶପାଣି ।
ଅସୁର କଲ ଧୂମାଶ୍ର କରି ପକାଇଲି ।
ସୃଗ୍ରୀବର ବଳରେ ମୁଁ ବାଳିକି ମାଇଲି ।
ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ବାନ୍ଧିଲି ମୁଁ ସେତୁବନ୍ଧ ।
ଯଶ ପାଇବା ନମନ୍ତେ ନାଶି ଦଶକନ୍ଧ ।
ତୋହ୍ମର ନମନ୍ତେ ଜାଣ କଲିଁ ଏସନ ।
ଦେବଗଣେ ଅଳେପ୍ ମାଇଲ ଦଶାନନ ।
ରଘୁକୁଳର କଳଙ୍କ ଫେଡିବାର ଅର୍ଥେ ।
ଦଶକନ୍ଧ ଛେଦଲି ବଷମ ଶରଘାତେ ।
ଅସୁରର ଘରେ ଗୋ ଯେବଣ ନାଗ୍ରୀ ଥିଲ ।
ସେ ପୁଣି କୁଳକୁ ଗୋ କେମନ୍ତେ ଯୋଗାଇଲ ।
ମୁହିଁ ପରଛନ୍ଦ ଆଉ ନ କରଇଁ ତୋତେ ।
ତୁ ଜନକଦୁହିତା ନ ଯୋଗାଉ ଯେ ମୋତେ ।
ଦଶଦଗରେ ତୁ ଯେଣେ ଯାରୁ ତେଣେ ଯାଅ ।
ଆଉ ତୁ ମୋତେ ଗୋ ମନେ ଆଣା ନ କରାଅ ।
ଶ୍ରୀରାମ-ମୁଖରୁ ଯେ ଏସନ ଶୁଣି ବାଣୀ ।
ସୁବଧ ହୋଇଲେ ଯେ ସକଳ ଲୋକ ଶୁଣି ।
ଦେହରୁ ଛଡ଼ି କ ଉଡ଼ି ଗଲ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ।
ସୃଗ୍ରୀବ ଅଙ୍ଗଦ ଜାମ୍ବ ଯେ ବତ୍ତିଶ ।
ହନୁମତ ନଳ ନୀଳ ଗଵୟାରଦନ ।
ସୁଷେଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଘାର ମନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ ଚନ୍ଦନ ।
ଅଙ୍ଗସେନା ଅବର ପଞ୍ଚଶ ପୃଥପତ୍ତ ।
ଋକ୍ଷ ରାକ୍ଷସ ଅନେକ କପି ଯେ ପଭୃତ ।
ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଶ ଶତ୍ରୁଘ୍ନାନ୍ତ ଜଳ ଜଳ ।
ଉପୋଧ ଛଡ଼ି ବୋଇଲେ ସହିଁ ରଘୁବାଳ ।
ଶୁଣି ବଇଦେହୀର ଯେ କପାଳ କମ୍ପିଲ ।
ହୃଦପଦ୍ମ ମଧ୍ୟରେ ସେ କଥାନ୍ତ ବାଜିଲ ।
ବଗ୍ଧଇଲ ଗମର ହୋଇଲ କୋପ ମୋତେ ।
ଭୁକ୍ତିବ ନାହିଁ କ ମୁହିଁ ଅଜିଅଛ ଯେତେ ।
ଏତେକ ଘାଇ ଦେଖା ସୁବଧ ହୋଇଅଛ ।
ପୁଣି ଚମ ନ କର ବୋଇଲେ ରଘବଛ ।

ରୁହ ଯେବେ ଦଶଦଗେ ନ ସିକୁ ରେ ନାଗ୍ୱ ।
ରରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭ୍ରାତା ଅଝନ୍ତ ମୋହର ।
ଏହାଙ୍କର ଘରଣୀ ହୋଇଣ ଘର କର ।
ଉଚତ ନୋହଲେ ବଙ୍ଗ୍ଷଣକୁ ଭୁ ବର ।
ଏ ଲଙ୍କା ନଗ୍ତକୁ ଗୋ ବଳାସ ସୁଖେ ଥାଉ !
ତୋହ୍ଠାରେ ମୋହର ଗୋ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଉ ନାହିଁ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁ ଜାମ୍ବକୁ ଗ୍ହିଁ ।
ଯେ ମନକୁ ରୁଚଇ ଗୋ ବର ତାକୁ ଯାଇଁ ।
ଶୁଣି ବରଦେଗ୍ଧା ଉଚ୍ଚେ ଗ୍ରେଦନ ଯେ କଲା ।
ଶ୍ରୀରମର ମୁଖ ଗ୍ହିଁ ବଚନ ବୋଇଲା ।
ଋଷିଙ୍କର କୁଳେ ମୁହିଁ ହୋଇଅଛୁ ଜାତ ।
ରଘୁନାଥଙ୍କୁ ଯେ ବତ୍ତା ଦେଲେ ମୋର ତାତ ।
ନଝନାଗ୍ୱାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟେ ମୋତେ ଭୁ ବଳନ୍ତି ।
ଏତେକ ନ ଜାଣିମା ପଣେ ଜ ପ୍ରଭୁ କହୁ ।
ଜ୍ଞେ ଶଙ୍ଖୁଜତ ମୁହିଁତ ନରେନ୍ଦ୍ରର ଗଣୀ ।
ଦୁଇକୁଳେ ବଣୁଦ୍ଧା ଜଗତେ ମୋତେ ଜାଣି ।
ଏବେ ଅବଗୁଣ ଯେମନ ମୋତେ କୋପ କଇ ।
ହାନି ଲାଭ କଥାକୁତ ବଗ୍ଦର ନ କର ।
ଜ୍ଞେ ସ୍ୱାମି ମୋହର ବୋଲ୍ ଏବେ ରୁହ ଶୁଣ ।
ଅନ ନାଗ୍ୱାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟେ ମୋତେ ଭୁ ନ ମଣ ।
ଶ୍ରୀରମ ବୋଇଲେ ଯେ କଞ୍ଚିତ କୋପ କର ।
ନାଗ୍ୱାଜାଉଙ୍କି ବଣ୍ଡାସ ସିବା କେଉଁପର ।
ମୁହର ମୁଁ କୁପୁରୁଷ ନ ନେବଇଁ ତୋତେ ।
ସତ୍ୟ କଥା କହୁଅଛୁ ମୁଁ ତୋର ଅଗ୍ରତେ ।
ଶୁଣି କୋପ କରଣ ବୋଇଲେ ବରଦେଗ୍ଧା ।
ଅନ ନାଗ୍ୱା ପ୍ରାପ୍ୟ ମୋତେ ନ ମଣ ଗୋସାଇଁ ।
ଭୁ ଏବେ ପଗ୍ଷା କର ମନମଧ୍ୟେ ବୁଝ ।
ଇହଲୋକ ପରଲୋକ ଦୁଇ ଲୋକ ଶୁଦ୍ଧ ।
ଇନପୁର ଲୋକଙ୍କୁ ଭୁ ଜଣସି ଗୋସାଇଁ ।
ଜଳନ୍ତା ଅନଳେ ମୁହିଁ ପଶିବ ଦ୍ଗସାଇ ।
ଜ୍ଞେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବେଗେ ଅଗ୍ନି ଅଗ୍ରୋପଣ କର ।
କପାଇଁ ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ଯେ ଅବଗୁଣ ଧର ।
ଏ ମୋହର ପ୍ରାଣପତ ପ୍ରତେ ଯେଣ୍ଟେ ଯାଇଁ ।
ତାହା ମୁହିଁ କରବ ଯେ କଥା ଥାଉ ରହୁ ।

କପାଇଁ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ ନ କରୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଅଗ୍ନି ଜାଇ ଦଅ ମୁଁ ପଶିବ ବହ୍ନିକ୍ଷଣ ।
ଶୁଣିଣ ସଉମିତ୍ରି ଶ୍ରୀରାମର ମୁଖ ଗ୍ରହିଁ ।
ଦୃଷ୍ଟି ଅନୁମତେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଦେଲେ କହି ।
ରଘୁନାଥ ସନମତ ଜାଣିଲା ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଥାଙ୍କ ପେଷି କାଠ ବହୁ ଅଣିଲେ ବହ୍ନନ ।
ଦୋଣ ଅଗ୍ନିବାଣ ଯେ କାଢ଼ିଣ ଜାଇ ବେଲା ।
ପ୍ରଖର ଅନଳରାଶି ଜଳଣ ଉଠିଲା ।
ବତ୍ତିଷଣ ଘରୁ ଘୃତ ଅଣାଇଲା ଧାତ ।
ଜଳନ୍ତା ହୁତାଶନର ଉପରେ ଢାଳନ୍ତ ।
ବକରୋଳ ହୋଇ ଅଗ୍ନି ଜଇଲା ବହ୍ନନ ।
ଉପଡର ଘାଏ ଦୂର ହୋଇଲେ ସଇନ ।
ଦେଖିଣ ଜାନକୀର ପରମ ତୋଷ ଚତ୍ତ ।
ପୂର୍ବମୁଖ ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତ ସେ ଏମନ୍ତ ।
ଶ୍ରୀରାମହୁ ମନରେ ମୋହର ଅନ ଥାଇ ।
ତୋ ହୁତାଶନ ଦେବତା ପକା ମୋତେ ଦହ ।
ଏସନେକ ବୋଲଣ ପାଣିକ ଯେହ୍ନେ ପଶି ।
ଜଳନ୍ତା ହୁତାଶନରେ ବଇଦେହୀ ଝାସି ।
ଦେଖିଣ ହାହାକାର ସକଳ ଲୋକ କଲେ ।
ଜଣ୍ଟସ୍ ଜାନକୀ ପ୍ରାଣ ନାଶିବ ବୋଇଲେ ।
କପାଇଁ ରଘୁନାଥ ଯେ କଲେ ପାପକର୍ମ ।
ଜାଣିଲେ ସତେ ଲୋକକୁ ଛିଫାସଇ ଧର୍ମ ।
ଯାହାର ନମନ୍ତ୍ରେ ଗୋ ଏତେକ କର୍ମ ହେଲା ।
ସେ ମହାସତ୍ତକ ଅଗ୍ନି ମଧ୍ୟେ ପୋଡ଼ି ଦେଲା ।
ରକ୍ଷପଶୁଙ୍କର ବୋବାଇ ଅପ୍ରମାଣ ।
ବୋଇଲେ ଏତେ ଜର୍ଦସ୍ ଅଟେ ରାମରାଣ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମାଣୁ ନ ଦେଲା ଅଗ୍ନି ସର୍ପଘଟ ।
କପାଇଁ ଜାନକୀକ ସେ ଦେଲା ଏତେ କଷ୍ଟ ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ସହୁତେ ଯେତେକ ନାଗ୍ନୀମାନେ ।
ଉରେ ଥରହର ଯେ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ମନେ ମନେ ।
ବଜ୍ରରନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମର ନାହିଁ ନା ଉପ୍ରୋଧ ।
କପାଇଁ ସେ ରାବଣକୁ ନ କରିବ ବଧ ।
ଲଙ୍କା-ରାକ୍ଷସ-ରାକ୍ଷସୀ ରୋଦନ କରନ୍ତ ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ମନେ ବଇରାଗ ସେ ଧରନ୍ତ ।

ଏତେ ଜର୍ଜର୍ ହୋଇଲା କଉଶଲ୍ୟାସୁତ
ଏହା ପର ସ୍ତ୍ରୀକ ନ କଲା ସନମତ ।
ଋଷ କପି କାନ୍ଦନ୍ତି ଯେ କଲୁଁ ଏଡ଼େ ରଣ ;
ଏତେ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ିବାର ହେଲା ଅକାରଣ ।
ଜୋ ରଘୁନାଥ ଧଇଲୁ କର୍ପା ପାପବୁଦ୍ଧି ;
ହୁତାଶନେ ଧ୍ୱଂସିଲୁ ପୁକ୍ତା ରହୁନାଥି ।
ଅଙ୍ଗଦେନା ଯେ ପଞ୍ଚଶ ଯୂଥପତ କାନ୍ଦ ।
କଷ୍ଟହିଁ ନ ସମ୍ଭାଳନ୍ତି କେଶହିଁ ନ ବାନ୍ଧ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ବଭ୍ରୁଷଣ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ ।
ନଳ ନୀଳ ସୁଷେଣ ଜାମ୍ବବନ୍ତ ।
ଓପ୍ରୋଧେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଯେ ନ ବୋଲନ୍ତି କହୁ ।
ସବୁଙ୍କର ଦେହ ଯେ ଆଉଟି ହେଉଅଛୁ ।
ଖଳ ଖଳ ନସ୍ତନରୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।
ବୁକୁରେ କୋଡ଼ି ହୁଅଇ ସୁମିତ୍ରାର ବାଳ ।
ଶ୍ରୀରାମହିଁ ମନରୁ ମୁରୁଛୁ ନୁଅରଲେ ।
ସୀତା ସୀତା ବୋଲ ଅପେ କାନ୍ଦଣ ଉଠିଲେ ।
ହା ହା ଜାନକୀ ଗୋ ଭୁହ ଜନକଦୁହତା ।
କଥାର ଛଳକେ ହରଇଲ ଅଗୋ ସୀତା ।
କ ପାପବୁଦ୍ଧି ଯେ ପ୍ରସରଲା ମୋର ଚତ୍ତେ ।
କେବଣ ମୂର୍ଖପଣେ କହିଲ ଏହା ତୋତେ ।
ଏ ଜନ୍ମେ ସଙ୍ଗି ଗୋ ତୋତେ ଦେଖିବ ଯେ ନାହିଁ ।
ତୋହର ପର ସୁନଣ୍ଡା ପାଇବଇଁ କାହିଁ ।
କାହାର ବୋଲେ ମୁଁ ଏତେବଡ଼ କୃତ୍ୟ କଲ ।
ମୋ ପ୍ରାଣବଲ୍ଲଭକ ଅଖଡ଼େ ହରାଇଲ ।
ଏସନେକ ବୋଲଣ କାନ୍ଦନ୍ତି ଗମଗଣ ।
ରଘୁନାଥ କାନନ୍ତେ ଭଲନ୍ତି ସୁରଗଣ ।
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ବୋଧ ହେବେ ରାମରାହୁ ।
କେବଣମତେ ଜାନକୀଦେବୀ-ପ୍ରାଣ ରହୁ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଆଦ ଦେବତାଏ ଏସନ ବଖ୍ୟଇ ।
ରୁଦ୍ର ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଗୋ ଦେବ ଶାକମ୍ଭର
ଜଳନ୍ତା ଅଗ୍ନିରେ ଯେ ପଶିଲେ ଦେବୀ ସୀତ
ଚଉଦଭୁବନ-ଲୋକେ ପାଉଛନ୍ତ ଚନ୍ତା ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର ରୋଦନ କହିଲେ ନ ସରି ।
ଅଗ୍ନିକ ତେରଛ ଯେ ଶ୍ରୀହାତ ଗବଣାଇ ।

ଧୂମର ଘାଏ ନୁଆଇ ଉଲେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ।
ନଅ ବୋଇ ବେଢ଼ିଣ ବୁଲୁରେ କୋଡ଼ି ହୋଇ ।
ଏଷନ ବେଳେ ଜଳନ୍ତା ହୁତାଶନ ମଧ୍ୟେ ।
ପୁରୁଷେକ ଦଶିଲା ଦେଖିଲେ ପୁରସିଦ୍ଧେ ।
ଅଗ୍ନିର ଉଡରୁ ସେହ୍ନ ହୋଇଲା ବାହାର ।
ଅଗ୍ନିପ୍ରାପ୍ତେକ ଯେ ଦେହ ଦଶଇ ତାହାର ।
ସୀତାଙ୍କୁ ଅଗ କର ଶ୍ରୀରମ ଅଗେ କହ ।
ଏ ସେ ଅପାପୀ ଅଟଇ ଜାଣ ବଇଦେହୀ ।
ଏମନ୍ତ କୃତ୍ୟ ଦେଖି ଦେଖଣାହାରୀମାନେ ।
ଉବୁଗ ଉବୁର ହୋଇ ଧାମନ୍ତ ବହନେ ।
ହୁତାଶନକୁ ବେଢ଼ିଣ ଶୁଣନ୍ତ ସମ୍ବାଦ ।
ସମସ୍ତ ଲୋକେ ହୋଇଣ ଅନ୍ଧନ୍ତ ସ୍ତବଧ ।
ଅଗ୍ନିର ଉଡରେ ଥାଇ ବୋଲଇ ପୁରୁଷ ।
ଭୋ ଦେବ ଜାନକୀର ଯେ କହୁ ନାହିଁ ଦୋଷ ।
ବହ୍ନି ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ କହୁଅଛୁ ତୋତେ ।
ମାନବ ଯୋନରେ ତୁ ଯେ ନ ଚଢିଲୁ ମୋତେ ।
ମୁହିଁ ତୋତେ ଜାଣଇ ତୁ ପରମପୁରୁଷ ।
ଅନନ୍ତ ମୁରତି ସ୍ୱୟଂ ବଷ୍ଣୁ ପୀତବାସ ।
ଏହ ସୀତା ଅଟଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ କମଳକା ।
ଜଗତ୍ମଲଙ୍କ ପ୍ରତମା ଏ ବଷ୍ଣୁପାଟରାଣୀ ।
ଦେବସ୍ତ୍ରୀମାନେ ବୁହନ୍ତ ଏହାକୁ ସଇ ।
ପରମବୈଷ୍ଣବୀ ଏହ ଜନକକୁମାରୀ ।
ଅଗ୍ନିର ଶିଖାକୁ ଏହ ଲଙ୍ଘିତ ପାଇବ ।
ଏ କଥା ଗୋଟି ଯେ ସତ୍ୟ ନ ଭାଳ ରାଘବ ।
ସୀତା କମଳକା ଜାଣ ଅଗ୍ନିର ସମାନ ।
ଏହା ଛୁଇଁବାକୁ କ ଜ୍ଞଜନ ଦଶାନନ ।
ମତ୍ତଗଜଗାମିନୀ ଏ କମଳଆନନୀ ।
ଦଇତ୍ର ଜନଙ୍କର ଏ ଦୁଃଖବନାଶିନୀ ।
ମୁହିଁ ହାବେ ବୋଲୁଛୁ ଏହାର ପାପ ନାହିଁ ।
ପ୍ରତଗ୍ରହ କର ଏ ସୀତାକୁ ତୋଷ ହୋଇ ।
ସେ ପୁରୁଷ ବଚନେ ଶ୍ରୀରମ ତୋଷ ହେଲେ ।
ଅସ ଅସ ଜାନକୀ ଗୋ ବୋଲଣ ହୋଇଲେ ।
ସୀତାକୁ ସମର୍ପି ସେ ପୁରୁଷ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନେ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ବୋଇଲେ ଦେଖଣାହାରମାନେ ।

ଅଗ୍ନିର ଇତରୁ ସୀତା ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ଶୁଦ୍ଧପୁରୁଷ ପ୍ରାପ୍ତେକ ରୂପ ଯେ ତାହାର ।
ନଷ୍ଟଲଙ୍କଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାପ୍ତେକ ମୁଖ ଦଶି ।
ଶ୍ରୀରମ ଯେ କୋଳ କରି ଘେନଗଲେ ଅସି ।

ଉତ୍ତରକାଣ୍ଡ

(1)

ଲବକୁଶଙ୍କର ରମାୟଣ-ଗାନ

ଏତେ ବୋଲି ନେଇଣ ଗୁରୁଙ୍କୁ ସମର୍ପିଲେ ।
ସ୍ନେହରରେ କେନ ଅଛି ଥନଥନ କଲେ ।
ପୁଅଙ୍କୁ ସମର୍ପି ଦେଇ ସୀତା ଚହିଁ ଯାଇ ।
ଲେଉଟି ନ ଗ୍ରହିଁ ବାଲ୍ମୁ ପୁଅଙ୍କୁ ବୋଲଇ ।
ଶୁଣିଣ ଲବକୁଶେ ଲେଉଟି ନ ଗ୍ରହିଁଲେ ।
ମାତାଙ୍କୁ ଓଳଗିଣ ମୁନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ।
ହର ବୋଲଇ ଏ ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଗୋ ପାଙ୍ଚଳି ।
ସୀତାଙ୍କର ପୁଅଙ୍କୁ ଘେନଣ ମହାଯତ୍ନ ।
ଅବର ଅଛନ୍ତ ଯେ ଅନେକ ଉପଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଘେନଗଲେ ସଙ୍ଗେ ଶିଷ୍ୟଗଣ ଆଦ କରି ।
ବାଟେ ଯାଉଁ ମୁନ ଲବକୁଶଙ୍କୁ କହନ୍ତ ।
ଶୁଣ ବାଲ୍ମୁ ମୋହର ଯେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଭରତ୍ତ ।
ଯେଉଁ ରମାୟଣ ଶ୍ଲୋକ କରଅଛୁଁ ଅମ୍ଭେ ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ବସି ଗାଉଥିବ ତାହା ତୁମ୍ଭେ ।
ଯେତେବେଳେ ଯହିଁ ଯେଉଁ ରାଗରେ ବସତ ।
ସୁସ୍ୱରେ ଗୀତ ଗାଇବ ହୋଇ ସ୍ଥିରମତ ।
ଅମ୍ଭର ଯୋଡ଼ିଲା ବୋଲି ପୁଛିଲେ କହିବ ।
କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ଲାଗିଲେ ବସାକୁ ଗ୍ଲଇଯିବ ।
ଶୁଣିଣ କେନଙ୍କର ତା ସନମତ କଲେ ।
ଯେ ତୁମ୍ଭର ଅଜ୍ଞା ଅମ୍ଭେ ପାଇବୁ ବୋଇଲେ ।
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଯୋଏ ଯାଇ ତହିଁ ତଳ ।
ନଇମିଷ ଅରଣ୍ୟ ନକଟେ ଯାଇଁ ମିଳ ।

ଦୂରକୁ ଗନ୍ଧଗନ୍ଧ ଶୁଭଇ ମହାଗୋଳ ।
ଫରହର ଉଡ଼ନ୍ତି ଯେ ନେତର ଚଗଲ ।
ଅସମିତ ଥାଏ ପୁଣି ଉହିଁଛନ୍ତି ପୂର ।
ରଥଗଜ ପଦାତିକି କେହୁ ଗଣିପାର ।
ବାଟେ ଯାଉଣ ଦେଖନ୍ତି ନାନା ଖେଳରସ ।
ନିଶାନିଶି ହୁଅନ୍ତି ଯେ ରାକ୍ଷସ ମନୁଷ୍ୟ ।
ବାଲ୍ମୀକ ମୁନଙ୍କି ଯେ ବଶିଷ୍ଠେ ରେଷିଲେ ।
ଋଷିଙ୍କ ପାଇଁ ଯେ ଘର ଉହିଁ ରୁହାଇଲେ ।
ବସା ଜାଣି ଲବକୁଶ ଉହିଁ ଯେ ବାହୁଡ଼ି ।
ରାଜାଙ୍କ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ବସିଣ ପାଠପଢ଼ି ।
ବାଲ୍ମୀକ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଗଲେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ।
ଯାଇଣ ମିଳଲେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସନ୍ନିଧିରେ ।
ବେଷିଣ ରଘୁନାଥ ଯେ ନମସ୍କାର କଲେ ।
କୁଶଳ ପୁଚ୍ଛିଣ ବସିବାକୁ ଠାବ ଦେଲେ ।
ଏଥ ଅନନ୍ତରେ ସେ ଯେ ଲବକୁଶ ବେନ ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ବସିଲେ ସେ ପୋଷ୍ଟ ଗୋଟି ପେନ ।
ଗୁରୁଘ୍ନ ଗଣେଶ ସେ ଯେ ଉଙ୍କାଇଲେ ଗୀତ ।
ତତକ୍ଷଣେ ମୋହିଲେ ସେ ସବୁଙ୍କର ଚିତ୍ତ ।
ଏକକୁ ଅରେକର ଲାକଣ୍ୟ କଣ୍ଠସ୍ୱର ।
ଲୁମାର ବସ୍ତ୍ର ଯୋଗୁଁ ଗାବନ୍ତି ମଧୁର ।
ଶାରଦା ଦେବୀ ଯାହାର ଅଟଇ ଜନମୀ ।
ସେ କ ନ ଜାଣଇ ଗୀତର ରାଗ ରାଗିଣୀ ।
କୋମଳକଣ୍ଠ ଗାବନ୍ତି ଗୀତ ନାନାରସେ ।
କେଡ଼ି ଲୋକମାନେ ତାହା ଶୁଣନ୍ତି ହରଷେ ।
ଶ୍ରୀରାମର ମହମା ଯେ ଜାନକୀର ବତ୍ତା ।
ପରଶୁରାମ ଜନିବା ବନବାସ ସିବା ।
ଜାନକୀ ହରଇ ବନେ ବାଇ-ପ୍ରାଣ-ବଧ ।
ସମୁଦ୍ରେ ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧି ଚ୍ଛେଦଲେ ଦଶକନ୍ଧ ।
ଶେଷେ ବାଲ୍ମୀକମୁନ ଯୋଡ଼ିଲା କହନ୍ତି ।
ପଦେ ପଦେ ଶ୍ରୀରାମ-ଚରିତ ବଖାଣନ୍ତି ।
ଶୁଣିଣ ଲୋକମାନେ ଯେ ହୋଇଲେ ଉସତ ।
ବୋଇଲେ ଅପୂର୍ବ ଅଟଇ ଏ ନୂଆ ଗୀତ ।
ଜନ୍ମ ହୋଇ ରଘୁନାଥ ସିସ ସିସ କଲେ ।
ଇବଷ୍ୟତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଏହା ବାଲ୍ମୀକ ରଚଲେ ।

ଏକର କହନ୍ତେ ଯେ ଅରେକ ଡାହା ଜାଣି ।
ଯତନେହେଁ ଲୋକ ଯେ ଅଇଲେ ଗୀତ ଶୁଣି ।
ଯେ ଯାହାର ଘର-ଦ୍ୱାର ତେଜ ଷଙ୍ଗଜନ ।
ସେ ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ଯେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ମନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଯୋଏ ତହୁଁ ଘରକୁହୁଁ ଯାଅନ୍ତି ।
ପୁଣିହ ସେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ପ୍ରଭାତେ ଗାବନ୍ତି ।
ଏମନ୍ତେହେଁ କେତେକ ଦନ ଯେ ତହୁଁ ଗଲା ।
ନୂଆ ଗୀତ ବୋଇ ଲୋକେ ଶବଦ ଶୁଇଲା ।
ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷେ ନୃପତର ଲୋକେ ଶୁଣି ଯାନ୍ତି ।
ବାଟେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଋଷିମାନେ ଯେ ଶୁଣନ୍ତି ।
ପଳାମାନେ ଯହୁଁ ଅସି ଶୁଣନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ଶ୍ରୀରଗଣେ କହନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀରମ-ଆଗରେ ।
ସେ ରଘୁନନ୍ଦନ ସାରବର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ଗନ୍ଥେକ କଇଛନ୍ତି ବାଲ୍ମୀକ ମହାଯତ ।
ଋଷିକୁମାର ଯେ ଦୁଇଗୋଟି ଅସିଛନ୍ତି ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ବସିଣ ସେ ନଉ ଗୀତ ଗାନ୍ତି ।
ଅନେକ ଦନ ହେଲାଣି ଅସିବା ଡାକ୍କର ।
ସବୁ ଗୀତ ଦେବ ଅଟେ ଚଉତ ଘୁମ୍ପର ।
ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ-ଯଜ୍ଞ ଅଉ ତାଡ଼କା-ବନାଶ ।
ଶିବଧନୁ-ଭଗ୍ନ ସୀତା-ବଦ୍ଧ ବନବାସ ।
ରାବଣ ବଧ୍ୱଂସିବା ସହୁତେ ଦେବଅସ୍ତ୍ର ।
ଅମୃତରସ ପ୍ରାସ୍ତ୍ୟେକ ଶ୍ରବଣର ରୁଚ ।
ଶ୍ରୀର କହନ୍ତେ ଶ୍ରୀରମ ହେଲେ ସାବଧାନ ।
ହୋଇ ଦେବ ଏକଥା କହନ୍ତି ଗଳଗଣ ।
ଏ ତୋର ଚଉତ ଗୀତ ବାଲ୍ମୀକ କଲା ।
ରମାସ୍ୱଣ ବୋଇଣ ସେ ଗ୍ରନ୍ଥ ନାମ ଦେଲା ।
ବାଳଯୁଅ ଦୁଇଗୋଟି ନତ୍ୟେ ଗାଉଛନ୍ତି ।
କଳାଣି ଅମୃତରସ ଶ୍ରବଣେ ଦଅନ୍ତି ।
ମୁନମାନେ କହୁଲେ ଅମୃତରସବାଣୀ ।
ଶୁଣିଣ ହରଷ ଯେ ହୋଇଲେ ରଘୁମଣି ।
ଭଗବାକୁ ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ କେଗେ ଅଣ ଯାଇଁ ।
ଅଜ୍ଞାପମାଣେ ଭଗବା ଗଲା କେଗେ ଧାଇଁ ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଯାଇଁ ଲବକୁଶକୁ ରେଡ଼ିଲେ ।
ଠାକୁରଙ୍କର ହକବା ବୋଇଣ ବୋଇଲେ ।

ଶୁଣିଣ ଲୋକେ ବୋଇଲେ ବାବୁ ବେଗେ ଯାଅ ।
ରଜାର ମନ ତୋଷିଣ ଧନ-ବସ୍ତ୍ର ପାଅ ।
ଘର କନ୍ଦଲୋଣ ଯେ ଉଠିଲେ ଲବକୁଶ ।
ନବରେ ପଶିଲେ ଯାଇଁ ମନରେ ହରଷ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଅମୁରେ ସେ ମିଳଲେକ ଯାଇଁ ।
ନମସ୍କାର କରଣ ଅରୁଣ ଉଲ୍ଲା ହୋଇ ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରଘୁନାଥ ଅନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
କସ ପୋଥି ଏ ଉମ୍ଭର ବୋଲ ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
କୁଶ ଲବ ବୋଇଲେ ଏ ରାମାୟଣ ଗନ୍ଥ ।
ଏହାକୁ ଯେ କଲେ ବାଲ୍ମୀକ ତପୋବନ୍ତ ।
ପଞ୍ଚାଶ ସହସ୍ର ଶ୍ଲୋକ ଶୁଣି ପାପ ଯାଇ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ସାମବେଦ ଛାଡ ଏହ ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥେ ବୋଇଲେ ସେଠାରେ ବସ ।
ଶୁଣିବା ଗନ୍ଥ ଉମ୍ଭର କର ପରକାଶ ।
ଅଜ୍ଞା ପାଇ ପୋଏ ଯେ ବସିଲେ ଅଣ୍ଡଅର ।
କେଦାର ସଙ୍ଗେ ଅଲାପ କଲେ ତୋଷ ହୋଇ ।
ପ୍ରଥମେ ଗାଇଲେ ବାଲ୍ମୀକଙ୍କ ବନ୍ଦନା ।
ନାରଦଋଷି କଉବା ଗନ୍ଥର ସୂଚନା ।
ବ୍ରହ୍ମା ଉଅରବା ସରସ୍ୱତୀର ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ପରମ ତୋଷ ମନ ।
ଗାଅ ଗାଅ ବୋଲଣ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ହସି ।
ସତ୍ତଲୋକମାନେ ଶୁଣି କହୁଚ ପ୍ରଶଂସି ।
କ୍ରଉଞ୍ଚ ପକ୍ଷୀକ ବ୍ୟାଧ ମାରବା କହିଲେ ।
ତହିଁ ଶ୍ରୀରାମର ଯେ ଚରତ ବଖାଣିଲେ ।
ଦଶରଥ ରଜାର ଯେ ଅସ୍ତ୍ରାନ-ଭୁଲେଣି ।
ସୁମନ୍ତ୍ର କହିଲ ଯାହା ସମସ୍ତେହେଁ ଶୁଣି ।
ଲୋମପାଦରାଜ୍ୟ-ଅନାବୃଷ୍ଟିର କାରଣ ।
ନାବ ପେନ୍ନ ରରଡାର ସିବା ବଶ୍ୱରଣ ।
ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଅସିବା ଶାନ୍ତାକୁ ବଭା ହେବା ।
ଲୋମପାଦରାଜ୍ୟରେ ଯେ ମେଘ ବରଷିବା ।
ଅଯୋଧାରେ ଯଜ୍ଞ ଯେନ୍ନେ କଲେ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଅଟଲେ ଯେ ସୁରଗଣଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ।
ପୁତ୍ରୀହୁଅବେଳେ ନାରସିଂହ ବଚ୍ଚେ କଲେ ।
ମାହେନ୍ଦ୍ର ବେଳେ ଯେ ଚରୁ ଦଶରଥ ନେଲେ ।

କୌଶଲ୍ୟା କେକୟୀ ସେ ସୁମିତ୍ରା ତିନ ରାଣୀ ।
ତାହାଙ୍କୁ ସେ ଚରୁ ସମର୍ପିଲେ ରାଜା ଆଣି ।
ତିନ ରାଣୀ ଭୁଞ୍ଜିଣ ହୋଇଲେ ଗର୍ଭବାସ ।
ଚତୁର୍ଦ୍ଦାମୁଁରେ ବଶ୍ମ ପାଇଲେ ପ୍ରକାଶ ।
ଶୁଣିଣ ଦଶରଥ ସେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଅଷ୍ଟ ମାସ ହୁଅନ୍ତେ ରତ୍ନଶି-ବଶ୍ମ କଲେ ।
ଯଥାକାଳେ ପୁତ୍ର ସେ ହୋଇଲେ ଉତପନ ।
ତିନରାଣୀରୁ ଜନମ ଗୃହ ସେ ନନ୍ଦନ ।
କଉଶଲ୍ୟାହୁଁ ରାମ କେକୟୀଠାରୁ ଭରତ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘନ ସୁମିତ୍ରା ତହୁଁ ଜାତ ।
ଦନେ ଦନେ ପୋଏ ସେ ବଢନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ର ଜାଣି ।
ଏକା ପେଟରୁ ଜାତ ପାଲନ୍ତି ତିନ ରାଣୀ ।
ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ସେ ଗଲାକ କେତେ କାଳ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ସେ ବ୍ରତ କରାଇଲେ ମଙ୍ଗଳାଚାର ।
ଶାସ୍ତ୍ର ଶିଖାଇଣ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଶିଖାଇଲେ ।
ଜାଣିଣ ବଶ୍ୱାମିତ୍ର ନୃପଙ୍କି ମାଗିଲେ ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବେନ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ।
ବାଟେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ତାଡ଼କାକୁ ବଧ କଲେ ।
ବାଟେ ଗାଧ୍ୟୁତ ଦବ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ଶିଖାଇଲେ ।
ସିଦ୍ଧ ବନେ ଯାଇଣ ସେ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ହୋମ ରଖି ରାମ ତହୁଁ ମିଥିଲାକୁ ଗଲେ ।
ବଯୁଳ ବନରେ ଅହଲ୍ୟାକୁ ମୁକ୍ତ କଲେ ।
ବଦେହ୍ୱଦେଶରେ ମିଳ ଶିବ-ଧନୁ ତୋଳ ।
ବଲ୍ଲ ହୋଇଲେ ସେ ତହୁଁ ଜନକଦୁଲାଳୀ ।
ଅସନ୍ତେ ପରଶୁରାମ ଉଗାଳଲ ଯାଉ ।
ତାକୁହିଁ ହେଲେ ଜଣିଲେ ରଘୁକୁଳସାଇଁ ।
ବଇଷ୍ଣବ-ଧନୁ ସେ ଅକ୍ଷୟ ତୂଣି ଦେଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବହୁତ ପ୍ରିୟଭାବେ କହିଲେ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶିଣ କହୁଦନ ଅନ୍ତେ ।
ଭରତ ଶତ୍ରୁଘନ ଏ ଅଜାଘରେ ଯାନ୍ତେ ।
ଦଶରଥ ଭାଇଲେ ରାମକୁ ରାଜ୍ୟ ଦେବ ।
କାଲ ଗଜପଦେ ଅଭିଷେକ କରାଇବ ।
ଭରତ ମାତାର ଦାସୀ ମନ୍ଥରା ତା ଶୁଣି ।
ଯାଇ ଜଣାଇଲ ସହୁଁ କେକୟୀ ସେ ରାଣୀ ।

ଖଲ ବୋଲିକୁ ସେ ମନ୍ଦାରଣୀ ପ୍ରତେ ଗଲା ।
ଦଶରଥ ରାଜାକୁ ସେ ସତ୍ୟ କରାଇଲା ।
ରାମ ବନ ଯାଉ ଭରତ ହେଉ ନୃପବର ।
ଶୁଣିଣ ଦଶରଥର କମ୍ପିଲା ଶରୀର ।
ପିତାର ବୋଲେ ଯେ ରାମ ବନସ୍ତୁକୁ ଗଲେ ।
ସଙ୍ଗତରେ ଜାନକୀ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ନେଲେ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର ଗଡ଼ିଣ ଯେ ଅଇଲେ ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ରହିଲେ ଯାଇଁ ଚିତ୍ରକୂଟ-ଶୈଳେ ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ନ ଦେଖିଣ ଦଶରଥ ମଲେ ।
ବଶିଷ୍ଠ ଋଷି ତାହାଙ୍କୁ ଭଇଳେ ଥୋଇଲେ ।
ଅତି ଯତନରେ ତାହା ରଖାଇଣ ଥିଲେ ।
ବାରତାପାଇ ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଅଇଲେ ।
ଭଇଲରୁ କଢ଼ାଇଣ ମଡ଼ା ପୋଡ଼ାଇଲେ ।
ଶୁଦ୍ଧ-କ୍ରିୟା ପାଇଁ ନାନାଦ୍ରବ୍ୟ ଭଅଇଲେ ।
ପ୍ରେତ-କର୍ମ ସାରଣ ହୋଇଲେ ଦେହଶୁଦ୍ଧି ।
ଭରତ ପଚାରିଲେ ବଶିଷ୍ଠ ତପୋନଧି ।
ମୁହିଁ ଏ ଦେଶରେ କପିଁ। ହେବ ନୃପବର ।
ବାହୁଡ଼ାଇ ଅଣିବଇଁ କୌଶଲ୍ୟାକୁମର ।
ଏତେବୋଲି ଚତୁରଙ୍ଗ ବଳ ସଜ୍ଜ କର ।
ରାମ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସଙ୍ଗ ନରନାଥ ।
ସକଳେ ଯେ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ସୁଖେ ହେଲେ ପାର ।
ତାରେ ଦେଖିଲେ ଯେ ଭରଦ୍ୱାଜ ତପସ୍ୱୀ ।
ସେ ମୁନି ବୁହାଇ ତାଙ୍କୁ ଗଉରବ କଲେ ।
ଯେ ଯାହାର ଅନୁରୂପେ ସମ୍ମାନ ଦେଲେ ।
ଗଣ୍ଡେ ଉହିଁ ରହିଣ ପ୍ରଭାତେ ଚଇଗଲେ ।
ଚିତ୍ରକୂଟ ପବ୍ବତରେ ରାମଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ।
ଅନେକ ପ୍ରବୋଧ ଅଣିବାକୁ କଲେ ମନ ।
କେବେହେଁ ନ ବାହୁଡ଼ିଲେ କୌଶଲ୍ୟାନନ୍ଦନ ।
କୈକୟୀନନ୍ଦନ ଯେ ଅନେକ ଜଞ୍ଚ କଲା ।
ଅନ୍ନ ଗଡ଼ି କୁଶ ପାଉ ଭଲରେ ଶୋଇଲା ।
ଦେବତାଏ ଅସି ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଡାକ ଦେଲେ ।
ରାମ ଗଲେ ଅପୋଧ୍ୟା ଭାଙ୍ଗିପିବ କୋଉଲେ ।
ତୁ ଶାପ ପାଇଲୁଣି ହୋ କୈକୟୀର ସୁତ ।
ଶୁଣି ଉତ୍କଣ୍ଠ କର ଯୋଡଲା ଭରତ ।

ଶ୍ରୀରାମପାଦୁକା ସେନ ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲେ ।
କଟକେ ନ ରହ ନଦୀ ଗ୍ରାମରେ ରହିଲେ ।
ଚମତ୍କାରେ ଯେ ଗ୍ରାମ ବରଷେ ରହିଲେ ।
ଜାନକୀଙ୍କ ସେନଶ ଅନେକ କ୍ରୀଡ଼ା କଲେ ।
ଧାଉ-ଶିଲା-ଚଡା-କଥା କାକ-ଦୃଷ୍ଟି-କଥା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ହଲାଉଥାନ୍ତ ମଥା ।
କେ ବୋଲଇ ଏଡ଼େ ଏ ସୁନ୍ଦର ଘୁଅ ଦୁଇ ।
କଷା ବସ୍ତ୍ର ପରଧାନ କରନ୍ତ କପାଇଁ ।
ସଙ୍ଗାଙ୍ଗେ ବହୁତ କର୍ଣ୍ଣେ ଚମ୍ପାର କୁଣ୍ଡଳ ।
ଗଲାରେ ଲମ୍ବଇ ସରୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷର ମାଳ ।
ଏସନକ ବୋଲି ଯେ ବୋଲନ୍ତ ଲୋକମାନେ ।
ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ କୌଶଲ୍ୟାନନ୍ଦନେ ।
ସହିଁ ଯେଉଁ ଚଉଡ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର କଲେ ।
ସେ କଥାମାନ ଶୁଣିଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଦେଲେ ସନ୍ତୋଷେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
ଆକର ଅଲଙ୍କାର ଯେ ନବରତ୍ନମାନ ।
ଚନ୍ଦନ ବୋଳାଇଲେ ଦେବାଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ।
କାଲି ଅପି ବୋଇବଟି ଆଉ ଯା ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣି ଲବ କୁଶ ଦୁହେଁ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
କ କରବୁଁ ଅମ୍ଭେ ଅଲଙ୍କାର ରତ୍ନମାନ ।
ଏ ବସ୍ତ୍ରମାନ ଅମ୍ଭେ ଥୋଇବୁ ନେଇ କାହିଁ ।
ଅମ୍ଭେ ଯେ ଋଷିକୁମାର ବନ ମଧ୍ୟେ ଥାଇ ।
କନ୍ଦ ଫଳ ଖାଉଁ ଯେ ବକଳ ପରଧାନ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷରମାଳ ଆମ୍ଭ ଗଲାରେ ଭୂଷଣ ।
ବହୁତ ଲେପନ କଣାବସନ ଯେ ପିନ୍ଧୁ ।
ମଥାର ଚୁଲକୁ ଯେ ଜଟାର ଛନ୍ଦେ ବାନ୍ଧୁ ।
ଅରଣ୍ୟଭିତରେ ତପୀଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ଥାଉ ।
ବନସ୍ତ ଭିତରେ ଯେ ନର୍ଭରପାଣିପିଉ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ଯେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ବାଲୁତ ଘୁଞ୍ଚ ହୋଇଣ ଅଲୋଡ଼ା ହୋଇଲେ ।
ସୁଶ୍ରୀ ପଚାରଲେ ଏ କାହାର କଲା ଗ୍ରନ୍ଥ ।
କୁଶ ବୋଇଲେ କଲେ ବାଲ୍ମୀକ ତପୋବନ୍ତ ।
ଗାଉମାରେ ମେରୁ ସମାନ ଯେବଣ ଋଷି ।
ତାର ବଣଗର୍ଭ ଗ୍ରନ୍ଥ ବାହାର ହୋଇଛ ।

ଏ ପୁଣ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣି ଦୁରତ କ୍ଷୟ କର ।
ପାତକ ବନାଶ ଏକ ଏକ ଯେ ଅକ୍ଷର ।
ବେଦରୁ ସମ୍ଭୂତ ଏ ପଞ୍ଚାଶପତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ବାଲ୍ମୀକ ବଖାଣଇ ବ୍ରହ୍ମାର ସନମତ ।
ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନୋହୁ ଶୁଣିଲେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ କାବ୍ୟ ।
ପୁଅକର କହୁ କହୁ ହସନ୍ତ ରାଘବ ।

କମଳଲୋଚନ ଚୌତିଶା ।

By BALARAM DAS

କମଳଲୋଚନ ଶ୍ରୀହର । କରେଣ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ଖଗଥଣେ ଖଗପତି । ଖଣ୍ଡେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ।
ଗରୁଡ଼ଥଣେ ମୁରାର । ଗୋପରେ ରଖିଲେ ବାଲୁଙ୍କା ।
ଘନ କଠିନ କଳେବର । ଘଣ୍ଟେ ଶ୍ରୀମୁଖ ସୁନ୍ଦର ।
ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଗୋପୀନାଥ । ନସ୍ତର ସିବା ନରେ ଚନ୍ତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମାପ୍ରାପ୍ୟେକ ବଦନ । ଛହଁଲେ ଖଣ୍ଡେ ଦୁଃଖମାନ ।
ଛଣୀ ଉତ୍ତମ ଶିରୋମଣି । ଛଣକେ ଅଣିଲେ ରୁକୁଣୀ ।
ଜଗନ୍ମୋହନ ଦାଶରଥି । ଜାନଙ୍କାଦେଖା-ପ୍ରାଣପତି ।
ଝୁନପଡନ ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭା । ଝଟକ ବହ୍ୟପ୍ରାପ୍ୟେ ଅଭା ।
ଞାଲଜୀଲେ ପଦ୍ମ ଆଖି । ନସ୍ତର ସିବା ନରେ ଦେଖି ।
ଟେକଲେ ବୃକ୍ଷ-କରେ ଦାରୁ । ଟାଣପଣରେ ଭଙ୍ଗେ ମେରୁ ।
ଠଣ ସୁନ୍ଦର ଶିରୋମଣି । ଠକେ କମଳା ଯାର ଗୁଣୀ ।
ଡମରୁଧର ଯାକୁ ସେବା । ଡରେ ଖଣ୍ଡେ ସର୍ବଦେବା ।
ଢମ ଯେ କଲା ଗପ୍ୟେ କଂସ । ଢାଲେ ଅସୁର ଗଲା ନାଶ ।
ଅନନ୍ତ ନାମେ ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ଅଣ ଅକ୍ଷରେ ଯାର ଦେହୀ ।
ତପନକୁଳେ ଅବତର । ତାରଲେ ଗଉତମନାରୀ ।
ଥବରପଣେ ମାୟା ଗତ । ଥପ୍ ନ ଜାଣେ ବେଦପତ ।
ଦୟଦ୍ର ଦାମୋଦର ନିଜ । ଦଣ୍ଡକେ ଦେଲେ କୋଟି ଅର୍ଥ ।
ଧରଣୀଧରଶିରୋମଣି । ଧ୍ରୁବଙ୍କୁ ନସ୍ତାରଲେ ପୁଣି ।
ନୃସିଂହ ମାଧବ ମୁରାର । ନଖେଣ ହରଣ୍ୟ ବଦାର ।
ପରମାନନ୍ଦ ପଦ୍ମନାର । ପୂର ରହୁଛ ସଙ୍ଗୀତ ।
ଫୁଲ୍ଲପଣକୁ ନୋହେ ସର । ଫୁଲ୍ଲମାଳରେ ଦେହ ପୂର ।
ବାଇକ ବଧ କଲ ହେଲେ । ବଳ ବାଜିଲ ସିଜୁଳେ ।

ଭାଙ୍ଗିଲ ରହସ୍ୟ ପୁର । ଭାନ୍ତ ଛଡ଼ିଲା ଦେବଙ୍କର ।
ମାରିଲ ଅଳସ ଗ୍ରବଣ । ମହିମା କେ କରେ ବଖାଣ ।
ଯାଦବବଂଶେ ଜାତ ହୋଇ । ଜଗତ ଉଦ୍ଧାରିବା ପାଇଁ ।
ରଙ୍ଗିଲ ଜଳରେ ଗଜିଲୁ । ଗଗେଶ ଚ୍ଛେଦିଲ ଗ୍ରାହ୍ୟିଲୁ ।
ଲାବଣ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର । ଲସ୍ କରନ୍ତି ପୁର ନର ।
କଡ଼ିମାପଣେ ବଟୁ ଅଂଶ । ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ଯାର ଦାସ ।
ଶ୍ରୀପତି ଶ୍ରୀକର ଶ୍ରୀଧର । ଶ୍ରୀଛତ୍ର ଦେଖି-ମନୋହର ।
ସଂସାର ଉତରେ ଉତ୍ତମ । ସାଧୁଙ୍କ ହୃତରେ ଜନମ ।
ଶ୍ୟାମସୁନରକଳେବର । ସକଳ-ଦେବ-ପରଗ୍ଭର ।
ହର ବୋଇଲେ ହରେ ଦୁଃଖ । ହର-ଆନନ୍ଦ ମହାସୁଖ ।
କ୍ଷମାସାଗର ଗୀତବାସ । କ୍ଷନ୍ତେ କଳଗ୍ନଦାସ ।

ମୃଗୁଣୀସୁଚି

By BALARAM DAS

ରମ ଯେ ରମ ରମ ନାମ ଶ୍ରୀରମ ରମ ।
ଯେଉଁ ନାମ ଧଇଲେ ନ ଦଣ୍ଡେ କାଳଯମ ।
ଶ୍ରୀହର ନାମକୁ ଏକା ଜଯୁଧିରୁ ମନ ।
ଅଶେଷ ଦୁଇତମାନ ହୋଇବ ଦହନ ।
ଯୋଗୀଜନମାନଙ୍କର ପରମକାରଣ ।
ସନ୍ତଜନମାନଙ୍କ ଦୁଇତ-ନବାରଣ ।
ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ସଙ୍ଗେ ଶୁଣ ରସସାର ।
ମାଘ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଯେ ପଞ୍ଚମୀ ଗୁରୁବାର ।
ଶୁଜ ଏ ଦନରେ ପଗ୍ଭକ୍ଷିତଙ୍କ ଭବନେ ।
ଅଚମ୍ବିତେ ମିଳଲେ ତାହାଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡଳୁ ହସ୍ତେ ଡୋର କଉପୀନ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷର ଜପ-ମାଳା ଭସ୍ମ ବଲେପନ ।
ହରମନ୍ଦରର ଚଡା ନାସା-ଅର୍ଦ୍ଧଯାଏ ।
ତମ୍ବାର କୁଣ୍ଡଳ ବେନକର୍ଣ୍ଣେ ଶୋଭୁଥାଏ ।
ତପତକାଞ୍ଚନ ଜିଣି ତନୁ ଅନୁପମ ।
କୋଟିଭାନୁ ଜିଣି ଯେ ଅନଳ ନୋହେ ସମ ।
ଦୂରୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଗଲା ଅନନ୍ତତ ମନ ।
ଅସନ୍ତୁ ଉଠିଣ କଲେ ପାଶ୍ଚେଟ୍ଟି ଗମନ ।

ପଦ ପଡ଼ଣ ପଶ୍ଚାତ ଯାଏ ସେହୁ ଗଲେ ।
ମୁନଙ୍କି ଜନ୍ମନ୍ତି ଗଜା ମନରେ ମିଳଲେ ।
ଧୂପ ଦୀପ ନଇବଦ୍ୟ କସନ ଗ୍ଭମର ।
ନାନା ଯତ୍ନେ ପୂଜାକଲେ ମୁନଙ୍କ ପତ୍ନୀର ।
ଦବ୍ୟ ଆସନେ ମୁନଙ୍କି ବସାଇଲେ ନେଇ ।
ବନସ୍ ହୋଇଣ ଗଜା ବଚନ କହଇ ।
ଜୋ ମୁନପୁଙ୍ଗବ ତୁମ୍ଭେ ସଜ୍ଜତାପହର ।
ପବଣ କର ହେ ମୁନ ମୋର କଲେବର ।
କହ ବସ୍ତୁ ପ୍ରସଗର ସେ ପବଣ କଥା ।
ତବ ମୁଖୁଁ ଶୁଣିଲେ ଖଣ୍ଡେକ ଉବବ୍ୟଥା ।
କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସେ ହରଣୀର ବପତ୍ତ ।
କାହିଁ ଥାଇ ତାହା ସେ ଜାଣିଲେ ଶିଖିପତ ।
ସେ କଥା ବସ୍ତାର ମୋତେ କହିବା ଗୋସାଇଁ ।
ତବ ମୁଖୁଁ ଶୁଣିଲେ ଯେ ପ୍ରତେ ସିବ ମୁହିଁ ।
ପକ୍ଷୀଷିତ-ବଚନେ ଆନନ୍ଦ ଶୁକମୁନ ।
ବୋଇଲେ ହୋ ଧନ୍ୟ ଗଜା ଅଟୁ କୃତ୍ତଜ୍ଞାନୀ ।
ଯାହା ପଗ୍ଭଇଲୁ ଭାଗବତର ଚରତ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ନପସୁତ ।
ମୁବାହୁ ବୋଲଣ ସେ ଏକଇ ଘୋରବନ ।
ହରଘାବତ୍ତାଙ୍କର ସେ ଅଟେ କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥାନ ।
ତାଗ୍ଭବତ୍ତ ହରଣୀ ଚରଇ ତହିଁ ନତ ।
ମନ୍ତାଦେବ-ପ୍ରସାଦେ ନ ଥାଇଁ ଉପ୍ ଭ୍ରାନ୍ତ ।
ଗର୍ଭବାସ ହେଉ ତାର ଅଲପ ଗମନ ।
ସଙ୍ଗତେ ଅଚ୍ଛନ୍ତ ବେନ ବାଲୁତନନ୍ଦନ ।
ଦଇବ ବଘାକ କଥା କେ କରବ ଆନ ।
ଯାହା ସେ କଘାଳେ ଧାତା କରନ୍ତ ଲଖନ ।
ବସ୍ତ ଅନୁସାରେ ହୁଏ କର୍ମର ଉଦତ ।
କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଜୀବ ହୁଏ ଆତଯାତ ।
ଶୁଭଲୁ ଅଶୁର ଯେ ଫଲଇ ଦୁଃଖରାଶି ।
ତାହା ନ ଜାଣିଲେ ଜୀବ ନୁହଇ ବଣ୍ଟାଖୀ ।
ଫଲଦାତାର କରତା ଅଟନ୍ତ ଇଶ୍ୱର ।
ମାସ୍ଥାନର ଆତଯାତ କରଇ ସଂସାର ।
ଏକଦନେ ହରଣୀ ବନସ୍ଥେ ଚରୁଥିଲା ।
ବରଘାଷ ଶବର ଯେ ସେ ସ୍ଥାନେ ମିଳଲା ।

ଦେଖିଲା ହରଣୀ ସଙ୍ଗେ ଛତ୍ର ପିଲା ବେନ ।
ବଧାଡା ସୁମର ଯେ ମାରିଲା ମୁରଧ୍ୱନ ।
ଚନଦନ ଉପାଷକୁ ମିଳଲା ଅହାର ।
ଏହୁଣି ମାରଣ ମୁଁ ତୋଷିବ ଉଦର ।
କନ୍ଦୁଇ ସୋଦର କୁଙ୍କୁମ ସଙ୍ଗୋଇବ ।
ଉଦରୁ ସଞ୍ଚଣ ଘୁଣ ନାହକି ଲୋଡ଼ିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଇ ଶବର ମନରେ ହରଷ ।
ବଧାଡା ସୁମର ଓଗାଇ ଦଶଦଶ ।
ଚଉପାଶେ ଜାଲବାଡ଼ ପାତିଲା ହରଷେ ।
ପଛରେ ଦୋହର ଅଗ୍ନି ଲଗାଇଲା ଗୋପେ ।
ନଚ୍ଚେ ଧନୁ ଧରଣ ଯେ ଦ୍ୱାର ନଗୋଧିଲା ।
ଧର ମାର ବୋଇଣ ଶାନକୁ ପେଶି ଦେଲା ।
ନଷ୍ଟିନ୍ତ ହୋଇଣ ଯେ ହରଣୀ ଚରୁଥିଲା ।
ମନୁଷ୍ୟର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ବଦନ ଝୁକଲା ।
ଅଗ ପାଖରେ ଯେ ବ୍ୟାଧ ଦୁଇପାଶେ ଜାଲ ।
ପଛକଡରେ ଅନଳ ଜଳେ ପରଖର ।
ରେ ରେକାର ଶବଦ ଶୁଇ ଗୁରୁଙ୍କାଣ ।
ଅଗକୁ ଗ୍ରହିଲା ବ୍ୟାଧ କରେ ଧନୁବାଣ ।
ଲହଲହ ଜନ୍ତୁ। ଶାନ ଅମୁଅଛୁ ଧାଇଁ ।
ମାର ଧର ବୋଇଣ ସେ ଡାକଇ ଉହାଇ ।
ଏହା ଦେଖି ତରସ୍ତ ଯେ ହୋଇଲା ହରଣୀ ।
ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହୋଇଣ ସେ ପଡ଼ିଲା ଧରଣୀ ।
ସଚେତ ହୋଇଣ ପୁଣ ମନେ ବଝିରଇ ।
କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଏଥିଁ ପଳାଇବ ମୁହିଁ ।
ଅଗକୁ ଗଲେ ଶବର ବଞ୍ଚିବ ଯେ ଶର ।
ପଛକୁ ଗଲେଣ ପୋତ ମରିବ ଅଗ୍ନିର ।
ଅଗ ଦଗେ ଗଲେ ଯେ ପଡିବ ଜାଲେ ଯାଇ ।
ଏଥି ରହିଥିଲେ ଶାନ ଧରିବ ମୋ ଦେହୀ ।
ମୋହର ସଙ୍ଗତେ ଯେ ମରିବେ ବେନ ପୋଏ ।
ଅବର ମରିବେ ମୋର ଗର୍ଭିର ତନସ୍ପ୍ ।
ମହାପୋର ସଙ୍କଟେ ଯେ ପଡିଲା ଜୀବନ ।
ଉଦ୍ଧାରଣ ରଖ ମୋତେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ମଧୁଦୈତ୍ୟ ନାଶି ନାମ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ।
ଦୁଃଖୀଲୋକବାନ୍ଧବ ଦରିଦ୍ର-ଲୋକ-ଧନ ।

ପଥ ନ ଦଶଇ ମୁଁ କଇବ କଷ ବୁଦ୍ଧି ।
ଅତଙ୍ଗେ ତାକୁଛ ମୋତେ ରଖ ଦସ୍ୟାନଥ ।
ରଖ ରଖ ଜଗନ୍ନାଥ ଦୁଃଖିର ସଙ୍ଗାତ ।
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ଅଜ ହୋଇଲ ଅନାଥ ।
ଏମନ୍ତେ ପରୁଙ୍କ ପାଦେ ଲଗାଇଲ ଲସ୍ ।
ଜସ୍ ଜସ୍ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଜସ୍ ବଣକାସ୍ ।
ଜସ୍ ଜସ୍ କୃପାନଥ ଜଗତ୍ତାରଣ ।
ମହାଭାଗ ନବାରଣ ପରୁ ନାଗସ୍ପଣ ।
ଜସ୍ ଜସ୍ ବପଦରଞ୍ଜନ ଦାଶରଥି ।
ସାତତାଳବୁ ରଖିଲ ରଘୁଥ ପକ୍ଷୀ ।
ସାବତ୍ରଜନମା ଜୁଲେ ଧ୍ରୁବ ତନ୍ତାକଲ ।
ତତ୍ତଦରୁବନ ଲୋକେ ଯାଇଣ ବସିଲ ।
ଜସ୍ ଜସ୍ ବଣପଡ ଜଗତ କରତା ।
କଂସ ମାଇ ତୁମ୍ଭେ ଯେ ରଖିଲ ମାତା ପିତା ।
ବକଣକୁ ମାଇ ତୁମ୍ଭେ ଜାନଙ୍କା ଅଣିଲ ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼େ ଗଜା ବଭୁଷଣକୁ ଯେ କଲ ।
ମନ୍ଦୋଦଶ୍ରୀ ଗଣୀଙ୍କି ଯେ କଲ ମହାସତ୍ତା ।
ବଭୁଷଣ ଗଜାର ସେ ହେଲା ପ୍ରିସ୍ବନ୍ତ ।
ଅମର କଇ ରଖିଲ ତାକୁ ଯୁଗଯୁଗ ।
ଶରଣପଙ୍କର ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ପଦ୍ମନାର ।
ଗୋପୀ ଗୋପାଳ ରଖିଲ କରେ ଗିରି ଧର ।
ବେଦ ଉଦ୍ଧାର ରଖିଲ ଶଙ୍ଖାସୁର ମାର ।
ଅଜାମିଳ ଡାକଲ ଯେ ରଖ ନାଗସ୍ପଣ ।
ତେଡ଼େବଡ଼ ପାପୀଙ୍କ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଦେଲ ସ୍ଥାନ ।
ଜସ୍ ଜସ୍ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ରଖିଲ ।
ନୃସିଂହ ରୂପେଣ ହରଣ୍ୟକୁ ବଦାଇଲ ।
ଜସ୍ ଜସ୍ ଜଗନ୍ନାଥ ବଇକ ସ୍ତୁପିଲ ।
ପାତାଳପୁରରେ ନେଇ ଗୋପ୍ୟ କରାଇଲ ।
ଶ୍ରୀଚରଣ ଲଦଲ ଯେ ଅହଲ୍ୟାର ଶିର ।
ପାଷାଣ-ଦେହରୁ ସ୍ତ୍ରିଗ ହୋଇଲ ବାହାର ।
ଗଜ ଡାକଲ ତାକୁ ରଖିଲ ନାରସ୍ପଣ ।
ଚକ୍ରପେଷି ଗ୍ରାହକୁ କରଲ ନବାରଣ ।
ତୁମ୍ଭ ଚରଣରେ ମୃଗୀ ଲଗାଇଛ ଲସ୍ ।
ଗର୍ଭର ଦ୍ୱାରରେ ମୋତେ କରବ ସଦସ୍ ।

ତୁହୁ ଜଗତ-ତାରଣ ନ କର ହେ ଆନ ।
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣତଳେ ଲଗାଇଛ ଧ୍ୟାନ ।
ଜୀବନକୁ ଅଣା ଅଳ୍ପ ନାହିଁ ଯେ ମୋହର ।
ଏ ବେନି ବାଲୁତ ତୁମ୍ଭେ ରଖ ଚକ୍ରଧର ।
ପରକ୍ଷିତ-ବଳୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଃଖୀଲୋକ-ବନ୍ଧୁ ।
ବ୍ୟାଧର ସଙ୍କଟୁ ମୋତେ ରଖ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଏମନ୍ତେ ଅନେକ ସ୍ତୁତ କଲା ଯେ ହରଣୀ ।
ବୈକୁଣ୍ଠେ ଥାଇଣ ତା ଜାଣିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର କୋଳେ ଯେ ଦେଇଣ ସୀମସ୍ଥାନ ।
ଅନନ୍ତେ ଯୋଗନଦ୍ରାରେ ଥିଲେ ଭଗବାନ ।
ସରସ୍ୱତୀ ବୀଣା ଧରି ବଜାଉ ଅଛନ୍ତି ।
ଗାନ୍ଧାର ରାଗେଣ ଗାଇ ଆଳାପ କରନ୍ତି ।
କମଳା ବମଳା ରହି ଅଲଙ୍କ ବଞ୍ଚନ୍ତି ।
ସତ୍ୟଭାମା କାଇନ୍ଦୀ ଅବର ଜାମ୍ବବତୀ ।
ରୁକ୍ମିଣୀ ସହିତେ ଯେତେ ଅଷ୍ଟପାଟ ଦେଇ ।
ଯେ ଯାହା ସେବାରେ ତହିଁ ଚରଣେ ସେବଇ ।
ସୁବାହୁ ବନ ବୈକୁଣ୍ଠ ସହସ୍ର ଯୋଜନ ।
ଏତେଦୂରୁ ଡାକ ତା ଶୁଭଇ ଘନ ଘନ ।
ନକଟେ ଡାକଲାପ୍ରାପ୍ତେ ଶୁରେ ଅନୁପମ ।
ସହସ୍ରେକ ବଜ୍ର କ ପଡଲା ଏକ ସ୍ଥାନ ।
ଥର ହର ହୋଇଣ ଯେ ବୈକୁଣ୍ଠ କମ୍ପିଲା ।
ଅତ ଅରଡରେ ଯହିଁ ମୃଗୁଣୀ ଡାକଲା ।
ମୃଗୁଣୀର ଅରତ ଯେ ଫେଡ଼ିବେ ଗୋସାଇଁ ।
ଭକତବତ୍ସଳ ଯେ କମଳାବେଗ୍ୟ-ସାଇଁ ।
ବାସବକୁ ଭଇ ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ ଦାଶରଥି ।
ଘୋରବନେ ହରଣୀକ ପଡ଼ିଛୁ ବପତ୍ତି ।
ଘୋର ଜଳ ବରଷ ଅନଳ ଲଇଯାଉ ।
ବଜ୍ର ମାର ଶ୍ୱାନକୁ ବ୍ୟାଧକୁ ସର୍ପଖାଉ ।
ବାତାଘାତେ ଜାଲବାଡ଼ ହେଉ ନାରଖାର ।
ବାସବରପ୍ତେ ହୋ ତୁମ୍ଭେ ବେଗ ହୋଇ ଚଲ ।
ଅଜ୍ଞା ପାଇ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ ବନ୍ଧନ ଚଇଗଲେ ।
ବୃଉମେଘକୁ ଉକ୍ତ୍ରେ ଅଜ୍ଞା ସେହୁ ଦେଲେ ।
ପବନକୁ ବୋଇଲେ ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଥିବୁ ।
ଜଳବୃଷ୍ଟି ସହତରେ ବତାସ ବହିବୁ ।

ଶାନକୁ ବଜ୍ର ଯେ ଅମ୍ଭେ ମାରିବୁଁ ମରିବ ।
କଞ୍ଚଡେ ଶବରକୁ ଯେ ଉରଗ ଗିଳିବ ।
ଏମନ୍ତ ଯେ ହରଣୀର କଞ୍ଚ ହେବ ପାର ।
ସ୍ୱାମୀର କାର୍ଯ୍ୟ ସେହ୍ନଣ ଚଳ ତତପର ।
ଆଜ୍ଞା ପରମାଣେ ଉହୁଁ ଗୃହମେଘ ଗଲେ ।
ସୁବାହୁ ବନରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଘଡ଼ଘଡ଼ି ମାରେ ଯେ ବଜୁଲୀ ଘନଘନ ।
ତାହା ଦେଖି ମସ୍ତୁର ମଣୁକ କରେ ସ୍ୱନ ।
ଦଶଦଶ ଅନ୍ଧାରରେ କଛୁଡ ନ ଦିଶି ।
ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରଳୟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା କ ଅସି ।
ଅଶଙ୍ଖାଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଧର ବହିଲା ପବନ ।
ଲଉଲା ଅନଳ ଯେ ଛୁଟଲା ଜାଲମାନ ।
ଶାନକୁ ବଜ୍ର ଶବରେ ଉରଗ ଗିଳଲା ।
ଏମନ୍ତ ଯେ ହରଣୀର କଞ୍ଚ ଦୂର ହେଲା ।
ଏହା ଦେଖି ହରଣୀ ହରଷଚତ୍ତ ହୋଇ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ବଧାତା ଯେ ବୋଲଣ ବୋଲଇ ।
ନାଗସ୍ପର୍ଶ ସୁମନ ଗୃଲଇ ଧୀର ଧୀର ।
ନବରଙ୍ଗେ ଗୃଲୁ ଛନ୍ତ ବାଲୁତକୁସର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯାଇଁ ଅପଣା ମନ୍ଦର ।
ଶୁଣ ପକ୍ଷୀଛରଚ୍ଚା ଉତ୍ତରକୁସର ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଅଟେ ହରଣୀ ବପତ୍ତ ।
ଶୁଣିଲେ ଖଣ୍ଡନ ହେବ ଅଶେଷ-ଦୁର୍ଗତି ।
ଦୁଃସହ ବପତ୍ତ ତାର ନ ଲାଗଇ ଦେହେଁ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ଶୁଣିଲେ ଯେ ପୁତ୍ର ଜାତହୁଏ ।
ଦରଦ୍ରରେ ଧନ ଯେ ଅମୋଷେ ମୋକ୍ଷଦାତା ।
ଚନ୍ତାର୍ଥିମାନେ ପଢ଼ିଲେ ସିବ ମନୁ ଚନ୍ତା ।
ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେ ପ୍ରାତଃକାଳେ ସ୍ମରନ୍ତ ଯେ ଜନ ।
ମହାଘୋର ସଙ୍କଟୁ ରଖନ୍ତ ଭଗବାନ ।
ମୃଗୁଣୀର ସ୍ତୁତ ଏ ଅମୃତମସ୍ତ ରସ ।
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲ ଶୁଣିଲେ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ବାସ ।
ବଳରାମ ଦାସ ଗୀତା-ଅନ୍ତରେ ଲହୁଲେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମୃଗୁଣୀ ଯେ ବୋଲଣ ବୋଇଲେ ।
ଜସ୍ତୁ ଜସ୍ତୁ ଜଗନ୍ନାଥ କମଳବଲାସ ।
ଶ୍ରୀପାଦପଦ୍ମେ ଶରଣ ବଳରାମ ଦାସ ।

ମୃଗୁଣୀସ୍ତୁତି

By JAGANNATH DAS

ଶ୍ଲୋକଃ

ଅଗ୍ରେ ବ୍ୟାଧଃ କରଧୃତଶରଃ ପୃଷ୍ଠତୋ ଜାଲମାଳା,
ପାର୍ଶ୍ୱେ ବହ୍ନିର୍ଦ୍ଦହତି ବିପିନଂ ସମ୍ପ୍ରତୌ ଶ୍ୱାନମେଳା ।
ଏଣୀଗର୍ଭୀଦଳଷଗମନା ବାଳକାଃ କ୍ରୋଡ଼ଲୀନା-
ଶ୍ଚିନ୍ତାଯୁକ୍ତା ବଲଯତ ମୃଗୀ ଈଂ କଥେମି କ୍ୱ ଯାମି ।

ଛଷ।

ଦେଖ ଦିଶନା ଦଇବ ଯୋଗର । ବ୍ୟାଧ ଶର ଧର ଜଗେ ଆଗର ।
ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ବନ ଦହେ ଅନଳ । ପାଖେ ମିଳ ଅଛଇ ଶ୍ୱାନମେଳ ।
ଏଣୀ ଗର୍ଭବନ୍ତ । ଦେଶୁ ବସ୍ତାରେ ଅଳଷରେ ଗତ ।
ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତ ମୃଗଶିଶୁପଂକ୍ତି । ଯହିଁ ସ୍ନେହ ବଢଇ ପାଶୁ ଅତି ।
କଷକରବ କେଉଁଦଗେ ଯିବ । କେଉଁ ଉପାସ୍ରେ ଅପାପୁଁ ଉରବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଇଣ । ଚନ୍ତାକୁଳ ହୋଇ କଲ ରୋଦନ ।

ଶ୍ଲୋକଃ

ଏଣୀଚନ୍ତାଭ୍ୟଇଗତଇସ୍ୱଂ ଚେତସା ଶ୍ରୀନବାସଂ,
ଶ୍ରୁତ୍ୱା ପୂଜଂ ଜଳଚରରାଜାହ୍ୱାସ୍ୟମାଣଂ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଂ ।
ସ୍ତୋଷ୍ୟଂ କର୍ତ୍ତୁଂଜପବଶ୍ୱହୁତଂ ଭାବନାଂ ନାସ୍ତି ଶକ୍ତିଃ,
ପାଦାମ୍ଭୋଜେ ଶରଣପତତାଂ ରକ୍ଷ ବା ନୈବ ରକ୍ଷ ।

ଛଷ।

ଇସ୍ କାତର ମନରେ ମୃଗୁଣୀ । ଚନ୍ତା କଲ ଗୋବନ୍ଦ ଗୁଣ ଗୁଣି ।
ଅହେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତଜନ-ବନ୍ଧୁ । ଦୀନ-ଉଦ୍ଧାରଣ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ।
ତୁମ୍ଭେ ଦୁଃଖ-ସିନ୍ଧୁ । କରୁଣା କଲେ କରପାର ବନ୍ଦୁ ।
ପୂର୍ବେ ନକ୍ର ଧରିଲ ଗଜେନ୍ଦ୍ରକୁ । ଅର୍ତ୍ତସ୍ୱରେ ସେ ଡାକଲ ତୁମ୍ଭକୁ ।
ତେର ଶ୍ରବଣ ତାହାର ଶୁଣିଲ । ଚକ୍ର ପେକ୍ଷିଣ ନକ୍ରେ ବକ୍ର ହେଲ ।
ଉଦ୍ଧାର ଗଜକୁ । ଦେଲ ଦୁରଜନେ ଦ୍ୱାରପଜକୁ ।
ମୁଁ ସେ ସ୍ତୁତ ଜପ ହୋମ ଭାବନା । କରବାରେ ଅଟେ ଶକ୍ତିବହୀନ ।
ତେଣୁ ତୁମ୍ଭ ପାଦପଦ୍ମେ ଶରଣ । ଯାଉଅଛଇ ଅହେ ନାରସ୍ୱଣ ।
ରଖ ବା ନ ରଖ । ଅଉ ଅଶସ୍ୱ ନାହିଁ ବଙ୍କମୁଖ ।

ଶ୍ଲୋକ

ଅଦଙ୍ଖୋନାମରମରଲ୍ଲିତା ଗର୍ଜ୍ଜିତୋ ମେଘମାଳା,
ଘୋରେ ମାରେ ବହ୍ନତ ମରୁତେ ଖଣ୍ଡିତା ଜାଲମାଳା ।
ସର୍ପାଘାତାନ୍ତରହ୍ନଦରହୃତ ଶ୍ୱାନସ୍ୟୋଙ୍କଜ୍ରପୀଡ଼ା,
ମନ୍ଦଂ ମନ୍ଦଂ ଚଲତ ହରଣୀ ସାଧୁ ସାଧୁ ବଧାତା ।

ପଦ୍ୟ

ଏମନ୍ତେ ଏଣୀସ୍ତୁତ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି । ଅଙ୍କ ଦେଲେ ବାସବେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ତୁମ୍ଭେ ମେଘ ପେଣି ମୃଗୀ ରଖିବ । ବ୍ୟାଧ ପ୍ରଭୁଙ୍କି ତହିଁ ନାଶିବ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଏହା ଶୁଣି । ମେଘେ ପ୍ରବେଶିଲା ଯାଇଁ ତତ୍କ୍ଷଣି ।

ଅଙ୍କପାଇ ସେ କଲା ଘୋରଧ୍ୱନ । କମ୍ପେ ଚରାଚର ସଙ୍ଗେ ମେଦନୀ ।
ଜଳ ବର୍ଷିଲା ମୂଷଳଧାରରେ । ଅଗ୍ନି ଲଭିଗଲା ଅବଳମ୍ବରେ ।
ବାତେ ଜାଲମାଳା । ଛୁଡ଼ିଲା ସର୍ପାଘାତେ ବ୍ୟାଧ ମଲା ।

ଶ୍ୱାନ-ଉପରେ ବଜ୍ରପାତ ହେଲା । ତେଣୁ ମୃଗୀ ଚର୍ବ୍ବୁ ଉତ୍ସ ଛଡ଼ିଲା ।
ଧୀରେ ଧୀରେ କରଇ ଗ୍ରୁଗତ । ସଙ୍ଗେ ନଳ ଶିଶୁମାନେ ଅଛନ୍ତି ।
ସାଧୁ ରେ ବଧାତା । ତୋର ଅଟଇ ବଡ଼ ଅକ୍ଷମତା ।

ଏବେ ଭବସାଗରମଗ୍ନଜନେ । ଚନ୍ତା କର ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନଜମନେ ।
ଯେହୁ ଅଟନ୍ତି ଜଗତଠାକୁର । ଇନ କାଳରେ ଅଜର ଅମର ।
ତାଙ୍କ ପାଦ ସ୍ମର । କହେ ଜଗନ୍ନାଥ ଭୂସୁର-ସାର ।

ଅର୍ଥକୋଇଲି

By JAGANNATH DAS

(A portion only is given in the interest of chronology)

କୋଇଲ କେଶବ ସେ ମଥୁରାକୁ ଗଲା ।
କାହ୍ନାବୋଲେ ଗଲା ପୁଣି ବାହୁଡ଼ି ନଇଲା ଲୋ ।

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଉବାଚ

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମହାବାହୁ ।
ପୁଛିବ କଥାଏ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଅଙ୍କହେଉ ।
କେଶବ କୋଇଲ ନାଥ କାହାକୁ ସେ କହ ।
ବହୁ ମୋତେ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରସନ୍ନେ ଦେବା କହ ।

ଶ୍ରୀଭଗବାନୁବାଚ

ପାର୍ଥର ବଚନେ ଯେ ବୋଲନ୍ତ ଭଗବାନ ।
ଉତ୍ତମ କଥାଏ ପାର୍ଥ ପଚାରିଲୁ ପୁଣ ।
କୋଇଲ ବୋଲଣ ପାର୍ଥ ଜୀବକୁଟି କହ ।
ସେହ ଜୀବ ମୁହିଁ ଜାଣ ସବଂଶ ଅଛଇ ।
ଅପେ ଅସିଥିଲା ଜୀବ ଅପେ ଚଲଗଲା ।
ସେହ ପୁଏଗୋଟି ଅଉ ବାହୁଡି ନଇଲା ।
ଏହ ପୁଏ ଗୋଟି ଯହିଁ ବାହୁଡି ନଇଲା ।
ମଥୁରା ସ୍ୱରୂପ ପିଣ୍ଡ ପଡ଼ିଣ ରହଲା ।

କୋଇଲ ଖଣ୍ଡ କ୍ଷୀର ଦେବ ମୁଁ କାହାକୁ ।
ଖାଇବାର ପୁଏ ଗଲା ମଥୁରାପୁରକୁ ଲୋ ।

ପୁଣ ପୁଣ ଅର୍ଜୁନ ଯେ ଚରଣେ ପଡ଼ଇ ।
ଅବର କଥାଏ ମୋତେ କହ ଭବଗ୍ରାହୀ ।
ଖଣ୍ଡ କ୍ଷୀର କଥା ମୋତେ କହ ଭଗବାନ ।
ଶ୍ରୀହର କହନ୍ତ ଏହା ଶୁଣ ହେ ଅର୍ଜୁନ ।
ପିଣ୍ଡରେ ଥାଇଣ ଜୀବ ମହାସୁଖ ପାଇ ।
ଅନ୍ତର ହୋଇଣ ପୁନଃ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନ ଯାଇ ।
ଅକାଶେ ମିଶିଣ ଜୀବ ଅନ୍ୟପିଣ୍ଡେ ଗଲା ।
ହଉରପ ଖଣ୍ଡ କ୍ଷୀର ବଅର୍ଥ ହୋଇଲା ।
ଶୁଣିକର ଅର୍ଜୁନ ହୋଇଲା ତୋଷମନ ।
ପୁଣ ପୁଣ କୃଷ୍ଣ ଅଗେ କହଇ ବଚନ ।

କୋଇଲ ଗଲା ପୁଏ ବାହୁଡି ନଇଲା ।
ଗହନତ ବୃନ୍ଦାବନ ଶୋଭା ନ ପାଇଲା ଲୋ ।

ଗହନତ ବୃନ୍ଦାବନ କାହାକୁ ଯେ କହ ।
ଏକଥା ବସ୍ତାର ମୋତେ କହ ଭବଗ୍ରାହୀ ।
ଅର୍ଜୁନମୁଖକୁ ଗୁହିଁ କମଲଲୋଚନ ।
ଯାହା ପଚାରିଲୁ ଶୁଣ ପଣ୍ଡୁର ନନ୍ଦନ ।
ଗହନ ବୋଇଣ ପାର୍ଥ ଜୀବକୁଟି କହ ।
ଗୋପପୁର ଦେହ ଗୋଝା ଶୋଭା ପାଉନାହିଁ ।
ପିଣ୍ଡକୁ ପରମ ଯହିଁ ଛଡ଼ିକର ଗଲା ।
ତେଣୁକର ପିଣ୍ଡ ଗୋଝା ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ପାର୍ଥ ଗ ଅକ୍ଷର ଅର୍ଥ ।
ଏକମନେ ଶୁଣ ତୁ ହେ। ପଣ୍ଡୁରଜାସୁତ ।

କୋଇଲ ଘର ମୋର ନ ମଶନ୍ତୁ ନନ୍ଦ ।
ଘଣ୍ଟଣ ନ ଦଶେ ପୁର ନ ଥିଲେ ଗୋବନ୍ଦ ଲୋ ।

ଘର ବୋଇକର ପାର୍ଥ ଯାହାକୁଁ କହୁ ।
ପାର୍ଥର ପିଣ୍ଡରେ ହସ୍ତ ଦେଲେ ଭବଗ୍ରାସ୍ତ ।
ପରମ ଜୀବର ଅର୍ଥ ଶୁଣ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ।
ଶାସ୍ତ୍ରର ବଶ୍‌ର ତୋତେ କହିବା ଏକ୍ଷଣି ।
ଘଣ୍ଟଣ ପୁରୁଷ ଯହିଁ ଛଡ଼ିକର ଗଲା ।
ନନ୍ଦ ଯେ ପରମ ତହିଁ ନିଷ୍ଫଳ ହୋଇଲା ।
ଜୀବ ଥିବାଯାଏ ପିଣ୍ଡ ଶୋଷି ପାଉଥାଇ ।
ଘଣ୍ଟଣ ପୁରୁଷ ଗଲା ଅସିବାକୁ ନାହିଁ ।
ପରମକୁ ଜୀବ ଯହିଁ ଘେନକର ଗଲା ।
ତେଣୁ କର ଘର ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଶୋଭା ବସିଲା ।

କୋଇଲ ନନ୍ଦ-ଦେହ ପାଖାଣେ ଗଢ଼ିଲା ।
ନୟନେ କଜ୍ଜଳ ଦେଇ ରଥେ ବସାଇଲା ଲୋ ।

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ନନ୍ଦ-ଦେହ ବୋଲ କର କାହିଁ ହେଲା ଜାତ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବଚନେ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ଭଗବାନ ।
ନନ୍ଦ-ଦେହ ବୋଲ ପାର୍ଥ ଦେହକୁଁ ଜାଣ ।
ଏ ଜୀବ ଛଡ଼ିଣ ଯହିଁ ଅନ୍ୟତ୍ରକୁ ଗଲା ।
ନଗ୍ନ ହୋଇଣ ଆଉ ବାହୁଡ଼ି ନଇଲା ।
ଯେତେବେଳେ ପିଣ୍ଡକୁଁ ଜୀବ ଛଡ଼ି ଯାଇ ।
କେନ ନୟନରୁ ଅଶ୍ରୁ ଯାଉଥାଏ ବହି ।
କଜ୍ଜଳ ବୋଇଣ ତାକୁ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛୁ କହି ।
ପୁଣ ପୁଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ ଦଇନ୍ୟ କରଇ ।

କୋଇଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ବକ୍ଷର ନାଗପୃଶ ।
ଲଭତେଣ ନାମ ଦେଲେ ଗାର୍ଗବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଲୋ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀପତ ନାଗପୃଶ ଶୂନ୍ୟରେ ମିଶିଲା ।
ବ୍ରହ୍ମପଦ ଗୋଷ୍ଠୀ ପଦ ଜଣବଦ ହେଲା ।
ବ୍ରହ୍ମପଦ ଚଳ ଗଲା ମଥୁରପୁରକୁ ।
ଶୂନ୍ୟହୋଇ ଗଲା ଜୀବ ମୃତ୍ତିକନକୁ ।
ଲ ଅକ୍ଷରର ଅର୍ଥ ଶୁଣ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ।
ପିଣ୍ଡ ଯେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତୋତେ ବୋଇଲୁ ଅଣି ।

କୋଇଲ ବୃନ୍ଦାବନ ନ ଶୋଇଲ ମୋର ।
ବସ୍ତ୍ରା କଏ ଚରାଇବ ଯମୁନାର ତୀର ଲୋ ।

ବନସ୍ ହୋଇଣ ପୁଣ ପାର୍ଥ ପଶ୍ଚାଇ ।
ବ ଅକ୍ଷର ଅର୍ଥ ମୋତେ କହ ଭବଖାଣ୍ଡି ।
ବୃନାବନ ଗୋଝା ପାର୍ଥ ଦେହକୁଡି କହ ।
ବସ୍ତ୍ରା ବୋଇ କର ପାର୍ଥ ପଚ୍ଛଡ଼ ଅଝଇ ।
ପିଣ୍ଡରୁ ପରମ ଜୀବ ଅନ୍ତର ହୋଇଲା ।
ବୃନାବନ ଡେଣ୍ଡ କର ଅଣୋଡ଼ା ଦଶିଲା ।
ବ ଅକ୍ଷର ଅର୍ଥ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ସନ୍ତୋଷ ।
କୃଷ୍ଣର ହୋଇଣ ପୁଣି କହେ କୃଷ୍ଣ-ଦାସ ।

କୋଇଲ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ପୁରୁଷ ମୋ ମାଧୋଇ ।
ଶିଙ୍ଗାରଙ୍ଗ ଗଲାବନୁ ନନ୍ଦ ହେଲେ ବାଇ ଲୋ ।

ଶ୍ରୀମାଲକନର ପାର୍ଥ ଜୀବର ଅସନ ।
ଶ୍ରୀମନ୍ତ ପୁରୁଷ ଗଲେ ପିଣ୍ଡ ହୁଏ ଜ୍ଞାନ ।
ମାଲ ଯେ ମାଧବ ରୂପ କଣ୍ଠ ମଝି ଥିଲା ।
କୃଷ୍ଣା ଶବଦେକ ପ୍ରାଣ ସେହୁ ଛଡ଼ିଗଲା ।
ମୃଦୁପିଣ୍ଡ କର ଜୀବ ଛଡ଼ିକରି ଗଲା ।
ନନ୍ଦର ପରମ ଜୀବ ଛଡ଼ି ଚଇଗଲା ।

କୋଇଲ ସାତଦନ ଇନ୍ଦ୍ର ବୃଷ୍ଟି କଲା ।
ସପତକରଷ ପୁଣ୍ଡ ମନ୍ଦର ଧଇଲା ଲୋ ।

ସପତ ଦଣ୍ଡରେ ପିଣ୍ଡ ପ୍ରାଣ ଛଡ଼ି ଯାଇ ।
ତେଣୁ କର ସାତଦନ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଛୁ କହ ।
ସାତବାର ଭିତରେ ଏ ଅତଯାତ ହୋଇ ।
ସପତ କରପେ ପାର୍ଥ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ପାଇ ।
ଜଳରୁ ଜନ୍ମଇ ପିଣ୍ଡ ଜଳରେ ଯେ ନାଶ ।
ସପତ ଦଣ୍ଡରେ ପାର୍ଥ ଘୋଝଇ ଅକାଶ ।
ଶୁଣି କଇ ଅର୍ଜୁନ ଯେ ହୋଇ ଦବ୍ୟ ତୋଷ ।
ସ ଅକ୍ଷର ଅର୍ଥ ମୋତେ କହ ପୀତବାସ ।

କୋଇଲ ଶଶୀ ଯେଉଁ ଦନୁ ଦନୁ କ୍ଷୀଣ ।
ସେହୁପର କ୍ଷୀଣ ହେଲେ ନନ୍ଦ ଯେ ରଞ୍ଜନ ଲୋ ।

ଶଶୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେଉଁ ପାର୍ଥ ଅକାଶରେ ଥାଇ ।
କଲଙ୍କ ମିଶିଲେ ସେ ଯେ ନାଶହୁଁ ନ ପାଇ ।

ପିଣ୍ଡରେ ଥାଇଣ ଜୀବ ସେହୁମତ ନାଶ ।
ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷମାନେ ବେଢ଼ିଛନ୍ତି ପାଶ ।
ଶଶୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ପିଣ୍ଡ ବାହାର ହୁଅଇ ।
ଏକ ମନେ ଶୁଣ ତୁ ହୋ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭାଇ ।

କୋଇଲ ହାଇ ଯେ ମାରଇ ପୁଣ ଗୁଣ ।
ହୃଦରେ ଦେଖିଲେ ମାଏ ସପତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋ ।

ହରଷ ହୋଇଣ ପୁଣ ପାର୍ଥ ପଗ୍ଧରଇ ।
ହ ଅକ୍ଷର ଅର୍ଥ ମୋତେ କହ ଭବଗାଣ୍ଡି ।
ହର ହର ବ୍ରହ୍ମା କେହୁ ରଖି ନ ପାରନ୍ତି ।
ହରଷ ହୋଇଣ ଜୀବ ପରମେ କହନ୍ତି ।
ହରନାମ ଭଜିଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ପାଇ ।
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପାର୍ଥ ହରନାମ କହ ।

କୋଇଲ କ୍ଷମଣି ବମଣି ଭୁଚ୍ଚଦଣ୍ଡ ।
କ୍ଷମାକର ଦୋଷ ମୋର ରଣେ ମାରକଣ୍ଡ ଗୋ ।

କ୍ଷମଣି ଯେ ବୋଲଯାଏ ମାସ୍ଟା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ।
କ୍ଷମା ଯେ କରୁଣାନଥି ଏଥିର ବଶ୍ଟର ।
ଉଚ୍ଚଜନମାନଙ୍କୁ ଯେ ଦଣ୍ଡ ଦେବାପାଇଁ ।
ପିଣ୍ଡ ଯେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଏକ କରଣ ବୁଝାଇ ।
ଅର୍ଜୁନ ପଗ୍ଧରଲେ ଶ୍ରୀହର ଅର୍ଥ କଲେ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଏହା ପୁରାଣେ କହିଲେ ।
କେଶବ କୋଇଲ ଅର୍ଥ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ସାର ।
ଲବଣୀ-ସାଗରୁ ଏ ଯେ ହୋଇଛୁ ବାହାର ।
ସାଧୁଜନମାନେ ମୋର ନ ଧରବ ଦୋଷ ।
ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଆଜ୍ଞା ଯାହା ଦେଲେ ପୀତବାସ ।

SELECTIONS FROM

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତ

By JAGANNATH DAS.

ପ୍ରଥମ ସ୍କନ୍ଧ (First Skanda)

(1)

ଉତ୍ତାରମ୍ଭ

ନମଇ ନୃସିଂହ-ଚରଣ । ଅନାଦ ପରମକାରଣ ।
ଯାହାର ଆଦ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତେ । ବର୍ଣ୍ଣର ନ ଘଟଇ ଜଗତେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ଅର୍ଥ ଯେ ଜାଣଇ । ସତ୍ୟ ଯେ ନତ୍ୟ ପ୍ରକାଶଇ ।
ଅନନ୍ତ ମନେ ବେଦସାର । ବ୍ରହ୍ମାରେ କଲା ଯେ ବସ୍ତାର ।
ଯାର ସ୍ୱରୂପ ଦୁଦେଚନ୍ତ । ବେଦପୁରୁଷେ ନ ଜାଣନ୍ତ ।
ମୃତ୍ତିକାବକାରେ ଯେମନ୍ତ । ଜଳେ ଅନଳେ ସୁଯନ୍ତ୍ରତ ।
ରୂପ, ଅରୂପ, ସ୍ଥିତ, ଗତି । ଯାହା ଗୋଚରେ ଅନୁମାନ ।
ସ୍ୱଭାବେ ବୁହେ ଯେ ଏମନ୍ତ । ଏ ସାଙ୍ଖ୍ୟ ଯୋଗିଙ୍କର ମତ ।
ଆତ୍ମପ୍ରକାଶେ ଜନ୍ମ ହୋଇ । ନରସ୍ତୁକୁହକ ବୋଲାଇ ।
ସତ୍ୟ ପରମାନନ୍ଦ ହର । ଯାହା ଭାବଲେ ଭବଁ ତର ।
ତାର ଚରଣେ ନତ୍ୟେ ଆନ । କର ତରନ୍ତ ସୁଜ୍ଞଜନ ।
ସେ ହର ନବହୃଦେ ଧର । ପ୍ରବନ୍ଧେ ଗୀତ ନାଦ କର ।
ଅଶେଷ ଜଗତର ହତେ । ବନ୍ଦଇ ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥେ ।
ଶୁନିଲ ମୁନଙ୍କର ମତେ । ହର-ଚରିତ ଭାଗବତେ ।
କହିବ ଅଛୁ ଯେତେ ଗୁଣ । ସୁଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
କପଟ ଧର୍ମ ଯହିଁ ନାହିଁ । ସ୍ୱଭାବେ ଶାସ୍ତ୍ର ସେ ବୋଲଇ ।
ସେ ସାଧୁଜନଙ୍କର ଧର୍ମ । ମାତ୍ସାବର୍ଜ୍ଜିତ ଶୁଦ୍ଧ କର୍ମ ।
ଯେ ଧର୍ମ ଯେହୁ ଅନୁମାନ । ଏଣୁ ସଂସାରେ ଯେତେ ଜ୍ଞାନ ।
ତାଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣରେ ବସ୍ତୁ ଯେତେ । କହିବା ଶୁଣ ଏକଚତ୍ତେ ।
ଲକ୍ଷ ଅଲକ୍ଷ ଯେତେ ଜାଣି । ବୋଧ ବର୍ଣ୍ଣରେ ପରମାଣି ।
ଯେ ବସ୍ତୁ ଅଛୁ ଯହିଁ ପୂର । ଯାହା ଚନ୍ତନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଗ୍ଗ ।
ଶ୍ରବଣମାତ୍ରେ ମୋକ୍ଷ ପାଇ । ବିତାପମାନ କ୍ଷୟ ଯାଇ ।
ହୃଦରେ କସଇ ତକ୍ଷଣ । ଅନାଦ ପ୍ରଭୁ ନାରସିଂହ ।
ଏଣୁ ଅଧିକ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥେ । କ ପ୍ରସ୍ତୋଜନ ଏ ଜଗତେ ।
ଏ ଭାଗବତର ମହିମା । କେ କହିପାରେ ଗୁଣସୀମା ।

ସକଳ ବେଦ ହୋଇ ବୃକ୍ଷେ । ଫଳ ଫଳିଲେ ଅଗ୍ରଶାଖେ ।
କେତେହେଁ ଦନେ ପାଚତଳେ । ବୃକ୍ଷୁ ପଡ଼ିଲେ ବାୟୁ-ବଳେ ।
ଶୁକ ଧାଇଁଲେ ତାହା ଦେଖି । ପକ୍ଷିଙ୍କ ସଙ୍ଗତ ଉପେକ୍ଷି ।
ଚୋପେ ଅଧର କ୍ଷତ କଲେ । ଉତରେ ମୁରଙ୍ଗ ଦେଖିଲେ ।
ଉଡ଼ୁଁ ଗଲଲ୍ଲ ରସସାର । କ ଅବା ଦେବା ପକ୍ଷୀନ୍ତର ।
ଅମୃତ ନନ୍ଦେ ସ୍ୱାଦୁଗୁଣେ । ମୁଜନେ ପିବ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ଆନନ୍ଦେ କର ସୁଧାପାନ । ଯେଣୁ ପାଇବ ଦବ୍ୟଜ୍ଞାନ ।
ଏ ଶ୍ରୀ ରସଙ୍କର ମୂଳ । ଜଗମବଳ ବୃକ୍ଷଫଳ ।
ପିବ ଜୀବନ-ଅଗ୍ରଯାଏ । ଯେବେ ଉରବ ମାସ୍ୱାମୋହେ ।
ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ । ହର-ଚରତ ଶୁଦ୍ଧ ମନେ ।
ସର୍ବ ଦେବଙ୍କ ରମ୍ୟସ୍ଥାନ । ନାମ ଯେ ନୈମିଷ। ଅରଣ୍ୟ ।
କଇର ଆଗମନ ଦେଖି । ମୁନଏ ସ୍ୱସ୍ଥାନ ଉପେକ୍ଷି ।
ଶୌନକ ଆଦ ମୁନଗଣେ । ମିଳଲେ ନୈମିଷ। ଅରଣ୍ୟେ ।
କଇ-କଲୁଷେ ଉସ୍ କଉ । ଏକାନ୍ତେ ମୁନଏ ବଶ୍ୱଉ ।
ସଂକଳ୍ପ କଉ ଏକଭୁଲେ । ସତ୍ର ଯଜ୍ଞକୁ ଅରମ୍ଭିଲେ ।
ଜ୍ଞାଣନ୍ତ ଶୁରେ ସର୍ବଦାକ୍ଷ। । ସ୍ୱର୍ଗାପର୍ଗେ କଲେ ଇଚ୍ଛା ।
ସକଳେ ମିଳ ପ୍ରାତଃକାଳେ । କର୍ମ ସମ୍ପାଦଉ ଅନଳେ ।
ସୂତ ମୁନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କଉ । ସକଳେ ବସିଲେ ଅବୋଉ ।
ସକଳ ମୁନ ଶୁଦ୍ଧ ମନେ । କହନ୍ତୁ ଅମୃତ ବଚନେ ।

ଋଷୟଃ ଉଚୁଃ

ଭୋ ସୂତ ଶୁଣ ସାବଧାନେ । ତୋର ମହିମା ଅନୁମାନେ ।
ସର୍ବ ପୁରାଣ ଇତହାସେ । ଶୁଣିଲୁ ଘୁମ୍ବର ଅର୍ଯ୍ୟାସେ ।
ସଂସାରେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଯେତେ । ସବୁ ଗୋଚର ଘୁମ୍ବମତେ ।
ବ୍ୟାସ ମୁନଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଘୁମ୍ବେ । ଏ କଥା ଜ୍ଞାଣୁ ଉଲେ ଅମ୍ଭେ ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମମୁନ । ତାଙ୍କ ବଦନୁଁ ଅଳ୍ପ ଶୁଣି ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଘୁମ୍ବ ଠାହିଁ । ବେଦପୁରଣେ ଯେତେ କହି ।
ବ୍ୟାସଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ ଯେନ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଘୁମ୍ବେ ଜ୍ଞାନୀ ।
ଦଇବେ ଅଛୁ ଏହମତ । ଯେ ଶିଷ୍ୟ ଗୁରୁରେ ଭକତ ।
ଶିଷ୍ୟର ହୃଦେ ଦସ୍ୱାବହେ । ସକଳ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ କହେ ।
ଏଣୁ ବ୍ୟାସଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଯେତେ । ପ୍ରକାଶ ଅମ୍ଭର ଅଗତେ ।
ନଣ୍ଟେ ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରେସ୍ୟଯେତେ । ଏ ଜୀବ ଉରବ ଯେମନ୍ତେ ।
ଯେଣେ ଉଝଇ ବଜ୍ରମାସ୍ୱା । କହ ଅମ୍ଭଙ୍କ ଯେବେ ଦସ୍ୱା ।
ଏ କଇଯୁଗେ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ । ଅଳ୍ପ ଅସ୍ପୃଷ ପରମାଣି ।

ସ୍ୱଭାବେ ମନବୁଦ୍ଧି ହୋଇ । ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଉପଦ୍ରବ ଚାହିଁ ।
ଯୁଗ ବେଦର ପରମାଣି । ସକଳ ଧର୍ମ ଅମ୍ଭେ ଜାଣି ।
ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଭ ଅମ୍ଭମତେ । ସାର ଉଦ୍ଧାର ଉମ୍ଭଚତ୍ତେ ।
କହ କେମନ୍ତେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର । ଏ ଘୋର ମାସ୍ୱାରୁ ନସ୍ତାର ।
ଯେଣେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ହର । ଏ ଜୀବ ଅମ୍ଭାକୁ ଉଦ୍ଧର ।
ଉମ୍ଭେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଯୋଗବଳେ । ପ୍ରକାଶ କର ମଣ୍ଡାଚଳେ ।
କ ପ୍ରସ୍ପୋଳନେ ଜଗନ୍ନାଥ । ଦେବକୀ-ଉଦରେ ସମ୍ଭୂତ ।
ସେ ପ୍ରଶ୍ନ କହ ଶୁଦ୍ଧଚତ୍ତେ । ଅମ୍ଭେ ପଙ୍କରୁଁ ଜନହତେ ।
ଘୋର ସଂସାରେ ପ୍ରାଣୀ ପଡ଼ି । ଅମ୍ଭା-ନସ୍ତାର ପଥହୁଡ଼ି ।
ଯାହାର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଲେ । ସଙ୍କଟୁଁ ତରଯାଏ ରଲେ ।
ଯାର ଜୀବ ତେଜହରେ । ସେ ହର ନାମଶୁଣି ଡରେ ।
ଯାର ଚରଣ ଅଣ୍ଟେ କର । ପତତ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମଶ୍ୱର ।
ଶୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ସର୍ବଜନେ । ଗଙ୍ଗା ଯେହନେ ସ୍ନାନ-ପାନେ ।
ଯାହାର ଗୁଣଯଶ ଶ୍ରୋକେ । ପୁଣ୍ୟେ ରଶନ୍ତି ଏକେ ଏକେ ।
କଳ-କଲୁଷ ନ ଲାଗଇ । କେବା ନ ତରେ ଏହା ଗାଇ ।
ଯେ ଯଶ ଗାଇ ମୁନଗଣେ । ସୁଖେ ତରନ୍ତି ଭବବଣେ ।
ଯେ ହର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ । ଲୀଳାଶରୀରେ ଅବତରେ ।
କଳ-ଆଗମ-ରସ୍ୱ ଦେଖି । ସକଳସମ୍ପଦ ଉପେକ୍ଷି ।
ଏ ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ଶୁଭକ୍ଷଣେ । କୃଷ୍ଣର କଥା ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
କହ ତାରବ୍ଧୁ ଭବମାସ୍ୱା । ତ୍ରୋ ମୁନ କର ଉମ୍ଭେ ଦସ୍ୱା ।
ଅମ୍ଭର ପୂର୍ବ ପୁଣ୍ୟଫଳେ । ସଙ୍ଗ ହୋଇଲୁଁ ଉମ୍ଭ ମେଳେ ।
ଏ ରସ୍ୱଙ୍କର କଳକାଳେ । ଅମ୍ଭେ ଯେ ଅଛୁଁ ଭବଜଳେ ।
ଏ ଜଳୁଁ କର ଉମ୍ଭେ ପାର । ବୋଇଡେ ଯେହ୍ନେ କର୍ଣ୍ଣଧାର ।
ସେ ହର ବ୍ରାହ୍ମଣବତ୍ସଳ । ସର୍ବ ଦେବଙ୍କ ଅଦମୂଳ ।
ସକଳ ଧର୍ମ ଯାର ସଙ୍ଗେ । ମୁଖେ ବହ୍ନରେ ନାନାରଙ୍ଗେ ।
କଳ-ଅଗମେ ଭଗବାନ । ପଶିଲେ ଅପଣା ଭୁବନ ।
ସେ କାହିଁ ଶରଣ ପଶିବ । ଯେ ଧର୍ମ ସଂସାର ରଖିବ ।
ସେ କଥା କହ ମୁନବର । ଅମ୍ଭ ସଂଶସ୍ୱ ହୋଉ ଦୂର ।
ଅମ୍ଭାର ମାସ୍ୱା ଯୋଗବଳେ । ବହ୍ନରେ ଅବତୀନ୍ତଳେ ।
ତାର ମହିମା ଶୁଣି ନତ୍ୟେ । ତୋଷ ନ ଲଭେ ଅମ୍ଭତତ୍ତେ ।
କହ୍ନା ଯେହନେ ସୁଧାରସ । ଜୀବନ୍ତେ ନୁହଇ ସନ୍ତୋଷ ।
ଅନନ୍ତରୂପେ ଥାଇ ହର । ବାହ୍ୟ ଅନ୍ତରେ କର୍ମ କର ।
ଏମନ୍ତେ ନଇମିଷେ ଯେତେ । ସକଳ ମୁନଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ।
ଶୌନକ ଅଦ ମୁନଗଣେ । ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ଜଣେ ଜଣେ ।

ନର୍ମଳ ବଣ୍ଟୁର ଚରିତ । କୃଷ୍ଣ-ବଷୟେ ଭାଗବତ ।
ସୁଜନ ଜନଙ୍କର ହୃତେ । କହିଲେ ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥେ ।

(2)

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମାର ବ୍ରହ୍ମଶର

ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ବତ୍ରଗଣେ । ହଇଚରିତ ସାବଧାନେ ।
ଇକଡ ପଶ୍ଚିତ-କଥା । ପଣ୍ଡୁ-ତନୟଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
କୁରୁପାଣ୍ଡବ-ଯୁଦ୍ଧ-ଅର୍ଥେ । ଘଟେ ମିଳଲେ ଘୋରପଥେ ।
ଭୀମର ଗଦାଘାତ ବାଳ । ଦୁର୍ଯୋଧନର ଜାନୁ ଭାଳ ।
ପଳାଇଗଲା ପ୍ରାଣ-ଡରେ । ଲୁଚଲା ବ୍ୟାଘ୍ର-ଖରୋକରେ ।
ଏମନ୍ତେ ହୋଇଲା ରଜନୀ । କୁଳେ ଭୁଲଇ ଇସ୍ ଘେନି ।
କାନ୍ଦଇ ଜୀବନ-ବକଳେ । ଦ୍ରୋଣ-ନନ୍ଦନ ଦେଖି କୂଳେ ।
କହଇ ଗଙ୍ଗା-ମୁଖ ଗୃହିଁ । ମୋତେ ନ କରିଲୁ ଯେ ଦୁହି ।
ଯୁଦ୍ଧେ ସକଳ ଘୋର ମାଇ । ଏ ଭୂମି ଅପାଣ୍ଡବ କଇ ।
ତୋତେ କସାଦ୍ର ରଚିକୁଲେ । ଅଖଣ୍ଡ ଅବମାନଣ୍ଡଳେ ।
ଶୁଣି କହଇ ନୃପବର । ଏବେ ତୁ ନପାଣ୍ଡବ କର ।
ଏବେ କରଇ ସେନାପତ । ଫେଡ଼ ତୁ ମୋହର ଦୁର୍ଗତ ।
ଏମନ୍ତେ କହି ଅଳବଲା । ତାହାର ହସ୍ତେ ଛଳ ଦେଲା ।
ଦ୍ରୋଣ-କୁମର ବେଗେ ଉଠି । ଧନୁକୁ ଧର ଦୃଢ଼ ମୁଷ୍ଟି ।
ମନ୍ତ୍ରିଣ ନାରଚ ପେଷିଲା । ପାଣ୍ଡବ-ଗୃହେ ସେ ପଡ଼ିଲା ।
ଦ୍ରୌପଦୀ-ପଞ୍ଚପୁତ୍ରମରେ । ଶୋଇ ଯେ ଥିଲେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ।
ପଡ଼ି କାଟିଲା ତାଙ୍କ ଶିର । ଶବଦକଲା ମହାଘୋର ।
ଘୁଣି ଜନ୍ମିଲେ ଦଗପାଇ । ପୂରଲା ଭୂମି-ଅନ୍ତରାଳ ।
ଅତ ଅମାତ କର୍ମକଲା । ବଧାତାବଳେ ଦ୍ରୋଣବଳା ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଶସ୍ୟ ଉପେକ୍ଷି । ପୁତ୍ର-ମରଣ ଦେଖି ଦୁଃଖୀ ।
ବକଳେ କରଇ ରୋଦନ । ତା ପାଶେ ଥିଲେ ଯେ ଅର୍ଜୁନ ।
ଅନେକ ଶାନ୍ତବାକ୍ୟ କହି । କହେ ଦ୍ରୌପଦୀ-ମୁଖ ଗୃହିଁ ।
ଦ୍ରୋଣ-କୁମର-ଶିର ବାଶେ । କାଟି ସ୍ଥାପିବ ତୋ ଚରଣେ ।
ତେବେ ହଇବ ତୋର ଶୋକ । ତୁ ଏବେ ସ୍ଥିରଚତ୍ତେ ଦେଖ ।
ଏମନ୍ତେ ମଧୁର ବଚନ । ଶାନ୍ତ କରଇ ତାର ମନ ।
ଯାର ସାରଥୀ ଭଗବାନ । କେ ତାରେ କରେ ଅପମାନ ।
ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ ଧର ହସ୍ତେ । ବସିଲା କପିଧ୍ୱଜ ରଥେ ।
ବେଗେ ଧାଇଁଲା ସଜ ହୋଇ । ଦେବେ ଗଗନେ ଛତ୍ର ଗୃହିଁ ।

ଅର୍ଜୁନେ ଦେଖି ଦ୍ରୋଣବଳା । କାତରେ ହୃଦୟ କମ୍ପିଲା ।
ବେଗେ ପଳାଇ ଭୂମିଗତେ । ପଶିଲା ଗହନ ବନସ୍ଥେ ।
ପୁଣି ପଳାଇ ଘୋରବନେ । ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଡରେ ଅନ୍ଧ ଯେଉଁ ।
ତକ୍ଷଣେ ଜଳେ ସ୍ନାନ କରି । ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ସେ ସୁମରି ।
ସଂହାର ନ ଜାଣେ କାହାରେ । ପେଷିଲା ଅର୍ଜୁନ ଉପରେ ।
ତାର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରୂପ ଗ୍ରହିଁ । କମ୍ପଇ ଅର୍ଜୁନର ଦେହି ।
ଶସ୍ତ୍ରର ତେଜେ ରସ୍ତ୍ରକଲା । ଗୋବନ-ମୁଖକୁ ଗ୍ରହିଁଲା ।
ପଡ଼ି ଅରସ୍ତ ପାଦତଳେ । କହଇ ଜୀବନ ବଳେ ।
ହେ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ଯୋଗେଶ୍ୱର । ଶରଣଜନଙ୍କ ସୋଦର ।
ଅଦଘୁରୁଷ ନରଞ୍ଜନ । ପ୍ରକୃତିପରେ ତୋ ବଶ୍ରାମ ।
ଏଣୁ ମୋହର ଗତି ତୁହି । ତୋ ମାୟାବଳେ ନ ଜାଣଇ ।
ଏ ଯେ ଅସର ବ୍ରହ୍ମଶର । ତେଜେ ଆଚ୍ଛାଦ ତ୍ରିପୁର ।
କହ କ କରବ ଗୋସାଇଁ । ତୋ ବିନୁ ଅନ୍ୟ ଗତି ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀଭଗବାନ ଉବାଚ

ଅର୍ଜୁନ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ହସି । କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମରାଶି ।
ଏହା ନିବାରେ ଶସ୍ତ୍ର ନାହିଁ । କେହି ନ ଜାଣେ ଦେହବହି ।
ତୁ ଯେ ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଜାଣୁ । ଚଞ୍ଚଳ ଚତ୍ତେ ନ ପ୍ରମାଣୁ ।

ଶ୍ରୀସୁତ ଉବାଚ

ଶୁଣି ଗୋବନ-ମୁଖୁଁ ବାଣୀ । ଅର୍ଜୁନ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ।
ବ୍ରହ୍ମଶରକୁ ବ୍ରହ୍ମଶର । ଶୂନ୍ୟେ ପେଷିଲା ଙ୍କାରବର ।
ସେ ବେନ ଶସ୍ତ୍ର ତେଜରାଶି । ପ୍ରଳୟାନଳ ପ୍ରାୟ ଦିଶି ।
କୃଷ୍ଣ କହିଲେ ଶୁଣ ଙ୍କାର । ଶସ୍ତ୍ରେ ଏ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ସଂହର ।
ଯହିଁ କହିଲେ ଚକ୍ରପାଣି । ତକ୍ଷଣେ ସଂହାରିଲେ ଅଣି ।
ରଥଁ ଓହ୍ଲାଇ ମହାରୋଷ । ଧରିଲେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା-କେଶ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡରୂପେ ଶିରଚ୍ଛେଦି । ଆକର୍ଷି ପାତିଲା ଧରଣୀ ।
କର-ଚରଣ-ତନୁ ଛେଦେ । ବେଗେ ବାନ୍ଧିଲା ମାଲବନ୍ଧେ ।
ବରୁଣ ପାଶକୁ ସୁମରି । ପଶୁଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ବନ୍ଦୀ କରି ।
ରଥ-ଦଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧେ ଅଣି । ଦେଖି କହନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି ।
ମନେ ତୁ ଅନ୍ୟ ନ ବସ୍ତୁର । ବେଗେ ଏହାର ପ୍ରାଣ ହର ।
ତୁ ଯେ ଦ୍ରୌପଦୀ-ଅଗେ ରହ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲୁ ଦେହ ବହ ।
କହିଲୁ ନ କାଜ ମୁଦଗ୍ଧ । ତୋର ଘଟୁକୁ ମୁହିଁ ଧର ।
ତାହାର ଶିର କାଢ଼ି ବେଗେ । ଥାପିବ ତୋର ପାଦଯୁଗେ ।

ମୁହିଁ ସେ ଶୁଣିଅଛ ରହ୍ନ । ଏବେ ରଖିଲୁ କଥାଇଁ ।
ଏମନ୍ତେ ଧର୍ମ ବ ସାକ୍ଷାତେ । କୃଷ୍ଣ କହିଲେ ନାନା ମତେ ।
ଅର୍ଜୁନ ନ ଶୁଣଇ ତାହା । ଗୁରୁପୁତ୍ରକୁ କର ବସ୍ୟା ।
ତକ୍ଷଣେ ଉଠି ଗଲ ପାର୍ଥ । ବନ୍ଧନ କଇ ଗୁରୁପୁତ୍ର ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଅଗେ ନେଇ ଦେଲା । ତୋ ଉପୁଷ୍ମାଳ ବୋଇଲା ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ତାର ମୁଖ ଗ୍ରହିଁ । ତକ୍ଷଣେ ଚତ୍ତେ ବସ୍ୟାକହ୍ନ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହେଉ ଏତ । ସ୍ୱତ୍ତବେ ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ-ସୁତ ।
ଅନ୍ତରେ ନମସ୍କାର କଲା । ଅର୍ଜୁନ-ମୁଖକୁ ଗ୍ରହିଁଲା ।
ବୋଲଇ ବେନ କର ଯୋଡ଼ି । ବନ୍ଧନ ଦଅ ବେଗେ ଫେଡ଼ି ।
ସ୍ୱତ୍ତବେ ଵପ୍ର ଗୁରୁଜନ । ବଶେଷେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ରହ୍ନସ୍ୟ ଧନୁର୍ବେଦ ଜ୍ଞାନ । ବସର୍ଗ ସଂହାର ସଂଗମ ।
ସକଳ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର କଲା । ଯେ ଗୁରୁରୂପେ ଶିକ୍ଷା ଦେଲା ।
ସେହ ଯେ ପୁତ୍ରରୂପେ ଜାତ । ଅମ୍ଭାରୁ ଅପଣେ ସଂଭୂତ ।
ସ୍ୱାମୀର ଉହ୍ନଁ ଅଧେ ଘେନ । ଜଗତେ ଏହାର ଜନମ ।
ବ ତୋର ଧର୍ମଗୁରୁକୁଳ । ଏହାକୁ ରଲେ ପ୍ରତିପାଳ ।
ଏହାର ଗୌତମୀ ଯେ ମାତା । ସେ ପୁଣ୍ୟକଣ୍ଡୀ ପତିବ୍ରତା ।
ଗ୍ରେଦନ ନ କରୁ ସେ ଦୁଃଖେ । ମୋହ୍ନଇ ପଦ-ପୁଷ୍ପ-ଶୋକେ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ଯେବେ ମୃତ୍ୟପଣେ । କୋପ କରଇ ବହୁଗଣେ ।
ସେ କୋପେ ନଜିକୁଳ ଦହ୍ନେ । ଏଣୁକେ ବପ୍ରେ ହଂସାବହ୍ନେ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉବାଚ

କହ୍ନଇ କୃଷ୍ଣ-ମୁଖ ଗ୍ରହିଁ । ତ୍ରେ ନାଥ କର ମୋତେ ଏହି ।
ତ୍ରେ ନାଥ ନମୁ ତୋ ପତ୍ୟର । ଅଦ ପୁରୁଷ ବଶେଷର ।
ପକ୍ଷତପରେ ତୋର ବାସ । ତେଣୁ ପ୍ରାଣିକି ଅପ୍ରକାଶ ।
ଜନୁଙ୍କ ଅନ୍ତର-ବାହ୍ନାରେ । ତୋ ବନୁ ଅନ୍ୟ ନାହିଁପରେ ।
ଆଚ୍ଛାଦ ମାୟା-ଯବନକା । ନର୍ତ୍ତେପିରୂପେ ଥାଉ ଏକା ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ଭୁଲେ ତ୍ୟାଗ କଇ । ଅବ୍ୟସ୍ୱ ଅମ୍ଭାରୂପେ ପୂର ।
ତୋହ୍ନର ମାୟା ଯାର ଚତ୍ତେ । ସେ ତୋତେ ଜାଣିବ କେମନ୍ତେ ।
ନଃଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯେ ନାସ୍ତିକ । ସେ ଯେଉଁ ନଷ୍ଟ ମୋହ୍ନେ ଲୋକ ।
ନାନା କାହ୍ନେଣି ସେ ଉଅଇ । ନୃତ୍ୟକାରକୁ ଯେ ନସ୍ତ୍ରଇ ।
ଦେଖନ୍ତା ପ୍ରାଣୀ ମନମୋହ୍ନେ । ସତ୍ୟ ବସ୍ତ୍ରରେ କହୁ ନୋହ୍ନେ ।
ପରମହଂସ ଦୀକ୍ଷା ଗୁଣେ । ନର୍ମଳ ଚେତା ମୁନଗଣେ ।
ଦୃଢ଼ ଭକତ ଯୋଗମତେ । ତୋ ପାଦେ ସେବେ ଅବରତେ ।
ପ୍ରଳସ୍ୱ ଜଳେ ତୋର ବାସ । ନାଭିରୁ ପଙ୍କଜ ପ୍ରକାଶ ।

ଦେବକୀ ଦେବୀ କଂସ-ଘରେ । ବନ୍ଦୀରେ ଥିଲେ ଶୋକଭରେ ।
ମୁଁ ପଞ୍ଚପୁତ୍ର ଘେନ ଏବେ । ବନେ ବଞ୍ଚଇ ଦୁଃଖ ଭାବେ ।
ଦେବକୀ ପ୍ରାସ୍ତେ ମୋତେ କହ । ଅଶେଷ ସଙ୍କଟୁ ଉଦ୍ଧର ।
ଦ୍ରୋଣପୁତ୍ରର ବ୍ରହ୍ମଶର । ତହିଁ ରଖିଲୁ ବଶ ମୋର ।
ଏଣୁ ବପରି ନରନ୍ତର । ହେଉ ହେ ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁ ମୋର ।
ଯେଣୁ ତୋର ଦରଶନ-ଫଳେ । ଏ ଜୀବ ରହଇ ନଷ୍ଟଳେ ।
ପରମ ମୋହେ ଲଭେ ବାସ । ତୁ ନାଥ ଭକତ-ବତ୍ସାସ ।
ଉତ୍ତମ କୁଳେ ଜନ୍ମପାଇ । ବଦ୍ୟା ସମ୍ପଦ ଯେବେ ଥାଇ ।
ବୁଢ଼ଇ ମତ୍ତ ଗର୍ବ-ଚତ୍ତେ । ସେ ତୋତେ ଜାଣିବ କେମନ୍ତେ ।
ତୁ ନାଥ ଆତ୍ମାରମ ଶାନ୍ତ । ନମଇ କୈବଲ୍ୟର ନାଥ ।
ତୁ ନାଥ କାଳରୂପ ହେଉ । ଅନାଦ-ନ୍ଧନ ବୋଲଉ ।
ସମେ ତୁ ବସୁ ସର୍ବଦେହେ । ପ୍ରାଣିବ ତୋର ମାସ୍ତା-ମୋହେ ।
ତୋହର ଇଚ୍ଛା କେ ଜାଣିବ । ଶସ୍ତ୍ରରେ କହ ବ୍ରହ୍ମାଣିବ ।
ତୋର ଚରିତ ଭଗବାନ । ଏ ନରଲୋକେ ବଡ଼ମ୍ନନ ।
ଯେଣୁ ତୋ ଋଯୁମିଏ ନାହିଁ । ପ୍ରାଣୀ ଜାଣିବେ ତୋତେ କାହିଁ ।
ତୁ ବଶ୍ୟମାସ୍ତା ନରହର । ଲୀଳା-ବହ୍ନାରେ ଦେହ ଧର ।
ପଣ୍ଡୁପରେ ହେଉ ଜାତ । ଋଷିଙ୍କପରେ ଋଷିସୁତ ।
ଜଳଜନ୍ତୁଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଗୁହ୍ୟ । ବହ୍ନରୁ ମୀନରୂପ ହୋଇ ।
ଏ କଥା ଲୋକେ ବଡ଼ମ୍ନନ । ତୁ ଆତ୍ମା ଅଦ ନରଞ୍ଜନ ।
ଦଧିମନ୍ଥନ କେଲେ ଧର । ଗ୍ରେଲେ ବାନ୍ଧଣ ନନ୍ଦନାଣ୍ଡୀ ।
ପଛେ ଲୁଚ୍ଚଇ ଛଟ ଗୋଟି । ତା ଦେଶି ଭୂମିରେ ତୁ ଲୋଟି ।
ଚକ୍ଷୁଁ ଅଞ୍ଜନ ପଡ଼ିକରେ । କାନ୍ଦ ପଡ଼ିଲୁ ତା ପସ୍ତରେ ।
ତୋ ନାମ ଚତ୍ତ-ଉସ୍ତ୍ୱର । ତୁ କପଁା ସଶୋଦାକୁଡ଼ର ।
ତୁ ଦେବ ଯୋଗମାସ୍ତା-ଅଂଶେ । ଜନ୍ମିଲୁ ସହୁଁ ରାଜାବଂଶେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ଜନ୍ମ ନାହିଁ ତୋର । ଯେଣୁ ଖଣ୍ଡିବୁ ଭୂମିଭାର ।
ଏଣୁ କଲ୍ପନ୍ତ ସାଧୁଜନ । ମଲସ୍ତେ ଯେସନେ ଚନ୍ଦନ ।
ତୋ ଜନ୍ମ କର ଅନୁମାନ । ଅପରେ ଯେତେ ସାଧୁଜନ ।
ବୋଲନ୍ତ ବସୁଦେବ-ଘରେ । ଜନ୍ମିଲୁ ଗର୍ଗହରଣରେ ।
ପୂର୍ବେ କଠୋର ତପ କର । ବର ମାଗିଲା ପୁତ୍ରହର ।
ତେଣୁ ଦେବକ୍ଷୀ-ଗର୍ଭେ ଜାତ । ତୁ ଅଟୁ ଅନାଥର ନାଥ ।
ଅସୁରଙ୍କର ଡରେ ମଗ୍ନ । ବ୍ରହ୍ମା ସଭାତେ ଦୁଃଖେ କହ ।
ତାହାର ଅର୍ଥେ ପଦ୍ମାସନ । ଗଲେ ତୋହର ସନ୍ନିଧାନ ।
ସର୍ବ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନଗଲେ । ତୋର ଚରଣେ ସ୍ତୁତ କଲେ ।
କହିଲେ ତୋ ଚରଣ-ତଳେ । ନାବ ବୁଡ଼ଇ ଯେଉଁ ଜଳେ ।

ତେମନ୍ତେ ବୁଡ଼ିଲା ଧରଣୀ । ଏହା ରୁ ରଚ ଚକ୍ରପାଣି ।
ତେଣୁ ରୁ ନରରୂପ ଧର । ଭୂମି-ମଣ୍ଡଳେ ଅବତର ।
ଅବଦ୍ୟାକାମ କର୍ମବଳେ । ଜନ୍ମୁ ଏ ଦୁଃଖ ରବଳଳେ ।
ଅଉହିଁ କ୍ଲେଶ ତାଙ୍କ ଦେଖି । ତାହାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରବା ଯାଇଁ ।
ଧ୍ୟାନ-ଶ୍ରବଣ-ମନ୍ତ୍ରଗୁରୁ । ତେଣୁ ମହିମା-କଲ୍ପତରୁ ।
ତୋର ଚରତ କର୍ଣ୍ଣେଶୁଣି । ତୋହର ନାମ ମୁଖେ ରଣି ।
ମନ-ବଚନ ତୋତେ ଦ୍ୟନ୍ତ । ହର୍ଷେ ପୁରକେ ଲୋମପନ୍ତ ।
ବଣୁ ପଶନ୍ତ ଯେ ଚରଣେ । ନଷ୍ଟିନ୍ତେ ଧ୍ୟାନ ସୁମରଣେ ।
ତୋର ଚରଣ ତାଙ୍କ ରଖେ । ରବପ୍ତମାଦିଁ ତରେ ମୁଖେ ।
ସେ ପାଦେ ପଶିଲ ଶରଣ । ମୋତେ ନ ଛଡ଼ ନାରାୟଣ ।
ଦୋଷ ଯେ କର ସଜ୍ଜନ୍ତୁଳେ । ପଶିଲେ ତୋ ଚରଣ-ତଳେ ।
କେବଳ ନାମ ରୂପ ତୋର । ମୋର ପୁଣ୍ୟଙ୍କ ପୁଞ୍ଜଘର ।
ତୋ ଅବତାର ଯେବେ ସିବ । ବଧବା ପ୍ରାପ୍ୟେକ ଦଶିବ ।
ଏହାର ଗର୍ବେ ଯେତେ ଜନ । ଗ୍ରାମ ଔପଥ୍ୟ ଗିରବନ ।
ସମୁଦ୍ର ଅଦ ଜଳସ୍ଥାନେ । ବଞ୍ଚନ୍ତ ତୋ ଚରଣ-ଧ୍ୟାନେ ।
ହେ ବଶ ଆମ୍ଭ। ବଶେଶର । ମୁଁ ତୋର ଚରଣେ କଙ୍କର ।
ପାଣ୍ଡବ କୁଳେ କୃଷ୍ଣ ବଶେ । ମୁଁ ଯେ ବନ୍ଧନ ଦୃଢ଼ ପାଶେ ।
ରୁ ଯେବେ ଶରଣ-ସୋଦର । ଏ ସ୍ନେହପାଶ କର ଦୂର ।
ତ୍ୱୋ ନାଥ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ । ତୋର ଚରଣେ ମୋର ଧ୍ୟାନ ।
ସର୍ବ ବଷୟ ଦୂରେ ଚନ୍ତୁ । ତୋର ଚରଣେ ରହୁ ମତ ।
ଗଙ୍ଗାର ସ୍ରୋତ ସରୁଦେଶେ । ଯେସନେ ସିନ୍ଧୁଜଳେ ମିଶେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ-ଶାଖା ରୁହ । ଦୁଷ୍ଟ-ନାଶନେ ତୋର ଦେହ ।
ଅବନୀ ରଖି ଆଦମୂଳ । ନାଶିଲ ଦୁଷ୍ଟ କ୍ଷତ୍ରିକୁଳ ।
ତୋତେ ଚନ୍ତ୍ରଣ ସେ ତରନ୍ତୁ । ନଷ୍ଟିନ୍ତେ ତୋ ଦେହେ ପଶନ୍ତୁ ।
ଗୋବନ୍ଦ ଶରଣସୋଦର । ରକ୍ତ ଜନଙ୍କ ମୁଖ-ଘର ।
ତୋ ଅବତାର ଏ ଜଗତେ । ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେବହିତେ ।
ଅଖିଳ ଗୁରୁ ଯୋଗେଶ୍ୱର । ତ୍ୱୋ ନାଥ ଶରଣ ତୋହର ।

(3)

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ

ଅର୍ଜୁନ ଉବାଚ

ସନ୍ଦେଶ ଶୁଣ ନରନାଥ । କୃଷ୍ଣେ ମୁଁ ହୋଇଲ ବଞ୍ଚିତ ।
ମୋର ଜୀବନବନ୍ଧୁ ହର । ତାର ବସ୍ତ୍ରୋଗେ ହତଶିଶ୍ରୀ ।
ଯେତେକ ପ୍ରତାପ ମୋହର । ଦେଖ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ନୃପବର ।

ସେ ଡେଇଁ କୃଷ୍ଣସଙ୍ଗେ ଗଲା । ଜୀବନ ଥାଉ ଦେହମଲା ।
ଯାହାର ପାଦେ ଅଗ୍ରେ କର । ନଜ ଗାଣ୍ଡୀବ କରେ ଧର ।
ଦ୍ରୌପଦ-ଗୁହ୍ୟେ ରଜାମେଳେ । ବବାହ୍ନ ସ୍ମରଣ ବେଳେ ।
ଯେତେ ନିଇଲେ ରଜାପୁଅଁ । କନ୍ୟା ଲଇନେ ଗୋଇଠରେ ।
ହେଲେ ତାହାଙ୍କ ଡେଇଁହର । ଲାଖ ବଳ ଲଇଲ ନାଶ ।
ଅମରଗଣ ଭୁଲେ ପୁଣି । କମ୍ପିତ ଇନ୍ଦ୍ର ଡେଇଁଜଣି ।
ଜାରୁଲୁ ବାହୁବଳେ ଜଣି । ରଜାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀଘରୁ ଅଣି ।
କପଟ ପାଶା କରବାଦେ । କୌରବେ ତୋଡେ ସଭାମଧ୍ୟେ ।
ଜଣି ପାଞ୍ଚାଳୀ କେଶଧର । ବବସ୍ତ୍ର ସଭାମଧ୍ୟେ କର ।
ରମ୍ଭେ ପାଞ୍ଚାଳୀ ସୁମରଲା । ସେ ବେଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରଖିଲା ।
ପୁଣି ଅଜ୍ଞାତ ବନବାସେ । ଦୁର୍ବାସା ଋଷିଙ୍କ ବଣ୍ଡାସେ ।
ଭୋଜନ-ଅନ୍ନେ ଭକ୍ଷା-ଅର୍ଥେ । ଅସ୍ତତେ ବସ୍ତ ଘେନ ସାଥେ ।
ଭୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ସ୍ମନ କର । ତା ଜାଣି ପରୁ ନରହର ।
ଅତଥିରୂପେ ବଜେକଲା । ଶେଷେ ଯେ ଶାକ ଅନ୍ନଥିଲା ।
କର ପ୍ରସାଦ ତାହା ଖାଇ । ମୁନଙ୍କ ମନ ମଧ୍ୟେ ଥାଇ ।
ସନ୍ତୋଷ କଲା ଜଳ ମଧ୍ୟେ । ତକ୍ଷଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଆନନ୍ଦେ ।
ସନ୍ତୋଷେ ନଜପୁର ଗଲେ । ସେ ଦୁଃଖୁ ସେ ରଖିଲେ ଭଲେ ।
ଯେଉଁ ଗୋବନ-କନ୍ଦୁପଣେ । କୁରୁସାଗର ଘୋର ରଣେ ।
ତରଇ ଦୁସ୍ତର ସାଗର । ଦେବ ଦାନବେ ଅଗୋଚର ।
ସମରେ ରଘୁବଳ ଜଣି । ଅନେକ ଧନ ରତ୍ନ ଅଣି ।
ଯେ ହର ମୋର ରଥେ ବସି । ଅଗାଧ କୁରୁବଳେ ହାସି ।
ଭୀଷ୍ମ ସବତା-ସୁତ କୃପ । ଶଲ୍ୟ ସହିତେ ଯେତେ ନୃପ ।
ତାହାଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ରଥ କର । ଅଶ୍ୱ-ରସନା କରେ ଧର ।
ରଘୁ ଅସ୍ତ୍ରଧ ଭୁଲେ ମନ । ହରଲେ ନନ୍ଦର ନନ୍ଦନ ।
ବରାହ ଗୋଧନହରଣେ । ମହା ଦୁସ୍ତର ଘୋରରଣେ ।
ସେ କୁରୁ ଦୁସ୍ତରସାଗରେ । ଭୀଷ୍ମ ସହିତେ ଯେତେ ବୀରେ ।
ଅମୋଘ ଶର ବରଷନ୍ତ । ଦେବ ଦାନବେ ନାହିଁ ଭୀତ ।
ଯାର ତରଣେ ଅଶ୍ରେ କର । ତାହାଙ୍କ ବଳ ଦର୍ପହର ।
ଗୋଧନ ନେଇ ନଜପୁର । ସେ ହର ମୋତେ କଲେ ଦୂର ।
ଯାର ମହିମା ଏ ସଂସାରେ । ଭଜଣ ନସ୍ତରନ୍ତ ନରେ ।
ସ୍ୱତ୍ୱବେ ସେ ଯେ ସତ୍ୟବ୍ରତ । ସଂଗ୍ରାମେ ଥିଲା ଭୂମିଗତ ।
ଯାହାର ପାଦପଦ୍ମ ଚତ୍ତେ । ଜ୍ଞାନୀ ଯେ ଭକ୍ତ ଥାନ୍ତ ନତ୍ୟେ ।
ମହାରଥିଙ୍କ ଚତ୍ତେ ଯାଇ । ପ୍ରବେଶ କଲା ଭାବଗାଈ ।
ନସ୍ତନେ ମୋ ରୂପ ଦେଖନ୍ତ । ଦେଖନ୍ତେ କେହ ନ ମାରନ୍ତ ।

ସେ କୃଷ୍ଣ ବସି ମୋର ପାଶେ । ଶୋଇତ ଶୁକ୍ର ମନ୍ଦୀରେ ।
ଡାକଇ ମୋର ନାମ ଧରି । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ଦଇତାଣୀ ।
ହେ ପାର୍ଥ ହେ ସଖେ ଅର୍ଜୁନ । ହେ କୁରୁ-ନନ୍ଦନ ମୋର ପ୍ରାଣ ।
ତାହାର ଗୁଣ-କର୍ମ ଯେତେ । ଦହନ୍ତି ମୋର ଅନ୍ତର୍ଗତେ ।
ଶୟନ-ଅସନ-ଭୋଜନେ । ମୁହିଁ ଯେ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ସଙ୍ଗେ ବହୁତ ସଖାପଣେ । ତା କରେ କର-କରପଣେ ।
ସେ ଅପରାଧ ମୋର ହୃଦ । ନଧରେ ସ୍ନେହ ଚତ୍ତେ ରହ ।
ସଖୀର ସଖୀ ଯେହ୍ନେ ସହେ । ପିତା ମାତାଙ୍କ ଯେହ୍ନେ ପୋଷ ।
ନୃପେନ୍ଦ୍ର ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ । ମୋତେ ଠକିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ମୋହର ସଖା ପ୍ରିୟ ହର । ଦୁଃଖ ଗଲା ଶୂନ୍ୟ କଇ ।
ଦେଖ ମୋହର ଘରପଣ । ମାର୍ଗେ ଗୋବନ୍ଦ ପଲ୍ଲଗଣ ।
ଅବୋଧ ନ ପାରଇ ବଳେ । ତତ୍ଷଣେ ଉଠିଲେ ଗୋପାଳେ ।
ସେହ୍ନ ଗାଣ୍ଡୀବ ଧନୁ ମୋର । ସେହ୍ନ ଅକ୍ଷୟ ତୂଣୀର ।
ସେହ୍ନ ବମାନ ଅଶ୍ୱ ଦେଖ । କ୍ଷଣକେ ହୋଇଲ ନରେଖ ।
ଶୁଣ ହେ ନୃପ ଶୁଭଚେତା । ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବାଦ ବାରତା ।
ଅପରେ ଯେତେ ଯଦୁକୁଳେ । ଜନ୍ମିଲେ ଧଲେ କୁଶସ୍ଥଳେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାପ-ଅବସାନେ । ମିଳିଲେ ଏରଙ୍କାର ବନେ ।
ବାରୁଣୀ ମଦ୍ୟ କଲେ ପାନ । ଭୋଳେ ହୋଇଲେ ହତଜ୍ଞାନ ।
ଏରକା ମୁଷ୍ଟି କରେ ଧର । ଏକ ଅରକେ ମରାମର ।
ଆମ୍ଭାକୁ ନ ଜାଣନ୍ତି ଭୋଳେ । ନାଶିଲେ ବ୍ରହ୍ମଶାପ-ଫଳେ ।
ଏଣୁ ଯାଦବ ବଳନାଶ । ରହିଲେ ସାତ ପାଞ୍ଚଶେଷ ।
ଈଶ୍ୱର-କ୍ରୀଡ଼ା ଏ ଜଗତେ । ପ୍ରାଣୀ ଯେ ଈଶ୍ୱର-ଅସ୍ତତ୍ୱେ ।
ମାରନ୍ତି ଏକୁ ଥରେ ବଳେ । ଜଳର ଜନ୍ତୁ ଯେହ୍ନେ ଜଳେ ।
ନର୍ବଳ ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଗିଳନ୍ତି । ନଜ ମରଣ ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ଯଦୁବଳେ । କଲ ଭ୍ରଥଇ ମଦଭୋଳେ ।
ଯଦୁଙ୍କୁ ଯଦୁବଳେ ମାର । ଭୂମିର ଭାର ଅପହର ।
ଏମନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବ ଅର୍ଜୁନ । କୃଷ୍ଣ-ଚରଣେ ଦେଇ ମନ ।
ସୁହୃଦ ଭାବ ଗାଢ଼େ ଚିନ୍ତି । ଲଭିଲା ସୁନର୍ମଳ ଶାନ୍ତି ।
ଧୋଇ ଯେ ଅଶେଷ କଲୁଷ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟବରେ ଗଲା ନାଶ ।
ନର୍ମଳ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶିଲା । ଗୋବନ୍ଦ ବାକ୍ୟ ସୁମରିଲା ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ରଥେ ଥାଇ । ଯେ ଗୀତା କୃଷ୍ଣ ମୁଖେ ଗାଇ ।
ତାହା ସୁମର ଶୁଦ୍ଧ ମନେ । ଶୋକ ଛଡ଼ିଲା କୃଷ୍ଣ ଧ୍ୟାନେ ।
ପକ୍ଷତଗୁଣେ ଗୁଣଲଙ୍ଘ । ଅପଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ହେଉରଙ୍ଗ ।
ଆତ୍ମାରମଣ ଅଂଶେ ହର । ସେ କୃଷ୍ଣ ଗଲେ ନଜଘର ।

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ-ମୁଖୁ ବାକ୍ୟଶୁଣି । ନବେଦ ନୃପଚୂଡ଼ାମଣି ।
କୁନ୍ତୀ ଯେ ନଜ ପୁରେଥିଲେ । ଗୋବନ୍ଦ-ବସ୍ତ୍ରୋଗ ଶୁଣିଲେ ।
ତକ୍ଷଣେ ପାଇ ଦକ୍ଷାଙ୍ଗନ । ଗୋବନ୍ଦ-ପାଦେ ହେଲେ ଲୀନ ।
ଯେଣୁ ଗୋବନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରତେଜ । ସ୍ୱର୍ଗବେ ନଜ ଧାମକୁ ଜ ।
ତାର ମହମା ନରଲୋକେ । ସାଧ୍ୱବେ ଏକଲୁ ଅରକେ ।
କହୁ ତରନ୍ତ ଇବବନ୍ଦୁ । କଇ-ଅଗମ ସେହୁ ଦନ୍ଦୁ ।
ମିଇଲ ନରଲୋକେ ଅସି । ତକ୍ଷଣେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ପଶି ।
ସକଳ ପୁରେ ପ୍ରାଣୀଚତ୍ତେ । ଲୋଇ କପଟ ଦସ୍ମତେ ।
ପ୍ରାଣୀ ହଂସନେ ଧର୍ମ୍ମନାଶେ । ପ୍ରାଣୀଏ କଇର ବନ୍ଧାସେ ।
ନଷ୍ଟର ଚତ୍ତ ସର୍ବଜ୍ଞନ । ତା ଦେଶି ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ ।
ସ୍ୱର୍ଗଗମନ ମନେ ଗୁଣି । ତକ୍ଷଣେ ପଶ୍ଚାଦ୍ଦିତେ ଅଣି ।
ଉତ୍ତମ ଗଜଚଢ଼ ଦେଶି । ସକଳ ଗୁଣ ଉପଲେଶି ।
ଅମ୍ବାର ଘୁଲ୍ଲ କରମଣି । ଅନେକ ତୀର୍ଥଜଳ ଅଣି ।
ହସ୍ତିନାପୁରେ ନରଲୋକେ । ସ୍ଥାପିଲେ ନୃପ ଅଭିଷେକେ ।
ଯାଦବ ବଣ ଶେଷ ଥିଲା । ବଜ୍ର ଯେ ଅନଶ୍ୱବଳା ।
ମଥୁରାପୁର ଧର୍ମଗଦ୍ଦି । ସ୍ଥାପିଲେ ପୁରପେନ ପାଦ୍ଦି ।
ସକଳ ଦ୍ୱେଗ ଦୂରକର । ସଂସାର ବନ୍ଧୁ ଅପହର ।
ଅମ୍ବାରେ ଅମ୍ବା ଅଗ୍ରିଜାଇ । ସର୍ବ ବଷସ୍ଥ ଘୁଚାଇ ।
ଜ୍ଞାନଗୋଚରେ ଅଗ୍ରିପାନ । ତକ୍ଷଣେ ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ ।
ଅଶେଷ କର୍ମପାଶ ଛେଦ । ଯୋଗଶସ୍ତ୍ରର ରନ୍ଧ୍ରବୁଦ୍ଧି ।
ମନ ବଚନ ଜ୍ଞାନ କଇ । ବାସୁଧାରଣେ ପ୍ରାଣଧଇ ।
ବ୍ରହ୍ମନର୍ବାଣେ ଥୋଇ ଚତ୍ତ । ଉତ୍ତର ପଥେ ଉପଗତ ।
ଚରବସନ ନଗ୍ନଦ୍ୱାର । ମଉନ ମୁକ୍ତ କେଶଧର ।
ଜଡ଼ ଉନ୍ମତ୍ତ ଭୂତପ୍ରାସ୍ତେ । ଲୋକେ ଦେଖାଇ ନଜକାସ୍ତେ ।
ଜନ ବଦନକୁ ନ ଗ୍ରହଁ । ଅଳ୍ପ ବସ୍ତ୍ରର ପ୍ରାସ୍ତେ ହୋଇ ।
ଦୁଇ ନବେଶି ବେନପାଣି । ଉତ୍ତରଦଗେ ନୃପମଣି ।
ପୂର୍ବେ ଅଶେଷ ମୁନସନ୍ତେ । ମୋକ୍ଷ ହୋଇଲେ ଯେଉଁ ପଥେ ।
ପରମବ୍ରହ୍ମ ଚନ୍ତ୍ର ଚତ୍ତେ । ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ସ୍ୱର୍ଗପଥେ ।
ପଥେ ଚଲନ୍ତ ଗ୍ରଇଜାଇ । ଗଜାର ଅନୁପଥ ହୋଇ ।
କୃଷ୍ଣ-ଚରଣେ ଚତ୍ତ ଦେଲେ । ପରମଗତ ସେ ଲଭିଲେ ।
ବଦୁର ସ୍ଥଳେ ବନବାସେ । ପ୍ରତ୍ୟୁଷ ତୀର୍ଥେ ମୋକ୍ଷ ଅଶେ ।
ଗୋବନ୍ଦ-ଚରଣେ ନଷ୍ଟଳେ । ପ୍ରାଣ ଛଡ଼ିଲେ ଯୋଗବଳେ ।
ତକ୍ଷଣେ ଦ୍ରୁପଦକୁମାସ୍ତି । ଉର୍ତ୍ତାର ପଥ ଅନୁସର ।
ଗୋବନ୍ଦେ ଦେଇ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ । ପଥରେ ଛଡ଼ିଲ ଜୀବନ ।

ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ବସ୍ତୁଜନେ । କୃଷ୍ଣ-ମହିମା ଶୁଦ୍ଧ ମନେ ।
ଗୋବିନ୍ଦ-ଚରଣକମଳେ । ପଣୁକୁମରେ ଭାବ ଭୋଳେ ।
ସଂସାର-ମାୟା ଦୂର କଲେ । ଜଗତଜନ ନସ୍ତାରଲେ ।
ପରମ ମଙ୍ଗଳ ଏ ବାଣୀ । ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଶୁଣଚନ୍ତେ ଶୁଣି ।
ସେ ଉତ୍କିଲବେ ଅପ୍ରମାଦେ । ଅନ୍ତେ ପଶଇ କୃଷ୍ଣପାଦେ ।
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ସୁଧାରସ । କହଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।

(4)

ଦକ୍ଷଯାଗ-ନାଶ (FOURTH SKANDA, Ch. V).

ମୈତ୍ରେୟ ଉବାଚ

ନାରଦ-ବାକ୍ୟେ କୋପମନେ । ରୁଦ୍ର ଉଠିଲେ ସାବଧାନେ ।
ଧାଇଁଲେ ରୁଦ୍ରଗଣ ସେନ । ଚଲନ୍ତେ କମ୍ପଇ ମେଦନୀ ।
ଦକ୍ଷର ଯଜ୍ଞ ନାଶ ଅର୍ଥେ । କୋପ ବସିଲା ରୁଦ୍ରଚନ୍ତେ ।
ସକଳ ପାରୁଷଦଗଣେ । ନାନା ଅସ୍ତ୍ର ଧାରୁବାଣେ ।
ଅଟ ଅସଂଖ୍ୟ କୋପଭର । ଧାଇଁଲେ ଘୋରନାଦ କର ।
ରୁଦ୍ରବଦନେ କୋପ ଦେଖି । ବଲୁଧେ ଈଦଣ ଉପେଖି ।
କମ୍ପିଲେ ରୁଦ୍ରବୋଲ ଶୁଣି । ମହାପ୍ରଲୟ ପ୍ରାପ୍ତେ ମଣି ।
କୋପେ କାମୋଡ଼ି ଓଷ୍ଠପାଣ୍ଠୀ । ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଦଶଇ ଭ୍ରୁକୁଣ୍ଠୀ ।
ଜଟାକଳାପେ ଅଗ୍ନି ଜଳେ । ଦେଖି କମ୍ପିଲେ ଦଗପାଳେ ।
ରୁଦ୍ରର ଜଟାଭାର ମଧ୍ୟେ । ଘୁରୁପେ ଉଠେ ଘୋରନାଦେ ।
ହସେ ଗଭୀର ଘୋରସ୍ୱନେ । ରୁଦ୍ରଗଣଙ୍କ ଅବଧାନେ ।
କୋପେ ଅଧର ସେ କାମୋଡ଼ । ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ କହେ କରଯୋଡ ।
ସହସ୍ରବାହୁ ମେଘସ୍ୱନେ । ଅନଳ ଜଳଇ ନସ୍ୱନେ ।
କୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜସେହ୍ନେ । ଦେଖି ପଳାନ୍ତ ସର୍ବଜନେ ।
କରାଳଦଂଷ୍ଟ୍ର ଶୋହେ ତୁଣ୍ଡେ । ଅଗ୍ନି ଜଳଇ ଶିଖାଖଣ୍ଡେ ।
ନାନା ଅସ୍ତ୍ର ଦଶେ କରେ । ମୁଣ୍ଡମାଳା ଯେ ଲମ୍ବେ ଉରେ ।
ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ କହେ କରଯୋଡ । କହଇ ଅଧର କାମୋଡ ।
କହ ତୁ କ କରବ ମୁହିଁ । ରୁଦ୍ର କହନ୍ତ ଡାକୁ ଗୃହିଁ ।
ତୁ ମୋର ଗଣଙ୍କ ଈଶ୍ୱର । ତୁ ଏବେ ମୋର ବୋଲ କର ।
ଦକ୍ଷର ପ୍ରାଣ-ଯଜ୍ଞସଙ୍ଗେ । ବନାଶ କର ରଣରଙ୍ଗେ ।
ତୁ ମୋର ଅଂଶ ଅମ୍ଭାରୂପୀ । ସହସ୍ରବୁଜ ଶୂନ୍ୟେ ବ୍ୟାପୀ ।
ଦକ୍ଷର ଯଜ୍ଞ ନାଶ କର । ଏହାର ପ୍ରାଣ ବେଗେ ହର ।
ଏମନ୍ତ ରୁଦ୍ର-ଆଜ୍ଞା ପାଇ । କୋପେ କମ୍ପିଲା ଚାରଦେହୀ ।
ଜଳଇ ଅତ କୋପାନଳେ । ନମିଲା ରୁଦ୍ର-ପାଦତଳେ ।

ସ୍ୱଭାବେ ରୁଦ୍ର-ଆତ୍ମା ସେହ୍ନ । ତାର ମହିମା କେ ଜାଣଇ ।
ଗର୍ଜଇ ହୁଙ୍କରନାଦେ । ବେଗେ ଧାମଇ ବେନପାଦେ ।
ଶୂଳ ବୁଲାଇ ଦକ୍ଷ କରେ । ନୂପୁର ବାଜଇ ପଦ୍ମରେ ।
ଧାମଇ ପବନହୁଁ ବେଗେ । ରୁଦ୍ର କୋପେ ଉତ୍ତର ଦଗେ ।
ଶବଦେ ଦଶଦଗପୁରେ । ଧୂଳ ଉଡ଼ଇ ପାଦଭରେ ।
ଭପ୍ରେ ଯେ ଥିଲେ ଯଜ୍ଞଶାଳେ । ଧୂଳ ଦେଖନ୍ତ ଅନ୍ତରାଳେ ।
ଉତ୍ତରଦଗେ ରେଣୁ ଦେଖି । ଉଠିଲେ ସୁଯଜ୍ଞ ଉପେଖି ।
ଉତ୍ତରଦଗକୁ ଅନାଇ । କହନ୍ତ ଏକ ଅରେ ଗୃହିଁ ।
ଦେଖ ଦକ୍ଷପେ ଘୋରଉମ୍ନ । ଦଗ ନ ଦଶେ ବାଉଉମ୍ନ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବେ ଭପ୍ତନାଶ୍ୱୀ । ଦେଖନ୍ତ ହସ୍ତେ ହସ୍ତଧର ।
କହନ୍ତ ଈଏ ଉମଘୋର । ଦଶଇ ଅଟ ହୁଙ୍କର ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ କହଇ ପବନ । ଉମେ ଆଚ୍ଛାଦଲ ଗଗନ ।
ଗୋରୁ-ଚରଣ-ଧୂଳ ନୋହେ । ଈପ୍ସେ ଉମସ କାହିଁ ହୋଏ ।
ଅଜ୍ଞ କ ପ୍ରଳସ୍ ହୋଇବ । ବାମ କ ହୋଇଲା ଦଇବ ।
ପ୍ରପୂଚ ଆଦ ବାମା ଯେତେ । ଉଠି ଗୃହାଁନ୍ତ ଦୁଃଖଚତ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତେ ଶୁଣ ନରନାଥ । ଅଭୂତ ରୁଦ୍ରର ଚରତ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ ଆକାରେ । ଭୀକ୍ଷଣ ଶୂଳ ଧଇ କରେ ।
ରୁଦ୍ର ଧାଇଁଲେ ଅତବେଗେ । ଦେଖି ପଳାନ୍ତ ଦଗଲାଗେ ।
ସହସ୍ର ହସ୍ତ ଜୋଡ଼ି କର । ନଝଙ୍କ ପାପ୍ତେ ବେଶ ଧର ।
ଚଣ୍ଡାଟ୍ଟହାସ୍ୟ ଶୋହେ ଭୁଣ୍ଡେ । ଯେମନ୍ତେ ବଜ୍ରଳ ମେଘଖଣ୍ଡେ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ତେଜ ଯୋଗବଳ । ଦଶଇ ଭ୍ରୁକୁଟୀ କୁଟିଳ ।
କରାଳଦଂଷ୍ଟ୍ର ଶୋହେ ଭୁଣ୍ଡେ । ତେଜେ ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ ଖଣ୍ଡେ ।
ଦକ୍ଷକୁ ଗୃହିଁ ସଭାଜନେ । କହନ୍ତ ଅତ ଦୁଃଖମନେ ।
ଦେଖ ଏହାର କର୍ମଫଳ । ଅଜ୍ଞତ ନାଶିଲୁ ସକଳ ।
ଉପ୍ତାତ ଈପ୍ସେ ଦୁଃଖମନେ । ଈପ୍ସେ ଲୁଚଲେ ସର୍ବଜନେ ।
କେ କହୁ ଜ୍ଞନଙ୍କ ବକଳ । ତକ୍ଷଣେ ମିଳ ରୁଦ୍ରବଳ ।
ନାନା ଆୟୁଧ ଘେନ କରେ । ବେଢ଼ିଲେ ବେଗେ ଯଜ୍ଞଘରେ ।
ପିକ ପିଙ୍ଗଳ ଦଶେ ବର୍ଷି । ସକଳେ କୁମାର-ଅନନ ।
ଶବଦେ ଗଗନ ଉଚ୍ଛଳେ । ବେଗେ ମିଳଲେ ଯଜ୍ଞଘରେ ।
କେହ ଭଙ୍ଗିଲେ ଗୃହବାସ । ପତ୍ନୀବ୍ରତ ଅବଶେଷ ।
କେ ପାକଶାଳେ ପ୍ରବେଶନ୍ତ । କେ ଯଜ୍ଞପାଏକୁ ଲୁଝନ୍ତ ।
କେ ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡରେ ମିଳନ୍ତ । ମୂଖପୁଙ୍ଗପ ଉତ୍ସର୍ଗନ୍ତ ।
କେ କହୁ ଘୋରନାଦ କଲେ । ଯଜ୍ଞମେଖଳା ବେଦଭୁଲେ ।
ଭଙ୍ଗିଲେ ଅତ କୋପରେ । ଶୂଳ ବୁଲାଇ ଦକ୍ଷକରେ ।

କେ ଧାଏଁ ମୁନଙ୍କ ଉପରେ । ତର୍ଜ୍ଜନ ଅତି କୋପରେ ।
ନାଗ୍ନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ପଶି । ଗ୍ରହ ସଙ୍ଗତେ ଯେମନ୍ତେ ଶଶୀ ।
ଦେବେ ପଳାନ୍ତି ଡାହା ଦେଖି । ଯଜ୍ଞର ବଲ୍ଭଗ ଉପେକ୍ଷି ।
ତାହାଙ୍କୁ ରୁଦ୍ରଗଣେ ଧରି । ଭୃଗୁସମେତେ ବନ୍ଦୀ କରି ।
ଭୃଗୁକୁ ମଣିମାନ ବାନ୍ଧେ । ତା ଦେଖି ପ୍ରଜାପତି କାନ୍ଦେ ।
ଦକ୍ଷକୁ ବୀରଭଦ୍ର ଧରି । ପଶୁର ପ୍ରାୟେ ବନ୍ଦୀ କରି ।
ରଣେ ରଘୁଗଣକୁ ଧରେ । ଓଷ୍ଠ କାମୋଡ଼ି କୋପରେରେ ।
ଭୃଗୁକୁ ଧରି ନଦୀଶ୍ୱର । ହୁଁକାରନାଦେ ମହାଘୋର ।
ସେ ଯଜ୍ଞେ ଯେତେ ଜନ ଥିଲେ । ଋତ୍ୱିଜ ରୁପି ବସ୍ତୁଲେ ।
ରୁଦ୍ର ଦେବତା ତେଜ ଦେଖି । ଭାଜଲେ ଯଜ୍ଞକୁ ଉପେକ୍ଷି ।
ଭୃଗୁ ଯେ ଯଜ୍ଞହୋମ କରି । ଘୃତ ହୁତାନ୍ତି ଶ୍ରୁବ ଧରି ।
ତାହାଙ୍କ କେଶ ବାମହସ୍ତେ । ରୋଷେ ଧଇଲେ ବୀରନାଥେ ।
ତାହାଙ୍କ ଧାଏଁ ଦକ୍ଷକରେ । ରୁଦ୍ର ଉପାଡ଼େ କୋପରରେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ପଦ୍ମଯୋନି-ବଳା । ଯେ ଦାଢ଼ି ଦେଖାଇ ହସିଲା ।
ଓପାଡ଼ି ଭୃଗୁ ଲମ୍ବାଇ । ତକ୍ଷଣେ ଭୂମିତଳେ ପାଇ ।
ଚକ୍ଷୁ ଉପାଡ଼େ ନଖ-ଅଗ୍ରେ । ପୂଜାର ଶାପ ବଇଗଗେ ।
ମଣି ଯେ ଶାପ ଦେଲା କାଳେ । ଅପମାନିତ କୋପାନଳେ ।
ଦନ୍ତ ଦେଖାଇ କର ହସେ । ସେ କଥା ସ୍ମରି ମହାରୋଷେ ।
ମୁଷ୍ଟିପ୍ରହାର ବାମକରେ । ଦନ୍ତ ଝାଡ଼ିଲେ କୋପରରେ ।
ଦକ୍ଷର ବୁଦ୍ଧେ କର ଇତ । ରୁଦ୍ର ଯେ ଅଧର କାମୋତ ।
ଭୂମିରେ ପଡଲେ ଉତ୍ତନେ । କେ ଡାହା କହିବ ବଚନେ ।
ଅଜସ୍ର ଏହାର ଶସ୍ତାର । ଦେଖି ବସ୍ମିତ ଶୂଳଧର ।
ଅକ୍ଷସ୍ର ଭଲ ଡାର ଗତ । ବସ୍ତୁସ୍ର ଭଲ ପଶୁପତ ।
ତକ୍ଷଣ ଖଡ଼ଗେ ଛେଦଶିର । ଈଶର ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ଶିର ପଡଲା ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡେ । କୁଳେ ରହିଲା ମୁଣ୍ଡପିଣ୍ଡେ ।
ପିଶାଚଗଣ ଘେନ ସଙ୍ଗେ । ରୁଦ୍ର ନାଚନ୍ତି ରଣରଙ୍ଗେ ।
ଦକ୍ଷ ସମ୍ପଦ ନାଶ କରି । ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଶୂଳ ଧରି ।
ଶଙ୍କର ହୋଇଲେ ବାହାର । ଦେଖି କମ୍ପିଲେ ସୁରନର ।
ସେ ରୁଦ୍ରଚରଣ ପଙ୍କଜେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଭଜେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଚତୁର୍ଥସ୍କନ୍ଧେ ଦକ୍ଷ ଯଜ୍ଞରମ୍ଭେ
ନାମ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

(୫)

ଧ୍ରୁବ-ଚରିତ (Ch. VI).

ମୈତ୍ରେୟ ଉବାଚ

ସାଧୁଜନେ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ କର ଏଥେଁ ଭାବ ।
ଏ ଦୃଢ଼ବୋଇତେ ଭବବାଗ୍ଧି ତରିବ ।
ବ୍ରହ୍ମର ଅଦେଶେ ସୃଷ୍ଟିକାଳେ ପଦ୍ମଯୋନି ।
ମିଥୁନପ୍ରକାରେ ସେହୁ ଶିବଶକ୍ତି ଘେନି ।
ନଜି କଲେବର ବ୍ରହ୍ମା ବେନଖଣ୍ଡ କଲେ ।
ସ୍ୱୟଂଭୁବମନୁ ଶତରୂପା ପ୍ରକାଶିଲେ ।
ମୈଥୁନ-ପ୍ରବନ୍ଧେ ଉପୁଜିଲେ ପୁତ୍ରବେନି ।
ସୃଷ୍ଟିଅଂଶ ହେଉ ଇନ କନ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ଘେନି ।
ପ୍ରିୟବ୍ରତ ଉତ୍ତାନପାଦ ନାମ ଅଦ୍ୟର ।
ସୁଗୁଣ ସୁରୂପ ରୂପେ ମୋହେ ତିନପୁର ।
କନ୍ୟା ଏକ ତହିଁ ପ୍ରଜାପତିର ସମ୍ଭବ ।
ଯେଣୁ ବ୍ରହ୍ମା ଇଅଇ ସର୍ଜିଲା ଏ ଜଗତ ।
ସୃଷ୍ଟିପୂର୍ବେ ମନୁରୂପେ ବେନ ସହୋଦର ।
ପ୍ରଜା ସ୍ୱର୍ଗ ସଞ୍ଚଲେ ସେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ।
ଉତ୍ତାନପାଦର ସେ ହୋଇଲେ ପତ୍ନୀବେନି ।
ସୁରୁଚ ସୁନୀତ ଯେ ସୁନ୍ଦରଗୁଣ ଘେନି ।
ସେ ବେନପତ୍ନୀଙ୍କର ମଧ୍ୟେ ସୁରୁଚ ସୁପ୍ରିୟା ।
ଉତ୍ତାନପାଦର ଚିତ୍ତେ ତାର ବଡ଼ ଦୟା ।
ତାହାର ଉଦରେ ଯେଉଁ ବେନପୁତ୍ର ହୁଏ ।
ରୂପ ଗୁଣ ସୁନ୍ଦରେ ଜଗତଜନ ମୋହେ ।
ତାର ବହୁପ୍ରିୟ ଯେ ଉତ୍ତାନପାଦ ରାଜା ।
କୃପଣ ବଚନ ଆଦ କରେ ତାକୁ ପୂଜା ।
ନପ୍ରେ ପ୍ରିୟବତ୍ତ ସେ ନମିପେ ନ ଛଡ଼ଇ ।
ପତ୍ନୀ ସୁତ ସ୍ୱଭାବେ ଗୌରବ ଭାବ ବହି ।
ସୁନୀତ ଅପ୍ରିୟତାର ସୁତ ଧ୍ରୁବ ନାମ ।
ରୂପଗୁଣେ ସୁନ୍ଦର ମୋହତ କୋଟିକାମ ।
ବେନସୁତ ବେନଧାଏଁ ଘେନଥାଏ ନପ୍ରେ ।
ପିତାର ସମୀପେ ଦଣ୍ଡ ରାଜସେବାମତେ ।
ଏକ ଦନେ ସୁରୁଚ ଉତ୍ତମ କର ଧଇ ।
ନୃପତ ସମୀପେ ମିଳେ ପ୍ରିୟଭାବ କଇ ।

ଉତ୍ତମକୁ କୋଳେଦେଇଁ ରହିଲା ଅନ୍ତରେ ।
ନୃପତି ସଭାର ମଧ୍ୟେ ପ୍ରିୟ-ଭାବରେ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଧାଈ ଧ୍ରୁବ ପାଖ ସଙ୍ଗେ ।
ରାଜାର ସମୀପେ ପ୍ରେମ ପୁଣ୍ଡ୍ରାବରଙ୍ଗେ ।
ଉତ୍ତମକୁ କୋଳେ ଦେଖି ଧ୍ରୁବ ସ୍ନେହ କଲା ।
ପିତାକୋଳେ ବସିବାକୁ ହସ୍ତ ପସାଇଲା ।
ତାହା ଦେଖି କୋପଚତ୍ତ ପୁରୁଚ କହିଲା ।
ଦୁର୍ଦ୍ଦୀତାଇନୟ ତୋ ବଦନେ ଲାଜ ନାହିଁ ।
ଅଗ୍ରେହ୍ନଣ କର ଲୋଡ଼ ନୃପସିଂହାସନେ ।
ଯେ ଅସନେ ସୁପୂଜଡ ଏ ଭଜଲୁବନେ ।
ଧ୍ରୁବ ଉପଫଳ ଦେଖ ଉତ୍ତମ କୁମର ।
ନୃପଗର୍ବେ ଉପୁଜଲା ମୋହର ଉଦର ।
ଏ ଯେ ନୃପ-ସିଂହାସନେ ବସିବାକୁ ଏକ ।
ଏ କଥା ବଦତ ଭଲେ ଜାଣନ୍ତ ତ୍ରୈଲୋକ ।
ବକ୍ଷରେ କଠୋରତପ ଧ୍ରୁବେ ଯେ କରଇ ।
ତପବଳେ ଲଭେ ସେ ତୁଲ୍ଭର ନରଦେହୀ ।
ଯେଉଁ ତପେ ଯେତେ ଭୋଗ କରନ୍ତ ଜଗତେ ।
କହଇ ବାଳକପୁଣ୍ଡ ଶୁଣ ଏକଚତ୍ତେ ।
ଯେଉଁ ତପେ ବସନ୍ତ ଯେ ଏ ରାଜ-ଆସନେ ।
କୋଟି ତପେ ପାଇଛନ୍ତ ଏହା ରାଜାମାନେ ।
ଜାଣିଲି ମୁଁ ଧ୍ରୁବେ ତୋର କଛୁ ତପ ନାହିଁ ।
ଏଣୁ ଅଭିମାନ-ଗର୍ବେ ଉପୁଜଲୁ ଦୁହି ।
ଏହି ଅନୁମାନେ ତୋର ଅଳ୍ପପୁଣ୍ୟ ଜ୍ଞାଣ ।
ଶୁଭାଶୁଭ ଫଳ ଅନୁମାନେ ଏ ପ୍ରମାଣ ।
ରାଜାର କୁମରଗଣେ ଏ ଜନ୍ମ ତୋହର ।
ନାନା ସୁଖଭୋଗେ ତୋର ନାହିଁ ଅଧିକାର ।
ଦେଖ ଏ କୁମର ମୋର ଗର୍ବେ ଜାତ ହୋଇଁ ।
ଏ ନୃପସିଂହାସନକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଏ ଅଟଇ ।
ନୃପାସନେ ବସିବାକୁ ଚତ୍ତ ଯେବେ ତୋର ।
କଲା ଜନ୍ମ ନ ଲଭଲୁ ମୋହର ଗର୍ଭର ।
ଏମନ୍ତ ସଭାର ମଧ୍ୟେ ପୁରୁଚ-ବଚନ ।
ଶୁଣି ଧ୍ରୁବ ଶୋକଚିତ୍ତେ ହୋଇଲା ମଉନ ।
ଅନ୍ତର୍ଗତେ କମ୍ପଇ ତାହାର ନଜ ଦେହୀ ।
ଅଧୋମୁଖେ ରହିଲା ଭୂମିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ।

ଅନୁଚିତ ଉଚିତ ନ କହେ ନୃପ ବାଣୀ ।
ସଭାମଧ୍ୟେ ଶୁଣି ସେ ସୁରୁଚି-ଗର୍ବବାଣୀ ।
ତାହାର ଗୌରବେ ସେ ସଚ୍ଚିତଚିତ୍ତ ହୋଇ ।
ସଭାମଧ୍ୟେ ଏକବାକ୍ୟ ନ ପାରଇ କହି ।
ଏମନ୍ତେ ନୃପତି ପୁଣ ଦେଖି ଧ୍ରୁବମନେ ।
ଧାଏଁସଙ୍ଗେ ନୃପସ୍ଥକୁ ଗମିଲେ ଭୁବନେ ।
ମାର୍ଗେ ଯାନ୍ତେ କ୍ୟାଲୁଲେ ନ ଦଶେ ଦଶଦଶ ।
ସର୍ପପ୍ରାୟ ପୁଣ ପୁଣ ଛଡ଼ଇ ନଶ୍ୱାସ ।
ମାତାର ସଦନଧ୍ୟେ ଧ୍ରୁବ ନଜଇପୁରେ ଯାଇ ।
ଅଶ୍ରୁକହେ ଲୋଚକୁ କମ୍ପଇ ନଜଦେହୀ ।
ଅଶ୍ରୁକଣ୍ଠ ରୁଣ୍ଡିତ ବଚନ ଗଦ ଗଦ ।
ନ ସ୍ଫୁରଇ ବାକ୍ୟ ମୁଖେ ଦୁଃଖମନ ଖେଦ ।
ଏମନ୍ତେ ପୁତ୍ର-ବଦନ ସୁନୀତ ଅନାଇଁ ।
ଚଉଚିତ୍ତେ ପଖ୍ଖରଇ ଧାଏଁ-ମୁଖ ଗ୍ରହିଁ ।
ଭୁ ଯେ ପୁତ୍ର ପେଷଗଲୁ ନୃପତି-ସମୀପେ ।
କମ୍ପା ଏ ରୋଦନ କରେ ଅତି ମନତାପେ ।
ମାତାର ବଚନ ଶୁଣି ନୃପତିନନ୍ଦନ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖ ଗ୍ରହିଁ କହେ ବଜଳ ବଚନ ।
ଜନ୍ମୀ ଜାଣିଲେ ପୁତ୍ର ଅପମାନ ପାଇ ।
ପିତାର ସମୀପେ ଜିବା ଅପମାନ ବହି ।
ମୁଖଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏହାରତ ନ ଦଶେ ସୁନର ।
ଅତ ଦୁଃଖେ ବୁଡ଼ିଲାତ ମୋହର କୁମର ।
ବେନକରେ ଅକ୍ରୋଶି ପୁତ୍ରକୁ କୋଳେ ଧର ।
ମୂର୍ଦ୍ଧନ ଆଘ୍ରାଣ କର ନଶ୍ୱାସ ସଂହର ।
ଅତ ମ୍ଳାନମୁଖ ଦେଖି ପୁନଃ ପୁନଃ କୋଳେ ।
ଉଦରେ ଲଗାଇ ପୁତ୍ରେ ଅତି ସ୍ନେହଭରେ ।
ମୁଖେ ଜଳ ସିଞ୍ଚି ସେ ବଦନୁ ପୋଛେ ଲୁହ ।
କମ୍ପା ଭୁ ରୋଦନ କରୁ ବେଗେ ବସୁ କହ ।
ଗଜାର କୁମର ଭୁ ଦୁର୍ଜ୍ଜିର ପ୍ରାଣିକର ।
ସ୍ୱରାବେ ସୁନର ଗୁଣ ମୀତ ମନୋହର ।
ତୋତେ ଶୋକ ଦେବାକୁ କେ ଅଛଇ ଜଗତେ ।
କମ୍ପା ଭୁ ରୋଦନ କରୁ କହ ମୋ ଅଗତେ ।
ମାତାର ବଚନ ଶୁଣି ଧ୍ରୁବ ଦୁଃଖ ମନେ ।
ନଶ୍ୱାସ-ରୁଣ୍ଡିତ-କଣ୍ଠ ଅଶ୍ରୁତ ବଦନେ ।

ଶୁଣ ଗୋ ଜନନୀ କହୁଁ ତୋହ୍ନର ଅଗ୍ରତେ ।
ରଜା ମହାଦେଈ ତୁମ୍ଭେ ବୋଲଅ କେମନ୍ତେ ।
ପୁରୁଷ ସମାନେ ତୋତେ ଜାଣନ୍ତ ଜଗତେ ।
ସେ ରଜାର ପ୍ରିୟ ତୁମ୍ଭେ ଦୁର୍ଭାଗା କେମନ୍ତେ ।
କେଉଁ ମତେ ଉତ୍ତମ ବୋଲାଇ ତାର ପୁଅ ।
ମୁଁ କର୍ପା ଅଧମ ମାତା ସତ ମୋତେ କହ ।
ନୃପସିଂହାସନେ ବସିବାକୁ ବେନ୍ତାଇ ।
ସେ କର୍ପା ହୋଇଲା ଯୋଗ୍ୟ ମୋତେ ରୋଗ୍ୟ ନାହିଁ ।
ସେ କର୍ଣ୍ଣା ଉତ୍ତମ ନାମ ବହଳା ଜଗତେ ।
ତୋର ପୁତ୍ର ହୋଇ ମୁହିଁ ଅଧମ କେମନ୍ତେ ।
ମୋହର ପୁଲ୍ଲତ କର୍ପା ଏମନ୍ତ ହୋଇଲା ।
ଉତ୍ତମ ଉତ୍ତମ ସୁଖ କେମନ୍ତେ ପାଇଲା ।
ଏମନ୍ତେ ପୁତ୍ର-ବଚନ ଶୁଣିଣ ସୁମାତ୍ର ।
ପୁତ୍ରର ବକ୍ଷରପ୍ରଶ୍ନେ ଦୃଢ଼ ତାର ମତ୍ର ।
ସ୍ତବଧେ ରହ ନଶ୍ୱାସ ପାଡ଼େ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
ଶିଶୁ-କୋପ ଶାନ୍ତଅର୍ଥେ କହଇ ମଧୁରେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ରଜମାତ ସେ କହେ ପୁତ୍ର ଶୁହିଁ ।
କହବା ସକଳ ମନୋଦୁଃଖ ଛଡ଼ ତୁହ ।
ଜାଣିଲା ନୃପସମୀପେ ଅପମାନ କଥା ।
ଶୁଣ ହେ ସାଧୁନନ୍ଦନ ଛଡ଼ ମନୋବ୍ୟଥା ।
ତୁ ଯେତେ କହିଲୁ ବାବୁ ସତ୍ୟ ଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
ପୁମାତ୍ରବଚନ ଶୁଣି ନୃପତ୍ତର ତକ୍ଷେ ।
ପୁରୁଚ ସୌଭାଗୀ ସେ ରଜାର ପାଟରାଣୀ ।
ସବ ରଜପତ୍ନୀଙ୍କ ଉପରେ ଶିରୋମଣି ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ଯେଣୁ ସେ ଅନେକ ତପ କଲା ।
ତପବଳେ ସ୍ୱାମୀର ସେ ସୌଭାଗୀ ହୋଇଲା ।
ଜାଣିଲ ନଷ୍ଟପ୍ତ ମୋର ପୂର୍ବ ତପ ନାହିଁ ।
ସେ ଫଳେ ଦୁର୍ଭାଗୀ ମୁହିଁ ରଜପତ୍ନୀ ହୋଇ ।
ପୂର୍ବେ ତୋର ଭାଇ ଯେ ଉତ୍ତମ ତପ କଲା ।
ତପବଳେ ନୃପସିଂହାସନେ ସେ ବସିଲା ।
ପୁରୁଚ ସୌଭାଗୀ ତପବଳେ ରଜା-ରାଣୀ ।
ସର୍ବ ପତ୍ନୀମଧ୍ୟେ ସେ ବୋଲାଇ ଲକ୍ଷରାଣୀ ।
ଉତ୍ତମ ଉତ୍ତମ ପୁତ୍ର ପୁଣ୍ୟ ତା ଉଦର ।
ଜନ୍ମିଲା ଉତ୍ତମ ସିଂହାସନେ ଅଧିକାର ।

ଶୁଣ ହେ। କୁମରମଣି ସ୍ଥିର କର ମନ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ।
ଯେବା ଭବେ ପୂର୍ବଜନ୍ମେ ନାନା ତପ କର ।
ନାନାରୂପେ ରୋଗ ରୁଣ୍ଟ୍ଟ ନାନା ଦେହ ଧର ।
ଚନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟୋତି ପାଣ୍ଡୁର ଗୁମରସମେତେ ।
ନୃପସିଂହାସନେ ବସେ ବାଦ୍ୟ-ନାଦ ଗୀତେ ।
ସିନ୍ଦୁରେ ମଣ୍ଡିତ ଶିର ଗଜବୃନ୍ଦ-ମେଳେ ।
ମନୋଗାମୀ ତୁରଙ୍ଗମ ଚତୁରଙ୍ଗବଳେ ।
ଅନାଦ ବ୍ୟାପ୍ତ ଜୀବନେ ଜସ୍ତ୍ୟ ଶିତଖୀମା ।
ଉତ୍ତମ ସୁଜନେ ଯାର ସୁଚଉ ମହମା ।
ଶୁଭଗଣ୍ୟେ ରାଜାପଦେ ଲଭେ ଅକଣ୍ଟକ ।
ରାଜା ଯଶ ଗୁଣେ ପୁରେ ଇନ୍ଦ୍ରପରଲୋକ ।
ହରହର ଚରଣେ ସେବଇ ନତ୍ୟେ ନତ୍ୟେ ।
ଦୁଃଖୀଜନଙ୍କର ଦସ୍ତ। ବହେ ଦୁଦଗତେ ।
ସୁନର୍ମଳ କଲୁଷ ଜ୍ଞାନ ନତ୍ୟେ ଯା ଚତ୍ତେ ।
ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ର ଅଭ୍ୟାସ କରଇ ଶୁଦ୍ଧମତେ ।
ଉପୁରାଜବର୍ଗଜସ୍ତ୍ୟ ସତ୍ୟଗୁଣେ ମତ ।
କାରୁଣ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ବାଣୀ ଶୁଦ୍ଧକୃତ ।
ସର୍ବଦା ଯେ ନରଳସ ଗୁରୁପାଦେ ଭକ୍ତି ।
ସର୍ବଜ୍ଞ ସୁଖ ଯେ ଜ୍ଞାତ ସଂଯୋଗରେ ଶକ୍ତି ।
ଉପାସନା ମନୋପୂତି ଈର୍ଷ୍ଟନ ବଚନ ।
ସଭାମଧ୍ୟେ ସୁପଣ୍ଡିତ ଅତ୍ତବଦ୍ୟମାନ ।
ପ୍ରଜାନ୍ତ ତାରଣ ମଧ୍ୟେ ଅଟ ଗାରପଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ପରଲୋକେ ହୋଏ ସୁଯଶ ସ୍ମରଣ ।
ବନ୍ଧୁବର୍ଗେ ଧୀରପଣେ ଅନୁବ୍ରତେ ରହେ ।
କାଶିଜ୍ୟେ ଚତୁରଭାବ ବାକ୍ୟେ ମନ ମୋହେ ।
ଯୋଷିତେ ପ୍ରିୟରେ ମୃଦୁବଚନ ତୋଷିତ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଷୟେ ଚିତ୍ତେ ଭଜେ ସୁବମୀତ ।
ସ୍ୱଧର୍ମେ ଜୀବନ ଯୋପେ ନଜବୃତ୍ତି ବହ୍ନ ।
ବୁଧଙ୍କର ଭବେ ଯେ ସାହିତ୍ୟେ ମନ ଦେଇ ।
ଭାଗୀରଥି-ତୀରେ ବାସ ମୁକ୍ତର୍ଥେ ମରଣ ।
ଅର୍ଥ ଭୋକ୍ତିଗଣ ମୁଖ୍ୟ ଅଜ୍ଞାତ ତୋଷଣ ।
ବନ୍ଧୁଜନ ଘୁଲେ ଭୋଗ କରେ ସମଘୁଲେ ।
ଦାନ ଦକ୍ଷେ ଦବସ ଯାହାର ଯାଇ ଭଲେ ।

ଜଳବଦ୍ୟା-ବ୍ୟସନେ ବର୍ତ୍ତଇ ନରନ୍ତରେ ।
ନହେ ସେବା କରେ ତାତ-ଜନମାପଦ୍‌ରେ ।
ଯଶ ଧର୍ମ ନରନ୍ତରେ ସଙ୍ଗେ ଧନପ୍ରାପ୍ତି ।
ସ୍ୱର୍ଗ-ଅପବର୍ଗ-ଲବ୍ଧି ଅଳଂକାର ବହେ ।
ନହେ ମିଳେ ସାଧୁସଙ୍ଗ ମାନ୍ୟ ସର୍ବଭୂତେ ।
ଇତିହାସ ପୁରାଣାଦି ଶୁଣେ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ।
ବପଦର କାଳେ ଧୀରଚିତ୍ତ ହୋଇ ଦୃଢେ ।
ସମ୍ପଦ-ଅଗମ-ଲବ୍ଧି ବହେ ଧୀରଗାମ୍ଭେ ।
ବଦ୍ୟାପଢ଼ି ଗଭୀର ସାଗର ପ୍ରାପ୍ତି ରହେ ।
ପାଣ୍ଡେ ଦାନ ସମ୍ପଦେ ଉଦାସ ଭାବ ବହେ ।
ଯଶ ଧର୍ମ ପଲ୍ଲବାରେ ନତ୍ୟ କରେ ମତ ।
ସ୍ୱର୍ଗାମୋଦ ଶୁଦ୍ଧଫଳ ସ୍ୱଭାବ ଯେ ଜାତି ।
ସାଧୁସଙ୍ଗମେଳେ ଦୃଢେ ନହ କରେ ଅଣା ।
ପିତୃ ମାତୃ ପ୍ରାପ୍ତି ଜୀବ ଯେବେ କରେ ବାଞ୍ଛା ।
ଇତିହାସବାଣୀ ଯେହୁ ପୁରାଣ ଶ୍ରବଣେ ।
ଉହ୍ଲାଣ ସ୍ୱଭାବ ନତ୍ୟ ବହେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ବପଦ-ଅଗମେ ଯେ ଅପଣେ ବଙ୍ଗେ ଦନ ।
ସଂପଦର କାଳେ ଭାଷେ ମଧୁରବଚନ ।
ଗମ୍ଭୀରବଚନ କହେ ବଚନ ବକାଣେ ।
ଉତ୍ତମ ଉଦାରବୁଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ଉପଦେଶେ ।
ଶମ ଦମ ମନ୍ତ୍ର ଯେ ଶସ୍ତ୍ରେ ଧରଇ ।
ଏତେ ଗୁଣ ବହେ ଯାର ପୂର୍ବଭାଗ୍ୟ ଥାଇ ।
ଏଣୁ ପୂର୍ବେ ତୋହ୍ନର ମୋହ୍ନର ତପ ନାହିଁ ।
ବ ଜନ୍ମେ ଲୋଡ଼ିଲେ ପୁତ୍ର ପାଇବା ତା କାହିଁ ।
ମନ ଅପମାନ ଯେ ଫଳଇ କର୍ମବଳେ ।
ଏହା ଜାଣି ପ୍ରାଣୀ ଚିତ୍ତେ ନ ରହେ ନଷ୍ଟଲେ ।
ଅପଣା ଅର୍ଜିତ କର୍ମ ଅପଣେ ଭୁଞ୍ଜଇ ।
ବଧାତା-ବରନେ କର୍ମ ଅନ୍ୟଥା ନୁହଇ ।
ଏଣେ ତୁ ନ କର ଶୋକ କର୍ମକୁ ଆଦର ।
ମୋହ୍ନର ବଚନେ ପୁତ୍ର କୋପ ତୁ ସଂହର ।
ଏମନ୍ତେ ମାତାର ବାକ୍ୟ ସାବଧାନେ ଶୁଣି ।
ଧ୍ରୁବ କହିଁ ପଣ୍ଡିତବାକ୍ୟ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ।
ଜନମାବଦନ ଚାହିଁ ବେନକର ଯୋଡ ।
କହେ ସୁପ୍ରମୋଦବାକ୍ୟ ମାତାପାଦେ ପଡ ।

ଧ୍ରୁବ ଉବାଚ

କହିଲ ମଧୁରବାଣୀ ଜନମା ଗୋ ଶୁଣ ।
ମୋତେ ତୁ ବାଳକପ୍ରାୟେ କେବେହେଁ ନ ମଣ ।
ପରମମନ୍ତ୍ରର ବଶେ ଜନ୍ମ ଯେ ମୋହର ।
ଉତ୍ତାନପାଦର ଗର୍ଭେ ତୋହର ଉଦର ।
ତୁ ଯେ ବୋଲୁ ତପ ସର୍ବ ସଂପଦ-କାରଣ ।
କହିବ ତୋହର ଆଗେ ସ୍ଥିରମନେ ଶୁଣ ।
ସଂସାର ଦୁର୍ଲଭପଦ ଯେବା ତପେ ପାଇ ।
ଜଗମ ଦୁର୍ଗମ ବନେ ସାଧିବଇଁ ମୁହିଁ ।
ଏକାମାଣ୍ଡ ଅଜ୍ଞା ମୋତେ ଦଅ ଶୁଭଚିତ୍ତେ ।
ଅଶୀର୍ବାଦ ଦଅ ତପ ସାଧଇଁ ଯେମନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତେ ଜନ୍ମରବାଣୀ ଶୁଣି ପୁଣ୍ୟମୁଖେ ।
ସୁନୀତ କପୋଳେ କର ଦେଇ ମନୋଦୁଃଖେ ।
ଏମନ୍ତେ ଧ୍ରୁବର ବାଣୀ ଦୃଢ଼ ଶୁଣି ମାତା ।
ପୁଣ୍ୟମୁଖ ଗୃହିଁ ମନେ କଲା ଗରୁଡ଼ିନ୍ତା ।
ବୋଲଇ ମୋହର ଗର୍ଭେ ଜାତ ଏ କୁମର ।
ରଜାର ଅମ୍ବା ସମ୍ଭତ ତେଜେ ପରଖର ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ସ୍ୱଭାବ ବହେ ଦୁର୍ଗମ ତରତ ।
ତପବଳେ ଶ୍ରବଣେ ଦ୍ରବଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ।
ତେଜ ବରଜଇ ଦେହେ ତପନ ପରାୟେ ।
ଅବଶ୍ୟ ଗମିବ ତପେ ଜାଣିଲ ଜଣ୍ଟୟେ ।
ଏ କେବେହେଁ ନ ରହିବ ମୋହର ବଚନେ ।
ନ ଜାଣି ମୁଁ ଉପଦେଶ କହିଲ ଅଜ୍ଞାନେ ।
ଏହାର ସୁନ୍ଦର ମୁଖ ନ ଦେଖି ସପକ୍ଷେ ।
ନମିଷ କୋଟିଏଯୁଗ ହୋଇବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
କ ବୁଦ୍ଧି ଉପାୟ କର କେମନ୍ତେ ରଖିବ ।
ଦୁର୍ଗମସଙ୍କଟ ଏବେ କେମନ୍ତେ କହିବ ।
ଏମନ୍ତ ବଗ୍ଧର ସେ ପୁତ୍ରର ମୁଖ ଗୃହିଁ ।
କହିଲ ସୁନୀତ ମନୋଦୁଃଖ ଖେଦ ବହି ।
ଶୁଣ ପୁତ୍ର ସାବଧାନେ ମୋହର ବଚନ ।
କେବଳ ଅଙ୍କୁ ତୁ ପୁତ୍ର ରଜାର ନନ୍ଦନ ।
ତୋତେ ଅଜ୍ଞା ଦେବାରେ ମୋହର ଶକ୍ୟ ନାହିଁ ।
ତୁତ ସପ୍ତବର୍ଷ ସୁକୁମାର ତୋର ଦେହ ।

ତଥାପି କହିବ ଶୁଣ ସାବଧାନ ଚିତ୍ତେ ।
ଗଙ୍ଗାର ଭୁବନେ ଅଛୁ ସପତ୍ନୀ ଅସ୍ତେ ।
ତାର ବାକ୍ୟ-ଜର୍ଜାତେ ମୋହର ଚିତ୍ତ ଦହେ ।
ଗିରବୁ ସ୍ତ୍ରବଲାପ୍ରାସ୍ତେ ଅଶ୍ରୁଧାର ବହେ ।
ଏବେ ତୋର ବନଗତ ଶୁଣି ମୋର ମନ ।
ଅଧିକେ ଶ୍ରବଇ ଯେ ଲୋତକ ମୋ ନସ୍ତନ ।
ନଦୀପ୍ରାସ୍ତେ କହେ ବାଉ କେବେହେଁ ନ ରହେ ।
କହ ପୁଣି ଏବେ ମୁଁ କ କରବ ଉପାସ୍ତେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ମୁଁ ଏକପୁତ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାର ଭୁବନେ ।
ପ୍ରାଣ ଦେହ ଧରଇ ତୋହର ଦରଶନେ ।
ମୋହର ତୁ ଅଳସଙ୍କି ତୋର ପଛେ ଥାଇ ।
କାତ ହସୁଁଗଲେ ଅଳ କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚଇ ।
ପୁଣ୍ୟଜନ୍ମ ନୋହଲା ମୋହର ମନେ ବ୍ୟଥା ।
ତୋର ପ୍ରାପ୍ତି ଅର୍ଥେ କେତେ ପୂଜଇ ଦେବତା ।
କୃଚ୍ଛ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରାସ୍ତଣ ଉପାସିକ ବ୍ରତ କଲ ।
ସେ ତପ ସାଧନେ ପୁଣ୍ୟ ତୋତେ ମୁଁ ପାଇଲ ।
ତୋର ମୁଖ ରନ୍ଦ୍ରାବସ୍ତ ଦେଖି ମୋର ମନ ।
ସମୁଦ୍ର ତରଙ୍ଗ ପ୍ରାସ୍ତେ ଉତ୍କ୍ଲୋଳ ନସ୍ତନ ।
ଅନନ୍ଦେ ପସ୍ତସ ପୂରେ ମୋର ବେନସ୍ତନ ।
ଗଲତ ହୁଅଇ ଦେଖି ତୋହର ବଦନ ।
ତୋର ମୁଖ ନ ଦେଖି ମୋହର ଅଙ୍ଗ ତାପେ ।
ତକ୍ଷଣେ ଶୀତଳ ହୋଏ ମିଳଲେ ସମୀପେ ।
ମୋହର ହୃଦରେ ତୁ ନଦ୍ରତ ସ୍ତନପାନେ ।
ବସ୍ତ-ଆରେହତ ଦୁଗ୍ଧ-ବୋସ୍ତତ ବଦନେ ।
ତୋହର ଶୀତଳବାକ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁରେ ଯେବେ ।
ସପତ୍ନୀର ବାକ୍ୟତାପ ହୃଦରେ ନ ବାଧେ ।
ବଲମ୍ବ ତୋହର ନବ୍ରା ଦେଖି ମୋର ଚିତ୍ତ ।
ପଦ୍ମ ଯେପ୍ନେ ଗୃହଁ ଥାଇ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଉଦତ ।
ବାଲକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କ୍ରୀଡ଼ା କରବାର ଅର୍ଥେ ।
ଗୃହରୁ ବାହାର ହୋଇ ମିଳୁ ଯେବେ ପଥେ ।
ତୋହର ବଲମ୍ବେ ହୃଦେ ବେନସ୍ତନ ମୋର ।
ତନୁଖେ ସ୍ତରଇ ଯେପ୍ନେ ମେଘ-ଜଳଧାର ।
ତୁମୋର ତପସ୍ୟା ଅର୍ଥେ ଯେବେ ଯିବୁ ବନେ ।
ମୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ଯେ ନିଅବ କଣ୍ଠତନେ ।

ଅତଡାପେ ତାପିବ ଯେ ତୋହର ଗମନେ ।
ଏମନ୍ତ କୁମର ଶୁଣି ଜନମା-ବଚନେ ।
ବଶ୍ଚର ପଦ୍ମରେ ଦୁହେ କର ନମସ୍କାର ।
ମଙ୍ଗଳମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଧ୍ରୁବ ହୋଇଲା ବାହାର ।
ଜନମାର ମନ ଯେ ପୁଣ୍ୟର-ପଛେ ଗଲା ।
ଚଲନ୍ତେ ଗଜାରପୁରେ କେହୁ ନ ଦେଖିଲା ।
ବାଲକକାଳ ଆଦତ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତେ ପଥେ ଯାନ୍ତେ ।
ଅନୁକୂଳ ପବନ ବହିଲା ଅକସ୍ମାତେ ।
ଯକନେ ଚଇତ ବନ ଲତା ତରୁଗଣ ।
ହସ୍ତପସାରିଲା ପ୍ରାପ୍ତେ କରନ୍ତ କଲ୍ୟାଣ ।
କାନନେ ପଶିଲେ ଧ୍ରୁବ ଗୋବନ ପୁମର ।
ଜନମା-ଚରଣକେନ ହୃଦଗତେ ଧର ।
ବୃମିକ ଅନାଇ ସେ ଅନେକ ଦୂର ଗଲା ।
ଗହନ କାନନେ ଗଜପଥ ନ ଜାଣିଲା ।
ନ ଭକ୍ଷିଣ ତୃଷିତ ବାଧିତ ଦୁଃଖମନେ ।
ବୃକ୍ଷମୂଳେ ବସିଲା ଆଦତ୍ୟ-ଅବସାନେ ।
ବାଲକ ଭାବଇ ମନେ ଦଣଦଣ ଗୃହିଁ ।
କାହାକୁ ପୁଚ୍ଛବ ମୋର ସଙ୍ଗେ କେହୁ ନାହିଁ ।
ବେନତକ୍ଷୁ ବୁଜ ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁମରଇ ।
ବନଚନ୍ତୁ ଭସ୍ତେ ଧ୍ରୁବ ପୁଣିହିଁ ଅନାଇ ।
ତାର ଧୂଳତପବଳେ ସେ ଘୋର କାନନେ ।
ସାପ୍ତଂକାଳେ ସମୀପେ ମିଳଲେ ମୁନମାନେ ।
ପଙ୍ଗତ କାନନ ଦ୍ରୁମ ଜଳ ଅଗ୍ରି ପଥେ ।
କାଳ କୃଦ୍ଧ ବନତା ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟାଘ୍ରଗସ୍ତେ ।
ପୂଜ ଭାଗ୍ୟ ଥିଲେ ପ୍ରାଣୀ ଦୁସ୍ତରୁ ତରନ୍ତ ।
ଭାଗ୍ୟ-ହୀନେ ଗୃହେ ଯହ୍ନ କରନ୍ତେ ମରନ୍ତ ।
ଦେଖ ତାର ଭାଗ୍ୟବଳ ସପ୍ତରୁପିଗଣେ ।
ସମୀପେ ମିଳଲେ ଆସି ରତ୍ନାକର ବନେ ।
ଗଜାର କୁମର ଅବା କାହିଁ ବନବାସ ।
ଦୈବର ଘଟନ ଦେଖ ଧର୍ମର ବଶ୍ୟାସ ।
ଏଣୁ ଜଜକର୍ମକୁ କରବ ନମସ୍କାର ।
ଯାହାର ଉପରେ ନାହିଁ ପରୁ ଅଧିକାର ।
ଯାହାର ସେ ଶୁଭାଶୁଭ ପୁଣ୍ୟବଳ ଥାଇ ।
ମନେ ନ କଲ୍ପିଲେ ଅକସ୍ମାତେ ସେ ମିଳଇ ।

ଉବସ୍ୟତେ ରଜୁବନ୍ଧେ କର ଅକର୍ଷଣ ।
ନାନାସ୍ଥାନେ କରୁଥାଇ ଉବସ୍ୟ କରଣ ।
ଶୀର ସଂପଦ ବତ୍ ବବଧ ରେଞ୍ଜିତ ।
ତେଜୋବଳ ଉଦ୍ଦମ ଯେ ସହାସ୍ ପ୍ରମଥ ।
ପୁଣ୍ୟବଳ ଥିଲେ ଯେ ସମସ୍ତ ଫଳ ପାଇ ।
ପୂର୍ବେ ନ ଅର୍ଜ୍ଜିଲେ ଲାଭ ନ ପାଇଁ କାହିଁ ।
ଚକ୍ଷୁମିଲ ଗୃହାନ୍ତେ ଦେଖିଲା ମୁନଗଣ ।
ତେଜ ବଗଜଇ ଯେଣେ ସୂର୍ଯ୍ୟର କରଣ ।
ଭାଗ୍ୟ ଜାତ ଅନ୍ଧୋଗେ ମିଳଲେ ସଙ୍ଗ ମୁନ ।
ଲଲାଟେ ତିଳକ ଦଣ୍ଡପ୍ରଭା କରେ ଯେନ ।
କୃଷ୍ଣାଜନ ପରଧାନ ପବଣ ଉତ୍ତର ।
ଉନ୍ମୀଳଲୋଚନ ଅକ୍ଷସୂତ୍ର ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଅକସ୍ମାତେ ମିଳଲେ ଅଗାଧ କ୍ଷୀରନଧି ।
ଅବଧାତା ଜାଣି ଜ୍ଞାନଗୁଣେ ଯେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ଅମୃତ ବରନ କ ବଦନେ ବରଷନ୍ତ ।
କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁମଧ୍ୟେ ହଂସ ପ୍ରାପ୍ତେ ସେ ଦଣ୍ଡ ।
ଏମନ୍ତେ ମୁନଙ୍କି ଧ୍ରୁବ ସନ୍ନଧରେ ଦେଖି ।
ସମ୍ଭ୍ରମଚତ୍ତେ ଉଠିଲା ଅସନ ଉପେଖି ।
କପାଳେ କରସଂପୁଟ ଦେଇ ଦୃଢମନେ ।
ମୁନଙ୍କି ପ୍ରଣାମ କଲା ଅଶ୍ରୁତବଦନେ ।
ଆନନ୍ଦେ ମୁନଙ୍କପାଦେ ଧ୍ରୁବ କର ଯୋଡ ।
କହଇ କୋମଳବାଣୀ ବନସ୍ ଅଦର ।
ଉତ୍ତନପାଦ ବାପ୍ୟରେ ସୁମାଡ ଉଦରେ ।
ଶୀର ବହଇ ମୁହିଁ ଏପୋର ସଂସାରେ ।
ଧ୍ରୁବନାମ ବୋଲାଇ ଅଧ୍ରୁବ ନାମ ମୋର ।
ଜର୍ମାଣମାନ ସେ ମୁହିଁ ମନରୁ ବାହାର ।
ଅନାଥ ହୋଇ ମିଳଇ ଏ ପୋର କାନନେ ।
ସନାଥ ହୋଇଲ ଏବେ ଭୁମ୍ଭ ଦରଶନେ ।
ଜଗଣ ଶୀର ମୋର ଏଣେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।
ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଲ ନୃପସିଂହାସନେ ମୁହିଁ ।
ପୂର୍ବେ କୋଟିଜନ୍ମେ ମୁଁ ନକଲ ଉପଗ୍ରଣି ।
ଏବେ କଲ ତତ୍ ନୃପସିଂହାସନେ ବସି ।
ଏଣୁ ମୁଁଜଗଣ ତତ୍ତେ ପଶିଲ ବନସ୍ତ୍ରେ ।
ସ୍ଥିରଭବେ ମନ ମୋ ନ ରହେ ଅନ୍ତର୍ଗତେ ।

ଏମନ୍ତେ ଧ୍ରୁବର ବାଣୀ ଶୁଣି ମୁନିଗଣେ ।
ତାର ମୁଖ ଚାହିଁ ସେ କହନ୍ତି ଜଣେ ଜଣେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ମଧୁରାକୃତି ଦେଖି ତା ବଦନ ।
ସୁଧାରୁ ଅଧିକ କହେ ମଧୁର ବଚନ ।
ଅତ ଦସ୍ୟୁଚତ୍ତେ ବସି ଧ୍ରୁବର ସମୀପେ ।
ଦସ୍ୟୁଚତ୍ତେ ମୁନିବ ବୋଲନ୍ତି ଏକେ ଏକେ ।

ଋଷିରୁବାଚ

ଅହୋ ବାଳ ବଣାଲାକ୍ଷ ମହାଗଜସୁତ ।
ବୟର ନ ପାରଲୁଁ ତୋହ୍ନର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।
ନବେଦନ କାରଣ ଆମ୍ଭର ଅଗେ କହ ।
ତୋର ବାକ୍ୟେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁହିଁ ଲାଗିଲା ସନେହ ।
ସ୍ୱଭାବେ ବାଳକ ତୋର ଅର୍ଥ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ।
ରାଜପୁରେ ଜନମିର ସଙ୍ଗେ ଥାଉ ତୁହି ।
ଅଶ୍ୱ ବ୍ୟାଘ୍ର ନ ଦେଖୁଁ ତୋହ୍ନର ଶରୀରେ ।
ନବେଦ-କାରଣ କହ ଆମ୍ଭର ଅଗରେ ।
ଯୁବାକାଳେ ତ୍ୟାଗ ସେବେ ନ ପାବନ୍ତି ନରେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ବୈରାଗ୍ୟ ଜନ୍ମ ହୁଅଇ ଶରୀରେ ।
ସପ୍ତଦ୍ୱୀପ ମଧ୍ୟରେ ତୁ କୁମର ସ୍ୱଭାବେ ।
ଏକାରଣେ କାନନେ ପଶିଲୁ ବାଳଭାବେ ।
ଯୁବା ନୋହୁ ବୃଦ୍ଧ ନୋହୁ ବ୍ୟାଘ୍ର ଦେହେ ନାହିଁ ।
ବାଳକାଳେ ଅରଣ୍ୟେ ପଶିଲୁ କାହିଁପାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଶୁଣି ମୁନଙ୍କ ବଚନ ।
ଗଦଗଦ ବାକ୍ୟ କହେ ନୃପତନନ୍ଦନ ।
ଶୁଣ ହେ ସକଳ ବ୍ରହ୍ମ ମୁନିଗଣ ଧୀରେ ।
ନବେଦ-କାରଣ କହେଁ ଆମ୍ଭର ଛମୁରେ ।
ରାଜସେବା ଅର୍ଥେ ମୋତେ ଜନନୀ ପେଷିଲା ।
ମୋର ଧାଈ ପିତା-ଅଗେ ନେଇ ବସାଇଲା ।
ପିତାର ଚରଣେ ମୁହିଁ ନମସ୍କାର କଲି ।
ଉତ୍ତା ହୋଇ ଅଛୁ ମୁ ଧାଈର ବସ୍ତ୍ର ଧରି ।
ମୋର ଭାଇ ଉତ୍ତମକୁ ଦେଖି ପିତାକୋଳେ ।
ମୁହିଁ ବସିବାକୁ ଯାଇ ଧରଇ ଅଞ୍ଚଳେ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସୁରୁଗ ମୋମାତ-ସପତ୍ନୀ ।
ଅନେକ ଭର୍ତ୍ସନା କଲା ସଉତୁଣୀ ସେନ ।

ଅପଣାପୁଣ୍ୟକୁ କଲା ଉତ୍ତମ ସ୍ୱଭାବେ ।
ଅନେକ ନନ୍ଦଲା ମୋତେ ନନ୍ଦତ ପସ୍ତାବେ ।
ବୋଇଲା ଅଭାଗୀ ଗର୍ଭେ ଜନମ ତୋହର ।
ଦେଖ ଅଭାଗ୍ୟକନ୍ୟ ମୋହର କୁମର ।
ଏଗର୍ଭେ ଜନ୍ମିଲେ ନୃପ-ସିଂହାସନ ପାଇ ।
ମୋର ଗର୍ଭେ ଜନ୍ମ କର୍ପାନ ଲଇଲୁ ଦୁହ ।
ତୋହର ମାତାର ପୂଜେ କଛୁ ପୁଣ୍ୟ ନାହିଁ ।
ସେ ଗର୍ଭେ ଜନ୍ମିଲୁ ସୁଖ ଲଇବୁ ତୁ କାହିଁ ।
ଦୁର୍ଭାଗାର ପୁତ୍ର ହୋଇ ନୃପ-ସିଂହାସନେ ।
ତୋର ପୁଣ୍ୟ ନାହିଁ ଏବେ ବସିବୁ କେସନେ ।
ଏମନ୍ତପ୍ରକାରେ ମୋତେ ମାତା ନନା କଲା ।
ଧ୍ରୁକ ଧ୍ରୁକ ଜନ୍ମ ବୋଲ ବହୁ ଝିଙ୍କାସିଲା ।
ମୁ କାନ୍ଦ କହଲ ନଜ ଜନମ୍ମା-ଅଗ୍ରତେ ।
ତପ କରବାକୁ ମାତା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ମୋତେ ।
ବୋଇଲେ ସଂସାରେ ସାର ତପସ୍ୟା କାରଣ ।
ଉଚ୍ଚ ନୀଚ ମଧ୍ୟେ ଦେଖ ସଂସାର ଧାରଣ ।
ନୃପସିଂହାସନେ ଯେବେ ବାଞ୍ଛା ଅଛୁ ତୋର ।
ଏବେ ନରଦେହେଁ ପୁତ୍ର ତପ ସିଦ୍ଧ କର ।
ଏମନ୍ତେ ଜନମ୍ମା-ମୁଖୁଁ ଉପଦେଶ ପାଇ ।
ତପସ୍ୟାଧେ ଘୋରବନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲାଇଁ ।
ନବେଦନ କାରଣେ କହଲ ତୁମ୍ଭ ଅଗେ ।
ପଣି ବନେ ଭଲଇ ମୁଁ ବାଳକସ୍ୱଭାବେ ।
ଏମନ୍ତ ଧ୍ରୁବର ବାକ୍ୟ ମୁନଗଣେ ଶୁଣି ।
ଅନ୍ୟେ ଅନ୍ୟରେ ଗ୍ଲହିଁ ସେ କହନ୍ତ ମନେ ଗୁଣି ।
ଦେଖ ଏ ଛତ୍ରିପୁତ୍ର ତେଜ ସଂସାରେ ଦୁସ୍ତର ।
ପୁଣି ଧ୍ରୁବ-ମୁଖ ଗ୍ଲହିଁ କହନ୍ତ ମଧୁର ।
ଆମ୍ଭରେ ଏ ସାଧକର୍ମ ତୋର ଉପକାର ।
ନର୍ଣପ୍ତ କରଣ କହ ଆମ୍ଭର ଅଗର ।
ତୋର ମନୋରଥ ଆମ୍ଭେ ଜାଣିବୁ କେମନ୍ତେ ।
ଭ୍ରୁତ୍ତ ଛଡ଼ି ବାଳ କହ ଆମ୍ଭର ଅଗ୍ରତେ ।
ଶୁଣିମା ଦ୍ୱେ ମୁନଜନେ ମୋର ମନୋରଥ ।
ପିତାର ଦୁର୍ଭରପୁତ୍ର ଉତ୍ତମ ମୋ ଭ୍ରୁତ ।
ପିତାର ସମୀପେ ବସେ ନୃପସିଂହାସନେ ।
ତାହାକୁ ମୋହର କଛୁ ଅନ ନାହିଁ ମନେ ।

ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ସଖା ହୁଅ ଏ ଘୋର କାନନେ ।
ଉପଦେଶ କହ ମୁନି ଈଶ୍ୱର ପେସନେ ।
ଶଙ୍କର ବାଳକ ମୋର ବୁଦ୍ଧି ବାଳ ନୋହେ ।
କହିଲ ତୁମ୍ଭର ଆଗେ ତତ୍ତ୍ୱର ନିର୍ଣ୍ଣୟେ ।
ମୋର ମନ କହେଁ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମୁନିଗଣେ ।
ଯେବା ଅଂହକାରେ ମୁ ପଶିଲି ଘୋରବନେ ।
ଯେ ଉପରୁ ପୂର୍ବେ ତପେ କେହ ଲଇ ନାହିଁ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଦ ଦେବତାଙ୍କୁ ଗୋଚର ନୁହଇ ।
ତିଲୋକ ଉପରେ ସଙ୍କ ବନ୍ଦିତ ଯେ ସ୍ଥାନ ।
ତହିଁ ବସିବ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ କଲ୍ପଇ ମୋ ମନ ।
ମୋର ପିତୃ ପିତାମହେ ଯାହା ନ ପାଇଲେ ।
କଳ୍ପକଳ୍ପାନ୍ତରେ ଯାହା ନ ପାଇଲେ ଋଷି ।
ସେ ଭୁବନେ ଯେଉଁ ଭାବେ ବସିବଇଁ ମୁହିଁ ।
ତହିଁର ଉପାସ୍ କହ ଭାବ ବହ ।
ଧନ ରାଜ୍ୟ-ଭୋଗେ ମୋର ପ୍ରସ୍ପୋଜନ ନାହିଁ ।
ଏତେ କହ ମୁନଙ୍କ ଚରଣେ ପ୍ରଣମଇ ।
ଧ୍ରୁବର ବଚନ ଶୁଣି ସଙ୍କ ମୁନିଗଣେ ।
ଅନ୍ୟେ ଅନ୍ୟରେ ମିଳି ସେ କହନ୍ତି ତୋଷମନେ ।

(6)

ପାକ୍ଟଚକ ବର୍ଣ୍ଣନା (Sk. X, Ch. XIX).

ଏମନ୍ତେ ଶୁଣ ପରୀକ୍ଷିତ । ସ୍ୱଭାବେ ସରଲ ବସନ୍ତ ।
ନିଦାଘ କାଳ ଆଗମନ । ଘର୍ମ୍ମେ ତାପିତ ସର୍ବଜନ ।
ସର୍ବଦା ବସନ୍ତ ପବନ । ସଧୀରେ ବହେ ଦନ ଦନ ।
ବସନ୍ତ ନୁହେ ନା ଦୁର୍ଦ୍ଧର । ଯେ ବନେ ଶ୍ରୀରମ ମାଧବ ।
ନଦୀ-ନିର୍ଝର-ଜଳନାଦେ । ନିବଡ଼ ଝରଙ୍କ ଶବଦେ ।
ନିର୍ଝର ଜଳକଣେ ମିଳି । ଅତି ଶୀତଳ ବନସ୍ଥଳୀ ।
ନଦୀତରଙ୍ଗ ପୁଷ୍ପବନ । ପବନଯୋଗେ କମ୍ପମାନ ।
ଜଳେ ଅଛଇ ପୁଷ୍ପଯେତେ । କମଳ କୁମୁଦ ସହିତେ ।
ତାହାଙ୍କ ରେଣୁ ଯୋନ ବଳେ । ପବନ ବହେ କୁତୂହଳେ ।
ଏଣୁ ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ଦେଶ । ନିଦାଘ ନ କରେ ଶ୍ରବଣ ।
ଘନ ଗହନ ବନଭୂମି । ତେଣୁ ନୁହନ୍ତି ଜୀବେ ଶ୍ରମୀ ।
ଅତି ଗମ୍ଭୀର ନଦୀଜଳେ । ଲହଡ଼ି ବାଜ ଉଠେ ବଳେ ।
ପଙ୍କେ ଦଶଇ ବେନତଟ । ଉଙ୍ଗ ତରଙ୍ଗେ ଧଉଡ଼ୁଠ ।

ପୁଣି ଏ ବନଭୂମି ଦେଶ । ଅଦଭ୍ୟ ନ କରଇ ଗ୍ରାସ ।
ସ୍ୱଭାବେ କୁସୁମିତ ବନେ । ଚଞ୍ଚ ମୟୂର ପକ୍ଷୀ-ଗଣେ ।
କୋକଳ ସାରସ ନକର । ଭ୍ରମରଧ୍ୱନ ମନୋହର ।

(7)

ଯଦୁକୁଳପ୍ରତି ବ୍ରହ୍ମ-ଶାପ (Sk. XI, Ch. II).

ନମଇଁ ନୃସିଂହ-ଚରଣ । ଅନାଦ ପରମ-କାରଣ ।
ଲୀଳାବପୁତ କଳେବର । ଦେବ ମାନବେ ଅଗୋଚର ।
ମାୟା ସଂସାରେ ଯାର ଲୀଳା । ଯା ନାମ ଉଚ୍ଚାରେ ତରିଲା ।
କରୁଣାକଟାକ୍ଷ ପ୍ରକାଶେ । ଉକତଜନ-ଦୁଃଖ ନାଶେ ।
ସେ ହରିଚରିତ ପ୍ରକାଶେ । ଶ୍ରୀଭାଗବତ ଏକାଦଶେ ।
ଏ ଭାଗବତ ଧର୍ମକଥା । ହେଲେ ଖଣ୍ଡଇ ଭବବ୍ୟଥା ।
ନାରଦ ବସୁଦେବ ବାଣୀ । ନମିରାଜନ ନବ ମୁନି ।
ଉଦ୍ଧବ-ନିସ୍ତାରଣ ବାଣୀ । ଯାହା କହିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ସେ କଥା ପ୍ରାକୃତେ ପ୍ରକାଶ । ଆରମ୍ଭେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।
ବ୍ୟାସନନ୍ଦନ-ମୁଖୁଁ ଶୁଣି । ନିର୍ମଳ ଭାଗବତ-ବାଣୀ ।
ସାଧୁସଙ୍ଗମେ ଗଙ୍ଗାଜଳରେ । ଶୁକରରଣ ଧରି କରେ ।
ଆନନ୍ଦେ କର ଅଶ୍ରୁପାତ । ବୋଇଲେ ଅଇମନୁଷ୍ୟସୁତ ।
ତୋ ମୁନି ନମେ ତୋ ପଦରେ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଏ ସଂସାରେ ।
କହ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଗୁଣମାନ । ପୁଣ କ କଲେ ଭଗବାନ ।

ଶ୍ରୀ ବାଦରାୟଣିରୁବାଚ

କହନ୍ତି ବ୍ୟାସଙ୍କ ତନୁଜ । ଶୁଣ ପରୀକ୍ଷ ମହାରାଜ ।
ଦେବଙ୍କ ବ୍ୟାକୁଳେ ମୁରାରି । ଅଂଶେ ମନୁଷ୍ୟଦେହ ଧରି ।
ଦୁର୍ଜନ ଦୁଷ୍ଟଗଣ ମାରି । ଅବନୀଭାର ହେଲେ ହରି ।
ଲାବଣ୍ୟରୂପେ ଜନମୋହ । ପ୍ରାଣିନସ୍ତନେ ସୁଖ ଦେଇ ।
ସେ ରୂପ କର ଅନୁର୍ଦ୍ଧାନ । ହରଲେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ମନ ।
କୃଷ୍ଣ କୋମଳ ମୃଦୁବାଣୀ । ଯେ ଅବା କର୍ଣ୍ଣେ ଥିଲେ ଶୁଣି ।
ତେଣେ ତାହାଙ୍କ ଚତ୍ତ ହରି । ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ମୁରାରି ।
କୃଷ୍ଣର ପାଦପଦ୍ମ ଚାରୁ । ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଥର ଗମନ ।
ଯେ ଅବା ଦେଖିଥିଲେ ଜନ । ସେ ପାଦପଦ୍ମେ ଦେଇ ମନ ।
ସେ ରୂପେ ତାଙ୍କ ମନ ହର । ନଜଇ ବନେ ବଜେ କର ।
କୁରୁ-ପାଣ୍ଡବ ମଧ୍ୟେ ହର । ମାୟା କଜଳେ ଭେଦ କର ।
କପଟପାଶା ବନବାସ । ଅକର୍ସି ଦ୍ରୌପଦୀର କେଶ ।

ଙ୍କମକୁ ବଷଲଭୁ ଦେଇ । ଜଉର ଘରେ ଅଗ୍ନି ଦାହ ।
ଏ ଅଦ ଯେତେ କଷ୍ଟମାନ । ପାଣ୍ଡବେ ଦେଲ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ସେ ଅପମାନେ ମାନ ବହ୍ନ । ସଙ୍ଗତେ ଘେନ ପାଞ୍ଚଭାଇ ।
ଜମିତ୍ କର ଡାକୁ ହର । ଅନେକ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ମାର ।
ଭଗ୍ନ ଜବାର ଭଗବାନ । ଅନ୍ତେ ଚଇଲେ ଜଜ୍ଞସ୍ଥାନ ।

ପଶ୍ଚିମଦୁବାଚ

ଅଖଣ୍ଡ ଜଜବଣ-କୋପେ । ଜଯାଁ ହଉଲେ ବ୍ରହ୍ମଶାପେ ।
ଯାହାର ମାୟା ଯୋଗବଳେ । ଈଶର ଖେଳେ ମଣ୍ଡଳେ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମଶାପ ନରହଇ । ହେଳେ ପାରଇ ଅନ କର ।
ସଙ୍ଗ ସମ୍ପଦ ଜଜପୁତ୍ର । ମାୟାର ବଳେ ତା ସଂହର ।
କଇ-ଇଆଦ୍ ଜଜବଣେ । ସଂହାର ବଞ୍ଚାମିଲେ ଶେଷେ ।
ଅନଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଜାତ ହୋଇ । ଯେଣେ ଇରଇ ବନ ଦହ ।
ଯେ ଯଦୁବଣ ମଣ୍ଡଳେ । କ୍ଷୟ୍ ନୁହନ୍ତ ଉପୁଜଲେ ।
ସେବନ୍ତ ଗୁରୁ-ବପ୍ରପାଦେ । ଭେଦ ନୁହନ୍ତ ବେଦବାଦେ ।
ଜଯାଁ ଗୋବନ ସଂହାରଲେ । ଜଜଭୁବନେ ବଜେ କଲେ ।
କୃଷ୍ଣର ଯଶ ଗୁଣ ଯେତେ । ସଂସାରେ ଶୁଣି ଏକଚତ୍ତେ ।
ପାପୀ ତରନ୍ତ ତମ ଘୋର । ଏମନ୍ତ ମହମା ଯାହାର ।
ତ୍ତେ ମୁନ କହ୍ନ ତୋଷମନେ । ଏମନ୍ତେ ଗଜାର ବରନେ ।

ଶୁକ ଉବାଚ

ବୋଲନ୍ତ ବେଦବ୍ୟାସ ସୁତ । ଶୁଣ ହେ କୃଷ୍ଣର ଚରିତ ।
ଜନମୋହନ ମାୟାଧର । ପ୍ରକାଶି ମାୟା କଳେବର ।
ନାନା ବଚଣ କର୍ମ କର । କଲେ ଜଜବଣ ମାର ।
କାହାର ସାଧ ଏ ବେଭାର । ଶୁଣ ସୁମନେ ନୃପବର ।
କଇ-କଲୁଷ ନବାରଣ ସଂସାରେ ପ୍ରାପି ଯଶ ଗୁଣ ।
ଏବେ ଗୋବନ କଲେ ଯେତେ । କହିବା ଶୁଣ ଏକ ଚତ୍ତେ ।
ଯାଦବବଳ ନାଶ ଅର୍ଥେ । ଗୋବନ ବଶ୍ୱରଲେ ଚିତ୍ତେ ।
ବପ୍ରେ ଯେ ଥଲେ ଜଜଦେଶେ । କୃଷ୍ଣର ଦର୍ଶନ-ଲାଲସେ ।
ବଣ୍ଟାମିତ୍ରଙ୍କ ଅଗ କର । ଶ୍ରୀ ବାମଦେବ ବ୍ରହ୍ମଗ୍ଭ ।
ଭୃଗୁ ଅଙ୍ଗିର ଯେ ଦୁବାସ । ବଶିଷ୍ଠ ନାରଦ ବଣେପ ।
ମିଳଲେ ପିଣ୍ଡାରକ ତୀର୍ଥେ । ଶ୍ରମେ ଗ୍ଲଜନ୍ତ ବନପଥେ ।
ଏମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣର କୁମରେ । ଅନନ୍ତେ ସମୁଦ୍ରର ତୀରେ ।
ସକଳେ ଏକସ୍ଥାନେ ମିଳ । ରଙ୍ଗେ କରନ୍ତ ନାନାକେଳ ।

ଶାମ୍ବକୁ ନାଗ୍ରବେଶ କର । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାରେ ଭର ।
ପ୍ରସବଗର୍ଭ ପ୍ରାପ୍ତ କର । ଉଦରେ ଲୋହପାଣ୍ଡ ଭର ।
ଗଲଇ ଚରଣ ମନ୍ତ୍ରରେ । ଶ୍ରମେ ଘର୍ମିତ କଲେବରେ ।
ମୁନଙ୍କି ଦେଖି ଲାଜପାଇ । ଅଗ୍ରରେ ଅଧୋମୁଖ ହୋଇ ।
ରହିଲା ଲତା-ଅରଣ୍ୟରେ । ଏମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣର କୁମରେ ।
ମୁନଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ଧୀରେ । କରଯୁଗଳ ଦେଇ ଶିରେ ।
କୋମଳ ମଧୁର ବଚନେ । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ବସ୍ତ୍ରଜନେ ।
ଯାଦବକୁଣ ନାଶ୍ରି ଏହୁ । ଅନେକ ଦନ ଗର୍ଭି ବହୁ ।
ପ୍ରସବ ନୋହେ କ କାରଣେ । କହିଲୁଁ ତୁମ୍ଭର ଚରଣେ ।
ଲାଜେ ନ ରହେ ତୁମ୍ଭ ଅଗେ । ଚଲ ନ ପାରେ ଶ୍ରମଭାଗେ ।
ତୁମ୍ଭେ ସବଜ୍ଞଜନ ସାର । କ ଅଛୁ ଗର୍ଭିରେ ଏହାର ।
ପୁଣି ଦୁହିତା କବା ଜାତ । ମାପ୍ତା ନ କର କହ ସତ ।
ଶୁଣିଣ ତାଙ୍କର ବଚନ । କୋପେ ବୋଇଲେ ମୁନଜନ ।
ଏ ନାଗ୍ର ଗର୍ଭିବାସ ବାଣୀ । ଅମ୍ଭେ ଜାଣିଲୁଁ ପରମାଣି ।
ଏହାର ଗର୍ଭେ ଅଛୁ ବାଳ । କୃଷ୍ଣର ଲୋହର ମୁଷଳ ।
ଅଜ ଏ ଗର୍ଭି ପ୍ରସବବ । ତୁମ୍ଭର ବଂଶ ବନାଶିବ ।
କୁଳସମୂଳେ କର ନାଶ । ଭୂମିରେ ଯେତେ ଯଦୁବଂଶ ।
ଏମନ୍ତ କହ ଗଲେ ମୁନ । କୃଷ୍ଣକୁମରେ ତାହା ଶୁଣି ।
କଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ଯେଉଁ ମୁଣ୍ଡେ । ଶାମ୍ବକୁ ଘେନ ଗଜବାଣ୍ଡେ ।
ତକ୍ଷଣେ ଲୋହପାଣ୍ଡ ଫେଇ । ପେଟ ଖୋଳନ୍ତ ହସ୍ତ ଦେଇ ।
କର୍କଶ ପିଙ୍ଗଳ ପିଚ୍ଛଳ । ଦେଖିଲେ ଲୋହର ମୁଷଳ ।
ଗର୍ଭ ପଡ଼ିଲା ବଜ୍ରପ୍ରାପ୍ତେ । ଦେଖି କମ୍ପିଲେ ମହାରପ୍ତେ ।
ଲୋହମୁଷଳ ଡେଙ୍ଗରେ । ତକ୍ଷୁ ଝଲକେ ଜଜ୍ଜକରେ ।
ବୋଲନ୍ତ କଲୁଁ ମନକର୍ମ । କବା ବୋଇବେ କୃଷ୍ଣ ଗମ ।
ଏମନ୍ତେ ଗୋବନର ସୁତେ । ଲୋହମୁଷଳ ଘେନ ହସ୍ତେ ।
ଉଗ୍ରସେନର ସଭାତଳେ । ନିଇଲେ ଦୁଦପ୍ତ ଚଞ୍ଚଳେ ।
ଲୋହମୁଷଳ ତଳେ ଥୋଇ । କହନ୍ତ ସଭାମୁଖ ଚାହିଁ ।
ଅମ୍ଭେ ଯେ କ୍ରୀଡ଼ା କଉଛୁକେ । ଖେଳନ୍ତେ ଜାର୍ଥ ପିଣ୍ଡାରକେ ।
ଶାମ୍ବକୁ ନାଗ୍ରବେଶ କର । ଉଦରେ ଲୋହପାଣ୍ଡ ଭର ।
ମୁନଙ୍କି ପଚ୍ଚାରଲୁଁ ତାବେ । ଏ ଗର୍ଭି-ପ୍ରସବ-ପ୍ରସ୍ତାବେ ।
ଶୁଣି କୋପିଲେ ମୁନ ଭ୍ରମେ । ବନ-ଗହନ-ପଥଶ୍ରମେ ।
ବୋଇଲେ ଗର୍ଭେ ଅଛୁ ବାଳ । କୃଷ୍ଣର ଲୋହର ମୁଷଳ ।
ଭୂମିରେ ଯଦୁବଂଶ ଯେତେ । ଏ ଲୋହେ ମରବେ ସମସ୍ତେ ।
ନାଶ କରବ ସଦୁକୁଳ । ଏ ଜାତ ଲୋହର ମୁଷଳ ।

ତତ୍କ୍ଷଣେ ଗର୍ଜି ଫେଇ ଦେଖି । ରମ୍ଭେ ବୁଜଇଁ ଅମ୍ଭେ ଅଖି ।
ଏମନ୍ତେ କହ ସଭାମଧ୍ୟେ । ଭୂମରେ ବସିଲେ ବଷାଦେ ।
ଶୁଣି ସକଳ ପୁରଜନେ । କହନ୍ତି ଦୁଃଖିତବଦନେ ।
ଜଣୁର ବଭ୍ର-କୋପାନଳ । ଦହଇ ଭୁବନମଣ୍ଡଳ ।
କେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ । ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ବାସୁଦେବ ।
ଶୁଣି ବଷାଦ ସଜ୍ଜନ । ବଦନୁ ନ ସ୍ଫୁରେ ବଚନ ।
ତା ଦେଖି ରଜା ଉଗ୍ରସେନ । ଭ୍ରମକୁ ବୋଲଇ ବଚନ ।
ଏ ଲୋହ ଗିରଶିଖେ ନେଇ । ଘସ ସମୁଦ୍ରଜଳ ଦେଇ ।
ବଶେଷ କର ଲୋହ ଘସ । ଯେମନ୍ତ ନ ରହଇ ଶେଷ ।
ତତ୍କ୍ଷଣେ ରଜା ଆଜ୍ଞା ପାଇ । ମୁଷଳ ସେନ ବେଗେ ଯାଇ ।
ପଙ୍କତେ ସମୁଦ୍ରର ଜଳେ । ଲୌହ ଘଷିଲେ ଭୁଜବଳେ ।
ଘସନ୍ତେ ଲୋହଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ । ପଡ଼ନ୍ତ ସମୁଦ୍ରରେ ଯାଇଁ ।
ଅନେକ ଦନ ଘସି ଶେଷେ । ଅଳପ ରହେ ଅବଶେଷେ ।
ଅଙ୍ଗୁଳ ଛୁଡ଼େ ପରଷଣେ । ଜଣୁର ଜଃଶେଷ କରଣେ ।
ଲୋହ ପଡ଼ନ୍ତେ ଘୋର ପାଣି । ଅହାର ଘାସ୍ଟ ତାହା ମଣି ।
ମୀନ ଗିଳଲା ଅତ ବେଗେ । ସେ ମୀନ ମତ୍ସ୍ୟଗଣ ସଙ୍ଗେ ।
ଚରନ୍ତେ ସମୁଦ୍ରର କୂଳେ । ଜାଲେ ପଡ଼ିଲା ଗବିକାଳେ ।
ଧୀବର ନେଇ ମୀନ ଏକା । ଜଗ ଶବରେ ଦେଲା ଦେଖା ।
ମୀନ କାଟନ୍ତେ ତାର ପରେ । ଲୋହ ଦେଖିଲା ତା ଉଦରେ ।
କର୍କଶ ପିଙ୍ଗଳ ପ୍ରଚଣ୍ଡ । ଜଳଇ ଯେହ୍ନେ ମାରତଣ୍ଡ ।
ଦେଖି ଶବର ଡୋପ ହୋଇ । ନାଗର କଲା ତାହା ନେଇ ।
ବାଶର ମୂଳେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଫଳ । ତେଜେ କ ଜଳଇ ଅନଳ ।
ଯେ ଲୋହଚୂର୍ଣ୍ଣ ପଡ଼ିଥିଲା । ସମୁଦ୍ରଜଳରେ ରାସିଲା ।
ତାରେ ଲାଗନ୍ତେ ଲୋହଚୂର୍ଣ୍ଣ । ଜନ୍ମିଲା ଏରକାର ବନ ।
ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବିଶିର ସେ ସ୍ୱଭାବେ । ଯେଣେ ଯାଦବେ ନାଶ ଯିବେ ।
ଯେ କାଳରୂପୀ ଭଗବାନ । ଜାଣଇ ସକଳ ବଧାନ ।
ଖେଳଇ ମାସ୍ୟାମସ୍ୟକଲ୍ପେ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଡରେ ବ୍ରହ୍ମଶାପେ ।
କୁଳ ବନାଶ ହେଉ କର । ଅବଜ୍ଞାଭଗ ହେଲେ ହର ।
ନଜ୍ଞରୁବନେ ଅବଧାନ । ନର୍ଲେପ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ବୋଲଇ ବପ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ । ଶ୍ରୀ ଏକାଦଶେ ଭାଗବତ ।
ଜାଇଗଞ୍ଜାରେ ରଜା ଅଗେ । ଶୁକ କହିଲେ ବ୍ରହ୍ମଜଗେ ।
ସଂସାର-ତାରଣ ଏ ବାଣୀ । ମୁଜନେ ଉର ଏହା ଶୁଣି ।

ଇତ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ବପ୍ରଶାପକଥନଂ
ନାମ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

(୪)

ବସୁଦେବଙ୍କ ଘରେ ନାରଦଙ୍କ ପ୍ରବେଶ (Sk. XI, Ch. II).

ଶ୍ରୀ ଶୁକ ଉବାଚ

ଶୁଣ ପରୀକ୍ଷ ମନସ୍ଥିରେ । ଅଦ୍ଭୁତ ଦ୍ୱାରକା ନଗରେ ।
ଗୋବନ ଭୁଜଦଣ୍ଡବଳେ । ଯାଦବେ ଥାନ୍ତି ସୁଖଭୋଳେ ।
ବାସବଆଦ ଦେବଗଣେ । ଯହିଁ ସେବନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ଯହିଁ ନାରଦ ଥାନ୍ତି ନତ । କୃଷ୍ଣମହିମା ଭାବ ଚନ୍ତି ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ଧର । କେ କୃଷ୍ଣଭାବ ପରହର ।
ଇବ ବରଞ୍ଚ ଯାର ନତ୍ୟେ । ପାଦ ସେବନ୍ତି ହୃଦଗତେ ।
ନାରଦମୁନ ଦନକରେ । ମିଳଲେ ବସୁଦେବ-ଘରେ ।
ନାରଦ-ଆଗମନ-ଭାବ । ଦେଖି ମିଳଲେ ବସୁଦେବ ।
ପରଖିଳେ ପାଦ ଧୋଇ । ଆସନେ ବସାଇଲେ ନେଇ ।
ଚରଣେ କର ନମସ୍କାର । ଭାବେ ବୋଇଲେ ଯଦୁବୀର ।

ବସୁଦେବ ଉବାଚ

ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ଆଜ ମୋର । ଦେଖିଲ ଚରଣ ତୁମ୍ଭର ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଲୋକପରମ୍ପାଣେ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଭ୍ରମ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ପିତା-ମାତାଙ୍କ ଆଗମନ । ପୁତ୍ରଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ଯେସନ ।
ବସ୍ତୁରକତ ଜନ ଦେଖି । ନର୍ମଳ ହୁଏ ଚର୍ମଆଖି ।
ଜନ୍ତୁଙ୍କ ଦେବଙ୍କ ଚରତ । ସାଧରୁ ଦୁଃଖସୁଖ ଅର୍ଥ ।
ସେ ଦେବଚରତ-ପ୍ରସାଦ । ସାଧୁଙ୍କ ନ କରେ ବଷାଦ ।
ଯେଣୁ ଇକତଜନ ନତ୍ୟେ । ଭାବେ ଭଜନ୍ତି ପ୍ରାଣୀହତେ ।
ମନୁଷ୍ୟେ ସୁଖରୋଗ ଚନ୍ତି । ନାନାଦ ଦେବତା ପୂଜନ୍ତି ।
ଦେବେ ତାହାଙ୍କ ଉପକାରେ । ଭଜନ୍ତି ଇଚ୍ଛି ଅନୁସାରେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ଦେବେ ଶ୍ରସ୍ତାରତ । ବସନ୍ତି କର୍ମର ଅସ୍ତ୍ରତ ।
ତେଣୁ ସେ କର୍ମ ଅନୁସାରେ । ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ତୋଷୁଥାନ୍ତି ବରେ ।
ଫଲଇ କର୍ମ ଅନୁମତେ । ପ୍ରାଣୀ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ।
ବସ୍ତୁ-ଇକତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର । ଜଗତେ ନାହିଁ ଆମ୍ଭ ପର ।
ଦସ୍ତ୍ୱା କରନ୍ତି ସଙ୍କଲ୍ପେକେ । ଦନ ହରନ୍ତି ଦୁଃଖ ସୁଖେ ।
ଆଜ ମୁଁ ଦେଖି ତୁମ୍ଭ ପାଦ । ଲଇଲ ସକଳ ସମ୍ପଦ ।
ତଥାପି ବୈଷ୍ଣବର ଧର୍ମ । ବସ୍ତୁ ଅର୍ପିତ ଯେତେ କର୍ମ ।
ଏହା ଶୁଣିବ ଇଚ୍ଛା ମୋର । ପୁଚ୍ଛଇଁ କହ ଧର୍ମସାର ।
ଯାହାର କଥନ ଶ୍ରବଣ । ଜନ୍ମ-ମରଣ-ନବାରଣ ।
ପୂର୍ବେ ମୁଁ ତପ ଯୋଗବଳେ । ସେବଇ ବସ୍ତୁ-ପାଦତଳେ ।

ବଷ୍ଣୁ ଯାଚିଲେ ମୋତେ ବର । ମୋର ଅଦୃଷ୍ଟ ବଳୀଷ୍ଠ ।
ମୋକ୍ଷ ନ ମାଗି ପୁତ୍ର-ଅଶେ । ପଡ଼ିଲି ମୋହଜଡ଼ପାଶେ ।
ଏବେ ଉପାସ୍ କୁମ୍ଭେ କର । ଯେମନ୍ତେ ଦୁଃଖ ଭ୍ରମ ମୋର ।
ବସୁଦେବର ବାକ୍ୟ ଶୁଣି । ମନଆନନ୍ଦେ ବ୍ରହ୍ମମୁନି ।

(୨)

ଜନ୍ମ ଓ ନବ ବ୍ରତ-ସଂବାଦ (Sk. XI, Ch. II).

ନାରଦ ଉବାଚ

ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଯଦୁବୀର । ଧନ୍ୟ ଏ ବଚନ ତୋହର ।
ତୋ ଚତ୍ତ ଭାଗବତଧର୍ମେ । କଲୁଲ ପୂଜ ପୁଣ୍ୟ-କର୍ମେ ।
ଶୁଣ ଏ ଧର୍ମର ମହିମା । କେ କହିପାରେ ଗୁଣସୀମା ।
ଯେବେ ଶ୍ରବଣେ ଏହା ଶୁଣି । ମନ ବଚନେ ପରମାଣି ।
ଯଦ୍ୟପି ଗୁରୁ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ରୋହୀ । ତହିଁ ପଚଡ ଯେବେ ହୋଇ ।
ତାର ଶ୍ରବଣେ ଯେବେ ପଶେ । ସଜ୍ଜ କଲୁଷ ଦେହିଁ ନାଶେ ।
ଧନ୍ୟ ଯାଦବ ତୋ ଜୀବନ । କୃଷ୍ଣରେ ଜବେଶିଲୁ ମନ ।
କୃଷ୍ଣର ଶ୍ରବଣ କୀର୍ତ୍ତନ । ଅଶେଷ ଦୁରତ ଦହନ ।
କହିବା ଶୁଣ ସାବଧାନେ । ଯେ ଇତିହାସ ପୁରାତନେ ।
ପୂର୍ବେ ହୋ ବଦେହମଣ୍ଡଳେ । ନିମିରାଜାର ଯଜ୍ଞକାଳେ ।
ଦବ୍ୟ ପୁରୁଷ ନବଋଷି । ମିଳିଲେ ଯଜ୍ଞଶାଳେ ଅସି ।
ସେ ନବଋଷି ମହାଜନ । ଶୁଣ ହୋ ତାହାଙ୍କ ବଖାନ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ଶଙ୍କାରୁ ସମ୍ଭବ । ଯେ ମନୁ ନାମ ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ।
ତାର ତନୟ ପ୍ରିୟବ୍ରତ । ସୁଗୁଣ ସାଧୁ ଶୁଚମନ୍ତ ।
ପ୍ରିୟବ୍ରତର ପୁତ୍ର ଦୁଇ । ଅଗ୍ନିଧ୍ର ଅଗ୍ନିବାହୁ ହୋଇ ।
ଅଗ୍ନିଧ୍ର ସୁତ ନାଭି ନାମ । ସୁନ୍ଦର ସଜ୍ଜଗୁଣଧାମ ।
ଋଷଭ ତାହାର କୁମର । ସେ ବଷ୍ଣୁ ଅଂଶେ ଅବତାର ।
ତାର ମହିମା ଗୁଣ ଯେତେ । ଅନ୍ୟ କେ କରବ ଜଗତେ ।
ଅଶେଷ ମହିମା ତାହାର । ଭରତ ତାହାର କୁମର ।
ଶତେକ ପୁତ୍ରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ସେହ । ତା ପରେ ଜନଶତ ଭାଇ ।
ସକଳେ ବେଦବଦ୍ୟ ଶୂର । ସବଜ୍ଞ ପୁଣ୍ୟ କଲେବର ।
ଭରତ ଥାଇ ପୁଣ୍ୟକାମେ । ଭାରତଭୂମି ଯାର ନାମେ ।
ଭବନେ ଗଜଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜି । ବନେ ପଶିଲା ଗଜ୍ୟ ତେଜି ।
ତପେ ତୋଷିଲା ଭାବଗ୍ରାହୀ । ଜାତସ୍ମର ସେ ଜାତ ହୋଇ ।
ଏମନ୍ତେ ତନ ଜନ୍ମ ଅନ୍ତେ । ପଶିଲା କୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମେ ।
ଅଶେଷ ଦୁଃଖ ନାଶ ଗଲା । ଜନ୍ମ ମରଣ ପାସୋରିଲା ।

ଅଉ ଯେ ଜନଶତ ରାଇ । ତାଙ୍କ ମହିମା ଶୁଣ ଭାଇ ।
ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ନବ ସୁତ । ସାଧୁ ସୁଗୁଣ ଶୁଚମନ୍ତ ।
ହୋଇଲେ ନବଦ୍ୱୀପେ ରାଜା । ସୁଖେ ପାଇଲେ ଜନ ପ୍ରଜା ।
ଏକ ଅଧିକ ଅଶୀ ସୁତେ । ବେଦ ଅଭ୍ୟାସି ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ।
ତପେ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ନାରସ୍ପର୍ଶ । ଜଗତେ ହୋଇଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଶେଷେ ଯେ ନବ ସୁତେ ଥିଲେ । ଅର୍ଦ୍ଧ ଯୋଗ ଅଭ୍ୟାସିଲେ ।
ସେ ଅଧିଜାମା ସାଧୁ ଧୀର । ଜଟା ବଳୁତ ଦଗମ୍ବର ।
ନିତ୍ୟ ଅରୁପକ୍ଷ ସମ୍ନ । ଶୁଣ ହୋ ତାହାଙ୍କର ନାମ ।
ସେ ଜବ ହବ ଅନ୍ତରକ୍ଷ । ଏ ତନ ଜାମା ଆନେ ଦକ୍ଷ ।
ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ସୁପିସ୍ପଲାସ୍ୱନ । ପଣ୍ଡରେ ଆବର୍ହୋଣ୍ଡ ନାମ ।
ଦ୍ରବଡ଼ ଚମସ ଏ ଦୁଇ । କରଭାଜନ ନବରାଇ ।
ତାହାଙ୍କ ମନ କୃଷ୍ଣଦେହେ । କପଟେ ଥାଉ ଏକସ୍ନେହେ ।
ଦେଖନ୍ତ ସଜଜୀବ ଦେହେ । ଏକା ଗୋବନ୍ଦ ଭଲ ନୁହେ ।
ହୋଇଣ ଅବ୍ୟାହତ ଗତି । ଏମନ୍ତେ ନବଦ୍ୱୀପେ ଥାନ୍ତି ।
ସିଦ୍ଧ ଗନ୍ଧବ୍ୱ ସୁରମେଳେ । ଯକ୍ଷ ରକ୍ଷସ ରସାତଳେ ।
ଏ ଆଦ୍ୟ ନାନା ଦେଶ ପୁରେ । ଭ୍ରମନ୍ତ ନବ ସହୋଦରେ ।
ଶିବ ସୁରଭୁଲୋକେ ଥାନ୍ତ । ବ୍ରାହ୍ମଣ-ଭୁବନେ ପଶନ୍ତ ।
ଯଜ୍ଞଶାଳକୁ ଅଗମନ । କରନ୍ତେ ନବ ମୁନିଗଣ ।
ସମ୍ଭମେ ଡେଇଁଣ ଆସନ । ଉଭା ହୋଇଲ ଯଜ୍ଞମାନ ।
ଦେଖିଲ ଦବ୍ୟ ଡେଲୋମପ୍ତେ । ରବ ଶଶାଙ୍କ ସମ ନୁହେ ।
ଅଗ୍ନି ଯେ କୁଣ୍ଡମଧ୍ୟେ ଥିଲ । ବପ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଉଠିଲ ।
ଆନନ୍ଦମନେ ନୃପବର । ପଡ଼ିଲ ମୁନଙ୍କ ପାୟର ।
ପ୍ରଣାମ କରି ତାଙ୍କ ପାଦେ । ଆସନେ ବସାଇ ଆନନ୍ଦେ ।

ନମିରୁବାଚ

କରପୁଗଳ ଶିରେ ଦେଇ । ବୋଲନ୍ତ ନସ୍ତରଳ ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭ ଚରଣଯୁଗ ଦେଖି । ନର୍ମଳ କଲ ଚର୍ମ ଅଖି ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ନବ ବପ୍ରବର । ନଷ୍ଟେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅନୁଚର ।
ସଂସାରେ ତୁମ୍ଭର ଭ୍ରମଣ । ଅଶେଷ ଜନ ପରିତ୍ରାଣ ।
ଏ ଯେ ମନୁଷ୍ୟ-କଳେବର । ଦୁଲର୍ ଷଣିକ ରଙ୍ଗର ।
ତଥାପି ମନୁଷ୍ୟ-ଶରୀରେ । ଯେ ରଜେ ଗୋବନ୍ଦ-ପାୟରେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ରଳନ୍ତ ଯେ ପ୍ରାଣୀ । ତରନ୍ତ ଭବତରଙ୍ଗିଣୀ ।
କ୍ଷଣେ ନମେଷେ ଲବେ ଲେଣେ । ଯେବେ ସେ ସାଧୁଜନପାଶେ ।
ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତଇ ବଶ୍ୱରାବ । ତାହାକୁ ବୋଲ ନସ୍ତଳର ।

ସେ ଲାର ଭୁମ୍ଭର ବଚନ । ମୁଁ ଯେବେ ଶୁଣି ତା ଭାଳନ ।
ଯେ ଧର୍ମ ଅଚରଲେ ପ୍ରାଣୀ । ନଷ୍ଟେ ଲଭନ୍ତ ଚକ୍ରପାଣି ।
ସେ ହର ତାଙ୍କ ବଶେ ଥାଇ । ଏ ମାୟା ତାଙ୍କୁ ନ ଲଗଇ ।
ଏମନ୍ତେ ଜନି-ବାକ୍ୟ ଶୁଣି । ବୋଲନ୍ତ ନବ ମହାମୁନ ।
ଶୁଣ ହେ ରଜା ଏକଚିତ୍ତେ । ଯାହା କହିବୁଁ ଭାଗବତେ ।

କବରୁବାଚ

କବ ବୋଲନ୍ତ ଗପ୍ତେ ଶୁଣ । ଯେ ଧର୍ମେ ଚିତ୍ତ ମୋ ନଗୁଁଣ ।
ନାନାପ୍ରକାରେ ହରଯାଦେ । ଯାହାର ଚିତ୍ତ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ଭଳଇ ଜାଣି ବଷ୍ଣୁମାୟା । ସେ ହର ତାଲୁ କରେ ଦୟା ।
ବଷ୍ଣୁର ଅରପ୍ତ-ଚରଣ । ମଙ୍ଗଳ କୁଶଳ କଲ୍ୟାଣ ।
ଅଶେଷ ଦୁଃଖ ନାଶ କରେ । ନତ୍ୟେ ଯେ ବଷ୍ଣୁନାମ ଧରେ ।
ଦେହ ସଖଦ ଦାର ସୁତ ଏଥେଁ ମୋହତ ଯାର ଚିତ୍ତ ।
କାମସଂକଲ୍ପ ଦନେ ଦନେ । ବଢ଼ଇ ବଷୟ ଚିନ୍ତନେ ।
ମାୟାରେ ମନ ଅଗୋଚର । ଭ୍ରମଇ ଅଶେଷ ପ୍ରକାର ।
ବଷ୍ଣୁର ଅରପ୍ତ-ଚରଣ । ଅଶେଷ ମଙ୍ଗଳ-କାରଣ ।
ହରଚରଣ-ସେବାଅର୍ଥେ । ଯେବା ଉପାୟ ବେଦପଥେ ।
ଭାବ ଅଭାବ ମନେ ଗୁଣି । ମୂର୍ଖେ ଚରନ୍ତ ତାହା ଶୁଣି ।
ଏ ଭାଗବତ-ଧର୍ମସାର । ଏ ଧର୍ମେ ଲଭ ଚକ୍ରଧର ।
ଏଣେ ଯେ ଚନ୍ତେ କୃଷ୍ଣପାଦ । ତାହାଙ୍କୁ ନ ପଡ଼େ ପ୍ରମାଦ ।
ଦୁଦେ ଗୋବନ ପାଦ ଧାପ୍ତି । ନପ୍ତନ ବୁଜ ଯେବେ ଧାଇଁ ।
ପଥ ନ ଜାଣି ଯେବେ ଦୁଡ଼େ । ସେ ପ୍ରାଣୀ କେବେହେଁ ନ ପଡ଼େ ।
ବେଦ ବଚନ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର । ଏ ବେନ ବପ୍ରଙ୍କର ନେତ୍ର ।
ଏକ ନ ଶୁଣେ କଣା ହୋଇ । ଦୁଇ ଅଭାବେ ଅଳ୍ପ ସେହ୍ନ ।
ଏମନ୍ତ ବପ୍ର ଯେବେ ଚିନ୍ତେ । ଦୃଢ଼େ ଭାବଇ ଦୁଦଗତେ ।
ତାହାର ଅମଙ୍ଗଳ ନାହିଁ । ସକଳ ପାପଁ ସେ ତରଇ ।
ଏ ଧର୍ମ ଭାଗବତ-ମତ । ଈଶ୍ୱର-ବଚନ-ନର୍ମିତ ।
ଏହା ଯେ ନ କରନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ । ଧର୍ମେ ସଂଶପ୍ତ ମନେ ଗୁଣି ।
ମନ ବଚନ ଦେହେ ଚିନ୍ତ । ଯେ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଅଚରନ୍ତ ।
ଜୀବର ସ୍ୱଧର୍ମ ଏ ଭାବ । ହର ଚରଣେ ସମର୍ପିବ ।
ଏ ଭାଗବତ-ଧର୍ମ-ଗୁଣ । ଈଶ୍ୱର-ବଚନ ପ୍ରମାଣ ।
ଏଣେ ସକଳ ଜ୍ଞାନ ପାଇ । ଅଜ୍ଞାନତମ କ୍ଷପ୍ତ ଯାଇ ।
ଶୁଣ ବଦେହ-ମଙ୍ଗଳତ । ଯେ ହର ଭାବ ନ ଜାଣନ୍ତ ।
ନାନାପ୍ରକାର ତପ କରେ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ସଂସାରୁ ନ ତରେ ।

ହର-ବମୁଖ ପ୍ରାଣୀ ଯେତେ । ସେ ଥାଏ ପଣ୍ଡଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ମୋହେ ବଷ୍ଣୁ-ମାୟା । ବପସ୍ୱରେ କଟେ ସ୍ନେହା ।
ଦେହକୁ ବସ୍ତୁ ଜ୍ଞାସ୍ ମଣି । କଇଣ୍ଠି ନିଏ ନ ପ୍ରମାଣି ।
ଭ୍ରମଇ ଶୋକ-ମୋହ-ପଥେ । ଅଜ୍ଞାନ-ଭ୍ରମ-ବୁଦ୍ଧି ଗସ୍ତେ ।
ତେଣୁ ସଂସାର-ମୋହେ ପଡ଼ି । ଦୁଃଖ-ସଙ୍କଟେ ଥାଏ ଜଡ଼ି ।
ଯାର ମାୟାରେ ଏତେ ଗତ । ଏ ଭାବ ବୁଝଜନେ ତତ୍ତ୍ୱ ।
କୃଷ୍ଣ ଭଜନ୍ତୁ ଏକମନେ । ନର୍ମଲ ଧର୍ମ-ଅମ୍ଳାଙ୍କନେ ।
ମନେ ଭାବନ୍ତୁ ଜ୍ଞାନଲାଭେ । ଯେସନେ ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ-ଭାବେ ।
ଜୀବ-ଅଜ୍ଞାନଭାବ ଦେଖ । ଦୁଃଖକୁ ମଣେ ମହାସୁଖ ।
ଯେସନେ ସ୍ୱପ୍ନ ମନୋରଥେ । ଭ୍ରମଇଁ ନଦ୍ରାର ଅସ୍ତେ ।
ମଣଇ ସତ୍ୟପ୍ରାପ୍ତି ତାହା । ନଦ୍ରାବୋଧନେ ସଙ୍ଗ ମାୟା ।
ଏ ମନ କୃଷ୍ଣପାଦେ ଦେଲେ । ଏ ମାୟା ନ ଲାଗଇ ଭଲେ ।
ଦୁର୍ଗମ ପଥ ଏ ଭଜନ । ଭସ୍ପି ଭାଳଲେ ଯୋଗୀଜନ ।
ଏବେ କହିବା ଶୁଣ ଗସ୍ତି । ଯେ ହର-ଭଜନ-ଉପାସ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣର ଜନ୍ମ-କର୍ମ ଯେତେ । ନାନା ଚରତ ଏ ଜଗତେ ।
ଶ୍ରବଣେ ସ୍ମରଣେ ମଙ୍ଗଳ । ତାରଇ ଭୁବନମଣ୍ଡଳ ।
ସେ ନାମଭାବେ ତତ୍ତ୍ୱ ଜତ । ଦୁଦରୁ ଲାଜ ଭସ୍ ଛତ ।
ଉଚ୍ଚେ ଡାକିବ ନାମ ଗୁଣ । ଶୁଭିବ ସକଳ ଶ୍ରବଣ ।
ଆନନ୍ଦେ ତୋଇ ବେନକର । କଣ୍ଠଗର୍ଜ୍ଜନ ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱର ।
ଉନ୍ମତ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତେ ନୃତ୍ୟ କରେ । ଲୋକ ବେତ୍ତାର ପରହରେ ।
ଗଗନ ପମୀରଣ କ୍ଷ୍ୟୋଭ । ଯେ ଅବା ସଜଳ ଧରଣୀ ।
ନଦୀ ସରତ ଡରୁଗଣ । ପଙ୍ଗତ ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ।
ଏ ସବୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶସ୍ତ୍ରର । ଜନୁଙ୍କ ବାହ୍ୟ ଅଭ୍ୟନ୍ତର ।
ନଷ୍ଟସ୍ ଜାଣି ଦୃଢ଼ଚତ୍ତେ । ପ୍ରଣାମ କରୁଥିବ ନତ୍ୟେ ।
ଅମୃତ ବନସ୍ ବଚନ । କହି ତୋଷିବ ପ୍ରାଣୀମନ ।
ଏ ଭାବେ ଲଭେ କୃଷ୍ଣପାଦ । ହରଇ ବପସ୍-ବଷାଦ ।
ଏ ଭବେ ପୁଙ୍କ ଉପଫଳେ । ଜନ୍ମଇ ଭାରତମଣ୍ଡଳେ ।
ନର୍ମଲ ଜ୍ଞାନ ଦୃଦଗତେ । ଯେବେ ଚନ୍ତଇ ଏକଚତ୍ତେ ।
ଦୁର୍ଲ୍ଭି କର୍ମ ଏ ବଚନ । ଯେ କରେ ଶ୍ରବଣ କୀର୍ତ୍ତନ ।
ଅନେକ ଜନ୍ମେ ଏହା ସାଧ୍ୟ । ଜଗମବାକ୍ୟ ଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ଶୁଣ ହୋ ରଜା ମନ ଦେଇ । ଉତ୍ତମ ଶିଷ୍ୟେ ଏହା କହି ।
ଭକତଯୋଗ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର । ଶ୍ରବଣ-କୀର୍ତ୍ତନ-ଗୋଚର ।
ଏଣେ ହୋ ଉତ୍ତଙ୍କନେ ଥିରେ । ବପସ୍-ରସ ନ ସୁମରେ ।
ବଢ଼ଇ ଦନେ ଦନେ ଜ୍ଞାନ । ଜନୁକୁ ଭୋଜନ ଯେସନ ।

ଅନ୍ନ-ଭୋଜନେ ପ୍ରତ୍ୟାସ । କ୍ଷୁଧା ପିପାସା ହୁଏ ନାଶ ।
ସନ୍ତୋଷେ ତୁଷ୍ଟି ପୁଷ୍ଟି ଲଭେ । ନିଦ୍ରା ଆନନ୍ଦ ସୁଖ ଲଭେ ।
କୃଷ୍ଣ ଭଜନ ଏହିମତେ । ଜ୍ଞାନୀ ସାଧନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ।
ଜନ୍ମଇ ବିଷୟ୍‌ବୈରାଗ୍ୟ । ମାୟାଜଡ଼ିତ ସୁଖ ତ୍ୟାଗ ।
ଅଜ୍ଞାନ ହରେ ଦ୍ରବ୍ୟଜ୍ଞାନେ । ଏ ଅନୁଭବ ଅଭ୍ୟାସନେ ।
ଆନନ୍ଦ-ରସ ପାଇ ନିତ । ଚିତ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ହୁଏ ଶାନ୍ତ ।
ଶାନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସୁଖଭରେ । ତୃଷ୍ଣାସ୍ତାପରୁ ନସ୍ତରେ ।
ଏମନ୍ତ କବର ବଚନ । ଶୁଣି ବଦେହ ତୋଷମନ ।
ସୁଖ ସଂକଳ୍ପେ କୃତକୃତ୍ୟ । କହଇ ବସ୍ତ ଜଗନ୍ନାଥ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ନବମିନବବ୍ରହ୍ମସଂବାଦେ
ନାମ ତ୍ରିଂଶତ୍ତୋଽଧ୍ୟାୟଃ

(10)

Sk. XI, Ch. III. (Same subject continued).

ଗଜୋବାଚ

ଏମନ୍ତେ ବଦେହ-ଗଜନ । ମନେ ବଶ୍ୱର ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ।
ଆନନ୍ଦେ ଶିରେ କର ଦେଇ । ବୋଲନ୍ତ ନସ୍ତରଇ ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭେ ନର୍ମଲ ମୁନିଗଣ । କହ ହେ ଉକତ-ଲକ୍ଷଣ ।
କରୁପେ ଭ୍ରମନ୍ତ ଜଗତେ । କୃଷ୍ଣଭଜନ ଅନୁମତେ ।
କବା କହନ୍ତ ବାକ୍ୟସାର । କ ଧର୍ମ କରନ୍ତ ଆଗ୍ରର ।
ତାହାଙ୍କୁ ଜାଣିମା କେମନ୍ତେ । କହ ସୁଦସ୍ତା ଯେବେ ମୋତେ ।

ହରରୁବାଚ

ହର ବୋଲନ୍ତ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ବଦେହ-ନୃପମଣି ।
କୃଷ୍ଣ-ଭଜନ ଏ ସଂସାରେ । ପ୍ରତରେ ବିବଧ ପ୍ରକାରେ ।
ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ପ୍ରାକୃତ । ଯାହାର ଲକ୍ଷଣ ଯେମନ୍ତ ।
ତାହା କହିବା ଶୁଣ ଏବେ । ଗଜନ ପଶ୍ଚରଲୁ ଯେବେ ।
ସକଳ ଦେହେ ନାରସ୍ପୃଶ । ବସନ୍ତ ଅନାଦ-କାରଣ ।
ସେ ନାରସ୍ପୃଶ ଦେହେ ଯେତେ । ବସନ୍ତ ଭାବ ଅନୁମତେ ।
ଏ ଭାବେ ଦୃଢ଼ ଯାର ମନ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ଉକତ ଉତ୍ତମ ।
ଜନ୍ମ-ମରଣେ ଯାର ମନ । ନ ମଣେ କ୍ରିୟା-ଅଭିମାନ ।
ସ୍ୱଜାତି, କୁଳ, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ । ଏ ଅହଙ୍କାରେ ନୋହେ ଛନ୍ନ ।
ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷଣ ତା ଜାଣି । ଉକତମଧ୍ୟେ ପରମାଣି ।
ଯାହାର ସୁତ, ବତ୍ତ ; ଦେହେ । ପରମ ଅସ୍ଥି ବୁଦ୍ଧି ହୁଏ ।

ସକଳ ଜୀବେ ସମ ବୁଦ୍ଧି । ଉତ୍ତମଭାବେ ଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
କେବେହେଁ ନୁହେ ଜ୍ଞାନଭ୍ରମ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ନାରାୟଣ ସମ ।
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣେ । ଚଲ୍ଲନ୍ତି ଯେ ହରି-ଚରଣେ ।
ଭବ ବରଞ୍ଚି ଯାର ପାଦେ । ଆନେ ଭଜନ୍ତି ଅପ୍ରମାଦେ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ପାଦ ନଭେଦ୍ୟ ଚିତ୍ତ । ଲବ ନିମିଷେ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ।
ମୁହନ୍ତି ମାୟାରେ ମୋହିତ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ମହାଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ।
ବସ୍ତୁ ଭକତେ ସେ ପ୍ରଧାନ । ତା ଦେଖି ବସ୍ତୁରନ୍ତି ଜନ ।
କୃଷ୍ଣର ପାଦ-ନଖପନ୍ତି । ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ ପ୍ରାପ୍ତି ଜ୍ୟୋତି ।
ସେ ଯାର ହୃଦରେ ପ୍ରକାଶେ । ଅଶେଷ ଘୋର ଦୁଃଖ ନାଶେ ।
ମଧ୍ୟମଭାବ ଏବେ ଶୁଣ । ଯେବେ ଅର୍ଚ୍ଚଇ ନାରାୟଣ ।
ହରର ପାଦେ ସେବା କରେ । ଭକ୍ତିସମ୍ପତ ବୁଦ୍ଧି ଧରେ ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଯେତେ ଜନ । ସମସ୍ତ ହୃଦେ ଭଗବାନ ।
ସତ ଅସତ କର୍ମ କରେ । ଏ ଭାବେ ହେଉ ନ ବଦ୍ଧରେ ।
ସ୍ନିଗ୍ଧ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରମାଣେ । ଅସତମର୍ଷ ବୋଲ ଜାଣେ ।
ସ୍ନପ୍ରଜ୍ଞାଭାବେ ଦୟା କରେ । ଅହଂ ପଣ୍ଡିତ ହେଉ ଧରେ ।
ଯେ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟ ଶବ୍ଦମିଶ୍ର । ଏ ସବୁ କୃଷ୍ଣ ଏ ସବଂଶ ।
ଏଣେ ନ ହୋଇ ଅହଂକାର୍ଯ୍ୟ । ମନରେ ଦୋଷ ଗୁଣ ଧର ।
ମାନ୍ୟ ନ ଧରେ ଗୁଣଦୋଷ । ଯେନ ଆପଣା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଂଶ ।
କର୍ମ କରଇ ବଧ୍ୟମତେ । ଫଳ-ଆକାଂକ୍ଷା କର ଚିତ୍ତେ ।
ପଢ଼େ କହଇ ଦୁଇମତ । ଆପଣା ନାହିଁ ସେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ।
ପ୍ରଶ୍ନ-ଗୁଣେ କରେ ଶମ । ଏଣୁ ସେ ବୋଲଇ ମଧ୍ୟମ ।
ପ୍ରାକୃତଭାବ ଏବେ ଶୁଣ । ଯେବେ ପୂଜଇ ନାରାୟଣ ।
କେବଳ ଲୌକିକର ମତେ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ ଥାଇ ଅନ୍ତର୍ଗତେ ।
ନ ସେବେ ବସ୍ତୁର ଭକତ । ଉତର ଦେଖେ ସଙ୍କତ ।
ମନରେ ଅହଂକାର ଉଏ ! ଦଣ୍ଡେ ବଦ୍ଧରେ ଭକ୍ତିକର ।
ଏହା ପ୍ରକୃତବୋଲ କହ୍ନ । ତଥାପି ଭକ୍ତ ସେ ବୋଲାଇ ।
ଏଣୁ ଯେ ଯେତେ ଭାବେ ଭଜେ । ହର ତା ହୃଦସ୍ଥ ନ ତେଜେ ।
ଚତ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ କ୍ଷଣମାତ୍ର । ହରଇ ଅଶେଷ ଦୁରତ ।
ସେ ହରପାଦ ହୃଦେ ଧର । ଭକତ ଦୁସ୍ତରୁ ବସ୍ତର ।
ଶୁଣ ବଦେହ-ମଣ୍ଡପତ । ବବଧ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ସ୍ତତ ।
ଏକାଦଶରେ କୃଷ୍ଣରସ । କହିଲା ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ବିବଧ-ବୈଷ୍ଣବକଥନଂ
ନାମ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ

(10)

Sk. XI, Ch. IV. (Same subject continued).

ନମିରୁବାଚ

ବୋଲନ୍ତ ନମି ପୁଣ୍ୟଦେହା । ଜଗନ୍ମୋହନା ବଶ୍ୱମାୟା ।
ଏରୂପେ ସଂସାରେ ପ୍ରଚରେ । ପ୍ରାଣୀ କେମନ୍ତେ ତହୁଁ ତରେ ।
ଗୋବନ୍ଦ-କଥା ସୁଧାପାନ । ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ କୁହେ ମନ ।
ବଶ୍ୱମାୟାରେ ମୁହିଁ ଭ୍ରମି । ଜନ୍ମ-ମରଣ-ପଥଶ୍ରମୀ ।
ତାପେ ତାପିତ ମୋର ଦେହ । ଅମୃତ-ପାନ ମୋତେ ଦଅ ।
ହର-କଥନେ ମୋତେ ରଖ । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ।

ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ଉବାଚ

ଶୁଣ ରଜନ ଶୁଦ୍ଧଚେତା । ଯେ ବଶ୍ୱ-ମାୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
କେ ଜାଣିପାରେ ତା ସଂସାରେ । ଶୁଣ କହୁବା ତୋ ଗୋଚରେ ।
ଅନାଦ ପୁରୁଷ ଅନନ୍ତ । ଯେମନ୍ତ ସୃଜଲ ଜଗତ ।
ନର୍ଲେପ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ମାୟାର ପରମକାରଣ ।
ସଂସାରେ କ୍ରୀଡ଼ା-ଇଚ୍ଛା କର । ତବେ ଈଶ୍ୱର-ରୂପ ଧର ।
ଈଶ୍ୱର-ଭେଜ ଅନ୍ତରାଳ । ତତ୍ଷଣେ ଉପୁଜଲା କାଳ ।
କାଲଶକ୍ତିରୁ ଅମ୍ବା ଜାତ । ସେ ନୁହେ ବଶ୍ୱ ମାୟାଗ୍ରସ୍ତ ।
ଅମ୍ବା ସମୀପେ ଅଜ୍ଞା କର । ଜୀବ ଉପୁଜେ ମାୟା ଧର ।
ସେ ଜୀବ ଈଶ୍ୱର-ଅଂଶ । ତ୍ରିଗୁଣ ମାୟାରେ ଜନ୍ମିତ ।
ଏ ଜୀବ ମାୟା ଦେହେ ଥାଇ । ପ୍ରକୃତିରୂପେ ସମ୍ଭବଇ ।
ସେ ପୁଣ ମାୟା ମୋହ ଅଦ । ଜଗତ-କାରଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ସେ ମାୟା ଜୀବକୁ ଅନାଇ । ଈଶ୍ୱରବଶେ ଖେଳଇ ପାଇ ।
ଯେସନେ ନାରବମ୍ଭ ଜଲେ । ରୂପ ପ୍ରକାଶେ ବାୟୁବଲେ ।
ସେରୂପ ବଶ୍ୱ ପୁରୁଷ । ଈଶ୍ୱର ମାୟାରେ ପ୍ରବେଶ ।
ତାହାର ମଧ୍ୟେ ଲଙ୍ଗରୂପେ । ଜୀବ ଭ୍ରମଇ ମାୟାକଲ୍ପେ ।
ଜୀବ ବଷୟ-ଭୋଗ ଅର୍ଥେ । ନାନା ପ୍ରପଞ୍ଚେ ଏ ଜଗତେ ।
ସୃଷ୍ଟି କରଇ ଭଗବାନ । ଯେ ମାୟା ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଧାନ ।
ପ୍ରବେଶ ହୁଏ ତାର ମଧ୍ୟେ । ବେଦ-ବଧାନ ଅନୁବାଦେ ।
ବସଇ ଜୀବର ସମୀପେ । ନର୍ଲେପ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀରୂପେ ।
ଜୀବକୁ ଭୁଞ୍ଜାଇ ଭୁଞ୍ଜଇ । ଅନ୍ତରେ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ଥାଇ ।
କରେ କରାଇ ସଜ କର୍ମ । ଯେ ବେଦ-ବଧି ବଳ ଧର୍ମ ।
ସଙ୍ଗ କୁହଇ କର୍ମଫଳେ । ନଳନାଦଳ ଯେହ୍ନେ ଜଳେ ।
ଜୀବ ଈଶ୍ୱରେ ବଣ ହୋଇ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଅର୍ଥେ ଭୋଗ ପାଇ ।
ଦେହକୁ କରେ ଅହଙ୍କାର । ବୋଲଇ ସଜକର୍ମ ମୋର ।

ଏଣୁ ଏ ଈଶ୍ୱର ଅଧୀନେ । ପଡ଼ଇ ଶଙ୍କର ବନ୍ଧନେ ।
ବୋଲଇ କରୁଅଛ ମୁହିଁ । ମୋଠାରୁ କର୍ତ୍ତା ଇନ୍ଦ୍ର ନାହିଁ ।
ଦେହ-ବନ୍ଧନେ ହୋଇ ଭ୍ରମ । କରଇ ନାନାମତେ କର୍ମ ।
ଦେହ-ବଯୋଗେ କର୍ମ ଘେନ । ଜନ୍ମ ଲଭଇ ନାନା ଯୋନ ।
ଅଶେଷ ଦେହ କର୍ମେ ଉଚ୍ଚେ । ଦୁର୍ଗମ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଭୁଞ୍ଜେ ।
ଯାବତ ମାୟା ନୁହେ ହତ । ତାବତ ଦୁଃଖ ସୁଖେ ଗସ୍ତ ।
ଭବ-ସଙ୍କଟେ ଏହିମତେ । ଭ୍ରମଇ ଦୁଃଖ-ସୁଖପଥେ ।
ଏ ବସ୍ତୁ ମାୟାର ବଧାନ । ଶୁଣ ହୋ ବଦେହ-ଗଜନ ।
ଯେ ଜଗତ୍କାର ଆଦିକନ୍ଦ । ଜର୍ଗୁଣ ଜତ୍ୟ ସୁଖାନନ୍ଦ ।
ପ୍ରଲୟ୍କାଳେ ତେଜୋଗ୍ରଣି । ବେଗେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ପଶି ।
ଅନାଦ୍ୟନନ୍ତ ସେ ହର । ସୃଷ୍ଟି-ପ୍ରଲୟ୍-ଅଧିକାରୀ ।
ଶତବରଷ ବେଦମତେ । ଜଳ ନ ବରଷେ ଜଗତେ ।
ଦ୍ୱାଦଶ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଶୂନ୍ୟେ ରହେ । ତନ ଭୁବନ ତେଜେ ଦହେ ।
ଅନନ୍ତମୁଖୁଁ ଅଗ୍ନି ଜାତ । ଦହଇ ପାତାଳ ସମେତ ।
ଦହନ-ଅନ୍ତେ ମେଘମାଳ । ମିଳନ୍ତି ଗଗନମଣ୍ଡଳ ।
ସମ୍ବର୍ତ୍ତ ନାମ ସେ ବହ୍ନର । ଶତବରଷ ବରଷନ୍ତି ।
ଧାର ବରଷେ ଘୋରବାସ୍ୟେ । ପ୍ରମାଣ ହସ୍ତୀଶୁଣ୍ଡପ୍ରାସ୍ୟେ ।
ଜଳ ବହୁଳେ ସୃଷ୍ଟି ନାଶ । ତା ଦେଖି ବରାହପୁରୁଷ ।
ଉକ୍ଷ୍ରେ ଛଡ଼ି ବିଭୁବନ । କ୍ଷୁବ୍ଧ-ଶଙ୍କରେ ହୁଏ ଲୀନ ।
ଭୂତବକାର ପଞ୍ଚଗୁଣ । ତିଗୁଣ ଅହଙ୍କାର ପୁଣ ।
ମହତ ଦେହେ ବଣାମଇ । ପ୍ରଳୟ୍ ନ ପାରଇ ସହ ।
ସେ ପୁଣି ମାୟା-ଅବସାନ । ପ୍ରକୃତ-ଦେହେ ହୁଏ ଲୀନ ।
ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଳୟ୍ର ଏହାସେ । ମିଳେ ପରମଆତ୍ମା-ପାଶେ ।
ଏ ମାୟା ଜଗତମୋହନା । ଖେଳଇ ଜୀବଆତ୍ମା ଘେନ ।
ଏ ବସ୍ତୁ ମାୟାର ଇଅଣ । ସୃଷ୍ଟି, ପାଳନ, ସଂହାରଣ ।
ଏମନ୍ତେ ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ବାଣୀ । ନମି ବୋଇଇ ତାହା ଶୁଣି ।

ନମିରୁବାଚ

ଦୁବୋଧ ଈଶ୍ୱରର ମାୟା । ମୂଢ କେମନ୍ତେ ଜାଣେ ତାହା ।
ସେ ମାୟା ନସ୍ତାର କେମନ୍ତେ । ଉପାସ୍ ଥିଲେ କହ ମୋତେ ।

ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ଉବାଚ

ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ବୋଲେ ଶୁଣ ସୁତ୍ । କହିବା ଯେ ଅବା ଉପାସ୍ ।
ଦୁଃଖ ବନାଶେ ସୁଖ ପାଇ । ଭୁଞ୍ଜେ ଅଖଣ୍ଡ ତନୁ ବହ ।

ଏମନ୍ତେ ଥାଇ ଗୃହବାସେ । କର୍ମ କରଇ ଫଳଆଶେ ।
କାମିନୀ ସଙ୍ଗେ କରେ ଭାବ । କେବଳ ଦୁଃଖମାଏଁ ଲାଭ ।
ମରଣ-ପଥ-ହେତୁ ଧନ । ତାର ଅର୍ଜ୍ଜନେ ନତ୍ୟ ମନ ।
ଅନେକ ଦୁଃଖେ ତା ସଞ୍ଚଇ । ନଶି ହବସେ ମନ ଦେଇ ।
ନରତେ ହୃଦୟ୍ ନର୍ଦ୍ଦୟ୍ । ଏଣୁଙ୍କି ଧନ ଦୁଃଖମୟ୍ ।
ଦୁଃଖେ ସଞ୍ଚିତ ଯେତେ ଧନ । ସେ ନୁହେ ସୁଖେ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ସୁତ, ତନୟ୍, ଦାର, ଦାସ । ଏ ସବୁ ବଳୁଲୀ ପ୍ରକାଶ ।
ଏହାଙ୍କ ସ୍ନେହେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ । ଘୋଷଇ ଦୁଃଖରାର ବହି ।
ଏ ପୁଣି ଯାଅ କର୍ମପଥେ । ଶୋକ-ସନ୍ତାପ ଦେଇ ଚତ୍ତେ ।
ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲାଭ ଏହି । ଏ ଭାବ ମୂଢ ନ ଜାଣଇ ।
ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କୁଳ କରେ ନାଶ । ଏହି କାରଣେ ଗୃହବାସ ।
ଗୃହୀ ସ୍ୱଭାବେ ପୁଣ୍ୟ କର । ସ୍ୱର୍ଗେ ବସନ୍ତ ଦେହ ଧର ।
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ନଜ କର୍ମଫଳ । ସେ ପୁଣି ନୁହନ୍ତ ନଶ୍ଚଳ ।
କ୍ରମଶେ ରୋଗ କ୍ଷୀଣ ହୋଇ । କର୍ମ ସରଲେ ରୋଗ କାହିଁ ।
ପୁଣି ପଡ଼ନ୍ତ ଘୋରତମେ । ଗତ ଆଗତ ପଥଶ୍ରମେ ।
ଏ କଥା ବୁଝି ଗୁରୁପାଦେ । ଅଶ୍ରା କରବ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ଉତ୍ତମ ଗୁରୁ ଅଶ୍ରା କର । ଗୁରୁ-ବଚନ ଶିରେ ଧର ।
ଯେ ଗୁରୁ ଜାଣେ ବେଦତତ୍ତ୍ୱ । ନର୍ଗୁଣ ଆତ୍ମାଜ୍ଞାନେ ରତ ।
ସମଦରଶୀ ନଶ୍ଚାପର । ତପ-କପଣ ସହେ ଧୀର ।
ନରତେ ଥାଇ ପରହିତେ । ଈଶ୍ୱର-ମାୟା ଜାଣି ଚତ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ଗୁରୁପାଦେ ଭଜ । ହିଂସା କପଟ ଦୂରେ ତେଜ ।
ସେବା କରବ ଦୃଢ଼ଚତ୍ତେ । ଯେଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ଭାବମତେ ।
ପ୍ରଥମେ ବଷୟ୍-ଅସଙ୍ଗୀ । ପ୍ରେମପୁରକେ ଭନୁରଙ୍ଗୀ ।
ମନ ନ ଧ୍ୱବ ଅନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ । ଚତ୍ତ ନବେଶି ଗୁରୁଅଙ୍ଗେ ।
ସାଧୁ ସଙ୍ଗତେ ଧ୍ୱବ ନତ୍ୟେ । ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଦୟା ହୃଦଗତେ ।
ନରତେ ପ୍ରେମ ନିଶ୍ଚଳ୍ପ । ଏ ଅଦ ଯତନେ ସାଧିବ ।
ଶଉଚ-ତପ-ଦୟା-ଗୁଣ । ମଉନ-ବେଦ-ଅଭ୍ୟାସନ ।
କପଟତ୍ୟାଗ ଶମ ଦମ । ଏ ଅଦ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ ।
ଜଗତ ବସ୍ତୁ-ଭାବେ ଗ୍ରହି । ଉଦାସମତେ ଦେହ ବହ ।
ନର୍ଦ୍ଦୋରେ ସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ଧ୍ୱବ । ସ୍ୱଭାବ କର୍ମହିଁ କରବ ।
ଗୃହ ଅରମ୍ଭି ଗୃହ୍ମମେଲେ । ନ ପଶି ରହିବ ମାଗିଲେ ।
କର୍ମେ ଈଶ୍ୱର ଯାହା ଦେବ । ସେ ଭାବେ ଉଦର ପୋଷିବ ।
ପରମଶାସ୍ତ୍ର ଭାଗବତ । ଅଭ୍ୟାସ କରୁଧ୍ୱବ ନତ୍ୟ ।
ଅନ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରର ଗୁଣ-ଦୋଷ । ମୁଖେ ନ କରବ ପ୍ରକାଶ ।

ମନ ବଚନ ଯେଣେ ଦମି । ସେ ଶାସ୍ତ୍ରେ ହୋଇଥିବ ଶ୍ରମୀ ।
ସତ୍ୟ କହିବ ନଉ ଘୁଣ୍ଡେ । କେବେହେଁ ନ ଥିବ ପାଷଣ୍ଡେ ।
କୃଷ୍ଣର ଜନ୍ମ କର୍ମ ଗୁଣ । ନରତେ ଗାଇନ ଶ୍ରବଣ ।
ଦେହ ସ୍ୱଭାବେ କରୁ କର୍ମ । ବେଦ-ବଚନ-କୁଳଧର୍ମ ।
ସକଳ କୃଷ୍ଣେ ସମର୍ପିବ । ନିଶ୍ଚୟ ଚତ୍ତେ ସୁଖେ ଥିବ ।
ସ୍ୱଧର୍ମେ କରୁ ଯଜ୍ଞ ଦାନ । ଯେ କସ୍ତୁ ପରମ ଅମ୍ଳାନ ।
ଯେ ଅବା ସୁତ ଦାର ଧନ । କୃଷ୍ଣେ କରିବ ସମର୍ପଣ ।
ସଜ ସମ୍ପଦ କୃଷ୍ଣେ ଦେଇ । ଉଦାସୀନତେ ଦେହ ବହି ।
ଯତ୍ନ କରିବ ଦୃଢ଼ବନ୍ଧେ । କୃଷ୍ଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ଶବ୍ଦେ ।
ଗୁରୁ-ବଚନ ଶିରେ ଧରି । ସୁସାଧୁ ସଙ୍ଗ ସେବା କରି ।
କୃଷ୍ଣର କଥା ଅନ୍ୟୋଅନ୍ୟେ । ନରତେ ଶ୍ରବଣ-କଥନେ ।
ସେବା କରିବ ବଷ୍ଣୁଜନେ । ପରିଣ୍ଡ ବନସ୍ପ ବଚନେ ।
କୃଷ୍ଣ-ଚରିତ ସାଧୁଜନେ । ଶ୍ରବଣ ସ୍ମରଣ ପ୍ରସନ୍ନେ ।
ନର୍ମଳ କୃଷ୍ଣର ଚରିତ । ଯେ ନାମେ ଜଗତ ପବିତ୍ର ।
କ୍ଷଣେ ବଞ୍ଚଇ ଅନୁବାଦେ । ବଷ୍ଣୁ-ଭକତ ଜନ୍ମେ ହୁଦେ ।
କଣ୍ଠ-କୁଣ୍ଠିତ ଜଡ଼ମତି । ଦେହ ପୁଲକେ ପ୍ରେମପତ୍ର ।
ଚତ୍ତେ ଗୋବନ ଗୁଣ ସ୍ମରେ । ରୋଦନ କରେ ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରେ ।
କ୍ଷଣେ ହସଇ କ୍ଷଣେ ନାଚେ । ଘନଗର୍ଜ୍ଜନ କରେ ଉଚ୍ଚେ ।
କ୍ଷଣକେ ଗାଏ ଗୁଣଗାଥା । ହୁଙ୍କାରେ ଅଲୌକିକ କଥା ।
କ୍ଷଣକେ ହରଗୁଣ ଗୁଣି । ରକ୍ଷ ସଂହାର ହୋଇ ଘୁନି ।
ଏ ନାନା ଧର୍ମଭାବ ଶିକ୍ଷା । ଗୁରୁ-ସେବନେ ପାଇ ଦୀକ୍ଷା ।
ନିଶ୍ଚଳ ଚତ୍ତେ କୃଷ୍ଣପାଦେ । ଭକତ ଲଭେ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ସେ ନାରାୟଣ ପରାୟଣ । ଏମନ୍ତେ ଅବଦ୍ୟ ହରଣ ।
ଏମନ୍ତେ ଶୁଣି କୃଷ୍ଣରସ । ନମି ମନରେ ହୋଇ ତୋଷ ।
ବୋଲଇ ମୁନଗଣ ଗହିଁ । ଅନନ୍ତେ ଶିରେ କର ଦେଇ ।
ଅନାଦ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ସଂସାର ପରମ କାରଣ ।
ଏକ ଅନେକ ରୂପ ଧର । ସୁଗଣ ପୁରୁଷ ମୁରତ୍ତ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ମୋତେ ଦୟାବନ୍ତ । ସେ ନାରାୟଣ ରୂପ କନ୍ତ ।
ଦେଖି ରାଜାର ସାଧୁପଣ । ପିପ୍ପଲାୟନ ବୋଲେ ଶୁଣ ।

ପିପ୍ପଲାୟନ ଉବାଚ

ସେ ନାରାୟଣ-ବର୍ଷ୍ମ-ଚିହ୍ନ । କହି ପାରିବ କେଉଁଜନ ।
ଯା ମାୟା ସଂସାର କାରଣ । ସୃଷ୍ଟି-ପାଳନ-ସଂହାରଣ ।
ହେଉ ଅହେଉ ସେ ବୋଲଇ । ସ୍ୱପ୍ନ ଜାଗତେ ଭେଦ ନୋହି ।

ସୁଷୁପ୍ତି ବୋଧହିଁ ନ ଜାଣି । ବାହ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରମାଣି ।
ଦେହ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ । ଏ ଆଦ ଅନ୍ତର କାରଣ ।
ତେଣେ ବିଷୟ ପଞ୍ଚରନ୍ତ୍ର । ଯାହାର ଅଛପେ ଜୀଅନ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କୋଟି କୋଟିମାନେ । ଘଟନ କଜେ ନଜଗାଏ ।
ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ । ସର୍ଜ୍ଜଇ କର ଅନୁମାନ ।
ସମ୍ପ୍ରତି ସଜଜୀବେ ବସେ । କାହାର ସଙ୍ଗତେ ନ ମିଶେ ।
ମନ ବଚନ ଯାର ଦେହେ । ପଶି ନ ପାରନ୍ତ ଉପାସେ ।
ନୟନେ ଯାହା ନ ଦେଖଇ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗଣେ ଭେଦ କାହିଁ ।
ଆବର ମନ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରାଣ । ଯାହାର ଦେହେ ହୋନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ।
ସେ ପୁଣି ନ ପାରନ୍ତ ଚିହ୍ନ । ଅନେକ ଦୂରେ ସେ ରହନ୍ତ ।
ଅଗ୍ନି-କଣିକା ତେଜବଳେ । ଯେହ୍ନେ ଉଡ଼ଇ ଅନ୍ତରଳେ ।
ପବନେ ଦଶଦଗେ ଯାନ୍ତ । ପୁଣି ଅନଳେ ନ ପଶନ୍ତ ।
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଏହ ମତେ । ଯାହାର ଦେହେ ହୋନ୍ତ ନତ୍ୟେ ।
ଏମନ୍ତେ ମହିମା ଯାହାର । ତାହାକୁ କେ କରେ ଗୋଚର ।
ଶବଦ ବ୍ରହ୍ମ ଥାଇ ଦୂରେ । ସେ ପୁଣି ବୁଦ୍ଧି ଅନୁସାରେ ।
ନାନା ପ୍ରପଞ୍ଚ ଏ ଜଗତେ । ବିଧି-ନିଷେଧ ଜ୍ଞାନପଥେ ।
ଜଗତେ ଭ୍ରମାଇ ଭ୍ରମଇ । ସେ ତାକୁ ତତ୍ତ୍ୱେ ନ ଜାଣଇ ।
ପ୍ରଥମେ ଏକ ବ୍ରହ୍ମ ଥିଲା । ଦ୍ୱିତୀୟେ ପ୍ରକୃତି ହୋଇଲା ।
ପ୍ରକୃତି ତହିଁ ପୁଣି ଜାତ । ଯାହାକୁ ବୋଲି ଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱ ।
ତାର ସମୀପେ ଜୀବ ଜାତ । ସେ ଜୀବ କର୍ମର ଅସ୍ତ୍ର ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଥାଇ ଏକସ୍ୱରେ । ମାସ୍ୟାରେ ନାନାଶକ୍ତି ଧରେ ।
ଖେଳଇ ନାନାରୂପ ଧର । ସୁଖ ଆନନ୍ଦେ ମୋଦ ଭର ।
ଭୁ ଯେବେ ବୋଲୁ ବ୍ରହ୍ମ ଏକ । ସେ ପୁଣି ପ୍ରକାଶେ ଅନେକ ।
କ୍ରୀଡ଼ାର ଅନ୍ତେ ସଙ୍ଗ ନାଶେ । କେବଳ ରହେ ଅବଶେଷେ ।
ଇଥିଁ ନୁହଇ ବ୍ରହ୍ମବଧ । ଆଗମ-ନିଗମ-ପ୍ରମାଦ ।
ଏମନ୍ତ କରୁ ଯେବେ ମନେ । ଶୁଣ କହିବା ସାବଧାନେ ।
ନତ୍ୟ ନିର୍ଗୁଣ ଭଗବାନ । ସେ ନୁହେ ଆଦ ଅବସାନ ।
ଯାହାର କ୍ଷୟ ବୃଦ୍ଧି ନାହିଁ । ଅଲପ ବହୁତ ନୁହଇ ।
ଯେ ନତ୍ୟ ଏକରୂପେ ଥାଇ । ଆଶ୍ଚ ଉପାଶ୍ଚ ଯାର ନାହିଁ ।
ନତ୍ୟ ଆନନ୍ଦମସ୍ୱ ସାକ୍ଷୀ । ସଂସାରେ ଏତେ ମାଣ ଲେଖି ।
ମନର କଳ୍ପନା ଜଗତ । ଯେରୂପ ଦେଖି ନାନାମତ ।
ଜୀଝ ପତଙ୍ଗ ତରୁ ତୃଣେ । କଷଇ ଶଶ୍ୱର ପମାଣେ ।
ସମେ କଷଇ ସଙ୍ଗଦେହେ । ସ୍ଥୂଳ ନୟନେ ଭେଦ ନୋହେ ।
ଏ ରୂପେ ବ୍ରହ୍ମ ପରମାଣି । ଯାହା ନୟନେ ଦେଖି ପୁଣି ।

ମନେ ଗୋଚର କରୁ ଯେତେ । ସତ୍ୟ ବୃନ୍ଦାବନ ଏ ସମସ୍ତେ ।
ସେ ନାଗପୁଣ ପଦ୍ମପାଦ । ହରଇ ବଷପୁ-ବଷାଦ ।
ସେ ପାଦ ଯାକୁ ଦସ୍ତା କରେ । ଉକ୍ତି ଜନ୍ମଇ ତା ହୃଦରେ ।
ଘୋର କଲୁଷ ଦେହୁ ନାଶେ । ନର୍ମଳ ହୃଦସ୍ତ ପ୍ରକାଶେ ।
ଦର୍ପଣେ ପ୍ରତିବମ୍ବ ଯେଉଁ । ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶେ ତାର ମନେ ।
ଏମନ୍ତରୂପ ଭଗବାନ । ତୁ ଏବେ ଶୁଣମନେ ଶୁଣ ।
ଏ କଥା ସାଧୁ ମୁଖୁ ଶୁଣି । ଗଙ୍ଗା ଯେ ମନେ ପରମାଣି ।
ନମି ଯେ ଶୋକ ଗଦଗଦେ । ଆନନ୍ଦେ ନମି ମୁନିପାଦେ ।

ନମିରୁବାଚ

ବୋଲଇ ଶିରେ ଦେଇ କର । କୋମଳ ବଚନ ଗମ୍ଭୀର ।
ତୋ ମୁନ କହ କର୍ମଯୋଗ । ଯେଣେ ଖଣ୍ଡଇ ଭବରୋଗ ।
ଯେ କର୍ମେ ସଙ୍ଗକର୍ମ ନାଶେ । ପରମବ୍ରହ୍ମ ପରକାଶେ ।
ଜୀବ ନସ୍ତରେ ଯାହା କର । ଅନ୍ତେ ଲଭଇ ନରହର ।
ସେ ଯୋଗ କହ ମୁନଗଣେ । ନମଇଁ ଭୁମ୍ଭର ଚରଣେ ।
ଏ କଥା ପିତାଙ୍କୁ ମଁ ପୂଜେ । ସ୍ନେହେ ପୁଛିଲ ପୁଣରାବେ ।
ସେ ମୋତେ ନ ଦେଲେ ଉତ୍ତର । ଏବେ ସୁଦସ୍ତା ତୁମ୍ଭେ କର ।
ଅବରହୋତ୍ର ତାହା ଶୁଣି । ବୋଲଇ ଶୁଣ ନୃପମଣି ।

ଅବର୍ହୋତ୍ର ଉବାଚ

ଯେ କର୍ମ ଅକର୍ମ ବକର୍ମ । ଏ ତିନ କହନ୍ତି ନଗମ ।
ଇଶ୍ୱର-ବାକ୍ୟେ ଗଲ ବେଦ । ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କରେ ନୁହେ ଭେଦ ।
ଏଣେ ମୋହଡ ସଙ୍ଗଜନ । ନ ବୁଝି ବେଦର ବଚନ ।
ମରମମୁଖେ ଧର୍ମ କହେ । ଯେଉଁ ପୁତ୍ରକୁ ବାପ ମାଏ ।
ଔଷଧ କଟୁ ତିକ୍ତ ଅଣି । କହନ୍ତି ନାନା କୃଷ୍ଣବାଣୀ ।
ମଧୁର ବସ୍ତୁ ଥୋଇ ତଳେ । ଲୋଭେ ଭୁଞ୍ଜାନ୍ତି ତାକୁ ବଳେ ।
ତେଣୁ ହରଇ ତାର ରୋଗ । ଅନନ୍ତେ କରେ ସୁଖଭୋଗ ।
ବେଦବଚନ ଏହି ମତେ । ଯାହା କହନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ।
କହନ୍ତି ନାନା ମତେ ବାଣୀ । କର୍ମର ଫଳ ପରମାଣି ।
ଯେ ଫଳଲୋଭେ କରେ କର୍ମ । କର୍ମେ ତା ହୁଏ ସତରମ ।
ଏହାକୁ କର୍ମ ବୋଲି ଜାଣ । ଏ ଧର୍ମ ନଗମ-ପ୍ରମାଣ ।
ଯେ ନ କରଇ ବେଦବାଣୀ । ନାନାପ୍ରକାରେ ଧର୍ମ ଶୁଣି ।
କରନ୍ତି ମୂର୍ଖବାକ୍ୟେ ରତ । ସେ ନର ନରକେ ପଡ଼ନ୍ତି ।
ଏହା ଅକର୍ମ ବୋଲି ଜାଣି । ବକର୍ମ ଶୁଣ ନୃପମଣି ।

ବେଦ କରନ୍ତ ବେଦପଥେ । ପାଷଣ୍ଡଗୁରୁ-ବାକ୍ୟମତେ ।
ନନନ୍ତ ବେଦବାକ୍ୟ ନତ୍ୟେ । ପାଷଣ୍ଡ-ବାଦ ଅନୁମତେ ।
ଉଭୟ ଲୋକ ତାର ନାହିଁ । ନଗଣେ ଥାନ୍ତ ଦୁଃଖ ସହି ।
ବକର୍ମ ମତ ଏ ବଶ୍ୱର । ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ନୃପବର ।
ଯେ କର୍ମ କହେ ବେଦମତେ । ଆନନେ ତାହା ଧଇ ଚତ୍ତେ ।
କର୍ମେ ସମ୍ପାଦ କର୍ମଫଳ । ଯେ ଭାବେ ହୃଦସ୍ ନର୍ମ୍ମଲ ।
ସେ ଫଳ କୃଷ୍ଣପାଦେ ଦେଇ । ଚିତ୍ତେ ଯେ ଭକ୍ତିଭାବ ବହି ।
ତାହାଙ୍କୁ ବୋଳ ମହାମନ୍ତ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମୁକ୍ତି ସେ ଲଭନ୍ତ ।
ଏମନ୍ତ ଇଶ୍ୱରର ବାଣୀ । ବ୍ରହ୍ମବଚନେ ପରମାଣି ।
ବେଦ ଧରନ୍ତ ଶ୍ରୁତଫଳ । ଏ ଅଦ ଧର୍ମ ବୃକ୍ଷମୂଳ ।
ଏଣୁ ଏ ବେଦମାର୍ଗେ ଉଚ୍ଚ । ଏକାନ୍ତେ ବସ୍ତୁ ଅଛେ କଚ୍ଚ ।
ଗୁରୁବଚନ ପରମାଣେ । ବସ୍ତୁ-ଭକ୍ତ-ଜ୍ଞାନ୍ତବାଣେ ।
ଏଣୁ ଏ ମାସ୍ୱାଜାଲ ଛେଦ । ଚତ୍ତୁଁ ସଂଶସ୍-ଗନ୍ତି ରେଦ ।
ନର୍ଯ୍ୟେ ସଂସାରେ ଭ୍ରମନ୍ତ । ସେତନ୍ତୁ ମାସ୍ୱାରୁ ତରନ୍ତ ।
ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ନରନାଥ । ଭକ୍ତିଲକ୍ଷଣ ପରମାର୍ଥ ।
ଗୁରୁବଚନ ଧଇ ଶିରେ । ଈଶ୍ୱରରୂପ ଅନୁସାରେ ।
ପ୍ରତିମା କଇ ନାନାମତେ । ଯେ ବସ୍ତୁବଧାନ-ଉକତେ ।
ଦାରୁ ପାଷାଣ ଧାତୁମସ୍ୟେ । ଲେଖ ଲେପନ ଯେତେ ହୁଏ ।
ଏ ଅଦ ଯେତେ ଅନୁମାନେ । ଅଗମ-ନଗମ-ବଚନେ ।
ଯେ ରୂପ ଦେଖି ରହେ ମନ । ଭାବେ ଭଜନ୍ତ ସାଧୁଜନ ।
ଏମନ୍ତେ ପ୍ରତିମା କରିବ । ଉତ୍ତମ ଶୁଭଗଚ୍ଛ୍ୟ ଥୋଇ ।
ନର୍ମ୍ମଲ ଜଳ-ନଦୀକୂଳେ । ନରୁପଦ୍ରବ ଭୂମିସ୍ଥଳେ ।
ନର୍ମ୍ମତ କଲ୍ପିତ ଆସନେ । ବସି ସ୍ଥାପିବ ଶୁଭମନେ ।
ଏ ଅଦ ନଗମ ବଚନେ । ଯେ ବା ମିଳବ ବର୍ତ୍ତମାନେ ।
କୁଣ ଚର୍ମାଦ ଆସନରେ । ବସିଣ ନଣ୍ଟଳ ମନରେ ।
ପ୍ରଥମେ ପବନ ନରୋଧ । ଯେ ବସ୍ତୁମତେ ଭୂତଶୁଦ୍ଧି ।
ପଞ୍ଚାଣବର୍ଣ୍ଣେ ଦେହ ନ୍ୟାସ । ଶ୍ରୀ ଗୁରୁ-ବଚନ-ପ୍ରକାଶ ।
ବାମ ପାରୁଣେ ଗୁରୁ ଥୋଇ । ଦକ୍ଷିଣେ ଅସ୍ତ୍ରଯିଂ ବସାଇ ।
ଏ ବେନ କଇ ନମସ୍କାର । ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ଗଣେଶ୍ୱର ।
ଏହାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ଅର୍ଥେ । ମନ୍ତ୍ରେ ଅକ୍ଷତ ଦେଇ ହସ୍ତେ ।
କରିବ ଦଶଦଗ ରକ୍ଷା । ଯେ ଦଗବନ୍ଦୀ ମନ୍ତ୍ରସାକ୍ଷା ।
ପୂଜାର ଉପହାର ଭାବେ । ସେବା ମିଳବ ଯଥାଲାଭେ ।
ପ୍ରଥମେ ଜଳ ଅର୍ଘ୍ୟକର । ଶଙ୍ଖେ ଅକ୍ଷତ ପୁଷ୍ପ ଉଚ୍ଚ ।
ଅଙ୍ଗ ମେଦନା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ସେ ଜଳେ କରିବ ପ୍ରୋକ୍ଷଣ ।

ଆଧାର ଆଦଶକ୍ତି ଆନେ । ପୂଜବ ନଷ୍ଟଳ ଅସନେ ।
ହୃଦୟ-ପଦ୍ମ-ଅଧୋସ୍ଥାନେ । ଘୁସ୍ପେ ପୂଜବ ମନ୍ତ୍ରଆନେ ।
ଧର୍ମାଦ ଚତୁର ଚରଣେ । ପାର୍ଶ୍ୱେ ଅଗ୍ନେୟି ପରମାଣେ ।
ମଧ୍ୟେ କମଲଦଳ ଯେତେ । କର୍ଣ୍ଣିକା କେଶର ସହିତେ ।
ସ୍ୱମନ୍ତେ ରବ ସୋମାନଳ । ପୂଜବ ତ୍ରିଗୁମ୍ଫ ମଣ୍ଡଳ ।
ସତ୍ୟାଦ ଗୁଣେ ନ୍ୟାସ କରି । ମଧ୍ୟେ ପୂଜବ ଅମ୍ବାଗ୍ନେ ।
ଚତୁର ଦନ୍ତ ଶକ୍ତି ନବ । ପୂଜାଦ ଆନେ ତା ପୂଜବ ।
କେଶର-ମୂଳେ ମନ୍ତ୍ର ସ୍ମରି । ଆନେ ପୂଜବ ମୁଦ୍ରା ଧରି ।
ପ୍ରତମା ଦେହେ ନଜଅଙ୍ଗେ । ନ୍ୟାସ କରବ ମନ୍ତ୍ରଭାଗେ ।
ହୃଦରେ ମନ୍ତ୍ରନ୍ୟାସ କର । ଆନେ ପୂଜବ ନରହର ।
ଅର୍ଘ୍ୟ-ଚନ୍ଦନ-ପୁଷ୍ପଶୁଦ୍ଧି । ଆସନ-ଆଚମନ-ବସ୍ତ୍ର ।
ଧୂପ-ଦୀପାଦ-ବସ୍ତ୍ରମାନ । ନୈବେଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମର୍ପଣ ।
ଅଙ୍ଗ ଉପାଙ୍ଗ ଆଦ ଯେତେ । ପୂଜବ ପାରିଷଦ ମତେ ।
ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ଆଦ ଯେତେ । ମନ୍ତ୍ରେ ପୂଜବ ଶୁଦ୍ଧଚତ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତେ ପୂଜ ନରହର ! ପ୍ରଣାମ ଦଣ୍ଡବତ କର ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନମି ପୁଣ ପଚ୍ଛେ । ଈଶ୍ୱର ନମିବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
ଆନେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶିରେ ଧର । ମନ୍ତ୍ର ହୃଦସ୍ପଦ୍ମେ ଭର ।
ଏମନ୍ତେ ନତ୍ୟ ପୂଜାକର । ଦୃଢ଼େ ଭକତ ହୃଦେ ଧର ।
ପ୍ରତମା ନ ପାଇବ ଯେବେ । ଶୁଣ କହିବା ପୂଜାଭାବେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଅନଳେ ଈବା ଜଳେ । ଅଥବା ହୃଦସ୍-କମଳେ ।
ଯେବେ ନ ପାରେ ଏତେ ମତ । ଗୁହ୍ୟେ ଯେ ଅତଥି ଅଗତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ବସ୍ତୁଭାବେ ମଣି । ପୂଜବ ଦେଇ ଅନ୍ନପାଣି ।
ଏମନ୍ତେ ବସ୍ତୁ-ପୂଜା କର । ଏ ଭକଜଲି ଯାଏ ତର ।
ସୁଖ ପ୍ରସନ୍ନ ନରବସ୍ତ୍ର । ହେଲେ ଲଭଇ ସଙ୍ଗ ସିଦ୍ଧି ।
ଏ ଭାବେ ଈଶ୍ୱରର ବାଣୀ । ଏହା ଯେ ଏକାଦଶେ ଶୁଣି ।
କୃଷ୍ଣେ କରଇ ଦୃଢ ଭକ୍ତି । ନୁହଇ ମାସ୍ୟାପାଶେ ଗ୍ରସ୍ତ ।
ଖଣ୍ଡଇ ଭକଇସ୍ ଶାସ । କହଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।
ନର୍ମ୍ମଳ ଭାଗବତ-ବାଣୀ । ଶୁଣି ତରବେ ଇବଁ ପ୍ରାଣୀ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ କର୍ମ୍ମଯୋଗକଥନେ
ପୂଜାବସ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣନଂ ନାମ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(12)

Sk. XI, Ch. V. (Same subject continued.)

ଶୁଚ୍ଛୋବାଚ

କହନ୍ତୁ ଶୁକ ମୁନିବର । ଶୁଣ ପରୀକ୍ଷ ନୃପବର ।
ରାଜା ବୋଲଇ ମନେ ଗୁଣି । ମୁନଙ୍କ ଉତ୍ତୁ ପରମାଣି ।
ନିର୍ଗୁଣ ନିରଞ୍ଜନ ହର । ଧରଣୀତଳେ ଦେହ ଧର ।
ଯେ କର୍ମ କଲେ ତ୍ରିଭୁବନେ । ଯେ ଅବତାର ଯେବାସ୍ଥାନେ ।
ସେ କଥା କହ ମୁନିଗଣ । ସନ୍ତୋଷ ହୁହେ ମୋ ଶ୍ରବଣ ।
ଏମନ୍ତେ ରାଜା ସାଧୁ-କଥା । ଶୁଣି ଦ୍ରବଡ଼ ଶୁଦ୍ଧଚେତା ।
ପ୍ରେମ ପୁଲକ କଲା ତନୁ । ଅଶ୍ରୁ ଗଲଇ ତା ନପ୍ତନୁ ।

ଦ୍ରବଡ଼ ଉବାଚ

ବୋଲଇ ଶୁଣ ମହାନାଥ । ଅଶେଷ କୃଷ୍ଣର ଚରିତ ।
କେ ତାହା ଅନୁମାନ କରି । ମୁଖେ କହିବ ଚତ୍ତେ ଧରି ।
ବାଳକ ସମ ବୁଦ୍ଧି-ଜ୍ଞାନ । ଜଗତେ ଅଛୁ କେବା ଜନ ।
ପଣ୍ଡିତପଣେ ବାଦ କରି । ହୃଦରେ ଅହଙ୍କାର ଭରି ।
କହିବ କୃଷ୍ଣ-ଗୁଣ ବଳେ । କେ ଅଛୁ ଭୁବନ-ମଣ୍ଡଳେ ।
ମୃତ୍ତିକାଖଣ୍ଡ ତୃଣ୍ଡି କରି । ଯେ ଗଣିପାରେ ମନେ ଧରି ।
ସେ କାହିଁ ହରର ମହିମା । ମୁଖେ କହିବ ଗୁଣ-ସୀମା ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ରଚି ପଞ୍ଚଭୂତେ । ଅଂଶେ ତାହାର ମଧ୍ୟଗତେ ।
ପଶେ ବରାହରୂପ ଧରି । ଆଦ ଅନନ୍ତ ନରହରି ।
ତିନିଭୁବନ ଦେହେ ଧରେ । ସୃଷ୍ଟି-ପାଳନ-ଅନ୍ତ କରେ ।
ପ୍ରଥମେ ରଚ୍ଛୋଗୁଣ ଧରି । ବଧାତାରୂପେ ଅବତରି ।
ସୃଷ୍ଟି କରଇ ନାନାମତେ । ବସ୍ତୁ-ବିଧାନ ବେଦତତ୍ତ୍ୱେ ।
ପାଳଇ ଯଜ୍ଞପତିରୂପେ । ଜୀବ ଖେଳଇ ମୋହକଲ୍ପେ ।
ଈଶ୍ୱରରୂପେ ତମୋଗୁଣେ । ଦହଇ ସୃଷ୍ଟି ସଂହାରଣେ ।
ଯେ ଗୁଣମୟ ନିରାକାର । ଏଣୁ ତ୍ରିଗୁଣ ରୂପ ତାର ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି । ତାର କୁମାରୀ-ନାମ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଧର୍ମ୍ମର ପତ୍ନୀ ଯେ ଯୁଗତେ । ବସ୍ତୁ ଯାହାର ଗର୍ଭଗତେ ।
ଅରୂପ ହୋଇ ରୂପଗଣି । ସେ ନରନାରାୟଣ ଋଷି ।
ତପ ଅରମ୍ଭି ଘୋରବନେ । କସିଲେ ବଦରୀଅଶ୍ରମେ ।
କଳ୍ପେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତପ କରି । ମନ ପବନ ହୃଦେ ଧରି ।
ଦେଖି ତାହାଙ୍କ ତପ ଘୋର । ସ୍ୱର୍ଗେ କମ୍ପିଲା ସୁନାଶୀର ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଚଳିଲ ପୁରନ୍ଦର । ନଷ୍ଟେ ଘେନିବ ମୋର ପୁର ।
ମୋ ପଦ ହଇବ ଏ ବଳେ । ଏମନ୍ତ ଭାଳ ସେ ବକଲେ ।

ବଶ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ । ତପ ସମାପ୍ତ ହବୁ ଅର୍ଥେ ।
ଉପାସ୍ୟ କଲା ଶଙ୍ଖପତ୍ତ । ଯେଣୁ ସ୍ୱଭାବେ ମନ୍ଦମତ୍ତ ।
କନ୍ଦର୍ପ ଗଲ ପୁରନ୍ଦର । ବୋଇଲା ଯାଅ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ।
ବସନ୍ତ ପବନକୁ ଗ୍ରହିଁ । ବୋଲଇ ସଙ୍ଗେ ଚଳ ତୁହ୍ନ ।
ତୁଚ ସ୍ୱଭାବେ ମନ ଗଳ । ଘେନଣ ଅପସରାବୃନ୍ଦ ।
କୋକଳ-ଧ୍ୱନ-ଗୀତ ସ୍ୱନେ । ନୃତ୍ୟ କରବ ବଦ୍ୟମାନେ ।
ନାନା ପ୍ରକାରେ ମନ ହର । ତପ-ସମାପ୍ତ ଭଗ୍ନ କର ।
ବହନ ଆସ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥାନେ । ଏମନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରର ବରନେ ।
ମଧୁରଧ୍ୱନ ଗୀତ-ସ୍ୱନେ । ମିଳଲେ ନାରସ୍ଥ-ସ୍ଥାନେ ।
ବସନ୍ତେ ପୁଷ୍ପିତ କାନନ । ଦେଖି ହରଇ ପ୍ରାଣିମନ ।
କନ୍ଦର୍ପ ନାରସ୍ଥଣେ ଗ୍ରହିଁ । ପୁଷ୍ପକୋଦଣ୍ଡେ ଗୁଣ ଦେଇ ।
ପଞ୍ଚ ନାରଚ ଅଡଡମେ । ବଜ୍ଜଲା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମରମେ ।
ଲଲତ ବହଇ ବସନ୍ତ । ଗଞ୍ଜର ନାଦେ ଶୁରେ ଗୀତ ।
ଦେଖିଣ ତାହାଙ୍କ ଉପାସ୍ୟ । ଧ୍ୟାନେ ଜାଣିଲେ ଦେବଗସ୍ୟ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ ଈସ୍ୟ କର ଚତ୍ତେ । ମୋର ସମାପ୍ତ ଭଗ୍ନ ଅର୍ଥେ ।
ଏହାଙ୍କୁ ପେଷି ଉଦବେଗେ । ମନ ବଷାଦେ ଅଛୁ ସ୍ୱର୍ଗେ ।
ଏହା ବଶ୍ୱର ନାରସ୍ଥଣ । ବୋଇଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଗଣେ ଶୁଣ ।
ରଙ୍ଗଅଧରେ ମନ୍ଦହସି । ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତ ଅଣ୍ଟାସି ।
ଈସ୍ୟ ନ କର ତୁମ୍ଭେ ଚତ୍ତେ । ଉପାସ୍ୟ କର ନାନାମତେ ।
ମୋହର ତପ ଭଗ୍ନ କର । ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ଡର ।
ଅଜ ତୁମ୍ଭର ଆଗମନ । ଧନ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ ମୋର ସ୍ଥାନ ।
ଏମନ୍ତ କହୁ ଭଗବାନ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ମଉନ ।
ତା ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ରଗଣ ଡରେ । ନମିଲେ ବଶ୍ୱଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ।
ଈସ୍ୟେ କମ୍ପନ୍ତ ମୁଖ ଗ୍ରହିଁ । ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ଭାବଜାସ୍ଥା ।
ଏ ଯେ ବଚନ କଥା ତୋର । ତୁ ଧର୍ମ ପରୁ ନସ୍କାର ।
ନଗୁର୍ଣ ନର୍ବିକାର ଦେସ୍ଥା । ପ୍ରକୃତ ତୋତେ ନଜାଣଇ ।
ତୋହ୍ନର ଅଇସ୍ୟ ଚରଣ । ସେବନ୍ତ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନଗଣ ।
ଯୋଗିଙ୍କ ହୃଦସ୍ୟ-କମଳେ । ତୋହ୍ନର ଅସନ ନଶ୍ଚଳେ ।
ତୋର ଚରଣେ ଯେ ସେବନ୍ତ । ଦେବେ ତାହାକୁ ବପ୍ର ଚନ୍ତ ।
ବୋଲନ୍ତ ଜପ-ଯଜ୍ଞ-ତ୍ୟାଗୀ । ଏ ଯେ ହୋଇବ ମୋକ୍ଷଭାଗୀ ।
ଏଣୁ ଡରନ୍ତ ଦେବଗଣ । କରନ୍ତ ବପ୍ର ଆଚରଣ ।
ଯେ ଅନ୍ୟ ଦେବତା ଭଜନ୍ତ । ତାହାକୁ ବପ୍ର ନ କରନ୍ତ ।
ସମସ୍ତେ ମିଳ ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡେ । ଘୃତ ସମିଧ ଭଷି ତୁଣ୍ଡେ ।
ଯଜ୍ଞ ଭୋଜନେ ସୁଖେ ଥାନ୍ତ । ତାହାକୁ ଦସ୍ୟ ସେ କରନ୍ତ ।

ଯେ ତୋର ଚରଣେ ସେବନ୍ତ । ସକଳ ଧର୍ମ ସେ ତ୍ୟଜନ୍ତ ।
ଏକାନ୍ତଚତ୍ତେ ସୁଖେ ଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ନ ଗଣଇ ।
ତେଣୁ ସେ ଦେବେ କୋପଚ୍ଚରେ । ବଘ୍ର ଅଚରନ୍ତି ତାହାରେ ।
ଯେ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କଙ୍କର । ତାହାକୁ ତୁମ୍ଭେ ଦସ୍ତାକର ।
ବଘ୍ର ତାହାଙ୍କ ପାଦେ ନମେ । ଅନ୍ୟ ସଂସାରେ ଯାଇ ତୁମେ ।
କ୍ଷୁଧା ପିପାସା ଶୀତ ଜ୍ୱର । ଦୁର୍ଜ୍ଜୟ ଶୋକ ଭସ୍ଙ୍କର ।
ମଦନ ଲୋଭ ଅଦ ଅମ୍ଭେ । ଥାଉଁ ନରତେ ପ୍ରାଣିସଙ୍ଗେ ।
ବଘ୍ର ଅଚରୁ ଶଙ୍ଖପଣେ । ଯେ ଧର୍ମ କରେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ଆମ୍ଭର ହିଂସା ଏହିମତ । ଯେ ପ୍ରାଣୀ ତୁମ୍ଭର ଭକତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଅମ୍ଭେ ଡର । ସେ ପ୍ରାଣୀ ଭବଁ ଯାନ୍ତ ଦୂର ।
ବାଲୁଙ୍କା ଝୋଟେ ଜଳ ଥିଲେ । ତାହା ଯେସନେ ଲଙ୍ଘି ଭଲେ ।
ସେ ଘୋର ତପ ଅଚରନ୍ତ । ତାହାଙ୍କୁ ଅମ୍ଭେ ବଘ୍ର ଗନ୍ତ ।
କଠୋର ତପ କର ନାଶ । ଯେ ହୋନ୍ତ କାମଲୋରେ ବଶ ।
ଛଡ଼ନ୍ତ ତପ ଧର୍ମ ରପ୍ତେ । ପଡ଼ନ୍ତ ବଶ୍ୱ ମାସ୍ତା ମୋହେ ।
ଏମନ୍ତ କହିଁ ଇନ୍ଦ୍ରଗଣେ । ବଶ୍ୱ ସମୀପେ ତତକ୍ଷଣେ ।
ଅଦ୍ଭୁତ ନାଗ୍ତା ରୂପରାଶି । ବଳୁଲୀ ଯେହ୍ନେ ମେଘୁଁ ଖସି ।
ସେବନ୍ତ ନାଗସ୍ପର୍ଶ ପାଣେ । ତା ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ରଗଣ ଶ୍ୱାସେ ।
କମ୍ପନ୍ତ ଜୀବନ କାତରେ । ନସ୍ତନ ବୁଜ ଦୁଇ କରେ ।
ସେ ରୂପରାଶି ଦେହ ଗନ୍ଧେ । ଅଘ୍ରାଣ କର ନାସାରନ୍ଧ୍ରେ ।
ହରଲା ତାହାଙ୍କର ମନ । ରୂପକୁ ଗ୍ତହିଁ ହତଜ୍ଞାନ ।
ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ ମହାସ୍ଥଳେ । କନ୍ୟାଙ୍କ ରୂପ ଗନ୍ଧବଳେ ।
ତା ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମରାଶି । ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦ ହସି ।
ବୋଲନ୍ତ ଦେବଗଣେ ଗ୍ତହିଁ । ରପ୍ତ ନ କର ତୁମ୍ଭେ କେହି ।
ମୋର ନକଟେ କନ୍ୟା ଯେତେ । ଅଛନ୍ତ ସେବା ଅନୁମତେ ।
ତାହାଙ୍କ ପାଦେ ସେବା କର । କନ୍ୟା ଗୋଟିଏ ମାଗ ବର ।
ସେ ଯେବେ ଦ୍ୟନ୍ତ ଏକ ନାଗ୍ତା । ତା ସେନ ଚଳ ସ୍ୱର୍ଗପୁଗ୍ତା ।
ସେ ହେଉ ସ୍ୱର୍ଗେ ଅଲଙ୍କାର । ରୂପେ ମୋହିବ ପୁରନ୍ଦର ।
ତକ୍ଷଣେ ଅଜ୍ଞା ଶିରେ ଧଇ । କନ୍ୟାଙ୍କ ପାଦେ ସେବା କଇ ।
କନ୍ୟାଏ ଲଇ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ । ସ୍ୱର୍ଗେ ମିଳଲେ ଅପ୍ତମାଦେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସମୀପେ ଦେଲେ ନେଇ । ଉବ୍ଦଶୀ ନାମ ଯେ ବୋଲାଇ ।
ଦେଖି ସାନନ୍ଦ ପୁରନ୍ଦର । ରୂପେ ମୋହଲା ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
ପ୍ରଣାମ କର ଶଚୀନାଥ । କହଲେ ସକଳ ବୃତ୍ତନ୍ତ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଅନନ୍ଦ ତାହା ଶୁଣି । ନଣ୍ଟେ ଜାଣିଲା ବଜ୍ରପାଣି ।
ବଶ୍ୱସ୍ ଛଡ଼ି ଦମ୍ଭ ମନେ । ରହିଲା ଇନ୍ଦ୍ର ନଜସ୍ଥାନେ ।

ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ନରେଶ୍ୱର । ବାମ୍ଭର ଅଂଶେ ଅବତାର ।
ପରମହଂସ ରୂପ ହୋଇ । ଅଶେଷ ଜ୍ଞାନମୟ ଦେଖି ।
ଯେ ଅବା କଲେ ଏ ଜଗତେ । ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ଏକଚତ୍ତେ ।
ବୃଜ୍ଞସ୍ୟେ ବତ୍ତସ୍ୟେସ୍ ହୋଇ । ଜ୍ଞାନ ମଙ୍ଗଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖି ।
ବ୍ରହ୍ମାର ମନ ଅବତର । ଚତୁଃସନକ ରୂପ ଧର ।
ପୁଣି ଋଷଭ ଅବତାର । ଅମ୍ଭେ ହେ ତାହାଙ୍କ କୁମର ।
ସେ ପୁଣି ହସ୍ତ୍ରୀବ ହୋଇ । ସେରୂପେ ବେଦ ଉଦ୍ଧାରଇ ।
ମଧୁକୈଟଭ ସଂହାରଲେ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ସଙ୍କଟ ତାରଲେ ।
ପଞ୍ଚମେ ମୀନରୂପ ହୋଇ । ଧରଣୀ ନାବ ସଙ୍ଗେ ବହ ।
ପ୍ରଲସ୍ ଜଳେ ଶଙ୍ଖା ମାର । ସେ ରୂପେ ନଗମ ଉଦ୍ଧାର ।
ପ୍ରଲସ୍ ବୃଷ୍ଟିଜଳେ ତୃପି । ଭୂମି ପାତାଳେ ଥଲା ପଶି ।
କୂକର ରୂପ ଧର ହଇ । ଭୂମି ତୋଇଲେ ଦନ୍ତୋପର ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସମ୍ପଦ ଲାର ଅର୍ଥେ । ଦେବ ଦାନବ ଅନୁମତେ ।
ଗଭୀର କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟେ । ମନ୍ଦର ଅଣି ସୁଖସାଧେ ।
ଜଳେ ପକାଇ ମହାଗିରି । ହର ତା କୂର୍ମ୍ମରୂପେ ଧରି ।
ଅମୃତ ଅଦ ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ । ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ଦେଲେ ହର ସଙ୍ଗ ।
ଗଜ କୁମ୍ଭୀର ଯୁଦ୍ଧକାଳେ । ସେ ହର ରୂପ ଅଗ୍ରଗଲେ ।
ଚକ୍ରେ କୁମ୍ଭୀର ମୁଣ୍ଡ ହାଣି । ଗଜ ଉଦ୍ଧାର ଚକ୍ରପାଣି ।
କଶ୍ୟପଋଷି ଯଜ୍ଞମେଳା । ପାଠିସହସ୍ର ବାଲଖିଲ୍ୟା ।
ଜତ୍ୟେ ଗଲନ୍ତ ବନ ଦାଣ୍ଡେ । କାଠ ବହନ୍ତ କଦ୍ଧେ ମୁଣ୍ଡେ ।
ଘନେକ ଘେନ ଏକଡ଼ାଳେ । ପାଠିସହସ୍ର ଏକମେଳେ ।
ବହୁ ଅଶକ୍ତ ବାହୁବଳେ । କୁଡ଼ିଲେ ଗୋସ୍ପଦସଲଳେ ।
ସମସ୍ତେ ହୋଇ ଏକମୁଖ । ଡାକନ୍ତ ନାରସିଂହ ରଖ ।
ଦେଖିଣ ତାହାଙ୍କ ବକଳ । ଦସ୍ୟାସାଗର ଆଦମୂଳ ।
ଭକ୍ଷଣେ ଦବ୍ୟରୂପ ଧର । ବସ୍ତୁକୁ ସଙ୍କଟ ଉଦ୍ଧର ।
ଦେବ ଅସୁର ଯୁଦ୍ଧକାଳେ । ବାସବ ଜଳ ଉଜ୍ଜବଳେ ।
ବଜ୍ରେ ଛେଦଲା ବୃଶକନ୍ଧ । ଦେଶୁ ଲଇଲା ବ୍ରହ୍ମବଧ ।
ବଶ୍ଚ କଲା ମନେ ଦୁଃଖ । ଡାକଲା ନାରସିଂହ ରଖ ।
ଭକ୍ଷଣେ ଧର୍ମରୂପ ଧର । ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ସଙ୍କଟ ଉଦ୍ଧର ।
ସତ ଉଦ୍ଧାର ହେଉ କର । ନୃସିଂହେ ହିରଣ୍ୟ ସଂହାର ।
ଦସ୍ୟାସାଗର ଦାମୋଦର । ଦାନ ସେନଲେ ତ୍ରିନପୁର ।
ଅଦ୍ଭୁତ ବାମନ ଶରୀରେ । ମିଳଲେ ବଳ ଯଜ୍ଞଦ୍ୱାରେ ।
ସେରୂପେ ମୋହ ତାର ମନ । ଦାନେ ହରଲେ ତ୍ରିଭୁବନ ।
ପାଦେ ତାହାର ଶିର ଚପି । ପାତାଳପୁରେ ନେଇ ସ୍ଥାପି ।

ଇନ୍ଦ୍ରର ମନ କଲେ ଶୁଦ୍ଧ । ମୁଖେ ସେ ବୁଞ୍ଚଇ ଦୁର୍ଦ୍ଧର ।
ସେ ପୁଣି ଉଗୁବଶେ ହଇ । ପରଶୁରାମ ରୂପ ଧର ।
ଏକବିଂଶତିବାର କୋପେ । ଅବନୀ ଭ୍ରମି ବଣ୍ଟରୂପେ ।
କ୍ଷତ୍ରିପୁଲ ସଂହାରଣ । କଲେ ଅନାଦ ନାରପ୍ରଣ ।
ବୁକଣ ରାମରୂପେ ମାର । ସଙ୍କଟୁ ଜାନକୀ ଉଦ୍ଧର ।
ଧରଣୀ ମଧ୍ୟେ ଯଶ ଥୋଇ । ପ୍ରାଣୀ ତରଇ ଯାହା ଗାଇ ।
ପୁଣି ଅନନ୍ତ ଅବତାରେ । ହଳ ମୁଷଳ ଧର କରେ ।
ଘୋର ଦାନବ ଦର୍ପ ହର । ମୁଖେ ପ୍ରାପିଲେ ବମୁକଣ୍ଠ ।
ପ୍ରବୋଧ ବୁଦ୍ଧ ଅବତାରେ । ଜ୍ଞାନ ବସ୍ତାର ଏ ସଂସାରେ ।
ଅଣ ଅଘୋହ କଲ୍କିରୂପେ । ମ୍ଲେଚ୍ଛ ସଂହାର ମହାକୋପେ ।
ଏମନ୍ତ ନାନାରୂପ ଧରେ । ସେ ହର ଜଗତେ ବହରେ ।
କେ ତାର ଗୁଣ କର୍ମ ମୁଖେ । ସଂଖ୍ୟା କରିବ ଶତକଲ୍ପେ ।
କେ ଅବା କହିବ ସଂକ୍ଷେପେ । ତୋ ପ୍ରଶ୍ନ ତୋହର ସମୀପେ ।
ନାରଦ ବସୁଦେବ ମେଳେ । ଶୁକ ପରୀକ୍ଷ ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ।
ଏ ଷଡ଼ ପ୍ରଶ୍ନେ ଏକାଦଶ । କହିଲା ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।
ଶ୍ରୀଭାଗବତ ଧର୍ମକଥା । ଶୁଣି ଖଣ୍ଡିବ ମନୋବ୍ୟଥା ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ନବମ
ନବବପ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(13)

ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ-ଭକ୍ତିଯୋଗ (Sk. XI, Ch. VI).

ବଦେହ ଉବାଚ

ବୋଲଇ ବଦେହ-ରାଜନ । ତୋ ମୁନ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।
ଏ ଭୂମିମଧ୍ୟେ ଦୁଷ୍ଟଲୋକେ । ବସ୍ତୁକୁ ନ ଉଚ୍ଚଉ ଥୋକେ ।
କାମ ସଂକଳ୍ପ ଲୋଭେ ଜଡ଼ି । ଅଜ୍ଞାନ ମୋହେ ଥାଉ ପଡ଼ି ।
ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ ନ ଜାଣଉ । ଅଗ୍ରେ ଲଉଉ ଅଧୋଗତ ।
ଏ ବଡ଼ ସଂଶୟ ମୋ ହୃଦେ । ଛେଦ କଲୁଷ ଜ୍ଞାନଭେଦେ ।

ଚମସ ଉବାଚ

ଚମସ ଶୁଣି ତା ବଚନ । କହନ୍ତ ସଭା ବଦ୍ୟମାନ ।
ବସ୍ତୁର ମୁଖ ଉଚ୍ଚ ଉରୁ । ଅଭୟ ପାଦପଙ୍କଜରୁ ।
ବାହ୍ମଣ ଅଦ ବୈରବର୍ଣ୍ଣେ । ଜନ୍ମିଲେ ସ୍ୱଭାବେ ତ୍ରିଗୁଣେ ।
ଏଣୁ ସେ ବସ୍ତୁ ପିତା ମାତା । ଗୁରୁ ବାନ୍ଧବ ଇଷ୍ଟଦାତା ।
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ସେବା ତେଜେ । ଲୋଭେ ସେ ଅନ୍ୟଦେବ ଭଜେ ।

ସେ ପ୍ରାଣୀ ପଛଡ ପାମର । ଅନ୍ଧେ ପଡ଼ଇ ତମ ଘୋର ।
ବଦନ ଥାଉଁ ହରି-ବାଣୀ । ମୁଖେ ଯେ ନ ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରାଣୀ ।
ନାମ ନ ଶୁଣନ୍ତି ଶ୍ରବଣେ । ଯେ ଥାନ୍ତି ପାପ-ଅଚରଣେ ।
ମ୍ଲେଚ୍ଛ ପଡତ ଦୁରାଚାର । ସ୍ତ୍ରୀ ଶୂଦ୍ର ଅଦ ଯେତେ ନର ।
ସେ ଯେବେ ସାଧୁଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତି । କଲୁଷ-ପଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧରନ୍ତି ।
ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟ ଜନ । ସ୍ୱଭାବେ ଧନ୍ୟ ତନ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ବିଷ୍ଣୁ-ଚରଣ ସନ୍ନିଧାନେ । ଏ ଥାନ୍ତି ନଗମ ବଚନେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଦ ପଠି ବଳେ । କୁଳ-ପଦ୍ମଦ ଧନଲଭେ ।
ମଲ୍ଲଇ କରି ଅହଂକାର । ସ୍ମରେ ବହଇ ବେଦଭାର ।
ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ ମାର୍ଗ କହ । ଅମ୍ଭାକୁ ପଣ୍ଡିତ ବୋଲାଇ ।
ସଭାର ମଧ୍ୟେ ଗୁରୁ କହ । ହସି ହସାଇ ଜନ ମୋହ ।
ସ୍ୱଭାବେ ରଜୋଗୁଣେ ଖଣ୍ଡେ । ସଂକଳ୍ପ କରେ କର୍ମକାଣ୍ଡେ ।
ଧନ ତନୟ ସୁଖ ଆଶେ । ଶଙ୍କର ଅନ୍ଧେ ନର୍କେ ପଶେ ।
ଅଲପ କାର୍ଯ୍ୟେ କ୍ରୋଧ ବହ୍ନେ । କାଳ ଭୁଜଙ୍ଗ ପାଏ ହୁଏ ।
ସ୍ୱଭାବେ କାମ କ୍ରୋଧ ବଳେ । ନତ୍ୟେ ଅସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ମିଳେ ।
ଏଣୁ ସେ ବହୁ ଆଦ ବର୍ଣ୍ଣି । ପାପୀ ଦୁର୍ଜନ ମତ୍ସ୍ଥାନ ।
ବିଷ୍ଣୁ ଜନଙ୍କୁ ଦେଖି ପାଶେ । ନନା କରଇ ଉପହାସେ ।
ହସି ବୋଲଇ ହାସ୍ୟ ବାଣୀ । ନଇଁଛି କୃଷ୍ଣ-କଥା ଶୁଣି ।
ଗୃହେ ଗୃହଣୀ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ । ଚଉ କୁଡ଼ାଇ କାମଭୋଗେ ।
ଅଣା ବନ୍ଧନେ ଧନ ସଞ୍ଚେ । ମାସ୍ୟାସଂକଳ୍ପେ ଦନ ବଞ୍ଚେ ।
ପିଣ୍ଡ ପରାଣ ତୃଷାମାନ୍ତେ । ପଣୁ ହଂସଇ ହଂସାଣାସ୍ଥେ ।
ବେଦ ଉଦ୍ଦେଶେ ଜନ୍ତୁ ମାର । ଯୂଜଇ ନାନା ଯଜ୍ଞ କର ।
ଦାନ ଦକ୍ଷିଣା ବିପ୍ରଜ୍ଞାନେ । କୁକର୍ମ କରଇ ଅଜ୍ଞାନେ ।
ପଣୁ-ମାରଣେ ପାପ ଯେତେ । ଦେଖି ନ ଦେଖଇ ଅଗତେ ।
ସମ୍ପଦେ ବଡେ ଅଭିମାନ । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ-ମଦରେ ମଗ୍ନ ।
ବଦ୍ୟା-ପଠନ-ଦାନ ବଳେ । ସମ୍ପଦ ଦେଖଇ ନଷ୍ଟଳେ ।
ସମ୍ପଦମଦେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ । ସାଧୁ ଅସାଧୁ ନଗଣଇ ।
ବିଷ୍ଣୁ ବୈଷ୍ଣବ ଜନ ଗୁହିଁ । ନନା କରଇ ଗଳ କହି ।
ଏ ଭାବେ ସଙ୍ଗ ନାଶ କରେ । ନରକେ ପଡ଼ଇ ନର୍ତ୍ତରେ ।
ସକଳ ଜୀବ ମଧ୍ୟେ ହର । ବସେ ଅନନ୍ତ ରୂପ ଧର ।
ବିଷ୍ଣୁର ମାସ୍ୟାମାଣ ଭ୍ରାନ୍ତ । ଏହା ପାମରେ ନ ବୁଝନ୍ତ ।
ଯାର ମହିମା ବେଦ ଭଣେ । ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଯେ ହର-ଚରଣେ ।
ନତ୍ୟେ ନର୍ମଳ ଚତ୍ତେ ଚନ୍ତ । ଧ୍ୟାନ ଧାରଣେ ନ ଦେଖନ୍ତ ।
ସେ ହର ନ ଭଜଇ ଚତ୍ତେ । କୁବୁଦ୍ଧି ଭାବ ଅବରତେ ।

କୁସ୍ମିତ-କଥା-ରତ ନତ୍ୟେ । ନାନା କ୍ଲପଥ ମନୋରଥେ ।
ମନ ଭ୍ରମଇ ଭ୍ରମୁଥାଇ । ଦୁର୍ଗମ ପଥ ନ ଚଇନ୍ ।
ନାସ୍ତି ସେବନ ମାଂସ ମଦେ । ଲୋକବେଦ୍ଧର ଅନୁବାଦେ ।
ବେଦ ନ କହେ ଯାହା ମୁଖେ । ପ୍ରାଣୀ ତା କରେ ଆମ୍ଭାମୁଖେ ।
ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ ବେନପଥେ । ବେଦ କହ୍ନଇ ଯାହା ନତ୍ୟେ ।
ଅବ ଇଶ୍ୱର ଆଜ୍ଞା ବହୁ । ଏଥୁ ଅଥିକ କେବା କହୁ ।
ସେ ବେଦପଥ ଛାଡି ବଲେ । କର୍ମ କରଇ ଆମ୍ଭାଭୋଳେ ।
ବଦ୍ଧ ସଂଯୋଗେ ଅନୁବନ୍ଧେ । ନାସ୍ତି ସେବଇ କାମଅନ୍ଧେ
ଛାଡି ନ ପାର ଘ୍ରାନଚତ୍ତେ । ସେବଇ ମଦ ମାଂସନତ୍ୟେ ।
ପଶୁ ମାରଇ ସଜ୍ଞଲକ୍ଷ୍ୟେ । ଯେ ବେଦ-ବଥ୍ଥ ପିଉପକ୍ଷେ ।
ଏ ବେନ ବେଦବଥ୍ଥ-ବାଣୀ । ନତ୍ୟେ ଅସତ୍ୟ ପରମାଣି ।
ଯେବେ କରବ ଧର୍ମମତେ । ଯେ ବେଦବଥ୍ଥ ଅନୁମତେ ।
ବେଦ-ନଷେଧ ଏ ପ୍ରମିଦ୍ଧି । ବହ୍ନା ନ ଜାଣେ ପଶୁବୁଦ୍ଧି ।
ଧନ ଅର୍ଜ୍ଜନେ ଧର୍ମ କର । ଧର୍ମେ ପ୍ରାପତ ନରନ୍ଦର ।
ଧନ ଅର୍ଜ୍ଜନେ ଦେହ ଧରେ । ମରଣ-ସଂକଟେ ନ ଡ଼ରେ ।
ଯଦ୍ୟପି ସଜ୍ଞର ବଧାନ । ମାଂସ ଭକ୍ଷଣ ପୁରାପାନ ।
ତଥାପି ମୁଗ୍ଧ ବେଦମତେ । ଆଘ୍ରାଣ କର ନାସାଗତେ ।
କେବେହେଁ ନ କରବ ପାନ । ଏ ବଥ୍ଥ ବେଦର ବଧାନ ।
କେବଳ ସଜ୍ଞେ ପଶୁ ବଧ । ଅନ୍ୟଥ ବଧେଟି ପ୍ରମାଦ ।
ନାସ୍ତି ସଙ୍ଗମ ଭ୍ରମତେ । କେବଳ ପୁତ୍ରଜନ୍ମ ଅର୍ଥେ ।
ଅନ୍ୟଥା ରତ ମୁଖମତେ । ପ୍ରସଙ୍ଗ ନ କର ଏକାନ୍ତେ ।
ଜୀବର ସୁଧର୍ମ ଏ ବାଣୀ । ସକଳ ବେଦବାକ୍ୟେ ଭଣି ।
ବହ୍ନା ନ ବୁଝି ମୂଢ଼ ପ୍ରାଣୀ । ଦୁଃଖକୁ ସୁଖ ପ୍ରାପ୍ତ ମଣି ।
କରଇ ଜ୍ଞାନଘ୍ନ କର୍ମ । ଏଣୁ ସଂସାରେ ହୁଏ ଭ୍ରମ ।
ମୂର୍ଖସ୍ୱଭାବ ମୂଢ଼ ପ୍ରାଣୀ । ଅମ୍ଭାକୁ ପଣ୍ଡିତ କଖାଣି ।
କେବଳ ଦେବତା ବଣ୍ଟାପେ । ନ ଜାଣି ସଜ୍ଞେ ପଶୁ ହଂପେ ।
ପଶୁଏ ଥାଉ ପଶୁମେଳେ । ତାର ଜୀବନ ଅଳ୍ପକାଳେ ।
ଧର ଭକ୍ଷନ୍ତ ତାର ମାଂସ । କେବଳ ଅସ୍ଥି ରହେ ଶେଷ ।
ଯାହାକୁ ମାର ମୁଖଭୋଳେ । ସେ ତାକୁ ହଂପେ ଅଳ୍ପକାଳେ ।
ଏଣୁ ପଣ୍ଡିତଜନ ମଥେ । ପାପ ଲଭଇ ପଶୁବଧେ ।
ସକଳ ଜୀବେ ନରନ୍ଦର । ବସଇ ଅମ୍ଭାରୂପ ଧର ।
ସମେ ବସଇ ସଜ୍ଞଦେହେ । ମୂଢ଼ ନ ଜାଣେ ମାୟାମୋହେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ମୁଗ୍ଧ କଳେବର । ଦେହକୁ ବୋଲଇ ମୋହର ।
ମୁଖାନୁରବେ ଜୀବ ମାରେ । କେବଳ ବଷ୍ଣୁ ଦ୍ରୋହ କରେ ।

ଦୁଃଖ ପଡିବ ବୋଲି ଡାରେ । ପଡ଼େ ନରକ-ଅନ୍ଧକାରେ ।
ପଣ୍ଡିତପଣେ ବାଦ ଚନ୍ତି । ଦମ୍ଭେ ନ ବୁଝେ ମୋକ୍ଷଗତି ।
ବଞ୍ଚିବ ହୁଏ ବଞ୍ଚି ନାମ । ସଞ୍ଚଇ ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ।
କରଇ ନାନାକର୍ମ ଜଡ଼େ । ଚଳେ ନ ରହେ ସ୍ଥିରଚିତ୍ତେ ।
କର୍ମେ ହରଇ ପ୍ରାଣି-ପ୍ରାଣ । ତାହାର କାହିଁ ପରିତ୍ରାଣ ।
ଚତ୍ତେ ନ ବହେ ଦସ୍ପା ଶାନ୍ତ । ତାହାକୁ ବୋଲ ଅମ୍ପାପାନ୍ତ ।
ପାଷଣ୍ଡଭାବେ ଅନୁମାନ । ଅମ୍ପାକୁ ବୋଲେ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନୀ ।
ମନ କଳ୍ପଇ ଯେତେ ଫଳେ । ଦଇବ ହରେ ତାହା ବଳେ ।
ବଞ୍ଚିତ ଇହ ପରଲୋକେ । ଜଡ଼େ ବଞ୍ଚଇ ମହାଦୁଃଖେ ।
ଦୁଃଖେ ସଞ୍ଚିତ ଦାର ସୁତ । ଧନ ସମ୍ପଦ ପଶୁ ଭୃତ୍ୟ ।
ଏ ସବୁ ଛଡ଼ି ଅନ୍ତକାଳେ । ଚଲଇ ଜଳ ପାପଫଳେ ।
ନରକେ ପଡ଼ି ଦୁଃଖ ଭୁଞ୍ଜେ । ଯମ-ଯାତନା ଘୋରଯୁଦ୍ଧେ ।
ହର-ବମୁଖ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ । ନ ତରେ ଭବ-ଭରଙ୍ଗିଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ମୁନିବାକ୍ୟ ଶୁଣି । ଗଙ୍ଗା ବୋଲଇ ମନେ ଗୁଣି ।

ଗଙ୍ଗୋବାଚ

ଭୋ ମୁନ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ଯୁଗାନୁସାରେ କହେ ନାମ ।
ବର୍ତ୍ତିହିଁ ଯୁଗ ଅନୁସାରେ । ଭକତ ଭଜନ ପ୍ରକାରେ ।
କେବଣ ଯୁଗେ କେଉଁରୂପେ । ଶଙ୍କର ବହେ ମାସ୍ୟାକସ୍ତେ ।
ଜୀବ ଉଦ୍ଧାରେ ଚକ୍ରପାଣି । କରଭାଜନ ବୋଲେ ଶୁଣି ।

କରଭାଜନ ଉବାଚ

ବୋଲଇ ଶୁଣ ନରନାଥ । ଅଶେଷ କ୍ଲେଶର ତରତ ।
କଳି-କଲୁଷ-ସଂହାରଣ । ଯେ କରେ ଶ୍ରବଣ କୀର୍ତ୍ତନ ।
ଯେ ରୂପ ବହେ ସେ ସ୍ୱଭାବେ । ସ୍ୱେତା ଦ୍ୱାପର କଇଯୁଗେ ।
ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଅବତରେ । ସ୍ୱଭାବେ ନାନାରୂପ ଧରେ ।
ବଶ୍ୱ-ବଧାନ ନାନାମତେ । ସେ ରୂପ ପୂଜନ୍ତି ଜଗତେ ।
ଯେ ଯୁଗେ ଯେବା ଅବତାର । ଯେ ନାମ ବର୍ତ୍ତି ଦାମୋଦର ।
ମୁଖେ ବହରେ ନରଲୋକେ । ଶୁଣ କହିବା ଏକେ ଏକେ ।
ପ୍ରଥମେ ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ଦେହେ । ଜଟା-କଳାପ ମୁଣ୍ଡେ ବହେ ।
ଦେହେ ଉତ୍ତରୀ ଅକ୍ଷମାଳ । ବସନ ବୃକ୍ଷର ବଲ୍କଳ ।
ଅଜାନୁଲମ୍ବେ ଭୁଜଦ୍ୱୟ । ଦିବଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳୁଧାରୀ ।
ଏମନ୍ତ ରୂପ ଭଗବାନ । ଦେଖି ପୂଜଲେ ସାଧୁଜନ ।
ଯେ ହଉ ସଜ୍ଜନ-ହିତ । ଶୁଚି ପବନ ଶାନ୍ତ ଦାନ୍ତ ।
ତପ ଅଚରି ଶମ ଦମେ । ପ୍ରାଣ ସଂଯମି ମହାଶମେ ।

ଯେ ରଙ୍ଗେ ଡାହ୍ନାଙ୍କ ଚରଣେ । ବୈକୁଣ୍ଠ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷଣେ ।
ଧର୍ମସ୍ୱରୂପ ନାରାୟଣ । ଏବେ କହିବା ନୃପ ଶୁଣ ।
ଦବ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ଭଗବାନ । ପରମାନନ୍ଦ ଦବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ।
ଏ ରୂପ ଧରେ ସତ୍ୟଯୁଗେ । ଭକ୍ତ-ଜନ-ଅନୁରାଗେ ।
ଶୋଣିତ ବର୍ଣ୍ଣ ତ୍ରେତାଯୁଗେ । ବସ୍ତ୍ର ସମ୍ବୃତ ଭୂମିଭାଗେ ।
ସୁନ୍ଦର ଚତୁର୍ଭୁଜ ଧରେ । ସୁବର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ କେଶ ଶିରେ ।
ପଦ୍ମ ମେଖଳା ଉତ୍ତରୀ । ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୁବ ସ୍ରୁକ ଧରି ।
ଯଜ୍ଞମୂରତି ଦାମୋଦର । ସଙ୍ଗଦେବତା କଳେବର ।
ଅଶେଷ-ଭୁବନ-ଈଶ୍ୱର । ଅଙ୍କାଜନେ ଅଗୋଚର ।
ସେ ରୂପ ଦେଖି ବହୁଗଣେ । ଭଗମପଥ ଅତିରଣେ ।
ଯଜ୍ଞେ ପୂଜଲେ ଭଗବାନ । ଯେ ଯଜ୍ଞ ବେଦର ବଧାନ ।
ସେ ବସ୍ତ୍ର ଯଜ୍ଞ ପୁଣି ଗଈ । ସ୍ୱଭାବେ ନାମ ସଙ୍ଗଦେବ ।
ସେ ଉରୁକ୍ରମ ବୃଷାକପି । ଏମନ୍ତ ନାମ ନତ୍ୟ ଜପି ।
ଦ୍ୱାପରପୁଗେ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ । ପୀତବସନ ପରଧାନ ।
ନଜ ଅସ୍ତ୍ର ନଜଳରେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ କୌସ୍ତୁଭ ଉରରେ ।
ଏ ଅଦ ଲକ୍ଷଣେ ଲକ୍ଷିତ । ଅଶେଷ ଭୁବନେ ପୂଜିତ ।
କାମଲୁ ନନ୍ଦେ କଳେବର । ସମ୍ପଦ ଗଜଗଜେଶ୍ୱର ।
ସେ ରୂପ ଦେଖି ମୁନଜନେ । ପୂଜନ୍ତ ଯଜ୍ଞ ମନ୍ତ୍ର ଧ୍ୟାନେ ।
ସେ ସଙ୍ଗ ଦେବମସ୍ତ ହର । ପୂର୍ଣ୍ଣଶବଦେ ସ୍ତୁତକର ।
ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ନମୋଽସ୍ତୁତେ । ଶଙ୍କରଷଣ ବୋଲ ତୋତେ ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଅନରୁଦ୍ଧ ରୂହ । ଏ ଚତୁରରୂପ ଏକଦେହୀ ।
ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । ଯାର ଶସ୍ତାର ଏ ଜଗତ ।
ତୁ ବଣ୍ଡନାଥ ବଣ୍ଡପତ । ମହାପୁରୁଷ ସଙ୍ଗତ ।
ଦ୍ୱାପର ଯୁଗରେ ଏମନ୍ତେ । ବସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ପୂଜନ୍ତ ଜଗତେ ।
ଦ୍ୱାପରଯୁଗ ଶେଷକାଳେ । କଳି ଅଗମ ଅନ୍ତରାଳେ ।
ରୂପ ପ୍ରକାଶେ ଚକ୍ରପାଣି । ଯେସନେ ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ।
କୃଷ୍ଣମୂରତି ଭଗବାନ । କେବଳ ନାମ-ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ।
କୃଷ୍ଣର ରୂପ ଗୁଣ ଯେତେ । ଧ୍ୟାନେ ନବ୍ରେପି ଶୁଦ୍ଧଚତ୍ତେ ।
ପ୍ରତମା କର ନାନା ମତେ । କୃଷ୍ଣ ପୂଜନ୍ତ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରେ ।
ଅଙ୍ଗ ଉପାଙ୍ଗ ମନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ରେ । ବସ୍ତ୍ରର ପାରଷଦ ଯେତେ ।
ସକଳ ପୂଜ ସାକଧାନେ । ସ୍ତୁତ କରବ ଏ ବଚନେ ।
ହେ ମହାପୁରୁଷ ମୁକୁନ୍ଦ । ବନ୍ଦେ ତୋ ଚରଣାରବିନ୍ଦ ।
ମୁନ କରନ୍ତ ଯାର ଧ୍ୟାନ । ହରଇ ପଗଲବମାନ ।
ଅଭୀଷ୍ଟଫଳ କାମଧେନୁ । ତୀର୍ଥନବାସ ଯା ଚରଣୁ ।

ଭବ ବରଞ୍ଚି ଯାକୁ ଚତ୍ତେ । ସ୍ମୃତ କରନ୍ତି ଅବରତେ ।
ଶରଣଜନର ରକ୍ଷଣ । ଭକ୍ତ-ଅରତ-ନିବାରଣ ।
ପ୍ରଣୀତଜନ ଯେ ପାଇଲ୍ । ଏ ଭବଜଳେ ନାବ ହୋଇ ।
ଯେ ଗଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବଗଣେ । ଧ୍ୟାନେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ମନୁଷ୍ୟଦେହ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଧର । କେ ଅବା ପାରେ ଦୂର କର ।
ପିତୃବଚନ ଶିରେ ଧର । ଯେ ରାଜ୍ୟ ଦୂରେ ପରିହର ।
ଧର୍ମିଷ୍ଠଗୁଣେ ପଣି ବନେ । ଯଜ୍ଞିତ ପ୍ରିୟାର ବଚନେ ।
ଧାଇଁଲା ମାୟାମୃଗ ଅର୍ଥେ । ବନ-ଗହନ-ଘୋରପଥେ ।
ସେ ପଦେ ମୋର ନମସ୍କାର । ଧ୍ୟାନେ ଖଣ୍ଡଇ ଭମଘୋର ।
ଯୁଗଲ୍ ଯୁଗ ଏହିମତେ । ପରମାନନ୍ଦ ଏ ଜଗତେ ।
ଧରଣୀ ମଧ୍ୟେ ଅବତର । ଭ୍ରମଇ ନାନାରୂପ ଧର ।
ସେ ରୂପ ଯୂଜ ନର ନାଶ । ମାୟା-ସଂସାରୁ ଯାନ୍ତି ତର ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ପଣ୍ଡିତ ବୋଲଇ । ଗୁଣଜ୍ଞ ସଜ ସାରଗ୍ରାହ୍ମି ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁମାନେ । ନର୍ମଲଚତ୍ତେ ମହାଜ୍ଞାନେ ।
ବେଦ ବଗ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମଭାଗ । ସେ ବୋଲେ ଧନ୍ୟ କଲଯୁଗ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଦ ଗ୍ଦଵବର୍ଣ୍ଣେ । କୃଷ୍ଣର ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ।
କଲକଲୁଷେ ଦୁଷ୍ଟଚତ୍ତେ । ଗୁହ୍ୟ-କଥଣେ ଅବରତେ ।
ନାନା ସଙ୍କଟେ ଯେବେ ଥାନ୍ତି । ସଂସାରେ ନାହିଁ ତାଙ୍କ ତ୍ରାଣ୍ତି ।
ଲବେ ନମିଷେ କ୍ଷଣେ ଲେଣେ । ଯେ ଅବା ଶ୍ରବେ ସେଉଁଦେଣେ ।
କୃଷ୍ଣର ନାମ ଉଚ୍ଚେ ଗାଇ । ରୋମପୁରକ ତନୁ ବହ ।
ନସ୍ନୁ ବହ ଅଶ୍ରୁଜଳ । ଲରଣ୍ତି କୋଟିତୀର୍ଥ ଫଳ ।
ଏ ବଡ଼ ଲାଭ ଏ ଜଗତେ । କୃଷ୍ଣଭଜନ ନାନାମତେ ।
ମୁଞ୍ଚେ ଉଚ୍ଚାର ନଚ ନଚ । ଅଶେଷ ପାପଁ ତରଯାନ୍ତି ।
ସତ୍ୟଯୁଗର ପ୍ରଜାଗଣ । ଭବଷ୍ୟମତେ ପରମାଣ ।
କର କଷ୍ତନ୍ତି ସୁଖଭୋଗ । ଅମ୍ଭେ ଜନ୍ମିବଁ କଲଯୁଗ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣଅଦ ଗ୍ଦଵବର୍ଣ୍ଣେ । ତଇବେ ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ।
ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଅମ୍ଭେ ଥାଇ । ଗୁଣ୍ତେ ଗୋବନ୍ଦ ନାମ ଗାଇ ।
ଭକତମୁଖଁ କୃଷ୍ଣ ଶୁଣି । ତରବଁ ଭବତରଙ୍ଗିଣୀ ।
ଗୋବନ୍ଦ-ଚରଣାରବନ୍ଦ । ସ୍ମାରୁ, ସୁଗନ୍ଧ, ମକରନ୍ଦ ।
ମନଭ୍ରମରେ କର ପାନ । ଯେ ଅବା ଶ୍ରବେ ସାଧୁଜନ ।
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନିବସଣେ । ସେବବଁ କୃଷ୍ଣର ଚରଣେ ।
ଏମନ୍ତ ଚତ୍ତେ କର ଅଣା । କଲଜ କରନ୍ତ ପ୍ରଣଂସା ।
ମୁଞ୍ଚେ ଧରନ୍ତ କୃଷ୍ଣନାମ । ଶ୍ରବଣମାତ୍ରେ ଅଇଗମ ।
ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରାଣିମଧ୍ୟେ । ଜନ୍ମ-ମରଣ-ପଥ ଚ୍ଛେଦେ ।

ନାରଦ ଉବାଚ

ଏମନ୍ତେ ନବ ମୁନଗଣେ । ସଜାଲୁ ଯିହିଁ ଜଣେ ଜଣେ ।
କହିଲେ ଭାଗବତ ଧର୍ମ । ଯେରୂପେ ବିଷ୍ଣୁ-ସେବା-କର୍ମ ।
ଶୁଣି ସାନନ୍ଦ ଦଣ୍ଡଧାଣ୍ଡୀ । ଲୋମପୁଲକ ତନୁ କର ।
ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଝରେ । ନିର୍ମଳ ବାହ୍ୟ ଅଭ୍ୟନ୍ତରେ ।
ମୁନଙ୍କ ଚରଣେ ପୂଜଲା । ଅନନ୍ଦେ ନୟନ ବୁଜଲା ।
ଭକ୍ତିଣେ ସଦ୍ଭା ବଦ୍ୟମାନେ । ମୁନ ଚଲିଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନେ ।
ଯେ ଧର୍ମ କହିଗଲେ ମୁନ । ନମି ହୃଦରେ ତାହା ଘେନ ।
ଭାବ ହୋଇଲା ଉତ୍ତୁ ପାର । ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ଯଦୁବୀର ।
ତୁ ଏବେ ଏହ ଧର୍ମ କର । ଅନ୍ତେ ଲଇବୁ ନରନ୍ତର ।
ତୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ଯାହାର ପୁତ୍ର ଭଗବାନ ।
ଲଇଲୁ ପୂଜ ତପଫଳେ । ଏଣୁ ତୋ ଯଶ ମଣ୍ଡିତଲେ ।
ବଖ୍ୟାତ ହନ ଭୁବନରେ । ଯେ ଯଶ ଗାଇ ପ୍ରାଣୀ ତରେ ।
ଅସନ ଭୋଜନ ଶୟନେ । ନରତେ ଦେଖୁ ତୁ ନୟନେ ।
ଏ ମୋର ପୁତ୍ର ବୋଇ ଭୋଳେ । ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ଧରୁ କୋଳେ ।
ବ୍ରହ୍ମକୁ କରୁ ଅଭଙ୍ଗନ । ଏଣୁ ତୁ ବିରୁବନେ ଧନ୍ୟ ।
ଦନ୍ତ ନକଃ ବଦ୍ୟୁରଥ । ଶାଲୁ ସହତେ ତେଦନାଥ ।
କଂସ ମଗଧେଶର ଯେତେ । ଦୁଷ୍ଟ ଯେ ଥିଲେ ଭୂମିଗତେ ।
କୃଷ୍ଣେ ବଦ୍ଧୀଭାବ ବହ । ପଶିଲେ କୃଷ୍ଣ ଦେହେ ଯାଇ ।
ସେ ହରି-ଚରଣ-କମଳେ । ଯେ ତନ୍ତେ ସ୍ନେହଭାବଭୋଳେ ।
ତାହାର ଗତ କେବା ଜାଣି ! ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ପରମାଣି ।
କୃଷ୍ଣର ପୁତ୍ର ତୁ ନ ମଣ । ସେ ଯେ ଅନାଦ ନାରାୟଣ ।
ଅଦପୁରୁଷ ତୋର ଘରେ । ମାୟା ମନୁଷ୍ୟ ରୂପ ଧରେ ।
ହେଲେ ଅସୁରବଳ ମାର । ଅପର୍ଦ୍ଦୁ ଅବନୀ ଉଦ୍ଧାର ।
ସ୍ୱଭାବେ ଜନ୍ମ ଯାର ନାହିଁ । ମନ ବଚନେ ବେଦ କାହିଁ ।
ସେ ହରି ଦେବକୀ-ଉଦରେ । ଜନ୍ମ ଲଇଲେ ତୋର ଘରେ ।
ତୋ ଯଶ ଜଗତେ ବସ୍ତାର । ସେ ପୁଣି ପିବେ ବଳପୁତ୍ର ।
ଏମନ୍ତେ ନାରଦର ବାଣୀ । ଦେବକୀ-ବସୁଦେବ ଶୁଣି ।
ତନୁ ପୁଲକ ଲୋମଗଣ । ଭାବ ଗଦ୍ଗଦେ ଚକ୍ଷୁ ବୁଜ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପୁତ୍ରଭାବେ ମଣି । କହୁ ନ ବୋଇ ହେଲେ ଊଣ ।

ଶ୍ରୀ ଶୁକ ଉବାଚ

ବୋଲନ୍ତି ଶୁକ ମୁନବର । ସେ ନବ ନୃପରକୁମର ।
ନମିର ଯଜ୍ଞଶାଳେ ଯାଇ । ଯେ ଇତହାସ ଗଲେ କହ ।

ଆନେ ଗୁପତ ପୁରାତନ । ବଶେଷେ ନାରଦ-କରନ ।
ଯେ ଏହା ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣନ୍ତ । କ ଅବା ବଦନେ ଗୁଣନ୍ତ ।
ସକଳ ପାପପଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ । ଅନ୍ତେ ଲଭନ୍ତ ନରହରି ।
ଶ୍ରୀ ଏକାଦଶ ଭାଗବତ । କହିଲା ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ହର ଚରିତ ଗୀତକଙ୍କେ । ସଂକ୍ଷେପେ ଏକାଦଶସଙ୍କେ ।
ଅମୃତ ରସମସ୍ କୀତ । ଶୁଣନ୍ତେ ଜଗତ ପବିତ୍ର ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ବସୁଦେବ-
ନାରଦ ସମ୍ବାଦେ ବର୍ଣ୍ଣତ୍ରୈଦରକ୍ତିଯୋଗ କଥନଂ
ନାମ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(14)

ଅବଧୂତ-ଯଦୁରାଜ-ସଂବାଦ (Sk. XI, Ch. X).

ଅବଧୂତ ଉବାଚ

ଶୁଣ ହେ ଯଦୁ ନୃପବର । ଯେ ଅବା ଅନୁଭବ ମୋର ।
ଗୁରୁ-ବଚନ ମୋର ଯେତେ । ସବୁ କହିବ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ।
ଏ ଯେତେ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରଗ୍ରହ । ତ୍ୟାଗ ଭୁ ସଙ୍ଗ ଦୁଃଖମୟ୍ ।
ଏ ଯେନ ଜ୍ଞାନୀ ଅଜ୍ଞନେ । ଜାଣ୍ଟନ୍ତେ ରହେ ସୁଖମନେ ।
ପକ୍ଷିଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ବଳୀୟାର । ସ୍ୱଭାବେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ କ୍ରୁରର ।
ଜତ୍ୟେ ମାରଇ ନାନା ପକ୍ଷୀ । ଜୀବନ ପୋଷେ ମାଂସ ଭକ୍ଷି ।
ତାର ମହିମା ଜନେ ଶୁଣି । ବନ୍ଦୀ କରନ୍ତି ଘରେ ଅଣି ।
ସେ ପୁଣି ଜତ୍ୟେ ପକ୍ଷୀ ମାରେ । ମାଂସ ଭକ୍ଷଇ ନେଇ ପରେ ।
କେବଳ ଶ୍ରମମାତ୍ର ସାର । ନ ରହେ ଭଚତ ଆହାର ।
ମୁହିଁ ତାହାର ଦୁଃଖ ଗହିଁ । ତା ଉହିଁ ଗୁରୁଶିକ୍ଷା ପାଇ ।
ନ କର ବସ୍ତୁ ପରଗ୍ରହ । ଏକା ଭ୍ରମଇ ଶୂନ୍ୟ ଦେହ ।
ନାହିଁ ମୋ ମନେ ଅପମାନ । ଘୃଣ, କଳଙ୍କ, ଗୃହ, ଧନ ।
ଆମ୍ଭାକୁ ରମଇ ମୁଁ ଜତ୍ୟେ । ଜାଣ୍ଟନ୍ତେ ଭ୍ରମଇ ଜଗତେ ।
ଶିଶୁର ନାହିଁ ପରାପର । ସମସ୍ତ ଏକଇ ବସ୍ତର ।
ଯେଣୁ ତା କଛ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଗୁରୁ-ଶିକ୍ଷା ପାଇ ।
ଏବେ ହେ। ଶୁଣ ମନସ୍ଥିରେ । ଘୂଙ୍କେ ଯେ ଅବନ୍ତୀ ନଗରେ ।
ସୁସାଧୁ ସୁନ୍ଦର ଶରୀରେ । କନ୍ୟାଏ ସ୍ଥଳ ବସ୍ତଘରେ ।
ସେ କନ୍ୟା ବତ୍ତ-ଅର୍ଥେ ବର । ବସେ ମିଳଲେ ପାଞ୍ଚ ଗର ।
କନ୍ୟାର ପିତା ସଙ୍ଗମେଲେ । ବବାହ-ପ୍ରସ୍ତାବ ବଗ୍ଦେଲେ ।
ବସ୍ତର କର କନ୍ୟା ମାତା । ଜକଟେ ବସାଇ ଦୁହିତା ।

ବୋଲଇ କନ୍ୟା-ମୁଖ ଚାହିଁ । ତଣ୍ଡୁଳ ଅଶେ ଧାନ୍ୟ ଦେଇ ।
ବେଗେ ତୁ କୃଷ୍ଣ ଗୋଳ ଉଲ୍ଲ । ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣକୁମାରୀ ।
ଗୋଳ ମୁଷଳ ଏକକର । କୃଷ୍ଣ ବେନକରେ ଧର ।
ଭୁଜେ ତା ବଲ୍ୟ କଙ୍କଣ । କୃଷ୍ଣେ ଶୁଭେ ରୁଣ ଝୁଣ ।
ପୁଣି କୁମାରୀ ଲଙ୍କା ପାଇ । ଅଧେ କଙ୍କଣ ହସ୍ତ ଫେଇ ।
ପୁଣ କୃଷ୍ଣେ ଧୀରେ ଧୀରେ । ହସ୍ତ କଙ୍କଣ ନାଦ କରେ ।
କୁମାରୀ ମନେ ବଶ୍ୱରଇ । ସଙ୍ଗ-ଗନ୍ଧଳେ ଗୋଳ ହୋଇ ।
ଏମନ୍ତ ବଶ୍ୱରଣ ଥୋକେ । ପୁଣି ଫେରଲା ଏକେ ଏକେ ।
ବେନ କଙ୍କଣ ବେନ କରେ । କୃଷ୍ଣେ ଶବଦ ନ କରେ ।
ଯହିଁ ଅନେକ ସଙ୍ଗ ମିଳ । ଅବଶ୍ୟ ଉପୁଜଇ କଳ ।
ଏଣୁ କୁମାରୀ ଅନୁଗଗେ । ଗୁରୁବଚନ ଶିକ୍ଷା-ଭଗେ ।
ଏକାନ୍ତେ ଭ୍ରମୁଥାଇ ମୁହିଁ । କେବେହେଁ ସଙ୍ଗ ନ କରଇ ।
ଏଣୁମୁଁ ଅଭ୍ୟାସି ପବନ । ନଗେନ୍ଦ୍ର ଏ ଚଞ୍ଚଳ ମନ ।
ବୈରାଗ୍ୟ-ଯୋଗ-ଅଭ୍ୟାସନେ । ବୁଲଇ ଆତ୍ମା-ସଂଯମନେ ।
ନରର ପାଦେ ନବେଦନ । ତେଣୁ ନଶ୍ଚଳ ମୋର ଧ୍ୟାନ ।
ସ୍ୱଭାବେ ରଜୋଗୁଣ ଛଡ଼ି ସତ୍ତ୍ୱ ସଂଯୋଗେ ଚତ୍ତ ଜଡ଼ି ।
ସତ୍ୟକୁ ଜଣି ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣେ । ନର୍ମାଣି ପରମ କାରଣେ ।
ନଶ୍ଚଳେ ଥାଇ ଶୁଦ୍ଧ ମନେ । ବାହ୍ୟ ଅନ୍ତରେ ସମରଣେ ।
ଯେ ସନେ ଶରକୃତ ପଥେ । ଶର ବଳଇ ହେଠମାଥେ ।
ତାର ନକଟେ ଗଚ୍ଛା ଗଲା । ସେ ତାହା ଜାଣି ନ ପାରଲା ।
ଏଣୁ ତାହାର ତହିଁ ଦେଖି । ମୁଁ ଏବେ ଗୁରୁଶିକ୍ଷା ଶିକ୍ଷି ।
ଏକାନ୍ତ ମୁନପ୍ରାସ୍ତ ଧୀରେ । ମୋ ଚତ୍ତ ନ ରହଇ ଘରେ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ସାବଧାନ ଚତ୍ତେ । ନରତେ ଭ୍ରମଇ ଜଗତେ ।
ଯେତବେ ମତ୍ତନବୃତ୍ତା ନର । ନ ଛଡ଼େ ଉଚତ ବେଭାର ।
ଏ ଘେନ ଗୁହାରମ୍ଭ ଛଡ଼ି । ଅଲପ ଧନେ ମନ ବଢ଼ି ।
ପିତୃ-ଅତଥ୍ୟ-ସେବା-ଅର୍ଥେ । ଅଶ୍ୱର ଧ୍ରୁବ ଲୋକମତେ ।
ଆତ୍ମା-କାରଣେ ବ୍ୟର୍ଥ ଘର । କେବେହେଁ ନ କର ଉପର ।
ଶସ୍ତ୍ରର ରଖଇ-ମାତ୍ରେଲେ । ସର୍ପ ଯେସନେ ନାନାବଲେ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ଦୁର୍ପଦ୍ଧାକ୍ଷା ଧର । ଗୁହ୍ୟସ୍ତ ଅଶ୍ରମ ନ କର ।
ଥସ୍ ନ କର ଏକସ୍ଥାନ । ବଞ୍ଚଇ ନାନାଙ୍ଗର୍ଥେ ଦନ ।
ଦେଖ ଏ ବସ୍ତୁ ମାସ୍ତା କର । ଜଗତେ ଖେଳଇ ମୁଗର ।
ପୁଣି ସଂହାର କାଳରୂପେ । ନଶ୍ଚନ୍ତେ ରହେ ଆତ୍ମାମୁଖେ ।
ସ୍ୱରାବେ ବୋଲଇ ଈଶର । ସେ ହଉ ସଙ୍ଗଶକ୍ତି ଧର ।
ପକୃତ-ପୁରୁଷ-ଅନ୍ତର । ସ୍ୱଭାବେ ନାହିଁ ପରାପର ।

ଉପାସ୍ୟ-ବର୍ଜିତ ଈଶ୍ୱର । ଯେଣ ବକାଶେ ଯେଉଁ ମାର ।
ସୃଷ୍ଟି ଇଚ୍ଛଇ ଯେତେ କେଲେ । ସୃଜଇ ମାୟା ଯୋଗବଳେ ।
ତିଗୁଣମୟୀ ବସ୍ତୁମାୟା । ବେଦ ବେଦାନ୍ତ କହେ ଯାହା ।
ସେ ମାୟା ନାନା ମୂର୍ତ୍ତି ଧଇ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ଅଛ ପୂଇ ।
ସେ ମାୟାବଳେ ନାରସିଂହ । ଜଗତ କରେ ପୁଣ ପୁଣ ।
ଯେସନେ ଜାଣ ଉର୍ଣ୍ଣନାଭ । ଜଳ ବଦନୁ ସୃଜ ଭାବ ।
ଜାଲ ବର୍ମାଇ ରଖୁମୁଖେ । ମଧ୍ୟେ ବହରେ ନାନା ସୁଖେ ।
ଏକାନ୍ତେ ରହେ କ୍ରୀଡ଼ା କରେ । ସୃଷ୍ଟି-ଉଦସ୍ୱେ ତା ସଂହରେ ।
ଏରୂପେ ସୃଷ୍ଟି-ଲୀଳା କର । ସଂସାରେ ଖେଳେ ନରହର ।
ଏବେ ହେ। ଶୁଣ ନରପତ୍ତ । ସଂସାରେ ଜୀବଅମ୍ଭା-ଗତ ।
ଦେହ ବଯୋଗକାଳେ ଜନ୍ତୁ । ମନେ ଚନ୍ତ୍ରଇ ଯେତେ ହେଉ ।
ଏକାନ୍ତ ସ୍ୱେନ୍ତବଶ ଉସ୍ୱେ । ଜଣ୍ଟଳ ଥାନ ସହିଁ ରହେ ।
ଜନ୍ମଇ ସେହ୍ନ ରୂପ ଧଇ । ଯେସନେ ଜାଣ ପେଷକାଶ୍ଚ ।
ଜାଣ ଆଣଇ ନାନାରୂପେ । ଜଳ ଭୁବନେ ନେଇ ସ୍ଥାପେ ।
ସେ ଜାଣ ପ୍ରାଣଯିବାବେଳେ । ଯାହାକୁ ଦେଖିଥାଇ ଡୋଳେ ।
ଉସ୍ୱେ ଚନ୍ତ୍ରଇ ତାର ରୂପ । ଜନ୍ମଇ ଯେନ ସେହ୍ନରୂପ ।
ମୋହର ମନ ସେହ୍ନମତେ । କୃଷ୍ଣ-ଚରଣେ ଅବରତେ ।
ଜଣ୍ଟଳେ ଥାପି ଅବଧାନେ । ବୁଲଇ ମୁହିଁ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ ।
ଏମନ୍ତେ ଗୁରୁ ମୋର ଯେତେ । ତାହାଙ୍କ ଉପଦେଶମତେ ।
କାସ୍ଟ, ବଚନ, ମନେ ଧଇ । ଭ୍ରମଇ ଅବମା ବହର ।
ଅମ୍ଭାର ଗୁରୁ ମଁ ଅପଣେ । ଡେଣୁ ଧରଇ ତାକୁ ମନେ ।
ଦେହରେ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଇ । ବସ୍ତୁ-ମାୟାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ।
ଏ ବୋଲ ବୁଝି ମୋର ମତ । ଏ ଦେହିଁ ନ କରେ ଘୀରତ ।
ଅନେକ ଜନ୍ମ କର୍ମ ଭୋଗେ । ମୋହର ଜନ୍ମ କଇଗଯ୍ୟେ ।
ଉଦାସୀମତେ ଦେହେ ଥାଇ । ଗୁରୁଙ୍କ ଉପଦେଶ ଖାଇ ।
ପୁତ୍ର, କଲତ୍ର, ଦାସୀ, ଦାସେ । ଏହାକୁ ପୋଷି ଦେହ-ଅଣେ ।
ଦେହର ସଙ୍ଗେ ଏ ରହନ୍ତ୍ର । ମରଣେ କେହ ନ ଗମନ୍ତ୍ର ।
ଜସ୍ତ କର୍ମ ସଙ୍ଗ କର । ଅଳ୍ପ ଯେସନେ ସଞ୍ଚି ଧର ।
ବୃକ୍ଷଙ୍କ ଧର୍ମ ପ୍ରାସ୍ୱେ ଦେହା । ଅବଶ୍ୟ ଜନ୍ମିଲେ ମରଇ ।
ଏଣୁ ଅନତ୍ୟ ଦେହେ ମୁହିଁ । କେବେହେଁ ବଶ୍ୱାସ ନ ଯାଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱେ ଏହାକୁ ଅବୋର । ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ୍ର ଜଣେ ଜଣେ କର ।
ଶୁଣାନେ ମୃତପିଣ୍ଡ ଯେସ୍ତେ । ଶ୍ୱାନ ଶୃଗାଲଙ୍କ ବଦନେ ।
ରଥ-ଲାଳସେ ଜନ୍ମ ଧରେ । ଅହାର ଅର୍ଥେ କର୍ମ କରେ ।
ଜଳ ସ୍ୱଭାବେ ସଡ଼ରସେ । ଭ୍ରମଇ ନାନା ଦେଶେ ଦେଶେ ।

ତୃଷାର ଇଚ୍ଛାବଳେ ପୁଣି । ମାଗଇ ପୁଣୀଜଳ ପାଣି ।
ନ ପାଇ କରେ ବହୁ ତ୍ରାସ । ଏମନ୍ତେ ପ୍ରାଣ ଯାଏ ନାଶ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଧରେ ପୁଣି ବଳେ । ଭ୍ରମଇ ସେ ମୈଥୁନ-ଫଳେ ।
ଅମୃତଘାସ ଯୋନ ଦଶେ । ଏଣୁ ଭ୍ରମଇ କାମବଶେ ।
ଶୀତ ଉପତ-ଧର୍ମ ଧରେ । ଅଗ୍ନି, ପବନ ଅଶ୍ରେ କରେ ।
କ୍ଷୁଧା-ଅନଳେ ଧରେ ପେଟ । ଆମ୍ଭକୁ କରେ ଛଟପଟ ।
ଯାବତ ନ ପୂରେ ଉଦର । ତାବତ ଜ୍ଞାନ କାହିଁ ତାର ।
ଶ୍ରବଣ ଧରେ ପୁଣି ପୁଣି । ସ୍ତୁତି-ନନ୍ଦନ-ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ।
ନାସିକା ଧରେ ଗନ୍ଧ-ଅଶେ । ଏଣୁ ଭ୍ରମଇ ଶୁଚବାସେ ।
ଚକ୍ଷୁ ଧରଇ ରୂପ ଅର୍ଥେ । ଏଣୁ ଭ୍ରମଇ ନାନାପଥେ ।
ଅନ୍ତ୍ରେ ଧରଇ କର୍ମଗ୍ରଣି । ବେଷ୍ଟିତ ହୁଏ କାଳଘାଣି ।
ଏଣୁ ଏ ସାଧାରଣ ଦେହେ । ଜ୍ଞାନୀକି ବସ୍ତୁଜ୍ଞାନ ନୁହେଁ ।
ବହୁତ ସପତଣୀ ଯେଣ୍ଟେ । ସ୍ୱାମୀ ମାରନ୍ତି ଅପମାନେ ।
ଜୀବର ଅଲପ ଶକତ । ଶତେ ଯୁବନ୍ତୀ ଏକପତ ।
କାମିନୀଗଣେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ । ସେ ଯେଣ୍ଟେ ଅଲପେ ମରଇ ।
ଏଣୁ ଏ ଦେହେ ମାୟା ଜଡେ । ନଜ ନସ୍ତାର-ପଥ ଛୁଡ଼େ ।
ଏଣୁ ଏ ବସ୍ତୁର ରଚନା । ଜ୍ଞାନହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଦ କଳ୍ପନା ।
ଆମ୍ଭ-କ୍ରୀଡ଼ନେ ନରହରି । ପୂଙ୍କେ ଅନେକ ସୃଷ୍ଟି କରି ।
ସଂସାରେ ଖେଳ ନାନାମତେ । ସନ୍ତୋଷ ନ ପାଇଲା ଚତେ୍ତ ।
ଏଣୁ ମାନବ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଯହିଁ ବଶ୍ରାମ ସଙ୍ଗ ଲୀଳା ।
ବ୍ରହ୍ମାଦ ସକଳ ଶସ୍ତ୍ରରେ । ବଜ୍ଞାନ-ବପସ୍ୱ-ଗୋଚରେ ।
ମନୁଷ୍ୟ-ଦେହେ ଦବ୍ୟଜ୍ଞାନ । ଦେଖି ସନ୍ତୋଷ ଭଗବାନ ।
ଅଶେଷି କୋଟି ଯୋନ ଭ୍ରମେ । ବପାକ ଅବଶେଷ କର୍ମେ ।
କେବଳ ସୁଖ-କର୍ମ-ଭାଗେ । ନଷ୍ଟେ ଗୋବନ୍ଦ ଅନୁରାଗେ ।
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମନୁଷ୍ୟ ଶସ୍ତ୍ରର । ସ୍ୱଭାବେ ଅନତ୍ୟ ସଂସାର ।
ଦେହ ଲଭଣ ମହାପୁଣ୍ୟେ । ଅନେକ ଶୁଭକର୍ମ ଫଳେ ।
ଭାଗ୍ୟେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦେହ ପାଇ । ଯାହାର ଜ୍ଞାନ ପ୍ରକାଶଇ ।
ଜଗତ ଦେଖି ବସ୍ତୁ ମସ୍ତେ । ସେ ଯେ ନ ପଡ଼େ ମାୟାମୋହେ ।
ମନୁଷ୍ୟ-ମୁଣ୍ଡେ ମୃତ୍ୟୁ ବସେ । ଆମ୍ଭକୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ତ୍ରାସେ ।
ଯାବତ ମୃତ୍ୟୁ ଅଛୁ ଦୂରେ । ସୁନ୍ଦର ଯୁବା କଳେବରେ ।
ସାଧୁବ ସକଳ ଶକତ । ଯେଣେ ଜଣୁବ ବସ୍ତୁ ଭକ୍ତି ।
ଏ ଜୀବ ବନ୍ଦୀ କର୍ମପାଶେ । ସାଧୁବ ବଚନ ଉଦ୍ଧାସେ ।
ଏରୂପେ ହୃଦସ୍ଥେ ନଙ୍କେଦେ । ଆମ୍ଭକୁ ଈଶ୍ୱର ପରେଦେ ।
ଦେଖିବ ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁଦ୍ୱାରେ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମନୁଷ୍ୟଶସ୍ତ୍ରରେ ।

ସକଳ ସଙ୍ଗ ପରିହର । ଏଣୁ ମୁଁ ଏହି ରୂପ ଧର ।
ମୁଦ୍ରରେ ଭେଳ ଅହଂକାର । ଅନନ୍ତେ ଭ୍ରମଇ ସଂସାର ।
ଏମନ୍ତେ କହି ଅବଧୂତ । ଅଟ ଗମ୍ଭୀର ଗୁଣଯୁତ ।
ଶୁଣି ଅନନ୍ତ ଯଦୁରାଜା । ତାର ଚରଣେ କଲ ପୂଜା ।
ସ୍ତୁତ କରନ୍ତେ ସାବଧାନେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗଲା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନେ ।
ବଶ୍ୱର ତାହାର ବଚନେ । ରାଜା ପଶିଲା ଘୋରବନେ ।
ସକଳ ସଙ୍ଗ ଦୂରେ ଭେଳ । ଥାନେ ଗୋବନପାଦେ ରଜ ।
ଯୋଗେ ବନାଣି କଲେବର । ଲଭିଲା ଗୋବନ-ପୁର ।
ଉଦ୍ଧବ-କୃଷ୍ଣର ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ଖଣ୍ଡଇ ପ୍ରମାଦ ।
ପଶ୍ଚାଷେ ଶୁକମୁନ କହେ । ସୁଜନେ ଏଣେ କର ଲଘେ ।
ଏ ଚଉବଂଶ ଗୁରୁବାଣୀ । ଉଦ୍ଧବେ କହେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଏ କଥା ପରମ ଅନନ୍ତେ । ସଂକ୍ଷେପେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ।
ପ୍ରାକୃତ ବନ୍ଧେ ଭାଗବତ । କହଇ ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ଅବଧୂତ
ଯଦୁରାଜ ସମ୍ବାଦେ ନାମ ଦଶମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(15)

ଉଦ୍ଧବ-ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ସଂବାଦ (Sk. XI, Ch. XI).

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

କହନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମପାଣି । ଶୁଣ ଉଦ୍ଧବ ସାଧୁବାଣୀ ।
ତୁ ଅଟ ଭକତ-ପ୍ରଧାନ । ତୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ମୋର ମନ ।
ମୁହିଁ କହିଲ ଧର୍ମ ଯେତେ । ଅଗମ-ନିଗମ-ଉକତେ ।
ସେ ଧର୍ମ ଦୃଢ଼ କର ମନେ । ସାଧନ କର ସାବଧାନେ ।
ଯେବଣ ଧର୍ମ କୁଳଧର୍ମ । ଯେ ବସ୍ତୁ, ଅଗ୍ନର ଅଗ୍ନମ ।
କର୍ମ କରବ କର୍ମ ଭେଳ । ସାତ୍ତ୍ୱିକ୍ୟେ ମୋର ପାଦେ ରଜ ।
ଜୀବକୁ ଦୟା ଶୁଦ୍ଧଚରେ । ମହାଗହନ ଏ ଜଗତେ ।
ଅରମ୍ଭମାନ ବଦଳଇ । ସଙ୍ଗ ବକାର ମାୟାମସ୍ୱୀ ।
ସ୍ୱପନେ ନାନା ଉପଭୋଗ । ସେ ଯେଣେ ଅମ୍ବାର ସଂଯୋଗ ।
ମଣଇ ସତ୍ୟପ୍ରାପ୍ତେ ତାହା । ଦୃଷ୍ଟିଶ୍ରବଣେ ବସ୍ତୁମାୟା ।
ଯେତେ ଦେଖଇ ନାନା ରଙ୍ଗେ । ବଫଳ ହୁଏ ନଦ୍ରାଭଙ୍ଗେ ।
ଏ ମାୟା ତ୍ରିଗୁଣେ ଜଡ଼ିତ । ବ୍ରହ୍ମାଦ ପ୍ରପଞ୍ଚ ଜଗତ ।
ଏଣୁ ପ୍ରକୃତି-ଧର୍ମ ଏଡ଼ି । ନିବୃତ୍ତି-ଧର୍ମେ ଚିତ୍ତ ଜଡ଼ି ।
ସାଧୁ-ସଙ୍ଗମେ ସେବା କର । ଧର୍ମେ ସାଧୁବ ଶିକ୍ଷାଧର ।

ସୁତ, କଲତ୍ର, ଧନ, ପ୍ରାଣ । ଯେ ମୋତେ କରେ ସମର୍ପଣ ।
ଏମନ୍ତେ ଗୁରୁସେବା କର । ଚିତ୍ତେ ମୋହିବ ରୂପଧର ।
ତେଜବ ମାନ ଅହଙ୍କାର । ମଦ-ମତ୍ସର ଯେ ବକାର ।
ସୁହୃଦ-ଭାବ ଶୁଦ୍ଧ ଚତ୍ତେ । ନର୍ମଲ ହୃଦସ୍ ବରୁତେ ।
ଜ୍ଞାନ-ଅର୍ଯ୍ୟାସେ ଅବରତ । ଚଞ୍ଚଳ ନ କରବ ଚତ୍ତ ।
ସମତା ଦୃଷ୍ଟି ସତ୍ୟ ଭାଷା । ନତ୍ୟ କରବ ଏଣେ ଅଣା ।
ଗଗନ ଯେପ୍ତେ ସଙ୍ଗଶୂନ୍ୟ । ସେ ରୂପେ ହୋଇ ଉଦାସୀନ ।
ବମୁକ୍ତବଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରାଣସ୍ । ସମ୍ପଦ ବପଦ ସଂଣସ୍ ।
ସଙ୍ଗ ଦେଶିବ ବସ୍ତୁମସ୍ । ଧରବ ଉଦାସୀନ ଦେହ ।
କେବେହେଁ ନୁହଁ ଅଇମାଙ୍କ । ଅମ୍ବା-ପରତେ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗମା ।
ଦେହକୁ ଦେଖୁଥିବ ଇତ୍ତେ । କାଷ୍ଠ ଯେସନେ ହୁତାଶନେ ।
ଏମନ୍ତେ ଗୁରୁବାକ୍ୟ ଜାଣି । ଅବସ୍ତୁ ପ୍ରାପ୍ ସଙ୍ଗ ମଣି ।
ଜଗତ ଦେଶି ବସ୍ତୁମସ୍ । ଛଡ଼ିବ ସକଳ ସଂଣସ୍ ।
କର୍ମକରଣେ ଫଳ ପାଇ । ପ୍ରାଣୀ ତା ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜଇ ।
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନୋହେ ସଙ୍ଗକାଳେ । ଦୁଃଖେ ଭ୍ରମଇ ଏ ଣସ୍ଳେ ।
ଜୀବର ଦେହେ ବଦ୍ଧ ପାଶ । କେବେହେଁ ନାହିଁ ସୁଖ ଲେଶ ।
ନଗୁଡ଼ ବନ୍ଧନ ପସ୍ତରେ । ବନ୍ଦୀ ଯେସନେ ବନ୍ଦୀଘରେ ।
କାଳ ବଞ୍ଚଇ ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ । ମୂର୍ଖ ପଣ୍ଡିତ ରେଦ ନୋହ୍ୟ ।
ଦାରୁଣ ଦୁଃଖ, ସୁଖ ମଣେ । ଦୁଃଖକୁ ସୁଖପ୍ରାପ୍ ଗଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ବୃଥା ଅହଙ୍କାରେ । ଜୀବ ଭ୍ରମଇ ନରନ୍ତରେ ।
ଏ ଯେବେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ବୁଝେ । ସକଳେ ମୁକ୍ତ ସଙ୍ଗେ ପୁଣେ ।
ବୁଦ୍ଧି-ବବେକ-ଜ୍ଞାନବଳେ । ମରଣ ଜଣିପାରେ ହେଳେ ।
ଏହା ନ ବୁଝି ମୂଢ଼ଜନେ । ତପ କରନ୍ତ ଦୃଢ଼ମନେ ।
ଏହାର ପୂଜତପ-ଫଳେ । ଯଦ୍ୟପି ଅର୍ଥ-କାମ ମିଳେ ।
ତେବେହେ ଦୁଃଖ ନୋହେ ନାଶ । ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେ ଲଭେ ବହୁ କ୍ଲେଶ ।
ଯାହାକୁ ବାନ୍ଧ ନେଇ ପଥେ । ଶ୍ମଶାନେ ଶିରଚ୍ଛେଦ ଅର୍ଥେ ।
ତାହାର ଯେତେ ସୁତ, ଅର୍ଥ । ରକ୍ଷଣେ ନୁହନ୍ତ ସମର୍ଥ ।
ସଂସାରେ ଦେଖି ଶୁଣି ଯେତେ । ବସ୍ତୁରେ ଦୁଃଖ ଏ ସମସ୍ତେ ।
ମାନ-ମତ୍ସର-ମୋହ-ଲୋଭ । ବନାଶ-ଅପଚସ୍-ଭାବ ।
ଏ ସଙ୍ଗ ଦୁଃଖର କାରଣ । ଉଦ୍ଧବ ଏହା ରଲେ ଜାଣ ।
କର୍ମ୍ମର ଫଳ ନାନାଗତ । ଏଣୁ ରୁ ବୁଝି ଦଅ ମତ ।
ବଧ୍ୟ-ବଧାନ ନାନା ଦାନ । ଯଜ୍ଞେ ଦେବତା-ଅରାଧନ ।
ସେ ପୁଣ୍ୟବଳେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଯାଇ । ଭୁଞ୍ଜଇ ଦବ୍ୟ ଦେହ ବହୁ ।
ନାନା ପ୍ରକାରେ ସୁଖ ଯେତେ । ଭୋଗ କରଇ ନାନାମତେ ।

କର୍ମ୍ମ ନରତ ରହିରଥେ । ଫଳ ଭୁଞ୍ଜଇ ମନୋରଥେ ।
ଗନ୍ଧବ୍ବ-କନ୍ୟର-ଯୁବତୀ । ରଥ-ପାରୁଶେ ପଶ୍ରି ପଶ୍ରି ।
ବବଧ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଗାନ । କରି ତୋପଣ୍ଡ ତାର ମନ ।
ଦକ୍ଷ ଯୁବତୀଗଣ ସଙ୍ଗେ । ବମାନେ ରମେ ନାନାରଙ୍ଗେ ।
କ୍ଷୁଦ୍ର କଙ୍କିଣୀ ନାଦ-ଧୀରେ । ଲଭତ ମଙ୍ଗଳ ମୁଖରେ ।
ଯାବତ କର୍ମ୍ମଫଳ ପୁରେ । ତାବତ ସ୍ୱର୍ଗ ଭୋଗ କରେ ।
ପୁଣି ପଡ଼ଇ କର୍ମ୍ମକ୍ଷେତ୍ର । ସଂସାରେ ବସ୍ତୁ ମାତ୍ରମୋହେ ।
ଏଣୁ ଅର୍ଜ୍ଜିତ କର୍ମ୍ମପାକେ । ଜୀବ ଭ୍ରମଇ ଦୁଃଖସୁଖେ ।
ସାଧସଙ୍ଗତେ ଏତେ ଜ୍ଞାନ । ଉଦ୍ଧବେ କହିଲେ ମାଧବ ।
ସୁକର୍ମ୍ମେ ସାଧୁସଙ୍ଗ ପାଇ । କୁକର୍ମ୍ମେ ଅସାଧୁ ମିଳଇ ।
ପୂଜ୍ୟ ବପାକ କର୍ମ୍ମଫଳେ । ଅସାଧୁ-ସଙ୍ଗ ଜନ୍ମେ ମିଳେ ।
ଅଧର୍ମ୍ମ ବଢ଼େ ଦିନେ ଦିନେ । ନରତେ କୁସଙ୍ଗ-ମିଳନେ ।
ଯେ ନାମେ ରତ ନାସ୍ତିପୁତ । ପାଷଣ୍ଡ, କୃପଣ, କୁତ୍ସିତ ।
ଜଡ଼ପୀଡ଼ନେ ଜନ୍ମେ ହିଂସା । ଦୁଃଖଗହ୍ୱନେ କରେ ଅଶା ।
ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭି ବସ୍ତ୍ୱାନେ । ପଶୁମାରଣ ଅବଧାନେ ।
କଲ୍ପିତ ପିତୃଯଜ୍ଞ-ଛଳେ । ପଶୁକୁ ବଧ କରେ ବଳେ ।
ପୂଜଇ ଭୂତପ୍ରେତଗଣେ । ଅମ୍ବାର ହିଂସା ସେ ନ ମଣେ ।
ଜୀବମାରଣ କର୍ମ କଲେ । ନରକେ ପଡ଼େ ଅନ୍ତରାଳେ ।
ମାୟା ଯନ୍ତ୍ରିତ ନାନାଯୋନି । ଭ୍ରମଇ ଜଜ ଅମ୍ବା ସେନ ।
ସ୍ଥାବର ଅଦ ଗୁର ଦେହେ । ପଶୁ ପତଙ୍ଗ କୀଟ ହୁଏ ।
ଶ୍ୱାନ, ଶୃଗାଳ, ବାଜୀ, ଗଜେ । ଏମନ୍ତେ ନାନାଯୋନି ଭଜେ ।
ଅଶେଷ କୋଟି ଯୋନି ଭ୍ରମି । ଅର୍ଜ୍ଜିତ କର୍ମେ ପଥଶ୍ରମୀ ।
ଏମନ୍ତେ ଦୁଃଖ ଅବଶେଷେ । କଷ୍ଟତ ଧର୍ମ୍ମର ବଶ୍ୟେ ।
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମନୁଷ୍ୟ-ଶରୀରେ । ଦେହ ଲଭଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ।
ଭାଗ୍ୟେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ-ଦେହ ଧଇ । ପୁଣି ଭ୍ରମଇ କର୍ମ କଇ ।
କର୍ମ୍ମଟି ନାନା ଦୁଃଖ ଦେଇ । କଷ୍ଟତ ସୁଖ ନାହିଁ ତହିଁ ।
କର୍ମ କରନ୍ତେ ପାଏ ଦେହ । ଏଣୁଟି କର୍ମ ଦୁଃଖମସ୍ତ ।
କୁବେର ବରୁଣ ଅନଳ । ଏ ଅଦ ଦଣ ଦଗପାଳ ।
ମୋ ଉହିଁ ଜନମ ଲଭନ୍ତ । ଭସ୍ମେ ନକଟେ ନ ରହନ୍ତ ।
ଦେଖ ଏ କଳ୍ପ-ଅସ୍ଥିକାଶ୍ମ । ସ୍ୱଭାବେ ମୋର ଅଂଶଧାଶ୍ମ ।
ବ୍ରହ୍ମା ମୋହର ଅଂଶ ବହୁ । ସକଳ ସୃଷ୍ଟି ସେ କରଇ ।
ଗୁଣ ସକାଶୁଁ ସୃଷ୍ଟି ସୃଜେ । ଏଣୁ ବସସ୍ତ୍ୱ ଜୀବ ଭୁଞ୍ଜେ ।
ଏଣୁ ଏ ଜୀବ କର୍ମନସ୍ତ୍ୱେ । ଅକର୍ମେ ଦଣ୍ଡେହିଁ ନ ରହେ ।
ଯାବତ ବସସ୍ତ୍ୱର ଗତ । ଗୁଣ କଳ୍ପିତ ଭାବ ଚନ୍ତ ।

ତାବତ ନାନାବିଧ ରୂପେ । ଜୀବ ଭ୍ରମଇ ମୋହକଲ୍ପେ ।
ଯାବତ ନାନାଭାବେ ଛନ୍ନ । ତାବତ ଜୀବ ପରାଧୀନ ।
ଈଶର ତହିଁ ଉପୁ ପାଇ । ଭ୍ରମଇ ମାପ୍ତାମପ୍ତ ହୋଇ ।
ଅନେକ ଭ୍ରମି ଶ୍ରମେ ଫୁଟେ । କେବେହେଁ ମାପ୍ତା ତା ନ ଊଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ଗୋବିନ୍ଦର ବାଣୀ । ଉଦ୍ଧବ ବୋଲେ ତାହା ଶୁଣି ।
ପ୍ରଣାମ କଲ କୃଷ୍ଣପାଦେ । ବୋଲେ ଅନନ୍ଦ ଗଦଗଦେ ।
ଶୁଣ ହେ ପ୍ରଭୁ ଦାମୋଦର । ତ୍ରିଗୁଣେ ଛାତ ଏ ଶରୀର ।
ଜୀବନ ଅଛୁ ଦେହମଧ୍ୟେ । ଜନ୍ମେ ପରମ ଅନନ୍ଦେ ।
ଗୁଣେ ବନ୍ଧନ ନାହିଁ ତାର । ସ୍ୱଭାବେ ନତ୍ୟ ନିର୍ବିକାର ।
ତାର ବନ୍ଧନେ ତିନ ଗୁଣେ । ତୁ ନାଥ ବୋଲୁ କ କାରଣେ ।
କେମନ୍ତେ ନୋହେତ ବନ୍ଧନ । କହ ହେ ଦେବକୀନନ୍ଦନ ।
କରୁପେ ଥାଇ ଅନ୍ତର୍ଗତେ । ସଂସାରେ ବହୁରେ କେମନ୍ତେ ।
କେତେ ଲକ୍ଷଣେ ତାକୁ ଜାଣି । କେମନ୍ତେ ରକ୍ଷେ ଅନ୍ନ-ପାଣି ।
କରୁପେ ପ୍ରଚରଇ ଜନେ । ଆସନ-ଭୋଜନ-ଶୟନେ ।
ନଷ୍ଟଲେ ରହେ କେଉଁସ୍ଥାନେ । କହ କେଶବ ତୋପମନେ ।
ତୁ ନାଥ ମୋର ପ୍ରାଣପତି । ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁବଂଶଜ ଦାଶରଥି ।
ଅଚ୍ୟୁତ ଅନନ୍ତ ମୂରତି । ବଳେ କେ ପାରେ ଜୀବ ଧରି ।
ସଂସାରେ ବଦ୍ଧ ମୋହ ହୁଇ । କେମନ୍ତେ କଳ୍ପି ତାର ଦେହୀ ।
ଏକ ଅନେକ ଅବା କେତେ । କହ ଗୋବିନ୍ଦ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ।
ମୋହର ଚିତ୍ତେ ଭ୍ରମ ଯେତେ । କହଇ ତୋହର ଅଗ୍ରତେ ।
ମୋ ଘରେ ଜ୍ଞାନଦୀପ ଜ୍ୱାଳ । ଅଜ୍ଞାନ ଖଣ୍ଡ ବନମାଳୀ ।
ବୋଲଇ ବସ ଜଗନ୍ନାଥ । କୃଷ୍ଣଚରଣେ ଦେଇ ଚିତ୍ତ ।
ଉଦ୍ଧବ ପଶ୍ଚାତ୍ତଲେ ମୋତେ । ଶ୍ରୀ ଏକାଦଶେ ଭାଗବତେ ।
ସୁଜନେ ଦଅ ଏଥେ ଚିତ୍ତ । ମୁଁ ଭୁମ୍ଭ ଭକ୍ତ୍ୟଙ୍କର ଭକ୍ତ୍ୟ ।
ପ୍ରଭଳ୍ପରେ ମୋର ମତ । ଦଣ୍ଡେ ନ ଛଡ଼ୁ ଭୁମ୍ଭ ଭକ୍ତି ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-
ଉଦ୍ଧବ ସଂବାଦେ ନାମ ଏକତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(16)

ଜୀବାତ୍ମାର ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ (Sk. XI, Ch. XII).

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

ଶୁଣି ଉଦ୍ଧବର ବଚନ । କହନ୍ତି ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ।
ତୁ ଯାହା କରୁ ହୋ ପ୍ରଶନ । ଜୀବ-ଆତ୍ମାର ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ।

ଜୀବର ବଦ୍ଧ ମୋକ୍ଷ କେମନ । ବସ୍ତୁର ଯେତେ ଶାସ୍ତ୍ର ପେନ ।
କେବେହେଁ ନ ଯାଇ ତା ଅନ୍ତ । ଏଣୁ ସେ ବୋଲଇ ଅନନ୍ତ ।
ବସ୍ତୁବସ୍ତୁରେ ବଦ୍ଧ ମୋକ୍ଷ । ଜୀବକୁ ନ ଲାଗେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଜନ୍ମ ମରଣ ଶୋକ ମୋହ । ସୁଖ ଦୁଃଖ ଅବ ସଂଶୟ ।
କେବଳ ମାୟା ଭ୍ରମ ଏହ । ଏଣେ ଜୀବର ଲେଦ ନାହିଁ ।
ସ୍ୱପ୍ନେ ଦେଖଇ ପ୍ରାଣୀ ଯାହା । ନଦ୍ରାବୋଧନେ ସବୁ ମାୟା ।
ବଦ୍ୟା ଅବଦ୍ୟା ମୋର ଦେହ । ବଦ୍ଧ ମୋକ୍ଷହିଁ ମାୟାମୟ ।
ଏ ଗୁର ମଧ୍ୟେ ମୋର ଅଂଶ । ଜୀବନ ସ୍ୱରୂପେ ପ୍ରକାଶ ।
ଅବଦ୍ୟାବଳେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ । ଜ୍ଞାନ କୁମତ୍ତାବେ ଗୁପ୍ତ ।
ତେଣୁ ଭ୍ରମଇ ମାୟାଭ୍ରମେ । କର୍ମେ ଅର୍ଜ୍ଜିତ ଯଥାକ୍ରମେ ।
ଜନ୍ମଇ ମାୟା ଅନ୍ଧକାରେ । ଜଳ ମହନା ନ ସୁମରେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ନତ୍ୟ ତାର ମୁକ୍ତ । ଯଦ୍ୟପି ଜୀବ ବଦ୍ୟାଯୁକ୍ତ ।
ନଳ ସ୍ୱଭାବେ ରହେ ଧୀରେ । ପରମ ଆନନ୍ଦେ ବହରେ ।
ଏଣୁ ଏ କେମନ ଅଂଶ ହୁଏ । ବଦ୍ଧ ବମୁକ୍ତ ଭାବ କହେ ।
ଏକଇ ବୃକ୍ଷେ ହଂସ ଦୁଇ । ବସନ୍ତ ପ୍ରିୟଭାବ ବହି ।
ସ୍ୱଭାବେ କେମନ ଶାଖେ ଥାନ୍ତ । ଏକ ଅରେକ ନ ଦେଖନ୍ତ ।
ସମାନ ଶକ୍ତି ସେ ବହନ୍ତ । ବଦ୍ଧ ବମୁକ୍ତ କେମନ ଗତ ।
ସେ ବୃକ୍ଷେ ଯେତେ ଫଳ ଫଳେ । ଏକ ଭୁଞ୍ଜଇ ତାହା ବଳେ ।
ଏକ ବଞ୍ଚଇ ଉପବାସେ । ନର୍ଲେପ-ନରଞ୍ଜନ-ଅଶେ ।
ନତ୍ୟ ଆନନ୍ଦେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସକଳ ଦେଖଇ ନୟନେ ।
ନ ଜାଣେ ପୁଣି ନଳ ପର । ଏଣୁ ନର୍ମଳ ଜ୍ଞାନ ତାର ।
ଯେ ହଂସ ବୃକ୍ଷଫଳ ଖାଇ । ଲୋରେ କଳନ ତାର ଦେଖି ।
ଅଜ୍ଞାନେ ନ ଜାଣଇ କହୁ । ଏମନ୍ତେ କେମନ ଅମ୍ଭା ଲୁଷି ।
ଅବଦ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ଜୀବ ବନ୍ଦୀ । ବଦ୍ୟା-ଉଦପେ ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧି ।
ଦେହେ ବସଇ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ । ନତ୍ୟେ ନ ସ୍ଖଳ ପାପେ ଲହ୍ନେ ।
ସେ ଭାବେ ଥାନ୍ତ ଯେତେପ୍ରାଣୀ । ପଣ୍ଡିତ ବୋଇ ତାକୁ ଜାଣି ।
ଦେହ ନ ସ୍ଖଳ ସ୍ଖଳପ୍ରାପ୍ତେ । ଯେ ମଣେ ସେ ବଞ୍ଚତକାପ୍ତେ ।
ସ୍ୱପ୍ନ-ଜାଗିଲେ ଯେହେ ମିଛ । କୁମତ ମଣେ ତା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଏଣେ ବଷପ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରଗଣେ । ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ବସ୍ତୁ-ବସ୍ତୁରଣେ ।
ଜୀବ ସେ ଉଦାସୀନ ରୂପେ । ବସଇ ଏହାଙ୍କ ସମୀପେ ।
ଏଣୁ ପରମ ନାମ ତାର । ନର୍ଗୁଣ ନତ୍ୟ ନରାକାର ।
ଯେ ଭାବେ ଅନ୍ଧକାରେ ମିଶେ । ଇନ୍ଦ୍ର ବଷପ୍ତରପେ ରହେ ।
କୁମତ ଅଦୃଷ୍ଟ-ଅଧୀନ । କର୍ମର ଫଳେ ସେ ବନ୍ଧନ ।
ଏଣ ଏ ଗୁଣ କର୍ମମପ୍ତେ । ପ୍ରକାଶେ ଦାତା ଭୋକ୍ତାପ୍ତାପ୍ତେ ।

ଏଣୁ ପରମ ନାମ ତାର । ନର୍ଦ୍ଦେପ ନତ୍ୟ ନରାକାର ।
କେବେହେଁ ନ କରିବ ସଙ୍ଗ । ସମୁଦ୍ରେ ଯେସନେ ତରଙ୍ଗ ।
ସଂସାରସପ୍ତ ପରବଶ । କେବେହେଁ ନ ପିବ ବଣ୍ଟାପ ।
ଅସନ ଶସ୍ତ୍ରନ ମାର୍ଜ୍ଜନେ । ଭୋଜନ ପାନ ଅବଧାନେ ।
ଶ୍ରବଣ ଗମନ ସ୍ମର୍ଣନେ । ପ୍ରପଞ୍ଚରୂପ ଦରଶନେ ।
ଏ ସଂସାରେ ଉଦାସୀନ । ଯେ କରେ ସେହୁ ମନ୍ତ୍ରାଜନ ।
ନର୍ଦ୍ଦୋଷମାନ ଗୁଣ୍ଡ ଦେହେ । କର ରୁମିବ ସବୁଠାଏ ।
ସଂକଲ୍ପ ନ ଭାବବ ମନେ । ଗୁହ-ଶଶୁର-ଅଭିମାନେ ।
କେ କରେ ହିଂସା ଅହଂକାର । କେ ପୁଣି କରେ ନମସ୍କାର ।
କେ ଅବା କରେ ନନା ସ୍ତୁତ । କେ ଉପହାସେ ବା ନସନ୍ତ ।
ଅଦୃଷ୍ଟ ମାନ ଅବଧାନେ । ଚତ୍ ବୋଧିବ ସାବଧାନେ ।
ସମେ ଦେଖିବ ସଙ୍ଗ ଅଂଶେ । ଭେଦ ନ କର ଗୁଣ ଦୋଷେ ।
ଚତ୍ ନଗ୍ରେସ୍ଥ ଏ ଶଶୁରେ । ଯେ କଛୁ ନ ବୋଲେ ନ କରେ ।
ତାହାକୁ ବୋଲିବ ପଣ୍ଡିତ । ସେ ଅମ୍ଭାଗମେ ଛଡ଼ବତ ।
ସେ ଯେବେ ଏତେ ଗୁଣ ଘେନ । ପରମାନନ୍ଦକୁ ନ ଚଳି ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟର୍ଥ ତାର । କେବଳ ଶ୍ରମମାତ୍ର ସାର ।
କୁଧେନୁ ବାଳି ଗୁହେ ଯେନ୍ନେ । ନଗ୍ରଣ ହୋଇ କ୍ଷୀରପାନେ ।
ଦୁଷ୍ଟା ଭାରଯା ଦୋଷ ଦେଖି । ଯେ ଗୁହେ କାମଲୋରେ ରଖି ।
ସକଳ ଧର୍ମ ତାର ନାଶ । ନରକ ତାର ଗୁହବାସ ।
ଯାର ଶଶୁର ପରାଧୀନ । କୁପୁତ୍ର-କୁସ୍ତିତ-ବରନ ।
ମୋ ନାମ ନ ଗୁଣେ ଯେ ମୁଖେ । ଲୋଭେ ଯେ ପରେ ଧନ ରଖେ ।
ପାତ୍ରେ ନ କରେ ସମର୍ପଣ । କୁମତ କୁସ୍ତିତ କୃପଣ ।
ଦୁଃଖୀହୁଁ ଦୁଃଖୀ ସେ ବୋଲାଇ । ଉତ୍ସଲୋକେ ସୁଖ ନାହିଁ ।
ମୋର ନର୍ମଳ ଯଶ ନାମ । ଯେ ଅବା ଅଛୁ ଗୁଣଗ୍ରାମ ।
ଯେ ବା ପଣ୍ଡିତ ଇହଲୋକେ । ମୋ ନାମ ନତ୍ୟେ ଉଣେ ମୁଖେ ।
ଉତ୍ତବଗ୍ରେ ଉଟ୍ଟେ ଉାଣ୍ଡ । ଭବସାଗରୁ ତରଯାଣ୍ଡ ।
ବୋଲିଣ୍ଡ ଜଗତଜୀବନ । ଏ ଯୋଗତତ୍ତୁ ଗତ ଜ୍ଞାନ ।
ଯେ ଏହା ଚତ୍ତେ ନ ଧରଇ । ନାନାଭିମାନ ଦମ୍ଭ ବହ ।
କୁସ୍ତିତ କଥାରତ ନତ୍ୟେ । ନାନା କୁପଥ ମନୋରଥେ ।
ମନ ଭ୍ରମାଇ ଭ୍ରମୁଥାଣ୍ଡ । ଦୁର୍ଗମ ଦୁଃଖପଥ ଚଣ୍ଡ ।
ଯୁ ଯେବେ ମନ ମୋର ଦେହେ । ଧର ନ ପାରୁ ମାତ୍ମାମୋହେ ।
ତେବେ ସକଳ କର୍ମ ମୋତେ । ସମର୍ପି ରହ ଦୃଢ଼ଚତ୍ତେ ।
ସକଳ ଧର୍ମ ଏ ଜଗତେ । ଭାବ କହିବ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ।
ମୋହର ଜନ୍ମ କର୍ମ ନାମ । ସତ୍ୟ ପବିତ୍ର ଗୁଣ ଧାମ ।

ଅବର ଗୁଣ ଅଛୁ ଯେତେ । ଉଦ୍ଧବ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚତ୍ତେ ।
ଶ୍ରବଣ ସ୍ମରଣ କୀର୍ତ୍ତନ । ଯେ ମୋର ଧର୍ମ-ଆଚରଣ ।
ତାହା ସମର୍ପି ମୋର ପାଦେ । ସଂସାରୁ ତର ଅପ୍ରମାଦେ ।
ଏରୂପ ଉପାସନା କର । ନଣ୍ଟେ ଲଭିବୁ ମୋ ଶଙ୍କର ।
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ କର ନିତ୍ୟ । ଲଭିବୁ ନର୍ମ୍ମଳ ଭକତି ।
ଭକତି କର ଶୁଦ୍ଧ ଚତ୍ତେ । ଜ୍ଞାନ ଲଭିବୁ ତୁ ସାକ୍ଷାତେ ।

(17)

ଭକ୍ତି-ସାଧନା (Sk. XI, Ch. XV).

ଉଦ୍ଧବ ଉବାଚ

ଭକ୍ତି-ଲକ୍ଷଣ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣେ । ଉଦ୍ଧବ କହେ ତୋ ପ୍ରସନ୍ନେ ।
ଭୋ ନାଥ କମଳଲୋଚନ । ଶୁଣି ମୁଁ ତୋହ୍ନର ବଚନ ।
ସଂଶୟ କର ଦୂରଗତେ । ଏବେ ମୁଁ ପଚାରଇ ତୋତେ ।
ଭକ୍ତିଲକ୍ଷଣ ଧର୍ମ ଯେତେ । ତୁମ୍ଭେ କହିଲ ସଙ୍ଗ ମୋତେ ।
କେତେ ପ୍ରକାରେ ତାକୁ ସାଧି । ଭକ୍ତି-ଲକ୍ଷଣ ନାନାବିଧି ।
ଜଗତେ ବପ୍ରେ ଜନ୍ତୁ ଯେତେ । ମୋକ୍ଷ-ଲକ୍ଷଣ ବେଦମତେ ।
ନାନାପ୍ରକାରେ ସେ କହନ୍ତି । ଏଣୁ ଲାଗଇ ମୋତେ ଭ୍ରାନ୍ତି ।
ମୋକ୍ଷ-ଲକ୍ଷଣ ଧର୍ମ ଏକ । କି ଅବା ଅଛଇ ଅନେକ ।
କି ଅବା ସକଳ ପ୍ରମାଣ । ସଂଶୟ ଛେଦ ନାରାୟଣ ।
ଏ ସଙ୍ଗ ତୁମ୍ଭର ଗୋଚର । ଭକତ ବନ୍ଧୁ ନାହିଁ ସାର ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ସଙ୍ଗ କହ ମୋତେ । ଚତ୍ତେ ମୁଁ ଧରିବ କେମନ୍ତେ ।
ବୋଇଲ ସଙ୍ଗ ଧର୍ମ ତେଜ । ନରତେ ମୋର ପାଦ ଭଜ ।
ଏହିଟି ସଙ୍ଗ ମୁଖ୍ୟ ଧର୍ମ । ଏଣେ ଭ୍ରମଇ ଭକ୍ତ୍ରମ ।
ତୁମ୍ଭର ବଚନେ ଅଧିକେ । ଲୋକେ କହନ୍ତି ଏକେ ଏକେ ।
ନାନାପ୍ରକାରେ ସେ କହନ୍ତି । ବେଦ ପୁରାଣ ଭାବେ ଚନ୍ତି ।
ଏକାନ୍ତ ଭକତଲକ୍ଷଣ । ସତ୍ୟ ବା ସକଳ ପ୍ରମାଣ ।
ଏଣୁ ସଂଶୟ ମୋର ଚତ୍ତେ । ନଷ୍ଟସ୍ କହ ନାଥ ମୋତେ ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ-ବାକ୍ୟ ଶୁଣି । ହସି କହନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି ।
ଉଦ୍ଧବ ଏକମନେ ଶୁଣ । ଯେ ଥିଲ ପରମ କାରଣ ।
ବେଦ-ବଚନ ସୃଷ୍ଟି-ଅନ୍ତେ । ପ୍ରଳୟ ନାଶିଲା ଜଗତେ ।
ପୁଣି ସଂସାର ଥିଲ କାଳେ । ମୁହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଯୋଗବଳେ ।

କହିଲ ସବୁ ବେଦ-ବାଣୀ । ଯେ ବ୍ରହ୍ମା ନଜ ମୁଖେ ଣି ।
ନାମ ତା ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ମନୁ । ଦ୍ୱିତ୍ୱେ ପଦ୍ମଯୋନି ତନୁ ।
ତାହାକୁ ସବୁ ବେଦ ଦେଲା । ସେ ପୁଣି ଧର ନ ପାରିଲା ।
ଥିଲେ ଯେ ସପ୍ତଋଷିଗଣେ । ତାହାକୁ ଦେଲେ ଜଣେ ଜଣେ ।
ଭିଗୁ ଅଙ୍ଗିର ଅଦଜର । ଅର୍ଯ୍ୟାପେ ବେଦ ସେ ବସ୍ତାର ।
ସେ ପୁଣି ଗୁହ୍ୟକ ଗୋରଣେ । ଅନନ୍ତେ ଦେଲେ ସାଧୁପଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ସିଦ୍ଧ ବଦ୍ୟାଧରେ । ରାକ୍ଷସ ଗନ୍ଧର୍ବ କନ୍ନରେ ।
କ ଦେବ ଯକ୍ଷ ନାଗ କପି । କ୍ରମେ ଏହାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ବ୍ୟାପି ।
ଏରୂପେ ସବୁ ମୁଖେ ରଣି । ମୁଁ ତାହା ଦୂରେ ଥାଇ ଶୁଣି ।
ବେଦଁ ହୋଇଲା ନାନାଗତ । ତା ଉତ୍ତୁ କେହୁ ନ ଜାଣନ୍ତ ।
ସ୍ୱଭାବେ ତ୍ରିଗୁଣେ ସଂଯୁତ । ଏଣୁ ପ୍ରକୃତ ଇନ୍ଦ୍ରମତ ।
ଯାହାକୁ ଯେମନ୍ତ ଦଶଇ । ସେ ଭାବେ ବେଦ ଅର୍ଯ୍ୟାପଇ ।
ଏଣୁ ପ୍ରକୃତ ଇନ୍ଦ୍ରମତେ । ଅର୍ଥ ନ ଜାଣନ୍ତ ସମସ୍ତେ ।
କେହୁ ପାଷଣ୍ଡ ମତେ ଜାଣି । କୁତର୍କ ଖଣ୍ଡେ କେ ବଖାଣି ।
ଏମନ୍ତେ କର ନାନାମତେ । ବେଦ ବଖାରନ୍ତ ଜଗତେ ।
ଏରୂପେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଅନୁମତେ । କର୍ମ କରନ୍ତ ନାନାମତେ ।
ଫଳଇ କର୍ମ-ଅନୁସାରେ । ବପାକ ଲଭନ୍ତ ସଂସାରେ ।
ଯେ ଧର୍ମ ମାର୍ଗ ଆଚରନ୍ତ । କେ ଅବା କାମ୍ୟ କର୍ମ ଚିନ୍ତ ।
କେ ସତ୍ୟ ଶମ ଦମ ଦାନେ । କେ ଯଜ୍ଞ ତୀର୍ଥ ଅନୁମାନେ ।
କାହାର ଚିତ୍ତେ ତ୍ୟାଗ-ଯୋଗ । କେ ଅଳ୍ପ ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ-ଭୋଗ ।
କେ ବ୍ରତ ନସ୍ନ ଆଚରେ । ଏମନ୍ତେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ।
କର୍ମ ସାଧନ୍ତ ଫଳ ଲୋରେ । ଗୁଣ-ବୈଗଣ୍ୟ-କ୍ରିୟା-ଦମ୍ଭେ ।
କର୍ମ ସରଲେ ଫଳ କ୍ଷୟେ । ଲବଧ କ୍ଲେଶମାତ୍ର ରହେ ।
ଏଣୁ ସଂସାର ଘୋର ବନେ । ବ୍ଲଜନ-ଅନଳ-ଦହନେ ।
ପ୍ରାଣୀ ହୁଅନ୍ତ ଅତ ଯାତ । ନ ଜାଣି ବେଦର ବୃତ୍ତନ୍ତ ।
ଏ ବୋଲ ବ୍ଲୁଇ ଉ ନରତେ । କେବଳ ଅଶ୍ରେ କର ମୋତେ ।
ମୁଁ ଅମ୍ବା-ପ୍ରିୟସଖା ହୋଇ । ସକଳ-କର୍ମ-ଫଳ ଦେଇ ।
ମୁଁ ଗତ ପତ ହର୍ଷ କର୍ଷ । ମୁହିଁ ସେ ସବଲୋକ-ପିତା ।
ମୋତେ ଭଜନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଯେତେ । ମୁଖେ ତରନ୍ତ ସେ ବଣ୍ଟିନ୍ତେ ।
ଜନ୍ମ-ମରଣେ ନାହିଁ ତାଣ୍ଡ । ହେଲେ ସଂସାରୁ ତରଯାନ୍ତ ।
ବଷୟ-ମୁଖେ ଯାର ଚତ୍ତ । କର୍ମ ବ୍ଲଞ୍ଜନ୍ତେ ସେ ବଞ୍ଚିତ ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଅକଞ୍ଚନ ମତ । ଶମ ସୁଣାନ୍ତ ଶାନ୍ତ ଦାନ୍ତ ।
ମୋର ଅନନ୍ଦରସେ ରସେ । ସୁଖସମୁଦ୍ରେ ନତ୍ୟେ ଭାସେ
ମୁଁ ଯାକୁ ହୁଅଇ ସଦସ୍ । ତାହାର କାହିଁ ଦୁଃଖ ରସ୍ ।

ଦେଖଇ ଅନ୍ତର ବାହାରେ । ସକଳ ସୁଖ ଦେଶାନ୍ତରେ ।
ମୋହର ଭାବେ ଯେ ରମଇ । ତାର ସମ୍ପଦେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।
ବ୍ରହ୍ମା ପଦଲୁ ନାହିଁ ଇଚ୍ଛା । ନ କରେ ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ବାଞ୍ଛା ।
ସପତଦ୍ୱୀପେ ଗଜପଦ । ନ ବାଞ୍ଛେ ମୁକ୍ତିଯୋଗସିଦ୍ଧ ।
ପାତାଳ-ଭୋଗେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ଈଶାଣ-ପଦ ନ ବାଞ୍ଛଇ ।
ମୋତେ ସମର୍ପି ସୁତ ବତ୍ତ । ନୁହଇ ମାତ୍ରାରେ ମୋହିତ ।
ସେ ମୋର ଯେତେ ପ୍ରିୟ ହୋଇ । କହଇ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଯେ ମୋହର ନନ୍ଦନ । ତାଲୁ ନ ରମେ ମୋର ମନ ।
ମୋହର ଅମ୍ବା ପଣୁପଟ । ତେଣେ ମୋହର ନାହିଁ ପ୍ରୀତ ।
ମୋହର ଭାଇ ହଲପାଣି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେ ମୋହର ଘରଣୀ ।
ନତ୍ୟେ ବସଇ ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ । ବଖ୍ୟାତ ଭୁବନ-ମଣ୍ଡଳେ ।
ଭୁ ଯେ ମୋହର ପ୍ରିୟତମ । କେହ ନୁହନ୍ତି ତୋର ସମ ।
ସ୍ୱଭାବେ ନରପକ୍ଷ ଶାନ୍ତ । ତପସ୍ୱୀ ଋଷି-ବନ୍ଦିତ ।
ସମଦରଶୀ ପ୍ରେମପୂତ । ଦୟାସାଗର ପରହିତ ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପକ୍ଷେ । ନତ୍ୟେ ମୁଁ ଭୁଲଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
ଅବୋଧ ଥାଇ ବେନପାଣେ । ତାର ଚରଣ-ରେଣୁ-ଅଶେ ।
ସେ ପ୍ରାଣୀ ବହେ ଯେତେଗୁଣ । ଉଦ୍ଧବ ଏକମନେ ଶୁଣ ।
ସ୍ୱଭାବେ ଅଳଙ୍କନ ଦେହେ । ସକଳ ଭୂତେ ଦୟା ବହେ ।
କାମକୁ ଜିଣି ପ୍ରେମପୂତ । କେବଳ ସୁଶାନ୍ତ ମହତ ।
ସେ ମୋର ସୁଖ ଅନୁମାନେ । କେ ତାର ମହିମା ବଖାଣେ ।
ତା ଅନୁଭବ ସେ ଜାଣଇ । କେ ତାହା ମୁଖେ ପାରେ କହି ।
ଏମନ୍ତେ ଯେ ମୋର ଭକତ । ସେ ଯେବେ ବସପୃ ବାଞ୍ଛିତ ।
ଅର୍ଜିତ ଇନ୍ଦ୍ରୟଙ୍କ ଦୋଷେ । ଯେବେ ବସପୃରସେ ରସେ ।
ମୋର ଭକତ ଭବକଲେ । ବସପୃ ନ ଲାଗେ ନଷ୍ଟଲେ ।
ଅନନ୍ତେ ବହରଇ ସୁଖେ । ମୋ ନାମ ନତ୍ୟେ ଭଣେ ମୁଖେ ।
ଯେତେ ଏ ଦାନ-ବ୍ରତ ତ୍ୟାଗ । ଧର୍ମ-ଅଗ୍ର ସାଙ୍ଖ୍ୟଯୋଗ ।
ଏ ମୋତେ ନ ପାରନ୍ତି ଧରି । ନାନା ପ୍ରକାରେ ବଶ କରି ।
ଭକତଜନେ ବଶ ମୁହିଁ । ତାର ରକ୍ଷଣେ ମୋର ଦେହୀ ।
ମୁଁ ଯେ ସଂସାର ଅଛ ଜ୍ଞନ । ଭକତ ପାରେ ମୋତେ ବାନ୍ଧି ।
ଦୁର୍ଜୟ ଦେହେ ମୋର ଶୂନ୍ୟ । ଭକତ ଭାବେ ମୁଁ ବନ୍ଧନ ।
ଭକତଜନଙ୍କର ପାଶେ । ନତ୍ୟେ ମୁଁ ଥାଇ ଭାବବଶେ ।
ଏଣୁ ଭକତ ଏ ସଂସାରେ । ଅଶେଷ ଜନ୍ମ ପାପ ହରେ ।
ଶୃଣାଳ ପଣ୍ଡତ ଯାମର । ମ୍ଲେଚ୍ଛ ଅଧମ ଦୁରାଗ୍ରର ।
ଏ ଅଦ ପ୍ରାଣୀଜନ ଯେତେ । ଯେବେ ମୋ ଭକତ-ଅଗ୍ରତେ ।

ଦଇବ-ଯୋଗେ ସଙ୍ଗ-ମେଳେ । ମିଳଇ ପୂଜ ପୁଣ୍ୟବଳେ ।
ଦର୍ଶନ ସ୍ପର୍ଶନ ଶ୍ରବଣେ । ନର୍ମଳ ହୁଅନ୍ତି ଚକ୍ଷୁଣେ ।
ପାପ ନ ରହେ ତାଙ୍କ ମନେ । ଉହ ସମୀପେ ତମ ଯେଉଁ ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଦସ୍ୟୁ ସତ୍ୟପୁତ । ତପୀ ଧାର୍ମିକ ବଦ୍ୟାବନ୍ତ ।
ମୋର ଉକତ ଯେବେ ନାହିଁ । ପବଣ ନୋହେ ତାର ଦେହୀ ।
ସେ କାହିଁ ସଂସାରୁ ତରିବ । ଯେବେ ନ ପାଏ ମୋର ଭାବ ।
କରତେ ଅଙ୍ଗ ପୁଲକତ । ନସ୍ତ୍ନ ଅଶ୍ରୁଜଳ ପାତ ।
ଅନ୍ତ ଦ୍ରବଇ ତା କରତେ । ମତ ଚଞ୍ଚଳ ବପଣ୍ଡତେ ।
ଜଗତ ମୋର ରୂପ ଜାଣେ । ବଜ ଶଶ୍ୱର ନ ପ୍ରମାଣେ ।
ବୋଲନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି । ଏତେ ଲକ୍ଷଣେ ଭକ୍ତ ଜାଣି ।
ଉକତ ବନ୍ଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ । କେବେହେଁ ନୁହଇ ପ୍ରଶସ୍ତ ।
ବୋଇବ ଗଦ ଗଦ ବାଣୀ । କ୍ଷଣକ୍ଷଣକେ ହସେ ପୁଣି ।
କ୍ଷଣକେ କରଇ ରୋଦନ । ଉଚ୍ଚେ ଡାକଇ ମୋର ନାମ ।
ନାଚଇ ଉନ୍ମତ୍ତ ଅତରେ । ଲଜ୍ଜା ସଙ୍କୋଚ ଦୂର କରେ ।
ମୋର ଉକତ ମୋର ମିତ । ସେ କରେ ଜଗତ ପବନ୍ତ ।
ମୋର ସେବକ ଏ ଲକ୍ଷଣ । ଉଦ୍ଧବ ଉଲ୍ଲେ ଏହା ଜାଣ ।
ନର୍ମଲମନ୍ତ ତାର ନତ୍ୟ । ଭ୍ରମଇ ଉଦାର ଚରିତେ ।
ଅନଳେ ଦହନ୍ତେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ନର୍ମଳ ହୁଏ ଦନୁ ଦନ ।
ଉକତଜନ ସେହ୍ନମତେ । ନର୍ମଳ ହୋନ୍ତ ଏ ଜଗତେ ।
ଏରୂପେ ଉକ୍ତି ଯୋଗବଳେ । ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଭନ୍ତ ଜନମେଳେ ।
ଅଶେଷ ବାସନା ତାଙ୍କର । ମନରୁ ଛୁଡ଼ି ହୋନ୍ତ ଦୂର ।
ଅଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜୁଥିଲେ ନତ୍ୟେ । ମତ ନ ରହେ ଯେଉଁ ନେଏ ।
ବିଷୁ୍ଣ ସ୍ମରଣ କରତେ । ଯେଉଁ ବିଷୁ୍ଣ ଜଡ଼େ ଚିତ୍ତେ ।
ମୋର ସ୍ମରଣ ଯାର ଚିତ୍ତେ । ତା ଦେହେଁ ଥାଉ ମୁଁ କରତେ ।
ଏ ବୋଲ ବୁଝି ମୋତେ ଭଜ । ଅଣାନ୍ତ ଖାନ ବେଗେ ତେଜ ।
ମୋ ରୂପ ଦେଖେ ସର୍ବଠାବେ । ମୋର ଚରଣ ଉଚ୍ଚେ ଭାବେ ।
ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗ ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗଙ୍କ ସଙ୍ଗ । ଦୂରେ କରବ ପରତ୍ୟାଗ ।
ସକଳ ଚିନ୍ତା ଦୂର କର । ମୋତେ ଚିନ୍ତବ ଚିତ୍ତେ ଉର ।
ନଗ୍ରେଲେ ବସି ଏକସ୍ଥାନେ । ନଣ୍ଡିନ୍ତ କଲ୍ପିତ ଅସନେ ।
ମୋର ମଧୁର ରୂପ-ଧ୍ୟାନେ । ବସି ଚିନ୍ତବ ସ୍ଥିରମନେ ।
ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗ ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ । କାମ ବଢ଼ଇ ନାନାରଙ୍ଗେ ।
ଏଣୁ କୁସଙ୍ଗ ଦୂର କର । ହୁଦେ ମୋ ଭାବ ଅନୁସର ।
ଅମ୍ଭାର ହତ ନତ୍ୟେ କର । ହସି ବୋଲନ୍ତ ଦାମୋଦର ।

ଉଦ୍ଧବ ଉବାଚ

ଉଦ୍ଧବ ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ-ବାଣୀ । କପୋଳେ ଦେଇ ବେନପାଣି ।
ବୋଲଇ ଶୁଣ ଭଗବାନ । ତୁମ୍ଭେ କହିଲ ତୁମ୍ଭ ଧ୍ୟାନ ।
କରୁପେ ଜଗତ ବଖ୍ୟାତ । କହ ହେ ତ୍ରିଭୁବନନାଥ ।
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଭଗବାନ । ବକତ କମଳଲୋଚନ ।
ଯେ ଜ୍ଞାନେ ଯୋଗିଜନ ଚିତ୍ର । ଘୋର ସଂସାରୁ ତରଯାନ୍ତ୍ର ।
କରୁପେ କର ତୋତେ ଧ୍ୟାନ । କହ ହେ ଦେବକୀନନ୍ଦନ ।
ଶୁଣ ଉଦ୍ଧବ ବାଣୀ କର୍ଣ୍ଣେ । କୋମଳ ଗଭୀର ବଚନେ ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । ଶୁଣ ଉଦ୍ଧବ ଧ୍ୟାନତତ୍ତ୍ୱ ।
ସମ ଅସନେ ବସି ଧୀରେ । ସମୀର ସମ କଲେବରେ ।
ଜାନୁଯୁଗଳେ ବେନପାଣି । ଦୃଢ଼େ ସ୍ଥାପିବ ବେଳ ଜାଣି ।
ବେନ୍ଧ ନସ୍ତନ ନାସା ଅଗ୍ରେ । ଜଣ୍ଟଲେ ସ୍ଥାପିବ ସମଗ୍ରେ ।
ପବନ ତୋଳି ନାସାଦ୍ୱାରେ । ପୂରକ କୁମ୍ଭକ ପ୍ରକାରେ ।
ଅଳପ ଅଳପ ସାଧନେ । ଚିତ୍ତ ସ୍ଥାପିବ ସଂଯମନେ ।
ଓଁ କାର ପବନ ଜଣ୍ଟଲୁଁ । ତୋଳିବ ହୃଦସ୍-କମଳୁଁ ।
ଉତ୍ତମ ସଙ୍ଖନାଦ-ସ୍ୱନେ । ମନ-ପବନ ଏକଧ୍ୟାନେ ।
ମୃଣାଳ-ସୂତ୍ର-ମାର୍ଗେ ଧର । ଜଣ୍ଟଲେ ଅନାହତେ ପୂର ।
ଲବ ନିମିଷ ଦଣ୍ଡ ଘଡ଼ି । ଜତ୍ୟେ ସାଧିବ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ି ।
ଏରୁପେ ଅନ୍ତର ବାହାରେ । ଜତ୍ୟେ ସାଧିବ ନରନ୍ତରେ ।
ଏମନ୍ତେ ସାଧି ଏକମାସେ । ପ୍ରାଣପବନ ସ୍ଥାପିବ ସେ ।
ହୃଦସ୍-ପଦ୍ମ-ମଧ୍ୟଭାଗେ । ଯେ ଅଷ୍ଟଦଳ ଅଷ୍ଟଦଗେ ।
ମଧ୍ୟ ପାଖୁଡ଼ା ତାର ଶିଖେ । ଜତ୍ୟେ ଲମ୍ବିର ଅଧୋମୁଖେ ।
ଧ୍ୟାନେ ଚିନ୍ତିବ ହୃଦମଧ୍ୟେ । ଯେ ଅଷ୍ଟଦଳ ତାର ଉଦ୍ଧ୍ୱେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳ ଚିନ୍ତାକର । ସୋମମଣ୍ଡଳ ହୃଦେ ରହ ।
ତାହାର ମଧ୍ୟେ ହୁତାଶନ । ତା ମଧ୍ୟେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ଅସନ ।
ତାର ଉପରେ ଦବ୍ୟ ରୂପ । ଚିନ୍ତିବ ମୋହର ସ୍ୱରୂପ ।
ଆଜାନୁ ଲମ୍ବି ଭୁଜ ଯୁଗ । ଶଙ୍ଖ-କମଳ-ଚକ୍ରଧାଗ୍ର ।
ସୁମୁଖ ସୁନ୍ଦର କପୋଳ । ବକତପଦ୍ମ ପ୍ରାସ୍ ଢୋଳ ।
ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । ହୃଦେ ଲମ୍ବିର ବନମାଳ ।
ଶ୍ୟାମ ଜଳଦ-କଲେବର । କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭ ମଣିହାର ।
ହୃଦରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସର ଚିହ୍ନ । ପୀତବସନ ପରଧାନ ।
ମଞ୍ଜ ମଞ୍ଜୀର-ପାଦଯୁଗେ । ରତ୍ନମେଖଳା କଟିଭାଗେ ।

ସଙ୍କୋପଘାତ କଲେ ଶୋହେ । ସୁନ୍ଦର ତନୁ ମନ ମୋହେ ।
ଏରୂପେ ଧ୍ୟାନ ମୋତେ କର । ଚଞ୍ଚଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନବାର ।
ବୁଦ୍ଧିକ କର ଅଗୁସାର । ପଣ୍ଡିତ ଜନଙ୍କ ବେଭାର ।
ସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗମୁଁ ମନ ମାର । ନଷ୍ଟଳେ ମୋତେ ଧ୍ୟାନ କର ।
ମୋ ରୂପ ଚନ୍ତବ ନରତେ । ଅନ୍ୟ ନ ସୁମରବ ଚିତ୍ତେ ।
ପୁଣି ସେ ରୂପ ଥୋଇ ପାଣେ । ଚିତ୍ତ ନବେଶିବ ଅକାଶେ ।
ଏରୂପେ ହୃଦସ୍-କମଳେ । ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶିବ ନଷ୍ଟଳେ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଚିତ୍ତ ସ୍ଥିର ଯେବେ । ମୋ ରୂପ ନ ଚିନ୍ତବ ତେବେ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମରୂପ ସଙ୍ଗଭୂତେ । ଆମ୍ଭାକୁ ପ୍ରକାଶିବ ନତ୍ୟେ ।
ମନ-ସଂଯମ ଏହୁମତେ । ମୋ ରୂପ ଦେଖିବ ଜଗତେ ।
ଏରୂପେ ବ୍ରମ ଯିବ ତୋର । କହିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ-ଠାକୁର ।
ବୋଇର ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ । ଶ୍ରୀ ଏକାଦଶେ ଭାଗବତ :
ଶୁକ-ପରୀକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲାଗେ ପ୍ରମାଦ ।
କଇ-କଲୁଷ-ରସ୍ ନାହିଁ । ସୁଜନେ ତର ଏହା ଗାଇ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଦ୍ଧବ
ସମ୍ବାଦେ ଭକ୍ତିଯୋଗକଥନଂ ନାମ ପଞ୍ଚଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(18)

ମୁକ୍ତି-ସାଧନା (Sk. XI, Ch. XX)

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ଶୁଣ ହେ ଭକତପ୍ରଧାନ ।
ଉତ୍ପତ୍ତି-ସ୍ଥିତି-ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ । ଯେ ଅନୁମାନ ବତ୍ସଣ ।
ବମଲମତ ଧୀରବାଣୀ । ଜଗତ ମାସ୍ୱାମାନ ଜାଣି ।
ସେ ଜ୍ଞାନ ଦେଇ ମୋ ଚରଣେ । ଭବେ ଖଣ୍ଡିବେ ଭୃତ୍ୟପଣେ ।
ମୋତେ ଭଜନ୍ତ ଜ୍ଞାନାଜନ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଇଷ୍ଟ ପ୍ରିୟଧନ ।
ଯେ ମୋତେ ଜ୍ଞାନବଳେ ଧରେ । ସେ ସବୁ କାମ ପରିହରେ ।
ତୀର୍ଥ-ଗମନ-ଜପ-ଦାନ । ଯଜ୍ଞେ ଦେବତା-ଅଗ୍ରଧନ ।
ଏ କୋଟି କୋଟି ବ୍ରତଧର୍ମ । ଏ ଅଦ ଯେତେ ପୁଣ୍ୟକର୍ମ ।
ନାନା ପ୍ରକାରେ ତପ କର । ଜ୍ଞାନକଳାକୁ ନୁହେ ସର ।
ଉଦ୍ଧବ ବୁଝି ଏହା ମନେ । ତୁ ମତେ ଭଜ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନେ ।
ମୋତେ ଭଜଣ ଖଣ୍ଡ ଭ୍ରମ । ଏବେ ତୁ ଛଡ଼ ସବୁ ଧର୍ମ ।
ପୂଜେ ଅଶେଷ ମୁନଗଣେ । ଜ୍ଞାନେ ସେବଲେ ମୋ ଚରଣେ ।
ସଂଶୟ ଛଡ଼ି ଶୁଦ୍ଧମନେ । ଗମିଲେ ବୈକୁଣ୍ଠ-ଭୁବନେ ।

ଉଦ୍ଧବ ଦେଖ ଏ ସଂସାର । ସ୍ୱପ୍ନବେ ବିବିଧ ପ୍ରକାର ।
ଏ ସବୁ ମାୟା ନାନାମତେ । ଅଛେ ଯେ କରେ ତୋଷଠିଟେ ।
ଏ ମାୟା ପ୍ରଳୟେ ନ ଥାଇ । ଘୁଟେ ତା କେହୁ ନ ଜାଣଇ ।
ମଧ୍ୟେ ବଳଯେ ନାନାରୂପେ । ଯୋଗେ ମୋହନ୍ତା ମାୟାକଲ୍ପେ ।
ଏଣୁ ଏ ଅଦ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତ । କେବଳ ମାୟାମାତ୍ର ସତ୍ୟ ।
ଉଦ୍ଧବ କୃଷ୍ଣମୁଁ ଶୁଣି । ଜ୍ଞାନ-ମହମା ପରମାଣି ।
ଜ୍ଞାନ-ବୈରାଗ୍ୟ-କର୍ମ ଯେତେ । ପୁଛିଲା କୃଷ୍ଣପାଦଗତେ ।

ଉଦ୍ଧବ ଉବାଚ

ହେ ବଶେଷର ନାରାୟଣ । ଅନାଦ ପୁରୁଷ ପୁରାଣ ।
ତୁ ବଶ୍ୱରୂପୀ ବଶ୍ୱଦେହ । ଉକ୍ତ-ଲକ୍ଷଣ ମୋତେ କହ ।
ବଶୁଦ୍ଧ ବଜ୍ଞାନ-କାରଣ । ଯାହା ବାଞ୍ଛନ୍ତି ମୁନିଗଣ ।
ଘୋର ସଂସାରେ ମାୟାଭ୍ରମେ । ମୁଁ ଯେ ଦୃଷ୍ଟିତ ପଥଶ୍ରମେ ।
ତୋହର କଥାମୃତ ମୋତେ । ପାନ କରାଅ ଶ୍ରବଣପଥେ ।
ତୋ ପାଦପଦ୍ମ ଛାୟପ୍ରାପ୍ତେ । ଶୀତଳ ମଧୁଧାର ବହେ ।
ସେ ପାଦପଦ୍ମେ ମୋର ଅଶା । ଭବାବ୍ଧି-ତରଣେ ଭରସା ।
ଏ କାଳସର୍ପ ମୋ ଶରୀରେ । କୋପେ ଦଂଶଇ ନରନ୍ତରେ ।
ମୁଁ ମୂଢ଼ ନଜଣଥ ହୁଡ଼ି । ଭ୍ରମଇ ଅନ୍ଧକୂପେ ପଡ଼ି ।
ତୁ ନାଥ ଶରଣସୋଦର । ଏ କୁଜୁଁ କୃପାରେ ଉଦ୍ଧର ।
ତୋର ବଚନ ସୁଧାଧରେ । ବରଷା କର ମୋଶରୀରେ ।
ଏମନ୍ତ ଉକ୍ତବାକ୍ୟ ଶୁଣି । ହସି କହନ୍ତ ଚକ୍ରପାଣି ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

ଶୁଣ ଉଦ୍ଧତ ସାମରଥା । ଯେ ଘୁଟେ ଇତହାସ-କଥା ।
କୁରୁ-ପାଣ୍ଡବ ଯୁଦ୍ଧ ଅନ୍ତେ । ଏ କଥା ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଅଗତେ ।
ପାଣ୍ଡୁ-କୁମର ଯୁଧିଷ୍ଠିର । ଧର୍ମେ ସେ ଜଣିଲ ସମର ।
ଜ୍ଞାତ-ବାନ୍ଧବ-କୁଳକ୍ଷପ୍ତେ । ବ୍ୟାକୁଳ-ସଂଶପ୍ତ ହୃଦପ୍ତେ ।
ପୁଛିଲେ ମୋର ବଦ୍ୟମାନେ । ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ ଶ୍ରୀଗୁରୁ-ସନ୍ନିଧାନେ ।
ସେ ମୋକ୍ଷଧର୍ମେ ଯାହା କହ । ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣିଅଛ ମୁହିଁ ।
ଏବେ ତୁ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ବୈରାଗ୍ୟ-ମୁକତି-ଲକ୍ଷଣ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁ-ବଦନୁ ଅଛୁ ଶୁଣି । ଶୁଣ କହିବା ପରମାଣି ।
ଜଗତ-କାରଣ ପ୍ରଶସ୍ତେ । ଶାସ୍ତ୍ର କହନ୍ତ ନାନାମତେ ।
ଯେ ତତ୍ତ୍ୱ ସବୁ ଏକମତେ । ବସ୍ତୁର ଜାଣିବା ସାକ୍ଷାତେ ।
ଯେ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ମୋର ମତ । ତା ବନୁ କହୁ ନାହେଁ ସତ୍ୟ ।

ଯେ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ପୁଣ୍ଡତନ । ଜଗତ-ଉତ୍ପତ୍ତି-କାରଣ ।
ଜନ୍ମ-ମରଣ ଏ ଜଗତେ । ଦୁଃଖ ସନ୍ତାପ ଆଦ ଯେତେ ।
ଆଦ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ପରମାଣ । ଏ ସବୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଇ ଜାଣ ।
ଯାହାକୁ ଆଦ ଅନ୍ତ ମଧ୍ୟେ । ବିନାଶ ନ ଦେଖି ପ୍ରମାଦେ ।
ସେ ସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣି । ଅଧ୍ୟକ ମିଥ୍ୟା ପରମାଣି ।
ନୟନେ ଦେଖି ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣେ । ଯେ ଅବା କର ଅନୁମାନେ ।
ବିକଳ୍ପ ସଂକଳ୍ପ-କାରଣ । ବସ୍ତୁରେ ନୋହେ ଏ ପ୍ରମାଣ ।
କର୍ମର ଫଳ ଏ ଜଗତ । କର୍ମ ସରଲେ ହୁଏ ହତ ।
ସ୍ଥାବରୁ ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ଯାଏ । କର୍ମ ସରଲେ ହୋଇ କ୍ଷୟେ ।
ପ୍ରଥମେ କହିଲ ମୁଁ ତୋତେ । ଭକ୍ତି-ଯୋଗ-ମହିମା ଯେତେ ।
ଯେ ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତିର କାରଣ । ଏବେ କହିବା ତାର ଶୁଣ ।
ମୋହର କଥାମୃତବାଣୀ । ଯେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଟିରେ ନିତ୍ୟ ଶୁଣି ।
ବଦନେ କରଇ କୀର୍ତ୍ତନ । ସ୍ମରଣେ ଗାଏ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ମୋର ପୂଜାରେ ଏକାମତ । ଅଦରେ କରେ ନାନାସ୍ତୁତ ।
ମୋର ବ୍ୟାପାରେ ତତପର । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କରେ ନମସ୍କାର ।
ଉଦ୍ଧବ ଯେ ମୋର ଭକତ । ଅଧ୍ୟକେ ପୂଜାକର୍ମେ ରତ ।
ମୋତେ ଦେଖିବ ସଙ୍କଳ୍ପତେ । ନରତେ ଧ୍ରୁବ ପ୍ରାଣିହତେ ।
ମୋର କାରଣେ କର୍ମ ଯେତେ । ଅଦରେ କରୁଧ୍ରୁବ ନତ୍ୟେ ।
ମୋର ମହିମା ଯେତେ ଗୁଣ । କୀର୍ତ୍ତନ କରୁଧ୍ରୁବ ପୁଣ ।
ଅଧ୍ୟକ କର୍ମ କରେ ଯେତେ । ଅନ୍ତରେ ସମର୍ପିବ ମୋତେ ।
ଆଶା ନ କର କର୍ମଫଳେ । ଶରଣ ମୋ ପାଦକମଳେ ।
କର୍ମେ ମିଳବ ଯେତେ ଭୋଗ । ମୋ ପ୍ରୀତଅର୍ଥେ ପରତ୍ୟାଗ ।
ମୋ କାର୍ଯ୍ୟଅର୍ଥେ କର ପ୍ରଣ । ଯେ ଅବା ଯଜ୍ଞ ତପୋଦାନ ।
ଅର୍ପଣ କର ସବୁ ମୋତେ । କୃଷ୍ଣଅନନ୍ଦମୟ୍ୟତତ୍ତ୍ୱେ ।
ଦେହ ଜୀବନ ଦେଇ ମୋତେ । ବନ୍ଧବ ମୋର ପାଦଗତେ ।
ଏ ସବୁ ଭକତ ଉପାସ୍ୟେ । ଯେ ଅବା ସାଧେ ନଜ ଦେହେ ।
ତାରଭକତ ମୋର ପାଦେ । ନଶ୍ଚଳ ହୁଏ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ତାର ସାଧନା ସିଦ୍ଧି ଯେତେ । ମୋ ତହିଁ ଅଛୁ ଅନ କେତେ ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ମୋହର ଚରଣେ । ଦଣ୍ଡେ ନମିଷେ ଅବା କ୍ଷଣେ ।
ମନ ନଶ୍ଚଳ କର ଯେବେ । ଜ୍ଞାନ-ବୈରାଗ୍ୟ ଲଭେ ତେବେ ।
ମୋ ପାଦଭକ୍ତି-ଉପାଦାନେ । ଦେଖଇ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନେ ।
ହୃଦରେ ଭକତ ଉଦସ୍ୟେ । ବୈରାଗ୍ୟ ଦେଖଇ ବଷସ୍ୟେ ।
ଅଣିମା ଆଦ ଅଷ୍ଟଐଶ୍ୱ । ନକଟେ ଥାଏ ନରକଶ୍ୱ ।
ଏମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣବାକ୍ୟ ଶୁଣି । ଉଦ୍ଧବ ଯୋଡ଼େ ବେନପାଣି ।

ବୋଲଇ କୃଷ୍ଣମୁଖ ଗ୍ରହି । ହେ ନାଥ ଶୁଣ ଭକତାସ୍ତ୍ର ।
ତୋହ୍ନର ଅବଯ୍ୱରଣେ । ମୁହିଁ ପୁଚ୍ଛଇ ଦାସପଣେ ।
ଯମ ନିୟମ ଶମ ଦମ । ଯେତେ ପ୍ରକାର ଯଥାକ୍ରମ ।
ତିତିକ୍ଷା ଧୃତ ତପୋଦାନ । କହ ହେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଶଉଚେ ରତ ସତ୍ୟ ତ୍ୟାଗ । ଧନ ଦକ୍ଷିଣା ଯଜ୍ଞଭାଗ ।
କରୁପେ ବଦ୍ୟା ଲଭ୍ଧା ଶୀଘ୍ର । କ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଲାଭ କର ।
କେ ସାଧୁମାର୍ଗ କେ କୁପଥ । କେ ମୂର୍ଖ କେ ଅବା ପଣ୍ଡିତ ।
କାହାକୁ ବୋଲ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ । କଏ ବା ଅଟଇ ନରକ ।
ଧନାଢ୍ୟ ଜାଣିବା କେମନ୍ତେ । ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଅବା କେତେ ।
କାହାକୁ ବୋଲ ବନ୍ଧୁଘର । କେ ଅବା କୃପଣ-ଈଶ୍ୱର ।
ଏ ଆଦ ପରିହର ତୋତେ । ହେ ନାଥ କହ ଦୟାଚତ୍ତେ ।
ମୋ ଚତ୍ତ-ସଂଶୟ ପ୍ରମାଣ । ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପରିହର ତେଣ ।
ଯେ ଅବା ଘଟେ ଯେଉଁମତେ । ହେ ନାଥ କହ ଯଥୋଚତେ ।
ପୁରୁଷସିଂହ ଚକ୍ରପାଣି । ବମନ୍ତ ଭତ୍ୟମୁଖୁ ଶୁଣି ।
ଚତ୍ତେ ସକଳ ଅବଧାର । କହନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଦଇତ୍ୟାର ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

ଶୁଣ ଉଦ୍ଧବ ଏକଚତ୍ତେ । ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ ପରିହଲୁ ମୋତେ ।
ବଚନ ମଧ୍ୟେ ସତ୍ୟବାଣୀ । ନର୍ଦ୍ଦୋଷ ପରଧନ ଜାଣି ।
ଲଭ୍ଧା, ସକଳ ସଙ୍ଗତ୍ୟାଗ । ଧନ-ସଞ୍ଚୟନେ ବୈରାଗ୍ୟ ।
ମଉନ, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଗୁଣ । ଧଇର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରିକ-କାରଣ ।
ଜୀବେ ଅନୁକମ୍ପା, ଋଯ୍, କ୍ଷମା । ଯମ ଦ୍ୱାଦଶ ଏ ମହମା ।
ଶଉଚ ଜପ ତପୋଦାନ । ଆନନ୍ଦେ ମୋହ୍ନର ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
ଆଗ୍ୟର୍ଯ୍ୟ-ସେବା ତୀର୍ଥ-ଗତ । ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ପୂଜବ ଅତଥ୍ୟ ।
ସକଳ ଚେଷ୍ଟା ପରହତେ । ବୃଷ୍ଣି ଅକଲ୍ମନ ଚତ୍ତେ ।
ନିୟମ ଦ୍ୱାଦଶ ଏ ଜାଣ । ଏଣେ ଜୀବର ପରତ୍ରାଣ ।
ମୋ ଦେହେଁ ଧ୍ରୁବ ବୁଦ୍ଧି ମନ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ସଂଯମଟି ଦମ ।
ଜନ୍ମା ଉପସ୍ଥ ବଦ୍ଧ ଧୃତ । ତିତିକ୍ଷା ସଙ୍ଗ-ଦୁଃଖ-ଶାନ୍ତ ।
ପରକୁ ଦଣ୍ଡ ତ୍ୟାଗ ଦାନ । ତପୋବର୍ଜ୍ଜନ ସଙ୍ଗ କାମ ।
ନଜ ସ୍ୱଭାବେ ଯେବେ ଜଣି । ଶଉର୍ଯ୍ୟ ବୋଲ ତାକୁ ଋଣି ।
ସମାନ ଦୃଷ୍ଟି ସଜଭୂତେ । ଯେ ସତ୍ୟପଥ ମୋର ମତେ ।
ସକଳ କର୍ମଫଳ-ତ୍ୟାଗ । ଶଉର-ଲକ୍ଷଣ-ସ୍ୱଭାବ ।
ସଂସାରେ ସନ୍ନ୍ୟାସ-ଲକ୍ଷଣ । ଉତ୍ତମ ତ୍ୟାଗ ଏହା ଜାଣ ।
ଧନାଢ୍ୟ ବୋଲ ଏ ଶବ୍ଦଲେ । ଯେ ନତ୍ୟେ ଇଷ୍ଟଧର୍ମ ପାଲେ ।

ଦକ୍ଷିଣା ଜ୍ଞାନ ଉପଦେଶ । ମୁଁ ସଙ୍କର୍ଷଣେ ହୃଷୀକେଶ ।
ମୁଦ୍ରଟେ ପବନ-ଧାରଣ । ପରାତ୍ମା ଯୋଗେ ଏ ଲକ୍ଷଣ ।
ଭାଗ୍ୟ ଯେ ଈଶ୍ୱର ତା ଭାଗ । ମୋର ଭକତ ବଡ଼ ଲାଭ ।
ପ୍ରାଣୀବଧରେ ଭେଦ-ବୁଦ୍ଧି । ନ କରେ ଯେ ବଦ୍ୟା-ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ନନ୍ଦତ କର୍ମେ ଯେ ତରଇ । ଉଦ୍ଧବ ଜାଣ ଲକ୍ଷା ସେହ୍ନ ।
ସକଳତ୍ରବେ ଅନପେକ୍ଷ । ଈଶ୍ୱର ଭାବନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ସମେ ଯେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ମଣି । ସେ ମହାସୁଖୀ ନଚ୍ୟେ ଋଣି ।
ନରତେ କାମ-ଭୋଗ-ସୁଖ । ତାହାକୁ ବୋଲ ମହାଦୁଃଖ ।
ଯେ ଆତ୍ମା ବନ୍ଧ ମୋକ୍ଷ ଜାଣେ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ପଣ୍ଡିତ ବଖାଣେ ।
ଦେହକୁ ବୋଲ ବଳ୍ମୁପର । ଏଣେ ଯେ କରେ ଅହଙ୍କାର ।
ତାହାକୁ ମୂର୍ଖବୋଲ ଜାଣି । ହସି କହନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି ।
ମୋତେ ଭଜଇ ଯେ ଯେମନ୍ତେ । ଉତ୍ତମ ପଥ ଏ ଜଗତେ ।
ତେଣେ ଚଞ୍ଚଳ ଯାର ଚତ୍ତ । ଉଦ୍ଧବ ସେହ୍ନ ସେ କୁପଥ ।
ଯାର ହୃଦରେ ତମୋଗୁଣ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ନରକ-ଲକ୍ଷଣ ।
ପ୍ରାଣୀ-ପରମବୁଦ୍ଧି ମୁହିଁ । ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ତେ ହୁଡ କହ୍ନ ।
ଉଦ୍ଧବ ଏ ଉତ୍ତମ ପଦ । ଅଟଇ ମନୁଷ୍ୟ କଳେବର ।
ମୋ ସଙ୍ଗଗୁଣେ ଯାର ମନ । ତାର ସମୀପେ ସଙ୍ଗ ଧର୍ମ ।
ମୋ ଭାବେ ଚତ୍ତ ଯାର ନାହିଁ । ସଂସାରେ ଦରଦ୍ରୀ ସେହ୍ନ ।
ଅଜିତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଯାହାର । ସଂସାରେ କୃପଣ ସେ ନର ।
ତିଗୁଣେ ସଙ୍ଗ ଯାର ନାହିଁ । ଉଦ୍ଧବ ଈଶ୍ୱରଟି ସେହ୍ନ ।
ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲୁ ମୋର ଭୁହ୍ନ । କହିଲ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ଅଧିକ ବଶେଷ କଥନ । ପ୍ରସ୍ତାବେ ନାହିଁ ପସ୍ପୋଳନ ।
ସକଳ ଭାବେ ଗୁଣ ଦୋଷ । ଏଣୁ ଏ ଜଗତ ଅଶେଷ ।
ବୋଲଇ ବପ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ । ଶ୍ରୀ ଏକାଦଶେ ଭାଗବତ ।
ଉଦ୍ଧବ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଯେମନ୍ତ । ଅଦ୍ଭୁତ କହିଲେ ତେମନ୍ତ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଉଦ୍ଧବ
ସମ୍ବାଦେ ଜ୍ଞାନଭକ୍ତିଯୋଗ କଥନଂ ନାମ ବଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(19)

ଭକ୍ତି ଯୋଗକଥନ (Sk. XI, Ch. XXI).

ଉଦ୍ଧବ ଉବାଚ

ଉଦ୍ଧବ କୃଷ୍ଣ-ମୁଖ ଗୁହିଁ । ବୋଲଇ ଶିରେ କର ଦେଇ ।
ତ୍ତୋ ନାଥ ବେଦ ତୋର ବାଣୀ । ବଧି-ନଷେଧ ମାର୍ଗେ ଋଣି ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମେ ଗୁଣ ହୋଇ । ନଷେଧ-ଦୋଷ ଉପୁଜଇ ।

ସ୍ୱର୍ଗ ନରକ ବେନ୍ଧ ମାର୍ଗେ । ଉପନିଷଦ କୁନ୍ଧୁଭାଗେ ।
କର୍ମ ସାଧନ୍ତୁ ନାନାମତେ । ଅନ୍ୟେ ଗମନ୍ତୁ ବେନ୍ଧପଥେ ।
ଏ ବେଦ ଜଗତ-ଈଶ୍ୱର । ସଂସାରଚକ୍ରେ ମୂଳାଧାର ।
ଏ ବେଦ ସଜ୍ଜୀବ ଆଖି । ବାହ୍ୟ-ଅନ୍ତର-କର୍ମସାକ୍ଷୀ ।
ଯେ ମାର୍ଗେ ଗୁଣ ଦୋଷ ସାର । ଏଣେ ନ ଉଠଇ ସଂସାର ।
ତୋ ମୁଖୁଁ ମୁହିଁ ପୂର୍ବେ ଶୁଣି । ଏ କଥାମାନ ପରମାଣି ।
ସଂଶୟ କଲ ଉମଚତ୍ତେ । ଜ୍ଞାନାଥ କହ ମୋ ଅଗ୍ରତେ ।
ଏମନ୍ତେ ଉଦ୍ଧବ-ବଚନ । ଶୁଣି କହନ୍ତି ଭଗବାନ ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

ଉଦ୍ଧବ ଏକଚତ୍ତେ ଶୁଣ । ଯେ ଯୋଗ ଶ୍ଲୋକ-ପରମ୍ପାଣ ।
ଭକ୍ତି, କର୍ମ, ଜ୍ଞାନ ଘେନ । ଏମନ୍ତେ ଯୋଗମାର୍ଗ ତିନ ।
ଏ ତିନପଥ ଅନ୍ୟମତେ । ଉପାସ୍ୟ ନ ଦେଖି ଜଗତେ ।
ଏ କଥା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ । ଉତ୍ତମଶିଷ୍ୟେ ଏହା କହ ।
ଏ ତିନ ଯୋଗ ତୋର ଆଗେ । ଶୁଣ କହିବା ବେଦଭାଗେ ।
କର୍ମର ଫଳ ତ୍ୟାଗକର । ବିସ୍ତର ଭାବେ ଚିତ୍ତଧର ।
ଦନ ବଞ୍ଚଇ ଦୃଢ଼ଭାବେ । ସେ ଅଧିକାରୀ ଜ୍ଞାନଯୋଗେ ।
ଯାହାର କାମଭୋଗ ଚିତ୍ତେ । ନବର୍ତ୍ତ କୁହେ କଦାଚିତେ ।
ତାହାର କର୍ମଯୋଗସାର । ବେଦ-ନର୍ମିତ ଏ ସଂସାର ।
ବପସ୍ୱରୂପୁଁ ଯାର ଚତ୍ତେ । ବୈରାଗ୍ୟ ସମ୍ଭବେ ଜନ୍ମତେ ।
ତାହାକୁ ବୋଲ ଜ୍ଞାନଯୋଗୀ । ନର୍ଲେପ ଜ୍ଞାନେ ମୁଖଭୋଗୀ ।
ମୁଁ ଯାକୁ କରଇ ସଦସ୍ପ । ତାହାର ମହାଭାଗ୍ୟୋଦସ୍ପ ।
ମୋ ନାମ ଶ୍ରବଣ-କୀର୍ତ୍ତନେ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ଉପୁଜେ ଯାର ମନେ ।
ତାବତ ବେଦ ଅଧିକାରେ । କର୍ମ କରିବ ଏ ସଂସାରେ ।
ଏ ତିନ ଯୋଗ ସାର ତୋତେ । କହିଲ ସ୍ୱକର୍ମ ଉଚିତେ ।
ସ୍ୱଧର୍ମ ସ୍ୱଭାବ ପୁଗତେ । ଯଜ୍ଞାଦ କର୍ମ କରେ ଯେତେ ।
ସେ କର୍ମଫଳ-ଆଶା-ତେଜେ । କେବଳ ମୋ ଚରଣେ ଭଜେ ।
ଉଦ୍ଧବ ରହେ ସେ ନଷ୍ଟନ୍ତେ । ନ ଗମେ ଦୁଃଖ-ସୁଖପଥେ ।
ସ୍ୱର୍ଗ-ସମ୍ପଦେ ଆଶା ନାହିଁ । ନରକେ ପଡ଼ିବ ସେ କାହିଁ ।
ମୋ ଭାବେ ରହେ ସେ ନଷ୍ଟନ୍ତୁ । କୁକର୍ମ ନ ଭଜେ ତା ଚିତ୍ତ ।
ମୁହିଁ ବସଇ ତାର ଅଙ୍ଗେ । ସକଳ ପିଣ୍ଡି ଯେନ ସଙ୍ଗେ ।
ଉଦ୍ଧବ ଚିତ୍ତେ ଅନୁମାନ । ଏ ମୋ ବଶୁଦ୍ଧ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ।
ଏଣୁ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ଜନେ । ନତ୍ୟ ଚନ୍ତନ୍ତି ଦୁଃଖମନେ ।
ଭାରତଭୂମି ମଧ୍ୟେ ଯାଇ । ମନୁଷ୍ୟ-ଦେହ ଅମ୍ପେ ପାଇ ।

ଭକ୍ତ ଯୋଗେ ଅନୁକ୍ଷଣେ । ଭଜନ୍ତୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଚରଣେ ।
ନରକବାସୀ ହେମନ୍ତେ । ନଭ୍ୟ ଚନ୍ତନ୍ତ ଦୁଦଗତେ ।
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମନୁଷ୍ୟ-ଶରୀର । ନରକ-ନସ୍ତାରଣ-ଦ୍ୱାର ।
ଅମ୍ଭେ ପାଇବୁଁ ତାହା କାହିଁ । ପୂଜ ଅର୍ଚ୍ଚିଲା ପୁଣ୍ୟ ନାହିଁ ।
ସମସ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗ ନର୍କେ ଯାଇ । ନଭ୍ୟେ ଚନ୍ତନ୍ତ ଚତ୍ତେ ଯାଇ ।
କର୍ମ-ସାଧନ ତହିଁ ନାହିଁ । ଏଣୁ ବାଞ୍ଛନ୍ତ ନରଦେହୀ ।
ମନୁଷ୍ୟେ ସାଧ୍ୟ କର୍ମଯୋଗ । ସ୍ୱର୍ଗ ନରକ ବେନ ଭୋଗ ।
ଏ ବୋଲ ବୁହି ବୁଧଜନେ । ଏ ବେନ ଦେଖନ୍ତ ସମାନେ ।
ସଂସାର ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ମାୟା । ନଭ୍ୟେ ଚନ୍ତବ ଦୁଦେ ଏହା ।
ସ୍ୱର୍ଗ ନରକ ବେନ ପଥ । କେବେହେଁ ନ କଈବ ଚତ୍ ।
ମନୁଷ୍ୟ-ଦେହେଁ ମୂଢ ନର । ଅଜ୍ଞାନେ ଭ୍ରମଇ ସଂସାର ।
ଯେବେ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ପାଇ । ଆମ୍ଭାର ଗତ ନ ଜାଣଇ ।
ବଷୟ ସଙ୍ଗେ ଯାର ଆଶ । ସେ ଦେହେଁ ପ୍ରୟୋଜନ ଈଷ ।
ଯେ ଦେହ ନରକ ନଯାତେ । ତାହା ନ ଇଚ୍ଛି କଦାଚତେ ।
ଏଣୁ ଏ ନର ଦେହ ପାଇ । ଯାବତ ମୃତ୍ୟୁ ନ ଘଟଇ ।
ତାବତ ଜ୍ଞାନ କଇବଗ୍ୟେ । ମୋର ଭକ୍ତ ଯୋଗମାର୍ଗେ ।
କେଗେ ମରଣ ମୁଁଣ୍ଡୁ ତାର । ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ନୋହେ ଚିର ।
ଏ ଦେହ ସଜପିଣ୍ଡି-ହେତୁ । ସଂସାର ଭବସିନ୍ଧୁ-ସେତୁ ।
ଏ ଦେହୀ ବୃକ୍ଷେ ହଂସ ବସେ । ଅଜ୍ଞାନେ ଲୋଭ-ଫଳ-ଅଶେ ।
ବୃକ୍ଷ ଅବୋଧ ଯମଦୂତେ । ଅମୋଘଖଡ୍ଗ ସେନ ହସ୍ତେ ।
ଗଣ୍ଡ ଦବସେ କାଟି କଲେ । ବୃକ୍ଷେ ଉପାଡ଼ନ୍ତ ସମୂଳେ ।
ଏଣୁ ଏ ବୃକ୍ଷେ ହଂସପକ୍ଷୀ । ଯମ-ଭଙ୍କର-ଘାତ ଲକ୍ଷି ।
ଏ ଫଳ ଲୋଭ ଛଡ଼ି ମନେ । ମୁକ୍ତାମ୍ଭ ଭଜି-ମୁଖ-ପୁଣ୍ୟେ ।
ଗଣ୍ଡ ଦବସେ ଯମଦୂତେ । ଆୟୁଷ ହରନ୍ତ ଭରତେ ।
ଏ ବୋଲ ବୁହି ବୁଧନରେ । ଅକୁଳ କଲ୍ପିତ ଅନ୍ତରେ ।
ଏ ଦେହ-ଧର୍ମ ଦୂର କଇ । ଅଜ୍ଞାନ-ଚେଷ୍ଟା ପରହର ।
ଶାସ୍ତ୍ର ଶମାଦ ପୂଜଜ୍ଞାନେ । ନଭ୍ୟ ନର୍ଗୁଣ ଅମ୍ଭାଧାନେ ।
ସଜ ଶସ୍ତ୍ରର ମଧ୍ୟେ ସାର । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ନର-କଳେବର ।
ସୁଲଭ ନାବରୂପ ଘଟେ । ଜନ୍ମନ ଭବସିନ୍ଧୁ-ତଟେ ।
ଏ ନାବେ ଗୁରୁ କର୍ଣ୍ଣଧାର । ମୁହିଁ ଅନୁକୂଳ ସମୀର ।
ଏମନ୍ତ ନାବ ଥାଉଁ କୂଳେ । ଯେବା ନ ତରେ ଭବଜଳେ ।
ସେ ନର ଘ୍ନନ ମୂଢମତ । ତାହାକୁ ବୋଇ ଆମ୍ଭାଘାତ ।
ସଂସାରରୂପେ ଯେ ପଡତ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦେହେଁ ସେ ବଞ୍ଚତ
ଏଣୁ ନବର୍ତ୍ତ ହୋଇ ପାଣୀ । ସଜ ବଷୟ ପରିମାଣି ।

ଅଭ୍ୟାସ-କଲେ ଅନ୍ତର୍ଗତେ । ମନ ବୁଜିବ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ।
ଏ ମନ ସ୍ୱଭାବେ ଚଞ୍ଚଳ । କେବେହେଁ ନ ରହେ ନଶ୍ଚଳ ।
ପବନଗତି-ଅନୁରୂପେ । ଶମ-ସାଧନ ଦୃଢ଼ରୂପେ ।
ପବନଦ୍ୱାରେ ମନ ଥୋଇ । ଆପଣ ଦୃଢ଼ରୂପେ ଦେଇ ।
ଅଭ୍ୟାସେ ବଶ ହୋଇ ତାର । ପ୍ରାଣ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଅହଙ୍କାର ।
ଚଞ୍ଚଳମନ ଏକ କରି । ସାଧିବ ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣ ଧରି ।
ପରମ ଯୋଗ ଏ ସାଧନ । ଅଭ୍ୟାସେ ମନ ନରୋପଣ ।
ଚଞ୍ଚଳ ତୁରଙ୍ଗ ଯେସନେ । କ୍ରମେ ସୁସାଧ ବନେ ବନେ ।
ଅଲପ ଅଲପ ଅଭ୍ୟାସେ । ମନ ପବନ ସ୍ଥାପି କଷେ ।
ନଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହେ ଦେହ କହ । ସଂସାରେ ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ।
ଦେଖଇ ଜନ୍ମୁକ ମରଣ । ଏ ଭବସାଗର-ତରଣ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଏ ଯେବେ ମନ । ଅସତ୍ୟ ଦେଖେ ତିନିଭୁବନ ।
ଗୁରୁ-ବଚନେ ମନ ସ୍ଥିର । ବଢ଼ଇ ବୈରାଗ୍ୟ ଯାହାର ।
ନରତେ ନଷ୍ଟେ ସ୍ଥିରମନା । କର୍ମେ ଖଣ୍ଡଇ ଦୁବାସନା ।
ସଙ୍କଳ୍ପେ ତୁଟେ ନରବପ୍ର । ଶମାଦ ଯୋଗପଥ-ସିଦ୍ଧି ।
ମନକୁ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନେ ଆଣି । ଭକତଯୋଗ ପରମାଣି ।
ମୋ ରୂପ କର ଉପାସନା । ଶ୍ରବଣ ଅର୍ଚ୍ଚନ ବନ୍ଦନା ।
ମନ ସଂଯମ କର ଦୃଢ଼େ । ଆନନ୍ଦେ ଦିବ ମୋର ପାଦେ ।
ଆନନ୍ଦେ ଭ୍ରମଇ ଶସ୍ୟଳେ । ଯେସନେ ଦୁଷ୍ଟସଙ୍ଗ ମେଳେ ।
ଯେବେ ନାନ୍ତ କର୍ମ କରେ । ସେ ପାପ ମୋର ଆନେ ହରେ ।
ମୋ ନାମ ଶ୍ରବଣ-କୀର୍ତ୍ତନେ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ଉପୁଜେ ଯାର ମନେ ।
ନର୍ବ୍ବନ୍ଦେ ସଙ୍କର୍ଷ ଭେଜେ । କେବଳ ଦୃଢ଼େ ମୋତେ ଭଜେ ।
ସଂକଳ୍ପ ଭୋଗ ଦୁଃଖମସ୍ତେ । ଯାହା ଛଡ଼ନ୍ତେ ସୁଖ ହୋଏ ।
ଯେବା ନିଜବ ଅକସ୍ମାତେ । ଆନନ୍ଦେ ସମର୍ପିବ ମୋତେ ।
ପୀରତ କର ମୋ ତରଣେ । ଭବେ ଭଜବ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ମୋ ଦୃଢ଼ଭକତ ସମାଜେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ହୃଦସ୍ପଙ୍କଜେ ।
ବସଇ କାମ ଦୁଇ କର । ନର୍ମଳ ଜ୍ୟୋତିରୂପ ଧର ।
କାମ ନ ରହେ ତାଙ୍କ ଦେହେ । ସଂସାରୁ ତରେ ସେ ଉପାସ୍ୟେ ।
ଯେବେ ସକଳଭୂତେ ଏକେ । ମୁଁ ବସିଥିଲା ପ୍ରାୟ ଦେଖେ ।
ସଂଶସ୍ତ୍ରନ୍ତି ତାର ଦୃଢ଼େ । ମୁହିଁ ଖଣ୍ଡଇ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ସକଳ କର୍ମ ତତକ୍ଷଣେ । ଦହଇ ମୋହର ସ୍ମରଣେ ।
ଏ ଭାବେ ବୁଝି ନରବପ୍ର । ଯହେ ଭକତଯୋଗ ସାପ୍ର ।
ଏଣୁ ଭକତଯୋଗ ଯେତେ । ଯେ ଯୋଗୀ ଭଜେ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ।
ସେ ମହାଣସ୍ ଏ ଜଗତେ । ଜ୍ଞାନେ ବୈରାଗ୍ୟ ଅନୁମତେ ।

ଏଣୁ ସଂସାରେ ଯୋଗିଜନେ । ନଙ୍କାଶ-ପଦ-ଉପାଦାନେ ।
ଜ୍ଞାନେ ବୈରାଗ୍ୟ ଦୂର କର । ମୋର ଭକତ ଅନୁସର ।
ସଙ୍ଗ ସଂଶୟ ନାଶ କର । ମାୟାସଂସାରୁ ପାର ତର ।
ଏଣୁ ଭକତ ମୋର ବେଗେ । କଲ୍ପଇ ସ୍ୱର୍ଗ ଅପବର୍ଗେ ।
ତାର ଅଳ୍ପକ ବାଞ୍ଛା ଯେତେ । ତା ପାଦେ ଖଣ୍ଡଇ ସମସ୍ତେ ।
ଏଣୁ ମୋ ଭାବ ଯେ ଜାଣଇ । ତାର କଳ୍ପନା ଅଉ କାହିଁ ।
ମୁହିଁ ସମ୍ଭବ ଦେଲେ ତାରେ । ତକ୍ଷଣେ ଦୂରେ ପରହରେ ।
ସକଳ ଭାବେ ସେ ଉଦାର । ମୁଁ ନରପେକ୍ଷ ଜ୍ଞାନ ତାର ।
ଏଣୁ ନଷ୍କାମ ଯାର ଗତି । ସେ ଲଭେ ଏକାନ୍ତ ଭକତି ।
ମୋର ଭକତ ଯେଉଁ ନର । ଶୁଭ ଅଶୁଭ ନାହିଁ ତାର ।
ସଂସାରେ ନାହିଁ ଗୁଣ ଦୋଷ । ସେ ପ୍ରାଣୀ ମୋହର ବଶାଷ ।
ଏଣୁ ଭକତଯୋଗ-ପଥେ । ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଅନ୍ତେ କରେ ମୋତେ ।
ସଙ୍ଗ ସଂକଳ୍ପ ତାର ମିଳେ । ଯେ ମୋତେ ଭଜଇ ଜଣଲେ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ତୋହର ବଚନେ । ଜ୍ଞାନ ବୈରାଗ୍ୟ ଅନୁମାନେ ।
କହିଲ ଭକତ-ଲକ୍ଷଣ । ଉଦ୍ଧବ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
ଆମର ଜ୍ଞାନ ଜଗନ୍ନାଥ । ଗୀତ ପ୍ରବନ୍ଧେ ଭାଗବତ ।
ଯାହା କହିଲା ଜନାର୍ଦ୍ଦନେ । ସୁଜନେ ଶୁଣ ଏକଚିତ୍ତେ ।
ଉଦ୍ଧବ-ମାଧବ-ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲାଗେ ପ୍ରମାଦ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ଭକ୍ତିଯୋଗ-
ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନକଥନଂ ନାମ ଏକବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(20)

ଉଦ୍ଧବ-ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ସଂବାଦ (Sk. XI, Ch. XXIII).

ଉଦ୍ଧବ ଉବାଚ

ଉଦ୍ଧବ ଶିରେ ଦେଇ କର । ବୋଲଇ ଶୁଣ ଦାମୋଦର ।
ବେଦ ବଖାଣ ତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣି । ଯେବେ ସଂସାରୁ ତରେ ପ୍ରାଣୀ ।
ସେ ତତ୍ତ୍ୱ ଏକ ବା ଅନେକ । କହ କେଶବ ଭୁ ବଚେକ ।
ନାନାପ୍ରକାରେ ମୁନିଗଣେ । କହନ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱ-ବଖାଣେ ।
କେ ଷଟ ସପ୍ତ ଖଣ୍ଡ ଭଣେ । କେ ଏକାଦଶ ପରମାଣେ ।
କେ ପଞ୍ଚବିଂଶ ପଡ଼ିବିଂଶେ । କେହୁ କହନ୍ତି ସପ୍ତଦଶେ ।
କେ ମାନେ ନବ ଏକାଦଶ । କାହାର ମତେ ତ୍ରୟୋଦଶ ।
କେ ବୋଲେ ପଡ଼ଦଶ ମତେ । ଏଣୁ ସଂଶୟ ମୋର ଚିତ୍ତେ ।
ମୁଁ ପୁଣି ତୋହର ସମ୍ଭତେ । ପ୍ରସ୍ତାବେ ପୁଛଲଇଁ ତୋତେ ।

ନବ ବୃତ୍ତାସୁ ଏକାଦଶ । ସଂଖ୍ୟା ପୁରଣ ଦଯୋଦଶ ।
ତିନବ ଏକାଦଶ ଦଶେ । ନ ଶୁଣି ଉମ୍ଭର ଦତନେ ।
ନାନାପ୍ରକାରେ ମୁନିଗଣେ । କହନ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱ ବଶ୍ଚରଣେ ।
ଏ ସବୁ ସତ୍ୟ କେବା କେତେ । କ ନୁହେ ନାନା ଭେଦମତେ ।
ଏମନ୍ତେ ଉଦ୍ଧବ-ବଚନ । ଯେ ତାର ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଉମ୍ନ ।

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନୁବାଚ

ପୁଣି କହନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି । ଶୁଣ ହେ। ମୁନିଗଣ ବାଣୀ ।
ମୁକ୍ତି ଲଭନ୍ତି ସବସ୍ଥାନେ । ଯେ ଅବା ଯେତେ ପରମାଣେ ।
କେବେହେଁ ନୁହେ ଦୁର୍ଘଟନ । ସେ ସତ୍ୟ ଏ ଭିନଭୁବନ ।
ସଂସାରେ ମୁନିଗଣ ତତ୍ତ୍ୱ । ମୋର ମାୟାରେ ବମୋହିତ ।
ନାନାପ୍ରକାରେ ତର୍କକଲେ । ତତ୍ତ୍ୱ ବଖାଣନ୍ତି ଶସ୍ତ୍ରେ ।
କୁତର୍କ-ବବାଦ ପ୍ରକାରେ । ବଚନେ ନାନା ଶକ୍ତି ଧରେ ।
ତେଣୁ ଏ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ । ତତ୍ତ୍ୱ ବଶ୍ଚରନ୍ତି ସଂସାରେ ।
ଏଣୁ ବଚନ ଏହାଙ୍କର । ଭୁଲ୍ ତୁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ।
ମୁଁ ଯାହା କହିଅଛି ତୋତେ । ସଂସାରେ ସତ୍ୟମାଣ ଏତେ ।
ବବାଦେ ତର୍କ ବଢ଼େ ନତ୍ୟେ । ଏଣୁ କହନ୍ତି ନାନାମତେ ।
ମୁନି-ବଚନ ପ୍ରଘଟନ । ତେଣୁ ସେ ନୁହଇ ଖଣ୍ଡନ ।
ସ୍ୱଭାବେ ମୋର ମାୟା ସେନ । ମୁକ୍ତି କହନ୍ତି ଯେତେ ମୁନି ।
ତାଙ୍କ ବଚନ ମସ୍ତ୍ରପ୍ରଭେ । ମୁହିଁ ସ୍ଥାପଇ ତତ୍ତ୍ୱବଳେ ।
ଈଶ୍ୱର ପୁରୁଷଙ୍କ ଗାଣ୍ଠେ । ବଚ୍ଛେଦ ନାହିଁ ଭଲମାଣ୍ଠେ ।
ବକଳ୍ପ କଳ୍ପନା ଗୋଚରେ । ଅସତ୍ୟ ଜ୍ଞାତହିଁ ନ କରେ ।
ତଥାପି ତାହାଙ୍କ ବଚନ । ମୁହିଁ ସେ କରଇ ସ୍ଥାପନ ।
ମୁକ୍ତି କହନ୍ତି ସ୍ୱଚ୍ଛରେଦେ । ପଣ୍ଡିତ ସ୍ୱଭାବ ବବାଦେ ।
ଏମନ୍ତେ ମୁନଙ୍କ ବଚନେ । ଯେତେ ପଡ଼ଇ ଅନୁମାନେ ।
ଶାସ୍ତ୍ର ବଶ୍ଚରନ୍ତି ସଂସାରେ । ଏମନ୍ତେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ।
ନ୍ୟାୟ-ବଚନ ମୁକ୍ତିବଳେ । କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣନ୍ତି କୁତୂହଳେ ।
ପଣ୍ଡିତ ଜନଙ୍କ ବଚନ । କେବେହେଁ ନୁହେ ଅପଘଟନ ।
ଏମନ୍ତେ ଗୁଣମସ୍ତ ବାଣୀ । ଉଦ୍ଧବ କୃଷ୍ଣମୁଖୁଁ ଶୁଣି ।
ପୁଣି ସଂଶସ୍ତ କର ମନେ । ପୁଚ୍ଛଇ କୃଷ୍ଣ-ସନ୍ନିଧାନେ ।
ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷ ସ୍ୱଭାବେ । ଈଶ୍ୱର ତହିଁ ଭିନ୍ନ ସେବେ ।
ଅଣେ କରନ୍ତି ଅନ୍ୟେ ଅନ୍ୟେ । ନତ୍ୟେ ବସନ୍ତି ଯଥାସ୍ଥାନେ ।
ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷର ଦେହେଁ । କସଇ ଜୀବନର ଘାସ୍ୟେ ।
ପୁରୁଷ ପ୍ରକୃତ ନ ଛଡ଼େ । ଏଣୁ ଏ ଥାନ୍ତି ଏକଜଡ଼େ ।

ତତ୍ତ୍ୱ ଏ ସଂଶୟ ମୋହର । ଛେଦ ହେ କମଳାରବର ।
ଗୋବନ୍ଦ କମଳଲୋଚନ । ପରମ ପୁରୁଷ-ଉତ୍ତମ ।
ତୋର ମାୟାରେ ଜୀବ ଯେତେ । ବମୋହେ ଯନ୍ତ୍ରିତ ଜଗତେ ।
ଯାହାକୁ ହେଉ ତୁ ସଦୟ । ଜ୍ଞାନ ତା ହୃଦରେ ଉଦୟ ।
ତୁ ଆତ୍ମା ସଙ୍କ ଜୀବପଟ । ସୁଗୁରୁ ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟ ଗଟ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ତା ବଚନ । କହନ୍ତି ଦେବକୀ-ନନ୍ଦନ ।
ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷଙ୍କ ଗୁଣ । ସଂଯୋଗ-ବଯୋଗ-କାରଣ ।
ସକଳ ଗୁଣ ବେଦ ଯେତେ । ବସ୍ତାର କହୁଅଛୁ ତୋତେ ।
ତୁ ତାହା ତତ୍ତ୍ୱେ ଭଲେ ସ୍ଥିର । ଶୁଣି ଉଦ୍ଧବ ଯୋଡ଼େ କର ।
ବୋଲଇ ବନସ୍ତ-ବଚନ । ଦେ ନାଥ କର ଅବଧାନ ।
ତୋର ବମୁଖ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ । ତାହାଙ୍କୁ ନଜନକର୍ମେ ଅଣି ।
ନାନା ଯୋନିରେ ଜାତ କରେ । ତେଣୁ ଶସ୍ତାର ପ୍ରାଣୀ ଧରେ ।
ଭ୍ରମନ୍ତ ନଜନକର୍ମ ପଥେ । ଦୁଃଖ ଦୁଇତ ଦୋଗଅର୍ଥେ ।
ଶସ୍ତାର ଧରନ୍ତ କେମନ୍ତେ । ଛଡ଼ନ୍ତ ନଜନକର୍ମ ଅନ୍ତେ ।
ନାନା ବଯାକେ ଭୁଞ୍ଜେ କର୍ମ । ଗତ ଅଗତ ପଥଶ୍ରମ ।
ଦେ ନାଥ ଭକତବତ୍ସଲ । କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ଅଦମ୍ଭଲ ।
ନମୋ ଗୋବନ୍ଦ ଦାମୋଦର । କହ ସଂଶୟ ଯାଉ ମୋର ।
ଉଦ୍ଧବ-ବାକ୍ୟେ ଯଦୁନାଥ । ଜୀବର ଗତ ପରମାର୍ଥ ।
କହନ୍ତି ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ ଗୃହିଁ । ଶୁଣ ହେ ଏକଚତ୍ତ ହୋଇ ।
ମନଟି ହୁଏ କର୍ମମସ୍ତ । ନାନାପ୍ରକାରେ ସୃଜେ ଦେହ ।
ପ୍ରାଣୀଜୀବନ ଅନ୍ତକାଳେ । ମନ ଭ୍ରମଇ ଅନ୍ତରାଳେ ।
ପ୍ରାଣ ସଙ୍ଗତେ ଯାହା ଭାବେ । ସେ ଅନୁସାରେ ଜନ୍ମ ଲଭେ ।
ସେ ଆତ୍ମା ମନ ପଛେ ପଛେ । ସ୍ୱଭାବେ ବୁଲଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
ଏଣୁ ସେ ମନ ଥାଏ ଯହିଁ । ଏ ଜୀବଆତ୍ମା ମିଳେ ତହିଁ ।
ଏ ଆତ୍ମା ଅହଙ୍କାରେ ବନ୍ଦୀ । ଅଦୃଷ୍ଟବଶ ନରବପୁ ।
ଏଣୁ ଏ ନାନା ମନୋରଥେ । ବପସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଅବରତେ ।
ଆନେ ଚନ୍ତ୍ରି ସ୍ୱର୍ଗବାସ । ତେବେହେଁ ଇତ୍ରପଦେ ଅଶ ।
ଭୂମିରେ ଚନ୍ତେ ଗଳପଦ । ନାନାପ୍ରକାରେ ଦୋଗେ ଶଧ ।
ଏମନ୍ତେ ଚନ୍ତ୍ରି ନରତେ । ମନ ଭ୍ରମଇ ନାନାମତେ ।
ଏମନ୍ତ ଚତ୍ତ ଯହିଁ ରହେ । ଜ୍ଞାନ ହରଇ ପୂଜଦେହେ ।
ମନ ନଷ୍ଟଲ ଜୀବସଙ୍ଗେ । କର୍ମ ମିଳଇ ତାର ଅଗେ ।
ସେ ପରଦେହେ ଯେବେ ଯଶେ । ଏକାନ୍ତେ ମନ ତହିଁ ମିଶେ ।
ଆତ୍ମା ସଙ୍ଗତେ ରହେ ଧୀରେ । ପୂଜ ଶସ୍ତାର ସେ ପାସୋରେ ।
ଲଭଇ ପରଦେହ ସଙ୍ଗ । ତେବେ ପାସୋରେ ପୂଜଅଙ୍ଗ ।

ମନ ସଙ୍ଗତେ ଚଳେ ପ୍ରାଣ । ଏମନ୍ତେ ଲଭଇ ମରଣ ।
ପୂଜ୍ଜ ଶରୀର ପରିତ୍ୟାଗି । ନୂତନ ଦେହେ ଅନୁରାଗୀ ।
ସେ ଦେହେ ରହେ ଆତ୍ମାଙ୍କେ । ପ୍ରାଗନ ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱଭାବେ ।
ଜୀବର ଜନ୍ମ ଏ ପ୍ରକାର । ଶରୀରଁ ଶରୀର ବାହାର ।
ଏ ଜୀବ ସ୍ୱପ୍ନ ମନୋରଥେ । ଯେରୂପେ ଭ୍ରମୁଥାଇ ନଭେ ।
ନଦ୍ରା ଅବସାନ ସମୟେ । ଯେମନ୍ତେ ପାସୋରଇ ତତ୍ତେ ।
ସେହି ପ୍ରକାରେ ପୂଂଦେହୀ । ପାସୋରେ ପରତନୁ ପାଇ ।
ଜନ୍ମ ମରଣ କେନମତ । ବସ୍ତୁରେ ଏ କୁହନ୍ତ ସତ୍ୟ ।
ଜନ୍ମାଦ ମରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ । ଜୀବର ଧର୍ମ ବୋଇ ଏତେ ।
ଏ ବେନ ମାର୍ଗ ଅନୁସର । ଉଦ୍ଧବେ କହିଲେ ମୁରାର ।
ବୃକ୍ଷ ପଦ୍ମତ ଛପ୍ପା ଯେହ୍ନେ । ଜଣ୍ଟଳ ଜଳ ଅକଳ୍ପନେ ।
ଜଳ ଚଞ୍ଚଳେ ଯେହ୍ନେ ଚଳେ । ଭ୍ରମଇ ଅବଜ୍ଞାମଣ୍ଡଳେ ।
ସ୍ୱପ୍ନ ଅନର୍ଥ ଦେଖି ଯେତେ । ମିଥ୍ୟା ବସ୍ତୁର କର ତତ୍ତେ ।
କେବେହେଁ କୁହଇ ଏ ସତ୍ୟ । ଏ ମୋହ-ମାସ୍ତା ବକଳ୍ପିତ ।
ଏଣୁ ଭ୍ରମ ପରହର । ଚଞ୍ଚଳ ଚତ୍ତ କର ସ୍ଥିର ।
ଏଣୁ ଏ ଲୋକଧର୍ମ ଯେତେ । ମିଥ୍ୟା ବସ୍ତୁର ଯେ ଜଣ୍ଟିନ୍ତେ ।
ଯେ ଅବା ସ୍ତୁତ ଅପମାନ । ଏହାକୁ ଉଦ୍ଧବ ନ ଯେନ ।
କେବା କରଇ ଅଭିମାନ । ଉର୍ଜ୍ଜନ ଉର୍ଜ୍ଜନ ଭାଡ଼ନ ।
କେ ଅବା କରେ ନନ୍ଦା ସ୍ତୁତ । କେ ଉପହାସେ ବା ନ୍ୟସନ୍ତ ।
କେ ଅବା ବଳେ ଧନ ନାଶେ । କେ ମାରେ କେବା ବାନ୍ଧେ ଗ୍ରାସେ ।
ଭୋଜନପାଙ୍କେ ଧୂଳି ଦ୍ୟନ୍ତ । କେ ବଳେ ଡୋଇ କଣ୍ଡୁନ୍ତ ।
ତଥାପି ଧୀର ମହାଶସ୍ତ । ଜଣ୍ଟାମ ଗଙ୍ଗାର ହ୍ରଦସ୍ତ ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ତୁତ ନନ୍ଦା ସହେ । ଅବୃଷ୍ଟ ମାନ ସ୍ଥିରେ ରହେ ।

ଉଦ୍ଧବ ଉବାଚ

ଉଦ୍ଧବ କର୍ଣ୍ଣେ ତାହା ଶୁଣି । ବୋଲଇ ଶୁଣ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଏ ବଡ଼ ସଂଶସ୍ତ ମୋ ଚତ୍ତେ । ଏମନ୍ତ କେ ଅଛ ଜଗତେ ।
କେ ପାରେ ଏତେ ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ମନୁଷ୍ୟ-ଦେହ ବହ୍ୟ ।
ଯାହାର ମର୍ମ୍ମ ଅଭ୍ୟନ୍ତରେ । ରେଦଇ କୁବଚନଶରେ ।
କେ ଚିତ୍ତ ନଗ୍ରେଯ୍ୟବ ସହ୍ୟ । ଏମନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ନ ଦେଖଇ ।
ଯେ ଅଛ ସଙ୍ଗ ଶାସ୍ତ୍ରମତେ । ଯୋଗ ଅଭ୍ୟାସି ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ।
ନନ୍ଦା ସ୍ତୁବନ ବେନ ପଥେ । ସେହ୍ନ ଭ୍ରମଇ ଏ ଜଗତେ ।
ଯେ ଅବା ଜ୍ଞନ ସାଧୁଜନେ । ଯେ ପାଦସୁଧା-ମଧୁପାନେ ।
ଚିତ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଭୋଳମତ । ଏ କର୍ମ ସେ ଅବା ସହନ୍ତ ।

ସ୍ତୁତ ନନ୍ଦନେ ଯେ ପ୍ରକାରେ । ଯେ ପୁଣି ବଚନ ପ୍ରହାରେ ।
ଏ ବଡ଼ ଭ୍ରମ ମୋର ଚରେ । ହେ ନାଥ ସହିବ କେମନ୍ତେ ।
ବୋଲଇ ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ । ପାକ୍ଷଉବଙ୍କେ ଭାଗବତ ।
ଉଦ୍ଧବ କହେ କୃଷ୍ଣ ପାଶେ । ସୁଜନେ ମଜ୍ଜ ଏହି ରସେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ଏକାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ସଙ୍ଖ୍ୟାସହ-ପ୍ରଶ୍ନେ
ନାମ ଏକୋନବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

(21)

ଉଦ୍ଧସ୍ୟ-ଗୁଜବଣ (Sk. XII, Ch. I).

ଶ୍ରୀ ଶୁକଉବାଚ

ମଗଧ ଦେଶରେ ପ୍ରକାଶେ । ବୃହଦ୍ରଥ ରଜାର ବଶେ ।
ପୁରଞ୍ଜପ୍ ନାମେ ରଜନ । ହୋଇବ କଳ୍ପଦନ ପୁଣ ।
ତା ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁନକ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ସେ ପୁରଞ୍ଜପ୍‌କୁ ମାରଣ ।
ଆପଣା ପୁଅକୁ ସ୍ଥାପିବ । କଲେ ପୃଥ୍ୱୀ ଅକଣ୍ଟିକ ।
ତାହାର ନାମ ଯେ ପ୍ରଦ୍ୟୋତ । ପାଳକ ତାର ନଜ ପୁଅ ।
ବଶାଖ ତାହାର କୁମର । ରଜକ ଜନ୍ମ ତା ଵାର୍ଯ୍ୟର ।
ନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ ତା ଉନପ୍ । ପାଞ୍ଚ ପୁରୁଷ ରଜା ହୋଏ ।
ଶଏ ଅଷ୍ଟବିଂଶ ବରଷ । ରଜା ପଶେ ଭୋଗ ବଲାସ ।
ନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ ମନ୍ତ୍ରୀ ନାମ । ଶିଶୁନାଗ ପୁଣ ତା ନାମ ।
ନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନଲୁ ସେ ମାଇ । ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇବ ଦଣ୍ଡଧାସ୍ତ୍ରୀ ।
ତା ସୁତ କାକବର୍ଣ୍ଣି ନାମ । ତା ସୁତ କ୍ଷେମଧର୍ମୀ ଜାଣ ।
କ୍ଷେତ୍ରଜ ଅଟେ ତାର ସୁତ । ବଥ୍ସପାର ତାହାର ପୁଅ ।
ଅଜାତଶତ୍ରୁ ତା କୁମର । ଦର୍ଭକ ତାହାର ଵାର୍ଯ୍ୟର ।
ଦର୍ଭକ ଵାର୍ଯ୍ୟରୁ ଉନପ୍ । ପ୍ରକାଶ ନାମ ତା ଅଜପ୍ ।
ନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ ତାର ସୁତ । ସହାନନ୍ଦ ତହିଁ ସମ୍ଭୂତ ॥
ଶୈଶୁନାଗ ରଜା ବଶରେ । ଦଶ ପୁରୁଷ ରଜ୍ୟ କରେ ॥
ଉନଶ ପାଠିଏ ବରଷ । ପାଇଲେ ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତ ଦେଶ ॥
ସେ ସହାନନ୍ଦ ଯେ ରଜାର । ଶୂଦ୍ରା ନାମ୍ନୀ ଭାର୍ଯ୍ୟା ତାହାର ॥
ତା ଗର୍ଭେ ହୋଇବ କୁମର । ନନ୍ଦ ନାମ ହୋଇବ ତାର ॥
ମହାପଦ୍ମ ନାମ ଅପରେ । ରଜା ହୋଇବ ବାହୁବଳେ ॥
ତାପୀ ହୋଇବେ ରଜକୁଳ । ସୁବେ ହୋଇବ ମହାମଲ୍ଲ ॥
ସକଳ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବନାଶ । ସେ ରଜା କରିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏହାର ପରେ ହେବେ ପୁଣ । ପାରବନ୍ତ ଯେତେ ରଜନ ॥

ଶୂଦ୍ରଘାସ୍ ସେ ଅଧାର୍ମିକ । ହୋଇ ଯାଇବେ ପଚା ଲୋକ ॥
ବହୁ। ନନ୍ଦନ ଗଉଡମ । ଏକଷଣ୍ଠି ବର୍ଷ ରାଜନ ॥
ଶୂଦ୍ରେ ହୋଇବେ ସଙ୍କେ ରାଜା । ଅଧର୍ମେ ପୀଡ଼ିବେ ପରଜା ॥
ଅଧାର୍ମିକ ପଣେ ରାଜନ । କରିବେ ପରଜା କର୍ଷଣ ॥
ଅଲପ ଦନେ ନାଶ ସିବେ । ଅଧର୍ମନିଥ୍ୟା ମତ୍ତରଙ୍ଗେ ॥
ଚରଣ ବରଷ ରହିବ । ସେ ପୁଣି ଅବସାନେ ସିବ ॥
ପୁଣି ସେ ରାଜା ଅବସାନେ । ଯାତନା ଶମନ-ଭୁବନେ ॥
ଏକଛତ୍ରେ ନନ୍ଦରାଜନ । ସୂର୍ଯ୍ୟାର ପ୍ରାୟ୍ ବଦ୍ୟମାନ ॥
ସଙ୍ଗାସ୍ତକାଶ୍ୱୀ ରାଜା ହୋଇ । ପାଳନ କରିବ ସେ ମହୀ ॥
ନନ୍ଦର ଅଷ୍ଟସୁତ ହୋଇ । ସୁମାଲ୍ୟ ଅଦ ଅଷ୍ଟ ଭାଇ ॥
ଶତେ ବତ୍ସର ପୃଥ୍ୱୀପତି । ହୋଇ ଯାଇବେ ବସୁମତ୍ତ ॥
ଚାଣକ୍ୟ ନାମରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ତାହାଙ୍କୁ କରିବ ବନ୍ଧନ ॥
ତାହାଙ୍କ ଅଭିବରେ ପୁଣ । ମଉର୍ଯ୍ୟେ ହୋଇବେ ରାଜନ ॥
ଚାଣକ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରିବାର ଜ୍ଞାଣ । ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତ ହେବ ରାଜନ ॥
ତାହାକୁ ଅଭିଷେକ କରି । ବାରସାର ପୁଣ୍ଡ ଏହାରି ॥
ତା ସୁତ ଅଶୋକବର୍ଦ୍ଧନ । ସୁଯଶା ତାହାର ନନ୍ଦନ ॥
ତା ପୁତ୍ର ନାମ ସେ ସଙ୍ଗତ । ଶାଲିଶୁକ ନାମ ତା ସୁତ ॥
ତା ସୁତ ନାମ ସୋମଶର୍ମ୍ମା । ତା ସୁତ ନାମ ଶତଧନୁ ॥
ବୃହଦ୍ରଥ ସେ ତା ତନୟେ । ତା ପୁତ୍ର ଦଶରଥ ହୋଏ ॥
ଏ ଦଶ ପୁରୁଷେଣ ଭୋଗ । ଶଏ ସପତବିଂଶ ଯୋଗ ॥
ବୃହଦ୍ରଥର ସେନାପତି । ପୁଷ୍ପମିତ୍ର ନାମେ ବଖ୍ୟାତି ॥
ରାଜାକୁ ମାରି ରାଜା ହେବ । ଶୁଙ୍ଗବଂଶରେ ତା ସମ୍ଭବ ॥
ପୁଷ୍ପମିତ୍ରଙ୍କ ଅଗ୍ନିମିତ୍ର । ସୁଜ୍ୟେଷ୍ଠ ନାମେ ତାର ସୁତ ॥
ବସୁମିତ୍ର ସେ ସୁତ ତାର । ଭଦ୍ରକ ପୁଲିନ ଅବର ॥
ପୁଲିନ ଉହାଁ ସେ ତନୟେ । ଭଦ୍ରୋଷ ନାମେ ଜାତ ହୋଏ ॥
ବଜ୍ରମିତ୍ର ତାହାର ପୁତ୍ର । ଭାଗବତ ତାହାର ସୁତ ॥
ଦେବଭୂତ ତାର ସନ୍ତତ । ଶୁଙ୍ଗବଂଶେ ଦଶ ଉତ୍ପତ୍ତି ॥
ଏ ଶଏ ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ । ରାଜା ପଣେ ଭୋଗ ବଶେଷ ॥
ଦେବଭୂତ ରାଜାର ମନ୍ତ୍ରୀ । କଣ୍ୱ ନାମରେ ସେ ବଖ୍ୟାତ ॥
ରାଜାକୁ ମାରି କଣ୍ୱରାଜା । ସମସେ ଯାଇବେ ପରଜା ॥
ତା ସୁତ ବସୁଦେବ ନାମ । ଭୂମିତ୍ର ତାହାର ନନ୍ଦନ ॥
ତା ସୁତ ନାମ ନାରାୟଣ । ସୁଶର୍ମ୍ମା ଏହାର ନନ୍ଦନ ॥
ଏ କଣ୍ୱ ପଞ୍ଚରଜ୍ୟେ ଯୋଗ । ଚଉଣ ପଞ୍ଚାଶତ ଭୋଗ ॥
ସୁଶର୍ମ୍ମା ନାମି ରାଜା ଏକ । ବଳ ନାମରେ ତା ସେବକ ॥

ସେ ଅନୁଯିୟାମୀ ମନ୍ତ୍ରୀ ନାମ । ବଜ୍ରକୁ ମାରଣ ରାଜନ ।
ତା ଅନ୍ତେ ଭାଇ କୃଷ୍ଣ-ନାମ । ରାଜା ହୋଇବେ ବଦ୍ୟମାନ ।
ଶ୍ରୀ ଶାନ୍ତକର୍ଣ୍ଣ ତାର ପୁତ୍ର । ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ ତା ଜହ୍ନି ଭାତ ।
ତା ସୁତ ନାମ ଲମ୍ବୋଦର । ଚବଳକ ଯେ ତା କୁମର ।
ତା ପୁତ୍ର ନାମ ମେଘସ୍ୱାତ । ଦୃଢ଼ମାନ ତାର ସନ୍ତତ ।
ଅନଷ୍ଟକର୍ମା ତାର ପୁଅ । ତା ପୁତ୍ର ନାମ ଯେ ହାନେପୁ ।
ତଳ ତାହାର ଅଟେ ସୁତ । ପୁରୁଷରେବୁ ତାର ପୁତ୍ର ।
ସୁନନ୍ଦନ ଯେ ତା କୁମର । ତା ସୁତ ନାମ ଯେ ଚକୋର ।
ଚକୋର ଜହ୍ନି ଭାତ ହେବ । ବଟକ ନାମ ସେ ଧରବ ।
ତା ସୁତ ନାମ ଶିବସ୍ୱାତ । ଶୁଣ ହେ ତାହାର ସନ୍ତତ ।
ତା ସୁତ ନାମ ଯେ ଗୋମତ । ପୁଣ୍ଡ୍ରମାନ ତାର ସନ୍ତତ ।
ତା ସୁତ ନାମ ମେଦଶିରା । ତା ସୁତ ଶିରସ୍ପନ୍ଦ ଜାତ ।
ଯଜ୍ଞଶ୍ରୀ ପୁତ୍ର ନାମ ତାର । ବଳପୁ ତାହାର କୁମର ।
ଭାଗ୍ୟ ଅଟଇ ତା ସନ୍ତତ । ତା ପୁତ୍ର ନାମ ଯେ ଲୋମତ ।
ତରଣି ପୁରୁଷ ଅନନ୍ତେ । ଭବନ ହେବେ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗତେ ।
ଗୃହଣ ଭୁପନ ଅବଧି । ଏମନ୍ତେ କଲେ ରାଜବଧି ।
ଏଥି ଅନ୍ତରେ କଥା ଶୁଣ । ଅଭ୍ରତା ନଗରୀରେ ପୁଣ ।
ସପ୍ତ ଅଙ୍ଗର ରାଜା ହେବେ । ଦଶ ଗର୍ଦ୍ଦିଲ୍ଲ ଏହ ଭବେ ।
ଯୋଡଶକଙ୍କ ଏଥି ପରେ । ରାଜା ହୋଇବେ ଏ ସଂସାରେ ।
ଧର୍ମାର୍ଥପଣ ନ କରବେ । ଅଧର୍ମ ମାର୍ଗେ ଧନ ନେବେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋଭେ ଗ୍ରସ୍ତ ହେବେ । ପ୍ରଜାଙ୍କ ଅତ ଦୁଃଖ ଦେବେ ।
ମ୍ଲେଚ୍ଛ ଅଟ୍ଟର ତାଙ୍କ କର୍ମ । ସଂସାରେ ନ ସ୍ଥାପିବେ ଧର୍ମ ।
ଏ ଯେଣ ମେଲଚ୍ଛ ହୋଇବେ । ଏ ଭୂମି ମ୍ଲେଚ୍ଛ ଅକର୍ଷିବେ ।
କଳଙ୍କି କଣ ଅନ୍ତେ ପୁଣ । ହନ୍ତୁ ଜନମ ଉଦ୍ଭପନ ।
ଦଶ ପୁରୁଷ ରାଜାପଣ । ଚାରଣ ସପ୍ତବର୍ଷ ଜାଣ ।
ଏଥନ୍ତେ ହୋଇବେ ଯବନ । ଅଠ ପୁରୁଷ ସେ ରାଜନ ।
ଚଉଦ ପୁରୁଷ ଗୁରୁପ୍ତ । ରାଜାପଣେ ସେ ଅଭିଷେକ ।
ପୁଣି ଯେ ଶୂରଣ୍ଡକ ବଣ । ହୋଇବେ ସେ ଦଶ ପୁରୁଷ ।
ଏଣ ସକଳ ଧର୍ମ ସିବ । କର୍ଣ୍ଣ ଆୟୁର ନ ରହିବ ।
ଏ ଅନ୍ତେ ମଉଲ ମୁଗୁଲ । ପୃଥ୍ୱୀକ ହୋଇବେ ସେ ଶଲ ।
ଏଗାର ପୁରୁଷ ରାଜନ । ହୋଇବେ ମୁଗୁଲ କଣେଶ ।
ରାଜା ହୋଇବେ ସଙ୍କ ଦେଶ । ଇନ୍ଦ୍ରପସ୍ଥରେ ସେ ପ୍ରକାଶ ।
ଏ ପୁରୁଷାଣି ଜନମ ଅବ । ଗୃହ ଜାତରେ ସେ ପସିବି ।
ଚୁମ୍ବାଲଶି ପୁରୁଷେ ପୁଣ । ଏଗାରଶତ ବକ ଭୁନ ।

ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ନୃପବର । କଇକଲା ନାମେ ନଗର ।
ଜୟନନ୍ଦ ଯେ ରାଜା ହେବ । ଦ୍ୱିଜଶ୍ରେଷ୍ଠ ବନ୍ଧର ହୋଇବ ।
ଶିଶୁନନ୍ଦ ନାମେ ରାଜନ । କରିବ ପ୍ରଜା ସେ ପାଳନ ।
ତାହାର ଭାଇର ବଶରେ । ଶିଶୁନନ୍ଦ ନାମ ତାହାରେ ।
ପ୍ରଥମର ତାହାଙ୍କର ପୁତ୍ର । ମହାପଦ୍ମ ତାହାଙ୍କ ସୁତ ।
ତାହାର ପୁତ୍ର ପଦ୍ମ ନାମ । ପାଞ୍ଚଯୁରୁପ ସେ ରାଜନ ।
ଶତ ପଞ୍ଚଦଶ ବର୍ଷେଶ । ଭୋଗ କରିବେ ଏବେ ଶୁଣ ।
ବାଲ୍ଲିକ ଦେଶରେ ରାଜନ । ବାହ୍ଲିକ ନୃପତି ତା ନାମ ।
ପୁଷ୍ପମିତ୍ର ପୁତ୍ର ତାହାର । ଏ ପୁଣ୍ଡ୍ର ହେବ ନୃପବର ।
ଦୁମିତ୍ର ତାହାର ସନ୍ତତି । ସୁମିତ୍ରା ତହିଁ ଉତପତ୍ତି ।
ସୁବଳ ତାହାର ତନୟେ । ସୁବାହୁ ତାର ପୁତ୍ର ହୋଇ ।
ସୁଜାର୍ଯ୍ୟ ତାହାର ସନ୍ତତି । ସୁଶର୍ମା ତହିଁ ଉତପତ୍ତି ।
ସୁଯୋଗ ତାହାର କୁମର । ସୁତେଜା ସୁତ ଯେ ତାହାର ।
ସୁହୋତ୍ର ତାହାର ଯେ ସୁତ । ଦର୍ଶନକର୍ମା ତାର ପୁତ୍ର ।
ଦମ ଯେ ତାହାର ସନ୍ତତି । ଏ ତେର ପୁରୁଷ ନୃପତି ।
ସାତଶହୁଠି ବରଷ । ଏହୁ ଥାଇବେ ରାଜ୍ୟ ଦେଶ ।
ଏମନ୍ତେ ଅନ୍ଧ୍ରକୁ ଯେ ପୁଣ୍ଡ୍ର । ଶତ ପୁରୁଷ ସେ ରାଜନ ।
ଏମନ୍ତେ କୋଶଳ ଦେଶରେ । ସାତ ପୁରୁଷ ନୃପବରେ ।
ଏ ଅନ୍ତେ ବହୁର ନବରେ । ସପ୍ତ ପୁରୁଷ ନୃପବରେ ।
ଏ ଅନନ୍ତରେ ସେ ରାଜନ । ହୋଇବେ ନଷେଧ ଦେଶେଶ ।
ସାତ ପୁରୁଷ ହେବେ ରାଜା । ଏମାନେ ଥାଇବେ ପରଜା ।
ଏ ଯେ ରାଜନ ଅଠାଇଶ । ଚଉଦ ସହୁର ବରଷ ।
ଏ ଅନ୍ତେ ମଗଧ ଦେଶେଶ । ବୃଶ୍ଚକ୍ଷି ନାମେ ରାଜନ ।
ପୁରଂଜୟର ସମ ବଳୀ । ଅଟ ଗାଧିବ ଯୁଗ କଳ ।
ସେ ଅଟ ଅଧାର୍ମିକ ପଣ । କରିବ ପରଜା କଷଣ ।
ଏକ ଅଶ୍ୱର ଯେ କରିବେ । ବର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମ ସେ ନ ରଖିବେ ।
ମେଲଚ୍ଛ ଜାତିକ ଶବର । ଶୃଗାଳ ନାନା ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରର ।
ସବୁ ଜାତି ଏକତ୍ର କରି । ଅଧାର୍ମିକ ପଣ ଅଚରି ।
କର୍ମ ଧର୍ମ ସବୁ ଛୁଡାଇ । ଦୁଷ୍ଟ ଅଚରଣ ବଢାଇ ।
ବଳବନ୍ତରେ ଜଣି ମନ୍ତ୍ର । ସବୁ ଷଡ଼ିପୁ ମାର ସେହୁ ।
ପଦ୍ମାବତୀ ନାମ ନଗରେ । ରାଜା ହୋଇବ ତେଜରେ ।
ହସ୍ତିନା ଦ୍ୱାରକା ମଥୁରା । ଗଙ୍ଗା ପ୍ରୟାଗ ସୌରାଷ୍ଟ୍ରର ।
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଏ ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟା । ଗୁପଇ ଅବନ୍ତି ବରୁଧା ।
ଶୂର ଯେ ଅବର ଅର୍ବୁଦ । ଏ ଅନ୍ତେ ହୋଇବେ ନରେନ୍ଦ୍ର ।

ତାହାର ସମସ୍ତରେ ପୁଣ । ନାଶିବ ସଙ୍ଗ ଗୁଣମାନ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ସଂସାର ଏ ଜ୍ଞାନ । ଶୂଦ୍ର ପ୍ରାୟେକ ଆଚରଣ ।
କରବେ ଶୂଦ୍ର ଧର୍ମ କର୍ମ । ବେଦ ବଦ୍ୟାରେ ହେବେ ଭ୍ରମ ।
ଏ ପୁରଞ୍ଜପ୍ ବଣେ ପୁଣ । ତଉଦପରୁଷ ଗଜନ ।
ସାତଶ ଅଶୀ ଯେ ବରଷ । ରଜାପଣେ ପାଇବେ ଦେଶ ।
ଏ ଅନ୍ତେ ପୁଣ ସେ ଗଜନ । ହୋଇବେ ଯେମନ୍ତ ଭାବେଶ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ଯେ ସିନ୍ଧୁ-ଉଟ । କୌନ୍ତ ଯେ କାଶ୍ମିର ନକଟ ।
କାଞ୍ଚିକାବେଶୀ ମାଲଗିର । ଶୂଦ୍ରେ ହୋଇବେ ଅଧିକାରୀ ।
ମ୍ଲେଚ୍ଛଶାସ୍ତ୍ରରେ ରଜାହେବେ । ଅଧାର୍ମିକ ପଣେ ବର୍ତ୍ତିବେ ।
ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଦ ମାରବେ । ମିଥ୍ୟା ବାଦରେ ଧନ ନେବେ ।
ହଂସା ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ ଅଚରି । ସତ୍ୟଗୁଣକୁ ନ ବଶ୍ଚରି ।
ଅଲପ ଦାନ ସେହୁ ଦେବ । ଅଳପେ କ୍ରୋଧ ସେ କରବେ ।
ଅଦୋଷେ ଦଣ୍ଡବେ ପ୍ରାଣିକି । ବଶ୍ଚର ନୋହିବ କାହିଁକି ।
ସ୍ତ୍ରୀ ବାଳକ ଗୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ମାର କରବେ ରଣରଣ ।
ପରଦ୍ରବ୍ୟ ବଳେ ହରବେ । ପ୍ରାଣିକି ରୋଷ ସେ ବହୁବେ ।
ଅଲପ ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇବ । ଉଦସ୍ତ ଅସ୍ତ ପ୍ରାୟେ ଯିବ ।
ଅଳପଦନେ ଯିବେ ନାଶ । ଦସ୍ତ୍ୟା ଅଯଶେ ରଖି ବଶ ।
ଯମଭୁବନ ସେ ଦେଖିବେ । ଅନ୍ତେ ନର୍କଗତକ ଯିବେ ।
ଅସଂଖ୍ୟ କର କ୍ରିୟାଜ୍ଞାନ । ରଜ ଚମରେ ଯୁକ୍ତ ମନ ।
ସେ ମ୍ଲେଚ୍ଛରୂପ ରଜାମାନ । ପ୍ରଜାଙ୍କୁ କରବେ ଭର୍ତ୍ସନ ।
ସେ ଦନେ ପ୍ରଜାମାନେ ପୁଣ । ଦେଶିଣ ରଜା ଆଚରଣ ।
ଅବଦ୍ୟା ଅକର୍ମେ ବର୍ତ୍ତିବେ । ସେ ରଜଭାସାହିଁ କହୁବେ ।
ପ୍ରଜାଏ ଅନ୍ୟେ ଅନ୍ୟେ ହୋଇ । ଅଯଶାଶ୍ରବଁ ନାଶ ଯାଇ ।
ଏକ ଅରକେ ଗଙ୍ଗ କରି । ମରବେ ହଁସା ଭାବ ଧରି ।
ରଜାଏ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ନାଶିବେ । ଗୁହ୍ୟାଗ୍ୟ କଲେ ନ ଶୁଣିବେ ।
ଶୁକ କହନ୍ତ ତୋଷମନେ । ଶୌନକ ମୁନ ସନ୍ନିଧାନେ ।
କହଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । କଲର ଅଗତ ଉବଷ୍ୟ ।

ଇତି ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତେ ମହାପୁରାଣେ ପାରମହଂସ୍ୟାଂ ସଂହତାୟାଂ ବୈୟାସିକ୍ୟାଂ ଦ୍ୱାଦଶସ୍କନ୍ଧେ ଭବଷ୍ୟ କଥନେ ରଜବଂଶାନୁକୀର୍ତ୍ତନେ ନାମ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଭୂଲାଭଣା

By JAGANNATH DAS

ପାଙ୍ଗଡ଼ା ବସି ଏକଦନେ । କହନ୍ତ ବସି ଶିବ-ସନ୍ନିଧାନେ ।
ହେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣା-ସାଗର । କେମନ୍ତେ ହୋଇଲା ସଂସାର ।
ତାହାର ତତ୍ତ୍ୱ ମୋତେ କହ । ଯେଣେ ଖଣ୍ଡିବ ଭବମୋହ ।

ଈଶ୍ୱରୋବାଚ·

କହିବା ଶୁଣ ଗୋ ପାଙ୍ଗଡ । ମହାଶୂନ୍ୟରୁ ହେଲା କ୍ୟୋଡ ।
କ୍ୟୋଡରୁ ସ୍ଥୂଳରୂପ ହେଲା । ସ୍ଥୂଳରୁ ବନ୍ଦୁ ପ୍ରକାଶିଲା ।
ବନ୍ଦୁରୁ ଅର୍ଦ୍ଧମାଶ୍ରା ଜାତ । ତାଉଁ ଓଁକାର ସମ୍ଭୂତ ।
ଓଁକାର ବ୍ରହ୍ମରୁ ଜଗତ · ଶୁଣ ପାଙ୍ଗଡ଼ା ! ଦେଇ ଚତ୍ତ ।
ଶୁଣି ପାଙ୍ଗଡ଼ା ତୋଷ ହେଲେ । ଈଶ୍ୱର-ଚରଣେ ପଡଲେ ।

ପାଙ୍ଗଡ଼ୁ୍ୟବାଚ

ବୋଲନ୍ତ ଆଦଶକ୍ତି ବାମା । ଓ୍ୱେ ନାଥ କହ ଭୁଲାଇଣା ।
ଓଁକାର ବ୍ରହ୍ମଟି ଜଗତ । ବୁଝାଇ କହ ବଶ୍ୱନାଥ ।

ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ·

ଶୁଣ ମୋହର ପ୍ରିୟତମା । ତୋତେ କହିବା ଭୁଲାଇଣା ।
ଅନକୁ ନ କହନ୍ତ ମୁହିଁ । ତୁ ମୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ସହି ।
ଅଣାକାର ଯେ କ୍ୟୋଡରୂପ । ସେଠାରେ ନାହିଁ ରେଖରୂପ ।
ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣର ପ୍ରାପ୍ତେ ଦଣେ । ଅନ୍ଧକାରଟି ସେ ପ୍ରକାଶେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇ । କ୍ୟୋଡରୂପରେ ସଂହରଇ ।
ସେଠାରୁ ଓଁକାର ଜନ୍ମିଲା । ଉକାର ସକାର ଯେ କଲା ।
ସକାରୁ ହୋଇଲା ମକାର । ମକାରୁ ଜନ୍ମଲ ଉକାର ।
ଅନ୍ଧକାରଟି ଗୋପ୍ୟ ହେଲା । ଓଁକାର ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶିଲା ।
ଏମନ୍ତେ ହୋଇଲା ଦବସ । ଦବସୁ ଜଗତ ପ୍ରକାଶ ।
ଅର୍ଥରେ ଏବେ କହଦେବା । ତୋ ମନୁ ସଂଶୟ ଫେଡବା ।

ଅର୍ଥ । ଶୁଣ ଗୋ ପାଙ୍ଗଡ ! ଅନ୍ଧକାର ଯେ ହୋଇ, ସେକୁହୁକ ବର୍ଣ୍ଣଟି ।
କ୍ୟୋଡ ବର୍ଣ୍ଣଟି କୁହୁକ ବର୍ଣ୍ଣ । ଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣଟି ଯେ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଲା ।
ସେ ବନ୍ଦୁକୁ ଉକାର ଶବ୍ଦ କହ ; ସ୍ଥୂଳରୂପ କହ ସେ ଉକାର ଶବ୍ଦଟି ।
ସକାର ଶବ୍ଦ ହେଲା । ସକାର ଯେ ଶକ୍ତି ସେ ; ଶକ୍ତି ଯେ ଅର୍ଦ୍ଧମାଶ୍ରା ।
ସେ ; ମକାର ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଏହାରୁପେଟି ଅନ୍ଧକାର ଯାଇ ଦବସ ହେଲା ।

ପାର୍ବତ୍ୟୁବାଚ

ପୁଣି ଯେ ପଶ୍ଚରନ୍ତ ଉମା । ଦ୍ୱେ ନାଥ କହ ଭୁଲାଇଣା ।
ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ର ଯେ ତତ୍ତ୍ୱସାର । କହିବା ତହିଁର ବଶ୍ଚର ।
କାହାକୁ ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ର କହ । ଶସ୍ଚାଜଣି କେ ବୋଲାଇ ।
ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ରର ପିତା ମାତା । କେ କେ ହେକହ ଜଗଜ୍ଜିତା ।
ସ୍ତ୍ରୀଶ୍ଚକେ ପୁରୁଷକେ ହେଲା । କେମନ୍ତ୍ରେ କାହୁଁ ଜନମିଲା ।
ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ରର ଭେଦ ଯେତେ । ସନ୍ତ୍ରୋଷେ କହ ମୋଅଗତେ ।

ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ

ଶୁଣ ପାର୍ବତ୍ତୀ ଦେଇ ମନ । ତୋତେ କହିବା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ।
ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ରର ତତ୍ତ୍ୱ-ଭେଦ । ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତି-ତତ୍ତ୍ୱ-ବୋଧ ।
ଯେତେକ ପ୍ରଶ୍ନ କଲୁ ତୁହ । ଅନକୁ ନ କହନ୍ତ ମୁହିଁ ।
ତୋତେ କହିବା ଗୋ ପାର୍ବତ୍ତୀ । ତୁ କାହିଁ ନ କରବୁ ଖ୍ୟାତ ।
ଅବ୍ୟକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମ ଶୂନ୍ୟ ଜ୍ଞେୟାତ । ତା ପାଦୁଁ ବ୍ରହ୍ମ ଉତପତ୍ତ ।
ସେ ବନ୍ଦୁ ଶସ୍ଚତ୍ତାଗ ହେଲା । ଶସ୍ଚାଜ ସେ ବୋଲାଇଲା ।
ଶସ୍ଚାଜରୁ ଷଡକ୍ଷର । ଶିଗୁଣ ବୋଲଣ ବଶ୍ଚର ।
ଓଁକାର ଗୋଷ୍ଟିଏ ହୋଇଲା । ଅଧେ ଅଧେକ ପୁଣ ହେଲା ।
ସେ ବନ୍ଦୁ ଶୂନ୍ୟେ ଅଛରହ୍ନ । ଅର୍ଦ୍ଧମାଶ୍ୱାଟି ଅଛ ବହ୍ନ ।
ମାଶ୍ୱାର ତଳେ ସେ ଓଁକାର । ତହିଁ ସେ ଶିଗୁଣ ବଶ୍ଚର ।
ଓଁକାରୁ କ୍ଲୀସ୍ଚଜାତ ହୋଇ । କ୍ଲୀସ୍ଚରୁ ଶ୍ରୀସ୍ଚ ଜାତକହ ।
ଶ୍ରୀସ୍ଚରୁ ହ୍ରୀସ୍ଚ ଜାତ ହେଲା । ଶସ୍ଚାଜ ସେ ବୋଲାଇଲା ।
ବଗଃ ପୁରଃ ମୁରଃ । ଏ ତନକ୍ଷରେ ଯାଇଁ ଭେଃ ।
ସକଳ ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ଏହ । କ୍ଲୀସ୍ଚରୁ କୃଷ୍ଣ ଜାତ ହୋଇ ।
ଶ୍ରୀସ୍ଚରୁ ଗମ ବେନ କହ । ହ୍ରୀସ୍ଚରୁ ହରେ ଜାତ ହୋଇ ।
ଏ ଷଡକ୍ଷରର ବଶ୍ଚର । ଏମନ୍ତ୍ରେ ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ର-ସାର ।
ଏ ଷଡକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ର । ଶୁଣ ଏହାଙ୍କ ଜାତ ମାତ ।
କ୍ଲୀସ୍ଚ ଅକ୍ଷର ପିତା କହ । ଶ୍ରୀସ୍ଚ ଅକ୍ଷର ଗୁରୁ ହୋଇ ।
ହ୍ରୀସ୍ଚ ଅକ୍ଷର ମାତା ହେଲା । ମନ୍ତ୍ରାମନ୍ତ୍ରକୁ ଜାତ କଲା ।
ଶୁଣ ପାର୍ବତ ! ମନ ଦେଇ । କହିବା ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ଫେଇ ।
କ୍ଲୀସ୍ଚ ଅକ୍ଷର ଜଗନ୍ନାଥ । ଶ୍ରୀସ୍ଚଜି ଗୁରୁ ଜାଣ ତତ୍ତ୍ୱ ।
ହ୍ରୀସ୍ଚ ଅକ୍ଷର ଶିଷ୍ୟ କହ । ଏମନ୍ତ୍ରେ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ହୋଇ ।
ସ୍ତ୍ରୀଶ୍ଚ ପୁରୁଷ ଏବେ ଶୁଣ । କହିବା ତୋତେ ବୁଝାଇଣ ।
କ୍ଲୀସ୍ଚଜି ପୁରୁଷ ବୋଲାଇ । ଶ୍ରୀସ୍ଚଜାଜି ରାଧା ହୋଇ ।

ହ୍ରୀଂକାଳ ଯେ ଶବ ଜାଣ । ଷଡ଼ ଅକ୍ଷର ଏବେ ଶୁଣ ।
କୃ ଅକ୍ଷର ଗୋଟି ପୁରୁଷ । ଷ୍ଟି ଯେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଦୃଶ ।
ଗ ଅକ୍ଷର ସ୍ତ୍ରୀଗ୍ର କହ୍ନ । ମ ଅକ୍ଷର ପୁରୁଷ ବୋଲାଇ ।
ହ୍ନି ଯେ ହୋଇଲା ଅଣ୍ଡିର । ରେ ଅକ୍ଷର ଯେ ସ୍ତ୍ରୀଗ୍ର ସାର ।
ସ୍ତ୍ରୀଗ୍ର ପୁରୁଷ ତତ୍ତ୍ୱ ସାର । ଶୁଣ ଗୋ ବିଗୁଣ ବଶ୍ୱର ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣ । ଗ୍ରମ୍ଭି ବୋଲି ରଜଗୁଣ ।
ହରେ ବେନ ଅକ୍ଷର କହ୍ନ । ତମଗୁଣଟି ସେ ବୋଲାଇ ।
ଏମନ୍ତ୍ରେ ତିନ ଗୁଣ ଜାଣ । କହିବା ଈଶ୍ୱରେବା ଶୁଣ ।
ଏ ତିନ ମୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି ପୁଣ । ଶୁଣ ପାଙ୍ଗତ ! ଦେଇ ମନ ।
କ୍ଲୀଂ ଅକ୍ଷର ବଶ୍ୱ କହ୍ନ । ଶ୍ରୀସୃଷ୍ଟି ବ୍ରହ୍ମରୂପ ହୋଇ ।
ହ୍ରୀଂସ୍ଥି ଶବ ବୋଲି ପୁଣ । ଏ ତିନ ମୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି ଜାଣ ।

ଗୁପ୍ତଭାଗବତ

By JAGANNATH DAS

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ପ୍ରଶ୍ନୋବାଚ

ହେ ଶୁକ ହୁଅ ସାବଧାନ । କଥା ପରମ ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ।
ଗୁପତ ଏହା ରଖିଥିଲ । ବେଲୁଁ ତା ମୋତେ ନ କହିଲ ।
ଗୁପତ ସଂଶୟ ଯେ ମାନ । କହିବା ମୋତେ ସାବଧାନ ।
ରବଣତ୍ଥ ଏକାଦଶୀ । କହ୍ନ ହେ ଭୁଜ୍ଞାନ ବଶେଷି ।
କଲେ କ କ ଧର୍ମ ହୁଅଇ । ନ କଲେ କ ଗତ ଲଭଇ ।
ଏଥି ସନ୍ଦେହ ମୋତେ କହ୍ନ । ମନରୁ ଫିଟି ମୋ ସନ୍ଦେହ ।

ଶ୍ରୀଶୁକ ଉବାଚ

ଶୁକ କହେ ପରୀକ୍ଷ ଶୁକ । ଏ ଭାଗବତ ଶ୍ରବ୍ଦରେଣ ।
ମନ ନବେଶି କୃଷ୍ଣପାଦେ । ତରିବୁ ଏ ଭବସମାଦେ ।
ଏକାଦଶୀ-ନର୍ଣ୍ଣୟ ଶୁଣ । କହିବ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେଣ ।
ଫାଲ୍ଗୁନ ମାସ ଏକାଦଶୀ । ଯେ କରେ ତା ପାତକ ନାଶି ।
ତାହାର ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ । ସେହି ସାକ୍ଷାତେ ହରିଦେଖି ।
ଚୈତ୍ରରେ ସେ ହରିବାସର । କରଇ ଯେହୁ ଶୁଚନର ।
ସେ ମଧୁମାସଟି ବୋଲାଇ । ମଧୁ ସମୁଦ୍ରକୁ ଲଭଇ ।
ବୈଶାଖ ଏକାଦଶୀ ଦନ । ତା ପୁଣ୍ୟ ନ ଯାଇ କଲନ ।

ପୃଥ୍ୱୀରେ ଯେତେ ରେଣୁ ଅଛୁ । ତା ପୁଣ୍ୟ ସେହୁ ମତ ଲେଖି ।
ସୌରାଷ୍ଟ୍ରରାଜ୍ୟେ ନୃପବର । ଥିଲା ସେ କଳଙ୍କୀ ନଗର ।
ତହିଁ ଯେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । କାଶୀ ମିଶ୍ର ଯେ ତାର ନାମ ।
ସେ ବସ୍ତ୍ର ନଯୁକ୍ତ ଯେ ବୋଇ । ହର ଯେ ବାସରେ ପାଳଇ ।
ସେ ଅତି ଦରଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ବୁଦ୍ଧିମାନ ।
ଭିକ୍ଷା ମାଗି ଦିନ କାଟଇ । ଅନନ୍ଦେ ଉଦର ପୋଷଇ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେକାଳ ଗଲା । କାଳେ ସେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଲଭିଲା ।
ଯମ ଅଙ୍କରେ ଦୂତେ ନେଲେ । କୃତାନ୍ତ ଅଗେ ଉଭା କଲେ ।
ଏମନ୍ତେ କାଳ ଦଣ୍ଡଧାଣ୍ଡି । ଚଉଗୁପଡିଲୁ ହକାର ।
ପାଙ୍କି ଦେଖି ସେ ବଗ୍ଧରଣ । କହିଲେ ଯମ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ଶୁଣ ଦଇବସୁତ ଭୁମ୍ଭେ । ଶୁଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ କଥା ଏବେ ।
ହରବାସରେ ନାଶ ଗଲା । ଅନେକ ପୁଣ୍ୟ ଅରଜିଲା ।
ଏହାକୁ କ ଦଣ୍ଡ ଉଚିତ । କହନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଜନ୍ମନାଥ ।
ଶୁଣିଣ ଯମ ଯେ କହଇ । ତାଠାରେ ଅଧିକାର ନାହିଁ ।
ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକରେ ବେଗେ ନେଇ । ବସ୍ତ୍ରକୁ ଖଉଅସ ଯାଇ ।
ବମାନେ ବସ୍ତ୍ରକୁ ବସାଇ । ବୈକୁଣ୍ଠେ ଖଉଅସ ଯାଇ ।

ମହାଭାରତ

By SARALA DAS

ଉଦ୍ଯୋଗପର୍ବ

(1)

ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ-ଭରତଖଣ୍ଡେ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ-ମଣ୍ଡଳେ ।
ଉତ୍ତରେଣ ଲଙ୍କ ଯେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ-ନଦୀକୂଳେ ।
ଜମ୍ବୁ ମାଳ-ଉତ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ବାଗ୍ମତୀ ।
କୁଶସ୍ଥଳ ଦ୍ୱାରକା ଯେ କ୍ଷେତ୍ର ପୂର୍ବବାସୀ ।
ଯମେଶ୍ୱର ଲଙ୍କ ତହିଁ ମହୋଦଧି-ତଟେ ।
ମାଳ ସୁନ୍ଦର ପର୍ବତ ଶ୍ରୀକଳପବଟେ ।
ବଳିପ୍ରେ ଛଳ କୃଷ୍ଣ ସୁଭଦ୍ରା ମହାକ୍ରନ୍ତ ।
ଶ୍ରୀରଲକ୍ଷ ବତଶ ଶକାବ୍ଦ ମହାତମ ।
କଳିକାଳ-ଧ୍ୱଂସନକୁ ଭୋଗଗୋଟି ପୂଜା ।
ପ୍ରଶମିତେ ଖଣ୍ଡଇ କପିଳେଶ୍ୱର ଗୁଜା ।
ମାଳ ସୁନ୍ଦର ଗୋଇ ଉତ୍ତରଦଗ କୋଣେ ।
ସାରସ୍ୱତ ଭୂମି ଭରତଖଣ୍ଡ ଅଇଶାନେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ବୋଲକଇ ନଦୀ ଏକଗୋଟି ।
ବୃଦ୍ଧ ମାତଙ୍ଗ ପାରୁଶେ ମହୋଦଧି ଭେଟି ।
ସେ ନଦୀ ତୀରରେ ପର୍ଣ୍ଣଶ୍ରମ ପାଟ ହୋଇ ।
କନକାବତୀ ନାମେ ପାଟଣା ପ୍ରକାଶଇ ।
ତା ଉତ୍ତରେ ଅମ୍ବୁଜ ଶରଳ ବୋଲ ଗ୍ରାମେ ।
ବନଦୁର୍ଗା ମାନ୍ଦେଶ୍ୱରୀ ଶାରଳା ଚଣ୍ଡୀନାମେ ।
ମହା ଯୋଗେଶ୍ୱରୀ ସେ ପରମ ବଇଷ୍ଣବୀ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରଦ୍ୟନ୍ତ ସେ ପରମା ସାଧବୀ ।
ବାକ୍ୟ ସାରୁପ୍ୟ ଅଟେ ସେ ଦେବୀ ମହାମାଇ ।
ପାପାଣ ରୂପ ତା ଭାପା ପାପାଣ ଫୁଟଇ ।
ସବଂମଙ୍ଗଳା ରୂପୀ ମାତା ଯେ ମତ୍ତୋଳା ।
ଗ୍ରନ୍ଥାର୍ଥ ଶୁଣଇ ସେ ରତ୍ନସ୍ୟ-କୁରୁସ୍ଥଳା ।
ଶାରଳା ଚଣ୍ଡୀ ନାମ ଅଟଇ ସେହୁ ଦେବୀ ।
ତାହାର ଦାସ ମୁଁ ଯେ ଶାରଳା ଦାସ କବି ।
ପ୍ରସନ୍ନେ ଅଙ୍କା ମୋତେ ଦେଲେ ସେ ଶାକମ୍ଭରୀ ।
ଲଉ ଲଉ ଯଶ ମହାଭାରତ ଗ୍ରନ୍ଥ କରି ।

ଶୁଣିଣ ବୁଧଜନେ ନ ଧର ଆନ ମନ ।
ନୁହେ ପଣ୍ଡିତ ମୁଁସେ ସ୍ୱଭାବେ ମୂର୍ଖଜନ ।
ଏକଇସ୍ୱ କର ସେ ଶୁଣ ହେ ସାବଧାନ ।
ଫୁଟିବ ଦୁଷ୍କୃତ ପାତକ ହେବ ଦହନ ।
ଲୁମ୍ଭଋଷି-ନନ୍ଦନ ଅଗସ୍ତି ମହା ଋଷି ।
ମହାବ୍ରହ୍ମ ଦେବ ସେ ଅମୃତ ରସ ଭାଷି ।
ବୈବସ୍ୱତ ମନୁ ଅଗସ୍ତିଙ୍କି ପୁଛ କଲା ।
କହ ମହାପଣ୍ଡିତ ଅମୃତ ରସଜ୍ଞାଲା ।
ଶ୍ରୀ ମହାଭାରତ ନାମ ହୋଇଲା କେମନ୍ତେ ।
ଏହା ତଦନ୍ତ କରଣ କହ ଦେବା ମୋତେ ।
ଶୁଣ ବୈବସ୍ୱତ ମନୁ ଅଗସ୍ତି ଚରିତ ।
ଦେବତାମାନେ ଥାଇଁ ବୁଝିଲେ ସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଭୁଲଦଣ୍ଡ କଲେ ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନ କାଠି ।
ତନଶତ କର କଲେକ ବେନ ଚକ୍ଲୁଟି ।
ବିଷ୍ଣୁ ବ୍ରହ୍ମା ପୁରାଣକୁ ଅଦ କୋଟି କୋଟି ।
ସବୁ ପୁରାଣ ଦେଲେ ଭୁଲ ଦଣ୍ଡର କାଠୀ ।
ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ପଞ୍ଚାଶ ଦଶ ଲକ୍ଷ ।
ଗ୍ରନ୍ଥାସ୍ୱଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଚଣ୍ଡି ଯୁବାଦ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣ ମାର୍କଣ୍ଡ ପୁରାଣ ସମେତେ ।
ଶିବପୁରାଣ ମତ୍ସ୍ୟ ନାରଦ ଯେ ଉକତେ ।
ଏ ସ୍ୱର ପୁରାଣ ଅଦ ସମସ୍ତ ପୁରାଣ ।
ବମାନ କଷାଇ ଭୁଲ-ଦଣ୍ଡ ବାଡ଼କେଣ ।
ଅର ବାଡ଼େ ଅଷ୍ଟାଦଶ ପଟ୍ଟକୁ ଥୋଇଲେ ।
ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ମହାଭାଗ ଏ ହୋଇଲେ ।
ଭାରତଗ୍ରନ୍ଥ ଯହିଁ ହୋଇଲା ମହାଭାଗ ।
ତେଣୁ ମହାଭାରତ ନାମ ଦେଲେ ଅଙ୍ଗିରା ।
ତେଣୁକରି ହୋଇଲା ମହାଭାରତ ନାମ ।
ଭୁଲନ୍ତେ ହୋଇଲା ଯହିଁ ମହାଭାଗ ସମ ।
ବୈବସ୍ୱତମନୁ ପାଦେ ହୋଇଲେ ପ୍ରଣମ୍ୟ ।
ତପ ପ୍ରସନ୍ନେ ଅର୍ଚ୍ଚିଲ ଅନେକ ସମ୍ପଦ ।
ହସ୍ତେ ଅର୍ଘ୍ୟ ପେନ ପଖାଳିଲେ ପାଦକେନ ।
ମୋକ୍ଷକୁ କାରଣ ମୋତେ କର ମହାମୁନ ।
କଞ୍ଚନ ମାଳା ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପ ଅଉ ଚନ୍ଦନ ।
ଧୂପ ଦୀପ ଉପହାର ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ।

ଏତେକ ଦେଇଣ ସେହୁ ମନୁ ମହାରାଜା ।
ଅନେକ ମତେ ମୁନଙ୍କି କଲେ ପାଦପୂଜା ।
ପଞ୍ଚକୁମର ମୋତେ ପ୍ରତଜ୍ଞାର କଇବା ।
ତୋହ୍ନର ପାଦରେ ମୋର ଅହର୍ନିଶୀ ସେବା ।

(2)

ଉପଜ୍ଞା-ସମ୍ଭରଣ-ଉପାଖ୍ୟାନ (Adi-Parva).

ବଦନ୍ତ ମହାମୁନ ଶୁଣହେ ଯୁଗପତ ।
କନ୍ୟା ଏକ ଦେଲା ପୁଣି କୌଶଳ-ନୃପତ ।
ହୁନ୍ଦୁ ଦେଶରେ ସେ ପଶ୍ଚିମ ସଉରାଞ୍ଚଳ ।
ତାହାର ପୁହତା କୃଷ୍ଣନାଥ ନାମ ଅଟଇ ।
ପ୍ରବାଲସେନ ବୋଇଣ ସେ ହୁନ୍ଦୁ ନୃପତ ।
ଅଷ୍ଟମେ ବବାହ ହେଲେ ତାହାର ପୁହତ୍ତା ।
ଏନ୍ଦ୍ରେ ନବ ଛାଉରୁ ନବକନ୍ୟା ପ୍ରଦାନ ।
ନବପୁତ୍ର ଜନ୍ମିଲେ ଯଜ୍ଞାଉ ବଦ୍ୟମାନ ।
ମାନବକୁଳକୁ ରାଜା ଅଟେ କୁବେସେନ !
ମାନବ କୁଳରୁ କନ୍ୟାଏ ହେଲା ପ୍ରଦାନ ।
ଗୋପାଳ ନୃପତ ନାମ ଉତ୍ତୁଖଜ ସାର ।
ଯୁଗାବଜ୍ଞା ବୋଇଣ ଯେ ପୁହତା ତାହାର ।
ସପାଗର ପୃଥ୍ୱୀ ସେ ନବଭାଗ କଲେ ।
ନବଖଣ୍ଡ ମେଦନୀ ନବପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଲେ ।
ରାଜାର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ନାମ ଗୁରୁନୃପତ ।
ଓଡ଼ାଣି ଭାଇଯା ତାର ଅଟଇ ସମ୍ଭତ ।
ମାତାଙ୍କର ଭାଗ ଯେ ଓଡ଼ରାଞ୍ଚଳ ମଣ୍ଡଳେ ।
ତେଣୁ ଓଡ଼ଣାକୁ ଓଡ଼ଗଞ୍ଜ ଯେ ବୋଇଲେ ।
ପୁରରବା ନନ୍ଦନ ଯେ ପବନ ନୃପତ ।
ତା ନନ୍ଦନ ଅନୁପମ ନୃପ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ଥାଏ ସୈନ୍ୟ ନ ଥାଏ ସେ ଏହାଙ୍କର କୁଳେ ।
ଏକା ନବଖଣ୍ଡ ମେଦନୀ ସେ ସାଧକଲେ ।
ଅପଣେ ଭଆଇଲେ ସପତ ଦ୍ୱୀପା ପୃଥ୍ୱୀ ।
ମହା ପୁରୁଷ ଏ ଅନୁପମ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ଅନୁପମ ନନ୍ଦନ ସେ ଅଟଇ ଭୂମିର ।
ଦୁଷ୍ମନ୍ତ ବୋଇ କଇଣ ପୁତ୍ରେକ ଏହାର ।

ମନ୍ଦର-ଦେଶ-ରାଜା କଉସ୍ତୁଭ ନୃପତି ।
ତା ଦୁହିତା ନାମ ଅଟଇ ମନ୍ଦାରବନ୍ତୀ ।
ଦୁଷ୍ପନ୍ତର ମହିମା ଯେ ନ ଯାଇ କହଣ ।
ସମୁଦ୍ର ପୂଜାଇଲା ସେ ଅଶିଷ୍ଟ ଯୁଣ ।
ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟେ ନେଇ ଶୂର ଖମ୍ଭ ପୋତଲା ।
ସେହଠାକରୁ ସମୁଦ୍ର ଲଙ୍ଘି ନ ପାରଲା ।
ଦୁଷ୍ପନ୍ତର ନନ୍ଦନ ଅଟଇ ଖାର ବ୍ରତ ।
ସମୁଦ୍ର ପୂଜାଇ ନେଲା ସେ ଯୋଜନ ସାତ ।
ସାତ ସାତ ଯୋଜନେ ଖଣ୍ଡେ ଲେଖାଏଁ କଲା ।
ତହିଁ ବ୍ରତଖଣ୍ଡ ନାମ ଏହାର ହୋଇଲା ।
ଏଣେ ଇଅଇଲେ ସେହ ଗ୍ରାମକେଣୀ ମାପେ ।
ନଳ ମାପେ ମୂଳ ପୃଥ୍ୱୀ ବାଣ୍ଧି କର ଦଏ ।
ବ୍ରତଙ୍କର ନନ୍ଦନ ଯେ ହୋଇଲେ ଭୂମନୁ ।
ସବ୍ଦ ଶାସ୍ତ୍ର ସାଧିଲେ ବୃତ ବ୍ରବଷ୍ୟ ଜ୍ଞାନୁ ।
ଏ ପୃଥ୍ୱୀକ ପୁଣି ଭାଗ ଭାଗ ମୂଳ କଲେ ।
ମଣ୍ଡଳ ଖଣ୍ଡ କର ନବ ସୃଷ୍ଟି ରଖାଇଲେ ।
ଭୂମନୁ ନନ୍ଦନ ଉପୁଜଲେ ଖାରବ୍ରତ ।
ସେଟି ଇଅଇଲେ ଯବ୍ଧପାଇଁ ଅମନାଭ୍ୟ ।
ଏହାଙ୍କର ନନ୍ଦନ ଉପୁଜଲା ବଭ୍ରୁକ୍ଷ ।
ଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ କର ଇଅଇଲେକ ଦକ୍ଷ ।
ବଭ୍ରୁକ୍ଷର ନନ୍ଦନ ଶମ୍ଭୁ ଗଣ ନୃପତି ।
ଦଗପାଳମାନ ସେହି ବରଲା ସବୁଶ୍ରୁ ।
ବିଦଶ ଦେବତାମାନେ ବସିଲେ ଅସନେ ।
ତାପତ ସ୍ତମ୍ଭର କରତ ବଦ୍ୟମାନେ ।
ନବ ସାଗର ଅବ ଯେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ଯେନ ।
ମଲସ୍ ମଣ୍ଡଳେ ଯେ ପ୍ରବେଶ ପଦ୍ମଯୋନ ।
ଚଉଦ କୋଟି ଶିବଗଣ ସେ ସଙ୍ଗେ ଯେନ ।
ବୃଷପୃଷ୍ଠେ ବଜେ କଲେ ବିଲୋଚନ ପୁଣି ।
ଅଲକାଭୁବନେ ସ୍ଥିତ କୁବେର ଦେବତା ।
ଧନପତି ଯେନ ବଜେ ସମ୍ଭାରେ ଶକତା ।
ଅଲକାମଣ୍ଡଳ ସେ ତେଜଣ ଅମଗସ୍ଥ ।
ଐଗବତ ଅଗ୍ରେହଣ ଦେବ ଜମ୍ଭରେଦୀ ।
ଚଉଷଠୀ ପୁତ୍ର ଯେନ ସେ ଅମରଗଣ ।
ବଜସ୍ପେ ପୁରନାଥ ସଭାରେ ସମ୍ଭଙ୍ଗଣ ।

ଅଶଗୃଣ ପବନ ମୂଳେ ଯକ୍ଷ କନ୍ଦର ।
କାଳଗଣ ଘେନ ବଜ୍ରେ କଲେ ନାଶକର ।
ମଧୁକର ମଲସ୍ତ ଯେ ବସନ୍ତ ଅନନ୍ତ ।
ବଜ୍ରେ ସକରୁଣା ନାଥ ଗଗନାଦ ପଥ ।
ଗର୍ଜ୍ଜନନାଦ କର ନରନାଥ ନୃପତ ।
ଏମନ୍ତେ ବଜ୍ରେ ଯାଇ ମଣ୍ଡଳ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ମେଘମାଳ ସହୁତେ ନୃପତ ହେମକନ୍ତ ।
ସେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ମନ୍ଦର ପରବତ ।
ଗନ୍ଧବ୍ବ କନ୍ଦର ସୁର ଦକ୍ଷ ସିଦ୍ଧ ମୁନ ।
ସ୍ତମ୍ଭର କଲେ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଘେନ ।
ଏସନେକ ସ୍ତମ୍ଭର ଦେଖି ବବୁଧାଦ ।
ଦେବତାଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କଲେକ ଅନାଦ ।
ଈଦଶ ଦେବ ସରଙ୍କେ ବସିଲେ ଅସ୍ତ୍ରାନେ ।
ବଚନ କରତାର ଶୁଣିମା ରାଜାମାନେ ।
ଏ ମୋହର ଦୁହୁତା ଯେ ଅଟଇ ତାପତ୍ତ ।
ସ୍ତମ୍ଭର ନମନ୍ତେ ବରଲଇଁ ସବୁଶ୍ର ।
ଯାହାର କଣ୍ଠରେ ନେଇ ଦେବ ପୁଷ୍ପମାଳ ।
ସେ ତାହାର ବଲ୍ଲଭ ହୋଇବ ପ୍ରତପାଳ ।
ଈଦଶ ଦେବେ ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦତ ମନେ ।
ବଜ୍ରସ୍ତେ ବୃନାଅର୍କେ ସଙ୍ଗେ ପଦ୍ମଅସନେ ।
ବଦତ କରତାର ଶୁଣ ଅଗୋ ତାପତ୍ତ ।
ତୋହର ନମନ୍ତେ ଅଗୋ ବରଇ ସବୁଶ୍ର ।
ଯାହାର କଣ୍ଠରେ ଦୁ ଗୋ ଦେବୁ ପୁଷ୍ପ ମାଳ ।
ସେ ତୋ ବଲ୍ଲଭ ହେବ ଗୋ ସତ୍ୟ ପ୍ରତପାଳ ।
ଯାହାକୁ ଇଚ୍ଛା ତୋହର ବର ଗୋ ସ୍ୱଚତ୍ତେ ।
ପାଇଜାତ ପୁଷ୍ପମାଳା ଦଅ ତାର କଣ୍ଠେ ।
ପିତାର ନସ୍ତ ବଚନ ଶୁଣିଣ ତାପତ୍ତ ।
ମାଳା ଘେନ ମିଇଲା ସେ ସୁରନାଥ କତ ।
ତାପତ୍ତର ତେଜ ଅଟଇ ଅନଳ ପ୍ରାସ୍ତେ ।
ଉସ୍ତେଶ ଅନ୍ତର ଉହୁଁ ହେଲେ ସୁରସ୍ତେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ଯହୁଁ ଉହୁଁ ଅନ୍ତର ହୋଇଲା ।
ମାଳା ଘେନ ସେ କୁକେର ସନ୍ନିଧେ ମିଇଲା ।
କତକ ଅସନ୍ତେ ସେହୁ ସ୍ୱର୍ଗର ଅବଳା ।
ତାପତ୍ତର ତେଜ ଲାଗି ହେଲା ମହାକାଳା ।

କୁବେର ଦେବ ତହିଁ ସଙ୍ଗରେ ନ ରହିଲେ ।
ଉଠିଣ ଆପଣାର ଭୁବନରେ ମିଳିଲେ ।
ତହିଁ ମାଳା ଘେନଣ ଚଇଲେ ସୁରଯାମା ।
ସଭିଥିରେ ଦେଖିଲେ ସେ ଦେବ ପଦ୍ମଯୋନି ।
ତାପଙ୍କର ତେଜ ମନ୍ଦା ଅନଳର ପ୍ରାୟେ ।
ମଣ୍ଡଳ ଅଗ୍ରେହ ପିତା ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନେ ।
ପିତାକୁ ନ ଦେଖି ସେ ଦନକର-କୁମାରୀ ।
ମାଳା ଘେନ ଯାଇଣ ରେଙ୍ଗିଲା ଶିପୁରର ।
ସଦାଶିବ କଟକ ସେ ଚଲନ୍ତେ ଅବଳା ।
ରୁଦ୍ରଙ୍କର ଶସ୍ତ୍ରରେ ଲାଗିଲା ମହାଜ୍ୱାଳା ।
ଇସ୍ଟରେ ପ୍ରଶ୍ନଲେ ତହିଁ ସେ ପଞ୍ଚମଉଚ ।
ଶିବଗଣ ଘେନ କଇଲାସେ ଗଲେ ଚଇ ।
ପୁଣି ମାଳା ଘେନକଇ ଚଇଲେ ତାପଙ୍ଗ ।
ବଜସ୍ଥେ ସୁନଣ୍ଡା ଯାଇଁ ହେମବନ୍ତ କଡ ।
ଦେଖିଣ ଇସ୍ଟ ମନରେ କଲେ ହେମବନ୍ତ ।
ବମାନ ଅଗ୍ରେହ ତହିଁ ଗଲେ ଶୂନ୍ୟପଥ ।
ତାପଙ୍ଗର ତେଜ ଦେଖି କଇ କୃନ୍ଦାଅର୍କେ ।
ସେ ଯାହାର ମନ୍ଦରେ ମିଳିଲେ ଦେବଲୋକେ ।
ଅଦଭ୍ୟ ବୋଇଲେ ଷ୍ଟମ୍ବରହିଁ ସଇଲା ।
କେହୁଡ କନ୍ୟାକୁ ମୋର ବରହିଁ ନୋହିଲା ।
କନ୍ୟା ହୋଇ ପିତା ଘରେ ହେଲେ ରଜୋବନ୍ତ ।
ପିତୃଲୋକମାନେ ସେ ହୁଅନ୍ତି ନର୍କଗତ ।
ଏସନକ ବଶ୍ଚର କରନ୍ତେ ଦେବଧର୍ମ ।
ଅଣ୍ଡଏକ ଚଢିଣ ମିଳଲା ଶମ୍ଭୁଗଣ ।
ମାଳା ଘେନ ତାପଙ୍ଗ ତାହାର ଅଗେ ମିଳ ।
ନୃପଚର ଦୁଦେ ନେଇ ଦେଲା ପୁଷ୍ପମାଳ ।
ଭୁଜରେ ଶମ୍ଭୁଗଣ କଲ୍ଲକ ନେଇ କୋଳ ।
ଦେଖିଣ ପରମ ତୋଷ କଶ୍ୟପଙ୍କ ବାଳ ।
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ସେହୁ ପଞ୍ଚମନେ ଭାଇ ।
ଧନ୍ୟ ଶମ୍ଭୁଗଣ ବୋଲି ଇସ୍ଟ ଇସ୍ଟ ବୋଲି ।
ଅନେକ ସମ୍ଭାରେ ସେହୁ ଚଳା ଅଗ୍ରପଥ ।
ତାପଙ୍ଗକ ବବାହ ସେ ହେଲା ଯଥାଶ୍ରୁତ ।
ଶମ୍ଭୁଗଣ ବଲସଇ ସୁନଣ୍ଡା ତାପଙ୍ଗ ।
କୁରୁନାମେ ପୁତ୍ରେକ ହୋଇଲା ଭରୁପଣ୍ଡ ।

ଶୁଣସି ମହାରଜା ହୋଇ ପରମଶାନ୍ତ ।
ତେଣୁ ସେହୁ କୁରୁବଂଶ ହୋଇଲା ବଖ୍ୟାତ ।

(3)

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର-ଗାନ୍ଧାରୀ-ସଂବାଦ (Adi-Parva)

ଗାନ୍ଧାରୀ ପୁଛନ୍ତେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଅଗରେ ।
ଏଡ଼େ ବରସ କଥାଇଁ ହୋଇଲ ମନରେ ।
କଥାଏ ଯଦ୍ଧରଇଁ କହ ମୋର ଅଗରେ
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବୋଇଲେ, ଶୁଣଅଗୋ ଗାନ୍ଧାରୀ ।
ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ସଂବଦ ମୁହିଁ ଦେଖିତ ନ ପାର ।
ମୁହିଁ ଅଗେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପାଣ୍ଡୁ, ମୋହର ସାନୁଜ ।
ପୃଥ୍ୱୀରେ ବକାଶିଲା ଯେ ପାଣ୍ଡୁ ମହାତେଜ ।
ଅନେକ ସମ୍ପଦ ତାର କହତ କ ପାର ।
ମରଣ ରଲ ଏହା ମୁଁ ସହତ ନ ପାର ।
ରଲ ଦନ ଖୋଜ ଗୋ ପ୍ରୟାଗ-ତୀର୍ଥେ ଯିବା ।
ତ୍ରିବେଣୀ-ସଙ୍ଗମେ ଗୋ ସୁନର ହଂସ ଦେବା ।
କ୍ଷତ୍ରିସ୍ ହୁଅଇ ଯେବେ ପରଦୋଷକାରୀ ।
ରଜା ହୋଇ ଯେବେ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଉସ୍ କର ।
ଦେବତା ହୋଇଣ ଯେବେ ନ କରବ ଦସ୍ୟୁ ।
ତୀର୍ଥବାସୀ ହୋଇ ଯେବେ ହୁଦେ କରେ ମାସ୍ୟ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଯେବେ ହୁଏ ଦୁର୍ଭାଗୀ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିସ୍ ଜୟ ନ କରେ ଯେବଣ ଯୋଗୀ ।
ଏମାନେ କୁହନ୍ତ ଗୋ ପଣ୍ଡିତ ବଳବନ୍ତ ।
ଏକଥାମାନ ସେ ଅଗୋ ଜାଣର ତଦନ୍ତ ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ବୋଇଲେ ଏହ ତ ଯୁକତ କଥା ।
କପାଳେ ଯା ଲଖିତ ହୁଅଇ କ ଅନ୍ୟଥା ।
ଯାହା ଅରଜ ଥାଇ ତାହାହିଁ ପିନା ଭୁଞ୍ଜି ।
ସାଧୁ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ହୁହେଁହ ମଣ୍ଡଳ ମହିଁ ।
ସ୍ୱାମୀ ପୁକୁତ ବୋଲଣ ଯେବଣ ପୁରୁଷ ।
ନାନା ରୂପ ଧରଇ ସେ କୁହଇ ବନାଣ ।
ଖଞ୍ଜ କୁବୁଜ ହୋଇଣ ଅପାରଗ ଗୋଟା ।
କଳବନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ପୃଥୁଳ ରୂପ ସେଟା ।
ସୁନର ପୁରୁଷ ସେ କ୍ଷତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ ବେଶ ।
କ୍ଷଣକେ ବାଲୁତ କ୍ଷଣେ ମନରେ ବରସ ।

ତେଉଁ ପୁରୁଷ ନ ଚେଇଁ ତତକ୍ଷଣ ।
ସକଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ସେ ପୁରୁଷ ଏକଜଣ ।
କୁତୂହଳେ ଖେଳନ୍ତି ସେ ନାନା ରୂପ ଧରି ।
କ୍ଷଣେ କଳା କ୍ଷଣେ ଗୋରା ଶ୍ୟାମଳାଙ୍ଗ ଧରି ।
କ୍ଷଣେ ଖଞ୍ଜ ପଙ୍ଗୁ ଯେ କ୍ଷଣେ କୁବୁଜ ଅନ୍ଧ ।
ନାନା ବର୍ଣ୍ଣ ରୂପକୁ ଧରଇ ତାର ସଧ ।
ସେ ମହାମ୍ନା ଧରଇ ଯେତେବେଳେ ଯେ ରୂପ ।
ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହୁଅନ୍ତି ରୂପ ଯେ ବରୂପ ।
ଛତ ମନାଇମାନ ନ ଧର ଅନ ଚତ୍ତେ ।
ଦୁଃଖ-ସୁଖ-ଶଙ୍କର କରୁଥାଇ ଏକତ୍ତେ ।
କାହା ଆଗର ଦେଖି ମନେ ନୁହ ବକଳ ।
ସୁଦଶାକୁ ଦଶା ଯେ ଅଲପ ହୁଏ କାଳ ।
ତଇଁତନ ପୁରୁଷ ନାଥ ଏକତ୍ତ କର ।
ପାଣ୍ଡୁ ପର ବୋଇଣ ଯେ ନ ହର ଶଙ୍କର ।
ଏ ସଂସାର ଯାକ ଯେବେ କରକୁ ଏକତ୍ତ ।
ତେବେ ସେ ତର ଏଥିରୁ ପାଇକୁ ମୁକତ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବୋଲେ ଗୋ ତୁ କହିଲୁ ଯେମନ୍ତ ।
ପର ସମ୍ପଦ ମୁଁ ଦେଖି ନ ପାରେଁ ସଙ୍ଗାତ ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ବୋଇଲେ ସେହୁ ଅଝଇ ଅକଥା ।
ପାପୀ ଲୋକେ ମଣନ୍ତି ଯେ ଏସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
ବଗ୍ଧର-ନାୟକ ସେ ଅଝନ୍ତି ଜନୁପଡ ।
ଅପୁଷ ବଗ୍ଧରଣ ମଝେ ବପର ଶାସ୍ତି ।
ପଙ୍ଗୁ ଯେ ବଥିର ଖଞ୍ଜ କୁବୁଜା ଅଦୃଶ୍ୟ ।
ପରମ ଶାସ୍ତି ଏମାନ ଅଝଇ ଅବଶ୍ୟ ।
ତଙ୍ଗର ପକ୍ଷୀତ ଅଉ ହଂସା ଭାବ ପେନ ।
ଅନନ୍ତ ସଂସାର ଏ ଅଝଇ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ ।
ପର-ହଂସା ପରମନ ଛଡ଼ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ।
ଅନନ୍ତ ସଂସାର ଏହି ମାୟାମୟ ପଝ ।
ଏହା ଦୂର କର ଶାନ୍ତ କର ମନୋବାଞ୍ଛା ।
ସୋଦର ସମ୍ପଦକୁ ନ କର ମନେ ହଂସା ।
ଅନେକ ମତରେ ସେ ଗାନ୍ଧାରୀ ଝଆରଇ ।
ମନରେ ଶାନ୍ତ ସେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରର ନୁହଇ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର-ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କ ସମ୍ବାଦ ସମ୍ପର୍ଣ୍ଣ ।
ଶୁଣିକରି ଶାନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତ ପାଣ୍ଡୁରପୁତ୍ର ।

ଧାଡକାରେ ବଜେ କଲେ ପାଣ୍ଡୁ ଗଜା ସ୍ୱାମୀ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର-ଚରଣେ ହୋଇଲେ ପରଣମି ।

(4)

ଆମର ବାଲ୍ୟଲୀଳା (Adi-Parva).

କହନ୍ତ ଅଗସ୍ତି ଶୁଣ ଅହୋ ମହାରଥା ।
ଆମକୁ ଶୁଅଇ କୋଉ ଦୋଳର ଦୁହତା ।
ଗନ୍ଧଶା-ବସ୍ତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ ବେଗେ କର ସାର ।
ପୁଣ୍ଡଙ୍କୁ ଶୁଅଇ ଦେଖା ଦୋଳର କୁମାର ।
ମାଦ୍ରୀ କୁନ୍ତୀ ଦୁଇ ଦେଖା ଗଲେ ଉହିଁ ସ୍ଥାନେ ।
ପାଣ୍ଡୁ ରହନ୍ତନ୍ତ ସେହୁ ଉଦ୍ଦାଳକ ବନେ ।
ଗନ୍ଧଶାଣାଳେ ବେଗେ ପଶିଲାକ ମାରୁତ ।
ପାକ-ଶାଳରେ ଯାଇଁଣ ପଶିଲା ତତ୍ତତ ।
ଭୀତ ହଅଣ ଯେତେକ ଥିଲା ପାକଶାଳେ ।
ସବୁସ୍ଥରୁ ଅଧେ ଅଧେ ଭୁଞ୍ଜିଲା ତହୁକାଳେ ।
ଲେଉଟି ଯାଇଣ ସେହୁଠାକରେ ଶୋଇଲା ।
ସ୍ନାନ ସାରଣ ଦେଖା କୁନ୍ତୀ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ପାଣ୍ଡୁ ବଜେ କଲେ ପୁଣି ନତ୍ୟକର୍ମ ସାର ।
ମଣୋହ୍ନ କୋଠିରେ ଯାଇ ବଜେ ଦଣ୍ଡଧାଗ୍ରୀ ।
କୁନ୍ତୀ ଯାଇ ବଜେ କଲେ ଗନ୍ଧଶାଶାଳରେ ।
ଦେଖିଲେ ଅଧେ ଅଧେ ନାହିଁ ସେହୁ ଦାଣ୍ଡିରେ ।
ବାହୁଡି କହୁଲେ ଯାଇ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ଅଗରେ ।
ମଣୋହ୍ନ ଯୋଗାଡ଼ ଅଧେ ନାହିଁତ ଦାଣ୍ଡିରେ ।
ପାଣ୍ଡୁ ବୋଇଲେତ ସିଂହାଇଲା ପକ୍ଷ ଅସ୍ତ୍ର ।
ବସୋଇଲେ ଅଲପ ହୁଅଇ ସେ ଧ୍ୟାନ ।
ଅହୁତକୁ ଜଣୁ ଜଣୁ ଦଅନ୍ତ ଯତନେ ।
ଦେବତାଥିଉ ଦେଇଣ କଲେକ ଭୋଜନେ ।
ଏହମତେ ବାଲୁତ ଭୁଞ୍ଜଇ ନଉ ନଉ ।
ଦନୁ ଦନ ଅହାରେ ତା ବଢ଼ିଲା ପୀରତ ।
ଖାଉ ଖାଉ ଏହପର ଅଲପ ରହିଲା ।
ଏପର ଭବେ ବରଷେ ପରସନ୍ତେ ଗଲା ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଚତୁର୍ଥୀ ଶଉମ୍ବାର ।
ଉତ୍ତରଷାଢା ଧନୁ ଅଝଇ ସେ ଦନର ।

ବଷ୍ଠି ନାମେ କରଣ ବ୍ୟତିପାତ ଯେ ଯୋଗ ।
ଉପରୁ ସଂକଟଗ୍ରନ୍ତକ ବାରଦନ ଭୋଗ ।
ସେ ଦନ ବଡ଼ ତ୍ରାସ ବଢ଼ିଲା ବାଲଶିପି ।
ମହାତ୍ରାସ କରଣ ସମସ୍ତ ଗଲା ଥାପି ।
ଭୁଙ୍କି ଭୁଙ୍କି କୁମର ସମସ୍ତ ମନଇଚ୍ଛା ।
ଯୋଗାଡ଼ ସରଲା ସବୁ ହାଣ୍ଡିମାନ ଭୁଚ୍ଛା ।
ବାହୁଡ଼ି ଶୋଇଲା ଯାଇ ଶଯ୍ୟାର ଉପରେ ।
ସ୍ନାନ ସାର କୁମ୍ଭ ବଚ୍ଚେ କଲେ ସେହିଠାରେ ।
କେମନ୍ତ ଚରତ ବୋଇ ପୁଚ୍ଛ ମଣ୍ଡାପତ୍ତ ।
ଯୋଗାଡ଼ ବେଗେ ଯାଇ କର ଗୋ ଶୀଘ୍ର କୁମ୍ଭ ।
କୁମ୍ଭ ବୋଇଲେ ଦେବ ହେ ମଣୋହ-ଯୋଗାଡ଼ ।
କହୁହିଁ ନାହିଁ ଦେବ ଯେ ଋଣାର ଉତର ।
ପାଣ୍ଡୁ ବୋଇଲେ ଭୁ ସ୍ଥିର ହୁଅ ଆଗୋ ପ୍ରିୟା ।
ତଦନ୍ତ କରଣ ଦେବ ଭୁଣ୍ଡିବାକ ଏହା ।
ଶୀତଳ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ନୃପମଣି ।
ଦନଅସ୍ତ ଗଲା ପୁଣି ପାହୁଲ ରଜନୀ ।
ପାଣ୍ଡୁ ରାଜା ବୋଲେ ଅଜ କ୍ଷୁଧା ବଡ଼ ଲାଗି ।
ଦ୍ୱିଗୁଣ ଗନ୍ଧଣା ଯୋଗାଡ଼ କର ଗୋ ବେଗି ।
ଜଳପତ୍ତ ବୋଲେ ଦେଵ ଗନ୍ଧଣା ଯେ କଲେ ।
କପାଟ ପାଡ଼ି କୁମ୍ଭ ମାଦ୍ରୀ ସ୍ନାନକୁ ଗଲେ ।
କହନ୍ତ ଅଗସ୍ତି ଶୁଣ ଅହେ ନରନାଥ ।
ଭୀମସେନ ବାଲୁତର କୌତୁକ ଚରତ ।
ଶୋଇଲା ଠାବରୁ ଗୁଲୁଘୁଞ୍ଚା ଦେଇ ଉଠି ।
ଗନ୍ଧଣାଲେ ପଶି ପାଗମାନଙ୍କୁ ଝୁଣ୍ଟି ।
ପାଣ୍ଡୁ ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହ ଥଲେ ପରବତେ ।
ଝଟକି କପାଟ ଫେଡ଼ି ପଶିଲେ ଯୁନତେ ।
ମଡ଼ଫଳ ଘରେ ପଶିଲେକ ଗୁପ ହୋଇ ।
ଦେଖିଲେ ଭୀମସେନ ପାଗ ସକଳ ଖାଇ ।
ହାଣ୍ଡିକ ଉପରେ କର ତଳେ ଭୁଣ୍ଡ ପାତେ ।
ପାଣ୍ଡୁରାଜା ବସିଥଲେ ସେଠାରେ ଗୁପତେ ।
ଏହା ଦେଖି ପାଣ୍ଡୁ କୋପ ସହ ନ ପାରଲେ ।
ହାଣିବ ବୋଲ ଗସ୍ତେ ଖଣ୍ଡା ବେଗେ ତୋଳଲେ ।
ହାଣ୍ଡିଶାଳକୁ ଗସ୍ତେ ଅଣଜ୍ଞେ ଅସିବର ।
ବାହାର ହୋଇ ପଳାଏ ବାଲୁତ କୁମର ।

ଅସ୍ତିପଞ୍ଜ ଘେନ ପାଣ୍ଡୁ ଅଚ୍ଛନ୍ତ ଗୋଡ଼ାଇ ।
ପବନହୁଁ ଖରତର ବାଲୁତ ପଲାଇ ।
ଘନ ଅରଣ୍ୟ-ମଧ୍ୟରେ କୁମର ପଚ୍ଛରେ ।
ମହାଗ୍ରଗେ ଗୋଡ଼ାଇଛ ପାଣ୍ଡୁ ନରବରେ ।
ଭୀମ ପଲାନ୍ତ ପାଣ୍ଡୁ ଗୋଡ଼ାନ୍ତ ପଛକତ ।
ପାଣ୍ଡୁ-ପଚ୍ଛେ ଅଗ୍ରି ଦ୍ୱିଜରୂପେ ଧାଇଁ ଇନ୍ତ ।
ପାଣ୍ଡୁ ବୋଇଲେ ଅମ୍ଭର ଅବଶ୍ୟ ନସ୍ତ୍ୟ ।
ନଷ୍ଟସ୍ତ ତୋହ୍ନର ଶିର ଚ୍ଛେଦବଇଁ ଭୀମ ।

(5)

କୁରୁପାଣ୍ଡବଙ୍କର ହିମାଣିଖେଳ (Adi-Parva).

କହନ୍ତ ଅଗସ୍ତି ବୈବସ୍ୱତ-ସନ୍ନିଧାନେ ।
ଅନେକ ଉତ୍ସବ ହେଲା ହସ୍ତିନା-ଭୁବନେ ।
ବଳରାମଙ୍କର ଉହୁଁ ଗଦା-ବଦ୍ୟା ପାଇ ।
କାରୁ ନ ଗଣନ୍ତ ଦୁର୍ଯୋଧନ ଶତେ ଭାଇ ।
ଅଖଡ଼ାରେ ପଶିଣ ଗଦା-ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତ ।
ଭୀମ ଦୁଃଶାସନର ଯେ ହୋଇଲା ଅପ୍ରୀତ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦୁଇର ହୋଇଲା ଅଭାବ ।
ଦୁର୍ଯୋଧନ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ କରନ୍ତ ସୁଭାବ ।
ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥ ଅଖଡ଼ାରେ କୁତୂହଳ ବଢେ ।
ରଥେ ଚଢଇଲେ ହିମିଟି ଖେଳ ପଛାନ୍ତେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦୁର୍ଯୋଧନ ହୋଇଲେ ମୁକଗଣ୍ଠି ।
ଭୀମ ଦୁଃଶାସନକୁ ଯେ ଦୁହେଁ ହେଲେ ମଣ୍ଡି ।
ଭୀମ ପଡ଼ିଲା ଯୁଧିଷ୍ଠିଦେବଙ୍କର କତ ।
ଦୁର୍ଯୋଧନ-ପାଶେ ଦୁଃଶାସନ ଯେ ପଡ଼ନ୍ତ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦୁହେଁ ହୋଇଲେ ବେନ ଭାଗେ ।
ପଞ୍ଚ। ପଞ୍ଚ ଦୁଅନ୍ତ ଯେ ଯେ ଯାହାର ଯୋଗେ ।
ଶଲ୍ୟ ସହଦେବ ଦୁହେଁ ପୁଣି ଗଣ୍ଠି ହେଲେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରେ ସହଦେବ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷେ ଶଲ୍ୟେ ।
ନକୁଳ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଗଣ୍ଠି ବାନ୍ଧିଲେ ଯେ କର୍ମେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନକୁଳ ଅନ୍ୟରେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମେ ।
ଏସନେକ ଗଣ୍ଠି ବାନ୍ଧିଲେ ଯେ ସମକଚ୍ଛେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମାଦ୍ରୀ ବେନ ବସ୍ତେ ।

ଦୁଃଶା ବୋଲେ ଭୀମ-ଭୁଲେ ପାଞ୍ଚ ଯେ ହୋଇଲ ।
ଅମ୍ଭକୁ ମାରସ ଅଶ୍ୱତ୍ଥମାକୁ ଯେ ଦେଇ ।
ଭୀମସେନ ହସିଲା ଦୁଃଶାସନ ବଚନେ ।
ଭୁମ୍ଭର କତ ହୁଅନ୍ତୁ ସବୁ ଭାଇମାନେ ।
ଶଲ୍ୟ କୃପ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା କର୍ଣ୍ଣର ସହିତେ ।
ଭୁମ୍ଭ କତରେ ହୁଅ ପାଞ୍ଚଉତ୍ତରେ ଭ୍ରାତେ ।
ଯୁଦ୍ଧଦଗେ ହୋଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଞ୍ଚଭାଇ ।
ମଝରେ ବେନସ୍ତମ୍ଭ ଗାର କରି ଯୋଡାଇ ।
ଯୁଦ୍ଧେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପଣ୍ଡିମରେ ।
ଲାଗିଲା ଉଚ୍ଚବାଚ ଯେ ହିମାଣିର ଖେଳେ ।
ପ୍ରଥମେ ଗ୍ରଗ ଧରି ଗୋଡ଼ାଏ ଦୁଃଶାସନ ।
ପଲାଅ ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ ଯେ ହରଣ ବଧାନ ।
ବନପଟ ଦେଶି ଯେହ୍ନେ ଖେଦଇ ହରଣୀ ।
ନଃଶ୍ୱାସରେ ମାଇଲା ଦୁଃଶା କୁମରମଣି ।
ରେ ରେ କାର କରଣ ସେ ମାଇଲକ କ୍ଷେପି ।
ଚଉଏକ କ୍ଷେପିଣ ମାଇଲା ଯୁଧିଷ୍ଠିକି ।
ଅସାଷ୍ଟମେ ପଡ଼ିଲେ ଦୁଃଶାର ପାଦପାତେ ।
ନାସିକା ବେନ ଯୁଡ଼ାରୁ କାହାର ଶୋଣିତେ ।
ମାର ଦୁଃଶାସନ ଯହୁଁ ଅଇଲା ଲେଉଟି ।
ଅରେ ଦୁଃଶାସନ ବୋଲି ଭୀମ ଯାଏ ଛୁଟି ।
ମଝଦାଣ୍ଡରେ ସେ ମାଇଲା ଦୁଃଶାସନକୁ ।
ନାଚ ପ୍ରହାରରେ ସେ ଭାଙ୍ଗିଲା ତାର ବୁକୁ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପଲାଏ ଯେ ଗୋଡ଼ାଏ ମାରୁଚ ।
ଏକା ଗଦ୍ଦଡ଼ାକରେ ପଡ଼ିଲା କୁରୁପତ ।
ଦୁର୍ଜୟ ଦୁବାଳ ଅଉ ଦୁର୍ଗସର ମୂଳେ ।
ଜଣକେ ନାତେ ଲେଙ୍ଗାଏ ମାରେ କୁରୁହଳେ ।
ଶଲ୍ୟ ପଲାଅ ଭୀମର ଅସିବାର ଜାଣି ।
ଅଷମ୍ଭାଳେ ଲୋଡ଼ଅ ସେ ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନ ପୁଣି ।
ଚଉଏକ ମାଇଲ ହାବୋଡ଼ିଲା ପଛକୁ ।
ପାଦ ପ୍ରହାର ମାଡ଼ି ବସିଲା ଶଲ୍ୟ ବୁକୁ ।
ବାମ ପାଦ ପଡ଼ିଲା ଶଲ୍ୟଙ୍କ ମଝିମଣ୍ଡେ ।
ଡାହାଣ ପାଦ ପଡ଼ିଲା ପୁଣି ଡାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡେ ।
ଘନ ଘନ ହୋଇଣ ଯେ ବହଇ ଶୋଣିତ ।
ପଡ଼ିଲେ ଶଲ୍ୟ ବୀର ଯେ ମୁଖୁ ଶବବତ ।

ସବୁ କୁରୁ ପଡ଼ିଲେ ଯେ ଅପାଣ୍ଡୁମ ହୋଇ ।
ଶଲ୍ଲ କୃପ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା କାର ଚେତା ନାହିଁ ।
କହନ୍ତି ମନୁଗ୍ରଜାଙ୍କୁ ମୁନି ଯେ ଅଗସ୍ତି ।
ଅଳଠାରୁ କୁରୁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ଅପ୍ରୀତି ।

(6)

ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣର ସଭା (Adi-Parva).

ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ଚହିଁ ଧରିଲେ ପାଞ୍ଚଜଣେ ।
ବିକଟ କରି ବସନ ପିନ୍ଧିଲେ କଟିରେ ।
ନବଗୁଣ ପଇତା ଯେ କଙ୍କରେ ଉତ୍ତରୀ ।
ଅଧ୍ୟୟନ ମନ୍ତ୍ର ଘୋଷି ହାତେ ଛତ୍ର ଧରି ।
ଦ୍ୱାଦଶ ବର୍ଷରେ ଚଢା ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲକ୍ଷଣ ।
କାଖରେ ବେଦକାଣ୍ଡି ଯେ ସ୍ୱରୂପେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
କାଙ୍କରେ ଛଡା ପ୍ରୋକ୍ଷଣି କରେ ଶୁଦ୍ଧଶୁଦ୍ଧ ।
ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଲନ୍ତି ଘରବର ସେ ପଞ୍ଚ ।
ମାଜଲା ରତନ ଛାଣି ଦଶେ କୁଶ ବଢ଼ି ।
ଶିଳା ଶାଳଗ୍ରାମ ଦେବତା ବଜସ୍ଥି ପେଢ଼ି ।
ଗରୁଡମ୍ବାପାଣି କରେ ଶୋଭେ ଜପାମାଳ ।
କଣ୍ଠେ ଶୋଭିତ ଯେ ତୁଳସୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟର ଛଡ଼ିକର ବ୍ରାହ୍ମଣ ସ୍ୱରୂପେ ।
ସଭାକୁ ପାଣ୍ଡବେ ଚଇଯାନ୍ତି ଗୁପ୍ତରୂପେ ।
ଯଦ୍ୟପି ଚଳନ୍ତି ଘରେ ଗୁପ୍ତ କରି କାସ୍ଥି ।
ସ୍ୱରୂପ ବକାଶରେ ନର୍ଘୁମ ଅଗ୍ନି ପ୍ରାସ୍ଥି ।
ଛସ୍ଥାମଣ୍ଡପ ଦକ୍ଷିଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସଭା ।
ମହାସମ୍ଭବେ ବଜେ ଆଦତ୍ୟ-ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରଭା ।
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସଭାରେ ବଜସ୍ଥି ପାଞ୍ଚ ଘର ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ବଜସ୍ଥି କ ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର କୁବେର ।
ଅନେକ ଉତ୍ସବ ହୁଏ ଦ୍ରୁପଦ-ଭୁବନେ ।
ଗଜା ସଙ୍ଗେ ପ୍ରବେଶିଲେ ପଞ୍ଚଦଶ ଦନେ ।
ନଜ ହସ୍ତେ ଅର୍ଘ୍ୟ ପେନଣ ଧୃଷ୍ଟଦ୍ୟୁମନ ।
ସମସ୍ତ ନୃପଙ୍କ କରଇ ସମ୍ବୋଧନ ।
ଶିରେ ମଣିମୁକୁଟ ହୃଦରେ ରତ୍ନମାଳ ।
କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ଲୋଳଇ ଗଜମୁକ୍ତା ଫଳ ।

ବୁଚ୍ଛେ କଚଣ୍ଟୀ ବାହୁଟି ଚରଣେ ନୂପୁର :
ହାର କଙ୍କଣ ଯେ ମଣିମୟ୍ ଦବ୍ୟସାର ।
ଶସ୍ତ୍ରରେ ମୃଗନାଇ ଚଉଃସମ ଲେପନ ।
ଶିରେ ଆରରଣ ଯେ ପୁଷଙ୍କ ପୁଷ୍ପମାନ ।
ଏକ ରାଜାକେ ବରଣ ଦେଲା ଏହି ବଥ୍ର ।
ଲକ୍ଷେ ରାଜାଙ୍କୁ ଦ୍ରୁପଦ ଏରୂପେ ସମ୍ମୋଧ୍ର ।
ସମସ୍ତ ରାଜାଙ୍କୁ ବରଣ କରେ କୁମର ।
ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନ ଦ୍ରୁପଦ ଯେ ନିଇଲେ ସତ୍ତର ।
ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନ ଥୋଇଲା ସତ୍ତର ମଧ୍ୟସ୍ଥାନେ ।
ଶତସଙ୍ଖ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଣାମ କରେ ବଧାନେ ।
ଜରାସନ୍ଧ ବୋଇଲା ଶୁଣ ଅହୋ ଦ୍ରୁପଦ ।
କେବଣ ତୋହର କନ୍ଦ ଯେ ସବୁ ସଂବାଦ ।
ଦ୍ରୁପଦ ବୋଲେ ଦେବ ସାବଧାନେ ଶୁଣିମା ।
ଅଗ୍ନିରୁ ଜାତ ମୋହର ଦ୍ରୌପଦୀ ସୁଧର୍ମା ।
କୋଟିଏ ଋଷି ଘେନ ମହାତ୍ମା ବେଦବ୍ୟାସ ।
ଯାଗ କଲୁଁ ମହା ଅନଳରୁ ଯେ ପ୍ରକାଶ ।
ମୋହ ମନକାମନା କଲ ତାହାର ପାଇଁ ।
ଦୈବବଶେ ବର ନ ପାଇଲ ମଧ୍ୟ ରୁଇଁ ।
କନ୍ୟାର ସମାନ ବର ନ ପାଇଲ ଯହୁଁ ।
ସ୍ୱୟମ୍ବର ଉଅଣ ଯେ କଲଁ୍ଉକ ତହୁଁ ।
ମୋର ପୂଜ୍ୟ ଭାଗ୍ୟେ ଦୁହିତା ଉପୁଜାଇଲ ।
ଲକ୍ଷେ ନୃପତିଙ୍କି କେତେ ପୁଣ୍ୟରେ ପାଇଲ ।
ବର ଅଟ ତୁମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତ ନୃପତ ।
କାଲୁ ଅସ୍ତି କରବ କାଲୁ କରବ ନାସ୍ତି ।
ମହାଲାଖ ପାଉଲ ଏ ମୋ ବ୍ରତ ନମନ୍ତ୍ରେ ।
ଇଚ୍ଛାବରେ ଦୁହିତାକୁ ନୁହଇ ଯୁକତେ ।
ଏ ମୋହର ଲାଖକୁ ଯେ ବନ୍ଧବ ଗୋସାଇଁ ।
ଲାଖର ଚରତ ଶୁଣ ସାବଧାନ ହୋଇ ।
ରାଧାଚକ୍ର ବୁଲଇ ଯେ ସହସ୍ରେକ ଧାର ।
କନକ ମତ୍ସ୍ୟ ଅଛଇ ତହିଁର ଉପର ।
କୁଗଲ ଚକ୍ର ପାସ୍ କୁଲଇ ଅନୁବ୍ରତେ ।
ତଳେ ଧନୁଏ ଅଛ ଲକ୍ଷେ ବଳ ଯୁକତେ ।
ରାଧାଚକ୍ର ବୁଲୁଅଛ ଶତେ ତାଳ ଉଚ୍ଚେ ।
ତାଳେ ଉଚ୍ଚରେ ପଟାଏ ଅଛ ଯେ ସୁସଙ୍ଗେ ।

ଲକ୍ଷେବଳ ଧନୁଧର ସେ ପକ୍ଷାରେ ଉଠି ।
ତହିଁ ତଳେ ଅଛୁ ଗାର୍ଥଳ ପକ୍ଷ ଗୋଟି ।
ତହିଁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଉପରକୁ କର ମୁଷ୍ଟି ।
ଚକ୍ରରେଦ ମାନ୍ଥ ବାମ ଚକ୍ଷୁ ସିବ ଫୁଟି ।
ଏହ୍ନେନେକ ସ୍ୱରୂପେ ଯେହୁ ଲାଖ ବନ୍ଧବ ।
ଏ ମୋର ଦୁହୁତା ଦ୍ରୌପଦୀର ବଭ୍ର ହେବ ।
କେଶିମା ନାମରେ ଯେ ଏକଇ ମୁହୁମୁଲୀ ।
କନ୍ୟାକୁ ସ୍ନାନ କରାନ୍ତୁ ପରବାଗ୍ରୀ ନିଇ ।
ଉତ୍ତଳ ଅର୍ଦ୍ଦଳା ଚନ୍ଦନ ଶିରରେ ବୋଇ ।
ସୁବାସିତ ଜଳ ତାଇ କାବେଗ୍ରୀ ପଖାଇ ।
ପୋଟିକର କୁଙ୍କୁମ ଯେ ଲେପନ୍ତୁ ଶଗ୍ରୀରେ ।
ମୃଗନାଇ କସ୍ତୁରୀ ଲେପିଲେ ଚକ୍ଷି ପରେ ।
ଅଲକ ଗ୍ମର ଧର ସୁଖାବନ୍ତୁ କେଶ ।
ଅଙ୍ଗେ ପରଧାପନ କରାନ୍ତୁ ହିନବାସ ।
ଜାଇ ଯୂର ମଲ ଅଉ ମାଲତ ସେବନ୍ତ ।
ସୁବେଶ କର କାବେଗ୍ରୀ ସଜାଇଲେ ହାତ ।
ସୁସଙ୍ଗ ପରମଳ ଗନ୍ଧ କରେ ସୁବାସ ।
ଲୁବ୍ଧ ମଧୁପ କୁରୁଲୁଛନ୍ତୁ ଚଉପାଶ ।
ତହିଁର ପରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ମୁକୁତାର ଜାଇ ।
ଲଲାଟ ପାଟିରେ ଗୋରଚନା ଫଟା ବୋଇ ।
କର୍ଣ୍ଣରେ ଉଡ଼କା ଆଉ ନାସାରେ ବଶଣି ।
ହୃଦସ୍ଥରେ ରହୁଥିବା ହଲକନ୍ତୁ ପୁଣି ।
ଭୁଜରେ ଶୋଇତ ଯେ କଙ୍କଣ ସୁନା ରୁଡ଼ି ।
ଅଙ୍ଗୁଳରେ ଅଙ୍ଗୁରହୁ ଜଡ଼ା ମୁଦ ଜଡ଼ି ।
ପାଦରେ ନୂପୁର ଯେ କଙ୍କିଣି ତହିଁ ଥାଗ ।
ନ ସହଇ ସୁନଥି ବହୁତ ରହୁ-ଭାଗ ।
ନିଇଣ ସଖିଜଲାପ କରନ୍ତୁ ଚଳକ ।
କେଶ ଭୂଷଣକୁ ଦେଖା ବୁଝିଲେ ବମୁଖ ।
ଉପରେ ପରଧାପକ ଦାସୀ ନେତ ଗୋଟି ।
ଅନଳ ତେଜ ଜାଣି ବକାଶଇ ଉନୁଟି ।

(7)

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପ୍ରତି ଭୀଷ୍ମଙ୍କର ଉପଦେଶ (Santi-Parva).

ବୈବସ୍ୱତ ମନୁ ଆଗେ ବଦନ୍ତ ଅଗସ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ଯେ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚମୂର୍ତ୍ତି ।
ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ଯେ ବୋଇଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
ଅଭିଷେକ ବସ୍ତ୍ରମାନ କର ଅପ୍ରୋକ୍ଷଣ ।
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଇଲେ ହେ ଦେବ ହର ।
ଭୀଷ୍ମକ କହିଲେ ସିନା ରାଜା ହୋଇ ପାର ।
ତହିଁ ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ପାଖକୁ କଲେ ଯେ ଗମନ ।
ସୈନ୍ୟ ସଖା ନାହିଁ କେହି ସେହି ଷଡ଼ଜଣ ।
ସହିଁ ଭୀଷ୍ମ ଦେବ କରିଥିଲେ ଶରଶଯ୍ୟା ।
ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇଁ ହେଲେ ଧର୍ମରାଜା ।
ଭୀଷ୍ମ ଆଗରୁ ଅରିଥିଲେ ମୌନବ୍ରତ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିକି ଦେଖି ପୁଣି ଫିଟାଇଲେ ନେତ୍ର ।
ଭୀଷ୍ମଦେବ କହିଲେ ଯେ ଯୁଧିଷ୍ଠିକି ଗ୍ରହି ।
ସୁଖେ ନଷ୍ଟଶୋକ ରାଜ୍ୟ କର ବାପୁ ଯାଇଁ ।
କପାଇଁ ହୋ ଧର୍ମରାଜା ଅଇଲୁ ମୋ ପାଶ ।
ବଦନ୍ତ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଶୁଣ କୁରୁକୁଳ-ଇଶ ।
ଅମ୍ଭହତେ ଦେବ ତୁମ୍ଭେ ତେଜିଲ ଜୀବନ ।
ଏବୁ କନେ କଏ ଅଛ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସମାନ ।
ଯୁଗଧିଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଜଣଲା ଅବା କଏ ।
ଅଜ୍ଞଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭର ସଦା ଚତ୍ତେ ଦସ୍ତା ଥାଏ ।
ପ୍ରଥମ ଯୁଦ୍ଧେ ଯେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇଥିଲ ଦେବ ।
ଶତ୍ରୁ ମାର ପଞ୍ଚକଟକରେ ରାଜା ହେବ ।
ମହତ ବଚନ କେବେ କୁହର ଅନ୍ୟଥା ।
ହସିଲେ ଯେ ଭୀଷ୍ମ ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ କଥା ।
ବ୍ରହ୍ମସିତ ହୋଇ ଭୀଷ୍ମ ଦଅନ୍ତ ଉତ୍ତର ।
ଏବେ ନଷ୍ଟଶୋକ ହେଲ ସୁଖେ ରାଜ୍ୟ କର ।
ନାନା ଉପଭୋଗ କର ସୁଖେ ରାଜା ହୋଇ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରସନ୍ନେ ତୋତେ କଛ ଭୟ ନାହିଁ ।
ନପାତ ହୋଇଲେ ଏବେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରପୁତ୍ରେ ।
ଏହା ହେବ ବୋଲି ସନେହ ଥିଲା ମୋ ଚତ୍ତେ ।

ଧର୍ମ ପ୍ରତିପାଳ ମୁଖେ ରାଜ୍ୟେ କର ଯାଇଁ ।
ଅଧର୍ମ କଲେହିଁ ସହ୍ୟ ନ ପାରଇ ମଧ୍ୟ ।
ଏପର ପ୍ରଜା ପାଇବୁ ନୋହିବ କେ ଦୁଃଖୀ ।
ପ୍ରଜା ରକ୍ଷା କଲେ ସିନା ରାଜା ଅଟେ ସୁଖୀ ।
ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତିପାଳନେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ର କରେ ବୃଷ୍ଟି ।
ରାଜାର ପାଳନେ ସିନା ରକ୍ଷା ହୁଏ ସୃଷ୍ଟି ।
ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଇବା ଅଟେ ରାଜାର ଯେ ବଶ୍ୟ ।
ପ୍ରଜା-ମୁଖେ ଥିଲେ ସେ ରାଜାର ସଙ୍ଗ ସିଦ୍ଧି ।
ଦୋଷାଦୋଷ ବଶ୍ୟର କରଣ ଦଣ୍ଡ ଦେବୁ ।
ଦେଶି ଡାହା ସୁଖୀହେବେ ପ୍ରଜାମାନେ ସବୁ ।
ଶ୍ୱର କରଗି ଦେଖିବୁ ବଶ୍ୟ କ ଅବଶ୍ୟ ।
ଯେ କରେ ସଦା ଅବଶ୍ୟ ପକାଇବୁ ଛେଦ ।
ଦୋଷୀକ ଦଣ୍ଡିଲେ ତୋତେ ନ ଲାଗିବ ଦୋଷ ।
ତେବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନଷ୍ଟଲେ ରହିବେ ତୋର ଦେଶ ।
କୋଡ଼ଏ ହାତରେ ଯେ କରିବୁ ଏକ କାଠି ।
ପଚଶ ଗୁଣ୍ଡରେ ମାଗେ ବଂଶମାଗେ ବାଡ଼ି ।
ବାଡ଼ିକର ଚନାଏ ଯେ ଘେନଥିଲେ ସଙ୍କା ।
ଅମ୍ଭ ଅପୁ ଘେନ ବଶ୍ଚ ବୋଲବେ ଯେ ପ୍ରଜା ।
ପ୍ରଜାମୁଖେ ଶୁଣେ ଯାର ଜପ୍ ଜପ୍ ଧ୍ୱନ ।
ଯମ ଡାକୁ ଦଣ୍ଡି ନ ପାରଇ ପାଶ ପେନ ।
ରାଜ୍ୟ କଲ-ନବାରଶେ ଭାଇଙ୍କି ପେଷିବୁ ।
ରାଜ୍ୟର ଖବର ଜନବାର ବୁଝିଥିବୁ ।
ଉତ୍ତମଲୋକ ଦେଶିଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ କରିବୁ ।
କନ୍ଥ ଡାର ହାତେ ଦଣ୍ଡବଶ୍ୟ ଯେ ନ ଦେବୁ ।
କୃଷିକାର କ ଯେ ଧନ ଦ୍ୱାର ନ ଦଣ୍ଡିବୁ ।
ନର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ଦେଶିଲେ ଡାକୁ କ୍ଷମା ଯେ କରିବୁ ।
ଘେଷ ଘୋଡା ଦେବୁ ବୃଦ୍ଧ ରାଉତର ହାତେ ।
ପଗ୍ଶ ବର୍ଷ ପଦାତ କରିଥିବୁ ନତ୍ୟେ ।
ସତର ବରଷର ହୋଇଥିବ ଯେ ଗଜ ।
ବଲିଷ୍ଠ ମାହୁନ୍ତ ଡାକୁ କରୁଥିବ ସଜ ।
ଅଣ ଗଜ ପଦାତ ନରତେ ସାଜ ଥିବୁ ।
ବେଳା ଅନୁସାରେ ଅବକାଶ ଯେ କରିବୁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ-ମୁଖରୁ ଯେ ପୁରାଣ ଶୁଣିଥିବୁ ।
ନାସ୍ତିମାନଙ୍କୁ କଦାତ ବଶ୍ୱାସ ନ ସିବୁ ।

ଅସୁର-ଭୋଗ-ତୀର୍ଥରେ ସ୍ନାନ ନ କରିବୁ ।
ଧନ ସଞ୍ଚିବାକୁ ସଦା ଲୋଭ ଯେ ନୋହିବୁ ।
କେଲକାଲ ଜାଣି ଧନ ପ୍ରଜାକୁ ଯେ ଦେବୁ ।
ଅଳାର ବଳେ ନ କର ବଣ୍ଟାସ ନ ସିବୁ ।
ପାରଣ୍ଟିକ ବରବର ନ ଡେଇବୁ ରାଜା ।
ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ନତ କରୁଥିବୁ ପୂଜା ।
ଧର୍ମିକଙ୍କୁ କରିବୁ ବ୍ରତ ଏକାଦଶୀ ।
ବଦେଶୀ ବୃତଙ୍କୁ ନଗ୍ନେ ନ ଦେବୁ ଯେ ପଶି ।
ପରଦାର ପରଧନେ ଲୋଭ ଯେ ନୋହିବୁ ।
ବବାହିତା ନାରୀ-ସଙ୍ଗ କେବଳ କରିବୁ ।
ଯଥା ଯଜ୍ଞ କର ଦେଉଥିବୁ ଯେ ଅହୁତ ।
ଦଣ୍ଡ ବହିବୁ ଯେ ଉପଗତ ଶତ୍ରୁ ପ୍ରତି ।
ଦୁଷ୍ଟ ଦାନବ ଦେଶିଲେ କରିବୁ ବନାଶ ।
ଉହିଁରେ ରାଜାକୁ ଲେଶ ମାତ୍ର ନାହିଁ ଦୋଷ ।
ପରଦାର ଧନ ନ କରିବୁଟି ହରଣ ।
ରଖିବୁ ଯେ ବକଳରେ ପଶିବ ଶରଣ ।
ବଣ୍ଟାସୀ ମନ୍ତ୍ରୀକ ରାଜ୍ୟଭାର ସମର୍ପିବୁ ।
ସମୁଦାୟ ଅଳକାର କେବେହେଁ ନ ଦେବୁ ।
କଷ୍ଟ ଯେପରି ନ ପାଉ ଗୋରୁ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଏ କଥାକୁ ସଦା ରହିଥିବୁ ସାବଧାନେ ।
ତୀର୍ଥ-ଅନୁରୂପ ଦେଉଥିବୁ ହେ ନୃପତି ।
ସ୍ଥାନ ଅନୁରୂପେ ରଖିଥିବୁ ସେନାପତି ।
ରାଜ ଅଣ୍ଟ ନମନ୍ତେ ଯେ ଦେଉଥିବୁ ଧନ ।
ଗୋଚର କର ବହୁତ ଛାଡଦେବୁ ସ୍ଥାନ ।
ଗୁଣ ଜାଣି ଲୋକଙ୍କୁ ଯେ କରୁଥିବୁ ପୂଜା ।
କବଳଠାରେ କୃପଣ ନୋହିବୁ ହେ ରାଜା ।
ଏ ବଥିରେ କହ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜବଥିମାନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣିଲେ ବହୁନ ।

(୪୦)

ମହାଯାତ୍ରା (Swargārohaṇa-Parva).

ଯୁଧିଷ୍ଠିର କୋଲାଗ ଉ ଶୁଣ ବୃକୋଦର ।
ନଦୀ ପାର ହୋଇ ଯିବା କେମନ୍ତ ପ୍ରକାର ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ବୃକୋଦର ହେଲା ପାର ।
ସେ ସମସ୍ତେ କେ ଡାକଲ ରେ ରେ କାର କର ।

ତାହା ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର କାତର ହୋଇଲେ ।
ବୃକୋଦର ଡାକ ଅର୍ଜୁନକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ଅର୍ଜୁନ ଡାକଲେ ଦେବ ଅସ୍ତ୍ର ହେ ବାହୁଡ ।
ନ ଅସିଣ ଭୀମସେନ ଦେଲା ଏକ ରଡ ।
ପୁଣି କେ ଡାକଲା ଉଚ୍ଚେ ଅରେ ରେ ପାଣ୍ଡବେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବେ ।
ନୟନ ବୁଲାଇ କହେ ତୁମ୍ଭେମାନେ କେ ରେ ।
ଜାଣିବା ତୁମ୍ଭର ବଳ ଏଣିକ ଅସ୍ତ୍ର ରେ ।
ତହୁଁ ସହଦେବ ପୁଚ୍ଛା କଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
କେକଣ ବୃତ୍ତନ୍ତ ଏହା କହ ହେ ସତ୍ୱର ।
ତାହା ଶୁଣି ସହଦେବେ ଦଅଇ ଉତ୍ତର ।
ଅହେ ପ୍ରଭୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।
ସତ୍ୟଯୁଗେ ମାନଧାତା ଯଜ୍ଞ ଏଥି କଲେ ।
ମହୀମଣ୍ଡଳର ରଜା ସବୁ ନମନ୍ତିଲେ ।
ଏହି ସ୍ଥାନେ ଋଷିଗଣେ ରଜା ଡକାଇଲେ ।
ଅମୋଷ ଏ ଭୂମି ଜାଣି କେହି ନ ପଶିଲେ ।
ମାନ୍ୟ ଗଉରବ ନାହିଁ ସବୁ ଏକାକାର ।
ଦ୍ୱିଜ ଶୃଣ୍ଡାଳ ଯେ ଏକ ନୁହଇ ଅନ୍ତର ।
ଭୋଜନ କରଲେ ଦେବ ନୁହଇ ଅଈଠା ।
ମଦ୍ୟ ମାଂସ ଏକତ୍ରରେ କରନ୍ତ ଯେ ଲଝା ।
ଅନୁକ୍ଷଣେ ଏଠାବାସୀ ରମଣ କରନ୍ତ ।
କେଉଁ ଥିରେ ସେମାନଙ୍କ ନ ଥାଇ ସେ ଭ୍ରାନ୍ତ ।
ସେହି ହେତୁ ଏ ସ୍ଥାନରେ ଯାଗ ଯେ ନ ହେଲା ।
ଅମୋଷ ହୋଇଣ ଏହି ସ୍ଥାନ ଯେ ରହିଲା ।
ତାହା ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲନ୍ତ ଏ ବାଣୀ ।
ସେହି ସ୍ଥାନେ କେଉଁ ପର ଯିବା ଅମ୍ଭେ ପୁଣି ।
ସେହି ସ୍ଥାନେ ଗଲେ ନଣ୍ଟେ ହେବ ମହା ଦୋଷ ।
ଏହା କହି ଡାକଲେ ଭୀମ ଫେର ଅସ୍ତ୍ର ।
ନସ ଫୁଲାଇଣ ଭୀମ ବୁଲାଏ ଲଉଡ ।
ଅସ୍ତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ତାହାକୁ ମୁଁ ମାରିବ କଉଡ ।
ତହୁଁ ହସି ଯୁଧିଷ୍ଠିର କହନ୍ତ ବଚନ ।
ଲେଉଟି ଅସିବ କେଉଁ ପର ଭୀମସେନ ।
ସହଦେବ ଅର୍ଜୁନ ହେ ଯାଅ ଏହିକ୍ଷଣି ।
ଗାଡେ ଧର ଭୀମକୁ ଯେ ଘେନଅସ ପୁଣି ।

ତହିଁ ସହଦେବ ପାର୍ଥ ଗଲେ ଭାଇ ବେନି ।
କୋଳକରି ଭୀମକୁ ସେ ଅରଲେକ ଯେନି ।
ଭୀମସେନ ବୋଲେ ଦେବ ଏ ସ୍ଥାନେ ନ ରହ ।
ଏହା ପାଇ ହେଲେ ପିତା ପୁଣି ଦେଖା ନାହିଁ ।
ଦେବ ! କଥା ଜାଣି ନ ଶୁଣନ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ।
ରକ୍ଷାଣାଲେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ନ ଜପନ୍ତ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ।
ଗୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମାରନ୍ତ ସେ ନ ଜାଣନ୍ତ ହତ୍ୟା ।
ନ ଜାଣନ୍ତ ତହିଁ ଦେବ ହର-ହର-କଥା ।
ଏହ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ନ ଗମନ୍ତ ଜନ୍ତୁ ।
ଶ୍ରବଣରେ ହସ୍ତ ଦେଇ ଏଥୁ ବାହୁଡନ୍ତୁ ।
ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ଫେର ଅସି ଏକାମ୍ରର ବନେ ।
ଭୂତବାସ ଦକ୍ଷିଣେ ରହିଲେ ଏକଦନେ ।
ଭୀମସେନ ଅଗ୍ନିପୁଡା କଲା ଯେ ରନ୍ଧନ ।
ବନ୍ଦୁହ୍ରଦେ ସ୍ନାନ ସାର କଲେ ତା ଭୋଜନ ।
ଚଞ୍ଚୋପୁଲା ପାଇ ହୋଇ ପାଞ୍ଚଭାଇ ଗଲେ ।
ପଶ୍ଚିମ ଦଗକୁ ତହିଁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ବୈତରଣୀ ନଦୀଙ୍କରେ ରହ ପାଞ୍ଚଗଣ୍ଡ ।
ରଲନ୍ତ ପାଣ୍ଡବେ ତହିଁ ପଶ୍ଚିମ ମୁରତ ।
ତହିଁ ଯାଇଁ ପ୍ରୟାଗରେ ରହ ପାଞ୍ଚଦନ ।
ସାରଲେ ଶ୍ରାଦ୍ଧଅଦ ଯେ ପିତୃକାର୍ଯ୍ୟ ମାନ ।
ଯଥାବତ୍ସ ସେହିଠାରେ ବାଇପିଣ୍ଡ ଦେଲେ ।
ଶ୍ରୀଗଦାଧର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ପିତୃକାର୍ଯ୍ୟକଲେ ।
ଗୟାଶ୍ରାଦ୍ଧ ସେହିଠାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ କଲେ ।
ପାପ ନାଶ ପିତୃଲୋକେ ସ୍ୱର୍ଗେ ବସାଇଲେ ।
ତାହାପରେ ପାଞ୍ଚଜଣ ସେହିଠାରୁ ଅସି ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ କ୍ଷେତ୍ର ବାରଣସୀ ।
ମକରର କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ପ୍ରତିପଦା ଦନ ।
ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର ସେ ଗୁରୁବାର ବଦ୍ୟମାନ ।
ବାଲବ ନାମେ କରଣ ବ୍ୟତିପାତ ଯୋଗ ।
ମକରର ସଂକ୍ରମଣ ସେ ଦନର ଭୋଗ ।
ପାଣ୍ଡବେ ବଳସ୍ନ କଲେ ଯାଇଁ କାଶୀପୁରେ ।
ଏକମାତ୍ର ଦ୍ରୌପଦୀ ଅଛନ୍ତ ସଙ୍ଗତରେ ।
ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକାରେ ତହିଁ ସ୍ନାନ କରଲେ ।
କାଶୀ ବଶ୍ୱନାଥେ ଯାଇଁ ଦରଶନ କଲେ ।

କପଟପାଶା

By BHĪMĀ DHĪVAR

ପ୍ରଥମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ଜଲିମଗୌଡ଼ା

ଜୟ୍ ଜୟ୍ ବପ୍ରରାଜ ଗଉରୀ-ନନ୍ଦନ ।
ସ୍ଥୂଳ ଉଦର ନାଥ ଇନ୍ଦୁର-ବାହନ ହେ ।
ଗଜମୁଖ ଏକଦନ୍ତ କପୋଳେ ସିନ୍ଦୂର ।
ଯୋଗେଶ୍ୱର ସ୍ୱରୂପ ତୁ କେ କରୁ ଗୋଚର ହେ ।
ଯଜ୍ଞବସ୍ତ୍ର ଅରମ୍ଭେ ପ୍ରଥମେ ତୋର ପୂଜା ।
ଗଙ୍ଗାଧର ତାତ ତୋର ଜନନୀ ଗିରଜା ହେ ।
କର ଅନୁଗ୍ରହ ମୋତେ ଅମ୍ବିକା-ନନ୍ଦନ ।
କହିବାକୁ ଇଷ୍ଟ ମୋର ଭାରତ-ବଖାନ ଯେ ।
କୁରୁପତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପଣାଖେଳ-ରସ ।
କହିବାକୁ ଇଷ୍ଟ, ଛନ୍ଦପ୍ରବନ୍ଧ ଭାଷ ଯେ ।
ବନ୍ଦଇଁ ଗୋ ଶାରଦା ଝଙ୍କଡପୁର-ବାସୀ ।
ତୋର ଅଙ୍କା ହେଲେ ମୁର୍ଖ ପଣ୍ଡିତରେ ମିଶି ଗୋ ।
ତୋ ଚରଣେ ରହୁ ମା ଗୋ ସଙ୍କଦା ଭକତ ।
ଭୀମା ଧୀବରକୁ ଦଅ ଏହି ସଦଗତ ଗୋ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ବଲଙ୍କ ଦେଶରେ ବୈବଶ୍ୱତମନୁ ରାଜା ।
ଅଗସ୍ତି-ଚରଣ ଧର ନୃପରାଣ କଲେ ଧୂପ ଦୀପ ପୂଜା ।
ଉତ୍ତମ ପଦାର୍ଥ ଦେଇ ନୃପତି-ଚରଣେ ହୋଇ ବନପ୍ରୀ ।
କରଯୋଡ ଯୋଡ ମୁନିପାଦେ ପଡ ମଧୁର ବାଣୀ ଭାଷଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ବ୍ରହ୍ମବେତ୍ତା କର୍ତ୍ତା ମୋକ୍ଷଦାତା ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରର ଜ୍ଞାତା ।
ଭାରତ-ଚରିତ ପରମପବିତ୍ର କହ ଯିଏ ମନୋବ୍ୟଥା ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସଙ୍ଗେ କପଟ ପାଶାରେ ହାର ।
ତଦନ୍ତେ କି କଲା ଗାନ୍ଧାରୀର ବଳ। କହ ମୋତେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞ ।
ଅଗସ୍ତି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମହୀପତି କହିବା ତହିଁ ଚରିତ ।
ଗଜ୍ୟ ଦଣ୍ଡସିଂହାସନ ସହିତରେ ହାରଲେ ଧର୍ମଙ୍କ ସୁତ ।

ଭୀମ ଅରଜୁନ ନକୁଳ ସହିତେ ସହଦେବ ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ଦ୍ରୁପଦ-କୁମାରୀ ସହିତରେ ହାର ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନଭଣ୍ଡାର ।
ଅତ ଲକ୍କାରରେ ନୃପତି-ସଭାରେ ତଳେ ଜନ୍ମ ପାଞ୍ଚଭାଇ ।
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ କର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ମାନଗୋବନ ବସି ଅଛନ୍ତି ।
ଶୀଘ୍ରକର ଦୁଃଶାସନ ମୁଖ ଗୃହିଁ ଅଜ୍ଞାଦେଲା କୁରୁରାଣ ।
ବାରୁଣାବନ୍ତକୁ ଯାଇଁ ଦ୍ରୌପଦୀର କେଶ ଧର ବେଗେ ଆଣ ।
ହୋଇ ଏକନାସ୍ତି ପଞ୍ଚଭର୍ତ୍ତା କର ଦୋଲଉଛ ମହାସଭା ।
କେଡ଼େ ଶୋଭାବନ ଦେଖୁ ସଜ୍ଜନ ଘେନଅସ ମୋର କଡ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ-ବାଣୀ ଦୁଃଶାସନ ଶୁଣି ଧାଇଁଲା ଅତ ପ୍ରଖରେ ।
ବୋଲେ ଭୀମ। ଖାନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ବାରୁଣାବନ୍ତ-ନଗରେ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛନ

ସଗ—ଦ୍ୱେଷ

ଶୁଣ ଅନ୍ୟେ ସୁଜନର ବାରୁଣାବନ୍ତ ନଗର
ହସ୍ତିନାକୁ ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନ ଅଟଇ ।
ପବନଠୁଁ ଖରତର ଧାଇଁଲା ସେ ଦୁଃଶାଳର ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲା ବାରୁଣାବନ୍ତରେ ଯାଇଁ ।
ପାଦଘାତେ ମଞ୍ଚ ଚମକେ ।
ଥରେ ଥରେ ପାଣ୍ଡବାରେ ବୋଲଣ ଡାକେ ।
ଭୟ ପାଇ ନଗ୍ରଲୋକେ ପଳାଇଣ ଗଲେ ଥୋକେ
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଦୁଃଶାସନ ପଶିଲା ଠେଲ ।
ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରମାନେ ଶୁଣେ କୁଗ୍ରଙ୍କ ଅଗେ କହୁଲେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ-ଭ୍ରାତ ଦୁଃଶା ଅସୁଛ ପେଲ ।
ଶୁଣି କୌନ୍ତୁଭୋଜକୁମାରୀ ।
ଯାଇଁ ସିଂହଦ୍ୱାର ମାତ କସିଲେ ନାରୀ ।
କୁଗ୍ର ବୋଇଲେ ରେ ବାକୁ ରହ ରହ କଥା ସବୁ
ପଶ୍ଚରବା କଥିଁ। ତୁହ ଇତରେ ପଶୁ ।
ସିଂହର ଭୁବନେ ଅସି ଶୃଗାଳ ପଶଇ ହାସି
କହ ଏ ଚରତ ମନୁ ସଂଶୟ ନାଶୁ ।
ଦୁଃଶା କର ଯୋଡ଼ ଜଣାଏ ।
ମନକୃତ୍ୟ କଲେ ମାଗୋ ତୁମ୍ଭର ପୋଏ ।
ସୁଖୁଣି ହସ୍ତିନା ଗଲେ ମାନଗୋବନର ତୁଲେ
ପଶାଙ୍ଗେଲ ରସେ ମାତ ହୋଇଲେ ଭୋଳ ।

ରାଜ୍ୟ ଦଣ୍ଡସିଂହାସନ ନକୁଳ ସହ ଅର୍ଜୁନ
ଦ୍ରୌପଦୀ ସହିତେ ପୀଢ଼ କଲେ ସକଳ ।
ହାରଲେ ସେ ଧର୍ମକ୍ଷୁତ ।
କଣିଲେ ମାନଗୋବନ୍ଦ ଶୁଣ ଗୋ ମାତ ।
ଅଳ୍ପ ମୋତେ ଛନ୍ତ ଦେଇ ରାଜା ଜାନୁମଣ୍ଡସାଇଁ
ଦ୍ରୌପଦୀର କେଶ ଧର ଘେନ ମୁଁ ସିବ ।
ଅଗୋ ମାତଃ ଛଡ଼ ଦ୍ୱାର ସିବଇ ଭିତର ପୁର
ଭଲ୍ଲୁର ହୋଇଲେ ପଗ୍ଭବ ପାଇବ ।
କୁମ୍ଭଦେଗ ପୁଛଲେ ସବୁ ।
କେଉଁ ପୀଡ଼େ ଦ୍ରୌପଦୀକ ହାରଲେ ବାବୁ ।
ଦୁଃଶାସନ ବୋଲେ ମାତଃ ପ୍ରଥମେ ଧର୍ମକ ପୁତ
ହାରଲେ ସପତ୍ତଘର ଧନ ଭଣ୍ଡାର ।
ଦ୍ୱିତୀୟରେ ପୀଢ଼ କର ଦଣ୍ଡସିଂହାସନ ହାର ।
ତୃତୀୟେ ହାରଲେ ଭୁମ୍ଭ ସହ କୁମର ।
ଚତୁର୍ଥେ ହାରଲେ ଅର୍ଜୁନ ।
ପଞ୍ଚମେ ହାରଲେ ମାଗୋ ମାଦ୍ରୀନନ୍ଦନ ।
ଷଷ୍ଠବେଳେ ପୀଡକର ହାରଲେ ଦ୍ରୌପଦୀ ନାଗ୍ୱ
ସପ୍ତବେଳେ ହାର ଅଙ୍ଗ ହେଲେ ମଭନ ।
କୁନ୍ତୀ ବୋଇଲେ ଦ୍ରୌପଦୀ ପ୍ରଥମ ବବାକ୍ଷ ସତ୍ତ
ପ୍ରଥମପୀଡେ ହାରଲେ ନଅଗ୍ର ଗୁଣ ।
ଭାଇ ଭାଇ କରନ୍ତ ଗୋଳ ।
ଏ ଛର କଥାକୁ ଦୁଃଶା କରୁ କଃଳ ।
ସୋଦରେ ସୋଦରେ ପୂଣି ହେଉଛନ୍ତ ହଣାହଣି
କହ ଦ୍ରୌପଦୀ କ ଦୋଷ କରଛ ଉହିଁ ।
ଶୁଣି କର ଦୁଃଶାସନ କୁଲାଇ ବେନନସ୍ୱନ ଅଡ଼
ହୁଅ ବୋଲ କୁମ୍ଭ ଦେଗକି କହ ।
ଠେଲ କରେ ଦେଲ ପକାଇ ।
କବାଃ କଶରେ ଦେଗ ପଡଲେ ଯାଇଁ ।
କୁମ୍ଭ ଡାକ ଦେଲେ ହର ଅହେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାଗ୍ୱ
ଦ୍ୱାରକା ଛଡ କ ନଜ ଧାମକୁ ଗଲ ।
କେତେ କେତେ ଶଙ୍କଃରୁ ରଖିନ୍ତ ମୋହ ପୁଣ୍ଡକୁ
ଏବେ ପୁଧିଷ୍ଠିରଠାରେ ଦସ୍ୱା ଛଡଲ
ପଞ୍ଚପୁତ୍ର ମଲେ କ ମୋର ।
ଶୁଲେ କର୍ଣ୍ଣ। ଦୁଃଶସନ ପଣନ୍ତା ପର ।

କୁଶ୍ର ଉଚ୍ଚେ କଲେ ହୁର ଦ୍ରୁପଦ ରାଜକୁମାର୍ଗ
ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ଘେନ ଯାଇଁ ଉତରେ ପଶ ।
କଲହାରେ ଦୁଃଶାସନ ପଶିଲ ଅମ୍ବ ଭବନ
ଗୁପତଭାବରେ ରହ ହୁଅ ଅଦୃଶ୍ୟ ।
ତାହା ଶୁଣି ସୁଭଦ୍ରାଦେଇ ।
ତନ୍ତ୍ରଶାଳା ଘୁରେ ବେଗେ ଲୁଚଲେ ଯାଇଁ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଯେ ଭସ୍ ପାଇ ଅକୁଳେ ଅଙ୍ଗ ଥରଇ
ଭରଭର ହୋଇ ଉଠି ଗଲେ ପଳାଇ ।
କେଶ ପାଶ କଟିବାସ ଫିଟିବକ୍ଷେ ଖରଶ୍ୱାସ
ଗୋଷାଇଶାଳ ମଝରେ ଲୁଚଲେ ଯାଇଁ ।
ବ୍ୟାଧ ଭସ୍ପେ ଯେଉଁ ମୃଗୁଣୀ ।
ଚଞ୍ଚଳାକ୍ଷିନ ମୁଖୁ ନ ସ୍ଫୁରେ ବାଣୀ ।
ଘୁରେ ଘୁରେ ଦୁଃଶାସନ ଖୋଜଇ ସବଭୁବନ
ନେଶପୁର ବାସପୁର ଡାଇମ୍ପୁର ।
ହୀନପୁର ରହପୁର କଉଣ୍ଡରମଣିପୁର
ଇନ୍ଦ୍ର ଅବକାଶପୁର ଖୋଜଇ ସାର ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶୂଅନ୍ତ ଯେ ପୁରେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ସମନୋହେ ତାକୁ ଲକ୍ଷରେ ।
ଚାରକୋଣ ସାର୍ଦ୍ଧ ପତ ଅଟଇ ସେ ପୁର-ସ୍ଥିତ
ସ୍ୱାର୍ଗ ମାଲା ଖଣ୍ଡାଅଛୁ ଅଷ୍ଟରତନ ।
କ୍ଷୁଦ୍ର ମୋତ କେଉ କେଉ ଲମ୍ବିଛୁ ମୁକୁତାଙ୍କର
ପ୍ରବାଳର ସ୍ତମ୍ଭ ହୋଇଅଛୁ ଶୋଭନ ।
ଦବ୍ୟ ପାଟବସ୍ତ୍ର ଚନ୍ଦୁଅ ।
ମର୍କତ ଚମରମାନ ଲମ୍ବିଛୁ ନୁଅ ।
ସେ ପୁରରେ ଦୁଃଶାସନ ନ ପାଇ ଦ୍ରୌପଦୀ ଚଇ
ବସୁସ୍ ହୋଇ ବହନ ଲେଉଟି ଅସେ ।
ଖୋଜ ନ ପାଇଣ ରେଟ ଗୋଷାଇଶାଳ ନକଟ
ଅଣ୍ଟୁ ଭଗ ଦେଇ ଚାହେଁ ଚାର ପାରୁଶେ ।
ଯୁଜଦଗେ ଉଦେ କ ଭାନୁ ।
ସେହୁମତ ଦଣୁଅଛୁ ଦ୍ରୌପଦୀ-ତନୁ ।
ଦେଖିଣ ଦୁଃଶା ଚଳତ ବୋଲଇ କ ଦନନାଥ
ଅକାଶକୁ ଛତ ଅସି ଏଥି ରହିଲା ।
କ ଅବା ଗହୁର ଭସ୍ପେ ଶଶଧର ଏଥି ରହେ
କେବଣ ଚଇତ ମୋତେ ଜଣା ନ ଗଲା ।

ପୁଣି ଗଲା ପହଣ୍ରେ ଗଇ ।
ଜକଟେ ଜାଣିଲା ସାର ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଇ ।
ଶୁଣ ହେ ସୁଜନଜନ ମୁଁ ଝର ପାମର ସ୍ତ୍ରୀନ
କହିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନଈ ମହାଭାରତ ।
ଅର୍ଥକୁ ଅର୍ଥ ମିଶାଇ ପଦକୁ ପଦ ପକାଇ
ଛନ୍ଦପ୍ରବନ୍ଧରେ ମୁଁ କଲଇଁ ଗୀତ ।
ସାଧୁଜନ ନ ଘେନ ଦୋଷ ।
କହେ ସ୍ତ୍ରୀନ ଭ୍ରମା କୃଷ୍ଣ-ଚରଣେ ଅଶ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ

ସଗ—ରଣବନ୍ଧେ, ହରଭଉଡା ବାଣୀରେ

କର୍ଣ୍ଣମନ ଦେଇ, ଶୁଚମନ୍ତ ହୋଇ, ଶୁଣ ଜନେ କୃଷ୍ଣରସ ।
କଳାକର ନସ୍, ଅଳାର ପରସ୍, ଦ୍ରୌପଦୀ-ଦୁଃଖ ବନାଶ ହେ । ଶୁଣ ।
ଭଜ ନରତେ ପଦ୍ଚରଣ ହେ । ଫେଡ ଦ୍ରୌପଦୀର ଏ କଷଣ ହେ ।
ଭୁମ୍ଭ ବନା ନାହିଁ ପରତ୍ରାଣ ହେ ।
ରେସାଇଣାଲରେ, ଦୁଃଶାସନ ସାର, ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖିଲା ଯାଇଁ ।
ତାହାଙ୍କର କେଶ, ଧରବ ବୋଇଣ, ହସ୍ତକୁ ଦେଲା ବଢ଼ାଇ ସେ । ସାର ।
ଦେଖୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ବେଲେ ଉତ୍ତର ରେ । ଦୁଃଶା ନ ଛୁଁଅ ଅଙ୍ଗ ମୋହର ରେ ।
ପାକାସ୍ତରଣ ମୋହ ଶତ୍ରୁର ରେ । ଏଥି ଛୁଁଇଲେ ଦୋଷ ଅପାର ରେ ।
ମୂର୍ଖ ଦୁଃଶାସନ, ବୋଲଇ ବଚନ, ନଈଁ ହୋଇଲୁ ବାଇ ।
ମିଛେ ରଜୋବନ୍ତା, ବୋଲଣ ଯୁକ୍ତା, ମୋତେ ଲେଉଟୁକୁ ଦଣ୍ଡାଇ ଗୋ । କହ ।
କେଉଁ ଦୋଷ ଛୁଇଁଲେ ତୋ ଦେହ ଗୋ । ମୋତେ ଲଗିଲା ବଡ ସନ୍ଦେହ ଗୋ ।
ଆଜ କାହିଁ ପିବୁ ରହ ରହ ଗୋ ।
ଦୁଃଶାସନ କହେ, ସ୍ତ୍ରୀଟା ମାଏ ଭୁତ, ଯୁଗ୍ୟକୁ ନାହିଁ ବଶ୍ୱାସ ।
ତମ୍ଭାପ୍ରାପ୍ ବେନ, ନସ୍ତନକୁ କର, ଧଇଲା ଦ୍ରୌପଦୀ କେଶ ସେ । ବାଳ ।
ରାହୁ ଗ୍ରାସେ କ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ସେ । ଝରେ ଘେନ ଗଲା ଅମ୍ବରଳ ସେ ।
ସଙ୍ଗ-ଚରଣ ନ ପଡେ ଉଲ ସେ । ବୋଲେ ରଖ ରଖ ଅଦମ୍ଭଳ ସେ ।
ରକ୍ଷା କର ପ୍ରଭୁ, ଜଗତଈଶ୍ୱର, କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ମୁରାର ।
ତୁମ୍ଭେ ଦୀନବନ୍ଧୁ, ନ ରଖିଲେମୋତେ, ଅନାଥ ହୋଇଲ ନାଥ ହେ । ହର ।
ଦୁଃଶା ବଲେ ନେଉଅଛୁ ଧର ହେ । କାହା ଅଗେ କରବ ଗୁହାର ହେ ।
ଏହ ସଙ୍କଟରୁ କର ପାର ହେ ।
ପବନହୁଁ ଝରେ, ଦୁଃଶାସନ ସାର, ହସ୍ତୀନା ପ୍ରବେଶେ ଯାଇଁ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତ, ସଭାକୁ ନ ଜଅ, ପରମୁଣ୍ଡା ତୋର ଯାଇଁ ରେ । ସାର ।

ତୋତେ ଶପଥ ଅଛ ମୋହର ରେ । ଜ୍ଞପ୍ତ ଦ୍ରୋଣ ପର୍ବ୍ବର ରେ ।
ଲଙ୍କା ହୋଇବ ମୋତେ ଅପାର ରେ ।
ସଭା ଭିତରେ, ରଖି ଦୁଃଶାସନ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପାଶେ ଗଲା ।
ଦ୍ୱେଦେବ ନୃପତି, ଆଜ୍ଞାରେ ଦ୍ରୌପଦୀ, ଅଣିଲ ବୋଲି ବୋଇଲା ହେ । କହ ।
ଏବେ କ କରବ ଅଜ୍ଞା ଦଅ ହେ । ପାକାଶ୍ୱରଣ ହୋଇଛୁ ଦେହ ହେ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ହସେ ଝହ ଝହ ଯେ ।
ଶୁଣି କୁରୁପତି, ଶକୁନକ ଗ୍ଲହିଁ, ବୋଇଲ ହେ ମାମୁ ଶୁଣ ।
ପାକାଶ୍ୱରଣତ, ହୋଇଛୁ ଦ୍ରୌପଦୀ, ଅଣିବାର ଅକାରଣ ସେ । ନାଶ୍ୱ ।
ଅଜ ହୋଇଅଛୁ ରଙ୍ଗୋନାଶ୍ୱ ସେ । ତାକୁ ଛୁଇଁଲେ ଭୁଝଇ ଶିଶ୍ୱ ସେ ।
ଅଳ ମୁଖ ନ ଗ୍ଲହିଁ ତାହାର ହେ ।
ଶକୁନ ବୋଲଇ, ଶୁଣ ନୃପସାଇଁ, ଏତେ ନର୍ଦ୍ଧକୀ ଯୁବତୀ ।
ଏକ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ହୋଇ, ପାଞ୍ଚଭର୍ତ୍ତା କହୁ, ବୋଲଉଛୁ ମହାସତୀ ସେ । ମୂଢ଼ୀ ।
ଅମୃତାକୁ ଅଣ ଏହୁ ଘତ ସେ । ପକା ପିଙ୍କଲା ବସନ ଫେତ ସେ ।
ଦୁଃଶାଶୁଣି ଗଲା ଉଡ଼ବତ ସେ ।
ଦ୍ରୌପଦୀର କେଶ, ଧର ଦୁଃଶାସନ, ସଭା ଭିତରକୁ ନେଲା ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବୋଲେ, ପଞ୍ଚଭର୍ତ୍ତା ଥାଉଁ, ଜଗେ ତୋତେ ନ ରଖିଲା ଗୋ । ଚିନ୍ତ ।
ତୋତେ ରଖନ୍ତୁ ପାଞ୍ଚ ଗେରସ୍ତ ଗୋ । ତୋର ପରମାନନ୍ଦ ଅଚ୍ୟୁତ ଗୋ ।
କର୍ଣ୍ଣା ହେଉକୁ ଏତେ ଆରତ ଗୋ ।
ଅନବରତରେ, ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ, ରଖନ୍ତୁ ନନ୍ଦକନ୍ଦାଇ ।
କାହିଁ ଅଛୁ ତୋର, ଦେବଚକ୍ରଧର, ଚିନ୍ତା ନ କରୁ କଥାଇଁ ତା । ଶୁଣି ।
ଦେଖ ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତି ବାଣୀ ତା । ନନ୍ଦା କରୁ କର୍ଣ୍ଣା ଚକ୍ରପାଣି ତା ।
କହୁଅଛୁ ପୁରୁତନ ବାଣୀ ତା । ଜ୍ଞମା ଧୀବର ଏ ରସେ ଭଣି ତା ।

ପଞ୍ଚମ ଖଣ୍ଡ

ପଦ—ଚନ୍ଦ୍ରକେରୀ

କୁରୁ ସଭାରେ ଦ୍ରୌପଦୀ କହନ୍ତି । ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ ନୃପତି ।
କର୍ଣ୍ଣା ନଜାଣୁ ପରୁ ନାରସିଂହ । ତାଙ୍କ ମହିମା ନାହିଁ କ ଶୁଣିଲ ।
ସତ୍ୟ ଯୁଗ କଥା ଗୋଟିଏ କହିବା । ତୁମ୍ଭ ମନରୁ ସଂଶୟ ଦହିବା ।
ସିଂହ ଶୃଗାଳ ଏ ବେନି ଚରତ । ଏକମନେ ଶୁଣ ହେ ନରନାଥ ।
ଏକ ବନ ମଧ୍ୟରେ ସିଂହ ଥାଇ । ତହିଁ ପୁଷ୍କରଣୀ ଏକ ଅଛଇ ।
ଅତି ତୃଷାର୍ତ୍ତ ହୋଇ ଶଶା ଗଲା । ଜଳପାଖରେ ସିଂହକୁ ଦେଖିଲା ।
ଯାହାଠାରୁ ଯେ ବଳୀସ୍ୱାର ହୋଇ । ତାକୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣେ ଡରୁଥାଇ ।
ସିଂହ ଭକଟେ ଶଶାକୁ ଦେଖିଲା । ତାକୁ ଭକ୍ଷିବ ବୋଲି ଗୋଡ଼ାଇଲା ।
ଶଶା ପଲାଇ ପବନହୁଁ ଖରେ । ରସ୍ପେ ପଶିଲା ଶୃଗାଳ ବଳରେ ।
ତହିଁ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖିଲା ଶୃଗାଳ । ଶଶା ପାଞ୍ଚଲା ପୂରଲା ମୋ କାଳ ।

ସିଂହ ରସ୍ତରେ ପଶିଲ ବଳରେ । ଏବେ ପଡଇ ଶୃଗାଳ-ମୁଖରେ ।
ମୋର ନଷ୍ଟସ୍ତ ହୋଇଲା ମରଣ । ଶଶା ଡାକଲା ରଖ ନାରସ୍ତଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ହେଇ ଅନାଥ । ଏଥିଁ ନାହିଁ ପରି ଅଉ ଅରତ ।
ଶଶା ଆରତ ଗୋବନ୍ଦ ଶୁଣିଲେ । ରକ୍ଷାକଲୁ ଅଜ ବୋଇ ବୋଇଲେ ।
ଶଶା-କଣ୍ଠେ ବଚ୍ଚେ କଲେ ଗୋବନ୍ଦ । ଡାକୁ ଦଶିଲା ସବୁଜଥା ଛନ୍ଦ ।
ଯହିଁ ଶୃଗାଳ ଦେଖିଲା ଶଶାକୁ । ବଡ଼ ହରଷ ହୋଇଲା ମନକୁ ।
ଡାକୁ ଖାଇବା କଥାମୂଳ କଲା । ତୁରେ କାହିଁକ ଅଇଲୁ ବୋଇଲା ।
ଶଶା ବୋଲେ ଦେବ ଶୁଣ ଉତ୍ତର । ସଜଳନ୍ତୁ ପେଷିଲେ ତୁମ୍ଭ ପୁର ।
ମୋତେ ବୋଇଲେ ଶଶା ବେଗେ ଯିବୁ । ଗର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ଶୃଗାଳ ଅଣିବୁ ।
ସେ ଯେ ନୃପତି ହୋଇବେ ବନରେ । ସବେ ସେବକଁ ତାହାଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ।
ସଜଳନ୍ତୁଙ୍କ ପରେ ହେବେ ରଜା । ଆମ୍ଭେ ହୋଇବା ତାହାଙ୍କ ପରଜା ।
ତେଣୁକରି ଅଇଲି ତୁମ୍ଭ ପାଶ । ବନେ ନୃପତି ହେବ ବେଗେ ଅସ ।
ଶୁଣି ଶୃଗାଳ ହରଷ ହୋଇଲା । ଶଶା-ମୁଖକୁ ଅନାଇ ବୋଇଲା ।
ଯେତେବେଳେ ରଜାପଶେ ବସିବ । ତୋତେ ମନ୍ତ୍ରୀପଶେ ଶାଢ଼ୀ ବାନ୍ଧିବ ।
ଗଲ ଗର୍ତ୍ତରୁ ହୁଅସି ବାହାର । ଶଶା ବୋଲେ ଦେବ ହୁଅ ଅଗର ।
ତୁମ୍ଭେ ନୃପତିପଣକୁ ଭାଜନ । ଛର ସେବକ କ ଅଗେ ଗମନ ।
ତୁମ୍ଭେ ବଚ୍ଚେ କର ଦେବ ଅଗରେ । ମୁହିଁ ଯାଉଛି ତୁମ୍ଭର ପଛରେ ।
ଶଶା-କପଟ ଜାଣି ନ ପାରଲା । ଗର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାର ହୋଇଲା ।
ସିଂହ ଜଗି ବସିଥିଲା ଦ୍ୱାରକୁ । ଶୀଘ୍ର ମାରିବସିଲା ଶୃଗାଳକୁ ।
ଶଶା ଗୋବନ୍ଦ ଅଶସ୍ତ ନେବାରୁ । ପ୍ରାଣ ପାଇଲା ଦୁହଙ୍କ ମୁଖରୁ ।
ତୁମ୍ଭେ ହରନନ୍ଦା କର ନୃପତି । ତାଙ୍କୁ ଚନ୍ତ୍ରରେ ନ ଥାଇ ଦୁର୍ଗତି ।
ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରୋଷେ କହିଲା । ଦୁଃଶାସନ-ମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଇଲା ।
ଫେଡ଼ ଦ୍ରୌପଦୀ-ଅଙ୍ଗରୁ ବସନ । ସଭାଜନେ ଦେଖନ୍ତୁ ଯଉବନ ।
ହର କେମନ୍ତେ ଏହାକୁ ରଖିବ । ଫେଡ଼ ବସନ ମନ୍ତୁ ପଡେ ସିବ ।
ଏହା ଶୁଣି ଦୁଃଶାସନ ଉଠିଲା । ଯାଇ ଦ୍ରୌପଦୀ ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲା ।
ଦୁଃଶା ଅଙ୍ଗରୁ କାଢନ୍ତେ ବସନ । ସଭା ବୋଲେ ରହ ରହ ବଚନ ।
ବସି ଅଛନ୍ତ ମୋ ପଞ୍ଚଭର୍ତ୍ତାର । ଏତେବେଳେ ମୁ କହିବ କଥାର ।
ଦେଖା ଗଲିଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର-ବଦନ । ଅତ ଆରତେ କରନ୍ତ ରୋଦନ ।
ସଭା ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ଚରଣ । ଜ୍ଞମା ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତୁରେ ଶରଣ ।

ପଣ୍ଡ ଛନ୍ଦ

ରଗ—ଚିତ୍ରାବେଶାଷ

ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଗଲିଁ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ । ଛନ ଛନ କଲେ ବେନ ଅଖି ।
ହେଦେବ ତୁମ୍ଭର, ପଗପ୍ତେ ଠାକୁର, ଥାଉଁ ହେଲ ମୁହିଁ ନରନାଣୀ ହେ । ହେ ଦେବ ।

ତୁମ୍ଭେ ବୋଲିଥ ଯେ ଧର୍ମରାଜା । ସଙ୍ଗ ନୃପତ କରନ୍ତୁ ପୂଜା ।
ମହାସଭାତଳେ, ବବସ୍ତ କରୁଛ, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କ ନୋହୁବ ଏ ଲଜ୍ଜା ହେ ।
ପୁଣି ଅର୍ଜୁନ-ମୁଖକୁ ଚାହିଁ । ଶୋକେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ କହି ।
ବାସବନନ୍ଦନ ମୋଠାରେ ବମନ ଏବେ ପ୍ରସନ୍ନ କୁହ କଥାଇ ହେ । ବବସ୍ତ ।
ତୁମ୍ଭେ ବିଜୟ କୃଷ୍ଣ ବୋଲିଥ । ମୋର କଷଣ ତରୁପେ ସହି ।
ଥକ ଶରୀରଣ, ଥକ ତୁମ୍ଭପ୍ରାଣ, ଜାବେ ଅଛୁ କ ମରଛୁ କହ ହେ ।
ଦେଖା ଦ୍ରୌପଦୀ ଠାରୁ ଏ ବାଣୀ । ଶର ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ।
ନ ଜାଣି ଥକ୍କାର, କରୁ ଯୋଷାମଣି, ମୋର ପ୍ରତଜ୍ଞା ନାହିଁ କ ଶୁଣି ଗୋ । ପୁନର ।
ପୂର୍ବେ ଗୋପିଂହ ଦୈତ୍ୟ ଅରଲ । ରଣେ ସତ୍ୟଭାମା ହର ନେଲ ।
ରଖ ହେ ଅର୍ଜୁନ, ବୋଲି ସତ୍ୟଭାମା, ଅତ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ଡାକ ଦେଲ ଗୋ ।
ମୋର କର୍ଣ୍ଣେ ସେ ଡାକ ସମ୍ଭାର । ପୁଣି ଶତଧନୁ ଦେଲ କହ ।
ଶରେ ଶର ରେଦ, ରଖିଲ ଅଚ୍ଛାଦ, ନ ପାରଲ ଆଉ ଦୈତ୍ୟ ଯାଇ ଗୋ ।
ପୁନ୍ଦେ ଗୋପିଂହ ଦୈତ୍ୟକୁ ମାର । କଞ୍ଚୁ ସତ୍ୟଭାମାକୁ ଉତ୍ତର ।
ରୈବତଗିରରେ, କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ରେଟିଲ, ଦେଲ ସତ୍ୟଭାମା ନେଇ କର ଗୋ ।
ସଖି ମୋତେ ନ କର ଥକ୍କାର । କୁରୁ ସୈନ୍ୟହିଁ କେତେ ମାତର ।
ଶରେ ୨ ସବୁ, ମୋହତ କଳନ୍ତୁ, ଅଜ୍ଞା ନାହିଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଗୋ ।
ଶର ଅର୍ଜୁନ-ମୁଖୁଁ ଏ ବାଣୀ । ଦେଖା ଦ୍ରୁପଦକୁମାରୀ ଶୁଣି ।
ନକୁଳ-ମୁଖକୁ, ଅନାଇ ବୋଇଲେ, ପଣ୍ଡୁ-ନନ୍ଦନଙ୍କ ପାଟରାଣୀ ହେ । ନକୁଳ ।
ଅହେ ବାବୁ ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର । ତୁମ୍ଭେ ଶରମଧ୍ୟେ ବଳୀଥର ।
ମୋତେ ସଭାତଳେ, ଉଲଙ୍ଗ କରୁଛ, ତୁମ୍ଭେ ପାରଲେହେଁ ରକ୍ଷାକର ହେ ।
ତୁମ୍ଭେ ଅଶ୍ୱିନୀସୁତ ବୋଲିଥ । କରେ ନବନଣି କୁନ୍ତୀ ବହି ।
ଥକ ଶରୀରଣ, ଥକ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ, ବହା ଦେଖି ଯା ଧରଛ ଦେହ ହେ ।
ଶୁଣି ନକୁଳ ବୋଲେ ବରନ । ସଖି କର୍ମରେ ଯାହା ଲଖନ ।
ବଧାତା ପୁରୁଷ, କରଥାଇ ତାହା, କେହ କର ନ ପାରବ ଅନ ଗୋ ।
ସଖି ମୋତେ ନ କର ହିଂସାସ । ଯେବେ ଅଜ୍ଞାଦ୍ୟନ୍ତେ ଧର୍ମଶିଷ୍ୟ ।
କୁରୁସୈନ୍ୟଙ୍କ ମୁଁ, କୁନ୍ତୀମୁନେ ଗୁନ୍ତି, ପେଣି ଦଅନ୍ତୁ ଶମନପାଶ ଗୋ । ପୁନର ।
ପୁଣି ସହଦେବ-ମୁଖ ଚାହିଁ । ଶୋକେ ବୋଲୁଛନ୍ତି ଗଦମୁହାଁ ।
ତୁମ୍ଭେ ମନ୍ତ୍ରୀବର ଯୁଧିଷ୍ଠିରମୁର ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ଦଅ ବତାଇ ହେ । ପୁମନ୍ତ୍ରୀ ।
ପୁମନ୍ତ୍ରୀ ଅଛୁ ଏତେ ଅଶ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ଶକତ । ନ ଜାଣ କ ପଡବ ବପଦ ।
ଅଗନ୍ତୁ ମୋଠାର, ନ କଲ ଗୋଚର, ଏବେ ହଉବ କବ ଦୁର୍ଗତ ହେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀବର ବୋଲେ ସଖି ଶୁଣ । ଏବେ ଦେବତା କୃଷ୍ଣ ଉଅଣ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କଷଣ, ନୋହଲେ ପୁମୁଖି, ନ ମରବେଟି ସେ ଦୁଃଶଗଣ ଗୋ । ପୁନର ।
ଏ ଯେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶତଭାଇ । ମହା ମହାଗାରଛନ୍ତି ରହି ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କଷଣ, ଦେଲେ ଦେବଗଣ, ବହମାନଙ୍କର ନାଶ ପାଇଁ ଗୋ ।

ସଖି ମନରେ ବରଷ ନୁହ । ଦଣ୍ଡେ ମାଣ୍ଟ ଦୁଃଖ ସହ ରହ ।
ତୁମ୍ଭେତ ଜଗତ-ଜନଙ୍କର ମାତ, କର୍ପା ମନରେ କରୁଛ କୋହ ଗୋ । ଘୁନର ।
ଶେଷେ ସନ୍ଦେବ ମଶ୍ଚୀବାଣୀ । ବାମା ଏରୂପେ ଶସ୍ତ୍ର ଶୁଣି ।
ଅନାଥା ତରୁଣୀ, ପ୍ରାସ୍ ହୋଇ ପୁଣି, ବେନ ନସ୍ନୁ ବୁହାଇ ପାଣି ସେ । ଘୁନର ।
ସଭା ଚନ୍ଦ୍ରାସାଗରେ ବୁଡଲା । ଶଶ୍ଚିରରୁ ଜ୍ଞାନ ହାସଗଲା ।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ବଦନ, ହୋଇଲା ମଇନ, ଜ୍ଞାମା ଦ୍ଧାନ ଏ ରସେ ଉଶିଲା ହେ ଘୁଜନେ ।

ସପ୍ତମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱଗ — ବାଣୀ

ଘୁନ କହନ୍ତ ଶୁଣ ନୃପତ କହବା ଦକ୍ୟରସ ।
ହେଠବଦନ ପବନାନନ ବସିଛ ଭ୍ରତ ପାଶ ।
ମନେ ବରଷ ଖରନଶ୍ୱାସ ନଙ୍ଗେ ଚରଇ ଗାର ।
ବେନ ନସ୍ନୁ ଲୋତକ ଖସି ପଡୁଛୁ ଝର ଝର ।
କପୋଲେ କର ଦେଇଣ ଘାର ହୃଦରେ ଗରୁଚନ୍ତା ।
ସନ୍ଧ୍ୟାପଳ୍ଲଲେ ବୁଡଲା ଚାଲେ ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ-ବ୍ୟଥା ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲେ ଭୀମକୁ ଗୃହିଁ ପବନ ସୁତ ଦେଖ ।
ତୋପର୍ଣ୍ଣ ଘାର ଥାଉଁ ମୋହର ହେଉଛୁ ଏତେ ଦୁଃଖ ।
ଏ ଦୁଃଶାସନ ପାମର ଜ୍ଞାନ ଧଇଲା ମୋର କେଶ ।
ତୁ ନେଣ୍ଟ ଘେନ ଦେଖୁ ପାବନ ନ ପାଉ ମନେ ରୋଷ ।
ବାଉନ ଭାର ଗଦା ତୋହର ନାହିଁକ କରେ ଘେନ ।
ସିଂହ ଘରଣୀ ଶୃଗାଳ ଅଣି କରୁଛୁ ଜ୍ଞାନମାନ୍ଦା ।
ଭୀମ ବୋଲଇ ଶୁଣ ରେ ସହ ମୋହର କେଉଁ ଦୋଷ ।
ମୋ ଘାରପଣ ପ୍ରତଜ୍ଞା ଟାଣ ଯୁଧ୍ଧିଷ୍ଠି କଲେ ନାଶ ।
ବାରେ ଅନାଇ ଯେବେ ସେ ଠାର ଦଅନ୍ତେ ମୋତେ ଚକ୍ଷୁ ।
ହସ୍ତିନାପୁର କରନ୍ତ ଚୁର ତୋହର ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ।
କଦଳବନ ଯେପ୍ତେ ପବନ-ଘାତେ ପଡ଼ଇ ଲୋଟି ।
ରଥୀ ସାରଥି ଗଜ ପଦାତ କ୍ଷଣକେ ଦଗ୍ଧ ପିଣ୍ଡି ।
ଏ ସତ ଭାର ଗଦା ମୋହର ବୁଲଇ ବେନକର ।
ଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସହତେ ସୈନ୍ୟ ପେଷନ୍ତ ସମପୁର ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲେ ଅହେ ପାବନ ଧ୍ରୁବ ତୁମ୍ଭର ପ୍ରାଣ ।
ନର୍ଜ୍ଜନ ହୋଇ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କର୍ପାଇ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚଜଣ ।
ଲକ୍ଷ୍ୟ ତୁମ୍ଭର ନାହିଁ ମୁଁର ଜଣେ ରଖିଲ ନାହିଁ ।
ତୁମ୍ଭକୁ ଅଶେ କରଣ ମୁହିଁ ଅନାଥ ହୋଇଲଇଁ ।

ତୁମ୍ଭେ ସହତ ବୋଲ ବହୁତ ଅଶ୍ରେ ମୁଁ କରଥିଲ ।
ଅନାଥା ନାଥ ପଶ୍ଚାତ୍ତେ ହୋଇ ବଅର୍ଥେ ଦନ ନେଲ ।
ଲକ୍ଷେ ନୃପଙ୍କ ମଝାରୁ ମୋତେ କର୍ଣ୍ଣ ଅଣିଲ ଜଣି ।
ପଞ୍ଚଗୁରସ୍ତ ଥାଉଁ ମୋ କେଶ ଧଇଲା ଦୁଃଶା ପୂଣି ।
ଥିକ ତୁମ୍ଭର ଗଦା କୋଦଣ୍ଡ ଥିକ ତୁମ୍ଭର ବାହା ।
ପାମର ଦୁଃଶା ଉଲଗ୍ନ କରେ ଜଣେ ନୋହଲ ସାହା ।
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କର ଏ କଷ୍ଟ ଗିରଶୁଣିଶ ବୃକୋଦର ।
ସହ୍ୟ ନ ପାର ଉଠିଲ ଘାର ଦେଇଶ ଅଣ୍ଟୁ ଉର ।
ରେ ରେ ଶବଦ କରଣ ଘାର ଶ୍ରୁତଲା ପାର୍ଥ ରତ ।
କ ଅଦରୁତ ହୋଇ ମନର ଗିର ପତଲା ହୁତ ।
ଲକ୍ଷଯୋଜନ ଯମଲୁବନ ଅସ୍ତ୍ରାନ ଡେଇ ଗଲା ।
ମେରୁ ସହତେ ଭୂମି ସପତପାତାଳ କମିଗଲା ।
ଷ୍ଟୁ ଦ୍ରୋଗହିଁ ସହତେ ତହିଁ ସଭାରେ ବସିଥିଲେ ।
ଭୀମ-ତର୍ଜ୍ଜନ-ଗର୍ଜ୍ଜନ ଶୁଣି ଅସ୍ତ୍ରାନ ଶ୍ରୁତଗଲେ ।
ଭୀଷ୍ମ କହନ୍ତ ଦ୍ରୋଣ ଶୁଣନ୍ତୁ ଭୋ ଗୁରୁ ଦେବ ବେଖ ।
ଏ ଭୀମସେନ ଲୁପିତ ମନ ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ-ଦୁଃଖ ।
ଏକା ଯୁଧୁଷ୍ଠିରଦେବ ଅଙ୍କାଡ଼ି ଯେବେ ତାହାଲୁ ଦେବ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ସହତେ ସୈନ୍ୟ କ୍ଷଣକେ ବନାଶିବ ।
ରଣେ ଶରଣ ହୋଇଲେ ଭୀମ ଦ୍ୱିଗୁଣ କର ମାରେ ।
କ୍ଷତ୍ରିଙ୍କ ପରେ ଦ୍ୱିଜସ୍ତ ଯମ ବୋଲନ୍ତ ବୃକୋଦରେ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ସଭାନକଷ୍ଟେ ଥିଲା ଯେ ଦୁଃଶାସନ ।
ଭୀମ-ତର୍ଜ୍ଜନ-ଗର୍ଜ୍ଜନ ଶୁଣି ମିଳଲା ସନ୍ନିଧାନେ ।
କ୍ରୋଧେ ବୋଲଇ ଭୀମକୁ ଗ୍ରହଁ କରେ ପାମର ବାଇ ।
ଗତ ଅଗତ କଥାର ମତ ଜ୍ଞାଣିଲୁ କରେ ତୁହ ।
ଯେବେ ସେବକ ମତର ଲୋକ ହୋଇଲ ପାଣ୍ଡବଗଣ ।
ନର୍ଦ୍ଧକ ହୋଇ ଘାଇ କପାଇଁ କରୁଛ ଏତେ ଟାଣ ।
ଯେ ଯେଉଁ ସେବା ତାହା କହବା ପାଣ୍ଡବ ପାଣ୍ଡବଘର ।
ପ୍ରମାଣ କଥା ଗୋଟାକୁ କଥା ଦ୍ୱନ କରୁଛୁ ତୁହ ।
ଧର୍ମଯୁଧୁଷ୍ଠି ନ ପାରେ ଉଠି ବସିଲାଠାରେ ଥାଇ ।
ରଥ-ଦଉଡ଼ା ଯେତେକ ଲୋଡ଼ା ନତ୍ୟେ ବଳବ ସେହ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଘାର ସ୍ତେଷଘରର ହୋଇବ ସୂପକାର ।
ତୁ ବୃକୋଦର ଇତର ଘୂରେ ଦେଲୁ ନରତେ ଘାର ।
ନକୁଳଘାର ସିଂହଦୁଆର ଜଗିଣ ବସିଥିବ ।
ଜାରଜାତକା ପାଣ୍ଡବେ ଆମ୍ଭ ସେବାରେ ଦନ ନେବ ।

ଏମନ୍ତୀବର ପଣ୍ଡୁନନ୍ଦନ ଅମ୍ବର ସାନଭାଇ ।
ଅର୍ଦ୍ଧେକ ରାଜ୍ୟ ଏହାଙ୍କୁ ଦେଇ କରିବା ନୃପସାଇଁ ।
ଭୀମ ବୋଲଇ ଦୁଃଶାକୁ ଗହ୍ନି ଯୁଧିଷ୍ଠି-ଅଙ୍କା ନାହିଁ ।
ନୋହଲେ ଗୃପୋଡ଼େକେ ତୋ ଶିର ଦଅଡ଼ ମୁଁ ଛଣାଇ ।
ଶୁଣିଣ ଦୁଃଶା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଘୋଷା ହୋଇଲା ପରଚଣ୍ଡା ।
ବୋଇଲା ତୋର ଗଦାରେ ଶିର କରବ ମସିଗୁଣ୍ଡା ।
ତା ଶୁଣି ଭୀମ କୋପ କରଣ ବୋଲଇ ରେ ପାମର ।
ଗଦାପଙ୍କରେ ଅଦ୍ୟ ଖମରେ ଛେଦବ ତୋର ଶିର ।
ଏମନ୍ତ କହୁ ଜୋର ଦୁହାଇ ଧଇଲା ବେନ ଗଦା ।
ରେ ରେ ଶବଦ କରଣ ଜୋର ମାଇଲା ବେନ କୁଦା ।
ମାନଗୋବନ ଦେଖିଣ ଦ୍ୱନ ସଜ୍ଜନଙ୍କୁ ଗହ୍ନି ।
ବୋଇଲେ ଏବେ ନଷତ ହେଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ନୃପସାଇଁ ।
ତା ସାନଭାଇ ଦ୍ୱନ ଇଅଇ ହେଉଛୁ ଛଃପଃ ।
ନଷତ ହେଲେ ମୁଖେ ବୋଇଲେ ନେଉତା ରାଜ୍ୟ ଗଞ୍ଜ ।
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ସଭାରୁ ଉଠି ବୋଇଲେ ଅରେ ଭୀମ ।
କଥା ନ ଜାଣୁ ଭୁ ଅକାରଣ କଥାଁ କରୁକୁ ଉମ ।
ତୋ ମୂର୍ଖବୁଦ୍ଧି ଅଜ୍ଞ ଅବସ୍ଥ ନ ଗଲା କହୁ ଛଡ଼ା ।
ଜାଣିଲ ତୋର ମୂର୍ଖ ବଶ୍ୱର ଭୁ ହେଲୁ ଘରକୁଡ଼ା ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ପରା ଶତେ ଯୁବତୀ ନିଇବେ ଅରେ ଭାଇ ।
ନଜ ସୋଦର ମରାଇ ଭାଇ ପାଇବା ଅଉ କାହିଁ ।
ଭ୍ରାତ ସୋଦର ଦ୍ୱନ ଅମ୍ବର କରୁକୁ କଷ ପାଇଁ ।
ଶୁଣି କୁପିତ ପବନସୁତ ଯୁଧିଷ୍ଠି-ମୁଖ ଗହିଁ ।
ଅନ୍ତରଜ୍ଜନ ଶତେନନ୍ଦନ ମାର କରବ ପଦା ।
କାହାର ବଳେ ତ କରୁ ପାରେ ହସ୍ତେ ମୋ ସ୍ପଲେ ଗଦା ।
ପାର୍ଥ କହୁଇ ଧର୍ମ ନୁହଇ ଅମ୍ବର ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ।
ତାହାଙ୍କ ଅଙ୍କା ମେଣ୍ଟନ କଲେ ପଣ୍ଡାତେ ଦୁଃଖ ପାଇ ।
ନୁହ କାତର ନୁହ ଅସ୍ଥିର ନୁହ ହେ କୋପ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଲେ ପବନସୁତ ବସିଲା ହୋଇ ଶାନ୍ତ ।
ନକ୍ଷତ୍ର ମଧ୍ୟେ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେସନ ବଗ୍ଧଳ ଦଶୁଥାଇ ।
ଗୁର ଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜୋର ସେହିରୂପେ ଦଶଇ ।
ଭୀମ ବୋଲଇ ଦ୍ରୌପଦୀ ଗହିଁ ନ କର ମୋତେ ମାନ ।
ଯେବଣ କରେ କେଶ ତୋହ୍ନର ଧରଛୁ ଦୁଃଶାସନ ।
ଛେଦବ ଶିର ଭୁଜ ତାହାର ଶପଥ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ଯାଇଁ ପାଣରେ ବୋଲଣ ଜୋର ବୁଦେ କାଢ଼ିଲା ଗାର ।

ଦେଖି ଜଣ୍ଟୁର ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ସଭା ମନରେ ବ୍ୟଥା ।
ପାଇଣ ଦେଖା କଲିରେ ଭାବ ସୁମର ଜଗଜ୍ଜିତା ।
ମନ-ପବନ-ଚୈତନ୍ୟ-ଧ୍ୟାନ ଗୋବନ୍ଦ-ପାଦେ ଦେଇ ।
ମନ ବରଷ କହେ ଏ ରସ ଭୀମାଧୀବର ଧାଈ ।

ଅଷ୍ଟମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱଗ — ସଙ୍ଗମଚଥସ୍ୱ ବାଣୀ

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଦବ୍ୟ ବଚନ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଡ଼ାକଲେ ରଖ ଶ୍ରୀଭଗବାନ ।
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ମୁଁ ଯେ ହେଲ ଅନାଥ
ରଖ ରଖ ଜଗନ୍ନାଥ ଦୁଖିସଙ୍ଗାତ ।
କୁରୁସଭା-ତଳେ ମୋର ଯାଉଛ ମାନ ।
ଏତେବେଳେ ରକ୍ଷାକର ଦୁଃଖନାଶନ ।
ଲଗାଇଲେ ପଦ୍ମପାଦ-ତଳରେ ଧ୍ୟାନ ।
ଦ୍ୱାରକାରେ ଜାଣିଲେ ଯେ ଶ୍ରୀଭଗବାନ ।
ସତ୍ୟଭାମା ସଙ୍ଗେ ପଶା ଖେଳନ୍ତି ହର ।
ଦ୍ରୌପଦୀର ଡ଼ାକ ପରୁ ଶ୍ରବଣ କର ।
ରଖିଲୁ ରଖିଲୁ ଆମ୍ଭେ ବୋଲ ବୋଇଲେ
ଅଜାନୁଲମ୍ବିତଭୁଜ ବେଗେ ଝଟକଲେ ।
ସତ୍ୟଭାମା ବୋଲୁଛନ୍ତି ଶୀକୃଷ୍ଣେ ଏହି ।
କେଉଁଠାରେ କାହ୍ନାକୁ ରଖିଲ ଗୋସାଇଁ ।
ପଞ୍ଚଖଣ୍ଡ ଦାନ ମୋର ପଡ଼ିଛ ସାର ।
କାହ୍ନାକୁ ରଖିଲ କହ ପ୍ରାଣଈଶ୍ୱର ।
ଗୋବନ୍ଦ ବୋଇଲେ ପଶାଖେଳ ନୁହଇ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଡ଼ାକଲେ କୁରୁସଭାରେ ଧାଈଁ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସଙ୍ଗେ ଧର୍ମ ପଶା ଖେଇଲେ ।
ଅବବେକ ପଣେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ହାରିଲେ ।
ବବସ୍ତ୍ର କରୁଛ ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଶା ପାମର ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଡ଼ାକଲେ ମୋତେ ରଖ ଠାକୁର ।
ସତ୍ୟଭାମା ବୋଇଲେ ଏ ମିଥ୍ୟାବରନ ।
ହସ୍ତିନାକୁ ଦ୍ୱାରକା ଯେ ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନ ।
ଏତେଦୂର କ ପ୍ରକାରେ ଶୁଇଲା ଡ଼ାକ ।
ମିଛେ ମୋତେ ଭଣ୍ଡାଉଛ ପ୍ରାଣନାଥକ ।

ଯେବେ ଦ୍ରୌପଦୀର ଘୁମ୍ପେ ହୋଇଛ ସାହା ।
ମୋ ମନେ ପରତେ ନୁହେ ଦେଖାଅ ତାହା ।
ଗରୁଡ଼ଲୁ ସୁମରଲେ ରୁକ୍ମିଣୀନାହା ।
ରତ୍ନକଦ୍ୱୀପରେ ପକ୍ଷୀ ଜାଣିଲ ତାହା ।
ଗରୁଡ଼ ବୋଇଲେ ତାଙ୍କ ପରୀକ୍ଷ ଗ୍ରହି ।
ଅମୃତ ଭୋଜନ ମୋତେ ପିତା ଲାଗଇ ।
ମଦନା ବୋଲଇ ଶୁଣ ପ୍ରାଣଇଶ୍ୱର ।
ପ୍ରମାଦ ପଡଲା ଅବା ଦ୍ୱାରକାପୁର ।
ଶୁଣିକରୁ ଖଗବର ବେଗେ ଚଢଲା ।
ଲକ୍ଷେକଯୋଜନ ଡେଣା ବସ୍ତାର ଦେଲା ।
ଗୋବନ ସୁମର ପକ୍ଷୀ ଗଲାକ ଚଳ ।
କ୍ଷଣକଇତରେ ଯାଇଁ ଦ୍ୱାରକା ମିଳ ।
ଅସ୍ଥାନ ଉପରେ ବସିଛନ୍ତ ଗୋସାଇଁ ।
ପଦ୍ମପାଦତଳେ ପକ୍ଷୀ ପଡଲା ଯାଇଁ ।
ଉଠ ଉଠ ବୋଲ ପ୍ରଭୁ ଧଇଲେ ତୋଳ ।
ଦେଖିଣ ହରଷ ସଙ୍କାଳତ ହୁଲାଲୀ ।
ଗରୁଡ଼ ବୋଲଇ କର୍ପା କଲ ସ୍ମରଣ ।
କ କାର୍ଯ୍ୟ କରବ କହ ଲକ୍ଷ୍ମୀରମଣ ।
ଗୋବନ ବୋଇଲେ ବାବୁ ପିଠି ବସ୍ତାର ।
ଆମ୍ଭକୁ ଯେମଣ ଯିବୁ ହସ୍ତିନାପୁର ।
ଶୁଣିକରୁ ଖଗେଶ୍ୱର ପିଠି ବସ୍ତାର ।
ସତ୍ୟଭାମା ସେନ ପ୍ରଭୁ ବଜସ୍ କର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇଁ ହସ୍ତିନାପୁରେ ।
ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଲେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରେ ।
ମଥା ଟେକ ଦ୍ରୌପଦୀ ଯେ ବେଲେ ଅନାଇଁ ।
ଗରୁଡ଼-ପିଠିରେ ବଜେ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ସାଇଁ ।
ଚର୍ମନେତ୍ର ସେନ ଦେଖା କଲେ ଦର୍ଶନ ।
ନସ୍ତରଲ ନସ୍ତରଲ ବୋଲ ବଚନ ।
କୋଟି କୋଟି ଜନ୍ମେ ଯେତେ ପାତକ ମୋର ।
ଶେଉପଦ୍ମଡ଼ୋଲା ଦେଖି ହୋଇଲା ଦୂର ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଡାକଲେ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମଲୋଚନ ।
ଘୁମ୍ପେନ ବଡ଼ଲୋକ ପଣ୍ଡୁ-ନନ୍ଦନ ।
ରାଜସୂସ୍ ଯାଗକାଳେ ଦେବ ଅନନ୍ତ ।
ପଡହାଶ୍ୱପଣେ ଘୁମ୍ପେ ଧରଲ ବେଡ ।

ମଣିମା ମଣିମା ନଚ ବୋଲୁ ଯେ ଥାଅ ।
ଏବେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଠାରେ ଦସ୍ୟା ନ ବହ ।
କପଟପାଶାରେ ଜିଣି ଗଜ୍ୟ ସମ୍ପଦ ।
ସଭାତଳେ ବସାଇଛ ମାନଗୋବନ ।
ମୋହର ଏ ଦୁଃଖ ପରୁ କହିବ କେତେ ।
କେଣ ଧର ଦୁଃଶାସନ ଅଣିଲା ମୋତେ ।
ବବସ୍ତ୍ର କରୁଛ ମୋତେ ଦୁଃଶା ପାମର ।
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ମୁଁ ଯେ ହେବ କାହାର ।
ଗୋବନ ବୋଇଲେ ଛଡ଼ ମନ-ବେଦନା ।
ଏ ଛର କଥାଲୁ କର୍ଣ୍ଣ କର ଭାବନା ।
ଯେତେ ବସ୍ତ୍ର ଅଭ୍ୟାଗତେ ଦେଇଛ ଦାନ ।
ଅଦଭ୍ୟଙ୍କ ଠାରେ ରଖାଇଛ ସେମାନ ।
ସମ୍ପଦକାଳେ ଯେ ଯାହା ଦାନ କରଇ ।
ବପଦକାଳରେ ତାହା ତାକୁ ମିଳଇ ।
ଅଦଭ୍ୟଙ୍କୁ ସୁମରଣା କର ସଗ୍ରଗେ ।
ଶତେଗୁଣ ହୋଇ ତାହା ମିଳବ ବେଗେ ।
ଗୋବନଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ପାଇ ଦ୍ରୌପଦୀ ସତ୍ତ ।
ଅଦଭ୍ୟଙ୍କୁ ଗ୍ରହଁ ମନେ କରନ୍ତ ସ୍ତତ ।
ହେ ପରୁ ଛଯ୍ୟାରମଣ ! ଦୃଅ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଅନୁଗ୍ରହ କର ମୋତେ ଦଅ ବସନ ।
ଏ ମାୟାସଂସାର ପରୁ ତୁମ୍ଭର ଲୀଳା ।
ଶାହକର ପୀନବନ୍ଧୁ ବୁଡଲା ବେଳା ।
ଏ କପଣ ପରୁ ମୋତେ କର ଉଦ୍ଧାର ।
ଶରଣ ମାଗୁଛ ପାଦେ ରୀମା ପାମର ।

ନବମ ଛନ୍ଦ

ପଦ—ବଲହଂସ କେଦାର

ଶୁଣ ସୁଜନେ ମନ ଶ୍ରବଣ ଦେଇ ।
ଯାହା ଶୁଣନ୍ତେ କଲମଷ ଖଣ୍ଡଇ ହେ ।
କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଏହ ପୀଯୂଷରସ ।
ନରତେ ସାଧୁଜନେ ଏ ରସେ ରସ ହେ ।
ଅଦଭ୍ୟ ରଥ ଶୂନ୍ୟେ ଯାଉ ଯେ ଥିଲା ।
ଦ୍ରୌପଦୀ-ସ୍ତତ ଶୁଣି ସ୍ତମ୍ଭିତ ହେଲା ଯେ ।

ପୁଣ୍ଡ୍ରକ ଦନନାଥ ସାରଥି ଗହିଁ ।
କଥାଇ ଶୂନ୍ୟେ ରଥ ଚଳଇ ନାହିଁ ହେ ।
କେଉଁ ପାପିଷ୍ଠ ମୋର ଛୁଇଁଲା ଯାନ ।
କଥାଇ ରଥ ନ କରଇ ଗମନ ହେ ।
ସାରଥି ବୋଲେ ଦେବ ଶୁଣ ଏମନ୍ତ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଡାକୁଛନ୍ତି ହୋଇ ଅରତ ହେ ।
ସଙ୍ଗଳ ଅଣି କୁରୁସଭା ମଝାର ।
ଉଲଗ୍ନ କରୁଅଛୁ ଦୁଃଶା ପାମର ହେ ।
ଦ୍ୱାରକା ଡେଇଁ ଅସିଛନ୍ତି ଶ୍ରୀପତ ।
ବସନ ପାଇଁ ଦେଖା କରନ୍ତି ସ୍ତୁତ ।
ଶୁଣି ତା ଦନନାଥ ହୋଇ ସନ୍ତୋଷ ।
ଛପ୍ପା ମାପ୍ପା ଦୁହିଁଙ୍କି ଗଇଲେ ପାଣ ଯେ ।
ବୋଇଲେ ବେନଜଣେ ଯାଅ ବହ୍ନନ ।
ଅମ୍ଭ ଭଣ୍ଡାରୁ ନେଇ ଦଅ ବସନ ଯେ ।
ପାଞ୍ଚପଡ଼ିଆ ହୀନବସନ ଶାଢ଼ୀ ।
ଛପନକୋଟି ବସ୍ତ୍ର ନଅ ସଜାଡ ଗୋ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ-ସନ୍ନିଧାନେ ବହ୍ନନ ଚଳ ।
ଉଲଗ୍ନ କରୁଅଛୁ ଦୁଃଶା ପାମର ଯେ ।
ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଦେଖା-ପାଶେ ରହିବ ।
ବବସ୍ତ୍ର କାଳେ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡାଇଦେବ ଗୋ ।
ଯେତେ ବସନ ଦୁଃଶାସନ କାଢ଼ିବ ।
ଖଣ୍ଡକୁ ଖଣ୍ଡେ ଅଙ୍ଗେ ବେଢ଼ାଇ ଦେବ ଗୋ ।
ଶୁଣି ସେ ଛପ୍ପା ମାପ୍ପା ବହ୍ନନ ଗଲେ ।
ଭଣ୍ଡାରୁ ବସ୍ତ୍ର ସେନ ବାହାର ହେଲେ ଯେ ।
ପବେଶ ହେଲେ ଯାଇଁ ଦ୍ରୌପଦୀ-ପାଶ ।
କହଇ ରୀମା କୃଷ୍ଣ-ଚରଣେ ଆଶ ଗୋ ।

ଦଶମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱଗ—ପାଦାତସ୍ୱାଦେବାର

ସଭାରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜନ । ଡାକଲା ଥରେ ରେ ଦୁଃଶାସନ !
କର ଗମନ ଫେଡ଼ ଦ୍ରୌପଦୀ-ଅଙ୍ଗୁ ବସନ ରେ ।
* * * * * * * *
କେମନ୍ତ କର ଆଜ ରଖିବେ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ରେ ।
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଯହୁଁ ଦେଲା ରାଜନ ହେ । ଶୁଣି ଉଠିଲା ଦୁଃଶା ପାମର ସ୍ପନ ଯେ ।

କରେ ଉତ୍ତୁତ ଅଙ୍ଗ ବସନ । କାଢ଼ଇ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରନନ୍ଦନ ।
ଖଣ୍ଡେ କାରନ୍ତେ ଖଣ୍ଡେକ ପୁଣି ଦେଖେ ନୟନ ଯେ ।
ଦେଖିଣ ଦୁଃଶାସନ ଚକତ । କହଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ-ଅଗତ
ଭୋ ଦେବ ଶୁଣିମା ହେଉଛୁ ମନ୍ତ୍ରୀର କାନ୍ତ ହେ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ-ଅଙ୍ଗରୁ ବସ୍ତ୍ର । ଏକ କାଢ଼ନ୍ତେ ଏକ ପୁଣି ଉଦତ ।
ଏ ଅଚମ୍ବିତ କଥା ଚଦନ୍ତ ବୁଝ କେମନ୍ତ ହେ ।
ଶକୁନ-ମୁଖ ଶୁହଁ ଗାନ୍ଧାରୀ-ସୁତ ଯେ । ବୋଲଇ ମାମୁ କହ ଏଥି ଚଦନ୍ତ ଯେ ।
ଶକୁନ କହେ ନୃପଚ୍ଚନାଥ । ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ତାର ଗେରସ୍ତ ।
ପାଞ୍ଚଙ୍କ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର ପିନ୍ଧଇ ନେତ ହେ ।
ଏମନ୍ତ କୁଟକପଟବାଣୀ । ପାଞ୍ଚ କହିଲା ସହିଁ ଶକୁନୀ ।
ଶୁଣି ହରଷ ହୋଇଲା କୁରୁକୁଳରାଜ ଯେ ।
ଏହି ବଚନ ଶୁଣି ରାଜନ । ଦୁଃଶାକୁ ଶୁହଁ ବୋଲେ ବଚନ ।
ଉଠ ବହନ ହଉତ ଯାଇଁ ଫେଡ଼ ବସନ ରେ ।
ଶୁଣି ତା ଦୁଃଶା ଉଠିଲା ହଉତେ ଯେ । ପୁଣି କାଢ଼ିଲା ଅଙ୍ଗବସ୍ତ୍ର ବହୁତ ଯେ ।
ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ପକାନ୍ତେ କାଢ଼ି । ଦ୍ୱିତୀୟଖଣ୍ଡ ଅନ୍ତର ଜତ ।
ଏମନ୍ତେ କାଢ଼ି ପକାଇ କ୍ଷଣି ଭାବଇ ଚତ୍ତ ଯେ ।
ନଟକାରଙ୍କ ପରମ୍ପେ ହୋଇ । ତେସନ ସଭା-ମଝି ଭ୍ରମଇ ।
କୁଗଲରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକା ଦେଇ ଯେସନ୍ତେ ଭ୍ରମାଇ ଯେ ।
ପଡ଼ୁଛୁ ପାଟପଡମା ନେତ । ରଙ୍ଗ ଶୁକଳ ଅନେକ ବସ୍ତ୍ର ।
କୋଟି କୋଟି ବସନ ଦୁଃଶା କାଢ଼ି ପକାଇ ଯେ ।
ବସ୍ତ୍ର ଫେଡଲା ଗାର ଦ୍ୱାଦଶଘତ ଯେ । ତାଟକା ହୋଇ ଅଉ ନ ପାରେ କାଢ଼ି ଯେ
ଅନାଇଥିଲା କୁରୁରାଜନ । ଦେଖିବ ବୋଲି ସଭା-ବଦନ ।
ସହିଁକ ଶୁନ୍ତେଁ ତହିଁ ବସନ ଅନ୍ତର ଜତ ଯେ ।
ସଭାରେ ଥିଲେ ଗଙ୍ଗାନନ୍ଦନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ କୁରୁରାଜନ ।
କେତେହେଁ ଜ୍ଞାନମାନ କରୁଛ ନାଗରତନ ଯେ ।
ଯାହାକୁ ସାହା ଶ୍ରୀ ରଗବାନ । ଭୁକ ତାହାକୁ ଅଟୁ ଭର୍ଜନ ।
ଅନଲନେତ୍ରେ ଶୁହଁଲେ ଭୁହ ହେବୁ ଦହନ ଯେ ।
ଅମ୍ଭ ବଚନ କର କୁରୁରାଜନ ଯେ । ନ କାଡ ଅଉ ସଭା ଅଙ୍ଗ ବସନ ଯେ ।
ଜାନୁମନ୍ତ ଯେ ତୋହର ପାଣ୍ଡୁ-ରାଣୀ ସେ କେତେ ପିନ୍ଧୁଛୁ ପାଟ
ଏ ଅଟେ ଗୋବନଙ୍କ କପଟ ବୁଝ ରାଜନ ହେ ।
ଭୀଷ୍ମବଚନ ଶୁଣି ରାଜନ । ଡାକଲା ଆରେ ରେ ଦୁଃଶାସନ ।
ନ କାଡ଼ କୃଷ୍ଣା-ଅଙ୍ଗ ବସନ ଘେନ ବଚନ ଯେ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେବୀ କୁପିତମନ । ବୁଲାଇ ଯବ ଅଗ୍ନି ନୟନ ।
ଶୁହଁଲେ ସବୁ ହେବେ ଦହନ ଅସ୍ତ୍ରାନ-ଜନ ଯେ ।

ଲକ୍ଷଣ କର ଦେଖ ସଭା-ବଦନ ଯେ । ଭାବନ୍ତ କସିଛନ୍ତ ମୋ ଗୁରୁଜନ ଯେ ।
ପୁଣି ଚନ୍ତନ୍ତ ସବେ ପୁରୁଷ । ଏହାଙ୍କୁ ଯେବେ କରିବ ନାଶ ।
ଏଥିରେ ନ ଲଭିବ ମୁଁ ଯଶ ବୁଝି ଏସନ ଯେ ।
ଏରୂପେ ମନେ ମନେ ବଗିର । ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନି ନେତ୍ର ବସ୍ତାର ।
ଗୃହାନ୍ତେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ-ନବରେ ପଡଲା ଯାଇଁ ଯେ ।
ପବନଘାତ ପାଇ ହୁତାଶ । ପୋଡଲା ନଗ୍ର ପୁର ଉଥିଷ ।
ଦେଖି-ବଚନେ ସେ ଗ୍ରଶୀହ୍ନଂସପୁର ଦହନ ଯେ ।
ସମସ୍ତ ନାଗ୍ରମାନେ ସରସ୍ ହୋଇ ଯେ । ବ୍ୟସ୍ତେ ବସନ ଡେଙ୍ଗ ଗଲେ ପଳାଇ ଯେ ।
ଭାନୁମତ୍ତର ଅଙ୍ଗରେ ଅଗ୍ନି । ବେଡାନ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ପକାଇ ଫେତ ।
ପ୍ରାଣଭୟରେ ସଭା ମଧ୍ୟରେ ମିଳଲେ ଯାଇଁ ହେ ।
ସଭାରେ ଥିଲେ ବହୁ ରାଜନ । ହସିଲେ ମୁଖେ ଦେଇ ବସନ ।
ଦ୍ରୋଣ ବୋଲନ୍ତ କୁରୁରାଜନ ବଚନ ଶୁଣ ହେ ।
ପରକୁ ଯେହୁ ଚନ୍ତଇ ମନ୍ଦ । ତାହାର ମନ ଚନ୍ତେ ଗୋବନ୍ଦ ।
ଅନ୍ତକାଳରେ ସେହୁ ଲଭଇ ଅତ କଷଣ ହେ ।
ତୁ ନୃପନାଥ ମନେ କଲୁ ଗରବ ହେ । ଗଙ୍ଗଗଙ୍କନବାନା ପ୍ରଭୁ କେଶବ ହେ ।
ସଭାର ତଳେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଅଣି । ବବସ୍ତ କଲୁ ନୃପତ-ମଣି ।
ତୋହର କୁଳବଧୂ ଉଲଙ୍ଗ ଦେଖିଲେ ସବେ ହେ ।
ଏମନ୍ତ ଦ୍ରୋଣଗୁରୁଙ୍କ ବାଣୀ । ଶୁଣିଣ ସେହୁ ନୃପତମଣି ।
ଚୋକ ମୁଖରେ ଲବଣ ଛାଣି ହେଲା ମଉନ ଯେ ।
ଭଗତ୍ତମାନେ ବହନ ଯାଇଁ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରର ଅଗ୍ରେ ଜଣାଇ ।
ଭୋଦେବ ଭୁମ୍ଭ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ତନୟ ମହିଁମା ଶୁଣ ହେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ସଙ୍ଗେ ପାଣାରେ ମାତ ହେ । ରାଜ୍ୟ ଧନ ରତ୍ନାର ସମସ୍ତ ଜତ ହେ ।
ସଭାର ତଳେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଅଣି । ବବସ୍ତ କଲ ନୃପତମଣି ।
ଅନଳ ନେତ୍ରେ ଗୃହାନ୍ତେ ସଭା ପୁର ଦହନ୍ତ ଯେ ।
ଶୁଣି ବୋଲଇ ଅଙ୍ଗ ରାଜନ । ମୋହର ବଣ ହେଲେ ବଧନ ।
କୁଳବଧୂଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନ ଯାଏ ନରେଣ ଯେ ।
ହସ୍ତରେ ଘେନ ସୁବର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଳୀ । ସୁବେଶ ହୋଇ ଚଲଲେ ବାଳୀ ।
ଜପ୍ ଶବଦ ଦେଇଣ ହେଲେ ଦ୍ରୌପଦୀ ପାଶ ହେ ।
ବନ୍ଦାପନା କରିଲେ ମାନ୍ୟ ବଶେଷ ହେ ।
ସାନ୍ତ୍ୱନା କର ପୁରକୁ ନେଲେ । ରତ୍ନପଲ୍ୟଙ୍କେ ଅସନ ଦେଲେ ।
ବବଧ ଉପହାରେ କଲେ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ।
ସେଠାରୁ ଦେଖି ଗୌରବ ପାଇ । ରତନ ପଲ୍ୟଙ୍କରୁ ଓହ୍ଲାଇ ।
ଅନନ୍ଦ ମନେ ଜଜ ସଦନେ ବଜପ୍ କଲେ ଯେ ।

ଅଗ ପଛରେ ଚଳନ୍ତୁ ଦାସୀ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବାରୁଣୀ ଆସି ।
ଇତରଯୁବ ରହୁପଲଙ୍କେ ଯାଇଁ ବସିଲେ ଯେ ।
ଏଯେ କପଟପାଣି ଅମୃତରସ ଯେ । ପୁଚ୍ଛନଚ୍ଛନେ ଏହି ରସରେ ରସ ହେ ।
ମୁହେଁ ମନ୍ଦଭ ଜାତି କୈବର୍ତ୍ତ । ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ନ ଯେନ ଚିତ୍ତ ।
କହଇ ଭୀମା ପରୁ ଚରଣେ ସଦ୍ଦା ଆଶ ହେ ।

ହରିବଂଶ

By RAJA KRSNA SINHA

ଜନ୍ମେଜୟ କହିଲେ ବଇଶମ୍ପାୟନ ଆଗେ ।
ବଇଶମ୍ପାୟନ କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ସଗ୍ରଗେ ।
ପୁଣ୍ୟପାପନାଶନ ହରିବଣ କଥା ।
ଯେ ଶୁଣିଛ ତାହାର ନାହିଁ ଉବବ୍ୟଥା ।
ଅବ୍ୟକ୍ତ କାରଣ ପ୍ରଧାନ ଯାକୁ କହ ।
ତହିଁରୁ ମହାତତ୍ତ୍ୱ ସର୍ଜିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀସାଇଁ ।
ମହାତତ୍ତ୍ୱକୁଟି ବୋଲନ୍ତି କୁଶଧର ।
ମୋ କହିବାରୁ ଏହା ରଞ୍ଜନ ମନେ କର ।
ସେ ମହାତତ୍ତ୍ୱ ନାରସିଂଶକୁ ଅଣ୍ଡେ କର ।
ସଂସାର ସର୍ଜନା କଥାରୁ ହେଲେ ପାର ।
କ୍ରତ୍ତୁରୂପ ମହାତତ୍ତ୍ୱରୁ ଅହଙ୍କାର ।
ଜନ୍ମି ପଞ୍ଚଭୂତକୁ ସର୍ଜିଲେ ନରବର ।
ପଞ୍ଚଭୂତରୁଟି ହୋଇଲେ ସଙ୍ଗପ୍ରାଣୀ ।
ବସ୍ତୁର କହିବା ଶୁଣ ହେ ନୃପମଣି ।
ପ୍ରାଣିଙ୍କର ସର୍ଜନା ଶୁଣଇ ଯେଉଁ ଲୋକ ।
ଲଭଇ ସେ ପୁଣ୍ୟଧନ ଯଶ ଯାକ ।
ବୃଷ୍ଣିବଣ ଜନମ କହିବା ପାଇଁ ମୁହିଁ ।
କହିବ ପ୍ରାଣିଙ୍କର ସର୍ଜନା ବଡାଇ ।
ବସ୍ତୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ସରଜିବା ପାଇଁ ।
ଅପଣ ଜଳ ସରଜିଲେ ପ୍ରୀତ ବହ ।
ସେ ଜଳେ ଅପଣା ଜଙ୍ଘକୁ ରଖିଲେ ।
ଏଣୁ ଜଳନାର ନାମ ବୋଲାଇଲେ ।

ନରତ ଭଗବାନ ଜଳ ସରଜନା ।
କରବାରୁ ତା ନାମ ନାର ହେ ମହାମନା ।
ଜଳ ଅଣ୍ଡେକର ରହିବାରୁ ହର ।
ନାରସ୍ପୃଶ ନାମ ହେଲା ତାହାକର ।
ନାରସ୍ପୃଶ ସାଜ ଜଳରେ ଉପଗତ ।
ହୋଇବାରୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ହେଲା ତହିଁ ଜାତ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରୁ ବ୍ରହ୍ମା ଜନମ ହୋଇଲେ ।
ବରଷେ ରହି ତହିଁ ତାକୁ ଦ୍ୱିଖଣ୍ଡ କଲେ ।
ସେ ଦ୍ୱିଖଣ୍ଡ ମର୍ତ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗ ବୋଲାଇଲା ।
ମଝିଯାକ ଆକାଶ ନାମକୁ ବହିଲା ।
ଦଳଖଣ୍ଡେ ମଧ୍ୟ ଦଶଦଗ ଯାକ ।
ସରଜନା କର ସାବଣ୍ଡୀ ନାୟକ ।
କାଲ ମନ ବଚନ କାମକ୍ରୋଧ ରତ ।
ସରଜନା ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତେ ବେଦପତ ।
ସାତ ପ୍ରଜାପତଙ୍କି କଲେ ସରଜନା ।
କହିବା ତାଙ୍କ ନାମ ହୁଅ ଏକମନା ।
ପୁଲସ୍ତି ଅତି କ୍ରତୁ ପୁଲହ ବଶିଷ୍ଠ ।
ଅଙ୍ଗିର ମରୀଚ ଏ ସାତ ଋଷି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ସମାନ ଏହାକୁଣ୍ଠି କହ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ବୋଲେ ସୃଷ୍ଟିକଲେ ସେ ପ୍ରୀତ ବହ ।
କ୍ରୋଧରୁ ବ୍ରହ୍ମାରୁଦ୍ର ଦେବକୁ କର ଜାତ ।
ସରଜଲେ ସନତକୁମାର ତପୋବନ୍ତ ।
ସାତ ପ୍ରଜାପତ ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଧର ।
ପ୍ରଜାସର୍ଜନାରେ ହୋଇଲେ ଅଶ୍ୱକାନ୍ତ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେତା ହୋଇ ସନତ କୁମାର ।
ବ୍ରହ୍ମା ଭବନାରେ ସାରଲେ ବାସର ।
ବଜ୍ରଳ ବଜ୍ରାଶନ ସେସେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ।
ପର୍ଜନ୍ୟାଦ ସର୍ଜିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ବସୁ ସୂନୁ ।
ଋକ୍ ଯଜୁ ସାମ ବେଦକୁ ସାଗସାଇଁ ।
ମୁଖୁଁ ଜାତ କଇ ସେ ହେଲେ ବେଦ ସାଇଁ ।
ଏ ବାହାରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରୁ ନାନା ପ୍ରାଣୀ ।
ଜାତ ହୋଇ ମଧ୍ୟରେ ହେଲେ ଶ୍ରେଣୀ ଶ୍ରେଣୀ ।
ଶିଶିନାଗସ୍ପୃଶଙ୍କର ଭଗିନୀ ଶିଗର୍ତ୍ତ ।
ରଜାଙ୍କର ଜାଣ ଅଟନ୍ତ ଦୁହିତ ।

ତାଙ୍କୁ ଗର୍ଗ ମହାଋଷି ବଲ୍ଲା ହେଲେ ।
ନ କଲ ଭୋଗତାଙ୍କୁ ଉର୍ଦ୍ଧରେତା ହେଲେ ।
ଏ ସକାଶୁଁ ଶିଶିନାଗସ୍ପର୍ଶ କ୍ରୋଧ ହୋଇ ।
ଗର୍ଗଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ହେ ନପୁଂସକ ତୁହ ।
ଗର୍ଗ ତାହା ସହ୍ୟ ନ ପାଇ ଶିବଙ୍କୁ ।
ବହୁତ ସେବା କଲ ମାଗିଲେ ବରକୁ ।
ମୋ ଔରସରେ ଯେଉଁ କୁମର ହୋଇବ ।
ମଥୁରବାସିଙ୍କରେ ଅଜେୟ ହୋଇବ ।
ଶିବ ଏହା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ସୁତ ।
ହେବ ସେ ରୂପେ ହେ ଗର୍ଗ ତପୋବନ୍ତ ।
ଯବନ ଦେଶ ରାଜା ଏ ବର ଶୁଣି ପାଇ ।
ଗର୍ଗକୁ ଦେଲା ଗୋପାଲୁଣୀ ନାମେ ନାଣ୍ଡୀ ।
ସେ ନାଣ୍ଡୀକ ଗର୍ଗ ସଂଭୋଗ କରନ୍ତେ ।
ଗର୍ଭି ରହ ଲଟି ଜାଣ ହେ ମହାମତେ ।
ସେ ଗର୍ଭି ଯେଉଁ କାଳେ ଜନମ ହୋଇଲା ।
କାଳ ଯବନଟି ତା ନାମ ବୋଲାଇଲା ।
ଯବନରାଜାଙ୍କର ହୋଇ ସେ କୁମର ।
ହବନ ପ୍ରାଣିଙ୍କର ହେଲା ସେ ଈଶ୍ୱର ।
ଦନେ ସଭାମଧ୍ୟେ ଯୁଦ୍ଧକାମୀ ହୋଇ ।
କେ ମୋ ସଙ୍ଗଅଛ ଯୁଦ୍ଧେ ହସି ଦେଇ ।
ନାରଦ ବୋଇଲେ ହେ କୃଷ୍ଣିମାନେ ଭଲ ।
ଯୋଧା ବୋଲ ଶୁଣ ଥାଇ ହେ ମହାମନ୍ତ ।
ଏହା ଶୁଣି ଯବନ ଜଣଦୁଇ ମୋତ ।
ବସିଲା ରଥବର ମଧ୍ୟକୁ ଯାଇମାତ ।
ସଙ୍ଗତରେ ଘେନ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସେନା ।
ବାହାରଲା ମଥୁରା ଦେଶକୁ ମହାମନା ।
କୃଷ୍ଣିମାନେ ଶୁଣି ଯବନ ଅସିବାର ।
ପଲାଇଲେ କୃଶ ସ୍ତ୍ରୀଜନ ନରବର ।
ସେ ଦନୁ କୁଶସ୍ଥଳୀ ଦ୍ୱାରକା ବୋଲାଇଲେ ।
ମୋ କହିବାରୁ ଗଲ ଜାଣିଥାଅ ଭଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ଏକା ମଥୁରପୁର ଦ୍ୱାରେ ଥାଇ ।
ଯବନଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେଲେ ହେ ନରସାଇଁ ।
ଯବନ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଅରମ୍ଭନ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧ ।
ପଲାଇଲେ ସେଠାରୁ ଭାବ ସେ ଅବଧ ।

ଜନଗରେ ମୁଚୁକୁନ ଶୋଇ ଥିଲେ ।
ସେଠାକୁ ଯାଇଁ କୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ନ୍ୟବତାର ହେଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ମନେ କର ସେ ଯବନ ।
ମୁଚୁକୁନ ଉପରେ ସେ ମାରିଲା ଚରଣ ।
ମୁଚୁକୁନ ରଜା ଗ୍ରହଣ ନଦ୍ରାଟି ।
ଗହ୍ନାନ୍ତେ ଜଇଗଲା ଯବନ ବେଟାଟି ।

ମହାଭାରତ

By RAJA KRṢNA SINHA

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ବଳାପ

ଯେଉଁ କାଳୁ ଏହା ଶୁଣିଲ ସଞ୍ଜୟ ।
ମହାଧନୁ କରେ ହିଙ୍କି ଧନଞ୍ଜୟ ।
ଲାଖବନ୍ଧ ପୃଥୀମଥେ ପକାଇଲେ ।
କୃଷ୍ଣାଙ୍କୁ ହରଲେ ସେ ନୃପେ ଗୃହିଁଥିଲେ ।
ଦ୍ୱାରକାରେ ଯାଇ କଲେ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ।
ବଭ୍ରା ହୋଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅଣିଲେ ଘରକୁ ।
ଏମନ୍ତ ହେଲେ ରମ କୃଷ୍ଣ ଦୁଇ ଜଣ ।
ଅସିଲେ ତାହାଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥ ପୁର ।
ବୃଷ୍ଣି କରୁଛଲେ କ୍ରୋଧରେ ମଘବାନ ।
ଦବ୍ୟ କାଣ୍ଡବନ୍ଧ ତା ରୁନ୍ଧଲେ ଅରଜୁନ ।
ଖାଣ୍ଡବ ବନ ଅଗ୍ନି ମୁଖେ ଭୁଞ୍ଜିଦେଲେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କଠାରେ ବଡ଼ ସୁଖକଲେ ।
ଇଉଘରୁ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ମୁକ୍ତ ହେଲେ ।
କୁନ୍ତୀ ମଦ୍ରୀ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ଥିଲେ ।
ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହେବାପାଇଁ ।
ବହୁତ ଉଦ୍‌ଯୋଗ ବହୁର କଲେ ଯାଇଁ ।
ମାଗଧ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ନରପତି ।
ଜରାସନ୍ଧ ନାମେ ଅଟଇ ତାର ଖ୍ୟାତି ।
ଷଡ଼ିସ୍ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଳବନ୍ତ ।
ଜଳନ୍ତା ଅଗ୍ନି ପରି ତେଜରେ ଶୋଭତ ।

ହୀନ ଶୂନ୍ୟ ହସ୍ତେ ତାହାଠାକୁ ଗଲେ ।
ବାହୁଯୁଦ୍ଧ କରି ତାହାକୁ ମାରିଲେ ।
ପାଣ୍ଡୁସୁତେ ଦଗବଜ୍ର ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ବଳେ ରଜାମାନଙ୍କୁ ଜିଣି ବଶକଲେ ।
ଅଟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟଇ ରଜସୂୟ ଯାଗ ।
ହେଲେ ତାହା କଲେ ପାଣ୍ଡବେ ମହାଭାଗ ।
ଦ୍ରୁପଦଙ୍କସୁତା ଦୁଃଖରେ କାନ୍ଦୁଥିଲେ ।
ଉଭା ହୋଇଥିଲା ଏକ ବସ୍ତ୍ର ଥିଲେ ।
ନାଥବନ୍ତ ହେଲେହେଁ ଅନାଥ ଲୋକ ପର ।
ସଭାମଧ୍ୟେ ତାହାଙ୍କୁ ଅଣିଲେ ଯେ ଧର ।
ମନବୁଦ୍ଧି ମୋର ଭ୍ରମାର ଦୁଃଶାସନ ।
କାଢୁଥିଲା ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେହରୁ ବସନ ।
ଚେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗରୁ ସେ ବାସ ।
ଶେଷ ନୋହି ବାହାର ହୋଇଲା ଅଶେଷ ।
ଶକୁନ କପଟରେ ପଶାଖେଳ କରି ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରଜ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ନେଲା ହରି ।
ନରୂପମ ଅଟନ୍ତି ତାଙ୍କର ଭାଇମାନେ ।
ଅନୁଗତ ହୋଇ ରହିଲେ ସଭିନେ ।
ଧର୍ମରେ ତ ବୁଦ୍ଧି ତାଙ୍କର ଥାଏ ଭଲେ ।
କ୍ଲେଶ ଭାଇ ଭୁଲେ ପ୍ରୀତ କରିଥିଲେ ।
କ୍ଲେଶ ପାଇ ପାଣ୍ଡବେ ବନକୁ ବାହାରିଲେ ।
ଗଲାବେଳେ ନାନା ଚେଷ୍ଟା କରି ଗଲେ ।
ବନରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବାସ କରି ଥିଲେ ।
ସହସ୍ରେ ଦ୍ୱିଜ ତାଙ୍କୁ ଭିକ୍ଷା ମାଗି ଗଲେ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜାଇଲେ ସେହ୍ନ ।
ଏ କଥା ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ କେହ କର ନାହିଁ ।
ଦେବତାମାନଙ୍କର ଦେବତାଅଟନ୍ତି ।
ଶସ୍ୟମ୍ବକ ନାମ ତାହାଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ।
ଜଗତ ରୂପକୁ ସେ କପଟେ ଧରିଥିଲେ ।
ଅରଜୁନ ତାହାଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ତୋଷିଲେ ।
ତାହାଙ୍କଠାରୁ ପାଶୁପତ ଅସ୍ତ୍ରଖଣି ।
ପାଇଲେ ଅରଜୁନ ସାରଗଣମଣି ।
ସ୍ୱର୍ଗଲୋକେ ଯାଇ ଅର୍ଜୁନ ରହିଲେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ଦିବ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷା କଲେ ।

କାଳକେତୁ ପୌଲୋମମାନେ ବରପାଇ ।
ମହାଗଙ୍କୁ ସେ ହୃଦରେ ଧ୍ୟଲେବହ ।
ଦେବତାମାନଙ୍କେ ସେ ଅଜ୍ଞେୟ ଅଃଶ୍ର ।
ନାଶିଲା ତାଙ୍କୁ ଶରେ ସୁଭଦ୍ରାଦେବୀ ପତ ।
କଣ୍ଠିର ଶିଖାଇବା ବୁଦ୍ଧି ସେନ ମନେ ।
ଘୋଷଯାତ୍ରା କରଗଲେ ମୋ ସୁତମାନେ ।
ଗନ୍ଧର୍ବେ ତାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧ ସେନ ଗଲେ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କି ଉହାଁରୁ ଫିଃାଇ ଅଣିଲେ ।
ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ଗରବ ଗଞ୍ଜନ ।
କୁନ୍ତୀଦେବୀଙ୍କର ଅନନ୍ଦ ବର୍ଦ୍ଧନ ।
ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କରେ ଅଃଶ୍ର ଜସ୍କାଶ୍ର ।
ବଜସ୍ କଶ୍ରୀଙ୍କି ନାମ ସେ ତାହାଙ୍କର ।
ଅସ୍ତ୍ରର ଫଂହାରବା ପାଇଁ ସେ ଘୀର ।
ଗଲେ ଏ ମହାବେଶ ଛଡ଼ି ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
ତହିଁରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ଅସିଲେ ।
ସବୁର ମୁଖରୁ ସେ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିଲେ ।
ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଅଗମ୍ୟ ସେ ଦେଶ ।
ଭାଇଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରଣ୍ଡଣ ।
କୁବେର ଦେବଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହୋଇ ।
ହୋଇଲେ ଯେ ଅତଶ୍ୟରେ ତୋଷ ସେହୁ ।
ଧର୍ମଗଜାଙ୍କର ସଙ୍ଗରେ ଅହେ ସୁତ ।
ପକ୍ଷୀରୂପେ ଧର୍ମ ହୋଇଲେ ସମାଗତ ।
ସେ ଯେଉଁ କଥାମାନ ଏହାଙ୍କୁ ପଶ୍ରଲେ :
ଏ ତାହାଙ୍କୁ ସବୁ ଫିଃାଇ କହିଲେ ।
ଅଜ୍ଞାତରୂପ ହୋଇ ପାଣ୍ଡବ ମହାଗରେ ।
ଦ୍ରୌପଦ ନନନାଙ୍କୁ ସେନ ସଙ୍ଗତରେ ।
ଯାଇ ରହିଲେ ସେ ବରାଃ ଦେଶରେ ।
ଜାଣି ନ ପାରଲେ ତା ମୋ ସେବକଜନରେ ।
ବରାଃଙ୍କ ଘରେ ଅର୍ଜୁନ ସେବେ ଥିଲେ ।
ମୋଲୋକରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣିଲେ ।
ମତ୍ସ୍ୟ ଦେଶରେ ସେ ବରାଃ ନୃପତ ।
ଉତ୍ତର ହୋଇ ନାମ ତାଙ୍କର ବୃହନ୍ତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ବୃଷଣରେ ବୃତିତ ସେ କଲେ ।
ସାରଦର ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଅଣିଦେଲେ ।

ଅର୍ଜୁନ ଡାକଯୁଦ୍ଧ ଅଇନ୍ୟୁ ପାଇଁ ।
ସେକଲେ ସେ ଅଗଣ୍ୟ ଦୋଷ ହୋଇ ।
ଅମ୍ବଠାରେ ପାଣ୍ଡବେ ଖେଳରେ ହାରଲେ ।
ଅଶ୍ୱଗଜ ମଣ୍ଡା ରଥ ଧନୁ ତୁଲେ ।
ସ୍ୱଜନ ମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗଛଡ଼ି କର ।
ରହିଲେ ସେ ଯାଇ ଅରଣ୍ୟେ ବାସ କର ।
ତେମନ୍ତ ହେଲେ ପାଣ୍ଡୁପୁତମାନେ ଉଲେ ।
ସାତ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ସଖ କଲେ ।
ବସୁଦେବଙ୍କର ନନ୍ଦନ ବାସୁଦେବ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ପ୍ରାଣଧବ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦେବେ ଡାକି ବଲଙ୍କୁ ମାନନ୍ତି ।
ଏ ପରି ଅଉ କେହି ନୋହିବେ ବୋଲନ୍ତି ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସକଳ ପ୍ରକାରେ ।
ସେ ହର ପରକେଶ ହେଲେ ନରନ୍ତରେ ।
ନାରଦ ବଚନରେ ମୋତେ ଜ୍ଞାନ କହି ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ଦେଖି ଯାଇଥଲ ମୁହି ।
ନର-ନାରାୟଣ କୃଷ୍ଣ ଅରଜୁନ ।
ଏ କଥାରେ କିଛି ନାହିଁ ସଗଇନ୍ତ ।
ଲୋକମାନଙ୍କର ବଶ୍ୟର ଯେ ହେତ ।
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ କୃଷ୍ଣ ହେଲେ ଉପଗତ ।
ବହୁତରୂପେ ଶାନ୍ତ ବରନ କହିଲେ ।
ଶାନ୍ତ କର ନ ପାର ବାହୁଡ଼ି ସେ ଗଲେ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦୁର୍ବିଷ୍ଟର ପଶେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମାରବାକୁ ବଶ୍ୟରଲେ ମନେ ।
ସେକାଳେ ସେହିର ମାଧବମୁରର ।
ଗୋପୀଜନ ମଧ୍ୟେ ରାସ-ନାଟକାଦ୍ଧି ।
ଅପଣାର ରୂପକୁ ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ।
ଦେଖାଇଲେ କୁରୁମାନଙ୍କ ସଭାରେ ।
କୃଷ୍ଣ ସିବାକାଳେ ରଥ ଅଗେ ରହି ।
କାନ୍ଦିଥିଲେ କୁନ୍ତୀ ବକଳମତ ହୋଇ ।
ତାହାଙ୍କୁ ସେ ସାନ୍ତ୍ୱନା କରାଇଲେ ପୁଣି ।
କେଶବ କେଶିରଘୁ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରପାଣି ।
ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କର ହେତ ମନେ ଥର ।
କୃଷ୍ଣ ତୁଲେ ସ୍ପୃଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ବଶ୍ୟର ।

ଦ୍ରୋଣମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ବଖ୍ୟରଲେ ।
ଅନୁକରତରେ ଅଶିପ ତାଙ୍କୁ କଲେ ।
ସୁତ-ସୁତ କର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀଷ୍ଣୁଙ୍କୁ କହଲେ ।
ଯୁଦ୍ଧ ମୁଁ ନ କରବ ତୁମ୍ଭେ ଜାଇଥିଲେ ।
ଯୁଦ୍ଧରେ ମୋର ସେନା ପାଳଣା ନ କର ।
ଅଲଗା ହୋଇ ଗଲେ କର୍ଣ୍ଣ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାଗ୍ର ।
ହେଲେ ବକଠାବ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନନ୍ଦନୁ ।
ଅପ୍ରମେୟ ବଳ ଗାଣ୍ଡୀବ ମହାଧନୁ ।
ଭାରତ-ଯୁଦ୍ଧ ଅଦ୍ୟେ ସୈନ୍ୟ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ରଥେ ଥାଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବକଳ ହେଲେ ମନେ ।
କେଲକ୍ଲୁ କେଳ ମହାଶୀର୍ଣ୍ଣତା ଉଚ୍ଚଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ବଶ୍ୱରୂପ ତାହାକୁ ଦେଖାଇଲେ ।
ନତ ନତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଶ୍ରୀଷ୍ଣୁ ମହାରଥୀ ।
ମାରନ୍ତ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଅସ୍ଖତ ସଂଖ୍ୟା ରଥୀ ।
ପ୍ରଧାନ ହୋଇ କର ତହିଁରେ ଯେ କେହ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଅଡ଼ରୁ ଗୋଟିଏ ମଲେ ନାହିଁ ।
ଧାର୍ମ୍ମିକ ଗଙ୍ଗା ଦେବାଙ୍କର ଯେ ନନ୍ଦନ ।
କହଲେ ଯୁଦ୍ଧେ ନଚ୍ଚ ମରଣ ବଧାନ ।
ପାଣ୍ଡୁସୁତମାନେ ତା ଶୁଣି ଦୁଃଖ ହେଲେ ।
ସମସ୍ତେ ସେହରୂପେ ବଖ୍ୟର ଯେ କଲେ ।
କେଉଁଶପି ଲୋକେ ଧର ନ ପାରନ୍ତ ।
ଶୂରଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ଶୂର ସେ ବୋଲନ୍ତ ।
ଶାନ୍ତନୁ ନୃପଙ୍କର ଅଷନ୍ତ ସେ ସୁତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତଣି ଜଗତେ ଦେବବ୍ରତ ।
ଶିଖଣ୍ଡିକ ଆଗ କର ଅରଜ୍ଜୁନ ।
ପେନଲେ କାନ୍ତେ ତେଡ଼େ ଲୋକର ଜୀବନ ।
ସୋମନ୍ତ ସଇନ୍ୟଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧେ ଶେଷ କଲେ ।
ବୃଦ୍ଧ ଭୀଷ୍ମ ଶରଶଯ୍ୟାରେ ଶୋଇଲେ ।
ଶରଶଯ୍ୟାରେ ଭୀଷ୍ମ ବୋଇଲେ ଅରଜ୍ଜୁନ ।
ଜୀବନ ଶାନ୍ତ ପାଇଁ ଦଅହେ ଜୀବନ ।
ଅରଜ୍ଜୁନ ପୃଥ୍ୱୀକ ଶରରେ ଭେଦଲେ ।
ସେ ଜଲରେ ଭୀଷ୍ମଙ୍କୁ ତୃପ୍ତମତ କଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ପବନ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସହତେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଜସ୍ ପାଇଁ ଏ ସମସ୍ତେ ।

ଅନୁକୂଳ ହୋଇ ତାହାଙ୍କୁ ରହିଲେ ।
ଶାପଦେ ନତ ପୁଣି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଡରାଇଲେ ।
ଅସ୍ତ୍ରଯୋଧୀ ଦ୍ରୋଣ ବଦ୍ଧ ଅସ୍ତ୍ର ବଳ ।
ଦେଉଥିଲେ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିକ ସେ ରୁଦ୍ଧ ।
ତେବେ ହେଲେ ପାଣ୍ଡବଦଗରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୋଇ ।
ଗୋଟିଏ ଉହିଁରୁ କେବେ ମଲେ ନାହିଁ ।
ମହାରଥୀ ମୋହର ସଂଶପ୍ତକମାନେ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ମାରିବା କରଥିଲେ ମନେ ।
ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରାଣ କୃଷ୍ଣହ କାଣ୍ଡେ ମାର ।
ଅରଜୁନ ଯୁଦ୍ଧରେ ପାଇଲେ ଜୟଶିଶ୍ରୀ ।
ବ୍ୟୂହ କର ଦ୍ରୋଣ ଜଗିଥିଲେ ଦ୍ୱାର ।
ଅରେଦ୍ୟ ଅଟଇ ସେ ଅନମାନଙ୍କର ।
ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ସୁତ ଅଭମନ୍ୟୁ ଉହିଁ ।
ପଶିଗଲେ ସମସ୍ତ ଘାରଙ୍କୁ ବଇଅଇ ।
ଯେଥେଥିଲେ ମୋହର ମହାରଥୀ ଘୁର ।
ବଳପୂର୍ବକୁ ଜୟଦ୍ରଥ ନପାରଲେ କର ।
ବାଳକ ତ ଅଟଇ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ସୁତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ମାର ବୃଦ୍ଧ ହୋଇଲେ ବହୁତ ।
ମୋ ପୁତ୍ରମାନେ ତାହା ଦେଖିଣ ସମରେ ।
ଅକାଶ ପୂରାଇଲେ ଗର୍ଜି ହରଷରେ ।
ଜୟଦ୍ରଥ ସିନ୍ଧୁଦେଶ ନୃପତିକି ପୁଣି :
କ୍ରୋଧକଲା ଗାଣ୍ଡୀବପାଣି ଘାରମଣି ।
ଦୃଷ୍ଟର ପ୍ରତିଜ୍ଞାକୁ କଲା ଅରଜୁନ ।
ସିନ୍ଧୁଦେଶ ନୃପର ନେବାକୁ ଜୀବନ ।
ସମସ୍ତ ଶତ୍ରୁମାନେ ନୟନେ ଦେଖିଥିଲେ ।
ଅର୍ଜୁନ ସେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ସତ୍ୟ କର କଲେ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଘୋଡ଼ା ଯୁଦ୍ଧରେ କ୍ଲାନ୍ତ ହେଲେ ।
କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ପାଣି ପିଅଇ ସେ ଗଲେ ।
କହୁଛନ୍ତି ଖେଦକୁ ସେ ମନରେ ନକହ ।
କପିଧ୍ୱଜ ରଥେ ଏକା ଥିଲେ ରହ ।
ତେବେ ସବୁ ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କୁ ନବାରଲେ ।
କେହି ତାଙ୍କୁ କିଛି କର ନ ପାରଲେ ।
ପୁଣି କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିଲେ ରଥରେ ।
ଯୁଦ୍ଧକୁ ବାହାର ଯେ ହେଲେ ସେ ଦୁଇଜଣରେ ।

ଦ୍ରୋଣଙ୍କର ସୈନ୍ୟ ବହୁତ ଥିଲେ କଉ ।
ଯୁଯୁଧାନ ଡାହାକଲେ ମନ୍ତ୍ରି କଉ ।
କୃଷ୍ଣ ଅରଜୁନ ଥିଲେ ଯେଉଁଠାରେ ।
ପରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ସେହିଠାରେ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଭୀମ ଯୁଦ୍ଧେ ହେଲେ ରେଖାରେଖି ।
ମାଇଲେ ଭୀମ ପେଟେ କର୍ଣ୍ଣ ଧନୁ ଗୋଟି ।
ବଚନ ମାଣ କରେ ଭୀମକୁ ଦେଲେ ଗାଳ ।
ନ ମାଇଲେ ଯୁଦ୍ଧରେ କର୍ଣ୍ଣ ମହାବଳୀ ।
ଦ୍ରୋଣ କୃତବର୍ମା କୃପ କର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ରୋଣି ।
ମଦ୍ରଦେଶ ଈଶ୍ୱର ଶଲ୍ୟ ଶୂରମଣି ।
ସିନ୍ଧୁଦେଶ ନୃପତି ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରାଣ ଦେଲା ।
ଏ କଥା ଏ ସବୁର ଦେହେ ସୁହାଗଲା ।
ଶଙ୍ଖପଡ ବର ଦେଇଣ କର୍ଣ୍ଣକୁ ।
ଶକ୍ତି ଦେଲେ ଏକ ବୀରର ବଧକୁ ।
ସେ ଶକ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମାୟାରେ ।
ମାଇଲେ ଯେ ଘଟୋତ୍କଚ ହୃଦରେ ।
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ ରଥ ଉପରେ ଶସ୍ତ୍ର ଥୋଇ ।
କେବଳ ମାଣଥିଲେ ଗତପ୍ରାଣ ହୋଇ ।
ଅପଣାର କ୍ଷତ୍ରିୟ ଧର୍ମକୁ ଲଙ୍ଘିଲା ।
ଦ୍ରୁପଦସୁତ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ କାଟିଲା ।
ସହଦେବ ଅଗଜ ଦ୍ରୋଣିଙ୍କର ଗୁଲେ ।
ଦୁରଥ ଯୁଦ୍ଧେ ସମାନ ହୋଇଲେ ।
ଦ୍ରୋଣମଲାଦନ ଦ୍ରୋଣି ମହାବୀର ।
କଲେ ନାରସିଂହ ଅସ୍ତ୍ର ଅସ୍ତ୍ରୀକର ।
ତେବେହେଁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ନୋହଲାନ୍ତି କ୍ଷୟ ।
ନ ପାଇଲେ ଦ୍ରୋଣ କ୍ରମର ବଚସ୍ ।
ଦୁଃଶାନନକୁ ମୋ ମାଡ଼ି ବସି ବଲେ ।
ପିଇଲ ରକ୍ତ ଭୀମ ଚଡ଼ି ବକ୍ଷଃସ୍ଥଳେ ।
ମୋ ଯୋଦ୍ଧାଏ ସବୁ ଅଡଙ୍କେ ଗଲେ ଥିଲେ ।
ପ୍ରତିକାର କେ କଛୁ କରି ନ ପାରଲେ ।
ଯୁଦ୍ଧେ କାହାର ସେ ନୁହେ ଧରପଣ ।
କର୍ଣ୍ଣ ମହାରଥୀ ରଥିକର ଗଣ ।
ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାରୁ ଜ୍ୟକୁ ନ ପାଇଲେ ।
ଅପଣେ ସଦ୍ୟ ପ୍ରାଣଗୋଟି ହରାଇଲେ ।

ଅସ୍ତ୍ରବାସ୍ତ୍ର ହୋଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଥିଲେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ମାରବାକୁ ଏମାନେ ବେଢ଼ିଲେ ।
ଦ୍ରୋଣପୁତ୍ର କୃତବର୍ମା ଦୁଃଶାସନ ।
ତଥାପି ଜିଣିଲେ ଯେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଅନ୍ଧେ ସୁତ ଧର୍ମରଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ପ୍ରାଣ ନେଲେ ରଣେ ମଦ୍ର ନୃପଙ୍କର ।
କୃଷ୍ଣଭୁଲେ ସଂଗ୍ରାମ କରବା ଶରଧା ।
ବହୁଥାଉ ମନେ ଯେ ଶଲ୍ୟ ମହା ଯୋଦ୍ଧା ।
ଗାନ୍ଧାର ଦେଶ ପ୍ରଭାଙ୍କର ମଙ୍ଗଧାଳ ।
ଶକୁନ ଶଲା ମୋର କଲନ୍ଦର ମୂଳ ।
ମାସ୍ତାକଲକୁ ସେ ମାଣକ ଅଣ୍ଟେ କର ।
ପଣା ଖେଇବାକୁ ଶରଧାଥାଏ ଧର ।
ସେ ପାପୀ ସଙ୍ଗେ ସହଦେବ କର ରଣ ।
ହେଲେ ପେନଗଲେ ତାହାର ପରାଣ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମୋର ବରଥୀ ହୋଇଲା ।
ଉତ୍ସାହ-ଶକ୍ତି ଗୋଟି ମନୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲା ।
ଅଚଞ୍ଚାନ୍ତ ହୋଇ ହୃଦର ଇତରେ ।
ଜଳସ୍ତମ୍ଭି ଦେଇ ଶୋଇଲା ତହିଁରେ ।
ପାଣ୍ଡବେ ସେ ଶୋଇବା ହ୍ରଦଠାକୁ ଗଲେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ପେନ ଗଲେ ।
ଅସହ୍ୟ ଅଟଇ ନୃପ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ତାହାକୁ ବହୁତ ସେ କଲେ ଭରସ୍ତନ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଭୀମସେନ ଦୁଇଜଣେ ।
ଆରମ୍ଭ କଲେ ଗଦାଯୁଦ୍ଧ ଏ ଅନ୍ତରେ ।
ନାନା ପ୍ରକାରେ ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣ୍ଡଳ ।
କରୁଥିଲେ ତହିଁ ସେ ବେନ ମହାବଳ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ପେନ ଭୀମସେନ ।
ନେଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ନୃପତି ଜୀବନ ।
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପାଞ୍ଚପୁତ୍ରେ ଶୋଇଥିଲେ ।
ଦ୍ରୋଣପୁତ୍ର ଯାଇ ତାହାକୁ ମାଇଲେ ।
ଏଡ଼େ ମନ୍ଦ ବକୃତ କର୍ମ କର ଘୋର ।
ଲୋକରେ ଅପଜଶ ପାଇଲେ ଅପାର ।
ରୀମ ମହାବଳୀ ମହାକ୍ରୋଧ ହେଲେ ।
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ ପୁତ୍ର ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ।

କ୍ରୋଧେ ଦ୍ରୋଣି ଐଷିକ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଯେସିଲେ ।
ସେ ଅସ୍ତ୍ରେ ଉତ୍ତର ଗର୍ଭକୁ ନାଶିଲେ ।
ଅର୍ଜୁନ ନାଶ ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମଶିର ଅସ୍ତ୍ର ।
ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଦ୍ରୋଣପୁତ୍ର ବଳବନ୍ତ ।
ସ୍ୱସ୍ତିମନ୍ତ୍ର ପଢି ଦକ୍ଷ୍ୟାସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାର ।
ଦେଲେ ଅର୍ଜୁନ ସେ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ନବାର ।
ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଦେଲେ ମଣି ରତ୍ନକୁ ।
କଣି ନ ପାରଲେ ପାଣ୍ଡବ ମାନଙ୍କୁ ।
ଦ୍ରୋଣ ନନ୍ଦନର ପାଇ ଅସ୍ତ୍ରାସ ।
ବଗ୍ନଃ ନନ୍ଦନର ହେଲା ଗର୍ଭନାଶ ।
ବ୍ୟାସ ମହାର୍ଷି କୃଷ୍ଣ ନରହର ।
ଶାପଦେଲେ ଦ୍ରୋଣ ପୁତ୍ରକୁ କୋପକର ।
ଏହା ସବୁ ଶୁଣି ସଞ୍ଜୟ ମୋ ମନରେ ।
ବଳସ୍ ହେବା ଆଶା ନଥିଲା କଞ୍ଚତରେ ।

ଜରୁଗୁହ ବାହ

ବଳରେ ଅଧିକତ ହୋଇଲେ ଭୀମସେନ ।
ସେହିରୂପେ ବଦ୍ୟାରେ ବଳଲେ ଅରଜୁନ ।
ଦୁଷ୍ଟ ଦୁର୍ଯୋଧନ ନଉ ଡାହା ଦେଖି ।
ଅତ ସନ୍ତାପରେ ହେଉଥାଏ ଦୁଃଖୀ ।
ଶକୁନ କର୍ଣ୍ଣ ଦୁହେଁ ଉପାସ୍ମାନଙ୍କରେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ନାଶ ଚଉଲେ ମନରେ ।
ପାଣ୍ଡବମାନେ ବଦୁରଙ୍କମତେ ଥାଇ ।
ଉପାସ୍ କରୁଥାନ୍ତ ଉହିଁକ ସବୁ ବହ ।
ଦୁର୍ଯୋଧନ ହେଲେ ଅତ ସନ୍ତାପତ ।
ଅଝନ୍ତ ସେ ଯେଣୁ ଦୁର୍ମନ୍ତ ଯୁକତ ।
ବାପଙ୍କପାଶେ ଯାଇ ଏକାନ୍ତେ ରେଡ଼ିଲେ ।
ନାନାପରକାରେ ପୂଜାବସ୍ଥ କଲେ ।
ପୁରଜନଙ୍କର ପାଣ୍ଡବଙ୍କରେ ପ୍ରୀତ ।
ଶୁଣିତ ଦୁଃଖଯୁତ ହୋଇଥିଲ ମତ ।
ସେ କଥାବାକୁ ଅଗେ କଲେ ନବେଦନ ।
ଯେଣୁ ଅତ କୁମତ ଅଝନ୍ତ ଦୁର୍ଯୋଧନ ।
ପୁରଜନମାନେ ଭୀଷ୍ମକୁ ଭୁମ୍ଭକୁ ।
ଅତକନି ପଟି ଇନ୍ଦ୍ରନ୍ତ ପାଣ୍ଡବକୁ ।

ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀଙ୍କର ସମ୍ମତ ।
ରାଜ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ତାଙ୍କର ହୋଇଛି ପୂରଣ ।
ହସ୍ତୀନାବାସୀ ଅମ୍ଭ ପୀଡ଼ା ଇଚ୍ଛା କର ।
ଅନ୍ଧନ୍ତ ଅନ୍ଧେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଦଣ୍ଡଧାଗ୍ରୀ ।
ପାଣ୍ଡୁପୁତ୍ରେ ଯେବେ ଏ ରାଜ୍ୟ ପାଇବେ ।
କ୍ରମରେ ପୁଣ୍ଡନାଡ ବୁଲରେ ରଜାହେବେ ।
ରାଜ ବଶ ଅମ୍ଭେ ହୋଇବା ବାହାର ।
ଅଦର କାହିଁ ପାଇଁ କରବେଟି ନର ।
ତାର ଅନ୍ନ ଖାଇ ପାଇବା ଅମ୍ଭେ ଦୁଃଖ ।
ଏଥିକ ବସ୍ତ୍ରତ କର ନୃପଶିଖ ।
ପୂର୍ବେ ଯେଜେବ ରାଜ୍ୟ ପାଇଥାନ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ।
ଏବେ କପଁା ଭୋଗ ନ କରନ୍ତ ଅମ୍ଭେ ।
ପୁଣ୍ଡମୁଣ୍ଡୁ ଏହା ଶୁଣି ନରମଣି ।
କଣିକଙ୍କ ବଚନ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ।
ଶୋକରେ ସେ ଅତି ଅରତ ହୋଇଲେ ।
ଅପଣାର ଛତକୁ ତୁଇଛଗ କଲେ ।
ଦୁର୍ଯୋଧନ କର୍ଣ୍ଣ ଶକୁନ ଦୁଃଶାସନ ।
ଏକଠା ହୋଇ ବସି ଭାବଲେ ବହନ ।
ତବନ୍ତେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ମୁଖକୁ ଚାହିଲେ ।
କରଯୋଡ଼ି ଦୁର୍ଯୋଧନ ଜଣାଇଲେ ।
ଉପାସ୍ରେ ବାରଣାବତକୁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ।
ପଠିଅର ବଅ ଅମ୍ଭୁଛ ମୋ ମନକୁ ।
ତେବେ ପାଣ୍ଡବ ସକାଶରୁ ଉପ୍ ।
ନୋହିବ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କରଟି ଉଦପ୍ ।
ପୁଣ୍ଡଠାରୁ ଶୁଣି ଏରୂପେ ବଚନ ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଚଲା କର ଅମ୍ବିକା-ନନ୍ଦନ ।
କହିଲେ ଅନ୍ଧେ ପୁଣ୍ଡ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।
ଧର୍ମରେ ତ ପାଣ୍ଡୁ ଅନ୍ଧନ୍ତ ତତପର ।
ମୋତେତ ଧର୍ମରେ ସେ ସେବା କରଥାନ୍ତ ।
ମୋ ବୋଲରୁ କେବେ ବାହାର ନୁହନ୍ତ ।
ମୋଠାରେ ସେ ରାଜ୍ୟ ସମର୍ପିଥାନ୍ତ ନତ ।
ତାହାଙ୍କ ପୁତ୍ରେ ସେହ ପରତ ଅନ୍ଧନ୍ତ ।
ଗୁଣମାନଙ୍କର ଅନ୍ଧନ୍ତ ଅକର ।
ପରଦେଶେ ଯାଜି ଖ୍ୟାତ ତାହାଙ୍କର ।

ଆମ୍ଭ ପୁରଜନେ ତା ଜାଣି ହଲ୍ କଉ ।
ତାହାଙ୍କଠାରେ ସ୍ନେହଥାଉ ମନେ ଧଉ ।
ହେ ପୁତ୍ରେ ପାଣ୍ଡୁପୁତ୍ରେ ଏରୂପେ କରଯ୍ୟାର ।
କରୂପେ ବଲେଟି କରବା ଅପକାର ।
ପିତୃକ୍ରମରେ ତ ପ୍ରାପତ ରଜ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ।
ପାରବା ନାହିଁ ଆମ୍ଭେ ତାଙ୍କୁ ଖେଦବାକୁ ।
ଜଃସନ୍ଧାସ୍ୱ ନୁହନ୍ତ ପାଣ୍ଡୁକ ବୁମର ।
ବଳରେ ସେ କୁରୁକ ପ୍ରତ ବରଯ୍ୟାର ।
ପାଣ୍ଡୁ ଯେଉଁକାଳେ ରଜା ହୋଇଥିଲେ ।
ହସ୍ତିନାବାସୀକି ସେ ସୁଖେ ପୋଷିଥିଲେ ।
ଉତ୍ତମ ମନ୍ତ୍ରୀ ବାହୁ ରଖିଥିଲେ କତ ।
ଜାଗନ୍ତ ଯେଣୁ ପାଣ୍ଡୁ ଉତ୍ତମ ରଜମାତ ।
ଏହ ସକାଶରୁ ଅହେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ପୂର୍ବକାଳୁ ଏ ଲୋକେ ତାଙ୍କର ଅଧୀନ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ପାଇଁ ସେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ମାର ପକାଇବେ ଅମ୍ଭୁଛ ମନକୁ ।
ବାପଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ବଚନ ।
ହସି ଜଣାଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଏ କଥା ମୁଁ ତାତ ଉତ୍ତମ କଉ ଜାଣି ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ବେଉ ପୂଜଛୁ ହସ୍ତିନା ନରଶ୍ରେଣୀ ।
ନଷ୍ଟେ ସେ ଲୋକମାନେ ହେବେ ମୋ ସହାସ୍ ।
ଏ କଥାରେ କଛୁ ନାହିଁହେ ସଂଶସ୍ ।
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯାକ ମୋଠାରେ ଅଛନ୍ତ ।
ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଉଜୁଛନ୍ତ ।
ଏବେ ପାଣ୍ଡବକୁ ଅଣାଅ ଡକାଇ ।
କହବା କୋମଳରେ କଥା ସ୍ନେହଥାଇ ।
ବାରଣାବତ ନାମେ ଅଛୁ ଯେଉଁ ପୁର ।
ଉହିଁକ ଯାଅବୋଲ ହୋଇଣ ସତ୍ୱର ।
ସେମାନେ ଗଲେ ଅମ୍ଭେ ନଷ୍ଟସ୍ ହୋଇବା ।
ମହାସୁଖେ ନୃପ ଅସନେ ବସିବା ।
ଯେବେ ଦୁଷ୍ଟମୂଳ ହେବେ ରଜ୍ୟଯାକ ।
ତେବେ ପାଣ୍ଡୁପୁତ୍ରେ ରହବେ ହୋଇ ଲୋକ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଏ କଥା ହୁଦେ କରଥଇ ମୁଁ ଅହୁବ ।

ପାପକୁ ଉତ୍ସ କରି ପ୍ରକାଶ ନ କଲ ।
ଭୁମ୍ଭଠାରୁ ଶୁଣି ଏହା ମୁଁ କହିଲି ।
ଶିଷ୍ଟ ଦ୍ରୋଣ ବଢୁର ଗୁରୁ କୃପଦ୍ୱିଜ ।
ଏହାଙ୍କର ଏମତ ନୁହଇ ଉନୁଜ ।
କୁରୁ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କରେ ସମାନ ତାଙ୍କ ପ୍ରୀତି ।
ଧର୍ମକୁ ତ ସେମାନେ ଲଙ୍ଘେ ନ ଛଡ଼ନ୍ତି ।
ଶଙ୍କର ଏଡ଼େ ବଷମ କଥାମାନ ।
ଇଚ୍ଛା ନ କରନ୍ତେ ଅନ୍ଧେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଏ କଥା ଆମ୍ଭେ ଯେବେ କରିବା ଶଙ୍କାସ୍ପଦ ।
ଜଗତରେ ନିନ୍ଦା କରନ୍ତେ ସଉଦ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶୁଣି ବୋଇଲେ କୁରୁପତି ।
ମଧ୍ୟସ୍ଥ ହୋଇ ରୀଷ୍ଟ ଦୁଇକୁଳେ ଜ୍ଞାନ ।
ନ ଛଡ଼ିବେ ମୋତେ ତ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ କୁମର ।
ପୁଣ୍ୟଶ୍ଲୋକ ଦ୍ରୋଣ ହୋଇବେ ମୋହର ।
ଦ୍ରୋଣ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଦୁହିଁଙ୍କ ବାସ୍ତଲରେ ।
କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟ ରହିବେ ଆମ୍ଭର ପକ୍ଷରେ ।
ବହୁରତ ପୁଣି ଅନନ୍ତ ଆମ୍ଭର ।
ଅକ୍ଷୟରେ ହୋଇ ଥାଅନ୍ତ ତାଙ୍କର ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ପାଇଁ ଆମ୍ଭର ଅସ୍ତ୍ରକାଣ୍ଡ ।
ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତ କେବେ ସେ ଦଣ୍ଡଧାଣ୍ଡ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ବଣ୍ଟାପ ଦେଖାଇ କୁନ୍ତୀଭୁଲେ ।
ବାରଣାବତେ ପେଷ ନୃପମଣି ଭଲେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସକାଶୁଁ ମୋର ଶୋକଦ୍ରୁମ ।
ହୃଦରେ କଢ଼ିଅଛୁ ଅନ୍ଧେ ନୃପୋତ୍ତମ ।
କହ ଏହା ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ସଙ୍ଗତରେ ସେନ ଭାଇ ଦୁଃଶାସନ ।
ହସ୍ତିନାପୁର ଲୋକେ ଉଜାଡ଼ି ଅଣିଲେ ।
ବହୁତ ରତ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଧନ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର କୁଶଳ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେତେ ।
ବାରଣାବତକୁ ସେ ପ୍ରଶଂସିଲେ ଜତ୍ୟେ ।
ପରସ୍ପରେ କଥା ହୋଇଲେ ଏପରି ।
ବଡ଼ ରମଣୀୟ ବାରଣାବତ ପୁରୀ ।
ବାରଣାବତେ ମହାଦେବଙ୍କ ଉତ୍ସବ ।
କରୁନ୍ତି ଭକ୍ତିରେ ବହୁତ ମାନବ ।

ତାଙ୍କଠାରୁ ଏହା ପାଣ୍ଡୁପୁତ୍ରେ ଶୁଣି ।
ସିବାକୁ ସେହିଠାକୁ ମନ କଲେ ପୁଣି ।
କଉତୁକ ପାଇ ସେ କଥା କଥା ହେଲେ ।
କରୁପେ ଦେଶିସିବା ବୋଲି ବଶ୍ୱରଲେ ।
ତାହା ଜାଣିପାଇ ଅମ୍ବିକା କୁମର ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଡାକ କହିଲେ ଏ ଉତ୍ତର ।
ଅହେ ବାବୁମାନେ ମୋହର ଲୋକ ଯେତେ ।
ପ୍ରଶଂସନ୍ତ ବାରଣାବତକୁ ସମସ୍ତେ ।
ବଡ଼ ରମଣୀୟ ହୋଇଛୁ ସେ ପୁର ।
ଦେଖିବା ଇଚ୍ଛାଥିଲେ ଯାଅ ହେ ସତ୍ୱର ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଳ୍ପ ଦାନଜ୍ଞନ ଯେତେ ଜନ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ବାବୁ ବହୁତ ଦଅ ଧନ ।
ଯେବେ ତୁମ୍ଭ ମନ ତୃପତ ହୋଇବ ।
ତେବେ ହସ୍ତିନାକୁ ଲେଉଟି ଅସିବ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ମନୋରଥ ଜାଣି ।
ଆପଣା ସହାୟକୁ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ।
କାହାକୁହିଁ ସହାୟ ନ ଦେଖି ପୁଧିଷ୍ଠିର ।
ସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ତହିଁକ ସତ୍ୱର ।
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ବହୁର ବାହ୍ଲୀକ ସେ ମହତ୍ତ ।
ଭୂରଶ୍ରବା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟପୁତ୍ର ଶାରଦ୍ୱତ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଭାଇଯା ଗାନ୍ଧାରୀ ।
ଯେତେ ଥିଲେ ହସ୍ତିନାପୁରେ ଘର କର ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁରୋହତ ସଙ୍ଗେ ଯେତେ ଦ୍ୱିଜ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ଗହିଁ ପାଣ୍ଡଙ୍କ ତନୁଜ ।
ମୁଖ ଶୁଖାଇଣ ଏ ବଚନ ଭଣି ।
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଆଜ ହସ୍ତିନା ନରମଣି ।
ବଡ଼ ରମଣୀୟ ବାରଣାବତ ପୁରୀ ।
ତହିଁକ ଆମ୍ଭେମାନେ ସିବୁ ଯାଏ।କର ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଅଶିଷ ଅଳକର ।
ଯେ ରୂପରେ ହୋଇବ ମଙ୍ଗଳ ଆମ୍ଭର ।
ପୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଶୁଣି ଏ ବଚନ ।
ଅଶିଷ କଲେ ଜନେ ହୋଇଣ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଅହେ ପୁଧିଷ୍ଠିର ବାଟରେ ତୁମ୍ଭର ।
ଅମଙ୍ଗଳମାନ ନାଶନୁ ସର୍ବମୁର ।

ଏହା ଶୁଣି ପାଣ୍ଡବେ ମଙ୍ଗଳ କର୍ମ କର ।
କାହ୍ନାଇରେ ବେଗେ ବାରଣାବତପୁରୀ ।
ଏମନ୍ତେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବୋଲନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ।
ଦୁରାତ୍ମା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପାଇଣ ହର୍ଷକୁ ।
ଏକାନ୍ତରେ ପୁରୋଚନକୁ ଡାକଲେ ।
ହାତ ଧର ଡାକୁ ବଚନ କହିଲେ ।
ଅହେ ପୁରୋଚନ ଏ ପୃଥ୍ୱୀ ମୋହର ।
ଯେଉଁରୂପେ ସେରୂପେ ଅଟଇ ଭୂମର ।
ଭୂମ ବନ୍ଦୁ ମୋହର ବନ୍ଧାସୀ କେହ ନାହିଁ ।
ଏବେ ଏ ପୃଥ୍ୱୀ ରକ୍ଷା କର କହୁଥାଇ ।
ଯେରୂପେ ମୁଁ ଭୂମଙ୍କୁ କହିବ ବଶ୍ୟର ।
ସେ କଥା ମନେ ରଖିଥିବ ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ମୋ ଶତ୍ରୁମୂଳ ଭୂମେ ଉପୁଡ଼ାଇ ଦେବ ।
ତହିଁକ କହିବ ଯା ତାହାଙ୍କି କରିବ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ରଜା ବାରଣାବତକୁ ।
ପେଷିଲେ ଅଳ୍ପ ଡାକ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ।
ସେମାନେ ସୁଖେ ଯାଇ ତହିଁ ବହରିବେ ।
ପାଶୁପତ ଉତ୍ସବ ଦର୍ଶନ କରିବେ ।
ଚଢ଼ି ଗଧଯୋଗ୍ୟ ଦବ୍ୟ ରଥବର ।
ତହିଁକ ବେଗେ ଭୂମେ ଯିବାର ବଶ୍ୟର ।
ନଗର ପ୍ରାନ୍ତେ ତହିଁ ଚତୁଃଶାଳା ଘର ।
ମନୋରମ କର ନର୍ମାଣ ବେଗେ କର ।
ଅସ୍ତ୍ର ରଖିବାକୁ ଘର ମଧ୍ୟବ ।
ସେ ଘରେ ଲୁଣସର୍ଜ୍ଜରସକୁ ରଖାଇବ ।
ଘିଅ ବସା ଜଉ ମାଲପା ମାଟିରେ ।
ଚକଟି କର କାନ୍ଥ ଛଟିବ ଯତ୍ନରେ ।
ସେ ଘର କୃଶପଟ୍ଟେ ଚଇଳ ଘିଅଛଣି ।
ଜଉ କାଷ୍ଠ ରଖାଇବ ଯତ୍ନେ ପୁଣି ।
ତା ଦେଖି ପଶ୍ଚରେ ପାଣ୍ଡବେ ଭୂମଙ୍କୁ ।
ବନ୍ଦୀଇ କହିବଟି ସେ କଥା ତାହାଙ୍କୁ ।
ସେ ଘରେ କୁନ୍ତୀ ଭୁଲେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଅବରେ ।
ରଖାଇବ ପୂଜା କରଣ ବସ୍ତ୍ରରେ ।
ସେ ଘରେ ଦବ୍ୟ ଯାନ ଅସନ ଇଅର ।
ଥୋଇବ ଭୂମେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଇଁ ।

ବଶେଷ ସାବଧାନେ ବାରଣାବତ ଜନ ।
ମାନଙ୍କୁ ଏ କଥାଟି କରବ ଗୋପନ ।
ପାଣ୍ଡବେ ଯେଉଁ ଦନ ସେ ଘର ଭତରେ ।
ନଈସ୍ ହୋଇ ଶୋଇଥିବେ ବଶ୍ୱାସରେ ।
ସେହ ଦନ ସେ ଘର ଦ୍ୱାରକୁନ୍ଦି ଯାଇ ।
ଜଳନ୍ତା ଅଗ୍ନୀନେଇ ଦେବ ହେ ଲଗାଇ ।
ଏରୂପେ ପୋଡ଼ି ପାଣ୍ଡୁଲୁମରେ ଗଲେମର ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କେବେ ନନ୍ଦା ନୋହବ କାହାର ।
କହନ୍ତେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଏରୂପେ ବଚନ ।
ପ୍ରତଜ୍ଞା କର ଗଲା ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁରୋଚନ ।
ଗଧଯୋଗ୍ ରଥ ଉପରେ ବସିଲା ।
ବାରଣାବତେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ଯେ ରୂପେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କହିଥିଲେ ତାକୁ ।
ବାରଣାବତେ କଲା ସେ ରୂପେ ଘରକୁ ।
ଏଥିଅନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବମାନେ ସଜ୍ଜ ହେଲେ ।
ପବନୋପର ଘୋଡ଼ା ରଥରେ ଯୋଡ଼ିଲେ ।
ମଲନତା ଧର ବଦନ-ନଲନରେ ।
ନମିଲେ ପାଣ୍ଡୁସୁତେ ରୀଷ୍ମଙ୍କ ପାଦରେ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ନୃପଙ୍କ ପାଦ ପୂଜାକଲେ ।
ଦ୍ରୋଣ କୃପ ବଦୁର କୃଷ୍ଣ ଙ୍କତ ଗୁରେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କଠରେ ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ ।
ପାଣ୍ଡବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭଜନ କଲେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ସାନ ଯେତେ ଙ୍କତଜନ ।
ସେମାନେ ତାଙ୍କ ପାଦେ ନମିଲେ ବହୁନ ।
ଯେତେ ମାତୃବର୍ଗ ନାଗ୍ନୀ ତହିଁ ଥିଲେ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ପାଣ୍ଡବେ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ଦାସଜନମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତରେ ଧର ।
ରଥଚଢ଼ିଗଲେ ବାରଣାବତ ପୁରୀ ।
ବଦୁର ଙ୍କୁଷ୍ଣ ଆଦ ପୁରଜନ ଯେତେ ।
କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ସେ ସଙ୍ଗତେ ।
କେଉଁମାନେ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ଦେଖି ।
ଏ ବଚନମାନ ବୋଇଲେ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ରଜା ହୋଇଲେ ବଡ଼ ମୂର୍ଖ ।
ଅଧର୍ମର କଥା ମନିଲେ ଏବେ ମୁଖ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅଟନ୍ତି ଅତି ଧର୍ମକାମୀ ।
ପାପକଥା ନ ରହେ ମନକୁ ତାହାଙ୍କର ।
ବଳମାନଙ୍କରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭୀମସେନ ।
ଅର୍ଜୁନ ତ ଧାନୁକ-ମସ୍ତକ-ମଣ୍ଡନ ।
ମାଦ୍ରୀପୁତ୍ର ଦୁହେଁ ଧର୍ମାତ୍ମା ଅଟନ୍ତି ।
ପାପସ୍ପର୍ଶନେ ତ ଏମାନେ ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ପିତୃକ୍ରମ ରାଜ୍ୟ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କର ।
ଜାଣି ହିଂସା କଲେ ଅମ୍ବିକା-କୁମର ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ଏ ଅଧର୍ମ ସ୍ପୃହା ।
ଜାଣି ଭୀଷ୍ମ କାହିଁକ ସମ୍ମତ କରୁଛନ୍ତି ।
ହସ୍ତିନାରୁ ପାଣ୍ଡବେ ବାହାର ଯାଆନ୍ତି ।
ଭୀଷ୍ମ ଜନ୍ମର୍ତ୍ତାର ରାଜ୍ୟ ନାହାନ୍ତି ।
ଶାନ୍ତନୁ ନୃପଙ୍କର ଅଟନ୍ତି କୁମର ।
ବଡ଼ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ନାମେ ଯେଉଁ ନରବର ।
ପୁତ୍ରପରି ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଳନା କରୁଥିଲେ ।
ପାଣ୍ଡୁ ମଧ୍ୟ ନୃପତି ହୋଇ ତା ଅଚରଲେ ।
ପାଣ୍ଡୁ ରାଜାଙ୍କର ହୁଅନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗଲାର ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ରାଜ୍ୟରେ ହେଲା ଲୋର ।
ପାଣ୍ଡୁକୁମରଙ୍କୁ ସାନ ଦେଖି କର ।
ସହି ନ ପାରନ୍ତି ମନେ ହିଂସା ଧର ।
ଅମ୍ଭେମାନେ ଏବେ ହସ୍ତିନା ଛଡ଼ିବା ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସହି ରହିବେ ତହିଁପିବା ।
ଲୋକଙ୍କର ମୁଖରୁ ଏରୂପେ ଶୁଣି ।
ଟିକିଏ ଚଳା କର ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭଣି ।
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଅମ୍ଭ ପିତା ମାନ୍ୟଗୁରୁ ।
ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ନକ ଅମ୍ଭେ ଭାଙ୍ଗିପାରୁଁ ।
ସେ ଯାହା ବୋଲୁଥିବେ କରିବୁଁ ନଃଶଙ୍କରେ ।
ଏ କଡ଼ ଗୋଷ୍ଠି ଅମ୍ଭେ କରନ୍ତୁଁ ମନରେ ।
ଅମ୍ଭର ନିଜ ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ତ ସମସ୍ତେ ।
ଏବେ ଯାଅ ଲେଉଟି ଘରକୁ ତୁରତେ ।
ଯେଉଁକାଳେ ଅମ୍ଭର ଯେଉଁ କର୍ମ ହେବ ।
କହିଅଛୁଁ ସେ କଥା ତୁମ୍ଭେ କରୁଥିବ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଏ ବଚନ ଶୁଣି ।
ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କର ସେହିକ୍ଷଣି ।

ବହୁତ ଅଶିଷକୁ ତାଙ୍କର ବଶ୍ୟ ।
ଆସିଲେ ସେ ବାହୁଡ଼ି ପରକୁ ଯେ ଯାହାର ।
ପୁରଜନମାନେ ଲେଉଟି ଯନ୍ତୁଁଗଲେ ।
ପାଣ୍ଡବକୁ ବୋଧ୍ୟ ବହୁର କହିଲେ ।
ସମସ୍ତ କଥାରେ ସେ ତ ଅଝଣ୍ଟ ଚତୁର ।
ସେପରି ଚତୁର ତ ଅଝଣ୍ଟ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ତାହାଙ୍କୁ ସେ ଦେଖାଇ କହିଲେ ଏମନ୍ତ ।
ମୋତ ଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଜାଣି ପରତତ୍ତ୍ୱ ।
ବପତରୁ ତୁମ୍ଭେ ଯେମନ୍ତେ ତରିବ ।
ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଅନୁସର ସେରୂପ କରିବ ।
ଲୋହ ନୋହୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶସ୍ତ୍ର କୁଦ୍ଧି ଅଟେ ।
ପରର ମର୍ମ୍ମକୁ ସେ ଗଡ଼ କର କାଟେ ।
ଯେଉଁ ଲୋକ ତାହା ଜାଣଇ ଭଲକର ।
ଶତ୍ରୁଘେନ ନାଶ ନୁହଇ ତାହାର ।
ମହାରଣ୍ୟେ ବଲେ ଯେ ଘର କରଥାଏ ।
ତାକୁକ ଅଗ୍ନି ନାଶ କରଣେ କ୍ଷମହୁଏ ।
ଏହା ଜାଣି ଅମ୍ଭାକୁ ରଖଇ ଯେଉଁ ନର ।
ସବୁକାଳେ ଜୀବନ ରହିଇ ତାହାର ।
ଚକ୍ଷୁ ବନା ଲୋକକୁ ମାର୍ଗ ନ ଦଶଇ ।
ସେହିରୂପେ ଦଗ ଜାଣିତ ନୁହଇ ।
ଏହୁ ସକାଶରୁ ଅହେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ବାରଣାବତ ବାଟ ଜାଣିବା ବଶ୍ୟର ।
ଅଧୀର ହେଲେ ଲୋକେ ସମ୍ଭତ ନ ଲଭଇ ।
ଏହା ବୁଝିଥିବ କହିଲ ମୁଁ ବୁଝାଇ ।
ଅହୁତ ଲୋକ ଯାହା କରୁଥିବ ହତ ।
ତହୁକ ଜଗତ୍ପିବ କୁନ୍ତୀଦେବୀ ସୁତ ।
ବପତ୍ପୀଭୂତ ହେଲେ ଶତ୍ରୁ ଲୌକାପ୍ତର ।
କରିବ ହିଁକି ପର ବମୁହାଁ ବବର ।
ଏମନ୍ତ ବବରରେ ଯେହୁ ଥାଏ ରହିଁ ।
ତାହାକୁ ଅଗ୍ନି ଅବା କ କର ପାରଇ ।
ବୁଲଲେ ସବୁ ବାଟ ହୋଇ ଯାଏ ବଣା ।
ନକ୍ଷତ୍ର ଯୋଗେ ଗଣେ ଦଗଲୁ ହେବଣା ।
ଯେ ପଞ୍ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିୟକୁ ଯତ୍ନରେ ।
ସଂଯତ କର ରଖେ ଅପଣା ବୁଦ୍ଧିରେ ।

ସେହି ଲୋକ ନ ପାଏନ୍ତି ଦୁଃଖ ।
ଜାଣ ହେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନରକର ଶିଖ ।
ବହୁରଙ୍କଠାରୁ ଏ ସଙ୍କେତ ଶୁଣି ।
ଜାଣିଲ ବୋଲ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଡାକୁ ଋଣି ।
ପାଉଛ ବୋଲ ଡାକୁ ଅନୁଜ୍ଞା ମାଗିଲେ ।
ବହୁର ଡାକ୍ଚାରୁ ମେଲଣି ହୋଇଲେ ।
ନଳପୁରେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କଠାରେ ରଖାଇ ମାନସ ।

Typical Selections from Oriya Literature

SECTION II.

EARLY MEDIEVAL PERIOD.

DURING MOSLEM RULE.

1569—1750 *A.D.*

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ-ପରିଚୟ

ଗୀତ

By SALBEG

(1)

ସତେକ ମୋଜାବ ଥିବ ବୃନ୍ଦାବନ ।
ଦର୍ଶନ କରିବ ଯାଇ ନନ୍ଦର ନନ୍ଦନ । ଘୋଷା
ଯିବ ଗୃଣ୍ଡେ ଶ୍ୟାମକୁଣ୍ଡେ କରିବ ସ୍ନାନ ।
ରାଧାକୁଣ୍ଡୁ ପଙ୍କଜାଗି ମଥାରେ ଚନ୍ଦନ ।
ରତ୍ନପୁଲ୍ଲା ନକଟେ କରିବ ଶୟନ ।
ଘୁଣ୍ଡେ ହଉ ନ ବୋଇଲେ ଶୁଣିଥିବ କର୍ଣ୍ଣ ।
ମାଧୁକର ଇକ୍ଷାମାଗି ବଞ୍ଚିଥିବ ଦିନ ।
ପରକ୍ରମା କରୁଥିବ ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
କହେ ସାଲବେଗ ଜ୍ଞାନ ଜାତରେ ଯବନ ।
ଶ୍ରୀରଙ୍ଗା ଚରଣ ତଳେ ରହୁ ମୋର ମନ ।

---

(2)

ଅହେ ମାଲ ଶଉଳ ପ୍ରବଳ ମତ୍ତ ବାରଣ ।
ମୋ ଆରତ ନଲମା-ବନକୁ କର ଦଳନ ।
ଗଜଗୁଜ ଚଳା କଲା ଥାଁଇ ଘୋର ଜଳେଶ ।
ରକ୍ତ ପେଶି ଖହା ନାଶି ଉଦରୁ ଅପଣ ।
ଘୋର ବନେ ମୃଗୁଣୀକ ପଡ଼ିଥିଲା କପଣ ।
କେଡ଼େ ବଡ଼ ବପଡ଼ରୁ କରିଥିଲୁ ତାରଣ ।
କୁରୁ-ସଭାତଳେ ଘୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀର ଜଣାଣ ।
କୋଟିବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ହେଲେ ଲଜ୍ଜାକଲ ବାରଣ ।
ରାବଣର ଭାଇ ବଭୀଷଣ ଗଲା ଶରଣ ।
ଶରଣ ସମ୍ଭାଳ ତାକୁ ଲଙ୍କେ କଲ ରାଜନ ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ ପିତା ସେ ଯେ ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ ଦାରୁଣ ।
ସ୍ତମ୍ଭରୁ ତାହାର ତାଲୁ ବଦାରଲ ଉକ୍ଷ୍ରଣ ।
କହେ ସାଲବେଗ ଖାନ ଜାତରେ ମୁଁ ଦମନ ।
ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ। ଚରଣ ତଳେ କରୁଅଛୁ ଜଗାଶ ।

---

(3)

ଶ୍ୟାମଗୋପ, ଆଜଉ ବେଶ ବଡ଼ ଡୋପ୍ପ । ଘୋଷ।
ବିରଙ୍ଗୀ ଛନ୍ଦେ ଉଢ଼ା କରେ ମୁରଲୀ ଶୋଭା
ଏ କୁଳ ବୁଡ଼ାଇବୁ ପଗ୍ଗରେ ।
ଶିଖିଲା ପ୍ରାପ୍ କଇ ଡାକୁଛୁ ନାମ ଧଇ
ଏ ଗୋପେ ନ ରଖିବୁ ପଗ୍ଗରେ ।
ଡୋର ଚୁଲକୁ ଅନା ଉଡ଼ୁଛୁ ନେଉ ବାନା
ଉ ନନ ଗଚ୍ଛାପୁଅ ପଗ୍ଗରେ ।
ଯାଉଛୁ ଗଳଦାଣ୍ଡେ ପଡ଼ିବୁ କାମକାଣ୍ଡେ
ଉ କାମେ ମଗ୍ପିବୁ ପଗ୍ଗରେ ।
କହେ ସାଲବେଗ ଖାନ ରାଧା କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଧ୍ୟାନ
ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜାତରେ ଯବନ ।

---

(4)

ସଖୀ, କୁଞ୍ଜବନେ କଣୀ କେ ବଜାଇଲା ଗୋ । ପଦ ।
ଶୁଣି ତରୁମାନେ ଥିଲେ ଧ୍ୟାନ ଶୁଣି ପଲ୍ଲବଲେ
ପବନ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଲା ଗୋ ।
ପାଷାଣ ଦ୍ରବିଣ ପାଣି ଯମୁନା ଟେକେ ଉଜାଣି
ଜଳ ଚେକ ମୀନ କୂଳେ ରହିଲା ଗୋ ।
ବାଳ ଧୀରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷୀ ଲହ୍ମାବଳ୍ଗ ଗଲା ଫିଟି
ବସନ ପିଳ୍ଗେ ତର ନୋହିଲା ଗୋ ।
ଋଷିଙ୍କ ଅସନ ଟଳ ରସ୍ତରେ ପଡ଼ିଲା ତଳ
ବ୍ୟାପ୍ତ ପନ୍ଥେ କୁରଙ୍ଗୀ ଗୋଡ଼ାଇଲା ଗୋ ।
କହେ ସାଲବେଗ ଖାନ ଜାତରେ ଅଟେ ଯବନ
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପଦେ ଚତ୍ତ ରହିଲା ଗୋ ।

କଳାକଳେବର ଚୌଡିଶା

By BHAKAT CHARAN DAS

ସ୍ୱର୍ଗ ସମ୍ବଦ୍ଧୀ

କଳା କଳେବର କନ୍ହାଇ ସଙ୍ଗେ ଗୋହୁଶୀମୁତ ।
କରନ୍ତ ମଥୁରା ବଜୟେ ଦାଣ୍ଡେ ଦେଖ ସଙ୍ଗାତ ।
ଖସି ପଡୁଛୁ କ ଅକାଶୁ କ ଏ ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ।
କ୍ଷୀର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରାଣ ଶୋଷିଲେ ନାଶଗଲା ପୂତନା ।
ଯମୁନା ଜକଝ ବନରେ ଘୋର ବରଷା କାଳ ।
ଗିରି ତାମକରେ ଧଇଲେ ନନ୍ଦ ଯଶୋଦାବାଲ ।
ଘରେ ନ ରହନ୍ତ ଗଉଡ଼େ ବଡ଼ ଅଧମଜାତ ।
ସେନ ବସ୍ତ୍ରାବୃନ ବାଲକେ ବନେ ବୁଲନ୍ତ ଜତ ।
ଉଇଁ ଅମୁଛୁ କ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଶଶୀ ମଧୁସାଗରୁ ।
ଉଠ ମଧୁପୁର-ଯୁବତୀ ଓଗାଇବା ଅଗରୁ ।
ଚନ୍ଦନ ବେଶ ମୁଁ କରନ୍ତ ମୋର ହେଉଛୁ ମନ ।
ଚତ୍ର କେ ଧରବ ଯୁବତୀ ଗୃହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ।
ଜୁନକା ପଣିଲା ଶ୍ରବରେ ଜାତ କୁଳ ଉପେକ୍ଷି ।
ଶ୍ରଡ଼ିବେ ଜୀବନ ଯଶୋଦା ଗୋପେ କୃଷ୍ଣ ନ ଦେଖି ।
ଜହ୍ନର ସଙ୍ଗତେ ମହୁରା ଅସି ହେଲା ଜସ୍ତ ।
ଯୁବତୀକୁଳକୁ ଦଇବ କଲା ଏ ହନ୍ତସନ୍ତ ।
ଝଡ଼ି ପଡୁଛୁ କ ଝୁଣ୍ଟିଆ ଝସକେତନ ପାତେ ।
ଝାଲ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ଶ୍ରୀମୁଖୁଁ ବହୁଅଛୁ ନରତେ ।
ନୟନ ଉପରେ ଇ ଲତା କଏ କାମକମାଣ ।
ମୁହନ୍ତ ଏ ପୋଏ କାହାର ସବୁ ଗୋପୀଙ୍କ ପ୍ରାଣ ।
ଝୋପି ଝୋପି ଗୋପୀ ଚନ୍ଦନ ମଣ୍ଡିଛନ୍ତ କ ସଙ୍ଗେ ।
ଝେକ ବାରେ ଗୃହିଁ। ମଥୁରା ଦାଣ୍ଡେ ଗୋବନ ବଚ୍ଚେ ।
ଠାବେ ଠାବେ ଗୋଲ ରହଳ ସିଙ୍ଗା ବେଣୁ ବଇଁଶୀ ।
ଠିଆ ହୋଇ ଇକ୍ତବାସ ତା ଦାଣ୍ଡେ ଦେଖନ୍ତ ଆସି ।
ଡାକନ୍ତ ଏକଲୁ ଅରେକ ଅସ ଜୀବଜୀବନ ।
ଡୋଲାରେ ଏରୂପ ଦେଖିବା ବଜେ ମଧୁସୂଦନ ।
ଢଳ ଢଳ କୃଷ୍ଣ ନାଚନ୍ତ ଇଙ୍ଗି ଦେଖ ମିତଣି ।
ତାଳନ୍ତ କରୁପେ ଡୋଲାକୁ କେଉଁ ଜକ୍ଷକେ ଅଣି ।
ଥଳକାରେ ସବୁକାଇଁର ମଣ୍ଡିଛନ୍ତ କ କରେ ।
ଥଣହେଲା ଯାଉଥିବେ ଗୋ ନନ୍ଦଗଉଡ଼ ଘରେ ।

ଚଳକ ଉପରେ କସ୍ତୁରୀ ଗୋରୋଚନା ରଞ୍ଜିଛ ।
ଚେରଛଇଁ ଗୁଡ଼ି ଦେବାରୁ ତରଲାଇ ଦେଉଛ ।
ଥକାହୋଇ ଥୋକେ ରହିଲେ ଥୋକେ ଗଲେ ଗୋଡ଼ାଇ ।
ଧିର ମଦନ ସଂଘାତରେ କାମ ବେଲେ ଭୁଲାଇ ।
ଦୁଃଖୀଲୋକଙ୍କର ସଙ୍ଗାଇ ସେତ ଦରିଦ୍ର ଧନ ।
ଦଧି ଦୁଧ ସରଖିଆ ଗୋ ତେଣୁ ବଡ଼ ଲାବଣ୍ୟ ।
ଧରଣୀ ମଣ୍ଡିଲ ପରାସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି କ ଉତ୍ତା ।
ଧଳା କଳା ବେନ ଭାଇ ଗୋ ଦୁହେଁ ଦୁହଙ୍କି ଶୋଭା ।
ନାସା ବଙ୍କା ଅପରୂପଣି ସେ ଗୋ ଯଶୋଦାସୁତ ।
ନ କଲା ଦରବ ନରେନ୍ଦ୍ର ଘରେ ଏ ପୁଅ ଜାତ ।
ପୁଅ ହୋଇ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ନାହିଁ କାହାର ଘରେ ।
ପାହିଲା କ ଯୋଗେ ରଜନୀ ଅଳ୍ପ ମଧୁ ନଗରେ ।
ଫୁଲରେ ଏହାଙ୍କ ଶରଧା ଫୁଲେ ଦଶନ୍ତ ତୋଟା ।
ସ୍ଫୁରୁଚ କ ବାମ ନୟନ ମୋତେ ଗୁହିଁବେ ପରା ।
ବୁଦ୍ଧିବଣାହେଲା ଶୁଣିଣ ଅମୃତ ଜଣା ବାଣୀ ।
ବସି କେତେକାଳ ଗଢ଼ିଲା ଡାକୁ କେଉଁ ବଙ୍କାଣୀ ।
ରଜବାକୁ ହେଲା ରଜନମାଳ କଲା ଏରୂପ ।
ରଜବ କ ରକ୍ତଦାସ ତା କ୍ଷପ୍ କରବ ପାପ ।
ମନବୁଦ୍ଧି କଲେ ନନ୍ଦ ଗୋ ସେତ ଅମ୍ଭ କରମ ।
ମିଛ ନନପୁଅ ବୋଲନ୍ତ ମଥୁରାରେ ଜନମ ।
ଯଦୁକୁଳ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲଣ ସେ ଗୋ ଯଦୁବନ୍ଧାଣ୍ଡ ।
ଛାତ ଯଉବନ ଜୀବନ ସବୁ ନେଲା ଅମ୍ଭର ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ବେନଭାଇ ଗୋ ଦୁହେଁ ଦୁହିଁକ ତୋଟା ।
ରଙ୍ଗେ ନାଚ ଅମୁଛନ୍ତ ଗୋ ଯେହ୍ନେ ଗଗନେ ତାରା ।
ଲାଜରପ୍ ତେଜ କରବା କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ପୀରତ ।
ଲାର ହେଉଥିବ ଅମ୍ଭର ହସୁଥିବା ଗୋ ନତ ।
ବଳୀନ ଦଶେ କ ମଇନ ବାହୁ ଶ୍ରୀରୁଚ ସ୍ଥଳ ।
ବନ୍ଧୁକ୍ଲୁକ ହୃଷକେତନ ମିଶି ହେଲା ତରଳ ।
ଶ୍ରୀମନ୍ତ ବଡାଇ ଏ ପୁଅ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏହାଙ୍କ ଦାସୀ ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ଏ ପରା ଦଶୁଛ କବା ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀ ଶଶୀ ।
ସର ଲବଣୀ ଗୋଟିକା ସେ ଖାଇ ନନ୍ଦର ବସ୍ତି ।
ସବୁ ଗୋପୀଙ୍କର ମନକୁ ବଶୀସ୍ୱନେ ମୋହୁଛ ।
ସଧୀରେ ପବନ ବହଉ ସବୁ କଟିମେଖଲା ।
ଶିବ ଡମରୁ କ କୈଲାଶୁ ଶ୍ୟାମ ବଦନ କଲା ।

ହେଲେ ହେବ ପଛେ ଲୁଚଣ୍ଟା ହାର କରିବୁ ଗଲେ ।
ହସୁଅଛ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବସୁଅଛ ଗୋ କୋଳେ ।
ଛଡ଼ି ଲଙ୍କା ରସ୍ତା ତା ରୂପ ଦରପଣେ ମାଜିବା ।
ଛର କହେ ଭକ୍ତଦାସ ତା ଆସେ ରଜନୀ ଦିବା ।

ମନବୋଧ ଚୌତିଶା

By BHAKAT CHARAN DAS

କହଇ ମନ ଆରେ ମୋ ବୋଲ କର ।
କଲାଶ୍ରୀମୁଖ ବାରେ ଦେଖିବା ଗଲ ରେ ।
କେତେଦନକୁ ମନ ବାନ୍ଧିବୁ ଆଶ୍ଚା ।
କ ଯେନ ସିବୁ ତୋର ଛୁଟିଲେ ପଟ ରେ ।
ଖଣ୍ଡି ଯେ ଖଣ୍ଡି ତୋର ପଞ୍ଜର କାଠି ।
ଖାଉଣ ଥିବେ ଶ୍ୱାନ ଶୃଗାଳ ବାଣ୍ଟି ରେ ।
ଖଟ ପଲଙ୍କେ ମନ ଶେଯାଇଁ ଶୋଉ ।
ଖଲଦ୍‌ର୍ଗନ୍ଧ ହେବ ଏ ତୋର ଦେହ ରେ ।
ଗଲେଣି ତୋ ସଙ୍ଗଡୁ ଯେତେକ ଜନ ।
ଗଣ୍ଠିରେ ବାନ୍ଧ ନେଲେ କେ କେତେ ଧନ ରେ ।
ଗୁରୁ ଗୋବନ୍ଦ ନାମ ଭୁଣ୍ଡେ ନ ବୋଲୁ ।
ଗାଢ଼େ ମଣ୍ଟିଣ ନଉଁ ଧନ ଅର୍ଜିଲୁ ରେ ।
ଘର ବୋଇ ଅର୍ଜିଛୁ ଯେତେ ପଦାର୍ଥ ।
ଘଟ ଛୁଟିଲେ ତୋତେ ବୋଇବେ ଭୂତ ରେ ।
ଘରଘରଣୀ ଦେହ କଳାଉ ଥିବେ ।
ଘେନ ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇବେ ରେ ।
ଉଦ୍ଧାର ହେବୁ ଯେବେ ଭବପାଗରୁ ।
ଉପାସ୍ କର ଭଜ ଏବେ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ରେ ।
ଜ୍ଞା ହେଉଛୁ ଦନୁ ଦନୁ ଅପୁଷ ।
ଅଉ ଏଣିକ ଅଛୁ କେତେ ବସ୍ ରେ ।
ଚଶ୍ଚପ୍ରଭା ପ୍ରାସ୍ ଦଶୁ ସୁନର ।
ଚର ଭିତରେ ଦେଖ କ ନାସ୍ତଖାର ରେ ।
ଚର୍ମ୍ମ କେଟିଛୁ ସିନା ଚଉଗୁଣିକ ।
ଚର ଘୁ ଦଅ ମାଲଗିର ବାସିକି ରେ ।

ଶରୀର ଦେହକୁ ମନ କରଇଛୁ ସଜ୍ଜ ।
ଜନ କପଟ ତେଜ ଗୋବନ ଭଜ ରେ ।
କୁର୍ବେ ନାହିଁ ତୋତେ ବୋଇବେ ମଡ଼ା !
ଜଖଣ୍ଡି କାଠ ହେବ ତୋ ପାଇଁ ଗୋଡା ରେ ।
ଯମ ଯେ ନ ଜାଣଇ ବାଲୁତ ଯୁବା ।
ଜୀଇବୁ ବୋଇ ମନେ କରଛୁ ଅବା ରେ ।
ଜଗତେହେଁ ଏଥିଁ କେହ ନାହିଁ ଅମର ।
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଭଜ ହେବୁ ଉଧାର ରେ ।
ଝୋଲା ଗଜା ପାଛୁଡା ପିନ୍ଧାକୁ ରମୁ ।
ଝାଡ଼ଖଂଡାରେ ମନ ନ ବୁହି ପମୁ ରେ ।
ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼ିଲେ ଉଠି ପାରବୁ ନାହିଁ ।
ଝଡ଼ିଲା ପତ୍ର ବୃକ୍ଷେ ଲାଗିଛୁ କାହିଁ ରେ ।
ଞଣୀ ଦବସେ ଅସ୍ତ ନୋହୁନା ମନ ।
ଟଦ୍ରାରେ ଦେଖୁଅଛୁ ଯଥା ସ୍ୱପନ ରେ ।
ନ ସିବେ ସଙ୍ଗେ କେହ ସିବୁ ଉ ଏକା ।
ନାମ ମାଣ ଅଟଇ ପଥକୁ ସଖା ରେ ।
ଟାଣ କରୁଛୁ ମନ ସବୁ ମୋହର ।
ଟଳ ପତଳେ କେହ ନୋହେ କାହାର ରେ ।
ଟେଗଇଡରେ ଯେଉଁ ଅଧୁଙ୍କ ନାଙ୍କ ।
ଟୋପ ଚଉଗ ଅଛ ତୋ ଦେହେଁ ପୂର ରେ ।
ଠିକେ ମୁଁ କହୁଅଛୁ କର ମୋ କଥା ।
ଠିକେ ତୋ ଦେହେଁ ଅଛୁ ଶୂନ୍ୟ ଦେବତା ରେ ।
ଠକ ସିବୁଟି ଠିକ ମୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିଲେ ।
ଠିକେଣ ଗୁରୁସେବା କର ଉ ହଲେ ରେ ।
ଡାକ କହୁଛୁ ମନ ଡାକ ଗୋବନ ।
ଡର ଜଞ୍ଜାଳ ଯାଉ ତୋହର ହୃଦ ରେ ।
ଡେରଥାଉ ଶ୍ରବଣ ଉକୁ ଡାକକୁ ।
ଡଙ୍ଗା ଯେଉଁ ଜଳରେ ଗହ୍ନା ପଛକୁ ରେ ।
ଢୋଲ ଯେସନେ ଢାଉଁ ଢାଉଁ ବାଜଇ ।
ଢାଲେ ତହିଁ ଭତରେ କଛୁହିଁ ନାହିଁ ରେ ।
ତାକି ରହୁଛୁ ଦେହ ସବୁଟି ଗୁହ ।
ତଳ ପଡ଼ିଲେ ସବୁ ଯେବଟି ମିଛ ରେ ।
ଥଣେ ଉ ଦେଇଥିଲେ ତେଣେ ପାଇବୁ ।
ଅଣ ଅସ୍ତ୍ରଉ କେଲେ କ ଯେନ ସିବୁ ରେ ।

ଅଶବନ୍ଧାସୀ ହୋଇ ରହିବୁ ବନେ ।
ଅନେକ ଦୁଃଖ ଦେବେ ଯମଲୁକନେ ରେ ।
ତୁ ଯେ ବୋଲୁ ମୋହର ଅଙ୍ଗିଲା ଧନ ।
ତୋ ଦେହ ନୋହେ ତୋର ଦେଖ ବମାନ ରେ ।
ତୋହର ସଙ୍ଗ ମନ ଗଲେଣି କେତେ ।
ତୁ ମିଥ୍ୟା କଥାକୁତ ଯାଉ ପରତେ ରେ ।
ଥିଲେ ଏ ସଂସାରରେ ଯେତେ ନୃପତ ।
ଥପ୍ପ କର କେ ଭୋଗ କଲା ଏ ପୃଥ୍ୱୀ ରେ ।
ଥୋଇଲା ଧନ ତୋର ଖଣ୍ଡ ଖାଇବେ ।
ଥାନେ ତୋହର ପର କର ରହିବେ ରେ ।
ଦେହେଁ ପୂରଛୁ ତୋର ଅଶେଷ ରୋଗ ।
ଦନାଗ୍ଦରକେ ସିନା ଏ ମୁଖ ଭୋଗ ରେ ।
ଦଣ୍ଡେହେଁ କେହ ତୋତେ ରଖିବ ନାହିଁ ।
ଦଣ୍ଡୁ ଯେ ଧ୍ରୁବ ଯମଡ଼ଗର ନେଇ ରେ ।
ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ କଥା ନ ଜାଣୁ ତୁହି ।
ଧନ ହେଉଛୁ ଧନ ଅଙ୍ଗିବା ପାଇଁ ରେ ।
ଧୋକା ରଖିଲେ ଧନା ଫିଟିବ ନାହିଁ ।
ଧର୍ମରେ ଅତଯାତ ହେଉଛୁ ମଲ୍ଲ ରେ ।
ନନ୍ଦତ କର୍ମ କଲେ ନନ୍ଦା ପାଇବୁ ।
ନରକେ ପଡ଼ି କେତେ ଦୁଃଖ ସହିବୁ ରେ ।
ନମିସେ ମାଏ ମୁଖେ ନ ବୋଲୁ ହର ।
ନାଶ ହେଉବୁ କର୍ପା ଅଛୁ ଅବୋଧ ରେ ।
ପାହୁଲା ନଶୀ ଯେହ୍ନେ ରବ ଉଦସ୍ ।
ପଦ୍ମଲୋଚନ ସବୁ ଦେହେଁ ଉଦସ୍ ରେ ।
ପରୁକ୍ଷ ଅଶ୍ରେ କର ତରିବୁ ଯେବେ ।
ପାଦପଦ୍ମରେ ଚତ୍ ଦଅ ତୁ ଏବେ ରେ ।
ଫୁଲ୍ ଯେସନେ ଫୁଲେ ଫୁଲେ ବହରେ ।
ଫୁଲ୍ ସମୀରେ ଆଉ ନ ଦଶେ ତାରେ ରେ ।
ଫଳ ସଂସାରେ ଜାର ହର ରଞ୍ଜନ ।
ଫାଣ ଗଲାକୁ କର୍ପା କରଛୁ ଧନ ରେ ।
ବେଲକୁ ବେଳ ତୋତେ କହୁଛୁ ମୁହିଁ ।
ବାନ୍ଧଣ ନେବ ଯମ କ ଦୁଃଖ ଦେଇ ରେ ।
ବକଳେ କାନ୍ଦିବୁ ଅକୁଳ ହୋଇ ।
ବେଳହୁଁ ଅଶ୍ରେ କର ରଙ୍ଗ ଗୋସାଇଁ ରେ ।

ବେଳା ବୁଡ଼ିବ ହେଲା କଲେ କହୁଛୁ ।
ରଙ୍ଗ ନାବରେ କେବା ପିନ୍ଧୁ ଚଢୁଛୁ ରେ ।
ଜୀବକୁ ନଜଣ ସେ ଅଜ୍ଞବେ ଦୂର ।
ଭକତ ଦାସ କହେ ଜୀବନ ଛର ରେ ।
ମିଥ୍ୟା-ମାୟା ସଂସାର ନୋହେ କାହାର ।
ମଲା ବୋଇଶ ଦନେ ପଡବ ଢୁର ରେ ।
ମହା ଭତରେ କେହ ଦେଖିବ ନାହିଁ ।
ମଲା ବୋଇ କାନ୍ଦୁଛୁ ମରବୁ ଘୁହ ରେ ।
ଜନମ ହେଲେ ପ୍ରାଣି ଅବଶ୍ୟ ମର ।
ଯଶ ରଖିବୁ ଯେବେ ଭଜ ଶ୍ରୀହର ରେ ।
ଯମ ବାନ୍ଧ ନେବଟି ହେବୁ ମେଲାଣି ।
ଜଗନ୍ନାଥ ମହମା ବଡ଼ିକ ଅଣି ରେ ।
ରଙ୍ଗ ପଥର ପିନା ଭବସାଗର ।
ରଙ୍ଗ ଭତରେ ଅଛୁ କ ନାରଖାର ରେ ।
ବୁଯ ପତମାଲୁତ ପରତେ ନ ଯା ।
ରହିବେ ନାହିଁ କେହ ଗଜା ପରଜା ରେ ।
ଲୋଚନେ ଦେଖି କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣୁଛୁ ନତ ।
ଲୋର କର ଅଜିଁଲୁ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ରେ ।
ଲୋରଟି ସବୁ ନାଶ କରୁଚ ମନ ।
ଲୋଡ଼ିଲେ ନ ପାଇବୁ ଅଉ ଜୀବନ ରେ ।
ବଥର୍ଥେ ବହୁଅଛୁ ଦୁର୍ଭର ଦେହ ।
ବସ୍ତ୍ରାବଶେ ଅଉ ନ ବଳା ସ୍ନେହ ରେ ।
ବୁଡ଼ିସିବଟି ମୂଳ ଲାଭ ସରବ ।
କେଲହିଁ ଅଶେ କର ଭଜ ମାଧବ ରେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମେ ଦଅ ତୁ ମନ ।
ସରଲେ ନ ପାଇବୁ ଅଉ ଜୀବନ ରେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ଗୋଟି କର ଭଜନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମେ କର ତୁ ଧ୍ୟାନ ରେ ।
ସନ୍ତୋଷ ଚତ୍ତେ ଘୁହ ହରିଙ୍କି ଭଜ ।
ସଂସାରେ ପଡ଼ି ଅଉ ନ ପାଅ ଲାଜ ରେ ।
ସବୁଟି ମିଛୁ ହର ନାମଟି ସତ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମେ ଦଅ ତୁ ଚତ୍ତ ରେ ।
ସତ୍ୟ ମଣୁଛୁ ଘୁହ ଭବ ସାଗର ।
ସର ଯାଉଛୁ ପରମାତ୍ମ ତୋହର ରେ ।

ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ଦୁଇ ରଙ୍କ ଶ୍ରୀହରି ।
ଶୋକ ସାଗରୁ ଯେବେ ହୋଇବୁ ପାର ରେ ।
ଛୁଡ଼ିଲେ ଯେତେ ଜନ ହୃଦ ନାମକୁ ।
ଜ୍ଞାନଗଡ଼ଟ ଗଲେ ବୁଡ଼ି ଉଲକୁ ରେ ।
ହଜଲେ ଦେହ ଅଉ ପାଇବୁ ନାହିଁ ।
ହାଟ ବସାଇଥିବେ ତୋ ଦେହ ପାଇଁ ରେ ।
କ୍ଷୟ ଦୁର୍ଜ୍ଜର ଦେହ ହୋଏ ଅପୁଷ୍ଟ ।
କ୍ଷୟ ନଯିବ ନାମ ହୃଦରେ ପୋଷ ରେ ।
ଶ୍ରର ଦେହକୁ ମନ ନ ଯା ବଶ୍ୟାସ ।
ଶ୍ରର ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି କହେ ଭକତ ଦାସ ଯେ ।

ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ

By BHAKAT CHARAN DAS

ପ୍ରଥମ ଛନ

ସଗ ବଖକେରି

କଂସର ଅକ୍ରୁରଙ୍କୁ ମଥୁରା ଗମନର ଅଦେଶ

ଜୟ ଗୋବନ ଗୋକୁଳ ସୁନର । ଜୟ ରମଅବୁଜ ଦାମୋଦର ।
ଜୟ କଂସାର ଜଗତତାରଣ । ଜୟ ମାଧବ ମନରଧାରଣ ।
* * * * * * * *
ନାନାରୂପ ଅରୂପ ରୁହ ହେଉ । ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ହତେ ଦସ୍ୱାକର୍ତ୍ତ ।
ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରକ୍ଷଣେ ତୋ ଜାତ । କେହି ନ ଜାଣେ ଅଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତ ।
ସଙ୍କ ଅମ୍ଭାରେ ରୁହ ଅମ୍ଭାରମ୍ଭ । ତୋର ବଜ୍ଞନେ ନାହିଁ କର୍ମାକର୍ମ ।
ତୁ ସେ ଅଦ ଅନାଦ ନରାକାର । ଶ୍ରୁତ ସ୍ମୃତ ବୁଝଇ ନାହିଁ ଗୋଚର ।
ତୋର ଅଙ୍ଗ ଶିରେ ଧର ବରଞ୍ଚ । ଚତୁର୍ଦଶବୁବନ ଅଛ ରତ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଦ ଦେବତା । ତୋର ସଜିଲରୁ ଏହୁ ବକତା ।
ତୋର ନ କଲ ଅନ୍ତ ନାହିଁ କେହି । ତୁ ସେ ସଙ୍କ କରତା କବଗାସ୍ତ ।
ଏଣୁ ମନରେ କରଇଁ ବସ୍ତର । ତୋହ୍ନ ବନା କେ ଗତ ନାହିଁ ଅର ।
ଯେବେ ସୁଦସ୍ୱା କରବ ମୋହରେ । ମନ ରଖାଇ ପଙ୍କଜପତ୍ରରେ ।
ଅଉ ସଖରେ ନାହିଁ ପସ୍ୱୋଜନ । ଭକ୍ତି ବନେ ଦଇତ୍ର ମୋ ଜୀବନ ।
ସୁଜନଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣିଲ । କୃଷ୍ଣ ଭଜଲେ ତରଣ୍ଡ ଜାଣିଲ ।

ଜ୍ଞାନ ସ୍ମରଣ ଘଟନ ଶ୍ରବଣେ । ପୂଜେ ତରଘଚ୍ଛତ୍ର ମୁନଗଣେ ।
ସ୍ନେହ ହୋଇଛ ପୁରଣେ ଲଖନ । ମିଥ୍ୟା କୁହଇ ପ୍ରମାଣ ବଚନ ।
ଜଣି ଦବସେ ଯେ ହର ଉଚ୍ଚତ୍ର । ଉବକଲୁଷ ସନ୍ତାପ ତ୍ୟଜତ୍ର ।
ଏଣୁ ବଗ୍ଧର କରଇଁ ମନରେ । କଥାଁ ମରୁଛ ଏ ଉବଜଳରେ ।
ଧନ ଜନ ଜୀବନ ତର ନୋହେ । ପାପ-ଅନଳ ପିଣ୍ଡ-କାଷ୍ଠ ଦହେ ।
ଏତ ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରକର୍ତ୍ତଇ । କାମ କାମିନୀମଦରେ ମତ୍ତଇ ।
ମୋହ ମୋହିତ କଲା ଦବା ଜଣି । ମର୍ମେ ପୋଡ଼ି ରହିଲା ପାପଗ୍ରଣି ।
ତଇ କୁହଇ ଯାତନାରେ ପଡ଼ି । ଦନୁ ଦନୁ ଆସ୍ପୃଷ ଗଲା ଛଡ଼ି ।
ଏଣୁ ବଗ୍ଧର କର ମୋର ଚତ୍ତେ । ବୁଦ୍ଧି ନ ଦଶେ ତରବ କେମନ୍ତେ ।
କୃଷ୍ଣରତ ଅମୃତବାରଥ୍ଥ । କର କଲୁଷଗ୍ରୋଗକୁ ଔଷଥ୍ଥ ।
ତହିଁ କହୁ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ମୁଁ କହିବ । ଦୁଷ୍ଟ ପାତକତ୍ତାଗକୁ ଦହିବ ।
ଗୀତ କର ରତବ ହରଲୀଳା । ଦସ୍ଥା କର ହେ ସ୍ୱାମି ନନ୍ଦବଳା ।
ଯେଉଁ ରୂପେ କଂସ କେଶୀ ବଧିଲ । ଏଥିପରେ ନାନା ଦୁଷ୍ଟ ସାଧିଲ ।
ତାହା କହିବାକୁ ମୋର ବଗ୍ଧର । ଗଗ ବଙ୍କରେ କରବ ପ୍ରଗ୍ଧର ।
ମୋର ହୃଦରେ ବସି ଦଥ କହ । ଉତ୍ତିଚରଣ ଏତେକ ମାଗଇ ।
ଏଥି ଅନ୍ତରେ ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ । ଶୁକ କହନ୍ତ ଗଞ୍ଜନ ଅଗେଣ ।
ପଙ୍ଗାକ୍ଷିତ ଶୁଣି ହୋଏ ଉଥତ । କୃଷ୍ଣଚରତ ନାମ ଭାଗବତ ।
ଦଶମସ୍କନ୍ଧ ଚରତ ବର୍ଣ୍ଣନ । ଯେଉଁ ମତେ କଂସ ଜନ୍ମ ମରଣ ।
ମହାପ୍ରତାପୀ ଦୁର୍ମିଲାନନ୍ଦନ । ଇନ୍ଦ୍ରମଞ୍ଜା ଗର୍ବେ ହେଲା ଜନମ ।
ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଲା କଷଣ । ଡରେ ଦେବତା ପଶିଲେ ଶରଣ ।
ଧର୍ମ ନାଶି ଅଧର୍ମକର୍ମ କଲା । ଦନୁ ଦନୁ ଜୀବଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ଦେଲା ।
ଦେଶି ସହ ନ ପାରଲେ ଅମର । ସଙ୍ଗେ ମେଳ ହୋଇ କଲେ ବଗ୍ଧର ।
କସ କରବା ବୋଲେ ସୁନାସୀର । ବେଳଁବେଳ ଦୁଷ୍ଟ ହେଲା ଅସୁର ।
କାହା ଅଗେ କହିବ ବୋଲେ ମଘ୍ନା । ଇନ୍ଦ୍ରବଚନେ ପିତାମହ କହି ।
କ୍ଷୀରସାଗରେ ହୋଇଛନ୍ତ ହର । ଗ୍ଲଲ ଅମରେ କରବା ଗୁହାର ।
ଧର୍ମ ଅର୍ଥେ ହୋଇବେ ଅବତାର । ତେବେ ଦୁଷ୍ଟ ଗ୍ରାଷସ ସିବ ମାର ।
ଏଥି ବାହାରେ ଅନ୍ୟ ଗତ ନାହିଁ । ବେଦବର ଉଠିଲେ ଏତେକହି ।
ସଙ୍ଗ ଦେବତା ସଙ୍ଗରେ ସେନାଇ । କ୍ଷୀରସାଗର ତଟେ ହେଲେ ଯାଇ ।
ଅତ ଅରତେ ଡାକନ୍ତ ଅମର । ଦେବ ରକ୍ଷା କର ମଘ୍ନା ଡୋହର ।
ଯେବେ ନରଶିବ ନାଶ ଗଲିଁଣି । ଦୈତ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଭୁବନ କଲା ଲୁଣ୍ଟି ।
ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସୁଜନ ନାଶିଲା । ମହା ଅଧର୍ମେ ମଘ୍ନାକ ଗ୍ରାସିଲା ।
ସୁରଗଣ ବକଳ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି । ଦସ୍ଥାସାଗର ପରୁ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଆଜ୍ଞା କଲେ ସକଳ ସୁରେ ଯାଅ । ଦୈତ୍ୟ ମାରବ ଅସ୍ତ୍ରଦନ ରହ ।
ବସୁଦେବ ଘରେ ହେବ ଜନମ । ବଡି କଂସକୁ ନାଶିବ ବହନ ।

ଶୁଣି ଦେବେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ସାନନ୍ଦେ । କଛୁଦନାନ୍ତେ ପରୁ ଅବକନ୍ଦେ ।
ଦେବକୀର ଉଦରେ କଲେ ବାସ । ଜନ୍ମ ଲଇଲେ ରହି ଦଶମାସ ।
ବସୁଦେବ ଗୋପେ ଛଡ଼ି ଅଇଲା । ତହିଁ ଯେତେ ଯେତେ ଲୀଳା ହୋଇଲା ।
ଦନୁ ଦନୁ ବଢ଼ିଲେ ନନ୍ଦଘରେ । ଚନ୍ଦ୍ର ଯେସନେ ଶୁକଳପକ୍ଷରେ ।
ସାତଦନରେ ମାଇଲେ ପୂତନା । ଯାର ନାମ ଅଟଇ ବଜ୍ରସେନ୍ଧା ।
ତୃଣ ଶକଟ ବକ ଅଘାସୁର । ମାଇ ତାଇଲେ କୁବେରକୁମର ।
କାଳୀ କାଇନ୍ଦୀହ୍ରଦରେ ଦଇଲେ । ବନଅନଳ କଣ୍ଟେ ଗିଇଲେ ।
ବତ୍ସା ବାଳକ ହରଲେ ବଧାତ । ନଜ ଅଙ୍ଗରୁ ସଙ୍ଗ କଲେ ଜାତ ।
ନନ୍ଦରଜାକୁ ହରଲା ବରୁଣ । ତାକୁ ଅଣିଦେଲେ ରମାରମଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବବାଦେ ତୋଳ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ । ଗୋପ ରଖିଲେ ଜଗତଜୀବନ ।
ବୃନାବନରେ କରନ୍ତ ନବାସ । ସଙ୍ଗେ ଯେନ ଅନେକ ଗୋପଶିଷ ।
ବସ୍ତ୍ରଖେର ଅଦ ଯେତେ ଚରତ । କେହୁ କହବ କର ଅଦ ଅନ୍ତ ।
ଗ୍ରସେ ରସିଲେ ଗୋପୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ । ଏହୁମତ ବହାର ଯେତେ ଯେତେ ।
କେଶୀପିଣ୍ଡମନ୍ତ୍ରିଲେ ବାହୁବଳେ । ପ୍ରାଣେ ମାଇଲେ ଯେତେଦୈତ୍ୟଗଲେ ।
ତାହା ଶୁଣି ଉଗଲା କଂସାସୁର । ଉସ୍ପେ କମ୍ପି ହୋଇଲା ଥରହର ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅକ୍ରୁରକୁ ଯେନ ଭୁଲଇ । କ୍ରୋଧେ ନସ୍ତକୁ ଲୋତକ ଗଲଇ ।
କହେ କାତରେ ହୋଇ ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ । ନିଶ ଶୁଣିମା ମୋହର ବଚନ ।
ମୁନବର ନାରଦ ଗଲେ କହ । ତେଣୁକର ଅସ୍ତିର ମୋର ଦେହ ।
ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ମୋହର ବଇର । ତାକୁ କେମନ୍ତେ ପକାଇବ ମାର ।
ଯେତେ ଗଲେ ସଂହାରବା ନମିତ୍ତେ । ତାକୁ ମାଇଲା ଗୋବନ୍ଦ କଣ୍ଟେ ।
କେତେ ଉପାସ୍ କଲ ତାଙ୍କ ପାଇଁ । ତହିଁ କଛୁ ନୋହଲେ ବେନ ସାଇ ।
ବଷ ସୁନେ ଉଇ ଗଲା ପୂତନା । ଜାଣି ତାକୁ ମାଇଲା ନନ୍ଦକନ୍ଧା ।
ପୁଣି ତୃଣ ଶକଟ ବେନ ଗଲେ । ସେହୁ ନାଶିଲେ ବାହୁଡ଼ି ନଇଲେ ।
ବକ ଅଘ ବ୍ୟୋମ ବତ୍ସାସୁରକୁ । କେଶୀ କଦମ୍ବା ଧେନୁକ ବରକୁ ।
ମାଇ ନଣ୍ଟନ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ର ବେନସାଇ । କସ କରବ ଶୁଣ ମନ୍ତ୍ରି ସାଇଁ ।
ମୋର ବଧାସୀ ଭୁ ଯେଣୁ କହୁଛ । ଅଣି ଦେବୁ ନନ୍ଦର ବେନବସ୍ତି ।
କାଲ ପ୍ରଭାତେ କରବୁ ଗମନ । ରମ କୃଷ୍ଣ ଅଦ ନନ୍ଦରଜନ ।
ବରସକ କର ତାର ବସାଣ । ଏହା ଯେନାଇ ଅପଣା ସଙ୍ଗେଶ ।
ମୋହ ଛମୁରେ କରିବ ରେଟ । ବଳେ ଧର ମାରବ ନନ୍ଦଷ୍ଟ ।
ତେବେ ସୁଖେ ଭୁଞ୍ଜିବ ନାନା ଭୋଗ । ଯେତେକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଶ୍ରବଯୋଗ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ଅଲପ ହୋଇ ସଞ୍ଚରଇ । ହେଲା ମାତ୍ରକେ ପରାଣେ ମାରଇ ।
ଶୂନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳେ ମେଘ ପ୍ରକାଶଇ । ଛଦ୍ର ହୋଇ ବଡ଼ତ ବରଷଇ ।
ଉସ୍ନ କୋପରେ ଅଗ୍ନି କଣା ଥାଇ । ମନ ପବନେ ବଇଶ୍ଚ ହୁଅଇ ।
ହେଲେ ସଂସାର କରଇ ବହଳ । ସେହୁ ପ୍ରକାରେ ନନ୍ଦର ଚକୁଳ ।

ତାଙ୍କୁ କେଲ୍ହୁଁ ଉପାୟେ ମାରବା । ନ ମାରିଲେ ଅପେ କାଲେ ମରବା ।
ଭେଣ୍ଟୁକର କହିଲେ ମନ୍ତ୍ରିବର । ମୋର ଅର୍ଥେ ଉପାୟ ତୁମ୍ଭେ କର ।
ଏତେ ବୋଲି କେନ କର ଧରିଲା । ଶୋକେ ଅଇଗନ କର କହିଲା ।
କରେ ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ବନତ । କହୁଁ କହୁଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଘାତ ।
ବଜ କରେ ଲେଖନ ପତ୍ର ଧରି । ଅଙ୍କପତ୍ରିକା ଲେଖି ଦଣ୍ଡଧାର ।
ମୁଦ ଅକ୍ଷର କରେ ସମର୍ପିଲା । ସାଥ ବୋଲି ହରଷେ ଅଙ୍କା ଦେଲା ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଗଲାରେ ଲମ୍ବାଇଲା ହାର ଚତୁଆନନ୍ଦେ ହୋଇଲା ବାହାର ।
କଂସରଜାହିଁ ବଣ୍ଟିନ୍ତେ ରହିଲା । କାଳ ଚକ୍ରେ ପଶି ମୋହ ହୋଇଲା ।
ସ୍ନାନ ମାର୍ଜନ ଭୋଜନ ଶସ୍ନନ । କାହୁ ନ ରୁଚଇ ବପ ସମାନ ।
ଯେଉଁ ଦଗଲୁ ଦଅର ଅନାଇ । ସେହୁ ଦଗେ ବଜେ ନନ କଢାଇ ।
ଶୋଇ ସ୍ୱପନେ ଚମକ ପଡ଼ଇ । କହୁ ବଚନ କ୍ଷଣକେ ହୁଡ଼ଇ ।
ହାଇଁ ମାରଇ ନଶ୍ୱାସ ପ୍ରଖର । ସ୍ୱପନରେ ଦେଖଇ ନଜଶିର ।
ଶଙ୍ଖଣବଦ ନଶ୍ୱାସ ପବନ । କଲେ ଦକ୍ଷିଣ ଦଗକୁ ଗମନ ।
କଣ୍ଠେ ମନ୍ଦାର ମାଳ ବରୁଷଣ । କର ମହୁଷଯାନ ଅରୋହଣ ।
ତରମରେ ପତପଛୁ କବନ୍ଧୀ । ଫିଙ୍ଗି ପବନେ ଉଡ଼େ କେର କେର ।
ଗ୍ରଦଗେ ଶୃଗାଳ ପେଗ୍ଧ ଧାନ । ଗୃଧ୍ର ଅଗ୍ଧ୍ର ମାର୍ଜାରଙ୍କ ନସ୍ୱନ ।
ପ୍ରାଣ ନ ରହଇ ଯେଉଁ ସ୍ୱପନେ । କଂସ ଦେଖିଲା ତା ବେନ ନସ୍ନନେ ।
ଚେତ ଉଠି ମନରେ ବଗ୍ଧରଇ । ସ୍ୱପ୍ନ ସତ ନୋହେ ବେଦ ଭାଷଇ ।
ମନେ ଏମନ୍ତ ବଗ୍ଧର ଶୋଇଲା । ନଶି ପାହୁଣ ପ୍ରଭାତ ହୋଇଲା ।
ଜାଣି ଅକ୍ରୁର ଉଠିଲା ଅବନ୍ଧୁ । ପୂବଦଗେ ଦେଖିଲା ଉଦେଭାନୁ ।
ନତ୍ୟକର୍ମ ସାର ହେଲା ବାହାର । ଇକ୍ତ ଦାସ ସାଜେ ରଥ ତାହାର ।

ବୃନ୍ଦାବନ ଖଣ୍ଡ

ସପ ବଙ୍ଗଳାଞ୍ଚା

ନନଙ୍କୁ କଂସର ପତ୍ର

ଲେଖିଅଛୁ କଂସ ହୋଇ ମହାରୋଷ ଅହେ ଗୋପପତ ନନ ।
ଅଙ୍କା ପ୍ରମାଣେ ଉତକାଳେ ଚଇତ୍ର ନୋହିଲେ ଛେଦବ କନ୍ଧ ।
ଜାଣୁଚ ମୋହର ବଳଗାର୍ଯ୍ୟ ଯେତେ ଅରକୁଳ କେତୁ ।
ପ୍ରତଜ୍ଞାରେ ରଣ ତେଜ ଜନୁସ୍ତଣ ପୁତ୍ରେହେଁ ଲରନ୍ତ ମୁନ୍ଦ ।
କୋପ କଲେ ମଞ୍ଚା ଦୋହଲ ଉଠଇ ମେରୁ ହୁଏ ଥରହର ।
ସ୍ତଣ ଦେଲେ ଜନୁପଡ ଉସ୍ତ କରେ ଅଉମାନେ କେତେ ଛର ।
ବଧାଘାତେ ତସ୍ୱକୃତ ମଞ୍ଚାଧର କରମୁଁ ପାରଇଁ ତୁନା ।
ଅରର ନାସନବାନା ମୁଁ କହଇ ଶରଣକୁ ବଜ୍ରସେଭା ।

ଦାନପଣକୁ ସୁନାଶୀର ପଦ୍ମସେ ଗଲ୍ଲରପଣେ ଜଲଥ୍ଲ ।
ପଣ୍ଡିତପଣେ ଦେବ ଗୁରୁ ହାରଇ ବେଦ ବେଦାଙ୍ଗର ବଥ୍ଲ ।
ଧାର୍ମିକପଣେ କେହ୍ନ ସମ କୁହଇ ପରଚ୍ଚା ଥାଲନେ ତାତ ।
ମୋର ଦେଶରେ ଉପ୍ କର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୋଇ ନ ବହ୍ନଇ ବାତ ।
ଅଗ୍ନି ଦେବତା ଶିଖାମାନ ଜଉନ ଦେଖି ମୋର ତେଜ ଜଲ ।
ସୁଜନଙ୍କୁ ରଖି ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ମାରଇଁ ଏ କଥା ମୋହର ମୂଲ ।
ଗଡ଼ ଦେଖି ବଡ଼ କ୍ଷତ୍ରିମାନେ ଆଡ଼ ହୁଅନ୍ତୁ ବହୁତ ଦୂରୁ ।
କଟକାଇ କଲେ ଅମରେ ପଲାଇ ଯାଅନ୍ତୁ ଅମର ପୁରୁଁ ।
ଯାଦବକୁଳ କୁମୁଦବନ ପ୍ରାପ୍ ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରିକ ଜଶାମଣି ।
ସୁନ୍ଦରପଣେ କାମ ସଇ କୁହଇ ସହସ୍ର ପଣେ ଧରଣୀ ।
ପୁଚ୍ଛ ନ କର ସୋଦ୍ଧାମାନ ଜଣିଲ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ହୋଇଲ ମୋର ।
ଏହଠାରେଥାଇ ଦର୍ଶନେ ନ ଅସୁ ଏଡ଼େ ଗାଇମା ତୋହର ।
ରତ ଗୋଟାକେ ସଜଳନ୍ତୁ ମରବେ ଉନପୁରେ ଥିବେ ଯେତେ ।
ଦସ୍ଥା କର ତାଙ୍କୁ ଶରଣ ରଖିଲ ଯେଣ ଅଶେ କଲେ ମୋତେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଅଷ୍ଟରୁଦ୍ର ସମସ୍ତେ ମୋହର ବଶ ।
ମହାବୁଦ୍ଧମାନେ ଶ୍ରୁତ ପଲାଇଲେ ଶୁଣି ମୋର ଧନୁର୍ଘୋଷ ।
ଶ୍ରର ଗଉଡ଼ ଅଟୁ ଉ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ନ ଦେଇ ମୋହର କର ।
ଯେବେ ଦେବ ଧାପ ରଖିବ କେ ବାପ ଅନଳେ ଦହିବ ପୁର ।
ଶ୍ୱଶୁର ମୋର ଜରତ୍କର ଦଇତ୍ୟ ସଖା ମୋର ସାରଙ୍ଗେଶୀ ।
ଏକା ନମିଷକେ ଚରାଚର ମଧ୍ଲା ପକାଇ ପାରଇ ଧ୍ୱଂସି ।
ଶୂର ନାରକା କ୍ୟାମା ଅମ୍ଭା କଦମ୍ଭା ସଙ୍ଗାତ ଦୁନ୍ଦୁଭାର ।
ଶ୍ୱଶୁର ମୁଷ୍ଟିକ ଶଲ୍ୟ ଅଦମାନେ ଅଛନ୍ତୁ ମୋ ହମ୍ଭାର ।
କେବଳ ଶିଶୁପ କୁସୁମକୁ ମହାପବଳ ବରଷା ଲୋତ ।
ସେହ ପାପ୍ ମୁହିଁ ସେହ ପାପ୍ ତୁହ ଶିଶିରେ ଯେ ସିକୁ ସତ ।
ଏବେ ମୋର ଧନୁଉସ୍ତବେ ପେନାଇ ସଙ୍ଗେ ବେନ ସୁତ ଅସ ।
ସମସ୍ତ ଦୋଷ ତୋର କ୍ଷମା ହୋଇଲ ମନେ ନ କରବୁ ଶାସ ।
ରମ୍ଭା ଅଲୁ ଦସ୍ଥ ଶତେ ଭର ନେଇ ଗୋଟିକା ଅଧାମ ଅବ ।
ସଙ୍ଗେ ଗୋପାଳ ଦଶଗତ ଅଣିବୁ କରବେ ସେ ଯଥାବସ୍ଥ ।
ଗମ କୃଷ୍ଣ ବେନ ଭାଇଙ୍କି ଅକ୍ରୁର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ କର ଦେବୁ ।
କେଡ଼େ ହେଲେଣି ତୋର ବେନ ନନନ ତାହାଙ୍କୁ ଅମ୍ଭେ ଦେଖିବୁଁ ।
ସେହ ଦେଖିବେ ମୋର ଧନୁଉସ୍ତବ ଶୁରକଥା ସିନା ତୋତେ ।
ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୋଇବେ ଉସ୍ ନ ରହିବ ଚତ୍ତେ ।
ବୃଦ୍ଧଶୀର କେତେ ଦନ ବଞ୍ଚିବୁ ମିଥ୍ୟା ମାଟି କଲେବର ।
ତୋହ ଥାଉଁ ଥାଉଁ କୁମର ଦୁହଙ୍କି ମୋ ସଙ୍ଗେ ପରତେ କର ।

ଶାଢ଼ୀବନ୍ଧାଇ ରଞ୍ଜନପଣ ଦେଇ ମୁଖେ ଗୁହ୍ନେ ବସିଥାଅ ।
ଅମ୍ବର ଯେତେ ଦାନ ଲାର ହୋଇବ କରବେ ତୋହ୍ନର ପୁଅ ।
ଜଣି ପାହ୍ନଲେ ଧନୁଯୁଜା ହୋଇବ ଅଲପ ନ କର ଆସ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲ ଚଟାଉ ଲେଶିଅଛୁ ପଡ଼ି ହେଲେ ନନ ତୋଷ ।
ବଖୁଚ୍‌ରେ ଦୁଦସ୍ ଭତରେ କଲା ମହାଘୋର ଭ୍ରାନ୍ତ ।
ଯହୁଁ ଶୁଣିଲେ ମଥୁରା ପିବେ ଦୂତ ସଙ୍ଗେ ଗ୍ରମ ଶିଖାପଛ ।
ପରଜନ ଗଇ ବୋଲେ ଗୋପପାଇଁ ଗୋପରେ ଘୋଷଣା ଦଅ ।
ଜଣି ପାହ୍ନଲେ ମଥୁରାପୁର ପିବେ ସମ୍ଭାର ସଜାତ ଥାଅ ।
ଏତେକ ଭାସି ଅକ୍ରୁରକୁ ଚରଣ୍ କରଇ ବରଜ ରାଜା ।
ବୋଲେ ବଇଗଗୀ ରକତ ଚରଣ ଗୋପରେ ବାଜଇ ବାଜା ।

ପଞ୍ଚମ ଖଣ୍ଡ

ସ୍ୱପ୍ନ ମଧୁପ ଚଉତଶା ବନ୍ଦେ

ଗୋପୀମାନଙ୍କ ବିଳାପ

କହୁଛନ୍ତି ଗୋପୀ ଗୋବନ୍ଦଙ୍କୁ । ଗୁହିଁ ଶ୍ରୀମୁଖ ଅରବନ୍ଦକୁ ।
ମଥୁରା ଗଲେ ଅକ୍ରୁର ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ଗୋପୀମାନଙ୍କୁ ଦେବ କାହାକୁ ହେ । ମୋହନ ।
ତୁମ୍ଭ ପଛେ ପଛେ ଜୀବ ପିବ । କାହିଁପାଇଁ ଏ ପିଣ୍ଡରେ ଥିବ ।
ଯାହା ବାହା ସାହା ପାଇ ବଞ୍ଚିଥିଲୁ ସେହୁ ଯେବେ କଂସପୁର ପିବ ହେ । ମୋହନ ।
ବଷ ଦେଇ ନାଶ କର ଯାଅ । ନର୍ଭୟ୍‌କାଳେ ମଧୁପୁରେ ଥାଅ ।
ଚଳେ ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ମରୁଥାଉଁ ଏବେ ଦୁଇ ଗୁରବନ କହ ହେ । ମୋହନ ।
ଯେତେବେଳେ ଯାଅ ବୃନ୍ଦାବନେ । ସଙ୍ଗେ ଗୋପାଳ ବାଳକ ମାନେ ।
ବଶ୍ଚ ଚରାଇ ବାହୁତ ଅସିବାକୁ ପଥ ଗୁହିଁ ଥାଉଁ ଗୋପୀମାନେ ହେ । ମୋହନ ।
ଗୋପେ ପଣ ଅସି ଯେତେବେଳେ । ପ୍ରାଣ ପଣଇ ଦୁଦସ୍‌ପ୍ପଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖି ଯେଉଁ କୁମୁଦବପିନ ମହାଆନନ୍ଦେ ଫୁଟଇ ଜଳେ ହେ । ମୋହନ ।
ରବ ଦେଖି ଯେଉଁ ଅରବନ । ଚକ୍ଷୁ ପାଇଲେ ଯେସନେ ଅନ୍ଧ ।
ଚରକାଳଦୁଃଖୀ ରତନ ଲଭିଲେ ଯେଉଁ ହୁଅଇ ସେହୁ ଆନନ୍ଦ ହେ । ମୋହନ ।
ନବଲାବଣ୍ୟ ବାଇଦତନୁ । ଦେଖି ଦୁଃଖ ଦୂର କରୁଁ ମନୁ ।
ଜୀବନଛଡୋଳା ଦେଖିଲେ କ ଡୋଳା କେବେ ପାସୋଇ ପାଇବ ମନୁ ହେ । ମୋହନ ।
କଣ୍ଠ ଡେର ଶୁଣୁଥାଉଁ ବଣୀ । କାମକାଣ୍ଡେ ହେଉଥାଉଁ ଧ୍ୱଂସି ।
ଏବେ ସେମାନ ଅଇଁ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇବ କ କରବୁଁ ବୃନ୍ଦାବନ ବାସୀ ହେ । ମୋହନ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବବାଦୁଁ କେହୁ ରଖିବ । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ କେ କରେ ଟେକିବ ।
ପଣ୍ ଶଙ୍କଟ ବୃଶ ବକ ନବାର ବନଅନଲୁଁ କେହୁ ତାରିବ ହେ । ମୋହନ ।

ନନ୍ଦରାଣୀ ବାନ୍ଧିବ କାହ୍ନାକୁ । ଛଲୁଁକେ ଅଣି ଦେବ ନନ୍ଦକୁ ।
କାଲୀଫଣାରେ କେହୁ ନୃତ୍ୟ କରିବ କେହୁ ତାହିବ ମଣିଚୂଡ଼କୁ ହେ । ମୋହନ ।
ବାଣ ଜଗି କେ ମାଗିବ ଘାଣ । ତାଳ ଦେଲେ କେ କରିବ ନାଣ ।
କେହୁ ଲବଣି ଗେୱ କରି ଖାଇଲେ ରାଣୀ କାହ୍ନାକୁ ପିଣ୍ଡିବ ଛାଣ ହେ । ମୋହନ ।
ନଣାକାଳେ କେ ବାଇବ ବଂଶୀ । ବନେ ନେବ ଗୋପଶିଶୁକେଶୀ ।
କାହ୍ନା ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ରାସମଣ୍ଡଳରେ ପୂରାଇବୁଁ ଆମ୍ଭେ ସୁଖେ ନଣି ହେ । ମୋହନ ।
କାହ୍ନାଚୂଳରେ ଖଞ୍ଜିବୁଁ କଥା । କାହ୍ନା ହାତରେ ଇତିବୁଁ ହାତ ।
କାହ୍ନା ଛମୁରେ ଆମ୍ଭେ ଲାଜ ବହିଣ ଅନାଇଁ ଯେ ହୋଇବୁଁତ ଠିଆ ହେ । ମୋହନ ।
କାହ୍ନା ନାମେ ଗାଉଥିବୁଁ ଗୀତ । କାହ୍ନା ସଙ୍ଗରେ ଖେଇବୁଁ ଜିତ ।
କାହ୍ନାକୁ ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ ଧରି ଅଲପ ହସି କହିବୁଁ କହିତ ସତ ହେ । ମୋହନ ।
କେହୁ ନେଣ୍ଡପାନ୍ତ୍ରେ ଠାରୁଥିବ । ଶ୍ୟାମବନକୁ କଢ଼ାଇ ନେବ ।
ଶଶିଖଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡଦେଶରେ ଆମ୍ଭର କେହୁ ପୁଣ ପୁଣଡ ଚୁମ୍ବିବ ହେ ମୋହନ ।
ଭୂତ ଛଡାଇବ କେ ରାଧାଙ୍କୁ । କେହୁ ହରିବ ଦୁଃଖବାଧାକୁ ।
କେହୁଁ ବୃନାବତ୍ତୀ ସଙ୍ଗେ ବହିରବ ବୃନାବନେ ଖୋଜିବୁଁ କାହ୍ନାକୁ ହେ । ମୋହନ ।
କେଇକଦମ୍ବ କେହ କଞ୍ଚିବ । ଘୁମ୍ଭ ବଚ୍ଛେଦେ ପ୍ରାଣ ମୁଞ୍ଚିବ ।
ଯମୁନାଗିମା ଯମୁନା ଅଳଠାରୁ କୃଶ ହୋଇ ସେ ଦୂରେ ଘୁଞ୍ଚିବ ହେ । ମୋହନ ।
ଖଗ ମୃଗ ମଧୁକରୁହମାନେ । ପ୍ରାଣ ହାରିବେ ଘୁମ୍ଭ ବହୁନେ ।
ଗୋପଯୁବନ ଅସୁନ୍ଦର ଦଶିବ କାନ୍ତ ନ ଥିରେ ନାଣ୍ଡି ଯେଷନେ ହେ । ମୋହନ ।
ତାପୀ ହୋଇବୁଁ ସକଳ ଘରୁ । ଦନୁ ଦନୁ ଚନ୍ତା ହେବ ଗୁରୁ ।
ଶାଶୁଘୀରଉକ ବାଡ଼ ହେଲା କଂସଦୂତ ଏମନ୍ତ ମନେ ବଶ୍ୱୁଁ ହେ । ମୋହନ ।
କାହ୍ନାସଙ୍ଗରେ ଫଗୁ ଖେଳିବୁଁ । କାହ୍ନା କଥାକୁ କଣ୍ଠି ଡେରିବୁଁ ।
କାହ୍ନାପାଇଁ ରହୁପଲଙ୍କ ପକାଇ ଅସିବାକୁ ଘରୁଁ ବସିଥିବୁଁ ହେ । ମୋହନ ।
କାହ୍ନା ମୁଖରେ ଦେବୁଁ ତାମ୍ବୂଳ । କାହ୍ନା ନୟନେ ଦେବୁଁ କଜ୍ଜଳ ।
କାହ୍ନାର ଚୂଚର ଚକୁରକୁ ବେଣୀ କରି ସାଜିବୁଁ ଚୂଷ୍ଟକୁନ୍ତଳ ହେ । ମୋହନ ।
ଘୁଲ୍ଲ ବସ୍ତ୍ର ବାଳକ ମେଳେ । ଖେଳୁଥାଅ ଯେ ଯମୁନାକୂଳେ ।
କାହ୍ନାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗୋପଗୋଇ ଛଳ ଜମିତ୍ତ ଚଇବୁଁ ମେଳେ ହେ । ମୋହନ ।
କଥା ନ କହି କାହିଁକି ହର । ଅକ୍ରୂର କି ବଳେ ନେବ ଧର ।
ଘେନିବୁଁ ଜୀବନ ଭାଙ୍ଗିବୁଁ ତା ଯାନ କଥା ରହିଥାଉ ଜନଘୁଗ୍ରା ହେ । ମୋହନ ।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତ ଗୋକୁଳ ବନ୍ଧୁ । ଦୁଃଖ ନ କର ଗୋ କୃଚ୍ଛବଧୂ ।
ଘୁମ୍ଭ ପ୍ରସାଦେ ଯାଏ। ଦେଖି ଅସିବୁଁ ହର ରଖିବେ ସବୁ ଅପଦୁଁ ଗୋ । ଗୋପୀଏ ।
ନନ୍ଦରାଣୀ କରନ୍ତ ରୋଦନ । କୋଳେ ଧରଣ ନଇ ନନ୍ଦନ ।
ଚରଣ ଧର ଉତ୍କଳଦାସ କାନରି କେବି କାନନ୍ତ ସକଳ ଜନ ସେ । ମୋହନ ।

ଷଷ୍ଠ ଛନ

ସଗ ବଡ଼ି

ଯଶୋଦାଙ୍କ ବଳାପ

ଅରେ ବାବୁ ଶ୍ୟାମଘନ, ତୁ ଗଲେ ମଧୁବନ, କାହା ମୁଖ ଅନାଇ ବଞ୍ଚିବ ।
ହେବ ଦଶଦଗ ଶୂନ୍ୟ, ଅସ୍ଥିର ହେବ ଜୀବନ, ନଶି ଦବସରେ ଝୁରୁଥିବ ରେ । ଜୀବଧନ ।
ଜୀବନ ବହୁନେ ଯେଉଁ ଯିବ । ଘୋଳା ବନେ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମଦେଶ ରେ ।
କାହା ଅଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଲେପିବ କଇ ସୁସମ, ନଦ୍ରାରେ କେ ହେଉଥିବ ପାଇ ।
କାହାକୁ ଅଞ୍ଜନ ଦେବ, ବସ୍ତ୍ରପାତ ଶୁଆଇବ, ପିତାକୁ ମାଗିବ କେହୁ ହଇ ରେ । ଜୀବଧନ ।
ଏ କଥା ସୁମର ସିନ୍ଧ ମର, ନଷ୍ଟେ ଯେବେପିକୁ ମଧୁପୁରୀ ରେ ।
ବାନ୍ଧବ କାହାର କେଶ, କୁମ୍ଭେ କର ସୁବେଶ, କାହା ଲଲାଟରେ ଦେବ ଚଡା ।
କାହାର କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ, ଖଣ୍ଡିବରେ ମୋର ବାଳ, କାହା ପାଇଁ କରୁଥିବ ଚନ୍ଦା ରେ ।
ଜୀବଧନ ।
କାହା ଅଙ୍ଗ ଧୂଳ ଦେବ ପୋଛ, କାହାକୁ ବା ପିନ୍ଧାଇବ କାଛ ରେ ।
ଏଯେତେବେଳେ ବନେ ଯାଉ, ସଙ୍ଗେ ମୋର ପ୍ରାଣ ନେଉ, ନମିଷେ ବଚ୍ଛେଦ ନ ସହିଁ
ବେ ସିନ୍ଧୁ ମଥୁରାକୁ ମଡେ ସମର୍ପି କାହାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ନ ଦେଖିଲେ ମୁହିଁ ରେ । ଜୀବଧନ ।
ଜୀବନ ହାଉବ ଗଣ୍ଡଚଳେ, ତୁ ମଡେ ଅନ୍ତର ହେଲେ ଚଳେ ରେ ।
ସର ଲବଣୀ ଅଧାମ, ପକ୍ୱରମ୍ଭା ସୁଧାସମ, ମୁଖେ ଦେଲେ ଥୂ ଥୂ କର ଫିଙ୍ଗୁ ।
ଯେତେରୂପେ ନାଇଥାଇଁ, ପରଷଇଁ ବଇଥାଇଁ, କୋପେ ଉଠି ପାକ ଭାଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗୁ ରେ ।
ଜୀବଧନ ।
ଏବେ ଦୂର ହୋଇବ ସେ କଥା, କ ନ କରେ ଦାରୁଣ ବଧାତା ରେ ।
ଛଇଚ ଅନାଁଇ ଡରୁ ଧାଇଁ ମୋତେ କୋଳ କରୁ ବସନେ ପୋଡ଼ାଇ ମୁଖଗୋଟି ।
ହେଉଥାଉ ଅରନ୍ଧର, ଦେଖିଲେ ଅନ୍ଧାରଘର, ଉଚ୍ଚପାକ୍ଷ ନ ପାରୁ ଉଠି ରେ ।
ଜୀବଧନ ।
ମଧୁପୁରେ ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ାମାନ, ଗର୍ଜିଲେ ନ ଡରୁ ଶ୍ୟାମ ପୁଣ ରେ ।
କାନ୍ଥେ ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରପନ୍ତ୍ର, ନାନା ରତ୍ନକର ମୂର୍ତ୍ତି, ରତ୍ନେ ଯାଉ ସେ ସବୁ ପଲାଇ ।
ଏବେ କଂସପୁର ସିନ୍ଧୁ ଗ୍ରକ୍ଷସମାନ ଦେଖିକୁ ଡର କାହାକୁ ଧରିବୁ ଯାଇଁ ରେ । ଜୀବଧନ ।
ମାତା ବୋଇ ଡାକବ କାହାକୁ ସାହା କାହା ଅହା କେ ବୋଇବାକୁ ରେ ।
ଜଣାକାଳେ ମୋର କୋଳେ,ଶୋଇଥାଉ ଶ୍ରମବଳେ. ସ୍ୱପନରେ ଦେଖୁ କପ କପ ।
ମା ବୋଇ ରମଣ ପଡୁ କଣ୍ଠେ ଦୁଇବୁଜ ଇଡୁ ପୁଣି ଶୋଉ ଘୋଡହୋଇ ବାସ ରେ ।
ଜୀବଧନ ।
ସେ କଥା ସୁମର ମରସିବ, ଉଠ ବୋଇ କାହାକୁ ଡାକବ ରେ ।
ପ୍ରଭାତ କାଳେ କେ ମୋତେ, ଡାକବ କ୍ଷୁଧାଥରତେ, କାହାକୁ ହୁଙ୍କାର ଦେବ ସର ।
କେ ଧର ମନ୍ଥନଦଣ୍ଡ, ଭାଙ୍ଗିବ ମୋ ଦଧିଭାଣ୍ଡ, କାହାକୁ ବାନ୍ଧବ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ରେ । ଜୀବଧନ ।
କାହା ନାମେ ଗାଉଥିବ ଗୀତ, କାହାକୁ ଡାକବେ ଗୋପସୁତ ରେ ।

କାହ୍ନା ନାମେ ଗୋପନାଗ୍ନି, କରିବେ ମୋତେ ଗୁହାରି, କାହ୍ନା କରୁ ଛଡାଇବ ମାଟି ।
କେହୁ ଘୁଣ୍ଡ ଦେଖାଇବ, ଖେଳେ କେହୁ ଡ଼ୋଖାଇବ, ଅଧାମ କାହ୍ନା ଅଧରେ ଦେବ
ରେ । ଜୀବଧନ ।

କାହ୍ନାକୁ ବୋଇବ ଝୁଲା ହାଣ୍ଡି, କାହ୍ନାକୁ ଡାକିବ କର ପାତ ରେ ।
ଗାଈ କେ ଚରାଇ ନେବ, ଗ୍ରାମ ସଙ୍ଗେ ବନେ ଯିବ, ନାନାରଙ୍ଗେ କେ ବାଇବ ବଂଶୀ ।
କରିବ କେ ବାଲକେଇ, ମଝି ନାଚୁଥିବ ଭଇ, କାହ୍ନାକୁ ଘେନିବେ ବ୍ରଜବାସୀ ରେ ।
ଜୀବଧନ ।

ଅପୁନର ଦଶିବ ବୁବନ, ଆଉ କାହିଁ ଦେଖିବୁ ସେମାନ ରେ ।
କେ ଆଣି ଦେବ ପୁଅକୁ ଦାଣ୍ଡେ ଖୋଜିବ କାହ୍ନାକୁ କାହ୍ନାକୁ ଦେଖିବ ଜାଯମୂଳେ ।
କେହୁ ବନେ ପଳାଇବ, ନନ୍ଦଙ୍କ ଆଗେ କହିବ, ଆଜ ମୋତେ ମାଏ ମାରୁଥିଲେ ରେ ।
ଜୀବଧନ ।

ତହିଁ ପାଇଁ ଚଇତ୍ରେବେ ଡାଡ, ମୋତେ ଚ୍ଛୋଧେ ଦଣ୍ଡିବେ ବହୁତ ରେ ।
ଏତେ ବୋଲି ନନ୍ଦରାଣୀ, ନସ୍କୁ ବୁହାଇ ପାଣି, ଚୁମ୍ବି ଦେଇ ଶ୍ୟାମଗଣ୍ଡସ୍ଥଳେ ।
ମାଲାମ୍ବର ମୁଖଗ୍ରହି, ବୋଲନ୍ତି ମୋ ବାପ ଘାଇ, କାଇ ଯିବ ମଥୁରାମଣ୍ଡଳେ ରେ ।
ବଳରାମ ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘେନଥିବୁ ହର, ଡ଼ରବଡ଼ି ଦେଖି କଂସପୁରୀ ରେ ।
ତୁ ଯେ ବଳେ ବଇଥାର, ଜଳଲ ମୋର କୁମର, ନ ଜାଣଇ ଚତୁରାଇପଣ ।
ନପୁଣ ହୋଇବ ବଣା, ଜାଣି ନ ପାରିବ ଠଣା, ଏଣୁକର କହୁଅଛୁ ପୁଣ ରେ । ବଳରାମ ।

ଯହିଁ ଗଲେ ନ ଛଡବୁ କ୍ଷଣେ, ଭିଡେ ନ ପଶିବୁ ବଳପଣେ ରେ ।
ସେ ନୋହେଁନି ଗୋପପୁର, ଗୋପୀମାନଙ୍କର ଘର, କାହିଁ ନ କରିବ ଦୂର ଜୁର ।
ଦାରୁଣ ନୃପତି କଂସ, ଶୁଣିଲେ କରିବ ଗ୍ରାସ, ଶୁରେ ଯାଇ ଆସ ଗୋପପୁରୀ ରେ ।
ବଳରାମ ।

ଆସିବାକୁ ପଥ ଘେନିଥିବ, ଉଲ୍ଲୁର ହୋଇଲେ ଧାଇଁଯିବ ରେ ।
ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ଗୋହଣୀ, କାନ୍ଦଣ ଲୋଟେ ଧରଣୀ, ରାମ ରାମ ବୋଲି ବାହୁନଇ ।
କୋଳେ ଧର ନଜ ସୁତ, ବୋଇଇ ହୋଇ ଅରତ, ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ଗୋଟି ଲୁଚଯାଇ ରେ ।
ବଳରାମ ।

ନନ୍ଦକଂସ ଦ୍ୱନ୍ଦ ଉଥଇଲା, ଆମ୍ଭଙ୍କ ଏ ଦଶା ବଥଇଲା ରେ ।
ଶୁଣି ଅକ୍ରୂର ପ୍ରଜ୍ଞଇ, ନନ୍ଦକୁ ଦେଉଛୁ ଗାଳି, ସାଜ ସାଜ ପାହୁଲ ରଙ୍ଗମା ।
ସାଜଲେ ଯେ ବୋଲେ ନନ୍ଦ, କେବଳ ରାମ ଗୋବନ୍ଦ, ସଜ ହେଉଛନ୍ତି ସନ୍ଧିମଣି ହେ ।
କଂସଦୂତ ।

ଶୁଣି ବୋଲେ ସାଜ ବେଗ କର, ଉଲ୍ଲୁରେ କୋପିବ ଦଣ୍ଡଧାଗ୍ର ହେ ।
ସାଜଲେ ଗୋକୁଳକୁଳ, ପଡଲା ଗୋପେ ରହ୍ୱଳ, ପୁର ନର ନାଗ୍ର ଧାଇଁଛନ୍ତି ।
ଉଠିଲେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ, ବସିଲେ ଅକ୍ରୂର ଯାନ, ଗୋପନାଗ୍ନି ଓଗାଳ ଅଛନ୍ତି ସେ ।
ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ

ପିନ୍ଧନ୍ତି ବଡ଼ଙ୍ଗ କାନ୍ଥେଣୀ, କୋଟିଏ କାମକୁ ପାରେ ଜଣି ସେ ।

ଗମ ସଙ୍ଗ ଅଟଶୋଭା, ଦେଖି ମନ ନେତ୍ର ଲୋଭା, ଗୋପପୋବ ସ୍ନେହମତ ସଙ୍ଗ ।
ବେନ ମତ୍ତସିଂହ ସଙ୍ଗେ, ମତ୍ତଗଜ କଳା ରଙ୍ଗେ, ତେଜେ ଶୋଭା କରଜ ଡନୁଜ ସେ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

ଚଉପାଶେ ସିଂହର ପରଣୀ, ଦେଖି ଶୋଭା ପାଉଛୁ ଧରଣୀ ସେ ।
ଗହ୍ୱଳ ଗୋକୁଳ ଦାଣ୍ଡ, ଆନନ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ, ବକ୍ଷରେ ସିବ ଏବେ ଭାଗ୍ୟ ।
ମଥୁରାକୁ ସିବେ ହର, ମାରିବେ କଂସକୁ ଧର, ଏତେ ବୋଲ ଆନନ୍ଦତ ଧଗ୍ ସେ ।
ବସୁମତ୍ତା ।

ଯହୁଁ ରଥେ ବଜେ ଗୋପୀନାଥ, ଇକ୍ରୁ ଦାସ ହୋଇବ ଅନାଥ ହେ ।

ନବମ ଛନ୍ଦ

ଅଷ୍ଟାବଣ୍ଡୁ ବାଣୀ

କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମଥୁରା ଗମନରେ ଗୋପୀମାନଙ୍କ ଦଶା

ଗୋବନ୍ଦବଚ୍ଛେଦେ ବରଜନାଣ୍ଡ । କୁରଙ୍ଗନପ୍ନୁ ବହ୍ନଇ ବାର ।
ପିଟ୍ଟିଲ କବଣ୍ଡ ଭୁଟ୍ଟିଲ ହାର । ଶୁଖିଲ ରଙ୍ଗିମା-ଜବା ଅଧର ।
ଅଙ୍ଗ କମ୍ପେ ଝାଲ । ପାଣ୍ଡୁର ଦଶେ ହେମ-ଗଣ୍ଡସ୍ଥଲ ।
କାହ୍ନା ବଦନୁ ନ ସ୍ଫୁରଇ ବାଣୀ । କାହ୍ନାର ନ ଚଲଇ ପାଦ ପାଣି ।
କାହ୍ନାର ହୁଅ ହୋଏ ଦମଦମ । କାହ୍ନା ନାସାରୁ ନ ବହେ ପବନ ।
କେ ଭୂମିରେ ପଡ଼େ । କେହୁ ବେନବାହୁ ହୃଦରେ କୋଡ଼େ ।
କେ ନେଇ ଶିରେ ମାରଇ ପଥର । କେହୁ ବୋଲେ ସଖି ମଲ ଏଥର ।
କେ ବୋଲେ କାହିଁକ ପରାଣ ଅଛୁ । ଦାରୁଣ ଯମ ପକା ପାଙ୍କି ପୋଛୁ ।
ମୁଁ ହୁଅଇଁ ନାଶ । କେ ବୋଲେ ଅସ୍ତ ଗୋ ଖାଇବା ବସ ।
କେ ବୋଲେ ଝାସିବା ଯମୁନାଗଣ୍ଡେ । କେ ବୋଲେ ଅନଳ ଜାଳିବା ପିଣ୍ଡେ
କେ ବୋଲେ କଣ୍ଠେ ଚଲାଇବା କୁଣ୍ଡି । କେ ବୋଲେ ଅଗି ପକାଇବା ଖୋଇ ।
ଅଳ ହେଲେ ଭଲ । କେ ବୋଲେ ଅକ୍ରୂର ମାରିବା ଗଲ ।
କ କରବ କରୁ ନୃପତ କଂସ । ରହିବା ନାହିଁ ପଛେ ତାର ଦେଶ ।
ସମ୍ପଦେ ଅମ୍ବର ନାହିଁ ଭରସା । ଅନ୍ୟ ଦେଶେ ଯାଇଁ କରିବା ବସା ।
ଅମ୍ଭ କୃଷ୍ଣ ଥାଉ । ନୋହଲେ ଅକ୍ରୂର ବାହୁତ ଯାଉ ।
କାହ୍ନାର ହାର ହୋଇଲ ଶିଥିଳ । କାହ୍ନାର ଖସିଲ କଟି ଦୁକୂଳ ।
କାହ୍ନା କବଣ୍ଡ ଚରଣରେ ଲେଟେ । ସ୍ମରତ୍ତେଦେ କାହ୍ନା କଣ୍ଠ ନ ଫିଟେ ।
କରନ୍ତ ବଳାପ । ଘୋଟି ଯାଉଅଛୁ ସନ୍ତାପ-ଅପ ।
କେ ବୋଲେ ରସିକସାଗର ହର । ମାରତ ଯାଉଛୁ କୁଳକ୍ଲମାଣ୍ଡ ।
କେ ବୋଲେ ଗହ୍ୱକଇରବଦନ । କେ ବୋଲେ ଖଣ୍ଡ ଶକଃମର୍ଦ୍ଦନ ।
କେ ବୋଲେ ବକାଇ । କେ ବୋଲେ କାଳୀ ଗବ୍ଦଖଜକାଣ୍ଡ ।

କେ ବୋଲେ ପ୍ରଭୁନା ପଗଶଶିଆ । କୁ ଣ ପଗସ୍ପେ କରୁଛ ହଆ ।
ଚଲରୁ ଅର୍ଦ୍ଧେ ନ କର କରୁଣା । କୃପାସିନ୍ଧୁ ପଣ ଯାଉଛୁ ଛଣା ।
ଶୁଷ୍କନଦୀ ମଉ । ଏବେ ସେ ଛାଣିଲୁଁ ଭୁମ୍ଭ ଚରିତ ।
ଘାନଜନେ ଦସ୍ୟା ନ କର ନ୍ଦର । ଘାନବନ୍ଧୁ ନାମ ବନ୍ଦ କ କର ।
ଅଙ୍ଗୁଁ ଯେ ବୋଲବ ଘାନବାନ୍ଧବ । ମନ୍ଦଭାର ସାଇବୁଁ ମାଧବ ।
କହୁଅଛୁଁ ସତ । କଇତବ ବନ୍ଧୁ ନାମ ବନ୍ଦତ ।
ଗୋପୀଙ୍କ ଆରତବଚନ ଶୁଣି । ସୁଦାମଙ୍କୁ ଗ୍ଭହିଁ ମୁରଲୀପାଣି ।
ବୋଇଲେ ଗୋପୀଙ୍କି କର ସନ୍ତୋଷ । ଜଣ୍ଟିନ୍ତେ ରହିଥାନୁ ନଚ୍ଚବାସ ।
ମୋ ଅସିବା ଯାଏ । କୃଣ ନ କରବେ କନକକାମ୍ପେ ।
ଶୁଣି ଗୋପାଳେ କହିଲେ ଗୋପୀଙ୍କି । ଅକ୍ରୁର ରଥ ବାହୁଲ ଚମକ ।
ନଗ୍ଭଣେ ରହିଲେ ବରଜନାଗ୍ଭ । ଜଳ ଶୁଖିଲେ ଯେସନେ ସଫଲ୍ଭ ।
ସେହମତ ହୋଇ । ଏକ ଆରକେ ମୁଖ ଗ୍ଭହାଁଗ୍ଭହିଁ ।
ବସନ୍ତ ଗଲେ ଯେନ୍ତେ ଦଶେ ବନ । ବରଷାଶେଷେ ଯେନ୍ତେ ନଦୀମାନ ।
ଅନ୍ଧାରପକ୍ଷେ ଯେନ୍ତେ କଳାକର । ପଦ୍ମ ଯେସନେ ପଡ଼ିଲେ ଶିଶିର ।
ହୋଇଯାଏ କ୍ଷୀଣ । ଚନ୍ଦ୍ର ବନେ ଯେନ୍ତେ କୁମୁଦବନ ।
କାନ୍ତ ବଶ୍ଭନେ ଯେସନେ ରମଣୀ । ଧର୍ମ ବଶ୍ଭନେ ଯେସନେ ଧରଣୀ ।
ବେଦ ବଶ୍ଭନେ ଯଥା ଦ୍ୱିଜବର । ଧନର ବଶ୍ଭନେ ଯେସନେ ନର ।
ହେଲେ ଗୋପନାଗ୍ଭ । ରାଜ୍ୟ ବଶ୍ଭନେ ଯେନ୍ତେ ଦଣ୍ଡଧାଗ୍ଭ ।
ବଦ୍ୟା ପାସୋରିଲେ ଯେନ୍ତେ ପଣ୍ଡିତ । ମାତା ବଶ୍ଭନେ ଯେସନେ ବାଳୁତ ।
ଚକ୍ଷୁ ବଶ୍ଭନେ ଶୋଭିବନ୍ତ ଜନ । କୃଷଣ ବନେ ଯେନ୍ତେ ନାଗ୍ଭଗଣ ।
ଦଣେ ସୁନ୍ଦର । କୃଷ୍ଣ ବଶ୍ଭନେ ଯେନ୍ତେ ଗୋବର ।
କୃଷ୍ଣ ବଶ୍ଭନେ ସେହମତ ଗୋପୀ । ଚନ୍ଦ୍ରା ରହାକରେ ହୋଇଲେ ତାପୀ ।
ଦଗ ନ ଦଶି ଦଶିଲା ଅନ୍ଧାର । ଅମାବାସ୍ୟାରେ ଯେସନେ ଚକୋର ।
ହୁଅନ୍ତୁ ଅଜ୍ଞାନ । କୁଲାଳଚକ୍ର ପ୍ରାପ୍ତେ ଭ୍ରମେ ମନ ।
ସକଳ ବସସ୍ୱ ମଣନ୍ତୁ ବସ । ହରସ ଦ୍ୟଳ ଲଭଲେ ବରସ ।
ଶିଶୁସକୁସମ ଯେସନେ ହସେ । ବ୍ରଜେଶ ବନୁ ବ୍ରଜନାଗ୍ଭମାନେ ।
ହୋଇ ଗଲେ କୃଣ । ଭଙ୍ଗ ବନୁ ଯେନ୍ତେ ଚଞ୍ଚକସ୍ପୃଶ ।
ହାର ହେଲା ଗରୁ ବସନ ଅହ୍ନ । ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ରୁଚଇ ନାହିଁ ।
କାମହୁତାଶନେ ଜଳଇ ଅଙ୍ଗ । କୃଷ୍ଣ ବଚ୍ଛେଦେ ଦ୍ୱିଗୁଣ ଅନଙ୍ଗ ।
ମରମେ ସଞ୍ଜଲା । ପ୍ରାଣ ନେବାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଲା ।
ଅରତେ କାନନ୍ତୁ ହରଣୀନେତ୍ରୀ । ବାଉଳ ପରସ୍ପେ କନକଗାତ୍ରୀ ।
ଚଉଦଗଲୁ ଦଅନ୍ତୁ ଅନାଇ । ହା କୃଷ୍ଣ ବୋଇ ପଡ଼ନ୍ତୁ ବୁଲାଇ ।
ପ୍ରଖର ନଶ୍ୱାସ । କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ ଉଡ଼ଇ ସାହ୍ନାସ ।
କସିଲେ ନ ପାରନ୍ତୁ ଦମ୍ଭେ ଉଠି । ଉଠିଲେ ଯାଅନ୍ତୁ ମଜ୍ଜାରେ ଲୋଟି ।

ଏକ ଆରକେ ଧରାଧର ହୋଇ । କଡନ କହିଲେ ମାରଇ ହାଇଁ ।
ବହେ ଶ୍ରମଜଳ । ଫିଟି ପଡ଼ଇ କବରୀ ଅଞ୍ଚଳ ।
କାନ ଲୋଡ଼ିଲେ କାନ ନ ପାରନ୍ତି । ଆରଡେ ଶୂନ୍ୟକୁ କୋଳ କରନ୍ତି ।
ଶ୍ୟାମଘନ ସଙ୍ଗ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମାନ । ଚତୁର ଚତୁରେ ବୁଜନ୍ତି ନୟନ ।
ଥରଥର ତନୁ । ବାଇଜ ଯେଣେ ନ ଦେଖିଲେ ଭାନୁ ।
କହଇ ଭକତଚରଣ ଦାସ । ଗୋବନ ବନ। ଗୋପୀର ବରାଣ ।
ସଦନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ । ରଙ୍ଗିମାଚରଣଯୁଗଳ ଆସି ।
ନଶି ବକସରେ । ଦୁଃଖେ ରହିଲେ ଆସିବା ଆଶାରେ ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛନ୍ଦ

ସଗ ବଲ୍ୟାଣ—ସବବାଶ ବଦେ

କଂସର ମନ୍ତ୍ରଣା

ମନ୍ତ୍ରୀ ମେଲଣି ଅନ୍ତେ କଂସାସୁର । ଅସୁରଙ୍କୁ ଗଇ କରେ ବଶ୍ୟର ।
କୋଇଇ ଶୁଣ ହେ ବଇଷ୍ଣମାନେ । ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଅସି ମଧୁବନେ ।
ସେହିଟି ପୁତନାକୁ ମାଇଲେ । କାଇନ୍ଦୀହ୍ରଦେ କାଇକ ଦଇଲେ ।
ଶକଟ ତୃଣ ବତ କଲେ ହତ । ବତ୍ସା ବ୍ୟୋମ ପଣ୍ କେଣୀ ସହିତ ।
ଏହିରୂପେ ଯେତେ ଦନୁଜ ଗଲେ । ତାହାଙ୍କୁ ମାର ଗୋପପୁରେ ଥିଲେ ।
ଏବେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅଣିଲ ଧର । ତାଙ୍କୁ କେମନ୍ତେ ପକାଇବା ମାର ।
ସାନ କୁହନ୍ତ ସେ ବେନ ସୋଦର । ଇନ୍ଦ୍ର ଜଣିଲେ ତୋର ଗିରବର ।
ଧେନୁକ ଘୋର କେଡ଼େ ବଇଅର । ତାକୁ ମାଇଲା ଭାଇ ହଲଧର ।
ଏଣୁ ମୁଁ ଉପ୍ କରଇ ମନେ । ତ୍ରୋ ଘରେ କହ ମାରବା କେସନେ ।
ଏହା ଶୁଣି ଦୁଷ୍ଟମାନେ ବୋଲନ୍ତ । ଉପ୍ ନ କର ଅହେ ତ୍ରୋଜପତ ।
ଛର ବାଲକେ କ ଜାଣନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ । ମୁଥ ମାର ପ୍ରାଣେ କରବୁଁ ବଧ ।
କୁହନ୍ତ ରାଜକୁମାର ସେହୁ । ମାଲଙ୍କ ବଧାନ ଜାଣିବେ କାହୁଁ ।
ଅଡ଼ଣ ତାଡ଼ଣ ସରଲ ଯିବା । ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଟାଣି ଧରଥିବା ।
ଭଲଟ ପଞ୍ଚାଶ ଡାକବାଠାର । ମୁଥ ପଞ୍ଚାଶ ପ୍ରହାର ପଥର ।
ମୁଣ୍ଡକୁ ମୁଣ୍ଡ ମାରବା ଗତ । ସେ କାହିଁ ଜାଣିବେ ଗଉଡ଼ଜାତ ।
ପାଦେ ପାଦ ଛନା କର୍କଶ ଛଡ଼ । ପତ ଉଠିବା ଛଗି ପିଠି ବାଡ଼ ।
ମର୍ମସ୍ଥାନକୁ ଲୁକ୍ଇ ରଖିବା । ସମ୍ମୁଖେ ଥାଇ ପଛକୁ ଡେଇଁବା ।
ସାଧନ ଏହି ପ୍ରକାରେ ଯେତେ । ତ୍ରୋ ଦେବ ତୋ ଅଗେ କହବୁଁ କେତେ ।
ମୁଷ୍ଟି ଉଞ୍ଚାଇ ଦେଇ ନ ମାରବା । ଅଗେ ଦେଖାଦେଇ ପଛେ ଧରବା ।
ବାହାସ୍ଫୋଟ ମାର ହାଡ଼ିବା ଅଙ୍ଗ । ପାଖେ ରଖିଥିବା ଅପଣା ସଙ୍ଗ ।
ଗଜନ ମାରବାଣ କଥା । ଚଉପଠି ବନ୍ଧେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଏତେ ପ୍ରକାରେ ସାଧିଅଛୁ ଅମ୍ଭେ । ଅଗରେ ଘରେ ନ ରହନ୍ତ ଦମ୍ଭେ ।
ଲାଜ ପ୍ରାଣ କର ମୋଡ଼ିବୁଁ ଶିର । ବହୁନ ଅଜ୍ଞାଦଅ ନୃପବର ।
ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ବୋଇଲା କଂସ । ମୁଁ ବୁଦ୍ଧି ଦେଉଛୁ ସକଳେ ବସ ।
ଯାହା କହିଲ ସେ କଥା ପ୍ରମାଣ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗରେ କେ କରିବ ରଣ ।
କେବଳ ଅଭାଗ୍ୟ ହୋଇବ ଯେବେ । ସାଧନାମାନ କେହୁ ନ ରହିବେ ।
ଏଣୁ ମୁଁ କହୁଅଛୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ଯେମନ୍ତେ ମାରିବ ନଜ ଶତ୍ରୁକୁ ।
ସିଂହ-ଦୁଆରେ କୁବଳୟା ଥିବ । ଯାଉବ ଯେବେ ଦୁହିଙ୍କି ମାରିବ ।
ସେଠାରୁ ବଳ ଆସିଲେ ଗୋବନ । ତୃତୀୟ ଦ୍ୱାରେ ଥିବ ମଲ୍ଲଗଣ ।
ସାଧନା କରି ସାଧିବ ରଘୁ । ଉଦ୍ଧାରିବ ମୋତେ ମଲ୍ଲେ ସଜ୍ଜାପୁଁ ।
ରଙ୍ଗସଭାରେ ବସିଥିବେ ରାଜା । ବାଜୁଥିବ ନାନାଜାତିରେ ବାଜା ।
ଦେବକୀ ବସୁଦେବ ଆଦ ଥିବେ । ବେନଘୁଣ୍ଡଙ୍କ ମରଣ ଦେଖିବେ ।
ଖଡ଼୍ଗ ଧରି ଥିବଇଁ ମୁହିଁ । ଗାଢ଼ ପଡ଼ିଲେ ଯେ ପଡ଼ିବ ଧାଇଁ ।
ମଣ୍ଡଣି କର ଯାଇ ଧନୁଘର । ପ୍ରହରୀ ଜଗିଥିବେ ଉନପୁର ।
ନଘୁଣ ଗୋପାଳେ କରନ୍ତ ଜୁର । ଧନୁମଣ୍ଡଣି ଯାଏ। ହେବ ମୋର ।
ଉହିଁକ କରିଥିବ ଅକଟ । ମାଛ ଗଳବାକୁ ନ ଥିବ ବାଟ ।
ନନ୍ଦ ଯଶୋଦାଙ୍କୁ ସେନାଇ ଆସି । ଆସିଛନ୍ତ ଯେତେ ବରଜବାସୀ ।
ମଞ୍ଚାରେ ବସାଇଥିବ ସଭିଙ୍କି । ସୁତଙ୍କ ମରଣ ଦେଖିବେଟିକି ।
ଏମନ୍ତ ଯହୁଁ କହିଲା କଂସ । ଶୁଣି ଗୋକୁଳେ ହୋଇଲେ ହରଷ ।
ସମସ୍ତ ଜନ ମନକୁ ଅଇଲା । ଯେଉଁ କଥା ନରବର କହିଲା ।
ଠାବେ ଠାବେ ସେହି ପ୍ରକାରେ କଲେ । ଯେ ଯାହାସତେ ଜଗିଣ ରହିଲେ ।
କହଇ ଉକ୍ତଚରଣ ଦାସ । ପବନକୁ ପାଉଅନ୍ତୁ ପାଶ ।

ଏକୋଦଶ ଛନ୍ଦ

ସଗ ଅବାରୀ

କୃଷ୍ଣଙ୍କ କଂସବଧନ ପ୍ରବେଶ

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ବରଜ ବରଜ ସଙ୍ଗେ ମଧୁବନେ ରହିଲେ ।
ବସନ ସଦନ ସାଜିଲେ ବହୁନ ନାନା ରନ୍ଧନମାନ କଲେ ।
ଭୋଜନ କଲେ ସେ ନନ୍ଦର ନନ୍ଦନ ।
ଗୋପସୁତମାନେ ବେଢ଼ି ରହିଛନ୍ତ ତନ୍ତୁ ପାଶେ ତାତ୍ତ ଯେସନ ।
ହସି ବନମାଳ ବୋଳନ୍ତ ମଥୁରା କଂକ କୁଳଣ ଦେଖିବା ।
ଗୋଳ ସକଳେ ଏକମେଳ ହୋଇଣ ବହୁନ ଯାଇଣ ଅସିବା ।
ଗୋବନ ବଚନେ ସଜ ହେଲେ ସୁତେ ।
ଯୋଡ ଯୋଡ ହୋଇ କର ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦ ଦେଖି ହସନ୍ତ ଗୋପୀନାଥେ ।

କରେ କାଠଡାଳ ପଡରକାନ୍ଦାଳ କେଶ ବଇଁଶୀ ଶିଙ୍ଗା ବାଜେ ।
ମଥୁରାବୃନ୍ଦାବନ କ ଭାଗ୍ୟ କରୁଛୁ ଅଜ ଦେଖିବ ଦେବରାଜେ ।
ରୋହିଣୀ ନନ୍ଦନ ହୋଇଲେ ଆଗର ।
ଧୀରେ ଧୀରେ ବଜେ ପବ୍ଲ ଦେବରାଜେ ମେଦନୀ ଦଶୁଛୁ ସୁନ୍ଦର ।
ଶିରେ ଝୁଲଝାଲୁକପୁଚ୍ଛ ଶୋହୁଛୁ ନନ୍ଦଇ ଇନ୍ଦ୍ରଶଚୀସନ ।
ଅଲକାପଣ୍ଡ ବାଳଅଇ ଗଣ୍ଡଇ ଦେଖି କେ ନୋହିବ ଉଚ୍ଚନ୍ନ ।
ଭ୍ରୁଲତା କ ଅବା ମଦନ କୋଦଣ୍ଡ ।
ମନସିଜ କର ଅଦରଣ ପାସ୍ ଶୋଭାପାଉଛୁ ବେନ ଗଣ୍ଡ ।
ଚଲଫୁଲ୍ ନାସା ଦକ୍ଷିଣ ପୁଡ଼ାରେ ଶୋହୁଛୁ ବର୍ତ୍ତୁଳ ମୁକୁତା ।
କଲାକର କୋଳେ କ ଅବା ନଷ୍ଟଚନ୍ଦ୍ର ଉଦେ ହୋଇଅଛୁ ସବତା ।
କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ କଏ ମାରତଣ୍ଡ ।
ଅଞ୍ଜନଲତାକୁ ଗୁଣ କରଅଛୁ କବା ନସ୍ନ ପଞ୍ଚକାଣ୍ଡ ।
ପଦ୍ମଲପନକୁ ଉଦ୍ଧର ଧରୁଛୁ ଅଧର ରଙ୍ଗତ ମନ୍ଦାର ।
କୁଲବଙ୍ଗା ଦେଖି ଚେଡା ହରାଇବେ ଘୋଟିବ ମଦନଅନ୍ଧାର ।
କଣ୍ଠରେ ମୁକୁତା ମାଳା ଙ୍ଗଃକଣ୍ଠ ।
ମତ୍ତଦନ୍ତ ଶୁଣ୍ଡ ଜାଣିବୁଜଦଣ୍ଡ ଅଜାନୁ ବଳ ଦଶୁଛନ୍ତ ।
କଟିପ୍ରଦେଶରେ କନକବସନ ଅନେକ ବଳଲୀ ଗଣ୍ଡର୍ ।
ଓଡ଼ିଅଣି ଠାଣି ମନ ନଏ କଣି ଜାନୁ ରମ୍ଭା ଠାଣି ଜଣଇ ।
ଚରଣ ଯୁଗରେ ଅପୂବ ମଞ୍ଜୀର ।
ଧୀରଗମନକୁ ମଧୁର ନସ୍ତନ କରଇ ଜନମନ ଚୋର ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ଶୋଭାବନ ଦଶଣ୍ଡ ରାମ କଢାଇ ଗୋପାଲାବ ।
ସଙ୍ଗେ ଦେବବୃନ୍ଦ ଘେନ କ ମେଦନୀ ମଣ୍ଡି ଅଷଇ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ ।
କ ଅବା ବଜ୍ରପୋ ମଦନରଞ୍ଜନ ।
ଦେଖି ନସ୍ନ ମନ ବଣ ହେଉଛୁ ଶୋଭା ଦଶେ ମଧୁ ବୃନ୍ଦାବନ ।
ମଥୁରା ଗଡ଼ ଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ଦେଖିଲେ ଅପୂବ ପାରେଖା ।
ଲୁହାର କଳଣି ତମ୍ବାର କବାଟ ଜଗି ରହିଛନ୍ତ ପାହାଖା ।
ସଦନ ଉପରେ ଉଡ଼ଇ ପତାକା ।
ନର ଅସୁର ଅମରଗଣ ଖଣ୍ଡଦୂରୁଁ ଦେଖି ହେବେ ଡାକ୍ତକା ।
ଦ୍ୱାର ଦେଖି ଡାମରସବଦମାସ୍ କରଣ୍ଡ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା ।
ଧନ୍ୟ ମାମୁ କଂସ କେତେ ତପ କର ଏ ପୁରେ କରଅଛୁ ବସା ।
ଯେସନେ କନକ ପଞ୍ଜୀର ଉତର ।
କାକ ରଖିଥାଇ ପସ୍ଥାନ ଦେଇ ସେ ନକ ଜାଣେ ସୁଖ ତାର ।
ନାନାପ୍ରକାରେ ବସ୍ତର କରୁଥାଇ କେମନ୍ତେ ସିବ ସେ ପଲାଇ ।
ସେହିରୂପେ ମଧୁନଗର ଏ ନରବର କଂସକୁ ନ ବୁଚଇ ।

ଦଇବ ବାରେ ଯେବେ ହେବ ଅନୁର ।
ପଛେ ପଛେ କାଳଚକ୍ର ଗୋଡାଇବ ବାଳନେବ ଯମଦଗର ।
ଦୁର୍ଜନ ଲୋକକୁ ସୁଜନ ନ ବୁଝେ ମୂର୍ଖକୁ ନ ବୁଝଇ ବେଦ ।
ବଝପୀ ନାଗୁଙ୍କି ପଡ ନ ବୁଝଇ କୋଳ ନ ଜାଣେ ରମ୍ଭାସ୍ୱାଦ ।
କୁକୁର ଯଜ୍ଞଶାଳେ ଥିଲେ ଯେମନ୍ତ ।
ଦର୍ପିଷ୍ଟ ଦୁମିଲ୍ଲାନନ୍ଦନକୁ ମଧୁକଝକ ଦଶଇ ତେମନ୍ତ ।
ଦଇବ ବହଲା ଅଭାଗ୍ୟ ହୋଇଲା ମୋତେ ଅଣାଇଲା ଧରାଇ ।
କାଳବେଳ ଅସି ନକଝ ହୋଇଲା ମଉବ ସମ୍ପତ୍ତି ହରାଇ ।
କେବଳ ଅଳକ କରୁ ବଇଭୋଗ ।
ଗଣ୍ଡ ପାହୁଲେ ସଙ୍ଗ ଦୁଃଖ ହୋଇବ ଉଗ୍ରସେନକୁ ହେବ ଯୋଗ ।
ଏମନ୍ତ ବଚ୍ଛର ଦ୍ୱାରକି ପଚ୍ଛର କହ୍ନ ଗଜାଙ୍କ ସଙ୍ଗଶୁର ।
ଆମ୍ଭେ ଅସିଥିଲୁଁ ଦର୍ଶନ ନମିତ୍ତ ରେଝାଇବ ଯେବେ ଦଇବ ।
କହିବୁଁ ଆମ୍ଭ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେକ ।
ଉପ୍ କରୁଅଛୁଁ କହୁଛହିଁ ନ ଜାଣୁ ଆମ୍ଭେ ସାନ ବ୍ରଜବାଳକ ।
ହରବାଣୀ ଶୁଣି ଦ୍ୱାରପାଳ ଉଣି କାହିଁକ କହିଲ ଏମନ୍ତ ।
ସାନବଡ଼ ହେଲେ କ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ ଯେଉଁ ଜନ ବୁଦ୍ଧି ଯେମନ୍ତ ।
କୃଷ୍ଣ ହେ ତୁମ୍ଭେତ ତେମନ୍ତ ନ ଦଶ ।
ଜାଣିଲୁଁ ବୁଦ୍ଧିବଳ ଅଛୁ ପ୍ରବଳ ସମାନ ନୋହିବ ଗିରୀଶ ।
ଏତେ କହି ଦ୍ୱାର ଛାଡଦେଉଁ ଧାଇଁ ପଶିଲେ ଜଗତଜୀବନ ।
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରମ୍ଭ ଗୋପାଳ ତନୁଜେ ବାଜଇ ନାନାବାଦ୍ୟମାନ ।
ରମକ ପଡଲା ମଥୁରକଝକ ।
ବୋଲେ ବଇରଗୀ ଉକତରଣ ଦେଖି ମନ ହେଲା ଅଝକ ।

ଷୋଡ଼ଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ବେଦାର ବାମୋଦ

ରମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦନ ଲାଗି ଏବ କୁବ୍ଜାର ସୁନ୍ଦରତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବେଶ କରି ସୁଦାମା ମାଳୀ ।
ଚୂଳେ ଖଞ୍ଜିଲା ନେଇ କେତକୀକଳୀ ଯେ ।
ଅପେ କ କେଶ-ଗ୍ରନ୍ଥି ରସନା ଗୁଣ ।
ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଦେବ କଅବା ଗିଳ ଯେ ।
ବେଢାଇ ଦେଲା ନବବକୁଳଦାମ ।
ଶୋଭାକୁ ଶତଗୁଣ ନୋହିବ ସମ ଯେ ।
ଭୁଜଙ୍ଗଭୁକପୁଚ୍ଛ ଉଷ୍ଣ ଉପରେ ।
କୋଟି ଚନ୍ଦ୍ରକା ସମ ନୋହିବ ତାରେ ଯେ ।

ରଙ୍ଗ-କୁସୁମବେଣୀ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ପଡ଼ି ।
ଯମୁନା ଜଳେ ରକ୍ତକୁମୁଦଧାଡ଼ି କ ।
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଦଶୁଅଛୁ ଶୋଭନ ।
ପୁଣ ଗଳାରେ ମାଳା ଜାଇକୁସୁମ ଯେ ।
ଅତ ପୁଷଙ୍ଗ ଦଶେ ଉର ଲପନ ।
ଦେଖି ରମ୍ଭା ତେଜବ ସ୍ୱର୍ଗଭୁବନ ଯେ ।
ରାମକୁ ସେହିରୂପେ ବନ୍ଦନ ସାଜ ।
ଭଲା ସେ ମାଳକାର ଖଣ୍ଡିଲା ହେଜ ଯେ ।
କ ଅବା ମତ୍ତଗଜ କୁସୁମ ବେଶ ।
ସେହି ପ୍ରକାରେ ରାମ ଗୋବନ ଦୃଶ୍ୟ ଯେ ।
ଦେଖିବା ନାହିଁ କାହିଁ ଏଡ଼େ ବଚଣ ।
ଦେଖି ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ବା କେ ଅଛୁ ପାଣ ଯେ ।
କର ସୁବେଶ ମାଳୀ ମାଗିଲା ବର ।
ଅସ୍ତ୍ରହେଉ ବୋଇଲେ ବରଜବର ଯେ ।
ସେଠାରୁ ବଳେ କଲେ ବେନ ସୋଦର ।
କେଡ଼ି ଅନ୍ତର ଚଉପାଶେ କୁମର ଯେ ।
ଦେଖିଣ ମଧୁପୁର ନାଗ୍ରୀ ପୁରୁଷ ।
କାହାର ମନେ ଆଉ ନାହିଁ ବରଷ ଯେ ।
ପଡ଼ ଚନସ୍ଥ ଗୁହ୍ୟ ଲକ୍ଷାକୁ ଏଡ଼ି ।
କନ୍ୟାସ୍ତମ୍ଭ ପରସ୍ପେ କାମିନୀ ଧାଡ଼ି ଯେ ।
ଗୃହିଲେ ହର ଅଗେ କୁବୁଜା ଅପେ ।
ଭନବାଙ୍କ ଶଙ୍କର ପ୍ରପଞ୍ଚ ଦଶେ ଯେ ।
ପେନଛୁ କଂସ ଅଙ୍ଗାଗି ଚନନ ।
ଗୃହିଁ ହସନ୍ତ ସଙ୍କ ଗୋପନନ୍ଦନ ଯେ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତ ଅଗୋ ଶୁଣ କୁବୁଜା ।
କସ ନେଉକୁ ଦେଖା ଦେଖୁଁ ମନୁଜା ଗୋ ।
ଆମ୍ଭର ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ ଆମ୍ଭେ ରଖିବୁଁ ।
ନୋହଲେ ନେଇ କଂସ ରାଜାକୁ ଦେବୁଁ ଗୋ ।
ରାମଅନୁଜ ବାଣୀ ଶୁଣିଲା ଯହୁଁ ।
ବକ୍ର ନସ୍ତନେ ଗୃହିଁ କହିଲା ତହୁଁ ଯେ ।
କଂସର ଗନ୍ଧକାଗ୍ରୀ ଅଟଇ ମୁହିଁ ।
ନଉ ନଉ ତାହାକୁ ଖଣ୍ଡାବଁ ନେଇଁ ହେ ।
ତୁମ୍ଭେ ମାଗିଲ ମୋତେ ଶ୍ରର ଚନନ ।
ତୁଇଘଇକି କତ ଦେବ ଭୂଷଣ ହେ ।

ମୋହର କଥା ଏକ ଅଛୁ ମାଗୁଣି ।
ଦେବକିଁ ମୋତେ ନଣ୍ଟେ ମୁରଲୀପାଣି ହେ ।
ହଉ ବୋଇଲେ ଅଗ ଦଅ ଗୋ ଗନ୍ଧ ।
ପେଡ଼ା ଫେଡ଼ିଲା ହୋଇ ଅତି ଆନନ୍ଦ ଯେ ।
ପ୍ରଥମେ ଚତୁଃସମ ଅଙ୍ଗେ ଲେପିଲା ।
ଗୋବନ ଅଙ୍ଗେ ନେଇଁ ଅଗେ ବୋଇଲା ଯେ ।
ଶିର ଗତ୍ତରେ ସିଞ୍ଚଦେଲା ଅଲପ ।
ତପ ସେ କରଥିଲା କେତେ କଲପ ଯେ ।
ଲଲାଟପଟ୍ଟେ ଲେଖେ ଅପୂର୍ବ ଚତା ।
ଦେଖି ବୁଡ଼ିବ ଜ୍ୱର୍ଦ୍ଦରେତାଙ୍କ ଚେତା ଯେ ।
ଗଣ୍ଡଦେଶରେ କଲା ଚଉ ମକର୍ତ୍ତୀ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ବେଢ଼ିଲେ କ ସେ ତାରବଳୀ ଯେ ।
ଏହିରୂପେ ଗମକ୍ଟ ସୁବେଶ କଲା ।
ବଥ୍ସଘରେ ଗୋପକୁମରେ ଦେଲା ଯେ ।
ଦେଖି ପ୍ରସନ୍ନଚତ୍ତେ ଶକ୍ରଭଟ୍ଟା ।
ସଲଖିଦେଲେ ଧର କୁବୁଜା ଖଟ୍ଟା ଯେ ।
କର ଲଗାନ୍ତେ ତନୁ ହେଲା ସୁନ୍ଦର ।
ନୟନ ଇନ୍ଦୀବର ମୁଖଚନ୍ଦର ଯେ ।
ନାସିକା ଚଇଫୁଲ ଠାଣି ଅଣର ।
କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗଳ କାମପାଶ ଜଗତ ଯେ ।
ଗଣ୍ଡ ଉପମା ହେମ-ଅଦରଶକୁ ।
ବଚନ ସମ ହେବ ପିକଘୋଷକୁ ଯେ ।
ଓଷ୍ଠ ସୁରଙ୍ଗ ପକ୍ୱବମ୍ବ କ ଅବା ।
ଦଶନ ଲକ୍ଷ କୁନ୍ଦ ଖ୍ରାଗକୁ ଦେବା ଯେ ।
କଣ୍ଠ ଡାହାଣବର୍ତ୍ତ ସାରଙ୍ଗ ପର ।
ଉରଜ ବେନ କ ଏ ମାରବଇଗ୍ରୀ ଯେ ।
ବାହୁ ବଇଣ ଜଣି ହେମବତ୍ତୀ ।
ଅଶୋକକଢ଼ୀ ପ୍ରାୟ ଅଙ୍ଗୁଳପତ୍ତ ଯେ ।
ଗୃଧ୍ରଅଙ୍କ ମଧ୍ୟମ କଟିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।
ବେନ ଜଘନ କ ଏ ବଦଳୀବୃକ୍ଷ ଯେ ।
ଚରଣପଦ୍ମଠାଣି ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ।
ଦେଖି ଭ୍ରମରଗଣେ ହୋଇବେ ଲୋଭ ଯେ ।
ଅପଣା ରୂପରଶି କୁବୁଜା ଗୃହଁ ।
ବଶ୍ରେ ଏହା ନେଇଁ ଥୋଇବ କାହିଁ ଯେ ।

କାହ୍ନାକୁ ସମର୍ପିବ ଅପୂର୍ବ ଧନ ।
ଏ ଧନ ଦେଲେ ସିନା ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଯେ ।
ବହ୍ନା ଅଛିଲା ବଉ ବହ୍ନାକୁ ଦେବ ।
ନ ନେବ ଯେବେ ଅଗ୍ନି ଜାଇ ମରିବ ଯେ ।
ଏତେ ବଗ୍ଧର ନାଗ୍ଧା ଛଡ଼ିଲା ଲାଜ ।
ଧାଇଁ ଧରିଲା ଯାଇଁ ଗୋବଦ୍ଧରୁଜ ଯେ ।
ବୋଲେ ଶୁଣିମା ହେଉ ବ୍ରଜମୋହନ ।
ଯାହା ମାଗୁଛ ତାହା ଦଅ ବହନ ଯେ ।
ବଧୂବଦନେ ବନମାଳୀ ହୃଷନ୍ତ ।
କ ବର ମାଗୁଅଛୁ ମାଗ ଯୁବତୀ ରେ ।
ଦେବଇଁ ସତ୍ୟ ମୋର ଅରେ କୁବୁଜା ।
ବାଲୀ ବୋଇଲା ହେବ ଉମ୍ଭ ଘରଯା ହେ ।
ଏ ନବ ଯଉବନ ତୋହ୍ନର ସିନା ।
ଦେଖ ମୁଁ ଦଣୁଅଛୁ କେମନ୍ତ କନା ହେ ।
ରୋପିଲ ବୃକ୍ଷ ଫଳ ଅପଣେ ଭୁଞ୍ଜି ।
ଜାଣି ବଉଦ୍ଧ ତାହା ଅଛଇ ଖଞ୍ଜି ହେ ।
ଭୋଗ ନ କଲେ ତାକୁ ବୋଇ ଅଯୋଗ୍ୟ ।
ଲାଜ ହୁଅଇ ପରେ ହୋଇଲେ ଭୋଗ୍ୟ ଯେ ।
ତୁ ସିନା ରୂପବତୀ କଉଛୁ ମୋତେ ।
ଏଣୁ ଯୋଗ ଏ ହଉ କହୁଛୁ ତୋତେ ଯେ ।
କହି ନ ଛଡ଼ୁ କର ଧର ଶୀହର ।
ଦେଖି ସଙ୍କୋଚ କଲେ କୁବ୍ଜବହ୍ନାଝ ଯେ ।
ବୋଲନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଅଛନ୍ତ ବଳୀ ।
ଲଜ୍ଜା କ ନାହିଁ ତୋତେ ମଥୁରବାଇ ରେ ।
ଅଗେ ମୁଁ କଂସ ଦର୍ପ କରଇ ଜୁଇ ।
ବଳୁଜନମାନଙ୍କ ସନ୍ତାପ ହଉ ଯେ ।
ତେବେ ଅସିବ ତୋର ପୁରକୁ ମୁହିଁ ।
ପୁର ମଣ୍ଡଣି କରୁଥାଅ ଯା ଉହ୍ନ ଗୋ ।
ଶୁଣି କୁବୁଜା ମନେ ଆନନ୍ଦ ହେଲା ।
ମେଲଣି ମାଗି ନଜଉବନେ ଗଲା ହେ ।
ସାଜଲା ନାନା କଉତୁକେ ମନ୍ଦର ।
ଯେପନେ ଦଣେ ବାରଖ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଯେ ।
ଗୋବନ୍ଦ ଅସିବାକୁ ବଢ଼ାଇ ଆଶ ।
ଅପଣେ ହେଲା ବାଲୀ ବଚନ୍ଦ ବେଶ ଯେ ।

ବାଜିଲା କଳଦେଶେ ଲଗାଇ ଜୁଡ଼ା ।
ମଲ୍ଲକଇକା ସଙ୍ଗେ ଜାଇପାଖୁଡ଼ା ଯେ ।
ଶିରେ ସିମନ୍ତ ଚୂଣ୍ଡିକୁନ୍ତଳ ସାଜ ।
ଭାଲେ ସିନ୍ଦୂର ନେତ୍ରେ ଅଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜି ଯେ ।
ନାସେ ବସଣି କର୍ଣ୍ଣେ ହେମଡାଃଙ୍କ ।
କଣ୍ଠେ ମୁକୁତାମାଳ କରେ ଝଃକ ଯେ ।
ଉରଉପରେ ପଦ୍ମାବଳୀ ଲେଖନ ।
କଟିରେ ଆଚ୍ଛାଦଲା ବସ୍ତ୍ର ସୂକ୍ଷୀନ ଯେ ।
ବେନକୁଳରେ ଶୋହେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚୁଡ଼ି ।
ଅଙ୍ଗୁରମାନଙ୍କରେ ମୁଦ୍ରକାଧାଡ଼ି ଯେ ।
ପାଦେ ଯାବକ ଲେଖି ଶବ୍ଦି ନୂପୁର ।
ମନଗ୍ଭକ ନାଦ କଲା ମଧୂର ଯେ ।
ଶେଯ ଶେପାଇ ବସି ରହିଲା ବାମା ।
ବୋଲେ ଆସିବେ ଜକ ବଚଶ୍ୱନର୍ମା ଯେ ।
ଭକ୍ତଚରଣ ଦାସ କହ୍ନଇ ରସେ ।
କୁବୁଜା ମନ ପେଖି ଗୋବଳ ପାଶେ ଯେ ।

ବଂଶ ସ୍ତନ

ସ୍ୱଗ —ବସ୍ତଡ଼ି, ଅଗାଡ ଶୁଦ୍ଧ ବାଣୀ

କଂସ ରେଙ୍କୁ ସିବାବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମଥୂରା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ମୋହନସ୍ତମ୍ଭ । ମଥୂରା ବାଣ୍ଡେ କରନ୍ତ ବଜସ୍ତ ।
ଘନଘନ ଶିଙ୍ଗା ମୁରଲି ବାଜେ । ସମ୍ଭର ସୁବେ କ ମଦନ ସାଜେ ।
ସ୍ନେହ ମତ ଶୋଭା । ଦେଖି ନର ନାଗ୍ୱ ହୁଅନ୍ତ ଲୋଭ ।
ଧାଇଁଲେ ମଥୁରାନାଗସ୍ତ୍ରୀମାନେ । ପ୍ରଦୀପ ଦେଖିଲେ ପତଙ୍ଗ ଯେହ୍ନେ ।
କାଇଠାରୁ ହୋଇଥିଲେ ଉତ୍ତମ । ବୁଚ୍ଚୁ ନ ଥିଲା ଅଶନ ବସନ ।
କରୁଥିଲେ ଧ୍ୟାନ । ଅନନ୍ତ ହୋଇ ନ କର ଶସ୍ତ୍ରନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବାଇବଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ଭଜଲା । ଆନନ୍ଦଜଳ ବଳ କହୁଗଲା ।
କାଣ୍ଠ ତୃଣ ପ୍ରାପ୍ତ ପଡ ତନସ୍ତ । ସମ୍ଭାଳ ନ ପାର ପ୍ରବଳ ପସ୍ତ ।
ସ୍ନେହ ଭାସିଗଲେ । କେହ ନରୋଧ କର ନ ପାରଲେ ।
କାହ୍ନାର ନାଗ୍ୱ କାହ୍ନାର ନନ୍ଦମା । କାହ୍ନା ଭଗିମା କାହ୍ନାର ଜନମା ।
କାହ୍ନାର ଖୁଡ଼ୀ କାହ୍ନାର ମଉଳାଣୀ । ଏହ ପକାରେ ଅନେକ ରମଣୀ ।
କରନ୍ତ ଗମନ । ରହ କ ଧାର୍ଦ୍ଦ ଦେଖନ୍ତେ ମଦନ ।

କୁଞ୍ଜ ସମୀପେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖି କ ମଗ୍ନଲୀ ତୋଷ ।
କଣ୍ଠେ ଦେଖି ଯେଉଁ କଣ୍ଠମଣୀ ହାର । ନଖାପତ୍ରକ ରେଖିଲା କୁମୁଦ ।
ତେସନ ଆନନ୍ଦ । ଦନେଶ ଦେଖି ଯେହ୍ନେ ଅରବନ ।
ପନ୍ତ୍ର ପନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଗ୍ରହାନ୍ତ ଡୋଳେ । ବଚନ କହି ନ ପାରନ୍ତ ବୋଲେ ।
ଥର ଥର ହୋଇ କମ୍ପଇ ତନୁ । ମରମେ ବନ୍ଧଲା ମାର ଅଡନୁ ।
ଶ୍ୟାମରୂପ ଗ୍ରହି । ସମ୍ମାଇ କୁହନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମୁହିଁ ।
କେ ବୋଲେ ଦେଖ ଗୋ ପରାଣସଖି । ଅଖି ଦେଖି ମୋରେ ରହୁଛ ଲାଖି ।
କେଉଁ ଦଇବ ଗଢ଼ିଥିଲା ବସି । ଯୁବତୀ-ପରାଣ ନେଉଛ ଶୋଷି ।
ଗ୍ରହିବାର ଭଙ୍ଗି । ଦୁଦେ ବାଜେ କ କାମ କୁନ୍ତ ଫିଙ୍ଗି ।
କେ ବୋଲେ ଏମନ୍ତ ମଣଇଁ ମୁହିଁ । କାମକୁ ହର ପକାଇଲେ ଦହି ।
ଅନେକ କାଳଯାଏ ମରିଥିଲା । ଭାଗ୍ୟକଲେ ନଳ ପ୍ରାଣ ପାଇଲା ।
ଉଠି ପଳାଇଲା । ବୁଦ୍ଧରେ କାହିଁ ରହି ନୋହିଲା ।
ସେ ରୂପ ଛତ ଏ ରୂପ କହିଲା । ନବନାଗଣ୍ଠିଙ୍କ ମନ ମୋହିଲା ।
ଏହା ଶୁଣି ବୋଲେ ଆର ସଜଗା । ଏହା କାହିଁକ କହିଲୁ ନିତଣି ।
ମନକୁ ନଇଲା । ମୁ ଯାହା ବୋଲୁଛ ଶୁଣ ଅବଳା ।
କୋଟି କୋଟି କାମ ହୋଇବେ ଯେବେ । ଯାଦଉଳକୁ ସମାନ ନୋହିବେ ।
କାମକୁ ଦେଖିଲେ କାମୀ ଡରନ୍ତ । ଯୋଗୀମାନେ ଯୋଗ ଡେଇ ଚଳନ୍ତ ।
ସେ ଏତେ ଦୁର୍ଜ୍ଜନ । ଙ୍କାଠଁ ବ୍ରହ୍ମଯାଏ କରେ ଅଜ୍ଞାନ ।
ଏ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ଅମୂଲ୍ୟ ଧନ । ଜାଣିଲେ ଚନ୍ତ୍ରାମଣିର ସମାନ ।
ଯେ ଯେଉଁରୂପେ ଭାବଇ ଅନ୍ତରେ । ସେ ସେହିରୂପେ ମିଳଇ ତାହାରେ ।
ବାଞ୍ଛା କଲ୍ପତରୁ । କାମଛର ସଙ୍ଗେ ସମାନ କରୁ ।
ଶୁଣି ଆର ବାଳୀ ବୋଲେ ବଚନ । କହିଲ ସିନା ନ ରହଇ ମନ ।
ସାକ୍ଷାତ କନ୍ଦର୍ପ ଲକ୍ଷଣ ଅଛୁ । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଶସ୍ତ୍ରମାନ ଥୋଇଛୁ ।
ଏଣୁ ମଣିଷତ । କର୍ପା ଆମ୍ଭକୁ ଭାଙ୍ଗୁଅନ୍ତୁ ନିତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରା ପତବ ବୋଲ ହରଷଯୁ । ବାଳକ ପରାସ୍ତେ କରୁଛି ବଧୁ ।
ସକଳ ଶସ୍ତ୍ର ଅଙ୍ଗେ ଲୁଚ୍ଛଇଛୁ । କାମ ନାମ ଛତ ଶ୍ୟାମ ହୋଇଛୁ ।
କହିଲ ମୁଁ ସତ । ଏକା ରତ ନାହିଁ ଏହୁ ବଚଣ ।
ରୁଲଡା ଶରୀରନ ହୋଇଅଛୁ । ପିଠିଅଡ଼ରେ ଗୁଣ ଚଢ଼ାଇଛୁ ।
ମୁଖ କମଳ ନେତ୍ର ମୀଲୋତ୍ପଲ । ଲଲାଟ ଚନନଚଡା ବଲୁଳ ।
ଓଷ୍ଠ ଯେ ଅଶୋକ । ଦନ୍ତ କ ଅବା କଥଳୀ ଶାପ୍ତକ ।
ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ଅନ୍ୟ ଶସ୍ତ୍ରମାନ । ଠାବେ ଠାବେ ଥୋଇଅଛୁ ଯୋଷିଣ ।
କଣ୍ଠି ମୋହପାଣ କୁଣ୍ଡଳ ଚନ୍ଦ୍ର । ଛେଦନ କରେ ନାସ୍ତ-ମାନ ନନ୍ଦ ।
କଷଣୀ ପିଛୁଡ଼ା । ନାସା କରବାଳ ସଦନଛୁଡ଼ା ।
ଗଣ୍ଡ ଅଦରଣ ଅଧର ଜବା । କଣ୍ଠେ ଜସ୍ତ୍ରଶଙ୍ଖ ଥୋଇଛୁ ଜବା ।

ବେଣୀ ଅହିବର ରହିଛୁ ପଡ଼ି । ବୁଳବେନ କ ମୋହନ ଦଉଡ଼ି ।
ନଖପନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର । ନଜାନା ନାଗସ୍ପନ୍ଦୁଦସ୍-ଶଲ୍ ।
ଏମାନ ଥୋଇ ନ ବଳ ମାରୁଛ । ଗୁହଁ ଗୁହଁ ଚେତା ହର ନେଉଛ ।
କେବଳ ବଚନେ ଅମୃତ ରଖି । ମାର ଡାରୁଛ ଶୁଣ ଜଳଜାକ୍ଷି ।
କୁମ୍ଭକାର ଜାଣ । ଯେସନେ ତେସନ ନନ୍ଦର ଗୁଣ ।
ଏହା ଶୁଣି ବୋଲେ ଆର ବନତା । ତୁମ୍ଭ ସମାନେ ନାହିଁ ନର୍ଲ୍ଲିତା ।
ବୁଲିବାବେଳେ ବାରତା ପଚାର । କାନ୍ତସଙ୍ଗ ନୋହୁ ଖୋଜ ସଞ୍ଚାର ।
ବଡମ୍ବଗଡ । ବଦ୍ୟା ନ ପଡ଼ି ସମ୍ଭାଲୁଛୁ ପୋଖ୍ତ ।
ତୀର୍ଥ ନ ଯାଇ ତୀର୍ଥବାସୀ ହୁଅ । ଧନ ନ ଥାଇ ଖୋଲୁଅଛୁ କୂଅ ।
ବନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ପୁତ୍ରବନ୍ତ ବୋଲାଅ । କୁମ୍ଭ ନ ଥାଇ ଜଳ ଅଣି ଯାଅ ।
ଦାସୀପଣ କର । ସନ୍ତାକ ଜନ ବୋଲଣ ଦୁଷ୍ଟ୍ରୀ ।
ଛଡ଼ ଏ ସକଳ ବଷସ୍ମାନ । ଦର୍ଶନ କର ମଦନମୋହନ ।
ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କ ସେବାରେ ମନାଅ । ବନସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଚରଣେ ଜଣାଅ ।
ମାଗ ଏହ ବର । ନନ୍ଦସୁତ ହେବେ ପ୍ରାଣଇଶ୍ୱର ।
କାଶୀପତ୍ତାପାବେ କର ଇକ୍ତ । ଗୋବନ ଯେମନ୍ତ୍ରେ ହୋଇବେ ପତ ।
ଯେବେ ପାଇବା ନ ଛାଡବା କ୍ଷଣେ । ଯହିଁ ଗଲେ ତହିଁ ସିବା ଗହଣେ ।
ଏ ଉପାସ୍ କର । ଘର ବର ଲକ୍ଷ୍ମା କର ଅନ୍ତର ।
ଏହା ଶୁଣି ବୃଦ୍ଧନାସ୍ତ୍ରଏ ତୁଷ୍ଟି । ଭଲ କହିଲୁ ଧନ୍ୟରେ ସୁକେଶି ।
ଏ ଯେଉଁ ନବଲାବଣ୍ୟମରତ । ଦେଖିଲେ ମନ ଥାଉଛୁ ପୀରତ ।
ଯେସନେ ସଫସ୍ତ । ଆନନ୍ଦେ ଗଣ୍ଡସଲଳେ ବହ୍ନର ।
କସ୍ପ ଗଲାଣି କରବ କସ । ଅଙ୍ଗ ଥରଥର ଶୁକଲ କେଶ ।
ଚକ୍ଷୁ ଦୁବଳ କହ ନ ପାରଇ । ଉଠିଲେ ପଡଇ ମାରଇ ହାଇଁ ।
ଦାରୁଣ ବଧାତା । ଏହୁ କାଲକୁ କଲା ଏ ଅବସ୍ଥା ।
ସେ କାଳ ବସ୍ପ ଥାଅନ୍ତା ଯେବେ । ନଷ୍ଟସ୍ ହରଙ୍କି ବରନ୍ତ ତେବେ ।
ଏକାଳେ ଯାହା ହେଉଅଛୁ ମନ । ତାହା ଜାଣଇ ମଦନ ଗ୍ରଜନ ।
ନ ଜାଣଇ ଅନ । ମାତା ଜାଣେ ଯେହେ ନନନ ମନ ।
ଦେଖ ଏ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣବଦନ ଗୋଟି । ଜଳେ କ ପଙ୍କଜ ରହିଛୁ ଫୁଟି ।
ମଧୁର ବାଣୀ ବମ୍ଭାଧରେ ଭାସେ । ହରହର ମକରନ ବରଷେ ।
ବେଢନ୍ତ ମଧୁପ । କାହିଁ ଉପ କଲେ କେତେ କଲପ ।
ଏ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବିବ ଯାହା ବଦନ । ଧନ୍ୟ ସେ ହୋଇବ ତାହାର ଜୀବନ ।
ଏ ଗଣ୍ଡ ଯାହା ଗଣ୍ଡରେ ଲାଗିବ । ଇନ୍ଦ୍ରପଦକର କ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ ।
ହେବ ଯେଉଁ ସୁଖ । ଦେଖି କାମଦେବ ମୋଡବ ମୁଖ ।
ଯାହାକୁ ବଚନ କହବ ହସି । ତାହାକୁ ବୋଇବା ରମଣୀଶଶି ।
ଦେଖଏ ବଳନ ବଣାଇଛୁଳ । ଦେଖି କଶ୍ମିରର ପାଇବ ଲାଜ ।

ନ ରହିବ ଦେଶେ । ରହିଲେ ଅଉ ନ ରହିବ ବାସେ ।
ଯାହାକୁ ଏ ବାହୁଯୁଗେ ଧରିବ । ପଲଙ୍କରେ ନରମ୍ଭର ପଡିବ ।
ରହିସାନୁବାସୀ ସୁଖ ସେତେକ । ଏ ସୁଖ ପାଇଲେ ସେ ସୁଖ ଥିକ ।
ପାଦେ ଫିଙ୍ଗିଦେବ । ଅମୃତ ପାଇଲେ ଗୁଡ଼ କ ହେବ ।
ଅନା ସଖି ତା ବସୁଳ ଦୁଦକୁ । ତହିଁ ବୋଇଛନ୍ତି ମୃଗମଦକୁ ।
ଚନ୍ଦନ ଘନସାରକୁ ମିଶାଇ । କେଦେଇଥିଲୁ ମନକୁ ରସାଇ ।
ପାଉଥିଲୁ ଶୋଭା । ଶଶୁ ଦେଖି ମନେ ହୋଇବ ଲୋଭ ।
ଏ ଉର ଯାହା ଉରରେ ଲାଗିବ । କାମ ସନ୍ତାପ ଦୂରତେ ଭାଜିବ ।
ଦେଖ ମଧୁମର ବଚନ ଠାଣି । ତହିଁରେ ପୀତପଟ ଓଢ଼ିଅଣି ।
ଉମରୁ ଅକାର । ଦେଖି କାତର ନୋହେ କାହାଛର ।
ଏ କଟି ଅଞ୍ଚଳ ପାଇବ ସେହୁ । ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଧନ୍ୟ ହେବ ସେହୁ ।
ଘର ବର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବବେକ ପଣ । ସକଳ ଭେଳି ହେବ ଅଚେତନ ।
ନ ରହିବ ବୁଦ୍ଧି । ନରତେ ବଡ଼ିବ ଭାବ ପସ୍ତ୍ରୋଥି ।
ଦେଖ ଶ୍ୟାମଘନ କେନଳଘନ । ସର୍ବତରମ୍ଭା କ ବପଞ୍ଚତେଣ ।
ଏ ଜାନୁ ଅରୋହିବ ଯେଉଁ ନାଗ୍ରୀ । ତାହା ତପସ୍ୟା କହିତ କ ପାର ।
ସେ ଯୁବତୀ ବର । ତାକୁ କେ ସମ ହେବ ଭନପୁର ।
ପାବପଦ୍ମ ପଦ୍ମପଗ୍ରସ୍ତେ ଛୁବ । କେହୁ ପାରବ ସେ ପାଦକୁ ଭାବ ।
ଯେଉଁ ନାଗ୍ରୀ ତାହା ମଇଁବ କରେ । ଆନନ୍ଦେ ପକାଇ ବସୁଳ ଉରେ ।
ଧନ୍ୟହେବ ସେହୁ । ତାହା ସମ ସୁଖି ନ ଥିବେ କେହୁ ।
ଏକାଳେ ମୋ ମନ ହେଉଛୁ ଏତେ । ଭୁମ୍ଭ ମନମାନ ହେଉଛୁ କେତେ ।
ବାରୁଣ ଧାତା ବଡ଼ ଅବବେଳା । ମୋତେ ଏମନ୍ତ ସେ କଲା କାହିଁକ ।
ନ ରଖନ୍ତ ଲାଜ । ଧାଇଁ ଧରନ୍ତ ମୁଁ ଗୋବନ୍ଦ ଭୁଜ ।
ଏତେ କହୁ ବୃଦ୍ଧା ହୋଇଲା ଭୁନ । ପୁଣ ବୋଇଲା ଏକଇ କାମିନୀ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ କଲ୍ୟାଣ କର । ବର ହୁଅନୁ ବରଜ ସୁନ୍ଦର ।
ଅନେ ଗତ ନାହିଁ । ଶୁଣି ବୃଦ୍ଧା ବୋଲେ ଯାଇବ କାହିଁ ।
କେ ବୋଲେ ଗ୍ଭଲ ଗଙ୍ଗା ଗସ୍ତା ଯିବା । କେ ବୋଲେ ପ୍ରସ୍ତାଗ ଇର୍ଥ କରବା ।
କେ ବୋଲେ କାଶୀରେ ସାଧ୍ଭବା ବସି । କେ ବୋଲେ ସାଗରେ ହୋଇବା ଝାମି ।
ଯେମନ୍ତେ ଲଇବା । କେ ବୋଲେ ହର-ଗଉଡ଼ୀ ସେବବା ।
ଏହୁ ପରକାରେ କରନ୍ତ ମନ । ଦେଖି ଗୋବନ୍ଦ ମାରଜବଦନ ।
ପନ୍ଥରେ ଲୋକେ ଅଛନ୍ତ ଗୋଡ଼ାଇଁ । କାମ କ ରଉକ ନଏ କଡ଼ାଇ ।
ସେହୁପର ଦଶେ । କବହୁଦସ୍ତ୍ରକୁ ଏମନ୍ତ ଅସେ ।
ଗେଲେ ଗେଲେ ରାମ ଗୋବନ୍ଦ କେନ । ଗ୍ଭଲନ୍ତେ ଶୋଭା ଧରଣୀ-ସରଣୀ ।
କଂସ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ହୋଇଲେ ଯାଇଁ । ନାଚନ୍ତ ଘୋଷ ମୁରଲୀ ବଜାଇ ।
ଦେଖି ହସ୍ତିପାଳ । ବୋଇଲ ଗୋଳ ନ କରରେ ବାଳ ।

ଗଜାଲୋକ ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ଯହିଁ । କୁମରେ ବାଦ୍ୟ ବୁହାଇଲେ ତହିଁ ।
ଅନାଇଲ୍ଲ ପୁର-ନର-ନାଗ୍ୟ । ଅଗଲୁ ହୋଇଲେ କୃଷ୍ଣବଳାଗ୍ୟ ।
ବୋଲଇ ବଚନ । ମାହୁନ୍ତ କର୍ପି କହିଲୁ ଏସନ ।
ଛଡ଼ିଦଅ ପଥ ଉତରେ ଯିବୁଁ । ଯାଇଁ ଗଜାକୁ ଦର୍ଶନ କରବୁଁ ।
ଉତ୍ତର ହୋଇଲେ କରବେ ଗୋପ । ନଷ୍ଟହୋଇବ ଦର୍ଶନ ଗୋରସ ।
ହାତୀ କାଢ଼ିନଅ । ବୋଲେ ଉତ୍ତବାସ କମ୍ପୁଛ ଦେହ ।

ଦ୍ୱାବଂଶ ଛନ

ସ୍ୱଗ—ଅଦାସ୍ୱ

ମଲ୍ଲଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ, ମଲ୍ଲଗଣ ଓ କଂସନୃପତିର ନିଧନ

କୃଷ୍ଣ ଗୁଣର ସମର ଗୁରୁତର ଅର ଅର ଧ୍ୱନି କମିଲା ।
କୃଷ୍ଣ ବଳଗାସ୍ୟି ଜାଣି ନଶାଚର ବଶ୍ଚରେ ମରଣ ହୋଇଲା । କାହିଁତ ।
କଇଁଟି ଗଜନ ବଚନ ।
ହର କୋପାନଳ ଅଛହିଁ ପ୍ରବଳ ଦହିବ ମୋ ଦୃଶ-ଜୀବନ ।
ଏତେବେଳେ ଯେବେ ନଷତ ହୋଇବ ନନ୍ଦା କରବେ ଗଜାମାନେ ।
ସମରେ ଜୀବନ ହୋଇଲେ ନିଧନ ପୁଣ୍ୟେ ବସିବ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥାନେ । ଏମନ୍ତ ।
ଭଲ କରେ ଗାତ ସମର ।
ମୁଷ୍ଟିକ ମୁଷ୍ଟି ପର ତାଳ ହୁଅନ୍ତେ ଶବଦେ କମ୍ପେ ଭନପୁର ।
ବାହେ ଉଡାଇତ ମୁଣ୍ଡେ କୋଡାକୋଡ଼ି ହସ୍ୱାକୁ ହସ୍ୱା ପହାରନ୍ତ ।
ଜାନୁକୁ ଜାନୁ ପଦକୁ ପାଦେ ଛନ ପଡ଼ି ଉଠି ପୁଣ ଗଡ଼ନ୍ତ । ନାସିକା ।
ପବନ କ ଅବା ବତାସ ।
ଅଙ୍ଗକୁ ଅଙ୍ଗ ଠେସାଠେସି ହୁଅନ୍ତେ ବାହାର ହୁଅଇ ହୁତାଶ ।
ଯେତେ ସାଧନ କଂସକୁ କହୁଥିଲେ ସେ କାହିଁ ହୋଇଲା ଅନ୍ତର ।
କୁଳବନ୍ତୀ ଯେହ୍ନେ ବହୁଳତ ହୁଏ କେ କଲେ ମୋହମାମନ୍ତର । ଗୋବନ ।
ଅଙ୍ଗଜାଗି ହେଲା ତେସନ ।
ମତ୍ତ-ନକୁଳକୁ ନସ୍ତନେ ଦେଖିଲେ ମୃତ୍ତକାମାର୍ଜ୍ଜାର ଯେସନ ।
ବଜ୍ର ରଥଘାତ ପାଇଲେ ଯେମନ୍ତ ନଷତ ହୁଅଇ କୁଣ୍ଡଳୀ ।
ମତ୍ତଦ୍ୱୀପରପୁ ସମ୍ମୁଖେ ପଡଲେ ଯେହ୍ନେ କାତର ହୋଏ ଲେଜ । ମାତଙ୍ଗ ।
ସଙ୍ଗରେ କବା ପୁଣ୍ଟେ ଖର ।
ବନପଡ଼ ସଙ୍ଗେ ଛର ଶଣା ସମ ମୂଷିକ ମାର୍ଜ୍ଜାର ସଙ୍ଗର ।
ବକ ଶାମାଲ କାହିଁ ସମ ହୋଇବେ ସମୁଦ୍ର ସଙ୍ଗେ କ୍ଷୁଦ୍ରନଦୀ ।
ଶ୍ୟେନ ସଙ୍ଗରେ ଅନ ଖଗ ଭୁଲ କ ନରେଶ ସଙ୍ଗେ ଜମ୍ବୁରେଖା । ତେମନ୍ତ ।
କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ଦୃଷ୍ଟ ଅସୁର ।
ବେଲକୁ ବେଲ ତନୁ କ୍ଷୀଣ ହେଉଛ ନଷତରେ ଉଲ୍ଲା ଅଗର ।

ଦେଖି ପୁରନରନାଗ୍ରା ବଶ୍କରନ୍ତ କଂସଠାରୁ ନାହିଁ ଦାରୁଣ ।
କେଉଁସୁଖ ଶିଗ୍ରା ଅର୍ଜ୍ଜିବ ଏ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ବୁହିଁକ ମାରଣ । ଜୋ ଦେବ ।
ଧର୍ମ ଯେବେ ସତ ହୋଇବ ।
ଗ୍ରମ ଗୋବନଙ୍କୁ ସଙ୍କଟ ରଖିବ କଂସକୁ ସମୂଳେ ଦହିବ ।
ମଞ୍ଚାରେ ଅନାଇଁ ଛନକ ଛନମା ଦୁଦରେ କରନ୍ତ ବଶ୍କର ।
କରର୍ବ୍ବୁ ନାନା ଦେବମାନ ଅର୍ଚ୍ଚନା ଏଥିରୁ କଶ୍ସଲେ କୁମର । ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ମୁଖେ ଦେବୁ ନିଷ୍ଟୋଛନ ।
ଏତେ ଭଇ ନେଣ୍ଟୁ ଅଣ୍ଟୁ ବରଷାନ୍ତ ମଞ୍ଚାକ ଲମ୍ଫାଇ ଆନନ ।
ଡାଡ ମାଡ ନର ନାଶ୍ରୁଙ୍କ ବକଳ ଛାଣିଲେ ଛଗତ ଜୀବନ ।
ମତ୍ତମାଇ ଶିରେ ମୁଥେ ପ୍ରହାରଲେ ଗିଇ ପରେ ବଜ୍ର ଯେସନ । ଶବଦ ।
ଶୁଇ ରଙ୍ଗସଢ଼ା ଚମକ ।
ଗୋରମାନଙ୍କ ମନେ ପ୍ରତେ ହୋଇଲା ଯମଗଳ ବଜ୍ରେ କଲାକ ।
ଗୋବନ ପ୍ରହାର ବାଜ ଝର ଝର ଶୋଣିବନ୍ଦେ ଫାଟି ମୂର୍ଦ୍ଧନ ।
ଜ୍ଞାନ ହାର ମଞ୍ଚା ଉପରେ ଶୋଇଲା ଆନନ୍ଦ ହେଉଛୁ ଅବମା । କ୍ଷଣକେ ।
ପୁଣିଚେତା ପାଇ ଉଠିଲା ।
ଗୋପିନାଥ ଦୁଦେ ବଜ୍ର ସମ କର ମୁଷ୍ଟିଏ ନେଇ ପ୍ରହାରଲା ।
ପ୍ରହାରରେ ମତ୍ତସ୍ତୀକ କୁସୁମମଣ୍ଡା ସେ ହୁଅଇ ଯେମନ୍ତ ।
ସେହରୂପେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯେ ଲାଗିଲା ଦୁଷ୍ଟରକ୍ଷସ ମୁଥଘାତ । ସେ ମୁଥ ।
ସହ ଦକ୍ଷକର ଧରଲେ ।
ଚକ୍ରଗତ କର କୁଲାଇ ନର୍ଘାତ ପ୍ରାସ୍ଟେ ଭୂମିରେ କମ୍ପଉଲେ ।
ଗତଲା ଜୀବନ ହୋଇଲା ସେ ଲୀନ ଗୋବନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଦେଶରେ ।
କାମନା ପୂରଲା ଶାନ୍ତକ ଭଜଲା ପାଡକ ଖଣ୍ଡିଲା ସତ୍ୱର । ପାମର ।
ମରନ୍ତା ନାହିଁ କ କାଳରେ ।
ରଘୁ ଭବରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରେ ମଲା ରହିଲା ଅଯୁଜ ଧାମରେ ।
ଗୁଣର ବନ୍ଧନ ଦେଖି ଉମ ଉମ ହୋଇଲେ ରୋହିଣୀନନ୍ଦନ ।
ମୁଷ୍ଟିକ ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରହାରଲେ ଗିରପରେ ଯେସନ । ଫାଟିଲା ।
ମୂର୍ଦ୍ଧନ ଗଡ଼ିଲା ପ୍ରାଣକୁ ।
ପାଇଲା ସୁଗତ ପରମମୁକତ ହରଲା କଲୁଷ ବାଧାକୁ ।
ଅସୁରକୁ ମାର ଅସୁରଅରର ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବଶୋଇ ନାହାନ୍ତ ।
କୁକୁଟ ନାମେ ଏକ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ରମଚନ୍ଦ୍ର କତ । ତାହାକୁ ।
ମୁଷ୍ଟିଘାତେ ରମ ମାଇଲେ ।
ଅଉ ଯେତେ ମାଲେ ପ୍ରଖରେ ଧାଇଁଲେ ସେହ ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗେଗଲେ ।
ଦେଖି କଂସାସୁର କମ୍ପେ ଥରହର ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ଡଗର ।
ନନ୍ଦ ସଶୋଦା ଦେବକୀ ବସୁଦେବ ବନ୍ଧନ ବସାଅ ଶୂଳର । ଯେତେକ ।

ଯାଦବ ସଙ୍ଘ ନାଶ କର ।
ରାମ କୃଷ୍ଣ ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କି ସ୍ୱହାତେ ମୁହିଁ ପେଶିବ ଯମପୁର ।
ଏହା ଶୁଣି ହର ଧାଇଁଲେ କେଶଶ୍ୱୀ ଯେସନେ ଧରଇ ଗଜକୁ ।
କବା ଖଗବର ଫଣୀକ ଗ୍ରାସିଲା ଫଣୀ ଗ୍ରାସିଲା କ ବେଗକୁ । ତେମନ୍ତ ।
ପଗ୍ରସ୍ତେ ଛାଡିଲେ ମୋହନ ।
ମଞ୍ଚାରେ ଉଠିଲେ ଦେଖି କଂସ ଘାର କୃପାଣ ଧଇଲା ବହନ ।
ଗ୍ରହିଁ ପୀତବାସ ବାମକରେ କେଶ ଧଇଲେ ହୋଇ କୋପମୂର୍ତ୍ତି ।
ଦଇତ ଦଇତ୍ୟାରମୁଖ ଅନାଇ ଜୀବନ ଗଡ଼ିଲା ଉଡ଼ଉ । ଉର୍ବାଶ ।
ମୁକୁତପଥରେ ପଶିଲା ।
ଅଶେଷ ଜନ୍ମର କଲୁଷ ଯେତେକ ଗୋବନ୍ଦ ଦର୍ଶନେ ନାଶିଲା ।
କଂସର କେଶ ଧର ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଡେଇଁଲେ କେଶଶ୍ୱୀ ପରରେ ।
ତଳେ ପଡିଲେ କଂସକୁ ତଳକର ଶାମଳ କ ବକଉପର । ଯତନେ ।
ବୋଲନ୍ତି ଜଗତଜୀବନ ।
ଗ୍ରତ ଗ୍ରତ ମାମୁ ଉଚତ ନୁହଇ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଭଗିନୀ ନନ୍ଦନ ।
ଗ୍ରତ ତା ବାଳ ନାଚନ୍ତି ନନ୍ଦବାଳ ସଙ୍ଗରେ ଗୋପାଳଶାବକ ।
କୁସୁମ ବରଷି ଜୟ୍ ଜୟ୍ ଭାଷି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ତ୍ରିଲୋକ । ଗନ୍ଧର୍ବେ ।
ଗାଇଲେ ନାଚଲେ କନ୍ଦର ।
ବୈଶ୍ୱାନର ଶିଖାମାନ ପ୍ରକାଶିଲା ସଧାରେ ବହିଲା ସମୀର ।
ବଦ୍ୟାଧରକୁଳ ହରଷ ହୋଇଲେ ସ୍ତତ କରଇ ବେଦବର ।
ବସୁମତୀ ମତ ଯାହା ହେଉଥିଲୁ ତାହା ଜାଣନ୍ତ ଗଦାଧର । ବରୁଣ ।
ଅରୁଣ କୁବେର ଶଶାଙ୍କ ।
ଅତ ଆନନ୍ଦରେ ନମଗ୍ର ହୋଇଲେ ଶଙ୍କା ଗ୍ରତ ହେଲେ ନଃଶଙ୍କ ।
କୃତ୍ତିବାସ ରଙ୍ଗେ ତାଣ୍ଡବ କରନ୍ତ ସରଲା ଯହିଁ ଦୁଃଖଭ୍ରର ।
ଅଙ୍ଗ ଉଲ୍ଲସାଇ କୁଳଧାରଣ ମୁଖ କଲା ପଦ୍ମଆକାର । ଗୋବନ୍ଦ ।
ରଖିଲେ ସକଳ ଅମର ।
ବୋଲଇ ଉକଚରଣ ଅଶେଷ ଜନଙ୍କ ସମ୍ପଦସାଗର ।

ଷଡ଼ବଂଶ ଗ୍ରନ୍ଥ

ସ୍ୱର୍ଗ—ବଇଶା

ଉଦ୍ଧବଦର୍ଶନେ ଗୋପୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ଓ ତାଙ୍କଠାରୁ କୃଷ୍ଣକଥା ଶ୍ରବଣ

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ଗୋପୀ ଦେଖିଲେ ଉଦ୍ଧବ ।
ଚଢିଲେ ନୁହନ୍ତ ପାଣ୍ଡବର ମାଧବ ।

ବୁଡ଼ିଲେ ଦୁଃଖସାଗରେ ହଗାଇଲେ ଜ୍ଞାନ ।
ଅମାବାସ୍ୟାନଶି ଦେଖି ଚକୋର ଯେସନ ।
କେ ବୋଲଇ ଦେଖ ସଖି କର୍ମର ଇବଷ୍ୟ ।
ପିଯୁଷ ବଷ୍ଟିରଥିଲୁଁ ବଦଳିଲା ବଷ ।
କ ବୁଝି କରବା ନ ଦଶଇ ଦଶଦଶ ।
ଇଗ୍ରଗୃହକୁ ପ୍ରହାର କଲା ଅଶଙ୍କାଶ ।
ଶୁଖିଲା ସମିଧ ପ୍ରାସ୍ଥ ତନୁ ହୋଇଥିଲା ।
ଉଦ୍ଧବ ତହିଁକ ଅଗ୍ନି ପଶ୍ଚାସ୍ ହୋଇଲା ।
ଦଇବଵଶ୍ରହ ନନନନନ ସଲଲ ।
ସେ ଅସିଲେ ଇଇସିବ ନଇଲେ ପ୍ରବଳ ।
ଏହା ଶୁଣି ବୋଇଲା ଅରଡେ ନଡମ୍ବିକା ।
ଏମନ୍ତ କହିଲୁ କଂକେ ହାଃକ-ଅଙ୍ଗିକା ।
ଲଲାଃପଃରେ ଯାହା ଲହୁଛ ବରଙ୍ଗ ।
କେ କରବ ଅନ ତାହା ଉପାସ୍ କାହିଁଛ ।
ସେହୁ ଅନୁକ୍ରମେ ଦ୍ରୋଣପନ ଉଠାଇଲା ।
ନୀର ନ ଦେଇ ଅଶନ ଜଠାଇ ମାଇଲା ।
ପତ ଚୁର ହେଲା ଅମ୍ବ ମନମଞ୍ଜୁରୁହ ।
ଏତେ ଭୃଷି ମଦାଲସୀ ଅରମ୍ବିଲା କୋହ ।
ଅର ପ୍ରେମଶୀଳା ବୋଲେ ଶୁଣ ରେ ଲଲନା ।
ପୃତ ଚୁଣା ସଜ୍ଜଲସ ଅଗ୍ନିରେ ଜ୍ଞାଲ ନା ।
ନ ପକାଅ କୁବୁଜାଙ୍କ ପ୍ରାଣପଚ କଥା ।
ଏତେ କହୁ କ୍ରୋଧେ ସେ ମଞ୍ଜୁକ କଲା ମଥା ।
ଏମନ୍ତ ଦେଖିଲା ସହୁଁ ଅର ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷୀ ।
ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ ଅନାଇଁ ସେ କହେ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ ।
ବଧାତା କ କଲା ଧନ ଦେଖାଇ ହରଲା ।
ମୃଗତୃଷ୍ଣା ଜଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ଆଶାରେ ମାଇଲା ।
ଶୁଣି ଉଲୋଉମା ବୋଲେ ଶୁଣରେ ସଙ୍ଗାତ ।
ଏକଥା ହୋଇଲା ଗଜ ଗିଇଲା କପିଥ ।
ସେ ଯେହ୍ନେ ଶୂନ୍ୟ ଉଦର ବାହାରକୁ ଡୋଗ ।
ତୃଷାର୍ତ୍ତିକ ଉଛକୁମ୍ବ ଦେଲା ପ୍ରାସ୍ ହେଲା ।
ସରଲାଙ୍ଗୀ ବୋଲେ ଅଗୋ କହୁଛ ଶୁଣିମା ।
ଇଗ୍ର ବୃକ୍ଷ ପ୍ରାସ୍ କଥା ମନକୁ ଅଣିମା ।
ଦୁଦସ୍ ଶୀତଳ ଅଙ୍ଗ ଶୋଭା ଦଶୁଥିଲା ।
ଫଳବା ବେଳକୁ ମୁଖ ତଳକୁ ହୋଇଲା ।

ଏମନ୍ତ କହିଲା ଯହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ-ଚନ୍ଦ୍ରାନନା ।
ତହିଁକ ଉତ୍ତର ଦେଲା ଅଶୋକ କାମିନୀ ।
ମୁଁ ଜାଣଇଁ ଘୋଡକାର ପ୍ରାପ୍ତି ସଖି ହେଲା ।
ଅଣା କର ଶୀଘ୍ର ଧନୁକ୍ରମେ ବୁଡ଼ିଗଲା ।
ଗୋପିଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବଶ୍ୱରେ ଉଦ୍ଧବ ।
ଧନ୍ୟ ଏ ଗୋପୀଙ୍କ ମହିମା ଦୁର୍ଲ୍ଭ ।
ଭବେ କଣିଛନ୍ତ ଜ୍ଞାନବାନ୍ଧବ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ।
ନ ଜାଣି କ ହର ପେଶିଛନ୍ତ ବୋଧିବାକୁ ।
ଏତେ ଭଲ ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ଗୋ ବ୍ରଜବାଲୀ ।
ବଥର୍ଥେ କପାଁଇ ନନ୍ଦା କର ବନମାଳୀ ।
ପତିତପାବନବାନା ଅଟଇ ଯାହାର ।
ସଙ୍ଗଅଙ୍ଗେ ଥାଇ ଏକା ନୁହଇ କାହାର ।
ଏକମନ ହୋଇ ଶୁଣ କହଇ ବୃତ୍ତନ୍ତ ।
ଯହିଁ ପାଇଁ ପେଶିଛନ୍ତ ମୋତେ ସେ ଅନନ୍ତ ।
ଶୁଣି ଗୋପସୀମନ୍ତନୀ ପନ୍ତ ପନ୍ତ ହୋଇ ।
ବସିଲେ ପୁର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ ଘେନି ।
ରଦ୍ରା ସରଣୀ କୁମୁଦ ମାନସହାରଣୀ ।
ଶ୍ରୀତ୍ସା ମାଲା କମଳା ବମଳା ପୁଲକ୍ଷଣୀ ।
କୃଷ୍ଣାକ୍ଷୀ ବସଦ୍ଧିକା ଯେ ଅଶୋକମାଳମା ।
ସମ୍ମୁଖେ ରହିଲେ ଏତେ ହାଟକବରମା ।
ମେଧା ସୁମେଧା ଯେ ସୀତା ସରଲା ସହତା ।
ଲବଙ୍ଗଲତିକା ଚମ୍ପା ମାଧବୀ ଶ୍ରୋଣିତା ।
ଦକ୍ଷିଣ ଆବୋର ବସିଗଲେ ଏ ନାୟିକା ।
ରୂପ ଗୁଣେ ବଇଆରକେଇରେ ପତାକା ।
ପଦ୍ମା ମଙ୍ଗଳା କୁଶଳା ଅବର ରଙ୍ଗିଣୀ ।
ବଲମ୍ବିନା ଶମ୍ବିକା କୁଟ୍ଟମ୍ବୀ ନବମ୍ବିନା ।
ଉତ୍ତରଦଗେ ବଜ୍ରସ୍ୱ ଯେ ନାରଦକେଶୀ ।
ରୂପରେ ମୋହତ କରପାରନ୍ତ ଏ କାଶୀ ।
ତାରକା ବକୁଳା ଛାଇମାଳା ଶତାବଣ୍ଡୀ ।
ଏ ଗୃହ ରହିଲେ ପଛ ପାରୁଣ ଆବୋଇ ।
ମଧ୍ୟରେ ଗୋବନ୍ଦବୃତ କହନ୍ତ ବାରତ ।
କୃନାଥଦ ଗୋପୀମାନେ ଶୁଣନ୍ତ ସମସ୍ତ ।
କୃନା ପଦ୍ଧରନ୍ତ କସ କହିବ ହେ କହ ।
ଗୋବନ୍ଦ ବସଦ୍ଧିକୁ ଶୁଣାଇ ରଙ୍ଗ ଦେହ ।

ଅଉ କଥାମାନ ଥାଉ ତହିଁ ନାହିଁ ଲାଭ ।
ଶୁଣି ଅଶ୍ରୁନେତ୍ର ହୋଇ କହନ୍ତି ଉଦ୍ଧବ ।
ଶୁଣ ବ୍ରଜବଧୂମାନେ ମାଧବ ଅସିବେ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଚକଟେ ନାଶିବେ ।
ମୁହିଁ ଅରତ ସତ କହିଲୁଁ ତୁମ୍ଭକୁ ।
ଏ ଶୁଭବାରତା ଦେଇଅଛନ୍ତି ଗୋପକୁ ।
ଶୁଣି ରତ୍ନା ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ହରଷ୍ଟର ।
ସତ କହ କେତେ ଦନେ ଅସିବେ ଶ୍ରୀଧର ।
ତେତେଦନ ଯାଏ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ରଖିଥିବୁଁ ।
ଉକଡଚରଣ କହେ ନଇଲେ ମରିବୁଁ ।

ସପ୍ତବଂଶ ଛନ୍ଦ

ସଗ—ପଞ୍ଚମ ବସ୍ତଜି ବସ୍ତସି-ହା ତରଠଗା ବାଣୀ

ଉଦ୍ଧବ ଓ ଗୋପୀମାନଙ୍କ କଥୋପକଥନ

ଗୋପିକା ବଚନ ଶୁଣି ଉଦ୍ଧବ କହନ୍ତି ବାଣୀ ଅସିବେ ଅଲପ ଦନେ ଶ୍ୟାମ ।
ଅରତ ମୁହିଁ ଗୋ ବାଇ ଅଲ୍ପସ୍ୟାମୀ ବନମାଲୀ ସଙ୍ଗଘଟେ ତାହାଙ୍କ ବଶ୍ରାମ ଗୋ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

କାହାର ମୁହିଁନ୍ତି ସେହୁ ବଶ । ଉଜଲା ଜନଙ୍କୁ ଏକାଦୃଶ୍ୟ ।
ରୂପ ରେଖ ନାହିଁ କଛୁ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟାପିଛୁ ସେ ଯେଣେ ଦଶଇ ଜଳଘଟେ ।
ସେ ଘଟ ବନାଶ ଗଲେ ଶୂନ୍ୟ ହୋଏ ଶାସ୍ତ୍ର ବୋଲେ ଘୁଣ ଅନ୍ୟ ଘଟେ ଯାଇ
ଘୋଟେ ଗୋ । ଗୋପୀମାନେ ।

ଏଣୁ ରୂପ ହୋଇ ରୂପ ନୋହୁ । ଭାବେ ପାଇ ଅଭାବେ ନ ପାଇ ଗୋ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମକୁ କର ଧ୍ୟାନ କାମନା ହେଉ ଦହନ ହୃଦରେ ଦେଖିବ ନରଞ୍ଜନ ।
ଏ ଯେ ମିଥ୍ୟା କଲେବର କ୍ଷଣକେ ହୋଏ ଉଙ୍କୁର ଏଣୁ କହୁଅଛୁ ତାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ ଗୋ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

ଷଡ଼ଚକ୍ର ରେଦଲେ ପାଇବ । ଚକ୍ଷୁରୁଜ ହୃଦରେ ଗ୍ରହିବ ଗୋ ।
ମଣିମୟମଣ୍ଡପରେ ରତ୍ନସିଂହାସନପରେ ପଞ୍ଚାଶଦଳ ପାଖୁଡ଼ା ପଦ୍ମ ।
ତା କେଶର ମଧ୍ୟେ ହର ଚତୁର୍ଭୁଜ ରୂପ ଧର ସେହୁ ପଦ୍ମ ପାଦେ କର ସଦ୍ମ ଗୋ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

ତେବେ ସିନା ମିଳବେ ତୁମ୍ଭକୁ । ଭସ୍ମ ନ ରହିବ ଏ ଭବକୁ ଗୋ ।

ଉଦ୍ଧବ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଗୋପରମଣୀ ଏ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନକୁ ବୁଝାଇଲ ।
କ୍ଷୀରଭାଣ୍ଡେ ଦଧି ଦେଲେ ନାଶଯାଇ ସେହି ରଲେ ସେ ଜ୍ଞାନ କଥା କଥିଁ। କହିଲ
ହେ । ହରିବଂଶ ।

ଅମ୍ଭର ଉକତ ରତ୍ନାକର । ଜ୍ଞାନନଦୀ ତହିଁ ସମ କର ହେ ।
ଅଭାଗ୍ୟ ହୋଇଲା ଯେଣୁ ସେ କଥା ଶୁଣିଲୁଁ ତେଣୁ ଅମ୍ଭ ଅଗେ ଏହା ନ କହିବ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଭାବନ୍ତ ଯେହୁ ଏ ଭାବ ଜାଣନ୍ତ ସେହି ଅମ୍ଭେ ତ ନ ଜାଣୁ ତୁମ୍ଭ ଭାବ ହେ ।
ହରିବଂଶ ।

ଯେସନେ କପିଥ ଗଳ ଖାଇ । ପୁଣି ତାହା ବାହାର କରଇ ହେ ।
ଦେଖିଲେ ଦଶେ ସୁନ୍ଦର ନ ଥାଇ କଛୁ ଉତର ସେହିପରି ରସଜ୍ଞାନ ଜ୍ଞାନ ।
ସେ କଥାକୁ କେତେ ରଣ ଏ ବେନ ଆନ ନ ଜାଣ ଆଗ ସଙ୍ଗେ କରକାକୁ ଗଣ ହେ ।
ହରିବଂଶ ।

ସେହି ପୁଣି କ୍ଷଣମାତ୍ର ସଡ଼େ । ରୂପ ରେଖ ଯାଏ କେଉଁଥଡ଼େ ।
ତେମନ୍ତ ମୁକତଙ୍କର ପ୍ରେମ ବନେ ଦନ ହର ଉକତଯଙ୍କରେ ଭ୍ରମୁଥାଇ ।
ଦାସରୁ ଅଝନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ସେ ଗୁଡ଼ାକ କେତେ ଘେନ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ସେମାନ ନ ରୁଚଇ ହେ ।
ହରିବଂଶ ।

ଯେଉଁ ଜନ ସୁଧା ଶ୍ରବ ଖାଇ । ସେ ଜଳ ମହୁଲ ପାଣେ ଯାଇଁ ହେ ।
ଚନ୍ତାମଣି କଣ୍ଠେ ଯାର ସଦା ହୋଇଥାଇ ହାର ସେ ଜଳ ଲେଖଇ ଆନ ରତ୍ନ ।
ଜାତପୁଷ୍ପ ଯେ ଘେନଇ ସେ ଜଳ ବାସଙ୍କେ ଘ୍ରେଣ୍ଟା ସେହି ମତ ତୁମ୍ଭ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ହେ ।
ହରିବଂଶ ।

କେବଳ ସେ ରସର ରତ୍ନାର । ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ତାହାର କଙ୍କର ହେ ।
ଅମ୍ଭ ବୋଲକର ଏବେ ଦନ ବଞ୍ଚ ଉକ୍ତିଭାବେ ନାମରୂପ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ।
ନାନାରଙ୍ଗେ ସେବା କର ଶାଗ ଲୋଭ ଦୁବେ ଧର ଦମ୍ଭ ଲଙ୍କା ଖ୍ୟାତ ପରାଧୀନ ହେ ।
ହରିବଂଶ ।

ଏମାନ ତେଜଲେ ପାଇ ପ୍ରେମ । ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେ ବଅର୍ଥରେ ଭ୍ରମ ହେ ।
ତଥାପି ମଧୁର ରସେ ଜ୍ଞାନ ଯେବେ ଅନିମିଶେ ତାକୁ ସେ କରଇ ବେଗେ ନଷ୍ଟ ।
ପଦ୍ମବ୍ରତାନାଥ ରଙ୍ଗେ ଜାରପୁରୁଷର ସଙ୍ଗେ-ସଂଯୋଗ ହେଲେ ଯେମନ୍ତ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେ ।
ହରିବଂଶ ।

ସେହିମତ୍ତ ଉକ୍ତିରସେ ଜ୍ଞାନ । ଅମ୍ଭେମାନେ ନ ଜାଣୁ ସେମାନ ।
ଜାଣୁ ଯାହା ଶୁଣ ତାହା ତୁମ୍ଭେତ ପରଂତବେହା ତେଣୁ କର କହିବା ସେ କଥା ।
ଅନ୍ୟ ଜନ ହେଲେ ତାକୁ ନ କହନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚୁଁ ଯାକୁ ସେତ ଅମ୍ଭା ସଂପୃକ୍ତର କଥା ହେ ।
ହରିବଂଶ ।

ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ନ ଜାଣନ୍ତ ତାହା । ଶୁଷ୍କନଦୀ ପାସ୍ନେ ତାଙ୍କ ହସ୍ତା ହେ ।
ସେହିରୂପ ତାଙ୍କ ମନ ଜାଣିଲୁଁ ଶୁଣ ବଚନ ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି କହିଲା ବେଳକୁ ।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଅଙ୍ଗରୁ ସଙ୍ଗ କରୁ ସେହିଠାରୁ ତାଙ୍କ ବନେ କରୁ ନ ପଖିରୁଁ ହେ ।
ହରିଦୂତ ।

ସେହୁ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କୁ ନ ଜାଣୁ ଆମ୍ଭେ । ତାଙ୍କ ଭାବ କଥା ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ହେ ।
କାଳନ୍ଦୀ ହ୍ରଦରେ ପଶି ଯେହୁ କାଳଦର୍ପ ଧ୍ୱଂସି ଯେ ଭଙ୍ଗିଲେ ଶକଃ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ପୂତନାର ପ୍ରାଣଘାସି ଷଣ୍ ବକ ଅର୍ଘ ନାଶି ଯେ ନାଗର ମୂଳ ଆମ୍ଭ ବ୍ରହ୍ମ ହେ ।
ହରିଦୂତ ।

ଅନ ବ୍ରହ୍ମେ ନ ରୁଚଇ ମନ । ତୁମ୍ଭେ କହିଁ। କହୁଛ ଏମାନ ହେ ।
ଯେହୁ ଗିଳ ଦାବାନଳ ରଖିଲେ ବରଜ କୁଳ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କଳେ ଃକ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
ଆମ୍ଭ ବ୍ରହ୍ମ ସେହୁ ଜାଣୁ ଅନ ବ୍ରହ୍ମକୁ ନ ଗଣୁ ଜଦ୍ୟେ ଇଚ୍ଛୁ ତାହାଙ୍କ ଚରଣ ହେ ।
ହରିଦୂତ ।

ସ୍ୱରୂପ କହିଲୁଁ ତୁମ୍ଭ ଅଗେ । କେବେହେଁ ନ ପଣୁଁ ବ୍ରହ୍ମଭାଗେ ହେ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ବୋଇଲ ସଙ୍ଗହୃଦରେ ବ୍ରହ୍ମରଠାବ ତେବେ ଅଉ ଇଚ୍ଛୁଛ କାହାକୁ ।
ତୁମ୍ଭର ଶବ୍ଦରେ ଅଛୁ ବୋଲାଇ ପରମପକ୍ଷୀ କେହୁ ପୁଣ ପେଶିଛୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ ।
ହରିଦୂତ ।

କାହା ବୋଲେ ଗୋପକୁ ଅଇଲ । କାହା ଆଜ୍ଞା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଲ ହେ ।
ଏତେ ଭଲ କୃଷ୍ଣଦୂତ ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ଉଚତ ଆମ୍ଭେ ଅସିଥିଲୁଁ ଦୂତପଣେ ।
ବାରତା କହିବା ପାଇଁ ପେଶିଥିଲେ ଭାବଗ୍ରାହୀ ତୁମ୍ଭେ କଲ କର ଜଣେ ଜଣେ ଗୋ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

ଏ କଥା କ ଅଝଇ କୁଶଳ । ଏବେ ତୁମ୍ଭ କଥା ତୁମ୍ଭେ ପାଲ ଗୋ ।
ଏହା ଶୁଣି ଗୋପନାଥୀ କହନ୍ତ ମନେ ବଶ୍ୟର ତୁମ୍ଭେ ସିନା ଲଗାଇଛୁ ଦ୍ୱନ ।
ସିଂହ ସଙ୍ଗେ ଗଜ ଲେଖ ସିନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗେ ନଦୀ ଯୋଖ ଏ କାହିଁ ହୋଇବ ସମଭାବ ହେ ।
ହରିଦୂତ ।

ଏଣୁ ସିନା କହିଲୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ତୁମ୍ଭେ ଦୁଃଖ କରୁଛ କାହାକୁ ହେ ।
ଏବେ ଆମ୍ଭ କଥା ଶୁଣ କହିବୁଁ ଗୋବନ ଗୁଣ ଯେତେ କରିଥିଲେ ଏଥେ ଥାଇଁ ।
କହିଲେ କେ ପ୍ରତେ ସିବ ଜାଣନ୍ତ ସିନା ମାଧବ ଅନ ଜାଣିବାକୁ କେହ ନାହିଁ ହେ ।
ହରିଦୂତ ।

ତହିଁ କହୁ ଜାଣିପଲୁଁ ଅମ୍ଭେ । ଏବେହେଁ ଥୋକାଏ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ହେ ।
ଉଦ୍ଧବ ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣି ପେଶିଛନ୍ତ କେନ୍ତୁପାଣି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧି ସିବାପାଇଁ ।
ଶୁଣି ହସିଲେ ଗୋପିନୀ ଏବେତ ପାଇଲୁଁ ଜାଣି ଆମ୍ଭ ବ୍ରହ୍ମ ସବୁର ଗୋସାଇଁ ହେ ।
ହରିଦୂତ ।

ତୁମ୍ଭ ବ୍ରହ୍ମ କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତନ୍ତ । ଆଜ୍ଞା ପାଇଁ ସମସ୍ତ କରନ୍ତ ହେ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ ସହିଁ ଉଦ୍ଧବ ନର୍ଦ୍ଦେବ ତହିଁ ମନମଧ୍ୟେ କରନ୍ତ ବଶ୍ୟର ।
ଏତେ କଥାମାନ କଂକେ ଜାଣିଲେ କହିଲେ ଠିକେ ନଣ୍ଡସ୍ ଏ ଗୋବନ ଶଖୁର ଏ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

ସ୍ୱାଙ୍କ ପର ନାହାନ୍ତ ସଂସାରେ । ବ୍ରହ୍ମା ଶେଷ ଶଙ୍କର ଅମରେ ସେ ।

ଅଶେଷ ଭୁବନେ ପୂର ରହନ୍ତନ୍ତ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେତା ଯୋଗିମାନେ ।
ସେମାନେ ଯାକୁ ନ ପାନ୍ତ ଜ୍ଞାନଯୋଗେ ତ୍ରିନିହୋନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ବଶ କଲେ ଗୋପୀମାନେ
ଯେ । ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ।

କ ଉପମା ଦେବା ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ । ଏହାଙ୍କ ସମାନ ହେବେ କେହୁ ହେ ।
ଏତେ ଭାଲୁଁ ବ୍ରଜବାଲୀ ନସ୍ନୁଲୋଡକ ଗଲ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ କହେ ବାଣୀ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବମାନ ଗୁଣି ଉଠେ ପ୍ରେମତରଙ୍ଗିଣୀ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଲୋଟିଲା ଧରଣୀ ସେ ।
କୁନଲତା ।

ଦେଖି କୋଳେ ଧଇଲା ସମ୍ଭାଳ । ଦୁଦକୁ ଲଗାଇ ପ୍ରାଣଥଲୀ ସେ ।
ଦେଖି ଭଦ୍ରା ଅଗସର ହୋଇଣ କହେ ଚଭୁଗ୍ରା ଅହେ ଗୋବନଡଗର ଶୁଣ ।
କ କହବୁଁ ତାଙ୍କ ଗୁଣ ମନେ ପଡ଼ି ଦହେ ପ୍ରାଣ ଯେସନେ ଅନଲେ ଦହେ ଦୃଣ ହେ ।
ହରଦୂତ ।

ସେହମତ ହୋଇଅଛୁ ତନୁ । ଆଜ ଏକା ନୋହେ ଗଲାଦନୁ ହେ ।
ଦନେ ଏହ ବୃନାବନେ ଡାକଲେ ମୁରଲୀସ୍ୱନେ କୁଳବତୀ ଶୁଣି ହେଲୁଁ ବାଇ ।
ନଣାକାଲେ ଗଲୁଁ ବନେ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖି ନସ୍ନନେ ବଶ ହେଲୁଁ ସବଂ ଗୋପଗୋଇ
ହେ । ହରଦୂତ ।

ନାନାରଙ୍ଗେ କଲେ ରାସଲୀଳା । ଶାନ୍ତ ହେଲୁଁ ସକଳ ଅବଳା ସେ ।
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ଭଦ୍ରା ଶୁଣି କହେ ଲୋପାମୁଦ୍ରା ମୋହଠାରୁ ଶୁଣ ହେ ଉଦ୍ଧବ ।
ଏହ ମାପମୂଳେ ଦନେ ବସିଥିଲେ ନନକାନ୍ତେ ଉଦସ୍ ଜ କନ୍ଦର୍ପ ସମ୍ଭବ ହେ ।
ସାଧୁମଣି ।

ତହିଁ ଥାଇ ଅତ ମନୋହର । ଯାହା କଲେ ରହଛୁ ମନର ହେ ।
ଆହୁର ଦନେ ଜଳରେ ଜଳକେଳ କରବାରେ ଯାହା କଲେ ଜ କହବୁ ତାହା ।
ଦନଦନକର କଥା ମନେ ପଡ଼ି ହୋଏ ବ୍ୟଥା ଦାରୁଣ ବଧାତା କଲ ଏହା ହେ ।
ହରଦୂତ ।

କାହାକୁ କହବୁ କର୍ମ ଜଣା । ତାଙ୍କ ପରୂପଣ ଗଲ ଜଣା ହେ ।
ଏତେ ଭାଷି ଚନ୍ଦ୍ରାନନା ମଞ୍ଜାକ ଅନାଇଁ ରୁବ ହେମମାଳା ବୋଇଲା ତହିଁକ ।
ତୁ ଯାହା କହଲୁ ଧନ ପ୍ରମାଣ ଅଟେ ଏ ବାଣୀ ଉପାସ୍ ଜ ଅଛଇ ତହିଁକ ଗୋ ।
ରସବତୀ ।

କହଇଁ ମୁଁ ଶୁଣ ସାବଧାନେ । ଶୁଣନୁ ଅଛନ୍ତ ଯେତେ ଜନେ ଗୋ ।
କୃତ୍ତବାସ ନରକାର କୁବେର କୁଲଶଧର ବ୍ୟାସ ବନାସ୍କ ଶଚୀନାଥ୍ ।
ଯେଉଁରୂପେ ତାଙ୍କ ଗତ ସଂସାରେ ତା ଜାଣିନ୍ତନ୍ତ କୃଷ୍ଣକଥା ହେଲା ସେହପର ଗୋ ।
ଚମ୍ପାଗାଣ୍ଡୀ ।

ତାଙ୍କୁ କେହୁ ବାନ୍ଛବ ନସ୍ଲେ । ବାନ୍ଛଲେ ମାରନ୍ତ ବାହୁବଳେ ସେ ।
ବଡ଼େ ସବୁ ପାର ଯାଇ ସାନରେ କେବେ କ ହୋଇ ଏହ କଥା ମନେ ଧରଥିବ ।

ଏମନ୍ତ କହି ମହଲା ବାଣୀଙ୍କ ମୁଦ ରହଲା ଅଗସର ହୋଇ ଅନ ଭାବ ସେ ।
କମଲାକ୍ଷୀ ।

ଅଧର କମ୍ପାଇ କହେ ଗଗେ । ବାଷ ଛଡ଼ି ବସି ଦୂତଆଗେ ସେ ।
ଶୁଣ ହେ ଗୋବନ ଷ୍ଟର ଯାହା କଲେ ଗିରଧର କାହାବେଳେ କରପାରେ ତାହା ।
କଂସ କର ଗଲେ ଷ୍ଟରଦନରେ ଅସିବୁ ଫେର ଏବେ ହେ କୁବୁଜାଙ୍କ ନାହା ସେ ।
ନନ୍ଦବାଳ ।

କେଉଁ ଗୁଣେ ରସିଲେ ତାହାକୁ । ଗଲେ ମନେ ନ କଲେ ଗୋପକୁ ହେ ।
ଏହା ଶୁଣି ସୁରଙ୍ଗିଣୀ ଦରହାସେ କହେ ବାଣୀ ଏହା କର୍ପି କହଲୁ ନଙ୍ଗନା
ଯାହାକୁ ଯେ ଦ୍ରବ୍ୟ ରୁଚେ ସେ କାହିଁ ତାହାକୁ ମୁଞ୍ଚେ ମଧୁକର ସ୍ୱଭାବକୁ ଅନା ।
ଗୋ । ଗୋପ୍ତପାଙ୍ଗି ।

ସେ ଯେତେ କମଳ ଚୁମ୍ବିଥାଇ । ପୁଣି ଯାଇ ବାସଙ୍ଗେ ବସଇ ଗୋ ।
ସେହିରୂପେ ନନ୍ଦବଳା ଅମ୍ଭ ଠାରେ କର ହେଲା କୁବୁଜାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା କଲା ।
ତଥାପି ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗ କଲେ ଦେବ ଶିଖିରଙ୍ଗ ଲାଗି ତନୁ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଲା ସେ ।
କୁନ୍ଦହାସୀ ।

ଅଉ କର୍ପି ତେଜବ ସେ ସୁଖ । ଗୋପକୁ ଛଡଲା ଏବେ ଦେଖ ଗୋ ।
ଧନ୍ୟ ମଧୁନାସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଇଣିଲେ ଯନ୍ତ୍ର କୃଷ୍ଣନେ ଧନ୍ୟ ସେହୁ ଜାଣନ୍ତୁ ଔଷଧ୍ଧ ।
ବଚନେ ବୁଲାଇ ଦେଲେ ସ୍ତମ୍ଭନ ମୋହନ କଲେ କାହିଁ ଏଡ଼େ ବଦ୍ୟା କଲେ ସିଦ୍ଧି
ସେ । ଯଦୁନାସ୍ତ୍ରୀ ।

ପରଧନେ ବଡ଼ପଣ କଲେ । ଯାହାର ଧନ ସେ ଜୁର ମଲେ ଗୋ ।
ଏତେ କହି ମଣ୍ଡିହାସୀ ମସ୍ତାକ ଅନାଇଁ ବସି କର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକର କହେ ଲାଲା ।
ଉଦ୍ଧବ ଶୁଣିମା ହେଉ ଯାହା କଲେ ମହାବାହୁ ତାଙ୍କୁ ବୋଲି ସିନା ପାରଗଲା ହେ ।
ଶୁଦ୍ଧଚେତା ।

କ କହବୁଁ ଉମ୍ଭର ଛମୁରେ । ଏ କଥା କହବୁଁ ତାକୁ ଥରେ ହେ ।
ଏତେ କହି ପିକଭାଷୀ ମସ୍ତାକ ଅନାଇ ବସି କାନ୍ଥମାଳା କହଇ ବଷ୍ଟର ।
ଶୁଣ ହେ ଯାଦବ ସାର ଯାହା କଲେ ଚକ୍ରଧର ମନୁ ନକ ହୋଇବ ପାସୋର ହେ ।
ଶୁଦ୍ଧଚେତା ।

କହବଟି ଗଲେ ମଥୁରାକୁ । କୁବୁଜାଙ୍କ ନାଗରବରଙ୍କୁ ହେ ।
ଦେଖିଲା ବଚନ କଥା ମୁଖୁଁ ନ ସ୍ଫୁରଲା କଥା ପଦ୍ମରେ ବଗଙ୍କେ ଚମ୍ପାକଡ଼ୀ ।
ଅନନ୍ଦେ ବନ୍ଧୁଳ ହେଲା ଜ୍ୟେଷ୍ଠନଖରେ ବସିଲା ଦେଖି ଗୋପୀ ଚରଣ ଛୁଞ୍ଚାଡ଼ି ସେ ।
ଷଟ୍‌ପଦ ।

ଉତସାହ ପୁଣ ବାହୁଡ଼ିଲା । ଗଳ ଲୋରେ ଚରଣ ଚୁମ୍ବିଲ ସେ ।
ଏହା ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରାନନା କୃଷ୍ଣଦୂତ ପାସ୍ତେ ମଣି କ୍ରୋଧକରି ବୋଲଇ ବଚନ ।
ଯାଅ ରେ କାଳଅ ଭୃଙ୍ଗ ସହିଁଥିବେ ତୋ ଶୀରଙ୍ଗ କର୍ପି ଅଲ୍ପ ଅମ୍ଭର ଭୁବନ ରେ ।
ଷଟ୍‌ପଦ ।

ଉମ୍ଭରେ ବଶ୍ୱାସ ଅଉ ନାହିଁ । ଚରଣ ଧରୁଛୁ କାହିଁ ପାଇଁ ରେ ।

କୋକଳ କାଇଆ ଫଣୀ ତୋର ଜାତ ଘନ୍ଦ ଶଳ ଗୋବନ ସହତେ ଜଗେ ଜଗ ।
କେବେହେଁ ବଣ୍ଟାସି ନୁହ ଅଗ୍ରେପିତ ପନ୍ଥେ କହ ଏବେ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣମାନ ଶୁଣ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ତୁ ଯେଣେ ଉତ୍ତମ ପୁଷ୍ପ ଦେଖି । ମଧ୍ୟେ ବସୁ ହୋଇ ମହାସୁଖୀ ରେ ।
ନାନାରଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତ କରୁ ତାର ମକରନ୍ଦ ହରୁ ତୋର ମନ ହୁଅଇ ତୃପ୍ତ ।
ଯାନ୍ତେ ତାକୁ ଛଡ଼ି ଦେଉ ଅନ୍ୟ ପୁଷ୍ପ ପାଶେ ଯାଉ ସେହୁମତ କଲେ ଶିରପତ ରେ ।
ମଧୁକର ।

କାହା ଅଗେ କରବୁଁ ଗୁହାର । ନରେଶ ହୋଇଲୁଁ ବ୍ରଜନାଥ ।
ଯେସନେ କଲାକ୍ଲଣ୍ଡଳୀ ଶାବକ ଦନରୁ ପାଇ ନତ୍ୟ ପସ୍ ଅହାର ଖୁଆଇ ।
କ୍ରମେ ସେ ହୋଏ ପ୍ରବଳ ଉଦ୍ଦାର କରେ ଗରଲ ଯାଳକର ଜୀବନ ନଅଇ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ଏହି ବସକ୍ଲୃଷ୍ଟି ସେ ଜାଣଲୀ । ପରଣ ମାଣ୍ଟକେ ସିବ ହୁଇ ରେ ।
ଏବେ ଶୁଣ ପିକ ଗୁଣ ସେ ଯାହା କରଇ ପୁଣ କାଳେ ନଜ ମାତାକୁ ଛଡ଼ଇ ।
ଦ୍ରୋଣଘରେ କାଳ ବଞ୍ଚେ ବଡ଼ ହେଲେ ପୁଣ ମୁଞ୍ଚେ ପୂଜ ନଜ କର୍ମ ଆଦରଇ ରେ ।
ଷଟ୍‌ପଦ ।

ପାଇ କାକ ହୁଅଇ ନଗ୍ନ । ସେହୁମତ କଲେ ଶ୍ରୀନିବାସ ହେ ।
ଦନେଣ କରଣ ଗୃହିଁ ପଦ୍ମିନୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଜଳେ ଥାଇ ବକାଣଇ ରଙ୍ଗ ।
ମାନସେ ବଶ୍ୱର କରେ ସଙ୍ଗ ହେବା ଅଗେ ଝୁରେ ବୋଲେ କ ସମର୍ପି ହେବ ଅଙ୍ଗ
ସେ । ତାମରସ ।

ଦୂରେ ଥାଇ ତାର ପ୍ରୀତ ଏତେ । ସେ ପୁଣି କାର ଶୁଖିଲେ ପୋତେ ହେ ।
ସେହୁମତ ଅଣା କର ରହିଲୁ ଗୋକୁଳନାଥ ମାରତଣ୍ଡ ପ୍ରାପ୍ତ ନାଶ କଲେ ।
ପ୍ରୀତଜଳ ଶୁଖିଗଲା ଅଙ୍ଗ-କର୍ଦ୍ଦମ ଫାଟିଲା ଗୋପୀଜନମାନେ ନାଶ ଗଲେ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ଏହି ସ୍ୱତ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର । ଦୂର ହୋ ତୁ ଛଡ଼ ମୋ ପସ୍ତର ରେ ।
ଏବେ ତୁ ମଥୁରା ଯାଅ ନିଜଙ୍କ ପାରୁଶେ ଥାଅ ବିମୁଣ୍ଡିକୁଡ଼ାରେ ଚୁମ୍ବୁଥିବୁ ।
ଯେବେ ସେ କରବେ ଅଜ୍ଞା ସିବୁ ନ କର ଅବଜ୍ଞା ମଥୁରାନାଥଙ୍କି ଯା କହିବୁ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ସତ ପ୍ରାଣ କର ଅସ୍ତିଅଛୁ । ଯତନେ ମୋ ଚରଣ ଚୁମ୍ବୁଛୁ ଗୋ ।
ଶୁଣରେ ଅସିତ ଅଳ ଯାହା କଲେ ବନମାଳୀ ମନରୁ ପାଶୋର ଯାଉ ନାହିଁ ।
ପ୍ରଦୀପ ପନ୍ଥେ ଅନ୍ଧାର କେବେହେଁ ନୋହେ ଅନ୍ୟର ଛପା ଯେଣେ ଅଙ୍ଗ ଭିନ୍ନ ନୋହ
ରେ । ମଧୁକର ।

ସେହିରୂପେ ଗୋପୀ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରୀତ । କ୍ଷୀର ନୀର ଯେମନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ରେ ।
ସେ ଏବେ କଲେ ଉନ୍ତର ଲୁବୁଜାନାଗରବର ଯେଉଁଦନ ଠାରୁ ସେ ହୋଇଲେ ।

କାମ ଜ୍ୱରକୁ ଔଷଧ ପାଇଲେ କରୁଣାନଧ ଗୋପାଙ୍ଗନା ଅପଥ୍ୟ ହୋଇଲେ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ଏ କଥା ଏମନ୍ତ ହେବ ସିନା । ଯାଅ ତୋ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କହ କନା ରେ ।
ତଥାପି କହୁଛୁଁ ତୋତେ ଯାଅ ବା ନ ଯାଅ ପ୍ରତେ କଲାରେ ବଶ୍ୟାସ ସିକୁ ନାହିଁ ।
ବୋଲକୁ ନାହିଁ ମୋ ମିଞ୍ଚ ଜାଣିଥା ପଙ୍କଜନେତ୍ର କ କଲେ ଅମ୍ବର ମିଞ୍ଚ ହୋଇ
ରେ । ମଧୁକର ।

ଏଣୁକର କହୁଅଛୁ ତୋତେ । କଲାଜନେ ନ ସିକୁ ପରତେ ରେ ।
ଦେଖ କଲାନନକଲା ଅମ୍ବ ଜାଇକୁଳ ନେଲା କାଳେ କାଳେ ରଖିଲା ଦୁଷଣ ।
ଫୁଲଗଲା ପ୍ରାପ୍ୟେ କର ଫିଙ୍ଗିଦେଲା ଭୋଗିସାର କେ ସହିବ ଏ ଦୁଃଖ କଷଣ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ଶରଦ କୋକଳ ପ୍ରାପ୍ୟ ହେଲୁଁ । ପ୍ରୀତ କୁଳ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ତେଜିଲୁଁ ରେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଅଞ୍ଚପ୍ୟ କଲା ଶଶା ଯେଉଁରୂପେ ମଲା ସେହିରୂପେ ମରଲୁଁ ଗୋପିକା ।
କଲଙ୍କ କହିବେ ହର କଥା ଧ୍ରୁବ ଯୁଗଗ୍ରୁ ପଣ୍ଡିତେ ନନ୍ଦିବେ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି ରେ ।
ମଧୁକର ।

ଏଡ଼େ ବଡ଼ କଥା ଅଚରଲା । କରକାର ପ୍ରାପ୍ୟ କଣ୍ଠଡ଼ିଲା ହେ ।
ଯେଉଁଦନୁ ଦାବାନଲ ଗିଳିଦେଲା ନନ୍ଦବାଳ ସେହିଦନୁ ଭଲୁ ଥାଉଁ ଚତେ୍ର ।
ଏତ କୁହୁଡ଼ି ମନୁଷ୍ୟ କେଉଁ ଦେବତା ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ଗୋପେ ରହିଛୁ ଗୁପତେ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ସର୍ପଶିରେ ନାଚେ କ ମାନବ । କାହିଁ ବୋଲେ ବଷ ସୁଧା ହେବ ରେ ।
ଯେଉଁରୂପେ ଉରୁଥିଲୁ ସେହିରୂପେ ଏବେ ମଲୁଁ ଅଉ ତାହା କହ ହେବ କସ ।
ଯେଉଁ ପ୍ରାଣ ସହିଁ କଚେ ତହିଁ ତାକୁ ନନ୍ଦା ପଡ଼େ ଅବଶ୍ୟ ଜୀବନେ ଯାଇ ନାଶ
ରେ । ମଧୁକର ।

ବସ୍ତ୍ରଗରବେ ହେଲୁଁ ବାଇ । ଅମ୍ଭେ ନାଶ ନ ସିକୁଁ ଲଘାଇଁ ରେ ।
ନ ମାନିଲୁଁ ଗୁରୁଜନ ନ କଲୁଁ ପଢବଚନ ନ ମାନିଲୁଁ ଭଲ ମନ୍ଦ ବୋଲ ।
ନ ଜାଣିଲୁଁ ଦବା ନଶି ନରତେ ତା ସଙ୍ଗେ ରସି କୁଳଝା ହୋଇଲୁ ବ୍ରଜବାଳୀ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ତହିଁରୁ ମିଳଲା ଏହ ସୁଖ । ମିଥ୍ୟା ନୋହେ ସାକ୍ଷାତରେ ଦେଖ ରେ ।
ଜାଣିଥିଲେ ତାଙ୍କ ପ୍ରୀତ ନ କରନ୍ତ ଏତେ ପ୍ରୀତ ବପତ୍ତିଆ ଫାନରେ ପଡ଼ିଲୁ ।
ସୁଧାବୃକ୍ଷ ବୋଲ ତାକୁ ଅଞ୍ଚପ୍ୟ କଲୁଁ କାଳକୁ ଫଳଲା ଗରଲ ଖାଇ ମଲୁ ରେ ।
ମଧୁକର ।

କର୍ମକୁ ବୋଲବା ସିନା ମନ୍ଦ । ନୋହିଲେ କ ତେଜନ୍ତେ ଗୋବନ୍ଦ ରେ ।
କୃପଣସାମନ୍ତ ବାଣୀ ଶୁଣି ଯେଉଁ ଲୋଭୀ ପ୍ରାଣୀ ମହାକଷ୍ଟେ ବଞ୍ଚଇ ଧନକୁ ।
କାଳେ ସେ ନରଣ ହୋଇ ସେହିମତ ହେଲୁଁ ଗୋଇ ଅଶେ କର ମାଧବ ବୋଲକୁ ।
ମଧୁକର ।

ଅସିବାକୁ କରନ୍ତୁ ଭରସା । କେତେ ଦନେ ସିବ ଏହୁ ଦଶା ରେ ।
ମଧୁପ ଶୁଣିବୁ ଯେବେ କର୍ଣ୍ଣେକର ଦେବୁ ତେବେ ଯେଉଁ ଦୁଃଖ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତ୍ର ।
କାଷ୍ଠ ପାଷାଣ ହୋଇଲେ ସରିସିବ ସିନା ଭଲେ ଜଲ୍ଦି ଗୋପୀଏ ଜାଇଛନ୍ତ୍ର ରେ ।
ମଧୁକର ।

କାହ୍ନାବେଲେ ସହୁ ଏ ବେଦନା । କ କହିବୁଁ ପ୍ରତକ୍ଷରେ ଅନା ରେ ।
ଛଡ଼ିଲୁଁ ବେଶ ଭୋଜନ ଜରତେ କରୁଁ ରୋଦନ ବୃନ୍ଦାବନଚନ୍ଦ୍ର ଗଲାଦନୁ ।
ଗୁଣି ଗୁଣି ପୁଣି ଦନ ନ ସର ହୋଇଲୁଁ କ୍ଷୀଣ ପଦ୍ମ ଯେହ୍ନେ ନ ଦେଖିଲେ ଭାନୁ ରେ ।
ମଧୁକର ।

ଏହୁ ବଡ଼ ସମ୍ପଦ ହୋଇଲା । କହୁ ବାଲୀ ଅଭଳୋଧ କଲା ସେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲ ସେ ବାଲୀ ଯା ବୋଲ ଚରଣ ଶ୍ଳଲ ଙ୍ଗେ ଦୂରେ ପଡ଼ିଲା ମଧୁପ ।
ଉଠିଲା ହୁଙ୍କାର ନାଦେ ଉଡ଼ିଲା ଗଗନମଧ୍ୟେ ଦେଖି ବୃନ୍ଦ ତେଜ ମନୁ କୋପ ସେ ।
ଚମ୍ପାଗାଣ୍ଡୀ ।

ସଖୀଙ୍କି ଦେଖାଇ ଦେଲା ବାଲୀ । ଦେଖ ଅଇ ସେହ୍ନ ଦଗେ ଚଇ ଗୋ ।
ଏମନ୍ତ ଚରଣ ଦେଖି ଉଦ୍ଧବ ବୃଜଲାଅଖି ବଗ୍ଦରଇ ଧନ୍ୟ ଏ ଗୋପିକା ।
ଏତେ ଭବ କ୍ଲୁଣ୍ଠାରେ ନ ଦେଖିବା ଜନ୍ମପୁରେ ଏହା ଭଲ ହୋଇଲା ଡାଙ୍କା ସେ ।
ଯଦୁଗାର ।

ଅସନୁ ଉଠିଲା ଗଦଗଦେ । ନମସ୍କାର କଲା ଗୋପୀପାଦେ ସେ ।
ଦେଖି ଗୋପୀ ଧାଇଁପଡ ତୋଳ ଧର କରଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତ୍ର ଉଦ୍ଧବ ହେଲ ବାଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଗୋବନ୍ଦ ଭକ୍ତ ଜାଣ ନା ଶାସ୍ତ୍ରର ତତ୍ତ୍ୱ ଏ କର୍ମ ତୁମ୍ଭର ନ ଯୋଗାଇ ହେ ।
ଶୁଦ୍ଧଚେତା ।

ଆମ୍ଭେମାନେ ସ୍ତ୍ରୀବେ ଯୁବତୀ । ଏହା ଶୁଣି ଉଦ୍ଧବ ବୋଲନ୍ତ୍ର ଯେ ।
ଶୁଣ ଗୋବନ୍ଦପ୍ରିୟେ କ୍ଲୁଣ୍ଠରକ୍ତି ତୁମ୍ଭ ଦେହେ ଯେଣୁଅଛୁ ତେଣୁ ତୁମ୍ଭେ ବଡ଼ ।
ଆମ୍ଭେ ନ ଜାଣୁ ସେ ରସ ଶେଷ ବରଞ୍ଚ ମହେଶ ଯେଉଁ ପ୍ରେମ ଅଟେ ମହାଗୁରୁ ଗୋ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

ତୁମ୍ଭେ ତା କରନ୍ତୁ ଦେହ ବହୁ । ତୁମ୍ଭ ସମ ହେବୁଁ ଆମ୍ଭେ କାହିଁ ଗୋ ।
ଏହା ଭାଷି ପ୍ରେମରେ ପୁଣି ଗୋପୀପାଦ ଧରେ ପ୍ରେମେ ତନୁ କମ୍ପେ ଥରହର ।
ଆନନ୍ଦେ ବୋଲଇ ହର ଉଠି ନାଚେ କର ତୋଳ ପ୍ରେମମଦେ ଜରଜର ସେ ।
ହରଦୂତ ।

ଗୋପୀଙ୍କ ବଦନ ଶୁହିଁ କାନ୍ଦେ । ଜ୍ଞାନ ଛଡ଼ି ଭକ୍ତପାଦେ ବନ୍ଦେ ସେ ।
ଦେଖି ଗୋପୀମାନେ ଉଠି ଉଦ୍ଧବର କର ଗୋଟି ଧର କୁଞ୍ଜବନେ ଘେନଗଲେ ।
ବୋଲନ୍ତ୍ର ଦେଖ ଉଦ୍ଧବ ଏହଠାକରେ ମାଧବ ପାଇ ଜଗି କେତେ ରଙ୍ଗ କଲେ ହେ ।
ହରଦୂତ ।

କହିଲେ ସରବ ନାହିଁ ତାହା । ଦାନପଣେ କଲେ ଯାହା ଯାହା ସେ ।
ଏହ କଦମ୍ବମୂଳରେ ଏହ ଯମୁନାକୂଳରେ ଏହ କୁଞ୍ଜେ ବସନ୍ତ ସମୟେ ।

କରୁଥିଲେ ଯେତେ ଲୀଳା ଏବେ ସେ ସ୍ୱପନ ହେଲା ଏତେ ତୃଷି କଥାଇଲା କାସ୍ୟେ
ସେ । ମଲ୍ଲିବାସୀ ।

ଡୋଳାକୁ ପୂରାଇ ଲଲାଟରେ । ପଡ଼ି ଗଡ଼େ ଯମୁନାତଟରେ ସେ ।
ଦେଖି ପାଣ ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ଧର କଲା ସମ୍ଭାଳଣା ଉଦ୍ଧବେ ଅନାଇଁ ଶ୍ୱାସ ଛଡ଼ି ।
ହାହା ବ୍ରଜରଜ ସୂନୁ ଏତେ ଦଶା ତୁମ୍ଭ ବନୁ ଏତେ ବୋଲି ପଡଲା କଣ୍ଠଡ଼ି ସେ ।
ନାଗ୍ନବର ।

କୃଷ୍ଣଗୁଣ ବାଉନ କାନଇ । ବୁଚ୍ଚ ସଖୀ ଗଳାରେ ଛନଇ ସେ ।
ଉଠିଲେ ବୁଇ ଲଳନା କେଡଙ୍କାଦଳବରନା ପୁଣି ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ ଦେଖାବନ୍ତ ।
ଏହୁ କାଳନ୍ତରେ ଡେଇଁ ପଶିଲେ ସଘନ ହୋଇଁ ପବୁ ଡୋଳ କାଳୀ ମର୍ଦ୍ଦିଛନ୍ତ ସେ ।
ପ୍ରାଣନାଥ ।

ଏହୁବନେ ଗିଇଲେ ଅନଳ । ରକ୍ଷା କଲେ ଗୋବୁ ଗୋପକୁଳ ସେ ।
ଏହୁ ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଝେକଥିଲେ ଶ୍ୟାମଘନ ପାସୋର ନୋହୁବ ଉପକାର ।
ସାତଦନ ସାତନଶି ଅଖଣ୍ଡଳ କୋପେ ଅସି ବରଷିଲା ଶିଳା ଝାରଧାର ସେ । ଶଙ୍ଗବର ।

ବଜ୍ରଅଦ ଯେତେକ ମାଇଲା । ସେ ସଙ୍କଟ କହୁହିଁ ନୋହିଲା ।
ଦେଖ ହେ ଉକଡସାର ଦନେ ବସି ଏହୁଠାର କଉଡୁକ କର ବଣୀ ବାଇ ।
ଶୁଣି ଧ୍ୱନ କର୍ଣ୍ଣପୁଟେ ଧାଇଁଲୁ ଗୋପୀ ଉଚ୍ଚାଟେ ଘର କର ଲଜ୍ଜା ଦୂରେ ଥୋଇ ହେ ।
ହରଦତ ।

ଏବେ ମନେ ପଡୁଛୁ ସେ କଥା । କୁନ୍ତ ବାଳଥିଲେ ଯେହେ ବ୍ୟଥା ହେ ।
ଏହୁରୂପେ କେଇ ସ୍ଥାନ ଦେଖାଇ ଅକୁଳମନ ଏକସ୍ଥାନେ ବସିଲେ ସକଳେ ।
ସମସ୍ତ ଦେଖି ଉଦ୍ଧବ ଲେଖି ଯେ ଥିଲେ ମାଧବ ସେ ପତ୍ରିକା ବୃନ୍ଦ କରେ ଦେଲେ
ସେ । ହରଦତ ।

ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ଗୋ ବ୍ରଜବାଳୀ । ପତ୍ର ଲେଖିଛନ୍ତ ବନମାଳୀ ଗୋ ।
ଶୁଣି ଗୋପୀ ତୋଷ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ କରେ ଦେଇ ଧର ବାଳୀ ଦୂରେ ଲଗାଇଲା ।
ତନୁ କର କମ୍ପମାନ ମୁଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ବନ୍ଧନ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ଅନନ୍ଦ ହୋଇଲା ସେ ।
କାଶହାଣୀ ।

ଯାହା ହେଲା କ କହୁବ ତାହା । ମନରେ ସୁମର ପ୍ରାଣନାହା ସେ ।
ଖଟ୍ଟେ ଧଇଲେ ଯତନେ ପଡ଼ିଗଲେ ମନେ ମନେ ଦେଖି ସଙ୍ଗ ସଖୀମାନେ ତୃଷି ।
ବୋଲନ୍ତ ବସ୍ତାଇ କହ ଶୁଣି ଶାନ୍ତ ହେଉ ଦେହ କଷ ଲେଖିଛନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମଗଣି ଗୋ ।
ଜୀବେଶ୍ୱର ।

ଶୁଣି ଗଜମୁତା ଉଚ୍ଚେ କହ । ଉକତ ଚରଣ ନ ମୁଞ୍ଚଇ ଗୋ ।

ଉନବିଂଶ ଖଣ୍ଡ

ସ୍ୱର୍ଗ—କଲ୍ୟାଣ ଅଦ୍ୱୈତ

ଗୋପୀମାନଙ୍କ ଚଟାଉ

କେତେ ଦନେ ନନ୍ଦନନ୍ଦରେ ଆନନ୍ଦେ ରହିଲେ ଶ୍ୟାମଘନଦୃତ ।
ମେଲାଣି ହୋଇ ଗୋପଭୂପ ଖମୁରୁ ସାଜିଲା ଚଏ କରି ରଥ ।
ଅନେକ ଅଲଙ୍କାର ବେଲା ଗୋପେଣ ।
ଗୋବନ୍ଦ ଖମୁକୁ ଉଦଗ୍ର ଉତ୍ତର କହିଲେ ଯେତେ ନୋହେ ଶେଷ ।
ଉଦ୍ଧବ ମଥୁରା ପିବା ସଜ ଦେଖି ବଶ୍ୱର କଲେ ବ୍ରଜନାଥ ।
ଆମ୍ଭ ବେଦନା ଗିରଧାରୀ ଖମୁକୁ ଲେଖିବା ସଖି କଥା ଶ୍ୱର । ଶୁଣି ସେ ।
କରବେ ଦୁଃଦେ ଅବା ଦସ୍ୱା ।
ଏତେ ଭାଇ ସଙ୍ଗଗୋପୀ ସୀମନ୍ତିନୀ ଆନନ୍ଦେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ହସ୍ୱା ।
ଚକୋରନସ୍ୱନୀ ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନୀ ଶ୍ୱରୁଶ୍ମୀକର ବରନା ।
କରକୁମ୍ଭସ୍ତନୀ କରକରଦନୀ କଳାକରମ୍ବାଣୀ ନଘାନା ।
କୁଞ୍ଚିଲା କୁନ୍ତଳାମଗ୍ଧଳ-ଗମନା ।
ଘଣାଜଣାଭ୍ୱାଣୀ କୃଷଭାନୁଜେମା ଅଗେ କହିଲେ ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ।
ଲେଖଗୋ ଗୋବନ୍ଦ ଖମୁକୁ ଚଟାଉ ଏ ଅମ୍ଭର ଯେତେ ବଷସ୍ୱ ।
ଶୁଣି ଗୁଣବନ୍ତୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ବୋଲେ ଲେଖନ ପଏ ବଅ ।
ଶୁଣି ସେ ସୁରଙ୍ଗିଣୀ ବେଗେ ଉଠିଲା ।
ତକ୍ଷଣେ କରେ ସମର୍ପଣ କରାଇ ଲହ୍ନ ବୋଲ ପାଦେ ଲୋଟିଲା ।
ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରାନନୀ ଧଇଲେ ଲେଖଣୀ ବାମକରେ ପଏ ଶୋହଇ ।
ପ୍ରଥମେ ଗୋପୀନାଥ ପାଦେ ଶରଣ ବୋଲ ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷୀ ଲହ୍ନଇ ।
ଗୋକୁଳ ସୁନ୍ଦର ବରଜ ନନ୍ଦନ ।
ନବଜଳଧର ବରଣ ଯଶୋଦାନନ୍ଦନ ଜଗତବନ୍ଦନ ।
ଅନାଥର ନାଥ ହୋଇଣ ଅନାଥ କରଗଲ ଦୁଃଖସାଗର ।
ସାରସନସ୍ୱନ ମୁରଲୀବଦନ ଦୁଃଖହର କୃପାସାଗର ।
ଦୂରତ ଦହନ ମଦନ ମୋହନ ।
ପୂତନା ଷଣ୍ଡ ଶକଟ ତୃଣ ବକ ଯାମଳାଅର୍ଜୁନ ଭଞ୍ଜନ ।
ଏମାନଙ୍କ ଦଣ୍ଡ ଯେଡ଼େ ବଡ଼ ତାହା ଅପଣେ ଜାଣିଛ ଗୋବନ୍ଦ ।
ତେଡ଼େ ବପଦମାନଙ୍କରୁ ସମ୍ଭାଳ ରଖିଛ ବୃନାବନଚନ୍ଦ୍ର ।
ଏବେ ସେ ଲେଉଟିଲେ କଷ କରବୁଁ ।
କେଅବା ରଖିବ ଅରକ୍ଷ ଗୋପୀକି ନରେଖ ହୋଇ ପ୍ରାଣ ଦେବୁଁ ।
ତୁମ୍ଭ ଗଲାଦନୁ ଯାହା ହୋଇଲଣି ତାହା ଜାଣନ୍ତ ନାହିଁ କେହି ।
ତୁମ୍ଭ ବନୁ ତନଲୋକରେ କେ ଅଛ ଜାଣିବାକୁ ନନକନାଇ ।

ଏଣିକ ଥରେ ବଜେ ହେବ ଏଥିକ ।
ଶ୍ମଶୁରେ ଭୂମର ବସି ଶୁଣାଇବୁଁ ଦୁଃଖରହାକରପୋଥିକ ।
ଅଶନ ବଷ ବସନ ଅହି ସମ ଙ୍କଟକ ଗଲାନ ଅଙ୍ଗର ।
ଡାକଙ୍କ ହାରତ୍ତାର ବହି ନ ପାରୁଁ ଭୂମ୍ବ ଅତ୍ତାବରୁ ନାଗର ।
କୃଷ୍ଣ ହେ ନ ଯାଉଁ ଯମୁନା ଜଳକୁ ।
ଯେବେ ଯାଉଁ ତେବେ ନେଏ ବୁଜଥାଉଁ ନ ଗ୍ହୁଁ କଦମ୍ବମୂଳକୁ ।
ଜଣାକାଳେ ଜଣାକରକୁ ନ ଗ୍ହୁଁ ନ ଘେନୁ କର୍ପୂର ଚନନ ।
ଙ୍କର ପତ୍ର ହୋଇ ନରତେ ନସ୍ୱନୁ ଲୋତକଙ୍କରଇ ମୋହନ ।
ନାଥ ହେ ଏଣୁ ନ ଘେନୁଛୁଁ ଅଞ୍ଜନ ।
ମସ୍ତକେ ସିନ୍ଦୂର ବନ୍ଦୁକୁ ନ ଘେନୁ ନ କରୁ ମକ୍ତାଲେଖନ ।
କବଣ୍ଠୀ ନ ସାଜୁଁ ଅଙ୍ଗକୁ ନ ମାଜୁଁ କ୍ଟଣ ହେଲୁଣି ଗୋପୀକୁଳ ।
ଅଧରରଙ୍ଗିମା ବରନ ଭଙ୍ଗିମା ଭୂମ୍ବ ବକୁ ସଙ୍ଗ ନଷ୍ଟଲ ।
ନାଥ ହେ ବବାନଶି ଏକ ସମାନ ।
ସବନ ବନ ପ୍ରାପ୍ୟେକ ନ ବୁରଇ ଶୀତଜଳ ଅଗ୍ନି ସେସନ ।
ପ୍ରତିପନଶିରେ ଚକୋର ସେସନେ ହୋଇଥାଏ ଚନ୍ଦ୍ର ନ ଦେଖି ।
ତହୁଁ ଅତ୍ତକ ଦଶାକୁ ଲଇଲୁଣି ଭୂମ୍ବ ବହୁନେ ପଙ୍କଜାକ୍ଷୀ ।
ନାଥ ହେ କେଉଁ ଅତ୍ତାଗୀ ନାଣ୍ଟୀ ଅମ୍ଭେ ।
ପ୍ରାଣ ନ ଯାଇ କେଉଁଗୁଣେ ରହିଛୁ ନର୍ଲଜପଣେ ମହାଦମ୍ଭେ ।
ପୂର୍ବେ କେତେ ତପ କରଥିଲୁଁ ବନା କେତେ ସଙ୍ଗ ହୋଇ ବଞ୍ଚିଲୁଁ ।
ସେ ସୁକୃତ କ୍ଷସ୍ ହୋଇଲାରୁ ଏବେ ପାଇଲା ନଥି ହଗାଇଲୁଁ ।
ନାଥ ହେ ଆମ୍ଭ ସମ ଦୁଃଖୀ ନ ଥିବେ ।
ଏଡ଼େ ନର୍ଲଜ କେଉଁ ଜନେ ହୋଇବେ ଏତେ କଷ୍ଟେ ଦେହ ରଖିବେ ।
କା ଅଗେ କହିବୁଁ ଯାହା ହେଉଅଛୁ କହିଲେକେ ଅବା ଶୁଣିବ ।
ଏକା ଭୂମ୍ବ ବନା ଏସାନ ଗୋପୀଙ୍କ କଥା କେ ମନରେ ଘେନିବ ।
ନାଥ ହେ ଏତେକ କେବଳ କରିବ ।
ମଥୁରାନାଥଙ୍କ ସଙ୍ଗ ଦନେ ଛଡ଼ି ଦର୍ଶନ ମାତ୍ର ଦେଇଯିବ ।
ଭୂମ୍ବ କୃପାସିନ୍ଧୁ ପ୍ରାସ୍ ଘୋଟିଥିଲା ବୁଡ଼ିଥିଲୁଁ ଗୋପୀ-ସଫଲ୍ୟ ।
ସଫଲାନନ୍ଦନ ଅଗସ୍ତି ହୋଇଣ ଶୋଷିଲା ଅହଙ୍କାର କରି ।
ନାଥ ହେ କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବୁଁ ବସ୍ତ୍ର ।
ଯାହା କହିଥିଲ ତାହା ଘାଡୋଇଲ ଚତ୍ତୁର୍ଭୁଜ ନ ପସ୍ତର ।
ଆମ୍ଭ ଭାଗ୍ୟକୁ ରଷଦାନା ଜାମୁଡ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଦେ ହେଲା ।
କଂସଡଗର ତହିଁକ ମହାବାତ ମଥୁରାଦଗେ ଉଡାଇଲା ।
ନାଥ ହେ ନଗ୍ନଣ ହୋଇଲୁଁ ଗୁଆଳୀ ।
ସତେ ନକ ଅତ୍ତ ଲେଉଟି ସାଜବ କୃପା ଜଳକୁ ଦେବ ତାଇ ।

କୁମ୍ଭନନ୍ଦନ ଯେଉଁରୂପେ ପଦ୍ମଜମାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟ କରାଇଲେ ।
ଦକ୍ଷିଣେ ଯାଇ ନଷ୍ଟିନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହ କେବେହେଁ ବାହୁଡ଼ି ନଇଲେ ।
ନାଥ ହେ ସେହିରୂପେ ହେଲା ପରିସ୍ଥି ।
ତୁମ୍ଭେ ଅଗସ୍ତି ଅମ୍ଭେମାନେ ଶିଖଣ୍ଡୀ ସତ୍ୟକୁ କହିଅଛୁଁ କାସ୍ଥି ।
ତଥାପି ବଡ଼ଲୋକଙ୍କର ବଶ୍ୟର ଏମନ୍ତ ପରସ୍ପ୍ରେ ଦଶଇ ।
ଦଗବାସ ବଧ ଶଗ ପୁରପଡ ଏହାଙ୍କଠାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ।
ତାହାଙ୍କୁ କେ ଅବା ଜନବ ମଣ୍ଡିରେ ।
ଅଉ ସେମାନ କହ କସ ହୋଇବ ରହିଲ କୁବୁଜା ସ୍ନେହରେ ।
ତୁମ୍ଭେ ସେହିରୂପେ କଲେହେଁ କେ ଅବା ନନ୍ଦା କରିବ ବଡ଼ପଣ ।
ଏଣୁକର ମନେ ବଶ୍ୟର କରୁଛୁଁ ଅମ୍ଭେ ପୁଣ ଅହେ ମୋହନ ।
ନାଥ ହେ ଘାନଜନେ ଦସ୍ଥା କରିବ ।
ତେବେ ସିନା ଘାନବାନ୍ଧବ ନାମକୁ କାଳେ କାଳେ ଜଣ୍ଟେ ରହିବ ।
ଦଇବେ ଅମ୍ଭେ ଅଘ୍ନାସ୍ତିନାଶି ସିନା ଭଲ ମନ ଦୁଇ ନ ଜାଣୁ ।
ମହାରୁପୁରୁଷ ହୋଇଣ ଅପଣ ଜଗତ କଲ ଜାଣୁ ଜାଣୁ ।
ନାଥ ହେ କ କରିବୁଁ କର୍ମ ଅପାର ।
ଦଇତ୍ୟାର ହୋଇ ଦଇତ୍ୟ ପରସ୍ପ୍ର ମାରିବାକୁ କଲ ବଶ୍ୟର ।
ନାଥ ହେ କୁବୁଜା ଔଷଧ୍ର ହୋଇଲା ।
କାହାକୁ କହିବୁଁ ଦାରୁଣ ଦଇବ ଦେଲା ସମ୍ପଦକୁ ହରିଲା ।
ଜାଣିଅଛୁଁ ଯେତେ ପ୍ରକାର ବପଦ୍ଁ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।
ଏବେ ସେହି ରୂପେ ତତକାଳେ ଆସି ଅଶା ପୂରାଅ ନନ୍ଦବସ୍ତ୍ର ।
ନାଥ ହେ ସହିଁ ଥିଲେ ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭର ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଦୃଷାରେ ମରୁଅଛୁଁ ଗୋପୀ ନକର ।
ପ୍ରତପାଇଲା ଜନଙ୍କୁ ନାଶ କଲେ ନଷ୍ଟପ୍ର ହୋଇବ ଦୂଷଣ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କନଷ୍ଠ ମଧ୍ୟମ କମ୍ଭା ହତ କେବେହେଁ ନୁହଇ ଦୂଷଣ ।
ନାଥ ହେ ତୁମ୍ଭେ କ ନ ଜାଣ ସେମାନ ।
ଅମ୍ଭେ ସିନା ବନଶ୍ଚ୍ଚି ନାସ୍ତିମାନେ ନ ଜାଣୁ କେ ଜ୍ଞାନ ଅଜ୍ଞାନ ।
ତୁମ୍ଭେ ଥିଲା ଦନେ ବାମଦେବ ପ୍ରାପ୍ କାମକୁ ନତ ରଜୁଥାଉଁ ।
ଯହିଁ ବାମ ହେଲ ବରଜ ସୁନର ନରଡେ ତାକୁ ପୂଜୁଥାଉଁ ।
ନାଥ ହେ ଉପ୍ କର ହୃଦଦେଶରେ ।
ନ ପୁଣ ପଞ୍ଚବଶିଖ ପ୍ରହାରଇ ପୂର୍ବ କଲ କଥା ରୋଷରେ ।
ତଥାପି ଯେବଣ ସୁନସ୍ତ୍ର ତୁମ୍ଭର ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ଦେଖିଥିବ ।
କଚନମାଧସ୍ତ୍ର ସୁମର ସୁମର ପ୍ରାଣ ନକ ରଖି ପାରିବ ।
ଅସିବାର ହେଲେ କହନ ଅସିବ ନୋହିଲେ ଏମନ୍ତ କରିବ ।
କର୍ପୁର ଲେମ୍ଭୁ ପରଡ଼ ଏକ ଦୁତ ଗୋଟିକ ହାତେ ଦେବ ।

ନାଥ ହେ କେବଳ କରୁଁ ଗୁଥଲୀ ।
ଆମ୍ଭ ବପସ୍ଥ ଏତେକେହେଁ ସରବ ନଷ୍ଟିନ୍ତ ହେବ ବନମାଳୀ ।
ପୁଣ ବତ୍ସରୁଛୁଁ ତୁମ୍ଭ ବମ୍ଭାଧରୁ ଅମୀସ୍ଥ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଇଛ ।
ବପ ରକ୍ଷିଲେ ନ ମର କ୍ଲାଲା କଲେ କ କରୁଁ ହେ ନନ୍ଦବସ୍ତୁ ।
ଅନଳ ଉପରେ ଅନଳ ପଡ଼ିବ ।
କେ ସହ୍ୟ ପାରବ ଏ ଘୋର ବପତ୍ତ ଦ୍ୱିଗୁଣେ ଶତ୍ରୁର ଘୋଡ଼ିବ ।
ଆମ୍ଭ ବପସ୍ଥ ଉଦ୍ଧବଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣିନ ସେ ଯାହା କହିବେ ।
ମନେ ବତ୍ସରବ କରଜବନତା କେମନ୍ତୁଣି ସୁଖୀ ହୋଇବେ ।
ନାଥ ହେ ଦୁଃଖ-ସରତରେ ଭାସୁଛୁଁ ।
କେବଳ ତବ ନାମ କର ଅଶ୍ରସ୍ଥ ଘୋରବପତ୍ତ ବନାଶୁଛୁଁ ।
ଏହି କଥାଗୋଟି ମନରେ କପର କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ରହିବୁଁ ।
ଦସ୍ଥାକର ଯେବେ ଥରେ ରେଖହେବ ମୁଖ ଦେଖି ପ୍ରାଣେ ବଞ୍ଚିବୁଁ ।
ନାଥ ହେ ତେବେ ସବଦୁଃଖ ସରନ୍ତା ।
ଦାରୁଣ ଅତନୁ ଯାହା ଦହୁଅଛୁ ସେ କଥା କେବେହେଁ ନୁହନ୍ତା ।
ଜାଣିଥିଲୁଁ ବଡ଼ଲୋକଙ୍କ ବଚନ ପାଷାଣଗାର ପ୍ରାସ୍ଥ ହୋଏ ।
ଏବେ ଜାଣିଲୁଁ ସଜ୍ଜଲଗାର ପ୍ରାସ୍ଥ ସେ ଯେଣେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ନ ରହେ ।
ନାଥ ହେ ଜାଣିଥିଲେ କେହୁ ଛଡ଼ନ୍ତା ।
କଇତବପଣ କର ଛଡ଼ିଗଲ ନାମ ବହୁ ସୁଖ କରତା ।
ଏବେ ଅଳଠାରୁ ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ ଛଡ଼ି ସୁଖିବନ୍ଧୁ ହୋଇବ ।
କହୁଅଛୁଁ ସତ ଯେ ବୋଇବ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଆମ୍ଭ ପର ସେ ହେବ ।
ନାଥ ହେ ଏ ନକ ତୁମ୍ଭର କେଭ୍ଭର ।
ସୁନାଥ୍ଥ ପସ୍ଥ ପ୍ରୀତ କର ପାନ୍ତକାଲକୁ କଲ କୁବସ୍ଥର ।
ସେ ଯେଣେ ଧନ ଲଇବା ପରଯନ୍ତେ ନାନାମତେ ମୁଖେ କହଇ ।
କ କରନ୍ତ ତାଙ୍କ ସଞ୍ଚଳ ପଦାର୍ଥ ଯେନ ପ୍ରାସଦେଇ ଚଲଇ ।
ନାଥ ହେ ସେହିମତ ତୁମ୍ଭ ବସ୍ଥର ।
ତଥାପି ସୁନାଥ୍ଥମାନଙ୍କ ଋଣିଲ ଅମ୍ଭେତ ସୁନାଥ୍ଥ ନକର ।
ଶୁଣିଛୁଁ ଅତ ଧାର୍ମିକପଣ କଲେ ପୁଣ ଅଧର୍ମ ଆଚରନ୍ତ ।
ଅତଶସ୍ଥ ଦାନପଣ ଯେ କରନ୍ତ ସେ ପୁଣି କୃପଣ ହୁଅନ୍ତ ।
ତେଣୁ ସେ କୈତବଗୁଣ ନ ଛଡନ୍ତ ।
ଦାମା ଧାର୍ମିକ ହୋଇ କସ ହୋଇବ ଯେଣୁ ବଚନ ନ ପାଳନ୍ତ ।
ଏବେ ଉତକାଳେ ଗୋପଲୁ ଆସିବ ନଇଲେ ଜୀବନ ଗଲାଣି ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସ୍ତ୍ରିଖହତ୍ୟା ଦୋଷ ତୁମ୍ଭ ନାମରେ ପ୍ରକଟ ହେଲାଣି ।
ନାଥ ହେ ଏହା ବସ୍ଥବା ହୋଇବ ।
ଆମ୍ଭ ପ୍ରଣତି ରସିକରତ୍ନାକର ଅଉ ବଲମ୍ଭ ନ କରବ ।

ସେ ଦେଶେ କ ପଡ଼ୁଛୁଏ ନାହାନ୍ତି ନାହାନ୍ତି କ ପଡ଼ଗାପୁକ ।
ଚନ୍ଦ୍ର କୋକଳ କେଙ୍କା କେକା ସାରସ ଜାମୁଡଗର୍ଜ୍ଜନ ଡାହୁକ ।
ନାଥ ହେ ନପୁନେ କ ଦେଖି ନ ଶୁଣ ।
ସେ ଦେଶେ କ ଫୁଲଧନୁ ଧର କାମଦେବ ନ କରଇ ଭ୍ରମଣ ।
ତଥାପି ଏ ଶ୍ରେଣୀ ଥିଲେହେଁ କ ହେବ ମଧୁପୁରନାଗ୍ରି ଅଛନ୍ତି ।
ଯେତେ କଥା ଏହା ଦେଖି ଯାଉହୋଇ ଘୁମ୍ପୁକୁ କ କର ପାରନ୍ତି ।
ତହିଁକ ଭସ୍ପ ନାହିଁ ଘୁମ୍ପ ମନରେ ।
ଅଉ ସେମାନ କହୁ କସ ହୋଇବ ରହିଲ କୁବୁଜା ଭବରେ ।
ଏତେକ ଲେଖି ନୟନ କୀରଜାକ୍ଷୀ କଉଡୁକ କର ମଣିଲେ ।
କୁସୁମ ମଣ୍ଡାଇତରେ ଥୋଇ ବାଲୀ କ କ ମନରେ ବଖାରଲେ ।
ତା ପରେ ଉରଗ ଗୋଟିଏ ଲହିଲେ ।
ପୁଣି ଅଙ୍କନାନନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ ତଥି ପାରୁଶେ ବସାଇଲେ ।
ଗୁପତ କର ଉଦ୍ଧବଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଦେଲେ ସେ ପୀନପସ୍ପୋଧସ୍ତ୍ରୀ ।
ଗୋପୀନାଥଙ୍କ ଶ୍ରମୁରେ ଦେବ ବୋଲ ବୋଇଲେ ବରଜକଶୋସ୍ତ୍ରୀ ।
ମଥୁରା ନାଗ୍ରିମାନେ ଥିଲେ ନ ଦେବ ।
ବୋଲେ ବଇରାଗୀ ଉକଡରଣ ଜଣାଗଲେ ଦ୍ୱନ ହୋଇବ ।

ଶ୍ରୀଂଶ ଛନ

ସ୍ୱର—ପଞ୍ଚମ ବସନ୍ତୀ—ଦ୍ୱପଦି-ତା ବାଣୀ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଗେ ଉଦ୍ଧବଙ୍କର ଗୋପସମ୍ବାଦ କଥନ

ଗୋପୀଙ୍କ ଉଦନ୍ତ ଘେନ ଉଦ୍ଧବ ହୋଇ ମେଲାଣି ମଥୁରା ନଗରେ ପରବେଶ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାରୁଶେ ହେଲ ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କଲ ଦେଖି ଦୀନବନ୍ଧୁ ହେଲେ ତୋଷ
ସେ । କୁଳଗର ।

ଅଲଙ୍ଗନ କର ବସାଇଲେ । ଗୋପର କୁଶଳ ପଚାରିଲେ ସେ ।
ଶୁଣ ହେ ଉଦ୍ଧବର ଯାଇଥିଲ ଗୋପପୁର କହ ଗୋପୀ କ କରୁଅଛନ୍ତି ।
ସେ ଯେ ମୋର ପ୍ରାଣ ସମ ବହୁ କରାଇଲ ବାମ ଦବା ଣଣୀ କରୁପେ ଅଛନ୍ତି
ସେ । ଗୋପୀମାନେ ।

ଉପାତ ନାହିଁନା ବୃନାବନେ । ସୁଖେ ଇତ୍ରୁଟିକ ଜୀବମାନେ ହେ ।
ନନ୍ଦ ଯଶୋଦା ସହତେ ମୋର ପ୍ରୀତ୍ୟଖୀ ଯେତେ କୁଶଳ ତାଙ୍କରଟିକ କହ ।
ଗୋବନ ବଚନ ଶୁଣି ଉଦ୍ଧବ ଯୋଡ଼ିଲେ ପାଣି ପ୍ରେମେ ଥରହର କମ୍ପେ ଦେହ
ସେ । ଯଦୁଗର ।

କହେ ଗୋପୀଙ୍କର କଥାମାନ । କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ବୁଜଇ ନୟନ ସେ ।

ଶୁଣ ହେ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ଧନ୍ୟ ହେ ବରଜବନ୍ଧୁ ଯାହା ମୁଁ ଦେଖିଲି ତାହାଙ୍କର ।
ଅଶେଷ ଭୁବନେ ପୂର ଯେତେ ଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ରୀ ସଙ୍ଗ ଯତ୍ତ ଶଙ୍କର ଅମର ହେ ।
ଶେଷଆଦ ।

ସମାନ କୁହନ୍ତି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ । ଧନ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖିଲି ନେଣ୍ଡଯୁଗେ ହେ ।
ମୋଠାରେ ସୁଦସ୍ତା କରି ପେଶିଲ ବରଜପୁରୀ ଭାଗ୍ୟବଳେ କଲି ଦରଶନ ।
ଏବେ ଏହି କୃପାକର ଆଜ୍ଞା ଦଅ ଶିଖୀଧର ଫେରିପିବ ସେହି ବୃନ୍ଦାବନ ହେ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ।

ଗୋପୀଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବଞ୍ଚୁଥିବ । ଏଥେ ଥାଉ କ ସୁଖ ଭୁଞ୍ଜିବ ହେ ।
କରୁଥିବ ତାଙ୍କ କର୍ମ ସାଧୁଥିବ ତାଙ୍କ ଧର୍ମ କହୁଥିବ ତାଙ୍କର ପରମ୍ପ ।
ହେଉଥିବ ତାଙ୍କ ବେଶ କରୁଥିବ ବ୍ରଜେ ବାସ କରୁଥିବ ତବରୂପ ଧ୍ୟାପ୍ୟ ହେ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ।

କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଗାଉଥିବ ମୁଖେ । ଥିବ ସେ ଗୋପୀଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ହେ ।
ଏତେ କହି ଯଦୁମଣି ନସ୍ତୁ ବରଷେ ପାଣି ଦେଖି ପଶ୍ଚରନ୍ତ ନନ୍ଦକଲା ।
କ କହି ଅନ୍ତନ୍ତ ଗୋପୀ ତାହା ସେ କହି ସଂକ୍ଷେପି ଶୁଣିଲେ ଭୁଟିବ ଦୁଃଖକଲା ।
ହେ । ଯଦୁମଣି ।

ଗୋପୀଙ୍କ ସମାନେ ଦୁଃଖୀ ନାହିଁ । ଗୋବନ୍ଦ ବଚନ ଶୁଣି କହି ସେ ।
କ କହିବ ଗୋପକଥା କହିଲେ ଲାଗଇ ବ୍ୟଥା ଅଶୋଷ ଦଶଇ ବୃନ୍ଦାବନ ।
କାନ୍ଦୁଛନ୍ତ ଗୋପୀମାନେ କୃଶ ହୋଇ ଦନେ ଦନେ କ୍ଷୀର ନ ଦଅନ୍ତ ଧେନୁମାନ
ହେ । ଦୀନବନ୍ଧୁ ।

କୃଷିମାନ ନ ଫଳଇ ଭଲେ । ବୃଷ୍ଟି ନ କରନ୍ତ ମେଘମାଳେ ହେ ।
କୂପେ ନ ଦଅନ୍ତ ଜଳ ବୃକ୍ଷେ ନ ଫଳନ୍ତ ଫଳ ସୁଗନ୍ଧପବନ ନ ବହଇ ।
ଏକା ଭୁମ୍ଭ ବଚ୍ଛେଦରୁ ସାହା ହେଲା ମହାଗରୁ କାହାର ମନେ ହରଷ ନାହିଁ
ହେ । ଦୀନବନ୍ଧୁ ।

ରଜନୀ ଦବସେ ଝୁରୁଛନ୍ତ । ମହାକଷ୍ଟେ ଗୋପୀଏ ବଞ୍ଚନ୍ତ ହେ ।
ନ ପେନ୍ତ ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ନାନାଅଲଙ୍କାରେ ବେଶ ସୁସ୍ୱାଦୁ ପଦାର୍ଥ ନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ।
ନ ପିନ୍ଧନ୍ତ ଝୀନବାସ ଉଛେ ଛଡ଼ନ୍ତ ଜଣାସ ହାହା ଗୋବନ ବୋଲି ରୋଦନ୍ତ
ହେ । ଦୀନବନ୍ଧୁ ।

କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ଗଡ଼ନ୍ତ ମଣ୍ଡଳରେ । ନ ଶୁଣନ୍ତ କହିଲେ କଣ୍ଠରେ ସେ ।
ବୃକ୍ଷ ନ ଥିଲାର ଗଈ ଦଶଇ ଯେମନ୍ତ ହଇ ପଲ୍ଲବ ବଲ୍ଲନେ ଯେହ୍ନେ ଲତା ।
ଜଳ ବନେ ଯେହ୍ନେ ମୀନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବନେ ପଦ୍ମବନ କାନ୍ତବନେ ଯେସନେ ବନତା
ହେ । ଦୀନବନ୍ଧୁ ।

ସେହିରୂପେ ହୋଇଛନ୍ତ ଗୋପୀ । କେ କହିବ ସେ ଦୁଃଖ ସଙ୍କେପି ହେ ।
ଶଙ୍ଖ'ର ତାମ୍ରଚମାନେ କାରତ୍ତ ବଣିକଗଣେ ସୁନାର ସହତେ ପାଞ୍ଚଜାତ ।

ଗୋପପୁରୁଁ ପଲାଇଲେ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଦେଶେ ଗଲେ ଯେଣୁ ଗୋପୀ ସୁବେଶ
କୁହନ୍ତ ହେ । ଘାନବନ୍ଧୁ ।

ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗଲା ମାଲାକାର । ଯହିଁ ବକା ନ ଗଲା ତାହାର ହେ ।
ପୁଣି ଦେଖିଲ ବଟଶ୍ୱ ଯେତେ ଦ୍ରବ୍ୟ ପଦ୍ମନେତ୍ର ବୃକ୍ଷର କୋମଳପତ୍ର ଛବ ।
ବୃନ୍ଦାବନେଶ ମିଳନ୍ତ ଶୁଣିମା ହେଉ ଶ୍ରୀପତ ଭବ ବନେ ବରଜସାଧବା ହେ ।
ଘାନବନ୍ଧୁ ।

ବରହ୍ନଅନଳେ ତାପୀ ହୋଇ । ଶଯ୍ୟାକର ତହିଁପରେ ଶୋଇ ହେ ।
ବ୍ରଜହ୍ନଂସଶ୍ରେଣୀ ମୃଗ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଗଜ ଅଶ୍ୱିଙ୍ଗ ବନସ୍ତ୍ରିସ୍ ଆଦ କତ କତ ।
ଶାରଙ୍ଗ ନ କରେ ସ୍ୱନ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦମନ ଦେଖି ଦୁଃଖୀ ବରଜଯୁବତୀ ହେ ।
ଘାନବନ୍ଧୁ ।

କ କହିବ ଗୋପର ଉଦନ୍ତ । କୃଶ ହୋଇ ଅଛନ୍ତ ସମସ୍ତ ହେ ।
ଚମ୍ପା ଜାତି କୁରୁବକ ନଥାଳୀ ମଲ୍ଲୀ ଅଶୋକ ଏ ଆଦ ଯେତେକ ପୁଷ୍ପମାନ ।
ଫୁଟନ୍ତ ଝଡ଼ନ୍ତ ତଳେ ପଡ଼ନ୍ତ ଅତ ପ୍ରବଳେ ଯେଣୁ ଗୋପୀ କୁହନ୍ତ ମଣନ ହେ ।
ଘାନବନ୍ଧୁ ।

ଗୋପପୁର ବାରତା ଏମନ୍ତ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରବଣେ ଦେବ ହସ୍ତ ହେ ।
ପୁଣିହିଁ ଅତ ବଟଶ୍ୱ ଦେଖିଲ ପଙ୍କଜନେତ୍ର ଯମୁନା ପ୍ରବଳ ହୋଇଅଛୁ ।
କୁଳକୁ ଲଙ୍ଘି ତରଙ୍ଗ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ କହ ଏଥି କ ବପସ୍ ଅଛୁ ହେ ।
ଯଦୁବୀର ।

ଶୁଣି କହେ ଶିରେ ଦେଇ ପାଣି । ଶୁଣ ସାବଧାନେ ସେ କାହ୍ନାଣୀ ହେ ।
ତବ ବଚ୍ଛେଦରୁ କର ସ୍ୱେଦନ୍ତ ବରଜନାଥ ନସ୍କୁ ଲୋତକ ବହ ଯାଇ ।
ମିଶଇ ଯମୁନା ସଙ୍ଗେ ତେଣୁ ସେ ବଢ଼ଇ ରଙ୍ଗେ କୁଡାନ୍ତ ଉଗିମା ଦୋଷ ନାହିଁ
ହେ । ଘାନବନ୍ଧୁ ।

ବୃନ୍ଦାବନ କଥା ନ ପଚ୍ଚର । ମନେ ପଡ କଖଇ ମୋ ଉର ହେ ।
ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ଗୋବନ୍ଦ ବୁଲ୍ଲ ନେତ୍ରଅରବନ୍ଦ ହୃଦରେ ସୁମର ଗୋପୀଭବ ।
ଝିକାକ ଅନ୍ତରେ ଧନ୍ୟ ସେ ଗୋପନବାସୀ ମୋହଠାରେ ଏଡ଼େକଡ଼ ଭବ ସେ ।
ଗୋପୀମାନେ ।

ସତେକ କରବେ ସୁରଶ୍ରେଷ୍ଠ । ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହେବ ରେଷ ହେ ।
ଏତେବୋଲ ଭକ୍ତାଖ୍ୟା ଉଦ୍ଧବେ ମେଲଣି ଦେଇ ନଜପୁରେ ରହିଲେ ମାଧବ ।
ସେ ଗୋବନ୍ଦ ପାଦଯୁଗେ ଯେ ଭଜଇ ଅନୁରଗେ ସେହ ଜନ ସଂସାରୁ ତରିବ
ହେ । ନରମାନେ ।

ଆନ ଦେବ ଦେବୀ ଦୂରେ ତେଜ । ନରବପୁ ହରିରସେ ମଜ୍ଜ ହେ ।
ବେଖ ଏ ଅନଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ କ୍ଷଣକେ ହୁଅଇ ଭଙ୍ଗ ଥିର ହୋଇ କେବେହେଁ ନ ରହେ ।
ଧନ ଜନ ତାତ ମାତ ଏ ସେନ ବଜୁଲମତ କେହ କାହା ସଙ୍ଗରେ ନ ଯାଏ ହେ ।
ନରମାନେ ।

ଏଣୁ ଭଜ ଗୋବନ୍ଦ ତରଣ । ନ ପାଇବ ଯମର କଷଣ ହେ ।

ସଙ୍ଗ ଜୀବେ ଦସ୍ୟ। ବନ୍ଦ ମୁଖେ ହରେକୃଷ୍ଣ କହ କାମ କ୍ରୋଧ ଅଦ ଲୋଭ।
ମଦ ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ ସଂହର ଡେଚ୍ଚ ଏ ଷଡ଼ଅରି ସଦାକାଳେ କରନ୍ତ ଏ କୋହ ହେ।
ନରମାନେ।

ବାସୁଦେବ ସ୍ମରଣେ ପୁଣ୍ଯନ୍ତ। ଯେ ରଜନ୍ତ ତାହାକୁ ମୁଣ୍ଡନ୍ତ ହେ।
ଦେଖୁଅଛୁତ ସାକ୍ଷାତେ ମରଯାଉନ୍ତ ଯେତେ କେହ କଛୁ ସଙ୍ଗେ ନ ନଅନ୍ତ।
ବଅର୍ଥେ ହେଉଛୁ ବଣା ଚକ୍ଷୁ ଥାଉଁ ହୁଅ କଣା ରଜ ଯାହା ଗୁରୁ କହୁନ୍ତ ହେ।
ନରମାନେ।

ଯେବେ ରସ୍ୟ ଅଛୁଇ ଯମକୁ। ତେବେ ଅଣ୍ଟେ କର ଗୋବନଙ୍କୁ ହେ।
ନର୍ଦ୍ଦସ୍ୟ ସେ ଜନୁରଜା କରଇ ଯେତେ ଡରଜା ଚଳେ ସେ ଉପୋଧ ନ କରଇ।
ଶୁଣୁ ଅଛୁତ ପୁରାଣେ କୃଷ୍ଣ ନ ରଜଲା ଜନେ ନରକରେ ତାହାଙ୍କୁ ବୁଡ଼ାଇ ହେ।
ନରମାନେ।

ଏହା ଜାଣି ଛଡ ସଙ୍ଗମାନ। କର ସୁଧା ଗୋବନଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ହେ।
ରକତ ଚରଣ ଦାସ ହୋଇଲା ବଡ଼ ନଗୁଣ ଯେଣୁ ନ ପାଇଲା ସାଧୁସଙ୍ଗ।
ସଂସାରସାଗରେ ଜତ ନରତେ ରହିଲା ବୁଡ଼ି ମଲା ବାଳ ବପମ ତରଙ୍ଗ ହେ।
ସାଧୁମାନେ

ଦେଖି ଦସ୍ୟ। ଅଧମକୁ କର। ଭୁମ୍ଭ ପାଦ ଦଅ ମୋଅ ଶିର ହେ।

ଆରତ ଦ୍ରାଣ ଚୌତିଶା

By DINAKRISHNA DAS

ରଗ—ବାସୋଦା

କୃପାସିନ୍ଧୁ ବଦନ କର ଅବଲୋକନ କେଉଁ କରମଞ୍ଜନ ଜନ।
କାକୁସ୍ତତର ହୋଇ କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇ ଗରୁଡ଼ସ୍ତମ୍ଭ ସନ୍ନିଧାନ ହେ। ମହାପ୍ରଭୁ।
କୃପାସରତପତ ହୋଇ। କରମଞ୍ଜନଜନ ଉହିଁ।
କରୁଣା କଲ ନାହିଁ କପିଁ। ହେ ଭବଗାନ୍ତୀ କହ ମୁଁ ବତନ୍ତ ମଣଇଁ ହେ। ମହାପ୍ରଭୁ।
ଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡୋଦରେ କର୍ମଞ୍ଜନ ଜନରେ ଯେଣୁ ମୋ ସମ ଅନ ନାହିଁ।
ଖଗଚଳକକାଲ୍ପ ସେ କାରଣୁ ଏମନ୍ତ ଖେଦଅରତେ କହଲଇଁ ହେ ମହାପ୍ରଭୁ।
ଖଣ୍ଡିଲ ନାହିଁ ଯେଣୁ ମୋର। ଖେଦକରୁଣାରହାକର।
ଖିଳବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଧର ଖଣ୍ଡି ନାହିଁ କାହାର କେଉଁ ବପତ ବଶମ୍ବର ହେ ମହାପ୍ରଭୁ।

ଗଜଗ୍ରାହୁ ଜଳେ ଗ୍ରାହ୍ୟ ଗ୍ରାସବାକାଳେ ଡାକଲା ରଙ୍ଗ ଅବମୂଳ ।
ଗୁରୁଡର ଅଡଙ୍ଗ ଜାଣିଣ ତା ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ରଥାଙ୍ଗ ପେଷି ତତକାଳ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଗ୍ରାହ୍ୟ ଜୀବନେ ରକ୍ଷାଇଲ । ଗଜ ବଧୟତ୍ରୁ ତାଇଲ ।
ଗରୁମ୍ଭାନକେତନ ମନ କର୍ମକୁ ଘେନ ନଗ୍ନଣ ନରବଧ୍ୟ ହେଲ୍ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଘନଶ୍ୟାମ ହେ ଘନବପଦବନାଶନ ବଶ୍ୟରୁ ଥାଇ ମନେ ମୋର ।
ଘୋର ବପତ୍ତ ଛର କେତେ ମାଣ ଯାହାର ପ୍ରଭୁ ମହମା ଅଲ୍ପୁପାର ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଘନେ ଏ କଥା ମନେ ଥିଲା । ପୁଣା କ କାରଣେ ହୋଇଲା ।
ଘୋର ବପତ୍ତ ମୋର ହୋଇ ଘଟକୁମର ମହମାବାଉଥ୍ୟ ଶୋଷିଲା ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଙାରକ୍ଷ-ନସ୍ତାରଣ କାରଣେ ପ୍ରହରଣ କରକମଳରେ ବହିଛ ।
ନଧନ ସମସ୍ତରେ ଙାରକ୍ଷଜନଠାରେ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ ଦୁଦସ୍ ହେଉଛ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଙାଲାଚଲରେ ଭୁମ୍ଭେ ଥିବ । ଙାରକ୍ଷ ଜନ ନାଶ ସିବ ।
ନଶିଲ-ନକେତନ ନବପଙ୍କଜବନ ମଧ୍ୟରେ କେମନ୍ତ ଶୁଭବ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଚତୁଃବର୍ଗ ଯାହାର ଚରଣେ ପରଶ୍ଚର ଚଞ୍ଚଳା ଯାର ଅଙ୍ଗକାନ୍ତି ।
ଗ୍ରହିଁ ଯାହା ଶ୍ରୀମୁଖ ଚ୍ୟୁତ ଦୁରତ ଦୁଃଖ ସେ ପ୍ରଭୁ ଉତ୍ତମ୍ହିଁ ଉଖାର ହେ
ମହାପ୍ରଭୁ ।

ଚତୁର୍ଦଶଭୁବନ-ପ୍ରାଣି । ଚକତ ହେବେ ଏହା ଶୁଣି ।
ଚଶ୍ମ ନୋହେ କ ଏହୁ କଥା ହେ ମହାବାହୁ ଙାଲଶଲ୍ଲଚୂଡାମଣି ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଛଡ଼ି ସକଳ ଅଶ ଭୁମ୍ଭ ପଦ-ସାରସ ଭରସା କରଛୁ ସନ୍ତତେ ।
କ୍ଷୋରସାଗରେ ପଡ଼ି ମରବାକାଳେ ଭୁତ ଛଡ଼ିତ ଦେଉଅଛ ମୋତେ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
କ୍ଷିତମଣ୍ଡଳେ ଭୁମ୍ଭ ବନା । କ୍ଷଣେହେଁ ନାହିଁ ବ୍ରଜସେଭା ।
ଛନ୍ଦ ନୋହେ ଉଚତ କହୁଛ ପ୍ରଭୁ ସତ୍ୟ ନଣ୍ଟେ ଏତେକେଲକୁ ସିନା ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଜଗତ ଅନୁଗ୍ରଗେ ଜାତ ଅବମାଗ୍ରଗେ ଦଇବେ ଜଗତର ନାଥ ।
ଜଗତଜନଙ୍କର ଉତରୁହିଁ ବାହାର ମୁହିଁ କ କାରଣେ ଅନାଥ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ବହୁଛ । ଜନଆରତ ନ ସହିବ ।
ଜଗତପତ ହୋଇ ଅମାତ କଲ୍ଲଠାଇଁ ଅଉ କେ କା ଅଗେ କହିବ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଶୁଣୁଛ ଏ ବଚନ ନବପଙ୍କଜବନ ଆରତଭଞ୍ଜନ ଶ୍ରୀହରି ।
ଶୁଙ୍କା ମଣ ଅଛ କପଁା ମୋ ବଷୟରେ ବନାଶକାଳେ ଦଇତାର ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଶୁାଡ଼େ ଡାକଲା ଗଈ।ଏଣୀ । ଶୁଣରେ ତା ଡାକ ଶୁଣି ।
ଶୁମିଣ୍ଟେ ସେ ବପତ୍ତ ହରଲ ହେ ଶ୍ରୀପତ ଜନେ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ କପଁା ପୁଣି ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ନର୍ଦ୍ଦସ୍। ଥିଲେ ଚତେ୍ କହ ହେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ମୋ ଜୀବ ପ୍ରତଆଶା ଫିଟୁ ।
ନଣ୍ଟେ କରୁଣାନଥ୍ୟ ହେଲେ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ନଥ୍ୟ ବୋଇ ଶିରୁବନେ ପ୍ରକଟୁ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ନଣ୍ଟେ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ ହେବ ଯେବେ ନଶିଲେ ଅଉ ନକ ଥିବେ ।
ନାଗନୃପତ ସୁର ସମୀର ନଥ୍ୟଧର ଯେ ଯାହା ସତ୍ୟକୁ ଲଙ୍ଘିବେ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଟିକାଏ ବଲମ୍ବିତ ନ କର ପାଣୁସୁତ ଯୋଷିତ ସଙ୍କଟୁ ତାଇଲ ।

ଝଟକି ଦୁଃସହ ଘୋର ଦାରୁଣ ସୁଦାମାର ଦର୍ଶନ ମାଣ୍ଟକେ ହରଲ ହେ । ସଦାପରୁ ।
ଝଟକି କରୁଣା କଟାକ୍ଷରେ । ଟିକାଏ ବଲୋକଲେ ମୋରେ ।
ଝଲବକ ମହମାସାଗର ସୁଖସୀମା ଏମନ୍ତ ବକ୍ତର ମନରେ ହେ । ମହାପରୁ ।
ଠାବ ନ କଲ ତତ୍ତେ କେଉଁ ଦୋଷକୁ ମୋତେ ନଗ୍ନ କରୁଛ ଗୋସାଇଁ ।
ଠାକୁର ହୋଇ ଭକ୍ତଠାରେ କଲେ ଏମନ୍ତ ଅଉ କା ଅଗେ କହିବଇଁ ହେ ।
ମହାପରୁ ।

ଠଲବପଡ଼ ଦେଖି ମୋର । ଠିକେ ବା କରୁଛ ଅନ୍ତର ।
ଠଣ ପଦୁଚରଣ ବନୁ ପ୍ରଚକାରଣ ଅଛ କେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭତରେ ହେ । ମହାପରୁ ।
ଡେରଖିଲ ଶ୍ରବଣ ଗଜ ଯଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଡାକଲା ମାଣ୍ଟକେ ଶୁଣିଲ ।
ଡୋଲା ଗୋଚରେ ଥାଇ ଡାକଲେ ନ ଶୁଭଇ କର୍ଣ୍ଣେ କ କୁହର ମୁଦଲ ହେ ।
ମହାପରୁ ।

ଡାକ ବାଜୁଛ ଜଗତରେ । ଡାକଲେ ନ ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ଡରଲ କ ମୋହର ବପଦ ଦେଖି ଘୋର ତେଣୁ ବା ନ ଶୁଣୁଛ ବାରେ ହେ ।
ମହାପରୁ ।

ଢାଲେ ଘୁମ୍ଫ ବାହାରେ ଅଛ କେ ଜଗତରେ କା ଅଗେ ଜଣାଇବ ଅଉ ।
ଢାଲେ ବପଦାର୍ଣ୍ଣବେ ଲମ୍ଫୁଛ ଭକ୍ତ ଏବେ ଘୁମ୍ଫ ପଗ୍ଧ ପରୁ ଥାଉଁ ହେ । ମହାପରୁ ।
ତମାଚ ପାପ୍ମେ ମୋ ଉତ୍ତର । ଢାଲେ ନ ମଣ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ।
ଣତ ନ ଯାଉ ଜୀବ ଦେଇ କରୁଣାନାଦ ଉଦ୍ଧରଧର ବଶ୍ମର ହେ । ମହାପରୁ ।
ଥହେ ହେ ମହାବାହୁ ବପଦଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହୁ ଥଙ୍କା ଯେ ଦେଇଛ ଶ୍ରୀମୁଖେ ।
ଥରଜା ଜନ ହେଲେ ଥରତରେ ଡାକଲେ ମୁଁ ତାହା ନ ସହଇ ରେଖେ ହେ ।
ମହାପରୁ ।

ଥଉ ଥରଜା ମୋହପରେ । ଥଛ କେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭତରେ ।
ଥରତୁଣାଣ ତାହା ଜାଣ ହେ ତଉବାହା ପ୍ରତ୍ୟୟ ନାହିଁ ମୋ ମନରେ ହେ ।
ମହାପରୁ ।

ଘୁମ୍ଫେ ଶିତାପହର ଶିବୁବନ ଈଶ୍ୱର ଥରତଜନ ନସ୍ତାରଣ ।
ତେଣୁ କର ମୋହର ରରଷା ନରନ୍ତର ଯେଣୁ ମୁଁ ପଚତବୃଷଣ ହେ । ମହାପରୁ ।
ତଥାପି କରୁଣାନଧାନ । ଏାହ୍ନ ନ କଲେ ଦୀନଜନ ।
ତେଣୁ ଘୁମ୍ଫର ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ କେତନ ତେଜ ଶିବୁବନମୋହନ ହେ । ମହାପରୁ ।
ଥସ୍ ନୋହୁଛ ମନ ଯେନ୍ନେ ବଜୁଳୀ ପନ ନଭମାଦଲବନ ପାସ୍ ।
ଥଲ ଯେଉଁ ପରୁକୁ ଥଶା ଉଦ୍ଧାରବାକୁ ଦେଖି ସେ ପରୁକୁ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ ହେ । ମହାପରୁ ।
ସ୍ଥଳେ କେ ଅଛ ଜଗତରେ । ଥସ୍ ବା କେ କରବ ମୋରେ ।
ସ୍ଥିତ ଯଦ ପ୍ରଳସ୍ମେ ଯାହା ଥଙ୍କାରେ ହୁଏ ସେ ପରୁ ନ ରଖିଲାଠାରେ ହେ ।
ମହାପରୁ ।

ଦସ୍ୟାସାଗର ବୋଲ ଦମ୍ଭ ତେଜ ରଜଲ ଅମ୍ବୁଜ-ଚରଣେ ଘୁମ୍ଫର ।

ବେଲେ ଯାହା ବଧୂଧପଦପଦ ବଶୁଦ୍ଧ ମୋ କର୍ମେ ଦସ୍ୟାହିଁ ତୁସ୍ତର ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ ତୁମ୍ଭର । ତ୍ରିଷସ୍ତୁ ଲୋକରେ ବସ୍ତାର ।
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦୁର୍ଗତି ଦେଉଛୁ ଦଣ୍ଡ ଅତ ଏ ଖପା ହୋଇବ କାହାର ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।

ଧରୁଛୁ ଏହ ମୁଖ ମନେ ହେ ପଦ୍ମମୁଖ ଅରସ୍ପ ପଙ୍କରେ ପଶିଲେ ।
ଧର ଦାରୁଣ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ସକ୍ରୋଧ ଅତ ବଷମ ବପଦ ଗ୍ରାସିଲେ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଧର ଯାହା ନାମ ମନରେ । ଧ୍ରୁବ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ତସ୍ତାଇଲେ ।
ଧର ହୁଏ ତରସା ପଡତ ପ୍ରତଅଶା କରୁଛୁ ରଙ୍ଗମା ବାସରେ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ନଗୁଡ଼ ସଙ୍କଟକୁ ପେଷ ସୁଦର୍ଶନକୁ ଏବେ କ କାରଣେ ନ ପେଷ ।
ନଷ୍ଟେ ମୋରକ୍ଷ ନାଶ ଗଲେ ହେ ହୃଷୀକେଶ ଏଥି କ ହୋଇବ ପୌରୁଷ ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।

ନ ସହ ଆରତ ବଲମ୍ । ନସ୍ତାଇଛୁ ନୃତ କଦମ୍ ।
ନଧନ ସମସ୍ପରେ ମୋରକ୍ଷ ଜନଠାରେ ଏବେ କ କାରଣେ ବଲମ୍ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ପରହର ସକଳ ଅଶା ହେ ଆଦମୂଳ ପଶିଛୁ ଶରଣ ତୁମ୍ଭର ।
ପରୁ ତ ଅବଗ୍ଦର କର ଦେଉଛୁ ଘୋର-ବପଦ ସଙ୍କଟ ମୁଖର ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ପଗ୍ଦର ତୁମ୍ଭର ନାହିଁ । ପରମ ଦସ୍ପାଳୁ ଗୋସାଇଁ ।
ପଡତଗତ ହୋଇ ପଡତଜନ ଠାଇଁ ଏଡ଼େ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ପ କାହିଁ ପାଇଁ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଫେତ କହିବ କେତେ ତରସା ଅଛୁ ଯେତେ ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣେ ମୋହର ।
ଫୁଲେନ୍ଦୀବରେକ୍ଷଣ ତୁମ୍ଭେ ତ ତାହା ଜାଣ ଜାଣି କରୁଛୁ ଜପଁ। ଦୂର ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଫନା ମୁଁ କରୁଛୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ଫାଇଁ ତୁସ୍ତରୁ ତରବାକୁ ।
ଫଣିଶସ୍ନ ଦୀନବାନ୍ଧବ ହୋଇ ଭସ୍ନ ନ କର ମୋରକ୍ଷଜନକୁ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ବନଜ-କର ଯାନ-ଚରଣ ବଲୋକନ କର ପ୍ରମୋଦ ହେଉଥାଇ ।
ବଷମ ସମସ୍ପରେ ମୋହ ପକ୍ଷପାତରେ ପ୍ରହ୍ଲାର କରବା ପାଇଁ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ବଷମ ସଙ୍କଟ ପଡ଼ିଲା । ବାରେ କ ଚକ୍ର ନ ରେଦଲା ।
ବନାଶିବାରୁ ଗାଢ଼ ବପତ୍ତମାନ ଦାଢ଼ ଚକ୍ର ବା ବକ୍ରକୁ ଭଜଲା ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଭୂମୀଭାଗ ହରଣେ ପଡତ ତସ୍ତାରଣେ ଭକ୍ତ୍ୟକୁ ଉଦ୍ଧାରବା ପାଇଁ ।
ଭାବେ ମାଲକନରେ ବଜ୍ରେ କରୁଛୁ କରେ କମ୍ପୁ ଚକ୍ର ତୃଷିତ ହୋଇ ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।

ରକ୍ତବସ୍ପଳ ତୁମ୍ଭ ବାନା । ରବତ୍ସ୍କୁ ବକ୍ତ୍ରପେଦା ।
ରବସାଗରେ ଯେବେ ଭକ୍ତ୍ୟ ଭାସିବ ଏବେ ସେ ନଦା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁହିଁ ସିନା ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।

ମହାପ୍ରଭୁ ଅନ୍ତର କରଲେହେଁ ମୋହର ତୁମ୍ଭ ବହୁନେ ଅନ୍ୟ ନାହିଁ ।
ମୃଗ ଧୃତ ଚକୋର ସ୍ତକ ଜଲଧର ମୀନ ଜୀବନ ପ୍ରାସ୍ ହୋଇ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ମୋରେ ଯେବେ ଦସ୍ପା ନୋହିବ । ମୋ ଜୀବ କ୍ଷଣେ ନ ରହିବ ।

ମହତ କର କହୁଅଛୁ ହେ ମହାବାହୁ ସବୁର ସଂଶୟ ରହିବ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଯାହା ନାମ ସ୍ମରଣେ ମରଣରସ୍ୟ ଜଗେ ନୋହେ ଦଣ୍ଡଧର ଦଣ୍ଡକୁ ।
ଲଗତ ନସ୍ତାରଣ ଥାଉଁ ଏତେ ଦାରୁଣ ହୋଇବ ବପଉକାଇଲୁ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଜୀବ ଯିବାର ବଡ଼ ସୁଖ । ଜୀଇବା ସମ ନାହିଁ ଦୁଃଖ ।
ଯାହା ସାମନ୍ତ ରଉବର୍ଗରେ ଅଧିକାଶ୍ କାହା ସେବକର ଏ ଦୁଃଖ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଗଜବଦନ ଯାର ପାଷାଣ କରେ ନର ଶୋକ କଲୁଷ ନବାରଣ ।
ରଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ତେ ତାହାର ପରଭ୍ର ହେବାର ଏ ନବ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ରୁଷଣ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ରମା ଯାହାର ପ୍ରିୟବଦ୍ଧା । ରଖାଦ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟର ପତ ।
ରତ ଏତ ସୁନ୍ଦର ନୋହିଲ ମୋ ଉତ୍ତର ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁର ଏ ସ୍ତୋତ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଲଲାଟର ଲଖନ କେ କରି ପାରେ ଅନ ଏମନ୍ତ ଅଜ୍ଞା ହେବ ଅବା
ଲଇ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପତ ପଣେ ହେ ରମାପତ କର୍ମକୁ କର୍ପା ଅଦରବା ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଲୀଳା ମାତ୍ରକେ ଏ ସଂସାର । ଲୁତା ପ୍ରାପ୍ତେ କର ସଂହାର ।
ଲୋକ କର୍ମକୁ ଏତ କଥା ହେ ମହାବାହୁ ଏହା କ ବଷ୍ଟର ମନରେ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ବତଃ କର ଗୁରୁପୁତ୍ର ଶରନପୁରୁଁ ଉଷିତ ମାତ୍ରକେ ଅଣିଲ୍ ।
ବଂଶକର ଅମରବର କରଣ ଦୂର ବନାଶି ବଧିକ ଜଣିଲେ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ବପମ ସଙ୍କଟ ଉଦ୍ଧର । ବଶ୍ୱଂସାରୁ ପାଉ କର ।
ବଶେଷ ବାଞ୍ଛାନଥି ବାଂଛ କର ପ୍ରସିଦ୍ଧି ବୋଇ ଅନେକ ବାଂଛ ମୋର ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।
ସେବକ ହୋଇ କର ପ୍ରଭୁ କୋପକୁ ଉର ଉରସି ଯେବେ ନ କହିବ ।
ଶୁଣ ମହିମାମେରୁ ଏ ଦୁଃଖ ଜଳଧିରୁ କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ତରିବ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ସଜ୍ଜନ ପୁରୁଷ ଗୋସାଇଁ । ସକଳ ଜୀବ ତୁମେ ଥାଇ ।
ସେବକ ଦୁଃଖ ଜାଣି ଦସ୍ୟା ନ କଲେ ପୁଣି ଅଉ ଜାଣନ୍ତା ଅଛୁ କେହି ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଶେଷ ବରଞ୍ଚ ଶିବ ସୁର ଅଦ ବାସବ ଶୁକ ସନକ ସନାତନ ।
ସେବେ ଯେଉଁ ପଦ୍ମରେ କୋଟି ଅଂଶଲକ୍ଷରେ ମୁଁ ଦାସପଣେ କ ଭଜନ ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।
ସବୁ ଉରସା ଅଛୁ ଏଣୁ । ଶରଣ ନସ୍ତାରଣ ଯେଣୁ ।
ଶୁଣିଅଛୁ ଅହୁର କଥାଏ ତଃ କର ପୁମେରୁସମ କର ରେଣୁ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଶୁଣି ତୁମ୍ଭ ଉରସା-ବଶ୍ରାମ ନାମେ ଅଶା ନବେଶି ଅଛୁ ଶ୍ରୀଚରଣେ ।
ସୁଖ-ସାଗର ହୋଇ ଦୁଃଖ-ସାଗରେ ନେଇ ମେଲ ଦେଉଛୁ ଅକାରଣେ ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।
ସେବୁଛୁ ତୁମ୍ଭ ପାଦ ଦୁଇ । ଶୋକସିନ୍ଧୁ ତରିବା ପାଇଁ ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନ ହେ କର ପ୍ରତକାରଣ କରୁଣା କଃଷ୍ଣେ ଅନାଇଁ ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
ହୃଦପ୍ତେ ଅଛୁ ମୋର ଏ ସଂସାର-ସାଗର ତରିବ ତୁମ୍ଭ ମହିମାରୁ ।

ହେଉଅଛୁ ସଂଶୟେ ଯେଣୁ ମୋର ବଷୟେ ଅକରୁଣା ମହମାମେରୁ ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।
ହୋଇଲା କର୍ମ ମୋ ବଇଗ୍ରୀ । ଦୁଦସ୍ ନୁହଇ ମୋହର ।
ହେଉ କର୍ମର ଭୁମ୍ଭେ ତେଣୁକର ଅଦମ୍ଭେ ଗୁହାର କଲ ଦଇତାର ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।
କ୍ଷମାସାଗର ବୋଲ ଛମୁରେ ସିନା ମୁହଁ ଜଣାଉଅଛୁ ଏଣୁବାରେ ।
କ୍ଷଣେହେଁ ମୋହ ମନ ନ ରହେ ଭୁମ୍ଭ ଆନ ଗୁଣ ଗାସ୍ନମାନଙ୍କରେ ହେ ।
ମହାପ୍ରଭୁ ।
କ୍ଷୋର ଯେବେ ମନେ ନୁହନ୍ତା । କ୍ଷଣେହେଁ ନାମ କେ ଜପନ୍ତା ।
ଛର ସାନପାମର କୃଷ୍ଣ କଯାଁଇ ଛର ଭବସାଗରକୁ ତରନ୍ତା ହେ । ମହାପ୍ରଭୁ ।

ନାବକେଳି

By DINAKRISHNA DAS

ଏମନ୍ତ ବଖ୍ତର କରନ୍ତେ ଏଣେ । ନାବ ଗୋଝାଏକ ଦଶିଲା ତେଣେ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଇ ତାଙ୍କୁ ନ ଜାଣ କେହ । ମାସ୍ୱାରୂପେ ଛତ୍ର କେଉଁ ହୋଇ ।
ଅଳାଇ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧୁଛ ଝାଣି । ଦଦଗ୍ର ନାବରୁ ବହୁଛୁ ପାଣି ।
ପାକଲା ଦଉଡ଼ି କଙ୍କରେ ପାଡ଼ି । ନାବ ପୂବମଂଗେ ବସିଛୁ ମାଡ଼ି ।
କରେଣ ବଇଁଶି କଙ୍କଣ ଅଡ଼ା । ମସ୍ତରଙ୍ଗୁଲର ମଥାରେ ଶୋଭା ।
ମୀନ ଖାଲୁଅଏ ଅଛୁ ପାଖର । ଜାଲ୍ ପଡ଼ିଅଛୁ ନାବ ଭିତର ।
ଭମାଇ କର ଗୀତ ପଦେ ଗାଇ । ସ୍ଥିର କର ନାବ ଦେଉଛୁ ବାହୁ ।
ଏଡ଼େ ହୃଷ୍ଟିସ୍ । ଗୋ ନନ୍ଦର ବସ୍ତି । ବୃଦ୍ଧରୂପ ଧର ନାବ ବାହୁଛୁ ।
ଅଛ ପରପଞ୍ଚ ଖାଙ୍କର କେଶ । ଦେଖି ନ ଯୋଗାଏ ଏମନ୍ତ ବେଶ ।
ବେନନସ୍ନରୁ ଯେଡ଼ା ବହେ । ବାଙ୍କନସ୍ନେ ଝେରଅଁ ବ୍ରହ୍ମେ ।
ଗୋଦଡ଼ ହୋଇଛୁ ଡାହାଣ ଗୋଡ଼ । ବୁକୁରେ ପଡ଼ିଛୁ ପାକଲା ଥୋଡ଼ ।
କଳା ଦେହ ତାର ବସ୍ତର ମୋଝା । ଦନ୍ତନାହୁ ବୁଢ଼ା ପାଲୁଅ ଗୋଝା ।
ବଚନ କହିଲେ କୋମଳ ଭାଷେ । ହସିଲେ ବୁଢ଼ା ପରପଞ୍ଚ ଦଶେ ।
ତାହା ଦେଖି ଅମ୍ଭେ ଉଷତ ହୋଇ । ନାବ ଅଣ ବୋଇ ଡାକଲୁଁ ଗୋଇ ।
ଜଣେ ଜଣେ ତୋତେ କଉଡ଼ି ଦେବୁଁ । ପାର କରଦେଲେ ମଥୁରା ସିବୁଁ ।
ଅମ୍ଳି ହୋଇଲା ବକା ଗୋରସ । ଅଉ ପଡ଼ିକେ ସବୁ ସିବ ନାଣ ।
ସକାଳପହରୁ ଅଛୁଁ ଅନାଇଁ । କେଗେ ନାବ ଅଣ କେଉଁ ଦାଇ ।
ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ଡାକଲୁଁ ତାକୁ । କେରେ ନ ଅସିଲ ଅମ୍ଭପାଖକୁ ।

ବଦନ ଟେକ କଣିଆଇଁ ଗଡ଼େ । ଏଣିକ ବୋଇଲେ ତେଣିକ ଯାଏ ।
କାଲି ଯେସନେ ଥାଇ ପାଶେ ରହ୍ନ । ଡାକ ଡାକ ମଲେ ଶୁଣଇ ନାହିଁ ।
ମନେ ତାପ କର ଅତ ଝକ୍କାରେ । ଗାଇଦେଲୁଁ ତାକୁ ନାନାପ୍ରକାରେ ।
ପଡ଼ି ନ ମଲୁରେ ଜାଉଅଗୋଟା । କାଲି ହୋଇଲୁ କ ଅରେ କେଉଟା ।
ଡାକ ଡାକ ଅମ୍ଭେ ମରୁଛୁଁ ଏଣେ । ସର୍ପ ଖାଉ ତୋର ବେନ ଶ୍ରବଣେ ।
ଦଇବ ଯେମନ୍ତ ହୋଇବ ସତ । ବୁଲୁରେ ତୋର ମାଡ଼ିବସୁ ଭୂତ ।
ନାବ ମଂଗଖଣ୍ଡ ପଡ଼ିବ ଛୁଡ଼ି । ମଝିନଈରେ ତୁ ମରବୁ ବୁଡ଼ି ।
ଅଳାଇ ଦଉଡ଼ି ଛୁଡ଼ିଣ ଯାଉ । ନାବ ବୁଡୁ ତୋତେ କୁମ୍ଭୀର ଖାଉ ।
ଏକମୁଖ ହୋଇ ସବ ଗୁଆଳୀ । ନାନାପ୍ରକାରେ ଦେଉଅଛୁଁ ଗାଳି ।
ଏମନ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣତ ଲସ୍ କଲେ । କେ ଘୁମ୍ଭେ ବୋଇଣ କୋପେ ବୋଇଲେ ।
ଦଦରା ନାବରେ ଅଛଇଁ ଚଢ଼ି । କାହିଁକ ମରୁଛ ବୋବାଳ ପାଡ଼ି ।
ଅମ୍ଭେତ ଘୁମ୍ଭର ଡରାଇ ନୋହୁ । ମୀନ ମାରବାକୁ ନଦୀରେ ଥାଉଁ ।
ଭଲ ବରତନ ଦେଇଛ କେତେ । ତହିଁକ ତେଜ ଲୋ କାଣ୍ଟୁଛ ଏତେ ।
ଗୋପୀଏ ବୋଇଲେ ତରାଇ ଭାଇ । ଉଚତ କଥାକୁ ଚଲୁ କପାଇ ।
ତୋହ୍ନ ଦୁଃଖ ମୂଲ କଉଡ଼ି ଦେବୁଁ । ପାଇ କରଦେଲେ ମଥୁରା ସିବୁଁ ।
ପଣେ ପଣେ ଦେଲେ ଅଣ୍ଟାଇ ସିନା । କାହିଁକ ଭାଲୁକୁ କେଉଟ ନନା ।
ତୋହ୍ନ ପେଟଭତ ନ ଦେବୁ ନକ । ବେଗେ ପାରକର ସଙ୍କ ଗୋପୀଙ୍କି ।

ଅଳଙ୍କାରବୋଲି

By DINAKRISHNA DAS

ଦନେ ହୋଇଲେ କାଚରାମୂରତ । ଦନେ କୁଞ୍ଜବନେ ହେଲେ ନୃପତ ।
ଦନେ ମୂଷା ହୋଇ ଖୋପା କାଟିଲେ । ଦନେ ମାର୍ଜ୍ଜାରସ୍ୱରୂପ ଧଇଲେ ।
ଦନେ ଗୁଣିଆ ହୋଇଲେ ଗୋପରେ । ଦନେ ଭୂତ ହେଲେ ରାଧାମନ୍ଦରେ ।
ଦନେ ମାଳୀ ହୋଇ ଫୁଲ ଗୁନ୍ଥିଲେ । ଦନେ ଶଙ୍ଖାରମୂରତ ଧଇଲେ ।
ଦନେ ହୋଇଲେ ଅପୂଜମୂରତ । ଦନେ ଦନେ ନଟବର ହୁଅନ୍ତ ।
ଦନେ ରଙ୍ଗୀମୂରତ ଧଇଲେ । ଦନେ ପାଟଥଲବେଶ ହୋଇଲେ ।
ତହିଁ ବଶ୍ୱର କରନ୍ତ ଶ୍ରୀହର । ଆଜ ରାଧାକୁ ରେଟିବ କପର ।
ଯେଉଁ କଥାରେ ରସନ୍ତ କାମିନୀ । ଅଳ ସେହୁ ପଦାର୍ଥ ସିବ ପେନ ।
ଏତେ ବଶ୍ୱର ମନରେ ଶ୍ରୀପତ । ରଙ୍ଗେ ହୋଇଲେ ସୁନାର ମୂରତ ।
କପଟରେ ରଚଲେ ଅଳଙ୍କାର । ସହିଁ ଶରଧା ହେବ ସଧୁକାର ।

ରଙ୍ଗବସ୍ତ୍ର ପାଗ ମୁଣ୍ଡେ ବାନ୍ଧଲେ । ସୁନାଜର ଫେର ତହିଁ ଛଡ଼ିଲେ ।
ଭାଲେ ଚନ୍ଦନଚଢା ମନୋହର । ନାସାଘୁଟେ ସୁନାଦଣ୍ଡି ରୁଚର ।
କଣ୍ଠତଟେ ମୁକୁତା ସାରବନ୍ଧୀ । ଦେଖି ପାଷାଣ ସିବତ ଉରଇ ।
ଦନ୍ତ ପାନେ ପାତ ଶୋଭା ଦଶୁଛ । ତହିଁ ସୁନାଖିଲମାନ ମରୁଛ ।
କଣ୍ଠତଟରେ ସୁନାକଣ୍ଠିମାନ । କରେ ସୁନାକଙ୍କଣ ଶୋଭାବନ ।
ସୁନାମୁଦ ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗୁଳରେ । ନାନା ରତନ ବସିଛ ଯହିଁରେ ।
କାଖେ ନଳତ କାଠି ଶୋଭାବନ । ତନୁ ନନଇ କୋଟିଏ ମଦନ ।
ରଙ୍ଗ ହଂସାବଳୀ ଫେଣ୍ଟା ପିନ୍ଧଲେ । ଖାପ ଖଣ୍ଡିଆ ଅଣ୍ଟାରେ ବାନ୍ଧଲେ ।
ଯଷ୍ଟି ଘେନଅଛନ୍ତ ବାମକରେ । କମ ବଉଦଆ ଛତା କାନ୍ଧରେ ।
ବେନ ଗୋଡ଼େ ମଖମଲ ପାଣ୍ଯୋଇ । ଜର କାମରେ ସୁନ୍ଦର ଦଶଇ ।
ରାଧା ବୋଲନ୍ତ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଉତ୍ତର । ବାବୁ ଅଣିଛ କ କ ଅଳଙ୍କାର ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ କହିଲେ କ ହେବ । ନ ଦେଖିଲେ କ ମନକୁ ଅସିବ ।
ଯେବେ ଥୋକାଏ ଶୁଣିବ କହିବା । କାହାପାଇଁ ଉମ୍ଭ ବୋଲ ଭାଙ୍ଗିବା ।
ମୁହିଁ ଯେତେ ଅଳଙ୍କାର ଅଣିଛ । ବାଡ଼ନବାକୁ ତହିଁ ନାହିଁ କଛ ।
ସବୁ ମୋହର ଗଢ଼ା ଅଳଙ୍କାର । କମ ବାହାର ଭତର ସୁନ୍ଦର ।
ଅଛ ଝୁମକ ଝୁଣ୍ଟିଆ ଅପାର । କମ ଗଣ୍ଠି ବଳା ନାନାପ୍ରକାର ।
ଅଛ ବାଜେଣି ନୂପୁର ଅପାର । ପାଦେ ଥିଲେ ମୋହୁଥିବ ସଂସାର ।
ବଳା ବହୁତ ଅଛ ଅଠଅଂଶା । ପାଦେ ନାଇଲେ ପାଇବ ପ୍ରଶଂସା ।
ଅଛ ବହୁତ ରତନ ପାହୁଡ଼ । କେତେ ଯତନେ ହୋଇଛ ନବାଡ଼ ।
କମ ଚକବାକି ଅଛ ଅପାର । ବାମ ପାଖକୁ ଦଶିବ ସୁନ୍ଦର ।
ଅଛ ଗୁଞ୍ଜର ଅଉଲ ଅନେକ । ଡାକୁ ଘେନବ ନ ଘେନବା ଲୋକ ।
ଅଛ ବହୁତ କମ ନୂଆ ଚୂତ । ହର୍ଷ ବସିଛ ତହିଁ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ।
ଅଛ ଅପାର କମ ନୂଆ ଡାଡ଼ । ରସବତୀ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଧ ଗଡ଼ ।
ଅଛ ଅପାର ଜାତ ବଦମାଇ । ଭୁଜେ ବାନ୍ଧଲେ ପତିବ ଉକୁଳ ।
ଅଛ ଡେଉଁରଆ ମାଇ ଅପାର । ଡାଡ଼ ତଳରୁ ଦଶିବ ସୁନ୍ଦର ।
ଅଛ କାଞ୍ଚନ ସୁନାସୁତାମାନ । ଯେହ୍ନା ମନକୁ ଠୁଳେ ବାହୁ ଘେନ ।
ଅଛ ବହୁତ ଗଠନ କଙ୍କଣୀ । ବାନ୍ଧି ଘେନ ଗୋ ବରଜତରୁଣି ।
ମାଇ ଅପାର ଅଛି ଶ୍ରୀପଝର । ଡାକୁ ଘେନବାକୁ ନାହିଁ ସୁନାଝ ।
ମାଇ ଅପାର ଅଛ ସୋରଷିଆ । ତହିଁ ସୁନର ମଥୁରପୁରଆ ।
ମାଇ ବଉଳ ମଞ୍ଜିଆ ଅପାର । ମାଇ ଲମ୍ବ ଅଛ ହାତ ଏଗାର ।
ଅଛ ଯୋଡ଼ିମାଇ ଅତ ଯତନ । ସାନ ବଡ଼ ନାହିଁ ସବୁ ସମାନ ।
ସବୁ ନକ୍ଷତ୍ର କଣ୍ଠିମାଇ ଅଛ । ମାଏ କଥା କହିନାହିଁ ହସୁଛି ।
ଅଛ ଗରଗଡ଼ିଆ ଗଣ୍ଠି ମାଇ । ଗଣ୍ଠି ପଡନାହିଁ ସୁନାଶିକୁଳ ।
ଅଛ ରସୁଣିଆମାଇ ଅନେକ । ସୁନା କୋଉଏମାତରୁ ଅଧିକ ।

ସୁରମୋହନା ଗୋ ବାଛି ରୁ ଘେନ । ଓଷା କରଡକୁ ଲୋଡ଼ା ସେମାନ ।
ଚ୍ଲେକ୍ କଣ୍ଠିମାଳ ଅଛି ଯଡନ । ତହିଁ ଲାଗିଛି ଗୋହମାଛମାନ ।
ମାଳ ଦଶଅବତାର ଅପାର । ମାଳ ଝୁମ୍ପାବନ୍ଧା ନାନାପ୍ରକାର ।
ମାଳ ଅବଁଳାମଣ୍ଡିଆ ବହୁତ । ସେହି ମାଳକ କଉତ ନାହିଁ ତ ।
ଅଛୁ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରଗୁଣା ଅନେକ । ତହିଁ ମାଣିକ୍ୟ ହୋଇଛି ନାପ୍ଟକ ।
ଅଛୁ ବଜୁର ପର ଗୁଣାମାନ । ନାକ ଉଲକୁ ଦଶିବ ଯଉନ ।
ଅଛୁ ବଜୁର ଗୁଣା ଗୋ ସୁକେଶି । ବାନ୍ଧି ଘେନ ତା ସମସ୍ତେ ପ୍ରଶଂସି ।
କମ ପଦ୍ମକେଶର ଗୁଣା ଅଛୁ । ବାହୁନବାକୁ ତହିଁ ନାହିଁ କଛି ।
ଅଛୁ ଗଣନା ନାହିଁ ନଥଗୁଣା । ଗୁଣା ଗୋଟିଏ କୁହୁଇ ପୁରୁଣା ।
ଅଛୁ ବିଲୋଚନ ଗୁଣା ଅନେକ । ତହିଁ ଶରଧା ଯୁବତୀମାନଙ୍କ ।
କମ ସିଂହଡ଼ା ଗଢ଼ିଅଛି ଅଣି । ତହିଁ କର ଦେବ କେଉଁ ବନ୍ଧାଣୀ ।
କଳା ଗୁଣାକୁ କେହି ନ ପଡବ । ଗୁଣା ଭାଙ୍ଗିଲେ ନାଡ଼ ରହଥିବ ।
ଅଛୁ ବହୁତ କମ ଘଷା ଗୁଣା । ଗୁଣା ଗୋଟିଏ କୁହୁଇ ପୁରୁଣା ।
ଅଛୁ ନଥ ଫୁଲ୍‌ଗୁଣା ଅପାର । ମନହାସୀକ ଦଶିବ ସୁନ୍ଦର ।
ଅଛୁ ଓଲ୍ଟମୁହାଁ ନାକଚଣା । ଅଣ୍ଟ ମାଣିକ୍ୟ ଆଖି ଦୁଇଡେଣା ।
ଅଛୁ କଣ୍ଠି ନାକଚଣା ଅପାର । ସବୁ କମ ଇଡରୁ ସେ କାହାର ।
ଅଛୁ ସରୁ ନାକଚଣା ଅପାର । କହ ଶରଧା କାହିଁକ କାହାର ।
ଅଛୁ ସବୁ ନାକଚଣା ଅନେକ । ଝୁରା ମାଳା ଦୁଇଗୋଟି ମାଣିକ ।
ଅଛୁ ବଉଳକୋଳ ନାକଚଣା । ସେଯେ ନାଗଝୁମାନଙ୍କର ଗୁଣା ।
ଅମ୍ବକେରଥ ନାକଚଣା ଅଛି । ସବୁ ଏକାଉଳେ ଗଢା ହୋଇଛି ।
ଅଛୁ ମୁକୁତା ଥୋପି ନାକୁଅସି । ଆଗ କର ଘେନବ ତା ପ୍ରଶଂସି ।
ଅଛୁ ଅପାର କମପଟ୍ଟିଅମ । କର୍ଣ୍ଣ ପୁଟକୁ ହେବ ଅଉଗମ ।
ଅଛୁ ନଥ କମକାପ ଅନେକ । ଖସା ବସିଛି ଝରପାଖସାକ ।
ଅଛୁ ଗଣିଅ କମ ଝରଜାଡ । ଠୁଳ ଚଉଦମାଡ଼ ତେର ରତ ।
ଅଛୁ ବଗଡ଼ାଏ ନଦାବନ୍ଧଥ । ଶବରପେ ହୋଇଥିବ ନୁଅ ।
ଅଛୁ ମାଣିକ୍ୟ ତାଟଙ୍କ ବହୁତ । ମଝି ବେଢ଼ରେ ବସିଛି ମର୍କତ ।
ଅଛୁ ଅପାର କମ ଫିରଫିରା । ଫଳକାନକୁ ସେହି ସିନା ତୋରା ।
ଅଛୁ ଦକ୍ଷିଣି କଳାବଳଗୁଣା । ମୂଳ ବାରସୁନଥ ତେରଅଣା ।
ଅଛୁ ହୁରାବସା ପେଡ଼ି ଝୁଲକା । ସୁନା ସାତମାଡ ଦୁଇପଦକା ।
ଅଛୁ ଫୁଲ ଚନଚାଡ ଅନେକ । ଫୁଲ ମଝିରେ ବସିଛି ମାଣିକ ।
ଅଛୁ ସୁନର ଝୁଲକା ଅପାର । କାନେ ଥିଲେ ମୋହଥିବ ସଂସାର ।
ଅଛୁ ଝୁରା ମାଣିକ୍ୟ ମଲ୍ଲିକଡ଼ୀ । ମୂଲ ସହସ୍ରସୁନଥ କଉତ ।
ଅଛୁ ଗଠନ ଦାନ୍ତଥ ଅପାର । ତହିଁ ଶରଧା ହାଟୁଅଣିଙ୍କର ।
ଅଛୁ ବହୁତ କମ ରତନ୍‌ଝୁମ୍ପା । ଲଗାଇଲେ ସେ ଯୁବାହୃଦକମ୍ପା ।

ଅଛୁ ଅଲକାପାଙ୍କି ଯେନ ବାଛୁ । ଘଷା ଚୂନ ଗଣ୍ଡପାଖେ ବସିଛୁ ।
ଅଛୁ ସରକଥା କମ ପଚର । ସେଯେ ଲୋଝଣୀ ଯୁଡ଼ାକୁ ସୁନ୍ଦର ।
ଅଛୁ ଅଦ୍ଭୁର ହାତ ସୁନା ଦୂବ । ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଘର ପାଶୋରବ ।
ଅଛୁ କମ ଚଉର ମୂର୍ତ୍ତିମାନ । ଖୋପା ଢଳକୁ ଦଶିବ ଶୋରନ ।
ଅଛୁ ଗଚ୍ଛିଅଣି କମ ଅପାର । କହ କାହିଁକ ଶରଧା ଭୁମ୍ବର ।

ରସକଲ୍ଲୋଳ

By DINAKRISHNA DAS

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ

ସ୍ୱପ୍ନ—ସଙ୍ଗମପ୍ରକାର

କର ସାଧଜନମାନେ ମନକୁ ଏକ ।
କର ଧୀରେ ଧ୍ୟାନ ଶୀଳାରଳନାତ୍ମକ ।
କମନୀୟ ଶ୍ରୀମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ଅଧିକ :
କଲେ ଦର୍ଶନ ନ ରହେ କଲୁଷ ଶୋକ ।
କମଳନୟନ କୋଟି ସୁଖଦାତ୍ମକ ।
କଲାଡୋଲା ଚୁମ୍ବିଲ ଭ୍ରମର ପ୍ରାତ୍ମକ ।
କପାଳେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଗହୁରେଖା ଝଲକ ।
କେଉଁ ଲୋକ ଅଙ୍ଗ ନ କରଇ ପୁଲକ ।
କହ ନୁହଇ ସୁରଙ୍ଗଅଧର ଝଟକ ।
କବ ଜଡ଼ ହୋଏ ଯାହା କଉ ବଲୋକ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ମକରକୁଣ୍ଡଳ ଜଲେ ଚଳକ ।
କରେ କଚଝୀ ବାହୁଝୀ ହୃଦେ ପଦକ ।
କମ୍ବୁକଣ୍ଠେ କଉସ୍ତଭମଣି ନାତ୍ମକ ।
କଲୁଷ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଦନ-ନାତ୍ମକ ।
କଇଚ ଲଇଚ ଫୁଲମାଳ ଅନେକ ।
କରଇ ଅବଶ୍ୟ ବଶ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ-ଲୋକ ।
କଳ୍ପବୃକ୍ଷେ ନାନାରହୁ ଫଳ ପ୍ରାତ୍ମକ ।
କଳାପି-କଳାପେ ଶୋଭା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗଯାକ ।
କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର କଞ୍ଜ ଦୁଷ୍ଟମାରକ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନୁଁ ଅହାଲାଦକାରକ ।

କନକକିଙ୍କିଣୀ ପୀତାମ୍ବରଧାରକ ।
କରୁଣା-କଟାକ୍ଷେ ସୁର ନର ତାରକ ।
କମ୍ବୁକଣ୍ଠକ ମଧ୍ୟରେ ନାଗର ଏକ ।
କଉତୁକ କଥାମାନଙ୍କରେ ରସିକ ।
କମଳ-ନେତ୍ର କମଳା-ପ୍ରାଣନାଥକ ।
କଳାପଙ୍କଉରେ ଲୀଳା-କର ଅନେକ ।
କଲେ ଇଚ୍ଛା ମନେ ହେବା କଂସଘାତକ ।
କରିବା ଉଦ୍ଯୋଗ ମନ୍ତ୍ରୀଭାଗ୍ୟ ଅନେକ ।
କପଟେ ହୋଇବା ନନ୍ଦବ୍ରଜବାଳକ ।
କଉତୁକେ ବୋଲାଇବା ପଶୁପାଳକ ।
କର ଏ ବଶ୍ୟର କଇବଲ୍ୟଦାୟକ ।
କଂସ ଯଦି ମାରିବାକୁ ହେଲେ ଉଦ୍ୟତ ।
କଚ୍ଛପ ଯଦି ମତ୍ସ୍ୟ ଅବତାର ଯାକ ।
କରିବାକୁ ଜାତ ଜଗନ୍ନାଥ ଜନକ ।
କହି ନୋହେ ତାହାଙ୍କ ମହିମା ଯେତେକ ।
କରନ୍ତୁ କୃତାର୍ଥ ଜୀବ ହରି ପାତକ ।
କମଳସମ୍ଭବ ରବ ସୁରନାଥକ ।
କଉଶଯ ଯଦି ଲୋକ ଯାହାର ଲୋକ ।
କରୁଣାସାଗର ସାଗରଜା-ନାଥକ ।
କର ଅରିଷ୍ଟ ଅରିଷ୍ଟବରଦାୟକ ।
କଞ୍ଜ ମଲ୍ଲାଧର ମଲ୍ଲାଧର-କଣ୍ଟକ ।
କଳମସ ବାରଣ ବାରଣ ଅନ୍ତକ ।
କର ଯଜ୍ଞ ସୁର-ସୁର ପ୍ରଭୁ ଏତେକ ।
କହୁ ଦାନକୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣକଥା ଅନେକ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛନ

ସର—ଓଡ଼ି

କର ଯହେ ସାଧୁ-ଜନମାନେ ମନେ ଏକଧ୍ୟାନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇଁ କମଳନୟନକଥାକୁ ।
କଳକଳୁସ ସଂଘାତ ଉପରେ କର ସଂଘାତ,
ସଂଶୟ ନ ଥାଉ କାଳଦଣ୍ଡ ବ୍ୟଥାକୁ ।
କଳାକରେ ଅନ୍ଧାର ପ୍ରାପ୍ତେ । କୃଷ୍ଣକଥାଶ୍ରବଣରେ ଦୁରତ କ୍ଷପ୍ତେ ।
କଉଶପକୁଳେ ଜାତ ହୋଇ ଧରଣୀ-ସୁନ୍ଦର ବନସ୍ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଅଗେ କହିଲା ।
କଂସପ୍ରତାପରେ ଦେହ ହୋଇଲା ଅତ ଦୁଃସହ,
ଜ କରିବ ଏବେ କହି ବୋଲ ବୋଇଲା ।

କୁଶକେତୁ ଶୁଣି ଏ କଥା । କହିଲେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଅକଳ୍ପ ବ୍ୟଥା ।
କମଳ-ମୁଖୀ-କମଳା-କଣ୍ଠ-ମରକତମାଳା ଅଙ୍କା ଦେଲେ କରୁଣାକଟାକ୍ଷେ ଅନାଇଁ ।
କଛ ନ ବଗ୍ଦର ତୁମ୍ଭେ ଯଦୁକୁଳେ ଯାଇ ଅମ୍ଭେ,
ଜାତ ହେବୁଁ କଂସ ପ୍ରାଣ ଘେନବା ପାଁଇ ।
କର ତୁମ୍ଭେ ଏବେ ଗମନ । କରିବାକୁ ଗୋପକେଇ ଅମ୍ଭର ମନ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ଅଙ୍କା ପାଇ ପରମ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ପଦ୍ମ-ଯୋନି ପରବେଶ ହୋଇଲେ ପୁରେ ।
କଛୁଦନ ଅନ୍ତେ ହର କୋଟିକାମ ରୂପ ଧର,
ରହିଲେ ଯାଇଁ ଦେବଙ୍କା ଦେବା ଗର୍ଭରେ ।
କେତେ ଦନେ ହୋଇଲେ ଜାତ । କେପ୍ବା କହିବ ତାହାଙ୍କର ଚରିତ ।
କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧର କଂସଠାରେ କ୍ରୋଧ କର ବାଳ-କାଳୁଁ ଘୋରବେଶ କଲେ ପ୍ରକାଶ ।
କଣ୍ଠେ କଉସ୍ତୁଭମଣି କୋଟି ଶଶଧର ଜିଣି,
କରଣ ପ୍ରକାଶ ପାପଅନ୍ଧାର ନାଶ ।
କଟିତଟେ ପୀତବସନ । କଲାମେଘକୋଳରେ ବଜୁଳ ଯେସନ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ମକରକୁଣ୍ଡଳ ଝଟକେ ଗଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ ମସ୍ତକରେ ମଣିମୟ ମୁକୁଟ ଶୋହେ ।
କଇଡ ଲଇଡ ହୃଦ-ଦେଶରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସପଦ,
ଭବଗ୍ରାହୀ ନାଥ ଉତ୍ପତ୍ତିକରେ ବହେ ।
କୋଟିକାମ ତନେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ । କରେ କଙ୍କଣ ଚରଣେ ନୂପୁର ସଙ୍ଗ ।
କରି ଏରୂପ ଦର୍ଶନ କଲେ ସ୍ତୁତ ନବେଦନ ଜନକ ଜନମା ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
କହିଁ କହିଁ ମାସ୍ଟା କରି ସେରୂପ ସଂହର ହର,
ବାଲମୁକୁନ୍ଦସ୍ୱରୂପ ହେଲେ ଗୋସାଇଁ ।
କଂସର ଯେତେକ ପ୍ରହ୍ମୀ । କାଳନଦ୍ରାରେ ଚେତନ ନାହିଁ କାହାରି ।
କଲ୍ପକାଳେ କନ୍ୟାଦାନ ବସୁଦେବେ ଉଗ୍ରସେନ କଉଡୁକେ କଂସ ରଥ ବାହୁ ଯେ ଥିଲା ।
କୋମଳ ଗମ୍ଭୀର ବାଣୀ ଅକାଶମଣ୍ଡଳୁଁ ଶୁଣି,
ଉଗ୍ରୀ ଉଗୋରଙ୍କି ନେଇ ଶାକୁଳୀ ଦେଲା ।
କାଳେ ସେ ଚରଣୁଁ ଫିଟିଲା । କରିବାକୁ ବଜ୍ରେ ଶୁଭଲଗ୍ନ ପଡିଲା ।
କରେ ଧର ପୁଣି ଧୀରେ ଗମନ କରନ୍ତ ଖରେ ଉଗ୍ରସେନ ଅସି ଓଗାଇଲା ଆଗରେ ।
କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧର ଦରଶନ ଦେଇ ହର,
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଗୋପେ ନନ୍ଦମନ୍ଦରେ ।
କ କ ହୋଇ ଦଇବଯୋଗେ । କୁମାଣ୍ଡ ହୋଇଲା ନନ୍ଦଙ୍କର ସେ ଲାଗେ ।
କରି ତାହା ପ୍ରତିଦାନ ସତ୍ୱରେ କରି ଗମନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ବସୁଦେବ ମନରେ ।
କୁଆଁ କୁଆଁ ବାଣି ଶୁଣି ଉଠିଲେ ରକ୍ଷକଶ୍ରେଣୀ,
କହିଲେ କଂସକୁ ଯାଇ ଜଣାଶେଷରେ ।
କଠୋର ହୃଦୟ ଦଇତ । କରିବାକୁ ନାଶ ତା ଅଇଲା ତୁରତ ।

କୋଧରରେ ବୋଲେ ବାଣୀ ଦଅ ସେ ବାଳକ ଅଣି କାଳ ମୋର ଜନମିଛୁ,
ଉମ୍ଫକୋଳରେ ।
କହୁଛନ୍ତି ଦେବଗଣ ଅବଶ୍ୟ ଉମ୍ଫର ପ୍ରାଣ,
ନେବ ଏହାର ଅଷ୍ଟମଗର୍ଭ ବଳରେ ।
କରର ମୁଁ ତାହାକୁ ନାଶ । କଲେ ହେଲା ଶଙ୍କଠାରେ ନ ପାଇ ଯଶ ।
କରଯୋଡ଼ି ବସୁଦେବ ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ଦେବ କୁମର ନୁହଇ ସେ ହୋଇଛୁ କୁମାଣ୍ଡ ।
କରୁଣାହୃଦସ୍ ହୁଅ ମୋତେ ସେ ଦୁହତା ଦଅ,
ବଶ୍ୱରେ ଉମ୍ଫର ଏ ନୋହେ ବଇର ।
କଲେହେଁ ଅନେକ ଯତନ । କଳା ଖଳା କରବାକୁ କେବା ଭାଜନ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଦେଇ ଲଶୁନ ଗେପିରେ ନେଇ କେତେକେଳେ ନ ଛଡ଼େ କୁସ୍ତିତବାସନା ।
କୁଟିଳ ଦୁଷ୍ଟ ନାସ୍ତିକ ମନ୍ତ୍ରାପାପୀ ଅବବେକ,
ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ସେହ୍ନ ପ୍ରକାର ସିନା ।
କୋକଳ ବଚନ ମଧୁର । କରଇ ବଯୋଗିଜନ-ମନ ବଧୁର ।
କଲା ମନରେ ବଶ୍ୱର ବଶ୍ୱମାସ୍ । ଅଗୋଚର କାମିକାରୁପେ ମାରଛୁ ବଇଗେଚନ ।
କରଛୁ ଶିବଙ୍କୁ ଯାହା କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିଅଛୁ ତାହା,
କେମନ୍ତେ ମୁଁ ଏହାକୁ କରବ ମୋଚନ ।
କାତ୍ୟାସ୍ନୀ ଯୁବତୀ ହୋଇ । କଉଶପକୁଳକୁ ସେ କ କର ନାହିଁ ।
କରେ ଧର କୁମାଣ୍ଡକ କଶ୍ଡନ୍ତେ ଶିଲେ ଟେକ ଅକାଶମଣ୍ଡଳେ ଦେଖା ଯାଇଁ ରହିଲେ ।
କାରଣ ନ ଥାଇ ମୋତେ କୋପ ଯେ କଲୁ ଉ ଚତ୍ତେ,
କାଳେ କାଳକୁ ଦେଖିବୁ ଏତେ ବୋଇଲେ ।
କହ ହେଲେ ଅନ୍ତରହିତ । କୁଲାଳଚକ୍ର ପ୍ରାସ୍ନକ ଭ୍ରମିଲା ଚତ୍ତ ।
କଲା ଶୁଣି ସୁବଶ୍ୱର କେଶୀ ଅଘା ବକାସୁର ଶକଟା ବୃଶାବର୍ତ୍ତକ ପୂତନା ଡାକ ।
କରବ ଉମ୍ଭେ ଏତେକ କଅଁଳାସୁଅ ଯେତେକ,
ମାରବାକୁ ଯେ ଯାହାରେ ରହିବ ଟାକ ।
କଂସ ଅଙ୍କ ପାଇଣ ଦୂତେ । କଲେ କାଳକନାଶନ ଉପାସ୍ ଚତ୍ତେ ।
କମଳନସ୍ନ ହର ଗୋପପୁରେ ବଜେ କର କଲେ ନାନା ଉତ୍ସବ ଅନନ୍ଦ ଉଥାଣ ।
କେତେଠାରେ କେତେ ଗୀତ କେତେରୂପେ ହୋଏ ନୃତ୍ୟ,
କହିବାକୁ ବଚନେ କେ ଅବା ସିହ୍ନାଣ ।
କଲେ ସୂତଗୃହ ବଧାନ । କେ କହିବ ନନ୍ଦ ଦେଲେ ଯେତେକ ଦାନ ।
କନକପୀଠ ଅବଲୀ ବେନ ପାରୁଣରେ ଜାଳ ସ୍ନରୁ ଚନ୍ଦ୍ରାତପମାନ ନେଇ ମଣ୍ଡିଲେ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଛଗ ପକାଇ ସେ ପୁର ଡୋଗ,
କରଇ ଅଲକାପୁର ପଗ ମଣ୍ଡିଲେ ।
କନ୍ୟା ସ୍ତମ୍ଭେ ଖଟାଇ ବୋଳୀ । କୁମରକୁ ଶୁଅଇ ଦେଲେ ହୁଲହୁଳୀ ।
କାମପାଳ ଅଗ ହୋଇ ଜନମି ଯେ ଥିଲେ ଉହିଁ କ୍ରମେ ବେନଭାଇ ଯାଇଁ
ହୋଇଲେ ସଙ୍ଗ ।

କାଇନ୍ଦୀ ସୁର-ସରତ ହୋଇଲା ପ୍ରାପ୍ତେ ଏକତ୍ର,
କମ୍ପମାନ୍ ଦଶେ କଲା ଧଲା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ।
କରିବାକୁ କଲୁଷ ନାଶ । କଲା ବହୁ ମନେ ବେନ ତୀର୍ଥ ପ୍ରକାଶ ।
କଶ୍ମୀର ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ତୀର୍ଥ ଛଳେ କଲେ ସ୍ନାନ ଏ ତୀର୍ଥ ନାମରେ ନାନା ଦୂରତ ନାଶ ।
କଇବଲ୍ୟ ଲଭି ହେଲେ ନ ପଡ଼ି ଛଠରଛାଲେ,
ବଇକୁଣ୍ଠେ ବସି ବଇକୁଣ୍ଠ ସଦୃଶ ।
କର ଏହିକଥା କୀର୍ତ୍ତନ । କରୁଥାଇ ପାନକୁଣ୍ଡ ଦନ କର୍ତ୍ତନ ।

ବୃନ୍ଦାସ୍ ଛନ

ସଗ—କେଦାର ରଖବେଲି

କର୍ଣ୍ଣେ ନନସୁତ ହେବା ଶୁଣିଲେ । କଳାକରମୁଖୀ ଗୋପୀ ଧାଇଁଲେ ।
କୋଟିନଥି ପାଇଲା ପରା ହୋଇ । କେଉଁ ଗୋପୀ ଆନନ୍ଦରେ ଗମଇ ।
କରୁଥିଲା କେ ଗୃହକର୍ମମାନ । କଲା ଶ୍ରବଣମାତ୍ର କରେ ଆନ ।
କଲା କୃପଣ କେହୁ ବପଣ୍ଡିତ । କରାଇଲା ବର୍ତ୍ତମ ସ୍ନେହ ଚତ୍ ।
କରୁଥିଲା କେ କୁନ୍ତଳ ମାର୍ଜ୍ଜନ । କରାଇଲା ଉଚ୍ଚାଟ ତା କର୍ତ୍ତନ ।
କେଶମାର୍ଜ୍ଜନା କରେ ଧର କର । କରବରଗତ ଦେଲା ବସ୍ତ୍ରାର ।
କେତେରୂପେ ଧାଇଁଲେ ଗୋପବାଳୀ । କେ କହିବ ଅବା ତା ମନେ ଘଇ ।
କାଦମ୍ବିନୀ କୋଳେ ଯେହ୍ନେ ବଳୁଛ । କରେ ଙ୍କଳକ ସବୁ ଦଗେ ମିଳ ।
କଳଧଉତଲତା ବାତେ ଯେହ୍ନେ । କାମିନୀଙ୍କ ଗମନେ ଅଙ୍ଗ ତେହ୍ନେ ।
କାହ୍ନାକବଣ୍ଡୀରୁ ଫୁଲ ଖସଇ । କବମ୍ବନକୁ ଏମନ୍ତ ଆସଇ ।
କଳାକର କ ରାହୁ କବଳରୁ । କ୍ରମେ ଗଲ ପଡ଼ୁଅଛୁ ଗଳରୁ ।
କଳାମେଘୁଁ ଚନ୍ଦ୍ର ହୋଏ ବାହାର । କରେ ଚରମରେ କବା ବହାର ।
କାହ୍ନାନତମ୍ବମ୍ ଅତଗୁରୁ । କଟି ସରୁ କେଶଶ୍ରୀମଣ୍ଡାରୁ ।
କଳହଂସ ପ୍ରାପ୍ତେ କରେ ଗମନ । କରେ ହଂସକ ହରଷରେ ସ୍ତନ ।
କାବ୍ୟ ତାର ମୁକୁତାହାର ଛଳେ । କରୁ-ଭୁଜ ସରତ ସେ ଉତ୍କଳେ ।
କେତେରୂପେ ଧାଇଁଲେ ଗୋପନାଗ୍ନୀ । କହିବାକୁ ତା ବଚନେ ନ ପାର ।
କାନ୍ତାକଦମ୍ ହୋଇ ଏକମେଳ । କଲେ ଦର୍ଶନ ଯାଇ ନନ୍ଦବାଳ ।
କଳାମେଘ ପାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାପ୍ତେ । କୁମାରଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଶୋଭିଘାଏ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ ଅନାଇଁ ମୁଚକତ । କେହୁ ହୋଇଲା ଚଞ୍ଚପଟ ମତ ।
କାହ୍ନା ଅଙ୍ଗ ହୋଇଲା ପୁଲକତ । କଲା ଆନନ୍ଦ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଛାତ ।
କେ ବୋଲଇ ଯଶୋଦା ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ । କୋଳେ ଧରିଲା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଅନନ୍ତ ।
କେ ବୋଲଇ ନନ୍ଦ କ ତପ କଲା । କେତେ ପ୍ରକାରେ କେତେ ଦାନ ଦେଲା ।
କେ ବୋଲଇ କଳ୍ପତରୁ ଅଙ୍କୁର । କେ ବୋଲଇ କନର୍ପ ଅବତାର ।

କରଖିଲେ ଯେ କପର୍ଦ୍ଦୀ ଅନଙ୍ଗ । କ୍ରମେ ଧରିଲେ ଏତେକାଳେ ଅଙ୍ଗ ।
କେ ବୋଲଇ ଗୃହଁ ସଖୀ ଜଣ୍ଟଲେ । କେତେ ଲକ୍ଷଣ ଅଛୁ ପାଦତଳେ ।
କମ୍ବୁ ଚକ୍ର ମୀନ ପଦ୍ମ କୁଳଶ । କଲଶାଦ କାର୍ମୁକ ପଞ୍ଚାଦଶ ।
କେ ବୋଲଇ କବବାଃ ପଡ଼ିଲ୍ଲ । କ୍ରମେ ବଧାତା ତାହାକୁ ଛଡ଼ିଲ୍ଲ ।
କରୁଖିଲେ ସହିଁକ ଯାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ । କାଳେ ସବୁ ଅସି ହୋଇ ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ।
କରୁଖିବାରୁ ଜଳରେ ଉପଖ୍ୟା । କେତେ ଖିବ ପଦ୍ମର ପ୍ରତଅଣା ।
କଲାନଖି ମହେଶଙ୍କୁ ସେବନ୍ତୁ । କନ୍ତୁ ହୋଇବ ଅବା ସେହୁ ଲକ୍ଷି ।
କଣ୍ଠୀରବ ଇଚ୍ଛଅନ୍ତୁ ଶିବାଙ୍କୁ । କର୍ମେ ଖିଲେ ପାଇବ ଉପମାକୁ ।
କଲାକମଳ କଜ୍ଜଳ ତମାଳ । କଲାମେଘ ମଘବା-ମଣି-ମାଳ ।
କଇନ କନ୍ୟା କମଳ ଅତସୀ । କୁହୁନଶୀ ଜବଡ ତମଗ୍ଗି ।
କଲାମଧ୍ୟେ ଏ ହୋଇଖିଲେ ଗୁରୁ । କୁମାରଙ୍କ ରୂପ ନ ଦେଖିବାରୁ ।
କୁନ୍ଦ କର୍ପୂର କୁମୁଦ ଗୋକ୍ଷୀର । କମ୍ବୁ ଶମ୍ଭୁ ପଙ୍ଗତ ଗଙ୍ଗା-ନୀର ।
କଲଧଉତ ସ୍ଫଟିକ ତୁଷାର । କାଶ ସାଗରଫେନ ଶଶଧର ।
କର ଏଥିଁ ପୁଣ୍ଡରୂପ ଲୋକନ । କହିଁ କହିଁ ଏ ଦଶିଲ୍ଲ ଜଉନ ।
କବ ଏହାଙ୍କୁ ଏହାଙ୍କ କାଶ୍ରକ । କଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଇବା ଅବକେଲ୍ଲା ।
କାଚ କାଞ୍ଚନେ ଉଇଲ୍ଲାପଗ୍ଗବ । କବବାଣୀ ଜଳତରେ ସେ ହୋବ ।
କାଇଳ୍ଲକୁ ଯେ ସୁନାସଙ୍ଗେ ଉଇ । କ୍ରମେ ମୂଲ୍ ବେଲକୁ ପଡ଼େ ବଇ ।
କବକଚନେ କରେ ତାରତମ୍ୟ । କୁବେରକୁ ବୋଲଇ କୋଟିକାମ ।
କେଉଁଠାରେ କନ୍ଦର୍ପ ହୋଏ ନନ୍ଦା । କେତେ କହିବ ତାଙ୍କ ମିଚ୍ଛ ଫନ୍ଦା ।
କହିଁ କହିଁ କୁମାର ଯେ ରୋଦନ୍ତ୍ର । କଲକଣ୍ଠ କଣ୍ଠ ହୋଲେ ନନନ୍ତ୍ର ।
କହୁ ଶେଷ କେ କରବ ସେ ସୁଖ । କବ ହୋଇଲେ ଦଶଶତ ମୁଖ ।
କହୁ ଯାହାର ମହିମା ଅନନ୍ତ୍ର । କଇ ନାହାନ୍ତ୍ର ଅଜଯାଏ ଅନ୍ତ୍ର ।
କୁମାରଙ୍କ ଶୋଭାକୁ ମନେ ଘେନ । କଞ୍ଜେ ଗମିଲେ ବରଜକାମିନୀ ।
କମନୀୟ କୃଷ୍ଣ-କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗ । କାଳସର୍ପକୁ ସେ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗ ।
କାଲକାନ୍ତାରକୁ ଯେ ସୁନାସୀର । କରେ ଯାହାକୁ ଚନ୍ତା ସୁନାସୀର ।
କଲେ ଜାତ ତ ସଙ୍ଗତୋମୁଖକୁ । କଲେ ଉମଯେ ସଙ୍ଗତୋମୁଖକୁ ।
କଞ୍ଜସରତକୁ ଯେ ପାଥରଥ । କାଳେ ଯେ କାହୁଖିଲେ ପାର୍ଥରଥ ।
କୁମ୍ଭୀର ଯେ ମାରବାରେ ବାରଣ । କଞ୍ଜ କଲେ ଯେ କୃପାରେ ବାରଣ ।
କଲେ କୀର୍ତ୍ତନ ଯା ନାମ ସଂଘାତ । କାଳେ ପାପୀ ନ ଦେଖଇ ସଂଘାତ ।
କରୁଣାରେ ଯେ ବରୁଣଶରଣ । କରେ ଅଶରଣ ଲୋକ ଶରଣ ।
କାମିଲୋକର ଯେ ପାରଜାତକ । କଲେ ହରଣ ଯେ ପାରଜାତକ ।
କର ଫଣିମଣିବର ଶସ୍ନ । କରଅଛନ୍ତ୍ର ସୁଖେ ଯେ ଶସ୍ନ ।
କରେ ଶୋଇତ ଯାହାର ଶଙ୍ଖାଣ୍ଡ । କୃଷ୍ଣ କଞ୍ଜ ହରବେ ସେ ଶଙ୍ଖାର ।

ଚତୁର୍ଥ ଖଣ୍ଡ

ସଗ ଅହାରୀ

କଣ୍ଠି ଦେଇ ଶୁଣ ଅହେ ସାଧୁଜନେ ।
କୁମାରଙ୍କ ଜନମିଲା କେତେଦନେ ।
କୁଚକୁମ୍ଭ ଦେଇ କାଳକୂଟ ବସ ।
କ୍ରୂରକର୍ମଣୀ ପୂତନା ପରବେଶ ।
କଳା କୁଟିଳ କୁନ୍ତଳେ ଖୋସା ଖୋସି ।
କମନୀୟ ଫୁଲମାଳ ଅଛୁ ମିଶି ।
କପାଳରେ ସିନ୍ଦୂରମଣ୍ଡଳ ଛଡା ।
କଟାକ୍ଷରେ ମୋହୁଅଛୁ ଜ୍ୱର୍ବ୍ରେତା ।
କର୍ଣ୍ଣେ ତାଟଙ୍କ ଭ୍ରମଣ୍ଡୀ ଫୁଲ୍ ଶୋହେ ।
କଣ୍ଠେ କଣ୍ଠ-ଅଭରଣମାନ ବହେ ।
କର ତାମ୍ବୂଳବୋଳରେ ଓଷ୍ଠ ରଙ୍ଗ ।
କରୁଅଛୁ ପୁରୁଷଙ୍କ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଭଙ୍ଗ ।
କଉ ନାସା ଅଭରଣ ନାସାପୁଟେ ।
କଜ୍ଜଳ ପରପୂରତ ନେତ୍ରତଟେ ।
କର୍ଣ୍ଣପର ସାବ ଲଗିଅଛୁ ଲାଞ୍ଜି ।
କାମୀ ଦେଖିଲେ ହୋଇବେ କାମେ ଗଞ୍ଜି ।
କରେ ଚାଡ଼ ଚୁଡ଼ୀ କଇଅଣ୍ଟା ଗଞ୍ଜେ ।
କଣି କଣି ପାହୁଡ଼ ଚରଣେ ବାଜେ ।
କରତଟେ ଉଭିରଅ ମାଇ ବାନ୍ଧ ।
କଳାମେଘି ଶାଢ଼ୀଏକ ଅଛୁ ପିନ୍ଧ ।
କରକରଗତ ପ୍ରାପ୍ତେ ଗତରଙ୍ଗୀ ।
କ ସେ ମନମଥମହାନଦୀ-ତରଙ୍ଗୀ ।
କେତେବେଳେ କୋଣିଆଁଇ ଗୃହେଁ ବାଲୀ ।
କାଖେ ଘେନ ଅଛୁ ବସଲଭୁ ଥାଲୀ ।
କେହୁ କାହାକୁ ପଗ୍ଧରେ ଡାକ କଉ ।
କାହାର ଏ ଅପୂରୁବ ଯୁବାନାଣ୍ଡ ।
କେ ବୋଲଇ ହୋଇବ ଏ ଅପସର୍ଗ ।
କେଉଁ ଯୁବତୀ ନୋହଲେ ଏତେ ଡୋଗ୍ଧ ।
କେ ବୋଲଇ ଧନ୍ୟ ଏହୁ ଭୂପଗ୍ଧତି ।
କାହିଁ ବହୁ ଏହା ଗଢ଼ିଥିଲା ବସି ।

କଏ ସ୍ତମ୍ଭନ ମୋହନ ବଶବନ୍ତ ।
କଇଚବରେ ହୋଇଛ ମୂର୍ଚ୍ଛିମନ୍ତ ।
କହୁଁ କହୁଁ ନନ୍ଦପୁରେ ପରବେଶ ।
କୁମାରକୁ ଦେଖି ହୋଏ ହସ ହସ ।
କାଖଁୁ ବଷଲଡ଼ୁଥାଲୀ ଥୋଇ ଡଲେ ।
କଥା ହୋଏ ନନ୍ଦଯୁବତ୍ତଙ୍କ ମେଲେ ।
କଣ୍ଠେ ଶୁଣିଲା ବେଳୁଁ ପୁଣ୍ଡ ଜନନ ।
କରୁଥାଇଁ ଆସିବାକୁ ଭତ ମନ ।
କଲା ଏତେଦନେ ଯୋଗ ଅସିବାକୁ ।
କୁମାରକୁ ଦେଖି ଫୁଲୁ ଅଛୁ ବୁକୁ ।
କରାଇବ ମୁଁ ଏହାଙ୍କୁ କ୍ଷୀରପାନ ।
କଲେ ସନ୍ତୋଷରେ ଉମ୍ଭେ ଅବଧାନ ।
କଉତୁକକଥା ଶୁଣି ନନ୍ଦରାଣୀ ।
କୋଳେ ଦେଲା ନବଘନରୂପ ଅଣି ।
କଲାବଦନେ ଦଅନ୍ତେ ସ୍ତନ ନେଇଁ ।
କବଳମାଣ୍ଡକେ ପ୍ରାଣ ଦେଲେ ପିଇଁ ।
କହୁଁ କହୁଁ ନଜରୂପ ପ୍ରକାଶିଲା ।
କାସ୍ୟ ବସ୍ତାର କର ଅସୁଖ ମଲା ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇ ସେ ବସ୍ତଲୋକେ ଗଲା ।
କାଳଦଣ୍ଡପାଡରେ ସେ ନ ପଡ଼ିଲା ।
କୃଷ୍ଣନାମ ସବୁଅଡ଼େ ବାଜଗଲା ।
କେତେ ଉକ୍ତିରେ କେ କେତେ ପୂଜାକଲା ।
କଞ୍ଜ ଶିବ ଅବର୍ତ୍ତବ ଯେଉଁ କୃଷ୍ଣ ।
କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ସେ କୃଷ୍ଣକୁ ମହାତୃଷ୍ଣ ।

ପଞ୍ଚମ ସ୍ତନ

ସଗ—ପୂରବୀ—ପଡତାଳ

କୃଷ୍ଣ ବାଲକଲ୍ଲୀଲା ଏକମନେ । କଣ୍ଠି ଭବେଶି ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ ।
କରଜଲୁଷମାନ କ୍ଷୟ ଯାଉ । କାଳ ଦଣ୍ଡିବାକୁ ରପ୍ତ ନ ଥାଉ ।
କୃତାର୍ଥ ; କର ମାନବଜନ୍ମ । କଣ୍ଠରେ ଭରନ୍ତୁର ଧର ନାମ ।
କଳାକର-କଳା ବଢ଼ିଲା ପ୍ରାପ୍ତେ । କ୍ରମେ ବଢ଼ିଲେ ଯଶୋଦାଙ୍କ ପୋଏ ।
କର ଜାନୁରେ କରନ୍ତେ ଗମନ । କଟିତଟେ କରେ କଙ୍କିଣୀ ସ୍ୱନ ।
କୁଣ୍ଡିଲ ; ଗାଲକୁନ୍ତଳ ଲୁଲେ । କମଳେ ଯେସନ ଭ୍ରମରମାଳେ ।

କମ୍ବୁ କଣ୍ଠେ କଣ୍ଠଭୂଷଣ ଶୋହେ । କରେ କଙ୍କଣ ଜଗଜ୍ଜନ ମୋହେ ।
କଜ୍ଜଳେ ପୂରିତ ବେନ ଲୋଚନ । କୋକଳକୁ ଜଣେ କଳବଚନ ।
କୁଙ୍କୁମେ ; ଗୋଲ୍ଲା କଳା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ । କରେ ଉପହାସ କୋଟିଅନଙ୍ଗ ।
କେତେବେଳେ ନନସ୍ତାଗଣେ ବୁଲ । କଣ୍ଠକଲର ପଣ୍ଡା ହୋଇ ଥୁଲ ।
କେତେବେଳେ ଧୂଳି ଦୁଅନ୍ତ ବୋଳ । କରେ ଝାଡ଼ି ମାଏ ଦୁଅନ୍ତ ଚଳ ।
କାନନ୍ତ ; ବାଣୀ କର୍କଶ ପାଇ । କପଟେ ଯଶୋଦା ଶାନ୍ତ କରାଇ ।
କେତେବେଳେ ପଙ୍କେ ପଡ଼ନ୍ତ ଯାଇଁ । କର ଦୁଇେ ମାର ଯଶୋଦା ଧାଇଁ ।
କର କର ହୋଇ ଗୋପୀ ହସନ୍ତ । କରେ ଡୋଳ ଯଶୋଦାଙ୍କୁ ଦଅନ୍ତ ।
କରନ୍ତ ; କ୍ଷୀରପାନ ଜନମ୍ଭା । କଉତୁକରେ କେ ଯାଅନ୍ତ ପେନ ।
କରନ୍ତ ଗେଲ୍ ନାନା ସୁଖ ପାଇ । କେହୁ ବୋଲଇ ମୋର ବାପ ଭଇ ।
କଞ୍ଜଲୋଚନୀସ୍ୱା କଳାକନ୍ଥାଇ । କଳାମୁଖରୁ ଲୁହ ହୋଇ ଯାଇ ।
କାହିଁକ ; କାନୁ ଥାଅ ମୋ ଧନ । କେ ଏତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରବ ମାନ ।
କେ ବୋଲେ ନବଘନଶ୍ୟାମଳୀସ୍ୱା । କୁଟିଳ-ଜାଲ-ଚୂର୍ଣ୍ଣିକୁନ୍ତଳୀସ୍ୱା ।
କଣ୍ଠର ଅମୂଲ୍ୟ ମର୍କତମାଳ । କୋଟିଦୁଃଖହାରୀ ସୁଲକ୍ଷଣାଳ ।
କପଟୀ ; ଧାସ୍ୱୀ-ପରାଣଶିସ୍ୱା । କୃଷ୍ଣମନ୍ଦର ଏ ବାସନଶୀସ୍ୱା ।
କେ ବୋଲେ ମୋହର କୁସୁମଗନ୍ଧା । କଜ୍ଜଳରେଖା ମୋ-ନସ୍ୟନଶୋଭା ।
କପାଳର ଫୋଟୁ କସ୍ତୁରୀଚଟା । କୁଳଉଦ୍ଧାରଣ ଯଶୋଦା-ମାତା ।
କାହିଁରେ ; ନନ କଲେ କ ଚପ । କେଉଁସ୍ୱାଗ୍ୟରୁ ପାଇଲେ ଏରୂପ ।
କାହ୍ନା-କାଖରୁ କେ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ । କୋଳେ ଧର ମୁଖେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ।
କରେ ଡୋଳ କୁଚଶିରେ ଲଗାଇ । କମଳ-ଚରଣଶୀତଳ ପାଇଁ ।
କରଇ ; ନନ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦାନ । କଗୁଣରୁ ବହୁ। କର କନନ ।
କରନ୍ତ ଏହିରୂପେ ଭାବ କେତେ । କହିବାକୁ ସେ ଅଗୋଚର ମୋତେ ।
କଲ ନୁହଇ ସମୁଦ୍ରତରଙ୍ଗ । କମଳନେତ୍ର ବାଳଲୀଳାରଙ୍ଗ ।
କଲେ ସେ ; ଦନେ କରୁପେ ଗୋଲ । କ୍ରୋଧେ ଯଶୋଦା ଖଣ୍ଡାଇଲେ ଗୋଲ ।
କମଳକୁମାର-କୁମାର ଶାପେ । କୁବେରପୋ ଏ ଥିଲେ ବୃକ୍ଷରୂପେ ।
କରବଲ୍ଲଦାନା ଯଶୋଦାସୁତ । କଲେ ତାଙ୍କୁ ଲୀଳାମାତ୍ରେ ମୁକତ ।
କେତେହେଁ ; ଦନେ ଗଲଲେ ହଉ । କର ଅନନ୍ତ ଜାତ ଗୋପସ୍ତ୍ରୀ ।
କ୍ରମେ କର ସଖାମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗ । କଉତୁକେ ଦନ ନେଲେ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ।
କେଉଁ ପୁରେ ପଶି ଲବଣୀ ହଉ । କାହିଁ ଦହି ଦୁଧ ଏକତ୍ର କଉ ।
କେ ଯାଇଁ ; ଯଶୋଦାଙ୍କୁ କହନ୍ତ । କେ ଅବା ପ୍ରେମଭାବରେ ସହନ୍ତ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ କୋପେ ବୋଲଇ ଶୋକେ । କେମନ୍ତେ ଅଉ ରହିବା ଏ ଲୋକେ ।
କୃଷ୍ଣ ପ୍ରତାପ ତ ନୋହଲା ସହ୍ୟ । କେ ଅବା ଶୁଣିବ କହିବା କାହିଁ ।
କଂସକୁ ; ଯେବେ ନୋହଲା ଉତ୍ପ । କେଉଁ ଲୋକ ଏଥି ହୋଇବ ଥପ୍ ।
କାଳଯାକ ହେଲା ଗୋପରେ ଡକା । କର୍ଅଁଳା ପୁଅର ଖେଳ୍ଲ ଝାବକା ।

କେଉଁ କୃଷ୍ଣକେ ମନରେ ପଶଇ । କ କର ପର ଲବଣୀ ଇକ୍ଷଇ ।
କାହିଁ ମୁଁ ; ଦେଖି ନାହିଁ ଏଥୁଅ । କ୍ରୋଧରେ ହସାଇ ଅରମ୍ଭି କୁଅ ।
କନାଇ ହସାଇ ବନା କାରଣେ । କଳ କର ଗଢ଼େଁ ନସ୍ତନକୋଣେ ।
କଲଙ୍କିତ ଭାବକୁ ବଢ଼ାଇ । କହିଁ କହିଁ ମୋଽଽଇଡକୁ ପାଇଁ ।
କାଇତ ; ଅମ୍ଭ ଅଗରେ ଜାତ । କାହିଁ ଶିଖିଲେ ଏ ଏତେ ଚରତ ।
କହିଁ କହିଁ ଗୋପୀ ଏହ ପ୍ରସଙ୍ଗ । କ କ ହୋଇ ମିଳଗଲେ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ।
କରେ ଧର ନବମାତ ସମ୍ବଳ । କରୁଛନ୍ତି କଲେ କଲେ କବଳ ।
କୁଣ୍ଡିଲ ; ମୀଲ ଅଲକା ଲୁଲେ । କମଳେ ଶୋଭା ଯେଉଁ ଶଇବାଳେ ।
କଳାକଳେବର ଧୂଳଧୂସର । କଟିରେ କଙ୍କିଣୀ ନାହିଁ ଅମ୍ବର ।
କାଜର ପ୍ରାପ୍ତ ହୀଳ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ । କଉତ କରୁଛ ଶ୍ରୀମୁଖ ଇନ୍ଦୁ ।
କମଳେ ; ଭୃଙ୍ଗ ଖେଇଲା ପ୍ରାସ୍ତେ । କଳାଡୋଳା ରଲେ ଅପାଙ୍ଗଯାଏ ।
କୃଷ୍ଣକୁ ଦେଖି ଡାକଲେ ପୁବତ । କେ ବୋଲେ ଅସ ହେ ମୁଖସ୍ତମ୍ଭ ।
କଞ୍ଜନସ୍ତନ ଅଲକା-ବଳୀସ୍ତ । କୁମୁଦଦାମା ସନଶ୍ୟାମଳୀସ୍ତ ।
କଣ୍ଠର ; ଦବ୍ୟ ମର୍କତମଣି । କର ନାଽ ଅମ୍ଭେ ଦେବୁଁ ଲବଣୀ ।
କରେ ଗୋପୀମାନେ ଧଇଲେ ଡାଇ । କମଳନସ୍ତନ ନାଚନ୍ତି ଉଇ ।
କଟିକଙ୍କିଣୀ କଣି କଣି ବାଜେ । କନକନୂପୁର ଚରଣେ ସାଜେ ।
କହିବ ; କେତେ ସେ ନାଽଟ୍ଟିବ । କବ ଜଡ଼ ହୋଇ ରହେ ଯା ଭାବ ।
କେ ନେଇ ଶ୍ରବାରେ ଦଅନ୍ତି ସର । କରନ୍ତି ମଣୋହ ଶ୍ରୀଦାମୋଦର ।
କେ ବୋଲଇ ମୁଁ ଲୁଚ୍ଛଯାଇଁ କନା । କେ ବୋଲେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଫୁଟ୍ଟିବ ସିନା ।
କର ଯା ; ବଜେ ସରକୁ ଏବେ । କାତର ହୋଇ ମାଏ ଲୋଡ଼ୁଥିବେ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ କରେ ଲବଣୀ ଦେଇ । କାଖରେ ବସାଇ ପୁରକୁ ନେଇ ।
କରେ ଯଶୋଦାଙ୍କ ଅଗରେ ଉଭା । କେ କହିବ ଅବା ସେକାଳ ଶୋଭା ।
କୋଳରେ ; ମାଏ ଧଇଲେ ନେଇ । କାହିଁଥିଲୁ ବୋଲି ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ।
କର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଡଇଲ ମର୍ଦ୍ଦନ । କଲେ ସ୍ନାନବସନରେ ମାର୍ଜ୍ଜନ ।
କଉଷେୟକାନ୍ତ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇ । କରପଦ୍ମେ ଦବ୍ୟ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜାଇ ।
କଗଇ ; ଅତମନ ସଧାରେ । କଲେ ଶ୍ରୀମୁଖପାଖ ବସନରେ ।
କେତେ କହିବ ବାଲଲୀଳା-ଭାବ । କହିଲେ ପଦ ବହୁତ ହୋଇବ ।
କଲପେ ବସି କଲପିଲେ ଯାହା । କହି ନ ପାରବେ ଗିରଜାନାହା ।
କୋଟିଏ ; କୋଟି ଜାଣେ ମୁଁ ଏକ । କେତେ ମୋର ବୁଦ୍ଧି କେତେ ବବେକ ।
କେ ଅବା ଲେଖିବ ଗଗନତାଗ । କେ ଅବା ଗଣିବ ବରଷାଧାଗ ।
କେ ସଂଖ୍ୟା କରବ ସିନ୍ଧୁଲହଡ଼ା । କେ ପାରବ ପସ୍ପୋନଥି ପହିଁରି ।
କେ ଅବା ; ଏହା କରି ପାରବ । କୃଷ୍ଣମହିମା କହି ନ ପାରବ ।
କୃଷ୍ଣନାମରେ ପାପ କ୍ଷୟ ଯେତେ । କର ନ ପାରେ ପାପୀ ପାପ ତେତେ ।

କୁଧରପ୍ରମାଣେ ଭୁଲାକୁ ଶିଖି । କଳମାଣ୍ଟକେ ନ ଦଅଇ ରଖି ।
କରନ୍ତେ ; ଜନେ କୃଷ୍ଣ କୀର୍ତ୍ତନ । କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣ କୃଷ୍ଣକଥାମାନ ।
କୃଷ୍ଣବଚନମାମା ଏମନ୍ତ । କର ଅମୃତବନ୍ଦୁ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ।
କମ୍ପୁ ଚକ୍ଷୁ ଧର ଦୁଦେ ବହର । କରନ୍ତ ଜଠରଜ୍ୱାଳାକୁ ପାର ।
କରଇ ; ନାହିଁ ଯେ ତାଙ୍କ ସେବା । କୃତଘ୍ନ ସେହ ଲୋକକୁ ବୋଲିବା ।
କୃଷ୍ଣକଥାରେ ଯାର ପ୍ରେମ ନାହିଁ । କାଳେ ସଂସାରକୁ ଦେଖିବ ସେହ ।
କାଳଦଣ୍ଡେ ସଂସାର ସେ ହୋଇବ । କଳ୍ପସଂସାରକୁ ନଣ୍ଟେ ପାଇବ ।
କହଇ ; ଘାନକୃଷ୍ଣ ସେ କଥା । କେବେହେଁ ହୋଇବ ନାହିଁ ଅନ୍ୟଥା ।

ପଞ୍ଚ ଛନ

ସଗ—ବୌଦ୍ଧିବ

କର୍ଣ୍ଣ ମନ ଦେଇ ଶ୍ରଦ୍ଧାବନ୍ତ ହୋଇ ଶୁଣ ଜନେ କୃଷ୍ଣଚରିତ ।
କଳାକରକରେ ଅନ୍ଧକାର ପ୍ରାସ୍ତେ କ୍ଷପ୍ତ ଯାଉ ସଙ୍ଗରୁରତ ।
କଞ୍ଜନୟନ, ଅଞ୍ଜନବରନ କେଶବ ।
କାମପାଳ ସଙ୍ଗେ ସେନ ନାନା ରଙ୍ଗେ କରନ୍ତ ବାଲଲୀଳାଭାବ ।
କେତେବେଳେ ବଳେ ଗୋପସ୍ତ୍ରୀମେଳେ ନବମାତ ସେନ ପଳାନ୍ତ ।
କେତେବେଳେ ଗୃହକର୍ମରୁ ବଗନ୍ତ କର ଜନମାଙ୍କି ଚଳାନ୍ତ ।
କେତେବେଳେ ସେ, କୋଳକ ଗୋଳକର ରଗେ ।
କେତେବେଳେ କାନ କର୍ଣ୍ଣେ କର୍ଣ୍ଣ ଜୁନ କାଖରେ ବସନ୍ତ ସର୍ପଗେ ।
କେତେବେଳେ ନନ୍ଦକାଳେ ବସି ସ୍କନ୍ଦ ମାଗନ୍ତ ରଜନୀସମସ୍ତେ ।
କର ମନ ତୋଷ ଜହ୍ନମାମୁ ଆସ ଆସ ବୋଲନ୍ତ ନନ୍ଦରାସ୍ତେ ।
କେତେବେଳେ ସେ, କଉତୁକେ ହୋଇ ଉତ୍ସାହା ।
କାମି କାମଦୁହା ଗୋଧନସୋରହା ହୋଇ ଶିଖିଲେ ଗାଇବୁହାଁ ।
କମଳନୟନ ନୟନ-ମଣ୍ଡନ କ୍ରମେ ପାରଲେ ବସ୍ତ୍ରା ରଖି ।
କଳାକରମୁଖୀ ଗୋପୀମାନେ ଦେଖି ମନେ ହୁଅନ୍ତ ମହାସୁଖୀ ।
କେଉଁ ଗୋପିକା, କାରୁଣ୍ୟରସକୁ କୁହାଇ ।
କୃଷ୍ଣପ୍ରେମ ସେନ ସଶୋଦାଙ୍କ ମାମା ହୋଇ ସଖୀଅଗେ କହଇ ।
କେଉଁ ସୁଖ ନାହିଁ ନନ୍ଦଘରେ ଏହୁ ପୁଅ ଯାଏ ବୃନାବନକୁ ।
କରୁଣାହୃଦସ୍ତ୍ର ନୁହନ୍ତ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ତ୍ର ଥକ ଏହାଙ୍କର ଧନକୁ ।
କେଉଁ ବଧାତା, କଲା ଏମନ୍ତ ଅବଶ୍ୟର ।
କୋଟିଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯାହା ସେବାକୁ ଉତ୍ସାହା ସେ କରେ ବନକୁ ସଞ୍ଚାର ।
କୋମଳଚରଣ ଜନଇ ଅରୁଣ କେତେ ଲକ୍ଷଣ ଅଛୁ ଦେଖ ।
କେମନ୍ତ ଉତ୍ପଲ ନକ୍ଷତ୍ରମଣ୍ଡଳ ପରସ୍ତେ ତାରତର ନଖ ।

କେଉଁ ଉପମା, କର ଜାନୁ ଜଙ୍ଘ ଯୁଗଲ ।
କରକଳରର କରକୁ ଧିକ୍କାର ଶିଶୁ ମରକତ-ରମ୍ଭାକୁ ।
କେମନ୍ତ ମଧ୍ୟମ ଅତି ମନୋରମ ଦଶେ ବପୁଳବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
କୁବଳୟମାଳେ କୋକନଦ ଝୁମ୍ପାପାସେ ଶୋଭା ବାହୁ ଯୁଗଳ ।
କେବେ ନୋହିବ, କଥନ କଣ୍ଠ କର୍ଣ୍ଣ ନାସା ।
କବ କବ ହୋଇ କହିବ ବୋଇଲେ ମୁଖରୁ ନ ଅସିବ ଭାଷା ।
କଳଙ୍କ ରହିତ କଳାକରଜିତ ଶ୍ରୀମୁଖ ସୁଖ-ନକେତନ ।
କେତେକାଳ ବହି କଉଡୁକ ବହି ଗଢ଼ିଲା ଏ ରୂପ ରତନ ।
କରଥିଲେ ହେଁ, କୁମାର ଦରବ ଅମ୍ବର ।
କରନ୍ତାଇ ଇଷ୍ଟ ଦେବତାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସାଇଁ ପଲଙ୍କ ଉପର ।
କେମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର କଳା-କଳେବର କେମନ୍ତ ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ।
କେମନ୍ତ ନସ୍ତ୍ରନ କଟାକ୍ଷର ଧନ୍ୟ ଭଲାଖପାଣି ମନୋହର ।
କେଡ଼େ ଯତନେ, କହିବା ହସି ଚତୁରତା ।
କେମନ୍ତପକାରେ ନାଚଇ ସଧୀରେ କାମଧନୁ ଜଣି ଭ୍ରୂଲତା ।
କମଳସମ୍ଭବ ଭବ ଆଦ ଦେବ ସ୍ତୁତ ଯାହାକୁ ଉତ୍ତମାଙ୍ଗ ।
କମଳୀ ଧବଳୀ ମାଳୀ କୁଞ୍ଜଗଳୀ ଗାଇ ଡାକବାକୁ ସେ ପାଏ ।
କାଳ ବଳରେ, କାହାର ଅସ୍ତ୍ର ନ ଥାଇ ।
କେମନ୍ତ ନୋହିଲେ ଶ୍ରୀବନ୍ତ ହୋଇ ସେ କଙ୍କେ ପଣୁରନ୍ତି ବହଇ ।
କେ ବୋଲଇ ବଡ ହେଲେହେଁ ଗଉଡ଼ଘରେ ବଢିଲେ ଯେଉଁକେଳଁ ।
କଠାଉ ଦଉଡ଼ୀ ଶିକା ଭାର ବାଡ଼ୀ ଅସ୍ତ୍ର। ହେଲାଣି ଡେଉଁକେଳଁ ।
କାହୁଁ ଖାଇବେ, କହ ନ ରଖିଲେ ଗୋଧନ ।
କେ ବୋଲେ ଯେ ଯାହା ଜୀବିକା ସେ ତାହା ନ କଲେ କେହିଁ ନେବ ଦନ ।
କମଳନସ୍ତ୍ରନ ବନକୁ ଗମନ କରନ୍ତେ ପଡ଼େ ଏହି କଥା ।
କେ ହୋଏ ହରଷ କେ ହୋଏ ବରଷ କେ ଲରେ ମନେ ମନ୍ତାକ୍ୟଥା ।
କାମପାଳଙ୍କୁ, କେଶବ ଘେନ ସଙ୍ଗତରେ ।
କଉଡୁକେ ବସ୍ତ୍ର। ରଙ୍ଗୁଁ ରଙ୍ଗୁଁ ବସ୍ତ୍ରାସୁରକୁ ପିନ୍ଧିଲେ ବୃକ୍ଷରେ ।
କେତେଦନେ ହର ବକଥଣ୍ଡ ଚର କାଳ-ସଦନ ଦେଖାଇଲେ ।
କର ଗୋପସୁତମାନଙ୍କୁ ଚକତ ବଚଣ ମନେ ରଖାଇଲେ ।
କ୍ରମେ ବନାଶ, କଲେ ସେ ଅଘା-ଅସୁରକୁ ।
କଲୁଷ ପକାଇ ସୁରପୁରେ ଯାଇ ସମାନ ହୋଇଲା ସୁରକୁ ।
କଳା ଧଳା ବେନ ଭାଇ ବଡ଼ ଦାମା ଧାର୍ମିକ ବବେକ ସୁଶୀଳ ।
କାଳକୁ କବଳ କରଦେଲେ ତାଳ ପଗ୍ଭଏ ତାଳବନଘାଳ ।
କର ଅସୁର, କୁଳକୁ ନର୍ମୂଳ କେଶବ ।
କୁଞ୍ଜକାନନରେ ବରଳସଙ୍ଗରେ କରନ୍ତି ନାନାରୂପେ ଭାବ ।

କେ କେଙ୍କା ପଗ୍ରମ୍ବେ ନାଚ ନାଚ ଯାଏ କେ କଳ ପଗ୍ରବ ବଶ୍ରନ୍ତ ।
କେ ରଙ୍ଗ ହୁଙ୍କାର ଶୁଣି ଅହଙ୍କାର କରି ହୁଙ୍କାର ବସ୍ତ୍ରାରନ୍ତ ।
କେହୁ ସାଦରେ, କେଇଶିଶୁ ପଛେ ଗୋଡ଼ାନ୍ତ ।
କେ କାହ୍ନା କରରେ କର ମାରି ଖରେ ପଳାଇ ପ୍ରତଙ୍କା କରନ୍ତ ।
କେତେବେଳେ ବାହୁ ଯୁଦ୍ଧ କରି କେହୁ ଜିବେ ହୁଅନ୍ତ ଧରାଧରି ।
କେତେବେଳେ ଫଳ ସମରେ ଚଞ୍ଚଳ କେତେବେଳେ ଅଖିବୁଜାଇ ।
କେତେବେଳରେ, କୃଷ୍ଣ ହୁଅନ୍ତ ନରପତି ।
କରେ ପୁସ୍ତକୁଡ ଧରି ସଖାପଣ୍ଡ ମଣିମା ମଣିମା ବୋଲନ୍ତ ।
କଉଡୁକେ ଖେଳ ଖେଲୁଁ ଖେଲୁଁ ବଳଦେବଙ୍କୁ ନଅନ୍ତେ ପ୍ରଳମ୍ବ ।
କ କ କରି ଜାଣି ଜାଙ୍ଘି ତାର ଅଣି ପଗ୍ରଣ ନେଲେ ଅବଳମ୍ବ ।
କୃଷ୍ଣବହାର, କଥା ଅଦ୍ଭୁତ ପୁଣି କଲେ ।
କଗ୍ରଳୁଁ କଗ୍ରଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବଳ ଉମଦାବାନଳ ଗିଳଲେ ।
କୃଣକେଉ ମନ ରମାଇଲେ ବନଭୋଜନ ବସ୍ତ୍ରାହରଣରେ ।
କଲେ ଅଷ୍ଟ ଖଙ୍ଗ ସୁରପତିଗଙ୍ଗ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଉଦ୍ଧରଣରେ ।
କରି ଉଲ୍ଲାସ, କଦଳଳ୍ଜାକ ନନ୍ଦବାଳ ।
କଉଡୁକେ ବନବହ୍ନାସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଧନ ରଖନ୍ତ ଯେନ କାମପାଳ ।
କୁମୁଦ ପ୍ରମୋଦ କମଳଙ୍କ ନନ୍ଦ-ସମସ୍ତେ ଘରକୁ ଅସନ୍ତ ।
କମନୀୟବେଶ ଧରି ପୀତବାସ ସୁନ୍ଦରୁ ସୁନ୍ଦର ଦଶନ୍ତ ।
କେଳକଳାପ, କଳାପେ ରଞ୍ଜିତ ମୁକୁଟ ।
କାଦମ୍ବିମାଳେ କଳାମେଘ କୋଳେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଯେହ୍ନେ ପ୍ରକଟ ।
କର୍ଣ୍ଣେ କମନୀୟ ମହାମଣିମୟ ମକରକୁଣ୍ଡଳ ଚଳନ୍ତ ।
କମଳ ଉତ୍ପଳ ପାଣେ ସୁଖୋଦୟ ଯୁଗଳ ମିଶି କ ଖେଳନ୍ତ ।
କାବ୍ୟ ତାରରୁ, କାନ୍ତ ମୋତ ନାସେ ଲୁଲଇ ।
କରବାରୁ ସଙ୍ଗ ଅଧର ସୁରଙ୍ଗ ଲୋହତ ଅଙ୍ଗକୁ ବହ୍ନଇ ।
କଣ୍ଠେ ତାର ହାର କାଳନୀ-ବହାର କରେକ ରାଜହଂସ ପନ୍ତ ।
କାଇକା କୋଳରେ ନାଦ ରହଉରେ ବଳାକା-ବଇକ ଚଳନ୍ତ ।
କଟିତଟରେ, କମନୀୟ ପୀତବସନ ।
କନକ କଙ୍କିଣୀଶ୍ରେଣୀ ତହିଁ ପୁଣି କରନ୍ତ ମଧୁର ନସ୍ୱନ ।
କରେ ମୁକଳୟ ଫୁଲ କୁବଳୟ ଅଙ୍ଗେ ମଣ୍ଡିତ ଗୋରୁଧୂଳ ।
କଦମ୍ବକୁସୁମ ଶୋଭାକୁ ସୁସମ ଦଶଇ ରଙ୍ଗ ଜାମୁଡାଇ ।
କଣ୍ଠେ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ, କୁତ ବନମାଳା ଲମ୍ବିତ ।
କୁସୁମରସରେ ମାତ ମଧୁକରେ ମହାସୁଖ ହରେ ଚୁମ୍ବିତ ।
କେ ବେଣୁ ଶୃଙ୍ଗରେ ବହୁଧ ରଙ୍ଗରେ ଗୀତ ଶବଦମାନ କରେ ।
କେ କାହ୍ନାକୁ ବଇ ପଡରକାହ୍ନାଳୀ ବଜାନ୍ତ ମହାମନୋହରେ ।

କଉଭୁକେ କେ, କରେ କରଡାଇ କଚ୍ଛାଇଁ ।
କରେ କେ ଗଉଡ଼ ନାଟ କେ ଗଉଡ଼ଗୀତ ଆନନ୍ଦ ମନେ ଗାଇ ।
କର ଅଗ୍ରସର ସୁରଙ୍ଗୀ ନକର ପଛେ ବକେ ଯଦୁଚନ୍ଦ୍ରମା ।
କର ଏହୁ ଲସ୍ୱ ବରଜଟନସ୍ୱ ଗ୍ରହଗଣ ପ୍ରାସ୍ୱେ ଉପମା ।
କଳାନଧାମା, କ ଗୋପୀ ଚୃଷିଚରକୋଟ୍ଟି ।
କରଣ୍ଡ ନସ୍ୱନ ଚଞ୍ଚୁ-ଦ୍ୱାରେ ପାନ ଶୋଭା-ଅମୃତ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।
କେ ଡାକେ ଧବଳୀ କେ ଡାକେ କମଳୀ କେ ଡାକେ ମାଲୀ ପରମଳୀ ।
କେ ବୋଲଇ ହଂଖୀ କେ ବୋଲଇ ବଂଶୀପ୍ରିସ୍ୱ ବଉଳୀ କୁଞ୍ଜଗଲୀ ।
କେତେ ପ୍ରକାରେ, କେ ଡାକେ କେତେ ନାମଧଇ ।
କେ କହିବ ଶୋଭା ଜନ-ମନଲୋଭା ସେମନ୍ତ ସମୁଦ୍ରଲହର ।
କଳାପୀ କଳାପ କଳାପ କଳାପେ କମନୀସ୍ୱ ବେଶ ଯାହାର ।
କଲେ ଅଘାଣିରେ ଅବସ୍ଥ ଦୁଆରେ ଗୋପସୁତ କଲେ ବହାର ।
କଉଭୁକରେ, କଲ୍ପି ଅଛ ମନ ହରଷେ ।
କଲ୍ପ ତାଙ୍କୁ ସାନକୃଷ୍ଣ ଦରଶନ କବାଟଫିଟା ଅବକାଶେ ॥

ସପ୍ତମ ଛନ୍ଦ

ପ୍ରଗ—ପଞ୍ଚମବସ୍ତୀ—ଚରସାବାଣୀ

କମଳ ନସ୍ୱନ କୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀନନ୍ଦନନ୍ଦନ ।
କଣୋଟ୍ଟି ଗୋପୀଙ୍କ କୁଚ କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ।
କୋଟ୍ଟି କାମରୂପଧର ତୈଲୋକ୍ୟବନ୍ଦନ ।
କାମିନ୍ଦନମାନଙ୍କର ଶ୍ରୀହରଚନ୍ଦନ ।
କାଳନୀଳଜଳକଲ୍ଲୋଳ କଉଭୁକକାଣ୍ଡି ।
କଦମ୍ବତଳବହ୍ନାଣ୍ଡି କଳ ବେଣୁଧାଣ୍ଡି ।
କେକପୁଚ୍ଛମଣ୍ଡନ କନକନର ବାସ ।
କାମକେଳ କରବାକୁ କଲେ ଅଭିଳାଷ ।
କଯଟକୁଶଳ କାମରୂପୀ ଯଦୁପତ ।
କେତେବେଳେ ଧରୁଥାନ୍ତ କେମନ୍ତ ମୂରଛ ।
କେତେବେଳେ କାଚଘ ଶଙ୍ଖାର କଇବର୍ତ୍ତ ।
କେତେବେଳେ ମାଳୀ କେତେବେଳେ କଳାଭୃତ ।
କେତେବେଳେ ହୋଇଥାନ୍ତ କଳାମେଘ ପ୍ରାସ୍ୱେ ।
କଳାପ ମୁକୁଟ ଇନ୍ଦ୍ରକୋଦଣ୍ଡ ପଘସ୍ୱେ ।
କାବ୍ୟଡାର ମୋଡହାର ବଳାକାମଣ୍ଡଳୀ ।
କନକ-ନର ବସନ ଝଟକ ବଜୁଛ ।

କଳିଙ୍ଗୀ ମଣ୍ଡଳ ରବ ମଧୁର ନର୍ଘୋଷ ।
କହ୍ନବା ଗ୍ରୁଣ୍ଡା ବରଷଇ ଘନରସ ।
କାହ୍ନାର ନୟନଗ୍ରଜକୁ ନ ରୁଚଇ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ ମନ ମତ୍ତ-କେଙ୍କା ନ ନାଚଇ ।
କେଉଁ ଦନ ହେଉଥାନ୍ତ ନଟବରବେଶ ।
କପାଳେ କସ୍ତୁରୀଚଡା କର୍ଣ୍ଣେ ଅବତଂସ ।
କଟାକ୍ଷେ ସୁମ୍ନ ବଶ ଉଚ୍ଚାଟକୁ ରଶି ।
କଥାପ୍ରସଙ୍ଗେ ମୋହନ୍ତ କଳାକରମୁଖୀ ।
କେଉଁ ଦନ ସଙ୍ଗାଙ୍ଗଚନ୍ଦନ ପୀତବାସ ।
କସ୍ତୁରୀ ଭଲକ ଗଳକପାଳେ ପ୍ରକାଶ ।
କୁକାଟିକା ନକଟକୁ କମନୀୟ ଜୁଡା ।
କେତକୀ ପାଖୁଡା ବେଢା ନାଗ୍ରଘରକୁଡା ।
କେତେବେଳେ ବହ୍ନର ଚନ୍ଦ୍ରମାରଙ୍ଗମାରେ ।
କରନ୍ତ ଜଗତ ବଶ ପାଗ୍ରବଙ୍କା ଦ୍ୱାରେ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି ଗୋପସୁତେ ହୁଅନ୍ତ ବାହ୍ୟାର ।
କରଇ ଯେହ୍ନେ ନାଗକୁ ନାଗେଶ୍ୱର ସ୍ୱର ।
କେଉଁ ଗୋପୀକ ଅନାଇ ପରହାସ କର ।
କୁଚକୁମ୍ଭେ ଜୀବନତ ନେଉଅଛୁ ହର ।
କହ୍ନଇ କୁରଙ୍ଗଦୃଶା ଯେ ଯାହାର କର୍ମ ।
କଲେ ସେ ତାହାର ଧର୍ମ ନ କଲେ ଅଧର୍ମ ।
କାହାକୁ ବୋଲନ୍ତ ତୋର କଟି ଅତସରୁ ।
କୁଚ ତୋ ମେରୁପଙ୍କତଠାରୁ ଅତଗୁରୁ ।
କରବର ପ୍ରାପ୍ତେ ଏଥି ଗମନ ଉ କରୁ ।
କେଉଁ ଲୋକ ତୋତେ ଏଥି ବୋଲୁଥାଇ ଝୁରୁ ।
କୁବଳୟଦୃଶା ହସି ବୋଇଲା ହେ ହର ।
କେତେବେଳେ ଫଳକ ଲଡାକୁ ହୁଏ ଘଗ୍ରୀ ।
କରେ ଧଇଲ ପଙ୍କତ ନୋହିଲା ସେ ଚଏ ।
କହୁଥାଅ କର କଥା ହେ ପଦ୍ମନେତ୍ର ।
କୁଣ୍ଠ ହସି ବୋଇଲେ ମୁଁ ପାଇଲ ପାଇଲ ।
କ କହନ୍ତ ଅଥକ ତୋ କୋପର ହୋଇଲ ।
କାମିନୀ ବୋଇଲା ମୁହିଁ ଉମ୍ଭ ଦାସୀ ସିନା ।
କରଥିବ କୃପା ମୋତେ ଲୁହ ସାଇ କନା ।
କୁସୁମଲଟ କଠିନ କାଠକୁ କାଟଇ ।
କୋମଳ ଭାବରୁ କର ଫୁଲକୁ ଖଟଇ ।

କରଇ ଯେ ନାଶିକ ଏରୂପେ ଅଣ୍ଟାସନା ।
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ନାଗରବର ସେହ୍ନ ସିନା ।
କୃଷ୍ଣ ଗୋପୀଙ୍କର ଯେଉଁ ଘେନାଘେନ ବାଣୀ ।
କହ୍ନ ଶେଷ କରବାକୁ କେ ଅଛ ଧରଣୀ ।
କଠୋର ରସିକେ ଏଥି ଭବ ନ ଜାଣନ୍ତ ।
କମଳ ମଣ୍ଡକ ପ୍ରାଏ ତାହାଙ୍କର ଗତ ।
କଳାକର ଉଦେ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦ୍ରବେ ।
କେତେବେଳେ ଅକର୍ମଶିଳାରୁ ନୀର ସ୍ରବେ ।
କୋମଳ କର ଗାଇଲେ ପଦ୍ମତୋଳା ଗୀତ ।
କରେ କ ମାଙ୍ଗିମର୍ଜ୍ଜାର ଫଣିଫଣା ନୃତ୍ୟ ।
କାହାକୁ ବୋଲନ୍ତ ହର କ ଭାଗ୍ୟ ତୋହର ।
କୁଚ ଛଳେ ବାହୁମୂଳେ ରଖିଛୁ ଶଙ୍କର ।
କାବ୍ୟ ତାର ମୋଡ଼ିହାର ଗଙ୍ଗାଧାରେ କର ।
କ ଶୋଭା ଦଶନ୍ତ ଅହା ଅନଙ୍ଗବଇର ।
କମଳପାଣି ଲାଗି ହୁଅନ୍ତ ଝିଲ ନଉ ।
କହ କହ ରସବନ୍ତୀ ବରଜଯୁବତୀ ।
କେବଳ କଥାଏ ମୁଁ ଦେଖିଲ ବପଣ୍ଡୀତ ।
କର ନାହିଁ ଅର୍ଦ୍ଧରତ୍ନ ଅମ୍ଭରେ ଶୋଇତ ।
କଳ୍ପନା କରୁଛ ନାଇ ସୋମସ୍ପର୍ଶ ପ୍ରାପ୍ତି ।
କେଉଁ ମହେଶ୍ୱରର ତ ଅଗରେ ନ ଥାଏ ।
କେବଳ ଏ ଦନେ ମୋତେ ହୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ।
କରନ୍ତ ମୁଁ ପାଣିଲାଗି ହେଲେ ତୋପମନ ।
କନ୍ଦର୍ପପତ୍ନୀକ୍ଷା ଅଗେ କହ କର ମୋତେ ।
କରୁ କ ନା ନୂଅମାଇ କୃପାଶ୍ରଲେ ଚତ୍ତେ ।
କେଶରମଞ୍ଜରୀ ବୋଲେ କରିବା ସେବା ।
କଲ୍ ଯେବେ ମନୋରଥ ସ୍ୱପ୍ନମ୍ ସେବବା ।
କନ୍ଦର୍ପକେଇକ୍ତଶଳା ହୋଇଥିବ ବାଳା ।
କରୁଥିବ ଗତ ରୁ ରଙ୍ଗ କଟାକ୍ଷ ଲୀଳା ।
କଣ୍ଠରେ କୁଣ୍ଡଳ ହେଉଥିବ ଦୋଳାୟିତ ।
କଲେ ତା ଦର୍ଶନ ନୋହେ କେଉଁ ସୁଖ ଜାତ ।
କୋଣିଅଁ କୁହୁଁଥିବ ନାସିକା ଫୁଲଇ ।
କହୁଥିବ ବଙ୍କବାଣୀ ଅଲଘ ଗେଲାଇ ।
କଣ୍ଠି ତାହା ଶୁଣୁଥିବ ଦେଖୁଥିବ ନେତ୍ର ।
କଲେ ତାରତମ ସ୍ୱର୍ଗସୁଖ କେତେ ମାତ୍ର ।

କେବଳହିଁ ନୋହିଥିବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍ଧତ ।
କେତେବେଳେ ନୋହିଥିବ ଅତ ଲଜ୍ଜାକନ୍ତ ।
କହିବାରେ କହୁଥିବ ସ୍ନେହଗର୍ଭବାଣୀ !
କ କରବ ଇନ୍ଦୁମୁଖ କର୍ଣ୍ଣେ ତାହା ଶୁଣି ।
କବ ହୋଇ କରୁଥିବ ଚର୍ମଳ କବରୁ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଶୁଣୁଥିବ ରସିକ ପଣ୍ଡିତ ।
କଣ୍ଠରେ କର ଆସ୍ୱାଦ କରୁଥିବ ତାହା ।
କହେ କୃଷ୍ଣ କ ମଧୁରେ ଲେଖିବ ମୁଁ ବହା ।

ନବମ ଛନ

ସ୍ୱଗ—କଉଶିବ

କର ସାଧୁଜନମାନେ ଏକମନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ କୃଷ୍ଣକଥାକୁ ।
କାଳେହେଁ ସଂଶୟ ନ ଥାଉ ଏ ଭବ-ଭୟ କାଳଦଣ୍ଡ ବ୍ୟଥାକୁ ।
କୁଞ୍ଜବହ୍ନାସ୍ତ୍ରୀ, ବନ୍ଦରନ୍ତୁ ଗୋପନଗର ।
କଂସ ଆଜ୍ଞା ଅସି ଲାଗିଲା ନନ୍ଦକୁ ଦେବ କମଳ ଶତେଶ୍ୱର ।
କଲେ ନନ୍ଦ ଭୟ ନ ଦଶେ ଉପାୟ କେ ପିବ ପଦ୍ମଫୁଲତୋଳ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିକର ଭୟ ପଦ୍ମର ଆଗ ହୋଇଲେ ବନମାଳୀ ।
କାଳୀଭୟରେ, କେହ ନ ପଶେ କାଳଜୀରେ ।
କୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନଈ ଯେଉଁ ନାଈମନରେ ।
କମଳ-ନୟନ କମଳକରରେ କମଳ ତୋଳନ୍ତି ସଧାରେ ।
କାଳୀଫଣୀ ଅସି ଦଂଶିଲା କମଳଘାଦରେ କୁଟିଳବୁଦ୍ଧିରେ ।
କ୍ରମେ ଛନଳା, ଅଙ୍ଗକୁ ଅଙ୍ଗ ଅବଭରେ ।
କଳା ବଧାତା ସର୍ବତସ୍ୱକୁ କ ଶୋଭା ଜନୀକରମାଭରେ ।
କଜ୍ଜଳପବ୍ଭତେ କଳାମେଘପାସ୍ତେ ଶୋଭା ପାଇଲା ବେନ ଅଙ୍ଗ ।
କ ଦୃଅନ୍ତା ଅବା ନୟନେ ଦେଖିଲେ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିମାଳୁ ଏ ରଙ୍ଗ ।
କାଳବଳରେ, ଉଠି ତା ଉତ୍ତମ ଅଙ୍ଗରେ ।
କଲେ ନଈବର ପଗ୍ଭ ତାଣ୍ଡବ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରଙ୍ଗୀରେ ।
କବା କାଳୀ ହତ କାଳେ ଉତ୍ତପାତ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଉଦେ ଜଳରେ ।
କାଦମ୍ବିନୀ କୋଳେ କ ନବତମାଳେ କେଙ୍କା ନାଚେ ମତ୍ତୋଳରେ ।
କାଳୀ ଉପରେ, ସ୍ନେହରୂପରେ ବନମାଳୀ ।
କରନ୍ତେ ମଦନ କାଳଜୀ କର୍ଦ୍ଦମ କଲେ ଗୋପାଳଯୋବ ମିଳ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିକର କେଉଁ ଗୋପନାସ୍ତ୍ରୀ ଡାକ କହେ ଯିଅଯଲୀକ ।
କାଳଜୀରେ ପଦ୍ମଫୁଲ ତୋଳୁଁ କୃଷ୍ଣ ଦହରେ ଯେମନ୍ତ କାଳୀକ ।

କର ଗମନ, ଦେଖିଯିବା ବନମାଳକ ।
କୁଶଳେ ଅଷରୁ ବୋଇ ଅରତରେ ଧର୍ମକୁ ହୁଅନ୍ତୁ ଓଳକ ।
କହେ କମଳା ବମଳା ପଦ୍ମଳା ଅବ ଯେତେ ସବ ଅଲୀକି ।
କରବାକୁ ଅଗ ବନାପନା ବେଗ ସଜାଡ଼ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳକ ।
କେଉଁ ଗୋପୀକା, ବୋଲେ କହ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀକି ।
କନକ-କୁମୁମ ବେଲପତ୍ରମାଳ ମାନନ୍ତୁ ସେ ଅଗ ଶୂଳକି ।
କେ ବୋଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଳଠାରୁ ରଲ ହୋଇଲାଣି ଜଳକେଳକ ।
କୃଷ୍ଣପାଦପଦ୍ମ ଧୂଳ ଲଗିଥାଉ ଆମ୍ଭ ସବୁର ମଉଳକ ।
କେଉଁ ଗୋପୀକା, ବୋଲେ ଡାକୁ କହିଁ ଭୁଲକ ।
କରବାକୁ ପୂଜା ଦେବେ ରହଥାନ୍ତୁ ଯେନ କୁସୁମ ଅଞ୍ଜଳକ ।
କେ ବୋଲଇ କାଳୀମସ୍ତକ ଉପରେ ନାଚୁଛନ୍ତୁ କରତୋଳକ ।
କେ ବୋଲଇ ସଖୀ ପାଏ ସେ ଜୀବନ ମନ ନେଏ ନଉଛଳକ ।
କେଉଁ ଗୋପୀକା, ବୋଲେ ତହିଁ ଅଛୁ ବଳକ ।
କଉଳୁଁ କଉଳ ମହାଦାବାନଳ ଅନବଳେ ହୋଏ ଗଳକ ।
କେ ବୋଲେ କାଳ ଦଳିଘାତ କେମନ୍ତୁ ବାଧୁଛୁ ପାଦଅଙ୍ଗୁଳକ ।
କେ ବୋଲେ କହୁ ନ ବଗ୍ଦର ଆମ୍ଭର ନାହାନ୍ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରମଉଳକ ।
କେଉଁ ଗୋପୀକା, ବୋଲେ ସେ ସିହ୍ନାଣ କଉକ ।
କୃଷ୍ଣ ନ ଥିଲେ ଅନବଳେ ଗୋମଉପଙ୍କଜ ହୁଅନ୍ତୁ। ଡୋଳକ ।
କେ ବୋଲଇ ବହୁକ କରୁଥିଲା ମୋ କଣ୍ଠ-ମରକତ-ମାଳକ ।
କେ ବୋଲଇ ମୋତେ ଅଳ କର ନେଉଥିଲା କେ ନେଏପିଠୁଳକ ।
କେଉଁ ଗୋପୀକା, ବୋଲେ ସେବଥାଇଁ କାଳୀକି ।
କୃପାକଟାକ୍ଷୀ କୃପାରେ ପିନା ଦେଇଅନ୍ତୁ ମୁଖପଙ୍ଖାଳକ ।
କେ ବୋଲଇ ପ୍ରତେ ନାହିଁଡ ଦେଖିବା ଯାଏ ମକରକୁଣ୍ଡଳକ ।
କେ ବୋଲଇ ସଖି ତାଙ୍କଠାରେ ଏହ କଥା ଛର ପାଇଁ ଭଲକ ।
କେଉଁ କଥାଏ, କେତେ କେତେ କଥା ଗଲଣି ।
କର୍ଣ୍ଣଲାଘୁଅ ବେଳରୁ ଆମ୍ଭ କାନ୍ଥୁ କେଉଁ ବଚନ୍ଥ ନ କଲଣି ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି ଗୀତ ବୋଧନୋହେ ଚତ୍ତ ଯେମନ୍ତୁ ଗୁର୍ଅର ମୁଖର ।
କେଶବ ଚରତ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଦେଖିତ ହେଉଥାଅ ଏଡ଼େ ଅସ୍ଥିର ।
କହୁଅଛୁ ମୁଁ, ଶୁଣ ସମସ୍ତ ସଖୀଜନ ।
କାଳୀମର୍ଦ୍ଦନ-ନାମ ଧର ପ୍ରବେଶ ହୋଇବେ କଲାମେଘବର୍ଣ୍ଣ ।
କାଳୀୟରମଣୀ ସ୍ତବକାଣୀ ଶୁଣି କରୁଣାସିନ୍ଧୁ କରୁଣାରେ ।
କଲେ ଅବସ୍ ମହାସୁଖ ଉଦସ୍ କରୁଣଦେବ ଶରଣରେ ।
କଲେ ଗୋପଲ୍ଲୁ, ବଳସ୍ କମଳଲୋଚନ ।
କଲେ ନନ୍ଦଗସ୍ପେ ଅନନ୍ଦ ହୁଦସ୍ପେ ଅନେକ ଦାନ ପୁଣ୍ୟମାନ ।

କଇନକନ୍ୟା ମହାବପଳ୍ଲାରୁ ସେହିଦନୁ ହେଲା ମୁକତ ।
କ୍ରୀଡ଼ା କଲେ ହଂସ ବକ କାରଣ୍ଡବ କୋକ ହଂସଗଲୀ ସନ୍ତତ ।
କଞ୍ଜ କୁମୁଦ, କୁବଳୟ ଶୋଭା ଦଶିଲେ ।
କମଳାମୁଖ ହାସ ମୁନେଶ ପର ମନ ନୟନକୁ ତୋଷିଲେ ।
କନ୍ଦର୍ପସଙ୍ଗୀତମନ୍ଦର ପର୍ବତେ ଉଚ୍ଚନୀଚ ବୃନ୍ଦାବନ ।
କଞ୍ଜିତପବନେ କୁସୁମିତ ଲତା ନର୍ତ୍ତନା କରନ୍ତି ନର୍ତ୍ତନ ।
କହେ ଅନନ୍ଦ-ମନେ ସାନକୃଷ୍ଣ ଏ ରସ ।
କର ସାଧୁଜନମାନେ ଏକମନ ରସକଲ୍ଲୋଳଗୀତେ ରସ ।

ଦଶମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

କୁମୁଦବନନା ସଖୀଗଣ ସେନ ଗମନ କରନ୍ତେ ରଙ୍ଗେ ।
କମଳ-ସୁବାସ ଅଙ୍ଗ ଶ୍ରୀପାଶ ବେଢ଼ି ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ଭୃଙ୍ଗେ ।
କ ଦେବା ଉପମା ସହଜେଡ ବାମା ତିଭୁବନେ ନରୁପମା ।
କମଳନୟନ ମଦନମୋହନ ପ୍ରିୟତମା ମୃଗଖୀମା ।
ଜଳାରେ କଲ୍ଲୋଳ ସୂକ୍ଷ୍ମେ ଶଇବାଳ ତରଙ୍ଗ ପ୍ରାୟେ କୁଟିଳ ।
କଟି ପର ଲମ୍ବି ମହା ମନୋରମ କୁସୁମବାସ କୁନ୍ତଳ ।
କଞ୍ଜୁ ପରମଳ ଦର୍ପଣ ନର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତି ପ୍ରାୟେ ମୁଖ ।
କେ କହିବ ତାହା ଅନାଇଲେ ଯାହା ଛାତ ହୋଏ ମହାସୁଖ ।
କୁରଙ୍ଗୀ ଚଞ୍ଚଳ ସୁରଙ୍ଗ ଅଞ୍ଚଳ ଶଫରୀ ଅକୃତ ଅଖି ।
କନ୍ଦର୍ପ ବଶିଖ ଠାରୁ ମହାତୀକ୍ଷ୍ଣ ହୃଦପ୍ରେ ରହଇ ଲାଖି ।
କାମ କୋଦଣ୍ଡରୁ ବଙ୍କ ମୃଦୁ ସର ନୀଳ ଭ୍ରୁଲତା ସୁନ୍ଦର ।
କାମଜୟ ପାଶ ପର୍ବତେ ପ୍ରକାଶ କର୍ଣ୍ଣ ଅତ ମନୋହର ।
କମନୀୟ ଚଲଫୁଲର ମଞ୍ଜୁଳ ଅରୁଣ ଅମୂଲ ନାସା ।
କବବଚନରେ ଉପମା ଦେବାକୁ ନାହିଁ ଅଉ ପ୍ରତଅଣା ।
କୁନରୁଉତ୍ପଳ ମୋଡରୁ ବର୍ତ୍ତୁଳ ଡାଲମ୍ବକୁ ବଳ ଜ୍ୟୋତ ।
କୁନ ଦ୍ୱାରପାର ବସାଇଲା ପ୍ରାୟେ ସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଦନ୍ତପନ୍ତି ।
କଶଳୟ ବମ୍ବ ବଧୂକ ବଡମ୍ବ କରଇ ଯେଉଁ ଅଧର ।
କୃଷ୍ଣମୁଖକମ୍ବେ କ୍ରୀଡ଼ାରସେ ଚୁମ୍ବେ ତହିଁକ କ ପଟାନ୍ତର ।
କେଉଁଠାରୁ ଗୋଟା ଦେହକାନ୍ତି ତୋଟା କୋମଳେ ଶିଉଳି ପର ।
କେ କହିବ ରାଧା-ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀରୂପ କୃଷ୍ଣ ମନ ସହିଁ ଧର ।
କୋକଳୁଁ ସୁସ୍ୱର ବାଣୀରୁ ମଧୁର ପଡ଼ାସାଙ୍ଗ-କଥା ଛଣି ।
କର୍ଣ୍ଣମୁଖକର କୃଷ୍ଣମନୋହର କୋମଳ ବଚନ ବାଣୀ ।

କମ୍ବୁ ଅକ୍ଷରେ କଣ୍ଠ ଦଶେ ଗୁଣ୍ଡ ମୃଣାଳରୁ ବଳ ଭୁଜ ।
କରପଦ୍ମ ଶତ-ପତ୍ରକୁ ନନ୍ଦଇ କୁସୁମକାନ୍ତ କରଜ ।
କର୍କଶରେ କରକୁମ୍ଭ ସମ କର ରୂପେ ହେମସଂପୁଟକ ।
କ କହିବା ତାଲଫଳରୁ ଉତ୍କଳ ଯେଉଁ କୁଚକୁମ୍ଭ ଟେକ ।
କାମ କର କାଳୀ ବର୍ଣ୍ଣୀ-ବଳୀ ବଳ ବରୁଜଇ ରୋମାବଳୀ ।
କେଶଶ୍ରୀ ଉମ୍ବରୁ ମଧ୍ୟୁ ମଧ୍ୟ ସରୁ ପୁରନ୍ତୁ ଜଘନ ବଳ ।
କନକକଦଳୀ ଜାନୁସଙ୍ଗେ ଭୁଲବାକୁ ନ ବଳଇ ମନ ।
କାମ ଉଦ୍ଦୀପନ ବଢ଼ାଇ ବହନ ଉହିଁକ କେବା ସମାନ ।
କମଳୁଁ ଅରୁଣ କୋମଳ ଚରଣ ନଖ ମଣିଗଣ ପ୍ରାପ୍ତେ ।
କରନ୍ତେ ଗମନ ଗଜ୍ଜଗତ ମନ ମହ-ମଦାନ୍ଧକୁ ପାଏ ।
କାଳିନ୍ଦୀକୂଳରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସକଳ ଗୋପବନତା ।
କଳେବରମାନ ଦଶଇ ଶୋରନ ଯେମନ୍ତ କନକଲତା ।
କଜ୍ଜଳ ପଗ୍ଧତ୍ତେ ନେଏକୁ ସୁନର ଦଶଇ ଯମୁନାଜଳ ।
କୁଳବଞ୍ଜା ପଗ୍ଧ ପରତେ ହୁଅଇ କୁଳକୁ କର ଉତ୍କଳ ।
କୃଷ୍ଣପ୍ରିଅଲୋକ ହୃଦସ୍ ପ୍ରାପ୍ତେକ କମଳ ମହା ନର୍ମଳ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରମା ସମାନ ସନ୍ତାପ-ହର ଶୀତଳ ।
କୃଷ୍ଣ ହୃଦସ୍ଥଳ ପଗ୍ଧତ୍ତେ କମଳମାଳରେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ।
କରଜ ରଙ୍ଗମା ସମାନକୁ ପାଇ ପୁନର୍ଭବକୁ ଛେଦଇ ।
କରଣୀ ପଗ୍ଧତ୍ତେ ପଦ୍ମ ଧରବା ଏ କାଳୀପ୍ରାପ୍ତେ ଚକ୍ର ଧର ।
କ ଅବା ନାଗଶ୍ରୀ ଫୁଲ୍‌ବେଶ ଧର ପନରସକୁ ବସ୍ତାର ।
କ ଅବା ପକ୍ଷିଣୀ ବେନତଃ ପାଣି ଦୁଇଦନ ଏକଗତ ।
କ ସୁରସରଣୀ ଉତ୍ପତ ତରଣି ହୋଇବାକୁ ଗତାଗତ ।
କେ ବୋଲେ ପ୍ରୋଷିତ ପ୍ରିୟତମା ପ୍ରାପ୍ତେ ହୋଇଥିଲା ମଇନତା ।
କୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ ଲଗିବାକୁ ଅଙ୍ଗ ହେଲା ଏଡ଼େ ନର୍ମଳତା ।
କେ ବୋଲେ ବାସକଶଯ୍ୟା ପଗ୍ଧତ୍ତେକ ହୋଇଅଛୁ ଏବେ ଦେଖ ।
କୃଷ୍ଣ ଅଗମନ ଅଣାରେ ପ୍ରସନ୍ନ କରଅଛୁ ପଦ୍ମମୁଖ ।
କଉଡୁକେ ଏହ କଥାମାନ କହ ପଣିଲେ ଯାଇଁ ଜଳରେ ।
କନକ ରସାଣ ହେଲା ସୁର-ଗ୍ରଣ-ଜାଳ ରତନ ସ୍ଥଳରେ ।
କର ଅବଗାହ ଗୋପିକାସମୂହ ଜଳରୁଁ ବାହାର ହୋଇ ।
କର ଅଙ୍ଗ ପୋଛା ଯାହାର ଯେ ଇଚ୍ଛା ବସନ ପିନ୍ଧଲେ ଯାଇଁ ।
କଲେ ଧୀରଗତ ଗୋକୁଳଯୁବତ ହସ ରସ କଉଡୁକେ ।
କଳହଂସପଜ୍ଜ ଯେମନ୍ତ ଗମନ୍ତ ମହାମତ କଳତାକେ ।
କେ କହବ ଗୋପଯୁବତଙ୍କ ତପ ମାନବଶ୍ରୀର କହ ।
କୃଷ୍ଣ ଭଗତରେ ବୋଳ ନରନ୍ତରେ କୃଷ୍ଣ କଥାମାନ କହ ।

କଳ୍ପାନ୍ତରେ ଯୋଗୀ ଯୋଗବାଟ ଛଡି ଯାଇବାକୁ ଯା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
କ ଭାଗ୍ୟ ବଳରେ ଗୋପୀ ଗୋପାଳରେ ସବୁକାଳେ ସେ ମୂଲଭ ।
କଲେ ବେଦପଢ ଯେତେରୂପେ ସ୍ତବ କଶ ନୁହନ୍ତ ତାହାକୁ ।
କଣ୍ଠି ଢ଼ରଥାନ୍ତ ବରଜଯୁବତ କଉଡୁକେ ଡାକବାକୁ ।
କହେ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ହୋଇ ମହାତୃଷ୍ଣ ଗୋପୀ ଗୋପୀନାଥ କଥା ।
କରବାକୁ ହତ ଅଶେଷ ଦୁରତ ଦଣ୍ଡଧର ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟଥା ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛନ୍ଦ

ରଗ —ବରାଣସୀ

କୁସୁମ ସମୟ ହୋଇଲା ଉଦୟ ଦକ୍ଷିଣପବନ ବହିଲା ।
କାମଦେବଦୂତ ହୋଇ ମହାମତ୍ତ ପଞ୍ଚମସ୍ୱରରେ କହିଲା ।
କନ୍ଦର୍ପ, ଦର୍ପ ହୋଇଲା ଅତିଶୟ ।
କୁସୁମବଶିଖ କରିବାକୁ ଲାଖ କାମୀ କାମିନୀ କଲେ ରୟ ।
କମଳ ରସାଳ ନୀଳଉତ୍ପଳ ନଅଳୀ ଅଶୋକ ବକାଶ ।
କାମ ପଞ୍ଚବାଣ କାମୀ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ସେବିବାକୁ କଲେ ପ୍ରକାଶ ।
କେତକୀ, କୁନ୍ଦ କି ହୋଇଲା ପ୍ରକଟ ।
କାନ୍ତା କାନ୍ତ ରେଟ ଅରେଟ ହୋଇଲା ଜୀବ ସିବା ହେଲା ନକଟ ।
କୁସୁମଧନୁ ମାଧବୀ ଧନୁ ଶୋଭା ଭ୍ରମର କଦମ୍ବ ଗୁଣରେ ।
କଉଡୁକ କର କାମକୁ ବସନ୍ତ ଦେଇଅଛୁ ସଖାପଣରେ ।
କିଂଶୁକ, ପାଟକରବାଳ ତାହାର ।
କରିବାକୁ ରଙ୍ଗକୋପେ ତାହା ସଙ୍ଗ ସୁଖ ନୋହୁଅଛୁ କାହାର ।
କେଶର କୁସୁମ ଅତି ମନୋରମ କାମନୃପତି-ଶେଉନ୍ଥିଏ ।
କଶଲୟପତ୍ର ପତାକା ଉଡ଼ନ୍ତ ବଶ କରନ୍ତ ମନ ନେଏ ।
କରୁଣା, କେଶର ମଲ୍ଲୀ-ଗନ୍ଧ ଧୂପ ।
କେଲକଦମ୍ବେ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନ କରନ୍ତ ସଧାରେ ଶଙ୍ଖଆ ମଧୁପ ।
କୋକଳ କୁହୁ କୁହୁ ରବ ବଜାଉଁ ବାଜଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବଳେ ।
କଲେ ପ୍ରସ୍ଥାଣ କୁସୁମବାଣଗ୍ରଣ ବସନ୍ତ ପ୍ରାଣସଖାମେଳେ ।
କହିବ, କେ ଅବା ସେକାଳସଖିଙ୍କ ।
କର ମହାରମ୍ଭେ କଙ୍କର ପଡ଼ିବେ କାମବଣ ଯୁବା ଯୁବତି ।
କେମନ୍ତ କୁସୁମ ଅତି ମନୋରମ ହୋଇଛୁ ବସନ୍ତ ପ୍ରବେଶେ ।
କାନ୍ତ ବଦେଶରୁ ଅଇଲେ ରମ୍ଭୋରୁ ଅବଶ୍ୟ ଶୋଭା ପାଇବେ ସେ ।
କରବା, ଅମ୍ବେ ଗୋଲ ବନବହାର ।
କୁହାକୁହ ହୋଇ କୃଷ୍ଣ ସୁଖଦାସ୍ପୀ ସତ୍ତରେ ହୋଇଲେ ବାହାର ।

କେବଳ ଅକାଶ ପରସ୍ପେ ପ୍ରକାଶ ନସ୍ଟନେ ମାଏ ଦେଖିବାକୁ :
କେ କେଉଁ ବେଶେ ଗମନ କରନ୍ତ ସେ ନୂଆ ସେ କବ ଲେଖିବାକୁ ।
ଜଅବା, ବୋଇବା ସ୍ୱର୍ଗଅପସର୍ ।
କ୍ରୀଡ଼ା ଅର୍ଥରେ ନନ୍ଦନକୁ ଗମନ୍ତ ତାଙ୍କର କାହିଁ ଏଡ଼େ ତୋର୍ ।
କବ କଲ୍ପିବାରେ ଭୁଲେ ଭୁଲବାରେ ଭୁଲାପ୍ରାଏ ହେଲେ ଉଲ୍ଲାସ ।
କଲାକେ ସମାନ ନୋହ୍ନ ନୃତ୍ୟ ଗାନ କର ସ୍ୱର୍ଗେ କଲେ ନବାସ ।
କେମନ୍ତେ, ବୋଇବା ତାହ୍ନାଙ୍କ ପର୍ସ୍ପେ ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଛୁ ରମ୍ଭାପର୍ ନାଶ୍ ଯାହ୍ନାଙ୍କ ଜାନୁ ଉପମାଏ ।
କଛୁ ପ୍ରତଅସ ଧ୍ରବାରୁ ସୁରେଣ-ଅସନ ହେଲା ଗଜରସ୍ପେ ।
କଲହ୍ନଂସ ଏହ୍ନ କାରଣରୁ ବହୁବାହ୍ନାନ ହୋଇ ପୂଜା ପାଏ ।
କେତେହେଁ, ଧ୍ରବାରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖଅଂଶ ।
କପର୍ଦ୍ଦୀ କରେ ଧର ଡାକ ନାଚନ୍ତ ମସ୍ତକେ କର ଅବତଂଶ ।
କୁଚ ସଦୃଶରୁ ଦେବତାଏ ମେରୁପଙ୍ଗତ କଲେ ନକେତନ ।
କଣ୍ଠକୁ ଅନାଇଁ ମହାତୋସ ହୋଇ ବଷ୍ଟୁ ବହୁଲେ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ ।
କାହିଁକ, ଦେବେ କରନ୍ତ ସୁଧାପାନ ।
କୁଞ୍ଚିତକେଶୀ ଚଞ୍ଚଳବେଣୀ ଗୋପୀକଥାକୁ କାହିଁ ସେ ସମାନ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ଅଙ୍ଗେ ମଣ୍ଡି ହୁଅନ୍ତ ସେ ପାରଜାତକଲ୍ପୁସ୍ପକୁ ।
କେତେ ତପ କର ପାଇଁଚ ଯହିଁ ସେ ମନୋହରହାସ ସମକୁ ।
କାନ୍ତକ, ସମାନ ନୋହେ କ୍ଷଣକାନ୍ତ ।
କାଦମ୍ବିନୀକୋଳେ ଥାଇଁ ସେ ଚଞ୍ଚଳେ ଦେଖାଇଁ ନ ଦେଖାଇ ଜ୍ୟୋତ ।
କଲଧଉତ ଅନେକ ଲଜ୍ଜ ପାଇଁ ଅନଳେ ଅଙ୍ଗକୁ ଦହୁଲ ।
କ ବଷ୍ଟର ପୁଣି ଅମରଧରଣୀଧରେ ନଦୀ ହୋଇ ବହୁଲ ।
କରଜ, ସମାନ ନୋହ ତାରଗଣ ।
କଲେ ଶୂନ୍ୟଗତ ଦବସରେ ଜ୍ୟୋତ ନ ଦେଖାଇ ଲଜ୍ଜ ପାଇଣ ।
କହୁଲ ଯେତେକ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀଯାକ ଭୁଲରେ ସମସ୍ତେ ଉଲ୍ଲାସ ।
କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟତମା ଗୋପୀଙ୍କ ଉପମା କଲେ ହୋଇବ କେଉଁ ଯଶ ।
କେବଳ, କବତା ବନତା ବ୍ରତତ୍ତ ।
କରଅଛୁ ବହୁ ବରତତ କେହ ଅଙ୍ଗେ ନ ଧ୍ରଲେ ନ ବର୍ତ୍ତନ୍ତ ।
କନକବଲ୍ଲୀ ଫଳ ଫୁଲ ଧର ଚଳନ୍ତେ ଯେମନ୍ତ ବଚଏ ।
କାମକଳାବନ୍ତ ଗୋପୀ ସେହୁମତ ଗ୍ଲଲନ୍ତେ ମୋହେ ମନ ନେଏ ।
କ୍ରମେ ସେ, ବୃନ୍ଦାବନେ ହୋଇ ପ୍ରବେଶ ।
କଲେ ସେ ଶ୍ରବଣ ନାନା ପକ୍ଷିଗଣନାଦେ ପୂରଛୁ ଦଶଦଶ ।
କାଲନ୍ଦୀ-ଶୀତଳ ପୁଷ୍ପପରମଳ ଘେନ ବହେ ମନ୍ଦପବନ ।
କୁରଙ୍ଗମଦ ସଉରଭ କରନ୍ତେ ବଢ଼େ କନ୍ଦର୍ପ ଉଦୀପନ ।

କୁସୁମ, ଚୁମ୍ବି କରେ ଭୃଙ୍ଗ ଝଙ୍କାର ।
କନ୍ଦର୍ପ ଧନୁ ଝଙ୍କାରଲା ପରାସ୍ତେ ପ୍ରତେ ହୁଅଇ ଗୋପୀଙ୍କର ।
କପୋତହୁଙ୍କାର କାମ ଅହଙ୍କାର ଚର୍ଜ୍ଜନ ପରାସ୍ତେ ମଣନ୍ତ୍ର ।
କେ ରଚକୁଳତ କଥା ଚେତ ଚତ୍ର ଚଞ୍ଚଳ କରଣ ଗୁଣନ୍ତ୍ର ।
କୁଞ୍ଜର-ଗମନା କୁଙ୍କମାନ ଦେଖି ।
କଞ୍ଜନୟନ କୃଷ୍ଣକଥା ସୁମର ଧଇର୍ଯ୍ୟ ନ ପାରନ୍ତି ରଖି ।
କଂଶୁକ ଅଶୋକ ଚମ୍ପା କୁରୁବକ କରୁଣା କେଶର କେଶର ।
କୃବେଲା ମଲ୍ଲୀ ମାଧବୀ କୁଗ୍ଧଅନା ହେମକେତକୀ କରବୀର ।
କରକ, ଯଦ କୁଡ-ମାଲ ଉମାଲ ।
କୁସୁମରରେ ମନୋହର ମନ୍ଦାର ବକୁଳ ରସାଳର ଶାଳ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ ଦେଖି ବୋଲଇ ଗୋ ସଖି ଦେଖ ଦେଖ ଏ ନାଗେଶ୍ୱର ।
କାନ୍ତବଚ୍ଛେଦରେ ବରହ୍ନଣୀଠାରେ କେବଳ ହୋଏ ନାଗେଶ୍ୱର ।
କନ୍ଦର୍ପ, କରଉଟି ଏହୁ କେତକୀ ।
କରଉ ବରହୁଅଙ୍ଗ ପ୍ରାଣ ନେବା କଥାହିଁ ଏହାକୁ କେତେକ ।
କୁସୁମ ଉତ୍ତମବାସ ମନୋରମ ନାମ ମାଧବ କୁଗ୍ଧଅନା ।
କର୍ଣ୍ଣପଥେ ଶୁଣି ପ୍ରବାସି-ରମଣୀମାନେ ହୁଅନ୍ତି ଷ୍ଟଗ୍ଧମନା ।
କୃଷ୍ଣରେ, କୃଷ୍ଣ ସମ ଦେଖି ଉମାଲ ।
କାନ୍ତବଯୋଗରେ ବରହ୍ନଭୋଗରେ ପ୍ରତେ ହୋଏ କାମଉମାଲ ।
କଂଶୁକକୁସୁମ ନୁହଇ ଏ କାମ-ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରବାଣ ପରାସ୍ତେ ।
କାନ୍ତାର୍ଥିନୀ ନାଶି ଅଙ୍ଗକୁ ବଦାର ହୋଇଛୁ ମହାରଙ୍ଗମସ୍ତେ ।
କରଇ, ଯହିଁ ବଯୋଗିନୀ-ଯଲାଣ ।
କହଲ ଗୋ ସହି ଛାଣିଥାଅ ସେହୁ ଘେନ ଏହା ନାମ ଯଲାଣ ।
କନକକୁସୁମ ବୋଲ ଏହା ନାମ ବଧାନ କରଅଛୁ ବହୁ ।
କେଉଁ ଅବଗୁଣେ ଅବବେକ ଯଣେ ଭୃଙ୍ଗ ଏହାକୁ କଲା ଦ୍ରୋହ୍ନ ।
କୋମଳେ, ଶୁଣାଇଲେ ସୁଧା ଅଲାପ ।
କାଳ ଅପ୍ରାପତ ହୋଇଥିଲେ କାତ କରଇ କୁସୁମକଳାପ ।
କେମନ୍ତ ବଣାଳ ନେଣ୍ଟସୁଖଶାଳ ସଖି ଏ ପ୍ରମାଣ ରସାଳ ।
କାନ୍ତ କୋଳଗତ ନୋହିଲେ ସାକ୍ଷାତ ହୁଅଇ ବକା ଏ ରସାଳ ।
କୋକଳ-ଠାରୁ ସରୁର ସ୍ନେହପାଣ୍ଡ ।
କାମକରେପାଣ୍ଡୀ ହେଲେ ବାମନେତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବାମ ହୋଏ ମାଣ୍ଡ ।
କରୁଣାକଟାକ୍ଷେ ଅନାଇଁ ଫୁରୁଣା ହୋଇ କେ ବୋଲେ ଏ କରୁଣା ।
କରୁଣାକର କରୁଣା ବାହାରେ ଏ ହୁଅଇ ଅଧିକ କରୁଣା ।
କେ ବୋଲେ, ଦେଖ ଦେଖ ସଖୀ ମାଧବୀ ।
କେତେହେଁ ସ୍ନେହ ଏହାଠାରେ କରନ୍ତି ନିଏ ଭବ ଘେନ ମାଧବୀ ।

କେଉଁ ଗୋପି ହସି ବକ୍ରବାଣୀ ଭସି ବୋଲେ ଦେଖ ଏ କାମବୃତ୍ତା
କାମ କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧ କରବାରୁ ବୁଦ୍ଧମାନେ ବୋଲନ୍ତି କାମବୃତ୍ତା ।
କେ ବୋଲେ, ଶୁଣ ଗୋ ସମସ୍ତେ ପୁନାର ।
କୃତମାଳ ନାମ ଧ୍ୱରାରୁ ଏ କାମଅବମାପଚର ପୁନାଣ୍ଡ ।
କରଛ କୁସୁମ କପଟେ ସୁସମ ଉପମାସ୍ କଣ୍ଠମାଳାକୁ ।
କନ୍ଦର୍ପକୁ ରସ୍ପେ ନ ଥିଲେ ଥୋକାଏ ନେଇଥାଅ ଜେଜୀ ଗଲାକୁ ।
କେ ବୋଲେ, ସୁଖ ଲେଖେ ଦୁଃଖ ପାଇବ ।
କେଉଁ ମୁଣ୍ଡ ପାପ୍ପେ ଭୂଶୁସୁଅଦରୁ କାଳେ ଦଣ୍ଡ ସିନା ହୋଇବ ।
କୃଷ୍ଣକରୁଣାରେ ମନଫୁରୁଣାରେ ଅମ୍ପେ ବୋଲୁଥାଇଁ ନଥଇ ।
କେଉଁ ରସବନ୍ତୀ ବରହ୍ୱବପଡ଼ି ପାଇ ବୋଲୁଥିବ ନଥଁଇ ।
କେ ବୋଲେ, ଦେଖ ଦେଖ ସଖି ଅଶୋକ ।
କେଉଁ ରସିକମା କାନ୍ତବଯୋଗିମା ହେଲେ ନ କରିବ ସଶୋକ ।
କେଶବପ୍ରସାଦେ କାମ ଅପ୍ରମାଦେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ହୋଇଛୁ ପୁରାଗ ।
କାନ୍ତ ସଙ୍ଗ ଛଡ଼ା କାମରସପୀଡ଼ା ହୋଇଲେ ହୋଏ ଏ ପୁରାଗ ।
କେବଳ, ଇଲକାଳେ ଇଲ୍ ସଇବଁ ।
କେ ଅବା ଅରଲେ ଅରଲ୍ ନୋହୁଛୁ ବଶ୍ୟର କହୁଲ ସଇବଁ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ ଦେଖି କରଙ୍କା ଉରକ ବୋଲଇ ସଖି ଦେଖ ଦେଖ ।
କର୍ଣ୍ଣ ବୃନ୍ଦନାଥ୍ମା ସ୍ତନସ୍ତାସ୍ କର ଉଲକୁ କରଅଛୁ ମୁଖ ।
କେବଳ, ମନକୁ ଏମନ୍ତ ଘଟିଲା ।
କମନୀୟ ଦନ୍ତପନ୍ତି ଦେଖି ଅନ୍ତସରକ ହୃଦସ୍ ଫାଟିଲା ।
କେ ବୋଲଇ କୁଚ ଅନାଇଁ ସଙ୍କୋଚ ପାଇ ମୁଖ କର ଉଲକୁ ।
କରଇ ଉପସ୍ୟା କର ପ୍ରଣଥଣା ଲଗାଇ ସମାନ ଭୁଲକୁ ।
କେ କାହ୍ନା, କୁଚେ କର ଦେଇ ଅଞ୍ଚଲା ।
କାହୁଁ ଏହା ପତ୍ର ହୋଇବ ଏ ଚୋର କୋଇ ମନହାସ ମୁଞ୍ଚଲା ।
କହିଲେ କହୁତ ହେବ ଏ ଚରତ ଶୁଣ ହେ ରସିକ ନାଗର ।
କେବଳ ଅମୃତ ଖାଇଲେ କହୁତ ମନକୁ ନୋହେ ସୁଖକର ।
କହଇ, ସାନକୃଷ୍ଣ ବନ ରମଣୀ ।
କଣ୍ଠେ ଏହା ଶୁଣି ସୁକୃତ ପଣ୍ଡଶୀ ତର ସଂସାର ତରଙ୍ଗିଣୀ ।

ପଞ୍ଚଦଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ସହାରୀ

କ୍ରମେ ମଧ୍ୟଶେଷ ହୁଅନ୍ତେ ପବେଶ ହୋଇଲା ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମସ୍ ।
କରମାଳ କର ମହା ଖରତର କମଳକୁମାର ପଶ୍ମସ୍ ।

ସୁଜନେ । କ କହିବା ମଞ୍ଜୁତପତ ।
କଣ୍ଠାଇଲା ନୃତ୍ୟ ପଞ୍ଚକଯାଦବ୍ଦ ସଂଗ୍ରାମଭୂମି ଅଣବତ ।
କୁଶଳନର୍ତ୍ତୀ ଭ୍ରମଣ୍ଟି ପଡ଼ାସେ ଭ୍ରମିଲେ ବାଉଚକ୍ରମାନେ ।
କୁଣ୍ଠମ୍ବି-ଘାନଞ୍ଜନ-ମନ ପଡ଼ାସେ ସନ୍ତାପି ହେଲେ ଏକାଦନେ ।
ସୁଜନେ । କ୍ଲୁଶ ହୋଇଲେ ନଦୀଜଳ ।
କାନ୍ତ ଘନରସ ବଞ୍ଚନେ ଯେମନ୍ତ ଦଶଗ୍ର ବରଷ୍ଟାଣୀ-କୁଳ ।
କୁରଙ୍ଗ-ନୟନା-ନୟନ-ତରଙ୍ଗ ବଳ ମୃଗତୃଷ୍ଣା ଦଶିଲେ ।
କଳାମେଘକୋଳେ ବଳୁଳୀ ପଡ଼ାସେ ବନେ ବନଅଗ୍ନି ହସିଲେ ।
ସୁଜନେ । କାହିଁ ଉଶୀରଚ୍ଛେ ଫୁଟନ୍ତ ।
କାମିନୀ-ସୁରତକାଳ ମନମଥ ଶବଦ ପଡ଼ାସେ ଘଟନ୍ତ ।
କୃପଣସାମନ୍ତ ସେବକ ପଡ଼ାସେ ତାପେ ଜର୍ଜର ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ।
କାନ୍ତାରହିତ କାନ୍ତା ପ୍ରାସେ ହୋଇଲେ ସରସୀମାନେ ବେଶଅନ୍ତ ।
ସୁଜନେ । କେବଳ ଭକ୍ତ-ରଙ୍କ ପ୍ରାସେ ।
କଚ୍ଛପ ମତ୍ସ୍ୟ ମଣ୍ଡୁକମାନଙ୍କର ଦୁଃଖଳ ହୋଇଗଲା କାସେ ।
ଳ ବରହେ କରବର ରହେ ମହାଗହନ ଅଶ୍ରେ କର ।
କର୍ଦ୍ଦମରେ ପଡ଼ି ଫେନମୁଖେ ରଡ଼ି ଛଡ଼ନ୍ତ ଗଳଦ୍ଧ-ବରାହ ।
ସୁଜନେ । କୁଞ୍ଜଭିତରେ ପକ୍ଷିମାନେ ।
କେବଳ ଯୋଗୀ ଧ୍ୟାନ କଲା ପଡ଼ାସେ ଜଣ୍ଟଳେ ରହିଲେ ମତ୍ତନେ ।
କରିବାକୁ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା ଜଳ ପ୍ରାଣ ପରକୁ ଦେଲା ପ୍ରାସେ ହୋଇ ।
କୋକ ମୃଗ ଯାଇଁ ରସ୍‌କୁ ପକାଇଁ ସିଂହଶ୍ଚସ୍ୱାରେ ହେଲେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ।
କୋବଦେ । କୁଣ୍ଡଳୀକୁଳ ଏହିରୂପେ ।
କଳାପିକଳାପଭଳରେ ରହିଲେ ପାଇ ବପଙ୍କ ଅତପେ ।
କାହିଁ ଗଲା ବନଲତା ଶୋଭାବନ କାନ୍ତାହତ କାନ୍ତା ପଡ଼ାସେ ।
କରଧୃତ ପିନା ବସନ୍ତ ତାହାକୁ ନବପଲ୍ଲବେ ତୋଷ ମସେ ।
କୋବଦେ । କାଳେ ସେ ଅନ୍ତର ହୋଇଲା ।
କନ୍ଦର୍ପ ଦର୍ପ ରହିତ ହୋଇ ସଖା ଅଭାବେ ହୃଦରେ ଶୋଇଲା ।
କୁଞ୍ଜେ କୁଞ୍ଜେ ବସି ଝିଙ୍କାଣ୍ଟି ଡାକଲେ କାମକେଇବାଃ ପଡ଼ିଲା ।
କୁସୁମକାଣ୍ଡ ମଣ୍ଡି ହୋଇ ଅର୍ଜୁନ ବଯୋଗୀ ହୃଦସ୍ଥ ତାଡ଼ିଲା ।
କୋବଦେ । କେଉଁ ପଞ୍ଚକ ତାପକଳେ ।
କରନ୍ତେ ଗମନ ଶ୍ରମ ପାଇ ଯାଇଁ ବସନ୍ତ ବହୁ-ପାବ-ତଳେ ।
କୃପଣ ଧନ ସଞ୍ଚଳା ପ୍ରାସେ ମଧୁ ସଞ୍ଚଳେ ମଧୁକରମାନେ ।
କେ ଜଳନ୍ତୁ ପବଙ୍ଗମାନ ଦେଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣକରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ।
କୋବଦେ । କେଉଁ ଈଶ୍ୱର ଅନୁଗ୍ରହୀ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗେ ବୋଳହୋଇ ଧାରମଣ୍ଡିତସ୍ତନେ ରହ ।

କେ ଗୀତ କବତ୍ ବେଣୁ ଘଣା ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗେ ଦନମାନ ହରନ୍ତ ।
କେ ବସି ଏକାନ୍ତେ କାମିନୀସଙ୍ଗତେ ଚନ୍ଦନପିଚକା ମାରନ୍ତ ।
କୋବଦେ । କେ କରେ ନଉକା ବହାର ।
କେ ସ୍ୱେଦ ଉପରେ କରଡଲଁ ଢାଲବୁନ୍ତ ନ କରଇ ବାହାର ।
କେ ଦନଶେଷରେ ଦନକରକରେ ଢାପ ପାଇଁ ଜଳେ ବୁଡ଼ନ୍ତ ।
କେ ମହାବକଲେ ବସି ଶୀତସ୍ଥଳେ ଶୀତଳ ପବନ ଲୋଡ଼ନ୍ତ ।
କୋବଦେ । କେତେ କହିବ ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ।
କେବଳ ଶୀତକାରକଦ୍ରବ୍ୟ ବନୁ ଅନ ଲୋଡିଲା ନାହିଁ ଅଙ୍ଗ ।
କାନ୍ତପବଳ ଗ୍ରୀଷମରେ ବକଳ ହୋଇ ସକଳ ଗୋପାଙ୍ଗନା ।
କରବେ କୋଇ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଲେ ଚପଳ-ଲୋଚନା ।
କୋବଦେ । କମଳା କୁଟିଳକୁନ୍ତଳା ।
କାମକେଳି କଳା-କୁଶଳା ସୁଶୀଳା କେତଙ୍କଗୋଷ୍ଠି ପ୍ରେମଶୀଳା ।
କର-କୁସୁମ୍ଭନା କୋକଳ-ବଚନା କୁନ୍ଦକଳୀଦ୍ଦରୁ ଦଶନା ।
କୁଟିଳଦର୍ଶନା ପ୍ରସନ୍ନବଦନା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର-ସ୍ନେହ-ଘେନା ।
କୋବଦେ । କପକ ନତମ୍ଶୋଭନା ।
କେଶଶ୍ରମଧ୍ୱମା କଉଡୁକସୀମା କୁଞ୍ଜବନକେଳି-ଲୋଭନା ।
କଳାକରହାସୀ କମଳସୁବାସୀ କ୍ରୀଡ଼ା-ମାନସ କଳହଂସୀ ।
କୃଷ୍ଣମନମୀନ-ଅକର୍ଷ-ବଡ଼ଣୀ କନ୍ଦର୍ପ-ଦର୍ପ-ଭମ-ଶଣୀ ।
କୋବଦେ । କାମତରଙ୍ଗିଣୀ ତରଣି ।
କରନ୍ତେ ଗମନ ଅଢଶୋଭନ ଦଶଇ ଧରଣୀ-ସରଣୀ ।
କଲରବ କରେ କନକକଙ୍କିଣୀ ବାଜଇ ବାଜେଣି ନୂପୁର ।
କାମ ପନ୍ନ ମଣାଇ ନେଲାପାସ୍ପେ ଶୁଇଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ।
କୋବଦେ । କମଳ ବହ୍ନିଲା ପଗସ୍ପେ ।
କଶଲସ୍ପନ୍ତ ପାଦ ବକାଶନ୍ତ ପଦ ପଦକେ ସୁଖମସ୍ପେ ।
କାଳନୀ-କୂଳରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସକଳ ବରଜବାଳକା ।
କଲେ ଅବଲୋକ କଲାରେ ନନ୍ଦୁଛ ଦଇଲା କଳ୍ପଲ କାଳକା ।
କାମିନୀ-କଟାକ୍ଷ ପଗସ୍ପେ ତରଙ୍ଗ ।
କବଶ୍ୱ ପଗସ୍ପେ ମହା ମନୋହର କୁସୁମମାନଙ୍କରେ ସଙ୍ଗ ।
କଲହଂସକୁଳ ସ୍ୱନ କରୁଛନ୍ତ ହଂସକନସ୍ୱନ ପଗସ୍ପେ ।
କାନ୍ତା-ଉଚ୍ଚକୁଚ ପାସ୍ପେ ବସିଛନ୍ତ କୋକମିଥୁନ ଏକଠାସ୍ପେ ।
କେବଳ । ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ-ଯୋଗୀ ପଗସ୍ପେ ।
କଲେବର ସ୍ଥିର କର ବକମାନେ ମୀନଙ୍କୁ କରନ୍ତନ୍ତ ଲସ୍ପେ ।
କମଳେ କମଳକଦମ୍ବ ପଣନ୍ତେ କମଳେ ହୋଇଲେ ଚଞ୍ଚଳ ।
କୁବଲସ୍ପ ଅଦ କଜ୍ଜାର ସହତେ କେ ତହିଁ ନୋହଲେ ନଷ୍ଟଳ ।

କେବଳ । ଯେ ଯାହାକୁ ଗୁଣେ ବଳଇ ।
କଳକର ପାଶେ ଦେଖିଲେ ତାକୁ ସେ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତରଳଇ ।
କମନୀୟ ମୁଖ ସୁନେତ୍ର ସୁନଖ ଶୋଭାକୁ ସମ ନୋହୁବାରୁ ।
କମ୍ପିଲା ସବୁର ଶଙ୍ଖର ସୁମଉ ମରବା ରଲ ଲଜ୍ଜପାରୁ ।
କାଦମ୍ବ । କୂଳପାଶରେ ନ ରହିଲେ ।
କରବାରୁ ଖେଦୀ ଗମନ-ଖଡୁଗୀ ମନରେ ରପ୍କୁ ବହିଲେ ।
କନକଲତା ମାଳମଣିସ୍ଥଳରେ ପବନେ ଉଇଲା ପଗ୍ପେ ।
କେ କାହାକୁ ପାଣି ପାଣିରେ ପୂଗଇଁ ଅନନକୁ ମାଉ ପଲାଏ ।
କେ ଜଳ-କରଃ ପଗ୍ପେ ବୁଡଇ ।
କାହିଁ ସିକୁ ବୋଲ କର କେ ପାଣିରେ ପାଣି ପେନକର ଲୋଡ଼ଇ ।
କରେ କର ଦେଇ ଚକ୍ରବାଳ ହୋଇ କମଳଁ କମଳ ତୋଳନ୍ତି ।
କେ କରକମଳେ କମଳକୁସୁମ ତୋଳ କାହାକୁଚେ ଢାଳନ୍ତି ।
କେ ବୋଲେ । କୁରପନ୍ତି ବଖି ଶଙ୍କର ।
କର ଏହାଙ୍କୁ ଜଳଶାପ୍ପୀ ସମସ୍ତେ ହେଲଇଁ ଏହାଙ୍କ କଙ୍କର ।
କ ବର ମାଗିବ ମାଗିଥାଅ ଏବେ ଯେ ଯାହାର ଦୁଃଖ ଜଣାଇଁ ।
କେ ବୋଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଏକାଳରେ ଯେବେ ଦେବେ ଆମ୍ପାଶେ ଅଣାଇଁ ।
କରବା । ତାଙ୍କୁ ପେନ ଜଳବହାର ।
କହିଁ କହିଁ ଏହା କମଳନପ୍ପନ ବୃନ୍ଦାବନଁ ହେଲେ ବାହାର ।
କଲେ ବଗ୍ପର ଗୋପିକା ଯମୁନାରେ କରୁଅନ୍ତୁ ଜଳକ୍ରୀଡା ।
କର ଅନ୍ତର ଅଙ୍ଗବାସ ସମସ୍ତେ ଛଡ଼ି ଅନ୍ତୁ ମନୁ ବ୍ରୀଡ଼ା ।
କରବା । ସବୁର କଥନ ହରଣ ।
କଦମ୍ବବୃକ୍ଷରେ ଦୋଇକର ବସି କରବା କଉରୁକପଣ ।
କେଶବ ମନରେ ଏମନ୍ତ ବଗ୍ପର ସୁମଉ ଜଗତପ୍ରାଣକୁ ।
କଲେ ଅଦେଶ ଅମ୍ବର ପେନଅସ କେଇକଦମ୍ବର ପାଶକୁ ।
କେଶବ-ଆଜ୍ଞାରେ ପବନ ବହିଲା ।
କୁରଙ୍ଗୀନେତ୍ରୀଙ୍କ ଅମ୍ବର ଅମ୍ବରେ ଉଡ଼ାଇଁ ବୃକ୍ଷରେ ଥୋଇଲା ।
କୃଷ୍ଣବନୋଦ୍ୟପ୍ପ। ବଂଶୀବଦନପ୍ପ। ବସିଲେ କଦମ୍ବ ଉପରେ ।
କେବଳ ନପ୍ପନ ସଖା ସଙ୍ଗେ ପେନ ରହିଲା ଗୋପୀଙ୍କ ଉପରେ ।
କାମିନୀ-ମାନେ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ବଢାଇଁ ।
କୂଳକୁ ଯାଇଁ ସମସ୍ତେ ଅନାଇଲେ କାହାର ପିନ୍ଧାବାସ ନାହିଁ ।
କେ ଚକତ ହୋଇ ରହିଲା ଚଞ୍ଚଳକୁରଙ୍ଗୀ ପ୍ରାପ୍ପେ କେ ଗ୍ପହିଁଲା ।
କେ ବୋଲେ ଅମ୍ବର ଜଳକ୍ରୀଡ଼ାସୁଖ ଅମ୍ବର ଇପଁା ନ ସହିଲା ।
କେ ବୋଲେ, କେ କଲା ଏଡ଼େ ଅବଗ୍ପର ।
କେ ଅଛ କାହାକୁ ପଗ୍ପରବା ଏହା କାହାରତ ନାହିଁ ସଞ୍ଚାର ।

କେ ବୋଲେ ପବନ ଘେନଗଲା ଅବା କେ ବୋଲେ ହେବେ ନନ୍ଦସୁତ ।
କେ ବୋଲଇ ମୋର ମନକୁ ଅଇଲା ଅନର ନୋହେ ଏ ଚରିତ ।
କହନ୍ତେ, କେଉଁ ଗୋପୀ ଦେଲା ଅନାଇଁ ।
କଦମ୍ବବୃକ୍ଷରେ ଦୋଳି କରି ବସିଅଛନ୍ତି ନାଗର କାହ୍ନାଇ ।
କୋଟିଏ ଶରଦରନ୍ଦୁ ଜିଣି ମୁଖ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଅଞ୍ଜନବରଣ ।
କଟିତଟେ ପୀତବସନ ବର୍ତ୍ତୁଳେ ବଳାହକ ବଲ୍ଲୀ ସମାନ ।
କଣ୍ଠରେ, ମୁକୁତାମାଳ ବକପନ୍ତି ।
କଳାପିକଳାପ କଳାପ ମୁକୁଟ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ସମ ଦଶନ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅନାଇ ମନାକ୍ଷକୁ ପାଇଁ ଯେ ଯାହାମତେ ଦୁଃଖ ହୋଇ ।
କଳହଂସୀ ପ୍ରାପ୍ତେ ସକଳ ଗୋପୀଏ ବେଗେଁ ପଶିଲେ ଜଳେ ଯାଇଁ ।
କେ ବୋଲେ, ଜ କରବା କହ ସଂଗାତ ।
କୁଣ୍ଠିଣୀ ପ୍ରତମା ପର୍ତ୍ତପେ ଅଜତ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କଲେ ନନ୍ଦସୁତ ।
କର ଜୁର୍ଦ୍ଦିକର ବରଜସୁନ୍ଦରୀ ଡାକଲେ ହେ ହୃଷୀକେଶ ନାଗର ।
କର୍ପୂର ଆମ୍ଭନାଙ୍କ ନେଇ ଏଡ଼େ ହୃଷ କରନ୍ତୁ ରସିକସାଗର ।
କୃଷ୍ଣ ହେ, କରୁଣାଦ୍ଭୁତ ଏବେ ହୁଅ ।
କରୁକ୍ଷି ବନତ ଗୋକୁଳଯୁବତ ଆମ୍ଭ ଅମରମାନ ରଖ ।
କରୁଣାକର ନାଗର ଗିରଧର ଦେଲେ ଯେ ଯାହା ଅମରକୁ ।
କନକଦର୍ପଣ-ବଦନମଣ୍ଡଳ ଗଲା ପ୍ରସାଦ ଜମ୍ଭରକୁ ।
କୁରଙ୍ଗ-ତରଙ୍ଗନୟନ ନଗ୍ନଇଁ ।
କଲେ ହରଷେ ଗୋକୁଳକୁ ଗମନ ଉଚ୍ଚକୁଚବାସେ ଲୁଗ୍ନଇ ।
କାଳନ୍ଦୀକୂଳୀପ୍ତ। କଦମ୍ବମୂଳୀପ୍ତ। କେଳପୁଚ୍ଛଗୁରୁଚୂଳୀପ୍ତ। ।
କଜ୍ଜଳକାଳୀପ୍ତ। କାଇଁଚମାଳୀପ୍ତ। ମଣିମକରକୁଣ୍ଡଳୀପ୍ତ। ।
କଉତ । ଲଉତ ପୀତଦୁକୂଳୀପ୍ତ। ।
କଳଙ୍କରହିତ କଳାକର ଜିତ ସୁନ୍ଦର ମୁଖମଣ୍ଡଳୀପ୍ତ। ।
କୁଣ୍ଡିଳ ଗାଳ ଅଳକାଅବଳୀପ୍ତ। ନବଲବଣୀକବଳୀପ୍ତ। ।
କେତେ କେତେ କଉତୁକ କରିଥାନ୍ତ ବ୍ରଜସୁତସଙ୍ଗମେଳୀପ୍ତ। ।
କଦମ୍ବ-ବୃକ୍ଷରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବଜପ୍ତେ ।
କୃଷ୍ଣଦାସ ମନ ପନ୍ଥେ ଗୋଡ଼ାଇଛୁ ସେହିରୂପକୁ କର ଲପ୍ତେ ।

ବଂଶ ଛନ

ସ୍ୱର - ବେହାରବାମୋଦ

କୁଣ୍ଡିଳକେଶୀ କଳାକର ସୁହାସୀ ।
କ ବୋଇ ତୋତେ ମୁଁ ଡାକିବ ପେସ୍ପି ଗୋ ।

କୁସୁମ ଗନ୍ଧ ବୋଇ ବୋଲନ୍ତ ଅବା ।
କରୁଛ ବହୁ ଡାକୁ ପକାଇ ଦେବା ଗୋ ।
କପାଳ ଚଳକଉ ବୋଇବ ନାହିଁ ।
କାଳ ଯାକଉ ସ୍ନେହ ନ ଥାଏ ରହ ଗୋ ।
କଳାଡୋଳା ଘଇମା ନ ଦେଖି ଯହିଁ ।
କଣ୍ଠ କଣ୍ଠ ବାହାର ନୁହଇ ଉହିଁ ଗୋ ।
କଣ୍ଠଭୂଷଣ ହାର ନାମ ନ ଥିଲେ ।
କଣ୍ଠମଣ୍ଡନା ବୋଇ ବୋଲନ୍ତ ଭଲେ ଗୋ ।
କର୍ପୂର ଚନନତ ଶୁଖିଲେ ଝଡ଼େ ।
କ କର ବୋଇବ ତା ଦୁଦସ୍ ପୋଡ଼େ ଗୋ ।
କବା ବୋଇବ କାମଉଟିମା ଭେଲା ।
କେ କର ନାହିଁ ନଦୀ ଉଇଲେ ହେଲା ଗୋ ।
କୁଡ୍ୟ ନ ଥିଲେ ବକେ ନର୍ଭନ ଧନ ।
କ କର ଅବା ବୋଇବ ଏ ବଚନ ଗୋ ।
କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରୀତ ଅସ୍ ନୁହଇ ।
କାହିଁ ପୁଷ୍କର କାହିଁ ପୁଷ୍କର ଯାଇ ଗୋ ।
କ୍ରୀଡ଼ା କରଇ ଉହିଁ ପେନଶ ବୃକ୍ଷ ।
କ କର ଲକ୍ଷିବ ଦେଖୁଛୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଗୋ ।
କମଳ ସ୍ପର୍ଶି ପ୍ରୀତ ନୁହଇ କହ ।
କମଳକୁ ଛଡଲେ ପକାଏ ଦହ ଗୋ ।
କୁକର୍ମ କରବାରେ ଏହ କୁଶଳ ।
କାନ୍ତ ଅଗେ ମାଡଇ ପେନ ବୁଝଳ ଗୋ ।
କୁସୁମ ଚୁମି ମଧୁକର ଛଡଇ ।
କଳା ମାଣକେ ଅନ ଫୁଲ ଗୋଡଇ ଗୋ ।
କରଇ ନାହିଁ ଅଉ ଲେଉଟି ପ୍ରୀତ ।
କମଳ କୁଞ୍ଜରେ ସମାନ ମତ ଗୋ ।
କୋଟି କୋଟି କନ୍ଥାନ୍ତେ ତୋ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ।
କେତେକେଳେହେଁ ହୋଇ ନାହିଁ ଏ ଭଙ୍ଗ ଗୋ ।
କାମ ଅଭୁରେ କାମୀ କାମିନୀ ସଙ୍ଗେ ।
କହୁଥାଉ ଏ କଥା ମୁଁ ଅନୁରାଗେ ଗୋ ।
କେ ବୋଲେ ତୁ ମୋହର କଣ୍ଠଭୂଷକ ।
କେ ବୋଲେ ତୁ ମୋହର ପ୍ରାଣଁ ଅଧିକ ଗୋ ।
କେତେ ପକାରେ କେତେ କହନ୍ତ ଲୋକ ।
କେହ ନାହିଁ ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଭବେକ ଗୋ ।

କେତେ କହିବ ଏହି ପ୍ରକାରେ ଯେତେ ।
କୋଟୀବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ସମ ନାହାନ୍ତି ତୋତେ ଗୋ ।
କବ ସେ ସତ ମିଛ କର କହନ୍ତି ।
କବତା ଗୁରୁଙ୍କରେ ମନ ମୋହନ୍ତି ଗୋ ।
କହନ୍ତି ରଧା ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଣୀ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ନାମର ବଡ଼ିକ ଅଣି ହେ ।
କଥା ନୋହିଲେ ଦାସବଗ୍ରଲବାନା ।
କରେ ପରଣମଣି ଲୁହାକୁ ସୁନା ହେ ।
କୁସୁମ ସ୍ମରଣରେ ପଞ୍ଚ ଶସ୍ତ୍ରରେ ।
କେଉଁ ବଡ଼ଲୋକର ନ ବସେ ଶିରେ ଯେ ।
କେଉଁ ମହତଗୁଣ ଅଛୁ ଭଣ୍ଡର ।
କ ନ କରନ୍ତି ତାକୁ ପାଟଙ୍ଗଦର ହେ ।
କଳାନଥି ଅମୃତ ଶରୀର ହୋଇ ।
କଳଙ୍କକୁ କୋଳରେ ସ୍ନେହେ ବସାଇ ଯେ ।
କରନ୍ତି ନାହିଁ ଆନ ହେଲେ ଲକ୍ଷଣ ।
କହନୁହଇ ପ୍ରଭୁମାନଙ୍କ ଗୁଣ ହେ ।
କେତେ କୁମୁଦ କେତେ ତାରକା ଯନ୍ତ୍ର ।
କାଳକେ ଖଲେ ଚକୋରକୁ ତୋଷନ୍ତି ଯେ ।
କେଉଁ ଲୋକର ନାହିଁ ମେପକୁ ଆସ ।
କଞ୍ଚୁତେ ଶୃଙ୍ଗର ଲଭଇ ଯଶ ଯେ ।
କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ଅରେ ରନ୍ତମା ମୁଖି ।
କାହିଁ କାହାକୁ ଲକ୍ଷ ଜୀବନ ସଙ୍ଗିରେ ।
କଲେ ଅସ୍ଥି ଉପରେ ରତନ ଉତ୍ତା ।
କ ଶୋତା ହୁହେ ନଃକେଇ କ ପ୍ରତ୍ତରେ ।
କର ତୋ ନାମ ଅଗେ ମୋ ନାମ ପଛେ ।
କହୁ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁ ଲୋକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଗୋ ।
କଇ କଲୁଷ ଭବ ରସ୍ତକୁ ହଉ ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇ ଯାଉଅଛନ୍ତି ତର ଗୋ ।
କହୁ ଅନେକ ଅନୁରାଗ ବରନ ।
କୋଳକର ସଧାରେ ଦେଇ ଚୁମ୍ବନ ।
କଉଡୁକେ ସେଠାରୁ କଲେ ଗମନ ।
କନ୍ଦର୍ପରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଛୁ ମନ ଯେ ।
କନକଲତା ନବ ତମାଳ ସଙ୍ଗେ ।
କାମମନ୍ତ୍ର ବଳରେ ଚଳଇ ରଙ୍ଗେ ଯେ ।

କଳାମେଘ ଅଗରେ ଉଦେ ବଳୁଳୀ ।
କାନନ ଗଗନରେ ଯାଉଛୁ ଖେଇ ଯେ ।
କମଳକୁ କମଳ ବଶ୍ୱଲା ପ୍ରାପ୍ତେ ।
କାନ୍ତ କାନ୍ତା ଚରଣ ଶୋଭାକୁ ପାଏ ଯେ ।
କ ଉପ କଲା ମଧ୍ୟ କ ଭାଗ୍ୟବଳେ ।
କମଳ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ହେଉଛୁ ସ୍ଥଳେ ଯେ ।
କୁସୁମିତ ବଲ୍ଲଭୀ ପବନେ ଚଳେ ।
କଣୋର କଣୋଶ୍ୱାକି ଗୁମର ଭାଳେ କ ।
କେଉଁ ଲତାରୁ ଫୁଲ୍ ପାଖୁଡ଼ା ଖସେ ।
କୁସୁମ ବରଷିଲା ପରାପ୍ତେ ଦଶେ କ ।
କେଉଁ ବଲ୍ଲଭୀ ଫଳେ ନମ୍ରତା ହୋଇ ।
କୃଷ୍ଣ ଗୋପୀଙ୍କି ନମସ୍କାର କରଇ ଯେ ।
କେହୁ ଚଳେ ସଖୀରେ ଙ୍ଗାର୍ଯ୍ୟଗ ହୋଇ ।
କନ୍ତି ମନରେ କ ପହ୍ନଣ୍ଡ ମଣାଇଁ ଯେ ।
କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତ ସଖି ! ଦେଖ ଏ ଲତା ।
କୁସୁମଭରେ ହୋଇ ମହା ଶୋଉତା ଯେ ।
କମନୀୟ ଦଶଇ ତରୁ ଉପରେ ।
କାନ୍ତା ସୁବେଶ ଯେପ୍ତେ କାନ୍ତ ଅଙ୍ଗରେ ଯେ ।
କଉଡୁକେ ଏମନ୍ତେ ବନେ ଭ୍ରମନ୍ତେ ।
କହେ ଗୋପିକା କୃଷ୍ଣ ଅଗରେ ଶାନ୍ତେ ।
କେମନ୍ତ ହୋଇ ଯିବ ନ ଚଳେ ପାଦ ।
କୃଷ୍ଣ ହସିକହନ୍ତ ନ କର ଖେଦ ଗୋ ।
କଳଙ୍କଣ୍ଠବଚନ ! କୁଜଦଶନ ।
କଣ୍ଠେ ମୋହର ବସ ମନମୋହନ ଗୋ ।
କହି ଏମନ୍ତ କଣ୍ଠେ ବସାଇ ଧୀରେ ।
କଙ୍କର ପାଏ ହେଲେ ମଦନରରେ ଯେ ।
କେମନ୍ତ ଦଶିଲା ସେ ବେନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ।
କଳାପବଡେ ଯେପ୍ତେ କନକଶୃଙ୍ଗ ଯେ ।
କଅବା ନୀଳମଣି ପାଷାଦେ ଗଢ଼ଛି ।
କଳଧଉତ ନକେତନ ବଗଛି ଯେ ।
କହଇ ଘାନକୃଷ୍ଣ କନ୍ଦର୍ପରୂପ ।
କରପାରଇ ସେ କ ଏମନ୍ତ ବଣ ! ଯେ ।
କରନ୍ତେ ସାଧୁଜନମାନେ ବଶ୍ଚର ।
କାମ କୃଷ୍ଣସଂସାରେ କେମନ୍ତ ସାର ଯେ ।

ଏକବିଂଶ ଖଣ୍ଡ

ସ୍ତବ ବନ୍ଦନା

କେଶବ ଅଂଶରେ ବସି ମାନସରେ ବଶ୍ୱରେ ବରଙ୍ଗରମଣୀ ।
କଲେ କ ସ୍ନେହ ମୋତେ ବେଶ୍ୱପାଣି ।
କଲ ଦକ୍ଷିଣନାୟକ ଅନକୂଳ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମୋର ଆଣି ମୁଁ । ଏମନ୍ତ ।
କେତେ ନାହାନ୍ତ ଅବା ପ୍ରିସ୍ତମା । କେହ ନୋହଲେ କୃଷ୍ଣ ମନୋରମା ।
କଲେ ଫୁଲଗଦ୍ଧା ପାସ୍ପେ ମୋତେ ଶୋଭା ସୁରସିକ ସୁଖସୀମା ସେ । ମୋହନ ।
କୃଷ୍ଣ ଗୋପୀ ଗଙ୍ଗ ଳାଣି ଦାହା ଖଙ୍କରବାକୁ କଲେ ଉପାସ୍ପେ ।
କହୁ ଓଲ୍ଲାଇ ପରୁ ଦେବରାସ୍ପେ ।
କହିଲେ ବଜସ୍ କର ଏହଠାସ୍ପେ ମାନବତ ପ୍ରାଣପ୍ରିସ୍ପେ ଗୋ । ସୁନର ।
କଛି କରବନାହିଁ ମନେ ରସ୍ । କରଇ ମୁଁ କୁସୁମ ଅପରସ୍ ।
କହ ଏ ବଚନ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ଅନ୍ତର୍ଧାମୀ ମାସ୍ୱାମସ୍ ସେ । ମୋହନ ।
କୃପଣସ୍ୱାମନ୍ତ ବୋଲକୁ ଯେମନ୍ତ ଆଣାକର ଲୋଭ୍ଭ ବଞ୍ଚଇ ।
କାଳେ କଂଶକୁ ହୃଦରେ ପଞ୍ଚଇ ।
କୃଷ୍ଣଅଣରେ ଗୋପୀ ସେହ୍ନରୂପରେ ଜଣାସ ପାର୍ଶ୍ୱେ ସୁଞ୍ଚଇ ସେ । ସୁନସ୍ତ୍ରୀ ।
କହୁଁ କହୁଁ କ୍ରୋଧ ହୁଏ ପ୍ରବଳ । କଂଶେ ସୁରଙ୍ଗ ବମ୍ ଦନ୍ତଚେଳ ।
କୋକନଦଜତ ନସ୍ନଁ ଗଲତ ଶୋକରେରେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ସେ । ସୁଦସ୍ତ୍ରୀ ।
କୁରସ୍ତ୍ରସମାନ ବଢାଇ ସ୍ରେଦନ ବୋଲେ ହେ କରୁଣାସଦନ ।
କପାଁ ଦେଲ ମୋତେ କାମକଦନ ।
କକହ କକଲ ସୁଧାସମ ବୋଲ୍ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପଦ୍ମବଦନ ହେ । ମୋହନ ।
କରଥିଲ ମୁଁ ବହୁତ ଉରସା କାଳେ ନାଶକଲ ସେ ପ୍ରତଆଶା ।
କରୁଣାବୃକ୍ଷେ ଫଳାଇଲ ନଗ୍ରଶଫଳ ମୋ କେଉଁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ହେ । ମୋହନ ।
କଣିଲା ଲୋକକୁ ଏମନ୍ତ ଶୋକକୁ ଦେବରତ ନୁହେ ବେଭାର ।
କଲ ପରୁ ହୋଇତ ଅବେଭାର ।
କଞ୍ଚତ ସେବାତ ପେନବା ଉଚତ ଗୁଣଗ୍ରାସ୍ମାନଙ୍କର ହେ । ମୋହନ ।
କାହିଁ ସିବ ଏ ଘୋର ବନସ୍ତରେ । କେହ ନାହାନ୍ତ ମୋର ସଙ୍ଗତରେ ।
କପାଳରେ କର ମାର ଚନ୍ଦ୍ରଧର ଚନ୍ଦ୍ରା କରଇ କାତରେ ସେ । କାମିନୀ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନ ଦେଖି କଳାକରମୁଖୀ ଗୋପୀକଦମ୍ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ ।
କୁଞ୍ଜେ କୁଞ୍ଜେ ପବେଶ ହୋଇ ଦେଖି ।
କରନ୍ତ ସ୍ରେଦନ ହେ ପଦ୍ମବଦନ କାହିଁକ ଗଲ ଉପେକ୍ଷି ହେ । ମୋହନ ।
କର ନାହୁଁତ ଅମ୍ଭେ କଛି ଦୋଷ । କାହିଁ ପାଇ କଲ ଏତେ ନଗ୍ରଶ ।
କରୁଣା କୃପଣ ହେଲେ ପରୁପଣ ଲକ୍ଷଣର କେଉଁ ଯଶ ହେ । ମୋହନ ।

କ୍ରୋଧେ ଗଦଗଦ ନ ଚଳଇ ପଦ କାତରେ କମ୍ପେ କଳେବର ।
କେତେବେଳେ ବହଇ ସ୍ୱେଦନୀର ।
କେତେବେଳେ ସୁର ନୁହଇ ବାହାର କଣ୍ଠକେ ଗ୍ରେମ ନକର ହେ । ସୁଜନେ ।
କେତେବେଳେ କେ ମନ୍ତ୍ରରେ ପଡ଼ଇ । କୃଷ୍ଣ ନାମଧର ଉଚ୍ଚେ ଗଡ଼ଇ ।
କେଣକ ସେନେହ ଘେନବାରୁ ଦେହ କାମ ଅଶ୍ରୁକେ ଯୋଡଇ ହେ । ସୁଜନେ ।
କେ ବୋଲେ ପୂତନା କେଣୀ ପ୍ରାଣଘେନା କେ ବୋଲେ ହେ ଗଛ-ଉପୁଡା ।
କେ ବୋଲଇ ଅହେ କାଳୀ-ଘଉଡା ।
କର୍ଯ୍ୟା ଏତେଦୁଃଖ ଦେଉଅଛ ଦୁଃଖହର ! ଅଘା-ଶିର-ଫୋଡ଼ା ହେ । ମୋହନ ।
କେବୋଲଇ ହେ ଦୃଣା-ଡୋଶୀ-ଚପା । କାହିଁ ରଖିଲ ଭୁମ୍ଭ ଅନୁକମ୍ପା ।
କଂଶକାଳେ ଆମ୍ଭ ପାଣକୁ ନଇଲା ତାହାକୁ ବର୍ଜିଲ କର୍ଯ୍ୟା ହେ । ମୋହନ ।
କେବୋଲେ ମନ୍ଦରଧର ପୁରନ୍ଦର-ଗଙ୍ଗଗଞ୍ଜନ ହେ ବକାର ।
କାମିନୀଙ୍କି କାନନ ମଧ୍ୟେ ମାର ।
କମଲପଦ୍ମାକ୍ଷ ଏତେକେ ଲବୁଚ୍ଛ କେତେବଡ଼ ଯଶ ଶିଖି ହେ । ମୋହନ ।
କେତେ କେତେ କଂଶରୁ ଉଦ୍ଧାରଲ । କଥାକେହେଁ ହବୁମୁଖ ହଉଲ ।
କରବର ସ୍ମରନ କୃପଣଙ୍କ ଧନ ପ୍ରାପ୍ତେ ପ୍ରଶଂସା ବାଉଲ ହେ ।
କେ ବୋଲେ କରୁଣାକର ନାମ ଜଣାଗଲା ଏହିଠାରେ ଗୋସାଇଁ ।
କଂଶଜଲେ ଯାହା ଦେଲ ଉସାଇ ।
କେକପୁଚ୍ଛଖୋସା କଲ ଲୋକହସା କାମବଇଶ୍ୱା ବସାଇ ହେ । ମୋହନ ।
କର୍ଯ୍ୟା ବୋଲଅ ହେ ଦାସବତ୍ସଲ । କଛି ଘେନଲ ନାହିଁ ମନେ ଛଳ ।
କାମିନୀ ବକଳ ନ ସହଇ କଳ-କଣ୍ଠ ଥିଲେ ଖମଣ୍ଡଳ ହେ ।
କହିଁ କହିଁ ଏହା ହୋଇଲେ ଉତ୍ସାହା ଝାଡକ ଧୀର ନାଦ ଶୁଣି ।
କୃଷ୍ଣ ମୁରଲୀ ଧ୍ୱନ ପ୍ରାପ୍ତେ ମଣି ।
କୋଦଣ୍ଡ କାଣ୍ଡ ବାହାର ହେଲା ପ୍ରାପ୍ତେ ଧାଇଁଲେ ଗୋପତରୁଣୀ ହେ । ସୁଜନେ ।
କୁଚ ନଉମ୍ଭ ଯାହାର ବପୁଳ । କରାଇଲା ତାହାକୁ ସେ ବକଳ ।
କହେ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ରସିକ ଅଭାବେ ଯେମନ୍ତ ଗୁଣି ପଡ଼ଳ ହେ । ସୁଜନେ ।

ଦ୍ୱାବଂଶ ଛନ

ସ୍ୱଗ —ମୃଗାରୀ

କଲେ ଯାଇଁ ଅବଲୋକ । କେ ବୋଲେ ଏତ ଝାଡକ ।
କଲା ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଉସୁକ । ବଣୀ ପ୍ରାପ୍ତେକ । ସଜନ ଗୋ ।
କେ ବୋଲେ ଏହ ସେ ବଣ । କେବଳ ସେ ପୀତବାସ ।
କୃପାରୁଁ କର ବଣେସ । କରେ ଉଦ୍ଭାସ । ସଜନ ଗୋ ।

କେ କାହ୍ନାର କରଦେଶେ । କରତାଳ ମାର ହସେ ।
କେ ଶୋକ ଅକୁଳେ ବସେ । ମନ ବରସେ । ବରହେ ।
କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ଯେଉଁ ବାଲା । କୁଞ୍ଜେ କରୁଥିଲା ଖେଳା ।
ଖାଚକନାଦେ ସେ ଭୋଳା । ହୋଇ ମିଳୁଥା । ସେଠାରେ ।
କରତାଲୁ ବଲୋକନ । କେ ବୋଲେ ରେ ପ୍ରାଣଧନ ।
କାହିଁ ରଖିଛୁ ମୋହନ । କହ ବହନ ସଜନ ।
କହ ଭୁ କ ମନ୍ତ୍ର କଲୁ । କ ତପସ୍ୟା କରଥିଲୁ ।
କଶୋରଙ୍କୁ ମୋହ ନେଲୁ । କ ସୁଖୀ ହେଲୁ । ସଜନ ।
କେ ବୋଲେ ଥରେ ସଜନ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତେ ସେନ ।
କଳାକର ଏ ରଜନୀ । ବଞ୍ଚିଲୁ ଧନ ମୋହନ ।
କହଇ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ । କର ମୋତେ ମହାଦୁଃଖୀ ।
କହ ଗଲେ ସେ ଉପେକ୍ଷି । କୁଞ୍ଜରେ ରଖି । ସଜନ
କେ ବୋଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଛଡ଼ି । କେଶବ ସଙ୍ଗତେ ପଡ଼ି ।
କାମେ ଗଲୁ ସୁଖ ଗୋଡ଼ି । କେଳରେ ହୁଡ଼ି । ସଜନ ।
କଲା ବହୁ ଉହିଁ ଫଳ । କଲୁ ଯା ଗୋପୀ ବକଳ ।
କ ଭାଗ୍ୟେ ପାଇଲୁ ମେଳ । ଏହ ମଙ୍ଗଳ । ସଜନ ।
କେ ବୋଲେ ପୁରୁଷ ପ୍ରୀତ । କେବେହେଁ ନୁହଇ ସ୍ଥିତ ।
କେତେଣ୍ଟୀ ରଖି ଅନ୍ତର । ପାଦପଦ୍ମପତ । ସଜନ ।
କେ ବୋଲେ କ୍ଷୀରସାଗର । କ ହୃଦ ପୁରୁଷଙ୍କର ।
କଲଡ ନୁହେ ଗମ୍ଭୀର । ନୁହଇ ସ୍ଥିର । ସଜନ ।
କପର୍ଦ୍ଦୀ ଯୁଡେ ଯେମନ୍ତ । କଦାଚଡେ ନୁହେ ସ୍ଥିତ ।
କରଇ ହରଷ କେଡେ । ବରଷ କେଡେ । ସଜନ ।
କେ ବୋଲେ ଭାଗ୍ୟ ନ ଥିଲେ । କ ରହଇ ଭାବ ରଲେ ।
କ ହେବ ସୁବର୍ଷ ଫଳେ । ବାସ ନ ଥିଲେ । ସଜନ ।
କୁସୁମ ଲଟ ନ ରସେ । କଂଶୁକ, କୁଟଜେ ବସେ ।
କେଉ ବବେକ ପଣେ ସେ । କଥାକୁ ଅସେ । ସଜନ ।
କେତଙ୍କାଦଳ ପତ୍ରପୁ । କାହ୍ନାର ଦଶିଲା କାପୁ ।
କେ ନେଉଁ ଲୁହ ପକାପୁ । କେ ସୁମ୍ଭୋଏ । ବରହେ ।
କଏ କାହ୍ନା କଳେବର । କେ ଗଢ଼ିଲା କହବାର ।
କାହ୍ନାଅଙ୍ଗେ ସ୍ୱେଦଜଳ । କହେ ପ୍ରଖର । ବରହେ ।
କଦମ୍ଫୁଲ ଅକାର । କଣ୍ଟକ କାହ୍ନା ଶରୀର ।
କେ ରେଖା କର ଅନ୍ତର । ହୋଇଲା ସ୍ଥିର । ବରହେ ।
କେ ତପନ ଭାବ ଯାଇ । କହେ ସଖି କାହିଁ ପାଇ ।
କଦର୍ଯ୍ୟରେ ଅଛି ରହ । ପ୍ରାଣ ନ ଯାଇ । ସଜନ ।

କେ ବୋଲଇ ଚକ୍ରବାଙ୍କା । କଞ୍ଜ ଆମ୍ଭ ପାଁଇ ନଳ ।
କରଥିଲା ଅବବେଙ୍କା । ବହୁ ଗ୍ୱଳ । ସଜ୍ଜନ ।
କେ ବୋଲେ ଏ କଳାକର । କପାଁ ଦହୁଛ ଶଙ୍ଖର ।
କଣଏ ଅମ୍ଭେ ଏହାର । ଥରେ ପଖର । ସଜ୍ଜନ ।
କେବୋଲେ ଗରଳ ଘାଇ । କପାଁ ପ୍ରାଣ ନେବ ନାହିଁ ।
କେ ଖଡ଼େ କାହ୍ନା ବଡ଼ାଇ । କୁଟିଳା ହୋଇ । ସଜ୍ଜନ ।
କାହିଁକ ଓଷଧ ଇଣ । କଲେ ନାମ ଯେ ଲୋକେଶ ।
କା ବରହ ବ୍ୟାଧିନାଶ । ନ କରେ ଲେଶ । ସଜ୍ଜନ ।
କଳଙ୍କୀ ହେଲେ ବେଭାର । କେବେହେଁ ନୁହଇ ସାର ।
କେଡ଼େ ଲୋକର କୁମାର । କ ଅବେଭାର । ସଜ୍ଜନ ।
କରଇ ପଦ୍ମନାଶ । କରେ ବାରୁଣୀକ ଆଶ ।
କୁହାଇ ଏଦ୍ୱିଜରାଜ । ନ ପାଇ ଲାଜ । ସଜ୍ଜନ ।
କେ ବୋଲେ ଅମୃତକର । କର୍ମକୁ ଅବା ଅମର ।
କଲା ବଧାତା ଅକାର । ବଣ୍ଡି ବାହାର । ସଜ୍ଜନ ।
କରବାଳପୁଣି ପ୍ରାପ୍ତ । କରରେ କାଢ଼ୁଛ କାସ୍ତ ।
କେମନ୍ତ ଯିବ ଏ ରପ୍ତ । କହ ଉପାସ୍ତ । ସଜ୍ଜନ ।
କେ ବୋଲଇ ବୃକ୍ଷପତ୍ର । କେତେ ବୃକ୍ଷ କରପତ୍ର ।
କପଟେ ସିନା ବୋଲନ୍ତ୍ର । ହୃନ୍ମଧ୍ୟସ୍ତ । ସଜ୍ଜନ ।
କନ୍ଦର୍ପରେ ହୋଇ ବଶ । କଲେ ଗୁରୁପତ୍ନୀ ନାଶ ।
କହ କେ କରବ ଶେଷ । ଏହାଙ୍କ ଦୋଷ । ସଜ୍ଜନ ।
କେ ବୋଲେ ଅମ୍ଭ ଗୋବନ୍ଦ । କଲେ ଅମ୍ଭଠାରେ ଛନ୍ଦ ।
କପାଁଇ ଏହାଙ୍କୁ ନନ୍ଦ । କରମ ମନ୍ଦ । ସଜ୍ଜନ ।
କହ ଏମନ୍ତ ଚଲଲେ । କାଲନୀକୂଳେ ମିଳଲେ ।
କେ ଯାଇଁ ପଶିଲେ ଜଳେ । କାମ ବକଳେ । ସଜ୍ଜନ ।
କେ ବୋଲେ ଅଗୋ ଯମୁନା । କହ ତୁମ୍ଭେ ହେଲେ ଜନା ।
କାହିଁ ଛନ୍ତ ଗୋପାଙ୍ଗନା, ଜୀବନଘେନା । ସଜ୍ଜନ ।
କୃଷ୍ଣର ତୁମ୍ଭେ ସୁରଗା । କେବଳ ଅମ୍ଭେ ଦୁର୍ଭାଗା ।
କଲେ ଏଘେନ ଅଲଗା । ସୁରଇଚ୍ଛଗା । ଯମୁନା ।
କଞ୍ଜଦରୁ ପ୍ରରଞ୍ଜନ । କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ଗଞ୍ଜନ ।
କାମିନୀ-ନେତ୍ର ଅଞ୍ଜନ । ମନ ରଞ୍ଜନ । ମୋହନ ।
କରନ୍ତେ ଗୋପୀ କାରୁଣ୍ୟ । କୃପା କଲେ ନାରସ୍ପର୍ଶ ।
ଉକ୍ତ ମାନ ଉଦ୍ଧାରଣ । ଗତ କାରଣ । ମୋହନ ।
କାନନୁ ହେଲେ ବାହାର । କଶୋରବର ନାଗର ।
କର ମନହାସ ଧୀର । ରଙ୍ଗଅଧର । ମୋହନ ।

କହିଲେ ହେ ଗୋପୀମାନେ । ବଶାହେଲୁଁ ବୃନ୍ଦାବନେ ।
କ ବସ୍ତ୍ରୁଧିର ମନେ । ଅମ୍ଭ ବସ୍ତ୍ରନେ । ସମସ୍ତେ ।
କହେ ଘାନକୃଷ୍ଣ ଦାସ । କଞ୍ଜନେତ୍ର ପୀତବାସ ।
କେବଳ ଜାଣ ଏ ରଷ, ତୁମ୍ଭେ ବଶେଷ । ମୋହନ ।

ଏକ୍ଷୋବଂଶ ଛନ୍ଦ

ପ୍ରଥ—ଅକ୍ଷରଚୈରବ—ପଜିଝାଟ

କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖି ଗୋପୀ ହେଲେ ଯାହା । କେ କହିବ ଅବା ବରନେ ତାହା ।
କଳାକର ଦର୍ଶନ । କଲେ କୁମୁଦବନ ।
କୋଟିନଥି ପାଇଲା ମହା ଦରଦ୍ରଜନ ।

କମଳ ଦେଖିଲା ରବମଣ୍ଡଳ । କୋକଳ ପାଇଲା ବସନ୍ତକାଳ ।
କୃଷ୍ଣମେଘ ଉଦୟେ । କେଳା ଯେମନ୍ତ ହୁଏ ।
କୃଷ୍ଣ ଏହି ଗୋପୀର ସେହ ପ୍ରକାର ହୁଏ ।

କେ ବୋଲଇ ଅହେ ପଙ୍କଜମୁଖ । କେତେ ଦେଲ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ।
କୃପାସାଗର ହେଲେ । କର ଏକଥା ଭଲେ ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନାଥ କାହିଁ ପାଇ ନୋହିଲେ ।

କଲେ ଦାସୀଙ୍କ ଠାରେ ଏତେ ଅରଣ । କେଉଁପ୍ରକାରେ ନ ରହିବ ଯଶ ।
କୃପାବନ୍ତ ହୃଦୟ । କଲେ ଏତେ ନର୍ଦ୍ଦୟ ।
କରିଲ ଏ ରପ୍ କେତେ ପାଇଲ ଜପ୍ ?

କେଣକ ବୋଲନ୍ତ ତୁମ୍ଭ ନମିତ୍ତେ । କୁଞ୍ଜବନ ଯାକ ବୁଲଲୁଁ କେତେ ।
କରବାକୁ ପ୍ରବେଶ । କଲି କୁସୁମ ଅଶ ।
କପଁା କରନ୍ତ ରୋଷ କରି ନାହିଁ ମୋ ଦୋଷ ।

କହନ୍ତ ଗୋପୀ ତୁମ୍ଭେ ହେଲ ବାମ । କାମ ଏଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲ ତା କାମ ।
କଲ ରୋମକେ କାଣ୍ଡେ । କେ ରଖିବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ।
କାନ୍ତ ଥାଉଁ କାନ୍ତାକୁ କେ ଦେଇପରି ଦଣ୍ଡେ ।

କୁସୁମଶର ମୋହ ତେଜ କସି । କୃଷ୍ଣ ଗୋପୀଙ୍କ ସ୍ନେହ ଦେଖି ହସି ।
କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ କରେ । କରଦେଇ ନଖରେ ।
କରେ ଇଚ୍ଛା ମନରେ । କଟାଇବାକୁ ଥରେ ।

କୁରଙ୍ଗ ଯେଉଁ ମୃଗତୃଷ୍ଣା ଏହି । କ ନ କରେ ତାକୁ ପତଙ୍ଗ ଧାଇଁ ।
କାଳେ ହୋଏ ଯେମନ୍ତ । କାମ କଥା ତେମନ୍ତ ।
କରେ ପ୍ରାଣ ଯେ ହତ । କରେ ତହିଁ ମମତ ।

କ୍ରମେ ବନମୁଖ ଶୋଭାକୁ ଯେନ । କଲେ ଗମନ ବରଜକାମିନୀ ।
କଳାକର ଆନନ । କାନ୍ତ ଦଶେ ଜନ୍ତନ ।
କହିଁ ଦୃଶ୍ୟ ହୁଅଇ ତାର ତାରକାମାନ ।

କେଇ ସୁମର ମନ ପଦୁ ହସେ । କୁଂକୁମବର୍ଣ୍ଣ ଅମ୍ବର ପ୍ରକାଶେ ।
କୁଚ ଚକ୍ର ଉଲ୍ଲାସ । କହେ କୃଷ୍ଣ ଏ ରସ ।
କାମତମ ବନାଶ କହୁଥିଲେ ଅଶେଷ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଛନ

ସ୍ୱଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

କରକରକର ମର୍ଦ୍ଦନୁ ଅନ୍ତର ହେଲା ପଦୁଲତା ପ୍ରାପ୍ତେ ।
କାମସିନ୍ଧୁ ଲାଗି ଜଧୁବନ ତ୍ୟାଗି ଦଶେ କେଉଁ କଥୂକାପ୍ତେ ।
କେଶଶ୍ରୀ ମୁଖରୁ ପଲାଇ ଚମୁରୁ ହୁଅଇ ଯେହ୍ନେ ତରଙ୍ଗ ।
କଟାକ୍ଷ ଖେଳାଇ ଗମନ ବଲାଇ କେଉଁ ଗୋପୀ ଛଡ଼ି ସଙ୍ଗ ।
କେଉଁଠୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ ଗ୍ରାସୁଁ ସୁଧାପିଣ୍ଡ ବାହାର ହେଲା ପଗ୍ତପ୍ତେ ।
କାନ୍ତରୁ ବାହାର ହେବାରୁ କାହାର ମୁଖ ମାରଖକୁ ଯାଏ ।
କୁବଳୟଦଳ ସିନ୍ଦୁରରେ ମେଳ ହେଲା ପ୍ରାପ୍ତେ କାହା ନେତ୍ର ।
କାର ଚଞ୍ଚୁପାତ ବମ୍ଫଳ ଖ୍ୟାତ ସୁରଙ୍ଗ ଦଶନ ପତ୍ର ।
କରକୁମ୍ଭେ ମୁନ ଅଙ୍କୁଶର ଯେନ ଲାଗିଲେ ଯେମନ୍ତ ଦଶେ ।
କାହାର ଉରଜଯୁଗଳ କରଜ ପାତରେ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶେ ।
କାହା ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ଚୁମ୍ବନେ ତାମ୍ବୂଳବୋଳ ହୋଇଛି ପ୍ରକଟ ।
କନକମଞ୍ଜରେ ରହିଲେ ସଧାରେ ଶୋଭା ଯେହ୍ନେ ତାମ୍ରଗାଟ ।
କାହାର ଅମ୍ବର ନୋହେ ଅଡ଼ମ୍ବର ତମ୍ବୁମଧ୍ୟଦେଶରେ ।
କଣଲମ୍ବପଦ ନ ଧରଇ ପଦ ମାରମଦ ଅବଶରେ ।
କନକବଲ୍ଲୀ ମନ୍ଦବାତେ କର ଉଇଲା ପଗ୍ତପ୍ତେ ହୋଇ ।
କଳହଂସୀ ପ୍ରାପ୍ତେ ଚରଣ ପକାଏ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗକୁ ଦୋହଲାଇଁ ।
କାହା ଇଶି ଇଶି ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଶଶି କଳା ହାର ପଲାଇଲା ।
କୁଧର ନରେନ୍ଦ୍ର ଶିଖରେ ପାଣ୍ଡବେନ୍ଦ୍ର ଶିରେ କାନ୍ତ ଖେଳାଇଲା ।
କାହା କଣ୍ଠହାର ସୂତ୍ରରୁ କାହାର ହୋଇ ଗୋଝୀ ଗୋଝୀ ଖସେ ।
କୁରୁବାପ ଶିରେ ବସୁନ୍ଧରା ମାର ମଣ୍ଡିଲ ପଗ୍ତପ୍ତେ ଦଶେ ।
କଞ୍ଜେ କଞ୍ଜେ ଯାଇଁ କୃଷ୍ଣମୁଖଦାସ୍ୱୀ ଗୋପେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇରେ ।
କମଳ ହରଷ ଯେନ ବାସରେଣ ଉଦସ୍ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଛୁଟିଲେ ।
କଉଡୁଳା ପଶେ କରଣ ସଙ୍ଗାଶେ ମିଶଲେ ଗଗନ ପଥେ ।
କ ଛୁଟକେ ପ୍ରାଣ ବଳଲେ ପ୍ରସ୍ଥାଣ କଲେ ଉଡୁପ ତରସ୍ତେ ।

କୁକ ବାସ କାକ ଚକ୍ରବାକ ଡାକ ଶୁଭିଲା ଗୃହଆଡ଼ରେ ।
କେଉଁ ରସନାଥ ବରହେ ଅବଥ ଗାର କାଢ଼ିଲା ବାଡ଼ରେ ।
କମ୍ପୁ କଝକରେ ମାଲାଦ୍ର ନଗରେ ପାହାନ୍ତ ଶଙ୍ଖ ବାଜଲା ।
କମ୍ପୁ ଚକ୍ରଧର ଦେବରାଜଙ୍କର ନଦ୍ରା ଭୁରତେ ଭାଜଲା ।
କନକ ପଲ୍ୟଙ୍କ କମଳାଙ୍କ ଅଙ୍କ ତେଜ ସିହାସନେ ବଜେ ।
କବାଝ ଫିଟାର ଡୋରା ହୋଇ ଯାଇଁ ଖଟିଲେ ସେବକବ୍ରିଜେ ।
କୁସୁମମାଳକୁ ପକାଇ ଡଳକୁ ତଡ଼ପ ଲାଗି ହୋଇଲେ ।
କାଠିଲାଗି ପାଇଁ ଚଉକରେ ଯାଇ ଭୁରତେ ବଜସ୍ କଲେ ।
କର ଝିଫଲଛଳେ ମୁଖ ପଖାଳ କାଠିଲାଗି ସ୍ନାନ ପାଇ ।
କମଳାସ୍ କାସ ଲାଗିହୋଇ ବେଶ ହେଲେ ମାଲାଦ୍ରକେଶଙ୍କ ।
କରେ କଚଝୀ ବାଡ଼ଝୀ ମଝଦେଶେ ରହୁ ଓଡ଼ିଅଣି ଶୋହେ ।
କଣ୍ଠରେ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳନଖ କଣ୍ଠିମାଳ ଜଗଜ୍ଜନ ମନ ମୋହେ ।
କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ ଶିରେ ଦବ୍ୟଚୂଳ ହୃଦରେ କୁସୁମମାଳ ।
କରଛି ଦର୍ଶନ ତାହା ଯେଉଁ ଜନ ଜନ୍ମ ତାହାର ସଫଳ ।
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଏମନ୍ତ ଠାକୁର ଥିବାର ଶୁଣିଛୁ କାହିଁ ?
କଞ୍ଚିତ ଲୋକହିଁ ପରମ ପଦହିଁ ଲଭନ୍ତ ଯାହାକୁ ଗୃହିଁ ।
କଲାପଙ୍ଗତରେ ବଜସ୍ ସଧାରେ କରୁଣାହୃଦସ୍ ହୋଇ ।
କଳୁଷୀ ଲୋକଙ୍କ କଲମସପଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରବା ପାଇଁ ।
କଥା ନ କହନ୍ତ ଜଗତ ମୋହନ୍ତ ସବୁଠାରେ ସମଗ୍ରହିଁ ।
କାଳଦଣ୍ଡରସ୍ କରବାକୁ କ୍ଷସ୍ କରନ୍ତରେ ଜ୍ୱର୍ଦ୍ଧବାହା ।
କରନ୍ତ ମଶୋହ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ତହିଁ ମହମା ଅତ ବଚଣ୍ଡ ।
କୁଶକେତୁ ନେଇ ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ଷଇ ଥିଲେ ମାଚକରପାଣ୍ଡ ।
କରୁଥିଲେ ଗତ ପରକ୍ରମା ମତ କଳନ୍ତ ସ୍ତୁତ ପରସ୍ପେ ।
କରନ୍ତେ ଅମିଷ ଅଦ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗ୍ରାସ ହବଷ୍ୟକର୍ମକୁ ପାଏ ।
କଲେ ନଦ୍ରା ଯହିଁ ଦଣ୍ଡପଣାମହିଁ ଫଳ ହୁଅଇ ପ୍ରାପତ ।
କଳଏାଦସୁତ ଘୋନକର ଉତ୍ତମାନେ ଜୀବନ ମୁକତ ।
କରଥିଲ ଅଣ ସେ କ୍ଷେତ୍ରେ ନବାସ କରବାକୁ ଘାନକୁଣ୍ଡ ।
କ ଅଦ୍ଭାଗ୍ୟ ତହିଁ ନ ପାଇଲା ରହୁ ପ୍ରଭୁ ନୋହିଲେ ସତୃଷ୍ଣ ।
କର୍ମେ ଥିଲା ଯାହା ଭୋଗକଲା ତାହା କେ ତାହା କରବ ଆନ ।
କରମକରତା କଇବଲ୍ୟଦାତା ସେକେ ନୋହିଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ।
କଣ୍ଠରେ ବୃଷଣ କର ତାଙ୍କ ଗୁଣ ଗାଉଥାଇଁ ନାମମାନ ।
କୃପଣ ଗୁଆଁର କୁବୁଦ୍ଧିକ ଦାନ ମାଗି ପାଉଥାଇ ମାନ ।
କରେ ଚନ୍ତାମଣି ପାଇଁ କର ଅଣି ନ ରହଲା ମୋର କଛି ।
କରଇ ବଳର କେତେବେଳେ ଛରଜୀବନ କାହିଁକ ଅଛି !

କୃଷ୍ଣ ଅନ୍ଧେକର ପୁରବଦ୍ୟା ଅଚର ପାଷଣ୍ଡକୁ ଯାହା ସ୍ତୁତ ।
କୃଷ୍ଣଦାସ କହେ କଛୁ ଭଲ ନୋହେ କେବଳ ଖଉକ କାତ ।

ପଞ୍ଚବଂଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱଗ—ବାମୋଦ ଭୂଣୀରୌତଶା ବାଣୀ

କର ସାଧୁ ବବେକଜନେ ମନକୁ ଏକ କୃଷ୍ଣକଥାକୁ ଚତ୍ତ ଦେଇ ।
କଂସ-ଡମକୁ ହଂସ ହେବେ ଯେ ଦୁପୀକେଶ ସେ କଥା ଜଣ୍ଡ କହିବଇଁ ହେ ।
ଅହେ ଜନେ । କୃଷ୍ଣବହ୍ନାଗ୍ନି ସାର ସପ ।
କେତେ ଦନ । ଗୋପେ ରହିଲେ ପାଁଡବାସ ।
କଂସ ନୃପତ ଭସ୍ମ କେବେ ନୋହିଲା କ୍ଷସ୍ମ ଭଲଇ ରଜଜା ଦବସ ହେ ।

କଗଲା ହକଗ ସମସ୍ତ ଗୁଜା ତାଗମାନଙ୍କ ଅତ ଉସ୍ତାହରେ ।
କହ ଉମ୍ଭେ ବଶ୍ୱର କାଳ ନନ୍ଦକ୍ଲମର କେମନ୍ତେ ପଡ଼ିବେ ହସ୍ତରେ ହେ ।
କୋବଦେ ହେ । କଲତ ଶ୍ରବଣ ସଇଁ ।
କଲେ ଯେତେ । ଯେତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗମ ଦୁହେଁ ।
କେଣୀ ଅଦ ମୋହର ମାର ସମସ୍ତ ଘର ଜଣ୍ଟିନ୍ତ ହୋଇ ଗୋପେ ରହେ ହେ ।

କରବ ପ୍ରାଣେ ନାଶ ଅଇଲେ ମୋର ପାଣ କେ ରକ୍ଷା କରବ ଜାଣିମା ।
କେ ଉହିଁ ପ୍ରଭୁ ମନ ଯେନମାକୁ ବହନ ବୋଲଇ ମଣିମା ମଣିମା ସେ ।
କେ ବୋଲଇ । କେ ଉମ୍ଭ ଉହିଁ ଅଛୁ ବଡ଼ ।
କେ ବୋଲଇ । ଯେତେ ହୋଇଲେ ସେ ଗଉଡ଼ ।
କର ଆଜ୍ଞା ଭୁରତ ଶ୍ରମୁରୁ ଯାଉ ଦୂତ ଯେନ ଅସୁ ସେ ଚଡ଼ବଡ଼ ସେ ।

କହେ ଯେଉଁ ପଣ୍ଡିତ ସଭାରେ ପକ୍ଷପାତ ପ୍ରଭୁ ଅଗସ୍ୱ ଅନୁସର ।
କରେ ଉହିଁବ ପ୍ରତେ ଯେଉଁ ନୃପତ ଚତ୍ତେ ସେହିଙ୍କି ଅବବେକପୁଣ୍ଡୀ ହେ ।
ଅହେ ଜନେ । କାଳେ ସେ ଦେଖନ୍ତ ସଂପାତ ।
କାଳଦଣ୍ଡେ । ଅବଶ୍ୟ ଦୁଅନ୍ତ ସଂପାତ ।
କଣ୍ଠଉକୁ ମଧୁର ଦ୍ରବ୍ୟଠାରୁ ବଶ୍ୱର ଅଦ୍ୟପ୍ରାନ୍ତେ ହତ ଅହୁତ ହେ ।

କର୍ପୂର, ନାଉକେଳ, ଲେମ୍ବୁ କେଡ଼େ ଶୀତଳ ପାନକୁ ମହା ସୁଖକର ।
କହିଁ କହିଁ ଯେମନ୍ତ କରଇ ପ୍ରାଣ ହତ ସେହିରୁପେଣ୍ଟୀ ଖଲଗିରହେ ।
ଅହେ ଜନେ । କଲାନାହିଁ ବଶ୍ୱର ଚତ୍ତେ ।
କ୍ରୋଧସିନା । ପ୍ରାଣିକି ନାଶୁଛ ସନ୍ତତେ ।
କେବଳ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ଏମାନ ମରଣ ବଳାଇ ଅଗତେ ହେ ।

କେଣଣ୍ଡା ଦେଶିକର ଗ୍ରାମସିଂହ ଫୁକାର ହେଲେ ସେ ନକ ବଡ଼ ହୋଏ ।

କେବେହେଁ ଦନମଣି ଆଗେ ଖଦ୍ୟୋତ ଶ୍ରେଣୀ କ୍ଷ୍ୟାତ ଦେଖାଇ ଯଶ ପ୍ରାପ୍ତେ ହେ ।
ଅହେ ଜନେ । କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ ମହିମା ।
କହୁଅଛୁ । କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଗାଇମା ।
କାଳ ପୋଷିଲେ ପ୍ରାଣୀ କହେ ବକ୍ରତବାଣୀ ସହଜେତ ଏ ବୁଦ୍ଧିସୀମା ହେ ।

କହିଲା ବଚକ୍ଷଣ ମାନେ ମୋଠାରୁ ଶୁଣ ବୁଦ୍ଧିଏ ଦଶୁଅଛୁ ମୋତେ ।
କରବ ଧନୁଜାତ ଅଣିବ ନନସୁତ ଜନକ ଜନମା ସହତେ ହେ ।
କୋବଦେ ହେ । କଉତ ଧ୍ରୁବ ରଙ୍ଗସଙ୍ଗ ।
କାମପାଳ । କୃଷ୍ଣ ଦେଶି ହୋଇବେ ଲୋଭ ।
କପଟବୁଦ୍ଧି କର କରେ ଅପୁଧ ଧର ଯୋଦ୍ଧାଏ ହୋଇଥିବେ ଉଦ୍ଭ ହେ ।

କୁବଲପ୍ । ଅଗ୍ରେହ ମାତୁଲ ଧ୍ରୁବ ରହୁ ସିଂହଦ୍ୱାର ଅଗ୍ରପ୍ କର ।
କୁଳଶ-ଦ୍ରୁଦ ମାଲେ ଉତ୍ତାରଥିବେ ରଲେ କାହା ମୁଖୁଁ ବଶ୍ଚିବ ହଉ ସେ ।
କହ ଏହା । ମଲ୍ଲିକ ଗୃହଁ ହସ ହସ ।
କର ନଣେ । ପକାଇ ଛଡ଼ାଇ ନଖାସ ।
କଲ୍ଲ ପୁଣି ଅଦେଶ ଅକ୍ରୂର ଘର ପାଶ ଘନ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପେନଅସ ହେ ।

କର ଯୋଡ଼ି ଅକ୍ରୂର କଉ ଶିରଉପର ବାହାର ହେଲେ ରଥେ ବସି ।
କେତେରୂପେ ମଙ୍ଗଳ ହୋଇଲେଁ ଆସି ମେଳ କେତେ ତା କହିବ ବଶେସି ହେ ।
ଅହେ ଜନେ । କେଶବ ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ ।
କାଟି ଯାହା । ନାମ ଧରିଲେ ଅମଙ୍ଗଳ ।
କଲେ ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରବାକୁ ଗମନ ତହିଁ ନୋହିବ କେଉଁ ଫଳ ହେ ।

କମ୍ସେ ଦକ୍ଷିଣନେଇ ଆଦ ଦକ୍ଷିଣଗାଇ କେତେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଜାତ ।
କଲ ଛ ଉପ କାହିଁ କଉତ ପାରୁ ନାହିଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖିବ ସାକ୍ଷାତ ସେ ।
କନ୍ତାନ୍ତରେ । ଯୋଗିଏ ଜାଗି ଯୋଗବାଟ ।
କେହ ପାଇ । ନାହାନ୍ତି ଅଜଯାଏ ରେଟ ।
କେଉଁ ପୁରୁତବଳେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବ ଡୋଳେ ବୋଇ ଆନନ୍ଦେ କରେ ନାଟ ସେଁ ।

କନକଗିରତରମାନଙ୍କ ମସ୍ତକର ମୁକୁଟ ମର୍ଦ୍ଦନଶି ଏ ।
କମ୍ଳ ରଙ୍କାଦଧର ପାଦପଦ୍ମେ ଯାହାର ଦଶନ୍ତ ମଧୁକ୍କର ପ୍ରାପ୍ତେ ସେ ।
କଇଲାସ । ଶିଖରବାସୀ ପଞ୍ଚାନନ ।
କରୁଛନ୍ତ । ଯାହାପାଦଜଳରେ ସ୍ନାନ ।
କରବାକୁ ଅପାର ଇବସାଗରୁଁ ପାର ଯାହା ନାମ ନଉକା ଯାନ ସେ ।

କଳେବର ଫୁଲର ନେଣ୍ଟିଙ୍କର ଗଳଇ ଭବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣକଥାମାନ ।
କଣ୍ଠ ହୋଇ ଗଦ୍ଗଦ ଉଚ୍ଚାର କୃଷ୍ଣପଦ ପ୍ରବେଶହେଲେ ବୃନାବନ ସେ ।

କଲେ ଅବା । ଲୋକନ ଯାବପଦୁଚଛ ।
କମ୍ବୁ, ଚକ୍ର, ପଦ୍ମରେ ହୋଇଛୁ ଶୋଭନ ।
କୁଳଶ, ଅଷ୍ଟକୋଣ, ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେଖା, ତିକୋଣ, ଧନୁ, ଧ୍ୱଜ, ସ୍ୱସ୍ତିକ, ମୀନ, ସେ ।
କଲଶ, ଯବ, ବନ୍ଧୁ, ଅଙ୍କୁଶ, ଅର୍ଦ୍ଧଇନ୍ଦୁ, ଗୋସ୍ପଦ, ଅମର ନରେଖି ।
କୁମ୍ଭମଇତ୍ୟାସ୍ପେ ପକାଇ ଚହଁ କାସ୍ପେ ଦ୍ୱାବରେ ନ ପାରେ ଉପେକ୍ଷି ସେ ।
କଣ୍ଠେ କଣ୍ଠେ । ଉଠି କଛିପୁରକୁ ଯାଇ ।
କଳେବର । ବେଶୁରେ ହୋଇଅଛି ଛଇ ।
କଲେ ଅବଲୋକନ ଜଗଜ୍ଜନଜୀବନ ଶ୍ରୀରମ, କୃଷ୍ଣ ବେନଜାଇ ସେ ।
କୁନ, ଇନ୍ଦୁ, କର୍ପୂର, କଳରବ, ଗୋକ୍ଷୀର, କମ୍ବୁ, ଶମ୍ଭୁପଦ୍ମଓ ଗଙ୍ଗ ।
କାଶ, ସାଗରଫେନ, କଳଧଉତବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀରମ ଜ୍ଞବକ ଏ ଖଙ୍ଗ ସେ ।
କଣ୍ଠୀଉଣ୍ଠେ । ମାଲପଡମା କାନ୍ଥ ଶୋହେ ।
କଇଲାସେ । ମାଲମେଘ ଯେମନ୍ତ ରହେ ।
କମନୀସ୍ ଉଷ୍ଣୀଷ ଗୋଧନଚୁହାଁବେଶ ସୁରନର କନ୍ଦର ମୋହେ ସେ ।
କୋକନଦଅରୁଚ ବଣେ ନସ୍ନ ଜ୍ୟୋତ ଶ୍ରୀମୁଖ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି ।
କ୍ରୁଭୁଜସରତ କଇନକନ୍ୟା ଯୁତ ପଦ୍ମପ୍ରେ ପାଣେ ବେଶୁପାଣି ସେ ।
କ ଉପମା । ଦେବା ସେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗଉଣ୍ଠାକୁ ।
କଳା ମଥେ : ମନ ନ ବଲଇ ଗୋଣ୍ଠାକୁ ।
କାଇନୀ ଜଳ ପାନ କର ଅରଲେ ମନ ନ ସିବ ଜଳଦସଣ୍ଠାକୁ ସେ ।
କେଶପ୍ରକଣ୍ଠୀଉଣ୍ଠେ ପୀଉପଡମା ପଣ୍ଠେ ଉଥ୍ଲ ମୋହନବେଶ ଖୋସି ।
କୋମଳେ ଗୀତ ପଦେ ପଦେ ଗାଇ ପ୍ରମୋଦେ ଗାଇଙ୍କି ଡାକନ୍ତ ଅମ୍ବାସି ସେ ।
କେଉଁ ଧେନୁ । ଚରଣେ ଜ୍ଞନଲେ ଜ୍ଞନଶୀ ।
କର ଜାନୁ । ଯୁଗଳେ ସଂଯୋଗ ଦୁହୁଣୀ ।
କାମୀ କାମ ଦୋହନ କରନ୍ତ ଗୋଦୋହନ କଲଣେ ରଖି ପୁଣ ପୁଣି ସେ ।
କଳା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ କ୍ଷୀରବନ୍ଧୁ ପଡ଼ି ସୁନର ବଣେ ଗଗନେ ତାରା ପ୍ରାପ୍ତେ ।
କରେ କଇତବାସ ମନ ନସ୍ନ ପାଣ ରହୁପାରୁକା ପଦ୍ମପାସ୍ପେ ସେ ।
କଲା ଏହ । ସମସ୍ପେ ଅକ୍ରୁର ଦର୍ଶନ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ । ଅନାଇଁ ହୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ।
କରଯୁଗଳେ ବେଗେଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁରଗେ କୋମଳ କଲେ ଆଲଙ୍ଗନ ସେ ।
କଉତୁକେ ହସନ୍ତ, କୁଶଳ ପଚାରନ୍ତ, କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଅରଲ ଏଥିକ ।
କର ଯୋଡ଼ି ଅକ୍ରୁର ବୋଲଇ ମୋହୋ ଛର କ କହବ ଅନୁଯ୍ୟାମିଙ୍କି ସେ ।
କଂସ ପେଣି । ଅଛି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନେବାପାଁଇ ।
କରଛି ସେ । ଧନୁ ଉତ୍ସବ ମୁଖବାସ୍ତୀ ।
କୃଷ କରଛି ଯେତେ ତାହା କହବ କେତେ ସେତ ମନକୁ ଧ୍ରୁବ ଯାଇ ସେ ।

କେଣବ ହସି ଧୀରେ ବୋଇଲେ ସିବା ଥରେ ଦେଖିବା ମାମୁ ଧନୁ ଜାତ ।
କଉଡବ କଥାକୁ ମାମୁ ମନବ୍ୟଥାକୁ ସବୁ ରୁପରେ ସନମତ ସେ ।
କହ ଯାଇଁ । ଗୋପରେ ତୁମ୍ଭେ ଏ ବାଇତା ।
କ ବୋଇଲ । ଜନକ ଜନମା ଶୁଣି ତା ।
କେବେହେଁ ରଜା ଅଜ୍ଞା ନ କରବ ଅବଜ୍ଞା କରବ ନାହିଁ ଜଉନତା ସେ ।

କେଶୀମାବନହର-ଅଜ୍ଞା ପାଇଁ ଅକ୍ରୁର ଗୋପରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
କଂସ ଉଲୁଅ ନେଇ ନନ୍ଦଙ୍କ କରେ ଦେଇଁ ସକଳ ସନ୍ଦେଶ କହିଲେ ସେ ।
କେ କହିବ । ଶୁଣି ତା ହୋଇଲେ ସେ ଯାହା ।
କହିବାକୁ । ବଚନେ ଅମୁ ନାହିଁ ତାହା ।
କହୁଁ କହୁଁ ଗୋକୁଳଯାକ ଶୁଇଲା ଗୋଳ ମଥୁରା ସିବେ ବ୍ରଜନାହା ସେ ।

କେ ବୋଲେ କ କରବା କାଳ କେମନ୍ତେ ନେବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗଲେ ମଥୁରାକୁ ।
କୁଟିଳ ଦୁଷ୍ଟ କାମ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରବ କାମ ଫୁଲଶରେ ବଦାର ବୁକୁ ଯେ ।
ଅଗୋ ସଖି । କଳାକର କରବ ଯାହା ।
କହ ଶେଷ, ଶେଷ କରବେ ନାହିଁ ତାହା ।
କୋକଳ କଳତାକେ ରହିଁ ନୋହିବ ଲୋକେ କାଳ କରବ ପୁଣି ଏହା ଗୋ ।

କଉରୁକ ସମ୍ବାଦ କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନାଦ କେହି ନୋହିବେ ସୁଖକର ।
କଳେବର ବସନ ଅଣୀବଷ ସମାନ ହୋଇବ ମହାଉତ୍କର ସେ ।
ଅଗୋ ସଖି । କ୍ରୀଡ଼ାମନ୍ଦର ହେବ କାନ୍ଥ ।
କଣ୍ଠ ମୋତି । ହାର ହୋଇବ ଅତି ରାଗ ।
କାମ-ଦଶମଦଶା ରାଜିବ ସବୁ ଅଶା ବୋଇ ଛାଡଲେ ଅଶ୍ରୁଧାର ସେ ।

କେ କରେ ମହାଶୋକ କେ ହୋଏ ଦକ ଦକ କେ ଘାର୍ଦ୍ଦେ ଛଡ଼ଇ ନଶ୍ୱାସ ।
କେ ଘନରୁଚୁ-ପିକ ପ୍ରାୟେ ହୋଇଲା ମୂକ କେ ବୋଲେ ଛଡ଼ ପ୍ରତଅଣ ସେ ।
କେ ବୋଲଇ । କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗତେ ଅମ୍ଭେ ସିବା ।
କେଉଁ ସୁଖ । ପାଇବା ପାଁଇ ଗୋପେ ଥିବା ।
କୁମୁଦ ଶଶଧର ପ୍ରାୟେ ଭୋଗ ଅନ୍ତର ହେଲେତ ଶ୍ରୀମୁଖ ଚାହିଁବା ଗୋ ।

କୃପଶଜନ ଧନ ଭୋଗ ନୋହିଲେ ମନ ହୁଅଇ ଅନନ୍ଦରେ ସୁଖୀ ।
କୃସ୍ତିତଗ୍ରାମେ ଥିଲେ ମହାପଣ୍ଡିତ ହେଲେ କଳ ହୋଇ ହୁଅଇ ଦୁଃଖୀ ସେ ।
ଅଗୋ ସଖି । କେଣବ ରସିକଶେଖର ।
କରୁଛନ୍ତ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଏତେଦୂର ।
କେଉଁ ଗୁଣର ସଙ୍ଗେ ଦନ ବଞ୍ଚିବା ରଙ୍ଗେ ଏକଥା କରତ ବଖାର ଗୋ ।

କହୁଁ କହୁଁ ଏମନ୍ତ ଗପ୍ପାଦେଗାଙ୍କ କାନ୍ତ ଅସ୍ତାଚଳରେ ଅସ୍ତ ହେଲେ ।
କାମପାଳଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସୁରଇ ସେନ ରଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପକୁ ଅଇଲେ ସେ ।

କମଣରେ । ମାଳଣା ବସ୍ତ୍ର କର ଶେଷ ।
କଉତୁକେ । କଲେ ମଣୋହଁ ପୀତବାସ ।
କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ ବସି ଅକ୍ରୂର ସଙ୍ଗେ ଜଣି ଥୋକାଏ କଲେ ଅବଶେଷ ସେ ।
କମଳାସ୍ତ ପଲଙ୍କ ହଂସୁଲ ଉଲୀଅଙ୍କଦେଶରେ ଯାଇଁ ପହୁଡ଼ିଲେ ।
କ୍ରମେ ରଜନୀ ଶେଷ ହୁଅନ୍ତେ ଅମ୍ବୋପ ଚରଣ-ଅସ୍ତ୍ରଧ ରହିଲେ ସେ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ । ନଦ୍ରା କାମିନୀଙ୍କି ଛଡ଼ିଲେ ।
କଂସଦୂତ । ଅକ୍ରୂର ରଥ ସଜ୍ଜାଡ଼ିଲେ ।
କସେ ଗୁଣ୍ଡିଗୁଜାତ ପ୍ରାସ୍ତେ ଲୋକ ବହୁତ ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ ସେ ।
କାମପାଳ ଶ୍ରୀହରି ପ୍ରାତମଣୋହ ସାର ରଥେ ଯାଇଁ ବଳସ୍ତ କଲେ ।
କାନ୍ତ ଯୁବତୀମାନେ କାନ୍ତ ଆନନ୍ଦମନେ ଉଚ୍ଚରେ ହୁଲହୁଲି ଦେଲେ ସେ ।
କଲେ ନନ୍ଦ । ଅନେକ ସମ୍ଭାର ଭ୍ୟଣ ।
କେତେ ରୂପେ । ସଜ ହୋଇଲେ ଗୋପଗଣ ।
କାହ୍ନାକୁ ଦେବା ସମ ସନ୍ତଜେ ନରୂପମ କମଳନସ୍ତ୍ନ ଗହ୍ନଣ ସେ ।
କୃଷ୍ଣଦାସ ମାନସ ହୋଏ ଅତି ବରସ ହରସ କେତେବେଳେ ହୋଏ ।
କଣୋଶ୍ରୀ ଗୋପୀଙ୍କର କଂସ ଦୁଷ୍ଟ ପାମର କଥା ମନରେ ପଡ଼ିଯାଏ ସେ ।
କ ଜଣ୍ଟୁର । ପ୍ରଭୁ ମାନଙ୍କର ଦୁଦସ୍ତ ।
କଣ୍ଟଳେ । କେତେ ପ୍ରକାରେ ସେ ଅରସ୍ତ ।
କହୁଁ କହୁଁ ସେ ଏବେ ମଧୁପୁରକୁ ଯିବେ ପ୍ରୀତଠାରେ କର ନର୍ଦ୍ଦସ୍ତ ସେ ।

ଷଷ୍ଠବଂଶ ଛାନ୍ଦ ।

ସ୍ତଗ – ବାମୋଦ

କୃଷ୍ଣ କଂସ ନଗର ଯିବା ଶୁଣି କାଉର ସକଳ କଳାକରମୁଖି ।
କାକୁସ୍ତ ହୋଇ ଧୀରେ କହନ୍ତ କୋମଳରେ କଙ୍କଣ ନସ୍ତ୍ନରେ ରଖି ସେ ।
କୃପାନଥ୍ଥ । କେମନ୍ତେ ମୂର୍ଚ୍ଛିବୁ ଭୁମ୍ଭଙ୍କୁ । କହ ଏ ବଗ୍ଭର ଧମ୍ଭଙ୍କୁ ।
କେଉଁ ମନ୍ତ୍ରବଳରେ ଦୁହସ୍ତ କମଳରେ ଧଇଲ ଏମନ୍ତ ଦମ୍ଭକୁ ହେ ।
କ୍ରୂର କୁସୁମଧନୁ କୃଶ କରଇ ତନୁ କାନନୁଁ ଆସିବା ସହଜ ।
କେମନ୍ତେ କରୁ ଦେହ କରବ ସେ ଅଦେହ ଗଲେ ମଥୁରାନଗଣ୍ଡାକ ହେ ।
କୃପାନଥ୍ଥ । କଲ ଯେତେରୂପରେ ପ୍ରୀତ । କରୁଛ ତେତକ ଅନୀତ ।
କମଠପୃଣ୍ଠ ପ୍ରାସ୍ତ ନ କର କୃପାମସ୍ତ କୋମଳନକେତନସ୍ତୁତ ହେ ।
କାନ୍ତା କାନ୍ତ ଅଭ୍ତବେ କନ୍ଦର୍ପପଭ୍ରବେ କୃଶକୁ ଉଚ୍ଚଳ ବକଳେ ।
କେ ବା ତାହା ନ ସହେ କଲେବରକୁ ଦହେ ପ୍ରକଳ ଜ୍ୱଳନ୍ତା ଅନଳେ ସେ ।
କୃପାନଥ୍ଥ । କାହାକୁ କହବୁଁ ଏକଥା । କେବା ଶୁଣିବ ମନବ୍ୟଥା ।
କୃପାଳୁ ହୋଇ ଯେବେ କୃପାଛଡ଼ି ଅଭ୍ତବେ ଭୁମ୍ଭେ ତ ଘୋଚଇଣି ମଥାହେ ।

କଲୁଁ ହୃଦୟଦର କୁଳ-ଶୀଳ-ବେଢ଼ାରଠାରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମନ ଦେଇ ।
କାଳ ହେଉଛି ଏବେ ତରଣ ବେନନାବେ ଦେଲା ଲୋକପରମ୍ପେ ହୋଇ ହେ ।
କୃପାନଥି । କୁଲଶ ହୁଦସ୍ ତୁମ୍ଭର । କର୍କଶ ଉରଜ ଅମ୍ବର ।
କେ କାହା ସ୍ମରଣରେ କଠୋର ଦ୍ରବ ଧରେ ଏକଥା ନୋହୁଛି ଗୋଚର ହେ ।

କରୁଛ ତୁମ୍ଭେ ଗଡ ରହୁଛ ଅମ୍ଭଙ୍କଠ କେହ କାହାକୁ ନୋହେ ଜ୍ଞା ।
କାକ ପୋଷିଲା ପିକ ପରମ୍ପେ କଥା ଲୋକମଧ୍ୟରେ ଯାଉଅଛୁ ଜଣା ହେ ।
କୃପାନଥି । କାହାକୁ କରବୁଁ ଗୁହାର । କଂସଠ ଅମ୍ବର ବଇସ୍ତା ।
କ କହିବା ଅମାଉ, କୃଷି ରଖିବା ଭର କୃଷି ଯାଉଛୁ ଯେବେ ତର ହେ ।

କଣ୍ଠରେ ଥିବା ମାଳା କାଢ଼ି ଦେଉଅଛୁ ଗଳା କହିବାକୁ ଏକଥା ଲାଜ ।
କେତେ ସଙ୍କଟୁଁ ରଖି ଏବେ ତାହା ଉପେକ୍ଷି ଯିବାକୁ ହେଉଅଛୁ ସଜ ହେ ।
କୃପାନଥି । କରେ ଲଗାଇ ବଷବୃକ୍ଷ । କାଢ଼ିବା କଥା ନୋହେ ମୁଖ୍ୟ ।
କେଉଁ ମାତ ନ ଛାଣ ବୋଇ ଏତେ ଦୂଷଣ କଥାହିଁ ଭୂଷଣ କରୁଛ ହେ ।

କ କରଥିଲା ବହ କ କରୁଅଛୁ ସେହ କ କରୁଛ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
କର୍ମବାମ ବେଳକୁ ବଧାତା ଅବଳକୁ ବପ ଉପୁଜେ ସୁଧାବୃକ୍ଷେ ହେ ।
କୃପାନଥି । କୃପଣଜନେ ଲୋଡ଼ା କେହ । କେବେହେଁ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇ ନାହିଁ ।
କେବଳମାତ୍ର ଯାହା ହୃଅଇ ଅନୁର୍ଦାହା ତେତେବେଳର ଫଳ ସେହ ହେ ।

କେତେବେଳରେ ଅଖି ପିଛୁଡ଼ିବା ଉପେକ୍ଷି କରୁଣା ବଲୋକନ କର ।
କେତେବେଳରେ କର ଯୋଡ଼ି କହିଲେ ଶିର ଲୁଅଁଇ ନ ଦଅ ଉତ୍ତର ହେ ।
କୃପାନଥି । କରନ୍ତୁ ପ୍ରଭୁମାନେ ଯାହା । କଇ ନ ପାରେ ଅନ ତାହା ।
କେତେରୂପେ ମଣୁନ୍ତୁ ଜଞ୍ଜଡରେ ଦଣୁନ୍ତୁ କହିବାକୁ ନ ଥାଇ ପାହା ହେ ।

କରଥିଲୁଁ କାମନା ସକଳ ଗୋପାଙ୍ଗନା ତୁମ୍ଭେ ଗୋପରେ ଶୁଭେ ଥିବ ।
କଉଠୁକ ହରଷରସେ ପାଦସାରସ-ସେବାରେ ଆମ୍ଭ ଦନ ଯିବ ହେ ।
କୃପାନଥି । କଲା ସେ କଥା ଆନ ବଥି । କରୁଛ ତୁମ୍ଭେ ଏ ଅବଥି ।
କଲାନଥିଙ୍କ କରେ ଧରବାକୁ ମନରେ ବଷ୍ଟରଲେ କ ହୋଏ ସିଦ୍ଧି ହେ ।

କେତେ କେତେ ବପତ୍ତ ମାନରୁ କର ଗତ ଯଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦେ କରଛୁ ।
କପି। ନଗଣ-ଅସ୍ତ୍ର-ଶିରରେ ତାହା ଅସ୍ତ୍ର କରବା ବଗ୍ଟର କରୁଛୁ ହେ ।
କୃପାନଥି । କାମଅନ୍ଧକାରେ ପକାଇ । କୁଙ୍କର୍ତ୍ତୀ ପତାକା ଝଟକାଇ ।
କଇତବ ଅକ୍ରୂର ସଙ୍ଗତରେ ବାହାର ହୋଇଛୁ କେଉଁ ମୁଖପାଇ ହେ ।

କର ଉଷିଲା ଦଥିଫଳ ପରମ୍ପେ ବଥି ଆମ୍ଭର ଅକାର ରଖିବ ।
କମଠ ନଜକୋଷ କଲା ପ୍ରାପ୍ତେ ତା ଗ୍ରାସ କେବଳ ତୁମ୍ଭେ ନ ଦେଖିବ ହେ ।
କୃପାନଥି । କର୍ମରେ ଅଛୁ ଏତେ ଯୋଗ । କରବୁଁ କେତେ ଦଶା ଭୋଗ ।
କୁରଙ୍ଗପକ୍ଷୀପ୍ରାପ୍ତେ ଝୁରବାକୁ ଏକାଏ କରଇବ ତୁମ୍ଭ ବଯୋଗ ହେ ।

କଣ୍ଠୁ ଉରବାପାଁଇ ପୀତ ବୋଇତ ନେଇ ଭୁମ୍ବଙ୍ଗସିନ୍ଧୁରେ ମେଲ ।
କୁଲଶୀଳ ବେତ୍ତର ସବୁ ଏକପ୍ରକାର ଆମ୍ଭର କର ତା ଅଟ୍ଟାଇ ହେ ।
କୃପାନାଥ । କଛୁକାଳ ବାଣିଜ୍ୟ କଲୁଁ । କେତେ ସୁଖରେ ଦନ ନେଲୁଁ ।
କଂସଦୂତ କଡାପ କଲାଡ ଏବେ ନାଶ ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଦୁଃଖକୁ ଗଲୁଁ ହେ ।

କାହ୍ନାପାଶେ ରହିବୁଁ କାହ୍ନାକୁ କ କହିବୁଁ କେ ଜାଣିବ ଆମ୍ଭର ମନ ।
କଳି ହୋଇ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିଗଲେ ବପାଦ ହର କେ ରଖିବ ଜୀବନ ହେ ।
କୃପାନାଥ । କହିବାର ଅଥିକ ସିନା । କାହିଁ କେଡେ. ନୋହୁଛ ସେଭା ।
କର୍ମ ଫାଙ୍ଟିଲା ବେଳେ କଲ୍ପତରୁ ନ ଫଳେ ସବୁ ଭୁମ୍ଭ ଇଅଶ ସିନା ହେ ।

କୁଞ୍ଜବନ ବହ୍ନାରୀ ମୋହନ ବେଶଧାରୀ କୁଞ୍ଜର-ଗମନା କ ଗୃହିଁ ।
କହିଲେ କ୍ଷୁରୁପମାନଙ୍କର ସେ ଦୋଷ ଗୁଣ ଯହିଁ ଜ୍ଞାଣନ୍ତ ନାହିଁ ସେ ।
କୃଶୋଦର । କେଡ଼େ ମଧୁର ନୁଆଗୁଡ଼ । କରଇ ଅବଗୁଣ ବଡ଼ ।
କାଳ ଦାର୍ଘକୁ ପାଇ କେତେ ଗୁଣ କରଇ ଏଠାରେ ପିତା-ଭାବ ଛଡ଼ ଗୋ ।

କେତେବେଳରେ ଗୁଣଦ୍ରବ୍ୟର ଅବଗୁଣ ଥିଲେହେଁ ନୁହଇ ଦୂଷଣ ।
କଳଙ୍କ ଥିଲେ ଶୀତ-କର ସବୁର ହୃତ କପର୍ଦ୍ଦି ମସ୍ତକ ଭୂଷଣ ଗୋ ।
କୃଶୋଦର । କଳ ହେଲେ କୋକଳ ବାଣୀ । କେତେ ଆଦରେ ତାହା ଶୁଣି ।
କୃଣ୍ଡଳ ପ୍ରାଣହର ହେଲେମଣି ତାହାର ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଗୋ ।

କୃଷ୍ଣ ନମ୍ପିତା ରତନ ହୋଇଲେ ତା ଚଳକ କର ଦୁଦେ ବୋଇ ।
କୁକଳତ୍ର ଫଳତ ଶାମୁକରୁ ସମ୍ଭତ ହେଲେ କଣ୍ଠରେ କର ମାଇ ଗୋ ।
କୃଶୋଦର । କେତେ କହିବା ତାହା ବସି । କେବଳ ଗୁଣ ଥିଲେ ରସି ।
କେହ କେହ ଆପଣା-ସୁଖନମିତ୍ତେ ଉଣା-ଦ୍ରବ୍ୟେ ହୁଅନ୍ତ ଅଇଳାସୀ ଗୋ ।

କର ମନ ଫୁରୁଣା କର ଏବେ କରୁଣା ଅନାଥ ସରାଗନସ୍ଥନେ ।
କର ଧର ଯେତେହେଁ କହୁଅଛ ସେନେହେଁ ଅବଶ୍ୟ ପଡ଼ୁଥିବ ମନେ ଗୋ ।
କୃଶୋଦର । କଲୁଁ ଗମନ ପିଠିଆଇଁ । କର ଯେ ଯାହା କର୍ମ ଯାଇଁ ।
କନକମଞ୍ଜୀଧର କମଳନାଥଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ତେ ମନ ଭୁମ୍ଭକୁ ଦେଇ ଗୋ ।

କପଟ କୃଷ୍ଣ ହର ଏମନ୍ତ କହ କର ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ତର ହେଲେ ।
କନ୍ୟାସ୍ତମ୍ଭ ପରସ୍ପେ ହୋଇ ସବୁ ଗୋପୀଏ ଅପଲକରେ ଗୃହିଁ ଥିଲେ ସେ ।
କୃଶୋଦର । ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲା ମାଙ୍କେ ରଥ । କପାଳରେ ମାଇଲେ ହାତ ।
କେ କୋଲେ ଅହେ ନାଥ କରଗଲ ଅନାଥ ହର ସକଳ ମନୋରଥ ସେ ।

କଷ୍ଟ କଷ୍ଟରେ ଗୋପୀ ହୋଇ ମହାସନ୍ତାପୀ ଯେ ଯାହା ମନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ।
କେ ହୁଅଇ ବଳଲ କେ ଛଡ଼େ ଅଞ୍ଚଳ କେ ଦାର୍ଘେ ପକାଇ ନଃଶ୍ୱାସ ସେ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରୂପ ପଟ୍ଟେ ଲେଖି । କେତେ ହୋଇଲା ମନେ ସୁଖୀ ।
କେ ସଙ୍ଗେ ଯେନ ସଖୀ ବୋଇଲା ଅରେ ସଖି କାମ ନ ଦେବ ଆଉ ରଖି ସେ ।

କାଳୀ ଶିର-ମର୍ଦ୍ଦନ-ରଥ-ପରିରେ ଘାନକୃଷ୍ଣମାନଙ୍କ ଗୋଡ଼ାଇଲା ।
କରଥିଲା ଯେତେକ ଜନ୍ମକାଳୁ ଘାତକ କଂସରୁମାନଙ୍କେ ପୋଡ଼ାଇଲା ସେ ।
କଳା ପୁଣି । ମନରେ ଶରଧା ଅନେକ । କରବେ କେତେ କଉତୁକ ।
କରେ ହାଣି ରଜକମସ୍ତକ ତୋଷିଲୋକ ଜୁର କରବେ ବସ୍ତ୍ରଯାକ ସେ ।

କୁବୁଜାକୁଜ ହର କୁବଲୟ୍ ସଂହାର ମାହୁତ ମାଲଙ୍କୁ ମାରବେ ।
କଂସଜୀବନ ହର ମାରଙ୍କି ବୋଧନର ଜନକ ଜନଙ୍କୀ ତାରବେ ସେ ।
କୃପାନଥି । କରଇ ଅଜାକୁ ରଞ୍ଜନ । କରବେ ତୋଷ ଦେବଗଣ ।
କାଳମୁଖରେ ନେଇ କାଳଦମନ ଦେଇ କୁମୁଦ କରବେ ଜୁମ୍ବଣି ସେ ।

କୁବଲୟ୍ ମଝରେ କନକମୟପୁରେ ଦ୍ୱାରକା ନାମରେ କରବେ ।
କୁଣ୍ଡିନପତି-ସୁତା ଆଦ ରଜଦୁହିତାମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବହରବେ ସେ ।
କୃପାନଥି । କୁରୁକୁଳକୁ ସଂହାରବେ । କଞ୍ଜୁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ତାରବେ ।
କଉଶପ ରମଣୀମାନଙ୍କ କର ମଣିକଙ୍କଣ ଅବଶ୍ୟ ହରବେ ସେ ।

କଉତୁକରେ ଅସି ଅକ୍ରୂରରଥେ ବସି ମଥୁରାତୋଷାରେ ରହିଲେ ।
କଂସନୃପତି ଆଗେ ଅକ୍ରୂର ସେହିଲାଗେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବଜସ୍ ନେଲେ ସେ ।
କୃପାନଥି । କମଳଚରଣକୁ ଅଣ । କରଛୁ ଘାନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ।
କୃତାନ୍ତ-ଦଣ୍ଡରସ୍ ହେବାରେ କର କ୍ଷସ୍ କାହ୍ନିକ ଭବତାପ-ପାଶ ସେ ।

ସପ୍ତବଂଶ ଖଣ୍ଡ

ବଗ—ଗୁହରୀ

କଣ୍ଠଦେଇ କୃଷ୍ଣକଥା ଶୁଣ ସୁଜନେ ।
କେବଳ ମନକୁ ସ୍ଥାପି ସ୍ଥିର ଆସନେ ।
କଳାକରକରେ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ପଗ୍ମସ୍ ।
କଳେବର ଦ୍ରବ ଯାଉ କଲୁଷ କ୍ଷସ୍ ।
କ୍ରୋଧମାନ ଛଡ଼ି ଭବଭୟତ ପେନ ।
କଇବଲ୍ୟଦାନୀ ଦେବେ କୈବଲ୍ୟ ଦାନ ।
କଂସ କଂକରେ ଗମ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ।
କରନ୍ତ ଦର୍ଶନ ଲୋକେ ହୋଇ ହରଷ ।
କେ ବୋଲେ କାହିଁ ଥିଲେ ଏ ଅପୂଜ ରୂପ ।
କାନ୍ତ ନନ୍ଦଅଛୁ କୋଟି କୁସୁମସ୍ତପ ।
କେଉଁ ବହୁ କେତେକାଳେ ଗଢ଼ିଲା ଏହା ।
କ କହିବା ଦେଖି ମନ ହେଉଛୁ ଯାହା ।
କ ଅପୂଜ ଏ ତରୁଣ-କଳପତରୁ ।
କାମପୂର୍ତ୍ତି କରବାକୁ ଅସେ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ।

କବା ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ମଣ୍ଡଳଗତ ହୋଇଛୁ ।
କ ଶରଦମେଘ ପାଶେ ଶୋଭା ପାଉଛୁ ।
କାହିଁ ବଞ୍ଚାମ କରବ ଏ ଉତପାତ ।
କେ ବୋଲେ ସେ ଏହୁଠାରେ ହେବ ବଦତ ।
କେ ବୋଲେ ଗଙ୍ଗା, ଯମୁନା, ଯୁଗଲ ତୀର୍ଥ ।
କରବାକୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକଙ୍କୁ କୃତାର୍ଥ ।
କଂସରାଜା-ପଶ୍ଚାପଥେ ଅପଶ୍ରୁ ବହୁ ।
କଉଉକ ପାଇ ଲୋକେ ଦେଖଣ୍ଟୁ ରହୁ ।
କଅବା କନ୍ଦର୍ପ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲକ ଗଃ ।
କରୁଛୁ ବୃଥା ମାଲା ପ୍ରତମା ନାଃ ।
କହୁଁ କହୁଁ ଲୋକେ ଏହା ପଡ଼ିଲେ ମାଡ଼ି ।
କାମିନୀ ଧାଇଁଲେ ଗୃହକର୍ମକୁ ଛଡ଼ି ।
କେଣ ବାସ ଅସମ୍ଭାଳେ ପଡ଼ୁଛୁ ଖସି ।
କେ ଏକକରରେ ଧର ଦେଉଛୁ ଖୋସି ।
କାମ ବାଇ କଲା କାହ୍ନାମନକୁ ଚହିଁ ।
କରୁଁ କରୁଁ ଗତ ବୋଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କାହିଁ ।
କାହ୍ନା—ଉରରୁ ଅନ୍ତର ହୋଇ ସୁବାସ ।
କମ୍ପମାନ-ଲୁଚକୁମ୍ଭ ହୋଏ ପ୍ରକାଶ ।
କରେ ଧର ଆଚ୍ଛାଦତ କରନ୍ତେ ନେଇ ।
କ କ ହୋଇ ଦ୍ରୁତଗମନେ ସେ ଖସଇ ।
କବମନେ ଅନୁମାନ ହୁଅଇ ଏହୁ ।
କଳ୍ପିବାସ ଅମ୍ବର କରଣ୍ଟୁ ନାହିଁ ।
କାହ୍ନାକୁଚ ରତ୍ନବତ-ନନ୍ଦମା ପ୍ରାପ୍ତେ ।
କୃଷ୍ଣବାସେ ମଣ୍ଡିହୋଇ ଶୋଭାକୁ ପାପ୍ତେ ।
କାହ୍ନାକୁଚ କମଳା ପଦ୍ମପ୍ତେ ଶୋଭନ ।
କରଅଛୁ ଅଙ୍ଗୀକାର ପୀତବସନ ।
କାହ୍ନାକୁଚ ଯୁଗ୍ମେମତନସ୍ଥା ସଦୃଶ ।
କରବାକୁ ସହସ୍ର ନସ୍ତନକୁ ବଶ ।
କୁଳବଧୂମାନେ ଥାଇଁ ବଡ଼ଉତ୍ସୁରେ ।
କରଣ୍ଟୁ ଅବଲୋକନ ଚଳାବଚଳ ।
କନକକାନ୍ତ-ଦେହରେ ରତନବେଶ ।
କଣ୍ଠତେ ହଇଲା ହୋଏ ଦୃଶ ଅଦୃଶ ।
କହବାକୁ ଏତେ ଅସେ ସେବେଳରୂପ ।
କାର୍ତ୍ତିକମାସରେ ଯେଉଁ ଅକାଶଦୀପ ।

କେ ମେଲଣବାକ୍ଷେ ଦେଇ ପୁନରମୁଖ ।
କରୁଛ ଦଇତତୁଦମାନଙ୍କୁ ସୁଖ ।
କଳାଵପ୍ର ଶ୍ୱେତମେଘଁ କାହ୍ନାର ପ୍ରାପ୍ତେ ।
କଲଇଁ ଉପମା ସୁଧାପୁରେ ଥିବାଏ ।
କୁଞ୍ଜବଜପ୍ରରଙ୍ଗୀ କରଛୁ ଏହା ।
କାମିନେଏ-ଚକୋର ହେଉଛୁ ଉତ୍ସାହା ।
କାହ୍ନାନେଏ କଳାକବାଟିରେ ଚଞ୍ଚଳ ।
କବଳି ବଣା କଣ୍ଠ ଶୋଭଚଞ୍ଚଳ ।
କେତେହେଁ କହିବ ଏହିପକାରେ ଯେତେ ।
କେତେରୂପେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଯେ ଯାହା ମତେ ।
କେ କୋଲେ ଧନ୍ୟ ଏ କଳା, ଧଳାମୁରତ ।
କର ମନଗତ ମଣୁଅଛନ୍ତି କ୍ଷିତ ।
କ ତପସ୍ୟା କରିଥିଲେ ଗୋପଯୁବତ ।
କରୁଥିଲେ ଦରଶନ ଏରୂପ ନତ ।
କାଶ କୋଳ କର ନେଲେ ବାଲକତ୍ୱବ ।
କଶୋରବେଳେ ବଚ୍ଛେଦ କଲା ଦଇବ ।
କେମନ୍ତ କର ସେମାନେ ଧରବେ ଧୃତ ।
କୋଟିଯୁଗ ସମ ହେବ ଅଳର ରତ ।
କାମକାଣ୍ଡେ ଜର କରୁ ହୋଇବ ଶ୍ରତ ।
କଉଣୁକ କଥାମାନ ହେବ ଅଗତ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ବଷ ସମ ମଣିବେ ।
କୋକଳବଚନ ବଜ୍ରଘାତ ଗଣିବେ ।
କମଳ-ନୟନ ବଚ୍ଛେଦଲୁ ଏ କେତେ ।
କଃକାଷେ ଆମ୍ଭର ମନ ହେଲଣି ଯେତେ ।
କହିଁ କହିଁ ଏହା ମଧୁପୁର-ତରୁଣୀ ।
କରନ୍ତ ଗମନ ପ୍ରଭୁ ମୁରଲ୍ଲିପାଣି ।
କଉଣୁକେ ପୁଣି ରଜକକୁ ଅନାଇ ।
କହିଲେ ଆମ୍ଭର କଛୁ ଦେଲୁ କ ଭାଇ ।
କଲେ ଏତେକ ଗୁହରେ ଆମ୍ଭର ହୋଇ ।
କଂସରାଜ-ରଙ୍ଗସଭା ଦେଖନ୍ତୁ ଯାଇ ।
କହଇ ରଜକ ଜାତ ଗଉଡ଼ ହେଲ ।
କାହିଁ ଏତେ ଅପାଃପଦେଶେ ବଢ଼ିଲ ।
କଂସରାଜା-ଅମ୍ବରକୁ କରନ୍ତୁ ମନ ।
କରେ ମେଇଥିବ ଅରଜଲ କ ଧନ ।

କର ଯେଉଁରୂପେ ଡକା ଗୋପନଗରେ ।
କରଅଛ ତାହା ଏବେ ମଥୁରାପୁରେ ।
କଣ୍ଠୀରବ ପୁରେ ଏବେ କୁରଙ୍ଗ ନାଟ ।
କାହ୍ନା-ବଳ ଯାଇ ଏଡ଼େ କରୁଛ ଅଶ୍ଳ ।
କହୁଛ ଏତେ ହେ ବେଳାବେଳ ଲେଉଟ ।
କାଳଦେବତା ସଙ୍ଗରେ ହେବଟି ରେଟ ।
କାଳଯାକଦଥି ଦୁଧ ଖାଅ ଛଡ଼ାଇଁ ।
କଟକେ କରୁଛ ଅସି ସେହ ବଢ଼ାଇ ।
କେଶବ ବୋଇଲେ ଅମ୍ଭେ ଗଜାରଶଙ୍କା ।
କରୁଅଛୁ ଅମ୍ଭଅଗେ ଏଡ଼େ ଉରଚା ।
କୋପେ ଗୋପୋଡ଼େ ମାରିଲେ ଛଡ଼ିଲ ପ୍ରାଣ ।
କଲୁଷ ପକାଇ ଯାଇଗଲା ନଦୀଣ ।
କୃପାନଥି କୋପ, କୃପା ଏକପ୍ରକାରେ ।
କରୁଥାଇଁ ଅନୁମାନ ମୁକତ୍ୱାରେ ।
କେ ଚକତ ହୋଇ ବୋଲେ କ କଲେ ଘୋଏ ।
କରେ ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେତ ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଏ ।
କେ ବୋଲେ ଶୁଣିନାହିଁ କ ଏହାଙ୍କ ଗୁଣ ।
କବଳ କଲେ ଯେ ପୂତନାର ପରାଣ ।
କଣ୍ଠଶ୍ୱପି ତୃଣାବର୍ତ୍ତ କଲେ ବନାଶ ।
କୁମାରବପୁଷ କାଳିଁ ଏଡ଼େ ସାହସ ।
କଂଶ୍ରି ବତ୍ସାସୁରକୁ ମାଇଲେ ବୃକ୍ଷେ ।
କାଳୀଶିରେ ତାଣ୍ଡବତ କଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
କେଶୀଗୁଣ୍ଡେ କର ଦେଇ ମନ୍ତ୍ରିଲେ ପିଣ୍ଡ ।
କପଟି ଅଘାସୁରର ଫୋଡ଼ିଲେ ମୁଣ୍ଡ ।
କରେ ଏକା ଧଇଲେ ସେ ଗୋମତ ଗିରି ।
କୁଳଶଧର କଞ୍ଚତେ ଗଲାଟି ହାର ।
କାନନଦହନ ଯାନ କଲେ କକର ।
କୁବେରପୁଅଙ୍କୁ ଦେଲେ ଶାପଁ ଉଦ୍ଧାର ।
କୃପାରେ ଅଜକୁ ଦେଲେ ଲୋଚନ ଦାନ ।
କେ କହିବ ଏହାଙ୍କର ଚରତମାନ ।
କେହୁ ନାହିଁ ଏ ସଂସାରେ ସବେଳା ସଖି !
କଅଁଳାପୁଅ କରି କ ଏହାଙ୍କୁ ଲେଖି ।
କରଣି ଯାହାର ଧରଣୀରେ ଏମନ୍ତ ।
କରୁଛନ୍ତ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରବେ ଅନ୍ତ ।

କହୁ ନାହାନ୍ତି ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତମଲୋକ ।
କହିଲେ କ ହେବ ଯହିଁ ନାହିଁ ବିବେକ ।
କାଳ ପୋଷିଲେ ପ୍ରାଣିକ ନ ଦଶେ ବୁଦ୍ଧି ।
କରଅଛି ବହୁ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସିଦ୍ଧି ।
କଲେ ରଜକ ବନାଶି ବସନ ଜର ।
କୃଷ୍ଣ ରାମ ନେଲେ ପୀତ, ନୀଳ ଅମ୍ବର ।
କଂସଗନ୍ତାଇଚ ଦେଖି ମୁଖୀ ହୋଇଲା ।
କମନୀୟ କର ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲା ।
କଲେ ଆନନ୍ଦେ ବଜ୍ରସ୍ତ୍ରୀ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଶୋଭା ।
କଲା ନେଇ ମାଳାକାର କୁସୁମ ଗଢ଼ା ।
କେଶ ବେଶ କର ରାମ ଗୋବନ ଗଲେ ।
କୁବ୍ଜା ନାଗରୀ ଅସୁଅଛ ଦେଖିଲେ ।
କାଖେ ଗନ୍ଧପେଷୀ କୁଜ ଚରନଦେଶେ ।
କମଳ-ନୟନ ପଶିଲେ ହରଷେ ।
କହ କହ କୁବ୍ଜା ତୁ କାହା ପାଇଯା ।
କରବା ତୋତେ ନାଗରୀମାନଙ୍କ ଧନ୍ୟା ।
କହଇ କୁବ୍ଜା ରାଜାନଯୋଗୀ ମୁହିଁ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଦେଇ ନତ ସେବଇଁ ।
କୁଜ କଳଙ୍କରୁ କର ହେଲ ଅଶୋଭା ।
କେହ ଏହ ଯେନ ମୋତେ ନୋହଲେ ବଭା ।
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲ ଆଜ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି ।
କେହ ନାହିଁ ଆଉ ମୋହୋ ପରିସ୍ତ୍ରେ ଦୁଃଖୀ ।
କେବଳ ଏତେ ଶରଧା ହେଉଛ ମନେ ।
କଲା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ମଣ୍ଡିବ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନେ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ କୁବ୍ଜା ତୋହୋର ଇଚ୍ଛା ।
କରଅଛୁଁ ଏହ ଯେନ ଦେହକୁ ଭୁଚ୍ଛା ।
କହିବାରୁ ସ୍ନେହବାଣୀ ବରଜରଜ ।
କୁବ୍ଜା ଅଙ୍ଗରେ ପୀଡ଼ା କଲା ମନୋଜ ।
କାଖରୁ ମୁଗନ୍ଧପେଷୀ ବାହାର କର ।
କେ ବଡ଼ କେ ସାନ ହୃଦୟରେ ବଝର ।
କାମପାଲଟିଲେ ଗନ୍ଧଚଳକ ଦେଲା ।
କାମକର-କୃପାଣ କ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଲା ।
କେଶବକପାଳେ ଦେଲା ଚନ୍ଦନ-ଚଡା ।
କଲାମେଘୁଁ ବାହାର କ ଚନ୍ଦ୍ର ବେକତା ।

କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଗନ୍ଧ କୁଙ୍କୁମ ଗୋଳ ।
କୃଷ୍ଣ ଗମ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ସର୍ଥାରେ ବୋଳ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ଘାନକଳ୍ପ ହୋଇ ଫୁରୁଣା ।
କୁବୁଜାରକତ ଦେଖି କଲେ କରୁଣା ।
କମଳଚରଣ ତାର ତରମେ ଦେଲେ ।
କର ଚବୁକରେ ଦେଇ ଝେକଲା କଲେ ।
କାହିଁ ଗଲା କୁଳ ଲୋକେ ଦେଖି ଚକତ ।
କରଥିଲା କେଉଁକାଳେ କେତେ ପୁଣ୍ୟତ ।
କାମିନୀକୁଳମଣ୍ଡନ କୁବୁଜା ହେଲା ।
କରେ ପୀତାମ୍ବର—ପୀତାମ୍ବର ଧରିଲା ।
କହିଲା ମୋଘୁରକୁ ବଳସ୍ କରବ ।
କାମପୂର୍ଣ୍ଣକର ଭବକଣ୍ଟ ତାରବ ।
କମଳ-ନୟନ ମନ ହସିଲା ହୋଇ ।
କହିଲେ ସିବଂ ଗଳାଙ୍କ ରେଝ ବଢାଇ ।
କୁବୁଜାକୁ ବୋଧ କର ବଳସ୍ କଲେ ।
କାମୁକ ମନରେ ସାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ।
କର ଅବଲୋକନ ଧନୁକୁ ବୋଇଲେ ।
କେତେ ବଳ ଅଛୁ ବୋଲ କରେ ଧରିଲେ ।
କରକରେ ଇକ୍ଷୁଦଣ୍ଡ ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାୟେ ।
କଣ୍ଟତେ ଭାଙ୍ଗିଲେ କରେ ଓଝାରବାବ ।
କର ଶୂରକାର୍ଯ୍ୟ ବଜ୍ରେ ବରଜ-ଗଝ ।
କଲେ ଆନନ୍ଦେ ଗୋପାଳେ ଗଉଡ଼ନାଝ ।
କେ ବେଣୁ ଶୃଙ୍ଗ କେ ମୁଖେ ବଣୀ ବଜାବ ।
କେ ଖେମଝାବଙ୍କେ ଗୀତ ସ୍ୱରରେ ଗାବ ।
କୃଷ୍ଣିନବନରେ ସାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ।
କର ଶୀତଳମନୋହ ମୁଖେ ଶୋଇଲେ ।
କୁବ୍ଜେ ଡାକଲେ ଗତ ହେଲା ପାହ୍ନାଶ୍ର ।
କାଉରେ ଜାରପୁରୁଷମାନେ କ୍ଟହାଁଶ୍ର ।
କୁଙ୍କୁମବର୍ଣ୍ଣ ଦଶିଲା ବାସବଦଗ ।
କରବାକୁ ସ୍ନାନ ବପ୍ରେ ହେଲେ ଉଦ୍‌ବେଗ ।
କମ୍ବୁ ଶବଦ ପୂରଲା ଦେବଙ୍କ ପୁରେ ।
କହେ ଜ କାରଙ୍କୁ ସିବା ପାଁଇ ସତ୍ତରେ ।
କଇରବେ ଶୋଇଲେ କମଳେ ହସିଲେ ।
କୋକନିଥନ ବଯୋଗ-ଦୁଃଖ ନାଶିଲେ ।

କଣ୍ଟୁଆଳ, ତସକର ଶୋଭା ଜନ୍ମ ।
କଳାକରପ୍ରିପ୍ ରରେ ହେଲେ ମଉନ ।
କବାଟ ଉଲ୍ଲଗି କଲେ ମାଳାଦ୍ରପୁରେ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ଅପହୁଡ଼ ହେଲେ ସତ୍ୱରେ ।
କର ଜନ୍ୟକୃତ୍ୟ ଶେଷ ଗୋପବନ୍ଧୁ ।
କଉରୁକେ ସାରଲେ ଗୋପାଳବନ୍ଧୁ ।
କର ଦେଇଁ ସୁବଳ ସୁଦାମକରରେ ।
କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତି ଉପବନରେ ନାନାରଙ୍ଗରେ ।
କେ ବୋଲେ ଅସ୍ମନ ସ୍ମମର୍ଦ୍ଦୈନ୍ୟ ପରିପ୍ଲେ ।
କଞ୍ଚନ, ଡାଇମ୍, ପୁଷ୍ପେଶାଦ ଥିବାଏ ।
କେତେରୂପେ କେତେ ପ୍ରତ ଅଛନ୍ତି ଦେଖ ।
କାହାର ଅହାବ ନାହିଁ ପ୍ରସନ୍ନ ମୁଖ ।
କହ ଏମନ୍ତ ବାହାର ହେଲେ ସମସ୍ତେ ।
କାହାକରେ ବେଶ୍, ଶିଙ୍ଗା କାହାର ହସ୍ତେ ।
କଳାନଥିକ ନକ୍ଷତ୍ର ବେଢ଼ିଲା ପ୍ରାପ୍ତେ ।
କେ ଆଗେ କେ ପଛେ ମଧ୍ୟେ କୃଷ୍ଣ ବଜପ୍ତେ ।
କାମପାଳହିଁ ଅଛନ୍ତି କୃଷ୍ଣପାରଶେ ।
କହ ହୋଏ ସେ ଶୋଭା କ ଶେଷ-ମହେଶେ ।
କଟକେ ଲୁଟକ ଠାଣିମାନ କରନ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣଦାସ ମନ ଅଲଘକେ ହରନ୍ତି ।

ଅଷ୍ଟାବଂଶ ଖଣ୍ଡ

ସପ୍ତ ଚତ୍ତିଆର

କୃଷ୍ଣ ବଜପ୍ତେ ମଥୁରାଦାଣ୍ଡେ । କାନ୍ତ କୋଟିକାମରୂପ ଖଣ୍ଡେ ।
କଳାମେଘେ ଇନ୍ଦ୍ରକୋଦଣ୍ଡ ପରିପ୍ଲେ କଳାପିକଳାପ ମୁଣ୍ଡେ । ଦ୍ୱେ ଜନେ ।
କାବ୍ୟ ତାର ମୋଡବର ନାସେ । କବ ଉପମାକୁ ଏହୁ ଆସେ ।
କଳାକରକୋଳେ ମହାସୁଖଲ୍ଲୋଳେ, ଗୋହଣୀ ଗମା କ ବସେ । ଦ୍ୱେ ଜନେ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୋହେ ମକରକୁଣ୍ଡଳ । କରେ ବନଇ ରବମଣ୍ଡଳ ।
କଲେ ଅକଲୋକ ହେଲେ ହେବେ ଲୋକ ସୁର ମୁନ ଅଖଣ୍ଡଳ ।
କଣ୍ଠେ କଇତ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳ । କଉସ୍ତୁଭ ଶୋହେ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
କବା ମାଳମଣିସ୍ଥଳେ ବଣାମଣି ରମଣୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୋଳ ।
କରେ କଙ୍କଣ ବାହେ ବାହୁଟୀ । କାଞ୍ଚମାଳାମଧ୍ୟେ ଅଛୁ ପଦ୍ମି ।
କନକନଇ ପତମା ପାଗ ଲାଞ୍ଜି ମସ୍ତରେ ସାଉଛୁ ଲୋଟି ।

କଟାକ୍ଷରେ କର ସୁଧାବୃଷ୍ଟି । କରୁଅଛନ୍ତ କୃତାର୍ଥ ସୃଷ୍ଟି ।
ଜ ସୁଖ ସଂସାର ଅବତାର-କର ଅଇନବ ପରମେଷ୍ଠୀ ।
କହିଁ କହୁ ଏହା ନରନାଗ୍ୟ । କଂସପିଂହଦ୍ୱାରେ ବଜେ ଦ୍ୱର ।
କୁବଳ କରବର ବେଶିକର ରହଲେ ଅଗେ ଉଦ୍ଘର । ହେ ଜନେ ।
କୋମଳରେ କହଲେ ହେ ଯନ୍ତା । କୁବଳସ୍ ବଡ଼ ବଳବନ୍ତା ।
କଲେ ଅଡ଼ ଥରେ ପଶନ୍ତ ଇତରେ ତୋଉପକାର ଦଶନ୍ତା ।
କହେ କର୍କଶ କର ମାହୁନ୍ତ । କୁହାଉଯେ ଥାଅ ବଳବନ୍ତ ।
କେଶୀ ଅଘା ବକା ନାଶକଲ ଏକା ଏବେତ କହ ଏମନ୍ତ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ହସ୍ତିପାଳକ । କଥା କହୁତ କର ଖଳକ ।
କାଲଯାକ ଦେଶେ ରହିଲୁଁ ବଦେଶେ ଇସ୍ତାଲୁ ବ୍ରଜବାଳକ ।
କରବରକଳେ ଅଳ୍ପ ଚଢ଼ି । କହୁଅଛୁ ଏହପେନ ବଡ଼ି ।
କର ଅବଲମ୍ବ କରବାକୁ ଲମ୍ବ ହେଲେ ଉଡ଼ନ୍ତାନ ଦାଢ଼ି ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଯହିଁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲା । କୋପରରେ ମାହୁନ୍ତ କମ୍ପିଲା ।
କଗ୍ଗଲବଦନ କୁଟାଇ ନସ୍ୟନ, ଗଜ ଅଗଇର କଲା ।
କୋପେ ମାଇଲା ମାତଙ୍ଗ ଦନ୍ତ । କଲେ ବଚଣଗତ ଅନନ୍ତ ।
କୁଣ୍ଡଳୀ-ପ୍ରବଳପାତରେ ନକୁଳ ବଞ୍ଚାଇ ରହେ ଯେମନ୍ତ ।
କଣ୍ଠୀରବପ୍ରାପ୍ୟେ ଗତ କର । କରେ ଖପୋଡ଼େ ମାଇଲେ ଦ୍ୱର ।
କରବର ଲାଞ୍ଜ ଧର ଦେବଗ୍ରଜ ପଛକୁ ନେଲେ ଓଟାର ।
ଜ କହିବା ପେ ସମସ୍ ଶୋତ୍ର । କରେ ଜନମନ ଅତ ଲୋତ୍ର ।
କଣ୍ୟପତନସ୍ ମହାବଳେଶସ୍ ଧଇଲେ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରତ୍ର ।
କୁମ୍ଭକାରଚକ୍ର ପ୍ରାପ୍ୟେ ହୋଇ । କଣ୍ଠୀରବ ବଇର କୁଲଇ ।
କୁମାରକରରେ ବନ୍ଧନେ ସୂତ୍ରରେ ଗୁଣ୍ଡୁରା ଯେଉେ ଭ୍ରମଇଁ ।
କଲେ ସମର ନାନା ପ୍ରକାରେ । କଉଭୁକେ ଦେଖନ୍ତ ଅମରେ ।
କର ଅଦଭୁତ ବରହସଂଜାତ ହୋଇଛନ୍ତ ନରନ୍ତରେ ।
କେଶୀ-ହତ ବେଗେଁ ଦେଲେ ଖଡ଼ି । କ୍ରୋଧଭରେ ଦଶନ ଉପାଡ଼ି ।
କୁଧରେ କୁଳଶ ପ୍ରାପ୍ୟେ ଶିରଦେଶ ଉପରେ ନେଇ କଖ୍ଡ଼ି ।
କର ହତ କୁମ୍ଭୀ ହସ୍ତୀ-ଯକା କଲେ ପ୍ରକାଶ ଜସ୍ ପତାକା ।
କର ଅବଲୋକ ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ-ଲୋକମାନେ ହୋଇଲେ ତାଃକା ।
କରେ ଦଶନ ଧର ଗୋବନ୍ଦ । କଉଭୁକେ ବଜେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ।
କୁସୁମ ବରଷି ଜସ୍ ଜସ୍ ଘୋଷି ଆନନ୍ଦ ଅମରବୃନ୍ଦ ।
କ୍ରମେ ରଙ୍ଗସଭାରେ ପ୍ରବେଶ । କୋଟିକନ୍ଦର୍ପ ଲାବଣ୍ୟବେଶ ।
କୁଟିଲ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ ସରଳହୃଦସ୍ ମନ ଅନୁରୂପେ ଦୃଶ ।
କାମି-କାମିନୀଙ୍କ କାମଦାତା । କଂସନୃପକୁ କାଳଦେବତା ।
କୁଳଶ ପରସ୍ପ ମାଲଙ୍କ ହୃଦସ୍ପ୍ରକାଶନ୍ତ ଜଗନ୍ନିତା ।

କେ ବୋଲଇ ଏଠାରେ ନ ଥିବା । ଏଥିଁ ବାଲକବଧ ଦେଖିବା ।
କାହାରିଓ ଧର୍ମ ନାହିଁ ଏ ଅଧର୍ମସଭା ବେଗେଁ ଉପେକ୍ଷିବା ।
କ୍ରୋଧ କର ଜନକ ଜନମା । କଂସଦଶାଠ ଅନୁଜ ଘେନ ।
କରନ୍ତୁ ଚଲା ନଜ ଇଷ୍ଟଦେବତା ଆନନ କର ଅବମା ।
କହେ ମାଲ ବାହାସ୍ଫୋଟ ମାର । କାହିଁ ସିବ ଅଜ ହଉ ହର ।
କେଶଙ୍କ ପରାପ୍ତେ କରବରଗପ୍ତେ ମାଇଲ ବଚଣ କର ।
କର ଅମ୍ବସଙ୍ଗତେ ସମର । କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଅରେ ମୁଖର ।
କାଇବେବତାକୁ ବାର୍ତ୍ତା କହିବାକୁ ତୋତେହେଁ କରବା ଶ୍ୱର ।
କହିଁ କହିଁ ଏମନ୍ତ ଶୂର । କଲା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମୁଥେ ପ୍ରହାର ।
କର ଡାହା ଶୂନ୍ୟ କଲେ ପ୍ରତିଦାନ ବ୍ରଜସିଂହ ଘାରବର ।
କାମପାଳ ମୁଷ୍ଟିକର ଯୁଦ୍ଧ । କଉଠୁକେ ଦେଖନ୍ତ ବବୁଧ ।
କୃପାଣ ତୋମର କଛୁ ନାହିଁ କର ମାତ୍ର କେବଳ ଅସ୍ତ୍ରଧ ।
କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣଅଗଜ ସିଂହାଣ । କଲେ ବଚଣ ମାଲବଜ୍ଞାଣ ।
କଂସନିବାରଣ ମାଲଙ୍କ ପରାଣ ଘେନଲେ ଦେଇ ନଙ୍ଗାଣ ।
କଂସନୃପତି ତାହା ଦେଖିଲା । କଞ୍ଚିକାତରେ ମୁଖ ଶୁଖିଲା ।
କଳେବର ଛଡ଼ି ପ୍ରାଣ ଗଲା ଉଡ଼ି ରବଇପ୍ତ ଉପେକ୍ଷିଲା ।
କେଣ କେଣବ ଧଇଲେ ଯାଇଁ । କଶ୍ଚଡ଼ିଲେ ମଞ୍ଚାତଳେ ନେଇଁ ।
କୃମ୍ଭକାରଙ୍କାଟ ପ୍ରାଏ ନନଶ୍ଚଟ ମାରଇ ଘୁଣ ତାରଇ ।
କୃପାସାଗର ସେ ଜଗନ୍ନାଥ । କଲେ ଉଗସେନେ ମଞ୍ଚାପତ ।
କହେ ସାନ କୃଷ୍ଣଦାସ ସେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଗତଲୋକର ଗତ ।

ଉନବିଂଶ ଛନ

ସଗ ବେଶାଷ

କର ଦେବତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଣାନଥି ।
କଇତବେ ମାଇଁକି କହିଲେ ପ୍ରବୋଥି ।
କ କହିବ ମାଇଁ ମୋର କର୍ମ ଅଭାଗ୍ୟ ।
କରିଲା ନାହିଁ ମାମୁଁ ସଙ୍ଗତେ ସୋଗ୍ୟ ।
କର ବଡ଼ ପ୍ରତଅଣା ଅଇଲ ଧାଇଁ ।
କଉଠୁକେ ମାମୁମୁଖ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।
କରଥାଇ ମାମୁ ମୋତେ କେଡ଼େ ସେନେହ ।
କର ତା ଭାବନା ଦହ ହେଉଛ ଦେହ ।
କାହାର କ ଗଲା ମାଇଁ ମୋହ ବାହାରେ ।
କର୍ମ ଅବଲକୁ ଭୁ ନୋହଲୁ ନାହାରେ ।

କାହିଁ ଥିଲା ଅକାଳଚଢ଼ଇ ମାମୁଲି ।
କ ହେଉଛ ଏତେବେଳେ ସୁମର ବୁଲି ।
କରଥିଲ ମୋ-ମନରେ କ ମନୋରଥ ।
କୁଶକେତୁବଳେ ସବୁ ହେଲା ବ୍ୟର୍ଥ ।
କ ଅପୂଜ ଆଦର ସେ କରଇ ମୋତେ ।
କେତେରୂପେ କେତେ ଶ୍ୱର ପେଶେ ଗୁଡ଼ତେ ।
କାଳଯାକ ଚନ୍ତଇ ମୋ ଅପୂଜ ଶୁର ।
କହୁ ନ ପାଇଲା ମୋହଠାରୁ ସେ ଲର ।
କର୍ମରେ ଡାହାର ନାହିଁ ନାହିଁ ମୋ ଯଶ ।
କହ ଏମନ୍ତ ମାଇଁକ କଲେ ସନ୍ତୋଷ ।
କଯଃକୁଶଳ କୃଷ୍ଣ ସେଠାରୁ ଚଇ ।
କଃଇଲେ ଜନକ ଜନମା-ଶାଙ୍କୋଳୀ ।
କଗର ପରମାନନ୍ଦ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ ।
କହିଲେ ନନ୍ଦକୁ ବୋଧ କର ଗୋବନ୍ଦ ।
କହିବ ମାତାଙ୍କୁ ମୋର ଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମ ।
କରୁଥିବେ ଏକା ଚନ୍ତା ମୋହର ନାମ ।
କହୁଦନ ରହି ପଛହୋଇ ମୁ ଯିବ ।
କାଳଦମନକୁ କାଳମୁଖରେ ଦେବ ।
କୋଳକର ସୁଦାମ, ସୁବଳ ସଖାଙ୍କୁ ।
କୋମଳେ କହିଲେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ଗୋପକୁ ।
କରୁଥିବ ସହି ମୋର କଦମ୍ବମୂଳ ।
କ୍ରୀଡ଼ାକୁଞ୍ଜନକେତନ ଯେତେକ ସ୍ଥଳ ।
କମଳୀ, ଧବଳୀ, ହଂସୀ, ବଶୀପ୍ରିୟାକୁ ।
କରବ ନାହିଁଟି ଅଯତନ ଏହାଙ୍କୁ ।
କ୍ରୋଧେ କେଉଁ ସଖା ବୋଲେ ହେ ଯଦୁଡୋଲା ।
କାଟି ଦେଲ ଏକାବେଳେ ସବୁର ଗଳା ।
କେଉଁବଳେ ପ୍ରାଣ ଅଛ ନ ଜାଣୁଁ ତାହା ।
କୁଶକେତୁ ହଃ ଅବା କରଛ ଏହା ।
କେଣବ ବୋଇଲେ ଚନ୍ତା କହୁ ନ କର ।
କେବେହେଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ କରବ ଅନ୍ତର ।
କର ଗଜଧାଗା ସ୍ପର୍ଶି ଯିବ ଅକଣ୍ୟ ।
କୃଷ୍ଣ-ବୋଲେ ବୋଧ ହେଲେ ବରଜବଣ ।
କଷ୍ଟ କଷ୍ଟ ହୋଇ ଗୋପପୁରକୁ ଗଲେ ।
କଂସତମହଂସ ମଧୁପୁରେ ରହିଲେ ।

କାମପାଳ ସଙ୍ଗତେ ରହିଲେ ତାଙ୍କର ।
କେତେଦନ ଏମନ୍ତେ ହୋଇଲା ଅନ୍ତର ।
କୁବୁଜା ଯେ ହୋଇଥିଲା ବାସକଶଜ୍ୟା ।
କଲେ ତହିଁକ ବଜଯି ରସିକରାଜା ।
କର ପରଠ ଉଦ୍ଧବକରରେ ଦେଇ ।
କୁବୁଜାପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇଁ ।
କୁବେର ଅଲକାପୁର ଶୋଭାକୁ ଜିଣି ।
କରଛ ମନ୍ଦର ଅଟଣଯି ମଣ୍ଡଣି ।
କମନୀଯି ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ପାଟ ପତ୍ତନୀ ।
କ ଶୋଭା ଦଶନ୍ତ ଫୁଲ ଝମର ଘେନ ।
କାନ୍ତମାନଙ୍କରେ ନାନାଚଏପଟମା ।
କଥା ନ କହ ହସନ୍ତ ଯେମନ୍ତ ବାମା ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଲତା ବଙ୍ଗେବାଟରେ ।
କରଛ ପାବଡ଼ା ସବୁ ରଙ୍ଗପାଟରେ ।
କନକପାଏମାନଙ୍କେ ଅଗୁରୁ ଧୂପ ।
କେତେ କେତେ ଜଲୁ ଅଛୁ ରତନଦୀପ ।
କରଦନ୍ତପଲଙ୍କରେ ହଂସୁଲ୍ଲି ତୁଲୀ ।
କେଶରମାନଙ୍କେ ମନୋହରମୁଚୁଲୀ ।
କୁସୁମପାଙ୍ଖୁଡ଼ା ବସ୍ତ୍ର ଝୋଲା ପକାଇ ।
କର୍ପୂରତାମୂଳ ରହୁ ବଟାରେ ଥୋଇଁ ।
କରରେ ସଜାଡ଼ି ଦବ୍ୟ ଚତୁଃସମକୁ ।
କଉତୁକେ ଥୋଇଛୁ ପୁରାଇ ପ୍ରେମକୁ ।
କୁଞ୍ଜବହାରଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ବୋଇବା ପାଇ ।
କୁଜ-କଳଙ୍କ ଯାଇଛୁ ଯାହା ଲଗାଇଁ ।
କେଉଁ କାଳେ କ ତପସ୍ୟା କର ସେ ଥିଲା ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନାଥଙ୍କୁ ପୁରକୁ ନେଲା ।
କହେ ଘାନକୃଷ୍ଣ ଅହେ ରସିକରାସ୍ତେ ।
କୋଟିକେ ଗୋଟିଏ ନାହିଁ ତୁମ୍ଭ ପରାସ୍ତେ ।

ତ୍ରିଂଶ ଛନ

ରାଗ—ବାଗୀ

କମଳନେତ୍ର କଂସକଟକେ ଥାଇ ।
କରନ୍ତ ଚନ୍ତା କାନ୍ତାକଥା ଚତ୍ତୋର । ଅହା କୁଜଦଶନା ।

କମନୀୟ ବଧୂଙ୍କ ବମ୍ ଦନ୍ତବସନ। ।
କାମକାଣ୍ଡଧାଡ଼ି-ଘାତରେ ହୋଇ ବମନ। ।
କେଉଁରୂପେ କଞ୍ଚୁଧିବ ସେ ମୋସଙ୍ଗ ବନ। ।
କ କଲା ବହ ମୋତେ ତାକୁ କ କଲା ।
କପାଳେ ଏହ୍ନଦଶା ଲେଖି ସେ ଥିଲା । ଅନ୍ୟା କନକଗୋର ।
କରବରଗମନ ମୋର ପ୍ରାଣ ଛଣ୍ଟୁ ।
କଞ୍ଚୁଅନୁଭବ ଯେ କର ନାହିଁ କଣୋଟ୍ଟୁ ।
କଯାଁ। ଅଇଲ ତାକୁ ଛଡ଼ି ବଦେଶ କର ।
କାଳ କ ନ କରଇ କ ନୋହେ ଦେହ ।
କେଉଁ ଦଇବ କଶ୍ୱରଲା ବରହ୍ନ । ଅନ୍ୟା କୁଟିଳକେଶି ।
କରକମଳେ ଗଣ୍ଡ ଦେଇ ଧିବ ଯେ ବସି ।
କ ବଗ୍ରୁଧିବ ସେ ମୋର ପ୍ରାଣପ୍ରେୟସୀ ।
କମେ ଥିଲା କାମଅନଳେ ହେବାକୁ ହ୍ୟାସି ।
କରୁ ଅଛୁ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଗମନ ।
କ ବକଳ ହୋଇଲା ପରାଣଧନ । ଅନ୍ୟା କାନ୍ଦୁରତନ ।
କଲା ଲୋତକେ ପଦ୍ମଦଳନେତ୍ର ଅଚ୍ଛନ୍ନ ।
କର ଧର ବୋଇଲା ଅହେ ବନ୍ଧୁ ଅଇନ୍ନ ।
କ କହିବ ମୁଁ ଏବେ ଭୁମ୍ଭେ କରୁଛ ଇନ୍ନ ।
କାହିଁ ପାଁଇ ରହିଛୁ ପାପିଷ୍ଠ ପ୍ରାଣ ।
କଠିନ ହୃଦେ ଗୁଣ ସୁମୁଖୀଗୁଣ । ଅନ୍ୟା କୋମଳଅଙ୍ଗ ।
କୃଶଦଶାକୁ ପାଇଧିବ ଚଳଅପାଙ୍ଗୀ ।
କାହିଁ ପାଁଇ ଧିବ ସେ ମନୋହର ଭ୍ରୁଭଙ୍ଗୀ ।
କାମବ୍ୟାଧକରକୁ ହେଲା କ୍ରୀଡ଼ାକୁରଙ୍ଗୀ ।
କଲାନଧିକ ହସେ ଯେଉଁ ବଦନ ।
କରୁଧିବ ଲୋଭକଜଳେ ମଜ୍ଜନ । ଅନ୍ୟା କୁଟିଳକେଶ ।
କେଶ ଗଣ୍ଠିକ ବନ୍ଧୁ ନୋହୁଧିବ ସୁକେଶ ।
କେହିଁ ପଡ଼ିଧିବ ତାହାର ଚରମଦେଶ ।
କାହିଁ ପାଁଇଁ ତହିଁରେ ଧିବ କୁସୁମବାସ ।
କଞ୍ଚୁ ଯେ ଧିବ କେତେବେଳେ ତା ଅଙ୍ଗ ।
କେତେବେଳେ ସ୍ୱେମାଞ୍ଚ ବଦନ ଭଙ୍ଗ । କେତେବେଳେ ସ୍ୱେଦନ ।
କେତେବେଳେ ହୋଇଧିବ ସେ ହ୍ୟାଳେ କର୍ଦ୍ଦନ ।
କେତେବେଳେ ନ ରୁଚୁଧିବ ନଜ୍ଜଭଦନ ।
କଥା ଗୋଷ୍ଠିକେ ନାଶ କଲା ମୃଦୁବଦନ ।
କରନ୍ତାନାହିଁ ଯେବେ ଦୁହିଙ୍କି ଇନ୍ନା ।

କାହିଁକ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ହୁଅନ୍ତୁ। ଦାନ। କଯଁା କାମ ହସନ୍ତୁ।
କୋଦଣ୍ଡରେ କାହିଁକ ଫୁଲଶର ବସାନ୍ତୁ।
କଳଙ୍କଣ-କଣ୍ଠୀ ଅଙ୍ଗକୁ କଯଁା ପେଷନ୍ତୁ।
କଞ୍ଚୁଳାଗରେ ଶଶିମୁଖୀ କଯଁା ଭାସନ୍ତୁ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନହିଁ କୁହନ୍ତୁ। ବସ।
କୋକିଳରବ ଅବା କରନ୍ତୁ। କଷ? କ କରନ୍ତୁ। ଚନ୍ଦ୍ରମା।
କୋଳଗତେ ଥାଅନ୍ତୁ। ଯେବେ ମୋ-ପ୍ରିୟତମ।
କାହ୍ନାଇର ଦେଖାନ୍ତୁ। ଅବା କେଉଁ ଗାଇମା।
କଇଟ୍ଟନ୍ତୁ ସବୁହିଁ ଏହା ବଚଣକର୍ମୀ।
କଳାନଧାମା ନାନା ସୁବେଶ ହୋଇ।
କଉତୁକରେ ଯେତେବେଳେ ଅସଇ। କାମ ଥାଇ ଗୋଡ଼ାଇଁ।
କଣାଲୋକପଗ୍ଲପ୍ଲେ ଅନୁଗତକୁ ପାଇ।
କାନ୍ତା-କୁସୁରନାଦେ ପହଣ୍ଡକୁ ମଣାଇ।
କାହାରତ ନ ଥାଇ ଯେ କାଳରେ ବଢ଼ାଇ।
କୁଣ୍ଡିକୁନ୍ତଳରେ ଲୋଝଣୀ ଜୁଡ଼ା।
କରଇ ସବୁରୁପେ ଧଇର୍ଯ୍ୟକୁଡ଼ା। ଅହା କାମଦାୟିନ।
କଲା କେଉଁ ଦଇବ ମୋର ସେସୁଖ ହାନ।
କାମଦେବ କେବଳ ହେଲା ବଇସ୍ମାମା।
କଞ୍ଚ ଦେଇ ଯାଉଛୁ ଏବେ ଜୀବନ ଘେନ।
କୁରୁବକକୁସୁମ ତୋରରେ କର।
କ ଶୋଭା ଦଣୁଥାଇ କେତକୀପୋଶ୍ଚ। ଅହା କମଳମୁଖି।
କେତେପ୍ରକାରେ ନ କରଇ ମନକୁ ସୁଖୀ।
କେଉଁ ଅପ୍ରାଗ୍ୟରୁ ଅଇଲ ତାକୁ ଉପେକ୍ଷି।
କାମହସ୍ତରେ ପଡ଼ି ଏବେ ହେଉଛୁ ଦୁଃଖୀ।
କର ଯେ ଥାଇ ଜର୍ଜ୍ଜେ ଗଜ୍ଜତଳକ।
କଲେ ଦର୍ଶନ ନ ରହଇ ବବେକ। ଅହା କୁରଙ୍ଗନେତ୍ରି।
କୁଶଉଦର କାମକଳାକଳାପସାନ୍ଦି।
କୃପାବଧନା ସେ ମୋର ପରମପବନ୍ଧୀ।
କ୍ଲେଶ ପାଇଲା ମୋହ ଘେନ କୋମଳଗାତ୍ରୀ।
କେତେ କାଶଇ ହାବ ଭାବ ଶୃଙ୍ଗା।
କଟାକ୍ଷେ ଗୃହିଁଥାଇ କେମନ୍ତ କର। ଅହା କେଲଲାଳସୀ।
କାମଶର ଅଣେ ମୋହର ପାଶକୁ ଅସି।
କହେ ଚନ୍ଦ୍ରବରନ ମନମଧୁର-ହାସୀ।
କଉତୁକ ଉପରେ ସ୍ନେହ ସୁଧାବରଷି।

ଏକତ୍ରିଂଶ ଖଣ୍ଡ

ସଙ୍ଗ—ବସନ୍ତୀ

କଣୋତ୍କୀରତନ ଗଧା ବରହ୍ନେ କନ୍ଦର୍ପବାଧା ପାଇବାରୁ ଅତଶସ୍ କର ।
କଳାକରକଳା ପାସ୍ୟେ କୁଶଳୁ ଉଳଳ କାସ୍ୟେ କରପାଠ ପାସ୍ୟେ କାନ୍ତାନାମ
ଧର ସେ । କଞ୍ଜନେତ୍ର ।
କାମସମ ସଦନ ମଣନ୍ତ । କେଉ କଉତୁକ ଖେଡ଼ରେ ଗଡ଼ନ୍ତ ।
କାମଅନଳ ପ୍ରବଳ କରେ ମଲସ୍ୟ ଅନଳ କଲେ ଶୀତ ଉପଚ୍ଚର ତହିଁ ।
କୋଟିଏ ଗୁଣେ ତପତ କହିଁ କହିଁ ହୋଏ ଜାତ ଜଳ ଦେଲେ ଯେଉଁ ଶାମୁକକୁ
ଦହ ସେ । କଞ୍ଜନେତ୍ର ।
କଣ୍ଠେ କଣ୍ଠେ ସନ୍ତନ୍ତ ସେ ବାଧା । କ୍ରୋଧ କର ବୋଲନ୍ତ ଉତ୍ତର ଗଧା ସେ ।
କମନୀୟ ଫୁଲମାଳ ନ ବନ୍ତନ୍ତ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ଫଣିମଣିସମାନରେ ଗଣି ।
କଳକଣ୍ଠ-କଣ୍ଠ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣରେ ଦଅନ୍ତ ପାଣି କାମ-ଲୁଭଣ-ପାଚ ପରସ୍ୟେ ମଣି ସେ ।
କଞ୍ଜନେତ୍ର ।
କଳକଣ୍ଠ ଡାକଲେ ବଙ୍କେ । କାନ୍ତାମଣିବାଣୀ ତେଉଣ ଚମକେ ସେ ।
କେତେବେଳେ ଅଇଲାସ କରନ୍ତ ସୁନଶ୍ୱପାଶ, କେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଅରତ
କେତେବେଳେ ସୁମରନ୍ତ, ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ କରନ୍ତ, କେତେବେଳେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ଗ୍ୱହିଁ
ଭ୍ରମଚତ୍ର ସେ । କଞ୍ଜନେତ୍ର ।
କେତେବେଳେ କରନ୍ତ ବଳାପ । କେତେବେଳେ ବ୍ୟାଧି ହୁଅଇ ଅମାପ ସେ ।
କେଉଁଲୋକ କହୁବ ତା, କାନ୍ତା କାନ୍ତ ବରହତା କେବଳ ଜାଣଇ ଏକା ମନ ।
କୁମତ ଗୁଆଁରଜନ ତହିଁକ ନୋହେ ଭଜନ ଗତ ହୋଇଛୁ ଯାହାର ଯଉବନ
ହେ । କବମାନେ ।
କମଳନେତ୍ର ନାଗରବର । କପଁା ନୋହୁବେ ବରହେ କାତର ସେ ।
କୁଣ୍ଡଳୀ ଯେମନ୍ତ ଥାଇ ନଣ୍ଟାସ ପକାଇ ସେହ ସେହରୂପେ ପକାନ୍ତ ନଣ୍ଟାସ ।
କରନ୍ତ ବଶ୍ୱର ମନେ କ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରଉଳାବନେ ପ୍ରାଣବଲ୍ଲଭ ଯେବେହେଁ ନାହିଁ ପାଣ
ସେ । କଞ୍ଜନେତ୍ର ।
କଥାକେ କଥାକେ ନରୂପମ । କେଉଁ ଗୁଣେ କେଉଁନାସ୍ତ୍ରୀ ହେବ ସମ ସେ ।
କମଳପତ୍ରବଶେଯେ ଶୋଇଥିବ ଏକେ ସେ ଯେ କୁଣ କର କୁଣୋଦସ୍ତ୍ରୀ କାସ୍ୟେ ।
କରମାଇ ଅସ୍ତକାଳେ ଯେମନ୍ତ ନଭୋମଣ୍ଡଳେ ଶୁକ୍ଳଦ୍ୱାସ୍ତ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମା ଶୋଭ ପାଏ
ସେ । କୁଣୋଦସ୍ତ୍ରୀ ।
ଗ୍ୱହପାଶେ ବେଢ଼ି ସଖୀଗଣ । କରୁଥିବେ କେତେ ପ୍ରକାରେ କାରୁଣ ସେ ।
କଇରବ-ନନ୍ଦନାକୁ ଜଗନ୍ନନବନ୍ଦନାକୁ କେତେବେଳେ ପକାଇ ଅଙ୍କରେ ।
କର ଅପରୂପ ଅଖି ଗ୍ୱହିଁଥିବେ ପ୍ରିସ୍ୱସଖୀ ବସି ଢାଳୁଥିବେ ପାଣେ ଅତଙ୍କରେ
ସେ । କେଉଁଆଳୀ ।
କରତଳେ ବେନ୍ତ ଗଣ୍ଡପାନ୍ତ । କାଳ ନେଉଥିବ ଅନ୍ନ-ଜଣି ଭଳ ସେ ।

କେ ଉଶିର ଗୋଲୁଥିବ କେ ପଙ୍କବ ଡୋଲୁଥିବ କେ ଚନ୍ଦନ ବୋଲୁଥିବ ନେଇ ।
କେ ଅଲଟେ ବଙ୍କୁଥିବ କେ ପମ୍ପାର ପିଙ୍କୁଥିବ ଘେନ ଶ୍ୱାସ ମୁଞ୍ଚୁଥିବ ପାଁଇ ପାଁଇ
ସେ । କେଉଁ ସଖୀ ।
କହୁଥିବ ଶିବ ରକ୍ଷା କର । କୋଳାହଲନାଦେ ଘୁରୁଥିବ ପୁର ସେ ।
କ କଲା କ କଲା ବହୁ କର୍ମେ ଏହା ଥିଲା ଲହୁ ପାକେ ପ୍ରତଫଳ ହେଲା ଏହୁ ।
କୁମତ ଗୁଆଁର ଅଗେ ଗୁଣବନ୍ତ ଅକୁରଗେ ଗୁଣ ଦେଖାଇ ଯେମନ୍ତ ହୋଇ ଦହ
ସେ । କୃଶୋଦରୀ ।
କେତେଭାବେ କର ମୋତେ ସୁଖୀ । କାଲେ ଏବେ ଦୁଃଖୀ ହେଲା ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ସେ ।
କାମ କଳାବନ୍ତ ହୋଇ କାମିନୀଙ୍କି ଦୁଃଖ ଦେଇ ବୋଲଇ ମୁଁ ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ।
କହିବାକୁ ବଡ଼ ଲଜ ଏଥିଁ ଅବା କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଛଳେ ଚନ୍ଦ୍ରଳା କ ଉତ୍ପଳ କୁସୁମ
ସେ । କୃପାନଧି ।
କହ ଏହା ପକାଇ ନଣ୍ଟାପ । କୃପା କର ଉଦ୍ଧବକୁ ଡାକ ପାଣ ସେ ।
କହିଲେ ଗୋପକୁ ଯିବ ତାତ ମାତାଙ୍କୁ କହିବ ଅମ୍ବର ଶୁଭ ସନ୍ଦେଶମାନ ।
କଳାବନ୍ତ କଳାନଧି କହିବ ଗୋପୀଙ୍କି ବୋଧି ଉମ୍ଭ ଅଭାବେ ନ ସରେ ତାଙ୍କ ଦିନ
ସେ । କୃଷ୍ଣବାଣୀ ।
ଶୁଣି ଉଦ୍ଧବ ଅଗ୍ରହ ରଥ । କଲେ ଗୋପୀଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ମନୋରଥ ସେ ।
କ ଭାଗ୍ୟ ମୋହର ଅଟଇ କରିବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ତେଣେ ହେବ ସାଧୁ ଦରଶନ ।
କୃଶକେଉ ପରସନ ନୋହିଲେ ନୋହେ ଏମାନ ସବୁଠାକୁ କର୍ତ୍ତା ପରି ଭଗବାନ
ସେ । କୃଷ୍ଣ ଦୂତ ।
ଏହି କଥା ବଶ୍ୱର ମନରେ କଲେ ଗୋପକୁ ଗମନ ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ।
କଦମ୍ଫୁଲ ପରସ୍ପେ କଳେବର ଶୋଭା ପାଏ ନସ୍ନଁ ଗଲଇ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।
କୃଷ୍ଣକୀର୍ତ୍ତନରେ ଢୋଲ ନାନାରଙ୍ଗରେ ମଙ୍ଗଳ ଅଗେ ପ୍ରକାଶ ହୁଅଇ ମାଳ ମାଳ
ସେ । କୃଷ୍ଣ ଦୂତ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଗୋପେ ଯାଇ । କଲେ ରଥ ଉଭା ନନ୍ଦଦ୍ୱାରେ ନେଇ ସେ ।
କୋଟୀଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଇ ଦରଦ୍ର ଯେମନ୍ତ ହୋଇ ସେହମତ ହେଲେ ନନ୍ଦରାଣୀ ।
କଲେ ଆସନ ପ୍ରଦାନ ନାନାରୂପେ ସନମାନ କୃଷ୍ଣ ସମାନରେ ପୂଜା କଲେ ପୁଣି
ସେ । କୃଷ୍ଣ ଦୂତ ।
କହ କୃଷ୍ଣସନ୍ଦେଶ-ବଚନ । କଲେ ଶସ୍ନରେ ରଣି ଅବସାନ ସେ ।
କେଶବନାମ ସୁମର ଶସ୍ନରୁ ଉଠିକର ନତ୍ୟକର୍ମ ଭୁରତେ ସାରିଲେ ।
କଶୋଦ୍ର-ଗୋପୀଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ହରଷେ କୃଷ୍ଣଭଦନ୍ତ କହିବା
ବଶ୍ୱରଲେ ସେ । କୃଷ୍ଣ ଦୂତ ।
ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ ଦେଖି ଗୋପବାଳୀ । କ ଅନନ୍ଦ ହେଲେ କେ କହିବ ଭାଳ ସେ ।
କଳ ସନ୍ତାପ ଅନ୍ତର ରଗଡରେ ମନ୍ତର ଭକ୍ତ ଦର୍ଶନରେ ଯେହ୍ନେ ଭୋଗୀ ।
କାଇକା ଉଦସ୍ ଦେଖି ଯେମନ୍ତ ଚକଚପ୍ପୀ ସେହମତ ହେଲେ ଗୋପୀ
ପଦ୍ମମୁଖୀ ସେ । କୃଷ୍ଣ ଦୂତ ।
ଉଦ୍ଧବ, ଗୋପୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣି । କୃଷ୍ଣଦାସର ବଢ଼ିବ ସୁଖଶ୍ରେଣୀ ସେ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଛନ

ସର୍ଗ—ଚିତ୍ରାବେଶନା

କୃଷ୍ଣଦୂତକୁ ବସାଇ ପାଶେ । କଉତୁକେ ପଚାରନ୍ତି ତୋଷେ ।
କୃଷ୍ଣ କାମପାଳ, ସମସ୍ତ କୁଶଳ କହ କହ ଅମ୍ଭଙ୍କ ନରଷେ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କହ କପଟୀ ଅକ୍ରୂର କଥା । କଗଇଲା ଯେ ଏତେ ଅବସ୍ଥା ।
କଂସ ମଞ୍ଚାପଡ ଅଛହିଁ ଅମାଡ କର ପରଗଲା ଦେଇ କ୍ୟଥା ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କହ କୁବୁଜାଙ୍କ ସଙ୍ଗ ଶୁର । କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିମାତ୍ରେ ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ ।
କଂସକଙ୍କରେ ପ୍ରବେଶ ହେବାରେ କୃଷ୍ଣ ପାଇଛନ୍ତି କେତେ ଲାର ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୋମଳରେ କହନ୍ତି ଉଦ୍ଧବ । କୁଶଳର ମନ୍ଦର ମାଧବ ।
କେବଳ ଉମ୍ଭର ବରହେ ବଧୁର ଭାବ-କଥାହିଁ ତାଙ୍କ ଅଭାବ ଗୋ । ସୁନର ।
କର କୃପାମାଳୀ ଉମ୍ଭ-ଗୁଣ । କରଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ କ୍ଷୀଣ ।
କହିଲେ ପରତେ ନ ସିବ ସେ ଯେତେ ପାଉଅଛନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରାକଷଣ ଗୋ । ସୁନର ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଉଦ୍ଧବ ବଚନ ଶୁଣି । କ୍ରୋଧ କର ବରଜରମଣୀ ।
କହିଲେ ସେବକବତ୍ସଳକୁ ଲୋକ ଲୋକମଧ୍ୟେ ଜକ ତାଙ୍କୁ ଗଣି ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କେତେ ବପଦରୁ ନ ରଖିଲେ । କେତେ କେତେ ସୁଖ ସେ ନ ଦେଲେ ।
କର୍ମ-ଅକଲକୁ କୁବୁଜା-ଫଲକୁ କଂସ ନୃପତବଧୁକୁ ଗଲେ ସେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କଂସ ପାଇଲା ଦୀର୍ଘଶୟନ । ଜଘାଁ ନଇଲେ ପଦ୍ମଲୋଚନ ।
କହିଥିବା କଥା କରବା ଅନ୍ୟଥା ପ୍ରଭୁପଣକୁ ଏହି ଦୂଷଣ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କେଉଁଲୋକ ଆମ୍ଭେ ଗୋପନାଶ୍ୱ । କଲେ ସେହି ସିନା ଏତେ ସର ।
କେବେହେଁ ବନାଶ ନ କରତ ବସବୃକ୍ଷ କରରେ ଲଗାଇ କର ହେ ।
କୃଷ୍ଣ ନ ଜାଣନ୍ତି କେଉଁ ମାତ । କଲେ ଅମ୍ଭଠାରେତ ଅମାତ ।
କୁଳରୁ ଛଡ଼ାଇ ଦୁଃଖରେ ପଡ଼ାଇ ଏଥିଁ ପାଇଲେ କେଉଁଲା ରତ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ ନାମ ବହୁ କର । କଘାଁ ଦାସୀକି କୃପା ନ କର ।
କୁସୁମମାର୍ଗଣ ଠାରେ ଅମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ରହିଲେ ମଥୁରପୁର ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଲେ ଯେଉ ପୁରୁଷ । କାମିନୀକି କରନ୍ତି ନରାଶ ।
କେବେହେଁ ବଶ୍ୱାସ ନ ସିବ ପିପୁଷ ବୋଲ ଦେଲେ ସେ ସାକ୍ଷାତେ ବଷ ହେ ।
କୋମଳରେ ସେ କହିଲେ ଯେତେ । କେତେବେଳେ ନ ସିବ ପରତେ ।
କାଳେ ମନୋଭବକୁ ଅନୁଭବ କର ଭାବ ଅନୁବରତେ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କରିଲେ ଯେତେ ପର ଆଶା । କଲୁଁ ସେହି ପ୍ରକାରେ ଉରସା ।
କହୁହିଁ ନୋହିଲା କେବଳ ହୋଇଲା ଯେହେ ଶରତେ ଶୁତକ ଦଶା ହେ ।
କଥା ଅମୃତଠାରୁ ମଧୁର । କର୍ପୂରରୁ ଅତ ଶୀତକର ।
କରୁଣା କପଟ କର୍କଶର କୃଷ ତାଙ୍କ ହୃଦସ୍କୁ ନମସ୍କାର ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୁଳ କରରେ ଭାଙ୍ଗିଲା ଧନୁ । କଂସ ଚମ୍ପିଲା କ ଅମ୍ଭତନୁ ।
କୁଟିଳବଚନ ପ୍ରାସେ ସେ ମୋହନ ଏତେବେଳେ ଯାଉ ନାହିଁ ମନୁ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।

କ କରନ୍ତ ବଡ଼ ପ୍ରଭୁମାନେ । କଛ ବଶ୍ୱରନ୍ତ ନାହିଁ ମନେ ।
କଲେ ଅବେଢ଼ାର କ ବୋଲବେ ନର ମାହବନ୍ତ ବଚକ୍ଷଣମାନେ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କସ୍ୱେବାର କଲାପାସ୍ୱେ ବନ୍ଦୀ । କେତେ କହିପାରନ୍ତ ସେ ଛନ୍ଦ ।
କୈଉଁ-ନାଗ୍ନ ଦେହ ନୋହିବ ଅଦେହ ମୋହ ଅମୋହପାଶରେ ବନ୍ଦ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କାନନରୁ କର ଧର ଅଣି । କହ ଅନେକ ଯତନେ ବାଣୀ ।
କ କ ହୋଇ ଗଲେ ନ ଅଖର ରଲେ ସେହିପ୍ରକାରେ ମୁରଲୀପାଣି ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କାକ କୋକଲକୁ ପ୍ରତିପାଳ । କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଛ କ କହ ଭାଇ ।
କୁସୁମକୁ ଅଇ କଳାପାସ୍ୱେ କଇ ଗୋପବାଳୀଙ୍କି ଶ୍ରୀବନମାଳ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କହିବାକୁ ଅଉ କଛ ନାହିଁ । କୁଜପିଠି ଅଛ ସବୁ କହ ।
କୁକର୍ମ କରିବା କେତେ ଡାକୁ ଅବା କହିବାକୁ ଯହିଁ ଆନ ନାହିଁ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କଳଧଉତ କୁଣ୍ଡିଳ ହେଲେ । କେଉଁଠାରେ ନ ବକାର ରଲେ ।
କ କହିବୁଁ ଅମ୍ଭେ କ ନ ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ସବୁ ମୁନର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଥିଲେ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୁତ୍ତବାସ ହେଲେ ଦଗବାସ । କେହ କରନ୍ତ କ ଉପହାସ ।
କମଳନସ୍ତନ କୁଣ୍ଡଳୀଶସ୍ତନ କଲେ ସମସ୍ତେ ତାହାଙ୍କ ଦାସ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କେଉଁ ଯାନ ନ ମିଳେ ଶିବକୁ । କେଉଁ ବୃଷଣ ଦୁର୍ଦ୍ଧର ଡାକୁ ।
କେତେ ଅସ୍ତିମାଳ ପକାଇ ସେ ଢୋଳ ହୋଇ ଅଗ୍ରେହନ୍ତ ବୃଷଭକୁ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କହିବ ଅବା ତୁମ୍ଭେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟା । କଲେ ସେ ତୁମ୍ଭକୁ ଏଡ଼େ କର ।
କାଖେ କୋଳେ ଧର ନାନା ସେବା କର ତାହାଙ୍କର ଅମ୍ଭେ ପରଗ୍ଧ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କଥାପ୍ରସଙ୍ଗେ କହିଲୁଁ ଏହା । କରନ୍ତୁ ସେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା ।
କୁମ୍ଭକାର-ଉହ୍ୱାପାଏ ଅନ୍ତର୍ଦାହା କଲେ କୁକୁଳାଙ୍କ କାମ-ଦୁହା ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୁଳ-ଶୀଳ ଲାଜ ରସ୍ତ ଛଡ଼ି । କଇତବପୀରତରେ ପଡ଼ି ।
କୃପଣକୁ ଲୋଭ ପ୍ରାସ୍ୱେ ଡାକୁ ଲଇ ଅଣଅନଳେ ମରୁଛୁଁ ପୋଡ଼ି ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କପିଳ-କୋପେ ସଗରପୋସ୍ୱେ । କଉଣ୍ଡଲେ ଯେଉଁରୂପେ କାସ୍ୱେ ।
କାଳେ ସେହିରୂପେ ହେଲୁଁ କାମକୋପେ ତୁମ୍ଭେ ହୃଅ ଭଗୀରଥପ୍ରାସ୍ୱେ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୃଷ୍ଣ ଗଙ୍ଗା ଅଣି ବେଗେଁ ବଅ । ଜାଉଁ ସମସ୍ତଲୋକରେ ଯାଅ ।
କରୁଛୁଁ ବନତ ଗୋକୁଳଯୁବତ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ପ୍ରସନ୍ନ ହୃଅ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କରେ ବହ ଯାହାକୁ ବବେକ । କହିବାର ତାହାକୁ ଅଥିକ ।
କ ନ ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ କ କହିବୁଁ ଅମ୍ଭେ ପରଉପକାରୀ ବଡ଼ଲୋକ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୃଷ୍ଣେ ଅଛ ତୁମ୍ଭର ରଗତ । କେଉଁପ୍ରକାର ନ ଜାଣ ମାତ ?
କଲେ ଧର୍ମ କର୍ମ ଲଇ ସ୍ୱର୍ଗସମ ଶ୍ରୁତ କହିଅଛ ଏହିମତ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କହିବାକୁ ଏତେକ ତୁମ୍ଭକୁ । କୃପା କରିବ ବାରେ ଅମ୍ଭକୁ ।
କୃଷ୍ଣ ସତ୍ୟବାଦୀ ହେଲେ ସତ୍ୟବାଦୀ ହୋଇ ନାଶିଲେ ଅମ୍ଭ ଦମ୍ଭକୁ ହେ । ଉଦ୍ଧବ ।
କୃଷ୍ଣଦାସ ଏହି ଘେନ କର । କୃଷ୍ଣପାଇ ମରୁଅଛୁ ଝୁର ।
କେତେବେଳେ ଅଣ କରଇ ଜଗଣ ନ କରିବ ଧର୍ମକୁ ବଶ୍ୱର ହେ । କୋଦଣ୍ଡ ।

କସ୍‌ବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ସଗ—ଧ୍ରୁବ

କହନ୍ତି ଉଦ୍ଧବ କେବେହେଁ ମାଧବ କରନ୍ତି ନାହିଁ ନଗ୍ନଣ ।
କଲେ ଶଙ୍ଖଗଣ କରନ୍ତି ନଙ୍ଗାଣ ଏ ରୂପରେ ପୀତବାସ ଗେ ।
କଥାଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରବେ ଅନ । କାହିଁ ପାଇ କରୁଅଛ ମାନ ଗେ ।
କଂସ, କେଶୀ ଆଦ ଅମରବବାଦ୍ୟା କାହ୍ନାର କେଉଁ ଇଗଡ ।
କୃପାଳୁ ଏମନ୍ତ କଲେ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ତ କରନ୍ତି ପରମ ଗଡ ଗେ ।
କଲେ ସେବା ଗେ କରନ୍ତି ଯାହ୍ନା । କେତେ ବଚନେ କହିବ ତାହା ଗେ ।
କୁବୁଜା ଚନ୍ଦନଝୀକାକେ ବନନ କର ପାଇଲା ଗେ ମୁଖ ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ମନ, ବଚନ, ଦେଲା ଲୋକ କଥା କାହିଁପାଇ ଲେଖ ଗେ ।
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ଅତ ଅପାର । କହି କେ ଅବା ପାଇବ ପାର ଗେ ।
କସ୍ତେ କସ୍ତେ ଯୋଗୀ ଯୋଗବାଝ ଜଗି ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ ଯାହାକୁ ।
କେଉଁ ଭାଗ୍ୟବଳେ ଏତେକାଳ କୋଳେ ଘେନ ଖେଇଲ ତାହାଙ୍କୁ ଗେ ।
କୃଷ୍ଣ କଲେ ଏଡ଼ିକ ସୁଦସ୍ୟା । କହ କଲେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ନର୍ଦ୍ଦସ୍ୟା ଗେ ।
କେଉଁ ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଅମର ନରେନ୍ଦ୍ର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହେବେ ସମାନ ।
କର୍ମ କର ନର୍ମକାଣ୍ଡ କର ଚର୍ମ ଛଥାଁ କର ଅଭିମାନ ଗେ ।
କୃଷ୍ଣ ତୁମ୍ଭଠାରେ କଲେ ଯାହ୍ନା । କେଉଁ ଲୋକ ପାଇ ନାହିଁ ତାହା ଗେ ।
କହେ କେଉଁଗୋପୀ ବରନ୍ତରେ ତାପୀ ହୋଇ ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ ଗ୍ଲହିଁ ।
କେବଳ ଅମ୍ଭର ପରସ୍ପେ ତୁମ୍ଭର ଅନୁଭବ ଯହିଁ ନାହିଁ ଗେ ।
କୃଷ୍ଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ନଗ୍ନଣ । କଲେ କରନ୍ତି ଏମନ୍ତ ବେଣ ଗେ ।
କଇତବଧାଇ କାଲକୂଟ ଦେଇ ପାଇଲା ଅମୃତପାନ ।
କଳେବର ଦେଇ କୃଶଦଶା ପାଇ ଅମ୍ଭେ ହେଲୁଁ ଜ୍ଞାନମାନ ଗେ ।
କୃଷ୍ଣ କଲେ ଏମନ୍ତ ଅନାଡ । କାହା ଅଗେ କହିବୁଁ ଗେ ସ୍ୱାଡ ଗେ ।
କେଶୀ, ଅଘା, ବକା, ଶକଝ। ଧେନୁକା ପ୍ରାଣ ନେବାକୁ ଅଇଲେ ।
କୃପାଳୁ ଏମନ୍ତ କୁବୁଜାଙ୍କ କାନ୍ତ କୃତାର୍ଥ ତାହାଙ୍କୁ କଲେ ଗେ ।
କରେ ଯେ ତାହାଙ୍କୁ ଅପକାର । କରନ୍ତି ଗେ ତାକୁ ଉପକାର ଗେ ।
କଝିରେ ଦଉଡ଼ୀ ବାଜଥିଲେ ଛଡ଼ି ଯାମଳା ଅର୍ଜୁନ-ବୃକ୍ଷେ ।
କଥିତରେ କର ପରସ୍ପେ ଉପାଡ଼ି ଦେବତା କଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଗେ ।
କରୁଁ କରୁଁ ଗେ ଅବଲୋକନ । କଲେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଶୀଘ୍ର ଗମନ ଗେ ।
କାଳନ୍ଦୀଜଳରେ ପାଦ-କମଳରେ କାଳୀ କୁଣ୍ଡଳୀ ଦଂଶିଲା ।
କଳ କର ସ୍ତୁତ କର ତା ସୁବତ ଜଳନଥିରେ ପଶିଲା ଗେ ।
କେତେ କହିବା ତାଙ୍କ ଚରିତ । କହି ବସିଲେ ହେବ ବହୁତ ଗେ ।

କାଖେ କୋଳେ ଧର କେତେ ସେବା କର କାହିଁରେ ଅମ୍ଭେ ନୋହିଲୁଁ ।
କୃଷିକାର ପ୍ରାପ୍ୟେ କ୍ରେଣ କର କାପ୍ୟେ ଶ୍ରମ ଲାଭକୁ ପାଇଲୁଁ ସେ ।
କଳନ୍ତରଲୋଭେ ଗଲ ମଳ । କର ଦୂଦସ୍ ମାଣ ବକଳ ସେ ।
କେ ବୋଲଇ ଦେଇଥିଲ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇ ଡାକୁ, ଦେଲୁଁ ଅମ୍ଭେ ମନ ।
କମଳନୟନ କରୁଣାନଧାନ କଂଷ କଲେ ଅବଧାନ ସେ ।
କାହିଁ ରହିଲ ବୃଷିଙ୍କ ବୋଲ ! କହ ସମସ୍ତେ ପୁରୁଷ ରଲ ସେ ।
କେତେ କଂଷେ ମଧୁମାଛ ସଙ୍ଗେ ମଧୁ ଶ୍ରମ ପାଇ ନାନା ଦୁଃଖେ ।
କକ କର ଅନ ଡାହା କରେ ପାନ ହୁତାଶନ ଦେଇ ମୁଖେ ସେ ।
କାଳେ ଅମ୍ଭର ହେଲା ସେ ଫଳ । କଲୁଁ ଭୋଗ କନ୍ଦର୍ପଅନଳ ସେ ।
କୁସୁମଁ ମିଳନ ହର ମକରନ୍ଦ ନାମ ବହେ ମଧୁକର ।
କୃଷ୍ଣ ଗୋପୀନାଥ ବୋଲାନ୍ତ ଅନାଥ ହୋଇଲେ ଗୋପୀନକର ସେ ।
କାହିଁ ଶୁଣିଛ ଏ ବପସ୍ତାତ ? କେତେ କହିବା ଏଥି ଚରିତ ସେ ।
କରବକାନ୍ତ ବୋଲଇ ଯେମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର, ଡାଗ କରେ ଭୋଗ ।
କେଶବ ଅମ୍ଭର କୁବୁଜାବେଲ୍ଲର ସେହିରୂପେ କଲା ଯୋଗ ସେ ।
କରବଠାରୁ ଅମ୍ଭେ ଦୁଃଖୀ । କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ନୟନେ ନ ଦେଖି ସେ ।
କୋକମିଥୁନରୁ ବଚ୍ଛେଦରେ ଗୁରୁ କଲା ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଦଇବ ।
କାହା ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ କରିଥିଲୁଁ ରଙ୍ଗ କହିଲେ ଡାହା କ ହେବ ସେ ।
କଲା ନାହିଁ ଡାଙ୍କ ପର ବହୁ । କାଳ ଜୟୁଁ ଦବସେ ଗୃହିଁ ସେ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ସୋନା ପ୍ରୀତ ଶକତ ଙ୍କାରତ କେବେହେଁ ରହଇ ନାହିଁ ।
କରଗତ ଙ୍କାର କହିବା ମଧୁର କାନନେ ପଶିଲେ କାହିଁ ? ସେ ।
କେତେ କହିବୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏହା । କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିଥିବ ମାଣ ଯାହା ସେ ।
କୃପା କଲା ଲୋକ ନୋହିବ ବକେକ ଅପଶାଲୋକରେ ଯେବେ ।
କାଳୁସ୍ତେ କହିବା ପରେ କୁହାଇବା କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ତେବେ ସେ
କଥା କଡ଼ାକରେ ଲେଖା ନୋହେ । କେତେ ଅଧର୍ମ ମାଣକ ରହେ ସେ ।
କଡ଼ି କୁସୁମକୁ ଫୁଟାଇ ବାସକୁ ପବେଶ କରିଛ ? କେହ ।
କରତା ବମନ ହେଲେ ଡାହା ଅନ କରିବା କଥାହିଁ କାହିଁ ସେ ।
କର ଓଁକାର ଯେଉଁ ପୀରତ । କଂଷ ତହିଁ ବଡ଼ ନାହିଁ କ୍ଷିତ ସେ ।
କୋଟି କୋଟି ଦଣ୍ଡବତ ପୁଣ୍ଡୀକନେତ୍ରଙ୍କୁ ଅମ୍ଭ କହିବ ।
କୁବୁଜା ପାଶରେ ଥିବା ସମସ୍ତରେ ଦୁଃଖ ଏକା ନ କହିବ ସେ ।
କଣ୍ଠ ନୋହିଲେ ଡାହାଙ୍କ ବୋଲ ? କଲେ ଏହା ସେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଶଲ୍ୟ ସେ ।
କଣୋତ୍ତାରତନ ଗୋପୀଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଉଦ୍ଧବ ହରଷ ।
କଲେ ସେ ଗମନ ତୋଷ କର ମନ ମଥୁରା ହେଲେ ପବେଶ ସେ ।
କୃଷ୍ଣ ଛମୁରେ ପବେଶ ହେଲେ । କୃଷ୍ଣଦାସକୁ ଅନନ୍ଦ ଦେଲେ ସେ ।

ଚତୁଃତ୍ରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱଗ—ଅଷ୍ଟାବଶ୍ରୁତ୍

କଂସ-କର-କଣ୍ଠୀରବ କେଶବ । କହନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଉଦ୍ଧବ ।
କହ କହ ଗୋପପୁରସନ୍ଦେଶ । କେମନ୍ତେ ହୋଇଛନ୍ତ ଗୋପୀବେଶ ।
କହନ୍ତ ଉଦ୍ଧବ । କର ଅବଧାନ ପ୍ରଭୁ ମାଧବ ।
କ କହିବ ଗୋପୀମାନଙ୍କ କଥା । କହିଲେ ଜାତ ହେବ ମନ୍ମଥ୍ୟଥା ।
କେଶ ବାସ କେଶ ଅଙ୍ଗମଣ୍ଡନ । କୁଜଦ୍ଧଙ୍କୀସମସ୍ତେ ଯେଉଁ ନଳନ ।
କାହ୍ନାର ଶଙ୍ଖାର । କୃଶ-ବପାର୍ଦ୍ଦୁ ନୋହୁଛ ବାହ୍ନାର ।
କାହ୍ନାରବଦନେ ନାହିଁ ପ୍ରସନ୍ନ । କାହ୍ନାର ନାହିଁ ବଷୟଦର୍ଶନ ।
କହିବାକୁ ଶକ୍ୟ ନାହିଁ କାହ୍ନାର । କାହିଁକ ଥିବ ଅହ୍ନାର ବହ୍ନାର ।
କେବଳ ବରଷ । କରୁଛ ସବୁ ଦୁଃଦସ୍ତରେ ବାସ ।
କାହ୍ନା-କଙ୍କଣ ହୋଇଛ କେୟୂର । କେ ଉରେ କରୁଛ କଙ୍କଣ ହାର ।
କେ କଣ୍ଠେ ବସାଇ ରୁମ୍ଭ-ନାମକୁ । କଳେବର ଦେଇ କାମକାଣ୍ଡକୁ ।
କରୁଛ ଶସ୍ନ । କଞ୍ଚୁତ କର ଫେଡ଼ିଛ ନସ୍ନ ।
କାହ୍ନାର ସ୍ୱର ହୋଇବାରୁ ହତ । କାଦମ୍ବିମାକାଳ-କୋକଳ ମତ ।
କେ ତହିଁ ଶରଦଭ୍ରରୁ ସମାନ । କେତଙ୍କୀ ପତ୍ରସ୍ପେ ହେବାରୁ କର୍ଣ୍ଣ ।
କେ ନଦାଘକାଳ । କେତେ ବହୁଛ କଳେବରୁ ଜ୍ୱାଳ ।
କେ ତହିଁ ହୋଇଛ ବରଷା ପ୍ରାସ୍ପେ । କମଳନେତ୍ରୁ ନୀର ବହି ଯାଏ ।
କେତେ କହିବ ତାହାଙ୍କ ବେଦନା । କହିଲେ ଶୋକ ଜାତ ହେବ ସିନା ।
କେବଳ ଏ ଦେହ । କେତେ ଅବା ନ ସହଇ ଦୁଃସହ ।
କେତେ କହିବ ଏହିରୂପେ ଗୋଳ । କେତେପ୍ରକାରେ ପୂରଛ ଗୋକୁଳ ।
କୋମଳପଣ ହୋଇଛ କଉଡ଼ି । କେ କେତେ ଅବା ଅସୁଖନ୍ତ ଲୋଡ଼ି ।
କାସ ରମାନଙ୍କେ । କମଳପଣ ଅବା ପାଇବ କେ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନକୁ ଆଗ ହୋଇ । କପର୍ଦ୍ଦିମାନ ପଡ଼ିଅଛୁ ସାଇଁ ।
କୁସୁତଦ୍ରବ୍ୟ ଗନ୍ଧବେଣାମୂଳ । କର୍ମକୁ ସେହ ହୋଇଛୁ ଦୁର୍ମିଳ ।
କୁସୁମମାନଙ୍କୁ । କେହ ଅଣ୍ଟ ନାହିଁ ନେଇପଥକୁ ।
କେତେରୂପେ ଫଟି ଅଛନ୍ତ ଗଛେ । କେହ ତୋଳିବାକୁ ମନେ ନ ଇଚ୍ଛେ ।
କାମଦୁତକୁ ଦେଖି ଘଉଡ଼ନ୍ତ । କଣ୍ଠ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣେ କର ଦଅନ୍ତ ।
କୁଞ୍ଜବନ ହର । କହଇ ଏହା ମୁଁ ଅଳପକର ।
କେବଳ ରୁମ୍ଭଲୋକ ବୋଇ ମୋତେ । କହିଲେ ମଧ୍ୟସ୍ଥରେ ଯେତେ ଯେତେ ।
କଛୁ ପ୍ରବେଶ ହୁଅଇ କର୍ଣ୍ଣରେ । କଛୁ ରହଇ ତାହାଙ୍କ ଅଧରେ ।
କାମକରମାଣା । କୃଣନ ସେକାଳେ ହୋଇବ ଜ୍ୱଣା ।

କହିଛନ୍ତି କୋଟିଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମ । କର ଘୁମ୍ଚା-ଅଙ୍କା ଅଣା ବଚ୍ଛାମ ।
କେଉଁ ଭାଗ୍ୟରୁ ରହିଅଛ ପ୍ରାଣ । କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ତୁମ୍ଭେ ତାହା ଜାଣ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି ହର । କମଳନେତ୍ରେ ପକାଇଲେ ବାର ।
କହିଲେ ଶ୍ୱାସ ପକାଇ ମାଧବ । କହିଲ ଯେଉଁ କଥା ହେ ଉଦ୍ଧବ ।
କଳ୍ପିତ ବଚ୍ଛେଦ ଯୁଗ ଯାହାଙ୍କୁ । କାଳେ ହେଲା ନାହିଁ ରେଖ ତାହାଙ୍କୁ ।
କଳ୍ପ ଅବା କେତେ । କରଛ ହେଲେ ମୋ ଅଣାକରତେ ।
କରମାଇର କରଣ ଯେମନ୍ତ । କେବେହେଁ ନ ଛଡ଼େ ମେରୁପଙ୍କତ ।
କଣୋଟ୍ଟା-ଗୋପୀଙ୍କଠାରେ ମୋ ମନ । କରଛ ସେହିରୂପେ ଅବଧାନ ।
କହିଁ କହିଁ ଏହା । କଲା ଗଉଡ଼ୋଗ ରଜ୍ଜମାନାହା ।
କରୁଣାକର ଗୁହ୍ୟ ଉଦ୍ଧବକୁ । କଲେ ମେଲଣି ପୁରକୁ ପିବାକୁ ।
କର ମଣୋହ୍ନ ପହୁଡଲେ ଯାଇଁ । କଳାକରମୁଖୀ ଗୋପୀଙ୍କି ଖାଇ ।
କ୍ରମେ ଜଣା ଶେଷ । ଲୁକ୍ଚ ଖ୍ୟନ ପୂରେ ଦଶଦଶ ।
କେଣୀମଥନ ଅପହୃତ ହୋଇ । କର୍ମ ଧର୍ମ ବଧ୍ମମତେ ବଢ଼ାଇ ।
କଲେ ବଜ୍ଚ୍ ବଡ଼ଅବକାଶେ । କଲେ ଲୋକ ଦରଶନ ହରଷେ ।
କୃଷ୍ଣଦାସ କବ । କୃତାର୍ଥ ହେଲା ଏହିକାଳ ଭାବ ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ-ପତ୍ନ ଜଗନ୍ନାଥ । କରନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜନମନୋରଥ ।
କଲ ମୁଁ ଏହପେନ ଅଭ୍ୟତ । କରବାକୁ ରସକଲ୍ଲୋଲଗୀତ ।
କହିଲେ ସେ ଯେଣ୍ । କରରେ ମାଣ ଲେଖିଲ ମୁଁ ତେଣ୍ ।
କଅ ଅକ୍ଷରେ ହୋଇଛ ଜନ୍ମ । କଥା ନୋହେ ଦବ୍ୟ ଅଦବ୍ୟ ସମ ।
କେତେ କଉଡୁକ ଅଛଇ ଏଥି । କେବଳ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ଘାସେ ମନ୍ଥି ।
କର ରସ ଜାତ । କର ଧ୍ୱସଣା ମନରପଙ୍କତ ।
କୋବଦ ଦେବମାନେ ଲର ମୁଖ । କରନ୍ତୁ ବାଲଶ-ଅସୁରେ ଦୁଃଖ ।
କୃଷ୍ଣସେବକ ଗୋପୀଭକ୍ତି ଯାର । କରନ୍ତୁ ସେମାନେ କଣ୍ଠରେ ହାର ।
କୃଷ୍ଣ ସେ ମଙ୍ଗଳ । କପଟ୍ଟିଲୋକଙ୍କୁ ଏ ଅମଙ୍ଗଳ ।
କୁଟିଳବର୍ତ୍ତୀବଳରେ ଅଭୂତ । କବନ୍ଧୁଦଅବଲମ୍ବକୁ ଜାତ ।
କୋବଦମନ ଘନାଘନ ବନ୍ଧୁ । କେବେହେଁ ନ ଦଶଇ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ।
କର ସୁବଶ୍ଚର । କବନ୍ତୁ ଶାନ୍ତଜଳ ଏକାକାର ।
କବନ୍ତୁ ବନତା, କବ ତାପିତା । କହିବାଲୋକ ତାର ଉପମାତା ।
କଲେ ତାକୁ ଭୋଗ ରସିକ ନେତା । କେତେହେଁ ଅବା ରହଇ ଯୋଗ୍ୟତା ।
କୁମତ ଗୁଆଁର । କେବଳ ବଇମାଣଭାଇ ତାର ।
କବନ୍ତୁ ମଳୟପବନ ବତ । କରେ ରସିକତରୁ ପଲ୍ଲବତ ।
କର୍କଶ ମୂର୍ଖ ଶୁଷ୍କତରୁ ମତ । କେତେବେଳେହେଁ ନ ଧରଇ ପତ୍ର ।
କାମିନୀ-ବଦ୍ଭାବ । କରଇ ଜଳ ନପୁଂସକ ଦ୍ରବ ।
କବନ୍ତୁରସ ଉତ୍ତମ ଗୋକ୍ଷୀର । କର ତହିଁ ସଙ୍ଗ ସ୍ନେହ ସାକର ।

କଣ୍ଠ-ଭୁଣ୍ଡରେ ଯେ କରଇ ପାନ । କହୁଛହିଁ ସ୍ୱାଦୁ ଜାଣଇ ସେ ଜନ ।
କୁଣ୍ଠିତ ଯା ବୁଦ୍ଧି । କରେ ତା ବରନ ଅମିଳ ଦଶ୍ମ ।
କବଉକୋଷେ ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଥାଇ । କହୁ ଯାର ଜ୍ଞାନ କୁହିଁ ନ ଥାଇ ।
କରନ୍ଧ୍ର ଯାଇଁ ତହିଁ ଅଶ୍ୱକାର । କଣ୍ଠରେ ଲଜ୍ଜ ନ ଥାଇ ତାଙ୍କର ।
କାର୍ଯ୍ୟ ପଡ଼ିଗଲେ । କେବଳ ବେଭାର ସରଇ ଭଲେ ।
କର ଧର କହୁଅଛୁ ହେ ଜନେ । କ୍ରୋଧ ଅଭିମାନ ନ ଧର ମନେ ।
କରୁଣାହୃଦୟ ଭରତେ ହୁଅ । କୃଷ୍ଣକଥାରେ ଏକା ମନ ଦଅ ।
କର ଦାନେ ଦାନ । କହୁଁ କହୁଁ ସିବଈ ଏ ଜୀବନ ।
କେବଳ ସାଧୁସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୁଅ । କୁତ୍ସିତଲୋକ-ପାଖକୁ ନ ଯାଅ ।
କୋମଳ କର କଥାମାନ କହ । କୃଷ୍ଣରଗତଜନ-ମନ ମୋହ ।
କୃଷ୍ଣ କର ଧ୍ୟାନ । କୃଷ୍ଣଚରଣମାନ କର ପାନ ।
କାଳନ୍ଦୀଜଳକଲ୍ଲୋଳରଙ୍ଗୀସ୍ଥ । କଦମ୍ବତରୁତଳବିହଙ୍ଗୀସ୍ଥ ।
କଳାକମଳ-କଳ୍ପଳକାଳୀସ୍ଥ । କେଙ୍କା-ବରହ-କଳାପଚୂଳୀସ୍ଥ ।
କାନ୍ତକୁଣ୍ଡଳୀସ୍ଥ । କୁମୁଦବନ୍ଧୁ-ମୁଖମଣ୍ଡଳୀସ୍ଥ ।
କୁତ୍ସିତମାଳଅଳକାବଳୀସ୍ଥ । କମନୀୟବନଫୁଲ୍ମାଳୀସ୍ଥ ।
କଳଧଉତକାଶ୍ରୁକୁଳୀସ୍ଥ । କଣୋଶ୍ୱରଜସଙ୍ଗମେଳୀସ୍ଥ ।
କୃଷ୍ଣଦାସ ମନ । କମଳଉନ୍ମିଦ୍ରକର ତପନ ।

ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ

By BHUPATI PANDIT

ଶ୍ରୀହରେକୃଷ୍ଣ ସମନାମ । ଋରବେଦରେ ଅନୁପମ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ପୂର୍ଣ୍ଣମସ୍ୱୀ । ନାମ ଶବଦ ରୂପେଥାଇ ।
ସେ ନତ୍ୟ ସତ୍ୟ ନରୂପମ । ଶବଦବ୍ରହ୍ମ ନଜଧାମ ।
ଜୀବ ଅଜୀବ ଠଳ ଶୂନ୍ୟେ । ସଜୀବ ସମାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ।
ଦଶଦଗରେ ସମେ ବ୍ୟାପୀ । ଶବଦ ବ୍ରହ୍ମ ନାମରୂପୀ ।
ବର୍ଣ୍ଣରେ ନାମ ନ ମିଶଇ । ସଜ ବର୍ଣ୍ଣ ନାମମସ୍ୱୀ ।
ଯେସନେ ପିଣ୍ଡ ବ୍ୟାପୀ ପ୍ରାଣ । କେବଳ ମୂଳ କୁହେ ସ୍ଥାନ ।
ସର୍ବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ନାମ ରହ୍ନ । ସମୂଳ କହ୍ନ ନୋହେ କେହ୍ନ ।
ସକଳ ରୂପ ନାମୁ ଜାତ । ନାମଟି ନତ୍ୟ ସତ୍ୟବ୍ରତ ।
ଅବ୍ୟୟ ଅକ୍ଷୟ ଅଥସ୍ୱ । ନାମଟି ଠଳୁଁ ଶୂନ୍ୟମସ୍ୱ ।

ନାମରୁ ପ୍ରଣବ ସମ୍ଭୂତ । ପ୍ରଣବଁ ଶ୍ରୀ ବେଦ ଜାତ ।
ଶ୍ରୁତ ଯେ ମାତା ରୂପ ଧର । ଅଠର ପୁଣି ଜାତ କର ।
ଷଡ଼ ବୃହତା କଲେ ଜାତ । ଏ ରୂପେ କଣ ଅପ୍ରମିତ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଭଗବାନ । ନାମ ପରମ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ।
ମାତା ଯେ ବୋଇଲେ ଏମତ । ପୁଣିଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ସନମତ ।
ପ୍ରଣାମ କର ତାଙ୍କ ମତେ । ସେମତ ବଶାନୁ ଚରତେ ।
ଏଣୁ ଯେ ଭଜେ କୃଷ୍ଣନାମ । ସର୍ବସମ୍ମତେ ସେ ଉତ୍ତମ ।
ଯେ ପୁରନର ନାଗଗ୍ରାସ । ବଧ ବାକ୍ୟ ଦେଶରୁଷା ।
କୃଷ୍ଣ-ମହିମା ଯହିଁ ଶୁଣି । ସେ ସର୍ବବାକ୍ୟରେ ମୂର୍ଦ୍ଧନ ।
ଯେବେ ନ ଥାଇ କୃଷ୍ଣରସ । ସେ ସଂସ୍ଥତେ ବା କାର୍ଯ୍ୟକସ ।
ପାଣ୍ଟ ବସନେ ଗୁଞ୍ଜଫଳ । ସେ ଯେ କୁହଇ ବହୁମୂଲ୍ୟ ।
ଗାଈକନାରେ ମୋତକର । ମୂଲ୍ୟ ଯେ ନ ଉଣ୍ଟେ ତାହାର ।
ପୁରଭ୍ରାଷାହିଁ ରସମସ୍ୟେ । ସେ ନାରକେଳ ଫଳ ପ୍ରାସ୍ୟେ ।
କ୍ରମେଣ ହୁଅଇ ରସଭୋଗ । ସବୁଙ୍କୁ ନୋହେ ଉପଯୋଗ ।
ଭାଷା ପୁପକୁ ରମ୍ଭାପ୍ରାସ୍ୟେ । କୋମଳ ସ୍ୱାଦୁ ରସମସ୍ୟେ ।
ଅକ୍ରମେଣ କର ତାକୁ ଭୋଗ । ସବୁଙ୍କୁ ନୋହେ ଉପଯୋଗ ।
କ ପଣ୍ଡିତ କ ସଂସ୍ଥତ । ସେ ଭାବଗ୍ରାହ୍ୟ ନନ୍ଦସୁତ ।
ଗାଇ ଗୁଣଇଁ ଗୋପୀମୁଖେ । ବେଦ ନ ଶୁଣେ ତେଡ଼େ ସୁଖେ ।
ଏ ଭାବ ମନରେ ବଶ୍ୱର । ଭାଷାକୁ ଅବଜ୍ଞା ନ କର ।
ସୁଜନେ ଶୁଣ ଦେଇ ଚତ୍ତ । ନର୍ମଲ ଗୋବନ୍ଦ ଚରତ ।

* * * * * । * * * * *

ଯେସନେ ଗଉଣାତ୍ମକ । ହସ୍ତରେ ଧର ଫଳ ଏକ ।
ସୁନ୍ଦର ସୁଗନ୍ଧ ସୁସ୍ୱାଦ । ଦଶନେ ବଢ଼ଇ ଆନନ୍ଦ ।
କୋଳରେ ଛନ୍ତ ଗଣନାଥ । ଅମୃତଫଳ ଘେନ ହସ୍ତ ।
କାର୍ତ୍ତିକ ବଶ୍ୱରନ୍ତ ମନେ । ଏ ମୂଢ଼ କେଉଁବଢ଼ ପଣେ ।
ବଅର୍ଥେ ମୋତେ ବୁଲାଇଲା । ଅମୃତଫଳ ତାକୁ ଦେଲା ।
ମତେ କରଇ ଅପମାନ । କୋଳରେ ଧରଛ ନନ୍ଦନ ।
ଏକ୍ଷଣି ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭିଲେ । ପଳାଇ ପଶିବ ପାତାଳେ ।
ପିତାହିଁ ତାର ପାଶେ ହେଉ । ଯେ ରୁଦ୍ରଗଣେ ଛନ୍ତ ଅଛ ।
ସାକ୍ଷୀସ୍ୱରୂପେ ଦେଖ ମାତା । ମୋଉଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରୁ ପିତା ।
ଯୁଦ୍ଧେ ଜଣିଲେ ଫଳ ନେଉ । ନୋହଲେ ମତେ ଫଳ ଦେଉ ।
ନଷ୍ଟେ କରବ ଆଜ ରଣ । ମୁଁ ଯେ ନ ସହେ ଅପମାନ ।
ଏମନ୍ତେ ବଶ୍ୱର କୁମାର । ଦୁବେ ବସିଲା ଅହଙ୍କାର ।
ଗ୍ରେଷେ କମ୍ପଇ ତାର ଦେହ । ଗଦ୍ଗଦ ହୋଇ ଉଠେ କୋହ ।

ବୋଇଲେ ନମୋ ମହେଶ୍ୱର । ନମାମି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ଫଳେ ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ତୋ ଅଙ୍କ ହୋଇଲା କପାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଶୂଳପାଣି । ଗଣେଶେ ଦେଲେ ସେ ମେଲାଣି ।
କାର୍ତ୍ତିକେ କୋଇରେ ବସାଇ । କହନ୍ତ ବାକ୍ୟ ଗୁହାଇ ।
ଚୁଇଁଲେ ରୂପ ମନୋହର । ଅଘ୍ରାଣେ ହୁଅନ୍ତ ଅମର ।
କାର୍ତ୍ତିକ ଗଣପତ ଦୁଇ । ମାଗିଲେ ଏକା ବେଲେ ଯାଇ ।
ଏକଇ ଫଳ ଏକେ ଦେବା । ଅରକ ମନ ନ ପାଇବା ।
ଏମନ୍ତ ବଚ୍ଛର ଶଙ୍କର । ପୁଣଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତ ଉତ୍ତର ।
ପୃଥ୍ୱୀ କର ପର୍ଯ୍ୟଟନ । ଯେ ଅଗେ କରବ ଦର୍ଶନ ।
ସେ ଏ ଅମୃତ ଫଳ ନେବ । ଅନ୍ୟଥା ଏ ବାକ୍ୟ ନୋହିବ ।
ଏ ଅଙ୍କ ଶୁଣନ୍ତେ କୁମାର । ମଯୂର ଚଢ଼ି ତରୁପର ।
ପୃଥ୍ୱୀ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କଲେ । ଶୁଣ ଗଣେଶ ଯାହା କଲେ ।
ଶିବଙ୍କୁ କର ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ । ଛମୁରେ କଲେକ ଜଣାଣ ।
ବୋଇଲେ ନମୋ ମହେଶ୍ୱର । ତୋ ଦେହେ ଅଶେଷ ସଂସାର ।
ପୃଥ୍ୱୀ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ ଜସ । ତୋ ତହିଁ ମହମା ବଶେଷ ।
ତୋହର ବଶରୂପେ ହର । ଲୋମକେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋଚର ।
ଏ କଥା ମିଥ୍ୟା ଯେବେ ବୋଲ । ନୋହଲେ ଦଅ ମୋତେ ଫଳ ।
ଏ ବାକ୍ୟ ଶୁଣନ୍ତେ ଶଙ୍କର । ଗଣେଶେ ବସାଇ କୋଳର ।
ଅମୃତ ଫଳ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ସୁବୁଦ୍ଧି ବୋଲି ପ୍ରଶଂସିଲେ ।
ପୃଥ୍ୱୀ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କର । ମନ ହରଷେ ଶକ୍ତି ଧର ।
ଶିବଙ୍କୁ କଲେ ଦରଶନ । ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଷଡ଼ାନନ ।
ସୁନ୍ଦର ଶୂର ସାରପଣେ । ତୋ ସଙ୍ଗେ କେହୁ ଏଭୁବନେ ।
ପୃଥୁଳ ପେଟ। ଗଜାନନ : ବଶେଷେ ମୂଷିକ ବାହାନ ।
ତୋ ସଙ୍ଗେ ଧାଇଁନ ପାରଲା । ବଚଣ ବୁଦ୍ଧି ଉଥରଲା ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କଲା ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ । ଛମୁରେ ଦେଲା ଦରଶନ ।
ବୋଇଲା ନମୋ ମହେଶ୍ୱର । ତୋ ଦେହେ ଅଶେଷ ସଂସାର ।
ପୃଥ୍ୱୀ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ ଜସ । ତୋରେ ମହମା ଶେଷ ।
ଏ କଥା ମିଥ୍ୟା ଯେବେ ବୋଲ । ନୋହଲେ ମତେ ଦଅ ଫଳ ।
ଏମନ୍ତେ ଚଣବୁଦ୍ଧି ବଳେ । ଫଳ ମୋତହିଁ ନେଲା ଛଳେ ।
ବାଙ୍ଗର ମାନବ ଉପାସ୍ୟ । ଯହିଁ ହାରଲେ ବଳବସ୍ୟ ।
ଏଣୁ ବାଙ୍ଗର ଲୋକଙ୍କର । ହୃଦସ୍ୟ ନୁହଇ ଗୋଚର ।
ମୋର ସଦୃଶେ ତୁ କୁମର । ତୋତେ କ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଗୋଚର ।
ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟେ କୋଧ କଲେ । ଫଲତ ଗଣପତ ନେଲେ ।
ଏ ପଥେ ସେହୁ ଫଲମତ । ଦୂରତେ କୃଷ୍ଣ ପରାତାତ ।

(୨)

ଜ୍ଞାନ ବୋଲନ୍ତି ମନ ଶୁଣ । ରାଜାଙ୍କୁ କହେ ତପୋଧନ ।
ପୁଚତେ୍ତ ଶୁଣ ମହାଭୂପ । ଶ୍ରୀଗୋପୀ ଗୋବନସ୍ୱରୂପ ।
ପରମ ଆତ୍ମା ଭଗବାନ । ବ୍ରହ୍ମକା ଜୀବ ଆତ୍ମା ଜାଣ ।
ବ୍ରହ୍ମକା ଅଂଶେ ଯେତେ ଗୋପୀ । ସେ କୃଷ୍ଣ ଜୀବନ ସ୍ୱରୂପୀ ।
ପରମେ ମିଶିପାରେ ଜୀବ । ଆନକୁ ଅଟେ ଅସମ୍ଭବ ।
ଜୀବ ପରମ ଏକ ଜାଣ । ଭୋଗ ସଂଯୋଗ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ।
ଯେସନେ ରାଜ ବେନଫାଳ । ଏକେ ସେ ନୁହେ ବେନଫାଳ ।
ଦି ଅର୍ଦ୍ଧ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ । ଏଣୁ ସେ ଏକ ଅଙ୍ଗଦୁଇ ।
ଯେ ପାରେ ଗୋପୀ ଅଙ୍ଗେ ପଶି । ସେ ପାରେ କୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗେ ମିଶି ।
ବେଦ ଯେ ବ୍ରହ୍ମରୁ ପ୍ରକାଶି । ବ୍ରହ୍ମ ରହିଛି ବେଦେ ମିଶି ।
ବେଦର ଆତ୍ମା ଭଗବାନ । ବେଦ ତା ଚିହ୍ନର ପ୍ରମାଣ ।
ଦେହରେ ଆତ୍ମା ଯେଣେ ଥାଇ । ଦେହ ଉହିଁରେ ନ ମିଶଇ ।
ଏରୂପେ ବେଦେ ବ୍ରହ୍ମ ପୂରି । ବେଦ ନ ଜାଣେ ନର୍ତ୍ତକରି ।
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବେଦମୟୀ ବ୍ରହ୍ମ । ବେଦ ନ ଜାଣେ ତାର ମର୍ମ୍ମ ।
ଏରୂପେ ବ୍ରହ୍ମ ବେଦାନ୍ତର । ଦେହରେ ଆତ୍ମା ଯେ ପ୍ରକାର ।
ଯେ ବେଦ ଅଂଶୀ କନ୍ୟାଗଣ । କୃଷ୍ଣର ବନତା ବଧାନ ।
ନଜ ଭାରଜା ପାଞ୍ଚବଣୀ । ଜାନୁରେ ଥାନ୍ତି କୋଳେ ବସି ।
ହୃଦେ ଜଡ଼ିତ ରତ ସ୍ନେହ । କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେହ ।
ଅଙ୍ଗେ ଯେ ଅଙ୍ଗ ନୋହେ ଜ୍ଞାନ । ଏଣୁ ଏ ବନତା ବଧାନ ।
ଯେ କନ୍ୟାଗଣ ମୂଳ ଅଂଶୀ । କୃଷ୍ଣର ଦେହଲଗା ଦାସୀ ।
ନଜ ଭାରଜା ସମସର । ତାହାଙ୍କ ଭୁଲେ ପ୍ରୀତ କର ।
କୃଷ୍ଣ କରନ୍ତି ସ୍ନେହ ଅତ । ସେ ଦାସୀଭାବ ନ ଛଡ଼ନ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣ ଅସନେ କୃଷ୍ଣ ଶେଯେ । ଉରସି ନ ପାରନ୍ତି ସେଯେ ।
ଜଣାନ୍ତି ଶିରେ କର ଦେଇ । ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ ଉଭାହୋଇ ।
ଅଘ୍ରାଣ ପୁଷ୍ପ ନ ଦଅନ୍ତି । ମୁକତ ମୁଖେ ନ ହସନ୍ତି ।
ମିଳନ୍ତି ଶସ୍ନ ଭୁବନେ । ବସନ୍ତି ଚରଣ ସେବନେ ।
କୃଷ୍ଣ ତାହାଙ୍କୁ ବଳେ ନେଇ । ପଲ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଶୁଅଇ ।

* * * * * । * * * * *

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ଜ୍ଞାନ ବୋଲନ୍ତି ମୁନ ଶୁଣ । ମୁନ କହନ୍ତି ହେ ରାଜନ ।
ଶୁଣି ହେଲେ କୃତ କୃତ । ବଡଶ ଗୋବନ ଚରିତ ।

ଗୋପୀର ବଣୀବନ୍ଧ ତଳେ । ବଗ୍ଧର ହୃଦସ୍-କମଳେ ।
ଏକ ଗୋପୀ କହେ ଶୁଣ । ଏଗଲା ଏକାଦଶୀ ଦିନ ।
ସୁଜ୍ଞାନ ପଣ୍ଡା ଏହା କହ । ଏ କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗ ଘଟେ ରହ ।
ଏ ଗୋ ସବୁଙ୍କୁ ଦେଖୁଥାଏ । ଏହାଙ୍କୁ କେହି ନ ଦେଖଇ ।
ଏ କଥା ତାର ମୁଖୁଁ ଶୁଣି । ମୁଁ ଅଟ୍ଟ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ।
ଏମନ୍ତ ଘୋର ଘୋର ବନେ । ଆମ୍ଭେ ଗୋ ଧରିବା କେମନେ ।
ସୁଚେତା କହେ ଏହା ଶୁଣି । ମୁଁ ବିପ୍ର ମୁଖୁଁ ଅଛୁ ଶୁଣି ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ହିରଣ୍ୟ କୁମର । ସେହି ସେବକ ଗୋବିନ୍ଦର ।
ତାହାକୁ ଧର ତା ବରିଷ୍ଠା । ବୋଇଲା କାହିଁ ତୋର ହିତ ।
ସେ ତାକୁ ବୋଇଲା ରେ ଶୁଣ । ଜଗତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଗବାନ ।
ରଖିବ ବୋଲି ନଜ ଦାସ । ଏ ସ୍ତମ୍ଭେ ହୋଇବେ ପ୍ରକାଶ ।
ସେ ସ୍ତମ୍ଭ ସ୍ପର୍ଶିବେ ପଥର । ତହିଁ ସେ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ନରୂପେ ମଲା ତା ବରିଷ୍ଠ । ପ୍ରକାଶ ସେହି ରୂପ ଧର ।
ସେ ମନ ସ୍ତମ୍ଭେ ଦୃଢ଼ କଲା । ସ୍ତମ୍ଭେ ଗୋବିନ୍ଦକୁ ପାଇଲା ।
ଆମ୍ଭର ମନ ଯେବେସତ । ଯାଇଛୁ ଗୋବିନ୍ଦ ସଙ୍ଗତ ।
ସେ ଧରି ଅଶିମ ପ୍ରମାଣ । ଏ କଥା ମୂଳ କରି ଜାଣ ।
ସୁଧର୍ମ୍ମ ବୋଲନ୍ତି ବଗ୍ଧର । କାମ୍ଭ ବଚନ ମନେ ଧର ।
କୃଷ୍ଣକୁ କେ ଧରି ପାରିବ । ବ୍ରହ୍ମା ବାସୁକି ବାସବେବ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାନା ଧର୍ମ୍ମେ ରତ । କୃଷ୍ଣ ହୃଅନ୍ତି ପରିପତ ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ବଲି ଦଣ୍ଡଧାତ୍ରୀ । ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାନା କର୍ମକରି ।
ତା ନଜ କର୍ମ ଦେଖି । ଇଖାତ୍ରୀ ହେଲା ପଦ୍ମମୁଖି ।
ଏବେ ଗୋ ଦେଖ ଧର୍ମବଳ । ଗୋବିନ୍ଦ ତାର ଦ୍ୱାରପାଳ ।
ଏଣୁ ଜାଣିଲୁଁ କଥାସତ । କୃଷ୍ଣଙ୍କି ଧର୍ମରେ ପ୍ରାପତ ।
ଯେବେ ଆମ୍ଭର ଧର୍ମଧ୍ରୁବ । ତାହାର ଇଚ୍ଛାରେ ଅସିବ ।
ସୁଧର୍ମା ମୁଖୁଁ ତାହା ଶୁଣି । ବୋଲନ୍ତି ରାଧା ଠାକୁରାଣୀ ।
ଶୁଣ ସୁଧର୍ମା ଅଗେ ଅସ । କହିବା ତତ୍ତ୍ୱ ଉପଦେଶ ।
ଏ ନାନା ମତେ ଧର୍ମ କରି । ପ୍ରାପତ ହୃଅନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ଏ ଧର୍ମଫଳ କରି ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅନ୍ତର ହୋନ୍ତି ଭଗବାନ ।
ଏ ପରିପତ ଚର ନୁହେ । ପୁଣି ପଡ଼ଇ ମାୟାମୋହେ ।
ଖାତକ ଶୁଝିଗଲେ ରୁଣ । ସାହୁର ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ତଦତ ଶୁହି ଧର୍ମରୁଣ । ଅନ୍ତର ହୋନ୍ତି ଭଗବାନ ।
ନବଧା ଭକ୍ତି ମଧ୍ୟେ ଜାଣ । ସବୁର ପ୍ରେମଟି ପ୍ରଧାନ ।
ପ୍ରେମେ ଅବଶ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ପାଇ । କୃଷ୍ଣ ଯେ ମାରେଲେ ରହି ।
ଅପ୍ରୀତ ପ୍ରୟୋଜନେ ତାର । ଗୋବିନ୍ଦ ସହଜେ ଅନ୍ତର ।

ଆମ୍ଭର ପ୍ରୟୋଜନ ପ୍ରେମ । ଏଣୁ ଏ ବୁହଇ ଉତ୍ତମ ।
ଆମ୍ଭର ନିଜ ପ୍ରୟୋଜନେ । ଅସିଲୁ ତୋର ବେଣୁସ୍ଥନେ ।
ପ୍ରୟୋଜନରେ ପ୍ରେମ ଦେଖି । ଗୋବନ୍ଦ ଗଲେଣି ଉପେକ୍ଷି ।
ଏକେହେଁ ନିଜ ପ୍ରୟୋଜନେ । ତାହାଙ୍କୁ ଖୋଜୁଅଛୁ ବନେ ।
ଅପ୍ରୟୋଜନ ପୂର୍ତ୍ତି କର । ନିଶ୍ଚୟ ଛଡ଼ିସିବ ହର ।
ଛଡ଼ିଲ ଉତ୍ତରେ ଆମ୍ଭର । ହୋଇବ ପ୍ରେମ ବଇସ୍କାର ।
ଦର୍ଶନ ବାଞ୍ଛା ମାଣ ଖିବ । କାଲେ ଦର୍ଶନ ଯେ ନୋହିବ ।
ଦର୍ଶନେ ନ ରସିବ ମନ । ଏକାନ୍ତ ପ୍ରେମରେ ନମଗ୍ନ ।
ଦର୍ଶନ ସ୍ପର୍ଶନରେ ଇଚ୍ଛା । ନଖିବ କଛୁ ମନ ବାଞ୍ଛା ।
ତେବେ ଲଇବା କୃଷ୍ଣରସ । କୃଷ୍ଣ ହୋଇବେ ଆମ୍ଭ ବଶ ।

(3)

ଜ୍ଞାନ ବୋଲନ୍ତି ମନ ଶୁଣ । ଶ୍ରୀଶୁକ ଦେବଜ୍ଞବଚନ ।
କହନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପମଣି । ବଶ୍ୟର ସକଳ ଗୋପିନୀ ।
ସମେ ହୋଇଲେ ଶ୍ରୁତଭାଗ । ଖୋଜିଲେ ବନ ଶ୍ରୁତଦଗ ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ଗୋପାଙ୍ଗନା ପଣି । ପଶ୍ଚିମ ଦଗେ ମୁନ ଅଂଶୀ ।
ଉତ୍ତରେ ଅମର ବୁହଡା । ଦକ୍ଷିଣେ ନଗମ ବନଡା ।
ଯେ ଯାହା ଭାବ ଅନୁସାରେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତି ବନରେ ।
ଚତୁର୍ଥ ଦଶା ବରନ୍ତର । ଗୁଣ ଉଙ୍ଗର ଉଚ୍ଚସ୍ୱର ।
ବେଦ କନ୍ୟାଏ ବନେ ଡ଼ର । ସେ ନଜ ଶବ୍ଦ ସୁମର ।
ଜ୍ଞାନ ପାଇଲେ ଛଡ଼ି ଭ୍ରମ । ଜାଣିଲେ କୃଷ୍ଣ ପୂର୍ତ୍ତ ବ୍ରହ୍ମ ।
ଅମ୍ଭେ ସକଳ ବେଦ ଅଂଶୀ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀଗୋଲକବାସୀ ।
ଚେଇଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଚେତାଇ । ଡାକଲେ ବେଦାନ୍ତ ମିଶାଇ ।
କୃଷ୍ଣର ଦେହେ ସେ କାମିନୀ । ବେଦାନ୍ତ ମତ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନୀ ।
ପୁଚଉ୍ଚେ ଶୁଣ ନୃପଗ୍ରଣ । ଯେ ବେଦ କନ୍ୟାଙ୍କ ବଚନ ।
ହେ ନତ୍ୟ ସତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ ଅଜ । ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମରାଜ ।
ହେ ନରଞ୍ଜନ ନଶ୍ଚକାର । ନରବଲ୍ମ ନଗ୍ରଧାର ।
ତୋହ୍ନର ଆଦ ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ନୂତନ ପୁରାତନ କାହିଁ ।
ବାଳ ଯୁବାଙ୍କ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧ । ତୋହ୍ନର ଯହିଁ ଜନ୍ମବଧ ।
ଦୀର୍ଘ ବା ପ୍ରତ ପୁଷ୍ଟ କ୍ଷୀଣ । ଉଚ୍ଚ ବା ଗୁହ୍ନ ମଧ୍ୟମାନ ।
ତୁ ନୋହୁ ଅନ୍ତ ବହୁତ । ଅବ୍ୟୟ ଅପୂର୍ବ ଅଙ୍ଗତ ।
ତୋତେ ନ ଦେଖଇ ନଯ୍ନ । ଶୁଣି ନ ପାରଇ ଶ୍ରବଣ ।
ତୁବର୍ତ୍ତି ବେଦରୁ ବାହାର । ଠଳ ଶୂନ୍ୟରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତର ।
ତୋ ମଧ୍ୟେ ଅଶେଷ ସଂହାର । ତୁ ନୋହୁ ବାହାର ଇତର ।

ଏ ତ୍ରିଗୁଣ ଏ ବେଦ ଏ ପୁରାଣ । ଅନନ୍ତା ଶକ୍ତି ଏ ତୋହ୍ନର ।
ତୋର ଅନନ୍ତା ଶକ୍ତି କର୍ମ । କର୍ମେ ବ୍ରହ୍ମାଦ ଦେବେ ଭ୍ରମ ।
କର୍ମେ ଅଧୀନ ଏ ଜଗତ । କର୍ମର ପଥେ ଅଟଯାତ ।
ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥିତି ପୁଣି କ୍ଷୟ । ଏ ସବୁର କଥା କର୍ମମୟ ।
କାୟ ବଚନ ମନେ ଧର । ଏ ସବୁର ପଥେ କର୍ମ କର ।
ଏ ତିନ ପଥେ ଅଗୋଚର । ଏଣୁ ତୁ କର୍ମରୁ ବାହାର ।
କର୍ମ ନ ଯାରେ ତୋତେ ଛୁଇଁ । ଜଳେ ନ ଡମ୍ବେ ଯେହ୍ନେ ଛଇ ।
କର୍ମ କେବଳ ତୋର ମାୟା । ଦେହୁଁ ଜନ୍ମଇ ଯେହ୍ନେ ଛପା ।
ଦେହର ତହୁଁ ଶ୍ରମ ନାହିଁ । ଏରୂପେ ସୃଷ୍ଟି ତୋର ତହିଁ ।
ନଶ୍ୱାସ ଅଟଘାତ ପ୍ରାପ୍ତେ । ଅକ୍ଲେଶେ ଉତ୍ପତ୍ତ ପ୍ରଳପ୍ତେ ।
ହୁଅଇ ଅଶେଷ ସଂସାର । ଏମନ୍ତ ମହିମା ତୋହ୍ନର ।
ତୋର ତୁଳଣା ଅଟୁରୁହ । ଅନ ଉପମା ତୋର ନାହିଁ ।
କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ ଚନ୍ଦନ । ବନ୍ଧଥ ଫଳ ଫୁଲମାନ ।
ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଥାଇ ବାସ । ଅଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ପ୍ରକାଶ ।
ବାସନା ଅବଲମ୍ବେ ଥାଇ । ପବନ ସଙ୍ଗତେ ଚଲଇ ।
ଏଣୁ ଏ ବାସନା ବସ୍ତୁର । ତୋତେ କୁହଇ ପଞ୍ଚାନ୍ତର ।
ରବି ଶଶାଙ୍କ ଅଗ୍ନି ମଣି । ତାସ୍ତ ଜଡ଼ିତ ଜ୍ୟୋତିମଣି ।
ଜ୍ୟୋତି ଏ ଅବଲମ୍ବେ ଥାନ୍ତ । ଉଦସ୍ତ ଅସ୍ତ ସେ ହୁଅନ୍ତ ।
ଏଣୁ ଏ ଜ୍ୟୋତିର ବସ୍ତୁର । କୁହଇ ଉପମା ତୋହ୍ନର ।
ଜୀବ ପରମ ବେନ୍ଦ ଅଂଶ । ଏ ବଦ୍ଧ ମୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ ।
ତୋହ୍ନର ବଦ୍ଧ ମୁକ୍ତି ନାହିଁ । ଚଳ ପ୍ରଚଳ ଅବା କାହିଁ ।
ଏଣୁ ଏ ଆତ୍ମାର ବସ୍ତୁର । ତୋତେ କୁହଇ ପଞ୍ଚାନ୍ତର ।
ମନୁଷ୍ୟାଦ ଅବତାର ମାନ । ଏଥିରୁ ଉତ୍ତ ଉଗବାନ ।
ସାଉତ ଯେହ୍ନେ ରଣେ ଯାଇ । ଶସ୍ତ୍ରରେ କବଚ ତାଙ୍କଇ ।
ସଂଗ୍ରାମେ ଶତ୍ରୁ କ୍ଷୟ କର । କବଚ ବେଗେ ପରହର ।
କବଚ ନୋହେ ତା ଶସ୍ତ୍ରର । ଏରୂପେ ତୋର ଅବତାର ।
ଅନାଦ ଅନନ୍ତ ଅପାର । ଶୂନ୍ୟ ଅବ୍ୟୟ ନରାକାର ।
ତା ରୂପ ଅରେଖ ଅଟଇ । ଶୂନ୍ୟକୁ କାଳ ନ ଘୋଟଇ ।
ଶୂନ୍ୟର ଅସ୍ତି ନାସ୍ତି କହ । ଏଣୁ ତୋ ତୁଳଣା କୁହଇ ।
ନାସ୍ତିରେ ତୋର ଅସ୍ତି ଅଛ । ନାସ୍ତିକ ତୋର ଭୁଲେ ଗଛ ।
ଏଣୁ ଏ ଶୂନ୍ୟର ବସ୍ତୁର । କୁହଇ ସମାନ ତୋହ୍ନର ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଭାବ ଜନ । ଦେହ ଆତ୍ମାରେ ଅନୁମାନ ।
ଯେଠାରେ ଦେହ ଆତ୍ମା ନାହିଁ । ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଭାବଗ୍ରାହ୍ୟ ।
ଏଣୁ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଭାବ । ଏଥୁ ତୁ ଅନେକ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।

ଶବଦ ବ୍ରହ୍ମ ତୋର ନାମ । ସେ ନତ୍ୟ ସତ୍ୟ ନରୂପମ ।
କାହିଁ ସ୍ଥୁରଇ କେବା ସ୍ଥୁରେ । ନରବଲମ୍ବ ନରାଧାରେ ।
ସେ ନାଦ ଅନ୍ତର ବାହାରେ । ସମାନ ଦଶ ଦଗନ୍ତରେ ।
ଅବ୍ୟକ୍ତ ନାଦ ଅନହତ । ସର୍ବଦା ଶୁଭେ ଏକମତ ।
ଅବର୍ଣ୍ଣ ଅବନାଶ ଧ୍ୱନ । କର୍ଣ୍ଣ ମୁଦଲେ ତାହା ଶୁଣି ।
ପ୍ରଳୟ ସୃଷ୍ଟି ପୁଷ୍ଟି କ୍ଷୟ । ତୋ ନାମ ନାଦରୁ ଉଦୟ ।
ଯେସନେ ଶିଶିର ପ୍ରବେଶେ । କାକର ଅକାଶରୁ ଝଡେ ।
କାରୁଣ୍ୟ ସିନ୍ଧୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । ତୋ ନାମ ଅମୃତ ନ ଗଲେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଅପୂର୍ବ ଦେହ ବହ । ମନହିଁ ବେଗେ ଯେବେ ଯାଇ ।
ନ ପାଇ ତାର ସ୍ଥଳକୂଳ । ଏରୂପେ ସେ କାରୁଣ୍ୟ ଜଳ ।
ସେ ଜଳେ ଆଦ ନାରସ୍ପର୍ଶ । ନାମ ବ୍ରହ୍ମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।
ଚୁମ୍ବକ ଲୌହ ପ୍ରାପ୍ତେ ହୋଇ । ସେ ନାନା ଅବାଇମ୍ବେ ଥାଇ ।
ଯେସନେ ତୋର ବେଣୁସ୍ୱନ । ନଦୀଳ କରେ ଉଯାଣ ।
ତତ୍ତ ତୋର ନାଦସ୍ୱନ । କାରୁଣ୍ୟ ସିନ୍ଧୁକୁ ମନ୍ଥନ ।
ଅନନ୍ତ ନଶ୍ୱାସ ସମୀର । ତରଙ୍ଗ ଧର ଏ ସାଗର ।
ତରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟେ ଜାତ ହୋଇ । ତାହାକୁ ମହାବସ୍ତୁ କହ ।
ଅନନ୍ତ ନାଗ କୋଳେ ଯାଇ । ସେ ମହାବସ୍ତୁ ସୁଖେ ଶୋଇ ।
ନାଦ ଶବଦେ ଦେଇ ମନ । ସେ ବସ୍ତୁ କରନ୍ତି ଶସ୍ନ ।
ଶସ୍ନ ବେଳ କାଳ ଜାଣି । ତହିଁ ଜନ୍ମିଲେ ଦ୍ୱି ତରୁଣୀ ।
ପଦ୍ମିନୀ ତନ୍ୱିଣୀ ସେ ବେନ । ସପତ ସଙ୍ଗାତ କୁସେନ ।
ନାମ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତ୍ତୀ । ସେ ବସ୍ତୁ ଚରଣେ ସେବନ୍ତି ।
ଶସ୍ନେ ବସ୍ତୁ ଅଚେତନ । ନାଭିରୁ ଜନ୍ମିଲା ନଳନ ।
ଅଶେଷ ମେରୁଗୌରବ୍ୟ ହୋଇ । ଗଗନେ ବଢ଼ି ଯାଉଥାଇ ।
ତେବେହେଁ ନାଗ ଫଣା ଯାଏ । ସେ ପଦ୍ମ କେବେହେଁ ନ ଯାଏ ।
ଫଣାର ତଳେ ଅତ ଦୂରେ । ଫୁଟିଲ ଅଶେଷ ଦଳରେ ।
ତହିଁ ସହସ୍ରଦଳ ସାର । ତା ମଧ୍ୟେ ଷୋଡ଼ଶ କଳର ।
ଷୋଡ଼ଶେ ସାର ଅଷ୍ଟଦଳ । କର୍ଣ୍ଣିକା କେଶର ଅମୂଲ୍ୟ ।
କେଶର ମଧ୍ୟେ କଳ୍ପବୃକ୍ଷ । ମଣି ମଣ୍ଡପ ସୁପକ୍ଷ ।
ମଣ୍ଡପ ମଧ୍ୟେ ରହ ବେଦୀ । ସେ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣିରେ ଅହ୍ଲାଦ ।
ବେଦୀ ଉପରେ ସିଂହାସନ । ସେ ପଦ୍ମଗ ସୁଗଠନ ।
ସିଂହାସନର ପ୍ରଭା ଦଶେ । ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ପ୍ରଭା କପେ ।
ମଧ୍ୟରେ ସିଂହାସନ କାନ୍ତ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଅଗ୍ନି ପ୍ରାପ୍ତେ ଜ୍ୟୋତ ।
ଜ୍ୟୋତର ମଧ୍ୟେ ସୁଶୋଭନ । ବତଶ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅସନ ।
ସେ କଳ୍ପ ବୃକ୍ଷ ଅହ୍ଲାଦନ । ସମତା ଚତୁର ଯୋଜନ ।

ଦ୍ୱାଦଶ ବୃନ୍ଦାବନ ବେଦ । ବହ୍ନେ କାଳନୀ ନାମେ ନଦୀ ।
ଶ୍ୟାମ ଗ୍ରନ୍ଥିକା ବେନକ୍ରଣ୍ଡ । ଯହିଁ ପାଲଟେ ନଜ ପିଣ୍ଡ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦ ରୁଦ୍ର କ୍ରଣ୍ଡ ଯହିଁ । ଶୁକ ସନକାଦ ଯେ ତହିଁ ।
ତା ମଧ୍ୟେ ସପ୍ତ ଅବରଣ । ନବମ ଭେଦୀ ବଶ୍ୱରଣ ।
ଅଶେଷ ଲୀଳା ପୂର । ସତେ କ ପାପୋରଙ୍କୁ ହର ।
ଯେଣୁଟି ମହିମା ତୋହର । ବ୍ରହ୍ମାଦ ଦେବେ ଅଗୋଚର ।
ବଶ୍ୱର ଲେମ ଅତ ଲମ୍ବ । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ ସ୍ତମ୍ଭ ।
ହେ କୃଷ୍ଣ କେଲୀ ଅବତଂସ । ସେ ମହାବଶ୍ୱ ତୋର ଅଂଶ ।
ଊ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ଅବନାଶୀ । ଅମ୍ଭେ ତୋହର ନଜ ଦାସୀ ।
ଏ ବ୍ରଜଭୂମି ବୃନ୍ଦାବନ । ଗୁପତେ ପ୍ରେମ ମର୍ମ୍ମସ୍ଥାନ ।
ଏ ପ୍ରେମେ ମିଶି ନାହିଁ ଇପ୍ସ । ଏଣୁ ଊ କରବୁ ସଞ୍ଚସ୍ ।
ନବୀନ ରସିକ ନାଗର । ସୁନ୍ଦର ସୀମା ନଃବର ।
ସଙ୍ଗୀତ ବଦ୍ୟାରେ କୁଃଇପନ୍ନ । ଅଯୂଜ ସୁରୁପ ରତନ ।
ସବଙ୍କ ଚଉର ଚନ୍ଦ୍ରମା । ସକଳ ଗୁଣେ ଅନୁପମା ।
ଧାନ ବଧାନ ରୂପ ଧର । ବଣୀ ବନୋଦ ନାଦ କର ।
ଗୋଇକ ବାଞ୍ଛା ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ । ମଣି ମଣ୍ଡପ ମଧ୍ୟସ୍ଥଳେ ।
ପାଦରେ ପାଦ ଛନ୍ଦ ଦେଇ । ଭିଇଙ୍ଗୀ ଭଙ୍ଗେ ଉଭା ହୋଇ ।
ଅବଲ୍ମନ କଲ୍ପତରୁ । ବଣୀବନୋଦ ନାଦ କରୁ ।
ପ୍ରଥମ ବଣୀ ଉଚ୍ଚାଃନ । ପ୍ରକାଶେ ବେଦ କନ୍ୟାଗଣ ।
ସ୍ତମ୍ଭନ ବଣୀ ନାଦ ଶୁଣି । ଉଦତ ଦେବତା ନନ୍ଦନ ।
ବଣୀକରଣ ନାଦ ବଣୀ । ତହିଁ ଜନ୍ମିଲେ ମୁନ ଅଂଶୀ ।
ମୋହ ନାଦ ଯେ ମୂରଲୀ । ତହିଁ ବଦତ ବ୍ରଜବାଲୀ ।
କନ୍ୟାଙ୍କ ଜନ୍ମ ଏ ବଧାନ । ଷୋଳ ସହସ୍ର ଚଉର୍ଗୁଣ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିକା ସଙ୍ଗେ ଚଉଗ୍ରଷ । ଦ୍ୱିଅଡ଼ୁ ଜନ୍ମଇ କଃାଷ ।
କଃାଷ୍ କାମ ପ୍ରେମ ଛାତ । ସୁରତ ରସେ ବନେ ଚତ୍ ।
ରଙ୍ଗ ମୃଦଙ୍ଗ ଘଣା ତାଳ । ବବଧ ବାଦ୍ୟ ସୁର ଅଳ ।
ନାନା ବନୋଦ ଅଭ୍ୟାସେ । ରହ ସହାସ୍ୟ ପରହାସେ ।
ଏହାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଉମ୍ଭେ ଥାଇ । ବରହ ବକାର ଦେଖାଇ ।
ସମସ୍ତେ ହୋଇଲୁଁ ଚକତ । ଏ ଲୋକେ ଏକ ବପରୀତ ।
ଏ ନତ୍ୟେ ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ସୁଖ । ଏଠାରେ ନାହିଁ ଦୁଃଖ ସୁଖ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲ ଏକମେଳେ । ପଡ଼ିଲୁ ତୋର ପାଦତଳେ ।
ସବୁକୁ କର ଶାନ୍ତ ଚତ୍ । ବୋଇଲୁ ଶୁଣ ଏ କୃଷ୍ଣ ।
ଏ ଯେ ଶୃଙ୍ଗାର ରସସାର । ବଶ୍ୱରେ ଏ ଶ୍ରେ ପ୍ରକାର ।
ଦ୍ୱିତିୟା ସମାନ ବଃଥୀ । ଚତୁର୍ଥେ ଶୁଦ୍ଧା ପ୍ରେମାରୂପୀ ।

ପକ୍ୱିପ୍ । ରସ ଭେଦ ଦୁଇ । ବଃପୀ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମାହୋଇ ।
ଶୃଣ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରକାର । ଯେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଗ୍ରର ।
ସ୍ୱକିୟ୍ । ସ୍ୱଭନ୍ତ୍ରା ନାଗ୍ରୀ । ତାହାକୁ ଅଣି ବଶ୍ୱ କର ।
ତହିଁ ନର୍ମଳ ପ୍ରେମ ଜବା । ଦଇବ ଯୋଗେ ସିନା ବଶ୍ୱ ।
ବର କନ୍ୟାର କ ଅସ୍ତ୍ରୁ । ଯେ କୁଳାଗ୍ରର ବଶ୍ୱମତ ।
ଔଷଧ ଯେହ୍ନେ ନ ବୁଚଇ । ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂଯୋଗ ବଳେ ଖାଇ ।
ଏରୂପେ ଭୋଗ କନ୍ୟାବର । ଅବା ମିଳଇ ପରସ୍ପର ।
ଲକ୍ଷା ଏହାର ମୂଳଧନ । ଏ କୁଳବଧୂଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ ।
ଏଥିରେ କ ପ୍ରେମ ପ୍ରଧାନ । ସମାନ ରସ ଏବେ ଶୃଣ ।
ଯେ ନାଗ୍ରୀ ଧନ ଲୋଭ ପାଇ । ଧନେ ପୁରତ ରସ ଦେଇ ।
ସେ ନାଗ୍ରୀ ଗଣିକା ସଦୃଶ । ତାକୁ ରମନ୍ତ କୁ ପୁରୁଷ ।
ରସିକ ପୁରୁଷ ନର୍ଦ୍ଦନେ । ସେ ନାଗ୍ରୀ ଛଡ଼ଇ ବହ୍ନନେ ।
ବଃପୀରସ ଏବେ ଶୃଣ । ପାଇଲେ ପୁରୁଷ ନର୍ଦ୍ଦନ ।
ଗାଢ଼ ପୁରତ ଯହିଁ ପାଇ । ତା ମନ ତାହାକୁ ରମଇ ।
ପୁରତ ଅଣାରେ ବଶେଷ । ତା ତହିଁ ପାଇଲେ ପୁରୁଷ ।
ତା ବୋଲେ ତାକୁ ନାଶ କରେ । ତା ସୁଖେ ଏକାନ୍ତ ବହ୍ନରେ ।
ଏରୂପେ ବଃପୀଙ୍କ ରସ । ଭୁ ଯେ କହିଲୁ ପୀତବାସ ।
ପୁଣି କହନ୍ତୁ ଏବେ ଶୃଣ । ଯେ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମାର ଲକ୍ଷଣ ।
ପକ୍ୱିପ୍ । ମଧ୍ୟେ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମା । କେ କହୁ ତାହାଙ୍କ ମହିମା ।
ପ୍ରେମ କପୋତ ଇଚ୍ଛାକର । ପୂଜନ୍ତ ଶଙ୍କରଗଉରୀ ।
କାର୍ତ୍ତିକ ମକର ସ୍ନାନ । ଶକ୍ତି କ୍ରମରେ ଦ୍ୟନ୍ତ ଦାନ ।
ପ୍ରେମିକ ପୁରୁଷ ପାଇବୁ । ଏ ଯଉବନ ତାକୁ ଦେବୁ ।
ଏମନ୍ତେ ବାଞ୍ଛା କର ମନେ । ପୂଜନ୍ତ ପାଦ୍ମଜା ଚରଣେ ।
ଯେବେ ବଧାତା ବଶେ ଥାଇ । ଅନେଁକ ପତ ବଶ୍ୱ ହୋଇ ।
ତା ସଙ୍ଗେ ଥାନ୍ତ ଲକ୍ଷାଇରେ । ବନ୍ଦୀ ଯେସନେ ବନ୍ଦ ଘରେ ।
ପ୍ରେମିକ ପୁରୁଷ ରତନ । ତାହାକୁ ହୁଅଇ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ନର୍ମଳ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମ ମୋହେ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ପାସୋରନ୍ତ ଦେହେ ।
ପରମ ଜୀବ ପ୍ରାପ୍ତେ ମିଶେ । ପିଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଶୂନ୍ୟ ଦଶେ ।
ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ଏ ଗତ । ଏମନ୍ତ ନର୍ମଳ ପୀରତ ।
ପ୍ରେମ-ପୀଯୂଷ ରସ ଖାଇ । ବଷୟ ରସ ନ ଲାଗଇ ।
ପ୍ରଭୁ ସେବକ ବଡ଼ ସାନ । ସେ ପ୍ରେମେ ନ ମିଶେ ସମାନ ।
ପ୍ରେମଙ୍କ ପୁରୁଷଟି ମୁହିଁ । ମୋ ତହିଁ ପ୍ରେମଙ୍କଡା ନାହିଁ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ନତ୍ୟ ନାଗ୍ରତପ୍ । ତୁମ୍ଭରେ ପ୍ରେମ ମିଶି ରପ୍ ।
ନଷ୍ଟା ପ୍ରତଷ୍ଟା ଶୁଦ୍ଧାଶୁଦ୍ଧ । ମିଶିଛ ଏ ବଶ୍ୱନଷେଧ ।

ପ୍ରେମରେ ଭସ୍ମ ମିଶେ ଯହିଁ । ଭସ୍ମ ଉଡ଼ାଡ଼େ ମୁଁ ରହିଲି ।
ଏ ପ୍ରେମେ ମୋତେ ନ ଲଭଇ । ଦର୍ପଣ ପିଠି ପ୍ରାପ୍ତେ ହୋଇ ।
ଛଡ଼ ହେ କୃପଣ ପଣ । ପ୍ରେମ-ପୀଯୂଷ ଦଅ ଦାନ ।
ଏମନ୍ତ କହିଁ କହିଁ ଭୋଳେ । ସେ ଦବ୍ୟଜ୍ଞାନ ପାସୋରିଲେ ।
ଏକାନ୍ତ ପ୍ରେମେ ଦେଇ ମନ । ଅଯୋନି ଦେବ କନ୍ୟାଗଣ ।
କାନନ୍ତ ସକତ ବଦନେ । ହା କୃଷ୍ଣ ଛଡ଼ି ଗଲୁ କେଣେ ।
ଦେଖାଅ ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ । ପରମ ଆନନ୍ଦ ସଦନ ।
ଏରୂପେ ନାନା ବାକ୍ୟରଣି । ଖୋଜଇ ଜଗମ-ନଜନା ।

ବିଚିତ୍ର ରାମାୟଣ

By BISHWANATH KHUNTIA

ଅଦ୍ୟ କାଣ୍ଡ

ପ୍ରଥମ ଛନ୍ଦ

ପୁଣ୍ୟସାଗର ବାଣୀ

ଶ୍ରୀ ମାଳଗିରିଶିଖରେ ବଚ୍ଚେ ହର ଦ୍ୱାଦଶ ଯାଏ। ବନୋଦେ ।
ସ୍ନାନ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଅସ୍ନ ଶସ୍ନ ପାରଣ ପାଲଟ ମୋଦେ ।
ଦେବଉତ୍ଥାପନ ଓଡ଼ଣ ମକର ଦୋଳ ଦମନକ ଗେଣ୍ଡା ।
ଚନ୍ଦନ ଚଖକ ଉତ୍ସବ ସହୁଡେ ଏ ବଶ୍ଚ ଲୀଳା ଅଡର ।
ଦ୍ୱାଦଶ ଯାଏାରୁ ଚନଯାଏା ସାର ଦୋଳ ସ୍ନାନ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ।
ସକଳ ଜୀବର ଅବଲୋକନରେ ପାଉକସମୂହ ମୁଞ୍ଚା ।
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଚଢ଼ିଣ ନନ୍ଦିଘୋଷ ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚଘରେ ବଜସ୍ ।
ଦେଖି ନାଗ ନର ଗନ୍ଧବ୍ଦ ଜନ୍ମର କରୁଥାନ୍ତ ଜସ୍ ଜସ୍ ।
ରତ୍ନକୁଣ୍ଡଳ ମୁକୁଟ କ୍ୟାଘ୍ରନଖ ସାରଚୂଳ କଣ୍ଠମାଳ ।
ଦୁଦସ୍ ଧୂର ପଦକ ପଙ୍କାପଙ୍କୁ ପଦ୍ମମାଳ ପାଦଉଳ ।
ହେମ ଶ୍ରୀପସ୍ରେ ହେମ ଯେ ଭୁଜରେ ଶୋହେ ହେମ ଧନୁବାଣ ।
ଯେବଣ ଦକ୍ଷିଣମୂର୍ତ୍ତି ବର୍ଣନକୁ ଟାକଥାନ୍ତ ବଭୂଷଣ ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ହର ରଥରୁ ବଜସ୍ କରନ୍ତେ କମଳା ରେଟ ।
ସେହ ସମସ୍ରେ ଚନସମୂହରେ ଫିଟିଲା ମୁଦକବାଟ ।
ଠାକୁର ଠାକୁଣୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଳଙ୍କା ବୁଢାକ୍ଷତ ବନାପନା ।
ଜସ୍ଧ୍ୱନ ଜଗତରେ ଯେ କରନ୍ତ ହୋଇଣ ଆନନମନା ।

ଜପ୍ ବଜପ୍ ଦ୍ୱାରେ ହର ବଜପ୍ କବାଟ ପଡ଼ିବା ଲୀଳା ।
ଅନେକମତେ ପ୍ରବୋଧିଣ ପ୍ରିୟାଙ୍କୁ କହିଲେ କମଳଜୋଲା ।
ତଦନ୍ତରେ ହର ପ୍ରିୟାଙ୍କେଽ ସାର ରତ୍ନସିଂହାସନେ ବଜେ ।
ଶ୍ରୀ ଦବ୍ୟସିଂହ ଗଜପତି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀ ଚରଣେ ଭଜେ ।
ଶୁଣ ହେ ସୁଜନେ ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ଶତକୋଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ସାର ।
ସୁଧାସାଗରୁ କୁଣପଗ୍ରେ ଅଣନ୍ତେ ଅଇଲା ସେତେକ ମାର ।
ବାଲ୍ମୀକମୁନି ରାମାୟଣ କରି କଲେକ ତାହା ରଚନା ।
ତବଶସନ୍ତସ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ କଲେ ମୁନି ହୋଇଣ ଅନନ୍ୟମନା ।
ସେ ରାମାୟଣ ଶତଭାଗ କରଣ ଭାଗେ ତହିଁରୁ ଅଣିଲେ ।
ବନ୍ଧ ରାଗରେ ଉଚ୍ଚଲଭାଷାରେ ଗୀତ କରଣ ଗାଇଲେ ।
ହେ କୁଧଜନେ ! ନ ଘେନ ମୋର ଦୋଷ ଶ୍ରୀରାମ ଭକତ ଘେନ ।
କବର ଦୋଷକୁ ବସ୍କର ନ କର ନାମାନି ହେ କବଜନ ।
ରାମନାମ ମନ୍ତ୍ର ପାତକନାଶନ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ବନାଶନ ।
ତେଣୁ ଏହ ନାମ ଗାୟନ କରନ୍ତ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଲୋକମାନ ।
ଚତୁରଆନନ ଶିବ ସନକାଦ ଜପୁଛନ୍ତ ଏହ ନାମ ।
ନାମ ଅଶ୍ରେ କଲା ଜନକୁ ଦେଖିଣ ଦୂରୁଁ ଅପସରେ ଯମ ।
ଏକା ରାମନାମ ବଶ୍ଚ ସସ୍ରନାମ ଫଳ ଅଝଇ ସମାନ ।
ଏଣୁକର ରାମଚରତ ବଖାଣ କରବାକୁ ହେଲା ମନ ।
ଶ୍ରୀରାମଚରଣେ ତରୁଣ ଅରୁଣ କମଳରେ ନରନ୍ତର ।
ବୁଦ୍ଧି ମକରନ୍ଦ ପାନ କରଇ ବଶିମତ ମଧୁକର ।

ବିଜୟ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ରଙ୍କେଲି

ଏକଦନେ ନାରଦ ମହର୍ଷି । ବାଲ୍ମୀକ ଅଶ୍ରମେ ହେଲେ ଅସି ।
ତାଙ୍କ ଦେଖିଣ ବହୁ ପୂଜାକଲେ । ମନ ସଂଶୟ ତାଙ୍କୁ ପଚାରଲେ ।
କେଉଁ ପୁରୁଷଠାରେ ସବ ଗୁଣ । ଅଛୁ କାହାଠାରେ ସବ ଲକ୍ଷଣ ।
ରବ ପ୍ରାୟ ହୋଇବ ତେଜୋବନ୍ତ । ପବନ ପ୍ରାୟ ହେବ ବଳବନ୍ତ ।
ସତ୍ୟ, ଶାନ୍ତ, ଦୟା, କ୍ଷମାସାଗର । କୃତାନ୍ତକ ପ୍ରାୟ ଦୁବ ନଶ୍ଚୟ ।
ମହୀ ପ୍ରାୟକ ହୋଇବ ସହନି । ଧନବନ୍ତରେ କୁବେରକୁ ଜଣି ।
ଶଙ୍କୁ ଅଧିକ ହେବ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର । ବଦ୍ୟାରେ ହେବ ବୃହସ୍ପତବର ।
କ୍ରୋଧେ ହୋଇବ ଅନଳୁ ପ୍ରଖର । ଶାନ୍ତଗୁଣେ ଶରଦଶୀତକର ।
ଧାତା ପ୍ରାୟେକ ହୋଇବ କରତା । ତମୋଗୁଣେ ଶିବଙ୍କୁ ଅଧିକତା ।
ମନମଥ ଜଣି ହେବ ସୁନର । ସବଗୁଣରେ ହୋଇବ ଉଦାର ।

କହୁ ନଥିବ ତାର ଅବଗୁଣ । କେଉଁ ପୁରୁଷ ଅଛୁ ଏଡ଼େ ଜଣ ।
ଶୁଣି ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦଶରଥ ନନ୍ଦନ ।
ତାଙ୍କଠାରେ ଅଛନ୍ତି ସବଗୁଣ । ଅବତରବେ ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ।
ତାଙ୍କ ଚରିତ ଅପାର ଅପାର । ତାଙ୍କୁ ଉପାସନା କର ନିସ୍ତର ।
ସଙ୍ଗ କହି ନାରଦମୁନି ଗଲେ । ବାଲ୍ମୀକ ରାମଙ୍କୁ ଲୟ କଲେ ।
ତାଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ । ବୋଲେ ବଶି ପୂରଲା ମନୋରଥ ।

ତୃତୀୟ ଛନ

ସପ୍ତମଠାରୁ ବାଣୀ

ତମସାନଦୀ ତୀରେ ଗମନ୍ତେ ମୁନି ।
ସଙ୍ଗତେ ଗୋଡ଼ାଇଅଛନ୍ତି ଶିଷ୍ୟ ବେନି ।
ନତ୍ୟକର୍ମ ସମସ୍ତେ ନଦୀରେ ସାରଲେ ।
ଅଶ୍ରମକୁ ଯିବାକୁ ବାହାର ହୋଇଲେ ।
କ୍ରୌଞ୍ଚ କ୍ରୌଞ୍ଚୀ ବୋଲ ଦହିଁରେ ପକ୍ଷୀବେନ ।
ବ୍ୟାଧ ସେ କ୍ରୌଞ୍ଚପକ୍ଷୀକ ଗଲକ ସେନ ।
କ୍ରୌଞ୍ଚୀକାନ୍ତ ଗୁଣି ଗୁଣି ରୋଦନ କଲା ।
ବାଲ୍ମୀକ ମୁନ ଶ୍ରବଣକୁ ଶୁଇଲା ।
ବ୍ୟାଧକୁ ଶାପ ଦଅନ୍ତେ ହେଲା ଶୋଲକ ।
ବଶିଲା ତାହାଙ୍କୁ ପଦ୍ୟ ପାଦ ଅନେକ ।
ମନେ ମନେ ଭାଳ ମୁନ ମଠକୁ ଗଲେ ।
ଆସନ କରଣ ଧ୍ୟାନ କର ବସିଲେ ।
ମଗାଲ ଚଢ଼ିଣ ପିତାମହ ପ୍ରବେଶ ।
ଦେଖି ବାଲ୍ମୀକ ପୂଜା କଲେ ବଶେଷ ।
ଧାତା ବୋଲନ୍ତେ ସୁନର ରାମଚରିତ ।
ଶ୍ଲୋକ ବନ୍ଧରେ ସ୍ଫୁରଲା ମୁନଙ୍କ ଚିତ୍ତ ।
ଏହା ଶୁଣି ଦାନ ବଣୀ ବକ୍ତର କଲେ ।
ଗୀତବନ୍ଧ କର ରାମାୟଣ ରଚିଲେ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛନ

ସ୍ୱର – ଗୋପବେଲି

ଶିଶୁ ବାଲ୍ମୀକ ମହର୍ଷି କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ରାମ ଚରଣ ।
ଭବଷ୍ୟତ କଥା ପବନର ପ୍ରଥା କହନ୍ତ ଅତ ପବନ ।

ସରଯୂର ନୀର ଅତି ସେ ମଧୁର ପାତଳ ଶୀତଳକର ।
ସୁବାସ ଜନ୍ମିଲ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ବେନତଟ ମନୋହର ।
କାଦମ୍ବେ କଦମ୍ବକଦମ୍ବେ ମଣ୍ଡିତ ଖଣ୍ଡିତ ପାତକ ଔଘ ।
କମଳ କୁମଦ ଇନ୍ଦୀବର କୋକନଦ ଜଳପ୍ରଭା ବେଗ ।
ତହିଁର ତଟର ଅଯୋଧ୍ୟାନଗର ଦଶଇ ଅତି ସୁନ୍ଦର ।
ଉପମା ଦେବାକୁ ଭୁବନପୁରେ ନାହିଁ କ ଅବା ସ୍ୱର୍ଗସୋଦର ।
ସୁମେରୁ ମଣ୍ଡପପୁର ଦବ୍ୟରୂପ ବତ୍ତିଶ ଅଟ୍ଟାଳୀମାନେ ।
ପାଚୀର ପ୍ରାସାଦ ପ୍ରାକାରେ ବପ୍ପାର କାଙ୍ଗଲରେ ଦବ୍ୟପାନେ ।
କ ଧବଳମସ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଉଦସ୍ତ ପ୍ରାସ୍ତକ ଦଶଇ ଶୋଭା ।
ମୁଖ ରବ ଧ୍ୱନ ଉଛୁଳ ପଡୁଛୁ ସିନ୍ଧୁମନ୍ଥନ କ ଅବା ।
ତହିଁରେ ନବାସ ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ କାମଦେବ ରତ ପ୍ରାସ୍ତ ।
ହରଷ ବଦବ ସଦାନନ୍ଦ ମନ ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ବନସ୍ତ ।
ଦ୍ୱିତସ୍ତ କୁବେର ପ୍ରାସ୍ତ ଧନେଶ୍ୱର ସାରେଶ୍ୱର ବଇଶ୍ରବ ।
ସୁବତ୍ତା ଯେମାନେ ନ ଉଜଣ ଅନେ ସେବନ୍ତ ଯେ ସାହା ଧବ ।
ଅଷ୍ଟମୁନବର ସୁବୁଦ୍ଧିସାଗର ଜଣେ ଜଣେ ବୃହସ୍ପତ ।
ପାରନ୍ତ ସେ ଜତ ଜାଣନ୍ତ ସେ ମାତ ଉପିତ ହୋଇଛୁ କ୍ଷିତ ।
ତହିଁରେ ସଜନ ଦ୍ୱିତସ୍ତ ତପନ କୁଳରେ ଅଟଇ ଜାତ ।
ନୃପତମାନଙ୍କ ଚୂଡ଼ାମଣି ଏକ ଦଶରଥ ନାମେ ଖ୍ୟାତ ।
ସକଳ ଗୁଣରେ ପୂର୍ତ୍ତି ସେ ରଘୁଣ ରଣେ ସାର ଧ୍ରୁବଜସ୍ତୀ ।
ସମରେ ଶମନଭ୍ରାତାକୁ ଜିଣିଣ ତେଣୁଟି ଅତ ନଈସ୍ତୀ ।
ଅସଂଖ୍ୟ କଲ ମେଦନୀ ଝଲ ଝଲ ଜଣନ୍ତା ନାହିଁ ତାହାଙ୍କୁ ।
ଅନେକ ଅଶ୍ୱ ରଥ ଗଜ ପଦାତ ଜିଣି ସେ ନାହିଁ କାହାକୁ ।
ହରଷି ଗଜନ କରନ୍ତ ପୂଜନ ପୁତ୍ର ପ୍ରାପତ ନମନ୍ତେ ।
ନୃପବର ନବସହସ୍ର ବରଷ ପୂଜା କଲେ ଏହ ମତେ ।
ପୁତ୍ର ନୋହଲା ବୋଲଣ ଏକଦନେ ଗଜା କଲେ ବହୁ ଶୋକ ।
ପବୋଧ କରଣ କହଲେ ତାହାଙ୍କୁ ସୁମନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଅନେକ ।
ବୋଲନ୍ତ ସୁମନ୍ତ୍ର ଶୁଣ ନୃପବର ସନତକୁମାର ବାଣୀ ।
ବତ୍ତାଶ୍ୱକମୁତଇଷ୍ଟଯଜ୍ଞ କଲେ ପୁତ୍ର ହେବ ଅଛୁ ଶୁଣି ।
ଅନେକ କାଲଯାଏ ଅଙ୍ଗ ଦେଶରେ ଅନାବୃଷ୍ଟି ହୋଇଥଲା ।
ଲୋମପାଦ ରାଜ୍ୟେ ବତ୍ତାଶ୍ୱକ ସୁତ ଅସନ୍ତେ ବୃଷ୍ଟି ହୋଇଲା ।
ତେଣୁକରୁ ତାଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରା କନ୍ୟାକୁ ବତ୍ତା କରାଇଲେ ରଜା ।
ବୋଲେ ବଶି ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଏବେ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ରେ ପାଉନ୍ତ ପୂଜା ।

ପଞ୍ଚମ ଖଣ୍ଡ

ସର୍ଗ—ମଙ୍ଗଳଚଣ୍ଡୀ

ବୋଲନ୍ତ ରାଜନ ଶୁଣିଥିଲ ଅବା କାହିଁ ।
କେମନ୍ତ ପକାରେ ବଞ୍ଚେ କମ୍ଭରଲେ ନେଇ ।
ଶୁଣିଣ ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀ କହେ କର ଯୋଡ଼ି ।
ବତ୍ସାଣକପୁରେ ଥିଲେ ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ।
ଲୋମପାଦ ନୃପ ବେଶ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ପେଶିଲେ ।
ସେମାନେ ଯାଇଣ ତାଙ୍କ ବନେ ପ୍ରବେଶିଲେ ।
ମଠ ଯଗାଇ ତପକୁ ଗଲେ ବତ୍ସାଣକ ।
ତାହା ଜାଣି ବାରନାଗୀ ମିଳଲେ ଅନେକ ।
ଋଷି ପ୍ରାପ୍ତ ଜାଣି ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ପୂଜା କଲେ ।
ତାଙ୍କ ରୂପ ଶୋଭା ଦେଖି ଋଷି ହୃଷ୍ଟ ହେଲେ ।
ପଶ୍ଚରନ୍ତ କେବଣ ବନରେ ଉମ୍ଭ ମଠ ।
କରଅନ୍ତ କେବଣ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଉମ୍ଭେ ପାଠ ।
ଧନ୍ୟ ଅଟେ ଉମ୍ଭ ବନ ଧନ୍ୟ ଉମ୍ଭ ପୁଣ୍ୟ ।
କେବଣ ବୃକ୍ଷର କ୍ଷୀର କରନ୍ତ ଲେପନ ।
କେବଣ ତରୁକୁସୁମ ହୋଇନ୍ତ ଭୂଷଣ ।
କେବଣ ବନୁଁ ଅଣିନ୍ତ ଏ ବକଳ ପୁଣ୍ଡ ।
ସେମାନେ ବୋଲନ୍ତ ଆମ୍ଭ ବନରେ ଏମାନ ।
ନାନା ପକ୍ୱଫଳ ଆମ୍ଭେ କରୁଁ ଯେ ଅଶନ ।
ଅମ୍ଭେମାନେ ରଚଣାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଣ ପଣ୍ଡିତ ।
ଅନବରତରେ କରୁଥାଉଁ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ।
ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ଥାଅ ସିବ ଆମ୍ଭ ବନ ।
ଏତେ ବୋଇ ଉଣ୍ଡିଣ ଅଣିଲେ ତପୋଧନ ।
ନଉକା ଉପରେ ବୃକ୍ଷମାନ ସେ ରୋପିଲେ ।
ତହିଁରେ ବସାଇ ତାଙ୍କୁ ସେନଣ ଅଣଲେ ।
ଉମ୍ଭର ମଇଁ ଲୋମପାଦ ନୃପବର ।
ତାହାଙ୍କ ଦେଶକୁ ଏବେ ଅନୁକୂଳ କର ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଭୂପାଳ ।
ସାଜିଲେ ସେ ସମଦଣ୍ଡ ଚତୁରଙ୍ଗ ବଳ ।
ଅଙ୍ଗଦେଶ କଟକରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ପାଞ୍ଚେଇଁ ଅଇଲେ ଅଙ୍ଗଦେଶର ନରେଶ ।

ବହୁ ଦୁଃଖ ହୋଇ ବେନ ନିଏ ଅଲଗନ ।
ସେନଣ ତାହାଙ୍କୁ ଗଲେ ଆପଣା ଭୁବନ ।
ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଦେଖି ରଜା ନମସ୍କାର କଲେ ।
କୁମାଣ୍ଡକ ଦେଖି ରଜା ବହୁଦୁଃଖ ହେଲେ ।
ନିଏଙ୍କୁ କହିଲେ ସେ ମନ ବେଦନାମାନ ।
ପୁତ୍ରକାମ ଯଜ୍ଞ ସେ କରିବେ ତପୋଧନ ।
କୁମାଣ୍ଡ ସହିତେ ଅମ୍ଭେ ସିନ୍ଧୁଁ ବେନ ସେନ ।
ଶୁଣି ରଜା ସମର୍ପିଲେ ସନ୍ତୋଷରେ ବେନ ।
ଲୋମପାଦ ଅନେକ ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ ।
ବହୁ ଉପହାର ଦେଇ ମନ ତୋଷ କଲେ ।
କୁମାଣ୍ଡସହିତେ ମୁନି ସେନଣ ଅଇଲେ ।
ବୋଲେ ବଣି ପୁତ୍ରକାମ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭିଲେ ।

ଷଣ୍ଢ ଛନ

ମୁନିବର ବାଣୀ

ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଯାଗ କଲେ । ଦେବତା ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ତରର ଶେଷେ । ଜାତପୁରୁଷେ ।
ଦାହ୍ନପୁବର୍ଣ୍ଣ ଶରୀର । ପାଉଁଶ ସେନଛୁ କର ।
ମୁନଙ୍କ କରେ ସେ ଦେଲେ । ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ ।
ମୁନ ଦେଲେ ରଜାକର । ସେନଣ ସେ ନୃପବର ।
କୌଶଲ୍ୟା କୈକେୟୀ ରାଣୀ । ଦେଲେ ସେ ଅଣି ।
ବେନରାଣୀ ବେନଭାଗ । ସୁମିତ୍ରାଙ୍କୁ ଅନୁରାଗ ।
କରଣ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଚରୁ ଖାଇଲେ ।
ଉଦେ ନୋହିଁ ରବିପତ୍ନୀ । ସେଜେ ପ୍ରାଗ ଦଶେ ଶୋଭା ।
ସେହିରୂପେ ସେ ସୁନ୍ଦର । ରହ ଗର୍ଭିର ।
ଗଲା ବେନ ପାଞ୍ଚମାସ । ହେଲା ପ୍ରସବ ଦବସ ।
ଚଇତ ଶୁକ୍ଳନବମୀ । ପୁତ୍ର ଜନମି ।
ଯେତେ ସେ ଲକ୍ଷଣମାନ । କହିଥିଲେ ତପୋଧନ ।
ତହିଁକ କୋଟିଏ ଗୁଣେ । ଜାତ ଲକ୍ଷଣେ ।
ତନୁ ମରକତଶ୍ରେଣୀ । ସକଳ ଦେବ ଅଗ୍ରଣୀ ।
କୌଶଲ୍ୟା ଉଦରୁଁ ଜାତ । ଅଖିଳତାତ ।
କୈକେୟୀ ଉଦରୁଁ ପୁତ୍ର । ଦୁଇାଦଳ ପାସ୍ ଗାତ୍ର ।
ଅବତରିଲେ ନନ୍ଦନ । ତାହାଙ୍କ ସାନ ।

ସୁମିତ୍ରା ଗର୍ଭରୁ ଜାତ । ହୋଇଲେ ସେ ବେନସୁତ ।
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ଶତ୍ରୁର । ଅତି ମଧୁର ।
ଦେଖି ଦଶରଥ ତୋଷ । ଗଲେ ଦ୍ୱିଜ ବଶେଷ ।
ଅଣ୍ଟ ଗଜ ଗାବ ଦାନ । ଦେଲେ ହରଣ୍ୟ ।
ହେଲା ହାଟ ଘୁଠ ଜୂର । ନେଲେ ସେ ଇଡର ନର ।
ଦେବତାମାନଙ୍କ ତୋଷ । କର ସନ୍ତୋଷ ।
କରାଇଲେ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ । ଉତ୍ସବ ହେଲା ବହୁତ ।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଜେ ସ୍ୱର୍ଗରେ । ପୁଷ୍ପ ଅମରେ ।
କଲେକ ନାଇ ଚ୍ଛେଦନ । ସୁଗନ୍ଧ କଲେ ଲେପନ
ଉଷ୍ଣଜଳରେ ଯେ ସ୍ନାନ । କଲେ ବସ୍ତ୍ରନ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପୋଛୁ ବସନ । କରାଇଲେ କ୍ଷୀରପାନ ।
ରହୁଦୋଳ ପରେ ତୋଳ । ଶୁଅନ୍ତୁ ବାଳୀ ।
ଯେବଣ ଶ୍ରମଚରଣ । ସକଳ ଲୋକ ଶରଣ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ଜନମ ଅପି । ଉଣିଲେ ବଶି ।

ସପ୍ତମ ଛନ୍ଦ

ପଞ୍ଚଅତ ଷଣ୍ଠୀଘର ଉତ୍ସବ ଗଲା । ଏକବଂଶ ଦବସ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ବଶିଷ୍ଠଅଦ ସକଳ ବ୍ରାହ୍ମଣଗଣ । ଦଶରଥ କରାଇଲେ ନାମ କରଣ ।
ଶ୍ରମନାମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠର ଭରତ କନଷ୍ଠ । ବଷ୍ଣୁଣ ନାମ ଦେଲେ ମୁନ ବଶିଷ୍ଠ ।
ସୁଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାମ ଦେଲେ । ଶତ୍ରୁଘନ ତାଙ୍କ ସାନୁଜକୁ ବୋଇଲେ ।
ଦନୁ ଦନୁ ବଢ଼ିଲେ ସେ ଶ୍ରୀରନନ୍ଦନ । ଦେଖି ଦଶରଥ ଗଲା ଅନନ୍ଦ ମନ ।
ପାଲନ୍ତ ଦୋଳୀରେ ସୁତ ଗାଇଣ ଗୀତ । ବଜାନ୍ତ ଯୁବତୀ ଘଣା ବାଦ୍ୟ ନରତ ।
ଗୁଲୁଗୁଲ୍ଲରେ ଅଧରୁ ବହଇ ନାଲ । ଝାଲବନ୍ତୁ ଗଲତ ଶ୍ରୀମୁଖମଣ୍ଡଳ ।
କମଲଦଳ ଲୋଚନୁ ବହେ କଜ୍ଜଳ । ଝୁଲବାରେ ଧନ୍ଦ କରେ ମେଖଲାମାଳ ।
କୁଣ୍ଡିଳ କୁନ୍ତଲମାଳ ମୁକୁତା ଫଳ । ବାଜଣୀ ନୂପୁର ବାଜେ ଚରଣ ତଳ ।
କଚଣୀ ବାହୁଟୀ ହେମସୂତ୍ରେ ଜନଣୀ । କଟିତଟେ ପୀତାମ୍ବର ସୁମଣିଶ୍ରେଣୀ ।
ଅଣ୍ଟୁଆଇ ଉଗ ଦେଇ ପୁଣ ଉଠନ୍ତ । କେତେବେଳେ କାନ୍ଦ ଧରଣୀରେ ପଡ଼ନ୍ତ ।
ଯୁବତୀ ବେଢ଼ି ନଗ୍ନ ବଜାଇ ତାଳ । କର ଶାବକ ମଣ୍ଡି କ କରନ୍ତ କେଳ ।
ଶ୍ରରଲୁମରେ ଯେ ଧୂଳ ଖେଳେ ଦପୂର । ଲାଲାଇବେ ଅବୋରନ୍ତ ବାଇ ନଅର ।
ପାଞ୍ଚବରଷ ପୂରନ୍ତେ ହୁଏ ଲୁମର । ଅନ୍ନେହଣ କଲେ ଅଣ ଗଜ ନକର ।
ସୁବେଶେ ବଳଲା ଉତ୍ତ ହୋଇଲା ଧୀର । ସମସ୍ତଗୁଣେ ନଘୁଣ ବରଙ୍କବର ।
ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ବଢ଼ନ୍ତ ଘମ । ଚୂଡ଼ାଦ ବେନ ପାଞ୍ଚ କଲେ ବ୍ରତକର୍ମ ।
ପଢ଼ିଲେ ବେଦ ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରଅଗମ । ଦଣ୍ଡା ଖଣ୍ଡା ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା କ୍ଷତ୍ରିପ୍ ଧର୍ମ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କଲେ ସକଳ । ଉପୁରୁପୁ ରବ ପ୍ରାପ୍ତ ତେଜ ପ୍ରବଳ ।

ମୃଗୟା କରଣ ମୃଗମାନ ମାରନ୍ତି । ଶରଧା କରଣ ମୃଗପକ୍ଷୀ ଧରନ୍ତି ।
ହରନ୍ତି କରଯଥରୁ କରଣାବକ । ମାରନ୍ତି ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ଗଣ୍ଡା ଜୀବ ଅନେକ ।
ଲୁଅସିଂହ ପ୍ରାପ୍ତେ ଗଢ ଦଶେ ଲବଣ୍ୟ । ସପ୍ତମ ବରପ ଅସି ହୁଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ନବଭନ କଶୋର ବପୁଷ ଶ୍ରୀରମ । ଭବ ଦେଖି ମୂରୁଛତ ହୁଅଇ କାମ ।
କାମଶାସ୍ତ୍ର ପଠନରେ ବଲଲା ମନ । ସୁବେଶ ପୁଗଙ୍ଗରେ ନଷ୍ଟଲ ନୟନ ।
ସଙ୍ଗୀତେ ଶରଧାଚତ୍ତ ଶୁଣନ୍ତି ଗୀତ । ବୋଲେ ବଶି ମନସିଜ ମନରୁ ଜାତ ।

ସପ୍ତଦଶ ଛନ

ପଦ—ଅନଦଗୈରବ

ଧନୁ ଧର ରମ ହୋଇଲେ ଉତ୍ତା । ଲକ୍ଷେ ନୃପଙ୍କରେ ଦଶନ୍ତ ଶୋଭା ।
ବାମଦେବ କୋଦଣ୍ଡ । ହୋଇଲା ବେନଖଣ୍ଡ ।
ଧୂନ କଲା ପ୍ରଚଣ୍ଡ । ମୋହେ ସକଳ ପିଣ୍ଡ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କରେ ଦେଇ ଧନୁଶର । ରଜସଭାକୁ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର ।
ପାରଲେ ସକଳେ ଧନୁକୁ ଧର । ଧନୁ ଭାଙ୍ଗ ଯଶ ରଖ ମହୀର ।
ଶୁଣି ରଜାମାନେ ରମ ଉତ୍ତର । ଭୂମିକ ଶିହଁ ନମ୍ର କଲେ ଶିର ।
ବାମକରେ ଧନୁ ଧରଣ ରମ । ଚଢାଇ ଝଙ୍କାରଲେ ଗୁଣଦାମ ।
ଯେତେ ଲଉଁଥାଇ ଶର ଆସନ । ତେତେ ଲଉଁଥାଇ ମୁକୁଝମାନ ।
ଯେତେବେଳେ ରମ ଝାଣିଲେ ଗୁଣ । ଝାଣିଲେ କ ନୃପଙ୍କ ପ୍ରାଣ ।
କର୍ଣ୍ଣସରକ ଅଣିଲେ ଓଝାର । ହସ୍ତିକ ଯେହେ ଧଇଲା କେଶର୍ଣ୍ଣ ।
ଯେତେବେଳେ ଉଗ୍ର କଲେ କୋଦଣ୍ଡ । ହସ୍ତୀ ଭାଙ୍ଗିଲାକ ଏ ଇକ୍ଷୁଦଣ୍ଡ ।
ନୃପଙ୍କର ଯେତେ ଆଶା ଥିଲା । ଧନୁ ସଙ୍ଗତେ ସେ ଭଗ୍ନ ହୋଇଲା ।
ଧନୁ ଭାଙ୍ଗି ରମ ବଚ୍ଚେ ଅସ୍ତାନେ । ଦେଖିଣ ବରପ ନୃପତମାନେ ।
କନ୍ୟାକୁ ଅଣି ମୁନିପୁଲା ଗଲେ । ବୋଲେ ବଶି ଜନକ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।

ସତବଂଶ ଛନ

ପଦ —ମୃଗାଙ୍କ ବଦନ

ପର୍ଶୁରମ-ଧନୁ ରମ ଧରବାର ଦେଖି ।
ମନୋଦୁଃଖେ ମାନବର ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ
ଝିକ ସଖି ଝିକ ଏବେ ଶଶିଜତ-ମୁଖ ।
ଜଣିବାକୁ ଅସିଥିଲେ ପର୍ଶୁଧର ଦେଖ ।
ବମାଧରୁ ଡୋ-ବମୁଖ ମୋତେ ବହୁ ଦୁଃଖ ।
ମୁଖ ଦାସିନ ଡୋ ବନୁଁ ଅଛ କାହିଁ ମୁଖ ।
ପ୍ରତାପ ଭୁଆଇଁ କରଇକୁ ଯେଉଁ ସତ୍ୟ ।
କରଥାଅ ସଖି ସେହୁ କଥା ଭୁହ ତଥ୍ୟ ।

ଶୁଣି ରାମ ରମ୍ୟବାଣୀ ରମଣୀରତନ ।
ଆନନ ହୋଇ ଝେଙ୍କଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନ ।
ହାସ ରସ ପରିହାସେ କଲେ ବହୁ ଲୀଳା ।
ରସସିନ୍ଧୁରେ ବୁଡଲେ ରସିକଶାଣୀଳା ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରବେଶ ଦଶରଥ ମନ୍ତ୍ରପଡ଼ ।
ବୋଲେ ବଣି ରାମଙ୍କାଠିଁ ଶୁଭ୍ର କଲ୍ୟ କ୍ଷିତ ।

ଅଙ୍କବଂଶ ଛନ୍ଦ

ବିଚିତ୍ରବାମୋଦ

ଜାନକୀ ସଙ୍ଗତେ ବହୁ ବନୋଦ । କମଳ ଚୁମ୍ବି କ ଷଟପଦ ।
ରତ୍ନଭୂଷଣ ଅଙ୍ଗେ । ମୃଗମ୍ବା କରେ ରଙ୍ଗେ । ପେନ ଜାନକୀ ସଙ୍ଗେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପ୍ରତଙ୍କା ଶୁଣି ଶ୍ରବଣେ । ଉପ୍ତେ କମ୍ପନ୍ତ କାର ନୃପଗଣେ ।
ତାଙ୍କ ତେଜ-ତପନ । ଦହଇ ରଘୁ-ବନ । ଶତଚନ୍ଦ୍ର ସମାନ ।
ରାମଙ୍କ ବକ୍ରମ ଶୁଣି ଗର୍ଜନ । ଆନନ ହେଉଥାନ୍ତ ପ୍ରତଦନ ।
ବଶ୍ୱର କରେ ନତ । ରାମ ହେବେ ନୃପତ । ସୁଖେ ପାଳବେ କ୍ଷିତ ।
ଏମନ୍ତ ବଶ୍ୱର ନୃପତର । ରାମ ଅଭିଷେକ ତତପର ।
ରାମ-ଚରିତରସ । ବଣି କଲ୍ୟ ପୀୟୂଷ । ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡ ଶେଷ ।

ଅଥ ଅଯୋଧ୍ୟାକାଣ୍ଡ

ପ୍ରଥମ ଛନ୍ଦ

ପଦ—ବନଡ଼ା

ଗୁରୁ ଗଭିରବ ଶ୍ରୁତ ଯେ ଅମାତ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରିମାନଙ୍କୁ ପଶ୍ଚାରଲେ ।
ରାମ ରାଜ୍ୟକୁ ଯୋଗ୍ୟ କ ହୋଇବେ ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ରାମ ଯୁବରାଜ ହୋଉ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ବୋଇଲେ ହେ ।
ଯୁଜନେ, ରାମ ସକଳ ଗୁଣରେ ନିପୁଣ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ କଞ୍ଜବନ-ଅରୁଣ ।
ରଘୁନୃପ-କର ନିବାରିବାପାଇଁ ଜାତ ମୃଗେନ୍ଦ୍ର ତରୁଣ ହେ । ଭେଦେବ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ନୃପତଚୂଡ଼ାମଣି ମନ୍ତ୍ରିଙ୍କି ଗୃହଁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ନଗରେ ଉତ୍ସବ କରିଅ ବୋଇଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅଯୋଧ୍ୟା ଯୁବରାଜ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଲେ ହେ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର, ଏବେ ଅଭିଷେକ ବସ୍ତୁ ଉଥିଅ । ଆମ୍ଭ କଟକେ ଘୋଷଣା ଦିଅଅ ।
ନକ୍ଷତ୍ର, ବାର, ଚନ୍ଦ୍ର ଯୋଗ ହୋଇଛି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରେ ଅଣାଅ ହେ । ସୁମନ୍ତ୍ର ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣରେ ନଗରେ ସୁମନ୍ତ୍ର ଉତ୍ସବ ମଣ୍ଡଣୀକ କଲେ ।
ଅଭିଷେକର ବସ୍ତୁ ଉଥିଲେ ।

ରାଣ୍ଡ ପାହୁଲେ ରାମରାଜା ହୋଇବେ ଏ ଘୋଷଣା ଦଅଇଲେ ସେ । ସୁମନ୍ତ୍ର ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ରଥରେ ବସାଇ । ଘେନ ଅଇଲେ ରଜା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ।
ରାମ ନୃପତିଙ୍କି ଦର୍ଶନ କରଣ ବସିଲେ ଶିରଲ୍ୟାଇ ସେ । ସୁମନ୍ତ୍ର ।
ରାମଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ଅନନ ହୋଇ ରଜା ବୋଲନ୍ତି ଅହେ ରାମ ଶୁଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ସକଳ ଗୁଣରେ ନପୁଣ ।
ବଶେଷେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ରାଣୀଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର କୁଳକୁ ଅଟ କାରଣ ହେ । ଶ୍ରୀରାମ ।
କାଲି ହୋଇବ ତୁମ୍ଭେ ଯୁବରାଜା । ଆଜ ଅଧିବାସରେ ପାଅ ପୂଜା ।
ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ରରେ କକଡ଼ାଚନ୍ଦ୍ରମା କହିଲେ ବଶିଷ୍ଠ ଦ୍ୱିଜା ହେ । ଶ୍ରୀରାମ ।
ଏମନ୍ତ ବାଣୀ ଅନ୍ତଃପୁରେ ଶୁଇଲା ଶୁଣି ଅରଲା ଯେ ମନ୍ଥରୀ ।
କୈକେୟୀଙ୍କି କହିଲା କରଯୋଡ଼ ।
ଶୁଣିଣ ସେ ତାକୁ ଅପଣା କଣ୍ଠରୁ ରତ୍ନମାଳା ଦେଲା କାଢ଼ି ସେ । ସୁନଶ୍ରୀ ।
ବେଶି ଚକଡ ହୋଇଲା ମନ୍ଥରା । ମାଳା ପକାଇ ବୋଲେ ନାହିଁ ଲୋଡ଼ା ।
ନୃପତ ସଉତୁଣୀ ରାଣୀ ବୋଲାଅ ଶୁଣି ନ ପାଅ କ ବ୍ରୀଡ଼ା ଗୋ ।
ପୁଣିହିଁ ମନ୍ଥରୀ ବୋଇଲା ତାହାଙ୍କୁ ବଧାଇ ବଅ କାହିଁ ପାଇଁ ।
ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ରତ ରାଜା ହେଲେ ନାହିଁ ।
କଉଶଲ୍ୟା ରାଜ-ମାତା ବୋଲାଇବେ ତୁମ୍ଭର ଦର୍ପ କପାଇ ଗୋ । ସୁନଶ୍ରୀ ।
ଏବେ ଶସ୍ନ କର କ୍ରୋଧପୁର । ରାଜା ଅଇଲେ ମାଗ ବେନବର ।
ରାମ ବନେ ଯିବେ ଭ୍ରତ ରାଜା ହେବେ ପୂଜକଥା ମନେ କର ଗୋ । ସୁନଶ୍ରୀ ।
ମନ୍ଥରି ବାଣୀ କୈକେୟୀରାଣୀ ଶୁଣି କ୍ରୋଧମନରେ ପଡ଼ିଲେ ।
ଦୃଢ଼ କରଣ କବାଟ ପାଡ଼ିଲେ ।
ଗୁରୁକ୍ରୋଧ ବହୁ ଧରଣୀରେ ଶୋଇ ଅଭରଣ ଦୂର କଲେ ସେ । ସୁନଶ୍ରୀ ।
ରାଜା ରାମଙ୍କୁ ଦେଇଣ ମେଲାଣି । ନଜ ସଦନେ ପ୍ରବେଶ ରଜନୀ ।
ମଦନବଶେ କୈକେୟୀରାଣୀ ପାଶେ କହେ ନାନାଗ୍ଲାନି ବାଣୀ ସେ । ରଜନ ।
ଉଠ ଉଠ ଅରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ କପାଇ କରୁ ଏତେ ମାନ ।
କହ କହ ମୋତେ ପ୍ରିୟ ବଚନ ।
ଯାହା ମାଗିବୁ ତାହା ଯେବେ ନ ଦେବ ନାଶିବ ସୁକୃତମାନ ଗୋ । ସୁନଶ୍ରୀ ।
ଶୁଣି ପୂଜ ବର ମାଗେ ତରୁଣୀ । ସତ୍ୟ କରାଇ କହେ ପୁଣପୁଣି ।
ଭରତରାଜା ହେବେ ରାମ ବନେ ଯିବେ ଏହା ଦେବ ନୃପମଣି ହେ । ଭୋଦେବ ।
ଶୁଣି ତା ନୃପତ ଶିରରେ କୁଲଶ ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାୟିକ ହୋଇଲା ।
ଅଉ ଦେହରେ ଜ୍ଞାନ ନ ରହିଲା ।
କେତେବେଳେ ପୁଣି ସ୍ୱପ୍ରପ୍ରାପ୍ତ ମଣି କଇକେୟୀକ କହିଲ ସେ । ରଜନ ।
ଏହା ମୋତେ ନ ବୋଲ୍ ରେ ତରୁଣି । ପ୍ରାଣ ମାଗିଲେ ଦେବ ଏହିକ୍ଷଣି ।
ବୋଲେ ବଣି ରାଜାଙ୍କର କ୍ରୋଧରରେ ବେନନେଣ୍ଟ ବହେ ପାଣି ହେ । ସୁଜନେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛନ୍ଦ

ରଗ —ଅନନ୍ତଭୈରବ

କଉଶଲ୍ୟା ଅବ ଯେତେକ ନାଗ୍ରୀ । ନ ଶ୍ୱାଶୁ ତୋର କୋପକୁ ଡରି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଯେବେ ପେଣିବୁ ବନେ । କ ବୋଲବେ ମୋତେ ସକଳ ଜନେ ।
ଅରେ କୋପନାବର । ଏବେ କୋପ ସଂହର ।
ଘେନ ବନସ୍ଥ ମୋର । ଧରୁଅଛୁ ତୋ କର ।
ରାମକୁ ନ ଦେଖି ଛାଡବ ପ୍ରାଣ । ଏ କଥା ମୋହର ସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ।
କରଥିଲ ତୋତେ ଗଳାର ମଣି । କାଳେ ହୋଇଲୁ ତୁ କାଳସର୍ପିଣୀ ।
କ ଦୋଷ କଲେ ତୋତେ ମୋର ରାମ । ଛପାଇ ତାହାକୁ ହୋଇଲୁ ବାମ ।
କାଳହେଁ ନ ଥିଲା ତୋର ଏ ସ୍ପୃହା । ଶିଖାଇଲା ତୋତେ କେଉଁ ଯୁବତୀ ।
ଶ୍ୱଶୁ କହିଁ ହେଲା ରଜନୀ ଶେଷ । ଶଙ୍ଖଶବଦ ଶୁଣିଲା ବଶେଷ ।
କେବେହେଁ ତା ମାନ ନୋହିଲା ତୋଷ । ବୋଲେ ବଣି କଲା ଇଷ୍ଟ ଅଶେଷ ।

ତୃତୀୟ ଛନ୍ଦ

ରଗ—ସିନ୍ଧୁଡ଼ା

ରଜାଙ୍କ ବନସ୍ଥ ଦେଖିଣ କୈକେୟୀ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପତି ।
ଶୁଣିଛତ ସତ୍ୟ ପାଇଁ ପୂର୍ବେ ରଜାମାନେ କଲେ ଯେତେ ସ୍ଥିତି ।
ଅହେ ସତ୍ୟବକତା । ସତ୍ୟ ତେଜିଲେ ମୋହର ହତ୍ୟା ।
ଶୁଇବ ସତ୍ୟସ୍ଥାନ ବାରତା । ଛପା ହେଉଛ ଏଡ଼େ ଘାନତା ହେ ।
ପିତା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସାନୁଜ ସହିତେ ଅଇଲେ କୋଦଣ୍ଡଧର ।
ନୃପତିଙ୍କି ଗୃହିଁ ନମସ୍କାର କଲେ ଲୁଚିଣ ବେନ ପାର୍ଶ୍ୱର ।
ଦେଖି ପିତା ବକଳ । ନୟନରୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।
'ରାମ' ବୋଲି ହୋଇଲେ ବକଳ । ଉଲଥଡ଼ିଲେ ଅବମାତଳ ।
ଓଲଗି ହୋଇ କୈକେୟୀକ ପୁଛନ୍ତି ଏଥିର ଚରିତ କହି ।
କେଉଁ କାରଣେ ପିତାଙ୍କ ଶୋକ ଏଡ଼େ ଲଗିଲା ମୋତେ ସନ୍ଦେହ ।
କବା ମୋ ଅଇଷେକ । ସୀତାକାରକୁ କରନ୍ତି ଶୋକ ।
ନାଶଗଲେ କବା ଜ୍ଞାତ ଲୋକ । ତୁମ୍ଭଯୋଗୁଁ କ ହୁଏ ଏତେକ ।
କୈକେୟୀ କହନ୍ତି ଶୁଣ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସହିଁପାଇଁ ଏ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ।
ସେତ ନ କହିବେ ମୁଁ ତାହା କହିବ କଲେ ତୁମ୍ଭେ ସନମତ ।
ଶୁଣି ଜାନକୀକାନ୍ତ । କହୁଛ ଏହା କର ସୁକୃତ ।
ପ୍ରାଣ ମାଗିଲେ ଦେବ ତୁରତ । ଅଗ୍ନି ଜାଇଣ ହୋଇବ ହତ ।
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତି ଜନକା ପୁଙ୍କେ ଦେଇଛନ୍ତି ବର ।
ତାହା ମାଗିବାକୁ ନସତ ହୋଇଣ ଶୋକ କରନ୍ତି ପିଅର ।

ତୁମ୍ଭେ ବନକୁ ଯିବ । ଅଇଷେକ ଉଚିତ ହୋଇବ ।
ଅଦ୍ୟ କ୍ଷଣେ ବଲମ୍ଭ ନୋହିବ । ତେବେ ପିତାଙ୍କ ସତ୍ୟ ରହିବ
ଚଉଦବରଷଯାଏ ତୁମ୍ଭେ ଅହେ ଥଇଥିବ ଯତିବେଶ ।
ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ ଗ୍ରାମେ ନ ପଶିବ ବକଳ କରିବ ବାସ ।
ତାର ଈଶ୍ୱର ବାଣୀ । ରାମ ସନମତ କଲେ ଶୁଣି ।
ସେହିକ୍ଷଣି ହୋଇଲେ ମେଲାଣି । ଯାନ ବଣି ଶୋକ ଉରେ ଉଣି ।

ଚତୁର୍ଥ ଖଣ୍ଡ

ରାଗ—କୁମ୍ଭକାମୋଦୀ

ମାତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ରାମଚନ୍ଦ୍ର କହନ୍ତି ବଚନ ।
ଭରତ ରାଜା ହେବ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବନକୁ ପେଶିଲେ ରାଜନ ।
ଶୁଣି କଉଶଲ୍ୟା ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ହୋଇଣ ପଡ଼ିଲେ ମହୀର ।
ଯେସନ ମୂଳ ଚ୍ଛେଦନ କଲେ ପଡ଼େ ଶୁଷ୍କ ତରୁବର ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ସଚେତ କରାନ୍ତେ କରନ୍ତି ରୋଦନ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କେମନ୍ତେ ମୁରୁଛୁ ରହିବ ଏକ ମୋ ଜୀବନ ।
ବଶ୍ରୁଥାଇଁ ମୋ ରାମ ରାଜା ହେଲେ ଯିବ ମୋ ସନ୍ତାପ ।
ବହୁ ଏବେ ତାହା ଦେଖାଇ ହରଲା କଲ ମୁଁ କ ପାପ ।
ଏହା ଶୁଣି ରାମ ଫାଟିତ ନ ଗଲା ମୋହର ଶରୀର ।
ବେଦନା ସହିବାକୁ ଏବେ ହୋଇଲା କୁଲଶଁ ଈଶ୍ୱର ।
ଶୁଣ ରାମ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ମୁହିଁ ଯିବଇଁ ବନକୁ ।
କେ ନନ୍ଦା କରିବ ବସ୍ତ୍ର। ପନ୍ଧେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ଯେ ଧେନୁକୁ ।
କୈକେସ୍ୱୀ ଉପରେ ଦର୍ଶନ କରଣ ନ ଯାଇ ନାହାକୁ ।
ଏବେ ସେହି ମୋତେ ଉପହାସ କଲେ କହିବ କାହାକୁ ।
ଶୁଣି ରାମଚନ୍ଦ୍ର କହନ୍ତି ଜନନ କହିତ ଅନୀତ ।
ଯୁବତୀମାନଙ୍କର ସକଲଧର୍ମ ପତଙ୍କ ଉକତ ।
ବନବାସ ସାର ତୁରତେ ଅସିବ କର ସୁକଲ୍ୟାଣ ।
ଶୁଣି ତାହା ସୁକଲ୍ୟାଣ କଲେ ମାତା ତେଜଣ କାରୁଣ୍ୟ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କହିତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରଣ ବୋଲନ୍ତି ରାମକୁ ।
ତୁମ୍ଭେ ରାଜା ହୁଅ ଭରତ ସହିତେ ମୁଁ ମାରିବ ରାଜାଙ୍କୁ ।
ବନ ଗଲେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ଯିବ ହୋଇଣ ସେବକ ।
ଫଳ ମୂଳ ଖୋଇ ଦେଉଥିବ ଅଣି ହେ ରଘୁନାୟକ ।
ହେଉ ସଜ ହୋଇ ଅସ ବୋଲି ଗଲେ ଜାନକୀଙ୍କ ପାଶ ।
କୋଳେ ବସି ସୀତା ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀମୁଖ ବରଷ ।

ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର – ସିନ୍ଧୁଭାମୋଦୀ

ଚାଲୁର ବମନ ଜାଣି, ପଶ୍ଚାରନ୍ତୁ ଠାକୁରାଣୀ,
ଦଶୁଛତ ଶ୍ରୀମୁଖ ବରସ ।
ଅଜ ହେବ ଅଭିଷେକ, ନେଏ ପୂରଛୁ ଲୋଡକ,
ମୁଁ ଅବା କଲି କେବଣ ଦୋଷ । ହେ ପ୍ରାଣନାଥ ।

ପୂର୍ବେ କୈକେୟୀଙ୍କି ବର, ଦେଇଣ ଥିଲେ ପିଅର,
ରଖିଥିଲେ ଗୁପତେ ସେ ମନେ ।
ଅମୃତଅଭିଷେକ ଶୁଣି, ମାଗିଲେ ସେ ସତ୍ୟ ବାଣୀ,
ଭରତ ରଜା ରମ୍ଭ ସିବେ ବନେ । ଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ।

ନ ଧର ମନେ ବରସ, ନୋହିବ ଦବ୍ୟ ପ୍ରବେଶ,
ସେବ ଥିବ ମାତାଙ୍କର ପାଶ ।
ଘରୁ ନୋହିବ ବାହାର, ସଙ୍ଗ ନୋହିବ କାହାର,
ସେମନ୍ତେ ଭରତ ନ କରେ ରୋଷ । ଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ।

ଶ୍ରୀରମ ଶ୍ରୀମୁଖଁ ବାଣୀ, ଶୁଣି ସୀତା ଠାକୁରାଣୀ,
ବୋଲନ୍ତି ଜାଣିଲ ତୁମ୍ଭ ମନ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ସିବ ବନେ, ମୁଁ ଜଘାଁ ଥିବ ସଦନେ,
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ କରିବ ଗମନ । ହେ ପ୍ରାଣନାଥ ।

ଯେବେ ନ ନେବ ସଙ୍ଗରେ, ନ ଥିବ ପ୍ରାଣ ଅଙ୍ଗରେ,
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ପରାଣ ପଞ୍ଚଭୂତ ।
କରୁଥିବ ବନେ ସେବା, ଶତ ବରଷ ହେଉ ବା,
ତେବେ ମୋର ତୋଷ ହେବ ଛତ୍ର । ହେ ପ୍ରାଣନାଥ ।

ଶୁଣି ରମାରମ୍ୟବାଣୀ, ବୋଲନ୍ତି କୋଦଣ୍ଡପାଣି,
ତୁମ୍ଭେ ମୋର ପିଣ୍ଡର ଜୀବନ,
ଜାଣିବାକୁ ତୁମ୍ଭ ମନ, ବୋଇଲି ସଖି ଏସନ,
ଜଳବନ୍ଧୁ ନ ବର୍ତ୍ତନ୍ତି ମୀନ । ଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ।

ଏହି ସମସ୍ତେ ଲକ୍ଷଣ, ସଜ ହୋଇ ସେହିକ୍ଷଣ,
ଶ୍ରୀରମ ଛମୁରେ ପରବେଶ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ତୋଷ, ହେଲେ ବନବାସୀ ବେଶ,
ବୋଲେ ବଣି ସବୁର ବରସ । ହେ ପୁଙ୍କଳନେ ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—କଲ୍ୟାଣ

ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ରୁତ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଦେଖିଲେ ସବୁର ମୁଖ ବରଷ ।
ଅନ୍ତଃପୁରେ ମାତା ଚରଣେ ପଡ଼ି । ପଦ୍ମରୁନ୍ତନ୍ତ ବେନ କରଯୋଡ଼ି ।
ଗୋ ଜନନୀ, ଆମ୍ଭ ପିଅର କାହିଁ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କନିଷ୍ଠକୁ ଦେଖୁଚ ନାହିଁ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାପୁର ଦଶେ ନାରଖାର । ମଙ୍ଗଳ ଦଶୁନାହିଁ ଆମ୍ଭପୁର ।
ପଥେ ଦେଖିଲି ଅଶଙ୍କନମାନ । କ ଅବା ନାଶଗଲା ଆମ୍ଭ-ପୁଣ୍ୟ ।
ଗୋ ଜନନୀ ଇତ୍ୟାଦ ।
ଶୁଣି ଜନନୀ କହନ୍ତ ବଚନ । ରାମଙ୍କୁ ରାଜା କରନ୍ତେ ରାଜନ ।
ନୃପଙ୍କି ମୁଁ ସତ୍ୟ କରାଇଲ । ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବନକୁ ପେଶିଲ ।
ରେ କୁମର, ଏବେ ହୁଅ ନୃପତ । ତୁ ମୋର ଭୋଗ କର ଏ ବହୁତ ।
ରାମଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ତୁମ୍ଭ ପିଅର । ଦେହ ଛଡ଼ିଣ ଗଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
ମୁଖ୍ୟ ଶବ ଏବେ ଅନ୍ତର ରଖି । ଦହନ ନ କଲେ ଡୋଡେ ନ ଦେଖି ।
ରେ କୁମର ଇତ୍ୟାଦ ।
ଶୁଣିଣ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଗଲେ ଭରତବୀର । ମାତାଙ୍କୁ କଲେ ବହୁତ ଧିକ୍କାର ।
ମନ୍ତ୍ରୀ କେଣ ଶତ୍ରୁଘନ ଧର । ବନ୍ଧନ କଲେ ଅବଧ ବଶ୍ୱର ।
ଛଡ଼ିଣ ଦେଲେ ରାମଙ୍କ ଚରଣ । କୈକେୟୀରେ ସେ ପଶିଲା ଶରଣ ।
ଶବ ଦହଣ କଲେ ପ୍ରେତ କର୍ମ । ବୋଲେ ବଶି ରାଜାଙ୍କର ଯେ ଧର୍ମ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ବୌଶିବ ପଡଦାଲ

ଲକ୍ଷ୍ମାକୁ କୁଳ ପିନ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରମା ହେ ମୋର ଜନନୀ ଏହା ଅଜିଲେ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ପିଅର ହେ ରାମ ବୋଇଣ ପ୍ରାଣ ଡେକଲେ ।
ଦୁଃଖ ପାମନ୍ତୁ ମନ୍ଦଭାଗୀ ହେ କ୍ଷମାଶୀଳ ଦୋଷ କର କ୍ଷମା ।
ଅଯୋଧ୍ୟାପୁରେ ଅଇଷେକ ହୁଅ ହେ ଘେନଣ ଜନକଜେମା ।
ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଏମନ୍ତ ଯେ କହ ଚରଣ ତଳ ପଡ଼ିଲେ ।
ଉଠ ଉଠ ବୋଇ ଶ୍ରୀକରେ ଯେ ବେନ ଭାଇଙ୍କି ଡୋଳ ଧଇଲେ ।
ପିତାମୃତ୍ୟୁ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୀତା ଯେ ଶୁଣିଣ ବଲାପ କଲେ ।
ନଦାଗ୍ନୀ ଜଳେ ସ୍ନାନ କର ସେ ଇଙ୍ଗୁଦୀଫଳ ପିଣ୍ଡାନ୍ନ ଦେଲେ ।
ବଶିଷ୍ଠଆଦ ସକଳଙ୍କର ବଚନରେ ନୋହିଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଯେ ଯେତେରୂପେ ମଣାଇଲେହେଁ ରାମ ନୋହିଲେ ସଦସ୍ ମନ ।
ଭରତଙ୍କୁ ରାଜମାତ କହ ସେ ପାଦୁକା ଦେଇ କଲେକ ତୋଷ ।
ବୋଲେ ବଶିରୁତ ନନ୍ଦଗ୍ରାମେ ଯେ ସୈନ୍ୟ ଘେନ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ ।

ଅଥ ଅରଣ୍ୟକକାଣ୍ଡ

ପ୍ରଥମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ମହାବନାନ୍ତରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଦଣ୍ଡକ ଅରଣ୍ୟେ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖାନ୍ତି ଦେଇଣ କଡେ ରୁଚ ବାମ ।
ଗୋ ସଜ୍ଜନା । ତରୁମାନେ ଯେ ଅଇରାମ ।
ଫଳ ପୁଷ୍ପେ ଲତା ଅତ ଅପ୍ରମିତା କ ଅବା ଶଙ୍କର ଅରାମ ।
ଶୁକ ସାଗ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଅଚ୍ଛନ୍ତି ବହୁଙ୍ଗେ ଫଳ ଲୋଭରେ ନ ଛଡ଼ନ୍ତି ।
ବହୁଙ୍ଗ ସଙ୍ଗରେ କ୍ରୀଡ଼ା କରବାରେ ବବଧ ଧ୍ୱନିକ ଭାଷନ୍ତି ।
ଗୋ ସଜ୍ଜନା । ଦେଖାଇ ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ତୋଷ ।
ତମାଲରମାଲ ତଲରେ କସ୍ତୁରୀ ମୀବ ଚରନ୍ତି ଯେ ବଶେଷ ।
ସିଂହ, ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ, ଗଣ୍ଡା, ଗଜ ଗସ୍ତଲ, ମର୍କଟ, ଭାଲୁକର କୁଳ ।
ମୃଗ, ଶୂକର, ଶଅମ୍ବର ହରଣୀ, କୃଷ୍ଣାଜନର ସଙ୍ଗେ ମେଳ ।
ସେ ଜାନଙ୍କା । ସହତେ ରାମ ଯେ ସନ୍ତୋଷ ।
ଏହି ସମସ୍ତରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ବରାଧ ନାମରେ ରାକ୍ଷସ ।
ମହାଗିର ପ୍ରାସ୍ ଦଶଇ ତା କାସ୍ ଧରନ୍ତ କରେ ଦବ୍ୟ ଶୂଳ ।
ରୁଧିରେ ଶରୀର କର୍ଦ୍ଦନ ହୋଇନ୍ତ ମୁଖ ଦଶଇ ବକରାଳ ।
ହେ ସୁଜନେ । ସୀତାଙ୍କୁ ଘେନଣ ସେ ଗଲା ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶର ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତେ ଇସ୍ ତହିଁକ ଯେ ନ କଲା ।
ଛଡ଼ିଣ ସୀତାଙ୍କୁ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ନେଉଥିଲା ସେ କାଳ କର ।
ସୀତାଙ୍କ ରୋଦନ ଦେଖି ବେନ ଭାଇ ବାହୁକୁ ଉଗ୍ର ତାର କର ।
ହେ ସୁଜନେ । ବଳ ଦହନ୍ତେ ତାର ପିଣ୍ଡ ।
ପ୍ରାଣ ତେଜ ଦୈତ୍ୟ ଗନ୍ଧବ ହୋଇଲା ପାଇଣ ରାମରୁଜଦଣ୍ଡ ।
ବରାଧ ବନାଶି ବନେ ବନେ ପଶି ଦେଖନ୍ତି ମୁନଙ୍କ ଅଶ୍ରମ ।
ସମସ୍ତ ଋଷିମାନଙ୍କ ମଠ ଦେଖି ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଯେ ରାମ ।
ହେ ସୁଜନେ । ଶରଭଙ୍ଗଋଷିଙ୍କ ପାଶେ ।
ଶଚୀପତି ତାଙ୍କୁ ବନସ୍ କରନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଲୋକକୁ ଯିବା ଥଣେ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ଗଲେ ଯେ ଦେବ ପୁନାଣୀର ।
ସୀତାଙ୍କ ସହତେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପଡ଼ିଲେ ମୁନଙ୍କ ପଯ୍ୟର ।
ହେ ସୁଜନେ । ରାମଙ୍କୁ କରଣ ସେ ପୂଜା ।
ଅଗ୍ନିରେ ପଶିଣ ଶରୀର ଧୂଂପିଣ ବ୍ରହ୍ମଲୋକକୁ ଗଲେ ଦ୍ୱିଜା ।
ଋଷି ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ଯିବା ଶୁଣି ଋଷିମାନେ ଯେ ହେଲେ ତହିଁ ରୁଣ୍ଡ ।
ଦେଖିଲେ ଅଗ୍ନିରେ ଭସ୍ମ ହୋଇ ଗଲା ଋଷିଙ୍କ ପବତର ପିଣ୍ଡ ।
ହେ ସୁଜନେ । ରାମଙ୍କୁ ସେହଠାରେ ଦେଖି ।
ବୋଲଇ ବଣି ସମସ୍ତ ଋଷିମାନେ ହୋଇଲେ ଯେ ପରମ ସୁଖୀ ।

ଦଶମ ଛନ୍ଦ

ସଗ—ହରିଣସ୍ତ ପଡିତାର

ମାଣ୍ଡୋଚ ମୁଖରୁ ଶୁଣି ବଂଶପାଣି କ୍ରୋଧେ କହଇ ବଚନ ।
କହ ମୁଁ କାହାକୁ ରଣେ ଜଣି ନାହିଁ ଏ ଏପ୍ଟୋଦଶ ଭୁବନ ।
ଏବେ କର ତୁ ମୋହର ବୁଦ୍ଧି । ରହୁମୃଗ ହୋଇବୁ ଅବଶ୍ୟ ।
ରାମ ଅଣ୍ଡମନକଣ୍ଟେ ଚରୁଥିବୁ ଦେଖି ଲୋଭିବେ ବଶ୍ୟ ।
ରାମ ତୋତେ ଲୋର କର ଗୋଡ଼ାଇଲେ କହୁ ଦୂର ଘେନ ଯିବୁ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏହା ଜାନକୀ ବୋଲ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରେ ଡାକ ଡାକିବୁ ।
ତହିଁ ଅବା ସିନା ତୁ ମରିବୁ । ମୋର ଅଜ୍ଞା ଯେବେ ନ କରିବୁ ।
ଖଡ଼ଗ ଘେନ ହାଣିବ ତୋର ଶିର ଏହୁକ୍ଷଣି କ କରିବୁ ।
ମନେ ବଶ୍ୱରଲା ମାଣ୍ଡୋଚ ଅସୁର ନଶ୍ଚୟ ହେବ ମରଣ ।
ଏହା ହାରୁ ତାହା ହାତେ ପ୍ରାଣ ଗଲେ ହୋଇବ ସିନା କାରଣ ।
ବୋଲେ ମାଣ୍ଡୋଚ ଶୁଣ ରାବଣ । ତୋର ନକଣ୍ଟେ ହେବ ମରଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ଅସୁଥାଅ ମୁଁ ଏବେ ଯାଉଛି ହୋଇନ ହେମ ହରିଣ ।
ଶୁଣି ରାବଣ ଅଇଜନ କରଣ ରହୁବରେ ବସାଇଲା ।
ଅକାଶମାର୍ଗରେ ଘେନ ଅସି ତାକୁ ପଞ୍ଚବଟୀରେ ଛଡ଼ିଲା ।
ଦେଖ ମାଣ୍ଡୋଚ ରାମଅଶ୍ରମ । ଶୋଭା ଦଶୁଛି ରମ୍ୟ ଉଦ୍ୟାନ ।
କଦମ୍ବ କର୍ଣ୍ଣିକାର ବେଢି ସୁନର ଦଶଇ ତା ଅନୁପମ ହେ ।
ଏମନ୍ତ କହି ତାକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇ ଲୁଚଲା ବନଭିତର ।
ମାଣ୍ଡୋଚ ଦକ୍ଷ ହେମମୃଗ ହୋଇଲା ରାବଣେଶ୍ୱର ହିତର ।
ଶୃଙ୍ଗ ମଣି ଖର ବଇଡ଼ୂର୍ଯ୍ୟ । ମୁଖ ମାଣିକ୍ୟେ ହୋଇଛୁ ଉଜ୍ଜ ।
ନୟନ ନାଲମଣି ପେଟ ରଜତ ମରକତ ପ୍ରାସ୍ତ ଲାଞ୍ଜ ।
କାନ୍ତ ପ୍ରବାଲ ଦବ୍ୟହେମ ସଙ୍ଗାଗ ବନକୁ କରେ ଉଦ୍ଦତ ।
ପେଣ୍ଡି ପେଣ୍ଡି ହୋଇ ତନୁଯାକ ତାର ମୁକୁତାଚସ୍ ବଦତ ।
ପୁଣ ଛେପଇ ପୁଣ ଚରଇ । ପୁଣ ସେ ଅବସ୍ଥବ ଦେଖାଇ ।
ନାନା ସ୍ୱାଦରେ ନାନା ଗତ କରନ୍ତେ କେ-ଅବା ନୋହିବ ମୋହ ।
ରାମଅଶ୍ରମର ନକଣ୍ଟେ ଚରନ୍ତେ ପଡ଼ିଲା ଜାନକୀ ଦୃଷ୍ଟି ।
କୁସୁମବନରୁ କୁସୁମକୁ ତୋଳୁଥିଲେ ଯେ ପକ୍ୱବମ୍ବୋଷ୍ଠୀ ।
ହରଲା ମୃଗ ତାଙ୍କର ମତ । କରୁଅଛୁ ସେ ବବଧଗତ ।
ଅହେ ଅର୍ଯ୍ୟପୁତ୍ର ଅସ ଅସ ଦେଖ ଏ କନକମୃଗ ଗତ ।
ଶୁଣିଶ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଧନୁ ଶର ଘେନଶ ହେଲେ ବାହାର ।
ଦେଖିଲେ ବତଦ୍ୱମୃଗ ଚରୁଅଛୁ କୁସୁମବନଭିତର ।
ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରାମଙ୍କୁ କହେ । ଦେବ ମାଣ୍ଡୋଚ ଏମନ୍ତ ହୋଏ ।
ନ ଜାଣି ଅସୁରମାନଙ୍କ କପଟ ଲଗିଲାତ କଡ଼ ରସ୍ତେ ଯେ ।

ଶୁଣି ଜାନକୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏହା ବଶ୍ୱର ନ କର ।
ଧର ଅଣିଲେ ସେ ଉରଡଙ୍କୁ ଦେବା ଧର ନ ପାରଲେ ମାର ।
ରାମ ଶୁଣି ସୀଉକାର କଲେ । କୋଦଣ୍ଡରେ ଗୁଣ ବସାଇଲେ ।
ବୋଲେ ବଶି ସୀତା ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସଗାଇ ରାମ ଡାକୁ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ।

ଏକାଦଶ ଛନ

ରଗ—ମୁଗାସ୍ୱ ପଡତାଳ

ହେମହରଣୀ । ଧୀରେ ଧୀରନ୍ତେ ପୁନର ଧରଣୀ ।
ଧରୁ ଧରୁ କରୁ ମୃଗ ପଲାଉଛୁ ଗୋଡ଼ାଇଛନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
କେତେବେଳେ ମୃଗ ଦୃଷ୍ଟିକ ନ ଦଶେ କେତେବେଳେ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚର ।
କେତେବେଳେ ଦୂରେ କେତେବେଳେ ପାଶେ ରାମଙ୍କୁ ହେଲା ଅଗୋଚର ।
ରାମଙ୍କୁ ବହୁତ ଦୂର ଘେନଯାଇଁ ଗଲା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ କାହିଁ ।
ଫୁଟିଗ ରାମ ଉରୁଡଲେ ବସନ୍ତେ ପୁଣି ଛମୁରେ ହେଲା ଯାଇଁ ।
ମାରବା ବୋଲି ମନରେ ବଶ୍ୱରଣ କୋଦଣ୍ଡରେ କାଣ୍ଡ ସନ୍ଧଲେ ।
ବକ୍ଷଘାତ ପ୍ରାପ୍ତ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଯେତେବେଳେ ଶର ବନ୍ଧଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏହ ସୀତା ଏହ ବୋଲଣ ରାମସ୍ୱରେ ଉଚ୍ଚେ ଡାକଲା ।
ମୃଗଦେହ ଛଡ଼ି ନଜଉନୁ ଧର ପ୍ରାଣ ହାର ତଳେ ପଡ଼ିଲା ।
ଦେଖି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚକତ ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତି ହେଲା ପରମାଦ ।
ମୃଗଦେହ ଛଡ଼ି ଅସୁରଦେହରେ କଶ୍ଚିତ ଲୁଣ୍ଠଲ ଅଙ୍ଗଦ ।
ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ଅମ୍ବର ପ୍ରାପ୍ତ ମଣି ଅସଇ ନ ପୁଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଛଡ଼ି ଅଇଲେ ସୀତାଙ୍କୁ ନ ପାଇବ କ ବୋଇଲା ଦୁଷ୍ଟ ଦାରୁଣ ।
ଏହା ବଶ୍ୱରନ୍ତେ ବାମ ଭୁଜ ବାମ ନସ୍ନ ଡାକ୍ଟର ସ୍ଫୁରଲା ।
ବୋଲେ ବଶି ରାମ ପନ୍ଥରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଶୃଗାଳ ଘୋରଧ୍ୱନ କଲା ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛନ

ରଗ—ମଧୁବେସ୍ୱ ପଡତାଳ

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏହ ଜାନକୀ ଏହ ବାଣୀ ଶୁଣିଣ ଉରୁଣୀ ।
ଚକତ ହୋଇ ଠାକୁରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ରୁମ୍ଭ ଭ୍ରତାଙ୍କର ବାଣୀ ହେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ବପତ୍ତ ପଡ଼ିଲା ହେ ।
ଏହା ଶୁଣି ମୋର ସଙ୍ଗ ଅବଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନ ଛଡ଼ିଲା ହେ ।
ଶୀଘ୍ର ହୋଇ ଚଲ ଧନୁଶର ଧର ବଲମ୍ବ ନ କର ।
ଭ୍ରତାଙ୍କୁ ରୁମ୍ଭର ସାହା ହୋଇ ଏବେ କର ଯାଇଁ ପ୍ରତକାର ହେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଶୁଣିଲ ନାହିଁ କ ।
କେଉଁ କ୍ରୋଧ କରି ମନେ କ ବଚ୍ଚର ନ ଗଲ କାହିଁକ ହେ ।
ସାବଉଜନମା ସୁତ ସିନା ତୁମ୍ଭେ ଅସିଚ୍ଛ କପଟେ ।
ଭ୍ରତାଠାରେ ଯେତେ ସେନେହ ସବୁ ସେ ପଡ଼ିଗଲାଣିଚ ବାଟେ ହେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଭଲୁଥିଲ ଯାହା ।
ମାନସ ପୂରଲା ଦଇବକଶରୁ ହୋଇଗଲା ତାହା ।
ସଉନିଣୀ ଇଣି ଶୁଣ ଠାକୁରାଣୀ ନୁହଁସି ବକଳ ।
ରାମଙ୍କୁ ବପଡ଼ ଦେବାକୁ ନାହାନ୍ତି ତାର କେହ ରହଡଲ ଗୋ ।
ସୁମୁଖି । ନ କର ସେ ଚନ୍ତା ।
ମୁଗ ଘେନଣ ଏହକ୍ଷଣି ଅସିବେ ତାର ବଲବନ୍ତା ।
ସଜ୍ଞା ଶୁଣି ପୁଣି ବୋଲେ କଟୁବାଣୀ ଏମନ୍ତ ଜାଣୁ କ ।
ଅନ୍ତରେ ମୁହଁ ଡୋଡେ ରଜବ ଏମନ୍ତ ମନେ ମଣୁ କ ରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ନ ଯାଉ ମୋ ପାଣି ।
ରାମ ଅନ୍ତେ ମୋତେ ଭାରଜା କରବୁ ଏମନ୍ତ ବଲମୁରେ ।
କବା ମୋତେ ନେଇ ଭରତଙ୍କୁ ଦେଇ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ବଭୂତ ।
ମୁଁ ପୁଣି ଜୀବନ ଧର ଧରଣୀରେ କରବ କ ଅନ୍ୟ ପଡ ରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ । କୁଇଁ ଭୂମି ଶୁତ ।
ଧନୁଶର ଧର ବାହାର ହୋଇଲେ ହୋଇ କୋପମୂର୍ତ୍ତି ।
ରାମ ମୋର ପିତା ତୁମ୍ଭେ ମୋର ମାତା କହିଲ ଅନୀତ ।
ଦଇବ ପ୍ରତିକୂଳର ସମସ୍ତରେ ହୁଅଇ ଏତେ ଏ ସ୍ପତ ।
ପରୁଙ୍କ । ଅଜ୍ଞା ପାଇଥିଲ ।
ଯାଉଅଛୁ ମୁହଁ ମୋର ଦୋଷ ନାହିଁ ଥାଅ ମଇଥିଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବନଦେବୀମାନଙ୍କୁ କରିଲେ ସାକ୍ଷୀ ।
ଅମ୍ଭ ବାହୁଡ଼ିବା ଯାଏ ନଣ୍ଟି ତୁମ୍ଭେମାନେ ସ୍ୱାଙ୍କୁଥିବ ରକ୍ଷି ।
ସେ ଦଗେ । ଶୀଘ୍ରମନ୍ତ ତ୍ୱର ।
ବୋଲେ ବଣି ସେହିଦଗକୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ହୋଇଲେ ବାହାର ।

ଏକୋଦଶ ଛନ

ସ୍ୱର—ସମସାଖଙ୍କ ବୋଇବ ସ୍ୱର

କଠୋର ବେଶେ ଦଶଶିର । ଛତା କମଣ୍ଡଳୁ ବେନ କର ।
କପା ବସନ ଶିଖା ଯଜ୍ଞତା । ଅଙ୍ଗରେ ମଣ୍ଡିଛ ଦ୍ୱାଦଶ ଛତା ।
ଗଦଗେଶ୍ୱର ହୋଇ ଦିବଣୀ । ଏହ ବେଶେ ନେବ ସୀତାଙ୍କୁ ଇଣି ।
ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ଦ୍ୱାରେ ପରବେଶ । ମଇଥିଲୀଙ୍କି ଦେଖି ହରଷ ।

ପଦ୍ମରଇ ଘୁମ୍ପର କେ ବର । ଏମନ୍ତ ବନେ କର୍ପା କଲ୍ ଘର ।
ଘୁମ୍ପର ପାସ୍ ସୁନଙ୍କା ନାଙ୍କା । ଘେନ କର୍ପାଇ ହେଲେ ବନଗ୍ଙ୍କା ।
ଶୁଣି ଜାନକୀ ସନ୍ତୋଷ ମନ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେଖି ଦେଲେ ଅସନ ।
ଜଳ ଫଳ ମୂଳ ଅଣିଦେଲେ । ସମସ୍ତ ବୃତାନ୍ତ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ବୋଲନ୍ତ ଅସନ୍ତୁ ମୋର ପତ । ପ୍ରତିଦନ ପୂଜା କରବେ ଯତ ।
ଶୁଣି ବୋଲଇ ଦୁଷ୍ଟ ରାବଣ । ଜାଣିଲ ଘୁମ୍ପ ପତର ଗୁଣ ।
ସେଉଁ ଯୁବତୀ ଜଗତେ ଶୋଭା । ଯାହା ଦେଖିଲେ ମୁନ ହେବେ ଲୋଭ ।
ତାହାକୁ ରଖିଅଛୁ ବନରେ । ଭଲେହେଁ ଯୁତ ନାହିଁ ତା ମନରେ ।
ଅଗୋ ଅସ ଅସ ବରାଙ୍ଗନେ । କଷ୍ଟ ନ ପାଅ ଘୁମ୍ପେ ଏ ବନେ ।
ପାପ ଦଶାରୁ ଥିଲା ଏ ଯୋଗ । ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁରୀ ଦୁ କରବୁ ଭୋଗ ।
ମୋହର ହୋଇବୁ ତୁ ବନତା । ରାବଣ ମୁହିଁ ବଣ୍ଟବା ମୋ ପିତା ।
ତାର ଏ ବଚନ ଶୁଣି ସତୀ । ମନେ ପାଇଲେ ସେ ବଡ଼ ଯୁତି ।
ଦମ୍ଭ ହୋଇ ବୋଲନ୍ତ ବଚନ । ଶ୍ୱାନ ରକ୍ଷିପାରେ ସିଂହ ଅଶନ ।
ଅଇଲେ ରାମ ପ୍ରାଣେ ମାରବେ । ସତକ ଉପରୋଧ ନ କରବେ ।
ଶୁଣି ଅସୁର କୋପିତ ହୋଇ । ନଜରୁପ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ।
ଭସ୍ମ କରାଇ ପୁଣ କହିଲା । ରାମଙ୍କୁ ଗ୍ୱାଁଗ୍ରେ ବଳେ ଧରିଲା ।
ନେଇଣ ରଥରେ ସେ ବସାଇ । କାନୁଛନ୍ତ ସତୀ ବକଳ ହୋଇ ।
ରାମ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ରାମା ଉଚ୍ଚେ କରନ୍ତ କାରୁଣ ।
ଖସି ପଡ଼ିଲା କୁସୁମମାଳା । ସୁବର୍ଣ୍ଣମାଳା ଥିଲା ସତୀ ଗଳା ।
ଛଡ଼ିଣ ବସ୍ତ୍ର ହୋଇ ସେ ଗଲା । ଚନ୍ଦ୍ର କରୁ ଅବା ସୁଧା ପଡ଼ିଲା ।
ପଥେ ରେଙ୍କି ବୋଲଇ ଜଟାୟୁ । ରାମବନତା କର୍ପା ତୁ ନେଉ ।
ଅଧର୍ମକୁ ନାହିଁ ତୋର ଡର । ଶୀଘ୍ର କର୍ପା ନେଉ ଦଶଶିର ।
ଯଦି ମୁଁ ପଥ ଛଡ଼ି ନ ଦେବ । ସୀତା ନ ଛଡ଼ିଲେ ରଣ କରବ ।
ଏହା ବୋଲଣ ସଂଗ୍ରାମ କଲା । ରାବଣହିଁ ଅନେକ ଘୁଞ୍ଚିଲା ।
ରଥ ଭାଙ୍ଗିଣ ଅଶ୍ୱ ସାରଥୀ । ମାରଣ ସେହା କାଢ଼ିଲା ବକର୍ତ୍ତି ।
ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଭାଙ୍ଗିଲା ଧନୁ । କ୍ରୋଧରେ କମ୍ପିଲା ରାବଣ ତନୁ ।
ଖଣ୍ଡା ଘେନ କାଢ଼ିଲା ତରଣ । ଡେଣା କାଟି କଲା ରଣଭୂଣ ।
ରଣ କରନ୍ତେ ସୀତା ଖସିଲେ । ଲତା ଭତରେ ଯାଇଣ ଲୁଚଲେ ।
ଜାଣିଣ ତହିଁ ଅଣିଲା ଧଇ । ମୃଗଶୀ ଅବା ଧରିଲା କେଶରୀ ।
ସୀତାଙ୍କୁ କୋଳରେ ସେ ଧରିଲା । ଅକାଶରେ କ୍ଷେପିଣ ସେ ଗଲା ।
ଗଲା ମୋତହାର ପଡ଼େ ଛଡ଼ି । କେତେଦୂରେ ଘୁଣି ନୂପୁର ପଡ଼ି ।
ବାମାର ସବ ଭୂଷଣ ଗଣ । ଉତ୍ତାରେ ବାନ୍ଧିଲେ ସେହୁକ୍ଷଣ ।
ଗିରଶିଖେ କପିଗଣ ରହିଁ । ତାଙ୍କ ଅଗକୁ ଦେଲେ ପକାଇ ।
କସ ବୋଲ ଫିଟାଇ ରଖିଲେ । ଯତନ କର ତା ରଖାଇ ଦେଲେ ।

ରାବଣ ନେଉଛ କାହା ନାଣ୍ଟି । ଏମନ୍ତ ବୋଲବୋଲ ହେଲେ ହର ।
ପିନ୍ଧୁ ଡେରଣ ରାବଣ ଗଲା । ଲଙ୍କାଗଡ଼ରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ।
ସୀତାଙ୍କୁ ରଖି ସେ ନଜ ପୁଣ୍ଡି । ଡାକଲା ସଙ୍ଗ ବରୂପ ଅପୁଣି ।
ସୀତାଙ୍କ ମନେ କରାଇ ଦ୍ୱିତ । ବୋଲଇ ବଣି ଦେଖାଅ ବରୂତ ।

ଅଥ କସ୍ତିନ୍ୟାକାଣ୍ଡ

ପ୍ରଥମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳଗୁଜରୀ

ପ୍ରବେଶ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପମ୍ପାସରୱାର ।
ଦେଖନ୍ତ ନର୍ମଲ ଜଳ ଅତି ମନୋହର ।
କମଳ କୁମୁଦ କୋକନଦ ମାଲୋପୁଲ ।
ମଧୁପାନେ ମତ୍ତ ହୋଇ ଚୁମ୍ବନ୍ତ ଭ୍ରମର ।
ଚଉପାଶେ ବେଢ଼ିଛନ୍ତ ପୁଷ୍ପିତରୁରପ୍ ।
ବରଷ୍ଟାଜନକୁ ସେ କରାଉଛନ୍ତ ଭପ୍ ।
ଦେଖ ଦେଖ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏ ସରୋବର ଶୋଭା ।
ଏହା ଦେଖି କେବଣ ଦେବ ନୋହିବ ଲୋଭା ।
ବବଧ ହଂସମାନଙ୍କେ ଦଶଇ ସୁନ୍ଦର ।
ଡାହୁକ ଉତ୍ତର କାକ ବକେ ଶୋଭାକର ।
ବକାଶନ୍ତ ନବ ନବ ଚୂତାଙ୍କୁର ମାନେ ।
ପ୍ରକୃଟି ବାସନ୍ତ ବାସ ସଙ୍ଗସନ୍ନିଧାନେ ।
କାମଉଣି-ଶରପ୍ରାପ୍ତ ଦଶନ୍ତ ଅଶୋକ ।
ସୀତାଙ୍କ ବଚ୍ଛେଦ କରାଉଛ ବହୁ ଶୋକ ।
ପାଟଳୀପଟଳ କାମାନଳ ପ୍ରାପ୍ତ ଦଶେ ।
କେଉଁକାଳକା ମନସିଜ-କୁନ୍ତ କ ସେ ।
ମଲ୍ଲିକା ସଉରରେ ମଧୁକର ନକର ।
ଧ୍ୱନ କରି ଖୋଜୁଛନ୍ତ ସଙ୍ଗଦଗନ୍ଧର ।
ମଦଗନ୍ଧ ପୁଣୀତଳ ପ୍ରସରେ ମରୁତ ।
କୋକଳ ଧ୍ୱନ କରନ୍ତ ହୋଇ ମତ୍ତ ମତ୍ତ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲନ୍ତ ଦେବ ଏ ଶିଶିରଅନ୍ତ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଛ ଋତୁରାଜନ ବସନ୍ତ ।
ଦେଖନ୍ତ ସେ ପମ୍ପାସରୋବରକୁ ରାଜଣ ।
ସୀତାଙ୍କ ବରହେ ପୁଣ କରନ୍ତ କାରୁଣ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କରନ୍ତି ପ୍ରବୋଧ ।
ବୋଲେ ବଣି ଶୁଣି ରାମ ଦୁଇଗୁଣ କ୍ରୋଧ ।

ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ସୁରଟବଙ୍ଗ ଧନାଶ୍ରୀ

ସରୋବର ଉଇଁ ବଚ୍ଚେ ରାମ । ବୋଲନ୍ତି କହ ଏ ଗିରି ନାମ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜଣାନ୍ତି ଋଷ୍ୟମୂକଗିରି ସୁଗ୍ରୀବରର ଏ ଅଶ୍ରମ । ହେ ଦେବ ।
ଏହି ଗିରି ଉଲେ ଅମ୍ଭେ ଥିବା । ତାର ବଶସ୍ୱମାନ ବୁଝିବା ।
ବଣ୍ଟାସ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ କଲେ ସିନା ଅମ୍ଭେ ତା ସଙ୍ଗେ ମଇତ୍ର ହେବା ।
ଏହା ବଶ୍ୱରନ୍ତେ ସୁଗ୍ରୀବର । ଦେଖୁଥିଲା ସେ ଗିରିଶିଖର ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ରୂପକୁ ଅନାଇ ଦୂରନ୍ତୁ ସେ ସୁଗ୍ରୀବର । ହେ ଦେବ ।
ଅନ୍ୱେହଲା ଅନ ଗିରିଶିର । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ମିଲଲେ କତର ।
ହନୁ ବୋଲଇ କାହାକୁ ଭସ୍ ଜର ପଲାଇଲ ଏତେ ଦୂର ।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବାନରରାଜ । ବାଲୀ ହୁତ ହୁଅଇଁ ବୁଝ ।
ହର ହର ପ୍ରାସ୍ ଶୋଭୁପାଉଛନ୍ତି ଧନୁଶର ଧର ସଜ । ହେ ହନୁ ।
ଶୁଣି ହନୁ ହେଲେ ଇକ୍ଷୁସଜ । ଦେଖି ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ତେଜ ।
ଚରଣତଳେ ପଡ଼ିଣ ପଶ୍ଚରଇ ଉମ୍ଭେ କେଉଁ ଦେବରାଜ ।
ସବୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କି ଏହା ବୋଇଲେ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ସଙ୍ଗେ ମଇତ୍ର ହୋଇବେ ତାଙ୍କର ଦସ୍ୟ ହୋଇଲେ । ହେ ଇକ୍ଷୁ ।
ସେହୁ ବୋଲନ୍ତି ମୁଁ ବାର ହନୁ । ମୁହିଁ ଅଞ୍ଜଇ ପବନ-ସୂନୁ ।
ମୋର କଚ୍ଚେ ବସ ସୁଗ୍ରୀ ରେଖାଇବ ବୋଲି ବସ୍ତାରଲା ତନୁ ।
ହନୁ ଚଢିଲା ନଜ ଗୋସାଇଁ । ବେନ ଭାଇଙ୍କି କଚ୍ଚେ ବସାଇ ।
ଋଷ୍ୟମୂକଗିରି ଶିଖରେ ମିଳଣ ଗଲା ତାହାଙ୍କୁ ବସାଇଁ । ସେ ହନୁ ।
ଯାଇଁ କହିଲା ସୁଗ୍ରୀବ ପାଣ । ଅଜ ଭସ୍ ଗଲା ତୋର ନାଣ ।
ବୋଲେ ବଣି ଉମ୍ଭ ପାପ ନାଶ ସିବ ଦର୍ଶନ କରିବ ଅସ ।

ଦଶମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଗୁଣ୍ଡିଚରୀ ପଉଚାଳ

ହୃଦରେ ବାଜଣ ଶର, ପଡ଼ିଲା ସେ କପିବର,
ଦେଖିଲା ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରୂପ ।
ତ୍ରିଭୁବନ ନାଥ ହୋଇ, ଅମାନ କଲ ଉପାଇଁ,
ମୋତେ ବନା ଦୋଷେ କଲ ଏଡ଼େ କୋପ ହେ ।

ରଘୁନାଥ । ଲୁଚ ବଙ୍କଲ କଥାଇଁ ଏତେ ସାଥିକ ।
ମୁଁ ଯେ ଶୁଣିଥିଲ ତୁମ୍ଭେ ବଡ଼ ବବେକ ।
ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁକୁଳେ ଲଗାଇଲ କଳଙ୍କ ।
ଗଜକୁ ବନ୍ଧନେ ଦନ୍ତ, ଗଜମୋତି ପାଇଥାନ୍ତ,
ସିଂହକୁ ବନ୍ଧ ଦଶନ୍ତା ବଳ ।
ମୃଗକୁ ବନ୍ଧନେ ମୃଗନାଂଷ ହୋଇଥାନ୍ତା ଭୋଗ ।
ମୃଗଜପି ବନ୍ଧ କ ଲଭିଲ ଫଳ ହେ ।
ତେଡ଼େ କୁଳେ ଜାତ ହୋଇ, ଏଡ଼େ ଅଜ୍ଞାତ କଥାଇଁ,
କ୍ଷତ୍ରିକର ଜନ୍ମ ଏ ବ୍ୟବହାର ।
ମୋର ଭ୍ରାତା ସଙ୍ଗେ ମୁହିଁ ସମର କରୁଥିଲଇଁ,
ତୁମ୍ଭେ କଥାଇଁ ମୋତେ କଲ ପ୍ରହାର ହେ ।
ଅପିବା ବେଳରେ ତାର, ନେଉଟାଇ ନେଉଥିଲା,
ଜାଣି ତୁମ୍ଭ ଅବବେକ ପଣ ।
ମୁଁ ବୋଇଲ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଧର୍ମକୁଳେ ଜାତ ହୋଇ,
ମୋତେ ଅଧର୍ମ କରବେ କ କାରଣ ହେ ।
ଶୀଘ୍ର ବୋଇନ୍ତ ତାଙ୍କୁ, ନୃପ ପେଖିଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ,
ଅଧର୍ମିକ ଦଣ୍ଡ ଦେବାପାଇଁ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ ହୋଇ କନିଷ୍ଠଭାଇ ଭାରଯା ହର,
ଏ ପାପ ମନେ ବଶ୍ୱର କର ନାହିଁ ହେ ।

କପିରଞ୍ଜନ ।

ଏହ ଦଣ୍ଡକୁ ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ଭାଜନ ।
ଅଉ ଦଣ୍ଡ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେବ ଶମନ ।
ବୋଲେ ବଣି ହୋଇଲା ସେ ମଉନ ହେ ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ବାମୋଦା

ତାର କହିଲ ବାଣୀ, ଶୁଣ ହେ ରଘୁମଣି, ଏଡ଼େ ଅଧର୍ମ କଥାଁ କଲ ।
ବନବାସକୁ ଅପି, ମୋର ପତ୍ନିକି ନାଶି, ଏଥିରେ କ ଯଶ ପାଇଲ ହେ ।
ରଘୁନାଥ । ଆଜ ମୁଁ ହୋଇଲ ଅନାଥ ।
ଧନୁ ଧନୁ ହେ ପଣ, ଧନୁ ହେ ରଘୁଗଣ, ଧନୁ ଏ କୋଦଣ୍ଡ ଭାରତ ହେ ।
ତୁମ୍ଭ ଅଧର୍ମ ପଣ, ଦେଖି ହେ ରଘୁଗଣ, ଦଶରଥହିଁ ଡରି ଦେଲେ ।
କୈକେୟୀମୁଡ ଭ୍ରତ, ଅଯୋଧାରେ ରଜତ୍ୱ, ଗଜେନ୍ଦ୍ର ପଣ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ହେ ।
ତୁମ୍ଭ ଉପର ବଂଶ, ଭଗୀରଥ ନରେଶ, ଗଙ୍ଗାକୁ ଶୂନ୍ୟରୁ ଅଣିଲେ ।
କପିଳ କୋପାନଳେ, ଦଗ୍ଧ ହୁଅନ୍ତେ ବାଳେ, ତାଇ ଶୀତଳ ତାଙ୍କୁ କଲେ ହେ ।

ପୂଙ୍କେ ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲ, ବଡ଼ ଧାର୍ମିକ ବୋଲ, ଏବେ ଦେଖିଲ ବଡ଼ମନ ।
ଏଡ଼େ ପାକର୍ମ ଯେବେ, ବହୁତ ଭୁଜଦଣ୍ଡେ, କର୍ପା ହାଇଲା ଦଶକନ୍ଧ ।
ରାମ ବୋଲନ୍ତ ସତ୍ତ, ମୋର ଦୋଷ ନାହିଁନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଅଧର୍ମେ ସେହ ମଲେ ।
କ୍ଲେଶ୍ଟଭାଇ ହୋଇଣ କନଷ୍ଟ ଭାରଯାଲୁ, ବଲଡକାରରେ ହଇଲେ ଗୋ ।
ମହାସତ୍ତ । ଅଜ ମୁଁ ଫେଡ଼ିବ ଦୁର୍ଗତ ।
ଅଭୁପଥ୍ଥ ଦେଇଣ, ରଖିବ ତାର ପ୍ରାଣ, ଜଥାଇ ଦେବ ଭୁମ୍ଭ ପତ ।
ତାର ରାମର ବାଣୀ, ଶୁଣି ସେ କପିମଣି, ସଚେତ ହୋଇ ଉଠି ବସି ।
ରାମ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ, କହଇ ବକଳାଇ, ଶୁଣ ଧାର୍ମିକ ରଘୁବଂଶି ହେ ।
ରଘୁନାଥ । ଅଜ ମୁଁ ହୋଇଲ କୃତାର୍ଥ ।
ଥକ ଥକ ହେ ପଶ, ଥକ ହେ ରଘୁଗଣ, ଥକ ଏ କୋଦଣ୍ଡ ଭାରତ ।
ଏତେ ବୋଲଣ ବାଲୀ, ପଡ଼ିଲା ମହୀସ୍ଥଲୀ, ଅଲ୍ପକ୍ଷରେ ପ୍ରାଣ ଗଲା ।
ବୋଲଇ ବଣି ଶୁଣ, ଦେଖ ବାଇ ମରଣ, ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁରରେ ମିଳଲା ।
ରଘୁନାଥ । ଅଜ ମୁଁ ହୋଇଲ କୃତାର୍ଥ ।
ଥକ ଥକ ଇତ୍ୟାଦ

ପଞ୍ଚବଂଶ ଛନ୍ଦ

ସଗ—ଗଡ଼ମାଇଅ ବୃତ୍ତ

ଉତ୍ତା ଯୂଥପତ ଗଣ । ନାମ ଧର ଧର ଚଉାଇ ଦ୍ୟଗ୍ର ଯେ ।
ରାମଙ୍କ ତାରାରମଣ । ଦେଖ ଦେବ ହେ ।
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁ ସୁଷେଣ । ଗଜ ଜାମ୍ବବନ୍ତ କେଶରୀ ବୀର ହେ ।
ଓମଯାନର ରମଣ । ଦେଖ ଦେବ ହେ ।
ପଞ୍ଚବଂଶ ସେନା ଏହ । ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କୋଟି କୋଟି କପି ହେ ।
କଳନା ହେବାକୁ ନାହିଁ । ଦେଖ ଦେବ ହେ ।
ବନୋଦ ସେନାକୁ ଘାଇ । ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ କପିକୁଳର ସାଇଁ ଯେ ।
ପୂବଦଗେ ଖୋଜ ଯାଇଁ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
ଉଦେଗିର ଯାଏ ସିବ । ବନ ଗିର ଗ୍ରାମ ପୁର କଟକ ଯେ ।
ସମସ୍ତ ବୁଲ ଖୋଜବ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
ଜନକରଜା ଦୁଲଣୀ । ବାରତା ମାସକେ ନ ଦେଲେ ଅଣି ଯେ ।
ପକାଇବ ଶିର ହାଣି । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
ଗବୟ, ଗବାକ୍ଷ, ଗଜ । ଦୁର୍ବିନ, ତାର, ନଳ, ନୀଳ, ସୁଷେଣ ଯେ ।
ହନୁମତ ଯୁବରାଜ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
ଜାମ୍ବବ ଗନ୍ଧମାଦନ । ବୋଲେ କପିରାଜ ଭୁମ୍ଭେ ସେ ବେଗେ ହେ ।
ଦକ୍ଷିଣେ ଯାଅ ବହନ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।

ମାସେ ନ ପୂରୁଁ ଅସିବ । ଦକ୍ଷିଣସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟେ ଯେତେ ଗିରି ହେ ।
ସବୁ ବୁଲଣ ଖୋଜିବ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
କେଣ୍ଡା ଘରକୁ ଗୃହଁ । କହନ୍ତ ତାହାକୁ ପାଶକୁ ଘୋଟ ଯେ ।
ଖୋଜିବ ପଶ୍ଚିମେ ଯାଇଁ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଘରଣୀ । ବାରତା ମାସକେ ନ ଦେଲେ ଅଣି ଯେ ।
ଦଣ୍ଡ ଦେବ ସତ୍ୟବାଣୀ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
ଶତବଳ ସେନାପତି । ତାହାଙ୍କୁ ଘଟଣ କହନ୍ତ କତି ଯେ ।
ଉତ୍ତରେ ଯାଅ ତୁରନ୍ତ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।
ପୁଷ୍ପକରେ ସ୍ଥାନ ଯେତେ । ସୁଗ୍ରୀବ ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ କେତେ ଯେ ।
ବଣି କ କହିବ ଗୀତେ । କ ମୋ ବନ୍ଧୁ ହେ ।

ଅଥ ସୁନ୍ଦରକାଣ୍ଡ

ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ

ପଗ—ସିନ୍ଧୁଡ଼ା

ଶ୍ରବଣର ବାଣୀ ଶୁଣି ଠାକୁରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଅରେ ପାମର ।
ରାମ ଜାଣିଥିଲେ ଜୀବନେ ନ ଥାନ୍ତୁ ନ ଥାନ୍ତା ଏ ଲଙ୍କାପୁର ରେ ।
ନାଶ ସିବ ସମ୍ପଦ । ରାମ ସଙ୍ଗେ ଯେ କଲୁ ବିବାଦ ରେ ।
ଶୁଣି ନାହୁଁ ଧନୁର୍ଗୁଣ ନାଦ ରେ । ନକଝରେ ଅଛୁ ତୋ ବପଦ ରେ ।
ତୁ ଈଶ୍ୱର ପାପିଷ୍ଠ ଦୁରାତ୍ମର ନଷ୍ଟ କୁଳିବୁ ମୋର ଶତ୍ରୁର ।
ନଷ୍ଟେ ଜାଣିଥାଅ ତୋତେ ମାର ମୋତେ ନେବେ ଏଥିଁ ରଘୁବୀର ରେ ।
ଘୋଡ଼ି ସିବ ଏ ଲଙ୍କା । ପର ଯୁବତୀକ ନାହିଁ ଶଙ୍କା ରେ ।
ମରିବାକୁ ନାହିଁ ତୋର ଦକା ରେ । ରାମ ପାଇନାହାନ୍ତି ଅଣଙ୍କା ଯେ ।
ଯାହା ତୁ କହୁଛୁ ଅପ୍ରାଧ ପାଉଛୁ ଛୁଡ଼ି ନ ପଡ଼େ ରସନା ।
ଛୁଡ଼ିବ ଏକାବେଳକେ ଦଶଶିର ରାମ ହେଲେ କୋପମନା ସେ ।
ରଘୁକୁଳକରତା । ପାଇ ନାହାନ୍ତି ମୋର ବାରତା ସେ ।
ଖୋଜୁଥିବେ ବନଗିରି ଲତା ସେ । ହୁଏ ଥିବେ ପାଇଣ କୁଣତା ସେ ।
ଜାନକୀ ବଚନ ଶୁଣି ଦଶାନନ କୋପେ ବୋଲଇ ବଚନ ।
କେନ୍ନାସେ ମୋତେ ରାମ ଦେଖାଇବୁ ନୋହିଲେ ହେବୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଯେ ।
ଏହ ସମସ୍ତ ଜାଣି । ମିଳଗଲ ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ଯେ ।
କହେ ବିଜୟା ହୋଇଣ ବଶ ଯେ । ଦେବ ମନ ନ କର ବରଷ ସେ ।
ରକ୍ଷା-ଅପୁତ୍ରୀଙ୍କି ଶିଖାଇ ରାବଣ ମନ୍ଦିରକୁ ବାହୁଡ଼ିଲା ।
ମନ୍ଦୋଦରୀକ ସେନ ସୁନି ପୁଷ୍ପକଯାନପରେ ପହୁଡ଼ିଲା ଯେ ।

କେଢ଼ି ରକ୍ଷାବନୁଙ୍କା । ଉସ୍ ଜଗତ୍ର ବହୁ ଗରଜ ଯେ ।
କ କାରଣେ ସବଶେ ନ ଉଳ ଗୋ । ତୋର ମାଂସକୁ ଖାଇବୁ ଭାଳ ଯେ ।
ସମସ୍ତ ରାକ୍ଷସୀ ତୋହ୍ନର ମାଂସକୁ ବାଣ୍ଟି ଖାଇବୁ ଗୋ ସୀତେ ।
କର୍ଯ୍ୟ। ସବଶର ଭାଇଯା ତୁ ନୋହୁ ବଭୂତ ଭୁଞ୍ଜନୁ କେତେ ଯେ ।
ଶୁଣି ଦେଗ କାତର । ନସ୍ନରୁ ବହେ ମାରଧାର ।
ମନେ ଚନ୍ତା କଲେ ରଘୁବୀର ଯେ । ବଣି ଉଚ୍ଚଇ ସୀତା ପସ୍ୱର ଯେ ।

ସପ୍ତମ ସ୍ତନ

ସଗ—ତୋଡ଼ୀ ଏବଡାରୀ

ଶିଶୁପାବୃକ୍ଷର ଡାଳେ, ହନୁ ମନେ ମନେ ଭାଳେ,
ଜଏ ଜାନକୀ ଜନକନନ୍ଦନୀ ଦେଖିଲଇଁ ବେନତୋଳେ ।
କ ଭାଗ୍ୟବଳେ ।
ଶୁଖିଛୁ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ, ବରତେ ମାରଲୋଚନ,
ତେବେହେଁ ଶୋତ୍ତାକୁ ଉପମା ଦେବାକୁ ନାହିଁ ନା ଏସ୍ୱର୍ଯ୍ୟବନ ।
ନାସ୍ତୀରତନ ।
ବହୁ କ ନ କରେ ଘୁଣି, ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ପରଣୀ,
ଅସ୍ୱରପୁରେ ଅସୁଦ୍ଧା ଜଗିଛନ୍ତି ଜଗତର ଠାକୁରାଣୀ ।
ରମଣୀମଣି ।
କହନ୍ତେ ବଣାନ୍ତୁ ଗୁଣ, ଶୁଣନ୍ତେ ସଜ୍ଞା ଶ୍ରବଣ,
ତବୁକୁ ଗ୍ଲହିଁଲେ ସର୍ବଜ୍ଞ ଗୋଟିଏ କହେ ରାମଙ୍କଠିଁ ଗୁଣ ।
ସେ ଗୁଣ ଗୁଣ ।
କପି ତୁ କାହିଁ ଅଇଲୁ, ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଧରିଲୁ,
ହୃଦସ୍ୱ ମୋହ୍ନର ଦହନକାଳରେ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ କଲୁ ।
ଯାହା ବୋଇଲୁ ।
ହନୁ ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ମାତ, ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦୂତ,
ଏମନ୍ତ କହଣ ଚରଣ ତଳରେ ପଡ଼ିଲା ଯାଇଁ ତୁରତ ।
ସେ ରାମ ଦୂତ ।
ଶ୍ରୀରାମ-ମୁଦ୍ରକା ଦେଲେ, ସଙ୍କେତମାନ କହିଲେ,
ତୁମ୍ଭଙ୍କ ପୃଥ୍ୱୀପାକ ଖୋଜୁଅଛୁଁ ଅଙ୍ଗନାମୁଡ କହିଲେ ।
ପ୍ରତୀତ ଗଲେ ।
ରାମ ଜଲେ ବାଲୀ ହତ, ସୁଗ୍ରୀସଙ୍ଗେ ହେଲେ ମିତ,
କୋଟି କୋଟି କପି ମୋହ୍ନର ସମାନେ ହୋଇଛନ୍ତି ପରୁଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ।
କହଇ ସତ୍ୟ ।

ସମୁଦ୍ର ଡେଇଁ ଅଇଲ, ଲଙ୍କାଗଡ଼ରେ ପଶିଲ,
ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ ଦର୍ଶନ ନ ପାଇ ପ୍ରାଣ ମୁଁ ହରାଉଥିଲ ।
ଭଲ ଦେଖିଲ ।
ରାମ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ଗିରି, ଶିଖେ ଛତ୍ର ବଜ୍ର କରି,
ସୁଗ୍ରୀବ ସହିତେ ଅନେକ ମର୍କଟ ବନ ଗିରି ଛତ୍ର ପୂରି ।
ସେ ରୂକ୍ଷ ହରି ।
ଅସ୍ତ କଳ୍ପେ ମୋର ବସ୍ତ, ଯେମନ ଯିବ ରାମପାଶ,
ରାବଣ ସହିତେ ମାରନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ହୋଇବ ନାଶ ।
ଦେଖ ସାହସ ।
ଶୁଣିଣ ଦେବୀ ହରଷ, ହନୂକୁ ବସାଇ ପାଶ,
ବୋଇଚି ବଣି ବଶ୍ୱାସ କଥା ଶୁଣି ସଂଶୟ ହେଲା ବନାଶ ।
ଏ ରାମରସ ।

ନବମ ଛନ

ରଗ—ଅହୀର——ଅବଧାପୁଣୀର ବାଣୀ

କହ ହନୁ ମୋର କାନ୍ତର କୁଶଳ ଲକ୍ଷ୍ମଣର ସଙ୍ଗ କୁଶଳ ।
ମରକତ ହେମ ବେନ କଳେବର ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ନା ଦୁବ୍ବଳ ।
ହନୂ ହେ, ବେନ ଭାଇଙ୍କର କୁଶଳ ।
କୁଶଳ କହ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସେବା କରଥାନ୍ତୁଟିକ ପାଦକମଳ ।
ମୋର ବଚ୍ଛେଦ ହୋଇଲା ଦନୁ ତନୁ ଦୁବ୍ବଳ ହୋଇଥିବ ପରା ।
ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତାହାଙ୍କୁ କରଉଥାନ୍ତୁଟିକ ଧୀରା ।
ହନୂ ହେ, ମୋତେ ଏଥିଁ ନଈଁ ନେବେ କ ।
ବାନରବଳ ଯେମନ ସିନ୍ଧୁ ପାର କ ହୋଇ ଏଥକୁ ଅସିବେ କ ।
ବୋଇଚ ଯେ ହନୂ କନରେ ବସାଇଁ ଶୀଘ୍ର ପାଶେ ଯେମନ୍ତିବ
ସ୍ୱରୂପରେ ମୁହିଁ କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ପୁରୁଷ ଅଙ୍ଗକୁ ଛୁଇଁବ ।
ହନୂ ହେ, ଗୋଟାଇ ରାବଣ ଅଣିଲା ।
ତୁମ୍ଭେ ଗୋଟାଇ ଯେମନଗଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଯଶ ଅଉ କାହିଁ ରହିଲା ।
ବଞ୍ଚବାନନ୍ଦନ ଅସିଣ ଏଠାକୁ କଣ୍ଠା ଯେ ବେନମାସ କଲା ।
ବେନମାସେ ମୋତେ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେଖାଇବୁ ବୋଲି ବୋଇଲା ।
ହନୂ ହେ, ଏକମାସ ଧ୍ରୁବ ପ୍ରାଣ ହେ ।
ପ୍ରାଣ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶୀଘ୍ରକର ତୁମ୍ଭେ ଅଣ ହେ ।
କଥା ହନୂ ମୋରଯାଇଁ ରାମ ଦେଲେ କରପଦ୍ମବରୁ ମୁଦ୍ରିକା ।
ଶୂନ୍ୟ ଯେ ଦଶୁଥିବ ମୋ ପ୍ରଭୁଙ୍କର କରକମଳ ଅନାମିକା ।

ହନୂ ହେ, ଏ ମୁଦ୍ରକା ନୋହେ ଅନ୍ତର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ କରେ ଥାଇଣ ମୋର ତନୁ ଭ୍ରମୁ ଯେ ଥାଇ ନରନ୍ତର ।
ମୁଦ୍ରକା ମସ୍ତକେ ଲଗାଇ ଅପଣା-ପଣନ୍ତରେ ବାନ୍ଧ ରଖିଲେ ।
ମସ୍ତକୁଁ ମଣି ବାହାର କର ପୁଣି ହନୂ କରରେ ସମର୍ପିଲେ ।
ହନୂ ହେ, ମୋଠାରେ କରୁଣା କରବେ ।
ଦୀନଜନଠାରେ କରୁଣା କଲେ ହିଁ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ବୋଲାଇବେ ।
କହିବ ହନୂ ହେ ଏତେକ ମାତ୍ରକ ମୋହର ବନସ୍ଥ ଉଦନ୍ତ ।
କେବଳ ମୋହର କଲା ଅପରାଧ କ୍ଷମା କରବେ ମୋର କାନ୍ତ ।
ହନୂ ଯେ, ପ୍ରବୋଧ କରଣ କହିଲ ।
ବୋଲେ ବଣି ରାମ ଛମୁରେ ଜଣାଇ ନକଟେ ଅଣିବ ବୋଲଇ ।

ଜନବଂଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ଅହାରୀ

ଜାନଙ୍କାନ୍ତ, ହନୂ ସଙ୍ଗେ ଏକାନ୍ତ । ଅଲଙ୍ଘନ କରଣ ପୁଚ୍ଛର ଉଦନ୍ତ ।
କସ ବାରତା, ଦେଇଅଛ ବନତା । କହ କହ ହନୂ ପ୍ରତେ ସିବଇଁ ମୁଁତା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବାଣୀ, ମରୁତସୁତ ଶୁଣି । ବହନ ଫେଡ଼ିଣ ଦେଲେ ମସ୍ତକ ମଣି ।
ଦେଖିଣ ରାମ, ହୋଇଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ । ଗଳାରେ ତାହା ଗୁନ୍ଥିଣ କଲେକ ଦାମ ।
ଅହା ସେ ରାମା, ମୋ-ନୟନପ୍ରତିମା । ବମ୍ଭାଧଶ୍ରୀ ଗଉଡ଼ୀ ସଙ୍ଗସୁଖଧାମା ।
ଅସୁଖାଚସ୍ଥ, ତାଙ୍କୁ କରାନ୍ତ ଭସ୍ମ । ଭସ୍ମାଲୁ ସେ ମୋତେ ମନେ ରଖି ନଈସ୍ମ ।
ଜନକଜେମା, ସେ ମୋର ପ୍ରିୟତମା । ହୋଇଛୁ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଚତୁର୍ଥୀ ଚନ୍ଦ୍ରମା ।
ଯେତେ ଅସୁର, ଶ୍ରବେ ସେ ଲଙ୍କାପୁର । ମାରଣ ଅଣିବ ନଣ୍ଟେ ଜାନଙ୍କା ମୋର ।
ଶ୍ରୀରାମଗଜ, ହନୂ କନ୍ଧେ ଶ୍ରୀଭୁଜ । ଦେଇଣ ହକରାଇଲେ ସେ କପିରାଜ ।
ସଖେ ସୁଗ୍ରୀବ, ଆମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ କରବ । ଲଙ୍କା ବଜସ୍ଥ କରବା ସୈନ୍ୟ ସାଜବ ।
ଶୁଣିଣ ନିତ, ସୈନ୍ୟ ସାଜେ ତ୍ୱରତ । ବୋଲେ ବଣି ସୁନରାକାଣ୍ଡ ସମାପତ ।

ଲଙ୍କାକାଣ୍ଡ

ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ସରସ୍ୱତସ୍ତ

ରାବଣ ଛମୁରେ ଜଣାଇଲାକ ଡଗର ।
ଜେ ଦେବ ଶିଭୁବନ ବଜସ୍ଥୀ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କପିରାଜ ସଙ୍ଗେ ସେନ ।
ବଜସ୍ଥ କଲେ ମଜ୍ଜାନ୍ତଗିରର ମୂର୍ଦ୍ଧନ ।

ଲଙ୍କାପୋଡ଼ା କପି ଦେବ ବାରତା କହିଲ
ସେହିଦନୁ କପି ସୈନ୍ୟ ଯେମଣ ଅଇଲା
ଗଜପମ କୋଟି କୋଟି ଅଛନ୍ତି ସର୍ବତ୍ର ।
ବବଧ ବର୍ଣ୍ଣରେ ହୋଇଛନ୍ତି ସେ ପ୍ରକାର ।
ବଳ କଇବାକୁ ନ ଦଶିଲାକ ଉପାସ୍ତେ ।
କସ୍ତିକ୍ୟାରୁ ଲାଗିଛନ୍ତି ସିନ୍ଧୁକୂଳଯାଏ ।
ଶୁଣି ଶ୍ରୀର ମୁଖରୁ ବାରତା ଲଙ୍କେଶର ।
ବୋଲେ ବଣି ଶୁଖାଇଲା ତା ଦଶ ଅଧର ।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ରଗ—ସିନ୍ଧୁରାମୋଦ ନରାବାଇ ଚଉତଶା ବାଣୀ

ରାବଣକୁ ଦର୍ଶନ କରଣ ବେନଜନ ରାମଙ୍କ ବୃତାନ୍ତ କହିଲେ ।
ବଭୁଷଣ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଚଢି ବନ୍ଧନ କର ରାମ ଛମୁରେ ଉତ୍ତା କଲେ ସେ ।
ଅହେ ଦେବ । ସେ ଆମ୍ଭଙ୍କ ବନ୍ଧନ ଫେଇ ।
ଛଡ଼ି ଦେଲେ । ସକଳ ସୈନ୍ୟକୁ ଦେଖାଇ ।
ଭାଗ୍ୟବଳରେ ଅମ୍ଭେ ଜୀବନରେ ଅଇଲୁଁ ଚଢିଲୁଁ ସୁଥପଡ ତହିଁ ଯେ ।
ଶୁଣି ତାଙ୍କ ବଚନ ନୃପତି ଦଶାନନ ସେ ବେନ ସଙ୍ଗେ ଯେମଣଲା ।
ଉଠନ୍ତେ ମହାଉତ୍ କେବଳ ହେମମୟ ଉଚ୍ଚ ଜଗତ ଅଗ୍ରେହଲା ସେ ।
ଲଙ୍କପାଳ । ଦେଖିଲେ ରାମ କପିବଳ ।
ପୂରନ୍ତି । ମଧ୍ୟ ଅବର ବନାରଣ ।
ସିନ୍ଧୁ କ କୂଳ ଲଙ୍ଘି ଅପର ମହାଜଳ ଅନାଇ ହୋଇଲା ଉରଳ ସେ ।
ସାରଣକୁ ପୁଛଇ କହ ମୋତେ ଚହ୍ନାଇ ଏମାନେ କେଉଁ କେଉଁ କପି ।
ଅମ୍ଭ ଲଙ୍କାକୁ ଗ୍ରହିଁ ଦନୁରୁହ ଫୁଲାଇ ହେଉଛନ୍ତିତ ମହାକୋପୀ ଯେ ।
ହେ ସାରଣ । କହ ଏମାନଙ୍କର ନାମ ।
କେମନ୍ତେ ସେ । ଦେଖା ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରାମ ।
ବପୁଳ ଶାଖାମୃଗମାନେ ଦଣ୍ଡଅଛନ୍ତି ଗୋଟି ଗୋଟିକେ ଗଜପମ ସେ ।
ଶୁଣି କହେ ସାରଣ ଶୁଣ ଦେବ ରାବଣ ଲଙ୍କାକୁ ଗ୍ରହିଁ ଯେ ଗର୍ଜଇ ।
ବାନର ସେନାପତି ପବନପ୍ରାସ୍ ଗତ ଏହା ନାମ ମାଳ ଅଟଇ ଯେ ।
ଅହେ ଦେବ । ଶତସହସ୍ରକୋଟି କପି ।
ଏହା ସଙ୍ଗ । କ୍ଷଣେ ନ ଛଡ଼ନ୍ତି ଅଦ୍ୟାପି ।
ଦେଖ ଏ ଶତବଳ ଏହାର ଅଙ୍ଗବଳ ବନ ଗିରି-ଅଛନ୍ତି ବ୍ୟାପି ଯେ ।
ବଶ୍ୱକର୍ମାର ବାଳ ଉତ୍ତା ହୋଇଛ ନଳ ଏଣି ସାଗରେ କଲା ପୁଲ ।
ଏହାର କର ଲାଗି ସେତୁ ହୋଇଲା ଦେବ ଅଇଲେ ରକ୍ଷ କପିବଳ ଯେ ।

ଅହେ ଦେବ । ଏହା ବୁଦ୍ଧି ଅପରମିତ ।
ଶତକୋଟି । ହରବଳ ଇନ୍ଦ୍ର ବହୁତ ।
ଏଟି ଦୁର୍ବିନ ସ୍ୱର୍ଗେ ଅମୃତ ପାନ କଲା ଜଣିଶ ଦେବ ଯୁରୁହୂତ ଯେ ।
ଏଟି ମହାନ୍ତ ଦେବ ପୁତ୍ର ହଲାଉଅଛ ଏହାର କୋଟି କପିବଳ ।
ଏଟି ଗନ୍ଧମାଦନ ସହସ୍ରକୋଟି ସୈନ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମେ ଏ ବିଂଶତ୍‌କାଳ ଯେ ।
ଅହେ ଦେବ । ମହା ବଳଷ୍ଠ ଏ ସୁଷେଣ ।
ଶତଲକ୍ଷ । କୋଟି ଏହାର କପିଗଣ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଶ୍ୱଶୁର ବଣ୍ଟାପ ଏ ରାମର ଅଛ ଏହାର ବୈଦ୍ୟ ପଣ ଯେ ।
ଦେଖ ଏ ହନୁମନ୍ତ ପବନଦେବସୁତ ଏହାର ସୈନ୍ୟ ଅପରମିତ ।
କେତେ ସହସ୍ର କୋଟି କପି ଏହା ସଙ୍ଗରେ ନ ଜାଣେ ଏଶ୍ୱର ତଦନ୍ତ ଯେ ।
ଅହେ ଦେବ । ଋକ୍ଷଙ୍କ ପତ ଏ ଜାମ୍ବବ ।
ଏହା ସଙ୍ଗେ । ଭଲୁକ ବଳ ଅସମ୍ଭବ ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ହୋଇଣ ଯାହା ଭଲୁକ ବଳ ତାହା କେ କଳନା କରିବ ଯେ ।
ଦେଖ ଉତ୍ତା ସୁଗ୍ରୀବ ହେମମାଳାବ ଗ୍ରୀବ ଏଟି ବାନରକୁଳଗଞ୍ଜ ।
ଏହାର ପାରଶ୍ୱରେ ଦେବ ଅଙ୍ଗଦ ଉତ୍ତା ବାଳ ନୃପତ୍ତର ଅମ୍ଳଜ ଯେ ।
ଅହେ ଦେବ । ପାରଣ୍ଡ ନାନାରୂପ ଧର ।
କାମରୂପୀ । ଅଟନ୍ତ ଏ ସକଳ ହର ।
ଏତେ କହୁ ସାରଣ ପନ୍ଥ ପୁଚ୍ଛା ଦେଇଣ ମନରେ ମହାଭସ୍ ଜର ସେ ।
ଶୁକ ଦେଖାଇ କହେ ଦୁଙ୍ଗାଦଳଶତ୍ରୁର ପୁଣ୍ଡ୍ରଜନସ୍ୱନ ରାମ ।
ଏଟି ଜାନଙ୍କୀବର କୋଦଣ୍ଡ ଶର କର ଇବ ଜନା କରୁଛୁ କାମ ହେ ।
ଅହେ ଦେବ । ତାଙ୍କ ପାରଶ୍ୱରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଲଙ୍କା ଗ୍ରହଁ । ଝଙ୍କାର କରୁଛନ୍ତ ଗୁଣ ।
ତାଙ୍କ ପାରଶ୍ୱେ ଉତ୍ତା ହୋଇଛୁ ଦେବ ଉମ୍ଭ ସୋଦର ଭ୍ରତା ବଙ୍ଗଣ ଯେ ।
ଶୁଣିଣ ଲଙ୍କପତ କୁପିତ ହୋଇ ମତ ବହୁ ଭର୍ତ୍ସନା ତାଙ୍କୁ କଲା ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଣ ଉମ୍ଭେ ରାଜମାତ ନ ଜାଣ ଉରଉଅଛ ରେ ବୋଇଲା ସେ ।
ଅହେ ମନ୍ତ୍ରି । ଛେଦନ୍ତ ଉମ୍ଭ ବେନ ଶିର ।
ଯୁଦ୍ଧେ ମୋତେ । କରଛ ବହୁ ଉପକାର ।
ଯାହାକୁ ତୋଷ କଲେ ବହୁ ବରୂତ ପାଇ ତାହା କୋପରେ ଯାଇ ଶିର ଯେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଣ ଉମ୍ଭେ ରାଜାଜ୍ଞମୁରେ ଶତ୍ରୁ ସୈନ୍ୟ-ପ୍ରାକ୍ରମମାନ କହ ।
ଏଣୁ ମାତ ନ ଜାଣ ନ ପଢ଼ିଣ ନ ଶୁଣ ଗଦ୍ଦରେ ହୋଇଅଛୁ ମୋହ ଯେ ।
ଅହେ ମନ୍ତ୍ରି । କ୍ଷମା କଲ ମୁଁ ଅଜ ଦୋଷ ।
ଆଉ ବେଳେ । ଏହା ନ କହିବ ମୋ-ପାଶ ।
ପିବଇ ଦୀନ ବଣି ସକଳ ଦନ ଜଣି ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତପୀୟୂଷ ହେ ।

ଦ୍ୱାବଂଶ ଛନ

ସ୍ୱଗ—ଚିତ୍ରାଙ୍ଗଦର ଗୋପବଳାପ ବହ

ଅହ୍ନା ଧନୁର୍ଦ୍ଧର କାରବର । ଧନୁଶର ନ ଥିଲା କ କର ।
ଯାହାର ବାଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଦହିପାରେ, ତାଙ୍କୁ ମାଇଲା ପ୍ରଶସ୍ତ ଛର ହେ ।
ଦଇବ ।

ଅଣୁ ନ ଥିଲେ ମୋତେ ମୋ ପଡ । ଜାଣନ୍ତ ସେ ପଡ଼ିବ ବପଡ଼ି ।
ମୂର୍ଚ୍ଛି ନ ପାର ମୁଁ ସଙ୍ଗତେ ଅଇଲ, ତେଣୁ ହୋଇଲା ଏମନ୍ତ ସ୍ୱାଦ ହେ ।
ଦଇବ ।

ଚରଂଜାଗା ଅଟନ୍ତ ଶ୍ରୀରମ । ମୁନବରନ ହେଲା କ ଭ୍ରମ ।
ମୋତେ ବୋଲନ୍ତ ବଧବା ଯୋଗ ନାହିଁ, ଏବେ ଛପାଁ ହେଲା ଏଡ଼େ କର୍ମ ହେ ।
ଦଇବ ।

ଯେଉଁ ଯୁବତୀ ପଡ ଅଗରେ । ମରେ ପୁଣ୍ୟବତୀ ବୋଲି ତାରେ ।
ଯୁବତ ଅଗେ ପଡ ଯେବେ ମରଇ, ତାକୁ ଦୁଷିତ ହୋଏ ସଂସାରେ ହେ ।
ଦଇବ ।

ଯେବେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଗଲେ ଥଲାଇ । ମୋର ଶାଶୁଙ୍କୁ କହିବେ ଯାଇଁ ।
ସୀତା ନେଇ ଦୈତ୍ୟ ରମକୁ ମାଇଲେ, ଏହା ଶୁଣିଲେ ଜୀଇବେ ନାହିଁ ହେ ।
ଦଇବ ।

ତୁମ୍ଭେ ଜାଣତ ସକଳ ଗ୍ଭତ । କପାଁ ଜାଗର୍ତ୍ତ ନୋହିଲେ ଗ୍ଭତ ।
ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭକୁ କାଳରତି ହୋଇଲ, ମୋର ଯୋଗୁଁ ବନାଶ ମୋ ପଡ ହେ ।
ଦଇବ ।

ପୁଣି ଧନୁ ତୂଣୀକ ଅନାଇଁ । ଚଢି ବଲପନ୍ତ ଗୁଣ ଗାଇ ।
ଏହି କାଳରେ ପ୍ରଶସ୍ତ ଦ୍ୱାରେ ରହ, ତାର ଛମୁଲୁ କହ ପଠାଇ ସେ ।
ପ୍ରଶସ୍ତ ।

ଦୂତ ଶ୍ରବଣେ ବେଗେ ଜଣାଇଁ । ଦେବ ପ୍ରଶସ୍ତ ଅସିନ୍ଥ ଧାଇଁ ।
ଜଣାଇ ପଠିଅଛୁ କପିମାନେ, ଗଡ଼ ପାଚେରୀ ପଡ଼ିଲେ ତେଇଁ ହେ ।
ଭୋ ଦେବ ।

ଶୁଣି ସଭ୍ରରେ ତହିଁ ଅଇଲ । ପ୍ରଶସ୍ତକୁ ସବୁ ପଚାରିଲା ।
ରବଣ ଅସିବା ମାତ୍ରେ ଶର ଧନୁ, ସେହକ୍ଷଣି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲା ହେ ।
ସୁଜନେ ।

ଦଶଶିର ବୋଲେ ମାର କପି । ଦୈତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପେଶିଲା କୋପୀ ।
ବୋଲେ ବଣି ଚଉପାଶରେ ଜଗିଲେ, ଗଜା ଅଙ୍କା ପାଇ ଥାଏ ବ୍ୟାପୀ ସେ ।
ଅମ୍ବୁରେ ।

କୃତ୍ତିବାସ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର୍ଗ—ରାବଣକୁ ବୋଉଳି ମନ୍ଦୋଦରୀ ବାଣୀ

କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବଧ ଶୁଣିଣ ରାବଣ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ।
କେତେବେଳେକ ବେଳେ ଚେତନା ପାଇଣ ବହୁତ ବିଳାପ କଲା ।
ହେ ବୀର । ଯେଉଁ ଉରେ ବଜ୍ର ହେଲା ଚୂର । ତୋର ମାନବ କାଟିଲା ଶିର ।
ଆଜି ଦୁଃଖ ହେବ ମୁନାଶୀର । ମୋତେ କ ବୋଲବେ ଶସ୍ତ୍ରପୁର ହେ ।
ଏ ଲଙ୍କା ସମ୍ପଦେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ଛାଡ଼ିଲ ଜୀବନ ଆଶ ।
ଜାନକୀରେ ମୋର କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛୁ ଭ୍ରାତା ଯେବେ ଗଲା ନାଶ ।
ହେ ଭ୍ରାତ । ମୋର ଛାଡ଼ିଲା ଦକ୍ଷିଣ ହାତ । ତୋତେ ମୁଁ ମଗଇଲ ବଅର୍ଥ ।
ତୋର ବହ୍ମାନେ ହେଲ ଅନାଥ । ସକାମରେ ଅଜ୍ଜିଲ ଅନର୍ଥ ହେ ।
ଅନୁଜ ବତ୍ସଳ ବୋଲ ନ କଲ ନ କଲ ପ୍ରହସ୍ତ ବୋଲ ।
ଭଲ ଭଲ ଲୋକେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ମଣିଲ ତାହା ମୁଁ ଶଲ ।
ହେ ସିବ । ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ସଂହାରିବ । ରକ୍ଷ ବାନରଙ୍କୁ ନ ରଖିବ ।
ତାଙ୍କୁ ନ ମାଇଲେ ନ ଅସିବ । ରଣ ସଙ୍ଗ ମୁଁ ଆଜି କରିବ ହେ ।
ରାବଣ ବିଳାପ ଶୁଣିଣ ଈଶିର ମହାକାୟ ମହୋଦର ।
ମହାପାରଶ ସହିତେ ନଗ୍ନାକ ଦେବାନ୍ତକ ଷଡ଼ଙ୍ଗର ।
ସେମାନେ । କହେ ପ୍ରବୋଧ କର ବଚନେ । ଦେବ କଯିଁ କର ଶୋକ ମନେ ।
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସିବୁଁ ଆମ୍ଭେମାନେ । ଶତ୍ରୁ ମାରବୁଁ ଏ ଅବଧାନେ ।
ମହୋଦର ମହାପାରଶ ଅକ୍ଷୟ ରାବଣ କନଷ୍ଟଭ୍ରାତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଭ୍ରାତ୍ମେ ନ ଛାଡ଼ିବ ରଘୁଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କର ସାଥ ।
ହେ ବୀରେ । ହେଲା ନ କରବଟି ସମରେ । ନ ମଣିବ ଏ ନର ବାନରେ ।
ତାଙ୍କୁ ସମାନ ବୁହନ୍ତ ସୁରେ । ମଲେ ଜୀଅନ୍ତ କ ଉପାସ୍ତରେ ।
ରାବଣ ଛମୁରୁ ମେଲଣି ହୋଇଣ ବାହାର ସେ ପଡ଼ୁଆରେ ।
ଅନେକ ରଥ ଗଜ ଅଣ ପାଦାତମାନେ ଅନ୍ତନ୍ତ ସଙ୍ଗରେ ।
ସେ ବୀରେ । ଅଟକାସ୍ତ ଚଢ଼ି ରହୁବରେ । ମହାପାରଶ ହସ୍ତୀ ଉପରେ ।
ବସି ଈଶିର ହସ୍ତପିଠରେ । ଶସ୍ତ୍ରମାନ ଧରନ୍ତନ୍ତ କରେ ।
ନଗ୍ନାକ ଦେବାନ୍ତକ ବେନଭାଇ ମହାପାରଶକୁ ଘେନ ।
ଗଜ ଅଣ ରଥ ଚଢ଼ିଣ ଆଗୁଆ ହୋଇନ୍ତନ୍ତ ଏହ ଭନ ।
ସେ ଶର । ଅଗେ ବାଜୁଅଛୁ ଘାରଉର । ଦେଖେ ଘୁର ଅନ୍ତନ୍ତ ବାନର ।
ଧରନ୍ତନ୍ତ ଶିଳ ତରୁବର । ଦେଖି ଭସ୍ତ ପାଇଲେ ଅମର ।
ରକ୍ଷ ରାକ୍ଷସ ବେନଘାର ମିଶିଣ କଲେ ବହୁତ ସମର ।
ତରୁ ଶିଳ ନାନା ଶସ୍ତ୍ରଙ୍କ ବୃଷ୍ଟିରେ ନ ଦଶିଲେ ଦବାକର ।

ସେ ରଣେ । ମଲେ ବାନର ଗକ୍ଷସଗଣେ । ନଗ୍ନକ ଅଣ୍ଟ ଅଗ୍ରେହଣେ ।
ବଚ୍ଛି ଯେନ ଭୂଷଇ ଆସଣେ । କପି ମାଇଲା ଲକ୍ଷ ପ୍ରମାଣେ ।

ବାନର ମାରବା ଦେଖିଣ ସୁଗ୍ରୀବ ଅଙ୍ଗଦକୁ ବୋଲେ ମାର ।
ବାଇର କୁମର ଶୂନ୍ୟହସ୍ତେ ଉଲ୍ଲା ହେଲେ ଅସୁର ଆଗର ।

ସେ ବାର । ବଚ୍ଛି ମାରେ ଅଙ୍ଗଦ ଉପର । ବାଜ ବରଛ ଭାଙ୍ଗିଲା ତାର ।
ଗଦାପୋଡ଼େ ମାଇଲେ ଅଣ୍ଟପର । ଅଣ୍ଟ ମାରନ୍ତେ ଉଲ୍ଲା ଅସୁର ।

ମୁଣ୍ଡେ ମାରନ୍ତେ ଅଙ୍ଗଦ ନଗ୍ନକ ବୁଥର ଉଦ୍ଦାର ମଲା ।
ମହୋଦର ଗଜ ଚଢ଼ିଣ ଅଙ୍ଗଦସଙ୍ଗତେ ସମର କଲା ।

ସେ ହନୂ । ଶ୍ରାନ୍ତ ଦେଖିଣ ବାଇର ପୂନୁ । ଓଗାଳନ୍ତେ କଣ୍ଠେ ଦୈତ୍ୟଚନୁ ।
ଦେଖି ଦୈତ୍ୟ ବଙ୍କେ ଧର ଧନୁ । ତାର ଶର ମଣେ ଚଏବ୍ଦାନୁ ।

ହନୂ ଶରଘାତ ତାହାର ସହୁଣ ଗଜଦନ୍ତ ଉପାଡ଼ିଲେ ।
ସେ ଗଜଦନ୍ତ ଉପାଡ଼ି ମହୋଦର ଅଙ୍ଗରେ ପ୍ରହାର କଲେ ।

ସେ ଶୂର । ଦନ୍ତ ଭାଜଲା ବାଜଣ ଶିର । ଚହିଁ ବୁଥର ହେଲା ବାହାର ।
କ୍ରୋଧେ ବଜ୍ରଇ ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର । ଦେଖି ହନୂ ହୋଇଲେ କାତର ।

ହନୂକୁ ସାହା ହୋଇଣ ମାଳଙ୍କାର ମହୋଦର ଆଗର ।
ମହାପଙ୍ଗତ ଉପାଡ଼ିଣ ବୁଲାଇ ପକାଇଲା ଦୈତ୍ୟଶିର ।

ସେ ମଲା । ଗଜ ସହତେ ବୃଷ୍ଟି ହୋଇଲା । ତାହା ଦେଖି ଶିଶିର ଧାଇଁଲା ।
ହନୂ ସଙ୍ଗତରେ ରଣ କଲା । ଖଣ୍ଡା ବୁଲାଇଣ ହାଣୁଥିଲା ।

ସେହ ଖଡ଼ଗ ତା କରୁଁ ଛଡ଼ାଇଣ ହନୂ ତା କରେ ଧଇଲେ ।
ଚକ୍ରଗତ କର ବୁଲାଇ ତାହାର ଗ୍ରୀବାରେ ପ୍ରହାର କଲେ ।

ତା ମୁଣ୍ଡ । ଛଡ଼ି ହୋଇଲାକ ବେନ୍ଧଖଣ୍ଡ । ଏସ୍ ମୁଣ୍ଡ ଦଶଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ।
ରତ୍ନକୁଣ୍ଡଳ ମଣ୍ଡିତ ଗଣ୍ଡ । ରଣଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ପିଣ୍ଡ ।

ଶିଶିର ମରଣ ଦେଖି ଦେବାନ୍ତକ ଗଜ ଅଗ୍ରେହ ଧାଇଁଲା ।
ବବଧ ଆୟୁଧ ଯେନ ହନୂ ସଙ୍ଗେ କହୁତ ସମର କଲା ।

ସେ ହନୂ । ମୁଥେ ମାଇଲା ଗଜର ତନୁ । ଗଜ ମଲା ଭଗ୍ନ ହୋଇ ଜାନୁ ।
ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧ କଲା ଭାଙ୍ଗି ଧନୁ । ମୁଥେ ମଲା ରାବଣର ସୂନୁ ।

ଦେବାନ୍ତକ ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖିଣ ଧାଇଁଲା ମହାପାରଣ ଅସୁର ।
ଅଣ୍ଟ ଚଢ଼ିଣ ସେ ହନୂକୁ ଗୋଡ଼ାନ୍ତେ ଉପର ତାର ଅଗର ।

ସେ ବାର । ଗଦା ମାଇଲା ଉପର ପର । ଗଦା ଉତ୍ପାଡ଼ି ଧଇଲା କର ।
ସେହ ଗଦାରେ କଲା ପ୍ରହାର । ପ୍ରାଣ ଗଲା ଫାଟି ଦୈତ୍ୟଶିର ।

ଏହା ଦେଖି ମହାକାୟ ରଥ ଚଢ଼ି ବବଧ ଆୟୁଧ ଯେନ ।
ଶର ପ୍ରହାରନ୍ତେ ରାମଙ୍କ ଶରଣ ପଶିଲେ କପିସୈନ୍ୟ ।

ତା ଗୁହଁ । ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ ଜାନଙ୍କୀଙ୍କ ସାଇଁ । ଏଡ଼େ ବନ୍ଧୁଜ ଦେଖିବା ନାହିଁ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଅଇଲା କ ଖାଇ । ସେନାମାନେ ଅସନ୍ତ ପଳାଇ ।

ବଜ୍ରାଘଣ ବୋଲେ ଶୁଣିମା ଲୋ ଦେବ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର ଏ ନନ୍ଦନ ।
ବହୁତ ଉପ କଲାରୁ ବର ଦେଇ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ୍ୟାନ ।
ହେ ବୀର । ସାବଧାନ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କର । ଜଣି ପାରଇ ଏ ଶତ୍ରୁପୁର ।
ମାର ପକାଇବ ବନଚର । ଶୁଣି ଗମ୍ଭ ହେଲେ ଅଗସର ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ପଚ୍ଛ କରଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଓଗାଇଲେ ଡାକୁ ସାଇଁ ।
ଅସୁର ହସିଣ ବୋଇଲା କୁମର ଅଇଲୁ ମରବାପାଇଁ ।
ରେ କାଳ । ମୃତ୍ୟୁଦେବତାର ମୁହଁ କାଳ । ମୋତେ ଡରନ୍ତୁ ଏ ଦଗପାଳ ।
ଡୋଡେ ମାଇଲେ ନାହିଁନି ଫଳ । ପଲା ଧନୁ ଶର ଥୋଇ ଢଳ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲନ୍ତୁ ଶରଦମ୍ଭେଘଣି ଗର୍ଜ୍ଜି ନ ବରଷେ ଜଳ ।
ଡୋର ମୋର ଏହଠାକରେ ଜାଣିବା କେ ବୃଦ୍ଧ ଯୁବା କେ ବାଳ ।
ରେ ବୀର । ଏତେ କହୁଣ କଲେ ସମର । ଡର କମ୍ପିଲେ ସକଳ ସୁର ।
କାଣ୍ଡ ପ୍ରହାରଲେ ଦୈତ୍ୟଶିର । ଦେଖି ପ୍ରଶଂସା କଲା ଅସୁର ।
ତୁହେଁ ମହାକ୍ଷଣୀ କେହ କାହାକୁହିଁ ନୋହଲେକ ବଡ଼ ସାନ ।
ଏହା ଦେଖିଣ ମାରୁତ ବଜ୍ରଣ କହିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କର୍ଣ୍ଣ ।
ସେ ବୀର । ବ୍ରହ୍ମଅସ୍ତ୍ର ବେଗେ ଧର କର । ଶୁଣି ବାହାର କଲେକ ଶର ।
ଯାହା ଦେଖିଲେ ସୁନାଶୀର । ଗୁଣେ କସାଇ କଲେ ପ୍ରହାର ।
ବ୍ରହ୍ମଅସ୍ତ୍ର ବାଜ ଅଉକାସ୍ତ୍ରର ଭୂମିରେ ପଡିଣ ମଲା ।
ତାହା ଦେଖିଣ, ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଅକାଶୁ କୁସୁମବୃଷ୍ଟି ହୋଇଲା ।
ସେ ମଲେ । ଷଡ଼ରଥୀ ଅସି କ୍ଷୟ ଗଲେ । ଦେଖି ଅସୁର ବଳ ଭାଜିଲେ ।
ପଳାଇଣ ରଣୁ ସହୁ ଗଲେ । ବଣି ବୋଲେ ଗବ୍ଦଣେ କହିଲେ ।

ସାତଶ୍ଲୋଣ ଛନ

ପଦ—ରସବୋଇଲା ବାଣୀ

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜତ ଗରୁରଣ । ମହାକ୍ଷେଣୀ ଅଝନ୍ତ ବେନଜଣ ।
ଶର ଆତଯାତେ ନ ଦଶେ ଭାନୁ । ମଣ୍ଡଳାକାର ଦଶେ ବେନଧନୁ ସେ ।
ବଜ୍ରବା ରୁଜ ନ ଦଶେ ଯେ ।
ହନୁକନ୍ଧରେ ଆରୋହ ଗ୍ରମାନୁଜ ଦ୍ୱିତଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ଦଶେ ଯେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପେଶିଲେ ବାବଲଶର । କାଟିଲେ ଅସୁରର ଧନୁଶର ।
ପୁଣି କୋପେ ବନ୍ଧଲେ ପାଞ୍ଚବାଣ୍ଡ । କାଟିଲେ ଅଶ୍ୱ ସାରଥିର ମୁଣ୍ଡ ସେ ।
ରଥ କଲେ ହନୁ ଭଙ୍ଗ ଯେ ।
ସେହକ୍ଷଣି ଅନ୍ୟ ରଥେ ଅରୋହଣ ପୁଣିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସଙ୍ଗ ଯେ ।
ବନ୍ଧନ୍ତେ ଶରେ ଶର ପରଡାଳ । ଜଳଇ ତହିଁ ନର୍ଘୁମ ଅନଳ ।
ଦେଖି ଡରଲ ହୋଇ ବେନବଳ । ଉଡଘାତ ଯାତ ବେଳକୁବେଳ ସେ ।

ଦନୁଜ ରଣେ ପ୍ରବଳ ଯେ ।
ଇନକାଣ୍ଡ ବାଛୁ ବଙ୍କଲେ ବାଜଲା ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର କପୋଳ ଯେ ।
ଗଲୁଅଛୁ ଇନଧାର ବୁଥିର । ଫୁଫୁକାର କରି ବଜ୍ରଶର ।
ବଷମ କଥା ପାଇଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ବାଛୁ ବଙ୍କଲେ ଶର ସେହିକ୍ଷଣ ସେ ।
ଅଙ୍ଗ କବଚ କାଟିଲେ ଯେ ।
ଉର ଉପରେ ବସିଶ ଖାର ଶର ବୁଥିର ବାହାର କଲେ ଯେ ।
ସେନା ଉପରେ କାଣ୍ଡମାନ ବସେ । ଛିଙ୍କପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟ ଶବ୍ଦର ଦଶେ ।
କ ଅବା ଫଟିଲା ପଲାଶତରୁ । ତେସନ ବୁଥିର ବେନ ଅଙ୍ଗରୁ ସେ ।
ଝାପଟିଲ ପ୍ରାୟ ଶୋଭା ଯେ ।
ବେନ ଖାରେ ବେଳୁ ବେଳ ବଡ଼ାବଜ୍ର ଜଜ ଭୁଜବଳ ପ୍ରଭା ଯେ ।
ରବଣ ଦନୁଜାବସ୍ଥ ବମାନ । ବେଳକୁବେଳ ହୋଇଲା ଜଭ୍ନ ।
ଫାଟିଲା ଦନୁ ହୋଇ ଅଣକତ । ତେବେହେଁ ବଙ୍କଇ ଶର ବହୁତ ।
ତା ଛାଣି କହେ ବଜ୍ରଷଣ ଯେ ।
ଫଟିଲାଣି ଅଉ ଦଣ୍ଡେ ଯୁଦ୍ଧ କର ମାରବାକି ଏହିକ୍ଷଣ ହେ ।
ଇକରାଣି ଇନଦବସ ରଣ । ଗଲାଣି ଏହାର ନାହିଁ ପରଣ ।
ଲଙ୍କାରେ ଏହ ମାଣ ଅଛୁ ଖାର । ଫୁରୁଣା ହୋଇଣ କର ସମର ।
ମାରଣ କରବା ଜସ୍ ହେ ।
ରବଣକୁ ଅଉ କରି ଜସ୍ ନାହିଁ ହୋଇବା ଅମ୍ଭେ ନର୍ଜସ୍ ହେ ।
ବଜ୍ରଷଣଙ୍କ ଏମନ୍ତ ବଚନ । ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ହେଲେ ଦୁଃଖମନ ।
ବେଳୁ ବେଳ ଶର କଲେ ସନ୍ଧାନ । ଦକ୍ଷିଣଭୁଜ ସ୍ଥିରେ ଘନଘନ ।
ଛାଣି ବୋଲେ ହେବ ଜସ୍ ହେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବା ଶର ତୂଣିରୁ ବାହାର କର ଦେଖି ଗଲା ଉସ୍ ଯେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦତ୍ତ ଧନୁରେ ବସାଇଲେ । ଓଁକାରଣ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ପେଷିଲେ ।
କାଟିଲା ଅସ୍ତ୍ର ଶତ୍ରୁଜତ ଶିର । ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ସହତେ ତାର ସେ ।
ପଡଲା ଯାଇଁ ଭୂମିର ଯେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶିରେ ଦେବଗଣ କୁସୁମବୃଷ୍ଟି କଲେ ଜରନ୍ତର ଯେ ।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାଇଲେ ସୁରପୁର । ବହୁ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସୁନାଶିର ।
ଯୂଥପତମାନେ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଙ୍ଗ ଅଲଙ୍ଗନ କଲେ ସେ ।
କରଣ ବହୁତ ସ୍ତୁତ ଯେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ବେଢ଼ି ପଞ୍ଚଅର ପଡ଼ି ରାମ ଛମ୍ବୁକୁ ଅଣନ୍ତ ଯେ ।
ରାମ ଅଙ୍କା ପାଇ ବୈଦ୍ୟ ସୁଷେଣ । ଔଷଧ ଅଣି ଦେଲା ସେହିକ୍ଷଣ ।
କ୍ରଣ ଲଇଣ ହୋଇରେ ସବର୍ଣ୍ଣି । ଗଡୁରୁ ଅଧିକ ବଳ ସମ୍ପନ୍ନ ଯେ ।
ହେଲେ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ଯେ ।
ଦୀନ ବଣିର ମତ ମଉମଧୂପ ଶ୍ରୀରାମ ପଦାରବନ୍ଦ ଯେ ।

ଏକାବନ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଘେନଣ ଔଷଧ୍ୟ, କପିକୁଳନଥ୍ୟ, ଗଗନ ମାର୍ଗରେ ଗମେ ।
ଦଶଦଣ୍ଡ ଲାଗି, ରୁଜୁ ବାଣ ତ୍ୟଜି, ମିଳଲ ଅଯୋଧ୍ୟା ଧାମେ ।
ନନ୍ଦୀଗ୍ରାମପୁର, ଗମଇ ପ୍ରଖର, ଗଇ ପଡ଼େ ଶ୍ରମଜାଳ ।
ରଙ୍ଗମା ଭ୍ରମଣି, କଉ ରଘୁମଣି ସେ କାଳେ କୈକେୟୀ ବାଳ ।
ଶୁଣିଣ ଶବଦ, ହୋଇଣ ଉବଦ ଭରତ ଅନ୍ତରେ ଭାଳେ ।
ପକ୍ଷରେ ରହତ ଯେଉଁ ପରକତ ଆକାଶରେ ସେହ ଚଳେ ।
ବଶ୍ୟ ଏସନେ, ବାଣ ଶରାସନେ, ବସାଇ ବଙ୍କନ୍ଦ୍ରେ ଘାର ।
ଦେଖି ଶଙ୍କା ପାଇ, ଆକାଶରେ ଥାଇ, ବଶ୍ୟରେ ବାଯୁକୁମର ।
ଜଣେଁ ଏହ ରମ, ବହ ମନେ ଭମ, ମୋହର ବଳମ୍ ଦେଖି ।
ଲାଗୁଅଛୁ ପଟ୍ଟ, ଜଗିଛନ୍ତ ବାଣ କୋଦଣ୍ଡରେ କାଣ୍ଡ ଯୋଖି ।
କ ଅବା ଭରତ, ରମ ସାନ ଭ୍ରାତ, ଦଶରଥ ରଜା ବେଟା ।
ରାଘବ-ବଧ୍ୟକୁ, କ୍ରୁଶ କଉ ତନୁ, ମୁଣ୍ଡେ ବହୁଛନ୍ତ ଜଟା ।
ଏହାଙ୍କ ସମ୍ଭାଷି, ପିବ ମୁହିଁ ଖସି, ନୋହୁ ମୋର ବପ୍ରକର ।
ଏମନ୍ତ ବଶ୍ୟର, ଗଗନୁ ଉତ୍ତରି, ମିଳଲ ଭୂମିରେ ଘାର ।
ଦେଖିଣ ଭରତ, ଅପଣେ ଭରତ, ପଶ୍ଚରନ୍ତ ଭୂମ୍ଭେ କେହୁ ।
ଗଗନେ ବଜ୍ରମି, ଯାଉଅଛୁ ଭ୍ରମି, ପକ୍ଷ ବନା ମହାବାହୁ ।
ଶୁଣି ହନୂମାନ, ବୋଲେ ହୋ ସୁମନ, ମୁହିଁ ପବନର ବାଳ ।
ସେବା କରେ ନଉ, ରମ ରଘୁପଉ, ଚରଣ କମଳ ତଳ ।
ଲଙ୍କା ଅଧିକାଶ୍ୱ, ସୀତା ନେଲା ହର, ବାଳକ ଶ୍ରୀରମ ମାଣ ।
ହୋଇ ସୁଗ୍ରୀ ମେଳ, ବାନ୍ଧି ସିନ୍ଧୁଜଳ, ପ୍ରବେଶ ସୁବଳ ଗିର ।
ନାଗପାଶ ବ୍ରହ୍ମଶର, ଆଦ ଦନୁ ଅନେକ କଲୁଁ ସମର ।
ରାବଣ ଅନୁଜ, ନାଶିଲେ ତନୁଜ, ଶ୍ରୀରମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଘାର ।
ଘେନ ପୁଣ୍ଡ ଶୋକ, ଲଙ୍କାର ନାୟକ, ସକତ ମାଇଲା ସଙ୍ଗେ ।
ବେଇ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ, ପଡ଼ିଛୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ମାରଣ ପରାସ୍ତେ ମଙ୍ଗେ ।
ଅଉଷଧ୍ୟ ପାଇଁ, ସେହୁ ଘେନ ମୁହିଁ ମିଳଲ ଗନ୍ଧମାଦନ ।
ହୋଇ ବଭୂଷିତ, କହ ଜନା ସତ, ଅଟ ଭୂମ୍ଭେ କେଉଁ ଜନ ।
ଶୁଣି ତା ଭରତ, ବୋଇଲେ ଶୁଣତ, ମୁହିଁ ରମଚନ୍ଦ୍ର ଭାଇ ।
ଦଶରଥସୁତ, ଜଗତେ ବଦତ, କୈକେୟୀ ମୋହର ଆଇ ।
ସଂସାରେ ଥାଇ କ, ଏ କଷ୍ଟ ଭାଇକ, ବହଲା ମୋର ଦଇବ ।
ଦେହେ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ, ଥଲେ କେହୁ ପୁଣ, ଏ ଦୁଃଖ ସହୁ ରହିବ ।
କପିସୁଧାଶ୍ୱ, ନଅ ଅଉଷଧ୍ୟ, ଜାଉ ମୋହର ସାନୁଜ ।
ରାବଣକୁ ମାର, ବେଗେ ଗୃହଯାଅ, ଅସିଣ କରନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ।

ଶୁଣି ଏ ଉତ୍ତର, ମରୁତକୁମର, ଦକ୍ଷିଣ ମୁରତ ହୋଇ ।
ମହାରଣରଙ୍କା, ପ୍ରବେଶ ସେ ଲଙ୍କା, ପାଖରେ ନଃଶଙ୍କା ହୋଇ ।
ଜାଣି ରଘୁଶିଷ, ହୋଇଣ ସନ୍ତୋଷ, ବୋଇଲେ ଅଇଲୁ ବାପୁ ।
ଯୂଥପତକୁନ, ଲଉଣ ଆନନ, ବୋଇଲେ କଲୁ ତୁ ସବୁ ।
ଶୁଣି ଉଣେ ହନୁ, ଏମନ୍ତ ବଚନ, ଦୋଷ କରୁଛ ଏତେକ ।
ଔଷଧ ନ ଚଢି, ଗିରମୂରଧନା, ଅଣିଲ ମୋର ମସ୍ତକ ।
ଶୁଣି ସୁଖ ପାଇ, ପବତ ଓଛାଇ, ରଖିଲେ ବାନରଗଣ ।
ଧନ୍ୱନ୍ତରଙ୍କର, ଖୋଜଲେ କୁମର, ଔଷଧ ଜହିଁ ସୁଷେଣ ।
ଅଭିଷଧ ଚଢି, ପଳ ଜହିଁ ଅଣି, ଶିଳାରେ ଚ୍ଛେଚଲେ ନେଇ ।
ଅଣିଶ ଅନଳ, କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ଜଳ, ଗୁଡ଼ାଏ ଜହିଁ ମିଶାଇ ।
ଘେନଣ ବଇଦ୍ୟ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସନ୍ଧିଧ, ବେନ ନାସାପୁଡ଼ା ଚୋଇ ।
ବେଲେ ଦବ୍ୟ ନାଶ, ଛଡ଼ିଲା ସେ ପ୍ରାଣ, ମୁଦ ଦେଲା ଦୁବସୁଲୀ ।
ଘାଇ କୋଳିଁ ଉଠି, କର ଦୁଇ ଗୋଟି, ଯୋଡ଼ି କଲେ ନମସ୍କାର ।
ଦେଶି ଜସ୍ ଜସ୍, କରନ୍ତ କପିସ୍ୱେ, ଆନନ୍ଦେ ଉଠିଲେ ଘୋର ।
ଏ ଅନ୍ତେ ତକ୍ଷଣେ, ଅଙ୍କା ପରମାଣେ ହନୁମନ୍ତ ନେଲା ଗିର ।
ଶୂନ୍ୟେ ଦୈତ୍ୟ ମାଇ, ଗିର ରଖିକରି ଅସି ହେଲା ଲଙ୍କାପୁରୀ ।
ଉଣେ ଘାନବଣି, ଏହୁ ରସେ ରସି, ଦନ ଘାତ ମୋର ଯାଉ ।
ରାବଣ ଅଗତ, ତରଣେ ପୀରତ, ପ୍ରତକ୍ଷଣେ ମୋର ଥାଉ ।

ଚୁପନ ଛନ

ସ୍ୱର—ଭୈରବ ସରମାନ

ରାବଣ ସଂହାର ଘୋର ଦାଶରଥି ରଥିଁ ଓଛାଇ ଭୂମିରେ ଉତ୍ତା ହେଲେ ।
ମହା ରୁଷ୍ଟ ହୋଇ ସୁଗ୍ରୀବକୁ ଘାଇ ବେନଭୁଜେ ତାଙ୍କୁ ଆଲଙ୍ଗନ କଲେ
କ ସଖେ ହେ, ପଡ଼ିଅଛି ଦଶଶିର ।
ତୁମ୍ଭ ସାହ ପାଇ ସିନ୍ଧୁ ପାର ହୋଇ ରାବଣ ମାଇଲୁଁ ଏ ଯଶ ତୁମ୍ଭର ।
ରମ ସ୍ନେହ ଦେଖିଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଘୋର ସୁଗ୍ରୀ ପାଦ ଛୁଇଁ ଶିରେ ଦେଲେ କର ।
ସୁଗ୍ରୀବ ସକଳ କପିସେନା ଘେନ ପୂଜା କଲେ ରମ ବେନ ଶ୍ରୀପତ୍ତର ।
ରାବଣ ମରିବା ଯାଏ ଉତପାତମାନେ ଅବଛନେ ଜାତ ହେଉଥିଲେ ।
ମଲା ବେଳରୁ ଯେ ଯାହା ସଦଘାବେ ରହି ଉସ୍ ଡେକ ବସ୍ତିଲେ ରହିଲେ ।
ମାତଲୀକ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ରଘୁଘାର ଶକ୍ର ସନ୍ନିଧିକୁ ଜଅ ରହୁବର ।
ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କ ଦେଇଣ ସୁହିବୁଁ କଲ ବହୁତ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଉପକାର ।
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମାତଲୀ ରହୁବର ଶୀଘ୍ର କରଣ ଘେନ ଗଲା ସୁରପୁର ।
ବୋଲେ ବଣି ରମ ଥାଃ କପି ନାଃ ଦୁଃଖ ହୋଇଣ କରନ୍ତ ବନଚର ।

ବକ୍ରପଠି ଛନ

ସ୍ୱର—ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦେ ମଙ୍ଗଳ—ଗୋବବସ୍ୱତ୍ତୀ

ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖି ରଘୁନନ୍ଦନ । ରାମ କହେ ନଶ୍ଚୟ ବଚନ ।
ଆଗୋ ଜାନଙ୍କୀ ଏବେ ଯହିଁକ ଇଚ୍ଛା ତହିଁକ କର ଗମନ ଗୋ । ସୀତେ ।
ଜନ-ଅପବାଦରୁ ବଞ୍ଚିଲୁଁ । ଏହା ଆପଣା ମନେ ଘାଞ୍ଚିଲୁଁ ।
ରାବଣ ସଂହାର ତୁମ୍ଭକୁ ଅଣିଲୁଁ ଯଶ ମସ୍ତାରେ ରଖିଲୁଁ ଗୋ । ସୀତେ ।
ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ସୁଗ୍ରୀବର । ଆବରହିଁ ସୁମିତ୍ରାକୁମର ।
ଶରଧା ହୋଇଲେ ଏମାନଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭେ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ବର ବର ଗୋ । ସୀତେ ।
ରଘୁକୁଳେ ଅମ୍ଭେ ଯେଣୁ ଜାତ । ତେଣୁ ନର୍ମଳ ହୋଇ ବଖ୍ୟାତ ।
ତେଡ଼େକୁଳେ ତୁମ୍ଭ ନମିତ୍ତ କଳଙ୍କ ଦେବାର ନୋହେ ଉଚିତ ଗୋ । ସୀତେ ।
କାନ୍ତ ମୁଖରୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣି । ସେ ଯେ ଜନକରାଜ ଦୁଲଣୀ ।
ଜଣାଇଲେ ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଜ ପରସ୍ତ ମଣିଛ କ ରଘୁମଣି ହେ । ଦେବ ।
ବାଲକାଳୁଁ ଧର ତୁମ୍ଭ ପାଣି । ଭୂମିସୁତା ମୁଁ ନର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ପ୍ରାଣୀ ।
ପ୍ରଭୁ ହୋଇ ଅନମିତ୍ତେ କୋପ କଲେ କପାଁଇ ଧ୍ରବ ଧରଣୀ ହେ । ଦେବ ।
ଯେବେ ଏମନ୍ତେ ବଶ୍ଚରଖିଲ । ହନୁ ମୁଖେ ବାରତା ନ ଦେଲ ।
ସେତୁବନ୍ଧ ପୋଡ଼ି ଅସୁର ନଘାତ କଷଣ ଏତେ ସହିଲ ହେ । ଦେବ ।
ମୋର କାୟିକ ବାଚକ ମନ । ତୁମ୍ଭ ବନା ଧ୍ରବ ଯେବେ ଆନ ।
ତେବେ ମୋର ଅଙ୍ଗ ଦହନ କରବେ ନଶ୍ଚୟ ହବ୍ୟବାହନ ହେ । ଦେବ ।
ସଉମିତ୍ରି ମୁଖ ଦେବୀ ଶୁହିଁ । ବାକ୍ୟ ଅନଳ ଦଅ ଲଗାଇ ।
ବାହନ ମୋର ତନୁ ଦହିବ ବଲମ୍ବ କର କପାଁଇ ହେ । ବତ୍ସ ।
ମୋର ଆଜ୍ଞା ବାକ୍ୟ କର । ତୁମ୍ଭେ ମନରେ ଆନ ନ ଧର ।
ଅନଳ ମୋ ତନୁ ଦହନ ନ କଲେ ଅପବାଦୁଁ ହେବ ପାର ହେ । ବତ୍ସ ।
ରାମ ଇଙ୍ଗିତ ଲକ୍ଷଣ ଜାଣି । ଅଗ୍ନି ଲଗାଇଲେ ସେହକ୍ଷଣି ।
କୋଦଣ୍ଡ ହୁଲେ ବେନପାଣି ଦେଇଣ ଉଦ୍ଧାରନ୍ତ ରଘୁମଣି ସେ । ରାମ ।
ଦେବୀ କାନ୍ତ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ ସାର । ପୁଣି ଅଗ୍ନି ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କର ।
ଅନଳ ଭିତରେ ଝସାଇଁ ପଶିଲେ ହା ହା କଲେ ଏସ୍ତ୍ରପୁଞ୍ଜ ସେ । କାଳେ ।
ଅଗ୍ନି ଭିତରେ ଦେଖା ରହିଲେ । ଶୁହିଁ ଶୁହିଁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲେ ।
ହବ୍ୟବାହନ ଦବ୍ୟାସନ ଦେଇଣ ବହୁ ପୂଜା ତାଙ୍କୁ କଲେ ସେ । ଜନେ ।
ରାମ ହୋଇଣ ଅତଙ୍କ ମନ । ନୀରପୂରଲା ବେନ ନୟନ ।
ଚକିତ ହୋଇଣ ଦଶଦଗ ଶୁହିଁ ପୁଣ ହେଲେ ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ ସେ । ରାମ ।
ଦେବ ଦାନବ ଋଷ ମର୍କଟ । ହା ହା ସବୁର ମୁଖେ ପ୍ରକଟ ।
ବୋଲନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମ କ କଲେ କ କଲେ ବନା ଦୋଷେ ଏତେ ରୁଷ୍ଟ ହେ । ରାମ ।

ସଙ୍ଗେ ହୋଇଲେ ଅଲୁଳ ମନ । କହିବାକୁ କେ ନାହିଁ ଭଜନ ।
ବୋଲେ ବଣି ରାମ ଅନୁକୂଳ ଗୃହିଁ ନେଏ କଲେ ଅନ ଅନ ସେ । ରାମ ।

ଉତ୍ତରକାଣ୍ଡ

ଷୋଡ଼ଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର – ଅଷ୍ଟାଚଣ୍ଡୀର ବାଣୀ

ରଘବଅଙ୍କେ ବସିଣ ସୁନଣ୍ଡା । କାକୁକୁ କହନ୍ତ ଯେ ସ୍ନେହ କର ।
ତପୋବନ ଦେଖିବାକୁ ମୋ ମନ । ଋଷିପତ୍ନୀଙ୍କି କରବ ଦର୍ଶନ ।
ଫଳ ମୂଳ ଦେବ । ବସନ ଭୂଷଣ ଦେଇ ଅସିବ ।
ଶୁଣି ରଘବ ହୋଇ ହସ ହସ । ଅଜ୍ଞାଦେଲେ ସିବ ତାଙ୍କର ପାଶ ।
ଋଷିମାନଙ୍କ ମଠ ଦେଖାଇବା । ଉମ୍ମର ମନୋରଥ ପୂରାଇବା ।
ତୋଷିବାକ ମନ । ବାହାର ମଣ୍ଡପେ କଲେ ଅସ୍ଥାନ ।
ଦକ୍ଷ ମଣ୍ଡପ ରହୁବେଦୀ ପର । ତହିଁ ବଜସ୍ଥ କଲେ ରଘୁବୀର ।
ଏହିକାଳରେ ବସ୍ୱସିକମାନେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ରାମ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି । ତାଙ୍କୁ ରଖି ପରଜନ ଉତ୍ପେକ୍ଷି ।
ଶ୍ରୀରାମ ତାଙ୍କୁ ପରବାସ କଲେ । ଶୁଣି ସେମାନେ ପ୍ରତତ୍ତୋଷ ଦେଲେ ।
ଉଥୁକଲ ତହିଁ ବହୁତ ହାସ । ଜାଣନ୍ତ ସେମାନେ କଥାର ରସ ।
ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ । କଉତୁକ କଥା କହନ୍ତ ରଙ୍ଗେ ।
ରାମ ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ଦ୍ୱିଜମାନେ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କ ବୋଲନ୍ତ ପୁରଜନେ ।
ନନା ସ୍ତତ ଆମ୍ଭ ସମ୍ମୁରେ କହ । ସଥାର୍ଥ କଥାରେ ରସ୍ଟ ନ ପାଅ ।
ଶୁଣିଲେ ଅଳାଉଁ । ଅଳାଉଁରେ ନ କଲାଇବା ମତ ।
ବୋଲନ୍ତ ହେ ଦେବ ଉମ୍ଭ ଅଳାଉଁ । ଚନ୍ଦ୍ରକର ପ୍ରାପ୍ତେ ମଣିଲା କ୍ଷିତ ।
ଶସ୍ତ୍ରବନ ସନ୍ତାପ ଖଣ୍ଡିଲ । ଜାନଙ୍କା ଛଳେ ରାବଣ ଦଣ୍ଡିଲ ।
ସିନ୍ଧୁ ବନ୍ଧାଇଲ । ଅଲୋକତ କର୍ମମାନତ କଲ ।
ପର୍ଶୁରାମଙ୍କୁ ଦେବ କଲ ଜସ୍ଥ । ସେଦକୁ ଦୁଃଖ ହୋଇଲେ ସରସ୍ଥ ।
ଯେଉଁ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଦେବେ ଅଜସ୍ଥ । ବାନରଙ୍କୁ ଘେନ କଲ ତା ଜସ୍ଥ ।
କ ବୋଲବେ ଜନେ । ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତ ଶସ୍ତ୍ରବନେ ।
ପୁଣି ବୋଲନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମ ରଜନ । ଉମ୍ଭେମାନେ ରସ୍ଟ ନ କର ମନ ।
ତଥାପି ଆମ୍ଭର କ ଅବଗୁଣ । କାହା ମୁଖରୁ କାହିଁ ଅବା ଶୁଣ ।
ଶୁଣି ଜବର୍ତ୍ତିବା । ଧର୍ମକଥାରେ ସିନା ପକର୍ତ୍ତିବା ।
ଭଦ୍ରମୁଖ ନାମେ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ । କର ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲେ ଦେବ ଶୁଣ ।
ସବୁର ମୁଖରେ ଉମ୍ଭର ଜାର୍ତ୍ତି । ଏକା କଥାଏ ମାତ୍ର ଅପଜାର୍ତ୍ତି ।
ଶୁଣଇଁ ମୁଁ ଯାହା । ବଚନେ ଦେବ କହ ନୋହେ ତାହା ।

ଗମ ବୋଲନ୍ତୁ ହେ ଭସ୍ମ ନ କର । ନର୍ଭସ୍ ହୋଇ ଜଣାଅ ଶ୍ରମୁର ।
ବହ୍ନା ଶୁଣି ଦ୍ୱିଜ କହେ ଉତ୍ତର । ଦେ। ଦେବ ଭୁମ୍ବର ନଗର ନର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତ । ଏଡ଼େ ଅନର୍ଥ କଲେ ଉପ୍ପଥ ।
ଗବଣ୍ଟ ଯାହାକୁ ମଗ୍ନଗଇ ନେଲା । ବରଷେ ଯାଏ ଘରେ ରଖିଥିଲା ।
ତାହାକୁ ଅଣି କଲେ ସ୍ତ୍ରୀସ୍ୱବନ୍ତ । ନ ମିଳନ୍ତା କବା ଅନ୍ୟ ଯୁବନ୍ତ ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ । କହନ୍ତ ଦେବ ଅଯୋଧ୍ୟାର ଜନ ।
ଯେଉଁ ନୃପତ ଯେଉଁ ଧର୍ମ କରେ । ସେ ଦେଶଜନେ ତାର ଅନୁସାରେ ।
ଆମ୍ଭ ଭାଗ୍ୟରୁ ଯେବେ ନେବ ଆନ । ତାହାକୁ ତେବେ ଅଣିବା ସଦନ ।
ଯା କଲେ ନରେଶ । ଅମ୍ଭେମାନେ କଲେ ହେବ କ ଦୋଷ ।
ବହ୍ନା ଶୁଣି ଜଣାଇଲ ଶ୍ରମୁର । ମୋ ଦୋଷ ନ ଧର କୋଦଣ୍ଡଧର ।
ଶୁଣି ଶ୍ରୀରମ ଅରୁଣନୟନ । ଭୂମିକ ଯେ କଲେ ଅବଲୋକନ ।
ତେଜ ଖରଶ୍ୱାସ । ମହାକ୍ରୋଧ ମନେ ହେଲା ପ୍ରବେଶ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଦେଲେ ମେଲଣି । ସେମାନଙ୍କ କଥା ମନରେ ଗୁଣି ।
ଜନ ଅପବାଦ ହୋଇବା ଜାଣି । ଧନୁସ୍ ହୋଇଲେ କୋଦଣ୍ଡପାଣି ।
ଧାନ ବଣି ଉଣି । ଗମପାଦ ଉର-ସିନ୍ଧୁ-ଉରଣୀ ।

ପଯ୍ୟଦଶ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱଗ—ମଙ୍ଗଳଗୁଚ୍ଛ

ଉଦ୍ରମୁଖଁ ଏସନ ଶୁଣି ରଘୁମଣି ।
ମହାକ୍ରୋଧ ଜାତ ହୋଇଲା ସେହିକ୍ଷଣି ।
ଦୁଦସ୍ଦେଶ ଡାକର ହେଲା ଆକୁଳ ।
ବେନନସ୍ତନେ ଘୂରଲା ଲୋତକଜଳ ।
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଦ୍ୱାରକ ଅଗାଅ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ଭରତ ଶତ୍ରୁଘନଙ୍କୁ ଭୁରତେ ଅଣ ।
ଆଜ୍ଞା ପାଇ ପ୍ରତହ୍ୱାଣ୍ଡ ଭୁରତେ ଗଲା ।
ଭରତ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଅଣିଲା ।
ଦ୍ୱାରେ ତାଙ୍କୁ ରଖି ଜଣାଇଲା ଶ୍ରମୁରେ ।
ଦେ। ଦେବ ଅଣିଲ ଉତ୍ତା କରନ୍ତୁ ଦ୍ୱାରେ ।
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ବେଗେ ଆମ୍ଭ ଶ୍ରମୁକୁ ଅଣ ।
ଦ୍ୱାରେ କପଁା ରଖିଲ ସେ ଆମ୍ଭର ପ୍ରାଣ ।
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ଶ୍ରମୁରେ କଲା ପ୍ରବେଶ ।
ଦର୍ଶନ କରଣ ଉତ୍ତା ହୋଇଲେ ପ୍ରାଣ ।

ଦେଖିଲେ ନୃପତି ମୁଖ ବଶେ ବରଷ ।
ଯେହ୍ନେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବଶେ ରଜନୀଶେଷ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଗୃହି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ରାଜନ ।
ତୁମ୍ଭେ ସିନା ଜାଣ ଲଙ୍କା ବୃତାନ୍ତମାନ :
ଯେଉଁରୂପେ ସୀତା ଅଗ୍ନି ପରକ୍ଷା ଦେଲେ
ଯେଉଁରୂପେ ଅସି ପିତାମହ କହିଲେ ।
ଦେଖିଲତ ତାତ ଶଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଅସି ।
ବୋଇଲେ ଅଜ୍ଞ ବାକ୍ୟ ସୀତା ନର୍ଦ୍ଦୋଷୀ
ଦେଶୁକର ଅମ୍ଭେ ତାଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କଲୁଁ ।
ଏବେ ଜନମୁଖେ ଅପବାଦ ପାଇଲୁଁ ।
ଜନଅପବାଦ ନାଶ କରେ ସୁକୀର୍ତ୍ତି ।
ଏଣୁକର ତହିଁକ ମୁଁ କରଇଁ ସ୍ତୁତି ।
ଜନ ଅକୀର୍ତ୍ତିରେ ଅଧୋଗତ ଲଭନ୍ତି ।
ଜନ ପ୍ରଶଂସିଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ବସନ୍ତି ।
ଅପବାଦ ଶୁଣି ପଶାଇଲୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଏ କଥାରେ ବଳାଇବ ନାହିଁ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଅମ୍ଭର ଚରଣ ସ୍ପର୍ଶ ଅମ୍ଭ ଶପଥ ।
ଅମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା ନ ଭାଙ୍ଗି କରବ ତ୍ୱରତ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ନେଇଣ ତୁମ୍ଭେ ବନେ ନବେଶ ।
ଗଙ୍ଗାତୀରେ ବାଲ୍ମୀକ ଆଶ୍ରମ ପାଶ ।
ଋଷୀକୁଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ତାଙ୍କର ମନ ।
କଇତବେ ନେଇ ଛଡ଼ି ଅସ ବହନ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ଭାତାମାନେ ଅକୁଳ ।
ସଭାଙ୍କର ନୟନରୁ ଗଇଲା ଜଳ ।
ରାମ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଅନାଇଁ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ଘେନଣ ସିବ ରଥେ ବସାଇ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର ସାରଥି ହୋଇ ରଥବାହବ ।
ଜଣି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ତାଙ୍କୁ ଘେନଣ ସିବ ।
ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୀଉକାର କଲେ ।
ଓଲଗ କର ମେଲାଣି ସମସ୍ତେ ହେଲେ ।
ଏଥି ଅନନ୍ତରେ ଜଣି ହୁଅନ୍ତେ ଶେଷ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର ରଥ ଆଣିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପାଶ ।
ଅନ୍ତଃପୁରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଦରଶନ କଲେ ଯାଇଁ ଜାନଙ୍କୀ ପାଶ ।

ଋଷୀପତ୍ନୀ ଦେଖିବାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଘୁମ୍ଫର ।
ଆଜ୍ଞା ମୋତେ ଦେଇଛନ୍ତି କୋଦଣ୍ଡଧର ।
ଶୁଣିଣ ଜାନକୀ ବହୁ ଅନନ୍ଦ ହେଲେ ।
ଦବ୍ୟ ରତ୍ନଅଳଙ୍କାର ବସ୍ତ୍ର ପେନ୍ଧଲେ ।
ଋଷିକାମିନୀମାନଙ୍କୁ ଦେବାର ପାଇଁ ।
ସେମାନ ପେନ ବସିଲେ ରଥରେ ଯାଇଁ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହିତେ ବସିଲେ ମନ୍ତ୍ରିବର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇଁ ନଦୀର ଭିତର ।
ସୀତା ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦୀର ।
ଅମଙ୍ଗଳମାନତ ହେଉଛୁ ମୋହର ।
ଦକ୍ଷିଣବାହୁ ଦକ୍ଷିଣନେତ୍ର ସ୍ପୁରଇ ।
ତନୁ କମ୍ପେ ହୃଦସ୍ପ ଆକୁଳ ହୁଅଇ ।
କହିଁ କହିଁ ଗଙ୍ଗାଭରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ।
ସେଠାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମହାଶୋକୀ ହୋଇଲେ ।
ଜାନକୀ ବୋଲନ୍ତି ଭ୍ରାତ ପଦକମଳ ।
ବନେ ନ ଦେଖି ହେଉଛୁ ଏତେ ବକଳ ।
ପ୍ରାଣପତି ଅଟନ୍ତି ମୋ ପ୍ରାଣ ପୁରୁଷ ।
ମୋହର ହେଉଛୁ ଘୁମ୍ଫ ପ୍ରାପ୍ତ ବରଷ ।
ଜାହ୍ନବୀ ପଲ୍ଲିଧେ ନତ୍ୟକର୍ମ ପାଇଲେ ।
ଜାନକୀ ପେନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାବେ ବସିଲେ ।
ସୁମନ୍ତ୍ର ରଥ ପେନଣ କୂଳେ ରହିଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଋଷିଆଶ୍ରମ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ।
ନାବୁଁ ଓହ୍ଲାଇଣ ଗଙ୍ଗା ତଟରେ ବସି ।
ସାନୁଜ କାରୁଣ୍ୟକରୁଛନ୍ତି ବଶେଷି ।
ବୋଲନ୍ତି ଏ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପେଣିଲେ ଭୂପାଳ ।
ନ୍ତେଦନ କଥା ନ କଲେ ଏ ମୋର ବାଳ ।
ବୋଲନ୍ତି ଜାନକୀ କଥା କହ ଏମାନ ।
ବାହୁଡି ଯିବାକୁ ହେଉଅଛୁ ମୋ ମନ ।
କେବଳ ମାଣ୍ଡ ରହିବା ଆଜ୍ଞର ଦନ
ସମସ୍ତ ଋଷିମାନଙ୍କୁ କର ଦର୍ଶନ ।
ଶୁଣିଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପାଦେ ପଡ଼ି ରହିଲେ ।
ମୋର ଅପରାଧ ନ ପେନବ ବୋଇଲେ ।
ଜନମୁଖେ ରାମ ଘୁମ୍ଫ ଅଜ୍ଞାର୍ତ୍ତି ଶୁଣି ।
ତେଜିଲେ ଏବେ ଘୁମ୍ଫଙ୍କୁ କୋଦଣ୍ଡପାଣି ।

ଶୁଣିଣ ଜ୍ଞାନଙ୍କ ମୂର୍ଚ୍ଛା ପାଇଁ ପଡ଼ିଲେ ।
କେତେବେଁକ ବେଳେ ତହିଁ ଜ୍ଞାନ ପାଇଲେ ।
ବୋଲନ୍ତ ମୋହର ଏଡ଼େ ମନ୍ଦ କରମ ।
ବଧାତା ଦୁଃଖ ଦେବାକୁ କଲା ଜନମ ।
ପ୍ରାଣ ଛଡ଼ନ୍ତ କୁଳକୁ କଳଙ୍କ ହେବ ।
ପ୍ରାଣପତିଙ୍କି ମୋହର ଦୋଷ ଲାଗିବ ।
ପଶ୍ଚିରବେ ପୁରବାସୀମାନେ ଯେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ପ୍ରାଣନାଥ କ ଦୋଷେ ଛଡ଼ିଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
କ ବୋଲିବ ମୋତେ ସେହ୍ନ ନ ଦଶେ କୁବ୍ଜି ।
ବନା ଦୋଷେ ତ୍ୟାଗ କଲେ କରୁଣାନଥି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଉଚ୍ଚେ କଲେ ରୋଦନ ।
ବୋଲେ ବଣି ଚନ୍ତା କର ପଦ୍ମଲୋଚନ ।

ଏକବିଂଶ ଛନ

ସ୍ୱର—ବଙ୍ଗଳ ଦେଶାଖ

ଲବ କୁଶଙ୍କର ଶୋଭା ଦେଖିଣ ରାମ । ଦଣ୍ଡୁଛନ୍ତ ବେନ ସୁତେ ଦ୍ୱିଗୁଣ କାମ ।
କକ୍ଷାବାସ ପରନ୍ତର କଙ୍କେ ପଇତା । ଦୋପଡ଼ା କୁଶ ଅଜନ ଦ୍ୱାଦଶ ଛତା ।
ମଣି ଅଛନ୍ତ ଗଳାରେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳ । ନେଶବେନ ବାହା ଦୁଇ ଦଣେ ବଶାଳ ।
ରାମାସ୍ୱଣ ଶୁଣି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ହରଷ । ବସ୍ତାରଲେ ବେନସୁତେ ପିତାଙ୍କ ଯଶ ।
ପାଶକୁ ଅଣି ତାହାଙ୍କୁ କୋଳେ ଧରିଲେ । ଅତ ସ୍ନେହରେ ମୂର୍ଦ୍ଧନା ଅଘ୍ରାଣ କଲେ ।
ହୃଦରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଶୋକ ବବେକ । ଦେଖିଅଛନ୍ତ ସଭାରେ ସକଳ ଲୋକ ।
ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ ଏ ବେନ ଅମର କୁମର । ରହିଅଛନ୍ତ ଜନମା ଋଷିଙ୍କ ପୁର ।
ଏତେ କହି ଶତ୍ରୁଘନଙ୍କୁ ଅନାଇଲେ । କର ଯୋଡ଼ିଣ ସେହ ସମସ୍ତ କହିଲେ ।
ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଭ୍ରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ମନ୍ତ୍ରିଗଣ ସହିତେ ସୁଶ୍ରୀ ବଭ୍ରୁପଣ ।
କୁମରଙ୍କୁ କହିଁ ବୋଲନ୍ତ ସଙ୍ଗ ନୃପ । ଦେଖ ଏ ବେନ କୁମର ଶ୍ରୀରାମ ରୂପ ।
ଶ୍ରୀରାମର କୋଳୁ ନେଇ ଭ୍ରତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଆଲଙ୍ଗନ କର ଶିରେ ଦେଲେ ଅଘ୍ରାଣ ।
ସୁଶ୍ରୀ ବଭ୍ରୁପଣ ଆଲଙ୍ଗନତ କଲେ । ଆଉ ସଜ୍ଜାମାନେ ଶିରେ କରକୁ ଦେଲେ ।
ଭ୍ରତ ବଭ୍ରୁପଣକୁ ଯେ ଠାରଣ ଦେଲେ । ସେ ବେନ ନୃପତ ତାଙ୍କ ମନ ଜାଣିଲେ ।
ସୁଶ୍ରୀ ବଭ୍ରୁପଣ ଯୋଡ଼ିଣ ବେନକର । ଭସ୍ତ ତେଜ ଜଣାଇଲେ ରାମ ଗୁମର ।
ଠାକୁରଶୀଙ୍କର ଦେବ ଅଛୁ କ ଦୋଷ । ଈଯଁା ତାଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞା ହେଲା ବନେ ନବାସ ।
ଲଙ୍କାରେତ ଦେଶିଅଛୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲେ । ଏବେ ପରୁଙ୍କୁ କେବଣ ଅପରାଧ କଲେ ।
ଏବେ ସେହ ଅପରାଧ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବ । ଋଷିଙ୍କ ମଠରୁ ଘେନାଇଣ ଯିବ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ତାହାଙ୍କର ବଚନ । ବୋଲନ୍ତ ଯେ ନଜା କଲେ ଅଯୋଧ୍ୟାଜନ ।

ତୁମ୍ଭର ଜଗାଇବାରୁ ସୀତା ଅସିବେ । କେବଳ ସେ ଅଉ ଥରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବେ ।
ଏମନ୍ତ କହୁଣ ଅଗାଇଲେ ଦୁଆଡ଼ୁ । ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଶ୍ରୀମୁଖରେ କୋଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବାଲ୍ମୀକ ଅଶ୍ରମକୁ ତୁରତେ ଯିବୁ । ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ବୋଲଣ ତାଙ୍କୁ କହିବୁ ।
ବୋଲିବୁ ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନପଡ଼ । ସୀତାଙ୍କୁ ସେନଣ ବଚ୍ଚେ କରିବ ଯତ୍ନ ।
ଆଜ୍ଞା ପାଇ ପଡ଼ିହାରୀ ତୁରତେ ଗଲା । ବାଲ୍ମୀକ ଅଶ୍ରମରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ।
ଜନକ ସୁତାଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରବୋଧି କହିଲେ । ରଘୁନାଥ ଆଜ୍ଞା ତୁମ୍ଭେ ସିବ ବୋଇଲେ ।
ଆମ୍ଭର ସଙ୍ଗରେ ମାଏ ଯାଗଲୁ ସିବ । ଆଜ୍ଞାଦେଇଣ ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭର ଧବ ।
ଦେଖିଣ ରମ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହେବେ ହରଷ । ଦେଖିଣ ଦେବତାମାନେ ହୋଇବେ ତୋଷ ।
ଏତେ କହି ଜାନଙ୍କାଙ୍କି ସଙ୍ଗତେ ସେନ । ବୋଲେ ବଶି ଅବଇମ୍ବେ ବାହାର ମୁନ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଗଳନ

ସ୍ୱଗ—ରକ୍ତବେଳ ବାଣୀ

ସୀତାଙ୍କୁ ସେନଣ ମୁନ ପ୍ରବେଶ । ମସ୍ତ ସେନ ଅଇଲେ କ ପ୍ରଚ୍ଛେଶ ।
ଅସନ ଦେଇ ରମ ପୂଜା କଲେ । ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ଜାନଙ୍କା ଉଭା ହେଲେ ।
କରନ୍ତ୍ରି ବେନକର ଅଞ୍ଜଳ । ମସ୍ତାକ ନୁଆଇଁ ଛତ୍ର ମଉଳ ।
କ୍ରୋଧେ କୋକନଦ ଦେଖା ଲପନ । ଦଶୁଅନ୍ତ୍ରି ଦହଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
ବାଲ୍ମୀକ ବୋଲନ୍ତ୍ରି ହେ ଶ୍ରୀରମ । କାହା ମୁଖୁଁ ଶୁଣି କଲ ଏ କର୍ମ ।
ତୁମ୍ଭେତ ପଣ୍ଡିତ ମହାଦସ୍ୟାଲୁ । ଲୋକବାଦକୁ ହୋଇଲ ଉସ୍ୟାଲୁ ।
ଅମ୍ଭେ ଜାଣୁଁ ତାଙ୍କର ନାହିଁ ଦୋଷ । କହନ୍ତ୍ରି ପୂଙ୍କେ ଦବଓକସ ।
ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ତଃପୁର ଆମ୍ଭ ଅଶ୍ରମ । ପୁଙ୍କୁ ଅଝର ଅଇନ୍ତ ହେ ରମ ।
ଏ ତୁମ୍ଭର ବେନସୁତ ଯାମଳ । ବେଦବେଦାନ୍ତରେ ଏହ କୁଶଳ ।
ରମାସ୍ୱଶରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିବ । ଉବଷ୍ୟ ବୋଲଣ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣିବ ।
ରମ ବୋଲନ୍ତ୍ରି ଶୁଣିବାକ ଋଷି । ଅମ୍ଭେ ଜାଣୁ ଅମ୍ଭ ସୀତା ନର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଅଗ୍ନି ଉତରୁ ଅଇଲେ । ନର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ବୋଲଣ ତାତ ବୋଇଲେ ।
ଋକ୍ଷ ରାକ୍ଷସ ବାନର ଦେଖିଲେ । ନର୍ଦ୍ଦୋଷୀରେ ପିତା ତାଙ୍କୁ ଲେଖିଲେ ।
ତେଣୁ ଅମ୍ଭେ କଲୁ ସେ ଅଙ୍ଗୀକାର । ଅଯୋଧ୍ୟାଜନେ କଲେ ଅବଧାର ।
ରାବଣପୁରୁଁ ସୀତାଙ୍କୁ ଅଣିଲେ । ଲୋରେ ତାହାଙ୍କୁ ତେଜ ନ ପାଇଲେ ।
ଏବେ କଲୁଁ ଅଶ୍ୱମେଧ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅସି ଅଛନ୍ତ୍ରି ବହୁତ ରାଜନ ।
ସ୍ୱଦେଶୀ ବଦେଶୀ ଯେତେ ମନୁଷ୍ୟ । ଅସିଅଛନ୍ତ୍ରି ନାନାଜାତ ବଶେଷ ।
ସେମାନେ ପରୀକ୍ଷା ଥରେ ଦେଖିବେ । ସୀତା ନର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ବୋଇ ପତେସିବେ ।
ତୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କୁ ଏହିବାକେ କହିବ । ସେମନ୍ତେ ପ୍ରତୀତ ମନେ ହୋଇବ ।

ତାହା ଶୁଣି ବାଲ୍ମୀକ ଉଠିଲେ । ସୀତାଙ୍କ ଛମୁରେ ଯାଇ କହିଲେ ।
ଶୁଣି ଦେବୀ କ୍ରୋଧରେ ଥରୁଛନ୍ତ । ଶିର କଖାଇ କହନ୍ତ ଲଳତ ।
ଭୂମିକ ଗର୍ହ୍ନ ବୋଲନ୍ତ ଗୋ ମାତ । ଗମ ବନୁ ଅନ୍ୟରେ ଯେବେ ଚତ୍ତ ।
ତେବେ ମାତ ମୋତେ ଠାବ ନ ଦେବ । ନୋହଲେ ମୋପାଇଁ ଲଜ ହୋଇବ
ଅଜ୍ଞା ପାଇ ବସୁଧା ଫାଟିଗଲେ । ସିଂହାସନେ ସୀତାଙ୍କୁ ବସାଇଲେ ।
ସେନାଇ ରସାତଳକୁ ଚଲିଲେ । ଦେଶି ଗମ ନେଇ ମାର ଡେଜଲେ ।
ଗର୍ହ୍ନ ଗର୍ହ୍ନ ଭୂମି ହୋଇ ସମାନ । ଦେଶି ନ ଦେଖିଲା ପ୍ରାସ୍ ଲୋଚନ ।
ଯାନମାନ ସିବା ଗର୍ହ୍ନ ଦେଖିଲେ । ଅବଶ ହୋଇ ଚେତନା ହାରଲେ ।
ବୋଲନ୍ତ କେଣେ ଗଲୁ ରେ ସୁମୁଖୀ । ଭଲ କର ନ ପାରଲ ମୁଁ ଦେଶି ।
ଅଯୋନିସମ୍ଭବା ମୋର ବନତା । ବଚ୍ଛେଦ କଲ୍ଲଇଲୁ ରେ ବଧାତା ।
ଏତେ ବୋଲି ପୃଥ୍ୱବକ ଗର୍ହିଲେ । ବୋଲେ ବଶି କ୍ରୋଧମନ ହୋଇଲେ ।

ଅଷ୍ଟବିଂଶ ଛନ

ସ୍ୱର—ବସନ୍ତୀ——ବତ୍ତିଂ-ହା ବାଣୀ

ଅହେ ସଉମିତ୍ରି ଶୁଣ, ଅଯୋଧ୍ୟାରୁ ଏହିକ୍ଷଣ,
ବାହାର ହୋଇଣ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ।
ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭକୁ ଡେଜଲୁଁ, ସୁକୃତକୁ ରସ୍ତ କଲୁଁ,
ପ୍ରାଣ ଯେମନ ଯହିଁ ତହିଁ ଥାଅ ହେ ।
ସଉମିତ୍ରି । ବଧକୁ ବୁଝ ତୁମ୍ଭେ ଭଜନ ।
ବନେ ସେବା କଲ ଯେତେ, ତାହା ମୁଁ କହିବ କେତେ,
ମଲା ଗଲା ଦୁହେଁତ ସମାନ ହେ ।
ଅମ୍ଭେ ପ୍ରତଜ୍ଞା କରଛୁଁ, ମାରବୁଁ ବୋଲି ବୋଲଛୁଁ,
ତାହା ଅଜ ଯେବେ ନ କରିବା ।
ହୋଇବ ସୁକୃତ ଭଙ୍ଗ, ନରକେ ପଡ଼ିବ ଅଙ୍ଗ,
ଅଜ୍ଞାରୁପ୍ତନୁସ ବୋଲଇବା ହେ ।
ସଉମିତ୍ରି । ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ ସବୁ ବ୍ୟବହାର ।
ତୁମ୍ଭକୁ ମୁଁ କ କହିବ, ତୁମ୍ଭ ମୁଖ ନ ଦେଖିବ,
ତୁମ୍ଭ ମନକୁ ତୁମ୍ଭେ ବଝର ହେ ।
ଶ୍ରୀମୁଖୁଁ ଜଣ୍ଟୁରବାଣୀ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି,
ପଡ଼ଯୁଗ୍ମା ଦେଇ ପଡ଼ ହେଲେ,

CENTRAL LIBRARY

५१५ /

ଶିରେ ଦେଲେ ବେଣପାଣି, ଛମୁରୁ ହୋଇ ମେଲାଣି,
ଆଉ ତାଙ୍କ ଘୁରକୁ ନ ଗଲେ ସେ ।
ସଉମିତ୍ରି । ସରଯୂ ତଟ ଜକଟେ ହେଲେ ।
ସମ୍ଭ୍ରେ ନଦୀ ଭିତରେ, ଅକାଶେ ରହି ଅମରେ,
କୁସୁମମାନଙ୍କ ବୃଷ୍ଟି କଲେ ସେ ।
ସୁନାସୀର ବେଦବର, ବମାନ ସେନ ସଙ୍ଗର,
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଛମୁରେ ଉବେଶ ।
କରଯୋଡ଼ି ସୁବକଲେ, ବମାନରେ ବସାଇଲେ,
ବୋଇଲେ ସ୍ୱର୍ଗରେ କର ବାସ ହେ ।
ସଉମିତ୍ରି । ରମ ସଙ୍ଗେ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ସିବ ।
ଏତେ କହି ଶୂନ୍ୟେ ନେଲେ, କେହ ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲେ,
ବୋଲେ ବଣି ରଖ ସୀତାଧବ ହେ ।

Calcutta :—Printed at the Baptist Mission Press.